

N. Inv. 1189/1

[illegible] 262

372

1

Quoniam sicut dicit
boecius in libro de trinitate
ptie dom eru-
diti est hominis unum-
quodque ut ipsum est ita
de eo fidem cape[re]
temptare. Unde in naturalibus ra-
tionabiliter, in mathematicis
disciplinaliter, in divinis intellectualiter
versari oportebit. theologice fa-
cultatis inquisitionibus intenden-
tes cum adiutorio gratie ihesu christi
totale primum capimus inquirentes in
primis de doctrina theologie.
Utrum sit scientia. Utrum distinguatur
ab aliis scientiis. De quo sit ut scientia.
De modo traditionis huius scientie.
Queretur quidem in primis utrum
doctrina theologie sit scientia. Ad quod
arguetur sic augustinus in libro lxxxiii
questionum: quedam creduntur et
numquam intelliguntur sicut est omnis hys-
toria singularia et humana gesta
percurrens. Cum ergo doctrina theologie
pro magna parte sit hystorialis
ut patet in lege et euuangelio
ergo est eorum que numquam intelliguntur.
Sed eorum que numquam intelliguntur non est scientia.
Scientia enim est intelligibilium. Relinquitur
ergo quod doctrina theologie non est
scientia. Item sicut dicit philosophus in principio
metaphysice: experientia singularium
est ars universalium. Fit autem
ars cum ex multis experimento
intellectis una fit de similibus
acceptio. Sed doctrina theologie pro mag-
na parte non est universalium sed singu-
larium ut patet in narratione
hystorialium. Relinquitur ergo quod non sit scientia
nec ars. Item sicut dicit ... est acceptio
veritatis in doctrinis opinio fides
scientia: ex opinabilibus opinio, ex cre-
dibilibus fides, ex scibilibus scientia.
Sed magis ex opinabilibus scientia generatur
quam ex credibilibus. magis ... huius-
modi cum doctrina theologie in quantum huius-
modi sit credibilium, Iohannis xx: hec scripta
sunt ut credatis, relinquitur ergo quod
acceptio doctrine theologie non est
scientia. Item augustinus xiiii de trinitate:
non quidem sciri ab hominibus potest in re-
bus humanis ubi plurimum supervacue
vanitatis et noxie curiositatis
est sed illud tantummodo quo fides
saluberrima que ad veram beatitu-
dinem ducit gignitur nutritur et
roboratur. Ergo cum scientia non generat
fidem ergo non est vero nomine scientia, maxi-
me cum fides sit acceptio supra
opinionem et infra scientiam constituta.
Contra. quod cognoscitur per divinam
inspirationem verius scitur quam quod per
humanam ratiocinationem, quia in inspi-
ratione non potest esse falsitas, in ratiocinatione
vero contingit plurimum. quia ergo cognitio
theologie sit edita inspiratione divi-
na, ii thimothei iii: Omnis scriptura
divinitus inspirata etc. et ii
petri i: spiritu sancto inspirati locuti
sunt sancti dei homines, ergo verius est
scientia quam cetere scientie. Item augustinus
xiiii de trinitate: theologia est scientia que
est in rebus que ad salutem hominis
pertinent. ergo est scientia. Solutio:
dicendum quod est scientia cause et scientia causa-
ti. scientia vero cause causarum est sui
gratia. scientia vero causatorum sine fit
cause sine effectus tamen non sit sui

gra ex ꝯfirmit et dependet
a ca cau | hic e q theoa q e
saa de deo qui e ca caus sui
gra e | Nomie g^o sae appa-
sae talior | Nom vo sapie
sae cause cau | Vn et ipe
phs dt q phia pma que e
sui gra et de ca cau dz dia sa-
pia | Sili rone doctna theoa
que trascendit oms alias
saas dz dia sapia Vn iiij deut
h' e nra sapia et intellaus co-
ra pplis | ptea aiod q e saa
pficiens cognicom sm vita-
te e et saa mones affectom
ad bonitate | sa cz ut cognico
sm visu et ideo dz dia saa
absoluta | sa ut cognico s
gustu et io dz dia sapia a sa-
poe affectois sm q d ea
vi sapia 2m sui no' cz | theoa
g que pfic aiaz 2m affectom
monendo ad bon q pnapia vte
timois et amois ppe et pnce
e sapia | pma phia que e
theoa phor que e de ca cau
s ut pficiens cogne sm via
artis et roanatois minus ppe
d sapia tete no sae que st
de causis quibus et talis no
debet dia sapie s sae | Vn 2m
h' dd q doctna theo e sapia
ut sapia | phia no sa q e
cognico pmas cau q st boni-
tas sapia et pote. e sapia
s ut saa cete no sae q ꝯsi-
dant passiones de subo ꝯsi-
as tas sut sae ut sae | Thod
e q ad obieta ad pmu ddm
q alit cz hystola in sac septua

alit in aliis | in aliis ut hystoa
significacoe sinomi exprimit
singlaria gesta homi ut est
intencio significatois inter
et ideo ex singlarum actuum et
tpalium cz . Oms talis hystoria
e eor q nqm intelligunt | In
sac no septua por hystoa in
ea intencoe seu fine ut sig
nisicet singlares actus homi
significacoe sinomi s ut sig
ficent vales actus et ꝯdico
nes ꝯtinentes ad informacom
homi et ꝯteplatois diuiors
misterior significacoe rer | hinc
ut duat passio abel ut sig
ficet passio xpi et iustor ma
licia caini ut significet pfisitas
i iustor et sic in ceteris intro
duc go in hysto sac septe son
singlae ad significad vle et inde
e q ei e intellas et saa | ad
2m ddm q vle d iiij modis
i pdicando ut hic . in exempla
do ut for sotulais ad multos
sotulacs et vita iob ad vita
multor homi | in significado ut ia
cob ad significad iustu qui ꝯ
bit cu rachele et lya . ex exer
cet se in vita activa et ꝯtempla
tiua | pu tando ut deus ca vlis
ꝯdicionis rer | et xpc ca vlis
reparatois homi . 2m h go ddm
q e vle in septua sacra hit
in septua sac pmas gnales
ut inicium sapie timor dni p
ubi 1 . finis pcepti caritas 1
thi et h . iustitie vle finis e
vle quo in 2m ambulu pdica

sunt singulares particulares ut que proponuntur hystorice explicite et sunt istis quantum ad sensum exteriorem est vtile 2o dicendum scilicet exterior vel quia in litterali hystoria abrahe et iob singulares et que narrantur sed ad hoc in scriptura narrantur ut exemplar sit vite et conversacionis bonorum. Vnde Ro xv quecumque scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt et Ja i ultimo exempla accipite paciencie et longanimitatis prophetas. quantum vero ad sensum interiorem et spiritualem est vtile 3o particularibus singularibus scilicet vtile in significando quia est signum rei vniversalis ad multa quantum ad vtrumque sensum scripture interiorem et exteriorem sive in singularibus particularibus sive generalibus 2m quia fit reductio ad deum qui est vniversalis causa condicionis rerum vel ad opus quod est vniversalis causa reparacionis hominum et vtile est 4o scilicet in tractando 2m quod hunc modum et distinccionem est dicendum doctrina sacra esse rerum [illegible]. Ad tercium dicendum quod secundum distinccionem Aug. in libro lxxxiii q. credibilium tria sunt genera. Alia sunt que semper creduntur et nunquam intelliguntur sicut est omnis hystoria. Alia que mox ut creduntur intelliguntur sicut sunt omnes raciones humane vel de numeris vel de quibuscunque disciplinis. Alia que primo creduntur et postea intelliguntur qualia sunt ea que de divinis rebus non possunt intelligi nisi ab eis qui mundo sunt corde quod fit per preceptis servatis que de bonis moribus accipiuntur. Ex hoc ergo apparet quod est credibile quod nunquam intelligitur sive sicut sunt gesta hystorica quedam vero que intelliguntur sicut credulitas racionum disciplinalium quedam vero sunt que disponunt ad intellectum et scienciam sicut est in divinis vnde 2m aliam litteram dicitur ysa. vii nisi credideritis non intelligetis. Non repugnat ergo doctrina theologica esse credibilium et esse scienciam. Ad quartum iam apparet quod hec sciencia primo generat fidem postea mundato corde per fidem operante per dilectionem generat intellectum. Vnde hec est differencia istius doctrine que est sapiencia ab aliis que sunt sciencie quia hec ipsum credere introducit ipsum intelligere in aliis vero ipsum intelligere introducit ipsum credere dicitur eo n. quod intelligit assentit. Ad id tamen quod adducit quod fides est infra scienciam et supra opinionem distinguendum quia est fides suasa exterioribus probabilibus et de hac est verum quod ipsa est infra scienciam et est fides inspirata ad assenciendum prime veritati propter se et primo ipsam et hec est supra scienciam omnem et ad hanc disponit accepcio doctrine sacre et in hac totaliter intendit. Iste ad hoc obiciet quis sic omnis sciencia est aliquorum communis subiecti cuius partes et passiones ipse considerat sic dicit philosophus [illegible] et dicit boecius in libro de trinitate quod deus non est subiectum ergo non est accipere consideracionem de deo ut passione de subiecto ergo theologia que est cognicio de deo non est sciencia. Ad hoc dicendum quod aliquis est modus cognoscendi formas alligatas materie. alius est modus cognoscendi formas separatas a materia sicut ostendit boecius in libro de trinitate. In primis non est forma cum subiecto et hec per racionem aliquam et deficit intellectus. sciencia est generis subiecti passiones [illegible] in formis vero et rebus separatis a materia velut est ipsa divinitas et trinitas personarum est modus cognoscendi aliquis ut per operacionem cognoscamus virtutem per

uirtute ipam diuinitatis [illegible]
Ro j i inuisibilia dei p ea q facta
s i tel. ossi sepit na q eig uir-
tus et diuinitas Aliq e modo cogdi
simplicia aliq oposita: oposita
n cognoscit p resolucom in
suas ptes et ideo scia q e de q-
posib e vnig omis subi cui q
osideat in simplicib no qd u e
accipe pte w e accipe sic mod
sciedi ea g° simplicia diuinitat
e modo cogdi no tal h qm dicit
est

Cum querit de distincoe doctrine
sacr ab aliis sciencijs qr g°
si doctrina theo° sit sic v a aliaz
sciaz nl oprehendat ipas nlq
ptedat i ille ut alicui pte pho
supponat ad q obz sic eccl j ois
sapia a dno do e g° q sapia sou
scia e theoa et diuina q theoa
scia n e a° q scia diuina (Pte
theo ca sue diuina scia aut d
diuina q a deo et te ois a° scia
e dia aut d dia q e de deo
et sl li phia p° e dia et theologica
q e de deo et g sac scripta scia
sit a° nl sicut pa phia (Pte si
dicat dia q aspirata do edita obz
q oime vin aquocq dicat a
spu sco e vm sic d glo sup id
1 cor. xij. Nemo p dice dn ihe
et g° ois vitas aucuq scia
e edita aspu sco g° cu theoa
sit scia aspiru diuino edita et
ois a° scia theo ca Pte si theo ca
seu dia dicat q p diam reue-
lacom hita obiat 1 Ro. Vbi loqa
de cognicoe phoz qui hueit
de deo q notu e dei manifu e
ill deus n illis reuelauit g°
cognicio phica de deo fuit hita

p reuelacom g° e theo ca ex phis
g° ronibz nr vlnq q theoa
sit sicut va sciaz oinabil int
alias (q ois huana scia e acq-
sita p inuecom nl doctrina s
theo ca disciplia e i spirata no
acqsita qntu ad edicom sicut
d ij thi iij g° n e sicut va ex
aliis (Pte ob huane scie funda
sup testim racie ex quo colligi
experimento sicut d i phis i metha-
phis ois scia et ars p expie-
cia accidit experiencia (in) fact
certe s theo ca doctrina funda p
testim fidei ysa vij 2m alia
l az nisi crediderit n itelligetis
g° n e sic a° scie (Pte j cor
ij sapiam loqm i mistio q ab
scondita z glo (ut nesciet psen
do q n e in vobis s in vtute n
huana rone oprehensibil s spu
efficacia credibil g° n e sic a°
scie (Pte hug de sco vic. alie
scie st de opibz odicois q (si) ap
paret in te na theo a no e
de opibz repacois q apparet ex
fide n i reo na seu huana
rone sicut d st i d Ro j q notu
e dei (i) q de deo noscibile z p
nale rone q multa st que de
deo sciri p nam n possut g°
n e oinabil int a as scias (q
Pte in aliis scis sut solu sig-
nificacoes voz i hac aut sut
no solu significacoes vboz s rez
gal ut scriptu e qm abraha
duos filios huit et sez q st p
allegoria dca et j cor ij loqm sa-
piam i misteio glo. exponedo
misteia rez (i) nisibz ppt significa
ut i hysto a abel et abrahe (q
Pte ob alie scie tradu z in
ordine racinacois aplicapis

ad qclusioes qbz doceat intellcs no
moneat affcus s3 scripta sac te
dit i s ordine ad factois practice
principios ad opacones ut mo
neat affcus scdm timore et adre
ex fide iustitie et mie dei vn deu
to vi dilige dmn deu tuu ex t
inf u dmn dnu tuu timebs ex t
exo xx ego su ds zelotes vin
dicas ex et faciens miam etc q ex
hijs qs sequit q theoa nec e sicut
alia scia nc qmuabit int alias
ut aliani pti phie suppo q qce
dend3 q ad oba an sud li mo
qm doctina sac d dia seu the
olo ca q adeo et de deo et ductina
ad dm adeo q quenit alijs sa
ciis s3 tn n li mo quenit sac
scipte e n vm ut vm et e vm
ut bonu utrucq e a spu sco s
tu accipit vm ut bon id bonu
aut e ut bonu modale aut ut
bonu qtutu si qtuitu sit e ap
pilaco ad spm scm qm e bonitas
et ideo hi9 accepto e a spu sco p
modu qpi9 i sicut e q anthono ce
d li doctina edita a spu sco i a
hijs vo sciis speculatiis s e accep o
vi ut vei et ex vei ut boi i
ptiais aut modalibz et si sit ac
cepto vel ut boi no tn ut boi
qtuiti s3 modalis vn no dicit
edite a spu sco q te de deo dia
ce ista scia et no sicut alie sac
uel ut p a phia q no agunt de
deo scdm mistiu tnitats uel scdm
sacmetu huane rpacois q te
ductina ad dm p pricipia tior
et amois ex fide mie et insti
tie di q n quenit alicui ex sa
ciis alijs et p hc p3 soluto
ad obiecta

O ordine sequenti qrit de quo
sit scia sac scriptue q cu aq
diuisa legitur hug de sco vic
i li sacrats nra dicas scipture sunt
opa rpacois alias sciaz vo
opa qdicois q qt qei i agit de
opibz qdicois q te theoa e scia
de deo q o e scia de ca opm qdi
tois et rpacois n qi nra dicas
scipturas erunt opa rpacois
s3 mag ipa ca q de q3 q te
magri i sentetijs scdm b i aug
de doctina xpiana post qtine
tia no et ve leg ca res et
signa vsca go ma dicas sciptas
sut res et signa q qt n eas
scia res et signoz imo dico
sac reales q st de rebz qt
scias smociales q st de signis
rerum go n e va scia res et
signoz q te res de qbz agit
theoa scdm aug st res qmbz fru
edu qbz utedu q fruut et u
tu s3 sub hijs qphedit de qeq
res go theoa e de oibz q te
ponit alij q ma dicas sciptas
e xpc integ caput et corp9
xpc et ecca sponsus et sponsa
ine glo i pro psalterij q n
z i dia scriptia q n ptineat
ad xpm uel ad eccam s3 d fris
legis e xpc xo q et eca solu
qsumaco sinonim ipe e q n e
ma tn ma dic accipit i sac
ciis de qua et ca qua ma de
qua pot assignari ipliat scdm
id b dionisij insarchia aglica
in ta diuidit sup nudana
rone oes di intellcs i essecia
vtute et opacom scdm hc go si
assignemu maz dicas sciptas
scdm rom opacois dicem9 q

materia divinae scripturae sunt opera repa-
rationis humani generis. Si vero assigne-
mus materiam divinae scripturae secundum
rationem virtutis dicemus quod materia divinae
scripturae est Christus qui est dei virtus
et dei sapientia i Cor. i. Si vero assig-
nemus materiam divinae scripturae secundum
rationem essentiae dicemus quod materia di-
vinae scripturae est deus sive divina
substantia unde secundum hoc theologia est scientia
de substantia divina cognoscenda per Christum
in opere reparationis. Ad illud quod
quod primo obicitur contra assignationem Hugonis
quod in primo parte agitur de operibus con-
ditionis dicendum quod dupliciter potest agi
in scientia de aliquo vel quia pertinet
ad genus rei de qua agitur in
illa scientia fiat contentum in illo vel
ut clarius fiat et manifestius id
de quo agitur in illa scientia. Secundum primum
modum non agitur in sacra scriptura de
operibus reparationis sed secundo modo
agitur de operibus conditionis unde Hugo
de sacramentis vi. et ferunt ut competentius
ad tractanda opera restaurationis
accedat primum in ipso capite nar-
rationis constitutionem narrat operum
conditionis quia enim non convenienter
ostendi posset qualiter homo reparatus
sit nisi prius ostenderet quomodo sit
lapsus neque lapsum eius conveni-
enter ostenderet nisi prius qualiter
institutus a deo fuerat explica-
ret. Ad ostendendam autem primam
in conditionem hominis oportuit ut
totius mundi constitutio poneretur quia
propter hominem factus est mundus. Ad
secundum vero quod obicitur contra eundem quod theologia
est de tanta operum recreationis et
conditionis concedendum est non tamen ex
hoc sequitur quod materia divinae scripturae
non sint opera reparationis quia summa

tantum quod deus est declaratur per opus
reparationis et virtutem Christi sicut
dicitur est ut in operatione cognosca-
mus virtutem et in virtute divi-
nitatem Ro. i. Invisibilia dei scilicet
virtus et divinitas cognoscuntur per
ea quae facta sunt. Ad tertium quod secundum Hugonem
quod opus conditionis est creatio mundi
cum omnibus elementis suis. Opus vero re-
staurationis est incarnatio verbi
cum omnibus sacramentis suis mun-
dane sive sclares sacrae materiae
sunt opera conditionis dicta scripta
materiae sunt opera restaurationis. Ad
id vero quod obicitur contra assignationem
magistri sacrae scripturae in sententiis res
et signa dicendum quod res et signa sunt
materia circa quam est sacra scriptura non materia
de qua est et ideo consequenter dixit
iuxta beatum Augustinum materiam sacrae scripturae
circa res et signa versari materia vero
de qua est sacra scriptura est divina substantia
cognoscenda per Christum in opere reparationis
quemadmodum est dicere de philosophia prima quod
materia circa quam sunt omnia unum et
diversum et contraria quae sunt circa ens
secundum omnes suas differentias secundum dif-
ferentes divisiones entis scilicet ens po-
tentia actu ens unum et multa ens
substantia et accidens et huiusmodi materia vero de qua
intentio est ens actu unum quod est
substantia prima a qua omnia dependent
ita per quendam modum materia circa quam
est sacra scriptura sunt res et signa materia
vero de qua principaliter intentio est
iam quod dictum est. Ad id vero quod obicitur de
unitate sacrae quod non est rerum et sig-
norum. Dicendum quod licet ubi est separata
ratio considerationis rei et signorum
hic vero non separatur consideratio cum
sit relatio considerationis ad unum
quod est reformatio hominis ad similitu-
dinem dei seu confirmatio hominis

ad dm p opus rpatois appo
ad illud ho q obiat / q e deoib
q agit de reb9 2m omne dra
ddm q et si agat deoib n tn 2m
rones differetes om s 2m / vna
roz que e ut hoc rpatus p sac
mata i carnatois q e res int
frueda et uteda gstituta pute
da pueniat ad frueda q st pr
et filius et sps s / i gmutabile
bon et si g° agat deoib i gne
n tn deoib 2m eude modu
sme 2m omnez roz s 2m vnu p
pu modu et roz q dca e / ad
1° q obz gt assignacom qua po
tot9 xpc caput et corpus m sa
cre scptue gcedendu z 2m modu
qui dcus z / et q obz q xpc e
finis g° n e m° ddm q w se
gradiu de i virtutib que st i
fine ut fides spes caritas ide
z m° sine obm et fis ut fides
mez co fine hz sumu vm credes
ipm sumu vm pp sumu vm
et caritas filr amat sumu bom
pp sumu bon ite an sic e in
vtutib que st eord q st ad fine
ut tiupa et fortitudie yo z a°
m° virtutis aliq finis fortitu
dis n ma st ardua et difficilia
s finis q sumu bon colat n
et aggredit difficilia pp sumu
bon filr e dice de sca q e i
fine q e sac scpta qm id hz
p m° et fine vn w se xpc e
finis g° n e ma

Q[u]om queri de m° sac scpte
est e p° qo an modq i
sac scpta sit artificial vl scia
lis / 2° an sit cerudial / 3° an
sit vniforis vl mltiforis / ite
suppo q mltiforis sit ca qo est

de mltifor modord sac scptue /
Ad pmu obia sit ois modq po
etic9 e i artificial sine no scia
lis q e modq hystoic9 vl tut
sciptus qui quid n gpetut arti
s theologis modq e poetic9 vl
hystoialis vl pabolic9 g° n est
artificial / Ite ois modq sac e dif
finitis. diuisiuus. collectiuus. s
modq sac scpte no e hi9 g° no
e scialis / Ite ois mos artis et
sac e p sermoes maifestas mod
modq sac scptue e p smoes mis
ticos g° n e artificial vl scial
Contra q w e modus sac scp
tue artis vl sac 2m gphesioz
rois huane s p disspom die sa
pie ad iformacom aie i his
q ptinet ad salute / vn aug
xiiij de t. w grede sari ab hois
q i reb huanis vbi plimu
vanitat vl noxie curiositat
e hnt sac tribuo s id tm q
quo fides salubrima q ad veram
btitudme ducat gignit mutt
roboa q sca e i reb9 q ad
salute ptinet / ad pmu g° obz
dicend 2m b. dyom in ierarchia agli
ca dicete valde artifi e theo
poetias sacr formacoibz i no
figuratis i tellectib usa e nrm
intllcm rpicies et ei n e pole
alit nobis luce diuinu radiu
nisi varietate sacrd uelamimu
anagogica cai uelatu qm no z
pole aio nro ad n uale illa
ascende celestiu ierarchiard gte
placom nisi ea q s 2m ipm est
materiali manu dcone utat ipo
pule am sac scpta p rate sut
i formu forme et figure carom

figuris pro decentissimum est eloquiis
diuina enigmata occultare et in mi-
nima multis ponere sacrum abditaque
supra mundanorum intellectuum ueritate
et non nobis omnibus sacrum uero omnium ute-
logia dicitur sacra expressis uerbis bi dy-
nisii patet quod ratio quare sacra scriptura fuit
ualde artificialiter secundum modum po-
eticum tradita potest esse uarietas in-
tellectus nostri qui deficit in comprehensione
diuinorum 2a est dignitas ueritatis que
debet celari hominibus malis Ad secundum dicendum
quod alius est modus sacre que est secundum
comprehensionem ueritatis per humana racio-
nem alius est modus sacre secundum affectum pi-
etatis per diuinam traditionem primus modus
diffinitiuus debet esse diuisiuus et collectiuus
et talis modus debet esse in humanis
sciencijs quia apprehensio ueritatis in huma-
na racione explicatur per diuisiones dif-
finitiones et raciocinationes 2us
modus debet esse preceptiuus explicatiuus
exhortatiuus reuelatiuus oratiuus quia
huiusmodi competunt affectui pietatis
et hic modus est in sacra scriptura unde
ad thi. i. dicitur sacra secundum pietatem primus modus
preceptiuus est in lege et euangelio
explicatiuus in hystoriographis exhor-
tatiuus in libris salomonis et epistolis re-
uelatiuus in prophetis oratiuus in psalmis
nec est quod est alius modus debet esse
sacre que fit in formare affectum secundum
pietatem alius sacre que fit in formare
intellectum solum ad cognoscendam ue-
ritatem ille qui est ad informandum affec-
tum per diuinas quod dicte sunt et precepta
exempla exhortationes reuelationes
orationes introducitur pietatis
affectiones est autem pietas cultus dei
sicut dicit aug. vij deciuitate introducens
id iob xxviij ecce pietas ipsa est
sapiencia est autem cultus
dei quo nunc desideramus eum in-
tuendum quod et speramus uisuros de-
sideramus caritate et diligimus fide speramus
spe secundum quas tres uirtutes pieta-
tis disciplina formatur Ad tercium dicendum
quod sicut studium est sacre humane traditi per s
mones manifestos ita studium diuine sa-
pientie ut sit per sermones occultos est in
sapiencia et misterio secundum quod dicitur i cor ij
loquimur sapienciam que in misterio est abscondita
ratio autem absconsionis est triplex prima est me-
ritum fidei in hijs in que mereretur quod creditur quod
non uidet propter hoc apo. v. uidi in dextera
sedentis librum scriptum et foris signa-
tum sigillis vij 2a causa est exercitium stu-
dij propter quod dicitur dan. xij claude sermones
signa librum usque ad tempus statutum per-
transibunt in plurimi et multiplex erit
sciencia tercia causa est dignitas ueritatis que
debet abscondi malignis mt. vij nolite
sanctum dare canibus neque mittatis mar-
garitas ante porcos

Quarto queritur an modus sacre scrip-
ture sit certitudinalis an
ut modus sacre scripture sit certior quam
in alijs sciencijs et tunc certior sit intellec-
tus fides quam alijs sciencijs est intellectus
in hac uero fides ergo certior est modus
in alijs sciencijs quam in ista Item certior
est sciencia que procedit ex principijs per se
manifestis intellectui quam illa que procedit
ex principijs occultis intellectui sed alie
sciencie procedunt ex principijs per se ma-
nifestis intellectui hec autem ex occultis in-
tellectui quia ex principijs fidei ergo modus
in alijs sciencijs est certior Item certior est
modus in illa sciencia que traditur ex sermo-
nibus proprijs quam in illa que procedit ex
sermonibus transumptis Item certior est
que procedit ex uniuocis et simpliciter dictis tractatur
quam que procedit ex equiuocis et multipliciter dictis quia
ex hijs dubia sciencia generatur ergo
quod certior est modus in alijs sciencijs quam
in theologia Item certior est modus sciendi
quam inspiratione quam per humana racioci-
nationem Item certius est quod scitur testimonio

spe quam per testio caritatis ¶ Iste e-
tiam est quia scia per modum gustus quam
quia per modum visus cum ergo modus sa-
cre scripture sit modus fiendi per inspi-
racionem per testimonium spe modus fa-
cit per modum gustus et aliis non modus
faciendi per racionacionem per testimonium me-
catiuum per modum visus magis est
quia caritas est modus faciendi in theologia quam
in aliis sciencijs ¶ Ad illud est certitudo specula-
cionis est certitudo experiencie prima est certitu-
do secundum intellectum et est certitudo secundum af-
fectum ipsa est certitudo quo ad animum
spiritualem et est certitudo quo ad animum
animalem / dico ergo quod modus theologi-
cus est certior certitudine experiencie cer-
titudine quo ad affectum quia est per modum
gustus in quibus quidam dulcia sunt in sacris
lectionibus eloquia et certus certius non certior
quo ad speculacionem intellectus quod est per
modum visus ¶ Iste certior est homini spiritu-
ali certius in certior animali i cor ij
animalis non homo non percipit ea que sunt spiritus
dei spiritualis autem omnia diiudicat
etc. ¶ Ad primum ergo quod obiectum patet ex eo
quod fides certior est intellectu aliarum
scienciarum certitudine affectionis non certitu-
dine speculacionis ¶ Ad 2m dicendum
quod sunt principia veritatis ut veritatis
et sunt principia veritatis ut bonitatis
dico ergo quod alie sciencie procedunt ex princi-
pijs veritatis ut veritatis per se no-
tis hec autem sciencia procedit ex principijs
veritatis ut bonitatis et ideo occultis
ut veritatis Unde hec sciencia magis est
virtutis quam artis et sapiencia magis
quam sciencia / magis in constat in virtute
et efficacia quam in contemplacione et
noticia i cor ij sermo meus in persua-
sibilibus humane sapiencie verbis sed in os-
tensione spe et virtutis ¶ Ad tercium
dicendum quod est certitudo animali homini que
in hac noticia innititur experimento sensi-
bilium et est certitudo homini spirituali

qui habet spiritum ad contemplacionem diuinorum
animali ergo homini non est certus hijs modus
per mistica locuciones quibus sit certus
homini spirituali i cor ij quod oculus non vidit
nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit
nobis reuelauit per spiritum spe nam omnia
scrutatur etc. secundum ipsum et sicut dictum est
hic sacre tradi in mysterio et ideo in
simuabus occultus ipsum omnis modus sermo-
num occultorum vel mistericorum sit
secundum proprietatem sacre certior est ille
modus autem disponit ad illa que sunt
est spiritualis non animalis ¶ Ad ultimum
dicendum quod aliquis est modus certitudinalis in
sciencia tradita secundum spiritum humanum et in
sciencia tradita secundum spiritum diuinum illa m-
odo coartata secundum intellectum unum per
modum spiritus humani qui simul et
semel non intelligit nisi unum / et ista non
non est coartaco quia spiritus diuinus secundum
quem tradita est unicus multiplex sicut
dicitur sap. vij et ideo hic modus est
in sciencia sacra ut sit unicus sensus
licet multiplex non in mysterio et hic
non debet certitudo in ea que est
disposita ad illa que sunt est spiritualis
ut dictum est

Consequenter queritur an modus sacre scrip-
ture sit uniformis vel multifor-
mis ¶ quod autem sit multiformis habetur
i multiplicale multis et modis olim
deus loquens patribus in prophetis etc. eloquio velud
quod non est uniformis modus in vete te-
¶ Item ephesios iij michi omnium sanctorum minimo
data est gracia in gentibus euuangeliza-
re inuestigabiles diuicias christi
et cetera ut innotescat principi-
bus et potestatibus per ecclesiam multiformis sa-
piencia dei eloquio velud quod non est
uniformis modus in nouo te. ¶ Iste quod
dicitur multiplex sensus est in verbis sacre scrip-
ture sit dicit liber; sunt principaliter ge-
neraliter quattuor sensus sacre scripture hystoria

que res gestas loq . allegoria
i qua al' ex al' intell'r Tropo-
logia .i. moralis locucio i qua de
moribz ordinandis tractat' anago-
gia p qua de sumis et celestibz
tractaturi ad supiora ducimur V. g.
ierl'm hystoria e ciuitas al-
legorice s't eccl'a tropologia i
moralit' a'ia cuiusbz fidelis i
anagogia celestium ciuium vita q
reuelata facie deum videt in cord
in quo sensus intelligi' sac' scripta
e multiforis Ite i lege e mo9
precepts i hystorialis mod9 hystori
cq i libris salomo' mod9 exhor-
tatis i psalte' mod9 orat's in
ppha's mod9 reuelats al' go
n ee modu vniform i libris ve
teris testa' Ite i ewangelio e mo-
d9 hystoricq quo ad narracom vite
xpi et accom madatorq et consul-
torq in doctrina xpi i eplis pauli
et canonicas e mod9 cominatorq
i actibz mod9 hystoricq i apoca'
mod9 reuelats go n e vniforis
mo9 i no te. Ite dyo9 in angelica
ierarchia duplex e sac' manifesta
cois modq vnus quid' fiat q-
uenies osiles preceds ymagi-
nes alit' vo p dissiles forcoes
vro i gens et i decors formatq p-
siles ymagines alit' vo p dissi-
les forcones vro i gens et i decors
formatq osiles ymagines ut cu
eloqa dm ut rom et intellom et
sciam laudat diam ronalitate
et sapiam et ne existere sb siste
ad declarates p dissiles ut cu p
inuisibile et i finita et i compre
sibile vocat exorbz n q e s q n
e signficat' vel aliq' go q e vni-
foris mod9 manifestacois sac' scp-
ture Sit vo pro eaiq scripta s'
ad no doc scp s' si go ad iram

doctrina mag' e mod9 vniforis
qua multiforis qr i multifor' q
fundit' i intellcs vel aliq' go q mo9
sac' doctrine dz ee vniforis Ite
in' intellcs mag' vsel' p pau-
ciora qua p multa qr in paucioribz
via maior dz go ee vniforis
Ite planior e mod9 et facilior
qui e vniforis qua qui e multi
foris s3 mod9 scriptue dz ee p-
planior et manifestior vn d' aba-
n scribe visu et explana eu ut
p currat qui legit eu vel aliq'
go q dz ee vniforis Ita oo q
mod9 sac' scriptue multiforis dz
ee et h tplia rone pa e ro ef-
ficacis .i. spc sa qui e sic d' sap
vii spc intelligencie multiplex vniq
ut i sca sac' mod9 efficaci9
appareat dz ee multipl' seu mul-
tiforis ea e ro m q e multiforis
sapia dei ppr' m mod9 videat dz
ee multiforis tcia e ro finis q
e instruccio i hijs q ptinet
ad salute cu go sint multifors
status hoim i lege post lege
tpre ppha tpe gre et eccl' i hijs
status multiforis hoim qr alij
hebetes i hijs q ad fide alij dif
ficiles i hijs q ad bonos mores
alij i adusis uita agat alij i
bonis alij i pctis vel aliq' q iste
to sac' scriptue q e ordinata ad
hois salute dz hre mod' multi-
formé ut mod9 videat fini Cir ca
id go q obi' q mod9 multiforis
confundit i intellcm dd q n e vni
mo i scit intellcm cu n sit intellcs
hebes acutq et medioc alit'
et i alio dz fi' demostracio vita
tis hebeti acuto et medioc ut
q no capit i intellcs hebes i vna
for' capiat i alia p alit' i scte
di s' puuli simplices alit adul
ti pfca sic d' ap9 i cor iij tanq

parvulis in Christo lac dedi vobis po-
tum non escam nondum enim poteratis sed
nec adhuc potestis Et hic magis
est modus multiformis ¶ Ad aliud vero
quod obiciebat eodem modo solvendum est quod
in temptacione quod intellectus magis in spiri-
tu per pauciora misteria refertur ad sta-
tum unius singularis personae sed referendo
ad intellectus diversitatem secundum diversitatem
hominum et status non est unus ¶ Sed dicendum est
ad aliud quod obiciebat quod planior
et facilior est uniformis quam multifor-
mis dicendum quod non est verum ubi multiformis
modus ponitur in manifestacione unius rei
sed tamen secundum formas differentes

Quoniam queritur de multiformitate et primo
de multiformitate quae est in intellec-
tibus sacrae scripturae et videtur quod praedicta
auctoritas Bede quod multiformitas intellectuum
sacrae scripturae est in quatuor scilicet historia
allegoria tropologia anagogia
Sed contra hoc obicitur quod Hugo de sancto Victore
ponit tantum tres hystoria allego-
ria tropologia Unde dicit in tractatu senten-
tiarum suarum historia est rerum gestarum nar-
racio que in prima litterae significacione
continetur Allegoria est cum per id quod
factum dicitur aliud factum sive in preterito sive
in futuro significatur Tropologia est cum
per id quod factum dicitur aliquid faciendum
significatur Ergo videtur superflua
assignacio Bede quantum ad anagogiam
¶ Item in sacra scriptura sunt proverbia
et parabole quantum ad litteram scripture
et constat quod modus parabolicus non est hys-
toricus nec allegoricus nec tropologicus
nec anagogicus ergo plures sunt intellectus
quam illi quatuor ergo diminuta est ergo as-
signacio predicta ¶ Item Augustinus in libro de utili-
tate credendi omnis scriptura que
vetus testamentum dicitur quadripharie dicitur
vel secundum hystoriam tunc docetur quid scrip-
tum est vel secundum ethimologiam cum

docetur de qua causa scripta est vel secundum
anagogiam cum docetur concordia inter
duo testamenta vel secundum allegoriam
cum docetur ad litteram non esse accipi-
enda sed spiritualiter intelligenda opliis
ergo relinquitur quod est unus sensus misti-
cus et triplex litteralis ¶ Item in predicta vero
assignacione Bede unus litteralis et tres
mistici ¶ Respondeo dicendum quod cum veritas prima trina
sit et una modus sacrae veritatis per se
trinus et unus unus litteralis et triplex spiritualis
anagogicus qui est sursum ducens in
primum principium allegoricus qui est conti-
nens archana primae veritatis tropologi-
cus vel moralis qui est ordinans ad
summam bonitatem ¶ Unde anagogicus
ad patrem allegoricus ad filium moralis
lis refertur ad spiritum sanctum Circa primum autem
notandum quod intellectus hoc modo quod aut est litera-
lis exterior aut spiritualis interior primo
modo non multiplicatur secundo modo spiritualis
variatur quia aut refertur ad mores
aut ad fidem et si ad fidem aut ad
fidem divinitatis aut ad fidem humani-
tatis primo modo moralis secundo anagogicus
tercio allegoricus alio modo potest ac-
cipi ut dicamus quod intellectus sacrae scrip-
ture aut est de causa aut de effectu de
causa quae eterna est scilicet deus et anagogicus
intellectus de effectu duplex potest esse
aut de facto aut de faciendo si de faci-
endo sic est moralis intellectus sive tropo-
logicus si de facto hic est duplex aut n
intellexit in prima facie litterae hic est per sig-
nificacionem ubi et sic est litteralis
sive hystoricus historia enim est rerum ges-
tarum narracio que in prima facie litterae
continetur sicut dicit Hugo aut intelligitur
per significacionem factum et sic est allegori-
cus sicut dicit Hugo quod allegoria est cum
per id quod factum dicitur aliud factum sive in
presenti sive in futuro sive in preterito significatur
Ad illud ergo quod Hugo de sancto Victore qui posuit
materias diversas scripturarum opera repa-
racionis posuit tantum tres intellectus

sacre scripture quam quidam fundavit tripe
x historiam allegoriam et tropologi
cam Beda vero qui intellexit maxi
dicta scripturarum non solum opus expo
sicionis immo eciam addidit anago
giam que quid intellectus respicit tam
sicut alii tres effectum. Ad id vero quod
opponitur de parabolico intellectu dicendum quod
reducitur ad historicam. Secundum historicam dicitur
dupliciter secundum rem et secundum rei similitudinem secundum
rem sicut in rebus gestis. Secundum similitu
dinem sicut in parabolis. Parabola enim est similitu
do rerum cum per res differentes similitudi
ne ad id quod per ipsam intellectus pervenit
intelligitur. Unde de parabolicis euangelicis
dicit Augustinus quod sic accipienda sunt non ut es
sent sed ut esse possent. Ad tertium dicen
dum quod Augustinus distinguit intellectum in libro de
utilitate credendi non secundum diversitatem
que est in racione intelligendi. sed eius quod
intelligitur sed secundum diversitatem que est in modo in
telligendi. Unde tres primi sensus intelli
guntur et comprehenduntur sub sensu littera
li illi non tres sensus sunt in modo
dicendi tamen litterali continentur. Non sensus comprehe
ndit tres spirituales et id non convictis.

Queritur etiam de sensu litterali an
fundetur semper verum. Videtur quod non. Vero ali
quando fundatur semper mendacium. Judicum ix
ierunt ligna silvarum ut ungerent
super se regem sed istud videtur continere asua
litatis. Job viii non in diget deus
vestro mendacio. Item quod litteras in sermone
est duplex quantum ad id quod dicitur et quantum
ad id propter quod dicitur. Dicendum ergo quod in huiusmodi pa
bolis litteras quantum ad id propter quod
dicitur est quia sunt ad designacionem
alicuius facti vel rei secundum veritatem et isto
modo assumuntur non quantum ad significa
cionem primam sed quantum ad secundam sig
nificacionem. Unde notandum quod in histo
rialis est veritas quantum ad significacionem
vocum in parabolicis quantum ad significacionem
rei. Item queritur de spirituali sive mistico

qui magis utitur similitudinibus rerum
corporalium et spiritualium. Videtur quod cum gentes
similitudines sunt magis ad demo
strationem dicendorum quam dissentes mis-
ticus intellectus debet habere convenien
ciores similitudines ergo cum spiritualium
similitudines sunt convenientes dicendum
quod similitudines corporalium non debet
assumi similitudines in mistico in
tellectu nisi spirituales. Item in genesi
est formaciones turpes sume pulc
tudini coaptate sed turpes formaciones sunt
que sunt ex rebus vilibus et obtusis
et in ordinatis sic ira et furor
et gaspia ergo per huiusmodi non debet fieri demo
stratio de deo in genesi contra huiusmodi a
gitur in misticis intellectibus scriptura
rum quem nominant deum ut ignem
lapidem angularem ut bestiam ut
leonem ut ursinam et huiusmodi et furentem
irascentem et gaspistentem. Contra dionisius
negaciones in divinis vere sunt affir
maciones in comparatione ex excessis af
firmacionibus non ostenditur quid est deus sed ma
gis quid non est in illis ergo dissimiles for
maciones magis sunt ad negacionem
quam ad affirmacionem ergo magis com
petit ostensioni dicendorum ostensio per dis
similes formaciones quam per similes. Item
per preciosiores formaciones seducuntur intellectus
simplicium credentes ipsa dicta sive ce
lestes essencias esse huiusmodi res. Unde sumuntur
ter similitudines preciose sed per dissimiles
formaciones non ducuntur intellectus ergo conveni
entes sunt dissimiles formaciones mis
ticis intellectibus quam similes. Unde dionisius
per preciosiores formaciones contigit seducta
auditorum quosdam estimantes esse
celestes et quosdam viros fulgu
reos et quibusdam aliis formis quibus
theologia celestes formavit intellectus
quod quidem non patentem qui nichil visi
bilibus bonis aliquid intelligunt secundum

theologorum sapientia ad videndum des-
cendit non concedens nichil nostrum sed eius
intellectum in ymaginibus remanere que
est sacra. Ista dicit Dionysius. Nec eorum que sunt est
tunc bonum privatione privatum siquidem
ut eloquiorum veritas dicit omnia valde
bona. Que in eo quod ex omnibus intelligere bo-
nas speculationes et invisibilibus
et in materialibus rebus et in vilibus formare
dissimiles similitudines. Quod concedendum
est et dicimus ad iii secundum Dionysium quod manifes-
tatio divinorum fit duobus modis: per consimilia
sicut cum laudantur ex dispositionibus spiritua-
libus creature que est ad eius similitudinem
ut verbum et intellectus et sapientia; et per
dissimilia sicut cum laudatur per dispo-
sitiones rei corporalis quod contingit tripliciter:
aliquando enim laudatur ex supremis
sicut cum dicitur sol iustitie, stella ma-
tutina; aliquando ex mediis ut cum dicitur
ipsum ignem resplendentem; aliquando ex
novissimis ut cum dicitur ipsum lapidem
angularem aut bestiam aut etiam
vermem. Et ratio convenientie assignatur
a Dionysio multiplex. Prima est quia ista ma-
gis sunt ad negationem quam ad affir-
mationem et ideo meliora quia nega-
tiones veriores sunt in divinis. Secunda
ratio est quia per ista magis reducitur
intellectus ad deum cognoscendum
quam cum illa accipit; non enim quies-
cit in illis ut credat deum esse huius-
modi sicut accidit ex locutione que esset per
similia in dispositionibus spiritualium. Tertia
est quia ex omnibus est bonas speculatio-
nes elicere et convenientes formas
celestibus formas ex talibus, si materialibus
partibus quam ex vero bono non subsiste-
ntia ymagines intellectualis pulcri-
tudinis sunt. Quarta ut celentur divina
in mediis et malis. Unde Dionysius sic
nos complexe dissimilem sanctam figurationem
honorat ut neque divina ab immun-
dis accipi possint. Quinta ratio est

quia per ista in manum ducantur in illas.
Unde Dionysius: pulchritudine per creaturas sicut in formi-
ni formas spiritualem anagogiam non
valentem in mediate invisibiles
contemplandi contemplationes. Et est pluribus per
solo ad obviam in huius quarto modum tria-
ctu quo contra sicut exordium sequentis
in conclusionis. Ex predictis manifestum est quod
doctrina theologica est de scriptura dei efficaci-
ter per ipsum opus reparationis hunc de
predictas partes prime in conclusionis theologice
secundum eam excellentiam divine sublimitatis
continet non erunt de proprio et proximo
tibus ad opus reparationis. De cognitione dei ab homine in hac vita

Volens autem se manifestare hominibus
cordibus spiritualis subtilia deus
in latione legis precepit Moysi Exodi
xix contestare populum ne forte velint
transcendere terminos ad videndum dominum
ponens limites humane rationi in
inquisitione divinorum et maxime in perscru-
tatione abditissime et sacratissime
divine veritatis et trinitatis. Unde
et quia per sapientem dictum est ne trans-
grediaris terminos quos posue-
runt patres tui Proverbiorum xxii terminum autem
ipsi sunt sacre divini eloquii. Propter quod beatus
Dionysius in libro De divinis nominibus dicit non est
audere aliquid cogitare vel dicere de
superexcellentissima deitate preter hec
que in divinis scripturis nobis ... expressa.
Et huius rei gratia proponimus quedam de
cognitione dei que potest haberi ab homine
in hac vita, ut manifesti sunt termini in-
quisitionis circa eam ... trinitatis
ex parte cognoscibilis
ex parte cognoscentis
ex parte medii cognoscendi
Primo an deus sit cognoscibilis
2° an sit cognoscibilis in sua immensitate
3° an sit cognoscibilis in sua trinitate
4° an sit cognoscibilis facie ad faciem
5° an sit cognoscibilis in sua specie
6° an sit cognoscibilis in sua presentia secundum
quod presens est creature

Ratio de cognitione dei in via

Ex parte cognoscentis quid

Circa cognitionem quer(itur) — 1º an sit naturali potentia cognoscere deum. 2º an sit cognoscibilis ab omnibus. 3º an sit cognoscibilis sensu aut ratione tantum. 4º an sit cognoscibilis secundum modum unum ab homine ante peccatum et post.

Circa medium cognoscendi — 1º an cognoscatur per medium. 2º de medio cognoscendi per naturam. 3º de medio cognoscendi per gratiam. 4º de comparatione cognitionis per naturam et per gratiam. 5º de comparatione secundum certitudinem medii ad cognoscendum deum et creaturam.

Queritur primo an cognoscibilis sit deus a mente humana. Ad quod sic. Augustinus ad Paulinam in libro de videndo deum: Invisibilis est natura deus, non tantum pater sed et ipsa trinitas unus deus. Sed hoc est eius esse invisibile quod cognoscibile fit. Unde dicitur in eodem libro: Hoc distat inter videre et credere, quod presentia videntur, creduntur absentia. Presentia autem hoc loco intelligimus que presto sunt sensibus sive animi sive corporis, sicut hac luce corporis sensu video et meam voluntatem quia presto est animi mei sensibus, quia intus in presens est. Omne autem cognoscibile est visibile sensibus animi vel corporis. Ad ergo deus sit invisibilis, ergo et incognoscibilis. Item Augustinus in eodem: Deum nemo vidit umquam nec videre potest, qui lucem habitat inaccessibilem. Et est natura invisibilis sicut et incorruptibilis, et sicut nec ante incorruptibilis nec postea corruptibilis, ita non solum nunc sed et semper invisibilis. Item quo(dam) infinitus est deus et incomprehensibilis. Sed omne quod cognoscitur ab aliquo comprehenditur intellectu. Deus ergo non est cognoscibilis. Item omnis cognitio infiniti in quantum huiusmodi est infinita, quia si esset finita non sufficeret super infinitum. Ergo cum substantia divina sit infinita non cognosceretur nisi cognitione infinita. Sed cognitio infinita non potest esse a potentia finita, quia actio infinita non egreditur a potentia finita. Cum ergo omnis potentia rationalis anime sit finita, non egreditur ab ipsa actio que sit cognitio substantie dei infinite. Item in summe optimo non est natum cognoscere optimum nisi summe optimum. Non est cognoscibile a bono inferiori, ut mens vel ratio non est cognoscibilis ab imaginatione vel sensu. Ergo nec melius et excellentius optimo non incomparabiliter est cognoscibile ab optimo. Non ergo nec deus a mente nostra, que est optimum in nobis. Contra Augustinus in primo soliloquiorum: Intelligibilis est deus, intelligibilia sunt sanctarum disciplinarum spectamina, sed differunt plurimum. Nam terra visibilis et lux, sed terra nisi luce illustrata videri non potest. Similiter disciplinarum spectamina videri non possunt nisi aliquo velut suo sole illustrentur, videlicet deo. Item Ro. 1: Quod notum est dei manifestum est in illis, glossa: id est cognoscibile ductu rationis, quasi diceret: nisi haberent unde possent cognoscere quod est cognoscibile de deo. Et ibidem: Invisibilia dei per ea que facta sunt a creatura mundi intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus et divinitas. Et Sap. 13: A magnitudine speciei et creature cognoscibiliter poterit creator eorum videri. Item sicut virtus affectiva rationalis est ad amandum bonum, sic virtus cognitiva rationalis ad cognoscendum verum. Si ergo summum bonum est appetibile ab affectiva rationali, ergo et summum verum cognoscibile a cognitiva rationali. Item Augustinus ad Paulinam de videndo deum dicere: Si queris utrum possit deus videri, respondeo potest; si queris unde hoc sciam, respondeo quia in veracissima scriptura legitur: Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Ad primum

q° obitu demum vbu bti aug' si
qris quid dauis sit inuisibil deg
si inde p' Arg' i uisibile ee na
inde au' p' ai volt et sicut vt
exquo pz distinctio · q' deus e
i uisibilis na · Visibil uo vo
luntate · Secdm h' go distinguere
dii e / q e uisibile nätate et
e uisibile volute · inuisibilia
nätate sut eterna et sesibilia
visibilia uo volute st spualia
qradm agli et ipe deus / et hc
e q dicit aug' i eode li° sicut
aucte absq ; sup i° luce j ap
paruit angls et no sut se
sibilia vide' et ist mq ne en
videl volute videl / Ita si no
volt no vide' si vt vide' ap
paruit n deus abrahe q vo
luit alijs q noluit no appa
ruit / Ad 2m q dicit q sic e na
i uisibilis sicut i corruptibil
dm q 2m aug' de uidedo co
gsuetudine loquedi uisibilia
naiant' ppt ea deus i uisibil
d' ne corpus ee credat ; no q
munda corda sue sbe gteplatio
ne frauderit e h' summa m
ces deu diligetibz pmitta' di
cete ipo dno jo xiiij qui diligit
me diliget a pre meo · et ego
diligam eu et ma ili me ipm
Ad tuu sit · Dicdm mxta distic
tio aug' de videdo deo / a° e m
de · ad totu videdo qphede / id
a in · q spens uty q scietet'
totu an videdo qphendi' q°
ita uidet' ut nichil ei lateat
videtem aut eis fines qspici
possint sic ut latet qset volut

tue qspice an potes fines a
nuli tui expleri gra duo posui
quoz vnu ad metis obtutu
alim ad corles oculos ptinet
exquo matsm e q n se' deg 3
i qphen' go i cogno' · Ad qrtu
d° 2m boecau i li de gsot q ea
q cognosat' no 2m sui natam cog
nosat' h 2m cognoscem facul
tate / q' cognitio no d' infinita
ul finita a re cognita fita ul
i finita h a facultate cognosce
tis finita ul i finita / q q cog
nosat' q modu cognoscetis cog
nosc' no q modu rei cogni
te et h' manfm e i di nio cog
nicois sine sit cognitio sesitiua
sine ymaginaria su itellalis / no
go se' q si suba dia sit i finita
q cognitio q de ea e a bitellai hu
mao sit i finita / imo q itellcs
huanus finitus e cognoscet sba
diam finite · Ad qntu dcdm q
malitas phibet q sesus qui est
vis i fior no possit cognosce
vim supiore q e ro / itla in
vis tangee et acto dependet a
ma pot apphende foem ul re
abstracta a ma / sic e ai vitus
sesitiua 2m ee et age depede
at a ma no eit cognitiua metis
ul ronis q e res et for abstcta
a ma / exalia aut pte ipa im
malitas et simplicitas spuali
tatl facit q mes ul ro e cognoo
melioris et excellecioris se s dic
sbe q e simplex et i malis / ti
h' ymago eius i 2m aug' · i li
de tri · ymago dei e i h' q capax
eius et pticeps ee potest · ca ī
pax q cognitoi pticeps p amo
rem / Sine p3 / q no se' obiecto

Consequitur quarto an diuina substantia sit
cognoscibilis in sua immensitate. Ad
quod sic. Ro. i. invisibilia dei etc. Glo.
tam pulcra astra condidit ut ex
hiis creaturis et quam admirabilis est
creator eorum possit agnosci. Ergo de
deo potest haberi cognicio quantus sit, sed
quantus est virtute infinita et in-
mensa. Et ideo est ei esse quantum quod magnum
non mole magnus est sed virtute
sicut dicit Aug. Ergo potest cognosci in
sua immensitate sive infinitate. Item
Iste ephes. iii ut impleamini in ple-
nitudine dei, sed omnis plenitudo dei
est sua immensitas. Impletio autem ita
est per cognicionem et amorem. Ergo im-
mensitas dei potest cognosci. Item
Io. xv. omnia quecumque audivi a patre
nota feci vobis, sed omnia intelliguntur
ibi. Pono: veritas, bonitas, eternitas
et etiam immensitas, quia omnia ista nota
sunt filio. Ergo et ipsam eternita-
tem et immensitatem nota fecit apostolis.
Item omnia quecumque sunt in deo sunt unum
sed eternitas, veritas, immensitas. Si
ergo est cognoscibilis veritas et cognoscibilis immensitas.
Contra. Ab sine fine p. lu. i.
in origi. Deum nemo vidit unquam,
quia eam quam habitat in deo plenitudinem
divinitatis nemo conspicit, nemo men-
te aut oculis comprehendit. Item Boecius
omne quod scitur vel cognoscitur non ex sua
natura sed secundum comprehendentium cognoscitur
facultate. Ergo facultas anime
comprehendentis sit finita, divina autem substantia
secundum sua immensitate sit infinita,
ergo non potest cognosci in sua immensita-
te ab anima rationali. Solo dicendum quod

est cognitio de deo per modum positionis et
per modum privationis. Per modum pri-
vationis cognoscimus de deo quid
non est. Per modum positionis cognoscimus
quid est. Divina ergo substantia in sua immen-
sitate non est cognoscibilis ab anima rationali
cognicione positiva, sed est cognoscibilis
cognicione privativa. Ad primum ergo quod primo
obicitur quod ex creaturis quantus sit creator
possit cognosci, dicendum quod quantus
sit potest cognosci per modum privationis,
non per modum positionis. Ubi gratia
quantus sit duratione cognoscitur per mo-
dum privationis. Cum dicitur eternus, id est sine
principio et fine. Similiter quantus sit
repletione cognoscitur per hoc quod dicitur in-
circumscriptus per abnegationem loci et
ubi. Similiter quantus sit virtute per ab-
negationem mensure virtutis ipsius
cum dicitur immensus per modum non po-
sitionis ut declararetur, quia sit ei
magnitudo sine virtus sine dura-
tio non est possibile. Ad secundum respondet
Aug. quod non est intelligendum id est ad ephe.
iii ut impleamini omni plenitudine
dei, sed habeamus plenitudinem quam
habet sicut vas impletur, id est omnem
plenitudinem dei non tamen fruitur et
ipsi plenus deus sed tamen perfecte fruitur
ut plenum deo. Ad tertium dicendum quod
omnia nota feci vobis intelligitur
i. Jordanum ut omnia nota faciam
vobis. Omnia autem distribuit ibi pro
creaturis non ultra pro omnibus conditio-
nibus immense et infinite divine
essentialitatis cum et si diceret distribue-
re divina immensitate et eternitate
et huiusmodi tamen distinguendum est divina essen-
tia cognoscitur in sua immensitate
hoc est quia immensa est et hoc modo
verum est. Vel est cognoscibilis in sua im-
mensitate et hoc modo falsum est secundum
quod modus immensitatis declarat. Si
ergo illa est vera divina ergo nullo modo
potest de eius videri ratio celi. Item nulla
virtus creata comprehensiva huius declara-
tur sive a creatore est comprehensiva

nisi virtutis corporee / si ergo vis sp(irit)ualis
interior et vis sensibilis exterior sunt
virtutes corporee habentes determina-
tum situm et organum in corpore vel loco
quod non erunt apprehensive nisi spetierum
corporalium vel similium ergo quod deus non potest
cognosci nec apprehendi virtute sensibili
interiori nec exteriori / Iste superior vis
continet / in fiore / inferior autem non
surgit / in superiore / Sed deus est
obiectum racionis / ergo non potest in illum se
sus tamen omnino fit absque contradictione
mentis / Iste in visione moysi erat
duo / esse speciem ignis / et esse sig-
num / sed constat quod signum ut signum
non erat obiectum sensus / quia signum
ut signum et signatum que dum
relacione et intellectu cum eius includi-
intelletus alterius abeunde vi comprehe-
dendi / ergo sensus nullo modo exigebat
in cognicionem signati vel similium / ergo
quod non exigebat / ad cognicionem signati
tamen non apprehendit id ut signum / et
etiam concedimus / et dicimus ad obiecta secundum
Augustinum in libro de videndo deo quod intelle-
ctores oculi sunt quidem exteriores
oculorum / isti autem illis quodam officio
nunciandi et ministrio famulantur
multa quia illi indeed que isti non vi-
dent / et sic ergo dicimus ad obiecta quod in cor-
poralibus visionibus est apprehensio forme
corporalis et eius quod est signum sensus
ergo apprehendebat formam corporalem
quod autem esset signum istud erat po-
tius racionis cum in apparitione esset
forma obiecta et significacio dei qui ap-
parebat et ex illa parte dicitur apparicio
ex qua est significacio que solum
in racionali / et hec patet solucio ad primum
Ad secundum dicimus quod Augustinus in libro de vi-
dendo deo dicit ea que mente conspiciuntur

non indigent ullo corporis sensu ut
ea nos esse noverimus quam autem per corporis
nunciantur nisi mens assit que nun-
ciata suscipiat nulla possunt sentiri
quoniam et que nunciata sunt suscipere per-
hibet / foras ea vel longe sunt eorum
ymagines / vel in corporalibus similitudines
corporum in corporalibus commendat memorie
et cum voluit velut de custodia duc-
tas atque in conspectum cognicionis ex-
hibitas / indicet et ista duo dis-
cernit / quid in specie corporali foras vel longe
quid ei simile intus aspiciat / et id
absens / Et prius esse demonstrat / sicut
me absente faciem mei corporis co-
gitans et illa est et ymago prius ab-
sens autem facies cuius illa ymago
est / ex quo manifestum est quod visio corporalis
sine ymaginaria non est et visio apprehensiva
nec diu nisi assit et visio intellectualis
que formam corporalem et ymaginariam ab-
sconditam diiudicet / sic est quod visio
pharaonis ymaginaria sed ioseph vero
visio baltasar corporalis fuit prophetica
sed danielis propheticus patet solucio ad certa

Queritur item an cognitio dei non
sit per sensum sed per intellectum corporis
cum intellectus multiplicatur vis apprehe-
siva cum secundum Augustinum / ut racio et intelli-
gencia / Queritur ergo utrum deus cog-
noscatur racione vel intelligencia solum
ad quod sit in parte signatum est super nos
lumen vultus tui domine / glosa lumine vultus
racio est que est ad cognoscendum deum / Iste in-
veni que est in anima sublimior cog-
noscimus deum sed dicitur in libro de libero arbitrio
quod nichil est sublimius racione ergo cognoscitur
racione / Contra Augustinus in libro de anima et
spiritu assignans vires anime quibus
apprehensivas sensum ymaginacionem
racionem intellectum intelligencia / dicens post

ꝫ vis q̄ ꝑapit formas corꝑ̄as p̄
sentes / ymaginac̄o ē vis q̄
ꝑapit formas corꝑ̄as absētes / r̄o
ē vis que ꝑapit corꝑm nās
uleꝭ abstractas ut gn̄a ⁊ sp̄es
dr̄ias ꝓp̄a ⁊ accn̄cia / abstrahit
n accn̄tibꝫ q̄ fundat̄ ī corꝑibꝫ
uleꝭ nās in acc̄one ꝫ ꝯsidac̄oe
intellc̄s ꝫ vis qua cognoscat sp̄m
c̄atu / ītellicencia vō ē vis qua
coḡat sp̄m ī c̄atu dīm / vlt̄ inq̄
q̄ cognos̄ deus intelligencia nō
r̄one / Iste boe9 de ꝯsol̄ distin-
guens aūres apphensiuas d̄ / sens9
ꝯtinet sp̄em ī subiecta m̄a ꝯstitu-
ta / ymaginac̄o vō sola sine m̄a
ī dicat figūm / r̄o vō hanc ꝗ̄
transcedit / sp̄em ꝗ ip̄am q̄ singu-
laribꝫ ī est vl̄i ꝯsideracōe ꝑp̄edit
intelligencia sup̄gressa vniūsitatis
ambitū ip̄am simplicē formam
pura mentis acie ꝯtinet / Ita ꝗ̄ o
dicit eccl̄ sit simplex for̄ ⁊ tal
q̄ nō ī est singularibꝫ ut vl̄is
for̄. vlt̄ inq̄ q̄ cognos̄ intelliga
nō r̄oe / Iste boe9 ī eod̄ / supior
vis amplectit̄ ī feriore. ī fior
vō ad ad supiore nullo mō ꝯsur-
git / neq̄ ī sensus ad ex̄ mām
ualet cognosce̅ / nec vl̄es sp̄es
ymaginac̄o ꝯtuet̄ / nec r̄o capit
simplicē form̄ / Ratio r̄o. vno mō
d̄ ꝯt̄ / alio mō strc̄te / ꝯ̄m q̄ lar-
ge sn̄ ꝯp̄hendit intelligenciam intellectu
⁊ r̄om strc̄te accepta / Vis n̄ r̄o
nalis ꝯ̄m aspectu q̄ h̄t ad id q̄
sup̄ se ē s dm̄ d̄ intellige̅ / ꝯ̄m
aspectu q̄ h̄t ad id q̄ iuxta se
ꝫ sc̄ sp̄uale nām d̄ intellcs
ꝯ̄m vō r̄m q̄ h̄t ad id q̄ inf̄
se ꝫ s corꝑm nās d̄ r̄o strc̄te
⁊ h̄ ꝫ ītero sc̄ dug̃ ī li de aīa

⁊ sp̄u / d̄lit ꝯ̄m bimembrē diuisiōm
d̄ aug̃ / q̄ r̄o diuidit se in duos
ī superiorem ⁊ ī feriore / sc̄ ī uiru
⁊ ī mulierē / Superior p̄s ꝫ ad
ꝯteplac̄iu dīu ⁊ et̄na / inferior
ad ꝯteplac̄ōm c̄atar ⁊ t̄palia / ad
superiore ꝑtinet sapia ad ī feriore
sc̄ia / Tm̄ ꝗ̄ o s h̄ / q̄ deus ꝯp̄he
d̄ r̄one ꝯ̄m q̄ r̄onis nomē
ꝯtendit̄ extedit̄ ad superiorē p̄-
te q̄ ē mens uel intellige̅a dr̄i
nō ꝯ̄m q̄ r̄strīgit̄ nomē r̄onis
ad ī feriorē p̄te q̄ ē ad ꝯteplac̄ōm
c̄atar uel ī feriores nās / Ad a
liō boe9 d̄ q̄ ē accipe r̄om ꝑ
modū r̄onis ⁊ ꝑ modū intellicie
simlr intellige̅a ꝑ modū intellicie
⁊ ꝑ modū r̄onis / modꝰ nō ꝓp̄us
r̄onis ꝫ accipe ī collōne vt unu
ī multis / velut vl̄em form̄ q̄
ī multis singularibꝫ ⁊ unū ex
alio ⁊ post ad̄ ut ex p̄ncipiis
ꝯclusionē / modꝰ nō intellicie
ē app̄hēde̅ ip̄am simplicē form̄
nec vnū ꝑ ad̄ sicut post ad̄ ꝫ to
tū simlr / ī nobꝫ ꝗ̄ o ē r̄o ꝑ modū
r̄onis / ⁊ ip̄a intellige̅a ꝯ̄m statū
p̄nte ꝑ modū r̄onis / ꝑ mā ī
tellicencia ꝯp̄hēdit simplicē for
mā q̄ ē deus ī ꝑ modū sipli
citatis ⁊ simlitatis ꝫ velut
ulem tam ī multis effusam / ⁊
ꝑ ad̄ ut ꝑ effectus s c̄atas. r̄o nō
ꝑ modū intellicie ⁊ intelligencia
ꝑ modū intellc̄e ē dīm intellcs / E
sic d̄ boe9 ī li de ꝯsol̄ q̄d r̄o
solū hoīs ꝫ intelligēcia dei. ⁊ ē q̄
ip̄e dicit sensus solus cunctis aliis
cognicionibꝫ destitutus ī mobilibꝫ
aīantibꝫ cessit. ꝗ̄les sunt cōche
maris ymaginac̄o nō mobilibꝫ
beluis q̄mbꝫ iā ī eē fugiendi
appetendi ne aliquis uir affectus

ro nb tm sfuai q mes z sicut intelligentia sola diuini

Deinde queritur utrum homo in primo statu cognosceret per creaturas deum certa quod propter duo primo an cognosceret deum per creaturas 2o utrum melius tunc cognosceret deum per rationem quam modo cognoscatur per fidem

Circa primum sic arguitur Hugo de sancto victore de scala iacob et vult facere differentiam inter cognitionem hominis et cognitionem angeli dicens quod angeli non indiget scala quia volant per contemplationem homo autem quia volare non potest scala indiget scala autem est vestigium creature ergo adam in primo statu cognoscebat deum per creaturas ergo indigebat creaturis

Contra hugo cognouit homo creatorem suum non ea sola cognitione que foris exaudita solo percipitur sed ea que intus per inspirationem monstratur (?) Istud non ea qua modo deus a credentibus absens fide queritur sed ea que tunc per presentiam contemplationis scienti manifestius cernebatur cognouit creatorem suum non ita excellenter sicut postea cognoscere debuisset sed si perstitisset ergo non cognouit deum per creaturas sed se ipso. Preterea sicut dicitur ecclesiastici 17 posuit oculum suum super corda ipsorum ostendens illis magnalia operum suorum ut magnalia narraret operum illius oculus autem est aspectus intellectus rationalis et iste oculus est interna et eterna sed interna est supernaturalis et eterna ergo per gratiam. Dicendum ergo quod adam per creaturas videbat deum non in se Ad argumentum quod dicitur manifestius per presentiam contemplationis dicendum quod deus manifestatur esse et in suo effectu in effectu ergo tunc manifeste videbatur non obscure sed modo per peccatum obscure et non manifeste ut frequenter ergo non est acceptio eius Ad 2 quod est sed non effectum semper

Postea queritur utrum adam melius in primo statu cognoscebat deum per rationem quam modo cognoscatur per fidem et videtur quod sic quia cognitio que est per absentiam non est tam certa quanta est illa que est per presentiam contemplationis sed talis fuit cognitio ade ante peccatum sicut dicit hugo ergo etc Contra glossa [illegible] Iob assumpta est ratio eius a simplicitatis ita ada ante peccatum neque stultum neque sapientem fuisse neque sapienter neque stulte peccasse et ita videtur quod minor fuit illa cognitio quam sunt quam fidei Ad 3 in ada fuit cognitio naturalis et super addita maior autem cognitio potest dici tripliciter sed quantum ad apprehensionem intellectus vel quantum ad motum vel quantum ad gustum primo ergo dico quod cognitio quam sunt ada naturaliter de deo per creaturas maior fuit quam ad apprehensionem intellectus sed in quantum per fidem maior est quam ad motum et quantum ad gustum quam illa que est per naturam est non duplex presentia dei in visu et gustu et 3m sed est cognitio videtis in lumine et gustatis in tenebris et talis est cognitio fidei in qua absens est visui et presens gustui ut quod dicitur in ps quam magna multitudo dul. t. d. quod absque [illegible] Ad quod est sapientia quantum ad specilationem [illegible] quam ad electionem primo non fuit sapiens ada sed in electione non fuit sapiens quia male elegit non fuit stultus quia non penitus ignorabat

Ada
ps
2o

qd eligendu et h e q se i 1a glo.
Sapiens n e qui obs[er]uacoe p[re]ca
agenda vel vitanda nouit stul-
tus u[er]o qui sequenda vel vitada
oio ignorat n[on] talis fuit adam
etc pz quo intelligat.

De veritatis q[ue]stionibus illis q[ui] adut
expte cog[nitionis] et expte cognos-
centis que d[e]bent dici co[n]ue[n]ientes in-
adectes expte mediu cogno[scendi] q[ueritu]r
p[ri]mo t p[ri]ncipio utru de[us] uideat[ur] vel
cognoscat[ur] se ipo vel req[ui]rat[ur] ad
aliud mediu ad cognos[cendum] ip[su]m. ad
q s[ic] ob[iectum] sicut se h[abe]t lux ista corp[or]alis
ad sensu[m] et visibilia ita se h[abe]t lux
diuina ad intellectu[m] et intelligibilia sic
d[icit] aug[ustinus] i li[bro] soliloquiorum q[uod] t[er]ra vi-
sibil[is] e[st] et lux: s[ed] t[er]ra nisi luce il-
lustrata vid[er]i n[on] pot[est] sic et disciplinas
spectanda no possunt intelligi nisi
alio suo sole illustret[ur] et id e[st]
deus. si ergo lux corp[or]alis p[er] se ipam
v[idetur] et n[on] p[er] aliud, ergo lux que e[st] de[us]
p[er] se ip[su]m videbi[tur] et no alio. Cont[ra]
tu ta s[un]t g[e]n[er]a visionis sicut d[icit] aug[ustinus]
corp[or]alis ymaginaria et intellectual-
is, tercio g[e]n[er]e videt[ur] res q[ue] n[on] h[abe]nt
similitudine[m] nisi se ipas ut d[icitur] ij
cor[inthios] vij i glo aug[ustini], s[ed] t[er]cio g[e]n[er]e
visionis vr d[eu]s ergo n[on] vr p[er] yma-
ginacom sine p[er] similitudine[m]. q[ue]stio
au[tem] tercio g[e]n[er]e visionis videat[ur] de[us]
h[abe]t[ur] ro[mano]s i s[upra] p[er] id invisibilia dei
et c[etera] et p[er]s[pici]t videlic[et] d[icu]m tercio g[e]n[er]e
visionis. Contra d[icit] aug[ustinus] q[uod] mens
nulla int[er]posita n[atur]a ab ip[s]a p[ri]ma vita
te format[ur]. nulla g[enera]l[ite]r alia n[atur]a int[er]
curret int[er] p[ri]ma veritate et me[n]-
te que sit sicut mediu ad cog[nosc]e[n]-
du[m]. Cont[ra] i cor[inthios] xiij videm[us] nu[n]c
p[er] speculu et i enigmate glo
p[er] speculu i enigmate i p[er] ymagi-
nacom obscura. videm[us] n[on] alio
q[uo]s creaturas in q[ui]b[us] aliq[ua] d[e]i simili-
tudo relucet. Et sed[et] sicut specul[i]
noi[n]e ymaginacom significauit
ita noi[n]e enigmatis similitudine[m]
q[ua]m[vi]s obscura. utr[um]q[ue] g[enera]l[ite]r noi[n]e si-
militudines significate sint que
valet ad intellectu[m] d[eu]m lic[et] obscure.
Vl[terius] ling[ua] g[enera]l[ite]r ergo q[uo]d cognosci i p[rese]nti
de[us] nisi p[er] similitudines creatas. It[em]
dyo[nysius] i p[ri]mo ierarchie an[gelice] e[st] po[ssibi]le no[str]o
n[ost]ro ad n[ost]r[u]m ill[ud] ascende[re] celes-
tiu[m] ierarchiarum conte[m]placom n[isi] ea q[uae]
s[ecundu]m ip[su]m e[st] n[atur]ali manuductione uta[tur].
h[ec] rei gr[ati]a miseric[or]s p[er]fectionis p[ri]n-
cip[iu]m sensibilib[us] ymagib[us] celestes
descripsit intellectus vl[tra] loqui. ergo q[uia]
n[on] possunt p[er]cipi sp[irit]uales creature
nisi p[er] medias similitudines g[enera]l[ite]r mul-
to mag[is] n[on] ipa sp[irit]uales sba[n]cia[?] creata
Cr[eato]r i p[rese]nti no[n] e[st] cognoscere d[eu]m
sine medio utru[m] au[tem] i futuro posset
cognosci sine medio aliquo ali-
as i q[ue]r[it]ur. Ad p[ri]m[u]m ergo d[icen]d[u]m q[uod]
videt se ipo d[icitu]r dup[lici]t[er] effacie[?] et
n[atur]alit[er]. D[icen]d[u]m ergo q[uod] lux e[st] vr se ipa
et p[er] se ipam efficie[?] q[uia] n[on] e[st] alia
ca[usa] q[ue] faciat luce[m] vide[r]e nisi ipa
e[st] tn aliq[ua] ca n[atur]alis i qua s[ecundu]m lux
vr q[uod] radiu[m] i aere vel colore vi-
dr lux se ipa effacie n[on] tn se ipa
n[atur]alit[er] h[oc] e[st] i se ipa et i sua sp[irit]ua-
li te[?] et absolone[?] n[on] fuit s[ed] i ta[m]
m[ateri]a i aere vel colore. eod[em] mo[do] lux
et[er]na i p[rese]nti vr se ipa. n[on] tn
i se ipa s[ed] i creatura q[ue] e[st] q[uo]d me-
diu[m] n[atur]ale desce[n]dit ipaz luce[m] ad
intellectu[m]. Ad 2m d[icen]d[u]m q[uod] intellectual[is]
visio d[icitu]r duob[us] modis. Vno[modo]
intellectualis cognitio p[er] intellectu[m] sive
sit p[er] similitu[di]ne[m] sive ip[s]ius rei intellectual[is]
sine p[er] re[m] ipam et h[oc] mo[do] d[icitu]r i-
tellectual[is] visio Ro[mano]s i in glo. Alio[modo]

d3 itllctualis visio put d3 ce
lu/ et h' mo no qua[illegible] cognico
p intlcam d3 visio itllctualis/
s3 solu illa qua res vir no psi
litudie aliam apre et h' mo ac
apit ij cor8 xij i glo s3 illud
raptus usq ad tcu celu/ vb d3
tcu gnus visiois e id/ quo dilco
i septa ppria et eas res gtinet
q no hnt ymagines similes
t se3/ dilco ii no alit vir p
sens i spe qm est/ et alit abses
i aliq ymagie sui sili/ vb' g° q
p° mo visioe itllcali vir deus
i pnti/ s3 2° videbi' i patria/
ad tcm ddm/ q na p' accipi dup'
s sba aliq/ vel dispo ipi9 sbe
2m/ q na accipit' sba aliqua sic
d' aug9 q illa e mlporta na
et meto et dm ut s sit a'q
sba itllcal velud agtes pqm
forme' et psicia' ipa mens/ q
admodu psa metiti s' dicetes
itllcuia sua3 edua i actu/ et
psia p itllcua agelica/ 2m/ vb
q na d3 dispo sbe/ sic w e i
gres dispoz alq ce cpptemit/
ad videdu dm/ ut uta' a scipa
sicut ymagie quada ad vide
du dm/ vel et spebz alijs itlli
gibilibz

Tercium quitr' demodis cognodi
dm p na3 q e cata gni'
g° /quo de9 cognoscat' p catu
ra sic p mediu/ et vide' qm
p ois cog° e p queria3 / s3 n
e queria catue ad dm / p ng
pcia n° i gne/ n° a spe/ n° i
mo/ g° n et ipm cognosce
p cature/ Ite ois cog° q3
fudata s' ro ainacoz e fudata

p siplitabitudie aliqm/ s3 n3
habitudo catue ad dm / g° n et
cognosce dm p catura/ pbaco
medie / q n e aliq pporco fi
niti ad ifinitu / s3 deus ifi
tus/ catura fita / g° n e a'qua
gis pporco vel hitudo/ Ite
aug9 i li de li° arbito fort' ac
ob metes tu multa et i gmu
tabilia ppervit dgtet se e
summa vitate qua oia alia
mostra' ei q3 iheres oblivis
ca' cetra/ s3 oi itllit pma vitez
p vent ad ipa3 / g° oblivisca'
oia a'a/ g° n itelligit ipm p a'a
Ite/ oi oia natast ad itllu3
pma vitate n e defous cop
te ei9/ s3 lux dia s3 e ei pue
g° s3 / et sine medio videt ipa3
Ite m° xj. nemo novit pre3
nisi fili9/ glo pat decla' pom
g° videm9 deu p filiu n p c
atura/ Cd dice e id/ fecit deus
pr qui verssime iudicare se oibz
cognitivus et volut et potuit h'
ad se iudicadu genuit q e ipe
qui genuit/ g° fili9 ppe e ad
iudicadu dm/ Cd Ro ij invisibi
lia dei/ glo de9 qui invisiblis
eat na opus suu fecit q' opi
fice sua invisibilitate mostrat3
/g° videm9 eu p caturas/ Ite
i cor8 xiij / videm9 nc p specu
lu i enigmate/ tu ad pm
ddm/ q e pcia 2m univocacoz/
et e pcia 2m analogia/ 2m univ
ocacoz e pcia i gne/ vel i
spe/ vel i mo/ pcia 2m ana
logia ut sba et accis qut i
ente/ et d3 2m sius et pstei9
decillis / q ee sba e pm ao
idet/ et io p sius d3 ens de sba

q est ens esse · qr positus de caritate
te q e i a° · Ad 1m / go q n e essentia
dei et caritate 2m denominatam / s3 per
analogiam ut si dicam homi de
deo et de caritate / de deo dr per naturam
de caritate per participacionem / simlr de bono
de deo et de caritate dr 2m analogi-
am · Ad 2m dico / q e considerare diuinam
substantiam in se et ut causam / in se considera-
ta e3 velut quoddam pelagus substantie
infinite / si non considerat ut causa dum
considerat ut causa efficiens et ut causa
finalis / qr e alpha et o / isto 2o
mo consideratur · i quantum finiens e
causam apte cum i quantum e causa ef-
ficiens et apte post ut causa fina-
lis / et sic 3 accipe aliquam similitudi-
ne finiti ad infinitum / n ut est
in se s3 ut est finiens / Ad tercium
dicendum q e diligere affectum i propriam
voluntate duplr / 2m q e ipsa naturam
q e in creatura q° m n e affectum
figere / s3 2o mo / dicendum go q e cogno
i si / et i sto ee / cognicio de deo
sue e i si i vita ista / s3 i futuro
erit sca / et hi mo dz intelligi q dt
aug9 q mens obliuisca cetera
sicut p3 tu as facit rem sit i
scriptura infinita / s3 tu sca e pi-
at ca / i digemus i puti dispe
sacois similitudib3 / Ad quintum dicendum
q desuus e3 apte n / sic n se hz
intellectus nr ad manifestissima nec
sicut oculus nocture ad solem / sic
n visus nr deficiat i maiore
lucidis et minime / ita intellectus
nr i maiore lucidis et i cog-
nitione trinitatis / ppo i intensitate
luminis · simlr deficiat i minimis
s · i tpe et i motu / sic go oculus
debilis n potest vide solem i to-
ta · videt eum i aere simlr et nos

incarnata / Ad quintum dicendum / q e dnm
vide per verbum et per caritatem / sic 3
vide re per lucem et per speculum / s3
per lucem formaliter / per speculum ma-
liter · simlr e vide dnm per verbum ut
per lucem s3 per caritatem ut per speculum

Consequenter queritur de medio cog-
nicionis per gratiam et an sit cog°
per gratiam fidei et per gratiam dono-
rum intellectus et sapie · per gratiam
prophetie · per gratiam raptus · sic tamen
uno quocumque de medio cognos-
di per gratiam fidei qr sine ista cog-
nicione adulto e salus · alia non
sunt locis i queretur · Ad hoc go p°
introducitur id q dt aug9 i li de
videndo deo aut vide et credere hz
distare dicit9 qr vide presencia credentur
absencia · presencia aut i hoc loco i
telligimus dicta q presto sunt sensibus
sive corporis sive aie cum supposito vo-
cabulo presencia nominatur · constat go
reliquitur q cognicio fidei n e
visio et q cognicio absencium e cog°
per fidem · Ad quod 1 cor 13 videmus nunc
per speculum i enigmate · tunc autem facie
e ad faciem · ex quo accipitur q vide
e duobus modis · vide per spe-
culum et enigma · vide per specie
cum go crede sit vide per speculum
et enigma · crede e vide nulla
go e dria quam ponit aug9 int
crede et vide / Contra si cognicio
absencium e credulitas go cum ymma-
ginatio et memoria sit rerum abse-
cium · cognicio ymaginatiua et me-
moratiua et credulitas · ymma
ginari go et recordari et crede q p3
ee falsum nichilominus go q n e differentia
dria · videtur quantum credentur absencium
Contra queritur utrum cognicio fidei sit
sua · ad q aug9 de vid deo affirmans

12

id i io in sanis qui ei apparuit
files ei eius sae se dicat q' ind'
fem fiat n° videdo si credido cog=
noscat g° cdde e sae g° fides
e sacie. ¶ Ite aug' i eode saa nra
gstat ex rebz visis et creditis. sz
accepto aie ex rebz cditis e fides
g° fides e saa. ¶ q tpe e accepto
intelles opio fides i saa. si g° o=
pio nuq̄ z saa g° n° fides erit
saa. ¶ 2m. ddm q vide dr duo=
bz modis. vide mse. vide t a°
ppe dr alq' vid' tu videt' mse
i ppe no od in i alio. sz hc ddm
q crede ē vide aliqd i alio n
mse et ideo i ppe et h' e q dr aug'
i li de vide deo si faire no quei=
et dq id q etissimu cdimq ita
sond e ut et recta cdita q'ius
absint aimis sesibz inde mete
dq tu ppe sicut ipe dt cdidt' ia
que absut asensibz nris si in
ydoneu testim q eis phibet'
videt' an illa que pp'to sut
an nl cor'is sesibz vnd et pncia
notat' exquo pz q cdi' ppe n
in mse sz i suo testio q vo in=
ppie cognosci' et sui pncia / vnd
no ep'l aug' ad ierouimu hanc luce cor'is pp'.
et meam volute sesu ai mei vi=
deo si quis no indicet in vote
tu vox in pns e / tu q ipa vo'tas
qm indicat latet sesu corpis
et ai mei credo in indeo vnd
mo tacipia vace ei q' ptepte y=
doneo q si estimare metiri
n eet teste ydone q et io n
credem. ¶ ad 2m rndat aug'
i li° de mod' dm n q dixi q ab
sut asesibz nris ea credi sic
accipia' ut mt' i a decipet.

deputet' q aqui videmq sicut
ymaginabilia et vidisse nos
retinemq ut memoabilia ea q
sumq q te no pp'to sut od recolu'
a nobis. neq n mt' cdita sz mt'
visa deputa'. vnde m e sesu
corpis nl intuitu metis re q=
phende' cdde no q q i gspctu
mobis nl corpis nuq̄ affuisse
recoli. ¶ ad ultm q qrit utrum
fides dica' scia distingue q
saa dr pprie qt. gmssie pprie
dz saa cognito rei pctam sicut
dt phs sac ide q q cas rei
nosse. qt dr saa visio rei p
intellem 2m q accipit dt aug'
de videdo deo q p corpus videt'
nsi mens assit / q talia mia=
ata suscepit nlla pnt saa q=
om. gmssime no dr saa eo mo
quo dt aug' de videdo deo saa
nra gstat ex rebq visis et cdi=
tis. sz hijs q vidimq nl videmq
nos ipi testes sumq. hijs an
q credimq alijs testibq monem
ad fide an eas verum qs nec
vidisse nos recolimq n° videmq
dat' signa i vocibq nl lris nl
quibuscuqz documetis quibus
nisis no visa cdat' n i multo
g° nos saie dicimq no solu ea
q vidimq nl videmq vm te
ea q ydoneis testibq nl testi
moiis credimq

Q d
uende queritur p ppracom
cognicois p nale rom
cogm p gram fidei ex pba=
cone credendo p rom / via dt
b s fides no hz meritu an huia=
na ro pbet experimetu g° fide
pbare e meritu fidei euacuari.
¶ Ite ad heb' xi fides e sba re3

spandas argumentu nō apparē
cū ea q̄ fides argm̄ sit q̄ ē
pbās nō pbatū. Cōtra ea dicat
auctē q̄ ut̄ ē hoī dāns sua
fide. vnd' au pbato ē pctāns
q̄ fides nō potest pbare supna-
tae q̄ ē vane sūt rōnes ad
pbandū credenda. Cōtra ipa cre-
da sūt sup̄ omem itellcm et
rōm q̄ credenda nō pnt pbar
nāli rōe. Cōtra Ric' i li de trin
credo sine dubio adqaidā q̄
nēcē ē ee nō tm pbablia
imo et nēcia argumenta nō
dee eē cū q̄ credenda maiorē
nēcē sit eē ad ipa pbanda
maiora nēcia sūt argumenta.
Rn̄. sicut qdā dixerunt
ē bn̄ triplici rōne pt' sūt pbar
credenda p nāles rōnes. pma
rō ē q̄ nos intellnaia tōite
veritatis qm̄ sūt debem' i vesti
gare. vnd' ita ide ps' quesite fa-
ciem ei' sp̄ vnī sūt hant i
tellnaia veritatis qm̄ credim'
optinenda possim' excogitare
rōnes adqnas et venedas il
luiat ipa gra fidei. 2a rō
pmoca siplicia ad pfcām fide
sit n. p bona tpalia simplices
pmonet' addīm amore sic
p hui' rōnes pmonet' ad pfcaz
seu maiore fide. vnd' sūt s'p
latis d'. i pe iii ut oi poste
ti pati sūt. sīnt reddē rōm
dea q̄ i eis ē fide et spe. tcia
rō ē ad' nocaco i fidelm ad
fide sicut n. dc Jo dam' p° li°
q̄'m cognito exystedi dm̄
nālit nobis insta sit tn̄ rōm
pvaluit pniciosa hoim ne-
ut dicatur nō ee dm̄. s. q̄ dc
dd' dixit i i sipiēs i corde suo nō
ē de' sūt adtales rnocados
nēcīe sūt rōnes. Ad p°. q°. dm̄
dd' q̄ pmus credenda cognos
cad' p nāle rōm et p fide
tū alit et alit vna i cognicōe
qm̄ hmus de credēdis p nāle rōz
accfestim' ipi veritati qp testim
ipī'm q̄ i nobis hmi. s. ipam
rōm qua cogit' intellcs. pmag
mode vō p fide accfestim' ipi
veritati nō qp testim ipīd s. ali-
cui s. dmm seu p° veritatis et
h' ē sinuguit' aug' sup' david'
deo. Ad 2m. q°. q̄ obiz q̄ fides
nō hz mitu et dd' q̄ huana
rō pbet expimentu ei qui i
nitit' soli rōm ait s. rōdat ipaz
veritate qp rōm et illa emana
ait mitu ei nō q̄ nō inniait' rō
ipi accfesāt ipi veritati qp testi-
mitū ip'e veritatis huana rō n
pbet expimentū q̄ pmus hcat
rōm credendos n tn̄ ei inniait'
et h' mo oz i fidelibz. q̄ sigicatu
sunt Jo iiii pn samaritais qui
dixerunt mulier iam nō qp
te credim'. Ad 3m. q̄ obiz q̄
fides ē argumentu et elegan-
t' quida doctor dixit q̄ alit
se hz rō i logicis ad fide alit
i theologicis. In logicis n. rō
cat fide. vnd' argm ē rō rei
dubie facies fide. In theologicis
nō ē sed q̄ fides cat rōm. vnd'
fides ē argm faciēs rōm fides
n. qua credit' ē lume eccias q̄
q̄nto q̄s magis illustrat' tanto ma-
gis ē expeditior ad i veniendas rō-
nes quibz pbet' credenda. Ad 2m

q obiat q n z hoc clarus sua fid'
distinguitur z q e certitudo 2m spe
culacionis intellc que e p modu
visus et e certitudo 2m affectu assen
q e p modum adhesionis volunta
tis s nl amoris et h' 2o intellc
nl e hoc clarus sua fide no p q
ad qsitum dd' q quedam pbat p p
od qdam p psiona p pona ut effe
p tam p psiona ut tn p effe
Inhijs no q pbat ro nl intellc
p pona medium quo pbat et q p
t infra humana intellcm et ideo
hac via pbacionis no pbat crede
da In hijs ao q pbat p psi
oa t si medium sit infra intellcm
humanum nl nota nl phibet q
pbet veritate que e sup humani
rom nl intellcm ut invisibilia
dei scripitura q eius virtus et
divinitas p ea q facta st 2o i et h
mo pbat credenda

Restat ad complementum presentis
questionis querere utrum e
clarior sit cogo de deo quam de creata
p nale rom Et ad q obi sit clarus
ut q ut i lume q q vr i te
nebris s creata vr ut i lume di
no pba ut i tenebris ps posuit
tenebras latibulum suum glo i hijs
tenebris vite mortalis latet ubi
p fide ambulamus no p spem go
clarus cog creata Et e clarior e
cognicio qua cog de re q e et
quid z q cognicio qua cognoscit
de re quia e et quid no e et de
qua no p cognosci quid z s de
creata e cognicio p mo de deo
cognicio 2o sit dt dyo et dam
go clarior e cog e de creata Ite
clarus cognos medium q qclo
s creatura e medium ad cognoscend
i puri ut d 2o i g o clarus cog
creata It clarus ut lux qua ea
q lume vident s ipe deus se h
ad intelligibilia sicut lux ad visi
bilia ut dt aug i p solil quo
i hoc sole tn advertimus q e q
fulget q illuiat sic i secretissio
deo tn tradicione debemus q e q
intellc q cetera intellire facit Ite
Item sicut plus dom e e cogo
de re q e et quid e cognicione
quid e cogno creata clarius q
deus cognicione vo q e cogno
deus clarus aliquo mo Ita in lux
e certitudo e ut certitudo q ad
sessu et e certitudo q ad intellcm
st 2m intellcm dupr aut 2m
statum aut 2m actum Ite 2m statum
intell aut 2m statum i natura a
2m statum i fusu al 2m statum acq
situm p viam sensus dd' go q cra
tura clarus cognos quam deus dur
s certitudine sua et certitudine q e
p statum acqsitum p via sensibilem
deus aut clarus cognos dur sz cer
titudine q e p statum i natura et
illa q e p statum i fusu p mo ab
omibus 2o mo a fidelibus Ad pmu
go dd' q cognoscer rem i lume
e cognoscer de ea quid e nl
quanta nl qualis e et h' cogno
clarus h de creata quam de deo ut
non phibet dum cognosci clarius
cognicione q e eo mo quo sumpsimus
dcm e et p h q3 solo ad 2m
Ad 2m dd' q creata medium
e ad cog dum 2m q h cognicio
de deo p statum acqsitum p expe
tia sensibilem et h' mo ut dcm
e clarior e de creata quam de deo
nl tn ppr h se qui cognicio de

deo que e p[er] sp[irit]u[m] i nat[ur]a et n[on]
fusu[m] infusu[m] sit tacior et i s[ecun]d[u]m
modu[m] tract[us] q[uesti]o questio de cog
nitione dei p[er] n[atur]ale r[ati]o[n]em ad cog
tiones c[on]quisicom[m] et de s[an]c[t]e uni-
tate et trinitate

A diuinate gr[ati]a ih[es]u x[risti] ad
co[m]portam i co[n]quisico[m] c[irc]a de
s[an]c[t]e unitate et trinitate cu[m] de r[e]
uelatia p[ro]cedam[us] cui[us] i c[on]quisi-
tois due su[n]t p[ar]tes s[ecundu]m u[er]bu[m] ap[osto]li
Ro x. corde c[re]dit[ur] ad iusticia[m]
ore au[tem] c[on]fessio fit ad salute[m] e[st]
g[itur] c[on]quisico biptita de unitate
et trinitate deitatis p[ri]a de ipa re
que e[st] unitas trinitatis ordina-
ta ad credulitate[m] cordis s[ecund]a
de no[m]i[n]atio[n]e ordi[n]ata ad [con]fessione[m]
oris ut sciam[us] q[ui]b[us] [con]dim[us] c[on]sita
locutoib[us] catholicis et u[er]bis C[ir]ca
i[ll]am i c[on]quisico geminat[ur] in
p[ri]a n[on] e[st] inquirere de s[an]c[t]a
dei unitatis s[ecundu]m u[er]o de pl[ur]ali-
tate dei trinitatis inquireda
an[te] c[irc]a s[an]c[t]am unitatis p[ro]mi-
m[us] i[st]a d[omi]no largiente Ca de
dia e[ss]e[n]tialitate de i[m]mutabili-
tate de simplicitate dei infi-
nitate q[uar]t[o] ad i[m]mutitate q[ui]nto
ad i[n]co[m]p[re]hensibilitate q[ua]rto ad
i[n]co[m]p[re]tibilitate q[ui]nto ad eternitate
de dia unitate de ueritate de
bonitate de dia p[otest]a[t]e de dia s[cienti]a
de diuina uo[lun]te

Ue dic q[ui] s[an]c[t]e e[ss]e[n]tialitate c[on]
tendeda s[un]t duo p[ri]mo q[uod] n[ecess]e
e[st] diam s[an]c[t]am e[ss]e s[ecund]o q[uod] n[ecess]e
notam e[ss]e sic ut no[n] possit cogi-
tari n[on] e[ss]e Ca d[e] p[ri]mo op[or]tet multi-
plices adducu[n]t r[ati]o[n]es s[ecundu]m p[ar]te
s[ecundu]m differentes i[n]te[n]tio[n]es cogi-
tandi diam e[ss]e[n]tiam p[er]inte com

q[ui] e[ss]entias sine e[ss]e u[er]it de s[an]c[t]o uic
i li de trin[itate] p[ro]bat diu e[ss]e p[ro]po-
ta h[ac] distinctione omne q[uod] e[st] u[e]l
pot aut ab et[er]no h[ab]et e[ss]e aut
e[ss]e cepit ex tempore Ite[m] o[mn]e
q[uod] e[st] u[e]l e[ss]e p[otes]t aut h[ab]et e[ss]e a se
met ip[s]o u[e]l ab alio q[ua]m a semet
ip[s]o · Vid[etu]r itaq[ue] o[mn]e e[ss]e t[ri]pl[ic]i
distinguit[ur] r[ati]one · e[st] n[on] e[ss]e cuiq[ue]
existenti aut ab et[er]no et semet
ip[s]o aut ex q[uo] n[on] ab et[er]no n[on] a
semet ip[s]o aut u[e]l s[ecundu]m duo aut
ab et[er]no n[on] a semet ip[s]o · u[er]a i[d]
q[uod] q[ui]nto q[uod] h[ab]et mebro e[ss]e n[on] in-
cludere ullo m[odo] ip[s]a u[er]a pati[tur] e[ss]e
u[e]l n[on] · d[e]o p[otes]t e[ss]e a semet ip[s]o q[uod]
n[on] sit ab et[er]no · q[ui]nt[us] q[uod] n[on] ex t[em]p[or]e
cepit e[ss]e · fuit q[ua]n[do] n[on] fuit s[ed] q[ua]n-
diu n[on] fuit : d[e]o n[on] h[ab]uit et io
n[on] potuit n[on] sibi g[ratia] n[on] alii de-
dit ut e[ss]et u[e]l ut al[iqu]is posset a-
liq[ui]d dedit q[uod] n[on] h[ab]uit et fecit
q[uod] n[on] potuit d[e]relinqu[itur] g[ra]o si al[iqu]id
c[epi]t ex t[em]p[or]e n[on] e[st] a semet ip[s]o s[ed] ab
alio ad destructione g[ra]o q[ui]ntis si
al[iqu]id e[st] ex semet ip[s]o n[on] e[st] ex
t[em]p[or]e s[ed] ab et[er]no illud g[ra]o q[ui]nto no[n]
pot e[ss]e q[uod] aliq[ui]d sit a semet ip[s]o
n[on] t[ame]n ab et[er]no · H[oc] ig[itur] ita po-
tis arguit sit q[uod] i[n]numera su[n]t
q[uae] ab et[er]no n[on] fuerunt cotidiana
exp[er]imenta latere no[n] sinu[n]t su-
perior au[tem] r[ati]o inuenit q[uod] q[ui]nt[us] q[uo]d
ab et[er]no n[on] fuit a semet ip[s]o e[ss]e
no[n] possit s[ed] si n[on] a semet ip[s]o fu-
iss[et] n[on] e[ss]et d[e]o · Vn[de] ea ex[is]te[re]
potuisset que sun[t] e[ss]e a semet
ip[s]is no[n] h[ab]uit n[on] h[ab]ere ualent
[con]uinatur g[ra]o aliquid e[ss]e a semet
ip[s]o et eo ip[s]o ut i[de]o d[e]o[rum] e[st] e[ss]e
ab et[er]no et h[oc] d[ici]t[u]r diam s[an]c[t]am
Ite[m] ulterius arguit ad fuisse
ab et[er]no q[uod] t[ame]n no[n] sit a semet ip[s]o

que est dicta media nemini videatur
impossibile quin sit. Nam omne sic essentiam
precedit et omne quod ab alio est sic
suo principio succedere oportet. Item
radius solis de sole procedit et
ab illo originem trahit et tamen
soli coeuus existit. Si ergo lux ista
corporalis habet radium sibi coe-
uum, cur non habeat lux illa spiritualis
et mirabilis radium sibi coeuum. Item
hoc Damascenus probat idem ex conver-
tibilitatis. Omne quod est aut est cre-
abile aut increabile. Sed omne cre-
abile est vertibile vel secundum electionem
ut spirituales substantie vel secundum generationem
et corruptionem vel alterationem vel
secundum motum localem ut corporalia. Ergo
exierunt de non esse in esse quorum
in esse conversione incipit. Sed conversio
concreata sit et eius quam cum sit concreata
conversionem cepit cum conversione. Cum ergo omnes
substantie huiusmodi sint vertibiles exierunt
de non esse in esse. Ergo creabiles
sed nihil est increabile a se / relinquitur ergo
quod est substantia increabilis a qua sunt alia
creabilia. Item constans est quod universi-
talitas creatorum sive ponatur finita
sive infinita tota creata est. Cum ergo
non sit sibi causa necesse est quod habeat
causam sui in causata non potest poni cir-
culus in causis efficientibus quod sequeretur
quod idem esset prius et posterius se-
cundo ut si a ponatur causa b. b vero
causa c. sed c causa a tunc secundo esset
a prius b et c. Ergo cum esset prius
c esset prius a. sed c prius a cum
est causa. Ergo a prius a quod est impossibile
relinquitur ergo quod non potest poni cir-
culus scilicet. Ergo de necessitate procede-
re. Item sapientia omnium si veritate
et opera creatorum mirati sunt in-

telligat ab illis quam qui hec fecit
fortior est illis a magnitudine
in speciei et creature potest cognosci-
biliter creator eorum videri. Item Hugo
de sancto victore in primo sententiarum ait ea causa
de se dubitare non possit quin est
quod se ignorare non potest cogitur
esse. Sed credere quod aliquando cepis-
se se meminit quando non fuit et cum
ergo non quod se cepisse et in causa ha-
buisse se videat non potest ignora-
re quod non fuit sibi initium. Ut ergo
inciperet quod non erat ab alio factum est
qui erat et illud deus dicitur. Sed hunc
deus in primo sententiarum quam deus ipse est
deus ipse fecit nos et cetera. Item ex perti-
nentia veritatis probatur idem. Ansel-
mus in libro de veritate cogitet qui
potest quando non fuit verum / hoc. Si quod fu-
turum erat adhuc aut quando desinet an
non erit verum hoc. Si quod preteritum erat
aliquid quod si neutrum horum cogi-
tari potest utrumque horum verum sine veri-
tate non potest esse impossibile est cogitare
quod veritas principium vel finem habeat. Ergo
est veritas eterna et hanc deus dicamus
eternam. Item Augustinus in eodem si veritas
habuit principium aut habebit finem
antequam ipsa inciperet verum erat
quod non erat veritas et postquam finita
est verum est quod non est veritas sed
verum non potest esse sine veritate. Erat
ergo veritas antequam esset veritas et
est veritas postquam finita est
veritas quod inconvenientissimum est. Eternali-
ter ergo est veritas. Item ex negatio-
ne veritatis scilicet. Proprio veritatis sic
ratiocinatur Augustinus in libro soliloquiorum
si veritas non est veritas est. Consequentia
veritatem non esse / esse verum / si dicatur
quod veritatem non esse / esse verum potest
verum quod non simpliciter cum ad hunc se.

qz omne ẽm quod ẽ vª aliquis
q̄ ẽ simplr si g° ẽ vm̄ s̄ quod
se³ ncāo q̄ aliq̄ ẽ vm̄ simplr.
et aliqua bitas simplr̄ ꝑcep
intencom̄ bonitatis ꝓbat ide op
timū ẽ optimū g° optimū
ẽ qz in intellcu eius q̄ ẽ optim
intellr ee ¶ Rudent dicētes
q̄ n̄ se³ qz lꝫ vm̄ z n̄ copulat
actu existendi s̄ solū eem̄ sine
ee ẽm lr̄ãl sicut lꝫ cesar ẽ cesar
ex quo n̄ se³ g° cesar ẽ ¶ qt
i intellcu ei9 q̄ ẽ optimum et ẽ
ens actu ncāo· qz intellcs ei9
g̃dꝫ optimū ẽ quo n̄ꝫ z meli9
s̄ melius ẽ ens actu q̄m ens
i po͠ et utrumqꝫ meli9 q̄m n̄
ens· liceat sic loqui si g° ens
quo nꝫ meli9 poit ens actu
ncāo g° et optim̄ poit ens ac
tu si g° nllꝫ intellcs pot ne
gaē optimum g° ncāo lꝫ gce
de optim̄ ee actu ¶ ste adide
ansel' i ꝓsolo credim9 dnē
te ee aliquid quo nꝫ mai9 ex
cogitaī possit an n̄ ẽ aliqua
talis nª· qz dixit i sipiēs i cor
de suo n̄o ẽ de9 s̄ cte ipe i
sipiēs cu audit lꝫ ipm̄ q̄ dico
aliquid quo nꝫ magi9 cogitaī
pot intellꝫ q̄ audit et q̄ ītsit
i intellcu ei9 z et si no ītellꝫ
gat illud ee. unde se³ cte id
quo mai9 excogitaī nequid
n̄ pt ee i solo intellcu si n̄
i solo ẽ pt cogitaī ee et in
re q̄ mai9 ẽ· si g° id quo ma
i9 excogitaī n̄ potest ẽ i so
lo intellcu id ipm̄ quo mai9
excogitaī n̄ pot ẽ quo mai9
excogitaī pt· s̄ cte lꝫ ee n̄ pot
existit et ꝯpaul dn9 ad quo mai9
excogitaī n̄ pt et in intellcu et
in re et ncāitate lꝫ9 rōdaina

cois ipe ansel· intlr· declarat
i li° qt° ẽn ce ꝯmsipiēte ¶
ste pꝫ p interom ꝯmmenio
vn ansel' i monolog° cu naꝫ
alic aliis negaī n̄ possit ee
melioēs n̄ o9 ꝓsuadet ro aliqm
i eis sic supeminē ut n̄ hēat
supiorē se si n̄ hi9 distincio g̃
dum sic ẽ i finita ut nllꝫ ibi
sit gradus supior quo supior
aliꝫ n̄ i veniatꝫ adq n̄ ro
deducitꝫ ut ipa mltitudo nllo
fine claudat q̄ absurdu ẽ ¶ e
g° ex necitate aliqua naꝫ q̄ sic
z aliam ut aliqbꝫ supior ut
nlla sit cui ordineꝫ i feior res
tat g° summa ee nam ꝯte ẽc
i li deti̅ni adide illud ꝯtissim̄
z et unde credo nemo dubitaē
pt q̄ i tata mltu ꝯe ꝯcrn exis
tēcu et tam mltiplia dia
gradum opteat aliqd esse
summū· summu aut om̄ de9 q̄
nꝫ ẽ mai9 nꝫ ẽ meli9 lꝫ
g° rōibꝫ ꝯcedere ncē de ncāitate
dm̄ ee

Cum quitu addiam ee ali
tate declarada ꝯcedēdu
ẽ eam sic notā ee ut possit
cogitaī n̄o ee adq̄ arguit an
sel' i pplog° si pot cogitaī ee
aliquid q̄ n̄ possit cogitaī n̄
ee mai9 erit q̄m id q̄ n̄ ee
pot pot cogitaī si g° id quo
mai9 cogitaī neqt pot cogi
taī n̄ ee id ipm̄ quo mai9
cogitaī nequid n̄ ẽ id quo ma
i9 cogitaī neq̄ q̄ ꝯueniē n̄
pot sic g° vēe ẽ ad quo mai9
excogitaī n̄ pot ut nc cogita
ri possit n̄o ee et lꝫ es tu dnē
de9 nr si n̄ mens aliqua pos
sit cogitaē ad melius te
ascenderet cata sup cratorē q̄

valde absurdum est ¶ Item na
les in psonis manentes n^a pt
in mutabiles et viles et heede
apud omes si cog^o existendi
dm e nob naliter in pssa sit
dt deing go cu sp maneat n^a
qpat q sp togo e ulis et eade
ap omes go de ee dic conuie
nilles p^t dubitare itago z q
no p^t ignodri a creatura ro=
nali ¶ Ite vlissime et vlissa
eon e que nec ee n^c cogitari
pot n ee qui si ve et pfte
e ut nec no ee in re nec
in opione no e possit si go dia
eon vlisse e et vlissima go
n p^t n ee n^c cogitari n ee ¶
Ite si distinguatur sicut quidam
dixerunt q e ro ut ro et ro
ut nta roe ut na no p^t ig
nodri deus n^c cogitari n ee
si roe ut roe pot ab^z ex nlls
si monetur rone ut rone ad
cogitandum dese pot ignodre
sim ee qm sibi sp psens z
insup nec ignorare se n sp
fuisse si si cognoscat se ee et
se n sp fuisse necio cognoscat
se ee ab alio q e pm^m sui ee
z^m id pr satore qm deus ipe
e deus ipe fecit nos et go n
pot dm ee ignodre si rone
ut e ro moneat ¶ qt io deus
omis cognitio existendi dm
naliter sit nob in pssa tn i tm
prualuit prniciosa hom mali=
cia ut dicat n ee dm z^m q
dixit dd / dixit insipiens in cor
de suo no e deus go dia eon
ab insipiente pot ignodri et
cogitari n ee ¶ Ite mg^r h^z ob
iot ansel i pslog^o quo dixit

insipiens i cor^e s. n e ds aut
n dixit q cogitare potuit aut
q cogitare n potuit si q cogitare
potuit g^o pot cogitari dm n e
si q cogitare n potuit qt ide z
dicere corde et cogitare si go ve co
gitauit q dixit i cor de suo dm
no ee go potuit cogitare dm n
ee ¶ Ite ydolatr^e dt de deo fidelium
q n e deus sz deus fidelium e so=
lus et verus deus go de deo vo
dt et cogitat q n e deus nec
e ds pot g^o cogitari deus n ee
¶ Ite i thi ulto solus h^z i mor=
talitate et lucem habitat i acces=
sibile qm nlls hom vidit nec
vide pot ex quo accipitur q di=
mu ee immune e cognoscere si go
de quob^z e te certo possumus cogi=
tare ipm n ee go mlto magis
de deo e pot cogitari ipm n
ee ¶ Ite boeci^s i li de ebdomadi=
bus intellecto paulisp gra
disputatis q n sit summu bon
adhuc intelligetur ad ee album
ad ee magnum sz tn n i telli=
getur ad ee bon p^t g^o intellec
tur accipe de reb^z ee n intellecto
summo bono ee ex quo vr ele=
ipm posse cogitari summu bon
no ee ¶ Solo dd q e cogni=
co de deo duplex · cognitio ac=
tu · cognitio habitu · ¶ Cognitio de
deo i habitu naliter nob i pssa
e / qt i ipa naliter h^z i nobis
habitus i pssus s. similitudo p^e ve=
ritatis n intellectui quo pot cognosce
ipm ee et no pot ignodri
ab aia ronali · cognitio vo i
actu duplex e · vna e ad mo=
ciam z^m spte supiore ronis et
habitu similitudis prime veritatis

dupx cognitio de deo ::

finiol pti roīs ꝛ pssū com
quo ītolit sum pncipm ꝑ h'
ꝗ videt se n ee ase ꝛ hꝰ ꝛ
mō nō pot ignorare dm ee
ꝛ roē sui pncipij / alia ē tu
moꝰ cua qm ꝑte ꝛ florē roīs
que ē adꝯteplādus ētatis ꝛ
h' mō pꝰ n cognoscē dm ee
cu s ꝑ pcām ꝛ errore causa
adeo obtenebratꝰ eo mō quo
dꝫ apls ro i cu dm cogno-
uissent nō sicut dm glificaue-
runt se eua ꝛ cogi sius ꝛ ob-
scuratu ē cor ꝛ sipiēs e ꝛ ꝯ-
mierut ētatne poaꝭ quē ē
atoꝛ ꝛ h' mō dixt ꝛ sipiēs
n ē deꝰ aliꝭ ꝯ modꝰ nō:
ꝑ ꝗ pꝫ ꝛuo adpm adꝫm rn-
dꝫ ansel' ꝛ ꝓsol / duplr dia
aliquid ꝛ corde nl cogitatꝰ ali-
tꝰ n cogitatꝰ res cu vocea
significatis cogitatꝰ / alit cu
id ipm quo res ē intelligitꝰ
illo itaqꝫ mō s pꝰ pt cogitari
deꝰ n ee / isto vō s 2ᵒ minime
nlls quippe itelligēs id ꝗ
deus ꝫ pot cogitare ꝗ deus
n ē / licet h' v̄ba dicat ꝛ cor-
de nt sine ulla / ꝯ cu aliꝗ ex-
tranea significatiōe dꝫ n ꝫ
id quo maiꝯ excogitari nq̄t
/ ꝗ quibꝫ ꝛ illit itaqꝫ illu
id ipm sit eo nt nc cogita-
tiōe possit n ee / neqꝫ qꝰ
cu n ee cogitare / ad ꝛtiu
dꝫ ꝗ cognitio / aliꝗs pot ee
duobꝫ modis / ꝛ roē q ꝛ ci
roē ꝓpa / pot g̃o aliqs cognos-
ci ꝛ roē roi ꝛ tu ignorari ꝓ
roē ꝓpa / sic cu aliꝗ cognoscat
mel sub roē q medꝫ ꝗ ē
corpꝰ molle rubeu / ignorat

aut ipm ꝓ roē ꝓpa / ꝛ ideo
cu videt fel ee corpꝰ molle
rubeu decepꝰ ēdit ipm ee
mel / sꝫlr cognitio btitudis
ꝛ appetitus ipꝰ nobis ꝛ na-
tus ꝫ ꝛ roē q ꝗ ē status om̄
bonoꝝ aggregatōe ꝑfcus tu
roē ꝓpa ab aliqbꝫ ignoratꝰ
alii dulci ꝛ diuitis ponūt ꝛ
estimant btitudine / quida ꝛ
voluptatibꝰ / quida ꝛ delicijs /
quida ꝛ honoribꝰ / sic pꝫ ꝗ ipi
ignorat btitudine ꝛ ꝓpa roē
sꝫlr dꝫ ꝗ ydolatꝰ ꝛ roē q
dm n ignorat ꝛ ē eꝰ pꝰm
oppi dm tu sub roē ꝓpa igno-
rat ꝛ ideo negat de deo ꝗꝫ
sunꝰ ꝛ vnꝰ ꝛ vꝰꝫ ꝗꝫ n ē deus
ꝛ de ydolo ꝗꝫ ē deus / adꝗꝫtu
pꝫ xiꝰ ꝑ ꝓcedenaa de cognitōe
dei ꝗꝫ est nō quid ē / ꝛ que ē
ꝯm ꝓtod ꝛ fusu / nl ꝛ natu
matrie cognosciꝰ deꝰ sic dom
ꝫ supꝰ ultꝰ caꝰ insciōis de
cognitōe dei / ad qntu ꝛ ulti-
mu dꝫ sicut dꝫ ansel' supꝰ
ꝗ intellcu sine cogitacōne qꝰ
cogitaꝰ res cu vocea sig-
nificatis cogitaꝰ pt summu bo-
nu cogitari n ee / cogitacōe
nō nl intellcu quo id ipm ꝗ
res intellr nllo mꝰ

Restat querend si h' sit ꝓpa
dē eēnlitati n posse co-
gitari n ee ita ꝗ n dat aliꝗ
/ ad ꝗ sic obiat ꝛudēs ꝑ ꝛ
sipiēte anselmꝰ / cogitaē me
nō ee qm dm me esse ēssime
scio / nescio utru possim / ꝫ s
possu cur nō ꝛ ꝗquid aliud
ꝗ eadē ētitudine scio / g̃o qꝰ-
uis ētu in sit / dm ee / poto
cogitarē ipm nō ee / si au

non possunt. ita non erit istud propter
deos / nec posse cogitari non esse ¶
quaeres si contrarium propositionis falsa negat
intelligi nec quod est potest intelligi non esse
solutio non est non esse quod est / quare non erit
propter deos non posse intelligi non esse
¶ Quod obiciat Anselmus in hoc quod attende-
te propinsipiente / paul dubio quidquid
alicubi aliquando non est / et si est alicubi
aut aliquando potest tamen cogitari numquam
et nusquam esse sicut non est aliquando an-
aliquando ab hoc quod heri non fuit et ho-
die est sicut heri non fuisse in-
telligitur ita et numquam esse intelligi potest
/ et quod hic non est et alibi est sicut non
est hic ita potest cogitari numquam esse /
similiter cuius partes singulae non sunt
ubi aut quando sunt aliae partes eius
omnes partes et ideo ipsum totum
potest cogitari numquam aut nusquam
esse / contra et si dicatur tempus semper esse
et mundus ubique non tamen id totum
semper aut ipse totus est ubique et sic
singulae partes non sunt quando aliae
sunt ita possunt numquam esse cogitari
et singulae mundi partes sicut non
sunt ubi aliae sunt ita subintelligi
possunt nusquam esse sed et quod ex
partibus coniunctum est cogitatione
dissolvi et non esse potest / quare quidquid
alicubi aut aliquando totum non est
et si est potest cogitari non esse / ta-
lis autem omnis creatura aut quo ma-
ius nequit cogitari si est non potest
cogitari non esse / ut probatum est
supra propter quod est soli deo conven-
ire sic esse ut non possit cogi-
tari non esse / quod concedendum est / tamen distinc-
tione quae est supra posita / illa itaque
omnia et sola possunt cogitari non

non esse quae in aliquo sunt aut sine
fine aut partium coniunctione / et sic
ita dico quidquid alicubi aut aliquando
totum non est / id non solum non potest co-
gitari non esse in quo nec initium
nec finem / nec partium est compositionem
coniunctionem / et quod non est nisi semper et ubi-
que totum nulla invenit cogitatio
¶ Ad primum ergo concedendum Anselmus sci-
to quod potes te cogitare non esse
quamvis certissime scias te esse / multa
namque cogitamus non esse quae scimus
esse / et multa esse quae non esse scimus
/ non existimando sed fingendo ita
esse ut cogitamus / non tamen in quantum
cognoscitur esse potest simul cogitari
non esse ut patet per dictum adductum
Consequenter ergo modo tractatur quaestio de divina
immutabilitate

Post hoc quaeritur de divina immu-
tabilitate / primo an divina essen-
tia sit omnino immutabilis / secundo an
conveniat ei aliquo modo quod sit mu-
tabilis / tertio an propter sit divinae
essentiae quod sit immutabilis ¶ Ad
primum ergo arguitur sic: modo Augustinus in
libro de trinitate / omnis mutatio aut est
de statu in statum meliorem / aut
de statu in statum deteriorem / aut
de statu in statum sibi aequalem /
sed autem nec horum erit nec immuta-
bilis erit / sed talis est divina natura quod
nec in statum deteriorem quia vilissime
est / nec in statum meliorem quia a se
met ipso est / nec in statum aequalem
quia perfecta est / relinquitur quod omnino
divina natura immutabilis est ¶ Item
omne quod mutabile est ens in potentia
ad id quod non est vel ad id quod est / sed
quanto magis et vilissime est ens /
est non ens in potentia ad aliquid non esse

filii q forma e no z eius i po/
nō alq ee / go q vissime et pfce
z nllo mo z mutabile / s talis
z dña nra go et / Itē aug̃ omē
q mutat̄ a f nat ipm ee tq
mutari pot et si nō mutet̄ /
pot q fuat nō ee / q gⁱ fuat
se ipm ide ee et no p̄t zm ali-
qm modu no ee nō mutabiꝫ
neqꝫ potit mutari / oit go fmp̄
r mutabile / Itē omē q se ht
alio mō nūc qm p̄us ē mu-
tatu / qꝫ mutari e alio mō se hre
nūc qm p̄us / s deus alio mō
se ht nūc q̄ abetno se hmt /
go ē mutatus / pbaco medie
qꝫ mō se ht ad c̄atura ut dñs
ut gfudator / ut rector / zm q
mod nō se hmt abetno / Itē
filius dei nūc ē h̄o q nō fuit
abetno / go se ht alio^o qm se
hmt abetno / Itē mot9 alta-
tois sine mutaco zm altacom
z dubbq mod / Amo^o ē trñsi-
tus a gria qualitate i gria /
ut cū ex albo fit nigr̄ / alio^o
exitus ab ocio i actu / ut cū
ex n̄ gfidante / fit gfidans / ex
nō nolēte fit nolens / ex n̄
opante / opās q̄s go exiens
ab ope i actu ē mutatus t
altatus / s deus i c̄ando est
exiens ab ocio i actu go al
tat̄ / go ē mutabil / Itē de
nolēs q p̄us noluit muta̅
vote s deus vult nūc ee c̄
atam qm noluit ee p̄us go
ē mutat9 vote. Itē arguit
ambros9 i li de fide ad gracian᷑ iu de
li p^o q si deus cepit ee pr
ita q p̄us erat deus p9 ea
fcūs z pat / go mutatus z / go
filii deus nō sp̄ erat c̄ator et
cepit ee c̄ator go mutat9 z
Itē vij de tn̄i / sentit aug̃
si sp̄c scūs nasci potuit / potu-
it ee filius et si potuit ee
filius mutabl ee potuit / et
h̄ vult ghude / go nō potuit
nasci s vñ se̅ h̄ nı̄ qꝫ i spu
sco z ppetās pcessiois / si aū
ponet̄ ee filius pone̅ i eo
ppetas gnois et ita mutac̄
s tr obi / qꝫ aū i pre fit noto
spiracois r̄ sp̄c sci et n̄ pat
nitas r̄ gnacois filij apre
go pr mutabil z qꝫ spiat et
gnat sicut sp̄c s / mutabilis
dicet̄ si spirac̄ et gnāre̅
Rn̄o q̄ncedo Rlacones ad
uenīut et gcomitat̄ mutaco
i eo q Rlatiue d̄ zm illas /
q̄da nō aduenīut nc gcomi
ta̅ mutaco i eo q Rlatiue d̄
zm illas sic d̄t aug̃ i li de
tn̄i / quo obtinebim9 vl zm
actys dici dm̄ n̄ q ip̄i9 nāe
vl accidit q mutet̄ ut ea
sunt accidencia / Rlatia q̄ cū aliq
mutacone Rrū deqbus dicū̄
accidunt sic amic9 d̄ Rlatiue
neqꝫ n̄ ee incipit n̄ cū eam
ē incipit sic go alq̄ mutaco
voluntatis ut amic9 dicat̄
nūm9 aū Rlatiue d̄ n̄c tn̄
mutatus z cū ee i cepit p̄au
neqꝫ cū d̄ pignus / et si q
filia / si go nūm9 p̄t sine aliq
sui mutacoe totiēs d̄ Rlatiue
ut neqꝫ cū incipit d̄ nec cū
desinit dd i ei9 n̄a ul for̄
q̄ nūm9 ē mutacois fiat q̄re

facilius de illa ī conmutabili di-
stiba debemus accipe ut ita di-
cat: rlatie ad ad creaturas ut
quis incipiat tpalit dicam non
tn ipi sbe dz accidisse aliq
intelligat / sz illi creature ad q
dz qm g aliqua dim relatie
de deo / non dm relatie relatione
q ponat mutacom in ipo sz so-
lu in creatura / 2m h' dd q cu dz
deus z no creator et prius non
fuit q no se ht alit qm pri-
us / sz creatura se ht alit ad
ipm / queda n relatia dicut
mutua dependencia ut pr et
filius in nali gnacone et ta
rlaco fundat' sup utruqz
extremu / queda au sut q
uni dependz ab alio / et neg°
ut quqz in ca et effcu / q effcs
dependz a ca et n eq° / et ta
totus r's fundat' sup unu ex-
tremu / ut in gparacoe ad altm
et ta si desinat' sitiudo no po'
mutaco expte utusqz sz expte
altius tm s in quo r's funda'
/ deus g° cu sit ca n depedz
a creatura sz eq° et sp h' cu dz
creator nc et no prius no in
ipo ī nouaco ad creatura
sz po' illa ī nouaco ī creata
s qm nc se ht alit ad ipm
qm prius / vnd sensus e / deus
incipit ee creator / deus e et
creatura nc ī cepit ab illo ee
de no / sili deus e ho et prius
no fuit / ex h° se' q humana na
alit se ht ad ipm q prius et
q ponamus rlacom creatoris
ad creatam h' z solu expte

dei fcis nc int illos / et no expte
ipius / ⁋ ad h° pz solo ad duo p°
oba ⁋ ad 3m dd q actus sive
acco dz duobus modis dz in
acco q agens agit / et dz acco
actus ul effcs q agens ef-
ficit / 2m pm modu acco dei
ide e cu sua virtute et sua
sba / et 2m h° sp agens z et sp a-
git nc aliquo mo z dicere q ex
iat ab ocio ī actu / quadmodu
sol sp lucet et si ad n illumi-
net' a sole 2m modu aliu
no sp agit sicut et sol n sp
illuiat nc ex h° se' mutaco
expte agent / sicut n se' mu-
taco expte solis / cu no illu-
minat et post illuminat / sz se'
mutaco expte suscipientis ia
au spo exitus ab ocio ī actu
e alteraco queda / vlr tenet
ī illis que agut passibilia e-
ca / sz ī aliquibz q agut ī pas-
sibilia ecia h' z ī passibil'
n se' ut pz ī sole ⁋ ad 4tu
dd q illa e duplex / deus nc
vult no ee creatura q prius no-
luit ee / ita h adverbia nc et
prius possut determiare h verba
noluit et vult 2m q ī specialiu
suppositu et sic fla e q sensus
e / nc vult creatam ee qm pri-
us noluit / q ab eterno q vult
voluit ī mutabilit' ul posset
determiare h° verbu posse / sive
h° vult et noluit ī gparacoe
ad cosppoditu et h' mo vera z
q sensus e vult creatam ee
nc qm no noluit ee prius
et ta h° q dico nc ī prius r'
feruut' ad ee creature / no ad
volu'te diam et ideo n se' mutac°

nolitatis dic / s3 mutaco noliti
adquitur dr' q n e filius ro
argumentandi i relacone p
sonali qua d3 pr ad filium et
i relacone tpali qua d3 creator
ad creaturam ita sic dr io dam9
si dicat3 qm no erus pr / postea
fuis e pr (l'sione i mutacom
ypostasis prisi induxerim9 / no
au sic e si dicat3 qm n erus
creator postea fuus 3 creator go
e mutat9 et ro e q2 creaco n
e ex dei sba s3 de nichilo / vn
l'sio que e in creacoe no tangit
dei nam s3 create / gnaco no
e ex sba gnantis simul i na
pducto / et ideo si ect mu
taco expte pr mtatis seqre
mutaco expte sbe / ex ista go
pte se3 q deus 3 mutabi
lis ex alia no pte no / Ad
ultim dr' q ro qr spc s dice
t3 mutabilis si p/s3 ce filius
n e q2 i ect plalitas noco
mi / s3 q2 mutac3 ab vna i
alia / s3 i pre no e sic / l3 plres
sint ibi notones / q2 no fit de
gnante spirans n c ex. imo
etnalit 3 spirans et gnans
Iste adhuc no e sile de pre
et spu sco qm ad h' q2 sine omi
mutacoe pot poi q vna res
sit orgo pliu / sic punctus si
ne sui mutacone e orgo du
as lineas / s3 n pot poi qd
aliqd vnu hreat duas orgi
nes sine dualitate et adduali
tate seq3 mutaco / et q2 pla
litas nocomi e i pre siaut
i eo qui e orgo pliu i spu
sco ect tanq i eo qui dua
las hret orgines ideo ad
pluralitate nocomi seqret
mutaco i spu sco l3 n seqt3
in pre
Secdo que3 an gat dic
Scendae aliquo mo q sit
mutabil et vtr q sit / ita dia
eem d3 simplex et i muta
bilis et vtq3 e sua pfectas / s3
l3 ipa sit simplex p eem e
tn mlti p i effcu sine i qn
tu ca / go sicr l3 sit i mutabi
lis p eem p t tn dici muta
bilis i q9 e ca / Iste sap vn
oibz mobilibz mobilior e
sapia / s3 ipa sap e dia eem
go e oibz mobilior s3 ad mo
bile seqmt3 mutabile go dia
eem e mutabil aliquo mo
Pmo dr' q q da pfectates p
create expte illa qua de no 3
quecda expte illa qua a deo 3 /
pfectates q gseant3 ee create
i qntu de no est n possut di
ci de deo p cam / talis au e
mutabilitas / ex q n creata
mutabl 3 / q2 de no 3 / q2 sic
dr da9 / qualiq3 a l'sione capi
ut / l'sioi subiecta s3 / s3 pfe
tates qntes ee create i q'm 3
a deo vt apuo / p9sut dr de deo
p cam / tales sut vnitas / mul
tiplicitas / simplicitas / ema
nat n i ee create q'm q e
a deo et ideo pot dici de deo
multiplicitas p cam / s3 n for
malit / no au mutabilitas
Ad 2m dr' q mobile pot
dice aptitudine ad mouer
vel ad moui / s3 q mo e dicat
aptitudine ad moui / sic dr
aptitudine ad pati / et sic n
d3 de deo / si au dicat apti
tudine ad mouer / sic dicat

aptitudine ad agere / et sic dicitur
de deo / Et est simile de sensibili
/ quia sensibile dicitur dupliciter / vel quia
quod dicit aptitudinem ad agendum
seu ad sentiendum sic dicitur anima sensi-
bilis vel corpus animatum sensibi-
le vel prout dicit aptitudinem
ad sentiri / sic sensibile dicitur res
apprehensa a sensu ita mobi-
le dupliciter / sed mutabile prout dicit
aptitudinem ad passionem sive ad
passionem que est mutari et non ad
actionem que est mutare et ideo
non dicitur de deo

Tertio queritur an sit proprium di-
vine essentie quod sit mutabilis
ita quod non conveniat creature sed soli deo
Quod sic videtur quia sic dicit Augustinus in libro de natura bo-
ni / solus deus est incommutabilis
Item / quia ut dicitur ... mutabi-
lia sunt / movetur ... iniqui-
tate / corpus / mortalitate ergo soli
deo convenit immutabilitas ergo
est ei proprium. Item Augustinus ... de
trinitate quod mutatur non servat ipsum
esse et quod mutari potest etsi
non mutetur potest quod fuit non
esse si ergo soli divine essentie datur
quod non possit quod fuerat vel est non
esse et non alicui creature ergo proprium
est ei esse immutabile. Item Augustinus
contra Maximinum / solus deus immor-
talitatem et omni mutabilitate nam
non nulla mors est ipsa muta-
tio que facit aliquid esse non esse quod
non erat. Ergo omnis mutabilitas /
aut est secundum esse / aut secundum bene esse
sed in creatura rationali scilicet anima est
mutabilitas quantum ad esse / quia licet
esse perpetuum non est possibile ad
non esse / similiter in angelis beatis est
immutabilitas quantum ad bene
esse / ergo alii quam deo competit esse in-

commutabile si dicatur quod immuta-
bilitas quantum ad esse non est in anima
per naturam sed per gratiam et ita nulli
per naturam convenit esse immutabile
nisi deo. Contra quia anima sit ymago
et ei anima / sed eo quod est ymago et
immortalis / quia ut dicit Cassiodorus non esset
ymago si mortis termino clau-
deretur et eo quod immortalis et im-
mutabilis ergo est immutabilis quantum ad
esse per naturam et non solum per gratiam
Item ... quod est ... esse quod incipit
et desinit et hoc est esse temporale / et
esse quod non incipit nec desinit
et hoc est esse eternum / et esse quod inci-
pit et non desinit et hoc est esse
perpetuum / perpetuum esse sed temporale ... vesti-
gium eterni / quod est perpetuum sed esse eter-
num / tamen magis est in expressione
de eterno quam esse temporale / quia non de-
sinit sicut nec esse eternum / et perpetuum
sed ymago ipsius esse eterni et
non primum / quod ymago est in ma-
iori expressione / si ergo hoc quod ponit
expressionem eterni esse ponit in-
mutabilitatem per naturam quod ponit
quod desinit nec posset ipsum exprimere
si desineret ergo ipsa anima rationalis
cui convenit esse perpetuum est in-
mutabilis per naturam et ita esse immu-
tabile non est proprium deo. Solutio dicendum
quod est duplex mutatio sed mutatio
ad esse et mutatio in esse similiter
duplex est immutabilitas ad esse
et in esse / in esse autem dico est immu-
tabilitas ad esse et in esse / sed in omni
creatura eo quod est de nichilo et ita mu-
tatur de non esse ad esse / et muta-
bilitas ad esse / non sicut ens
de non a nulla creatura separatur
ita nec ista mutabilitas que est
ad esse / mutabilitas autem in esse est
duplex scilicet secundum substantiam et secundum actus

mutabilitas in esse secundum substantiam et
corruptio. aut secundum mutationem creata
ab esse in non esse / et in mutabi-
litate contraria hic mutationi. sunt
creature que per se et in mente eveniunt
a deo sicut angeli et anime ro-
nales et etiam prima materia prima est de
primo creatis hec ea sed in aliis
que generantur fiunt ex ipsa / est immu-
tabilitas ista et secundum substantiam et secundum
actus sicut in celis et huius mu-
tabilitas autem in esse secundum actus
ista est in creatis et corporibus sit
in anima cum mutatur ab una affec-
tione in aliam / ut a tristicia in gau-
dium ab iniusticia in iusticia.
Solum ergo id simpliciter et vere est immu-
tabile quod nec habet mutabilitatem
ad esse quod est a non esse in esse nec mu-
tabilitatem in esse secundum substantiam nec
secundum actus talis est divina essentia
solum / et ideo proprium est ei esse
immutabile vere et simpliciter.

Quartum querendum est de simplicitate
divina / et hic tria. primo utrum est
simplicitas divine substantie. 2o quo
est simplicitas summa. 3o quomodo
competit divine essentie simplici-
tas. Ad primum arguetur sic quia
non in divinis esse est ponere esse dis-
tinctum et indistinctum / ergo in eo
est diversa / non ergo simplicitas. Item
probatur quod in deo est esse essentiale et id
est indistinctum et est personale et id est
distinctum. Contra in deo est unitas
substantie et pluralitas personarum ergo in eo
est disparatio ergo non est in eo summa
simplicitas. Contra in patre sunt duo
quorum unum non est in altero scilicet in-
nascibilitas et paternitas / ergo in
eo est compositio et non summa simpli-
citas. Contra in deo est esse immu-
tabile sicut est esse substantiale et esse
immutabile sicut esse personale. quare
non ergo omnimoda simplicitas. Contra
hoc non sit id. Contra impossibile est quod
divina essentia comprehendatur vel tota vi-
deatur / sed si aliquid simplex vide-
tur secundum totum / quia simplex non habet
partem et partem / unde si percipiatur vi-
detur secundum totum / vel totus ergo divina
essentia non est simplex / maiorem pro-
positionem supponimus sicut non tota vi-
detur comprehendetur. sed hoc est impossibile
sicut supponimus ad presens. Solu-
tio. dicimus quod divina essentia est simplex omnimo-
da simplicitate ita quod non est in ea
compositio essentialis nec accidentalis / nec
non compositio potest intelligi non esse / quia
potest intelligi resolubile / sed divina essentia
non potest intelligi non esse / ideo nec compo-
sita esse. Item non est composita et depen-
dens et indigentia compositi a com-
ponentibus / quia omne compositum compone-
tibus indiget sicut habetur in libro de cau-
sis fidei / et ideo repugnat
quod deus sit creator omnium et compo-
situs. Ad rationes ergo in contrarium
dicimus secundum Boetium in libro de trinitate qui
dicit non dici per predicationem rela-
tivam quantitatem rei de qua dicitur addere
secundum se vel minuere vel mutare
quod tota non est in eo quod est esse consistit
sed in eo quod est in comparatione alio modo
se habere nec semper ad aliud / sed aliquando
ad idem sicut ad me quemquam
dexterum / enim ergo si accedam dexter
erit ille sinister ad me comparatus
non quod ille sinister sit / sed quod ego
dexter accesserim / rursus e con-
trario accedo sinister iste ille fit dexter
non quod ita sit per se dexter velut
albus vel longus / sed quod me accedente

sit dcpt' at3 id q est aïe et
ex me e / minime uo ex se
q3 g rai rei alicuius in eo q ipa
z spetate n faciut pdicatoem
nl alenae nl mutae nllam
oio variae eem / ex quo p3
q rlaco nl addit nl mutat
nl minuit ¶ 2m hc dd' ad pm
q in deo ee e ee subie / et ee
rlacois / et ee subie d3 ecouli=
t' / ee uo rlacois plit / vn
boeci9 sba gtinet vnitate /
rlaco mltiplicat trinitate
psonis g° in deo intelligam9
vnitate subie et mltitudine
psos que quid' z 2m rlacoem
rlaco au n addit ad vnita=
te nl mutat et mayore in deo
no e vlla qpo impo cu nl
addat in eo 2m hc dd' ad pm
q n 2m ide d3 ee distictu et
indistictu in deo imo ee i dis=
tictu d3 2m sbaz distictu 2m
rlacoem q solu dt extrisecu
modu / et nl addit ad sbaz ¶
Ulr e dd' ad illa racoem qua
ob' de ee qicabili et i qicabi=
li ¶ ad a° dd' q si plalitas ia
eet i gne vnitatis illi9 / bn
seqret' vo s3 no e ita / et ex pm
de puncto qui e pncipiu et fi=
nis r° lineas diuersas / ps n
ee pncipiu vnius linee et
t'mi9 alt'9 et finis et pnci=
piu alt'9 id' dico s sbaz / s3 9
stat q ex hijs nl det'hit' sue
simplicitati / nc ex h' est ei ad
additu sic nec perit simpli
citas in deo ex plalitate psos
ex eo h' nl z sibi additu / vn
cu d3 in deo pa et suba / no z

p hoc nome pa addico ad diam
suba sua sili posst obia i pa
pris e ma dia nl eem et pso=
nalitas / g° h' et hc / g° qpo dd'
q ymd seqret' si plitas diceret
i pre aliqd 2m suba nl acci=
dens q adderet ad ee / h solu dt
ad 2m rlacoem q nl addit ad
ee ¶ ad tciu q ob' i pre sut duo
quo3 vnu n e alt'm / dd' q hc
z vnu nocoualit' vnu n e al=
teru / et sic nl addit' ad ee / vn
et ptitudo no illa manet tn
punctus et i iseabilitas dt q
n est ens ab a° primitas dt q
z ens a quo z ali9 vn ibi z
mis ptitudis solu et subie / sic
punctus h3 ptitudine ad hac
lineaz et ad illa alia / et h' pti=
tudo n e illa mar3 tn punct9
i simplicitate eem° sue ¶ ad 2m
solutu z ¶ ad qntu gcededu
2m aug' / q dia eem n gphedit'
cu tota uide' ab aiab3 scis et
angelis / vn bn seqnt' q si aliq
z simplex q uir totu s3 ex hc
no se' q gphedat' / ita simpx
qt uidet totu et no 2m totu et
totu et 2m totu / si uir totu et
2m totu / seqt' q gphenda' / et
h' no n pt uidet deus ut s
uideat' tot9 et 2m totu / tn to
t9 bn uidet' / et e exm de punc=
to / uideo n punctu totu q3 n
ht pte et pte / s3 no 2m totu
ipm uideo / q3 n uideo ipm
2m tota sua pom et virtute /
vn ponat' q ab h' puncto ex=
eant ee plures linee possu
dice dequalr illas lineas q
tangit punctu totu s3 n tagit
2m totu / h' z 2m tota ptitudi=
ne ipi9 puncti / sic dd' q deg

totus videbit^r nō s^m totū h^c e
s^m omnē modū sue virtutis
et i finitatis / n^c ꝑ h^c se^r ꝗ̄ he=
at ꝑte et ꝑte sic n^c depucto
Deinde q^r quo dic eenaie
sit simpliaitas suma / ad
q̄ sic o^r ꝗ̄ a ... z indria ꝭ e v=
nitas eenaie et ꝑ^e qm ubi z
vnitas i en eēn et distīco i
ꝑ^a nl eg^o / si g^o dia eēn i su=
mo e simplex et simpliaitas ꝑ^r
indriam intllr i ea vnitas
eenaie et ꝑ^e / ȝ h^c e flm uno
solū vnitas eenaie et distīco
ꝑ^e / g^o n̄ e simplex i summo
s̄pliai^t / ꝗ̄ ꝑte nō e idē dice
pr̄ e deus / et pr̄ e pr̄ / n̄ n̄ q̄
e deus eo e pr̄ / imo dimi^te
e de^9 et pr̄nitate e pr̄ / g^o i
deo i nemit^r nūs / n̄ g^o suma
s̄pliaitas / ꝗ̄ ꝑte queda dr̄ de
deo s^m s̄bāȝ ut de^9 o^ipotēs /
iustus / et ꝗ̄ queda s^m r̄laoȝ
sicut q̄da dr̄ de deo ꝑ^a lit^r / ut
cū dico deus e pr̄ / a' g^o s̄ba
et r̄laco distigut^r i deo s^m
rē aut s^m intllau solū / si s^m
intllau solū / g^o solus intllc9
facet t'mitate hanc / si prem
et fi et ꝑ ee te si nō eēt ibi
rei distīco / si s^m rē distigut^r
/ g^o z ibi dr̄a s̄bē et r̄laco=
nis / g^o n̄ e i deo accipe t'mi=
nū simpliaitatis / ꝗ̄ g^o nos vide=
m^9 i pucto differentes s̄ptudi=
nes / n̄ tn̄ ꝑ ꝑonit aliqm̄ ꝑpo
sicom i pucto imo ex eo q̄
simplex z ꝑt ei q̄ hēat ples
s̄ptudines q̄ m9 g^o s̄ltr poa^r
in deo dr̄a s̄ptudnm ꝑ^a lim
nō tn̄ ꝑ' detrit simpliaitati
ei^9 et ita vē s̄plex e / ꝗ̄ Dato
d^d' q̄ e vnitas eēulis et ꝑ^a lis
similr z dr̄a eēulis opposita
vnitati eēuli et dr̄a ꝑ^a lis si=
ue multipliaitas opposita vni=
tati ꝑ^a li / ȝ dulitas eēulis n̄
oppo^r ꝑ^a li vnitati n^c vnitas
eēulis differencie ꝑsonali vn=
n̄c desto uic / sicut ee s̄bstacia^r
aliud et aliud nō tollit v̄ꝗ̄
vnitate ꝑ^e / sic ee ꝑ^a lit^r aliud
et aliud nō scindit v̄ꝗ̄ vnita=
te s̄bē exeplū i hoīe / n^c pla
litas s̄bar ibi dedit vnite ꝑ^e
n^c plalitas ꝑ^a d^d hc dissolut v=
nitate s̄bē / ꝗ̄ ad p^m g^o d^d q̄ ꝑ^a
ꝑpo e s̄la ūa vnitas d^l ma=
ior q̄ multipliaior et q̄ virtuo=
sior posita cū vni^te ꝑ^a li cū v̄tu=
te eēuli minor eēt vnitas et
simpliaitas i v̄tute qm̄ si poa^r
ad dr̄a ꝑ^a li · q̄ simpliaissima
et magna vnitas e q̄ h^t ee
i ꝑlib^9 n̄ multipliata sic ꝑba=
bit^r infra / quto n̄ a^l q̄ z mag^s
vnū i simplia^te eēnaie tāto
mai^9 z i v^irtute / et ideo su=
ma vnitas nl simpliaitas
poīt plalitate / aliter n̄ eēt sim=
plex i summo simplia^t / exp^m
depucto sic sup^a / ꝗ̄ ad s̄cam
rōm d^d' q̄ n̄ s̄c^r / n̄ eo quo z
de^9 z pr̄ / g^o a^o et a^o / si n̄ pr̄
nitas nō eēt deitas / nl pr̄
deitas / bn̄ ꝑcedet rō / ȝ pr̄ni=
tas z deitas / et pr̄ deus et pr̄
e deitas / pr̄ n̄ diat s̄ptudine
illa qua de^9 e ens a quo ali^9
ꝑ gnom / h^c a^l s̄ptudo n̄ ꝑita^r
cū eēn / n^c et d^d addit eēn=
ae et ita nō e cū ꝑpōis a^l q̄
mō cū eēn / ꝗ̄ ad t'cia d^d' sup
posito q̄ infra declarabit^r

q dium ee e aiui ide ee ht
tu 2m rom ordinis seu origi-
nis intellr in dm ee q e htitud
a pre n aba / nc p gnom nc
p pcessione ab vtr / et hc mod
z nd solu 2m acceptom mre
intellas h et 2m rpam re / ncio
go e dei q e ydeptitatis sube
q e htitudis 2m rom originis
seu pncipij et id q e depna
ex illa go pte qua intellr y-
deptitas sumet3 velut pdi-
camento sbe i eius acce dios
ex illa no pte qua e htitudo
et plalitas pdicameto rlois /
nc tn q dect hit sume simpli-
citati sic expdas mcatud
et plenius declabit3 ʒ

Conseqr quer3 an simpli-
citas sit ppu dic seniae
ita nlli alij rei ɔat / Ad q
sic obz / ome q n ht gpom p-
tu nl accnciu nl for2 q z su
me et ve simplex / sic pz ex d
viij p li sent / h p ma n ht
gpone ptiu / nl accnciu nc for2
/ go p ma e i simplite sm n
ht gpom integralm ptiu ad
abstrahamq abipa qntitate
/ nc gpom ecialiu sic ni et for
me q sic eet ma dem a et ita
n eet p a nc et accidem q in
telligimq eam spoliata oibq
accidebz / nc formar / q intelli
miq eam nuda ab oi for / sili
obz de for / Ite de spe sine for
uli obz q sic dr psis for e
gpoi ɔtiges simplici et i uar-
rabili een ɔsistens go adst
insipliti et i uariabili een
rlinq3 q simplicitas nd ɔet
ei / Ri nb dice3 q simplicitas

fore ulis e gpom ɔtigens / si
plicitas no dic eenae n / vnd
n e ɔpabil simplicitas simpli-
citati / qt a dia een z vnibilis
huane q quid z gposita expua
et cor / go e adueniet gpoi ad
vnit huane nc n aliquid
dect hi3 eiq simplita et i uaria-
bilita eenae / rlinq3 go q n
ipi for ulis qntud ad simplite
decthe3 / exph e q gpom ɔtiges
Ite boeq et li de trini gndi eo
q e ce pmu dist q z et quo z
h ipm q e au e ad at pmu
aut nc ɔstans z q n nc go
aliqd / et eo go eit dria eiq q
z et quo z / et ita i infinitud /
aut eit dice ipm q e et ipm
quo e ita ee simpliciu sicut
pnd Cen / de et sume simplex
excludit tria / gpom / gpombi-
litate / et gpoi ɔtigeria itaq
id de et ppe e simplex q n z
gpoctud / nc gpombile nc gpoi
ɔtigens / nc gpoctud ex aliis
sic e i de e atua pse existeti /
nc gpombile cu alio sic e ma
q e gpomb fore et for gpomb
me et ipm quo sit gpombile ei
q z / nc gpom ɔtigens sicut z
for alie q suppoit an se gpom
ex ma et forma e n for me /
ut e aia for corpis / et e for
gpoi ɔtinges sicut expipa
gpone adueniet sicut for ulis
ho nl huanitas q aduenit
ɔstituto ex aia ronali et cor
et p hc pz 2m ad duo pncia
Ad id nb q obz de dia een
q e vnibilis et ita gpoi ɔtiges
dd q n fe3 / na hc q duo gpoi
ɔtigens i portat depedenia

forma ulis

ab ipa cpone / ita q n̄ habeat
subsiste sine ipa / sicut quanti
tas no subsistit / nisi manente
cpone aie et corporis dia. an
essencia nllo mo hz depede
tia ab humana / immo sine ipa
osistit cum hic ipm q imbibit
z nl vnita dia na huane
n d̄r dependencia nl dispom
in ipa / sz i ipa humana na
que quib; imbibit z et vnita
Ad id nō q obiciat ultio q
dr hoc q i eo q e actu simplex
intellr de hijs que qm se sunt
ee q z et quo z sunt dicunt
principia ee omq3 n̄ hnt ee
ut ens. sz sunt entis / ut distinc
tiams q quedā sunt essencia qdā
nō / eam / ut dispones nl ptas
et ista n̄ sunt essencia simpr. sz
sunt essenti / n̄ tn̄ sc3 q sunt
nl / nl n̄ negat et q e ens
et q e entis / sz ea que sunt essen
pā hnt dependencia a se ipis
et opossibilia sunt ad inuicem et
ita nō sunt ypē simplicia

Quum qr de i inefitate
dīe essen^e / q i inefitas
detriat^r quantum ad plures / p^o
quantu ad se / et sic detriat^r p
infinitate / et quantu ad intellectu
et sic detriat^r p i oprehensibilitate
et quantu ad locu / et sic de
triat^r p i circumscriptibilitate / et
quantu ad duracom et sic de
triat^r p eternitate / primo e^r qr
de infinitate dīe essencie / 2°
de i oprehensibilitate dīe essencie /
tercio de i circumscriptibilitate dīe essencie
/ quarto de eius eternitate / quantu
ad primu duo qrunt^r / primu z utru

dīa essen̄ sit finita nl i finita
/ Scdm z supposito q i finita
utru istud sit ei pprium ita q n̄
conveniat i finitas creature

Quantu ad primu sic obz
finitu et i finitu ogruunt
quantitati / vn sic d^r finitu et
i finitu sub roe quantitatis / sup
et opositu sub roe subie nl es
sencie / si g^o quantitate n̄ dns eciā
diam essem n̄ solū virtute
eius q d^r aliquo^o quanta qm
q potest augi^r quantitate p
tuale et dimensiua i li de quantitate
aie g^o n̄ e dicendum de essen̄ dīa
q sit finita nl i finita / sz
solū de^r virtute nl potencia / Item
fitu et opletu idem / sz dīa essen̄
z opletissima / g^o e finitissima
/ Item sit sicut po ad posse
ita et essen̄ ad ee / sz po d^r fini
ta eo q^t i tot q n̄ pot i plura
g^o simr z i ee / g^o simr z i essen̄
q ad ita z h essen̄ q ad alia
g^o e finita / Item inter duas
entis sp nobilior d^r de deo
vn qr ens actu nobilius e q
ens i po / d^r deus ens actu
et n̄ ens po / sz finitu nobi
lior z odico q i finitu g^o
finitu dicet^r de dīa essen̄ et n̄
i finitu / Item finitu magis
ducat i dm quam infinitum / et
hō z qr creata ducat i dm qm
rom qua e finita / qr i q^m
finita d^r qr ordine ad finem
i finitu aut priuat hiq ordine
g^o finitu magis d^r filitudi
ne dei in ee et eius expressio
ne quam i finitu / si g^o exepla
dr^r z attribui q ipm magis
exprimit / g^o dz attribui finitu
in i finitu / Contra idē e i deo

po^a et eem̃ s3 po^a ei9 3 i finita
g^o et ei9 eem̃ / et ɋfirmato illi9
rōis ē q^m i sūmo simplici
n̄ diffīt pote^a et eem̃ alit^r
n̄ eet sūme simplex g^o n̄ at-
tigit / ad po^a qn̄ eem̃ illud at-
tigat / g^o cū i finitū dicat^r ex-
tēsione ult^a finitū eet dice
q^d po^a extēdet^r ult^a eem̃ n̄
eem̃ eet i finita / Cōtra dīa
eem̃ pot cōsiderari absolute et
i se / et sic ē absoluta abs
r^a / si g^o finitū et infinitū
dicat^r intēcones r^s g^o n̄ sīt
i ea absolute s3 i ea p'ut i-
tell^r cōn^i extēsione cōn^m q^d d9 q^d
se extendit dīa eem̃ i oīm ee
rō3 / sicut po^a i oīm posse / s3
h^c mō eem̃ cz i finita / p'bo q^r
po^a ei9 ē infinita / q^r n̄ ē i
tot qn̄ adhuc poss3 ee i plā /
g^o si silr̄ nō n̄ 3 dice de dīa
eem̃ q^d ita sit i ēntijs re3
/ n^c possit esse q^m adhuc pos-
sit ee i plib3 ɋstat q^d ipa est
i finita / Cōtra bonitas illa d^r
i finita a qua ē oīs bonitas
et qua maior excogitari n̄ poss3
/ et silr̄ i^a po^a i finita a qua ē
oīs po^a et qua maior excogi-
tari n̄ pt / g^o et id ee dicet^r
i finitū a quo ē oīe ee / et
quo mai9 excogitari n̄ pot /
s3 tale ē ee dīnū / g^o id ē i
finitū / dico aūt maxīe ee
sic d^t ansel' / q^d maxīe distat
a n̄ ee / q^d s n^c lz^t nō ee p^s
ee n^c ee p^9 n̄ ee n^c pot co-
gitari n̄ ee / Cōtra exsepta q^r
impōle dīa po^a ab eem̃ ad-
huc possū dice q^d deus 3 ...
/ n^c tn̄ p^t cogitari ubi sit

qn̄ adhuc possit dici q^d ult^a sit
/ sit g^o corpus dicet^r infinitū
q^d totū mūdū r'pleret et ult^a
si eent mūdi i finiti / ita dīa
eem̃ d3 dici infinita / Cōtra
iij q^e viij si n̄ celū et celi ce-
lo3 cape te n̄ possūt / q^d
dicet si multi eent celi nūm
cape n̄ possēt s3 r'pleret
oīs / g^o ipe deus q^m eem̃
ē infinit9 / Cōtra deus ē cā
effīciēs p^a formalis et final
/ g^o si n̄ ē dice de ipā i qn̄
tū ē cā effī^us p^a q^d sit effīca
n^c i q^m 3 cā formalis q^d sit
forta / g^o n̄ ē dice cū sit cā
finalis q^d sit finita / g^o si q^m
bonū ipe ē finis siue final
cā / ɋstat q^d ei9 eem̃ ē i finita
/ Si dicat^r q^d dīa eem̃ d^r finita
n̄ q^r hēat finem ul' t'minū
ad q^d t'minet^r / s3 q^r ita ē hēe eem̃
q^d n̄ ē illa / vn̄ iste ē vn9 mo-
d9 finitatis / s3 q^d rōne ista n̄
debeat dici infinita p3 / q^r an-
tequā alia eem̃ creat^r erat dice
q^m dīa eem̃ erat n^c tn̄ erat
dice q^d finiret^r ad a^a q^r res
nō erat / s3 idē ē ee ei9 etīa
rerū creatōm et post / g^o si n̄
dicebat^r tc̄ finita p'pr ɋpatōm
ad res / g^o n^c mō / Cōtra si p'p'
h' dicet^r finita eem̃ q^r ita ē
h' eem̃ q^d n̄ illa / sil' rōne ei9
po^a dicet^r finita cū sit ita h'
po^a q^d n̄ illa q^d tn̄ i ɋvēs ē
dice / Si dicat^r adh' q^d dīa
po^a ē ens et opat^r ... 3
i q^ntū 3 ens est finita / tū
i q^ntū opat^r ē i finita q^r
n̄ pot i tot qn̄ adhuc i plā
/ Et adhuc vr̄ q^d sit finita

ingr'm opat'. s sicut modu' quo
sicut ptingit dice' dia po' z s' t
in illa, ita ptingit dice q dia po'
opat' s' et in illa / po' g° sicut
roe dicet' finita i quantu opa'
si s' facit finitate q tu i quibus
e dice' / Iste daq credendu z
unu' dm i morte et'nu infini
tu i cosceptu / s3 cu dico unu
dm loq' de deo s'm ecem / go
dia een z i finita / Iste epo
sp'aru' lto indebit melio et u
niet / sup h' r'pbat dua opi
nem dicentiu q deus n indebit'
i sua een / s3 i sua luce / et obi
cit sic cu sua lux n sit a'd q
sua een / go n e a'd i videri
i sua luce et i sua een / silr cu
po' n sit a'd q sua een / n e a'd
i finitu i po' qm i een / Io
lo dd' sicut dt b' dyo / vlr n
audendu dice' dd de insupabili
et occulta diuinitate qm ea q
nobis diuinit' expsatus elodijs
claruerunt / Ipa insac' scptu' n
de infinitate dic ecnae i nei
at' / n e asserendu ipam ee
finita simpr' / s3 infinita / Ipe
go e dd' ipam ee infinita
s'm sbam et n finitu / n dicat'
finitu cpletu / vn daq deus z
i cosceptus i extitus / infinit' /
Ite i eode / ur' qnd' i dibus
pricipalius eos q de deo dm
nenbq ee qui e / totu n i se
ipo pphedens / sicut uelut qda
pelagus sbe i finitu et inde
tiatu / ecce s'm dam q z i fit'
s'm ecem / s3 cu infinitu d' p'
s3 negatio / pruatio / ptrie / siue
disspate / Infinitu negatio d'
q abnegatiom finis et sic d'
infinitu idem q n finitu / et h'
m° infinitu e q n est natu fi
niri / Infinitu pruatio q e na
tu finiri n tn finit' / Infinitu
ptrie e q h't ptra disspom siue
disspata ad finiendu / p'mo° dia
een e i finita q n h't fine /
s3 e finies oia / nec n e nata
finiri / Silr si dicat' infinitu
disspate / sic ad sicut e i finita / q
h3 disspata disspom r' finitat
dq n ad finitu cu i tot e q
n p' ee i pla / vndeo a e dis
po disspata r' h'iq q e q dia
een est i oibq et o'p oia / et ad
sicut si eent i finita i plez
illa / vn s' q e i plib3 n i clu
sa et i plous illa / imo i fita
si eent / e disspo disspata r' fi
finitatis / si dicat' i finitu p
uatio n p't d' infinita / q n
e nata finiri / imo z finies
oia / Ad 2ma go rom i ptrau
dd' q cu finitu dicat' p pom
finis i finitu p ablacom fis
finis cu d' tpr' et finitu et
infinitu / finis n d' t' et sic
finitu et i finitu s'm q a fine
accipiu'. soli quititati ppuiut
roe n tn i quititate sunut' / q
n i ptinuo n e t' siue dcois
dq ipm diuisibile et infinitu
siue i finitu dcone / silr q i
mo n e t' i addendo dq ipm
ee infinitu addicone / Silr mo
loca d' finitu et infinitu e
circuscpcone / et mo tpe finitu et
i finitu durone / ao mo finis
d' idem q pfectio et sic d' fini
tu et infinitu suba / et sic m'a
s'm se infinita q caret pfecte
Itao m° d' finis s'm rom pprca
q qnd' z id p q vnu q q

et sic finitu dr a fine p ordina
tom ad fine / infinitu no p de
ordiatom et sic malu culpe dr
infinitu p° g° mo / q finitu et
infinitu dr i qntitate e dicit
infinitu in deo / s3 qntitas du
3 2m q dr aug' s3 qntitas dime
siua et vtualis / s3 ut finitu et
infinitu st' cta qntitate dime
siua nont d3 in deo qr talis qn
titas n e i eo s3 mo qntitate
vtuale que i ipo dr meot fi
nitu / s3 qr in deo oiodu indiui
sio vtutis et eentie no pt ee
infinitas vtutis qn e sit een
us au diff'at vtus et een g'
e vni9 n e altius / ad 2m dr
q cpletu dr duob9 modis s3
expe et expa° / cpletu expe dr
finis qr finis e cplemetu /
cpletu no expa° / accipi solu
i illis q st ad fine / finis g°
cplet no expa° s3 expe / qr g°
finitu dt q ad finiat et cple
at expa° / qr dr passiue / pp h
no seq 3 finis g° n e i fini
tus fine g° e finit9 / imo g°
e finiens et ideo n seq q si de9
3 cpletus cu sit cpletus ipse
qr e finis oim / q sit finitus
s3 q sit oia finiens / ad 3m
dd q ad n d3 dici finitu qr sit
h' et n ad / s3 qr tiat ad a° vel
qr e pp a° / vel qr pfiat ab a°
et h' si mo eplice rom finis
vo finitu dicat a fine / finis
n ts 3 finis e pp q vo mitq
et finis e pfcio si g° dic
eon n possut ista cpre qr n
tiat ad aliud imo n e aliq
ecn i qua no sit ecnlit et
si cent i finite imo et tiat

oia alia et vo e9° sili n e pp
ad imo oia alia pp ipam / si
li n ab a° pfiat s3 pfiat a'a
cstat q n pot dici finita /
et vo illa male assumit rom
finiti sic et pbatu e in roi
b3 que st ad vam pte / ad qr
tu dd q sic re q st ordine
ad forma nobilitatis e ee for
matu ita i re q e ad fine no
bilitatis e ee finitu / qr et qr
oe cata ordiat ad fine /
ideo i di cata nobilitatis e q
sit finita / sili i h'is q st or
dine ad efficiaes nobilitatis 3
ee effcu / s3 i ipo effia te no
e nobilitatis imo ignobilit
sili i for eet res nobilitas
q eet formata / et sili i fine
q eet finit9 et ideo ee effcm
ee formatu ee finitu oia ista
st nobilitatis i cata qr ordia
ad efficiens forma et fine in
deo au qui e efficiaes p'm et p'a
for oim exeris erut ista ig
nobilitatis / et ideo gtra istos
nobilitat i 1° / ad qintu dd
q de9 e ca i effiaes forlis ex
emplais et finalis 2m g° du
as pmas calitates cpat e
ate ad dm taq ad id a quo st
ut a pmo pn° / ing' ad est
ut ca finalis st cate adipm
licet g° finitu magl ducat
i dm i qntu e finis n t n
i qm est effiaes vel expr / imo
istis modis magl i finitu
duat i ipm s i qm 3 effia
es et exeplar / au pa ma q
3 infinita i po passiua / du
at i pom dei i finita n i
rone qua ordiat ad ipm ut

ad fine sz i rone qua ordiat
ad ipm ut ad efficiet et ep
t mag duat i ipm hc mo
qu si eet finita i po silr e
atā ronalis q hc pom a fi
nita ad cognod / q n pt tot
i tllre qu pla possit intellre
/ p h mag duat i sim effus
et ext qu si eet finita / silr
infinitas durone i ronali
ccatā mag duat i diu q
ad etnitate sit durom q fi
nitas durois / q ei e ymago
ipa n / nq n eet ymago si mor
tis tro claude ut dt cassiod
/ licet go finitus aliquo mo
mag ducat i diu qu i fitu
n tn simp imo mag eq
zm alias ssideracoes

Postea quer supposito q
i finitas gat deo / vid
pt prm dic eenae q fit i
finita / ad q fit Jo iij · no ei
datus spc ad mesura / et lo
de gra xpi go gra xpi e
spc no ad mesura / go e i fini
ta / go aly qu dio ecnte q
ee infinitu et ita no e ei p
pluq / qt oia cata st sub mo
ponde et mesura / sap xj / go
oia cata st finita go si gt i
finitas alia hc e soli catoi
/ ad h dd q finitu dz mlti
sz finitu pn° / et finitu fine
finitu subo et finitu vtute
tot et modis dz infinitu / si
go ssidem finitu et infitu
pn° vl fine sic gra xpi
e finita et n i finita / sz n
tm aquo e et h z pnapu
et fine et q e et h mo so
la dia eēn e i finita / silr

si accipiam finitu subo / sic
adhuc gra xpi e finita / q aia
xpi e sinu scitu q e qda res
finita / si aut accipiam / fini
tu et i finitu utute sic gra
aliquo mo e finita / aliquo
i finita / finita n zm q dz in
xpo e gra singlaris pe / alio
tn mo dz gra xpi infinita
na pt graz que e i xpo ut e
ho singlaris e i xpo gra zm
q e caput et gra vnionis / dz
go gra xpi zm q e caput ali
quo md infinita qm ad vtute
i fluedi q pot i flue in i fitu
i mebra cor ecce / silr gra
vnionis aliquo mo dz i finita
s ptate satisfaciedi / q n e po
sicone tot pcca qu p plibq poss
satisfacere / n ita magna qu et
p maioribz si eent / sicut dicit
ansel / putas ne tm bonu tam
amabile posse sufficere ad solue
dd q debe p pcaq totiq mudi
imo plus p i infinitu / vn si
maiq eet pcom totiq mudi i
infinitu sufficeret ad illud sol
uendu / ad id q obz q datus
e ei spc n ad mesura / dd q h
intellr no absolute sz fca gp
acone ad alios hoies quibq
data e gra zm mesura dona
tois xpi na sicut dz i cor xij
alijs dat p spm smo sapie / a
lijs smo sciecie zm eunde spm
et q go inxpo eet gra vlr
ad oia q dabat alijs pricular
t dz hmisse spm no ad mesu
ra q h huit ad mesura ali
os / vn sup id Jo iij / oia dedit
i manu eiq · glo aug homibus
dat ad mesura filio n ad mesura

sꝫ sicut totū ex se ipo toto ge-
nuit filiū suū ita i carnato
filio suo totū suū spm̄ n̄ ꝑti
aliter nō ꝑ subdiuiones sꝫ gna-
lit̃ et ult̃

Consequent̃ querit̃ de tercio me-
bro scꝫ quantū ad cōprehē-
sibilitatem ¶ Et querunt̃ duo primū
e vt ꝫ diui essen sit cōprehēsibl
uel i cōprehensibl ¶ 2m̄ ꝫ de diui
cōprehēsiōis ¶ quantū ad pm̄ sic
obi̇ Jere xxxij magnus cōsilio
i cōprehēsibil cogitatu / et loq̄ de
deo / sꝫ dd̃o dm̄ dico diuīam essen
/ qr dico ipm̄ sine uocōne ꝑsonali
et sic loq̄ / g° diui essen ꝫ i cōprehē-
sibil ¶ Item ꝫ diu' infinit' ꝫ deus
et i cōprehēsibil ¶ Item Aug' i li
de vid' deo port auctorte ambro
dicēs / plenitudine diuinita
tis cui' nemo aspexit nemo
mēte et oculis cōprehēdit ¶ Item
qīs cū centrum ꝫ qꝫ finitū n̄
pt cōprehēde' infinitū / g° cū i
tellcs hūan' sit finit' diui essen
infinita ut visū ꝫ / e g° i cō
prehēsibil ab intellcu hūano ¶ Contra
intelli' ꝫ cognitō de deo / e in
cognosce' de deo qr e / quid e /
sicut e / quātus e / cognitō pa
2a et 3a n̄ ponit cōprehē te
/ sꝫ certa s' qua cognoscit' quātꝫ
ꝫ / sꝫ certā pt cognosce' quātus
e / g° pt ipm̄ cōprehēde' / g° e cō-
prehēsibil / Ro' p̃ ꝫ ro ij invisibilia
dei glo / tam pulc̃ astra cōdidit
ut ex magnitudine eorū quātꝫ
eēt poss cognosci ¶ Item phil
iij sequor si quo mō cōprehēdā
i quo et cōprehensus sū glori-
si aliquo mō potuß ꝑfecte cog-
nosce' xpm̄ qui e sūma beatitu-
do inte debat g° ap'/ qꝫ poss
xpm̄ cōprehēde' / sꝫ nō sequet̃
nisi eēt pole / nō eēt au' pol
pole nisi totā diuinitate cōprehē-
de't g° e cōprehēsibil ¶ Item ibidē
fr̄i id i quo et cōprehēsus sū glo-
rie s' videam eū sicut e / sic
ipe me videt / sicut sū / sꝫ cōstat
qꝫ ipe xpe videbat aplm ꝑ
cōprehēsione / g° apls i tende-
bat ipm̄ cōprehēde' ¶ Item eph
iij ut possitis cōprehēde' cū oībꝫ
scīs q̄ sit longi' do lati / subli et
ꝓfu s' dei longitudo s' eternitat
latitudo s' caritat sublimitas
s' maiestatis ꝓfundū s' sapie dei
et seq̄ ut i pleam' i omē ple-
nitudine dei / g° vult ut sit
cōprehēsibil ¶ Item i cor ij spc scru-
tat' oīa et ꝓfunda dei i' facit
nos scrutar / sꝫ qꝫ facit nos scr-
tar cognoscam' i patria / sꝫ si
oīa et et ꝓfunda dei cognosce-
m' / g° cōprehēdem' ¶ Item Aug
i li de cura et spu / aīa ad simili-
tudinē toci' sapie sca / oīa
similitudines i se gerit / aīa au'
qꝫ ꝫ similitudo dei se uit' ut simi-
tudine ad dm̄ cognoscend' / sꝫ ipa
e similitudo toci' sapie dei qꝫ ꝫ
ipe deus / g° pt seuti ut similitu-
dine ad cognoscēdā totā sapi-
enciā q̄ e deus / g° pt ipm̄ cō-
prehēde' ¶ Solō dd̃' qꝫ pot appel-
lari cōprehēsio / cognitō / intellcs
includet sumodo cōprehēsione
p° mō ¶ Dd̃m qꝫ deus e cōprehē-
sibilis qr intellcs nr̃ adhēt
voltati q̄ deus ꝫ / cū sposa i

q̃ ad hēsio ... ... (right margin note, partly legible)

cantitis / temui cu no dimit-
ta et li' gphesio nc ad. z q
queda apphesio. li' mo lo: ap9
au dt / sequor si quo mo gphe-
da .i. si quo mo posto
cognosce ipm / et istud pfte at-
tedit: et ad lesione ad dm si-
dicat: gphesio / cognico in-
tellcus includet / li' mo facit
aug' i li de vid deo ad pauli-
na dicam mit gphede et mi-
de dices / q mde n pomt / infi-
pnda dei / gphede no pout to-
tu a mdedo i clude ita q de
re nc lateat / hc mo i pole e
dm gphedi / qr i pole z q intlltis
includat dicam eem 2m n. aug
id solu gphede possum9 cuius
fines cospica put id au i pole
z inde ¶ z ob: ome simplex
tu lceat pte tu attigi: / attigi:
totu / tu no attigi: totu gphe-
dit: / tu go dica ceu intllcu lrua-
no attigat: aliq mo tu ipa
sit simplex gphede: / go si cog-
nosce: cognicoe visionu cog-
noscet: cognicoe gphesiois
¶ 2m. q n seq: / attigi: totu
go gphedit: / gphede m z 2m
tota sbaz et vtute et vm re
gphesam includ' / attige no
z totu ad totu cingi q ius n
2m totu fiat inclusio / vbi
gra / linea ducta ad cet z
attigit ipm centru nc tn
gphedit qr n omne vtute
et vm centi rspiciat / amo i fi-
niti sut rt ipi9 centi et vtus
infinita ad lineas q possut
duci dua ab ipo et ad ipm pt
vm hi9 linee / sz cosencia sola
ipm cet z gphendit 2m line

modu z dicit q intllcus cratus
e velut queda linea ducta
ad cet z / li' z simpliciter dicere
q 2m ee q lt i cratura intllr
velut cet z l'ue vtuale pom
i cratura et simplice / sz id q
lt ee i se / lt ee velut i co-
gsentia infinita / q n lt pri-
cipm nc fine / sz infinitu ex
cedes ceu modu i crata sic
cosentia cent z sp q dt teme-
gistus / de9 z spera intelligi-
bil cui9 centz e vbiqz cosera
nusqu ¶ ad alias rones rn
ad pm dd' q e cognico de deo
p pom / sicut cognico de ipo
qr e / et cognico p pnacoz sic
cognico de deo quidm z / sic
dt dyo9 cotigit de deo cognos-
ce n solu quid z sz quid n z
cognicoe go qua cognosci:
de deo q z n pot cognosci qu-
tus z deus / sz cognicoe q cog-
noscit: p pnacom et abnega
com alioz lz cog: qntus z /
lz n cognoscim9 q maior z
qm qlz cratura et qm ome fini-
ciat supra dcm z i gone de cog
nicoe dei an cognoscat: quts
sit ¶ ad 2m dd' q loq: ap9
de gphesione 2m adhesione
q e apphesio / sine q e id q
apphesio et n de gphesione q
z intllcus includet / et pa ap-
plat: velut gphesio manu
qr gphesio manu n i cludit
nccio tota re / sic loq: ap9
ut gpheda .i. ut apphenda et
adheam et / 2a applat: gphe-
sio visu qr gphesio visu n e
nisi tota re includat Cum ipa

z cophensio per inclusionem et ut
pa. Ad tertium dicendum quod augustinus quod id
quod dicit apostolus / ut impleamini etc. ut sumus
plenus deus sed quod simus pleni
deo et dicimur pleni deo quod in
tellectus noster secundum suam capacitatem
replet divinitate / sed si ipsum com
prehenderemus totum equaremur ei
quod est impossibile / quia cum sit infinitus
non ipsum comprehendit nisi ipse / ex
hoc sequeretur si ei equaremur
quod essemus plenus deus et
quod in nos verteretur quod est impossibile
et propter hoc dicit augustinus super Iohannem 1o sunt
plenitudinem dei quidam in huius
verbis intellexerunt ut putare
mus nos hoc esse futuros quod deus
est dicentes / si ad minus quam deus
essemus habebimus et minores ei
mus quo implebimur in omnem
plenitudinem dei / sed quam impleti
mur christo eius equales / tercio
ex hoc sequeretur quod essemus deus
quod nihil equale deo nisi deus et propter
hoc dicit / detestandus est error iste
ideo non sit implebuntur ut simus
plenus deus sed ut perfecte simus
pleni deo. Ad quartum dicendum quod verum
est quod spiritus facit nos scrutari omnia
sed non secundum omnem virtutem / ideo ut
est comprehensio. Ad quintum dicendum quod anima
ad ymaginem totius sapiencie / hoc est per
fecte et integre / unde est ibi sicut
totus perfecte. Ad 6um dicendum quod anima
ad cognoscendum deum utitur se ipsa
ut similitudine / sed si sequitur quod comprehe
dat quia totalitas similitudinis non
attenditur secundum adequalitatem / sed quan
tum ad representacionem / unde augustinus
in libro lxxxiii questionum ubi ymago et
similitudo / non continuo est equali

tas / ut in speculo est ymago / quia
de illo expressa est / est et necessario simi
litudo / non tamen equalitas / quia mul
ta desunt ymagini de qua expressa
est / unde dicendum quod licet possit uti se ut
similitudine ad cognoscendum deum
sapientem tota / non tamen secundum totum sic
sicut principium deum est de puncto et linea / Secundo queritur de differentia comprehe
sionis diversorum beatorum in patria
et non videtur / in gloria sit simplex
et incompatibilis secundum omnem modum
ergo quilibet videbit ipsum totum non
plus unus quam alius. Contra cum in
compatibilis sit ergo una creatura non
magis erit in participacione eius
quam alia / immo quilibet totum participa
bit / ergo non est dare quod unus plus
participabit in patria de bonita
te divina quam alius. Responsio dicendum
distinguitur theologia scilicet mistica et pa
rabolica / mistica est qua deus
cognoscitur per similitudines rerum spiri
tualium / sicut dicitur quod deus est sapiens
benignus / parabolica est qua deus
cognoscitur per similitudines acceptas
a rebus corporalibus / sed nunc mistice nunc
parabolice videbitur deus in patria
quia se ipso videbitur non per similitu
dinem sed ex similitudine venit quod
plus cognoscat unus quam alius
quoniam autem remonetur similitudo vide
bitur in sui presencia et ita equaliter
ab omnibus. Solo dicendum quod diversitas
visionis corporalis causa provenit ex
ex parte rei vise et ex parte medii
videndi / et ex parte videntis / ex parte
rei vise provenit diversitas vi
sionis / sicut dicimus quod aliter videtur
lumen aliter tenebrosum / ex parte me
dii provenit / sicut aliter videtur

res mediante medio rubeo et
mediante medio albo / corporalis
videlis quod aliter quam videt oculus
acuti quam oculus obtusus / Secundo quo
quod diversitas visionis dei non est
nisi in parte quam provenit ex parte ca
visione ipse quantum est de se ab omnibus
videtur equaliter / quod omnibus equaliter
se offert / Secundo alio et tertia provenit
ibi diversitas / quod aliter videtur
deus ibi et in una per ipsitatis similitudines
et aliter per illas / Similiter non
sicut aliter ab uno et aliter ab alio
Singula autem diversitas visionis
eius non est ex parte rei visae non
ex parte medii videndi / quod aliter
non videbitur per similitudines aliquas /
sed videbitur per se et in se / sed solum
est ibi diversitas ex parte videntis
/ sicut non dicit Boetius / Omne quod apprehenditur
et capitur apprehendentis per modum
suum rei apprehendentis / et non per modum
suum rei apprehensae / quod quo in gloria
est differentia intellectuum apprehendentium
autem est et differentia apprehensionum
eorum / autem patet in luce luce non manente
eadem / non in tensa unius oculi
aliter eam quod perspicacior plus de
ea videt quam alius / sic luce
divina manente eadem / et eadem
dispositione ad res quantum est de se / in
intellectus qui est perspicacior plus
gloriam plus de ea percipit quam
alius minus perspicax / sicut non
stella differt a stella in claritate
/ sic corpus glorificatum differt in claritate
/ ita et anima differt in claritate
in gloria / et ita licet divina essentia
sit simplex et incorruptibilis / tamen est
differentia visionum ex parte videntis
non ex parte sui / [illegible] quod obicitur de
participatione dicendum quod non dicitur divina essentia

participabilis quod totaliter in parte
sed participatio ista refertur ad effectum
sive illustrationis secundum quod dicitur differentes
participationes / divina autem ipsius
participationis et ex parte participantium
non ex parte dei / quod sicut dicit
philosophus in libro de causis / causa prima sedet
ad res omnes secundum dispositionem unam
non tamen omnes res secundum dispositionem
unam recipiunt influentiam / sic ut radius secundum dispositionem
unam quantum est de se se habet ad
omnia non tamen omnia eodem modo se habent
ad receptionem radii illius lucis
immo quaedam non ligantur eius receptione
et quaedam condensantur et ita
ibi diversitas essentiae est ex parte recipientium
/ sic est in receptione radii lucis et sicut aer purior
aliter recipit lucem quam aer tenebrosior sic est hic et patet
solutio ad obiecta
Queritur quantum dei immensitate divine essentiae / quantum ad incomprehensibilitatem
et localitatem et quantum ad existentiam in rebus / Primo de incomprehensibilitate
primo queritur an sit incomprehensibilis
Secundo an incomprehensibilitas sit
eius proprium
Quantum ad primum obicitur sic deus
est incomprehensibilis quod loco nec
tempore nec comprehensione comprehenditur /
et incomprehensibile quod non habet contraria
/ sed deus nullo habet contrarium ergo
est incomprehensibilis / [illegible] conventio Christi ad Belial
Belial / lucis ad tenebras quod dicitur
nulla / sed super est conventio existentis
ad id in quo existit / quo non existit
deus sine lux divina in demonibus
sed est quod est ita in aliquibus quod non in
aliquo est incomprehensibile / quo deus est incomprehensibilis
/ Item nisi non existit

in iniquitate ergo etc. / Item in Sap. spiritus sanctus discipline effugiet fictum / ergo spiritus sanctus non est in ficto / ergo est quodammodo circumscriptum / ergo circumscriptibile. Quod sic dicitur sine distinccione quia dicitur creatura est incircumscriptibilis / quia non habet terminum nec essencie nec virtutis / Item nec loci nec temporis / nec comprehensione comprehenditur. Ad primum obiectum dicendum quod quandoque nomine imponitur a natura et persone natura / quandoque autem a deformitate et defectu / quod patet in diabolo / qui diabolus et spiritus dicitur / quod spiritus dicatur sic ei imponitur a natura et persone natura in qua conditus est / quod dicatur diabolus / sic ei imponitur a malicia sua / et deformitate concedo ergo quod deus non est in rebus secundum quod nominatur nomine sumpto a deformitate vel malicia vel defectu / quia sic innuitur quod deus esset causa defectus vel deformitatis in rebus et in dubiis tamen rebus est in quantum condite sunt ab ipso et sic ... preservavit / ... non tamen quantum omnem modum scilicet in quantum corrupte et sunt deformes per peccatum. Ad secundum patet solo defectu quod potest considerari in quantum fictus / est deo dissimilis / et sic spiritus discipline ipsum effugiet / non tamen in quantum substancia quodammodo a deo condita.

Secundo queritur utrum incircumscriptibilis sit proprium dicere creature. Quod sic dicatur in primo. Hoc incircumscriptibilis solus deus est sine principio et sine fine eius cuncta continens nulla comprehensione contentus / ergo solus deus est incircumscriptibilis. Item Aug. in li. de anima et spiritu creator corporales dicimus intellectuales substancias et naturas / quia loco circumscribuntur / solus autem deus est incircumscriptibilis. Contra Cant. v. Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima inter mulieres / super istud dicit glossa / cum dicatur angeli locales circumscribi non possunt / longe minus illa substancia incomprehensibilis scilicet divina / si ergo angeli dicuntur locales non tamen circumscriptibiles / non ergo solus deus est incircumscriptibilis. Item ultimum locans non locatur scilicet ultimum celum ergo cum ipsum sit similiter ultimum continens non continebitur ergo ei competit incircumscriptibilitas non ergo soli deo. Solucio. Dicendum quod incircumscriptibilitas simpliciter est propria dei ... dicere eandem ... tamen competit dicere creature. Ad primum autem racionem quod in contrarium obicitur de angelis / dicendum quod dicit Ansel. in Monologion quod loquens cum deo creatus spiritus ad te collatus est circumscriptus ad corpus vero est incircumscriptus. circumscriptum est quod cum alicubi totum est non potest alibi simul esse quod de solis corporibus dicitur / incircumscriptum vero quod simul est ubique totum quod de te solo intelligitur / et locum habet ad deum / circumscriptum simul et incircumscriptum quod cum alicubi sit totum quod potest simul esse totum alibi non tamen ubique quod de creatis spiritibus cognoscitur et potest racionem habere sicut anima non esset tota in singulis membris sui corporis non sentiret tota in singulis sed licet anima sit ubique in suo corpore / non tamen alibi quam in suo corpore est / et sic anima quantum ad quid est incircumscripta scilicet quantum ad corpus non tamen simpliciter / Videtur in angelis vero dei circumscriptus est angelus / quod autem dicatur incircumscriptus hoc est secundum quod secundum corporis et quantum ad hoc loquitur glossa / quod

angli cosfebi no possut / ipsa
unu z sicut cor et de tali cō-
scepcōe lo³ ibi qr sic d³ ibi
tan° v° locale d³ q cōsfebi³ z m
ptes loci sup̄ et ī eū et r̄to
depta simist³ / ex quo pz / q lo³
de cōscepcōe corpm z m qm agli
sc³ ī cōsceptibiles / ad z m dd z m
abrom / q̄ cōplex z cōscepto ī
loco / sine / et tpe / vn d³ vi
debim / sicut ī aliquo loco n̄
cōsfebi³ / pr̄ qm z sup̄ oīa / nc
finibus suos opm tpibz cōclu-
dit³ qui tota cōz cātuē opifex
neqz spē ī aliquibus finibus
cōsfebi³ qm omnē intellibile
subam enarrabile ī enarra-
bili plenitudie supat / simpr³
go ī cōsceple ē q nc loco nc
tpe sine duracōne nc sine
cōsfebi³ / q soli deo cōuenit sz
cū anglis et corpus ultm n̄
cōsfebat³ loco nc tpe / sine
tn cōsfebut³ qr hnt tm sbe
et virtutis et id no simpr³ cōt
eis ī cōsceptibilitas

Consequenter queri³ de loca-
litate dic eēnae deus
pla ī qm n̄³ / an deus sit
alicubi / nl nusqm / nl in seipo
/ an deus sit vbiqz / qd z dm
eē vbiqz vtrū ab eterno cōat
ei eē vbiqz / an sit ei pprīo
eē vbiqz

Quantū ad pmū ī an deus sit
alicubi sine ī loco sit
ob³ cum v° quo abiit dilacis
tu9 et nō q deus qui vbqz
z ī loco z / sz localis n̄ z / sz si
ī loco z / go alicubi z // cōt bo
eci9 ī li de tē / ond ī loco eē
n pot qm vbiqz z / sz deus

mondoy

vbi z go n p³ eē ī aliquo lo°
go nec alicubi / Itē augū ī
monol ī nullo loco aut tpe
z / qr nullm locū vl tpe sz nc
in se capit locos distincōm
nc hr nl ibi nl alicubi / neqz
tprm nc nc nl tūc nl aliquo
go nc ē alicubi / Itē n pt
ī memri cōpacō dei ad cātūz
nc ad locū / go n z ī aliquo
loco / maior pz · qr cōtqd z ī lo°
z ī ipo nl nc cōtetu nl nc
saluatu / nl cōmotatu ī ipo
sz deus no z ī re nc cōtetu
in re / nc nc saluatu a re nc
cōmotatu³ ī re / go n pot
eē ī aliqua sit ī loco / go n z
alicubi / Oz tc mi° hoc ob³
qm si no ē dicē ipm eē ali
cubi go nusq̄ est / Si dicat³
q eē ī loco z dupr nl p diffoz
sicut spc sut ī loco / nl p cōg
scepcōm sicut cor ytis modis
n ē deus ī loco cū aliomo
z ī loco / sz tn cōtqd dicat³ eo
md quo hr ē fla deus ē ali
cubi hrz va deus z nusq̄ cōe
sua cōtdic / Itē boe9 ī li debm
ideo nusq̄ eē d³ / qr vbiqz z
go ē nusq̄ / Vlti9 queri³ de
hac deus ē in se ipo / dicit ad
dardanū / deus z vbiqz et ī se
ipo / vbiqz qr nusq̄ ē absens
ī se ipo qr n cōtinet³ vbiqz ē
pns tamqz sine qbz eē n pos
sit / go deus ē ī se ipo / cō deus
z vbiqz / sz hc q ē eē vbiqz n
eē in se ipo go ē alibi q̄ ī
se ipo / go ē extra se / no go
ē ī se ipo / Si dicat³ q li vbiqz
n poit alibi qr vbiqz d³ ag
gacōm locos / sz cōstat q hr

aggregato quod in rebus creatis tamquam
in deo / quod ponit alibi. ¶ Solo
dicendum secundum Boecium in libro de trinitate deus est
ubique ita dicitur vel non quod sit in
omni loco / sed quia omnis locus ei assistit
ad ipsum capiendum tamen ipse non
capiatur in loco et quod esse in loco
multiplicatur ut dicatur esse in loco
continentis a loco vel esse in loco
vel de esse loco sed ei esse proprie
et replere locum primo modo non est
deus in loco / et hoc voluit auctori-
tates ad istud porte scilicet quod non sit in
loco ut contentus a loco / secundo modo
est in loco tamen ut dicatur reple-
re locum materialiter sed virtualiter secundum quod
dicit Augustinus ad Dardanum / quod aliter dicitur
sapientia replere sapientem et aqua
vas eo modo quo sapientia replet
sapientes / eo modo dicitur sapientia etiam
replet locum / sapientia non in maiori
est maiore nec minor in minore
sic deus est in locis virtualiter et
consummative in hoc quod dat locis esse
et virtute qua replentur. ¶ Ad primam
rationem Boecii / dicendum esse in loco non potest
esse si dicatur esse in loco contine-
ri etc. / si dicatur esse in loco per pre-
sentiam potentiam etc. ¶ Ad rationem Anselmi
dicendum quod ex illa auctoritate scilicet quod non
sit in loco distinctive ita quod sit in
uno loco et non in alio / sed non sequitur
simpliciter quod non sit in loco aliquo modo
¶ Ad secundum dicendum quod sed predicabiles rationes
conditiones loci non est deus in loco
sed secundum hoc habet alias proprietates loci
secundum quod quidam habent rationem probabilem
ab eo quod est in ipso / et secundum hoc stante
deus est in loco / dicentes non lo-
ca vacua et in perfectum nisi reple-
rentur locato / et propter hoc locus dicit
in perfectionem vel locati / deus autem perfectus

locum dando ei virtutem qua continet
et salvat et sic est in eo / et non quod
ab eo contineatur et salvetur. / Et sic
replet repletione actuali ¶ Ad
aliud dicendum quod licet deus est immensus non est re-
capienda sine determinatione / ne-
gationes non ulteriores sunt affirma-
tionibus et propter hoc ex hac non solum
videtur tolli a deo alie conditiones
competendi in loco nimo et reple-
to secundum quod dicitur esse in loco / et propter
hoc non conceditur quod additur deus est
immensus circumscriptive vel contentive et
in hoc sensu sed est falsa deus est alicu-
bi et non aliter et in hoc sensu dicit
Boecius immensum esse dicitur quod ubique est
¶ Ad ultimum dicendum quod hic est vera / deus
est in se ipso / et hoc fatetur deus est etc. /
et exponitur istam vocem Augustinus
ostendens presentiam dei ad omnem
locum sed ex hoc / deus est ubique
tamen dicitur ubique quod quod immensus est ab-
sens / resolvatur non hoc negatio
immensum est absens in affirmationem se-
sus est / presens est omni loco / ex hac
autem deus est in se ipso removet
omnem dependentiam eius a loco
et propter hoc dicitur in se ipso quod non conti-
netur hiis quibus est presens / non
non dependet a loco sed locus
et mundus ab ipso ¶ Ad quintum quod
ubi quod est alibi quam in se ipso / et
ita est sed / dicendum quod alia ratione deus
est ubique et deus est in se ipso / dicitur
non eius in se ipso / quod est perfectus
non indigens alio / unde non non
habet [illegible] eius ad rem aliam
sed cum dicitur deus est ubique non
[illegible] eius ad rem aliam quod est [illegible]
tudo replentis ad repletum
non cum dicitur deus est eius in se ipso

ad au q pdca ro pcedet s
q eet alibi oportet q vni=
foris modq eendi i ubiq
notae q plm z et sp hc
nlla z illa ro

Secdo queritur an dia eem
sit ubiq ad q sit ansel
omne q clauditur aliquatenus
loco vel tpe minus z q q nu
lo loa vel tpe coherceret qm
g maius te vel z nllus locus
aut tpe te cohibz s ubiq et
sp es q q dete solo dui pot
ita solus i tossptus es et
eternus et lo ad deu deus go
ubiq e Ite jo dam i p li
sine 2m bonitate sine 2m vtu
te sine 2m sapiam sui 2m tpe
sine 2m loca deficiat appone
nequam est deus n go deficat
appone 2m loca s pfcus 2m
loca e ee ubiq go deus z ubiq
Ite q e nobilitate i ee deo
e attribuendu et q ignobilitat
remonendu s i creatus videm
q ignobilitate e i ee singlaris q
z h et n alibi i ee au vlis
nobilitate q ipm e ubiq suos
singlares go ee ubiq deo z
attribuendu Itm nobilior e vel q
q pot gsuae re exystes i
illa re et absces ab illa qm q
n pot gsuare re nisi extns
i illa s q z nobilitate i gsua
te et regete deo attribuendu
z go agit et gsuat deus a
liqua creatam absens et n exns
i illa go n e ubiq Itm e
sba i deo et vtus et acco q
agit s h sit eade s deus
2m sua accom se hit ad aliqs

creaturas mediate q deus creat
i mediate celestas et postea
no agunt et pducunt expstn
tibz sibi datus adia bonitate go
i uenit creata mediate se hns
ad dicam actoz ita q n e i ea
acco dia nisi mediate igr et
sba dia eem go e n expstes
i alia creatura Solo dd q ubiq
dt quoda suma mltitudine omni
ubi h au suma mltitudine pt
intelligi 2m distinctom vel 2m
indistinctom si 2m distinctom
n quenit deo ee ubiq q n z
pbabilit i loco sicut lux i toto
aere p distinctom q ps i pte
nd tota i qualibz pte sic n d
deus ubiq si no dicat 2m i
distinctom sic d deus ubiq et
tc idee dice deus e ubiq
q deus omni ubi psens e totus
et 2m id simplo nisi qt ut i
dicet totus et 2m ide q sic
dt aug sicut aia e i qlibz
pte corporis sui tota sic deus i
suo mundo et ita ee ubiq pot
puciaz dei ad omne ubi nisi
n eet ista puria sequeret q
eet coartata et finitata i
suo ee ad pma rom dicend
dd q aliq nobilitate z i creaturis
q sit apud q eet ignobilitate
i pm si go nobilitate sit cre
ata q e apud q qseruet re
absens ud ipud ee ignobilitate
i deo q p h pond q vtus
eius se extederet nisi no eet
sua eem et ita q n eet ide
sua vtus et sua eem et ita po
net i ipo qpo q go ide e i
ipo vtus et eem ubicunq e
vtus e eem et ita n gsuit

Adam
Eva

ei ut consuevit re absens procedunt
Ad 2m dicendum quod nichil est processive
creaturarum adeo mediate tan-
tum vel simpliciter immediate vel me-
diate et immediate simul. Unde sicut
in processione eterna aliquid procedit
adeo immediate, sicut filius a
patre, et aliquid mediate et
immediate, sicut spiritus sanctus qui pro-
cedit immediate in quantum a patre
procedit, mediate in quantum procedit
ex filio qui est a patre, et non est
aliquid quod procedat tantum mediate.
Sic etiam est in processu creaturarum ex
creaturis. Eva non processit ab adam
immediate, seth processit ab adam im-
mediate scilicet in quantum genitus ab ipso
et mediate in quantum processit
ab eva, que erat ab adam. Filii
excepta ista, primi non res adeo
processerunt immediate. Res autem que
sunt ex principiis mediate et im-
mediate adeo procedunt, mediate
tamen in quantum ex principiis, in quantum
vero adeo immediate, quia nichil ali-
qua tamen operatur in suo effectu quin
prima causa magis operetur in eodem, et
ita non est aliquid creatum in quo non
sit sua actio immediate et sua essentia.

Tertio queritur utrum deus
sit ubique, scilicet utrum sit idem
quod deum esse in omnibus locis, et idem quod
sit deus in omnibus rebus continentibus
et non continentibus. Et videtur
suum esse ubique quia locus est solu-
modo continens. Ergo plus dicit esse
ubique quam esse in omni loco. Ad
oppositum Augustinus in libro de anima et spiritu
capitulo ... intellectuales naturas cor-
poreas deus quasi loco circumscribit
sed quasi in loco circumscribi localem est.

ergo omnis natura spiritualis localis est
in multo fortius et non corporalis. Ergo omnis
creatura localis est. Ergo quia si quis po-
nit esse in omni re, ponit esse in omni
loco. Sed si ponitur quod hoc quod est deum esse
ubique sit quod sit in omnibus rebus, ergo
quod sit in omnibus locis, et ita idem
est dicere deus est in omnibus locis. Item
queritur circa hoc utrum idem sit
dicere deus est ubique quod deus est in
omni re, quod videtur. Quia cum dico deus
est in omni re, dico habitudinem continua-
tis ad continuatum. Sed continuatum magis
est in continente. Quia continens
continet, continuatum ad minus virtu-
aliter. Ergo cum dicitur quod deus est in omni
re, ponitur quod res sit in deo et conti-
neatur ab illo et non econverso. Sed cum di-
co deus est ubique non pono esse
in deo, sed pono ipsum in omni ubi et replere.
Ergo non est idem dicere etc. Item deo desti-
tuto omni loco et manentibus adhuc
rebus, adhuc esset dicere deus
est in omni re, sed non contingeret dicere deus
est ubique, quia ubique ponit aggregatum
locorum. Ergo aliud est dicere hoc et illud.
Responsio. Quod est locus corporalis de quo
damascenus ait, locus est corporalis finis eius
quod continet, et id quod continet quod
continetur. Est et locus spiritualis de
quo idem damascenus, est autem intelligibilis
locus ubi intellectus, et est intellectualis
et in corpore natura et non corporaliter continetur
sed intelligibiliter. Est autem locus cor-
poris quem scilicet primum celum quod continet
visibilia et invisibilia de quo
damascenus, celum est continentia visibi-
lium et invisibilium creaturarum. Infra
enim ipsum intellectuales angelos vir-
tutes et omnia sensibilia concluduntur
et circumscribuntur. Dicitur locus spiritua-
lis continens scilicet divina virtus sive po-

de qua dr gg q quolibz mtat
angli mt dm trut / e itm lo
ais spualis spalis s limitato
sue tracto ppe pote / vn ab
i li de spu sco vis catua ct
ne sue cscepta e limitibz / mo
dis ppis loci / Rudet modi ppij
ei q e vbi / vn mo ppo loci
corlis Rudet modq ppus ei
q e vbi / 2m q descbit ppe dus
vbi e cscepco cor is a loci cq
scpcone pcedes / Silr mo ppo
loci spualis Rudz vbi de quo
Aug i li de aia et spu / sicut
deus vbiqz z i semet ipo / sic
aia vbiqz z i semz ipa q da
mo / sumedo g vbi qt pnt
Rudet loco corli et spuali
dm ee vbiqz z dm adee i vb
et nlli vbi dece t hc e q dt
Aug q dm ee vbiqz e dm nus
qm ab ee / sic g sumpto vbi / oi
bnt vbi spualia / vbi q rudz
loco ppo spuale / et corlia / vbi
q rudz lo ppo corli / Si obz q
pm celu no ht locu corle
nc spuale / dd q quo adee
pau ht loci ppu corle / quo
adee totu ht loci ppu spua
le qui e limitato sue eenae
et pote / ad m go q diffe dm
ee i oi lo et vbiqz et i oi
re / tu go dz de e vbiqz no
stitudo replens ad repleta
vn sensus z de z vbiqz i deq
z pns oi vbi / et reples oe v
/ et silr deus e i oi lo i deq
z pns oi loco / et reples oez
loca / vn ad et ad dz pista / cu
au dz de z i oi re no stitu
do cservans adcservatu p hac
ppom in / ad q obz q ore

catua z corlis / dd q spualis
catua n e corlis simpr / dz
tn corlis hto r ad simplia
tate pmi / vn dt dam / de q
e cparatu ad dm qui solus e
i corlis ceptu et mle i nemi
solus n eenlit i mbs et i
corpus de z / vn extali mo q
istedi corlis / mo scz q sit local
msi noie extesis eo mo quo
locus dz limitato eenc et po
rei / ad ad dd q du e qtines
s vrtuale et dimensiui / virtua
z dmps sq ep et int / qntra sic
aia vrtuar qtinet cor / de au
e vrtuale qtines int et ep
ipe n e int oia n i clusus et
ep oia nd exclusus / ea g ro
ne qua ipe e qtines intra
sicut aia cor dz ee i reb sic
aia i suo cor et i singlis
mebris tota / ea nb roe q
ipe e qtines extra / dm res
ee in deo / et sic tn dz de e i
oi lo / no z stitudo replens ad
omne locu / Silr et cu dz
deus z vbiqz no z stitudo m
replentis et puetis adomne v
/ cu dz deus e i reb no stu
tudo qtinetis int ad ea q q
tinet / et sic pz qualit deus
z i reb et e quar res st ideo

Quarto quelz utd deo pat
abetno ee vbiqz / ad q
sic sic ss dt aggracom omi
tpm / sic vbiqz om vbi / he e
dice abetno q de z sic ex
s q e i suo nc etno q excedit
sua vtute oia nc tpis q su
fuerut et tusent / g silr dz
dici ee vbiqz abetno nl ppu
te Aug ad dardau vbiqz

dr deus qr nusq' z absens / s3
istud dt ei ab eterno / ergo et ee
ubiqz / q ubiqz dt aggacom
om ubi / h' au aggaco e cra-
ta / ergo n e ab eterno / ergo nc deus
z ubiqz ab eterno / Solo dr qn
dr deus e sp / i intellac eius q e sp
/ sut duo s principale et quotat
q li sp supponit npm nc nl
pns deum / et hc e principale /
quotando tn respectu ad ora
nc tpis q fluunt / et sp hc sesq
z / deus z sp i. deus z i suo nc
et nusq' deest alicui pnti / pte-
rito et futuro / Simlr ubiqz dt ple
nitudine die bonit / quod tn
respectu ad ome ubi i cata
Ita deus qpatr ad res ut bo-
nitas et ut entitas et sic nc et
nitatis q et expte ee qpatr ad
omne nc tpis q qpato desig-
natr ut dr deus e sp / ita ple
nitudo sue bonitatis ad omne
capacitate et ad ome ubi reple
do i cata qpatr / que qpato
designa ut dr deus z ubiqz /
sic ... in desigr psent bonitatis
dimine et rs ad oe ubi reple
do / Vnd sensus e / deus z pns
om ubi / et reples ome loc a
et principr designatr psen et
plenitudo bonitatis die ut dr
deus e pns / et rs quotat q
ut dr deus e reples ome
ubi / sic q ut rs quotat q tpa
lis e / pot ut dici rs ure nl
2m actu nl 2m statu / si dicatr
2m statu / sic vim e dice abe-
tno deus z sp / qr deus ab eterno
e i suo nc q e statu aptu
ut no desit alicui tpi / simlr sic
mo ab eterno z ubiqz ut sit sp

bonitas dia apta e reple se
ubi / si i utraqz dicatr quota
tio i actu sic h' n z va / ab et-
no deus z ubiqz / qr sic nota
retr q ubi eet ab eterno / vnd
sicut deus no dr creator ab et-
no / dr tn deus ab eterno / qr de
nuiatr quotat vim ad cata
2m subiectom i actu / Dus / i
statu sic expte ista deus z ubiqz
deus z semp

Quto quer an alij q deo
qat ee ubiqz / et vr q sic
qr vle z / q e ubiqz et i de z a d
a deo ergo et [illegible] pz qr h' vle sba
ubiqz z / n z dice ad ubi i q
n sit sba / Cte si ad qngit
alij 2m totalitate / nl alij toti
ubi eit toti ibi et i d qnctu
s. sbana na toti die nd i p
qngit / ergo ubi tota diuitas
et sbanitas / s3 tota diuitas z
ubiqz / ergo et sbanitas / ergo alij
pu deo quert / Cte ponam
q nl sit i mudo nisi vni sbo
possu dice q aia istius sbois sit
i qualz pte corpis s3 n z i infi
niti corpis / ergo e i oi ubi / ergo
ex ypotesi pot ei qre ee ubiqz
Cte angls pot uelle ee
ubiqz / s3 istud pot uelle pt ee
ibi / qr ut dicit aug' de cor-
glificato q ubi eit ubi volet /
multo magis istud z vim de a
glo / ergo anglo pot qnere ee
ubiqz et no soli deo / Solo tn
dr deus ee ubiqz sp ita intellr
q n sit depedetia eius ab ubi
/ et ideo dt aug' ad dardanu si
se ipo deus z et ubiqz / ubiqz
qr nusq' z abses / i se ipo qr
no qt inatr sine quibus z pns
et sp hc q sicut deus z ubiqz

no concludit hic deus z inseparo
simo per ypam po: pseu dei
pns omni ubi sine dependencia
eius ab ubi / et per istud alit e
atrie n convenit ss hic ppe n
convenit nisi soli deo qui sit ubi
qz nisi 2m quod / Ad primum quod
obim dd quod quando aliquam res ppe
d: ee ubiqz per hoc po: ppe quod sit
eius separatum non dependens et cog
nata sit reple oem re / et istud
soli deo convenit et non forte illi / for
n aliis n licet ee ppe nec sep
atum immo dependens a primis / vin
destructis pst i pole e ad ali
os remane / et ita 2m actu
eius istedi dependet a singlari
bus illis / Ad 2m quod lz creatura 2m
quod compatur ad deum / e nata reple
dia bonitate / aliter n nata eet
et ideo ois res sive sit sba
sive acns quecumqz sit compatur ad
deum ut ubi cui modo loqdi / s vlr
quod z sba n compatur ad omne
singlare ut ad sum ubi s so
lum ad sua singlaria / vel cum
quod n sit ubi i quo n sit sba
hoc e suorum singlarium / s n z i
aliis rebus / Ad 3m et si n eet n
sba et eius singlaria adhuc
tn n eet nata reple omnia quorum
generis q possunt ee sicut dd
/ Ad ad dd quod lz humanitas dei
coniungatur divinitati toti i pfe
n tn ss hic sez quod habeat extensi
one ubiqz / licz n. na humana
unita die i divinitate pt ntu
na humana commotitur se i ime
sitati die / que quod i mesitas
qz cyscribit ee p diffinicom et
tysccpcom requirit ee ubiqz
na au humana hiq i mesitate
no sortitur ex hac unione sed quod
et diffiniri licet loco et cyscribi
tu quod dd mirabile et ei ex
hac unione s quod ipa eadem hu
manitas pt ee in plibus altaribus
simul ... z i plibus quod n e vez
nec pot ee qz sacmentalit n poss
s consecrari ex aliis spebus quam
panis et vini hec au spes n
possunt ee ubiqz et ss hic nec
cor ... qz creata z ... deq q
sect: sez ... quod n possunt ee
ubiqz et si ponetur quod nec ad eet
nisi panis et vinum et eet ubiqz
adhuc tn posset intelligi na
de qua n posset consecrari et nc
ppe n posset dici ubiqz hz et spes
ille eent consecrate / Ad tau ddm
quod lz ille hoc eet i ei ubi quod
e / n tn eet ubiqz sicut deus
qz ubiqz dom de deo nota piua
adomne ubi q e / et et quod si eent
alia ubi quod dia bonitas reple
rz ea / et hic e ubiqz ppe / licz e
aia ipius hois eet in quolibet
sui corporis n tu ee i quolz
ubi quod poss ee / Ad ultimum ddm
quod dupx e po: s po absoluta q
d: po nc / et potentia ordinata /
loquendo de po absoluta posse
ee nelle non mor / qz talis no
luntas e i possibilium / s n lo
quendo de po ordinata / sic angls
de po ne poss nelle ee i ei b
/ s n de po ordinata per gram / qz
ai nc poss ee ubiqz simul n
deus si ipe nellet ee ubiqz
simul / nellet ee deus / quod n p
nelle de po ordinata / lz possit
de po ne / qz ut dom z ipa e
i possibilium ////

deus est in rebus (potentialiter / presencialiter / essencialiter)

Quesito de immensitate divine
essencie quantum ad esse in loco
consequendo et de existencia eius
in rebus generaliter. Queritur utrum sit extra
res. Utrum sit in rebus essencialiter, pre-
sencialiter, potencialiter. Et de modo isto-
rum modorum essencialiter, presencialiter, poten-
cialiter. Sit racio distinguendi istos mo-
dos.
Quantum ad primum sic opponit
Anselmus: si deus ubique est
essencialiter, ergo est in locus et est in
loco et cetera. Est itaque extra omnem
locum, et intra omnem locum, est su-
pra omnia, et infra omnia, intra omnia et
extra omnia. Ergo est extra res. Iste Anselmus
in Monologion quantum absurdum est ut se
quadam relatione aliqua creatura possit
comprehendere creatoris fovientis in immensi-
tate, sic creaturis et foventis valeat
aliquo modo extendere sicut universi-
tatem, licet quantum ipsa est que cunc-
ta alia portat et superat claudit
et penetrat. Et vult dicere quod sic
abusum esset dicere quod res creata
se extenderet ultra in immensitate cre-
antis ita quod creator claudatur in
creaturis ita quod eas non excedat.
Ergo est extra eas. Ergo non deus est extra
res. Contra nichil est extra omne, ergo nichil
est extra res, ergo nec deus est extra res.
Iste Hugo scilicet si hoc est in hoc, ergo id
in quo est, et quod in quo est ad ipsum
et si ergo deus est extra res, ergo a-
liquid est extra res quod est falsum. Ergo et
primum. Solucio dicendum quod deus est in rebus
et extra res, non intra et non inclusus,
extra non exclusus, et ideo est dicere
deus est extra res et deus est in se.
Ad primam racionem in contrarium dicendum quod
hoc signum omne potest distribuere pro
universitate creaturarum solum et sic

illa proposicio est falsa, vel potest supponere
pro eo quod est super universitatem cre-
aturarum et hoc est deus et sic est
vera, quod nichil est extra deum, et primo mo-
do accipitur cum dicitur deus est extra
omne. Ad secundum dicendum quod cum dicitur in quo
est aliquid et cetera, si hoc quod dicto ad sup-
ponit rem particularem utique illa
proposicio falsa, deus non est res particularis,
scilicet quod non scilicet quod si deus est extra res
quod ad particulare a deo est extra
res, immo idem est dicere deus est extra
res quod deus est immensus plus hoc non quod est
immense qui est super universitatem
rerum scilicet quod sit extra omnia.
Postea queritur modus deus sit in
rebus potencialiter, presencialiter,
essencialiter. Quod potencialiter sit in rebus
Racio in libro de bonis: si deus est omni-
potens, queritur ubique potest, si ubique potest
potencialiter ubique est. Iste quod presencialiter
Anselmus in Monologion, sibi namque potest
racione qua collectum est omnia esse per
verbum aliquid, verum ipsum solum esse per
se ipsum et alia per aliud, sibi in quo
racione potest probari quod quecumque vigent per
verbum aliquid vigent, verum solum
id viget per se ipsum et alia per id
quod quoniam aliter esse non potest nisi ubi ea
que facta sunt per ad vigeant, et id
a quo facta sunt vigeat per ipsum,
necesse est ut sicut nichil factum est
nisi per creatricem presentem essentiam, ita
nichil vigeat nisi per eiusdem servatricem
presenciam. Ex qua auctoritate patet
quod presencialiter est in omnibus que sunt. Quod
autem quod sit ubique essencialiter. Racio de
sancto Victore: si ubique est potencialiter,
ubique est essencialiter, tamen non sit aliud
et aliud in ipso potencia et essencia. Aliter
extenderet se potencia ultra essenciam quod est
in deus. Queritur omne quod est essencialiter
in aliquo est de illo vel principium

essentie illi / sed diuina essentia non est de rebus
ergo si essentialiter et in eis est principium
essentie illius / sed principium essentie
est causa in aliquo genere causarum / deus autem
non est sic nisi / ergo est forma vel finis
vel efficiens / si finis / non est
essentialiter in rebus immo extra res
similiter in quantum efficiens / quia finis
et efficiens / cause sunt extrinsece / ergo
potius inest in rebus ut forma
dicitur contra obiectionem deus non est forma
rei que dat esse composito / immo est
forma exemplaris / sed forma exemplaris
est extra res non intra / ergo deus ali-
quo modo essentialiter in rebus cum non sit
de re nec principium essentie que sit in
rebus ¶ Item idem probatur quia deus dicitur esse
in rebus dicitur in deo per comparationem
ad res / sed essentia dicit omnino abstractum
ergo sed intellectum absolutum et comparatum
non ad res / ergo deus causaliter essentiam
non dicit diuina in rebus / sed ab essentia ve-
nit essentialiter / ergo nec essentialiter est in
rebus ¶ Quod autem deus ita essentialiter sit
in rebus quod sit de essentia rerum videtur Augustinus
in libro de anima et spiritu / deus est uni-
uersitas ita quod nullum singulorum
propriis motibus rationis non subiacet
per rationem nisi de realibus / aut
ergo istud dicitur per essentiam aut per causam
quod dicit deus est uniuersitas rerum si
per causam non per essentiam / ergo similiter et
causa diceretur per causam et non per essentiam
quod est quod nullum singulorum et quod est
in celis / ergo si abnegetur esse
per essentiam / ergo et primum potest esse per
causam / ergo ita essentialiter in rebus
quod est de illis sicut de esse rerum ¶ Item
Augustinus viii de trinitate est bonum per essentiam
et bonum per participationem et dicit tol-
le hoc tolle illud et venies summum
bonum quod est bonum per essentiam / ergo bonum
per essentiam quod est deus est essentia omnium

bonorum / sed sicut se habet bonum et bonum
ita essentia et essentia / ergo ita essentia essen-
tialiter in aliis quod est de illorum
essentia ¶ Item quelibet natura ita sit
essentialiter in rebus quod formaliter ad
quod sit / unde esse est a forma / sed forma cre-
ata dat esse determinatum et terminatum
in parte / ergo oportet causam formalem utique
que faciat esse simpliciter / sed deus est huius
forma / ergo est in rebus essentialiter / ita
quod formaliter est principium ipsius esse / super
in determinatum et certitudinem / aliorum et for-
patet per boecium in libro de trinitate / di-
cente / deus est vere forma neque ymago
est / et que ipsum esse est et ex qua esse est
omne namque esse ex forma est ¶ Item
sicut est bonum per essentiam et per participa-
tionem ita est esse per essentiam et per partici-
pationem / si ergo creature dicuntur bo-
ne per participationem bonitatis diuine / ergo
sunt entes per participationem diuine es-
sentie / si ergo esse sunt quod participant
diuinam essentiam / ergo est in illis formaliter
per quod res est illud formale est ¶ Item
diuina essentia simplex est / ergo non potest
esse in parte / ergo nec participari a cre-
aturis hoc modo / ergo si ab eis participa-
tur hoc est sicut nos dicimus / participa-
tione speciei plures homines sunt unus
homo / sed in tali participatione illud quod par-
ticipatur essentialiter et formaliter est in
participantibus / ergo diuina essentia / essentialiter
et formaliter est in omnibus rebus ¶ Solutio
dicendum quod diuina essentia est in omnibus rebus per
tres modos magis generales / scilicet es-
sentialiter / potentialiter / presentialiter /
et hoc patet per auctoritatem Gregorii / super idem
canticorum v. quo abiit dilectus tuus
dicitur / deus communi modo omnibus inest
essentia / presentia / potentia / et istos
tres modos tangit / dauid psalmista
in psalmo dicens si ascendero in celum
tu illic es / per hoc tangens modum

existendi dicitur essentialiter / Quia hoc autem si descendamus ad creaturam ad eas tangit modum existendi presentialiter quia adesse dicitur presentia / Quia hoc autem quod dicitur et habitavero in extremis maris et illuc manus tua deducet me id est potentia / tangit modum existendi potentialiter / Nec est intelligendum quod ita reddantur singula singulis quod illis tribus modis sit in celo et in ubique / sed sic exponendo tangit explicite modum existendi in omnibus rebus et ad evidentiam distinctionem istorum modorum considerandum ¶ Notandum quod in deo sunt tria scilicet essentia / virtus / et operatio / et dico tria secundum nostram intelligentiam et distinguntur illi modi ita quod per essentiam est in rebus essentialiter / per virtutem est in rebus potentialiter / per operationem vero presentialiter / ita per operationem innotescit rebus divina essentia / et potentia Rom. i. invisibilia dei etc. et sapientie xiij a magnitudine speciei creature potest cognoscibiliter creator eorum videri / Quia ergo sua essentia attingit omnem rem propter hoc dicitur esse in rebus omnibus essentialiter / quia vero sua potentia vel virtus et sua operatio per quam ipse est presens attingit omnem rem / propter hoc in omnibus rebus est potentialiter et presentialiter

¶ Aliter voluerunt distinguere dicentes quod primum quod cadit in intellectu est ens / et post ens / potentia et post ens actu / quotatur ergo divinum esse ratione entis simpliciter ad dicitur essentialiter esse / ratione entis potentia ad dicitur potentialiter esse / ratione vero entis actu ad dicitur presentialiter esse ut ostendatur ergo quod divinum esse numquam deest quocumque modo accipiatur esse dicitur esse hiis tribus modis in rebus

¶ Ad primam rationem in contrarium dicendum quod deus non est essentialiter in rebus ut pars quod sit de esse / sed ut principium essentiale sed distinguendum / est principium partis esse / et est principium essentiale totius esse / primo modo anima est principium essentiale corporis / non vero est omni principium totius esse sed partis / non est principium corporis quia corpus / sed corporis quia unitur in actu / et sic est omni principium partis / Sed deus dicitur principium essentiale quia est principium totius esse / Non est principium corporis et quia corpus et quia unitus / et sicut dicit anselmus in auctoritate predicta in monologion / quecumque unguentur per ipsum unguentur et ipse solus per se ipsum unguentur / sine isto ergo principio essentiali non possunt res esse ¶ Et quod obicitur quod principium essentiale quod est in re / accipitur secundum causam formalem intrinsecam Dicendum quod hoc est verum de principio essentiali partis esse sicut est anima

¶ Ad secundum dicendum quod divina essentia est abstracta a rebus per immixtionem quia omnino non est ipse res nec dependens ab eis / sed non est abstracta per qualitatem quam res dependeant et teneantur ab ipsa nec esse possent sine ipsa / Unde creatura ab ipso non potest abstrahi / Unde sicut lucerna solis est substantificans claritatis et illuminationis quod ab ipso est in aere propter quod non potest esse sine illo sic claritas et creatura non potest esse sine claritate lucis eterne que se irradiet et influat in ipsam

¶ Ad aliud quod queritur utrum deus sit ita essentialiter in rebus quod sit de esse rerum Dicendum sic habetur i Cor. xv. ut sit deus omnia in omnibus / glossa quia deus erit vita / et victus / et copia / et gloria / et salus / et honor / et pax / et finis desideriorum / et omnia bona et hoc erit in omnibus / sic potest dici quod deus est universitas rerum

vniuerse

aut qr e tote res / aut qr e etitas uoltas / bonitas / aquo vniuerse res pendet p° mo no intendit aug q deus sit vniusitas re- rum s3 2°° et q dt post et nllm singlos / p h° notat q ipe sit plenu ens aquo oia alia ctra- cto mpte / ad aliam rom aug tolle h' tolle i° et dd' q si dicat forma q e f° psicies et zm ee 9- iuncta sit n pot dici deus for- verum / s3 si dicat forma pfecto sepata zm ee tenens et qplees oia i ee / sit ipe deus enue for- et h° mo voult boec q ipe sit vna for et ois alia forma ymago / qr tenet oms formas i sua mia et e pfecto pfectionis / et p h° n sequit q sit de rebz / ad s3 solo ad alia rom / ad tcm dd' q aug ad dardam poit exm de pticipacoe dte bonitatis i creatura / et poit exm i auditu i hijs qui audiunt cu pit ei appinquit tanto mag alius alio capit qnto 3 acutoris auditus / ta- to au min qnto e obtusioris cu alie n mag minus ve info- net / s3 in eo loco in quo st oibz equalit ppto sit qnto excelle- tius deus na i corpea et i mu- tabilis vna totq ad ee rebz oibz p° et singlis totus qtus i quibz h'itat hcant eu p sue capacitatis diusitate alij plus alij minus / pticipacio go ista n e q e'hat i pte / mo qn- tu ad essentiam zm / s. q aliquid plus vel minus efficiat i qfor- mitate diuini ee / et zm q ab plus aptus e / tanto plus pti- cipat isto mo / qr go obz / utrs pticipe sicut dq pspond ptia- pal a singlaribz / dd' q n qr

ee n nllus vna e / s3 in mltipli- catur i pticipatibz ita q ptitur i h' et i illo / et ita pticipatio ista e i vna for mltiplicata s3 dia ee n pticipa multipca- ta vle e de ee eor q ptici- pat ipm dia au ee n e i rebz pticipatibz ipam / s3 n e de illis

Tercio queritur de mo nrs co- gnoscendi dm i rebz / ad q sit aug / deus dr ee i mudo ut creator et rector / s3 ut creator dr ee potenter / et rector pn'a go solu hijs duobz modis e i rebz / ptc deus ecullit i rebz 3 qr eius ee n de e aliarum creatur / s3 n de ee e ee pn'a go ide 3 dm ee eculit et p- sonal i rebz / ptc deus se h3 ad res ut alpha et o / et isti mo- di n st aliqui pdicti / go alijs modis qm t'bz pdictis e deus i rebz / ptc queritur si e i oibz p volutate sicut alijs modis et vr q n ac dicat do. p p'ethaz n e uolutas mea i uobis malachie j / s3 q po n epit ee insi p volutate go mag se h3 ad res p uolutate qm p pom / go si 3 i oibz p pom qstat q e i oibz p volutate ptc i deo e ee psonale et ecciale / et ipa p° 3 i mesa sicut eem / go 3 ubiqz psonaliter sic eculit' / go plurbq modis qm t'bq pdicis 3 i rebq / dato dd' q isti tres modi qua- les sut qpsedi dm i creatu- ris et decurrunt p alios / ad pm go vbm dd' q e loqui de rebq qntu ad ee vl qntu ad fi / loqndo de rebz qntu ad fiei sic e deus i rebq ut creator

et ut illis predictis tribus modis loquendo autem de ipsis prout sunt sic est in illis ut rector / et in quantum est in ipsis / secundo modo est in ipsis predictis tribus modis / unde modi isti non excludunt illos immo ponunt illos / non faciunt tamen ad illis / ad secundum dicendum quod esse presentialiter dupliciter uno modo dicitur / presentialiter esse adesse rei et non deesse / alio modo dicitur presentialiter esse quod presens est / ut scilicet liceat in re esse cognoscibiliter sap. viii a magnitudine speciei et creature / po. ta. hoc cog. vi. primo modo ideo est esse presentialiter quod essentialiter secundo modo et sic procedit illa ratio exceptis / ad tertium dicendum quod esse ut alpha et o non dicit habitudinem tamen quod deus est in rebus sed quod est eis ut principium et finis rerum / et ideo non facit modum differentem ab illis exponendi deum in creaturis / ad quartum dicendum quod voluntas in deo respiciat bonum volitum / sed bonum duplex scilicet naturae et ordinis / si respiciat bonum ordinis sic non est deus ubique per voluntatem quia sic non est in malis in quibus non est bonitas ordinis / si respiciat bonum naturae sic est in omni re per voluntatem secundum quod idem est dicere deum esse in creatura per voluntatem et operationem / et ideo non ponit modum differentem ab illis / quintum voluntas ipsius est ad res non in rebus et propter hoc non facit quendam modum essendi deum in rebus / ad quintum dicendum quod esse simpliciter duo ponit scilicet esse tamen tres personas / ut esse tamen distinctionem primo modo dicitur deus personaliter in aliquibus rebus / sed secundum tres modos predictos generales / non istud ponit alium modum exponendi ab istis quod dicatur esse personaliter vel esse

per distinctionem / sic istud non ponit facere generalem modum essendi deum in creaturis quia modus quo dicitur esse in omnibus rebus est per indistinctionem / et propter hoc isto modo non licet venire ad res / et ideo non facit modum exponendi alium a predictis et sic patet solutio

¶ Quarto quaeritur de modis assignandi distinctionem istorum modorum / circa quos modos assignandi distinctionem talis est / deus comparatur ad res ut dans esse rebus ut regens res et ut cognoscens / presentialiter dicitur esse in rebus in quantum dans esse / potentialiter in quantum regens / essentialiter / sed contra ista distinctio sit obiectio in hoc quod deus cognoscit res magis dicitur res esse in ipso quam econverso / tamen istum modum assignandi / ergo nullus est modus assignandi modos istos / et quidam modus assignandi est tamen quod dicit ipsos quod tribus modis capiunt res ab eo scilicet per perfectionem / essentiale / vitale cognoscibile / et ultimum quod capiunt per perfectionem cognoscibile / rationale / et intelligibile / capiunt tribus modis scilicet per perfectionem sensuale rationale et intelligibile et quoniam capiunt res ab ipso per perfectionem essentiale dicitur esse essentialiter / in quantum vero per perfectionem vitale tamen vita sit motus presentialiter dicitur esse in rebus potentialiter / in quantum vero res capiunt ab ipso per perfectionem cognoscibilem sic facit se presentem in rebus / et sic dicitur esse in rebus presentialiter / sed contra si sic esset quod deus in rebus etiam tamen quod non mouent nec cognoscunt ut esset illis tribus

// vel cognoscens

mod' f solu vno mo sz eeulit'
q e fliit ee i oibz i rebz sit ille
tribus modis pdcis et ita nlla
e assignacio ista. ¶ Tercius mo
dus distigedi talis e nos inde
m9 i rebz eatis q alicubi e
res p pom ubi n e p puia
nl p eem / sicut rex i toto reg
no / ¶ Ite alicubi e res p pse
na ubi no e p pom sicut rex
eptra regnu suu ¶ Ite alicu
bi e p eem ubi no e p pom
ut go ostedat in deo ptnes
mod9 essendi i cauatis dr q
ee i oibus rebz istis tribz mo
dis ¶ Sz q iste mod9 distigedi
n distiguit psecia ab eem q
vbicuqz e psealit e eenlit
go 2m istu modu idé e pse
cialit et eenlit q e i ideo
¶ qrbus mod9 z q li' ta respi
ciut eem / vtute / t opacoez
2m q tri z nestigm trinitatis
i catuis ut dicat q eeu
lit e i eem / pölit i virtute
ptulit i opacoe / ¶ q gfiat q
pua dei n ad e essencie rei
nc pö / sila n eeu go i es
sencia rei e potecia psen
eenlit ¶ Ed' d ccedendu z /
t dd' sicut pus q isti modi r
spnout eem vtute t opacoz
i catols q q'uis indeo n diffe
rat re / differunt tn i roe
intellige e sicut sup dcm z
¶ Imo lc quel z cu de9 sit i
reb9 eenlit / psenlit / pölit
utru gelsio catue sint i
deo eenlit psecial pölit ¶
Rn9 res sr i deo psecialit
q i ei9 cognicoe / pölit q
i eo sicut i ca / sz eenlit no
sr n sr i ipo / q 2m li' intelli
get dia eeu depende ab

eeu catue q n e vniqua n
n dependet acato ut sit sz
eq9 / Vn ee catue pomit
ee cue naam ad suu ee sz
n eq9 / Vn eenlit e deus
i reb9 / q ei9 ee naam est
ad ee reru sz n eqs sit res
in deo eenlit / q eeu res n
e naa deo ads q sit
Quinto quelz nos pdcis tribz
modis / existat de9 i rebz
equalit' sil' vniformit' ulu
mad q sic dug i li / de psen
dei ad dard / i firmat du ee
modu existedi du i catuis
s. gnale qui e 2m pdcos mo
dos / rt spale qui z p i hitata
te gra / Vn dicit / deus na
t cea et i gmutablr vna
totg ad ee oibz rebz pot i
singul totus q'uis illi i qbz
hitat heant eu psue capaci
tatis diusitate / alij amplius
alij minus / si go ipi modi r
fimt ad modu gnale / go
2m illos e equalit i oibz r
bus ¶ Ite ee n rapit mag
t minus / go si i rebz e quu
ad ee 2m istos mo n e mag
t minus ¶ Ite phs i li de cau
sis / ca pa e i oib9 rebz 2m
disposom vna nc plus nc minus
¶ Qt dug i li / de na boni
distigues modu / spez / t or
dine / dr / Vbi li' magna sut
magnu bon e / sz 2m ista pti
cipat dia bonitas / go mag
t minus ptiapaz / go 2m mag
t minus pticipa i catuis 2m
illos modos. ¶ Ite queda
res mag gfuat adeo qda
minus sic res i corrup les
mag gfuant q corrupiles
go mag e i q busda rebz

presentialiter quam in aliis cum rebus
dicatur esse presentialiter quantum ad
conservacionem / Volo dicere quod contingit
loqui de dilectione caritatis dupliciter. Uno modo
et sic est semper equalis. Secundo modo
dispositionem anime vel secundum quod parti-
cipatur dicitur acceptatus et sic non
dicitur se habere secundum dispositionem anime sed
secundum magis et minus. Dilectio caritatis
quedam est in participacione essencie
quedam in participacione essencie et
unitate / quedam in participacione essencie et
unitate et cognicionis / sed sic in equali-
tas non est excepto autem sed excepte c…
creaturas participacionem ipsam / Ad
primum obiectum dicendum quod distinguitur dilectio / dilectio
essencie est in rebus / et dilectio essencie sic
quod non possum dicere quod habeatur nisi
ubique per inhabitationem gratiam / quia
gratia habitus est per quem efficitur anima
deiformis / quod autem est deiforme dicitur
habere divinam formam / et sic per gratiam deum
et … secundum istos modos generales non
habet a rebus / sed secundum ipsos est in rebus
et ab ipsis participatur / licet igitur secundum
istos modos non habeatur secundum magis et
minus tamen secundum ipsos participatur plus
et minus / Ad secundum dicendum quod est esse dic-
tum esse … et esse ordinis / primum ergo
esse non recipit magis et minus sed
secundum / et apte illius esse participatur
divina bonitas acceptatus secundum magis
et minus et post solutum rati-
o / et racione huius dicit hugo quod
adesse sic est uniformis / tamen quoad
esse in aliis et in aliis magis et
minus quia secundum esse sic est uniformis
secundum modo esse in aliis et in aliis ma-
gis et minus

Postquam in questione est de qua-
li modo existendi deum in
creaturis consequendum est quo-
modo spiritualiter existendi deum in
creaturis quam est per inhabitationem gratiam
Circa quod queruntur quatuor. Primo quid
est esse per gratiam / an ponat aliquid
in creatura. Secundo in quibus utrum sit
in sacramentis sit per inhabitationem gratiam
Utrum in carne an in fusione
anime possit esse per gratiam inhabitatione
Utrum in homine ante nativitatem
possit esse per gratiam inhabitatione
Utrum sit in pueris per gratiam
inhabitante / Utrum possit dici in-
habitare vel esse in homine per gratiam
gratis datam

Quantum ad primum obicitur sic ex-
… quod deus est in aliquibus per gra-
tiam dicitur id est gratus deo sed hec rel-
acio non est in eo nisi ab aliqua
qualitate creata quia modo est gratus
et prius non erat / ergo per hoc ponitur
aliqua qualitas creata in illo.
Contra dicitur deus est in rebus per es-
senciam / presenciam potenciam / non ponitur
aliqua qualitas creata in creatura
immo precedit et ponitur in creata
est increata ergo est … per gratiam in-
creata ergo ex hoc non ponitur gratia non
increata / Volo dicere quod deum esse
per gratiam ponit necessario gratiam
creatam in creatura quia quedam gratie
similitudo qua anima est ymago
actu id est immutacione actuali et
in se habet anima per conformitatem
ad deum in similitudine expressa
dicitur deus inhabitare in ipsa per gratiam
unde augustinus in libro de presentia dei ad
dardanum hinc ab eo longe esse
dicitur qui peccando dissimillimus
factus est et ei appropinquare / qui eius
similitudinem pie vivendo re-
cipit / sicut recte dicitur
sauli ab hac luce tanto lon-
gius esse quanto fiunt ceciores

ganus lux pspto fit atq3 oculos
pfudat excitatos / ppinque aut
lucē ocli multo pspicit qui sa
nitatis accessu aciem rapie
do pficiunt / ex hic p3 q gra cā
taz similitudo quā aia ē ymago
z actu vni ee p gram pont
z aia similitu f assilante deo /
Ad rom z gratu dd qz maio pō
gra cārita z aia ad susceptioz
gre z cāte i adhuc ut vnia
ab deo ppinqua similitudie / Vn
aug9 ppinquabe ei dicit q ei9
similitudine pie viuendo pie
rapiunt / vn sicut acumē ne
cessario ē z oclo ad susceptioz
lucis sic gra cārita necio ē
dispo z aia ad susceptiom
gre z cāte sic lucis die
/ Et ad id q obicit dd q sicut
dm ee actualit / pseculit poli
t / ponit ee cāuē zm qz
ee nō sic dm z similitae z aia
ee bn pont q ē ee gre / vn
utq modus pont aliquid ē
atu z re / vn licet modi ge
nales n ponat aliqm qlita
te cātam ponit tn alig ē
atu sicut mod9 spalis dei
similitae p gram

Scdo querit utrum de9 sit i
sacramētis p gram z similita
te / ad q sic cam v quo a
bit dilcus meus g cū deus
ult z oibz rebz sit suba / psem
po / cū familiaris quoda mo
z p gram / s9 cstat q de9 fa
miliari mo ē z sacramētis z
z alijs rebz sacratis / go ē z
illis p gram z similitante / Itē
aug9 de scō anc / sacramētū ē
elemētū corple ex similitudie
rpsentās ex institucoe sacri

cans / ex sacificatoe z inuisibile
gram gtinens go de9 ē z
sacramētis p gram / Itē aug9
vn ē cāta uirtus aque ut
corpus tingat z cor abluat
s9 q abluit cor id nō pot fa
cē sine gra / go deus ē z
sacramētis p gram / / g9 ut
datore gre ē susapiētē ut
q modum qr sit pse ē sine
me9 cāt / ita pse ē sine me9
rcāt / go n dat aie gram
mediāte sacramēto go z sacrame
to n gtine gra / / Itē oīs
forā q ē z aliquo taq z gti
nēte po z eo sit z subo s9
gra n pot ee z sacramēto
sic z subo / qr sacramētū ē
corple / gra nō ē quid spuale
go gra n gtinet z sacrame
to / n go ē de9 z sacramētis p
gram / Si dicat zm aug9
sup q ibi n ē gra s9 vtus
gre / g9 hc vtus ē dispo ut
forma / go ē z aliquo sicut
z subo / s9 n pot ee z sacrame
to ut z subo roe pdca z ita
redit id q prius / Dcō dd
sine pmdicio q deus ē z sacra
mēto p gram / n tn p similita
te gram q z sacramēto ho
mē / n z similitacoe dt vm mo
t9 / vnde n z hijs q ptinet
ad viam nc z via / nc z hijs
que st ad fine ppe ē z similita
te / qr g mot9 z sufiois gre
gtusicamus nō ētiat nisi z
aia ut z suba spuali / sac
metū vo ē qda adminclm
uelut via ad gram dr deus
z sacramēto ee p gram s9 n
z similitae p gram qr ē via ad
gram ē disponens adhuc ut

gram
at

gram suscipiat et bn̄ gced'
q' quoda mō familiari e de9
i sacmētis et sic e mod9 q-
gr̄a q̄ e opus solius dei / ipa
e i sacmēto sicut i ca dis
ponēte suscipiēte ad suscep
com grē et sic e ille mod9
familiaris 2m q' deus e i sa
cmētis / et i sic sēsu itellr id
q' sacmētū ctinet gram
et vtute grē que i eo e vtus
qua dispo3 suscipiēs adgraz
nc e dd' q' i sacmēto sit g
na formalis sicut i subo s3
sicut i ca disponēte / ad
pm dd' q' excepto datis graz
nc 3 mediu / s3 excepte susci
piētis q' o3 q' aia dispoa3
adhc q' gram suscipiat in
ipa au vtus sacmetalis
3 que disponit ipm adgram
deus g° de se opat3 et imēte
dat gram / aia au mēte sa
cmēto recipit eam / ad 1m ro
q' quei3 i quo sit vtus ita
sacmetal dd' q' sicut simo
significatiis dr̄ lz ee vim
nē 2m q' e vox nl sonus ab
ore aialis platus / ad 2m q'
ee lit ex instructoē 2m q' e
signu designatiu alicui9 rei
admonēdū intellm sic alig
i voce pot ee dupl' ut lit ee
nē et ut lit ee institucois
et significancie / sil' dd' qd
sacmetu sit i visibile graz
gferēs q' dupl' e ee sacmēti
vnm nē i qntu e elm cōr
le aut ex diā institucoē ex q
ordia3 adsignificādu et sasc-
caud' / vnū est ei vtus adi
stitueūdu intellcu i qntū e
adsignificādu institutu et
vtus ad sigficād3 eo mō q°
dau 3 i q°m adhoc ex diā
ordiatōne et mist' operatio
no ordiatu est

Querao querit' au i carne
au i fusione aie pos
sit ee deus p gram i hita
te / ad q' sit oppo3 luce i
gpulitauit i faus / glo. nd'u
edt i ipo spc vite et iam i
edt spc grē / s3 i quib9 e
spc grē i hitat spc p graz
g° au i fusione aie edt
i iohe p i hitate gram /
gte qo i q'ibus q' te forma
re i uteo novi te / s3 dupl'
3 noticia dei / pa e simplex
qua cognoscit oia / 2a e noti
cia approbatois / de q' dt ppo
no novi vos / s3 n lo3 adpe
de pa / q' illa e qis oibz et
ita n cet qmedato pe g°
de 2a / g° iam au formacoz
approbabat / s3 n d' approbae nisi
illos i quibz e p i hitate g
ra / g° au i formacoz coris
fuit i gennia p i hitatem
gram / gte gstans e q' caco
illa ud qua vnit3 aia ro
nalis e susceptib' pcn / q' e
ca pcn i aia q' i fudit3 r
s3 cuiq3 p' i ee pccm / p' i
ee gra / s3 pccm i e carn
nt aie q' ab illa gthit aia
pccm / g° pot i ee gra a
qua sasicatoz gthit aia / g°
deus p' ee i carne au in

fusione aie p infitate gram
¶ Cõtra i cor. vj nescitis qm me
bra nra templu st spc sa
s spc scus n d3 i ħitare nisi
p gram | go spc scus 3 i me
bris p gram i ħitalem ¶
q dissit ee et bene ee / s prius
e ee qm bn ee | go prius e
psia i ee qm i bn ee s aia
qr'l ad ee psiat corq gra
no qr'l ad bn ee | go nata
e prius aiari carne q sit g
ie susceptiua | go deq n pt
i ħitare i carne p gram
an i fusione aie ¶ Cõtra ordi
nate st gra et na | sicut go se
hʒ gra ad nam ita se hʒ vi
ta gre ad vita ne | s i pole
ē q gra sit n pexistat na
go nc vita gre potit exis
te nisi pexistat vita ne
go caro sine aia n est
susceptiua gre | go n e i ħi
tabil adeo p gram an i
fusione aie ¶ Cõtra n pertinʒ
ad gram qd n ptineat ad
gliam | q gra 3 ordinata
ad gliam | s aug qrit de
abortiuis sine aia an pti
neat ad gliam resurrcois i li
de ci. d | et respondet q n qr no
ceciderunt p mortē | vn a2
sic n ptinet ad gliam q
no ptineat ad gram | go
cu an i fusione aie ca'o
n ptineat ad gliaʒ n pti
nebit ad gram et ita n
3 i ħitabilis adeo p graʒ
¶ Itē caro vos si qs pcussit
muliere pgnatē etc / distig
nit ibi de abortiuis an aia
tom et post et qi ibi n q
putat de i aiatis | g° n se
susceptiua gre an aiatom
q si eent gputabilia eent
nc et sit de ipis hc irregula
res | et ita vñ q prius ¶ So
lo gcedimq q caro an i fu
sione aie n e i ħitabilis
adeo p gram | qr n e sus
ceptiua gre qr n sit ordia
ta ad gliam | caro n desse
n hʒ possibilitate ad ppetui
tate sine ad corrupcom / s
p vnione qm hʒ cu forma
ppetua et i corrupti si aia
ronali vn et p illa accep
tet ordiacom ad gram si
hʒ aliqm ordinacom ad graʒ
ca'o go q n hʒ ordiacom
ad aiam n hʒ ordinacoʒ ad
gram nl gliam sicut e ca
ro an aiacom ¶ Ad pim go
q obi m dm eet i illo spc
inte etc | satis pat solo spe
di q sicut d3 i textu | sanʒ
eet fetus incesis | go ia
eet corpus aiatu | dd go q
aliqu d3 res ee pmo ee cu
gsmo i notesat / no ee | qu
n i notesat ¶ vn ppe d3 p
sitē i sapia | luc 1j qm i
notuit ei q psens | d3 g'o n
ee spc inte gm motu et
manifestacom prius g'l ve
tate intq inuet ¶ Ad ad d
q notaia applicatois d3 dr
g'l pdestinacom et sic n

pomt bom actu / vel 2m p-
sente insticiam tu ob cog
nosscat. Per gram pntis iusti-
p9 mo accipi noticia sce vn
b' pulc ait siquidcom in
utero et p tunicam sputeo
dium distin distinxit ora
culu ut illa tm pcognitam
ipsa scitatis munere forma
ta ostenderet / s3 de noticia ap
pbacois 2o accipit id q
se3 i auctte q9 / et q aucti
omnes de vente sctificam
te / vn subdit b' / ne quis
progatiam ipse putaint
de sola pscia estimacioe
a dad. q ob3 q tad erat sus-
ceptus pria go gre dd' q
pctm n d3 ee i carne for
malit s3 talit / q in carne
e / vn postea g'bsit aia p'-
tatu s3 tu alit' felst aia
ad gthendu pctm alit' ad
scificacom / sine ad insapie-
da gram pt n corrumpi ta-
cto dnip'. nec corruptoe ne
vel p' / v3 gi tad ade stati ex
pcto corrupta fuit / vn fecit
sibi pizomata / pa causa q
dt ansel' corrumpit natura / q
tad illa i po erat tad omi
hom et sua ppa tad erat
ibi / qra go p' corrumpit nat3
na corrupta postea corrupt'
pm s filio3 a nos au hnt
duplice corruptcom s expacta
et ex actuali pcto / vn duob3
modis i sia3 tad apcto s3
vno mo hr sanctificacoe a gra s

solu rone psone / vn i p' so-
lu pt si scificato et h' illo
ordine quo fecit ad pmy g'
tia au n g' transfundit. q
nat3 q n hr ordine ad illa
s3 solu ad p' / cu au creatu
n pt ee scificato / vn 2m h'
aple ad ephe 3 / nescit qm me
bra n ee q corps q corpus he
riam corpt hr spm scm i
hitate pgram

Quarto loco quer3 vtrum
deus sit i hoie p i hi-
tate gram et hic au nati-
tate eta q sic ob3 aug' ad
dardan / nos nudeo quo edifi-
cant' hoies i domo dei ad
hitudu i se i hitate dm nisi
au fuerit renati q n p9sunt
ee au qm nati / go nullus pot
hre dm i hitate pgram
nisi prius fuit natus / q si na
tus n eet n posset ee renatus
/ Ite id' aug' / illa scificato
qua efficiam singli tepla dei
n e nisi renato3 q n dm
nati hoies ee n possunt / go
ide q prius / Ite aug' ibide
q'li3 g' faciam de pruulis mt'
materna inscia gtinetis hca9
uts expressimem9 eos donat
aliq9 scificacois mo / vel ipp po-
stem et germa tu scificato q
efficiunt tepla dei n e nisi
renato3 q n dm nati hoies
ee possunt go n e deus i
aliquo p i hitante gram
an natiuitate / q 2m i hitate
gra3 e3 hs teplu dei / si
dicat3 q dnipe b3 natiuitas

i utero et exutero qt augꝰ ibi
de | sicut natiuitati accedit ꝯa
natiuitas sꝫ ita n͂ pot intelligi
de q aū tū loqretur de spūali
natiuite inqt | nisi qui renatꝰ
fuit denuo | renat s. ꝯputatꝰ
que fit utero pariente | n͂ ꝯci
piente que fit extra n͂ q̄ fit
tea | nasci g° denuo d̄r rō
natiuitatis exutero | g° nullꝰ pot
renasci ꝯm graciā sanctificacōis
i utero | Cōtra ad | si h̄o regenerat
i utō ꝑ gr̄am sp̄c pot quod
restat adhuc illi nasci renas
ciꝫ cūquā nascatur | q̄ sꝫ nullo
mo pot g° nec sanctificetur adeo
ꝑ gr̄am ¶ Cōtra augꝰ exponens
id cūquā exires et loqndo de
sanctificacōe ꝑtē | et g° bapte | quia
sanctificacō pot ꝯm ꝑdestinacōem
intelli sicut filios dei appellat
euuangelm nondū renatos cū d̄r g°
xi q̄ ih̄c moriturꝰ erat ꝑgē
te ut filios dei ꝯgregaret ecce
filios appellat eos qui fut̄ e
rant filii | g° si sanctificacō illa
an° ad° c q̄ ꝑdestinacō nullꝰ n͂c
ꝗ n͂c aliꝗ fuit sanctificatꝰ añ
natiuitatē | g° n͂c i sanctificatus a
deo ꝑ gr̄am ¶ Cōtra b' ad lugdun
logo de ꝯcē q̄ ꝯmꝰ q̄ ꝯcīct
exutero sanctificatꝰ fit ꝗ ipso bap
n̄ sctus sancito ¶ Cōtra ꝑ [illegible] augꝰ
ꝯpires deuet sanctificante glo
[illegible] g° [illegible] sanctificatus ¶ Cōtra
luc i [illegible] i sancte et abo
n̄ ꝑmꝰ repleta ꝫ mat' q̄ filiꝰ
sꝫ filiꝰ repletus repleret ma
tre et apparet q̄ aglis dubitat
q̄ sp̄u sc̄o replabitur adhuc ex-

utero mris sue | g° sp̄us scs
i sanctificauit i ipso ioh̄e ꝑ graz
añ natiuitatē ¶ Cōtra b' loqns
de sanctificacōe be virginis | sicut
ꝑ [illegible] dubiō mat' dn̄i añ sca
qui nata g° añ natiuitate sancti
ficauit i ipa sp̄c sancꝰ ꝑ gr̄am
¶ Cōtra b' nō fallit nos ecca
celebrans eiꝰ natiuitatis diem
sꝫ statui i pcc° nō debe^z gau
diū sꝫ luctus | g° n͂ fuit na
ta i pcc° | g° añ natiuitatem
sicut gr̄am et ita r̄dit ide q̄
ꝯmꝰ ¶ Cōtra° q̄ deus et h̄oie
ꝑ i sanctitate gr̄a [illegible] | ꝑ gr̄a
sacmeti ꝯm legem eodem et h'
mo nō i sanctificat deus i h̄oie
añ natiuitate q̄ ꝑ gr̄am sac
meti nemo regenerat cūquā
nascatur | alio mo d̄r deus i
sanctificat i h̄oie ꝑ gr̄am q̄ ē
ꝯm lege ꝯmuata de qua dicit
augꝰ q̄ deus nō alligauit
potē sua sacmentis q̄ sine
sacmento pt sanctificare | et h'
mo i sanctificauit deꝰ ꝑ gr̄am
i quosda añ natiuitate qui
fuerit ꝑuilegm sanctificacōis i
utero ¶ [illegible] g° q̄ augꝰ i epla
ad dardanū | loqtur de illa sancti
ficacōe q̄ ꝫ ꝯm legē quem
nō ꝯm lege ꝯmuata | et h' ꝑꝫ
ꝯpadbit eiꝰ | dū d̄r | illa sa
nctificacō qua efficim' singli te
mpla dei [illegible] sic q̄ d̄r singli
ꝑꝫ q̄ loqtur de illa i sanctificacōe
que ptinet ad omēs | et g° i
sanctificacō [illegible] ad omēs q̄ ē
ꝑ gr̄am sacmetorꝰ qui nulli
sit cūquā natꝰ | et ē i sanctificacō

pertinentes ad paruulos quod patet esse in
epistola in libro ubi illud volens ne-
gare ibidem augustinus unde dicit quod ille qui
fecerunt heresiam pelagianorum nullo pacto possunt
esse ponit esse auctoritate dei gratiam
esse per sacramentum nisi quis re-
natus fuerit etc. et sic patet solo
ad obiecta

Quinto queritur utrum deus sit
in paruulis per habitum gratie
ad quod sic arguitur primo sic in libro de libero arbitrio
deus auctor salutis est liberum
autem arbitrium capax unde dicit ma-
lum etiam deus unde capere non
liberum arbitrium si ergo in paruulis non est liberum
arbitrium ergo nec actu nec in eis non est usus
liberi arbitrii et hoc quod paruuli non sunt ca-
paces gratie et ita deus non est
in eis per habitum gratie si di-
catur quod liberum arbitrium est in paruulis tamen
potentia et hoc sufficiat ad sus-
ceptionem gratie habitualis contra
ibidem ita absque consensu non
potest recipientis gratia absque gratia
dantis ergo in paruulis quod dicitur absque
consensu recipientis unde ergo in
paruulis non sit consensus nec est in
eis potentia ad susceptionem habita-
tis Item dicit augustinus in libro retractationum
non miseretur deus nisi voluntas
precesserit sed dei miseratio est sue
gratie donatio ergo non dat gratiam
nisi precedat voluntas unde ergo
in paruulis non possit esse volun-
tas nec motus voluntatis non e-
runt susceptibiles gratie habi-
tantis ergo deus non habitat per gratiam
in paruulis Contra Romanos v ubi superhabundauit delictum superha-

et gratia ait sicut regnauit
peccatum in morte ita et gratia
regnet per iustitiam in vitam
eternam per Christum Iesum sed peccatum
regnauit usque ad mortem in
paruulos et adultos ergo gratia
que est per Ihesum Christum attinget
non solum adultis sed paruulis ergo
in ipsis est deus per habitum gra-
tie Item Romanos v non sicut delic-
tum ita et donum quia gratia dominus
hominis Ihesu Christi in plures habun-
dauit si ergo gratia Ihesu Christi
in plures habundat quam peccatum
originale et peccatum originale
attingit paruulos ergo gratia in-
vi attingit paruulos ergo in ipsis
est deus per habitum gratiam Item
i Corinthios xv sicut in adam omnes
moriuntur ita et in Christo omnes
uiuificabuntur si ergo in adam mo-
riuntur non solum adulti sed par-
uuli et iustificatio illa est per
susceptionem gratie ergo et in paru-
lis est potentia ad suscipiendam gratiam
et ita illud quod primus solo dicitur quod
in paruulis per virtutem baptismi est
deus per habitum gratiam sed no-
tandum quod duplex est in iustitia est
non in iusta quam sibi homo facit
et est in iusta que homo fit pu-
nita prima est culpa actualis
quam homo facit per suum liberum arbitrium
non iusta est culpa originalis que
contrahitur ex culpa ade et non ex
libero arbitrio eius qui contrahit similiter
iustificatio nostra sit quam reddi-
tus dei iusta ad iustitiam et
iustificatio duplex una qua homo non

faciat sed ei fit et dicitur esse quod in impii conversione fit ammoneatur per iustificationem quod sine se fit in impio non quin faciat ammoneatur per iustitiam ad quod faciat ad de qua iustificatione dicit Augustinus qui te creavit sine te non iustificat te sine te. Prima est in parvulo, secunda in adulto. Ex hoc patet quod non requiritur consensus in iustificatione prima que est parvuli, tamen parvulus non debeat ibi facere sed totum ei fit, sed in secunda requiritur consensus quia oportet quod faciat aliquid quod in se est ad iustificationem sic fecit partem et partem secundum rationem annorum et dierum. ¶ Iste plures dicuntur idee ab eterno sive rationes rerum, pluralitas ergo aliqua est ab eterno. Tamen dicit Augustinus quod idee sunt rationes rerum stabiles que divina intelligentia continentur in libro lxxxiii questionum. Cum divina intelligentia non sit aliud quam divina eternitas, si pluralitas aliqua ponitur in divina intelligentia scilicet ideas, ergo et pluralitas aliqua ponetur in eternitate. ¶ Iste [illegible] vi loquitur de generatione filii: egressus eius sicut a principio a diebus eternitatis. Ergo in eternitate sunt dies et dies, et eternitas ergo plurificatur. Si ergo non diceretur quod dicuntur plures dies propter plures respectus ad creaturas, sicut dicuntur plures idee propter plures respectus rerum, contra sunt idee. ¶ Contra non secundum Anselmum in Prosologion: sicut simul tempus continet omnia temporalia sic tua eternitas continet ipsa secula temporis, quod simul est propter indivisibilem unitatem

secula non propter interminabile in modo sitatem. Nullus ergo dicere quod sicut simul prius quod est in se toto temporis continet omnia temporalia, sic ipsa eternitas divina [illegible] excedit et continet ipsa secula, quia tamen ipsa est et nec [illegible] ipsa est, et omnis temporis est eodem modo quo semper dicitur est. Secundum hoc ergo dicendum quod eternitas est unitas secundum rem nullo modo divisibilis nec pluralis. Dicitur propter virtute infinita continendi omnia variabilia. ¶ Ad primum ergo quod primo obicitur dicendum quod eternitates dicuntur plures non quia ipsa eternitas plurificetur in se, sed propter diversas comparationes eternitatis ex parte creature vel propter virtutem continendi multiplicem in effectu per intelligentiam, et hoc modo patet solutio. Ad secundum via in hac ratione dicitur a[illegible] in eternitate. ¶ Ad id vero quod obicitur de pluralitate idearum intelligendum quod dicuntur plures idee et una, et plures rationes et una ratio: respiciendo in ad principale significatum quod est divina essentia una est idea et una ratio; dicitur respiciendo ad connotatum [illegible] ad creaturas una est idea et ratio sed multiplicatur. Dicitur enim quod [illegible] sit vel alligatur in rectitudine, sed plures vel ad plura in obliquitate. ¶ Ad id vero quod obicitur quod sit pluralitas in divina intelligentia et in eternitate dicendum quod non sequitur, via et si idem sit intelligentie significatum non tamen idem modus significandi cum dicitur divina intelligentia et eternitas; tamen non dicitur intelligentia modus significandi non concludit rationem pluralitatis sed cum

v pl dum to far esse a'm sine pri et sy fine
v md esse ab'tn sine principio sir p'la

d3 et'nitas sicut d't ansel'
n'c a'd e q' ei9 eem i muta
bilis et sine ptib3 q' repugnat
pluralitati div'sitatis ¶ ad ulti
mu dd' q' cu d3 q'ssius filij
adiecti3 et'nitatis p' dies et'ni
tatis suppo' pr cu app'at3
et'nitas que v'tualit' q'tin3
plures dies ut sit sensus q'
dicit3 ab illo cui app'at3 et'
nitas sive v'tute plur'm dies
et'nitas m' app'at3 pri/ sicut
sapia filio/ bonitas spui s'co ¶
Ad 1'm q' obi' q' n' pluralitati et'
nitas q' plures dies dd' q' h3 ide
sit dies et'nitatis q' et'nitas
2m rem diff't tn 2m rom/ q'
dies 2'm sua rom n' dicat to
tu cui n'o sit possibil' addito
sit n'c anni9/ s3 et'nitas d'r to
tu et p'fcm cui n'o 3 po't addi
to et ideo n' se3 si plures dies
vel anni q' plures et'nitates

Consequenter q'rendu 3 de inmu
tabilitate et'nitatis/ circa
q' disputandu 3 q' ponentes e
t'nitate mudi et t'pis/ quer'
go an soli deo conveniat esse
et'nu/ sine principio et fine ¶
Ad q' obiciat' sic de s'co anc' i
li. de c'. i mesu d3 q' nulli me
sure equalis vel q'pabil' i ve
nit3/ si go plures i mesuras d9
est quib3 cor' tnb3 i eq'les
et inq'pabilis a'mi9 go mesura
nat'o su' q' dic't3 alteri9 mesu
ra/ ex quo se3 q' est inmagi
q'b3 alta maior q' e i pole/ ex
quo r'liq3 q' i pole e plures
i mesos ee/ ex quo ulterius

arguit supra ppo'e nota p'se/
si i nescitate carere n' potu
it qui et'nu9 3/ si n' possunt ee
plures i mesi n'c plures et'ni
¶ Contra est i monol' ansel' h' solo
apte capit3/ ratio an et'nita
te illi soli i ee sube que so
la nec fcad s3 factis i nouita 3
quo vera et'nitas p'ncipii fine
q3 meta carere intell'r q' nulli
verum q'tar' quoniam co ipo
q' de no' fco st' q'meat ¶ Ite
omne q' e p'ri9 aut p'cedit
adeo i ydeptitate sbe/ et te
tu ipa q'ba fit et'na res fit
p'cedes est deo coet'na q'admo
fili9 p'cedit a pre i ydeptita
te sube/ et sps s'cs a filio et pre
/aut p'cedit a pri9 deo i di
u'sitate sbe q'admo mundus
a deo/ p'mo mo q' p'cedit e
de9/ 2'o mo s3 aliud i sub'a
a deo/ h'c go q' fit e a deo a'
3 adeo de no' aut de aliq'/
si e de deo de no'/ go h't ee
post n' ee/ et ita no'o h't
i itum sue durationis/ si no
e de deo de aliq'/ aut q' de
aliquo q' e de9/ vel de aliq'
q' n' 3 de9/ n' de aliq' q' e de9
q' n' p'cedit i ydeptitate sbe
s3 div'sitate/ go de aliq' q' n' 3
de9/ s3 quitq' n' 3 de9 e ceatu
adeo sicut p'us/ erit go iterum
querere sicut prius/ aut de alq'
aut de no'/ et sic aut erit p'
cedere i infinitu q' n' capit
intellectus/ aut erit q'cede' q' q'q'
p'mo p'cedit adeo i div'sita
te sube e adeo de no'/ et p'
q'sequens q' h't i itiu sue du
rationis/ et n' e et'nu/ soli

go deo et roi q e i ydeptita
te sube tu deo quenit et
nitas | Qtte i pole e effaw
equal sue tac aq̃ diff i
suba | s; si mudq pone et
ng | pone equal catua c
ator q e ciq cu differ i sba
t lic qiitu adeptesione du
racoīs | r lmq go q i pole
e pone catam etna | Ct
aliquid qcedit adeo abetno
q e qsubale illi et etnu sic
filiq et spc s apre | Ite aq
qcedit eptpe q e dulsiu
i suba et u e etmi | si go
ff duo eptmia ff i vmuiso
et i ordine vmusi n e i
qpletu oporteb poue me
diu videl; uuu q qcedat
abetno qsubale q u sit e
tmu | ut si dicat q filiq u po
tuit ee salte est qtu me
briu | videl; q pcedit abet
no diffne i suba abetno | s;
tale u e; msi mudq go mu
dq ut aliq catua de mudo
pcedit abetno et ita aliq
qua deo qt etnitat | Si di
cat q lic u pot ee q aliq
qcedat adeo abetno u qsb
stale illi q sit etmu | Qt q
tito pes e i pulue r licet
vestigiu pedis i pulue ut
dt aug p de ci d. i. pp. c. et
si abetno eet pes i pulue
nu te q abetno eet vestigiu
pedis | quonamq go q mu
dq archetipq sit sicut pes te
mudq sesibilis e eiq vestigi
u | go cu ad illu pede u
r quirat admodu pulueis
tu eiq acto ullo extriseco i

digeat vir q si e; abetno q
eiq vestigiu sit abetno qadm
vestigiu pedis aialis eet ab
etno ipo pede epistete ab
etno | si nllo pulue i diget
ad vestigiu faciedu | Qtte i
deo e suma po | suma volu=
tas | suma saa | go si ff ta suf=
fiat st ad pducedu q; effaw
r caus st si i deo fuerit
abetno v mudi faciedi | vir
q debuit mudq ee abetno
vi. i. pot dici q u abetno
potuit nec q abetno u sa=
uit lic u eet i deus | s; di=
ce fortasse q u abetno no
luit | s; q si u abetno no=
luit et post post mod noluit
i cepit nolle et facie e; deno
lete noles go est mutato
i caus note sicut obicit aug
i li qfess | Ite u e i sluc
cia actua sine passiua | cu
go suma boitas ff i sluit
cu u si no ff t aliqu i flup
go t aliqu i nouaco ibi sia
e cu et pffe dt i isto casu
i sfu si u ff i sluxit nce
e; q aliqu auute tipo no
lutas ut r noue appetitus
oz go pone qqtinue i sluat
go q ppom illa oz q sluit aq
r apies i slueca illa s; no
suit msi mudq ut catua
alia | go oz aliqu catam suis=
se abetno | Qtte dia bonitas
maifestaa suit sui a sumo ab
etno lic m. i. e de na boni ut
maifestet se et boni et sumi
ut sume se maifestet et etmi
sumi boni et etmi ut sume
se abetno maifestet | si go

dn mao in fi ab 3a

multitudo creaturarum fecit ad eius bo-
nitatis manifestacionem videtur quod
debuit esse multitudo creaturarum
ab eterno ¶ Item ansel. in mono-
logio intelligere dei est summi dicere sed
summi dicere est facere creaturas dicit
enim et fecit sunt sicut dicit aug. in li.
confess. ergo summi intelligere est facere
creaturas sed ab eterno intellexit ergo ab
eterno creavit ¶ Item non est sua
mutacio proponatur ergo quod aliqua
creatura educatur in esse ipsa non est
sua mutacio dicatur ergo creatura
a mutacio eius b. Item queritur de
b. b. est et creatura est non non est ab
eterno ergo non est sua mutacio per
quam exivit in esse dicatur illa c.
similiter queritur de illa et ita videtur quod
congregat abire in infinitum nisi
post ibi assignare reflexionem ut
dicatur quod et si idem non sit muta-
tio sui ipsius tamen cum cum muta-
tio alterius et eius ¶ Item creatio ac-
tio non fuit ab eterno sed omne e-
ternum fuit ab eterno ergo creatio
actio non est eternum ergo non est deus
¶ quod creatio actio et creatio passio
sunt correlativa sed correlativa non
sunt in eodem ergo si creatio passio est
in creatura creatio actio non erit in cre-
atura sed est in creatura vel in deo
ergo in deo et idem est quod deus ¶ Item
creatio actio actio est non nisi dei
sed actio dei in deo est et idem quod
deus ergo creatio actio et in deo est
et idem quod deus ¶ Sunt et raciones
philosophorum quibus probatur creaturas esse ab
eterno quarum una ponit aug. in
xi de ci. dei. ita dicens arguunt
philosophi quod bonitas dei nunquam vacavit
a fuisse nunquam credenda est ut sit

inexpertus operari qui penituerit
eum postquam vacacionis et ideo ne-
cesse est in continuit eadem sequitur tempori
¶ Item hora temporali aliquid est
contemporaneum quod non est idem cum illa
ergo similiter hora eterne erit aliquid
coeternum quod non erit idem cum illa
aut quare non ¶ Item aug. xi confess.
si exortus est aliquid in dei substantia
quod prius non erat non vere dicitur
eterna illa substantia si autem volun-
tas dei sempiterna erat non erat
creatura autem id sempiterna est creatura
¶ Item obiciunt philosophi firmantes
racionem eternitatis motus circa motus
celi aut est eternus aut non si non fuit
ergo factus fuit quod post motum et
postea motus ergo fuit eductio
de potencia in actum sed huiusmodi eductio
est motus fuit ergo motus ante
illud motum de illo alio similiter
post quaeri utrum fuit eternus aut
factus et sic aut erit abire in
infinitum aut stabitur alicubi
ad unum motum qui sit eternus
et qua racione potest stare in alio et
in motu celi ex quo videtur quod mo-
tus celi sit eternus ¶ Item est circa
racionem ex parte materiae generabilium et cor-
ruptibilium aut enim ipsa est in
generabilis et in corruptibilis aut
generabilis et corruptibilis si fuit
generata ergo ex materia preiacente et
precedente ergo fuit materia ante illa
similiter potest quaeri de illa et ergo et
abire in infinitum aut erit po-
nere aliquam materiam ingenerabilem sed
sicut potest ponere aliam sic et
primam sic ergo illa sequitur ¶ Item circa
racionem ex parte motivi oportet dicere
quod semper fuit et idem si idem a dicere

silr sesns se natu e ide fact
se fmt motq eca medz et ita se
mudq ¶ Ite apte tpis sic obz
aut tpr aliqn incepit aut n
si no incepit go e etnu / si i
cepit go cu nd eet plus aliqn
incepit istud aliqn et id ince
pit / rom tpis dicit / go si tpr
q incepit ndo edt / fmt go
tpr an tepus / no go fmt
cogitae qn fmt tpr / nc silr
qn desinat e go etnu / et si
tpr et motq / et si motq / et res
inferiores ¶ Ite apte motois obz
sic / motor e i finite po et si
plicis et i narabil ecnae et
volitatis talis cu po i fmi
tus e actus go et actus alli9
ifinitq detur go q aliqn mo
uit no se monit aut move
bit te si motor nolitat9 qui
prius n movebat post mod
movit indiguit aliq o exper
faciente / nl prius fuit aliq i
pedimetu nl phibes nl r
tardas nr q ideo sit aliq is
tos pone / nl q motq sit et
n9 ¶ 2m mudu ee ab etno
sine pn o z i pole / q ee et
nu sine ee sine pn o dura
tois rpugnat et i cature et
intencoi cate sine ei9 q e
ee adeo i dulsitate sube /
in itencoe in cature q om hi9
e ee ab alio de no et sic
de itencoe cature z hre ee
post n ee / et ita hre pncipiu
sue duracois / silr in itencoe
ei9 q e ee adeo in dulsitate
sbe sicut sup pbabat in illr
ee adeo de no et ita hre pn

sue duracois cu go gstat mu
du et tata ee catuas nl
eaia / adeo i dulsitate sube
i pole est mudu et tata
ee etna / nl n hre pncipiu
sue duracois / e sic ordo reru
e in ais qn pcedit ab alio
i recipit te sube / et e coet'nu
illi si no eni9 de plitatis sic
filius nl spus scus e coet'n9
pri / et e aliq q pcedit n
gsubale et n e eide plitatis
cu illo a quo pcedit n c e co
etnu illi / talis e ois catua
r o dei / pa go pcessio facit v3
distiucom tm s i psonalita
te et duracoe ¶ Ad pm go q
obicit vud cu etnitas dicat
eealit de etnis / ncee e ut
q pcedit ab etno gsubale
illi sit etnu / q q eealie e
d3 desfis quors e eade ee
etnitas an eealit d3 / et io
deutez dicit 3 / qp hc n p pn
mebru id pcde diuisois /
q aliquid sit pcedes ab etno
gsubale n etnu / silr aliud
n pot poni s q aliq pcedit
ab etno differat i suba et
etnu / si in differs e i sba
aeatoe oz ut sit catua / ti
ta q hcat ee post n ee et
pncipm sue duracois ¶ Ad
2m q obz depede et uesti
gio i puluer / dd q n e silr
gparacoe mudi archetipi et
sesibil 2m ordine suitat
ut n dicit aug pn gsess
q aq d3 prius alio im o mo
dis / po m d3 pus origine

38

ut fons q̄ cantatur | 2o° d̄r prius
tpe uel flos prior fructu | 3o°
dignitate ut fructus q̄ flore
4o° prius eternitate sine in ne
cessitate ut deus aut oia ¶ Ipes
aut a pulueꝫ sola origine uel
nā precedit uestigium et ideo nō
prohibet illa ee simul duratōe
mundus aut archetipus precedit
mundum sensibile et nā sine ori-
gine et eternitate sic e dura
tōis a necessitate | et ideo ipo ē
e mundum sensibile coequal
mundo archetipo in duratōe
qr in eo nō ēparabile aut
equale inuenit³ | vnd aug9
i xi. de ci. d. | id tpis spaciu q̄
ab aliquo inicio pgredit³ et
aliquo fine tolleret³ magni
tudine quacumqꝫ tendat³ cp-
tatu illi qd' in iniu nō hic nes
cio utrum pro minimo aut p
nullo reputandum ē | ad tcm 2ꝫ
ndm | q̄ pōt | sciat | et uoluntas
faciendi mundum fuit in deo
ab eterno ¶ aug9 in li. cont. for
q̄ inest in eo ab eterno uo
luntas ut mundus fieret | nō tamen
erat uoluntas ut fieret ab eter
no sic et qn factus ē | nō g9 mu
tata fuit eius uoluntas | qr
sic fuit ut fieret qn factus est
¶ ad qrtum dd' q̄ sic in sole ē
influencia lucis s. intrinseca q̄
d³ sic lucere | et ieiny q̄ nō ē q̄
recipit lucē a sole | et e influē
cia extrinseca qua d³ sol illumi-
re eo si po³ alq receptm luc9
a sole | sic influencia intrinseca

si ponē³ nō eē in sole et alqu
nō fuisse | ponet³ mutatio
aliqua sca in sole | sicut si di
ce³ sol lucet | et prius nō luce-
bat g° mutatus ē de influen
cia intrinseca nō seqm³ mu-
tatio in sole | vn nō se³ sol il-
luiat et prius nō illuiabat g°
mutatus ē | sil' ex pte diē
bonitatis ē influen bonita
tis intrinseca in emanatōe e-
terna filij a patre et spc. s. a patre
et filio | adqm si ponē³ nō
eē et prius nō fuisse seqret³
mutatio ex pte bonitatis siue
uoluntatis diē | et ē influen
extrinseca ut in emanatōe
tat tab' creatoē q̄ sic indulsi-
tate subē et adstant i flue
ncia si ponat³ nō fuisse et pos-
tea eē | nō seqꝫ mutatio exp
te bonitatis ¶ q̄ g° dt psse q̄
nāc ē q̄ mute³ in deo uolu
tas nec nmouet³ appetitus |
dd' q̄ locutus ē de deo ad
modum hois et ideo deceptus
ē | uoluntas n. hois si facit
aliqd q̄ prius nō fecit facit hic
ex mutatōe uolr deus nō si fa
cit aliquid q̄ prius nō fecit nul-
la ē in eo seu ppter hoc in volu-te
eius mutatio | cum uoluntas
ei9 nullo mo moueat³ ab
q° nec depēdeat | ad qntum
dd' q̄ manifestatio bonitatis diē
in summo pot eē dupl' quo
ad magnitudine pōt aut q°
ad multiplicatōē | quo ad mag
nitudine manifestauit se su
ma bonitas in gnatōe filij

a pre et processione sp̄t s̄ca ab
utroque ab et̄no / nulla aūt maior
pot cogitari p̄o quā ut expre
gn̄et filius p̄sona equalis
sibi et q̄sbalis quātū no ad
multiplicacōm po͡e opte de de
i c̄ature mult̄ no potuit ee
manifestaco ab et̄no / et ca sup
dca ē / q̄r c̄atua n̄ potuit ee
ab et̄no / Si aūt in parte q̄ re
ret aliq̄s ꝑ quid dīa bonitas
no manifestauit sua pōm p̄
multitudine c̄atur̄ faciendo
omes simul et z̄m spēm et z̄m
numy ad h̄ assignat̄ dupx cā
vna ē ex pte defc̄s m̄ c̄atur̄
que no possunt simul susti
ne͡r i p̄ssioes agencū qui n̄
possunt age͡r nisi successiue
vn̄ i apocriphis esdre / et i
rogauit esdras / no potas
face͡r eos qui fc̄a s̄t / et qui s̄t
et qui futu͡r s̄t i vnū vt ta
ci q̄ indicari tui ostendas /
et r̄n̄t ad me et dixit n̄ pt
festinare c̄atua sup c̄atore
nec sustine͡r s̄clm qui i eo c̄
ati s̄t / et noie s̄cli appllat̄
mancato que ē m̄ / alia uo
cā assignat̄ rōne defc̄us
c̄atue ex pte agentis po͡e / po
n̄ dīe bonitatis no solū os
tendit̄ i nūo et multitudine
c̄atuar̄ / s̄ faciendo illas po
tencias ad operandū et p̄duce
dū alias ex se / si aūt fecisset
omes c̄atuas simul ee͡t ma
nifestaco po͡e quo ad numy
fco͡r s̄ nō quo ad pōm fco͡r
qua pot vna c̄atua i alia
p̄ducenda / c̄ata aūt no pot

stati face͡r q̄ facit s̄ successiue
deus aūt i instanti facit q̄
facit / Ad septi͡m dd' q̄ diuine di
ce͡r ē et̄nū sicut intellre / et
dice͡r dei ē face͡r / face͡r no
d̄r duobꝫ modis sicut stato
sine acco / ē m̄ acco qua agens
agit et ē acco q̄ agens effi
cit / p͡o mo dīa acco ē eadē
q̄ sua b̄tus et sua eēn / et d̄t
m̄ age͡r idē ē q̄ ee sine et
itellre / 2͡o mo sua acco ē suus
effcus / et sim age͡r ē sim ef
fici et h͡c mo acco n̄ ē et̄na
n͡c face͡r et̄nū / exm̄ h̄i q̄ ꝫ a
sole / face͡r ei q̄ ē luce͡r et illu
minare et tm̄ coenū soli a͡e
nō / et no ad h̄ auctem aug̃
pi q̄fess̄ v̄bo tuo coet̄no filī
et sempiterno dicis oīa que di
cis ut fiant / s̄ q̄q̄ dicis ne
fiat n͡c alit̄ quā dicendo facis
n͡c tn̄ simul et sempit̄na s̄t oīa
q̄ dicendo facis / s̄ quō ideo
loquar nescio nisi q̄ oē
q̄ ee incipit et ee desinit
tc ee incipit et tc desinit qn̄
debuisse incipe͡r vl desine͡r
i et̄na rōe cognoscat̄ nisi
n͡c incipit ad n͡c desinit ip̄
ē v̄bū tuū q̄ ē p̄ncipium q̄
loq̄r nobis / Ad septimū dd'
q̄ q̄da s̄t absoluti ee sicut
essencia p̄se et h̄ s̄t t̄minꝰ c̄a
coīs q̄ ē p͡a mutaco / deinde
n̄r vni ē q̄ nllm tale ē sua
mutaco / q̄da no s̄t q̄ n̄ s̄t
ee absoluti et h̄ s̄t enia i aliis
seu in aliis / et h̄ n̄ s̄t p̄se
t̄minꝰ c̄acois et sicut p̄unis

quent creal / ita et risus ge
ari / ite sit q generata sit adhuc
sit dispt. sit n / quedam q generata
que e sit rei et permanet eo
illa ut albedo si generet in
cigno / et risus hoi / et deus
adhuc unum z q n fuit sue
mutacoes / quedam no fuit genera
cata q modo adsit ipius rei no q modo
ad formam esse fiant mutacoes v
vel / et si no e sit rei iam fore
nc permanet eo ipa ex no g
creat ut entes et permane
tes in re / s; ut inexistentes ut
per ipas educat res e esse so
lum / si g tale generatum dicat
aliquid tum no z unum q nc z
sua mutaco / mutacois in no
e mutaco i genere po per qua
educat sz se ipa educit
ad octauum dr q creaco nil e
ae dno dicit / unum sicut prius
significatum et sz dia acco
et ad sicut g notatum relative e
sit ad conno / creac n e fac
aliquid ex no / q modo g ad prin
cipale significatum q e diuina
agere / sine dia acco que e ad
quam diuina esse nil eam eo mo
quo sup dictum z significat
eternum / q modo aut ad connotatum
q e creatum designat temporane
um / n g sit creaco sine creac
e dia acco g e eterna / ex
hoc q dico creac po z dia acco
et creatura de no / et ideo si di
cit eterna dicet no solum
eternitas accois die sz et crea
ture q n pot esse / ad ix eu
dedit aug li vii de ci dei dus

no intelligunt ipsi dum eius
alit affia eo nacat quam eo
operat q nc affia dicedus
z / noluit et deus a hoc optet
q rebz n eguerit sz generata
uoluntate condidit ai sine ill
ineternitate n i minori bea
titudine permansit / ad obiectam
ipsorum qz solo cedat / ad de
cimum dr q n e sile de lu
ce creata et increata / lux in
creata finita e q nc lit a ne
sitate durois / et ideo no z e
coens si licat contemporaneum et
coequm sibi e duracoe in
subam differens / sz lux creata e
finita q modo incoa ideo lit
a necessitate durois et ideo
n pole q ad ei esse coequale i
durone q sit differens i subam
sui coeternum / ad ix dr q uo
luntate dei sempiterna ad hoc
q creata sit nil fiat eo ordina
ta z esse adeo nil si fiat i
mutabilitas dic eniu litas
creaturam no esse sempiterna ne
cessario prohibet na mutabilita
tis sit postea eo z / ad xii dr
q a similitudine cultu ad cuius i
felices motus celi dispuit mo
eo celi n licet principium nec fi
ne sue duracois / excepte in
motois quam sitr seliis e sp
nec magis sit lit q ab ipso sit
motus nec quam plus ipsius po
suerunt / sitr excepte mobilis
q e corporis uniformis n magis
selius ad motum nec quam plus
eo n sit corporis spiritum eo plus
ordinatum sit e ordinatum e mo
eo circulare / sitr excepte

ex m' que est indeficiens et
secundum generacionis et corrupcionis
posuerunt motum et mundum
perpetuum quia eodem modo se habet se sequi-
te motor et mobili quod est ce-
lum est sic eodem modo se sequitur
motus / et eodem modo se sequitur
motum celi qui est causa generacionis
et corrupcionis et eodem modo se
sequitur in infinita sic / est generacio
et corrupcio et ita mundus
secundum causas ergo in philosophos / et pro-
pter hoc de eternitate motus et
mundi / secundum vero causas superiores
patet autem recte considerandi in
iam temporis et motus et mundi
secundum quod mundus dicitur fluxus rerum
secundum mutacionem et generacionem et
corrupcionem / causa autem superiores
sunt diuina potencia diuina sapientia / diuina bo-
nitas / ex parte diuine potencie patet mun-
di exordium et in diuina diuina po-
tencia infinita / et ideo ad eius digni-
tatem infinita ad operandum aliquid est
quod operans de novo quia est tota causa
sui operis ut non requiratur ali-
qua possibilitas ex parte sub-
iecti materie ideo mutacio prima est
causa operacionem diuinam ut sic autem
se mutacionem aliam / ideo
ad id quod querit mundus est factus
vel eternus / dico quod factus est / et
quod ulterius arguit / quia plus po-
sibile fuit moueri si tu dicas
possibile autem simpliciter / quia motus pri-
mus factus est in per motum qui fit
circa substanciam materie sed creacionem que
est mutacio de novo / si vero tu
dicas possibile potencie agentis sic non
potest concedi possibile moueri / sed de-
duccio huius possibilis in actum non
est per aliam mutacionem sicut

supra dictum est / Similiter per hoc patet solucio
ad primum quod dicit quod materia est ingenera-
bilis / si non generatur dicatur accidit
comparacione materie sic autem verum est
et sic est generacio mutacio naturalis
si vero generacio dicatur solum id quod
factum siue creatum siue nouum sic materia
non est ingenerabilis quia est facta
quamuis non per mutacionem naturalem
sed per mutacionem autem naturam que est
creacio / ad primum quod obiciat quod
motum et mobile se habent eo-
dem modo / dicendum quod respiciendo mo-
tum primum quod est diuina disposicio siue
voluntas diuine sapientie disponen-
tis et ordinantis ipsum motum
celi non tenet illa propositio / Si-
militer se habens natura est facere
idem non non plena est illa propositio
in causa voluntaria / et maxime
in illa que nullo modo alligatur
nec dependet ab opere / ut ma-
xime accidit opere sicut est diui-
na quod secundum idem ordinem mo-
tus ad terminum qui est multipli-
cacio hominum secundum numerum diuine pre-
destinacionis / multiplicato numero
motui primi dicitur cessare mo-
tus et generacio / Item respiciendo
mobile non secundum se sed secundum ordi-
nem quod habet ad finem motus quod
scilicet est numerus electorum seu multipli-
cacio hominum ut dictum est ex parte
ipsius mobilis in quanto huius fit
considerari est ratio desicionis mo-
tus et hoc habetur in apocalipsis
esdre / ubi querit esdras ab
angelo usquequo usquequo sperare
et quando veniet fructus area
mercedis nostre / et respondit uri-
el archangelus / quando impletus
fuerit numerus seminum in nobis

qm instatā pondaunt sclm
et mesuā muanit / tepoā
et n̄ cmonebit nc̄ excitabt
donc̄ i pleat mesuā pdaā
et tangit id q lsz Job xiiij
donc̄ atterat celū lso n̄ re
surget / ptz gr q respiaedo ad
omēs cāas supiores dispoīs
dic sapie et volt q cessad ē
motg / Sicr respiaedo ad cāz
supiore q ē bonitas q cōm
instiaa no frustrabi qui
reddat vnicuiqz cōm meritu
q ee n̄ possz nisi cessacet gnīo
et cet futa resurrectio adq
qsc cessato motg et pquēs
cessato tpis / Ad xvim dd q
tpē incepit et tpē desiciet / sz
dico q n̄ icepit i tpe sz i nc
q ē tm pncipiū tpis / sicr de
siciet i nc q ē tm finis tpis
sic nc q ē ctinuatas i quo
saluat ceu tpis / ē sicut fi
nis ptiti et i iciu futi exst
go n̄ sequit q sit tpē an
tpē nl tpē post tpē sz solu
nc / Ad vltim dd q no est
ro csilis i motore i cato et
cato i motore n cato volu
tario an monet q plus mo
uebat aduenit expgrefactes
et ro ē qr volutas g motor
catus ut lso fine lst fine mo
tois et accois extra se / et
ideo exvitat ab eptussecto / /
deg nb nqr lst fine extra
se sz intra ps. xvi oia pp
semet ipm opat ē dog / /
cte i motore illi sic i cor
pibz i floibz / qz n̄ sr possiā

totalit ad sim motu cple
dū accidit pshibens / indeo
au nulla ē i pō / et ideo no
pot ee impedimetu pshbes
sim actu / cte i motore na
li sicut i corporibq sroibz
que sr pō enaia ad sim mo
tu cplendū qm ē desc acci
dit i tardato cognicade ali
cug dispoīs ctrie sicut i
sole et luna et si no pshibe
dic an accom nulla dispo
est ctria / nc ad ad in moto
re go p no ē exaltas sic
i lsore nec pot cade i pe
dimetu pshbes sicut i
cor infiori nc i pedime
tu retardans sicut i cor
celesti / Si go qr quare no
monet eternalit et sz cro
qr no ē desaus expte ipis
sz expte catue que no ē sus
ceptibilis i mesitatis du
roīs expte ante sicut dcm
est. Om̄ queri de cpacone
eternitat adeum / Adq
intellectu inquirenda sr sz
duo / pa go ē deeig eter
/ 2a deeig ernitate / 3a de
eig simplicitate / 4ta de cpa
cone eiq ad tpē / ex hijs em
bz eit manifesta cpacio eiq
ad eternitate
Q uantu ad pm obz sic
ois duratio sine sit
ee cati siue i cati vl dua
ad aliq nc nl psens / si go
no ē pone / nisi nc dura
cois tpalis et duracois e
ine / go n̄ et nisi dupx

duratio eterna et temporalis / ergo non
est nisi aut duratio que est tempus aut
duratio que est eternitas / enim
quia non est aliqua duratio sep-
arata a tempore et eternitate / Item
autem nunc non fit nisi dicendo per sub-
ectum et hic dictum / ubi dicit nunc
nunc quasi currens tempus facit sempi-
ternitatem durans nunc permanens
eternitatem ¶ Item Aug. xi confess.
presens si semper esset presens iam non esset
tempus sed eternitas / sed presens esse
preteritorum semper est prius / ergo est eterni-
tas si ergo ponatur mensura esse perpe-
tui et quorum lignis enim non est aliud
quam eternitas ¶ Item quia ex oppo-
sito obiectum / diversitas enim non diversifi-
cat rationem forme materie et formis
accidentalibus / unde dicit philosophus / quod eo
de denario mensuratur x. homines
et x equi / non tamen sunt eadem x
filii eadem mensura durationis men-
surabitur temporale et eternum / licet
non sit idem temporale et eternum
tamen una est mensura quo proportio-
nabiliter ambo mensuratorum quoniam quod
ei convenit / est quod quia nos dicimus
enim non separata duratio quoniam pertinens
a tempore ¶ Item si enim est separata
duratio ab eternitate et tempore quo-
niam fit substantia / nec accidens / non prius
ponitur substantia quia tunc enim ponatur
durans et tamen perpetue si esset
substantia / non esset nisi substantia tamen
mensura et ita esset in perpetuis
semper esse idem esse et sua du-
ratio quod nullo modo est nisi in
sola increata essentia / ipsa enim increata est
ata substantia est sua duratio et sua
eternitas / quod nullo modo convenit
alius ¶ Item si ponatur accidens

non ponitur nisi quantitas omnis
proprium est mensurare / aut ergo ponitur
continua aut discreta / non ponitur
discreta / quia sic esset in dictione ut
numerus et oratio / si non ponatur con-
tinua / aut ergo ponetur permanens
aut successiva / si permanens ergo
esset aut linea aut superficies aut
corpus quod nullum autem potest poni / ponetur
ergo quantitas continua successi-
va ergo erit tempus / quocunque ergo
modo dicatur enim non ponetur
separata duratio ab eternitate
et tempore ¶ Item esse plurium linea
extensio temporis et signum enim /
et exponit Rabanus quod videlicet in-
telligebat tempora perennes aut fu-
lus / quoniam est ergo linea est extensio
temporis id est durationis et particula temporis et
est signum enim id est durationis to-
tius temporis quod per enim ponit me-
surari ¶ Ergo esse ¶ Omnis sapientia a
domino deo est / et cum illo fuit sem-
per et est ante enim quod omnis duratio
est eternitas precedit enim / ergo est
duratio sequens eternitatem / ergo
alia ab eternitate ¶ Item Boecius
tempus ab evo ire iubes / sed quod exi-
it ab aliquo non est idem illi
ergo enim est duratio differens
a tempore ¶ Item Dyonisius in libro de divinis no-
minibus proprietas enim est antiquum et alta-
tum super totum esse mensurans / tempus
non est quod est in generatione et corrup-
tione aliter se habens ¶ Item Augustinus libro
xiii quod in hac distat tempus ab evo
quia istud stabile / id autem muta-
bile / ergo non est idem tempori ¶ Item est
esse sine principio et sine fine non
in aspectus a non esse et variabile in
non esse nisi temporale et est esse huius

principium / et incipiens aut esse
non habens finem nec est variabile et non
esse in perpetuum / si ergo durationes
differunt secundum differentiam extensio-
nis esse in tribus sit extensio eadem
dicendum / seu qui extensio sine ex-
tensio erunt tres durationes
ergo ad durationem primi sit eterni-
tas / duratio 2i tempus / duratio terti-
um evum / Quod credendum / notan-
dum quod nomine evi dicitur multipli-
citer / aliquando enim evum accipitur
pro omni duratione que non est tempus unde
quod dicit dyonisius / perpetuitas evi antiquum
est aliquando non pro tota duratione
temporis unde quod dicit dyonisius et li. de di-
vinis / aliquando tota duratione tem-
poris que apud nos est enim appel-
latur / et sic non accipitur / etiam plin
linia extensio temporis et significat evum
aliquando non pro antiquitate temporis
unde dyonisius scripsit antiquissima
evi cognominatione fingunt / ali-
quando pro magna parte temporis ab a-
dam usque ad nos unum evum / Quod
aliquando vero pro periodo sine dura
tione rei alicuius unde quod tota vita
alicuius hominis appellatur sive evum
aliquando vero accipitur unde proposito mo-
do / scilicet quod evum est duratio rei habi-
tis esse post non esse / scilicet non varia-
bilis an non esse in perpetuum
Quod ad primum ergo dicendum quod boecius non
negavit evum esse scilicet stabilita-
tem evi sive partis eternitatis
declaravit per comparationem ad
evum temporis quod nobis magis manifestum
manifestum est / Triplex tamen est evum
est non evum quod non incepit esse et
quod immutabiliter manet in esse

et est evum eternitatis / et evum quod incep-
pit esse sed non mutatur nec fluit
in esse / et tale est evum evi / et dicitur
sed formas successionis variabi-
lis et non continuationis esse sine
durationis / et est evum quod incepit
esse et mutatur et fluit in esse
et tale est evum temporis / quia non eterni-
tatis semper fuit et est et erit uno
modo evum / quia perpetuum non semper fuit
sed semper est et erit uno modo evum
quia temporis mutatur et fluit a
futuro in preteritum / apud Aristotelem / Quod
ad secundum dicendum quod semper uno modo accipitur
pro toto tempore / alio modo pro tota
eternitate que non habet totalitatem
compossibilitatis sed perfectionis / intelli-
gendum quod semper quod dicitur quia si semper et quia
est de totalitate eternitatis in
duratione que non incipit nec
desinit / si accipiatur eternitas
proprie et non de totalitate temporis / pre-
sens non perpetuum presens et toti tem-
pori / Quod ad tertium dicendum quod quantitas
duobus modis fuit dicitur secundum Augustinum
in li. / de quantitate anime / est enim quan-
tum virtute quantum dimensione dicendum
ergo quod evum accidens rei eviter-
ne in perpetue / et reducetur ad
genus quantitatis unde quod extendit
quantitas ad extensionem virtua-
lem / unde non quod coartatur intellectio
quantitatis ad quantitatem dimen-
sionis predicabat obiectio / Quod ad quar-
tum dicendum quod est accidens proprium et est
actus sine / accidens proprium ut
risibile homini quod proprie et non et est
et soli convenit unde domina
speciei subiecti / accidens non quod
ut albedo et omnis homo

dinsificat' cum spem s solu
cum aliis / ex accntibus cum q
spus e eum eunt'nis / et tpr
tpalibz / et ideo differunt sc
tpus et eum

Q(uo)nt quer(itur) de vnitate
eui et ob(iecitur) q. cu nos
videamus i euitenis q quda
spus rapiunt qpetuitate qda
qui ut angli qui exprincipio
receperunt ee qpetuu com
cum rationales aie et incipis
e qsec. i choatio ee vnius
ad ee alteri9 no est aliquo
vna qpetuitas om eunt'no
q n(un)c filis qtensio duratio
nis / cu vna qcedat alia
expte cau / Ite qpetua ut
aie angli et m' sunt oio
absolutu mod' eendi et
no dependent abinuice /
go sunt oio disspata dur(ati)o(n)es
s duratio cunctiz e eum z g
eum disspatu et divisu no
vnu / Ite tepus q e mes
sura motus pmi mobilis / et
p h(oc) z tpr mesura vna om
i feior / vn si eque principat
et pmo et no p aliq vnu
prius nc tam eet tpr me
sura om tpalm no posset ee
ia vnu tpr / si go expte eui
no e aliq eunt'nu sustines
p(ri)mo eui q eunt'nu sit ca
om alior vnio eui e eq
p(ri)mo mesura om eunt'nor n
p aliq / vi(detur) q quot s(un)t eunt'
na tot debeat ee eua / ut
ita dicat / Ite i apocaliss
qsdre maiestas et potestas

euor e apud te dne / Ite
dyo9 ape est eum euor lo(quitur)
de deo / Q9 maior e vnitas
expte tpe ee pfectois si go
e qpetuu z pfectius tpali /
maior est vnitas expte
ee qpetui q tpalis / go du
ratio mesurans ee qpetuu
magis est vna q que me
surat ee tpale / go eum e
magis vnu tpe / si go tpr
sit vnu om tpalm ut dt
ansel / i li de veritate vi(detur) tpe
hi9 rei et illi9 cu vnu et
ide sit tpr om que i eo
de tpe simul s(un)t / et si n eet
h' res nc illa n mi(nu)9 eet
ide tpr go multo mag(is) et
vnu eum / Ite eet i ois
sapia a dno deo q et cu io
fuit s(em)p et e an eum / Ite phi
respexit do9 i sigmi eui qu
orbus h(uiu)s auctibz noiat(ur)
in singlar n i plali / et cu
noiat(ur) p tota durone sua
expquo vi(detur) q no ht plali
tate / Ite rone ibm pot os
tedi sit / si pla ponunt(ur) eua
aut go ponet(ur) unu pcessis
se ad aut seqm aut simul
ee cu illo / no pcessit a(liu)d q
cu h(oc) no sunt nisi et'nitas
Ite post h' n est aliud / q
i q mo z nqm defiaet / si
go pla sint / a(liu)d est simul cu
isto / cu go i qntitatibz no
h(ab)entibz pom q pot mesura
re vna p(e)r mesurare relig(ua)
eiusde gnis ut explana
bi(tur) infra et io n pnt ples

ptes tpis ee simul / qr sp alia
supfluet / sili nr q no posset
ee pla eua simul qm sp al
tm supfluet ¶ Ad solo bi9
qonis no pmo opiom quorum
da / q sicut dicit boe9 i li qso
l sit se ht fatu ad pmdeciam
dicam ut tpe ad etnitate / p
videcia no q vo dica q cicta
dispomt / fatu no i qonis c
bz mobilibz disspo p qm pm
decia finis ce nectit ordibz
qmus cu dicant pla fata
qr quelz res p pmdecia sit
assignatu ordme / ht n z
nisi qr fatu z qmq rei et illi9
fatu cu oz vnu / qr sicut dt
boe9 i eode ordo quida cu
ta qplectit ut si qs ab assig=
nato ordine recessait et aliu
ordme relabat ab vnitate
qo qmq ordis cucta qplecte
tis eit fatu vnu / vnde ab
vnitate illorum quorum z fatu
si go sili mo se ht tpe ad
etnitate eit topus vnu n
ab vnitate tpalm q mesura
t tpe sic pz exposita sicud au
sel i li de vnitate s ab vnitate
cae q e i fluecia seu vtus du
ronis ab etnitate 2m q res st
i pticipacoe etnitatis sili mo
vnitas eui i quo e p et pna=
ple i fluecia vtut duronis
ab etnitate / Et 2m stag rom
b. dyo9 i li de di no dt oz di
cu et tag eiud et tamq tpe
Gymprre i. laudare ut omis

tpis et eui tam / 2m hc 2tu
dedid z ad pmu et dd vnu
ee eui eutnorum sicut vnu
tpe oim tpalm qradm dicit
ansel / tpe vnuc et ide z oim
eorum que i eode tpe simul st
et si .n. no eet b res nl illa
nominus e tpe vnu / ita dd
vnu et ide eui oic q i
euo st et licet h' aia nl illa
incipiat ee i euo post illa
no9 eui q i q dnuit vnu
z ab vnitate vni9 i fluecie
vtutis duracois sine sine
ab etnitate q vna e qmus dif
ferencia sint receptiua spr9 i
fluencie qradm vna i flue
lucf a sole / et tn differencia r
ceptiua i fluencie lucf et recep=
to mltiplicat n i fusio ne
i fluecia sic recepco vtutis
duronis sine sine q e qpetu
itas pot mltiplicat or r
cipit ab anglo et ab aia et
no simul / no tn ipa qpetas
sicut nc ipa i fluencia multi
plicat ¶ Ad 2m dd sine pm
dico / q qmus duro m cae et
angli et aliorum eutnorum sc
cut disspacom nc depedecia
ab cae 2m caulitate / dico tn
q qporonalit se ht 2m v
tute duronis ut dcm z / i qn=
tu st i pticipacoe dre etni=
tatis / qmus n 2m actu duro=
nis nc ee angli / nc ee ae
nc ee m se excedat se / ut nc
ee agli ee ae / nc ee ae
e m / vtute tn duronis et
qtinuatois de nc plibebit

esse aeui excedere esse mensurae esse
anguli esse aeui, ita quod posito quod
plures essent species nec esset contin-
ua in non esse earum deficeret mensura
quae in essendo esset ignobilior aeui, et
forsitan quam angelus primus, et
sic quaelibet non excedat se secundum ac-
tum durationis nec dependeant ab
inuicem secundum rationem talitatis, non tamen in-
conueniens quod dependeant et ordi-
nentur secundum uirtutem durationis et
quod uirtus durationis nobilior pos-
sit se habere uirtualiter ut mensura
durationis ignobilioris. Et sic non
ut tamen secundum ordinem uirtutis
durationis ascendendo ad aeterni-
tatem a uirtute minori ad maio-
rem perueniatur ad unam aeterni-
tati propriam in quo primo appa-
reat unitas aeui, quemadmodum in mo-
tu caeli apparet unitas temporis
secundum praesentem statum. Sed autem cogi-
tandum sicut dicit b. dyo(nysius) omnia ex-
eunt a primo secundum ordinem. Ista [illegible]
quod dicit beatus augustinus omnia sunt inaequa-
lia ad se et aequalia ut essent omnia
erit. Ergo ponere gradum in uirtute
durationis et continuationis sicut
in temporalibus ponitur secundum actum du-
rationis. Sed eam sine praeiudicio me-
lioris sententiae dictum sit. Ad rationes ob-
iectas patet responsio ex praedictis. Nam plura
aeua dicuntur multis sicut plura
tempora uel aeua [illegible] aeuum et
tempus unum. Vel dicuntur plura aeua
in alia significatione quam in prima.
Aliter potest dici quod sunt plura aeua
scilicet secundum pluralitatem aeuiternorum
non tamen unitate essentiae ut

ab hac unitate unum dicitur aeuum.
Potest tamen dici unum ab unita-
te conformitatis, quia omnia aeua
dispecta secundum dispectionem aeuiter-
norum conformitatem habent in simi-
litudinem aeternitatis et temporis: aeter-
nitatis quantum ad infinitatem ex
parte finis et carentiam prioris
et posterioris; temporis quantum ad
habere principium. Nec oportet quod cum
omnium aeuiternorum sit unum sit
unum tempus omnium temporalium. Aeuiter-
na enim omnia immediate exe-
unt a primo, ideo quod non intercipitur ali-
quod medium a quo dependeant
secundum esse uel actu, sicut omnia
temporalia quantum ad esse et operationes
in quantum huiusmodi dependeant a primo
motu, ideo quod et eorum motuum
uera tempora unum scilicet id quod est mensura
primi motus. Si autem obicitur quod
dicit philosophus quod si essent plures caeli
mobiles essent tempora plura, similiter
et si sint plura aeuiterna mobilia
esset aeuum unum, potest dici quod
ut ponit imperfecta naturali eodem
[illegible] subiectum et primum motus
non est prima quod est subiectum [illegible]
mutationis cuius mensura prima
est tempus, secundum horum opinionem
non est ponendum tempus esse in primo caelo
mobili ut in subiecto sed in prima
materia. Iuxta quorum positionem non est
inconueniens ponere tempus unum ab uni-
tate motus et subiecti non obstante
et si sint plures caeli. Iuxta po-
sitionem eorum qui dicunt tempus esse
in primo caelo mobili sicut in
subiecto, dicendum quod si essent plures caeli

non esset unum tempore per eorum. Pos-
set tamen esse unum per conformita-
tem sine mediam participationis
evi et eternitatis cum sit in eo et
huius eorum mensure consimiliter et con-
formiter se haberent ad evum et
et eternitatem. ¶ Ad illud quod primo obicitur
dicitur quod evum cum tempus adesse
quod non mutatur per prius et pos-
terius maioris est unitatis quam
tempus quod mutatur. Verum propinquius se
conformat eternitati et magis
naturam illius participat quam tem-
pus.

Queritur quartum de simplicitate
evi. Queritur ergo utrum evum
habeat partes vel non. ¶ Ad quod
sic obicitur: omne quod deficit a natura
aliqua cadit in conditionem sibi
oppositam vel contrariam, sicut si a mo-
tu et quiete sunt conditiones op-
posite, quod deficit a quiete ca-
dit in motum. Ergo si simplex et
compositum sunt conditiones opposite
et a simplicitate eternitatis defi-
ciat evum sicut oportet esse necesse
est cadere in contrariam simplicita-
ti oppositam, sed hec est compositio. Ergo
evum habet compositionem. ¶ Item ad idem
Anselmus in Prosologion querit quo deus
sit ultra eterna et appellat eterna
eviterna, exponens id de quo regnabit
nabit in eternum et ultra. Verum dicit
ad eum: hoc quoque modo transis
eterna quia illorum eternitas tota
tibi presens est, cum illa nondum
habeant de sua eternitate quod ventu-
rum est nec venturum est. Sic ergo non
habent quod preteritum est, constat non quod
non evo sunt partes et successive
et prius et posterius. ¶ Item si me-
suratum est partibile et mensura
quia natura est mensurati et mensurabile
suratum esse proportionabilia, sed
aliquod eviternum contingit esse parti-
bile, ergo et evum. Item probo medie:
contingit quod angelus contemplatur
deum et contemplando magis ac
magis accendatur. Si ergo potest ibi
esse magis et magis, ergo prius et
posterius, ergo est divisibile, sed istud
est mensurabile ab evo. Et si
dicis tu quod sit actio debita eviterno
non per relationem ad creaturam et
ideo non mensuratur tempore. ¶ Item po-
sito tempore non esse et huius actionem
esse, ergo non est ea mensurata tempore,
ergo evo et ita evum est parti-
bile. ¶ Contra: si habet partes aut
ergo permanentes aut successivas.
Si permanentes, ergo due erunt
simul. Et si hoc contingit mensurat
una et altera in quantitatibus non per-
manentibus plures partes sunt simul
non tamen quod mensurat una mensu-
rat alteram. Et hoc est quia sunt quanti-
tates habentes positionem in suas
partes respectu mensurati. Et propter hoc non
una pars mensurat unam partem men-
surati et alia aliam. Si partes
durationis non sunt habentes positionem, ergo
si sunt plures partes simul, quod me-
surant una et alia. Et si sit al-
ta superfluat quod non debet esse si suc-
cessive, ergo cum partes temporis sunt
successive quare non differt evum
et tempus. ¶ Ad illud dicendum quod sic mensura-
tum est sine sed non per prius et po-
sterius habet extensionem sic nec

ipsum eum 2m rem sit coextensio-
ne ¶ Ad 4m quod obi quia 1o quia ab
aliqua dria deficiat cadit in
driam oppositam | Dicendum quod eterni-
tas increata simplex est omnino | et
io in ipsa est carentia omnis compositi-
o enim cadens compone quae est ex
plibus | sicut est integrale | et compositione
qua ad de compos | sicut actus
subito | et compositione qua ad pot
esse tale ut aliud componatur
illi sicut materia forme | quod ergo sim-
plicitas eternitatis quantum utramque com-
positionem excludit quocumque modo
sit aliquid componibile deficiat
a simplicitate eternitatis | et est dria
opposita | et ideo non sequitur quod si defi-
cit | a simplicitate eternitatis quod sit
compositum ex plibus | sed quod sit compo-
nibile ex plibus vel componibile
alii | vel aliud ipsi | de quo autem
post videbitur quod alicam componi
licet | admittitur quod est componibile
alii quod non est ipsum [illegible] suo [illegible]
no ¶ Ad 2m dicendum quod in eternitate
est considerare substantiam et actionem | no-
mine ergo eius potest accipi [illegible]
et [illegible] | [illegible] enim est eius 2m
[illegible] in altatu et 2m totum
esse mensuratis et 2m hoc eius
est mensura eviterni in [illegible] hoc
esse contra motum omne et mu-
tationem | hoc autem est 2m substantiam et
2m actionem [illegible] substantie [illegible] et
actio est in sole luce et in angelo
intellire | [illegible] hoc esse in mu-
tatione et motu mensura ipsius
est tempus vel aliquid ad modum temporis
sensus 2m quod dicit philosophus in li. de
causis | [illegible] rem aut substantia quae
in momento eternitatis | et rem
aut [illegible] et actio est in mome-
to temporis est media aut substantia est
in momento eternitatis | et operatio
in momento temporis | et tempore dicitur ibi
[illegible] sic porrea patebit | [illegible]
no cum sine eternitas creata
dicitur complecti [illegible] et substantiam
quae est ex [illegible] mutationem et
ipsam actionem quae est rei cuius
no quod tamen est in mutatione quae
quicquid mensurat superius me-
surat inferius 2m hoc eius substantiam
eviterni et actionem [illegible] quod uno
modo se est mensurat et mensura
propria 2m totum | actione [illegible] quod in
motu est 2m totum mensurat ut
mensura [illegible] quadam eternitas
mensurat [illegible] | ut mensura propria
et coequata [illegible] eviterna et
temporalia ut mensura [illegible] | [illegible]
[illegible] invariabilia [illegible]
ut mensura propria invariabilia |
ut mensura [illegible] | et [illegible] non
sequitur quod cum probabile sit angelis
[illegible] eternitati angelorum [illegible]
operationem 2m quam aliquid [illegible]
uenit | aliquid [illegible] | [illegible] autem
sit mensura propria huius operationis
infra dicetur ¶ Ad 3m dicendum quod
actiones angelis contemplationis
et amoris in [illegible] et [illegible] po-
sito quod intenderetur vel remitteretur
non mensura ponetur tempore proprie
nunc eius proprie | sed duratio quae est
quasi tempus | quae [illegible] ibi est variatio
in non contemplationis et
amoris [illegible] eius | quae in actu conte-
plationis et amoris non est 2m
eam variatio unus [illegible] angelus
videt faciem ad faciem quae conte-
platione | manet ergo in angelo
non mutata cum actus [illegible]

ualet extrinsecum actus | et hanc
duracionem voluerunt quidam
applicare secundum quod dicitur asequendo et
sicut dicit damascenus | extendens tam
temporis velut temporalis motus
et spacium

Circa questionem de comparatione
eui ad tempus | queritur gratia
ta primo contra quos se habeant secundum
extensionem durationis | 2º an
sit ponere aliquam durationem me-
diam inter euum et tempus | 3º
de comparatione inter tempus eui et
eternitatis

Quantum ad primum obicitur sic
omnis mutationis est tempus me-
sura | sed mutacio precedit euum
quia euum per mutacionem que est creacio
cepit in esse | ergo tempus naturaliter pre-
cedit euum | contra omne quod cepit
sicut dicit ricardus de sancto victore
cepit esse ex tempore | tunc ergo euum
cepit cepit ex tempore | ergo prius
contra simul cepit esse tempus
et angelus et materia prima | sed e-
uum est duracio angelice nature
ergo simul cepit | in esse tempus et
euum | ergo euum non precedit tempus
contra boetius tempus ab euo ire
iubes | sine quod sit sensus ab
euo sicut causa vel ab euo
[?] | post euum secundum originaliter
euum est ante tempus | contra omnis
mutacio et motus indicatur ta-
liquo in mobili ut mutacio-
nes generalium et materia que est in
mobilis et mutaciones celo-
rum et vel celos que est in mu-
tabilis et mutaciones anima-
rum et angelorum in earum substancia que
est immutabilis sicut ergo sic se habent
durationes mensurantes eorum materiam
vel substancias celorum vel animarum vel
angelorum ad durationem men-
surantem motus et mutationes
eorum sicut se habent esse mutatio-
num ad esse substanciarum que sunt radix
mutacionum sed mutaciones
precedunt a subiectis | ergo substancia
precedit mutationem originaliter
ergo tempus ab euo sine tempus men-
sura mutationis durationem
eui substanciarum | contra si tempus dicitur
radicari in motu primi mobilis
sed motum primi mobilis precedit
substancia mobilis et substancia motoris
talis que mensuratur euo ergo
euum precedit tempus taliter |

Ad 2º tempus dicitur quantitas et prius et posterius | sed
minus prius et posterius | quantitas et in prius
dicitur tempus unum tamen prius quantitas
et minus prius et post [?] | prius
non tempus extensio continua secundum
prius a principio in fine | primo
tempus non est tempus | sed temporis in continuum
2º tempus est necessarium prius et
posterius et medium quod est termi-
nus prioris et finis poste-
rioris | [?] 3º in perpetuitate
tempus [?] que principium
temporis respicit prima mutationem
[?] que est creatio pas-
siva in qua non potest nisi [?]
primo [?] | post non esse | 2º
respicit mutationem que est de [?]
non esse in aliud sine continuo
2º dicit mutationem quantum [?]
secundum magnitudinem primi mobi-
lis et spacii secundum quod est motus
que est de uno in aliud continue
et successive | primus sensus·

habe3 i p° gen9 qmpli9 ca(n)t
de9 et glo i pu° tpis / sq't
stans fuit. ab aug(us)t i pri de
ci. dei. uisis ad eos angli omi te
pore fuiut / u(e)l et cu oia tpa
fca sit si a celo incepta fuit
tepora et illi ia erant cu ce-
lu aut si tpe n a celo s3 cu
celu fuit u(e)l i hore et mesib3
dieb9 et annis / s3 i aliquo mu-
tabili motu cui9 aliud p(ri)us
aliud posteri9 eo q simul ee
no possut / si g(o) in angelicis
motib3 tale aliquid fuit ne-
cesse e q angli ex quo fca
s(un)t tepalit mouebat(ur) q(uo)-
ru illis tepus fuit et hoc
mo dicit sup ge. ad l(itte)ram
q deus creatam spualem mo-
uet p(er) tepus / adp(ri)m(u)m g(o) q
obicit q oie mutacois me
sura e tpe p(ate)3 dis(t)inccio / u(e)l a
p° mutacois no e mesura
tpe s3 nc e. n. nc eui q e
stans post nc ee / et e nc te-
pore qd e fluens a p(re)terito i
futur(um) dico g(o) q nuc eui
c(on)cernat(ur) cu eui(ter)no in huite ee
manens / nc u(er)o tpis c(on)cernitur
cu motu / n° e i(n)c(on)ueniens simul ee
duo nc alterius g(e)n(er)is / u(e)l a sicut
nc eternitatis c(on)tinet nc eui
sic nc eui nc tpis / cu n e c(on)-
cedendu q nc q e i ia(m) tpis
sit mesura creacois eui(ter)ni s3
p(ri)m(u)m nc eui cu nc tpis cepit
c ad 2m dd q cepisse c(um) tpe duo-
b3 modis intellr uno mo ce-
pisse c(um) tpe intellr cepisse i
tpe et h(oc) mo n e u(eru)m eui
cepisse c(um) tpe / u(e)l cepisse c(um)
tpe i cu tpe et h(oc) mo u(eru)m

q(uo) u(eru)m dicit aug(us)t de ci. d. mudus
no cepit in tpe s3 cu tepore
cepisse an dr tpe ad p° nc
uariacois angl3 i(n)cepi 2m q tpe
dr et et minus p(ro)p(ri)e ut dom
3 c ad 3m dd q q(u)amuis ab eo
dic eternitatis excludit (com)paracom
simul ee manens i motu ut
est ee eui(ter)nor(um) et ee fluens
in motu ut e ee tepoalium
ordine cu nc hoc e p(ri)us isto
et e motu radicatu i ee ma-
nenti sicut ostededa(tur). et h(oc) mo
tpe ab eno ire inbet

Postea quer(itur) ut(rum) sit ali-
qua mesura duracois me-
dia int(er) eui et tpus / ad qd
sic dr9 i li de ci no ez et(er)-
na et tpalia s(ed) nis agnitos
subaudire et et(er)na ibi dicit
eui(ter)na eui cu p(ro)prietate d(icitu)r
ee sine alteracone et 2m totu
motui tpis no q i alteracoe 3
et alias alit se hns media
no enim que hic quid eno
illic tpe p(ar)ticipant ex quo wlt
dice q int(er) tpalia et et(er)na
sut media q q(u)antu ad aliq(ui)d
p(ar)ticipet eno / q(u)antu ad aliq(ui)d tpe
/ duracois g(o) h(uius)9 mesura et
media int(er) eui et tpe / u(e)l q(uo)
ru angl(i)s in c(on)teplacoe me-
dat(ur) magis q p(ri)us sl(icet) et
in affecone uariaco aliqua
e in c(on)teplacone angli et af-
feccone s3 c(on)stans e3 q h(uius)9 ua-
riacois no e mesura eui cu
dicat aug(us)t i lxxxiii q. significat
dr(iffere)nciam tpis et eui q tpe e
uariabile / eui i(n)uariabile / sl(icet)
nc h(uius)9 duracois mesura

pot ee tpe an li' uaiacio q̄
e ꝫm intensione ꝯtepla
tois uel amor' sit ad ꝯple
mentu salutis ipo͛r | tpe uō
e tā cor īmpcois ꝑfe ꝯnois
aū pacatis | vᵗ lmqui̾ ; g° q̄
mesurā hi⁹ uaiacois ēēt
media int' eum et tpe ¶ Iste
ꝯtigit angelm uideo cognos
cē aliq̄ ee q̄ cito desinit ee
et ita pq̄us desinit ī° cog=
noscē | ꝯstat ꝫ q̄ hi⁹ cogni
tois mesurā nō ēēt eum cū
ee desinat n° tpe cū hi⁹
cognitō nullo mō infra tpe
fit ſʒ simp' | vᵗ liq̄ ; g° q̄ me
surā hui⁹ cognitiois ēēt media
int' eum et tepus ¶ Iste suppo
sito ꝫm tpe scōs q̄ ū oīa cā=
ta sint sil' | ſʒ ꝑ succēssioēs
vi dieꝝ | ꝯstans ꝫ q̄ p̄ .s. cū
celo et tra cepit eum | q̄rta
aū die cepit moui cor
celestia simul aū ē motu ce=
pit et tpe | ꝯstans ꝫ q̄ in diebꝫ
antecedentibꝫ aliqua educto
fca ē et aliqua uaiaco in
mª hi⁹ aū uaiacois ū q̄t poi
mesurā eum | cū rone uaia=
bi^{lis} cū et rone defcaōis | n°
tpe cū adhuc nō cepisset | vᵗ
liq̄ ; g° q̄ hui⁹ uaiacoīu
et eductoīu mesurā ꝫ me=
dia int' eum et tpe ¶ Iste pe=
na infni lꝫ uaiabilitate
sic d͛ Job .xxiiij. trāsibit ab
aquis niuiū ad calore nimi=
ū ex quo vᵗ liq̄ ; q̄ mesurā
ipi⁹ nō ēēt eum | lꝫ et ꝑpe=
tuitate ī ee cessante motu

celi q̄ nō ꝯcedit tepus du=
ratōe | mesurā ḡ duroīs pe=
naꝝ nō ēēt tempus n° eum |
ēēt ḡ aliqua mesurā media
¶ q̄ int' durom ee q̄ ū in
cepit aū ee n° desi ; ī nō
ee | et durom ee | q̄ incepit
a nō ee et desi ; ī nō ee
nullo mō pt poni mediu du=
rō | ul duro ee q̄ incepit a
nō ee | ſʒ nō desi ; ī nō ee et
duro ee q̄ ū ī cepit aū ee
ſʒ desit ; ī nō ee | ſʒ q̄uid q̄rtu
nullo mō nō pot ee sicut
simp' ostensu ē ī q̄one de ī
ꝯmutabilitate etnitatis | vᵗ liq̄ ;
g° q̄ ū pone ; nl triplex du=
rō | si g° q̄ durois mesurā
ꝫ etnitas | scde tpe | t'cie e=
um | nō potest poni mesurā
q̄rta int' eum et tpe ¶ Iste phs
ī li. de causis int' rem aūq
stā et opaco ē ī momento
etnitatis et re aūq stā et
opaco ꝫ ī momento tpis ē
media aūq suba ꝫ ī mo=
mento etni^{tatis} | et opaco ī mo
mento tpis | et etnitate ap=
pellat eum ꝯmus g° angls
opet ; ī tpe sic ministrando
nobis | uel ꝯteplet ; cū ī
tēsione maiori ul minori
ū ēēt pond mediu int' eum
et tpe | q̄r ꝫm subaꝫ et opacoꝫ
sua ī uaiabile mesuratur
euo ſʒ uō opacom uaiabile
tpe ¶ It' ī ꝑs loquēdo de pe=
na repboꝝ dicit | ī ēēt tpe
eoꝝ ī scla | ex quo vᵗ liq̄ ;
q̄ tpe et ē mesurā penaꝝ

infinitum non erit ergo necesse ponere
mensuram mediam ¶ Ad primum dicendum quod
quod non est aliqua mensura me-
dia inter evum et tempus secundum re-
m sed solum secundum rationem sed distinguitur sic
eius ratio a ratione temporis dupliciter una
est quod tempus sit numerus secundum prius
posterius non interveniente continu-
o secundum quod modo tempus dicitur mensura
variationum spiritualium et procede-
ntium a motu celi et hoc modo ratio-
ne temporis prius non est post ante et non
non hoc modo habet rationem in incipientis
et terminatis sed non habet rationem con-
tinuatis alio modo ut tempus est
mensura secundum continuitate motus
succedentis secundum prius et posterius
et hoc modo tempus est mensura varia-
tionum corporalium et dependentium
a corpore secundum variationem motus celi
et hoc modo est continuitas temporis secundum
continuitate motus et continuitas
motus secundum quantitate magnitudinis mo-
bilis et secundum hoc in eo temporis quod nunc sit
principium et sicut finis et sit
continuatus medium ut sit finis
preteriti et in inicium futuri ¶ Ad id ergo
quod obicitur primo de his duobus dicendum quod ex
hoc non sequitur quod ponenda sit me-
dia mensura secundum rem sed ad hoc sequitur
quod habeant mensuram diversitatem scilicet
evum et tempus ¶ Et quantum ad illud
in quo non mutatur mensuratur
evo quantum ad id in quo mutatur
mensuratur tempore ¶ Ad id vero quod
obicit de angelo sicut modo dicendum
debitur quod secundum substantiam et secundum opera-
tionem ipsius que non mutatur sic
est intellectus et mensuratur mensu-
ratur evo quantum vero ad operationem

in qua mutatur sicut est opus quod
ministrat nobis mensuratur tempore
secundum quod modum dicit Augustinus super genesim
quod deus creaturam spiritualem movet
per tempus non per loca quantum vero ad
operationem contemplationis intense
nec remisse nec contemplationis
summi rei deficientis esse sed si re-
spiciatur eorum actus qui non
mutatur mensurabitur evo sed si
respiciatur constancia sine in
actus mensurabitur tempore secundum mo-
dum illum quo nos distinguimus
tempus ¶ Ad id vero quod ultimo obicitur
dicendum quod tempus dicitur dupliciter mensura
cuiuslibet variationis et hoc modo tempus
dicitur cepisse simul cum evo alio
modo dicitur tempus mensura secundum du-
rationem motus celi et hoc modo tempus
cepit quarta die etc quod tempus
mensura illarum durationum que fu-
it ante quarta diem secundum quod dicitur
primo modo ¶ Ad id quod obicitur de perpetuis
in fine dicendum quod quantum ad perpetuita-
tem mensurabitur evo quantum ad
variationem tempore quod significant illa
auctoritas prius erit tempus illorum in
secula et quod obicitur quod cessante mo-
tu celi cessabit tempus et quod in
accipi ex capitulo quod durant
angelis permanente in secula seculorum
quod tempus non erit amplius dicendum quod
tempus dupliciter habet radicationem
et secundum hoc duplex esse ¶ Erit tempus
dicitur mensura variationis corporalis
una est in variatione in eternum
hoc tempus est mensura inordinata
alia non radicata et in motu
celi et secundum hoc ordinata me-
nsura secundum momentum diem annum

et hi quod primo incepit tempus secundum theologos
cepit autem motum celi sicut et
variacio que facta est an completa die
prima. Et erit cessante motu
celi gradum variabilitas que contin-
git ex corrupcione mutabilitatis que re-
manebit in corporibus sicut dicit Au-
gustinus / Sed autem motum aliud te-
mpus incipit cum motu celi
et desinit cum motu ergo celi pro-
cedit tempus secundum quod est deviata
mensura / secundum non quod est indevia-
ta antecedit et sequitur aliquibus autem
aliter visum est quod esset ponenda
mensura inter evum et tempus me-
dia que dicitur seculum a sequendo eo
quod habet nunc sequens ad nunc conti-
nuitate motus media / et secundum
hoc ponunt quod post eternitatem est
nunc sine transiens manens non
succedens nec continuans / et secundum hoc
est nunc evi / et est nunc fluens
succedens et continuans et hoc modo
est nunc temporis gradum punctus
linee inchoans lineam et ter-
minans lineam / et est punctus
continuans lineam et illud est
nunc succedens ad nunc non conti-
nuans / et hoc modo est nunc in mensura
que dicitur seculum / sed nunc ad nunc quod
nunc autem fit continuitas secundum dimen-
sionem media / et secundum hoc dicunt
talem ordinem esse duracionis
post eternitatem est primo duracio pri-
mo se habens in qua nunc est et hoc
est evum / Consequenter est duracio in qua
aliquid consequitur / sed tamen sum-
sine continuacione et hanc di-
cunt seculum et tertium duracio in qua
aliquid antecedit / et sequitur secundum conti-

nuitatem motus / et hoc est motus
tempus et racionem huius ponunt confirmat
per auctoritatem Haymonis dicentis
secula computantur ex quo mate-
ries in formis et speciebus est distinc-
ta / quod dicit sic id est ibi i. tempora
secularia dicit sic tempora secularia dicuntur
quod ex eo cepit ex quo mundus
fuit est / et ibi autem appellat tempora
secularia idest quod seculum / Item Damascenus
seculi nomen multa significat
seculum enim dicitur uniuscuiusque eorum
quod sunt / vita dicitur unumquodque seculum
est mille annorum tempus / unumquodque
dicitur seculum universa presens vita
et seculum futura vita que est post
resurrectionem que infinita est / dicitur unumquod-
que seculum non tempus neque temporis
aliqua pars a solis motu et cur-
su mensuratum scilicet per dies et noc-
tes consistens sed quod simul co-
extenditur cum eternis / velut quoddam
temporalis motus et spacium quod in
est hiis que sunt sub tempore tempus hoc
est eternis seculum / dicunt et quoddam
unum secula mundi hec scilicet a celi et
terre creacione usque ad omnium hominum
consumacionem et resurreccionem erit
autem quoddam et quasi consumacio
cum omnium fiet resurrexit / octavum vero
seculum quod futurum est / autem vero mun-
di consumacionem cum neque sol erit
dividens diem a nocte non erit
seculum mensurabile / sed quod simul
coextenditur cum eternis velut
temporalis motus et spacium

Restat querendum utrum idem
nunc sit temporis et evi et
eternitatis / Et ad quod sic nunc temporis
est principium futuri et finis preteriti

nc eui nl eternitatis no / go n
e ide nc / qtc nc eui e q̄ sit
au se nō ee / nc eternitatis n
go n e ide nc eui et eternitat'
¶ Itē nc tpis fluit cū motu /
nc eui stat et manet et eterni
tatis go etc. ¶ Itē prius eui nō
ē prius eternitatis nec prius tpis
go n e ide nc tpis etc. ¶ Qt
qn motus est angelus ē et deus
ē / Si go quā qn nō sunt ee i
aliquo nc / go motus et angelus
et deus sūt i eode nc / s; nc i
quo e motus e nc tepois nc
i quo e angls e nc eui / nc i
quo e deus e nc eternitat' / go
ide e nc eui et tpis et eternita
t' ¶ Rn° nc aliqn accipi no
ialit' / et tc nulli sunt dubitaco
an ide eet nc tpis eui / et et
nitatis / qstat n q e diuisu ac
cipit' et nc adūbialit' / et s' mo
e dubitaco an dicat' ide nc
cū dr deus ē nc / angels ē nc
et motus e nc ¶ Ad h' dixerūt
quidā q sicut e accipe i mu
tabili subam motu et q moue'
et q e / ita nc explicat' / e n nc
q multiplicat' i tpe sit ipa suc
cessio motus / et s' mo sit rom
i stant / et dr instans eo q sta
re nō pot / et multiplicat' i te
poe sm rom qtinuatis i qm
ē terminus pteriti et pricipiu futi'
et rom diuidētis i qm acci
pi' ut pricipiu eui nl ut te
minus tm ¶ Itē e nc q e ide
i tpe / nc multiplicat' nisi qm
actus qradim n q mo' e vni
i motu et sit' i motu vnu / ita
nc vnu q fluit et sit' i tpe
¶ Itē e nc q n fluit qradm
id q e i qm' sbi intelli manes

p' mo et 2° nō e ide nc eui
et eternitatis / 3° os voluerūt di
ce qm ide ē nc / qui i eo q e
ēt atū intellr incātu ita nc
eternu i eno et tpe / q radm go
si dicat' / deus in de / deus i
ē atiā ppetua / deus e i motu
n mutat' mutat' i eribq istis
ita ide nc tpis et eui et
eternitat' ¶ Dz olz 2m' sciāt
rom dr ide nc q eternitas e
i eno et tepoe / s; cū dr motus
e nc / nō dr nc eternitatis n
ē gsequnti / si go rfer' ad ide
nc cū dr qn motus e angls
e et deus / go n dr nc eternita
t' ¶ Ptea dr' q i eode nc dr
e motus et angelus et deus / n
tn exposc sc' ide ee nc tpis
et eui et eternitatis / et i nc tpis
dr ee motus et angelus et deus
s; tn differūt q' i nc tpis e
motus sicut i mensurate et
ideo i illo ppe / angls nō et
deus sicut i qcomitante / vn
angls et deus e i nc tpis
i cū nc tpis / Itē i nc eui
e motus et angls et deus s;
differūt / q' motus i nc eui si
cut i mensuā qi q n tocat'
mensudto angelus sicut i
mensuā ppa / deus nō n sicut
in mensurate s; sicut i qcomi
tante i qi nc eui e deus ē
Itē i nc eternitatis sicut i me
suā qi cōdiente e motus
et angelus et deus i qi i me
suā ppa / q' n differt a deo s;
variant' smones cū dicat'
ee i eode nc cum dr qn
motus ē angelus e et deus sig
nificant' ee i eode nc tpis
cū dr qd angelus ē motus ē

et deus est nec eius ad nos d3 qui
deus est motus et angelus est
nec eternitatis. Et ad dicta dicta
intelligendum

Quarto restat querendum propter
actionem eternitatis ad tempus utrum
dicta natura tota sit in omni tempore et simul
ad quod obiciunt Anselmus in monologion
si summa natura tota esset et in singulis
temporibus aut ergo simul aut
distincte per diversa tempora si simul
sed cum ipsa tempora non sunt simul
non potest totum simul esse in diversis
temporibus ergo nec summa essentia si distinc-
te quandam aliquis hic totus est totus
est heri hodie et cras propter hoc d3
quod fuit est et erit ergo eius est
tas quam nec adhuc quam eius eternitas
non est tota simul sed est partibus ex
tensa per tempora partes cum ergo in
deo nec adhuc sit eternitas quod sua
essentia sequitur quod eius essentia erit di
versa per partes secundum temporum distinctio-
nes quod est impossibile relinquitur ergo
quod non est tota in singulis temporibus
sit simul cum simul distribuat per sin-
gulis temporibus. Contra idem videtur
de quod totum est in aliquo loco
nec eius est quod non sit in eodem lo-
co contra de quo nec quod non sit
in aliquo loco nec de eo est quod
sit eodem tempore extra eundem
locum quod enim totum est in ali-
quo loco nec eius quod eodem
tempore sit extra ipsum locum
impossibile est quod unum totum simul
sit in diversis locis quia si totum
est in eodem loco nec eius erit extra
in alio loco eodem tempore relinquitur
ergo quod dicta essentia non est tota in
omnibus locis et ubique ergo per contrarium

nec in omni tempore et simul quia si tota est
in aliquo tempore nec eius erit extra
id tempus in alio tempore relinquitur ergo
quod impossibile est quod tota sit simul
in omni tempore et simul. Contra Anselmus
irrefragabiliter constat quod summa dicta
essentia nec aliquid usquam nec umquam
quia sine ea nichil est et nunc est
quia eam esse ubique et semper et
in omnibus locis et in omnibus temporibus et
quia simplex est tota erit ubique
tota erit semper. Contra Ricardus in libro de
trinitate si omnipotens est quod et ubi-
que potest si ubique potest ubique
potest et si ubique potest ubique
existit quia non est aliud eius posse
aliud eius essentia si autem ubique exi-
stit ergo et ubi locus et ubi non
locus. Contra erit ubique ante omnem
locum erit et extra omnem locum et
supra omnia et infra omnia et extra
omnia. Contra quoniam simplex natura dei
non erit hic et ibi divisus per
partes sed ubique totus erit sed in
quantula quasi cuiuslibet totius parte totus
et in toto totus et extra totum totus.
Contra idem in eodem sic enim
quod nondum sunt nec est ei futurum
sic omnium eorum quod iam non sunt nec
est ei preteritum et omnium horum que
iam presentialiter sunt nec est ei transi-
torium quod quare. Et ad obiecta dicimus
Anselmus respondendum quod in illis
que de lege loci aut temporis coar-
tantur sic ea que sic sunt in loco
nec tempore ut loca spatium vel
diminutate temporis non excedun-
te nec id quod dicitur unum et idem
totum non posse simul esse in
diversis locis et temporibus inhiis
uns quam hiis non sunt sub ipsum nulla

nitate excludit que est diva
na quod sic probat anselmus cuius
amplitudini et diuturnitati
nulla meta vel loco vel tempore
opponitur in hijs nullum esse locum
vel tempus nec tempus quia locus non
facit ei quod locus, nec tempus quod
tempus / ex quo sequitur quod nullatenus
loci aut temporis continentia te-
gitur nulla eorum lege constringitur
quam ergo summa essentia tota ne-
cessitas exigit nulli loco vel
tempori deesse et nulla vero loca vel
temporibus pluribus cum loco vel tempore simul
tota adesse nunc et etiam simul
tota omnibus locis et temporibus presen-
tem esse. ¶ Ad idem ergo quod prius obiciat
iam patet responsio / nam in omnibus tempori-
bus dicitur tota simul / quamvis ipsa
tempora non sint simul, quia tamen si ipsa
tempora succedat et transeant eter-
nitati tamen eius non transeunt sic
probat ricardus ¶ Ad 2m iam patet
responsio quod cum totum dicatur multi-
modo totum ex partibus constitutum
alio modo quod sit et non est eius
sit extra / tercio modo quod est perfectum
et completum / hoc ultimo modo dicitur diva
na tota in omnibus locis et temporibus
et ubique et semper / quia perfecta et comple-
ta / unde ad 3m anselmus quod in
loco et tempore est quia nulla abest et
nullo modo quia nullum locum vel tempus
nec in se recipit distinctionem loco-
rum aut temporum ut hic / vel illic
vel alicubi vel nunc aut tunc vel
aliquando quam hec corruptores et mu-
tabilium propria sunt et tamen hec de
ea quodam modo dici possunt /
quamvis sit presens omnibus corruptibilibus
et mutabilibus ac si illa eius
comprehenderentur locis et mutarentur temporibus
si autem queritur quid sit intencio eius
quod est semper et dicitur deus semper / responsio ad hoc
2m augustinus / quod semper supponit omnia
sub tempore / unde sensus est / deus semper
id est deus est in omni preterito / in omni presenti
in omni futuro / nec decepit aliquem preterito
vel aliquem presenti vel aliquem
futuro / 2m vero anselmus in mono-
monologio / multo altius intelligitur sig-
nificare eternitatem que sibi
ipsi inseparabiliter est dissimilis quam temporum
varietate quod sibi semper et aliquo
modo dissimilis cum ergo dicitur semper esse
et idem est illi esse et vivere
nil melius intelligitur quam eterne
esse et vivere id est interminabilem
vitam simul tota optime / quibus-
que ergo modo tractantur et conditiones
divina diam in eternitate quantum
ad infinitatem incomprehensibilitatem
et comprehensibilitatem eternitate
¶ Adiuvante dei gratia ordine
quidem inquirendum est de
unitate veritate bonitate divi-
ne / quia hee tres intenciones
sunt unius coordinationis / et quan-
tum ad finem ut clarius fiat quod
quaerendum est circa diam unita-
tem / primum est quaerendum primo circa
quam ad rationem unius et unitatis
¶ primo quid unum / 2o quomodo se
habeat unum ad intencionem entis
veri et boni ¶ tercio de causa
unius in rebus ¶ quarto quid dicitur unius
¶ quinto quid est oppositum unius et multi-
ta / nam ista faciunt ambigui-
tatem circa diffinicionem sequitur
¶ Commune vero quod est principalis propo-
siti de diva unitate querenda sunt
hec / circa diva unitas secundum compa-

ciat[z] p[er]alitate ¶ Quarto q[uod] sic cau
sp[ec]iat[z] scdm p[er]alitate intrin[secorum]
¶ Quarto q[uod] n[on] cau[sat] sp[ec]iat[z] scdm
p[er]alitate p[r]incipio[rum] ¶ Probato
q[uod] n[on] cau[sat] sp[ec]iat[z] scdm p[er]a
litate p[ro]p[ri]etat[um] ¶ Quarto q[uod] sic cau
sp[ec]ia[t] scdm p[er]alitate p[ro]p[ri]o[rum]
¶ Ultimo de sp[ec]ificitate alia[rum] p[ri]
mitatu[m] ead[em] d[ic]tum

Q[uantum] ad p[ri]m[u]m queri[tur] de
r[ati]one vni[us] q[ue] po[nitur] a p[h]il[os]o[ph]o
vnu[m] e[st] ens i[n] diuisu[m] i[n] se diuisu[m]
au[tem] ab alijs et vnitas e[st] i[n]diuisio
entis ¶ Et o[portet] ob[iectum] tu[m] o[mn]is diffi[nitio]
debeat dari p[er] p[ri]ora et no[ti]ora
h[ec] au[tem] data sit p[er] posteri[us] et mi
n[us] not[um] q[uia] q[ue] e[st] data p[er] i[n]diui
sione q[ue] e[st] p[ri]uatio dicit[ur] diuisio
au[tem] posterio[r] e[st] vnitate et min[us]
nota eo q[uod] p[er] vnitate notificat[ur]
sic[ut] g[rat]o r[ati]one i[n]diuisio e[st] min[us]
nota q[uam] vnitas g[rat]o p[re]d[ic]ta diffi[nitio]
e[st] male assignata ¶ Item q[ue]r[itur]
au[tem] vnu[m] q[uod] e[st] de p[ri]mis i[n]te[n]
c[i]o[n]ib[us] possit notificari p[er] eas p[ri]
us et argu[men]t[um] sic cu[m] vnu[m] po
nat ens intell[igi]t et sup[er]addat
r[ati]o[n]em aliq[ua]m q[ue] pone aliq[uid] det[er]
tat[ur] g[rat]o vnu[m] poterit notificari
p[er] se et illa r[ati]o[n]em sup[er]addita
sic p[er] p[ri]ora i[n]tellig[ere] n[on] intelli
gim[us] sic et illa r[ati]o q[ue] addi[tur]
ad ens intell[igi]tur p[ri]or vna ¶ Item
bon[um] d[ici]t ens i[n] c[om]paratione ad
cau[sam] finale[m] et vnu[m] d[ici]t ens
i[n] quoda[m] r[espectu] ad cau[sam] for[m]ale[m]
vnu[m] g[rat]o d[ici]t ens i[n] quoda[m] r[espectu]
ad efficie[n]tes g[rat]o ista poterit no
tificari p[er] ens et illas r[ati]o[n]es
sicut p[er] p[ri]ora ¶ Co[n]tra si p[er] r[ati]o[n]em ad

dita ad ens ista q[ue] s[un]t p[ri]me in
te[n]c[i]o[n]es possint notificari
cu[m] in illis r[ati]o[n]ib[us] intelligat[ur]
ens et s[e]c[un]d[u]m h[oc] q[uo]d sup[er]additu[m]
est ad h[uius]m[od]i diffinibil[e] p[er] ens
et illa r[ati]o[n]em sup[er]addita et illa[m]
est querere de illa r[ati]o[n]e et sic
i[n] infinitu[m] aut est stare i[n] p[ri]
p[ri]me g[rat]o i[n]te[n]c[i]o[n]es n[on] erunt
diffinibiles p[er] p[ri]ora ¶ Ad r[ati]o[n]e[m] d[ic]i[tu]r
q[uod] cu[m] sic ens p[ri]m[u]m intellibile
e[st] ens i[n]te[n]c[i]o apud intellectu[m]
e[st] nota p[ro]p[ter] g[rat]o de d[ic]ia[n]c[i]o[n]es
entis sunt p[ri]me i[m]p[re]ssio[n]es
ap[ud] intellectu[m] h[oc] e[st] s[ecundu]m vnu[m] vni[us]
bon[um] sicut patebit n[on] po
tuit g[rat]o h[abe]re aliq[ua] p[ri]ora sp[eci]ali
t[er] ad su[m] notificatio[n]em sic g[rat]o
notificatio fiat eo[rum] h[oc] n[on]
est nisi p[er] posteriora vel p[er] ab
negatio[n]em vel effectu[m] c[on]sequente[m]
sic[ut] e[st] q[uod] i[n] notificatione v[n]i
ni[us] e[st] vna no[ti]o p[er] abnega
tio[n]em alia n[on] p[er] effectu[m] c[on]se
que[n]te[m] p[er] abnegatio[n]em opposite
i[n]tentionis que e[st] diuisio vel mul
titudo cu[m] d[icitu]r ens i[n]diuisu[m] p[er] effectu[m]
c[on]seque[n]te[m] qui e[st] distingue[re] ab a
lijs vnitas n[on] distinguit vnu[m]
ab alio et i[de]o d[icitu]r diuisu[m] ab ali
js ¶ Ad i[tem] q[uod] ob[iciebatur] q[uod] diffi[nitio] d[ebet]
e[ss]e p[er] p[ri]ora et no[ti]ora d[ic]end[um] q[uod]
s[un]t p[ri]ora et no[ti]ora simplic[ite]r et
sunt p[ri]ora et no[ti]ora quo ad
nos p[ri]me aut[em] i[m]p[re]ssio[n]es
intellect[us] cu[m] n[on] h[ab]eant p[ri]ora
et no[ti]ora simplic[ite]r n[on] possunt
notificari p[er] p[ri]ora simp[lici]t[er] s[ed] no
tificant[ur] p[er] p[ri]ora et posteriora
quo ad nos noti[ora] au[tem] quo

ad nos e¶ qd p^o occurrit 2m se-
sū / sensui aūt p^o occurrit ꝑti
to et distinctio. multitudo aūt
sine dio opposita ē vnitati
distinctio quedam effectus ¶ ad i^d q
obz q cōpōne addita enti
possit ee notificatio ꝙ quid
ē possz dd q n̄o que addi-
enta n̄o ē ad ab vnitate cū
vnitas sit ꝑ^a entis deriuatio
et ideo ꝑ illam notificare
n̄ ad 3 qm̄ ide notificare
ꝑse / si g^o notificet^z hoc n̄
potuit ee nisi ꝑ posteria / sz
3 ꝑ abnegatōm opposite i-
tencōis et ꝑ pōm effectus q-
sequentis ꝑ sz pz. Secundo adu-
Sed quer^z de cōparacōe tal
ne vnius ad ens et vnum
et bonum et obz ꝑmo de cōpara-
cōne vnius ad ens / 2m̄ dicendz
qz aūt vnum quitat^z aūt ete
sicut dt b. dyo 9 n^s 3 eciam
corpus vnius no indebit^z ad
de intencō vnius ad ens / qz
si addit illa deriuatio addi-
ta qtbzt i tencōm entis
et restringit ad paucora sup-
posita. qm̄ sit intencō entis
absoluta / g^o ia no qute-
tur ente simplr q ē flmd
r lmq^z g^o q no addit ¶ Iste
aūt assignat^z uestigia tri-
tatis in creata 2m intencōm
vnitatis / vitatis bonitat^s
alternati po^z intencō vnius et
entis et ponit^z ꝑ eode q
attribuit^z pn̄ sicut vitas
filio / bonitas spm̄ sco / g^o
n̄ separant^z i tencōnes vni-
us et entis / nisi sit addi-

cōnes vnius ad ens h^o aūt
manifestū ē sic / aug^o i lxxxiii
q i co q ē a^d ē q cōstat / a
quo discernit^z / a^d quo cōgruit /
quo cōstat ē entitas / quo disc-
nit^z vitas / quo cōgruit bonitas
¶ Iste i li. de trin / ponit ali-
n modū tm̄ dicens / oia ꝙ
arte dia fca st ut vnitate qua-
da ostendit et spem et ordi-
ne / Ubi g^o cōprem^9 ordo e t
quo res cōgruit ut bonitas /
spes quo discernit^z ut vitas
vnitas aūt quo res cōstat sive
rei entitas ¶ Iste i li. de ci. dei
In hiis rebz que infra nos
st uestigia trinitatis colliga-
m^9 ꝑ h^o q sunt et spe aliqua
cōtinentur et ordine appetunt
aut tenent ecce qd eius assig-
nat^z uestigiū pris / sicut
spes filii / et ordo spc sci / sz
item aug^o de va rlig^o oīs
res uel sba uel eēn uel na^z
uel si aliquo uerbo melius 9 e-
nunciat^z st h^o tria ut vnum
aliquid sit ꝑa a spe discerna-
tur ut ordine n̄ excedat ec
ce q vnum assignat^z uestigi-
ū pris eadē / g^o eit intencō
vnius et entis n̄ addens ad
ens ¶ cōtra enti n̄ opponit^z
multa tm̄ multa cōprehendant^z
ab ente / sz vnitati opponit^z
multa / g^o aliq^d ē addicō vni^9
ad ens ¶ Iste g^o distinctionem vni^9
et vri obz uia vnum dt i^d q
ē principium distinguendi rem
a re q ꝑz uia vitas rei acci-
pit^z s spem / s spem aūt sit
rei distinctio ut d^z i li. de va
rlig^o aūt g^o i tencōis vitat^s

similiter sicut ipse distinguitur quia per
expressionem unius indivisum in se di-
visum autem ab aliis | ergo indifferens
est intentio unitatis et veritatis
¶ Contra sicut quidam posuerunt
inter ipsos veritas est indivisio
esse et eius quod est | sed indivisio entis
est unitas ergo per eandem rationem est
unitas veritas ¶ Item multitudo et
pluralitas non sunt idem immo multitudo
continet veritatem ut in multis ve-
ris | ergo nec secundum rationem est uni-
tas veritas ¶ Contra de comparatione
unius ad bonum obicitur in libro de con-
solatione | omne quod subsistere aut
permanere appetit id unum esse
desiderat cum quod unum desiderat
si ergo ratio boni ab eodem est quod omnia
appetunt videlicet quia eadem est
intentio unius et boni ¶ Item non
intellecto bono intelligitur unum in
illis predicatur de malo cum dicitur
malum est unum | ergo non est eadem
intentio boni et unius | Et hic queritur
de comparatione que est secundum substan-
tiam ¶ Contra queritur et hic sit
dicit boetius in libro de trinitate omne eo
quod est ita primum est hoc et hoc ergo ad hoc
quod res sit oportet sicut tamen procede-
re unione eorum ex quibus est
ergo unitas est causa entitatis ergo
unum prius ente | similiter ratione causa
est veritatis quia unionem illam
consequitur veritas ¶ Contra boetius in libro
de consolatione sublato uno non esse
quibusquam permanebit similiter non
unum esse | ergo unitas causa est en-
titatis et veritatis | Item boetius de conso-
latione que discrepant bona minime
sunt cum vero unum esse ceperit bona
fiunt | Et ergo bona sunt unita-

tis adeptione contingit | ergo unitas
causa est bonitatis ¶ Secundo dicitur quod ens
est primum intelligibile sine autem entis
determinationes sunt unum et verum
et bonum determinant | in ens secundum quod
consideratur esse rerum in proprio genere
et est secundum relationem esse eorum ad divinam
artem et secundum relationem verum ad artem
que est ymago divine essentie secundum autem
quod esse rerum consideratur in se ergo
explicatur entis determinatio | aut
non consideratur absolute aut com-
paratum et comparatum | aut secundum differentiam
aut secundum convenientiam secundum quod ens
a deo consideratur ut absolutum
ut divisum ab aliis et in se in-
divisum determinatur per unum | secundum
vero quod consideratur aliquod ens compara-
tum ad aliud secundum distinctionem determi-
natur per unum | cum non est quo res
sit diversa | secundum vero quod consideratur
comparatum ad aliud secundum convenientiam
sive ordinem determinatur per bonum
bonum non est ex quo res sit or-
dinata ¶ Item secundum quod esse rerum com-
paratur in relatione ad artem di-
vinam sic triplex explicatur determina-
tio | causa non divina est causa in triplici ge-
nere cause | efficientis formalis et
exemplaris finalis quamvis causalitas
autem sit communis toti trinitati appropri-
atur ut causa efficientis patri | exemplaris
filio | finalis spiritui sancto
secundum hoc esse in creatura quod fluit
a causa triplici sortitur in perfectione
ut informatorem ad causam et
comparatio ergo dispositio in esse crea-
ture secundum quam sit in conformitate
ad efficientem causam est unitas
ut sicut efficiens causa est una
indivisa multiplicata in quibus
creatura sic sit ut sibi posse

pl'o

e ee indiuisu ¶ Iste ꝯpssio dis-
poīs 2am qm̄ sit ī ꝯformitate
ad cām formale ꝯorem z ve-
tas ut sicut cā ex̄ris est ces
pa veitatis sit ꝯatiua 2m q si-
bi pole z sit ī imitacōe ee-
tis et h° e hre veitate/ pa ī
pssio 2m/ qm̄ sit ī ꝯformita-
te ad cām finale est bon
ut sicut cā finalis z suma
bonitas sit cum q̄ȝ ꝯatiue sit
inclinaco et ꝯformitas ad su-
ma bonitate et h° z ꝯatiue
bonitas vnitas g° ee ꝯatiue
mostrat vnitate efficiens
vitas veitate ꝯuis bonitate
finis ¶ Iste ꝯparacom ad cām
explicat² eade detiaco/ na
ee explibit ꝯpat² ad cām
videlȝ ut res ordinet² ī me
moia ꝑticipant² intellucida di-
ligat² vote e q menle quolȝ
a cā efficiente vnitas ꝑ qm̄
ordinet² ī medela ꝯsuet²/
medela ei ea que ꝯtinet 2m
aliqͥ coordinacom ad inui ꝯ-
louis et distincom ꝯpomt/ Iste
a cā finali e bonitas ꝑqm̄ di-
ligat² vel ꝯpbet² uolutate
¶ Ad p° quesitu an vnm 2m
driam addat ad ens dico q
sic et h° addito e detiaco ee
rei ut se hꝫ absolute et ut
ī ꝯformitate ad pm̄ efficiens et
ordinabile ī memo q ut ī
partat² ꝑmtecom entis sȝ ex
primt² ꝑmtecom vnius ¶ Ad
i° q obȝ q illa detiaco co-
artabit ens dd° q e coartaco
dupl' qntu ad rom ī tlludi
et qntu ad ambitu suppositoꝝ
qui ꝯse² actu existendi dd°
g° q addita detiaco vnitatis
ad ens coartat ipm qntu ad
rom itlludi ei .n. dico vnm
ei intellr eus sub aliqͥ rone
sȝ sub detiata tali q e ro in
diois/ qntu nō ad ambitu sup-
positoꝝ nō coartat qȝ nō ex
ipit aliq ens q nō ꝑticipet
vnitate sicut dt dyo° sic
ois mis vnitate ꝑticipat
et vnus binari° et denari° dr
et dimidm vnm et decimu
vnm/ sic oia et omn ois ꝑticula
vno ꝑticipat et ī ee vnm se
oia entia/ et si obȝ g° sub
tractone vnu° ꝯtinet² multa
dd° q vnm z 2m q vnm ꝯter
accipr² et multa ponit actu
existendi/ actu .n. existendi hꝫ
exo lacoe ad vnu 2m au ꝯ-
tuco vnu ꝯ coartat² ad vnu
simpr sic e ī dria opposita
ad multa ¶ Ad 2m q obȝ q ꝑ
eode accipu² vnm et ens ī
nestigio trinitat ꝯced nō tu
exolu² sed q nō differat intetio
vnius ab intetone alterius. qȝ
eus alq nō accipt anro intellu
msi ꝯ intellca indiuione inde
e q ꝑ eode accipiut² et ca ī
distinco n importo² ꝯpeus sȝ q
vnu/ nō sic au z de intetione
vel et boni/ mr .n. intellus acci-
pit eus nō cointellco bono sili
g° m̄ e expte rei msi i° ꝑhi
bet ro intellucl qua nō pot
intellr msi vnm accipet eus
nō cointellco vō ¶ Ad illud q
querit cu driam vnius ad
vnm pȝ expdās dria ¶ Ad illud
q obiat q ꝑse tam vnm qm
vnm distinguut dd° q e distico

3m q separat res a re in esse
et disto 3m q separat res a
re ut sic sit esse cognoscibile
distinguit et res a re inquantum
et et inquantum cognoscibile per
distinctionem efficiat per se unitas 2as
vero veritas ¶ ad id non dico 3m q
posuerunt plures | indivisio cadit in
ratione unius et veri et boni sed indivisio
in ratione unius est indivisio entis / unum
enim est ens indivisum | in ratione
vero indivisio esse | quia veritas est indivisio
esse et eius quod est | in ratione boni in
divisio complementi actus quia est na
ta compleri cum attingit suo fini
unde bonitas est indivisio actus
a potentia | et actus dicitur perfectio sine
complementum et ideo indivisio princi
piorum ut constituunt rem in esse
simpliciter et ab illa est unitas
in rebus et est indivisio 3m q consti
tuunt illud in esse cognoscibile et
ab hac est veritas | et est indivisio
principiorum 3m q constituunt rei
ordine ad suum finem et ab hoc
est bonitas ¶ ad tertium conceditur
circa comparationem unius ad bonum
dico q iste intentiones | unum
verum bonum | se concomitantur et in
q q alie rationes inducunt rationem
causae finalis | et ita ratio boni
quin bonum non appetitur nisi quia
bonum | verum similiter non appetitur nisi
quia bonum | nec bonum nisi in quantum
similiter intelligunt apprehenduntur in
intellectu inducunt rationem vel non
intelligitur bonum nisi in quantum verum
nec unum nisi in quantum unum /
nec verum nisi in quantum verum similiter
in quibus ordinantur in modo
inducunt rationem unius non ...

dicatur bonum in mensura non ut
unum | nec verum nisi ut unum | nec
unum nisi ut unum | dico ergo 3m
hoc q desideratur non ratione essentia
principia | sed ratione boni quantum
inducit nec non desideratur nisi
ut bonum / addo quarto circa de or
dine | dico q intentio entis na
turaliter precedit intentionem unius |
et intentio unius intentionem veri
et boni | absolutorum non est intentio
entis | comparatione unius sic
ostensum est | et absolutorum in inten
tione unius que est entis in quantum
consideratur absolutum quam inten
tio veri et boni quae sunt entis comparati
¶ Sed intentio veri absolutorum
est intentione boni sicut esse rei
consideratum sine sua utilitate
et ordine | et esse rei cum sua uti
litate et ordine ¶ ad id quod obicitur
q unitas est causa entitatis dico
q faciendo comparationem ad idem sic en
titas precedit unitatem | sed fa
ciendo comparationem ad diversa con
tingit q unitas precedit entita
tem | ut unitas in principiis ex
quibus res precedit entita
tem compositi | vel faciendo non ad id
entitas in principiis precedit en
titatem in principiis entitas in
composito entitatem in composito

Quartum querendum erat utrum cau
set unitas et multitudo
in rebus | sed istud consideravimus in
quinto cum queretur de predicto
ne rerum ¶ assignantur autem
multis modis divisiones unius
3m ... ... in li de divino ...
... ... non est unum
... | unum multorum | sed aut omne
unum et multitudine et ...

Unitas

unius et multitudinis tractatum non
n. e multitudo q̄ non participet
alicubi uni / sed q̄ e ptibz una
est toto / q̄ e multa accidentibz
unum e subo q̄ e multa mo
unum e spe q̄ e multa spebz
unum e gnē q̄ e multa pcessi=
bz unum pn̄ / ecce q̄ ponit vi
driās unius unum sic e i ca
q̄ e deus / et sic e unum n̄ i
multis / et unum q̄ e unum i ca=
usā q̄ e unum multitudine et
sic v. modis unum toto unum
subo / unum spe / unum gnē
unum pn̄o ¶ Iste alio mo sic
b. qui quito li de considerione
ad eug est unitas collectiva
ut multi lapides faciunt unum
acuum / et e unitas constitutiva
ut multa membra corpis unum l
multe ptes unum q̄ totu constitu=
unt / et e unitas congregativa qua
fit ut duo iam n̄ sic duo sed una
tas et e unitas nativa qua ca
et caro unus nascitur homo / et e uni
tas patria qua ho virtutis non in=
stabilis non dissilis sed unus sibi ipsi
sit initium i medium / et e unitas
consentanea cum per caritatem multorum
hominum e cor unum et anima una
act. iiij / et e unitas votiva cum
ca votis omnibz adherens deo
unus spus z i corde vi / et e uni
tas dignativa qua homo mi
a dei verbo i una assumptus est
psona / et e unitas substantifica q̄ e
unitas trinitatis qua tres psone
sunt una substa ¶ Iste alio mo
assignat drias unitatis ¶ Aui
cenna in methaphisica sua unum
dr ambigue de rebz q̄ i s
queniunt q̄ i eis e dio i essen
tia q̄m unumquodq̄ eorum e id q̄ e

sic aut intelco z in eis q̄m prius
et posterius / dr ergo unum q̄m acci=
dens et q̄m esse / unum q̄m acci=
dens dr tribus modis uno q̄
unum accidit alicui ut albu
sorti alio mo q̄ duo accidunt
uni ut gramaticum i musicum
platoni / tercio q̄ duobz accidit
unum sicut albedo sorti et plato
¶ Iste unum pn̄m dr multis mo=
dis / unum gnē / unum spe / unum
cpacone / unum subo / unum
mo / et post modum subdividit
unum gnē / aliquid i gnē i spe
quia ut ho asinus unum i anali
aliquid i gnē remoto ut ho
et alius unum i suba ¶ Iste unum
i spe dupr aliquid i ypiqua
spe ut sor et plo unum i ho=
mine / aliquid i spe remota ut
socrates et plo unum i anali
¶ Iste unum q̄m cpacom decla
ratur ab eo sic / unum e cpa=
cone e in quo aliqua cpara
to una ut cparacio nauis ad
rectorem / et ciuitatis ad rege
una e / hee n. due cparacones
cpiles sunt n̄ e eadem unico
p accidens ¶ Iste unum subo eq
ptes p naz sua et si reddant
sunt uniri i unum subm et
diuise remanet naz spei / ut
multe aq diuiduntur unum i subo
q̄ na suorum suborum z ut possit
uniri et sic unum subo / ut mul=
te aque una aqua et inde
e q̄ aggregato multitudis n̄ e
unum subo ¶ Iste na pcom e
unum spe sunt n. hec de spe cu
suo toto sicut ptes aq sunt a
qua no au sic e i ptibz uni
us hois ¶ Iste unum mo sic
dicitur / aliquid e unum mo

continuatione aliquam perfectione
aliquam per suam speciem / aliquid per
suam essentiam ¶ Item unum continua
tione multipliciter / aut quia sciendum
est uno modo ut in lineis
illa in qua non est angulus / et
in superficiebus illa que est planissima
/ et in corporibus id quod excedat superfi
ciem in qua non est curvatura
secundum angulum ut spera aut sci
endum secundum dispositionem differentem linee
duo extrema copulet adquirens
terminos sicut totalitas duarum li
nearum continentium angulum aut
sciendum secundum differentiam nam linee
sciant una collectione ut mem
bra que sunt composita ex aliis mem
bris et hec vel naturaliter vel artificia
liter / naturaliter ut in corpore hominis / ar
tificialiter ut in archa quarta uni
tas maior est prima et secunda tercia ¶ Se
cundo quod unum continuatione dicitur duo
bus modis quantitate / et natura / quantum quan
titate tantum quantitate et natura tamen
quantitas non natura dividitur et hoc sicut unum
subiectum vel hec aqua vel ille aer
unum non quantitate tamen tamen quan
titas non multiplicatur licet non ut
unitas maior / hec ergo dicuntur unum
modo per continuationem ¶ Item unum
modo secundum perfectionem licet autem potest
non multiplicari secundum naturam suam s.
secundum quod est hoc individuum multipli
catur tamen alio tamen individuo corpus
et anima quorum nexus est hoc / et
hic modo est unum modo perfectione
prime totalitatis non tamen sit et
eo quod quod est unum modo et potest
multiplicari secundum naturam speciei in par
tes sicut una aqua in plures
aquas que conveniunt in specie
aque / in materia ergo aqua est

unum modo continuatione predi
ctum hoc unum modo perfectione
scilicet modo angularis figura est
una modo continuatione / circular
nos sit una modo perfectione
non non si puta non spera non potest
dici unus circulus modo ¶ Item
unum modo secundum suam speciem est quod
non est divisibile aliquo modo nec
in sua natura tamen licet aliter aliquo
naturam per mutationem sicut punc
tus qui per unitatem licet naturam
situs et non est divisibile ali
quo modo / unitas non puncti est
unitas sine positione ¶ Item unum
modo per suam essentiam est quod non est a
liquo modo divisibile et in quo
non est non alia sicut ipsa negat
unitas que est principium nume
ri si adiungitur aliqua alia
unitas iam eadem continuatio
erit unus / et hoc modo unum quod
non est divisibile nec re nec intellec
tu ¶ Item secundum aristotelem in quinto
methaphysice assignantur diversi unius
sed modo / unum per se / unum per accidens
et unum per accidens secundum tres mo
dos sicut prius Abaucenna ¶ Item
unum per se multipliciter / unum conti
nuatione sicut linea vel lignum
glutinatum vel membrum vel sic
motus quod non dividitur secundum tempus et
unum quorum subiectum non dividitur
secundum formam quod Abaucenna di
cebat unum subiecto quod quidem vi
num dicitur unum et aqua et oleum
et unum genere quorum genus est
unum et differunt per differentias sub
stantivas sicut homo et equus et
unum secundum quod illud intrat u
triusque rei diffinitionem ut aug

incitabile et diminuibile sunt
unum quia diffinitio sui generis est una
Et unum modo simpliciter ut quod in-
divisibile est omnino ut punctus / et
unum modo alio quo scilicet non di-
viditur secundum speciem suam ut unus
homo et unus leo / et sic dicitur unum
continuum / unum et continuum secundum quod
totalitas est una / sic quod modo
dicitur linea curva una magis
quam alia linea / et unum modo
quodam ut est una et unum secundum
equalitatem quod proportio est
una ¶ Item algazel in sua
methaphysica alio modo distingu-
it / est enim unum simpliciter et unum
secundum quid / unum simpliciter tribus
modis est enim unum in quo non
est multitudo nec potentia nec actu
ut punctus et unus deus unus
alio modo est unum in quo non est
multitudo in actu sed in potentia ut quod
est homogeneum sicut una aqua
unus aer / tercio modo est unum in
quo est potentia et actu multitudo
ut lectus unus et membrum
unum per compositionem partium / unum vero
secundum quid multiplicatur / genere / specie
accidente / subiecto / proportione ¶ Item
alio modo assignantur differentie uni-
us in libro de unitate et uno sic
modo unum aliud essencie sim-
plicitate unum ut deus / aliud
simplicium coniunctione unum ut
angelus et anima quorum unumquodque
est coniunctione materie et forme et
sic ibi dicit secundum opinionem tunc habi-
tam compositione materie et forme
ad continuitatem ut arbor et
petra ad compositionem ut ex compacti-
tis tabulis una archa ad
aggregacionem ut unus populus unus
grex et armus tercio / alia

dicuntur unum proportione ut rec-
tor navis et gubernator civita-
tis unum similitudine officii / alia
unum accidente sicut agnus et nix
unum albedine / alia vero dicuntur
unum modo ut dulcis acucia que
unum subiecto insunt dicuntur unum modo
vel in nomine ut sic dulce et sic idem
ceruleum / alia vero dicuntur unum ra-
tione / sic sicut duobus modis / vel ra-
tione comparacionis ut intellectus et voca-
bulum et res unum secundum genus vel
ratione unius sacramenti ut sanguis
aqua / et sanguis / dicuntur unum par-
ticipatione speciei / ut plures ho-
mines sunt unum / alia vero unum
lingua vel natione ut multi
homines una gens et una tribus /
alia vero dicuntur unum morte
et sic duobus modis quia aut secundum
consensum animi ut qui adheret
meretrici unum corpus efficitur [illegible] ea
quare ergo non diversas assignacio-
nes ¶ Thomas dicit quod consideratio u-
nitatis duplicatur tribus modis
uno modo secundum quod consideratur uni-
tas in rebus secundum fluxum rerum
a causa deo alio modo secundum reductio-
nem unitatis in rebus ad uni-
tatem in deo / tercio modo distinguendo
unitates rerum secundum quod sunt ex
rebus [illegible] in eis [illegible] secundum
primum modum assignat dionisius
beatus dyonisius secundum modum
[illegible] secundum [illegible] / secundum ergo [illegible]
dyonisium intellectum est sic aut enim consi-
deratur unitas [illegible] et secundum hoc est
unitas [illegible] in multitudine et iste
est primus modus aut consideratur
unitas in creatura / vel ergo conside-
ratur in causa secundum unitatem cause
et secundum hoc [illegible] causatum que sunt

diu(er)sos p(ro)gressus cendi d(icitu)r
vnu(m) p(ri)mo | Et ab hac vnita-
te d(icitu)r vniu(er)sitas vna aut
2(o) m(od)o vnitate for(m)e. Et ip(s)a d(i)u(er)sa la-
na e(st) for(m)a for(m)a g(e)n(er)alis. 2(o) m(od)o q(uonia)m
dicu(n)t(ur) m(u)lte sp(eci)es vnu(m) i(n) g(e)n(er)e
aut a forma 2(o) m(od)o q(ui)a dicu(n)t(ur) m(u)l-
ta singularia vnu(m) sp(eci)e aut
a forma singularis 2(o) m(od)o q(uonia)m d(icitu)r
vnu(m) m(od)o duob(us) modis vnu(m)
toto | vnu(m) subi(ect)o | vnu(m) toto r(ati)o(n)e
su(bi)e(cti) ad(e)o et ad p(ar)tes ex q(ui)b(us) f(it)
vnu(m) subi(ect)o | r(ati)o(n)e subi(ect)i ad fo(r)m(a)m ee
et ad dispo(siti)o(n)es q(ue) accidu(n)t rei p(ro)p(ter)
q(uo)d e(st) | h(oc) g(e)n(u)s assignat(ur) e(st) 2(o) m(od)o. B.
d(i)o(n)ys(ius) | 2(o) m(od)o aut. B. | B. | cui(us) e(st) i(n)
tert(i)o r(e)ferre o(mn)es vnitates ad
vnitate(m) p(ri)ma(m) 2(o) m(od)o q(ue) p(ri)mus in-
tert(i)o e(st) h(ic) p(ri)mo n(on) (con)ferat vnitates
2(o) m(od)o q(ui)a i(n) vnu(m) i(n) cor(por)e | 2(o) no(n)
(con)f(er)t vnitates 2(o) m(od)o q(ui)a i(n) memi(nit)
i(n) h(om)i(n)e | 3(o) 2(o) m(od)o q(ui)a i(n) vnu(m)
i(n) deo | 2(o) m(od)o q(ui)a i(n) vnu(m) i(n) cor(por)e (et)
vnitas collectiua q(ue) e(st) vni-
tas 2(o) m(od)o q(ui)d | et (con)stitutiua q(ue) e(st)
vnitas simpl(e)x | (con)te(n)te 2(o) m(od)o q(ui)a i(n) no-
m(in)e i(n) h(om)i(n)e po(n)it vnitate(m) trib(us)
modis | q(ua)r(um) p(ri)ma vo(ca)t(ur) | vnita-
te ... vocat vnitate(m) (con)iuga-
tiua(m) | (con)iuges in vnu(m) te(n)ere s(unt)
vna caro q(uia) ... (con)iugali caro
vni(us) cedit in ... alt(er)i(us) | (con)te(n)te
vnitate(m) n(on)a po(n)it d(u)plice(m) qu(an)-
tu(m) ad ee q(uo)d vocat(ur) natura
qua s(cilicet) caro et a(n)i(m)a nasc(un)t(ur) vn(iu)s
h(omin)is et qu(an)tu(m) ad b(ene) ee que vo-
cat(ur) p(er)f(e)c(ti)o qua h(om)o v(ir)tutis no(n)
(con)stabilis s(ed) vni(us) sp(iritu)s ... i(n)
memi(nit) | (con)te(n)te vnitate(m) volu(n)ta-
tu(m) po(n)it d(u)plice(m) | p(er) r(ati)o(n)e placo(n)is
adp(ro)p(r)ia(n)t q(uo)d vocat (con)s(o)n(an)ta-

nea(m) cu(m) p(ro)p(ri)etate m(u)ltor(um) h(om)i(nu)m
e(st) a(n)i(m)a vna | p(er) r(ati)o(n)e placo(n)is ad d(omi)n(u)m
q(ua)m vocat notiua(m) ut a(n)i(m)a
deo adh(er)e(n)s vni(us) sp(iritu)s e(st) | (con)te(n)te
vnitate(m) in deo (con)sid(er)at d(u)pl(ice)m p(er)-
s(on)ale et substa(n)ti(a)le | in p(er)s(on)ali (con)sid(er)at
tres n(ot)as | et (con)p(ro)p(ri)e ut i(n) tres
n(ot)e i(n) vna p(er)s(on)a | cor(por)is a(n)i(m)a | et d(ic)i(tu)r
n(ot)a | In substa(n)ti(a)li (con)sid(er)at tres p(er)-
sonas ab et(er)no i(n) vna n(atur)a et s(u)b(stanti)a
Eadem au(tem) a(u)ct(orit)ate(m) q(ui) s(e)c(un)d(u)m
d(ic)itur vni(us) assignat(ur) h(oc) m(od)o | (con)-
tra m(od)o accipi(tur) vnu(m) i(n) r(e)r(u)m
n(atur)a nisi aut p(er) se aut p(er) accide(n)s
si p(er) accide(n)s no(n) pot(est) ee nisi t(ri)-
b(us) modis | aut n(on) q(uia) duo acci-
du(n)t vni aut vni accidit duo-
b(us) ut vnu(m) accidit vni et h(oc) e(st)
sup(er)a i(n) tert(i)o | (con)te(n)te si e(st) vnu(m) p(er) se
aut e(st) vnu(m) m(od)o aut m(u)lta
m(od)o | Si e(st) vnu(m) m(od)o | aut e(st)
diuisibile aut e(st) i(n)diuisibile
si e(st) diui(sibi)le | ut h(om)ogeneu(m) i(d est) vni(us)
n(atur)e i(n) toto et p(ar)te et t(ame)n e(st)
vnu(m) m(od)o (con)tinuatione ut vna
aqua aut et(er)ogeneu(m) h(oc) e(st) di-
u(er)sar(um) n(atur)ar(um) et t(ame)n e(st) vnu(m) m(od)o p(er)-
fectione ut vna man(us) | et q(ui)b(us)
me(m)bra diuisibilia p(ar)ciu(m) (con)te(n)te
si i(n)diuisibile | aut q(uod) e(st) absolu-
tu(m) ab o(mn)i alia n(atur)a | addita vni-
tati et sic e(st) vnitas 2(o) m(od)o certa
q(ue) e(st) p(ri)ncipiu(m) n(umer)i s(ecundu)m q(uo)d m(od)u(m)
d(icitu)r vnitas i(n) deo | aut e(st) h(abe)ns
aliam n(atur)am addita vnitati
2(o) m(od)o q(ui) m(od)u(m) d(icitu)r p(u)nct(us) vni(us)
q(uia) vnitati p(u)ncti addit(ur) n(atur)a
situs et po(siti)o(n)is | aut n(on) e(st) addens
alia n(atur)a addita vnitati 2(o) m(od)o
q(ue) m(od)u(m) dicit(ur) vnitas i(n) a(n)i(m)a
et i(n) a(n)gelo et h(oc) m(od)o dicet(ur) vnu(m)

mo 2^m suā spem / est g^d vnū
mo iiij^oz mod^r cōīuitate p
fectione 2^m eēm 2^m spem / iste
si sit vnū spē / et multa nūo
vel n̄ ē nisi p̄ ꝯvenīa quā hūt
in intēcone aliq^a / ꝯvenīa aūt
ꝫ nisi tb^z modis aut n̄ eꝯ
enīa ꝯparatoīs quo mō d^r v
nū ꝯparatone aū ē ꝯvenīa ī
subo quo mō d^r vnū subo
aū ē ꝯvenīa ī p̄dicato / p̄dicatū
aū q̄ ē p̄se aut ē gen^9 aut spēs
et 2^m h̄ ē vnū gn̄e / vnū spē
hec g^o ꝫ ro assignatoīs dri
aꝫ vnitatis 2^m Auicēna 2^m
drīas eꝫ q̄ ē p̄se / et eius q̄
ē 2^m accns / ꝭ qm̄ mod^r assig
nat^z drīe / p̄ ī assignacone
ac^d / ꝯsequntes nō valant^z
sic p^z diligent^r ꝯsidrāti drīe
nō algazel assignat^z 2^m
drīas eius q̄ ē simplr / et eꝫ
q̄ ē 2^m quid sicut p^z dilige
ter intuēti

Restat querere q^m ad intel
ligēciā plenā vni^9 de
oppōe vni^9 ad multa / et ūt^o
multi^{do} ꝯsequit^r ex vnitat^{b3} nō
ex oppō int^r vnū et multa ūt
eē multitudis sit ex vnitat^{b3}
iste nō pot pōni oppō ꝯrie^t
aū n^a ꝯriōꝫ sit ut eū uni
uenit in subm destruit al
tm / vnū aū n̄ destrl^{it} mult^o
ū ūt po^z in subo q̄ eēt mul
titudis / iste ad cognicōm ꝯ
rioꝫ nō sufficiat q̄ sit uni
subm et q̄ sibi succedat ꝭ ex
q̄ nē ꝯfugietes a se maxi
ū distantes sint / nō sic aūt
ē int^r vnū et multa ūt sint

n̄ ꝯvenītes / iste nō pot pōni
q̄ sit oppō sicut p̄uacōis et h^a
tus uā vnitas ē a multitudie
ut ꝯstitueꝭ eaꝫ / si g^o pona^z
multitudo p̄uacō vnitat^s sit
h^a tus erit p̄uacō ꝯposita ex
h^a tib^z q̄ n̄ ꝯtigit / silr si pone^z
h^a tus multitudo et vnitas p̄
uacō erit p̄uacō ꝯposita ex suis
h^a tib^z q̄ ē īꝯueniētissimū / iste
n^e p^t pōni oppō relatiōa / nā si
multitudo eēt corlatiūū vni
tatis seqret^r q̄ sicut quāditas
multitudis d^r rl^r vnitatis / sic
q^dditas vnit^s aliqm̄ ē vnitas
dicta^z rl^r multitudis 2^m ꝯdicōm
ꝯfusiōis relatiūoꝫ et eēnt
coequa in eē / ingm̄ si h^o ē v
nitas / et illa multitudo / ꝯ pot^e g^o
eēt vnitate multi et eē sine
multitudie / relinq^z g^o q̄ vnū ē
oppō relatiūa / nec ꝯstat ꝯdic
to et h^o ē 2^m affirmatōm et ne
gatōm / g^o nullo gn̄e oppōis
iste multū oppō^z ei q̄ ē pau
cū / ꝭ paucū n̄ d^r vnū ꝭ q̄ ē
a nūo pla / relinq^z g^o q̄ mul
ti^{tudo} n̄ oppo^z ei q̄ ē vnū / et
p^a erit dīd ē vnū et multa
dis aū dīd ꝫ 2^m oppositas
drīas / p̄^mo multitudo d^r duo
b^z modis / ē n̄ multitudo abso
luta que pōit p̄lalitatē ꝭ
nō ex te^{ssu} et h^o mō multitu
do ē opposita vni^a nō oppō
ne que sit aliqua illaꝫ qua
tuor / ꝭ oppone disp̄acoīs qua
aliq^d q̄ ē de p̄^{mo} oppō^z suis
p̄ncipijs ex quib^z p̄ficiat^z / et h^o
d^r beatus dyo^9 q̄ n̄ ē multi^{do}

que non participet uno/ alio modo
dicitur multitudo pluralitate excede-
te et secundum hoc multitudo opponitur pau-
citati oppositione relationis | sed pau-
citas dicitur respectu primi numeri quod multi-
tudo respectu magni sine excedentis
hic ergo patet intentio principale
et completa sunt ad intellectum se-
quentium

Consequenter quaeritur de unitate
dei utrum aliquo modo compatiatur
secum pluralitatem | Ad quod sic dicitur bo-
nitas est qua maior cogitari
non potest ergo et eadem ratione dicitur uni-
tas qua maior cogitari non
potest ergo ipsa est unitas in tertio
unitatis sed unitas quae maior
est in tertio unitatis absolute ab
omni pluralitate | ergo dicitur deus unitas
absolute ab omni pluralitate ergo secun-
dum non compatitur aliquam pluralitatem | Contra
hoc illud apostoli ut possitis com-
prehendere et cetera et hoc tunc videbimus eum
deum facie ad faciem non sufficit
licet anima in sua pluralitate sed
congregabit se in sua unitate
si ergo ad hoc quod anima congregetur in
deum oportet quod congregetur in sua uni-
tate multo magis deus cum ab-
strahitur ab omni pluralitate et
erit in omnimoda unitate et ita
deum esse non compatitur secum plu-
ralitatem | Contra ipse est cum concepto quod
in unitate est omnis perfectio in mul-
titudine imperfectio unde nos vi-
demus in corporibus | quod nobiliora sunt
corpora quorum species in uno solo sal-
vatur sicut corpora celestia et minus
quod sunt corruptibilia | sed non alia
quorum species plura requirit | in

quibus habeat perfectionem sed quod nobilius
est deo est attribuendum et eius species
dicitur maioris perfecta est | ergo ipsa
in uno singulari | sine una sola
prima absque omni pluralitate | Contra va-
num est ponere multitudinem vel in-
perfectam sed unitatem | sed posita
unitate dicitur in uno idem sed sic
in summa potentia | summa felicitas est ergo
unitas dei in esse absolutum in uno
| Contra omnis multitudo et pluralitas
reducibilis est ad aliquam unita-
tem | sed si ponitur in deo esse pluralitas
non est reducibilis ad aliquam uni-
tatem | quia nec ad unitatem numeri nec
ad unitatem principii | ergo in deo esse non
modo potest esse pluralitas minor probatur
quod ponatur quod illa pluralitas si esset in
deo non esset pluralitas numeri | sed ad
unitatem numeri non reducitur nisi plu-
ralitas numeri | ergo pluralitas illa non
reducitur ad unitatem numeri similiter nec ad
unitatem principii | quia unitas principii nulla
quae est illis pluribus | Contra unitas
et pluralitas ex opposito condividun-
tur | si ergo unitati per se et convenit
huiusmodi attribuimus permanentia et consi-
stentia ipsi convenit esse | ergo multitudini et
pluralitati attribuimus oppositum vi-
delicet corruptio et defectio ipsi convenit esse
quod cum unitati attribuatur perma-
nentia et consistentia ipsi convenit esse | Probatur
per boetium in libro de consolatione omne quod est tam
diu manet atque consistit quamdiu
unum est | sed natura est interire atque
dissolvi cum unum esse desierit
sic ergo a deo esse relegata est omnis
defectio esse | ergo et omnis pluralitas
relegata est ab ipso | Contra virtuo-
sior est unitas quae potest esse eadem
in pluribus non multiplicata quam sua

q̄ no pot ee nisi ī vno solo
qꝛ ysta tca⁹ illa nō ſ3 vnitas
diuī ee est cui nō deest deꝛ
tute gͦ ipa ē vnitas ī plibꝫ
nō mltiplicata gͦ ē ī plibus
ipam hntibꝫ ſꝫ ī pr̄e ⁊ filio
⁊ spū scō / Iste supponēdo hac
ppoēm ppe nota q ee diuī ē
sum̄ ⁊ pfcm bon̄ / Ite supponēdo
q pfco boni ↄsistit ī ↄione ⁊
cia suppō 3 qꝛ qd n̄ ē eiusde
adse ſ3 vnius ad altm̄ ex hiis
ↄcāo rlinquit q po^a ē pla
litas ī ee dīuo / qꝛ vbicūqꝫ
ē pone ↄione bon̄ vnīꝰ ad
altm̄ / necē ē pone plalitatē
qꝛ ibi ē pone altm̄ ⁊ altm̄
vel alm̄ ⁊ alm̄ ſ3 in deo ē po-
nē sumū bon̄ sic p3 p p^a a3
ppo3 / ⁊ ↄiom bom sicut p3 p
2^a a3 qꝛ alit n̄ eet bon̄ pfcm
⁊ vnīꝰ ad altm̄ sicut p3 p
tcia / gͦ ī ee dīo ē pone
plitatē / 3^a rō ē ricardi p
rom ca⁹ suppōit hꝫ ppoībꝫ
q pse notis qꝛ 3 / q vbi ē suma
bonitas n̄ pot deē suma
caritas / 2^a ē q suma caritas
n̄ ē amor ~~pua~~ pūatus ſ3
qꝛ sic eet dimīuitas /
tcia ē qꝛ amor qd n̄ pūatꝰ
ē amor curreos ī altm̄ pro
q dr̄ ric ibi de tnī / q oꝫ ut
amor ī altm̄ tendat ut ca-
ritas ee queat / nll ē m̄ p pua
to et ppͦ sui amore dr̄ ppe
caritate hre / vbi au tocīꝰ boni-
tatis plenitudo 3 / vā ⁊ suma
caritas dee ēē nō pot n̄. n-
caritate melius nchil cate
pfectiꝰ / ex hiis rlinqr q ī
dīo ee sit plalitas qꝛ ī deo

3 suma bonitas / gͦ ī ipō nō
deest suma caritas sicut p3 p
pma gͦ ī ipō ē amor qd ē
rens in altm̄ sicut p3 p 2^a a3
⁊ tcia ppo3 / gͦ in deo 3 alt
⁊ alt^r sine aliq ⁊ aliꝰ rlinqr
gͦ q ī dīo ee ē plalitas
Iste ↄpendit ric de scō vic
q illa caritas vl amor n̄ cōit
ī aliqd ex dīn q sit cata di
ctas / suma caritate erga p
sona ccatam hre n̄ posset ↄ
ordiata ee caritas eet si su-
me diligēt q sume dilige=
dū n̄ eet / vt au caritas
suma ⁊ sume pfca sit oꝫ ut
sit cata ⁊ maior eē n̄ posst
⁊ talis qua nō possit ee me
lior ↄdiu au quis nllu alm̄
qui se ipm̄ diligt ille q er=
ga se hēt pūatū ↄncat / qm̄ su
mū caritatis grad ndū apphē
dit / ſ3 p^a dīa pfca n̄ hret qm̄
ut se ipm̄ diligēt si ↄdigna
psm̄ dio n̄ hrēt / dic au p. q
digna n̄ eet p^a ⁊ deus n̄ eet
ut gͦ ī illa dīnitat n̄^a ple-
nitudo caritat possit loc hre
oꝫ dicam aliqm̄ pm̄ p^e ↄdige
caritatē sua ↄtcao / ⁊ eo ipō
ↄsorcio n̄ carere / Iste ric
in li de tnī arguit istud prom
btitudis suppōit hꝫ ppoībꝫ
p se notis / p^a ē q in deo sit
suma btitudo / 2^a q vbi ē su
ma btitudo q ibi ē iocūdissima
posso / tcia ē q nllius rei sine
ↄsorcio iocūda 3 posso ex hiis
gͦ rlinqr q ī dīo ee ē po
nē ↄsorcium plium / qꝛ ī ipō ē
suma btitudo / gͦ ⁊ iocūdissia

possis ergo et iocunditas plurium / Et
longius ergo quod in ipso est pluralitas et
iocundissima beatitudo possideretur
¶ Item est in suo supposito quod esse di-
vinum sit esse perfectissimum / sed esse in
multis et de multis est esse perfec-
tissimum / ergo esse divinum est tale esse quod
est unum in multis et de multis. Anteceden-
s patet quia medie est tantum est esse
universalis et oportet esse singularis / esse
autem universalis est esse in multis et de
multis / ut esse hominis est esse in mul-
tis singularibus et de illis quod non est to-
tum esse quod sunt illi homines, non dicitur
totum esse istius hominis in isto enim
homine est esse quantitatis et esse qualitatis
et huiusmodi quod non dicitur esse hominis proprie
de esse non totum quod est esse illius
et ideo de illo non ut illud / esse
vero singularis econtrario esse non in
multis de multis immo esse in uno
et esse idem unum non de illo / constat
autem quod nobilius est esse in mul-
tis quam esse in uno / Sed quod est nobilis-
simum est deo attribuendum / ergo ta-
le esse esse divinum scilicet quod habebit esse
in multis non in uno solo ¶ Item
nobilius et perfectius est esse non de
multis quam quod est esse de multis. Contra
tu dicis / dico propter non totum esse
ergo quod est perfectissimum deo sit attribue-
ndum esse divinum est esse tale quod est
in multis non de multis immo unum
et totum esse illorum consequens ergo patet
quod est esse divinum non est esse ut
singulare sed huius alicuius de multis
et hoc ergo relinquitur quod in deo est
pluralitas ¶ Item virtuosius et
nobilius est esse quod potest esse in mul-
tis quam quod potest esse in uno so-
lo / sicut est quod nobilius est esse
universalis quam singularis ¶ Item nobi-
lius est esse unum in multis non mul-
tiplicatum in illis sed manens
unum idem quam esse unum in multis
non multiplicatum in illis velut
est esse universale quod quidem est esse in
multis singularibus multiplicatum
in illis / nobilius et virtuosius
esse deo est attribuendum ergo divinum
esse est unum in multis non multipli-
catum in illis ergo in divinis est pluralitas
pluralitas ¶ Solo concedendum est
quod unitas divini esse est unitas
in pluribus et hoc ostenditur per rationem ipsius
quia est unitas in pluribus non mul-
tiplicata sed manens eadem / non
de illis sed totum esse illorum ¶ Conside-
ratum tamen in contrarium obicitur sic / Et plura-
litas in pluribus et est pluralitas in
uno est unitas in uno et est uni-
tas in pluribus / summum in perfectione
maior est / ergo ultimum quod maior
distat a summe perfectionis est / sed
quod est summe perfectionis est deo attri-
buendum ergo unitas divini esse est
unitas in uno ¶ Ad istud dicendum quod
unitas et pluralitas possunt com-
parari in uno genere vel pluribus si
comparentur in eodem genere ut vi-
delicet pluralitas nostra ad unita-
tem nostram comparetur / sic pluralitas
in pluribus imperfectissimum est / et uni-
tas in uno perfectissimum / si in diver-
sis generibus ut videlicet comparetur
pluralitas personalis unitati essenciali
istud non sequitur immo perfectior est u-
nitas que est in pluribus personaliter dif-
ferentibus secundum Platonem quam
que est in [illegible] / Et pluralitas que
est in pluribus secundum Platonem demon-
strat virtutem et perfectionem ipsius u-
nitatis / unum non debet habere ipsi unitati

qr summe vnitatis et perfectionis est quod
sit in pluribus eadem non multipli-
cata / tum esse ab alio / non esse ab
alio sed medio esse repugnant non tu
de ceterum simplicitati ipsius quia qr
solum dicunt dignum quem placonem
vnum quem boecium non addunt adeo
nec et pluralitas in personis quod ab
hijs est vnitati dicimus esse oppo-
sed pluralitas in naturis ei opponitur et
de hac procedit ratio / sed quod dicimus esse
magis longe sit a pluralitate
naturarum ¶ ad quartam non enim sup-
ponitur posita dicendum quod ratio illa bene pro-
cedet / si pluralitas qualiter op-
poneretur et destrueret simplicitatem
dicimus esse / pluralitas autem quem re-
lacionem quod est in deo esse non opponitur
vnitati nec vnum vere et bene dici-
tur hoc quod legatur et dicitur in
sermone quando vero communiter estimamus
de deo / ibi quid pluralitas pertinens
in vnitate substantie sed autem pluralitas
substantiarum in vnitate personarum pluralitas
autem non magis opponitur vnitati
personarum in hoc similiter nec pluralitas personarum
vnitati nec in deo ¶ ad aliud
dicendum quod duplex est vnitas scilicet materialis
et formalis / vnitas materialis est
vnitas signata vel singularis
et quia sed vnitas signata est non habet
potestatem multiplicandi se / sed est ma
multitudinis et est substantia ipsi mul-
titudini / sed vnitas formalis est
est vnitas ipsius forme que habet vir-
tutem ad multiplicationem et po-
test sit esse in multis / sed potest
esse simpliciter / quia sed vnitas potest
esse in multis multiplicata tamen
vel non multiplicata sed vna et
eadem quod sit vnitas in multis
sed dicit perfectionem sed quod sit multi ta

quod dicit imperfectionem et talis vni-
tas forme vniversalis quod multiplicatur in
singularibus / quod ergo dicitur quod nobili-
tas est in corporibus celestibus quod non
possunt esse nisi in vno solo.
dicendum quod ex parte ipsius singularis
istud verum est quod nobilitas ipsius
solis est quod manet incorruptibile
sed ex parte sue speciei nobilitatis
esset quod esset in pluribus et quod non possit
nisi in vno istud nobilitatis est
quia istud ponit coartationem in
ipsa / contrarium quod perfectionem est et virtuo-
sior vnitas que potest esse in mul-
tis quam que nisi in vno solo et per-
fectior immo perfectissima est illa que
potest esse in pluribus non multipli-
cata / quia ergo quod nobilitatis et
perfectionis est deo est attribuendum
ideo ponimus vnitatem diuine es-
sentie in pluribus non multiplica-
tam / et propter hoc sed distinguenda est
illa propositio quod in multitudine est in-
perfectio / dicendum quod est multitudo in mul-
titudine / et multitudo in vnitate
et multitudo in multitudine in per-
fectionis est quia deest ei perfectio vni-
tatis / sed multitudo in vnitate
immo que est vnitas perfectionis est
quamuis non proprie dicatur multitu-
do in deo sed pluralitas et ideo
per pluralitatem intelligitur tamen dicitur mul-
titudo ¶ ad tertium dicendum quod vanum
est ponere multitudinem vbi non
exigitur per positam vnitatem vel
vbi non habet perfectam vnitatem
sed verum esset si multitudo et vni-
tas acciperentur in eodem genere
immo vnitatem essentie et plu-
ralitatem personarum et dicimus quod licet sum-
ma potestas in deo et si non sit
aliqua pluralitas in deo esse

plures sunt dii

dico tn q n ide gigeret q p
s; manifestat sũma po et ope
in deo q s fit unu i mlt n
mltiplicatu / Ad 3m dd q mul
titudo sive pluralitas que po
i dis ps reducibil z ad unita
te eiusdem gnis s ad unitate
psone et q obz q n e una gis
psona / distinguendu z q ego
2m orginë et 2m pdicacom
2m go pdicacom no e una
gis pa s; ddo q 2m orgine
e una gis sz pr pris aqua
tete sunt origine / filius p
pcessione spc s p pcessione
Ad q dd q tn unitas
et mltitudo ex opposito dedu
unitati 2m eem nl nam op
po mltitudo 2m eem / et uni
tati modi existedi / mltitudo
modi existedi / existencia no
et pmanencia ipius ee attri
bui unitati 2m nam n uni
tati 2m modu existedi ita
e ecrio corrupco ul defico
ipius ee attribui mltitudi
n no pluralitati / 2m modu ex
istedi / manet g pluralitas 2m
existedi modu cu unitate n
no repugnas pmanetie ipi
divi ee

Cõm quer an dim ee
scdu paciat pluralitate
nas / ita q dicent plures dii
Ad q fit dag si ponent
plures dii / dram opiet osid
are si n nlla dra est i oib
unq mag e et n mlti si no
dra e i oib ubi go e p
fcio sive s bonitate sive s sa
piam sive 2m tpt sive 2m

locu desiciat apfeccoe neq
qui est deus / nlla g dra
est i oib / si no p oia e ypp
tiue unius mags e et n mlt
ti / relinq go unu ee diu
et no mltos / Itz 2a ro ri
cardi dimitas a e i cicabil
aut aliquibz gis / si e i ci
tabilis qus e q n e nisi uni
deus si au alibz gis sunt
gis itaq est et subta ia quo
z ad qui dimitas ipa / s; sbta
una no pot ee gis plubus
sbis / alioqn una cade sba
e plures / et plures una / si no
dz ee gis plibz psons et uni
cz et gis eis sba illa q n e
a qui dimitas ipa / insta
sic utriq erunt indimitate plures
pc s; n nisi una sba n e g
i dio ee pluralitas nas / Itz
boeci i li det nlla e i deo di
ussitas / nlla ex dulsitate plu
litas / nlla ex accitibz mlti
tudo sed q n adeo nllo differt nec
accitalibz nec sbalibz dryte v
no nlla e dra nlla e dul
sitas qz nc unus g unitas
tm nllam ul dulsitate ee
in deo supius pbatu e p sim
plicitate / nlla g e dra ul
dulsitas diuini ee et na / Itz
ee ab alio / n ee ab alio faciut
dulsitate i na / p s n differt
na causata ab incata sile faci
unt dram i psons / sicut demo
strato pre qui e pa cus n ab
alio / et demostrato filio qui e
pa cus ab alio / n ee ab alio
et ee ab alio faciut dram
in dijs et ita in deo e pluralitas

naturas. Arguatur ergo sic filius est
deus ab alio, pater est deus non ab
alio, ergo duo dii ergo ad dii derivat
pluralitate diversa nature, in deo est
pluralitas naturarum. Item augustinus in libro de
trinitate dicit deus trinitatem descendisse
in columbe specie, sed solum spiritum sanctum
neque dicimus trinitatem sonuisse
quando vox audita est hic est filius
meus dilectus, similiter dicimus deus
solum filium incarnatum non patrem
aut spiritum sanctum in divinis ergo invenitur
diversitas operationis utaque
operatio patris non est operatio filii
aut spiritus sancti et econverso, sed in divinis est
idem substantia virtus et operatio, ergo
ergo ibi invenitur diversitas
operationis ergo et virtutis et ita
essentie et nature plures ergo divi-
nitates et plures dii. Volo dicere
quod unitas debet esse nullo modo
secundum quam patitur pluralitatem non nec
divinitas nec bonitas sicut patet per respon-
sionem auctoritatis beati boecii
de trinitate quod nulla est in deo diver-
sitas ex quo patet quod est uni-
tas non tantum in dicto esse, sed et predicta
auctoritas Ricardi attestatur quod divinitas
aut est communicabilis aut incommunicabilis
ex quo vult arguere quod ibi
est tantum unitas substantie. Ad secundum quod pro-
prium esse ab alio non esse ab alio fa-
ciunt differentiam in natura, dico quod ipsius
unitas quod non respiciunt formas diversas
et supposita ubi gratia cum dico natura
ente ab alio, natura non ente ab
alio sed respiciat formas diversas
et supposita diversa, similiter cum di-
co personam ente ab alio pro filio et
personam non ente ab alio pro patre sed
respiciunt proprietates diversas quia
formas et supposita diversa quia

filius dicitur esse ab alio ratione filiatio-
nis, pater non esse ab alio ratione
paternitatis, sed hec non faciunt differentiam
in natura sed in personis, et propter hoc pater
et filius sunt differentes persona sed non
natura. Secundum cum dico deus de deo sed
dico deum ab alio et deum non ab
alio et a quo alius, dico tamen
formam eandem ex utraque parte, non
esse ab alio non esse ab alio non
respiciunt ubi diversa formam, sed
differentia supposita, quia una et
eadem est forma sicut una divinitas
in patre et filio et ideo sic dicit
boecius secundum pater est deus filius est
deus ergo est unus deus, sed non
sequitur forte hoc album est hoc ergo sunt
unus homo quia ergo in deo sunt in patre
et filio non invenitur differens
forma sicut in formis et plures ubi sunt
ibi locum non. Ad tertium dicendum quod non
quod differens est actio patris et fi-
lii et spiritus sancti, quod ergo obicitur quod solus
filius incarnatur dicendum quod sed dicimus
duo scilicet ipsa actio et relatio con-
notata que venit in proprietate per
quam incarnatur dicit et sibi unit
unitate et carnem, per hoc quod est ve-
nire ipsam actionem et hec convenit
toti trinitati, per hoc autem est sibi, tango
relationem que solum ad filium refer-
tur tota enim trinitas soli filio
univit humanitatem. Similiter cum dico
solus pater dixit hic est filius
meus et hic tango actionem que
est facere vocem et hec competit toti tri-
nitati, item per hanc vocem significatur
aliquis hic est filius et hec est ipsa
relatio et hec convenit soli patri quod
solus hic est filius, similiter cum dico

plura

q solus sps scus apparuit i columbe spe, s3 ipa actio et relacio veres inp[er]petate p[er] ipa actio c ipa deuco nl sig co q s p hc sigta spus scus et hoc facit tota trinitas sil ibi e relacio ad spm scm q solus ibi signat trinitas go s3 facit nl s p hoc signet spc scus et sic n d3 s3 roe actus actois q sit differens actio nl opaco hoz s3 rone sciendis actois et sic p3 solo ipi q roib

O

vetit postea vos vni tas dum ee scat qpa at p[lu]ralitate p[ri]ncipioz ita q eet pone duo p[ri]ncipia bo ni quoz utrumq dicet summu bon ad q sic boe i meli deq sol q distrepat bona n ee bene q altm z liqt q neu tz potit ee pfcm cu altm alte desit s3 q pfcm n est illud no ee summu maitu z no go summe bona st q st dusa / qte si eent pla p[ri]ncipia qualit abillis gu bnaret mundo ti m qmo p ti mundi p[ri]ncipar qmo mu dn ordiat et pmanentia eo fat id n magr nlb eit p[ri]n cipm q s ordinat unufu et sic relinq solu ee vnu p[ri]n cipm pfcm sine summu bon / qte q suplatiue d vni soli qt / si go summu bon e relinq q vnu solo e summe bon n hus pare nl suplore si n ht suplore ia n e summu Vlr si pare Vlr si heat

inferiorem id infius no e summe bon / manebit go vnu solu summe bon / q boe i li de qsol que discrepat bona et p hc no lens pbae q no st duo p[ri]n[cipi]a summe bona q vnu n eet al tm et sic utrumq eet impfcm / Qz q s3 no nulla sit q3 q e bo n catu et incatu et vnu n z altm nc eg si go n potit q aliqd n desit summo bono i cata q s n e summu bon catu sil nc si eet aliud bo n incatu differens ab ipo s3 n ponet de fcm impo / possut go ee duo summe bona / qte vnitas et multitudo dicitur ex opposito go multitudo n e p[ri]ncipiu vnitatis nl eg a go p[ri]ncipiu e vnitatis i qu tu vnitas e et aliud multitu dis go duo st p[ri]n[cipi]a bonoz / Qt btitudo cata e status oi m bonoz qgregacoe pfcus s3 btitudo cata no e ipa bti tudo incata vel ecu go no su mi boni sit ex aggregacoe pfca tora bonitatis relinq q eet duo summe bona / p[ri]mo qce s3 rones pdcas q n sit po ne duo p[ri]n[cipi]a summe bona ad p[ri]mu dd q intetio boecii e si pond in summo bono bon ad q n eet ipm nl ab ipo differet q id ei de eet et ita n eet pfcm q pfco nc deest si a pond summe bon incatum eet ipm nc ab ipo et p s3 n possut stare simil / s3 bon catu lic n sit ipm bon incatu tn e ab eo vnu no e summu et

p[ri]ncipia

pp h9 bonitas data potest stare
cu summo bono i dato lic; no
sit ipm. Ad 2m dd' q cuius 2m
rom unitas et multitudo di
dant' ex opposito / cu 2m rem
minime imo ipa multitudo
subalit' z multitudo ex unitatib;
agregat / Si uo e multitudo sb
stac' ex unitatib; aggtat' q
est cu ipas unitatu est et
ca multitudis ideo unu est
pncipiu unitat' et multitudi
et uni' et multo2 Ad 2a
rom dd' q summu bon d' dic
sz simpr et 2m quod summu
bon simpr e bon i datu
summu bon 2m quod e btitu
do data q e summu boni a
datis bonis / et q z a summo
bono i dato / pp no inuenit'
ut dicant' duo summa / et ita
intelliud' de aggregacoe pfca bo
no2

Deinde quer' utru uni
tas dum ee cpadat'
sca pluitate pnc2 itaq unu
dicat' pncipiu boni reliquu uo
pncipiu mali ut s' dicat' su
mu boni et summu malu sic
posuert manichei / Ad q sic
bon uni et ens cuetit' go eo2
opposita / malu / plin / n ens / ma
lu go i q'm malu e no ens
go mlto mag' summu malu
pte uni q e i quitu z / boni z
sicut p' aboedo go malu i
quitu malu no est q i quitu
malu n e malu / summu g' ma
lu uo no z. Pte si summu
bon heat oppoitu summu ma
lu / go si summu bon z bon
p ee'm ita summu malu er
malu p ee'm n' go boni

est ut intellige' i summo ma
lo go n' po' n' noticia n' e
ee / vl aliqd' go q n est potes
n' e ens / go n' pncipiu. Pte
i summo bono intellr summa
volutas boni et summa po'
ad destruendu malu potto
go summo malo / q' an summe
boni heat volutate dest'
ede ipm et si no ht no summe
detestat' malu / go no e su
mu bon / Si ht ergo potest
destre summe malu vl n pot
si no pot go no summe po
tes go no z summa / si pot
et vult / et cstat q sit go no
e aliquo mo cpaciens summu
malu i ee. Pt9 si simpr ad
simpr et mag' ad mag' / et
max'e ad max'e / go si bon
ht oppoitu malu et mag'
boni mag' malu et summu
boni summu malu go summu
malu e. Pte i bonis sc' dd
e boni et ad meli9 et aliqd
optimu / go sili' a malis aliqd
z malu / aliqd pei9 et ad
pessimu / go summu malu z. Pt
pte cotrio2 cotrie sut cae / s
i uniusitate sut multe cotrie
tates et multa cotria go et cae
cotrie s; una e ca om bono2
que n' e ca malo2 / go nce
z q sit una ca om malo2
sic go illa po' summu boni
ita et ista pone' summu malu
Pte sc' si dd z boni ptici
pacoe go dd e bon p ee'm go
sili' si aliquid e malu ptici
pacone go dd e malu p ee'm
Pte n' z pncipiu saluatu
et corruptu ad go bono2

et i corruptor(um) sit p(ri)ncip(iu)m sal-
uatiu(m) ergo et malor(um) et corrup-
tib(i)l(ium) est p(ri)ncip(iu)m corruptiuu(m). ¶ Sed di-
cat(ur) q(uod) corruptibil(iu)m n(on) e(st) pone-
ndu(m) p(ri)ncip(iu)m q(uod) corrup(ti)o accidat
ex defectu. Et ideo ex n(on) ca(usa) po(tenti)a(m)
q(ua)m ep(ist)a q(uod) o(mn)e corruptiuu(m)
e(st) actiu(um) | o(mn)e aut(em) actiu(um) h(abe)t na(tura)z
p(er) q(ua)m agit erit (er)go aliq(uod) natu(r)a(le)
p(ri)ncip(iu)m corruptiuu(m). ¶ Ite(m) p(ro)p(ter) h(oc)
h(ere)tic(i) noluerunt ostend(er)e mani-
chei duo p(ri)n(cipi)a. h(ab)et(ur) m(a)t(thei) vij. n(on) pot(est)
facere arbore(m) bona(m) et fructu(m)
ei(us) bon(um) a(utem) facere arbore(m)
mala(m) et fructu(m) ei(us) malu(m).
glo(sa) ¶ ab(r)a(ham) n(on) pot(est) ex bono
malu(m) n(e)c ex malo nasci bon(um).
Et ibide(m) n(on) med(iu)m q(uia) bon(um)
actio(n)is b(onu)m sit bona et mali
mala | ex q(ui)b(us) colligit(ur) q(uod) bon(um)
et mali n(on) e(st) ide(m) p(ri)ncip(iu)m s(ed)
diu(er)sa ¶ Ite(m) i(oh)a(nnis) io(hannis) iiij q(ui) facit
pec(catu)m ex dya(bol)o e(st) n(on) intellit(ur) s(ed)
effectiue ergo diabolus e(st) p(ri)n-
cip(iu)m efficiens mali et deus bon(i).
¶ Ite(m) m(a)t(thei) xv o(mn)is plantac(i)o q(ua)m
n(on) plan(tauit) p(ate)r m(eu)s ce(lestis) eradicabi(tur).
ergo ad q(ue)d q(uod) n(on) plantauit p(ate)r
celest(is) h(ab)et plantac(i)o(nem) q(ue) aliud
q(uam) aliq(ui)s rei i(n) e(ss)e p(ro)duc(ti)o
q(uo)d e(st) a(liu)d p(ri)ncip(iu)m adeo p(ro)du-
cens res i(n) e(ss)e ¶ It(em) io(hannis) viij
vos ex p(at)re dya(bol)o estis et (com)p(ro)bat
q(uod) n(on) e(st) p(ate)r n(ost)ri c(re)ac(i)o(n)e ¶ Ite(m)
ij cor(inthios) iiij. si eu(angelium) n(ost)r(u)m op(er)tu(m)
est i(n) h(is) q(ui) pereunt e(st) op(er)tu(m)
in q(ui)b(us) deus h(uius) s(e)c(u)li excecau-
it mentes i(n)fideliu(m) n(on) e(st)
i(n)tellig(en)d(u)m de bono deo q(uod) ex-
cecat mentes i(n)fideliu(m) s(ed) de
malo. ¶ Ite(m) io(hannis) xiiij venit p(ri)n-
ceps mundi h(uius) et in me n(on) h(abe)t

q(uo)d vnus p(ri)nceps sit mundi h(uius)
et alt(er) altissimus et i(n)tellig(en)d(u)m de
dya(bol)o. ¶ Ite(m) ro(manos) vij video alia(m)
lege(m) i(n) m(embris) m(eis) rep(ugnantem) le(gi) m(entis) me(ae).
ergo due leges s(un)t i(n) h(om)i(n)e s(ed)
lex sp(iritu)s e(st) a deo ergo (contr)a e(st) a (contra)-
rio p(ri)ncipio. ¶ Ite(m) io(hannis) viij dya(bol)us
h(om)icida erat ab i(ni)c(i)o q(uia) n(on) es-
sencialit(er) malus n(on) a malo
p(ri)n(cipi)o ¶ Ite(m) io(hannis) viij dia(bol)us e(st) me(n)-
dax et p(ate)r ei(us) s(ed) p(ate)r ergo eff(ecti)uus
e(st) | et n(on) ab et(er)no s(ed) ca(usa) et p(ri)n-
cip(iu)m ide(m) (et)c. ¶ Ite(m) ge(nesis) i vidit
deus cuncta q(ue) fecerat et erant
valde bona. ¶ Ite(m) ecc(lesiastes) i vanitas
vanitatu(m) et o(mn)ia vanitas n(on) (er)go
h(ec) a deo. ¶ Ru(bric)a decep(ti)o manich(e)-
or(um) fuit q(uia) estimauer(un)t p(ri)uac(i)-
ones ca(usa)ri sicut posiciones | q(uod) n(on)
e(st) v(er)u(m) p(ri)uaciones .n. n(on) h(abe)nt ca(usa)
efficiente(m) q(ua)d(a)m posicionis s(ed) de-
ficiente(m) | vn(de) aug(ustinus) xij de ci(uitate) dei
n(on) e(st) efficiens ca(usa) mali s(ed) defi-
ciens | q(uia) n(on) mala voluntas est
affecto s(ed) defecto | cau(sa)m q(uo)d mali
velle i(n)uenire e(st) ac si aliq(ui)s
velit vide(re) tenebras vel audi-
re silenciu(m) q(ue) nobis p(er) oculos
nota s(un)t n(on) sp(eci)e s(ed) sp(eci)ei p(ri)uacio-
ne | talia n(on) nesciendo sciunt(ur)
n(on) sciendo nesciunt(ur) silenciu(m) .n.
n(on) n(is)i audiendo audit(ur) ¶ Ru(bric)a d(e)
dic(en)d(u)m ergo ad o(bi)ecta p(er) ordine(m) | ad p(ri)m(u)m
d(icen)d(u)m q(uod) r(aci)o ista | si simp(licite)r ad simp(licite)r
et differentia i(n)tellig(itu)r i(n) posicionib(us) et
p(ri)uacionib(us) | i(n) posicionib(us) v(er)o n(on) q(uia) mag(is)
et min(us) p(er) p(ar)ticipac(i)o(ne)m vni(us)
forme vel n(on) sicut i(n) colorib(us) q(uia) m(aior)
p(ar)ticipacio(n)e forme albedinis q(ui)d(a)m
plus et min(us) d(icuntu)r plus et mi-
n(us) album | i(n) p(ri)uacionib(us) n(on) ali-
ter q(uia) ita i(n) p(ri)uacionib(us) d(icuntu)r mag(is)

et minus per participacionem minus forte
secundum participacionem magis et minus
sed per recessum a forma sine termino
vero cuius dantur comparaciones secundum ma
gis et minus Ergo non est ponere terminum
et ideo nec summum simpliciter sicut patet
in motu de quo non contingit per eloga-
cionem a recto / contingit per maiorem
elongacionem contingit minimum per summam
elongacionem / sic quod malum et pe-
ius dicitur per elongacionem a bono
seu privacionem boni secundum magis et
minus et summum malum diceretur
per summam elongacionem / sed quod non est
possibilis summa elongacio a
bono / quia tunc esset summa elongacio
ab esse sicut superius ostensum est
relinquitur quod nullo modo est summum ma-
lum / illa quo ratio / sed simpliciter ad superius
tenet in illis in quibus est
maximum et tunc secundum accessum si-
ne recessum sed in malo non est tunc
recessus / quia malum est infinitum
Ergo non est ponere summum malum
¶ Ad secundum iam patet per predicta / quia non est si-
lis comparacio in bono et in malo ¶
Ad tercium nec sequitur si in bono ponitur maximum
quod in malo ponatur cum non malum
privacio sit non habet esse subsistens
nisi in non quod quidem privatum est a bo-
no et natum ad bonum / Ergo non po-
test aliquo modo esse nec intelligi
summum malum simpliciter distinguere
debemus quod summum malum potest di-
ci duobus modis uno modo quod non potest esse
peius nec habet aliquid boni et sic
modo non est summum malum / alio modo
dicitur summum malum quo non est pe-
ius et sic modo summum malum est
ipsa in ordinacio voluntatis qua non est
peius ¶ Ad quartum dicendum quod est contra
contraria contraria et immediata et
est contra prima genera / contra contra contraria
et immediata differens est contrariorum
secundum contra principalis et prima est una generum
riorum quod patet / contraria sunt unius generis
sicut albedo et nigredo in genere
coloris / una genus est ratio in contrariis et
quod est contra illius est contra contrariorum / sicut
quod est contra coloris simpliciter est contra al-
bi et nigri coloris / una genus est
contra prima albi et nigri coloris quibus
propria contra differunt / sunt in omni oppo-
sicione nota prima esse ad quem ipsius
oppositis vel quod sed dicionem sic est
in oppositis secundum affirmacionem et ne-
gacionem / una enim est quibus secundum
dicionem / ad quod sed ratione et si vel que
animale et hoc modo est quem sed privacionem
et habitum / vel quem formale
et sibi absolutum vel respectivum / que
absolutum est in opposicione contrariorum
quia est una forma communis quibus
ipsius speciebus / que formale op-
positum est in relativis quia ibi est gene-
tas respondens ad quod et de oppo-
sicione oppositorum in veritate unum quod
est fundamentum ipsius oppositionis
que erit contra aptius utrius erit contra
ipsius oppositis / una genus contra erit
omnium oppositorum prima dico ad propria
¶ Ad quintum dicendum quod participatione dicitur
bonum proprie / quia bonitas una est
quod est propria quod secundum magis et minus
participatur ab omnibus creaturis et in est
bonitas perfecta / malum non parti-
cipacione impropre quia una mali-
cia non est contra maliciae in omnibus
sicut ostenditur secundum duo in hoc dedi no
bonum est ex prima et generali contra
malum ad exemplum et particularibus
defectibus quod declarat quomodo non
omnibus eadem racio sed idem mala di-
ci non malum potest dividi et illa
ee omne quod est potest ratione totum quod est
potest malum / malum quo participacione

non dicitur corruptione alicuius entis sed
corruptibilitudine defectus et alicuius in
entis etc. ideo non sequitur quod aliquid
sit malum per essentiam. Ad quintum dicendum
quod corruptum principium in quantum
agit actum et corrupta bonum quod substantificat malum inquantum non
corrumpit defectum est et ideo non
est causa efficacis inquantum huiusmodi sed de-
ficiens est neque principium et sic inte-
dit b. dyonisius. Verum tamen dicitur malum
agit sic dicitur peccatis sed tamen dicitur cor-
rumpit sic dicitur esse nec tamen ex hoc
ponetur principium agit in privationem
subsistentis boni corrumpit autem
per defectum et privationem boni propter
hoc quod a bono agit propter hoc quod de non
corrumpit unde dicit aug. ecclesiasticum
bti dio ii et morbi actione. Ad auctoritatem non sequitur. Ad sextam
dicendum quod per arborem significatur voluntas
et per bona bona per malam ma-
la per fructum non operibus verum
sensus est non potest ex ma-
la voluntate nasci bonum opus nec
ex bona malum et quantum huiusmodi
ex hoc in causa procedit voluntas
bona et mala sed per modum ef-
ficientis inquantum huiusmodi adeo est pro-
cedit voluntas bona per modum
non deficientis inquantum huiusmodi est de-
bita perfectione est et deinde est
ea voluntas male et sic per quod
declinat in causam per aversio-
ne a summa causa ideo simpliciter
non ponetur principium sed sic. Ad septi-
mam certo quod diceretur principium libium
causa mali in sequente quod esset
omnium. Immo tot principia quot essent
libera causa deficientia in diversis
rationalibus datis et hoc vult

dicere b. dyonisius quod malum est ex mul-
tis defectibus non ex una causa. Ad
aliam auctoritatem concedendum quod dyabolus
non dicitur principium peccati effective sed
per efficaciam sed per suggestionem
et qui facit peccatum non dicitur esse ex
dyabolo sed ratione efficacie sed per conformitatem
malicie. Ad tertiam auc-
toritatem qua dicitur omnis plantatio etc.
dicendum quod plantatio dicitur ibi non
naturam sed institutione seu doctrina
phariseorum contra legem dei et hanc
dicit eradicandam id est reprobandam.
Ad quartam dicendum sicut prius quod
mundus dicitur corpore dyabolo non quod
conditione sed malicie imitatione.
Ad quintam dicendum quod deus huiusmodi sed
intelligitur simpliciter unde intelligitur dy-
abolus contra quod secundum dicitur per alium ama-
tores scelerum quorum dicitur dyabolus
deus in ducendo sed principando
et eos ad mala agendo vel
deus huiusmodi secundum dicitur deus etc. quod scilicet
accipitur quantum ad similitudinem vitium mun-
danum et hoc quod dicitur excecasse
mentes infidelium intelligitur non
efficacie sed permissive sed quod dicitur ad ro. i
tradidit illos deus in reprobum sen-
sum id est tradi permisit. Ad sextam
dicendum sicut in nomine eius principes
dicitur mundi dyabolus non creatura-
rum mundi sed amatorum mundi
quorum affectionibus dominatur. Ad
septimam dicendum quod lex carnis non
dicitur nisi defectus rectitudinis de-
biti ordinis spiritus carnis ad
spiritum contractus ex culpa origina-
li. causa non eius non ponetur nisi
quod est causa peccati sed deficiens quedam
est prima voluntas inordinata ad
deum tunc et quoniam pena est afflictiva

pot pom adeo sine a dia iusti
cia ¶ Ad octava dr q hoicida
dr dya9 ab inicio i ex quo
ho fuit q decipiendo interfecit
nl dr hoicida ab inicio si indi
i stata post inicium eo hoiem
decepit n ab inicio sui eē ¶
ad nona dr q dya9 dr pr
mendacii q ab ipso et no ab
alio medaciu incepit no pmo
du efficacit eē s defiacis
a veritate ¶ Ad ultima dr q cu
dr vidit deus cuncta q fecerat et
e v bo ostr q cuncta duplice
bonitate hēt i i se et in ordine
vniversi | vn i ad dicone cuiuscumque
de q h dom z | vidit deus q eēt
bonu ad signficandum bonitate q
hent i se generē | s de vniversis
dom z erant valde bona ad
signficand bonitate quam hent i r
ru vniversitate ¶ q vero obz v
niversa vanitas intelligendu q
cuncta creatura q refertur ad pncipium
a quo sunt bona sunt et ipse bo
na sunt et i vniverso bona sunt
valde s ut q refertur ad ori
gine de qua sunt i s de no va
nitas sunt et vtibiles ad n eē
sunt nl simpr nl quoda mo
et ss go requi astruetur aliud
pncipium

Ordine quti queritur utrum v
nitas diuini eē compatiatur
secum pluralitate ydearum et ostr
q sic aug i li lxxxiij q sunt
namque ydee principales quoda
forme reru stabiles atque i
commutabiles q ipse formate
n sunt atque p ss eterne ac se
eode mo se hntes q dia in
telligencia continetur et cu ipse nec
oriatur nec inteant s cu eas
formari dr de q oriri et interire
pot si go ydee sunt principales
et eterne forme i dio eē et p sunt
q dico ydee i pli designo
pluralitate constat q sunt plures yde
e ab eterno i dio eē | sic go v
nitas diuini eē secum compatitur
pluralitate ydearum | ¶ si dicatur q
lic dicatur plit n tn sunt plres
q aug i eode | n e absurdu
crede singula cuncta ppriis roi
bus | vnd alia e ro qua ho q
ditus e et equus | et rones ie
sunt ydee et sunt i dio eē ab e
terno | q vn ide aug hns au
rones ad arbitrand e eē
nisi i mente creatoris ¶ q
ydee sunt rones eterne i commu
tabiles | go si sunt plres ydee
sunt pla ab eterno et ita plres
dii | q flm z | restat q q vni
tas diuini eē no compatitur secum
pluralitate ydearum ¶ pte vnica
e ca malis q adequate reducuntur
omes alie me | filr tm e vn
ca efficiens | et vna ca finali
lis | go filr tm e vna ca for
malis adequate reducuntur omes
alie forme | s ydea e ca formalis
eplaris omni adequate reducuntur oes
alie forme | go vnica tm e y
dea | go i dio eē n e pluralitas
ydearum ¶ pt si plres sunt ydee
i deo ista pluralitas q a pte
rei nl a pte intellcs tui si
a pte rei s plres ydee sunt i
deo ab eterno | go plres res
cont i deo ab eterno | go pla
ab eterno si ex pte intellcs go
ex ppto intellcu n sunt plres

ydee ydee ¶ Item omnis numerus consequitur
a subiecto et est apte consequens aliquo
sed in deo esse non pluralitas yde-
arum a subiecto quia non est nisi una
substantia ibi omnino simplex. sed dicta
similitudo non consequitur quia temporale esset ea-
rum quia est incipiens / similiter non a
fine quia est creatura ad quam est
ydea quia sic sequeretur quod esset de-
pendens divinum esse ab ipsa crea-
tura que est incipiens. si ergo pluribus
modis non possunt poni plures
ydee in deo relinquitur quod non compa-
tiuntur secundum unitatem divini esse plura-
litatem ydearum ¶ Ad 2m dicendum
b. dyonysius in libro de divinis nominibus in capitulo de
ente ubi dicit quod monade omnes
numeri subsistunt et continentur ante a-
monade proveniunt discernuntur et mul-
tiplicantur. ita centro omnes li-
nee circuli secundum unitatem primam
constitute sunt habentur tamen distantes
breviter distinguuntur et quanto magis sunt
in tota natura omnium id est deo / omnes
rationes non singulares sunt convolu-
te per unam et confusam unitatem
sicut ergo competeret de puncto et
unitate / nusquam unum vel multa /
dicatur unum a re multiplex se-
cundum rationem ita dicendum est de ydeis quod una
tantum est et re multiplex in ratione
tamen ex verbis beati dyonysii patet quod
una tantum est dicta unitas et qua-
si convoluta sunt omnes unitates cre-
ate per eternitatem dicendum ergo quod ydea
in deo idem est quod divina essentia tamen
alio modo significat eam ¶ Ita
essentia divina significatur absolute et sic
significatur per hoc nomen essentia iste significatur
ut causa et hoc vel efficiens vel fina-
lis vel formalis exemplaris ydea

ergo significat divinam essentiam prout est cau-
sa formalis exemplaris quia ipsa est omnium re-
rum exemplar et sic per ydeam sig-
natur divina essentia quod est princi-
pale significatum / et quantum ad
hoc ydea non dicit nisi unum preter
per ydeam significatur connotatum et
illud connotatum est respectus plurium rerum
que sunt circa divinum exemplar et quan-
tum ad hoc sunt ydee plures quia plures
et diverse sunt rationes secundum quas condi-
ta sunt ¶ Ad obiectum quoniam sicut ydea
exemplar ita et vita. Johannis 1 quod factum est
in ipso vita erat sed non dicuntur plures
vite aliquo modo in ipso ergo nec plures
ydee / vel quia non dicitur nisi una vi-
ta et plures ydee ¶ Ad istud dicendum
quod aliud connotatur per unum quam
per aliud [illegible] sed divinum
exemplar vita ydea et ratio quod cum
id formatur et exprimit creata
sed tamen differunt / ita vero quod
formatur primo accipitur esse et post
esse distinctum / et post esse dis-
tinctum ordinatum et sic modo dis-
tinguntur opera per conditionem ge-
¶ Quod ergo divinum exemplar significat con-
notando rationem adequationem tantum et
sic nota dicit divinum exemplar quia nunc
dicit esse vel rationem ad esse distinctum
et sic significatur per ydeam / vel rationem
ad esse ordinatum et sic significatur per
hoc quod est ratio / quia ergo vita dicit
divinum exemplar prout respiciat ens
vel esse dicendum autem ens vel esse
non dico quod unum accipiatur
nisi in creatura immo omnis sunt
in ente ideo non est aliquid con-
notatum per vitam unde possum
ipsam plurificare et quia apte con-
notati veniunt pluralitas exigitur
et non apte principalis significati

q ss vnu z ss s no possint ali
quo m dici plez vite mo oia
sut vna mta in cature n e
pluralitas p rem ad res s z q
notando p ydeam / dico aliqd
vnde possim plificare q quo
tat ibi distincto rei a re z rm
s z pluralitas ydee / sibi ro q
notat rm ad ee ordinatu
z catua s ee ordinatu dt dis
tinctam in catua q ad ad ordi
nat ee corle z spuale z hi9
z ideo qntu ad hoc pluralitas
ronu / ad pma rom q obz
q sit pla cont abetno si plos
cont ydee dd q p ydeam dr
aliquid ut pncipale significa
tu z rectitudine / z s e dia
eca nl exemplar / ste p yde
am dr ad qnotatu z obliqta
tate z s e rs adcaturas
m ad go e dicte ydeas plos
qm exemplar plin expte go
pncipal significati n po pla
litas s expte qnotati z ap s
n se q pluralitas abetno imo
exns se q vnu sit exnr
oim abetno / ad 2m dd q
ydea vna e z qstu e forz
exnris sine exnr q s m dt
qo ritate rerum 2m q sut
inta sicut dom e / q res i
ee n differunt / tu z qm
ydea plos z z loq 2m qno
tatu q plos sut reru dis
tincones inqntu in ydea
dt exnitate ee distincti et
plos rones q plos ordines
z sit qcededo z q n e nisi
vnu expr nl for exnris sic
no nisi vna efficacis / ad
tcm dd q ista pluralitas e

apte rei s res d dupl / si
absolute z respective ut ex
dicat res apa rei qparato dd
go q a pluralitate qparacois e
pluralitas ydearu / ad qrtu dd
q hi9 mis z asme s expst n
se q mdeo sit dependen z
rs adcatam imo se q catu
ra sit rm nl dependecia ad
ipm / vn tn dico q ydea sigt
diam eem ut forma exre
hi9 z illi9 / p s quotat rs
z dependencia cate addimi
exemplar zm ego hz tn 2m
modu intelligendi nl signi di
sigscet rs catorz adcatu
ra / s n n z q cator depe
deat acata neqz q sit rm
ad ipm imo expdeste intellis
q alit n cognoscimu dm
n p caturas / z p sic sigcam9
ipm qnotatie rs ad ipas q
s tn sigrat magis depen
dencia catuaru ab ipo q e
atue se ab ipo / ad ipmo qsp
vm aug z li de t n ponit
alia mutaco z ideo ps q po
respectu ipius adcaturam
s po in catua respectu ipi9
Quer quel ut 2o vnitas
dim ee qpatia se pla
litate p 2o / ad q sit obz sup
posita pone p se nota s q di
nu ee e expr omis esse cati
ste supposita alia pro p se no
ta q vnitas n pot ee ca mil
titudis nisi intelligat reperta
ste supposita alia s q dimu ee
e vnu z na exnris arguit
z ee cato z dra vni9 z mi
tor go dimu ee e expr vni9
z mltoz q pz p pma ppoz
s dimu ee e vnitas q pz p

tracam pposi[tionem] g[ra]o d[iui]m[u]m ee e v=
nitas ep[re]d[ica]bilis v[er]u[m] q[uia] et multos
s[ed] vnitas n[on] e[st] ep[re]ss[iua] multitudi[n]is
nisi intelligat[ur] [con]petita sic p[ate]z
p[er] 2[m] q[uia] ppo[situm] r[e]linq[ui]m[us] g[ra]o q[uod] d[iui]n[u]m
ee e vnitas [con]petita s[ed] n[on] e[st]
[con]petita [cu]m aliq[ui]b[us] p[er]f[ecti]b[us] n[atur]ale r[e]=
linq[ui]t[ur] g[ra]o q[uod] e[st] [con]petita malig[nis]
p[er]f[ecti]b[us] [com]p[ar]acio[n]is ¶ Ite[m] h[oc] p[ate]z p[er] q[ue]mq[ue] ro=
ne p[ro]ficie[n]s v[er]umlibi e[st] ee n[atur]as
p[lu]ri[u]m p[er] s[e] sic p[ate]z demo[n]strato
h[omi]ne vno et angelo vno et
e ee p[lu]res n[atur]as vni[us] p[er] se sic
p[ate]z [in] vno h[omi]ne si g[ra]o duo s[un]t ex
t[re]ma [et] r[e]rum n[atur]a ee e vni[us]
medi[u]m e[st] accipere q[uod] s[ub]l[ate] ne
cessario intell[igitu]r m[edi]o ep[re]ma
si vna na[tur]a[m] p[lu]ri[u]m p[er] s[e] s[ed] no[n]
[in] v[er]um[en]t[is] [et] ee c[re]ato r[e]linq[ui]t[ur]
g[ra]o q[uod] e[st] [in] ee d[iui]no ¶ q[ue]r[itur] h[oc] de
s[anc]to vi[c]tore vbi nulla d[iffe]r[enti]a nulla
p[lu]ralitas ee pot[est] vbi a[ute]m e[st]
su[m]me si[m]plex nulla pot[est] ee
d[iffe]r[enti]a g[ra]o nulla p[lu]ralitas s[ed] d[iui]=
nu[m] ee e[st] su[m]me si[m]plex g[ra]o
nulla d[iffe]r[enti]a nulla p[lu]ralitas e[st]
[in] illo s[ed] g[ra]o p[lu]ralitas e[st] [in] illo
¶ Ite[m] boe[ti]us [in] li[bro] de t[rinitate] de q[uo] nullas
h[abe]t d[iffe]r[enti]as vbi a[ute]m d[iffe]r[enti]e ab[sun]t
abest et p[lu]ralitas g[ra]o ibi no[n] e[st]
p[lu]ralitas p[er] se ¶ Secu[n]do d[ici]t[ur] q[uod] [con]t[ra]
p[ri]mas r[ati]o[n]es q[uod] d[iui]nu[m] ee e[st] v=
nitas ep[re]ss[iua] [et] p[lu]ralitate p[er] [a]li[as] ¶
ad r[ati]o[n]es [et] p[ri]mu[m] d[ici]t[ur] q[uod] [com]plex[a]
e[st] d[iffe]r[enti]a [secundu]m s[ub]s[tanti]am d[iffe]r[enti]a [secundu]m
accide[n]s et d[iffe]r[enti]a [secundu]m o[ri]gi[n]e[m] s[ed]=
ne [secundu]m r[e]lacione[m] ad g[ra]o d[ici]t boe=
ci[us] q[uod] [in] deo nulla e[st] d[iffe]r[enti]a [in]=
tendit excludere a deo d[iffe]r[enti]am
s[ed] s[ub]s[tanti]am et d[iffe]r[enti]am s[ed] acc[ide]ns s[ed]
no[n] d[iffe]r[enti]am [secundu]m o[ri]gi[n]e[m] [et] [in] mo po=

int ea[m] [in] vnitate d[iui]ni ee
et h[oc] facit d[iffe]r[enti]am p[er]s[ona]le in d[iui]no
ee i[m]mo d[ici]t boe[ti]us [in] li[bro] de t[rinitate]
q[uod] nulla r[e]lac[i]o ad se ip[s]am r[e]=
ferri pot[est] ¶ Ita [et] q[ue]d[am] t[ri]nitat[is]
m[u]ltiplicitas [et] eo q[uo]d e[st] p[re]dicato
r[e]lacio[n]is ¶ s[er]uata v[er]o vnitas
in eo q[uo]d [est] [in]d[iffe]r[enti]a s[ub]s[tanti]e et
op[er]acio[n]is ex quo [con]cludit ita
q[uod] s[ub]s[tanti]a [con]tinet vnitate r[e]la=
to m[u]ltiplicat t[ri]nitate q[uia] p[er]=
ne[n]t ex d[iffe]r[enti]a o[ri]gi[n]is ¶ Ric[ardus]
d[ici]t [in] li[bro] de t[rinitate] tres ille t[er]=
mi[n]i sive dica[n]t[ur] s[ub]s[tanti]a sive s[ub]=
sistencie s[ecundu]m s[ub]s[tanti]e n[atur]e a[lio]q[ui] [ta]m [con]=
t[ra]re q[uia] n[on] h[abe]ntes s[ub]s[tan]ciale ee
s[ed] discreta et differentia p[ro]p[rieta]te
et h[oc] e[st] d[iffe]r[enti]a in p[ar]te adq[ui]sit[a] s[ecundu]m
p[lu]ralitas [et] [in] [con]ti[nuo] s[ed] [in] p[ar]te ¶ Sic
g[ra]o in deo no[n] e[st] d[iffe]r[enti]a [secundu]m s[ub]s[tanti]a[m]
n[e]c [secundu]m accide[n]s q[uia] ibi no[n] est
acc[iden]s ¶ s[ed] solu[m] o[ri]gi[n]is q[uia] h[abe]t
na[tur]a[m] ab alio p[er] g[e]n[er]a[tio]nem et h[abe]t
ab alio p[er] p[ro]cessione et s[ecundu]m [hoc] [in]
p[ro]p[rie]tas diffe[re]ns de qua lo[quitu]r Ric[ardus]
n[on] e[st] accide[n]talis neq[ue] s[ub]s[tanti]alis s[ed]
est p[ro]p[rie]tas o[ri]gi[n]is sive h[abi]tudi[n]is
que si[m]plici[ta]ti d[iui]ne s[ub]s[tanti]e non
derogat et sic p[ate]z veritas q[ue]s=
tio[n]is ¶

Q[u]o[niam] e[st] q[uer]ere de [com]p[ar]acio[n]e
vnitatis d[iui]ne ¶ Et p[ri]mo de [com]p[ar]a=
c[i]o[n]e vnit[atis] es[s]e[nti]e et p[er]s[one] et iu[xta]
de [com]p[ar]acio[n]e vnitatis p[er]s[ona]e p[ro]p[ri]e
s[ed] i[d] ad q[uesti]o[n]em de incarnacio[n]e
d[iui]ni v[erbi] [con]s[er]uam[us] ¶ 2[o] de [com]p[ar]acio[n]e
vnitatis d[iui]ne ad vnitate[m] intelli=
bile ¶ 3[o] de [com]p[ar]acio[n]e vnitatis
d[iui]ne ad vnitate[m] reale[m] q[ua]ntu[m]
ad r[e]p[re]sentacio[n]em ¶ 4[to] de [com]p[ar]acio[n]e
q[ua]ntu[m] ad [e]q[u]alitate[m]

Qvantū ad p^m sic obi'
eadē ē vitas p̄ris ꝙ essē
tie et p^e et vni⁹ ꝑe et alti⁹
g^o eadē vnitas essentie et
ꝑsone / ꝗ vnitas antecedit
vitatē g^o ydēptitas vitatis
support et ꝓ intellīt an se ydēp-
titate vnitatis / Itē si h' vni
tas nō ē illa in diō eē ē h'
et h' g^o ꝗpō et nō simplicitas
/ vnitas essentie nō mul
tiplicat trinitatē zm aut v-
nitatē / rlacō multiplicat
trinitatē / ꝑe accipi^r trinitas
vn boeci⁹ i li de trini sba ꝯ-
tinet vnitatē / rlacō multi-
plicat trinitatē g^o h' vnitas
nō ē illa / Ulter quer^r de
vnitate notōnu et ꝑ^{as}d an
sit eadē / ad ꝙ sic sicut se
hꝫ res ad eē ita se hꝫ ad
vnitatē / s; idē ē eē ul' eēn
p̄ris et inascibilitas ꝙ ē
ei⁹ notō g^o eadē ē vnitas
boz pꝫ / ꝗm tn i simplici
nō differt ꝙ ē et quo ē bn
sc^z ꝙ si p̄r ē inascibilis
ꝙ sit ipa inascibilitas
sic summū bonū ē summa bo
nitas / et sic eadē ē vnitas
notōnis et ꝑe / vnitas i
nascibilit^{is} distinguit^r ab
vnitate p̄r nitatis siue gn̄is
nis ꝗ h' notō nō ē illa s;
vnitas ꝑe p̄ris nō distingui^r
a p̄r nitate g^o nō eadē ē
vnitas inascibilitatis et ꝑe
p̄ris / nō ē g^o eadē vnitas
notōnis et ꝑe / Rnsio fatea
dū ē dōnū eē / eē i summa
simplitate et i ordine nē / sic
dī. b. aug^e ad d^s fili⁹ a p̄re

nō opꝫ^r i equalitas sube s;
ordo nē / summa g^o simpli-
citas cogit eandē eē vni
tate essentie et ꝑe zm rem
ordo nō nē s; ꝙ mutant^r ꝑe
dīe cogit vnitatē essentie et
ꝑsone differre rōe tali sꝫ
ut ꝑp̄d sit vnitatis essentie
n distingui / vnitati nō ꝑe
ꝯpat distingui et eē i dispa-
tōne nō distinguit^r g^o rep^a
ab essen ꝙ m⁹ distinguat^r
ꝑ^a a ꝑ^a ordie nē siue r-
lacōne ꝙ ampli⁹ declabi^r
infra cu agat^r de trinitate et
simp^r declaratū fuit cu age-
ba^r de simplicitate / rō g^o
i opposituz ducta nō opꝫ^r l
dicam eē eēuale siue zm re
s; solū zm rōm / qm n essen n
multiplicat trinitatē sicut
ꝑ^a h' n facit ꝙ ꝑ^a nō sit essen
s; ꝙ alia rōne d^r ꝑ^a et essen
ꝑ^a m / rapit ordinē nē i di-
nis essen nō ꝯlle an ordo n^o
qui ē ibi s; rōm pricipii et
ci⁹ ꝙ ē de p̄n^o ibi facit dis-
tinctōm ꝑsonalē / h^c ē ꝙ
dt boeci⁹ ꝙ suba ꝯtinet vni
tatē relacō multiplicat t-
nitatē / Ad illud ꝙ quer^r
de ydēptitate ꝑsonaz et no
tōnu dd' sicut dcm ē de ꝑp̄
te ꝑꝑōis ꝙ plēs ꝑe sunt v^a
essen / eodē mō plēs noto-
nes sunt vna ꝑ^a i re / l; sit
dria ꝑsone rōe / vn oīs
notōnes ꝗ sunt exceptē p̄ris
sunt ipa ꝑ^a p̄ris in re / l;
g^o notō a notōne distingua^r
h^c nō ꝫ ꝑ h^c ꝙ utraqꝫ no-
tō nō sit ipa ꝑ^a s; ꝑ alia

cam | fiant no depugnat p a p
qz utraqz no sit eem s pp a
et pp h no pcedebat ro ia

Q uende quer degparacoe
unitatis dic | ad unitate
intelligibilem | qr go an sit maior
unitas que possit intelli ¶ ad
q sit. b v. adeugm que om
q recte dr vni acce tenet
unitas unitat | s h z illa
qui ponimus in deo et qui diam
appellamus go summa e inter
omes unitas dia ¶ pte i oibz
medbz ceat catna an cator
cator excedit catum i infitu
vn catna bona | cator an bo
nus summe et infinite bonu
et sic de alijs | go unitas cato
ris summa e et infinita ad ali
as unitates ¶ q maior e vni
tas que e sine ac plalitate
q unitas q e cu plitate aliq
cu g in deo sit unitas cu pli
tate aliq | s psd et notom go
in deo no z summa unitas q pos
sit ee ul intelli | cu si e summa
ut omes | m q in deo n dz ee
plalitas psd et itm eos in
qd cu i aia ul i angelo sit
unitas eentie sine plalitate
psd q maior sit an eqlis
¶ dato dq q int omes unitates
q possint ee ul intelli unitas
dia maior e et summa q ee et
intelli possit | m e dd q ei r
pugnet plitas psd et noto
m | et q dr q maior e unitas
sine plalitas et dd q h vni
z respcdo ad caturas | s i deus
n e h vni imo ibi no qdicat
plalitas psd summe unitati
t addo pa ro e | ¶ a nos vi

demus q unitate summe po plus
declat multitudo caturarum et ef
sium qui unitas effaus | multi
tudo n caturarum declat unita
te summe po et ei q infinitate
et summitate | cu quto plees
sut effaus et quto plees psut
ee tanto plus z depd | vn p
h manifesta dia po ee sum
ma | sic dq q plalitas psd plus
declarat et manifestat unita
te eentie dic qui unitas pe
sine notois | vn m aug sit
verbum declat id q hec i deo
sic et ista plalitas psd vtu
te et unitate eentie manifes
tat ¶ pte alia e ro na cu ea
de sit eem et oio simplex i
istis psois no multiplicata
s multiplicatom eoes pz q i
ipa e magna et summa pfao
unitatis | vn i hoc deficit
unitas eentie vlis ab unita
te eentie pe qr lz utraqz sit
i plibz | cu eem vlis ita et
i plibz qr multiplicat et nua
t p illa | eem a dia n multi
plicat p illa imo eade e
no multiplicata i psois | vn
cu dr deus gnat dm sine
pr gnat | filius gnat spc
s pcedit ab utroqz totu i psz
ad unitate eentie sic dt an
selm ¶ pte tcia ro e qr quto
e in dinies ad eius unitate
rfst | vn prem gnare n
ad z qui prem ee prem
prem a ee prem n ad qz
qui prem ee prem ee n
ad e qui dia eem | vn oia
ista et omes rones pbes ad
unitate eentie reduant q

in ipis no mltiplicat' et si se
qditas gnoie fiat lo3 b. dyo9
facit declaracom vnitatis ecn
cie

Tercio queit' de qparacone dic
vnitatis ad vnitate r
ale quatu ad rpsentacom
qr go an mag' rpsentet'
r vnitate qponetau qm qpoi
ti deinde an mag' r vnitate
pticlalis qm vlis

Quantum ad pmm sic argu3
vnitas qpoiti desicit ab
vnitate qponetau qr due vni
tates qponetau vniut' ex
quib3 surget vnitas qpoiti
go posterior e qm vnitas qpo-
netau / mag' go elongat ab
vnitate pma / et ita mag'
rpsentat' vnitas r vnitate
qponetau qm qpoiti / cotem
pma vnitas simplex e go
vnitas mag' simplex / s3 si
plior e vnitas r tanto ply
assilat' vnitati pme qm
vnitas minq simplex s3 si
plicior e vnitas i qponeti
b3 qm r qposito / qm vnitas
qponetau no rsolui' i ali
a vnitate / vnitas a qpoi
ti r alia rsoluit' vnitate
go vnitas qponetau plus
assilat' vni ti dic / 9 vni
tas in qponetib3 est vnitas
s quid / cnu aug' r li dem
ciam bom dr q ni n ht v
nitate nisi 2m q sic n ee
s quid s3 vnitas simp' ma
g' assilat' p ac sume vni
q nsime at simp' e vni
tas qm vnitas 2m qr go vni
tas qpoiti mag' assilat' p
vnitati qm vnitas qpone

tau go vnitas dia mag' r
ea rpsentat' / Dolo dd' q
vnitas pa 2m q ht 9 duo ht /
vnu e q ipa e simplex ite
ipa e simplex vnitas et
pfcta vnitas / go quatu / go ad
h q ipa e simplex vnitas
qpoi' plus ht qnotecia cu
ipa qponecia qm ipm qpo
situ qr simplicior fuit et qui
tu ad h' mag' pticipat rom
vnitatis p. / quatu au ad h'
q d' ipa vnitas pma simpl
et pfca cui n' deest d9 q 9
poitu plus ht decenacia
cu ipa qm qponecia / vni
tas n qpoiti e vnitas simpl
et pfca / vnitas a for' n e
pfca sine vnitate m n eq
sic go vno mo plus rpsent'
vnitas dia r vnitate qpone
tau / alio mo r vnitate qpoi

Deinde queit' an mag' ti
gis rpsentat' vnitas
dia r vnitate vlis aut pti
clarls / ad q sic / ome qd e vni
mo r vni spe et gne et
no eq 2m q ht 9 / vn vnitas
gnis no ponit vnitate spi
nc vnitas nui qpo3 / ponta
vnitate spei / imo eq mo v
nitas mdalis illas ponit / go
vnitas mdalis habudat r
illas vnitu go plus ht de
na vnitatis qm ille vnitates
go pticlae q e vnu vni te
mali mag' e vnu q ab le
q e vnu rliqs vnitatib3 / ite
qtqd e i gne nl spe qticabile
e a mltis s3 qtac a mlti ne
h' rcedit qpfcone vnitatis

et magis sit universale continuatur a
multis et unitatur. Pro illa multa
haec igitur facit elongari a perfectione u-
nitatis. Sed universale est unum generice vel
specie, ergo magis elongatur a perfec-
tione unitatis quam particulare, et
ita particulare magis est unum quam
universale. ¶ Quarto unitas universalis est sim-
plicior quam unitas particularis ad-
dit ad illa. ¶ Quinto est indissolu-
bilior quam unitas universalis est uni-
tas secundum incorruptionem quia universale
perpetuum est et incorruptibile / unitas
autem in multo et aliquibus accedit
ad corruptionem, ergo unitas in
multo plus elongatur ab unitate
prima quae nullo modo cedit ad corrup-
tionem / ~~ergo unitas in multo~~ / quam u-
nitas universalis, ergo magis repperitur
unitas divina in unitate universali
quam particularis. ¶ Solo dico quod uni-
tas primi tantum est / primum enim est unum
ita quod essentia primi non est essentia istius
nec illius sed est sua essentia distincta
ab aliis rerum essentiis / unde u-
nitas prima ita se habet quod unitas
sua est distincta ab hac unitate et
ab illa et huiusmodi nec cum ipsa prima
unitas est ~~abstrahat~~ unitate et in ea
et in alia sed quod nos ponimus quod
prima essentia est communis in uno quoque
non tamen communiter ita quod per praedicationem
sed causaliter. ¶ Sexto divina unitas sim-
plex est / trees ergo non est
unitas prima scilicet quae unitas in se
distincta per essentiam ab omnibus aliis
quae est communis in omnibus aliis tamen
quam causas et continentes. Sexto est sim-
plicissima et sic totum est dictum
quod unitas prima tres habet conditiones
secundum rationem intellectivae / prima non est

individualis unitas secundum quod dicimus quod est in
hac unitate et in illa / et quanto
addit magis assimilatur ei unitas
universalis. Quinto ipsa est unitas simplex
et hac item ratione plus ei assimilatur
unitas universalis. ¶ Sexto prima unitas
est completa unitas secundum quod nos
dicimus quod ipsa unitas quaedam in
se fixa et distincta ab aliis
et quanto addit plus ei assimilatur
unitas particularis et hoc modo plus
est unum particulare quam universale quia u-
nitas universalis deficit a perfectione
unitatis particularis

Quarto quaeritur de comparatione
unitatis divinae quantum ad ca-
usalitatem et hoc est quaerere an omne
unum sit ~~unum~~ unum ab unitate
prima. ¶ Ad quod sic arguitur in libro de causis
roel ... primo principio unum est quantum
sed primum principium est prima u-
nitas, ergo a prima unitate est omnis
unitas. ¶ Item duorum nullus ... et
... unius / sed omnia et omnis
particula unitate participat et
ab unitate denominatur summa / ita si-
diatur participare hoc est ... uni-
tatis summae / omnis igitur unitas est
ab unitate prima. ¶ Contra in Corinthios vi qui
adhaeret meretrici unum corpus effi-
citur cum ea / comparat quod hic vocatur
quaedam unitas / sed haec unitas non
est a Deo / quia haec est unitas peccati
ergo non omnis unitas a prima unitate.
¶ Item i Cor. iii qui plantat
et qui rigat unum sunt sed haec u-
nitas non est a Deo, ergo non omnis
unitas est a Deo / quod non sit a
Deo patet quia fiat dicit glossa ibi
unum sunt ratione ministerii sed uni-
tas ministerii non habet unitatem
fitudine cum unitate prima

tinquitur sic uno unitas dua
tas go h unitas no e p(er)fili
tudine p(rim)a unitatis go no
e ab ipa ¶ Primo hoc queritur
ff u(er)bo dyo(nisii) / ut d(icit) omne qu(od)
e sit unu ita dt dyo(nisius) m(ulti)t(udo)
q(uod) n(on) p(ar)ticipet uno ¶ Cu(m) mul
titudo no p(ar)ticipat uno / q(uia)
m(u)ltitudo ex opposito diuidit(ur)
q(uam) unitate / et cu(m) m(u)ltitudo e
ens / n(on) go omne ens p(ar)tici-
pat uno ¶ Solo d(icendum) q(uod) oi(mn)s u-
nitas n(atura)lis r(ati)one qua uni-
tas e ab unitate p(rim)a ¶ Ad p(ri)mu(m)
d(icendum) s(ecundum) glo. que dicit q(uod) fornica(tio)
ambos unu(m) corpus facit ut
quo m(od)o in na(tura) sic et in ma
cula unu(m) sit / d(icendum) no(n) q(uod) in
fornicac(i)o(n)e s(un)t duo .s. ipa ac
to q(uod) e copula carnalis / e
it(em) ibi deformitas / r(ati)one go
actois e ibi copula carnal(is)
et sic e ibi dice(re) unitate na-
lem fine in n(atur)a et h(uius)mo(d)i illa
unitas e ab unitate p(rim)a r(ati)o(n)e
al deformitat(is) q(uia) ibi q(ue)d(am) uni
tas distans a deo / q(uia) in hoc q(uod)
copulat(ur) m(u)ltas deformitate di
uidit(ur) a deo et iungit (con)d(iti)one
et hanc applat glo / unitate
in macula et h(oc) n(on) e a deo fine
ab unitate p(rim)a sic n(on) defor
mitas q(uia) a deo ¶ Ad 2m d(icendum) q(uod) cu(m)
d(icitu)r qui plantat et qui rigat
unu(m) s(un)t h(ec) unitas ministerii r(ati)o(n)e
go ei(us) q(uod) e unitas (con)silitu-
dine cu(m) p(ri)ma unitate et e ab
illa / r(ati)one uo(cis) ministerii h(abe)t (con)silitu
dine / et ita (con)silitudo e unitas
a deo q(uia) ¶ d(icendum) c(ontr)a h(oc) obi(icitur) aug(ustinus)
i(n) li. de ua. ..l ap(osto)l(u)s p(ri)o unu(m)

q(uia) quicq(ui)d aliquo m(od)o unu(m) e
go ad unu(m) t(ame)n sit aliq(ui)d m(od)o
unu(m) go ap(osto)l(u)s p(ri)o e ¶ Iste obi(icitur)
c(ontr)a h(oc) q(uod) d(icit) glo. q(uod) cu(m) d(icitu)r qui
plantat et qui rigat unu(m)
s(un)t ibi est unitas r(ati)o(n)e ministerii
q(uia) uidet(ur) ibi e(ss)e unitas subst(anti)a
na i cor(inthios) uj s(icu)t id qui adheret
deo unus sp(iritu)s e et glo ib(idem)
diligenter attende q(uod) cu(m) de
duab(us) reb(us) u(e)l plurib(us) d(icitu)r unus
q(uia) u(e)l una e et addit(ur) quid
unus u(e)l una et desinit q(uia) s(un)t di
uersi / et desinit q(uia) s(un)t unu(m) subst(anti)a
dia pot(est) diuerse n(on) subst(anti)e sunt sp(iritu)s
dei et sp(iritu)s ho(m)i(n)is / et cu(m) d(icitu)r qui
adheret deo unus sp(iritu)s e(st) / ubi
a(utem) d(icitu)r de duob(us) a(ut) plurib(us) unu(m)
s(un)t / n(on) addit(ur) quid unu(m) n(on) di-
uersi sed unus subst(anti)e e(ss)e intelligit(ur)
ubi uocat(ur) unitas aliquor(um)
et addit(ur) q(uo)d unu(m) possunt
illa e(ss)e diuerse subst(anti)e s(ecundu)m cu(m) d(icitu)r q(uia)
plantat et qui rigat unu(m) s(un)t
/ sic d(icitu)r unu(m) sine addic(i)o(n)e go
unius s(un)t subst(anti)e qui plantat et
qui rigat / q(uia) go d(icit) glo q(uod) s(un)t
unu(m) ministerii r(ati)o(n)e / Videm(us) sic
in iust(iti)a n(on) d(icitu)r carencia iustic(ie)
iusti ubi e possibilitas et debi-
tu(m) iustic(ie) / Vn(de) si dicat(ur) demo
strat(is) duob(us) iniust(is) unu(m) s(un)t
iniusti n(on) solu(m) significat(ur)
carencia iusticie que d(icitu)r generat(io)
in n(on) ente s(ed) significat(ur) gene-
ra(tio) c(ontr)a p(otenti)a fine in debito h(ab)endi
iusticiam q(ue) e genere in ente
fine t(ame)n aliquo existe(n)te go p(ar)te
qua (con)uenit(ur) unu(m) debitu(m) fi
ne possibilitas ad iusticiam
e unu(m) e(ss)e d(icitu)r ap(osto)lo ph(ilosoph)o fine

63

ab vnitate principii corporalia non per-
te quia figura carencia inspiciae non
est per effectum ap. philo. set per de-
fectum ab vnitate illius sicut mo
inttitudo tamen dicitur verum et macu-
la / macula non dicat carentia
spiritualis pulcritudinis tamen debito
spiritui illa in quantum ergo designa-
carencia in debito pulcritudine
tamen dicitur verum in macula est
vnitas secundum apostolum vnitate sicut
ipsum debitum in quantum non designa-
natur carencia et carencia pulcri-
tudinis non est tamen effectiua illius
set tamen defectiua et recessu ab v-
nitate prima ut li. ac. et ordina-
tur ad ad dicitur quod verum quod qui
plantat et qui rigat possunt
esse vnius substancie et dicitur ad glo-
intellectus ibi dicere quod sunt vnius
substancie specifice et non indiuidue
verum dicit verum sunt genere et ita
mistice ratione

Ad diminuate gratia ihesu xpisti
quas est querere de verita-
te diuina / ad quod primo quereda-
sunt haec / an sit necesse verita-
tem esse / an in tercio veritatis
ab interioribus vnitatis entita-
tis bonitatis differens sit ali-
quo modo / quid sit / in quibus
sit / an vna vel plures sint /
an plures veritates sunt ab e-
terno / an omnis veritas eterna
sit / an mutabilis vel immu-
tabilis sit / an veritas prima sit
tamen omnium / quod tamen veritatis opposita
vel falsitas in rebus sit / an
veritati proprie falsitas sit opposita

Ad primum argumentum ex solilo-
quiis ans. si manebit
mundus iste verum est mundum
se esse mansurum si non mane-
bit verum est non esse mansurum si in-
terierit etc. ad incipit veritatem esse mun-
dum interisse ad in potest esse verum
nisi veritas sit / est ergo veritas et
si mundus intereat / iste ansel.
in li. de veritate et in monolog. pro-
bat sic nomine veritate eternaliter
esse vt non possit cogitari non
esse primo sic ostendit sine / cogitetur quod
potest quando incipit aut quando non fuit
sed verum quia si futurum erat aliquid
aut quando desineret et non est sed
verum videlicet quia preteritum erat ad quod
si neutrum horum cogitari potest
et utrumque verum sine veritate esse
non potest et posse est quod veritas
sine aut principium habeat / iste
idem ansel. ibidem si veritas habuit
principium aut finem habebit ante-
quam ipsa inciperet verum erat tunc
quia non erat veritas et postquam fi-
nita est verum est tunc quia non est
veritas erat quod veritas antequam esset
veritas et est veritas postquam fi-
nita est veritas quod est conueniencia
est sine quod dicatur veritas sine
fine intelligatur non sine pri-
cipium vel fine nullo claudi
potest veritas principio vel fine.
ex his ergo concluditur quod veritatem necesse
est eternaliter esse / et quod non possit
cogitari non esse / et sicut augu-
stinus tamen contra quia vnumquodque
sic se habet ad esse sicut ad verita-
tem sit bonum quia vnumquodque et
quantum est bonum tamen ergo aliquod
possit cogitari esse et bonum non
esse sic aliquid potest cogitari
esse et verum non esse / nullo ergo fo-
rius et cogitari non esse et verum
non esse non sed ad dicitur cogitari esse

scz cogitari verum esse non ad aliquid
vero esse verum non esse ¶ Item mr. ar.[o] s
quid est simpliciter sophistica aliquid
non esse est verum ut mundum inclusum
se et hic quod nil mundum finitum esse
est verum / ergo aliquid est verum / Item ex
vo 2m quid innititur verum simpliciter
¶ Ru. 2m aug. in li de va re-
lig. nullus intelligit falsa / ita ubi
inesse est quod intelligitur contemplor
¶ Ad primum dicendum quod rei essentia movetur
anima duobus modis / uno mo-
do secundum dispositionem veritatis movet
intellectum / alio modo secundum dispositionem
bonitatis movet affectum / unde
sicut essentia rei per suam bonitatem
diligitur / sic essentia rei per suam ve-
ritatem intelligitur / et sicut impossibile est
bonitatem non diligi cum diligitur
rei essentia / sic impossibile est veritatem
non intelligi intellecta rei essentia
ex quo patet quod veritas non est separa-
bilis in cogitatione ab esse sive
entitate ¶ Ad 2m dicendum quod cum dicitur
quod dicitur 2m quod dicitur non aliquod simpliciter
nichil si ponitur veritas 2m quod po-
nitur veritas simpliciter convenit nichil
eiusdem sed non dicitur sed omne
2m quid non dicatur ad simpliciter.
(D)einde queritur de intentione
veritatis in quo differat ab
intentione entitatis / unitatis
et bonitatis / Ita diffinit dicit
aug. in soliloquiis verum est id quod est
ergo veritas diffinitur est entitas
ergo non differt intentio veritatis
et entitatis ¶ Item aug. de vera
relig. / vera in tantum vera sunt in quantum
sunt ¶ Contra aug. de vera rel. an-
imarum sensum contrarietate esse qua pu-
tatur quod non est intelligat eam
esse veritatem qua ostenditur id quod est
est id quo differt in intentione id quo
res est et quo ostenditur entitas vel
essentia est id quo res est / veritas
qua ostenditur / ergo differunt in
intentione veritas et entitas ¶ Item
Aug. in li de va reli. dicit qualitas
tas prima est secundum quam de inferioribus
iudicamus ¶ Item in eodem tu dicis
et corpus vos quid nisi aliquam
unitatem contineret in celis sed rur-
sus si vos celo ipsa unitas
corpora non celo / recte illi dicitur / non
nosti istam unitatem 2m quam iu-
dicas corpora quam nisi videres in-
dicare non posses quod eam non
implerent / cum ergo secundum unitatem
iudicamus inferiora est eadem
intentio unitatis et veritatis
¶ Contra non contingit de eodem acci-
pere veritatem et falsitatem sed idem
sed de corpore accipimus veritatem cor-
poreitatis et falsitatem unitatis unde
aug. de va reli. / corpus verum
corpus est sed falsa unitas ergo non
est idem veritas corporeitatis et uni-
tas corporeitatis ¶ Item alie sunt
differentie veritatis et unitatis / uni-
tatis differentie veritatis sunt quod superius
diximus veritatis differentie sunt contra
veritas rei ut veritas signi et
huiusmodi multipliciter ergo non sunt intentione
idem veritas et unitas ¶ Item
aug. super id prima / quaeritis menda-
cium dicit quod sola veritas perficit
bona quia omnia vera sunt / si ergo
bonitas est qua bona perficiuntur 2m
intentionem idem est veritas et
bonitas ¶ Item aug. in li de va
reli. / verum est lux intelligibilis
et hic dionysius dicit quod lux intelligibilis
est bonum quod est super omne lu-
ce ut fontalis radius et
exuberans lucis effusio eam

sr' incidamus et medium intellectum
illustrans ergo eadem est intentio
veri et boni scilicet quod est lux intelli
bilis ¶ Iste aug' in lxxxiii q.
totum malum desperi privatione
specium est ergo totum bonum ex speci
positione / sed ex positione speciei est in re
veritas / ex eodem ergo est in re veri
tas et bonitas / ergo non differunt
secundum intentionem ¶ Item quod est ob
iectum unius potentie est idem secundum in
tentionem cum obiecto alterius poten
tie ergo cum sit obiectum rationis / bo
num voluntatis non erit secundum inten
tionem idem verum et bonum ¶ Contra quamvis
secundum rem gradatum in idem verum
et bonum / tamen differunt intentiones
eorum sicut supra dictum est in questione
de unitate entis in et entitatis ab
soluta sunt intellectua / verum
non addit ad ens in ratione / unum
unitas est indivisio entis / verum vero
addit additionem entis in dictionem
esse / verum veritas est indivisio esse et
eius quod est / bonum vero addit addi
tionem entis et esse in dictionem su
bi esse / verum bonum dicitur indivisio ac
tus a potentia et actus dicitur complemen
tum sive perfectio possibilitatis adqui
res nature ¶ Item sicut supra tac
tum est in questione de unitate differ
unt intentiones iste secundum relationem
ad causam que est unum principium in ratione
efficientis / veritas in ratione for
malis / bonitas in ratione cause fi
nalis que comparatur trinitati / unde
aug' dea. ci. dixit deus fiat
lux et facta est lux / vidit lucem
quod esset bonum ecce dicens et quod
dixit / et ipsum quod dicitur intentio unius
refertur ad dicentem / intentio
veritatis ad verbum / intentio boni-
tatis ad bonum ipsum quod est dicens
est pater cui comparatur ratio efficientis
verbum filius cui ratio formalis bonum
spiritus sanctus cui ratio finalis / iste ergo
intentiones non separantur ab essentia
rei velut vestigia propter causam que est
trinitas unius essentie / unde contra manichaeos
dicit aug' in li. de vera reli. colere et
tenere nos convenit unius substantie
trinitatem / unum deum quo auctore
conditi sumus similitudinem eius
per quam ad unitatem formamur
et pacem qua unitati adheremus
deum qui dixit fiat verbum eius per
quod factum est quod verum est et donum be
nignitatis / quo placuit ut in
integrum quicquid per verbum ab eo
factum est / unum deum quo creatore vi-
vimus per quem reformati sapienter
vivimus quem diligentes et quo
fruentes beate vivimus ¶
Ad primum ergo ad obiectum quod primus id quod
est diffiniat unum / non tamen eadem
est intentio entis et veri / vera propter
hoc quod dicitur id quod est intellectum id quod
sit esse in illo non / quod sit esse in
intellectu in dictione esse et eius quod est / verum
eadem est per intellectum illa diffinitio
aug' verum est id quod est / cum ista
verum est quod sit indivisum esse ab eo
quod est sicut explanatum est supra
sed cum dicitur per additionem ad ens
¶ Ad secundum dicendum quod cum dicitur omnia sunt
vera in quantum sunt / quod dico in quan
tum quod est determinatio potest referri ad
conditionem suppositi / ut sic quod dico
vera et sic modo unum est / omnia sunt
vera in quantum sunt / quod in aliquo et ali
quo supposito separantur unum et
ens immo secundum quod est unum est vel
potest referri ad conditionem forme
sive rationem eius quod dico unum /

t lʒ mo no e vm ens in no e
ro nel ꝫ i dio ee abente in
dom ʒ ad tum q obt de vni
tate dd q ꝯm vnitate indica
m9 sit ꝑ arte t exor de ope ꝑ
vitate in luce / vn dicit aug
i li de va reli ista e lux va
ꝑ qm̄ fantasmata no va ee
cognostis t ita differt / no
q tu dicas q ꝯm vnitate in
dicam9 / hᵉ e i qitu vnitas
assumit rom cae formalis
et sit i qitu i dicit rom vi
tatis sicut sup ostendim9 i qe
de vnitate / ad qitu q obicit
intelludu q vitas ꝑficit boa
i roe cae formalis / bonitas
i roe cae finalis / vtmz au
ꝑfectom sunt bona vitas q
ꝑficit / ad ee ne relatu ad
cam exem / bonitas q ad
ee relatu ad cam finale / ad
qitu q obicit ctra ide q vi
tas e lux intelligibil et bo
tas sili dd q vm ʒ ꝑ differt
qꝛ vm ʒ lux qitu ad intellcm
speculatiu / bon e lux qitu
ad practicu / p lux duplice
ht effcm manifestare et moue
e ei pricipiu manifestadi se
et alia ut dt aug i qda o
melia sup io exposito vbo epl
v que arguunt a lume ma
nifestat ome ei q manifes
tat lume e / et ꝯm hunc mod
vm ʒ lux intelligibil qꝛ pri
cipiu manifestatiu / vn hylar
vm e declaratiu ee / qre e pri
cipiu motiu vn dr q no
sunt i ꝑticipacone lucs ut
opaca et terra nulli sunt i
mobilia / que no i ꝑticipato
ne lucis ut ꝑspicua aq et
aer sunt mobilia ꝫ no ꝑse et
mag aer qm aqua qꝛ mag
ʒ i ꝑticipacone lucis quor
nō lux ʒ desuba sunt mobilia
ꝑse ut cor celestia t ignis
t hac rone bon q e pricipiu
mouendi e lux intelligibilis /
vn dyo9 bonu e ad q oia ꝯ
uertut et q oia affectant / ad
ad ultim dd q sicut ad ꝑua
com inte q e p ꝑfecto cual
ꝑ ꝑuato ꝑp9 sit ad ꝑuacoz
spei ꝯm qm po vitas ꝑ ꝑ
uato ordis ꝑ qm accipi bo
nitas / et ideo dr totu malu
exst ꝯuenie / ut spes dr di
sc ꝑfao ee / et bn ee / et totu
malu ꝫ hᶜ ꝯuenit ex ꝑuatoe
spei tn spes ꝑ hoc se exten
dit ad bonitate sic ad vitate

Quom inqrendu ʒ quid
sit vitas / respondeo go ꝑ
diffinicones vitatis a diuersis
et vi notificacones / na i li
solilod aug pont hᶜ / vm ʒ
q ita ut est m et intelli ex
suo opposito / Si n e flm q
alit q e m / ergo vm ʒ q ita
ut e m / ʒ h diffio i ꝑbla
sit ab aug / na ablato eo cui
aliquid m no m aliquid
ut e / n m aliq alit qm ʒ
go ablato eo cu m neqʒ
vm neqʒ flm ʒ qꝛ m tu
i senb / na ꝯm hᶜ lapides
in abditissimo terre sum n eent
vi lapides / qꝛ n uident ꝑptea
po alia diffio i eode talis
vm ʒ q ita se ht ut cogni
tor m si uelit possit cognos
cere / ʒ ꝯ hanc obz qꝛ exst

sed quod verum non est quod nemo potest cog-
noscere. Contra si falsum quod aliter quam est
non est ergo si aliter videatur sicut lapis
esse lapis aliter ligmen eadem
res et falsa et vera erit. Contra posita
alia brevis in eodem. Verum est id
quod est. Sed obiectum contra id quod est sit substan-
tiam falsi. Ergo id quod est non convertitur
cum vero. Ergo non diffinit verum. Item
si dicatur quod intelligit de veritate rei
non de veritate signi. Obiectum de ho-
mine picto qui est falsus homo et
cui convenit esse quod est. Contra
posita alia quodam philosophi veritas
est adequatio rei et intellectus
sicut generaliter adequatio sig-
ni et signati. Sed obiectum adequa-
tio signi ad signatum non est nisi
cum significatio est. Ergo non esset veritas
si non esset significatio. Contra
posita alia veritas est indivisio esse
et eius quod est. Sed obiectum in negationi-
bus non est indivisio esse et eius quod est
immo significatur divisio esse ab eo
quod est ut cum dicitur homo non est asinus
per negationem dividitur esse asini
ab eo quod est homo. Ergo non esset hec vera
homo non est asinus. Contra posita alia
ab augustino in libro de vera religione. Veritas
est qua ostenditur id quod est et colligitur sic.
Si falsitas qua id putatur quod non
est, ea est veritas qua ostenditur id quod
est. Cum similis est notificatio similiter
verum est declarativum aut manifestativum
esse. Sed obiectum. Si verum est declarativum
aut manifestativum esse sine eius
quod est. Ergo verum non erit quod est aut
esse cum non se ipsum clarificet. Contra
posita alia augustini in libro de vera religione.
Veritas est summa similitudo princi-
pii que sine ulla dissimilitudine
est, unde falsitas oritur. Sed obiectum

dicta eterna non est similitudo principii
cum sit sine principio. Similiter pater est princi-
pium sine principio. Ergo nec dicta
eterna nec pater est veritas. Contra
cum in creatura non sit summa simili-
tudo principii, ergo in creatura non
est veritas. Contra posita alia diffinitio
ab anselmo in libro de veritate. Veritas
est rectitudo sola mente perceptibilis.
Sed obiectum intentio recti-
tudinis si accipiatur proprie non conve-
nit nisi in quantitate dimensi-
va. Ergo non esset veritas nisi in corpora-
libus. Contra si accipiatur methaphorice
ergo per similitudinem rectitudinis in
quantitate. Sed ubicumque sit in-
telligere rectitudo est differentia prin-
cipii et medii et finis, sed
cum ergo in divisibilibus ut puncto
et unitate et etiam in divisibilibus
completis ut circulo non sit differentia
principii medii et finis, ergo in
illis non est veritas nec in illis
intelligibilibus que intelliguntur
ut punctus et circulus non est ve-
ritas. Ergo in deo non est veritas cum
secundum trimegistum deus sit spera in-
telligibilis cuius centrum est ubique,
circumferencia nusquam. Ergo intelligitur
per modum puncti et per modum circu-
li. Contra si accipiatur rectitudo pro
iustitia secundum quod dicitur quod sit iuste si
recte et quo modo ab anselmo
secundum quod est ad ut dicitur nihil non con-
sit ut dicitur tunc dicere veritatem quod
nihil dicitur esse rectitudine. Preterea cum
iustitia et bonitas sit secundum hoc so-
la mente perceptibilis non differret
secundum diffinitionem veritas, iustitia et
bonitas. Contra cum sit aliqua
que percipiuntur non solum mente
sed sensu ut corporalia, ergo in corporalibus
non erit veritas cum veritas sit

sola mente perceptibilis. ¶ Iste tot mo-
dis assignate sunt notificatio-
nes veri et veritatis quod assig-
nantur non videntur defice(re) vel
superflue aut male assigna-
te esse. Queritur ergo qualiter accipiantur.
Responsio ad istud dicendum quod omnes dicte
notificationes assignate sunt in
sua ratione. Ita quedam notificatio
c) vel est generalis ad veritatem sive
sit creata sive increata. Et creata
sive sit cogitationis, sive voluntatis
sive actionis, sive significationis,
et hec est: veritas est rectitudo etc.
sicut ipse innuit in libro de veritate
et nomine rectitudinis dividit eam
ab omni re que rectitudo non vo-
catur, quod non sola mente perceptibilis
dicitur separat eam a rectitudine
visibili. Speciales non notifica-
tiones differunt. Ita quedam date sunt
de veritate comprehensionis ut ille so-
le que cadunt in id. Verum est quod ita
est ut videtur. Et alia. Verum est quod ita est
ut cognitor vult ... possit
quis cognoscere. Quedam de veritate sig-
ni sive significationis ut illa
veritas est adequatio rei et intel-
lectus. Et quedam de veritate rei ut
ille due que cadunt in idem. Verum
est id quod est. Et item veritas est in di-
visio esse et eius quod est. Quedam non de
veritate increata principaliter ut ille
due Augustini de vera religione. Veritas
de veritate ... quod accipitur commu-
niter et hec notificatio est perfectum (?)
consequente veritas est qua ostenditur
id quod est. Et prima veritas se habet ad
intelligibilia sicut lux ad
visibilia et huic consonat diffinitio
Hylarii. Verum est declarativum esse.
Alia non de veritate increata communiter
quod accipitur personaliter et appropriatur filio
sicut unitas patri et bonitas

spiritui sancto, quod est veritas est summa si-
militudo principii etc. quia principium
ibi dicat personam. Responsio ergo per
ordinem ad obiecta. ¶ Ad obiectum contra
primam diffinitionem: Verum est quod ita est
ut videtur. Contra patet responsio. Ita data
est de veritate comprehensionis sive
cognitionis non rei, et ideo ab-
lato cognitore non est hec veritas
secundum actum quamvis sit secundum habitum
in hac quod res nata est cognosci
vel videri ut est. ¶ Ad obiectum contra
secundam que debeat prima similis
est responsio. Quia quamvis non sit aliquis
qui possit cognoscere ipsa tamen
res adhuc est cognoscibilis
et ideo adhuc habitu sive potentia
manet veritas comprehensionis. ¶
Ad aliud quod arguunt sicut in eisdem
est quod eadem res sit vera et falsa per
... quia e[x] veritate comprehensionis
procedit ad veritatem rei et ideo
quia commutat predicamentum et est
sophistica secundum dictionis. ¶ Ad aliud obiectum
contra tertiam: veritas est id quod est esse
pro ratione enuntiationis que est vera
et falsa. Dicendum sicut distinguit Anselmus
in libro de veritate alia est rectitu-
do et veritas enuntiationis quia sig-
nificat ad quod significanda est facta
alia significat quod accepit sig-
nificare ... est non ad significandum re-
esse diem et dici non est. Vel sic: Si-
ve dies sit sive non sit hec oratio
dies est significat diem esse, primo
modo veritas dicitur mutabilis
et separabilis in contingentibus, secundo in-
separabilis. Primo modo est susceptiva
veri et falsi; veritas in hac non ma-
nens attenditur secundum id quod accipit
enuntiatio, sed secundum id ad quod est
secundo modo, quia attenditur id quod accepit.
Verum Anselmus dicit quod prima veritate
hec accidentaliter, secunda naturaliter. ¶ Ad
id vero quod obicit de sermone predicto

dd' qui ho pictus vel z pictura
et e idē e ƀ ƒte ho / et hc z
id q nō e / qadm dt aug de
vera reli / si verū iuisibiliū
pulcritudo q gtinet vnitate
et n r̄plet vnitate nos fallit
intelligim9 nō eo q e nos
falli ƀ eo q nō z omē m
corpus vna coz9 z / ƀ ista unitas
ad obm gt quartū / vitas
z adequacō et dd' qm diffi
cōes nō r̄spiciūt ee actu ƀ
ee i ptu / vn si nllꝰ ho sit
adhuc e vera diffo / ho e anial
ronale mortale gra ei dr̄ vitas
z adequacō n̄ copulat adequacō
i actu ƀ i ptu / ad qū
ta s̄ vitas z indiso et dd' q
vitas negacōm fūdat i
vitate affirmacōm / vn vi
tas hi9 negacōis / ho n e asin9
fūdat i hac affmacōe ho e
ho / et si sufficiat dicm ee asi
m abeo q e ho / hc nō e insu
pindicm ee hōis abeo q e ho
et ita vitas negacōm z indio
ƀ re / eadē m / z vitas affirma
cois ho z ho / et ho nō z asin9
q̄m9 differūs insignādi rōne
ad obm q sexta diffiom
q e / vitas e qua ost̄ et que
eadē e vō diffione hilarij
vm z declatū et dd' q sicut
lux manifestat se et alia / sic vi
tas q e dia eēn q e ipa lux
intelligibilis sic dt aug9 de vera re
lig / ad obm q septiam diffi
nicōm s vitas e sūma similitu
do pncipij / dd' pūt dcm z q
h' diffo z p̄me vitatis pūt
accipit p̄sonalit et p appracōm

q ideo nc ad rem / q obiat
de eēn nl depre / et q obiat de
vitate caute / vn illa notifi
cacō ost p p̄etate p filij a
p distinccōm ab alijs p̄sonis
et p distinccōm a creatūris / omē
n q e aut e pncipm ētnm
aut a pncipio / pncipm etnm
z vnitas dei pris / s apno
dmpt / aut apno qui e i ydep
titate subē aut indulsitate
subē si i dulsitate sic e creatū
q q̄m9 silis sit tn̄ nō pot
exprime illa vnitate pncipij
q imitat / et idō i hc pt olri
silitas sicut dt aug / n i q̄m / i
imitat ƀ i q̄m i plere n pot
ste si e apho i ydeptitate
subē ad h dmpt aut gro i
ydeptte subē et silitudine seu
gformitate nocōnali aut i
ydeptitate eēnae i dria no
cōnali pro mo e apno pre
filiq qui e apre id i subā
et gformis i nocōne q sicut
pr p'a aquo alius sit filius
2o mo spc scs qui e apno pre
in ydeptitate subē / ƀ nō gfor
mis i nocōne / q spc scs ƀ
p'a q ab alio aqua nlla sili
tudo q pncipij magna e
i eēna i qntū vna e s tn
in dulsitate eēnae silitudo ma
ior i spu sco qui e apat in
ydeptitate subē q̄m9 nō gfor
mis i nocōe / silitudo vō su
ma filius qui e apre in ydep
titate subē eēnae et gformis
i nocōne vt cū de spu sco n
dicat silitudo maior / et hic
z silitudo intellcs parte diffi
nicōis / In h m q dr silitudo

principii distinguitur aperte in hoc
quod summa proprie modus qui dicitur
a spiritu sancto in hoc quod nulla dissi-
litudo a quo falsitas oritur disti-
nitur a veritate / falsitas non est in na-
tura extra hoc quod unitatis unitate
principii et illud implere nititur
illa est veritas que id implere
potuit et eo id quod id est / que
ita est filius ut dicit magister hoc in-
pleat ac si ipsum / ipsam non est
quod id sicut est ostendit / verum etiam
eius et lux eius rectissime dicitur
¶ Ad obiecta contra diffinicionem veritatis
anselmi respondeo ad primum quod rectitu-
do dicitur per similitudinem duobus mo-
dis primo rectitudine non est de-
bita ordinacio medii ad extre-
ma / et ipsum medium non decli-
nat ab extremis racione de-
bite ordinacionis quod est debite or-
dinatum dicitur rectum / racione non stu-
dens medium ad extrema ubi in-
venitur et declinabilitas medii
ab extremis dicetur rectum / quod
minus proprie ibi non sit ratio me-
dii et extremorum / dicendum ergo quod diffinicio
diffinicio generaliter datur ab anselmo
veritas est rectitudo et cetera dicitur
veritas multipliciter in signo ut
in sermone ut zacharie viii loquimini
veritatem unusquisque cum proximo suo
et in cogitacione psalmus qui loquitur
veritatem in corde suo et in voluntate
Jo viii de diabolo in veritate non
stetit et in operacione Jo iii omnis
qui facit veritatem venit ad
lucem / ostenditur anselmus quod in omnibus est
rectitudo ex debita ordinatione
extra hoc quod sint nil faciunt quod de-
bent / nisi ad quod debent / tunc
veritas enunciacionis cum sit quod
ad
dicitur et quod dicitur sicut et decretis ¶ Iste
est veritas prima Jo xiiii Ego sum
via veritas et vita in qua non
cadit proprie intellectu debitum non
sit accipere debitum heredie nisi
necessitatis sicut dicit anselmus quod
nulli debet sed omnia ei debent et ideo
quod omnia debite ordinantur ad ipsam
ipsa rectitudo non quod ipsa debite
ordinetur ad res / sed res debi-
te ad ipsam / in omnibus ergo in venitur
debita ordinacio et ita rectitudo
secundum primum modum ¶ Iste quod ordo sit
dicit augustinus consistit in rebus in naturalibus
omnibus veritas quod medium non de-
clinat ab extremis ubique in
veritate data est nil facere quod de-
bent et ad quod debet est rectitu-
do que est veritas / quod dicitur / dicitur per comparatorum
ad eam a qua est / qui unum exte-
mum ad quod dicitur dicit comparacionem ad fi-
nem ad quem est / quod alterum extremum
est non vero nil facere quod medium
si ergo / res nil facit quod dicitur sive
expleat quod a causa sua accepit et
propter finem quod dicitur / recta est et per hunc
modum decurrit in tercio recti-
tudinis unitas in causam sive sit
significacionis sive cogitacionis sive
voluntatis et secundum modum secundum
intencionem aut prout consideratur in
re et ut causa in venitur intellectu
rectitudinis huius modi / sed eminencior
modus sed quod consideratur ut causa in ve-
nitur in tercio causa efficiente qui
unum extremum in racione intellu-
tie secundum quod accipitur intellectu veri-
tatis ¶ Iste in venitur in tercio causa
formalis quod aliud extremum / ex-
tremum secundum quod accipitur intelle-
ctu bonitas in venitur in tercio

tiae formalis quasi medium
int extrema non declinans et h(aec)
veritas. 2(m)o q(uia) sic formatur omnia ut dicit
aug(ustinus) quilibet ordine monstrat
aug(ustinus) et si de vera rel(igione) ut dom(inus)
3. secundum autem q(uod) considerat(ur) in se ipsa
3 duobus modis i(d est) simpliciter et eq(ua)-
liter. sed q(uod) simpliciter i(n) uenitur sacer
ordo t(ri)nitatis q(uia) unum extremum pr(imum)
qui est non ab alio q(uia) alterum ex-
tremum spiritus s(anctus) a quo nullus aliquis q(uia)
medium non declinans filius qui
ab alio et a quo alius et ipse e(st)
veritas simpliciter 2(m)o q(uia) sicut expo-
tum 3. 2(m)o q(uia) eq(ua)liter i(n) uoce i(n)
intellectuali i(n) uenitur esse intellectu(m)
diligere q(uia) deus est et intelligit se
et diligit se. intelligit se ut verita-
tem diligit se ut bonitatem. q(uia)
unum extremum est esse alterum dili-
gere. medium non declinans int(er)
h(aec) 3 intelligere h(aec) q(uia) manifestum 3
qualiter intellectus rectitudinis ca-
pi(tur) i(n) diffinitione veritatis ¶ ad i(llu)d
q(uod) obicitur de illis i(n) q(ui)b(us) n(on) i(n) uenit(ur)
comparatio medii ad extrema ut i(n)
puncto et caelo d(icen)d(um) q(uod) debita or-
dinationis ad esse q(uod) d(ici)t. et ita q(uod) d(ici)t
est rectitudo intelligibilis i(n) pun-
cto et caelo sicut ostensum est
¶ ad aliud vero q(uod) obicit de eo
pre... quo intelligatur rec-
titudo 2(m)o comparationem medii ad
extrema ¶ ad i(llu)d q(uod) obicit q(uod)
ei n(on) competit ratio debiti iam
supra ostensum 3. et distinguendum
q(uod) debita ordinatio intelligitur vel i(n)
ipsa re que d(ici)t vel i(n) illa cui de-
betur i(n) causa(m) ergo est debita ordi-
natio q(uia) d(ici)t. sed in deo ut cui de-
be(tur) vel distinguenda est i(n) tertio

debitum est in debitum necessitatis q(uod) est
causae et est debitum congruitatis vel
condecentiae et h(oc) est i(n) causatis ¶ ad
i(llu)d vero q(uod) obicit de bonitate et
iustitia q(uia) ei competit esse rectitudine
m(agis) maxime 2(m)o intentionem qua
d(icitu)r debita ordinatio. sed aliam
i(n) tertiam dico q(uod) intentio recti-
tudinis d(ici)t q(uia) similitudine medii
ad extrema. q(uia) unum extremum
po(nitur) unitas aliud bonitas i(n)
tertio medium non declinans u(ni)-
tas et ita i(n) h(oc) i(n) tertio n(on) competit
bonitati esse rectitudinem sic n(on) u-
nitati. sed autem q(uod) intentio d(ici)t debi-
tam ordinationem dicendum q(uod) ordo c(re)-
aturae duplex 3 2(m)o comparationem
ad causam creata i(d est) a causa deo e(st)
ut sit 2(m)o causam ¶ iste creata e(st)
a causa deo ut 2(m)o causam refertur
ad causam 2(m)o p(ri)mo esse attenditur
ordo creaturae qui est ab unitate
causae ad veritatem s(ed) q(uia) est et i(n) esse
s(er)uatur. s(ed) secundum esse ordo creaturae
ad bonitatem adq(ue) 3 debita g(rati)o
ordinatio creaturae q(ue) est a causa ut sit
s(ed) causam est rectitudo q(ue) est veritas
q(ue) est veritas debita ordinatio a causa
ut sit ad causam 3 rectitudo q(ue) est
bonitas q(uia) p(rim)a principi(um) intellectualia me-
tis 2(a) vero s(e)c(un)d(u)m affectum vol(untatis) et
ideo conveniunt possessionem ad divinam vo-
luntatis poni q(uod) d(icitu)r m(ag)is proprie
¶ ad ultimum vero q(uod) obicitur de sensibi-
libus dicendum q(uod) non i(n) tendit anselmus
nisi de veritate intelligibilium. s(ed) q(uia)
veritas signum in sine sensu principi(um)
q(uia) signum 3 q(uod) se sensu subiacet
aliud i(n) tellectui relinquit. similiter i(n)
li illo ipso induxit veritatem se-
n(s)u sine i(n) sensibus. Et alia q(ue) ibi
et que superius manifestabitur.

Postea queritur de veritate in
quibus sit, et utrum unica
sit, se habeat adeo sicut ad
veritatem in re est veritas. Quod
Augustinus in libro soliloquiorum: quicquid est in
aliquo non potest manere si non
maneat illud in quo est; rebus
autem veris intereuntibus manet
veritas; non ergo est veritas in rebus
mortalibus. Item Augustinus de vera reli-
gione: mente invenimus qua omnia in-
telligimus premium et lucem illam
interiorem per quam omnia intelligimus
nulla autem posita extra quia ipsa
veritate nulla excepta dissilit in
ipso et tamen ipso venerimus quod foris
est omnium quod ab uno et non ad
unum refertur. Si ergo veritas est
lux interior ergo est solum in spiritua-
libus et in incorporalibus. Item dicit
Augustinus super canonicam Johannis quod veritas est
lux intelligibilibus; sicut ergo lux
sensibilis non est nisi in sensibi-
libus sic lux intelligibilis non
est nisi in intelligibilibus, ergo
non est veritas in sensibilibus. Responsio ad
quod dicendum veritas in rebus duplex est,
est enim veritas naturalis et veritas
contingentie sicut dicit Anselmus in libro de ve-
ritate significationis, opinionis et ce-
terarum contingentium. Loquitur ergo Augustinus in
soliloquiis de veritate naturali que
est solum in rebus naturalibus. Veritas
non quidem dicta est in rebus contingenti-
bus et naturalibus. Primo est veritas creata
et est veritas causata, et utraque veri-
tate dicuntur res vere sicut bone
duplici bonitate, bonitate creata
et bonitate causata. Veritas ergo quidem
non est in rebus ut dependens
ab illis, et ideo cum res non
intereunt, non interit veritas;

veritas non causata quod est indivisio
esse rei interit rebus veris intere-
untibus. Ad aliud dicendum quod veritas dicitur
lux interior dicitur propter suam spiritualita-
tem et simplicitatem que a sensibus
non potest cognosci nisi ab in-
tellectu qui est unus aut interior
tamen quantum ad suam essentiam attingit
omne quod est, sicut ponit Augustinus exemplum
de ceco posito in sole quod presens est
ei lux, ipse tamen absens est ab
illa, ita ipsa summa sapientia que
prima veritas omnium in quo presens
est cunctis ipse absens, et sic omni
rei presens per essentiam per quam omnes
res in esse salvatur; quando ergo in
lux in tenebris lucet et tene-
bre eam non comprehenderunt in mundo erat. Ad
ultimum dicendum quod lux intelligibilis
dicitur non quia solum sit in intelligibi-
libus sed solo intellectu percipitur. Unde
notandum ad id quod obicitur in precedenti
questione quod sensibilium rectitudo
sola mente percipitur. Ergo ...
bus veritas cum percipiatur sensu
dicendum quod cum intellectus comparatur
esse rei et veritas que sic contingit
ad quam indiget sensus separatus
quod esse sensibile ut iudicatur et
accipitur sensu sic apprehenditur
cum condicionibus materie, veritas autem eius
apprehenditur absque tali apprehe-
nsione materie, et ideo solo intellectu
vel mente. Ex hoc autem non sequitur
quod in sensibilibus vel in rectitu-
dine sensibili non sit veritas sed
quod non percipiatur eorum veritas in
quantum veritas sensu sine per sensum.

Omnium questio est de veritate
utrum sit una ita quod non
plures, ad quod sic dicit Anselmus

sicut se h[abe]t color ad cor[pus] colo
ratu[m] sic v[er]itas ad rem vera[m]
g[ergo] si multiplica[n]t[ur] colores s[ecundu]m
q[uod] multiplicat[ur] coloratu[m] multi
plicabu[n]t[ur] v[er]itates s[ecundu]m multiplica
tio[n]em re[rum] g[ergo] multe su[n]t verita
tes cu[m] co[n]stet multa ee va[ra] ¶
Ite[m] si v[er]itas n[on] e[st] a[lius] g[e]n[er]is recti
tudo s[ed] alia rectitudo signi
ficatio[n]is alia volu[n]tatis / q[uia] h[abe]t
i[n] volu[n]tate s[ed] illa i[n] signifi
catio[n]e h[abe]t su[u]m esse / g[ergo] alia v[er]i
tas significatio[n]is / alia volu[n]tatis
¶ Ite[m] magis q[uia] sicut se h[abe]t ad ee
sic ad v[er]itate[m] / si g[ergo] no[n] e[st] ee
vnu[m] o[mn]i[u]m vero[rum] no[n] e[st] vna
v[er]itas o[mn]i[u]m vero[rum] ¶ Q[uod] arguit anselmus
de v[er]itate si rectitudo no[n] e[st] i[n]
reb[us] ill[is] q[ue] debent rectitudi[n]e[m]
nisi sit q[ua]m q[uo]d debeant / debeant
au[tem] ee s[ecundu]m q[uod] exigit p[rim]a recti
tudo q[ue] e[st] su[m]ma v[er]itas g[ergo] h[abe]t
illis rectitas et veritas ee s[ecundu]m
su[m]ma[m] rectitudine[m] et v[er]itate[m]
ee e[st] g[ergo] vna rectitudo et v[er]itas
¶ Ite[m] anselmus / sicut t[em]p[u]s se h[abe]t
ad t[em]p[or]alia sic v[er]itas ad v[er]a / v[er]i
tas n[on] e[st] mensura o[mn]i[u]m vero[rum] sic
t[em]p[u]s o[mn]i[u]m t[em]p[or]alium / si g[ergo] vnu[m] t[em]p[u]s
o[mn]i[u]m t[em]p[or]alium s[ecundu]m q[uo]d diu[er]sa t[em]p[or]a
lia i[n] t[em]p[or]e mensura[n]t[ur] / g[ergo] vna
v[er]itas e[st] o[mn]i[u]m vero[rum] q[ua]m[vis] mul
ta sit que v[er]itate mensura[n]t[ur]
¶ Ite[m] s[ecundu]m aug[ustinum] i[n] li[bro] co[n]fes[sionum] et anselmus
de v[er]itate v[er]itas radiat[ur] i[n]
p[er]manente no[n] i[n] no[n] p[er]manente
s[ed] vnu[m] e[st] p[er]manens i[n] o[mn]i re
s[ed] id n[on] multiplicat[ur] i[n] h[ac] re v[e]l
i[n] illa / g[ergo] v[er]itas n[on] multiplica[tur]
i[n] h[ac] re v[e]l i[n] illa ¶ Dicendu[m] v[er]i
tas rei d[icitu]r duob[us] modis v[n]o

mo[do] s[ecundu]m q[uod] d[icitu]r i[n]diuiso ee et ei[us]
q[uod] e[st] sicut d[icitu]r ab aug[ustino] i[n] li[bro] soli
loq[uiorum] · v[er]itas e[st] id q[uod] e[st] / et h[oc] v[er]itas
fu[n]da[tu]r sup[er] debita p[ri]ncipia es
se[nti]e re[rum] et debita eo[rum] p[ro]
mone[n]t[ur] m[od]atus et h[oc] v[er]itas
multiplica[tur] s[ecundu]m multiplicatio[n]em es
se[nti]e re[rum] alio mo[do] s[ecundu]m q[uod] v[er]itas d[icitu]r
ab aug[ustino] lux intelligibil[is] eo q[uod]
i[n] modu[m] lucis manifestat / o[mn]i
a et tenet et co[n]s[er]uat i[n] ee
s[ecundu]m q[uo]d lux e[st] p[ri]ncipiu[m] co[n]s[er]ua
tiu[m] suo[rum] effectuu[m] sicut d[icitu]r ab
anselmo / rectitudo me[n]te p[er]cep
tib[ilis] eo q[uod] p[er] ip[s]am mensura[n]t[ur]
o[mn]ia v[er]a sic[ut] p[er] t[em]p[u]s o[mn]ia t[em]p[or]alia
et h[oc] mo[do] vna e[st] et sola v[er]itas
que e[st] diu[in]a q[ua] manifesta[n]t[ur] o[mn]ia
v[er]a et co[n]s[er]ua[n]t[ur] i[n] ee et mensu
ra[n]t[ur] / q[uia] g[ergo] mo[do] multe su[n]t verita
tes s[ecundu]m multiplicatio[n]em esse[nti]e
re[rum] / 2[do] vna t[ame]n v[er]itas q[uia]
s[ecundu]m lux et rectitudo vna
Di[ci]t q[uod] p[ri]mo i[n] h[oc] s[ecund]o sensu v[er]itas
hui[us] rei v[e]l istius distinguen
do v[er]itatu[m] d[iffer]entias ut v[er]itas
significatio[n]is / v[er]itas actio[n]is q[ue]
si ullam ab ip[s]is reb[us] accip[iun]t
v[er]itatis d[iu]ersitate[m] ¶ Q[uod] 2[o] s[ecundu]m
anselm[um] de v[er]itate i[n] p[ro]p[r]ie hui[us]
rei v[e]l illi[us] v[er]itas d[icitu]r ee q[uam]
illa n[on] i[n] ip[s]is reb[us] h[ab]ent ex
ip[s]is a[u]t p[er] ip[s]as i[n] q[ui]b[us] ee d[icitu]r
h[abe]t su[u]m ee / s[ed] q[uia] res q[uia] s[ecundu]m illa
sunt q[ue] sunt p[ro]p[ri]o e[st] h[ui]us q[uod] sic sic
debent ee v[er]itas d[icitu]r hui[us] rei
v[e]l illi[us] ut v[er]itas significatio[n]is
v[er]itas volu[n]tatis et h[oc] q[uod] s[ecundu]m q[uo]d
t[em]p[u]s dici[tur] rei v[e]l illi[us] cu[m] vnu[m]
et ide[m] sit o[mn]i[u]m t[em]p[u]s q[uod] i[n] eode[m]
t[em]p[or]e simul sunt / et si no[n] eet
h[oc] res v[e]l illa no[n] eet ide[m] ide[m]

tpe / n. n. oio dz tpe hi9 rei
nec illi9 qr tpe e ipis rebus
hic ipe fuit i tpe et sic tpe
pse qsideratu no dz tpe alit9
h cu res q in illo fuit qside
ran9 dz hi9 rei nec illi9 ita
sumia ultas pse subsistens
nllius rei e h cu aliquid h
illa e tc ens dz ultas
Quom que3 cu ples ulta-
tes sit ab etno / et cu ee
ultate sit ee qd si sint ples
ultates ab etno erunt pla a-
liqua ab etno q e erroz ¶ Ite
si dicit3 q una e ultas ab
etno / h pla nay qt cu unu
sit de rato diminues nl r-
moues cu dz aliqd unu quad
ho mortu9 se3 nuo pla na
ab etno / q pla aliqua ab etno
cu go hc sit flm / i. hng3 q u-
nu solu et ultas una e abe-
tno ¶ qt cu dico pr qnat / fili9
qnat3 / spc scus pcedit / hic st
ples ultates sicut ples psoe
nl pprietates h ultates iste fut
ab etno etne sine pncipio go
ples ultates ab etno ¶ Ite aug9
dt q tres st res quib3 fruen-
du e / h ultas qlli3 cu ente
go tres sut ultates reuales
hm9 tb3 rebus / h hi9 res st
sine i icio / qr hi9 notat psa di-
uinas / go et tres hi9 ulta-
tes sut sine i icio aut roe
psonalitatis no eet pone
ultate in diuinis ¶ Ite de9
ab etno scivit omne creatura
sine hanc sine illa scivit go
ab etno antixpm foe / et petr9
foe / hoz i. n. ultas sunt ab
etno i mente diua / qr ome
q scit3 / qr unu 3 scit3 / h antixpm
foe n ee petru foe / go u-
tas hm9 i mente diua no e
ultas illi9 / qr si h distinguu-
nt se go et ultates eoz dis-
tingnet3 / h iste ultates st
in mente diua ab etno et sa-
nt3 adeo et par roe ultates
oim creaturarum go ples st
ultates ab etno ¶ Solo dd q
una e sola ultas ni9 pprua
e ee sine inicio / et hc e ultas
pma q e pncipu oim aliaz
ultatu tpoz illis et calita-
te et duratoe q oms alias
ultates tenet i ee et qsuat
¶ Ad pm obm dd q cu dt aug9
q tres st res quib3 e fru-
endu / dd q tres i res aliqu
appellat3 natura / aliqn res
appella3 ipa res nc / aug9
go notat ibi / tres res / tres
diuinas psonas / ven st hic
tres res nc sine tres psone
no tres res / i. tres nc ino
sut tres uni9 nc et sut
illa nra s. diua eem / et ideo
no ultas ad eem rpat3 et
sup ipam fundet3 n e dd
q hic hacs tres ultates di-
ucte imo una sola / eodd ad
obz q pnem qnare n e fi-
lm qnari / dicim9 q si lo
qm dcultate q e rei rela
te ad intelcom possct dc q
sut tres ultates 2m rom
intellectie / una tn 3 sola
ultas eencie n ples et
de hac hic loquim3 ipa
n. pprietas ad pm redua3
et pa adeem / et pp hc ultas

69

pertatis ad unitatem patris reducatur
et unitas patris ad unitatem essencie et
ideo ut sit ibi una sola essencia
vel unusquisque sit ibi una sola unitas
que sit patrem enim generare non ad
quam prem esse / et filium generari
idem est quod filium esse spiritum sanctum pro
cedere idem est quod spiritum esse / sed cum dico
patrem est / filius est / spiritus sanctus est / idem
dico esse sine eandem essenciam / hic
non esse dicitur de patre quod pater est essencia
et de filio quod filius est essencia / et filius
de spiritu sancto quod spiritus sanctus est essencia /
si ergo hec unitas patris generat reducitur
ad hanc prem esse reducitur ad
essenciam / et sic de aliis et ita ad
ad eandem essenciam reducitur ratione
cuius est unitas constat quod non sunt ibi
tres unitates sed una sola / et ita
non ibi sunt tres unitates sine
minime quod ad unam indivisibilem
unitatem reducuntur racione augustinus dicit esse
una ¶ et philosophus patet solo ad primum et
secundum / ¶ ad argumentum quod licet referendo ad
res extra quarum una non sit al
tera / quod petrum fore in re non est
antixpm fore / tamen in mente divina
unitates iste indivise sunt et sunt
una unitas / sicut non plurima unitas
sine divina essencia / ita mundus fore antequam
mundus sit non est aliud quam divina
datur mundum idem est quod divinam esse
et ita unitates iste relate ad divinam
essenciam / unum sunt quia sunt divina essencia
unde hac racione dicit anselmus quod creatura
in creatore est creatrix essencia / unde sicut
nos dicimus de ydeis quod ideo relate
ad ydeata plures sunt quia creature
quarum sunt plures sunt non una
est alia et ideo in comparacione ista

una idea non est alia / comparacio
tamen ad ipsum primum comparat sunt in me
te divina omnes ydee sunt unum / sic
dicimus quod iste unitates plures sunt in re
extra non una sit alia / sunt
tamen una unitas comparando sunt in mente
divina quia sunt idem quod prima unitas que est
divina essencia / et ita sunt una unitas
et non plures sed quod sit sed quaeritur
dicendum quod est unitas plurium rerum

Postea queritur de eternitate un
itatis an omnis unitas eterna
sit / ad quod sic augustinus ut magister est
eternum quod unum et duo et
tria esse quinque / ergo aut dicetur deus
est unum et duo et tria esse
quinque vel quod plura sit ab eterno quod
utrumque est inconveniens ¶ preterea quod non in
cepit est eternum / sed unitas hec preposita
antequam nasceretur non incepit
ergo est eterna ¶ preterea quod est eternum numquam
desinet / sed unitas huius propositionis ali
quando desinet / postquam non natus
erit non erit amplius vera / ergo non
est eterna ¶ preterea contra hoc quod utrumque
enunciabilia sit ab eterno ¶ ad
quod sit ab eterno fuit verum mundum
fore / aliter non preciso que fuit de
se ab eterno non esset vera et ita de
aliis ergo enunciabilia fuerunt ab
eterno ¶ preterea augustinus in libro soliloquiorum dicit quod
sequitur si mundus non fuit mundum
non fuisse est verum / et philosophus in tercio
probacionem quod unitas est eterna philosophus quod
necesse est alteram partem contradictionis
esse veram et ita mundum non esse
fuit verum antequam fieret ergo e
nunciabile ab eterno ¶ preterea accidit
mundum fore / hoc enunciabile af
firmat de mundo quod non erit / falsum
tamen dicitur mundus non est / antequam mun
dus esset / hoc enunciacio negat

de mũdo qm̃ ʒ / si g° deus ꝙ oio
n̄ e nc ꝑ affirmare et si nihil
nichil eet nc poss de aliq° ne
gari / g° cũ ab eterno nõ fuīt
mũdus nc aliq° eorum que sunt i
mũdo nõ erit verum dicere ab eterno
mũdus erit et mũdus n̄ est / Ad 3
ab eterno nõ e enũciabilis / nc res
a qua enũciatur / g° enũciabilia
nõ fuit ab eterno / Ad 4ᵐ dicendum
dicendum ꝙ veritas huius ꝓpositionis antixp̄c
nascetur / et hi9 duo et tria sunt quin
que / et hi9 celum e sp(h)era plana pot
retorqueri vel ad id in quo ra
dicatur veritas illa sicut i subiecto
sicut dicit aug° et breuius dispo
neri est id ꝙ e et sic iste verita
tes n̄ sunt eterne / et ꝙ sicut dicit
aug° / vel magis ʒ eternum et acci
pitur ibi eternum ꝓ ꝑpetuo vel ꝓ
eterno temporis / vel pot retorque
ri dictarum ꝓpositionum veritas ad pri
mam veritatem et sic e quelibet illarum
eterna / nec e ad quem ipse deus
nc ideo dicitur ꝙ celum rotundum sit
deus simpliciter loquendo / sz celum rotundum
sunt e in deo / Eodem modo dicendum
ʒ de illa antixp̄c nascetur ꝙ si
veritas hi9 retorqueatur ad veritatem
primam / hoc modo e veritas ʒ eterna
si retorqueatur ad id in quo ʒ
sic n̄ est eterna simpliciter tñ i ge
neris et in eterno pot dici n̄ ha
buisse principium sequitur tñ s
ꝙ dicit ꝙ preteritorum nõ e finis sz
principium in tempore / contrario futurorum
nõ e principium sz finis i tempore
sicut in quinto ʒ de ordine temporis
n̄ est assignare tempus i quo vl
timo sit vera cesar fuit / sz e
assignare in quo primo fuit vera
ita e contrario i ordine temporis n̄ e
assignare in quo primo hoc fuit

vera antixp̄c erit / tñ erit assignare
tempus in quo vltimo erat vera / Ad
hoc ꝙ queritur de enũciabilibus dicendum
ꝙ enũciabile i portat aptitu
dinem vnam ex parte enũciantis
et aptitudinem aliam ex parte eius
ꝙ enũciatur / quantum ʒ de aptitu
dine ex parte rei enũciate dis
tinguendum ꝙ res enũciata pot
considerari i actu et i potentia sic non fuit
enũciabilia ab eterno / quantum i e
nunciabili ʒ ꝓpositio diuisio / ꝓpositio vel
cum et dico et primo venerunt
i esse actualiter ꝓcessit i esse i
qua e sua ꝓpositio eius ꝙ e i eius
quo e / et ratione eius ꝙ e accipi
endo subiciendi / ratione eius quo e ratione
predicandi quantum ad hoc ʒ de apti
tudine rei enũciate sic ꝙ in actu
possunt dici enũciabilia esse ab
eterno / sz hoc n̄ simpliciter sz secundum quid
quia esse rerum in actu n̄ e esse sim
pliciter sz secundum quid / Ad 5ᵐ ergo dicendum
ꝙ veritas enũciabilium secundum quod ꝓdicto
modo eterna e n̄ tñ sequitur ꝙ enũ
ciabilia ab eterno / vnde distinguendum
dicendum ꝙ e veritas complexi e n̄ veritas
rei secundum ꝙ dicit aug° i li soliloquiorum
verum e id ꝙ e / est et veritas sig
ni secundum quod dicitur orationem veram esse
que ostendit rem esse sicut e / et
secundum hoc veritas e adequacio sig
ni ad id cuius e signum / e et
veritas cause de qua dicit anselmus
ꝙ vna et sola e veritas licet plura
sunt vera / et ponit exemplum de
tempore sicut e tempus vnum licet plura
temporalia eodem tempore mensurata / et
hoc modo dicit aug° ꝙ omne verum e
verum prima veritate / sz primo mo
do mundum n̄ esse et mundum
futurum esse nõ sunt verum aug°

mundus eet et res eent nulla
in res subiacebat affirma-
cōi uel negacōi sicut nc aff'-
macōi subiacz qpo aliq rei
et negacōi uel subiacz mō fta
utas q̄ vna res separacōm hēt
ab alia sm modum 2m s q dr u-
tas signi cū utas signi de-
pendeat aueritate rei ū eit
dice s statu illud mundū fore
uel mundū nō esse s aū ultm
modū capit dr utas tāc sbest
utas ei q e mundū fore mū-
dū nō ee anteq mundus eet
et hmc affimacōi mundū fore
sufficit utas rōde sine raco
mundi et utate sm certe dia q
e utas mundi futuri hmc aū ne-
gacōi mundū nō ee sb e ut-
tas ipius ee dim q e nō ee
rōne cuius uel ee remonet a
mundo et ab una quaqz cata
q tc ū eāt nc ep̄ls ser q mu-
dus sit uel alia cata ꝯtus aliqd
affirmet uel negetur demūdo
sic nō ser si hircoceruus z et
opiōe q hircocerus heat ee
sz q opiō de hircocerno habeat
ee

Quarit quer an utas sit
mutabil uel immutabi-
lis ad q sit ansel oīo indo
ipam rectitudine immutabi-
le pmane sz utas e rec-
titudo g° utas oīo e immu-
tabilis Itē aug' i li de li ar
utas ūo e in meliōz mentemā
q ceca mediacōrem⁹ q ū e
vnu ū n de ipa indicamus sz
q ipam nc mēti equalis q
mutatur sicut mens e muta
bilis vnū dt mētes nrē ali

quid plus uideant aliquid minus
de ipa ipa in se manēs nc
pficit nc deficit ꝯquo uīr q sit
i mutabil Itē obr q utas
cata sit i mutabil q res q
liz mutate hēt q hēt silitudine
cū p'mo sz rōe ei⁹ q hēt sili-
tudine cū p° z pmanet g°
rōne pmanet est utas i
omī re et sup ipm pmanet
e fundata utas sz rōne illi⁹
e i mutabil aliognin nō
hēt pr illud silitudinē cū p'mo
qui e i mutabil g° utas cte
cata i mutabil Itē sic dr
de celo q subā ei⁹ nō mutatur
sz moueatur imp'e ita dimr q
aliq z i tpe q 2m subaz nō
mutatur sz fit altm et altm et
hīc e mic q ser q idē z 2m
subam nō mutatū sz manet
liz dicatur altm et altm sicut
ille qui sedet in foro et post
intrat ū dr mutatus sz subaz
liz mutetur sz accidēs g° quod
sup' pmanet fundetur utas
eadē eit utas subb' p'seti
p'tito et futō et nō mutata
tū eadē sit subā tepus p'us
p'tita et futa sz alia et alia
ita et utas e i mutabil Itē
uel utas p'titi dr r̄ aliqu⁹
p'sentis vtas p'sentis r̄ e⁹
de tū e p'us utas futi r̄
eiusdē ad e p'us idē e g°
q subest utati p'titi p'seti
et futi si g° q e vm de p'ti-
to semp eit vm et q e vm
de futō sēp fuit vm et q e
vm de p'nti erit z vm ai idē
subsit vm de p'nti p'tito et

futuro quolibet ergo nunquam fuit fuerunt et
esse et erit illum quod ergo veritas est
in mutabilis quamvis enunciacio
de uero presenti tempore variet. Item iste
Anselmus in libro de veritate in capitulo
de significatione non perit rec-
titudo eius qua recta est et quam
exigitur ut quod significandum est
significet. Hec ideo est rectitu-
do insignificacionis quia nec inci-
pit esse cum significatur esse quod est vel
non esse quod non est sed quia significacio te-
cum fit secundum rectitudinem que semper est et hec
obstat abest a significatione tamen non
sicut dicitur aut cum nulla sit signifi-
catio deperit aliqua deficiente
rectitudine. Rectitudo qua signi-
ficatio recta dicitur non habet esse aut a-
liquem motum per significationem
quomodocumque ipsa moveatur significa-
catio vero ergo in deo hac racione
probatur quod ipsa sunt rectitudine
in mutabiles permanere. Item contra dimi-
nute secundum veritates a sic hoc ergo multo
magis in aliis creaturis secundum dimi-
nute cum hoc sit nobilior creatura
et magis similis deo sed omne dimi-
nucio est mutatum sive mutabile ergo
veritas est mutabilis. Solucio dicendum
secundum Anselmum quod veritas summa est in mu-
tabilis et similiter Augustinus loquitur de veritate
te prima in predicta auctoritate. Declarat ra-
tionem quia simpliciter quod est in mutabilis
sed de veritate que est in creaturis dicendum
quod in aliquibus est veritas mutabilis
sed duplex est veritas in istis creaturis
una est que est in creatura racione eius
quod habet similitudinem cum deo et illa
veritas fundatur semper ad unde habet
similitudinem cum deo unde temporibus
licet non permaneat in quantum huiusmodi in
suis partibus tamen in non permanendo

habet quandam permanenciam et simi-
liter motus et racione huius habet veritatem
et hec veritas est in mutabilis. Unde
hec veritas non mutatur sed augetur ex
istencia rei sed que est fundamentum
veritatis. Hec variatur secundum successio-
nem motus et temporis sed est alia
veritas que est adequacio rei et
intellectus et hec veritas est mutabilis non
solum racione eius quod habet similitudinem
cum primo immo et racione dissimilitudinis
cum res corrumpitur in quantum huiusmodi
non habet similitudinem cum primo tamen habet
veritatem quamvis ad hoc unde intellectus
apprehendit et intelligit quod hec res
est corrumpitur et hic est veritas rei
in se et hec veritas mutabilis
est sicut et res mutabiles sunt.
Hec non variatur secundum variacionem et
mutacionem eorum que accidunt
circa eandem rei que est subiectum ve-
ritatis in variabilis sed cum hanc
variacionem sub signis diversis
accipitur sive apta nata est acci-
pi res ab intellectu unde quecumque
sub consignificacione temporis talis
vel talis quecumque sub tali accidi-
te quecumque sub opposito sed hec illa
veritas que est rei secundum hanc va-
riacionem accepta variabilis est
non est ergo auctoritas predicta contra
ei quod dicitur veritatem esse in muta-
bilem quia loquitur de alia veritate et
sic patet quod non.

Quoniam queritur cum prima veritas
sit causa omnium veritatum. Item ideo
quod sit summa bonitas se habet ad
bona sicut summa veritas ad vera
sed summa bonitas est causa omnium
bonorum ergo summa veritas est causa
omnium verorum ergo et omnis veritatis.
Item contra in corpore vero nemo potest dicere

dei9 iste inisi in spu sco glo ome
vm aquocuqz dicat a spu sco
z vm go ee a pma vitate z vm
¶ Iste ansel i li de vitate vi-
des qm pa rectitudo ca sit
omi vitatu et rectitudinu
t nt sit ca illi9 et vnduq modo
et creaturis in alijs tm ee ef
fcm qsidd vo cas et effcu vt
tu vitas que e i rerm eeu
sit effcu sume vitat9 i pa vo
ca e vitatis q cognicois e t
ei9 q e i ppoe | et iste due vita
tes vtli9 ea sut vitatis ¶ Ite
ome vm pma vitate e vm
q istu formicau sine q iste for
nicat e vm demostrato aliq
formitate go apa vitate z vm
q ee et ee vm qlitu go apa
vitate lt ee q iste formicat
go adeo lt ee q iste formicat
¶ Iste vitas q e i ppoe causa
q a vitate que e in re sicut
dt ansel | si go vitas q e for
nicacois in re n e apa vita
te | go nc vitas ppois qua e-
nuciat istu formicau / n go
ome vm aquocuqz dicat a spu
sco e vm ¶ Iste si dicat q ad
dico formicacom dico actu i
ordinatu et deforme vitas
actus z apa vitate i qlitu
actus q n i q'm inordinat9 l
deforis / obz vnu z istu actu
ee deforme vl i ordiatu | go
vm e deformem vl i ordiatoz
ee i hoc gctu | vitas go qua
istud e vm aut e apa vitate
al no | si sic | go apma vitate
z deforto et i ordiato i lr ac
tu q e flm | si n lr vm no

z vm a vitate pa ¶ Ad 2m q an-
sel i li de cocordia pscie et li ar
bit9 facit i ordz volutatibg et
opacoibg bonis q eenlit sut
et q bona sut i malis vo
n q mala st s tm q a ee
sut ita q sut modo dd q
i malis facit q a vitate st
no q mala st q lr q deformi
vitatis sut ¶ dd go q sicut
a pa eeu e ome q e i qlit
tu z et apa bonitate ome
q bon z in qlitu bon z ita
a pma vitate e ome vm
i qlitu vm z ¶ Ad pg obm
dd q ca sit vitas quo qsist
inadequacone rei intellc
ac vitas rei vt accipiat reb
gnalit ad bonu et malu mu
tacoe pdicamti z cu argm
a vitate dca ad vitate rei
et ideo cu d istud formicau
e vm vl q iste formicet e
vm copulat vitas dca | no
vitas rei | st go istu formicau
e vm a vitate pma q lr dom
vl lr ppo e vra a vitate pa
et cu argm vltius | go q
formicat z a vitate pa | pce-
dit a ppma vitate rei | st debet
argue | go lt ee dom vl
enunciatu a vitate pma ¶
Ad 2m dd q sicut i malo n
d ee simplr s 2m quid s
rone subsistet bonu vo roe
defectus aquo noiat malu
ita d lre vitate i re forn
quid s vo simplr | cu go d
formitatoz lre vitate i re | s
q d ca forncaco dt defor
nitate actus talis s coire
rone actus subsistet d for-

unitas sit esse huic et unitate
rone defectus vel carentie forti
tatis vel ordis dr defectu ab ee
et unitate | cum unitas formitatoris
dicta de malo vel formacione sit
unitate et esse simplr qr consistit
i adequacione dictoris ad re
q simpr. z omnes res n simpr.
sicut esse | non go se z omnis unitas
cmunicacionis cause z aunitate
rei | si unitas rei non e aunita
te prima q nc unitas dicta | qr
unitas huius s quid z aunitate
prima non simplr cum ea e uni=
tatis dicta | non q sit ipsa unitas
s quid modo z unitas simplr
qr de eo q e s quid congregit e
innatae unum simpliciter ¶ ade
cum q dr unum z deformacionem
vel i ordinacionem ee i sic actu
dd' qr copula z unitas dicta procede
dicit q unitas qua sic e unum e
unitas prima s non se z go deforco
e i actu aunitate prima | qr procedit
aunitate dicta ad unitate rei s
sequitur z go dicam vel cmunicatu
de deformacione in actu z a vol=
tate prima

Ordine subsequenti qr de ffli=
tate ¶ pmo an fflitas sit i
rebz ¶ 2o an i sensu vel i intel
lectu ¶ tercio an ea falsitatis sit
res vel rei similitudo ¶ quarto an
fflitas substantificet z i non sicut
malum substantificat z i bono
¶ quinto utrum unitati prime sit op=
posita fflitas

Ad pmum ergo arguitur sic aug. i
sol ij si unum z id q e fm
non ee usspiam concludet z quo
unus repugnante ¶ ite i li de
vera reli Si roma e roma q
e circa tyberim ffla e illa qua
cogitans fingo | si unus e sol
ffs e ille qui cogitans fingo
expositio r'lung z manifestu fflita
te esse qua id putat z esse q
n e | r'lung z go q fflitas e
i sola metis estimacione ¶ ite
cum fflum dicatur a fallendo s
res n fallunt sicut dr aug
i li de vera reli | q nc ad oste
dunt quam sua speciem quam pulchre
pulcritudinis acceperunt q du
r'lung z go q i rebz n est fal=
sitas ¶ ite falsitas dr de re=
bz n entibus cum s dicantur esse
sicut de entibz cum dum n esse
r'lung z go q fflitas n e i
rebz ¶ ite aug. ij solil. fflum
solet dici q aut similitudine
longe abest | s cum sit adeom
non nullam imitacionem | s q oio
non e | non pot habere aliqua i=
mitacionem r'lung z go q fflm
sit esse i re ¶ ite aug sol
ij n attendis eam rem q oio
nulla sit | nc fflm posse dici
si n. fflm z | e | si non e | n e
¶ ite aug i eode eas res
falsas nominamus quas verisimiles
deprehendimus | sicut homo pictus
dr homo ffls | r'lung z go quod
fflm e i rebz ex quo res
false nominantur s verisimilitudine
¶ 2m o sicut distinguit ansel
q e unitas rei et unitas cog
nicionis et significacionis sic
fflitas multiplex | fflitas rei
ut homo pictus e homo ffls et fal
sitas cogitacionis ut montes
aurei ffli montes et fflitas
enunciacionis vel significacionis
ut hominem esse asinum z fflm
dd' go q fflitas rei e i rebz

flitas cognitionis e i aia put
d3 i ps aia mea i pleta
e illusionibz | flitas enunciacionis
e i voce put e sirmi ¶ ad
2m q obiicit dd 2m aug i sol
flm i re d3 q fingit ee q
no aut oio ee tendit et no
est | fingit ee q n e ut trago
dus qui fingit se priamum et no
e priamus | et ypocrita se bonum et
n e bonus | tendit ee et no e
ut ymago tua i speculo q tu
ipe uult ee et ideo fla q
n e | silr ea q dormientes
vl furentes cernunt et picture
et simulacra id ee tendunt cuius si
militudine representant et eo tn fa
lsa q id q tendunt ee no pos
sunt flm go inadit rebz ex de
fcu ee sicut malum inadit ex
defcu boni et ideo d3 no ee us
piam eo q flm cuius tn hreat
ee rone subiecti q d3 ee flm
i quantum deficit ab ee ad q te
dit vl fingit ut hyteat in bcius
fla tuba fz n uera lio | et lio pic
tus ua pictura e | fz falsus lio
¶ ad 2m dd q d3 flitas inre et
flitas i cogitacoe | p mo d3
flitas qua id putat ee q no
e in rone cause mouentis p
rei mutacom | fz q mod dt
aug i sol | qd flm e q ad si
militudine aliciq acomodatu
est vel id tn 3 cuius sile ap
paret et expsit n se q flitas
n heat ee inre | 2o falsi
tas qua id putat ee q n 3
i rone cause formalis 2m
q mod dicit aug flm e ali
quid q alit qm e uidet et
h flitas i re et cogitacoe

sit ee p mo flitas i re ipsa
s° mo i uidente ¶ ad tcium d3
uidendu fz aug deuia reli cor
uentum fallunt inquantu no i
plent illud q conantur imi
tari ¶ q go obz q res no fallunt
dd q no fallunt taliter fz ocaso
naliter | vl dd 2m aug | q ex
eo q sunt no fallunt fz ex eo
q no sunt | vn dt i li de va
rel | si nos fallit rerum visi
bilium pulcritudo no ex eo q e
nos fallere d3 fz ex eo q n e
¶ ad ultimum dd p interempcoem
q flitas no e i rebz no e
tibz | tn d3 flitas in dco vl
enunciacione q e de rebz no e
tibz et ipa enunciaco vl dcm
q e de re no ente e | vn aug
i sol multu interest int ea q
dq | et ea de quibz dq | ita ea q
dicimus sunt uera | ea aut de q
bz dq sunt uera et no uera

Deinde queritur an flitas he
at ee i sensu an et i in
tellectu ¶ ad q aug i soli ap
paret nos i oibz sensibz siue
i equalibz siue inequalibz si
bi similitudine lenocinante fal
li aut et si no fallamur sus
pendentes consensione nram
aut et dicas dinoscentes tn
eas res falsas nominamus q eas
ueri siles deprehendimus q° i
silibz contingit ee flitate ¶ qte
aug inducit consensus omis
ex quo contingit rome nauigantibz
dmo flitate vl nauigatibz
aquam et ur arris moueri q stat
et in horologiis audiri uide
cantus merule vl cornix ¶
qte anselmi i li de ueritate | est

quod in sensibus corporis veritas
sed non spiritus | ita fallunt nos aliquando
non cum video aliquid per medium
vitreum aliquid fallit me visus
quod aliquid immutat medii corporis
quod video vitreum vitrum eiusdem esse
coloris cuius est vitrum cum alterius
sit coloris aliquando non fallit me
putare vitrum habere colorem rei
quam ultra video cum non habeat
multa sunt alia in quibus sensus
visus et alii sensus fallunt
¶ Contra Aug. de vera rel. ipsi ocu-
li non fallunt nisi enim enunciare
possunt animo nisi affectionem quam
si non solum ipsi sed et omnes cor-
poris sensus ita enunciant ut
afficiuntur quid amplius ab eis
exigere debemus ignoro | Item
quomodo quod expressius quam in sensibus non est
falsitas ¶ Iste si quis remum
fractum in aqua opinatur et cum
aufertur integrari non malum habet
internuntium | sed malus est iudex
nam ille pro sui natura non potuit a-
liter in aqua sentire nec aliud
debuit si enim aliud est aer aliud aqua
iustum est ut aliter in aqua aliter
in aere sentiatur | Similiter quod quod falsi-
tas non habet locum in sensu | Item secundum
Ansel. in li. de veritate sensus ex-
terior sine particularis in quo non
accidit falsitas et sed sensus inte-
rior sine totis adque permet iudi-
care diras et quia sensum et com-
ponere et dividere de sensibus et
tamen ipso accidit falsitas sicut
dicit Ansel. his verbis | Non mihi
videtur veritas vel falsitas in sensibus esse sed in opi-
nione | ipse namque sensus interior
se fallit | non illi mentitur exterior
quod facile cognoscitur cum puer
timet sculptum draconem apto
ore facile cognoscitur quod non fallit
visus sed puerilis sensus inte-
rior qui non dum bene scit | discernere inter
rem et rei similitudinem | quod cum
dicas deinceps ideo est quod cum vi-
sus transit per aliquod corpus aerei
coloris non aliter impeditur assu-
mere similitudinem coloris quam ul-
tra videt quam cum transit per
aerea nisi in quantum illud corpus
quod transit spissius aut obscurius
est aere ut cum transit | per vitrum
sui coloris id est cui nullus alius ad-
mixtus est color | aut per purissi-
mam aquam | aut per cristallum aut
per aliquid | simile habens colorem | cum vero non
transit | idem visus per aliud co-
lorem ut per vitrum non sui colo-
ris sed cui alius color est additus
ipsum colorem quem prius occur-
rit accipit quare ipse qui post ipsum
acceptum colorem sed quo illo af-
fectus est alium quemcumque occurrat co-
lorem velatenus aut minus ~~accepit~~ accipit
ideo illud quod prius cepit solum
aut cum eo quod post occurrit
renuntiat si enim visus quantum capax
est coloris tantum afficiatur prior
colore non potest alium simul sen-
tire colorem si cum minus quam co-
lorem sentire possit priori af-
ficiatur potest alium sentire ut si
transit per aliquod corpus velut
per vitrum quod ita sit perfecte rubi-
cundum ut omnis visus afficiatur
eius rubore nequid diversi sit
affecta colore | si cum non tam perfectum
invenerit ruborem quem prius oc-
currit quantum coloris capax est
quia non dum plenius adsumit aliud
valet assumere colorem in quantum
eius capacitas potest colorem ad

est sauciata ul' h' necesse putat ue
su ?muicat q oia q p9 pueb
assumptu colorem sentit / aut cu
tunc aliquaten9 eius de fiunt co
lois / vn contingit ut sensus exp
tior culpa sua & putet sensus
intulo fir cu fusulis integer
cu9 ps z int' aqua et pars qu
putat fractus no culpa se
sum z qm ?muicant q posset
qm q ita posse acceperunt s
iudicio aie i putandum z q n
ita bn discernit quid illi possit
aut quid debeat h' ansel ¶ ste
q3 an possit ee falsitas i in
tellcu aug' de va reli / ego vn9
sum & h' loco sencio corpus me
u & tn figmeto cogitacois p
go quolz / et liquor eu quolz
fla sz h' n' quisqm intellit f
no go intelligo cu ista ?teplor
cu go ea que sunt in intellcu
fiant intellcudo cu flitas no
possit i tellig' n p' fi in intellcu
¶ ?tra aug' lux va z qua h' oia
no ee va cognoscis / s ?stat
q illa e pma vitas que e
lux solis i tellcis intellcu go cog
noscit' p?ea fla no ee va
go intellcs apphendit ipa fa
quo go si flla sit i intellcu
no est falsitas i eode ¶ ste inne
?tigit errare cc intelligibilia
q no papiut' sensu ut cc dra
go flitas est in intellcu no so
lu apphendendo s credendo ut
assenciendo ¶ Rn° rectitudo e pri
cipm cogdi rectu & obliqu
& tres pricipm cognoscendi
utute et iiciu / & lux prica
pm cognodi luminosu et
tenebrosu et se luce & tenebras
no tn obliquitas e i recto
n' iicia i vtute / n' tenebra
in luce sic lux recti intellcs
que e ultas e pm n cognos
cendi tenebra falsi / n' seq'
falsitate ee i intellcu q no
cognoscat p se s p accns h' e
p alud & illud z vm sicut
obliqu cognoscit p recto i qu
tu z p declinacom a recto &
p h' pz Rn° ad p° obm ¶ ad
2m dd q z intellcs rectus &
no rectus / rectus z cu z ad
q z s ad cognoscd' rem s q e
vm intellcs d' ab intus legendo
q intuet' put se h' intus
intellus n ?sut apparet exteri9
& h' mo n' ?templam intellcu
q n sit vm intellcs n rectus
z cu inadit i quod nat9 n
z / n e al natus ut iudicet
p rei apparenciam / ad h' n na
ta e fantasia que d' aphanos
q e apparicio q s nata e ad
discernedu ea q apparet / cu go
h' mo iudicat intellcs iam z
n rectus et fantasticus & in
eo ?tigit esse errorem / vn aug
de va reli d' q h' mo fantas
tica dia solet / vn aia mea
i pleta z illusionib3

Postea que deca falsitat
cu sit i re cu i rei si
litudine / ad q aug' i li sol
q vali videnr cu d' flm uel h'e
at aliqm silitudine verit
tis / qm videm9 i sopnis n
z vlus h'o s fls / eo ipo q h't
ve silitudine et sic de alijs /
silitudo go veru mr z flitat

¶ Item in eodem apparet in omnibus se
sibus similitudine lenocinante
nos falli et eas res falsas no-
iam quas dissimiles deprehendimus
ergo etc. ¶ Item in eodem dubitat utrum
potest esse falsum quicquid non est imi
tacione ¶ Contra obiciat aug. ymago
in speculo deprehenditur esse falsa
eo quod non tenetur non vivit non sonat
¶ Item homines quos videmus in sop
nis tenere loquntur vivere si pos
set tenere et vivere et loqui et
ab illis quos videmus vigilan
tes non differrent non homines essent
sed expresse quod differunt et dissimiles sunt
non homines non sunt non autem essent
si non essent dissimiles similitudine
igitur veritatis mater et dissimilitu
dine falsitatis fatendum est ¶ Item aug.
de vera rel. falsitas ex hiis est
quod imitantur unum aut in quantum id
imitantur sed in quantum implere non
possunt et loquitur de ipso uno quod est primum
principium sed in quantum non possunt im
plere dissimilia sunt illi unum igitur
relinquitur ergo quod dissimilitudo mater est
falsitatis ¶ Item aug. ibidem dicit
quod prima veritas est summa similitu
do principii in qua nulla est simili
tudo ex qua falsitas oritur ¶ Item
obiciat aug. in sol. tamen considerando illud
quod falsum notamus considerabo aliquid
simile habere veri et aliquid dissimile ergo
ergo vocatur falsum ex eo quod simile
vel ex eo quod dissimile si ex eo quod
dissimile nec est quod falsum dici non pos
sit nihil enim est quod alicui dissimile non
sit si ex eo quod simile omnia clamat
que ex eo vera sunt quo similia ¶
Item aug. in eodem si quis dicit
lapidem esse argentum dicit falsum

nec ex hoc quod lapis habeat argenti
imitacionem aliquam nisi quod inde
aut argentum et non sit falsum
ergo dicitur non habens nec imitacionem
aliquam ¶ Item si falsum dicitur propter simi
litudinem tudine non autem non sit
verum sicut dicitur plumbum falsum ar
gentum quod assimilatur argento tamen
est argentum nequaquam concedit aug. pro-
pter dicam argentum falsum plumbum
quod autem assimilatur plumbo et non est
plumbum ¶ Responsio quod aug. quod simi
litudo similis inquantum huius unum
est veritatis verum prima veritas
et summa similitudo unitatis prin-
cipii que sit ipse dicit id implere
re potuit et illud esse quod est ipsa
est que id sicut est ostendit verum
recte et verum omnes et hoc dicitur
tertia illius unius filia dici pos
sunt inquantum sunt et nomen veri
secundum autem ipsa et omnis similitudo et
ideo veritas vel non veritate prima
sunt que vera sunt ita similitudine
filia sunt et inquantum vera sunt il-
lius principalis unius filia sunt
verum aug. in sol. falsum quod est
similitudine longe est sed tamen habet
ad verum non nullam imitacionem
¶ Item aug. de vera rel. contrarium
verum fallunt in quantum non im-
plent illud quod comunicatur imi
tari ¶ Ad auctoritates hic inde ob
iectas iam patet responsio quod non dissimili
tudo tamen nec similitudo mater est
falsitatis sed dissimilitudo eius quod est
simile inquantum huius ¶ Ad id vero quod
obiciat de illo qui dicit lapidem
esse argentum qui dicit falsum et
eo quod est similitudo lapidis ad

argentu dr 2m aug' q li z sli-
tas da nl emittacois nec ad
rei et ideo silitudo z dco nl
emittacone qr sicut dicit aug'
fla emittaco imitat' ueras
smas que si no credit' eo
solo imitat' q ita dr q. si ci
no credit' e tm fla n te fal-
lens si au fide i petrat u-
mtat' creditas ueras ¶ ad
ultm q quelt dr' s aug' i sol
n dr argentu flm plumbu
qr argentu meli9 z | et qr i gtu
melia ei dr | plubi au uelut
honor z si flm argebi uocat'
silr ymago hois dr fls ho | n
ho fla ymago qr sicut ipe dt
flm e q ad silitudine alic9
accomodatu z | nc id tn z au9
sile apparet no au ho adsili-
tudine ymagis s eq9 | nc ar-
gentu ad silitudine plubi s
eq9 ee | n | ad imitacom alicq
dt dignitate i illo ad cui9 y-
mitacom dr

Deinde que' an falsitas sb-
stantificet' in no ¶ ad q
sic flm dr deco q oio n est
s id q oio n e no sbstantifi-
cat' nc e sbstantificable i
aliquo | g° flm hi9 no sbstan
tificat' in no | Jtem si flm oppo'
no opponit sb stantificat' i op-
posito ¶ qt sicut se ht bonu
ad malu sic um ad flm si g°
ut dt dyo9 de di no bon sb
stantificat pinacom suam sui
pticipacone q e malu oio u
bono abente no erit bon neqz
mixtu neqz malu g° silr sb
stantificabit suam pinacom

que e flm ¶ Jtem aug' i soli/
tragedus qui rpresentabat a
lienas psonas i theatris n eet fal-
sus hector si no eet ueru9
tragedus silr equs pictus no
eet falsus equs nisi eet ua
picta silr no eet emittaco
fla nisi eet ua locuco et sic
i alijs aliqs | omne g° flm sb
sistit i aliquo uero ¶ 2m9 concedo
q flm sbstantifica' i aliquo
uo / qr sicut dt aug' res que
oio no e no pot dici flm si
n flm e | e | e omne g° flm sb-
sistit in ente | s omne ens e
uim qr guertu' cum eo ens g° oe
flm sbsistit i uo ¶ ad id q obt
pmo q flm dr deco q oio n
e | cud pintemptacom ad pz qr
flm dr aut i emittacoe a
i re | si i emittacoe flm sb-
sistit i smone q ht uim eet s'
mois quibus n heat uim ee
significacois | si i re dr tc dr
de aliquo q e in imitacoe a-
licui9 s id n e ut equs pict9
equs fls s ua picta ¶ ad 2m
dr' q flm oppo' uo gnalit
tu flm no oppo' uo i quo sb
sistit | s oppo' uo i quo n sb
sistit | ut fls eq9 n oppo' pic
ture equi sd alio equo immo ut
dt aug' i sol i hi9 ad sui
uim eis pdest q ad aliud fla
sunt | ita unde uera hois i
speculo ymago | si n eet fls
ho | ut unde uera pictura eet
si fls equs n eet

Restat nc querendu an
summe ueritati opponat' flm
ad q sic summe bonitati no
oppo' malu g° summe ueritati

nō oppo² flm nᵉ aliud g° ꝯ ¶
ſtē ſi oppo² g° aliquo gn̄e
oppoīs ē ſicut affirmacō et
negacō ut aliqͥ et nᵉ | ita ne-
gacō nullm̄ eius poīt flm ꝗ
ſit eius ſubſiſtens ſicut dem
ē ſ aug⁹ | l̄ ling² g° q̄ pᵉ ul
tati nō oppo² flm̄ ut affirma
cō negacō ¶ ſtē nᵉ ut pua
cō ſtatui ꝗ pma uitas ſicut
dt aug⁹ ē ſilitudo ſūma ī
qua ē nlla diſſilitudo ex qua
falſitas oīt² g° nlla ē ei p-
uacō oppoīta ¶ pᵒ ſi eet pua
bilis ſitus eet mutabilis q̄
flm ꝫ ¶ ſtē nᵉ ſicut gra ꝗ
gra nata ſut ſi ē ide g°
ē ide flm eet flitas et pª
uitas cadet g° ī deo flitas
q̄ ē impoſſe ¶ ſtē nᵉ oppoīe r-
lacōis | ꝗ vni rlatoꝝ poīt
altm̄ | uitas u° et flitas ſe
ꝯmonet | nllo g° mō uitati
pᶜ oppo² flitas ¶ ꝯt ſicut ido-
lū et deꝰ oppo² ī ſcptura ita
uitas et mēdaciū | pˢ quoꝝ
mēdaciū .i. idola que uana
ſut et a uero eē aliena | ſilr
Je viij | appſenderut mēda
ciū · glo · mēdaciū dicit² ido-
la | g° uitas q̄ª ſit oppom cū
mēdacio | ſꝫ mēdaciū id flitas
ē | g° ſit flitate ſibi oppoīta
¶ ſtē dt pſe flitas dr̄ eē
ultra nᵉ fantaſia rei ſꝫ ſicc
tatiō ſᵉ vmbr̄ et fantaſma
ta v° uitatis incāte cū g°
colat² ſicut mᵗ vmbra et
lume ē oppo° et fantaſmata
et ſpem vam ita eit ſit oppo
tanqͥ flitatis ad uitatē ꝗ

flm dr̄ vmbra g° ſit ſibi op
poſita flitate ¶ Solo ſ quoſ-
dā dd' q̄ ē flitas oppoīta
uitati pᶜ viij dr̄ Deut' p̄ ne
forte decepti facatis vobis
ſculpta ſilitudinē aut yma-
ginē | ſꝫ ſilitudo ē mat' fli-
tatis cū ipā ē defiacōis ¶
ad rom ī ꝯrnū dd' q̄ nō ꝫ
ūo ſilē de ſūmo bono et de
nō | ita malū dr̄ ſimplr vno
mō ꝗ deficiēs a bono alio°
ꝗ pot nocē' bono | q̄ g° dt
aug⁹ q̄ ſūmo bono nᵉ ē ma-
lū oppoītū intellr quītū ad
illa rom ꝗ dr̄ malū q̄ pot
nocē' | ꝗ ſūmo bono nᵉ pot no
cē' | ſꝫ alio mō dr̄ malū op
poītū bono ꝗ ſ deficit a ſu-
mo bono | flm cū ſit dr̄ oppoī
nō ꝗ deficit et nᵉ ꝗ poſſit
nocē' | et ideo licꝫ poſſꝫ dici ali
quo mō malū n̄ oppoīi ſu
mo bono cū flm oppo² ſu
mo nō ¶ ad ſ obm dd' q̄ oppo
nē ad flm ē nō ſic affirma
cōis et negacōis ſimplr ut
ē aliquid et nᵉ | ſꝫ ſicut aff'-
macōis et negacōis ī ꝯnē
ut ſo et nō ſo | ſcut nō ſo ē
tmīnꝰ a finitꝰ | ſicut dr̄ falſꝰ
deus ſine falſū nūme oppo²
nō deo ut cū dr̄ nō ſo nō
negat² eius ſimplr ſꝫ eius
ſo | ita cū dr̄ flꝰ deus nō ne
gat² ſimplr eius ſed eius deꝰ
vm̄ falſus deꝰ eius a° q̄ deꝰ
ſꝫ melius videt² eē dd' q̄ ſu
ma vm̄ ꝯſideat² ſimpr ī
ſe et ut pncipa² acatuā | ſu
mo g° nō ꝯ mō n̄ oppoīt²

flm alio° qz s h nl e i ipius
imitacone | flm au e sicut dud
e q e longe a similitudine veri
du tn sequat ad vni ad nullam
imitacom que sunt ut considerat
i participatone 2m qm tamen
e in imitacone summi vel d3
oppoi flm sicut lua opaci | Et
obliquo recto et reduca h oppo
ad oppom privacois et habitus
n que sequant ee ctra diam naz
s cta natura q sequat ee i p
ticipatone vnitatis prime | Et ex
participatone e ei habitus ex de
fectu participacois adqm nata
e privato que e pluritas

Illustrante gra xpi post
inquisicones de vnitate
et vitate dca i consequenti de boni=
tate et ad intellectua faciliore
et perfectiore inquirenda sunt hec
quid bon s rom sue inte
cois | an sola sit bontas i bo
nis que e summa | que sunt
dive bonitatis et boni | de su
mo bono an noto et amoz
sunt nob i psa | an summi
bon dicat addicom ad bon
| si summi bon compati spcad di
versitate | Si compacia spcad pla
litate | Si exigit coexistencia
aliorz bonorz | de fluxu ali
orz bonorz a primo bono | s
que distinat et dethet boi
tas i bonis s modo | spe et or
dine | Si bon cau e bon p
ecm al p participacom | Si alq
bonu sit i mutabilit bonu
| de effectu boni | de bono vni
versitat | de oppone mali ad
bon

Qvantu ad pmu qr si oio
s rom intencois sit id
bon et ens | sitr et bon et pul
crum | Ctra quitur ad ad diffint
iste intecones vim et boni |
dcm e prius | Cste si inteco
boni accipiat 2m i tecom cae
finalis impimis go ocigint
sic q esse et esse sua itecom
appeti et optat e esse bon
et 2m intecom qz sic dt boe
i li de csol | omn expetendo
rum summa atq cta e bon q
m | n nc re nc pluralitudine illui
se reinret bon id expeti nllo
mo pot | od go oia boni gra
expetant | relinqt qi describoz
q bon z q desiderat aboibz
ad go ee 2m se et 2m suam
intecom desidet aboibz ad
ee e ide s intecom q bon q
au 2m se appeta ee pbat p
aug i li de li ar csida quitud
potes qm magnu bon sit ipm
ee q e bi z mise nolut | Et
si dicat aliqs mallem no ee
qm miseru ee et ita no esse
ipm appeta | qt obt aug qui
dt mallem h qm id eligit a
liqud n ee au n e aliqud s
nl | go i sequat dicet mallem
no ee qm miseru z | Iste qui
eligit no ee cunat se inchil
elige | go n ee no pot eligit
optai esse q opta ee | Iste si
obiciat de illis qui se interim
ut epi paciu vel desperacoe | na
illi vident optare no esse |
Rndz aug i eode | nemo ai se
ipm necat aut quoli m emol
aipit h i sensu q post morte

no sit futur9 et si aliquitulu
hoc in oppione habeat / ita opio
aut i errore aut i veritate ro
cinantis vel credent / 3 / sensus
aut aut ꝯsuetudie aut natu-
ra valet posse auferi ut i
opione sit a^d in sensu a^d / q ex
hoc cognosci facile ē qr plurq
aliud faciendu ee credim9 et
aliud facere delectat / ꝯt aug
viij de t'ni / sicut duo diba sit
q d3 anim9 bonus / ita ex eis
vbis duo queda intelligo a^d
quo anim9 aliud quo bon9 /
ꝯte ee no recipit magis et
min9 bon vo recipit / g^o no
sit ide ee et bon s intencom
/ ꝯte boeci9 i li de ebdoma
dibz intuear i rebz a^d ee q sc
bona a^d qd sit / 2m9 no eid
s intencom ens et bonu ꝯuius
2m re tn multiplicat^r bonu
sicut ens / vn sicut e ee et
p^mu s q e ee ne et 2m / q e
eē ordinis sive bene ee sic
bonu i etatia ꝯuius ideo n
differat dupl^r bonu ne q e
ide q ee no i bon ordis q ide
ē in re q bene ee / p^mu bonu
inseparabile ē ab ee separabile
s aug viij de t'ni avertendo se
a summo bono amittit anim9 ut
sit bon9 anim9 no tn amittit
ut sit anim9 tn et h' iam bo
nu sit corpe meli9 rone tn
dist / qr ens dt p^mo intelligibi-
le / absolutu ut p^s ꝯsideratoe
actus .i. ꝯplementi vel utilita-
t / sive ordis / bon vo dt ens
tn actu .i. tn ꝯplemento sive
utilitate et ordine et ideo ad
dit enti rone appetibil sive

desiderabilis / n^c e desiderabile
nisi inquitu ꝯplementu sive
utile sive desiderabile / ad h^c
q obt q ee pse appeti^r dd
q si pse excludit p'amus
p'm ē / si pse excludit palia
intencom fl'm ē / ens n vl
ee no appeti3 n^r i quitu ꝯsi
derat^r tu actu sive utilitate
vl delectabi^te / ad a^d vo q
obiat de ꝯmnunicte se / dd 2m
aug i li de li ar ad ꝯfusez
credens q post morte non
erit / i tolerabilibz tn moles-
tijs ad cupiditate mortis i
pellit^r sive tu arripit morte
i opione h^t errorem ꝯide
defecconis in sensu aut vale de-
siderat ꝯquietis q aut ꝯquietu ē
id ē niclu nio mag / ē quiuid
q inquietu ē i ꝯquietudo au-
varat affectones et altia al-
tera p'unit / quies aut h^t ꝯpta
dam iniqua maxie intell^r q
d3 est / vis ita qr ille appeti
tus i volutate mortis non
ut qui moltr no sit s ut r-
quiescat intendit^r ita aut ec-
tore credat se no futurs /
natura tn ꝯquietus ee hoc
e mag ee desiderat p h' p3
p^m9 ad oba / ꝯte que^r si s
intencom idem sint pulcru
et bonu / ad q dyo9 in li de di
no. bonu q e de9 laudat^r a
theologis nec decor et ut
decor / ut dilectu et ut dilcm
decor quid d3 eo q ab eo dabz
entibz unicuiqz ꝯuius decor i
p^ti3 / pulcru go sive decor
d3 qr diffusiui sive dist^bu-
tiui decoris / s h' e vo bonu

s. diffusum et distributum decoris
g° s. i totum idem bonum et de-
cor. Item i eode pulcrum est
diligibile ut finalis ca p decorem
n. oia fac sunt s. inten-
to finalis cae et diligibil e
ro intecois boni go &c. Item
ide decor e ide bono. q decor
et bonum omne i. patum tam oia
affectat et no e quid enaug
no ptiaps decoro et bono. Item
decor d. zm intecom cause for-
malis. Vn ideo zm intecom
cae exemplaris d. Vn dyo9 pul
crum e ex q s. ipm aia dis-
tinguit. Multam no abeode
d. decor et sposu aspe que
e for rei d. res speciosa. bon
no d. s. intecom cae finalis
go n sunt ide s. intecom
pulcrum et bonum. Item aug. xxxi
de ci. di. ois pulcrtudo e par-
tium gruencia cu quada suavitate co-
loris. go i simpliciabz et spualibz
no est pulcrtudo. s. i eis
e bonitas maxie i deo et de-
inde in spualibz vel inest go q
no ide s. intecom pulcrtudo
et bonitas sive pulcrum et bo-
num. Vnus zm aug. i lxxxiii
q. cu bonum dicat dupl. ho-
nestum et utile honestum d. q
p se expendum petendum est
utile no q ad aliud referedum
e honestate au noto intelli-
gibile pulcrtudine quam nos
spuale pprie d9. utilitate no
diam pvidentia q p q q.
multa sunt pulcra invisibilia
que minus pprie honesta ap-
pellant. ipa tn pulcrtudo

ex qua pulc sunt quecumqz pulc
sunt nullo mo e invisibilis. Item
multa st utilia invisibilia. ipa
tn utilitas ex qua nobis p-
sunt quam diam pvidentia dipi
mus invisibilis no e. ex quo pz
q bon zm q d. honestum ide
e pulc. Verius bon q d. utile
no ide differt tn ra pulcr
dt dispom bonum zm quod e
placitum apphesioni. bon no r-
spicit dispom s. quam delectat
affectom et sic differt s. inte-
com cae finalis. Item i inte-
coe cae efficient. bon respi
cit q fluit a ca zm indistinc-
tom. pulcrum no qd fluit a
ca s. distinctom. Vn dyo9 bon
pm decor d. q ab eo oibz
entibz pnus decor i pticipit. Item
i ro ne cae exemplaris fili mo bo-
n dt exemplar ad generaciam
i quibus finis e velut ars et
regula opanti ad unitatem
Vn dyo9 de di. no. lux intelligi-
bilis d. bon et sedq. intellectualia
et irronalia oia colligens
et gglomerans et ei sicut ignor-
ancia e erraticum sic in-
telligibil lucis psencia collec-
tiva e et unitiva illuminatorum et
et conversiva ad vere ens
pulcrum no dt ipm exemplar
i quantum ars ad distinctom et
armoniam differentem. Vn
dyo9 dt q e exemplar s. q
oia distinguunt. Ad illud q
obiicit q pulcrum d. s. intecom
cae formalis. dd q sicut for-
aliquid d. zm intecom finis
et recipit intecom finis in
quantum e finis sive terminus &c.

sic finis accipit intencionem for-
i quantum est ars et regula operanti
2m n fine artifex regulat
opus sibi qui pulcrum induit
racionem boni et boni pulcri quoniam
ius prima intencio pulc magis
videatur finem excepte causis sit
prima intencio boni excepte finis
Ad 2m dicendum quod illud augustinus diffinit
pulcritudinem invisibilem principaliter
le cum dicitur de pulcritudine corporali sen-
sibili in quantum ducit ad intelligibilem
sive spiritualem sicut enim pulcritu-
do corporum est ex congruencia composicionis
porcionum ita pulcritudo eciam ex congru-
encia virium et ordinacione partium
et pulcritudo in divinis ex ordine
scilicet divinarum personarum quia una persona non
ab alia a qua alia per generacionem
a quibus tercia per processionem
Quartum queritur an intencio boni
dicatur secundum intencionem cause fi-
nalis sed quod est id boetius de consolacione
omnium expetendorum summa atque causa
est bonum cum ergo finis sit gratia cuius
alia expetuntur vel eciam quod in toto
to bonum et finis est eadem unde
describendo bonum est bonum est quod deside-
ratur ab omnibus Contra dyonisius in libro de divi-
nis nominibus bonum ut eloquia dicunt est ex
quo omnia subsistunt tamquam ex causa
perfecta producta et in quo omnia sub-
sistunt tamquam in omnipotenti perfundo
do custodita et contenta et ad quod
omnia convertuntur quia tamquam ad finem
sunt et quod omnia affectant secundum ex
quo omnia subsistunt dicit intencionem
cause efficientis in quo et subsis-
tunt dicit intencionem cause formalis
et quod omnia convertuntur dicit intencionem
cause finalis bonum ergo dicitur secundum inten-
cionem cause efficientis formalis

et finalis quod si est ulla disputacio
olt que posita est in precedentibus
cum tractavimus de intencionibus
unius et veri quod unum dicitur secundum inte-
cionem efficientis verum secundum inte-
cionem formalis bonum 2m inte-
cionem sive racionem cause finalis
Iste autem boecius describat bonum
quod desideratur ab omnibus cum non conveniat
nisi summo bono non est bene as-
signata descripcio Iste autem alie
assignantur et extrahitur a bea-
to dionisio bonum diffusivum et
conservativum sui esse ex qua manifestatur in
infinitum bonorum diffusio actus
a patre et item bonum est secundum dyonisium ex
quo omnia subsistunt et in quo
omnia conservantur et ad quod omnia
convertuntur et est totum hoc divisione no-
tificacionis boni Contra quia causa fina-
lis est causa causarum sicut patet in superi-
oribus quia finis movet efficien-
tem efficiens motus querit
materiam ad opus convenit congerit finem
ut ad finem sectionis querit
ferrum ex quo fiat ferra deinde
inde imprimit formam in materia secundum
intencionem finis inde est quod fi-
nis inducit racionem aliarum causarum
que principaliter sunt cause effi-
cientis in quantum movet age-
tem formalis in quantum forma
vel racio agentis ad hoc ut perfici-
at opus finem finalis vero est
in quantum completur opus materialis
autem causa non dicit eam que agat
sed de qua agatur aliquid et
ideo minus nec causa sic et finis
sit bonum ipsum bonum in quantum mo-
net et ducit racionem agentis in
quantum regulat racionem actus ut

eiptis inquitu gplet e in rone
ppria cause finalis ¶ ad aliud
dd q intcco boni pot gside
rari vl rone finali / vl i roe
efficienti / vl in rone formali
pu rone finali / bon e q de
sideat ab oibz p rone effia
enti bonu e diffusiuu sui ee
p rone formali bon e indic
sio actus apo / et h notificao
opposita z in qone de dinitate
i rone oim simul dr bon ex
quo oia subsistut etc ¶ ad id
q obicit de hac bon z q de
sidea etc dd q h diffio abso-
lute dta e summi boni s 2m me
sura bonitatis i unoqz gthi
ut sic intelligat bonu in uno
quoqz gne z q desideat ab
oibz illius gnis sicut sanitas
bon z q desideat a sensibili
bz dd q bonu z diffusiuu
h absolute dta e de summo bo
no tn gthi ad ome bon sub
stanciale qr i oi bono subali
e eou aquae po et capo ac
to et actio rsultat in finem

Poste qr an eade sit bo-
nitas i oibus bonis ¶
ad q sic boe de gsol / oia unu
desiderant / s unu ipm mostra
nimq ee q e summu bon / oia
qd bon appetunt q ita desebas
bon z q desideat ab oibus
ex quo relinqr q unu e bon
et una bonitas i bonis oibus
et illud bonu summu ¶ Ite aug
viij de trin bon e h / bon e id /
tolle h tolle id et inde ipm bon
si potes / ita dm videbis n

alio bono bon s bonu oiu bon
go una summa bonitas e boni
tas ois boni ¶ Ite aug i eo
de pudeat ai alia no amet
nisi qr bona sunt eis in hendo
no amare bon ipm / vn a qa
bona sunt go ipm bonu q
amat e i bonis omnibus ¶ Item
aug i eode oi animus nobis
plac ut cu luci corpee psta
mus no se ipo nobis placet s
i illa arce qua famus e inde
ei appbat factus ubi in faci
endus h e vitas et simplex
bon / ex hoc relinqr si no alio
appbat et placet qui sim
plici bono relinqr q n e bo
n nisi pm i bonis ¶ Ite an
dr res e bona ac pdicat pa
bonitas / et h positu aut
bonitas alia apa / que go de
illa tn sit bona / ipa aut e
bona bote pa aut alia / est go
deduce in infinitu aut dice
q bonitas q pdica e bona
se ipa / si h / go e pa bonitas
¶ Ite in oia bo de ebdo sub
lato po bono intre et cogita
tre eaq sint bona sint / in tn
pt bona simpr relinqr go q
pm bon de oibz bonis pdi
cat tn dicunt bona ¶ gt
bonu gtuit cu ente et bon
ee e ee si go n e unu eet
oibz entibz go nc unu bonu
vl bonitas s differens dci
bus bonis ¶ Ite si quibus ee
et bon qr qcqd e i eo q e
bon est ut dr boe et aug
oo dr h bon pdicat bon q
e deus / go et ee q e deus

go et oia sunt ee qd e deus
qd e falassimu ¶ Jte duobus
modis dr aīus bonus s augꝰ
vij de tri vote et nā / s bo-
tas qua e aīus bonus vo te
e amitalis nc e pma bōitas
¶ Jte bonitas qua e bonus se-
sui gnus no e pma bōitas
qz illa e 2m quā differt a
bo te corpole et dr aīus core
melior vn dt augꝰ / ut sit aī-
mus bonus ideo agend ee vo-
luntate / nō qr id ipm quo aī-
mus z nō z aliquid boni / nā vm
iam dr et vlissime core melior
et ostat q utrumqz multiplicat
in tatis bonis / et hmoi go q
plres st bonitates in bonis.
alie a pma bonitate / et q pa
bonitas nō pdicat cu dr h
e bon ¶ Jte augꝰ i li de li ar
sicut multa et diusa sunt q i lu-
ce solis hoies indent / lux tn
vna e / ita multa st bona atqz
diusa ex quibus quisqz eligat
ad fruendu sibi summi boni
ita cu lux sapie qua h mdr
possit oibus sit una gibus ¶
Dr ulo s dulsos differunt / quida
n distiguut q dico bon abso-
lute et q dico bonu ad tale t
tale sicut ee absolute et ee
tale sine aliqd s qd dt por-
retanus i quito ebdomadu bo-
ei exponens illa a ebdoma
da / dulsu e ee et id q e hic
gmemorand nr q dulsos / psos
in dulsis facultatibz uso dulso
ee et ee multipli dicit nā
s theologicos dia eoru qui de
deo pdicam / cu dq deus e omi

catutos dr ee / cu u dq corpus
z nl hō e / nl hmoi theologi h
ee deū intelligunt quada ex-
tilsera denoiatoe ab eē suī
pncipii u ni dicit corlitate
corpus ee / s ee aliquid et sub
vniqz qz subsistens eē suī
pncipii pdicat nō ee aliq
sed ee illa nō que cu ipa
sit data subsistentia sicut cu
corlitate ee subam quantu ple
h no ee absolutu s ee aliq
et adeude mod gntitd opa-
te summo pnc e eade / pncipa-
li et indata eēn dicit ee
suo vo quolz gnē aliquid ee
illos aūo psos quibz sue fa-
cultates gria sunt sola illa
que expno ee ceperunt ali-
quelz illa ordim suas thema
ta i. mrs de quibz loquitur eode
quo dut eē dicit et ee aliq
vn et h vbu est dicit de oibz
equiuoce pdicat aliu nb dedit
et ea q subsistut dicit ee sb
sistencijs et ee aliquid in q
subsistencias comitatur int-
nallatibz s mesur et quali-
tatibz / cetis nō vij generu
pdicamentis eade subsistencia
hc ee nc aliquid ee gcedut
sibi et nllm hos q abstracto
mathematica abstis de quibz
pdicatur dedit nc ee nc ad
ee gsenauit / go cu dr dulsu
e et ee / et id q e 2m theolo
gicos quid intellr ee id q
pncipm e id nō q e / e id
q copulapio est / s s alios
psos ee subsistenciam solei os
que pdicatur subsistencie q

nō sūt ea tm̄ que illas inse
ꝑando subsistūt sic ergo s̄m theo-
logos et s̄m alios ph'os recte
pōt dici dm̄ ipsū ē eē et id q
ē sūm ut dr̄ de bono | q2 s̄m the-
ologos bonitas qua id q est
eē bonū aliq̄ vna ē i om̄ib bo-
nis | bonitas nō qua sit eē bon
aliq̄ uł tale ut bona nā | bo
nus animus bonū corpus ē mul-
tiplex in bonis et multiplicat
in bonis | s̄ p̄m modū dnās
q̄ id q bon ab eē bon sine di-
uisio eē et q ē eē in rerū et
eē bon dr̄ eorū principii et eorū
finis id q ē nō ē ipsa subā
rei date | et ideo nō seq̄r q ha-
beat eē deus q2 s̄ mō nō ē
p̄dicatō formalis cū dr̄ res
ē bona absolute | s̄ ē p̄dicatō
ꝑ denoiatōm extra sicut dr̄ opus
ꝑuasiuū | n q2 ꝑuasitas insit
opi | uł opus ide ꝑuasiui | s̄
ꝑuasit q2 absolute | ita res dr̄
bona q2 a bono p̄n̄o | uł ad bo
n fine s̄ modū s̄ | id dr̄ s̄ ē
boi nā uł bonus s̄o | ē p̄di-
catō ꝑ inherentiā | s̄m nō ph'os
bonitas qua sit res eē bona
et eē bonū tale | ē bonitas sue
ꝑfectionis | et ē multiplex bonitas
i oībz bonis tn̄ ꝑ relacōm q̄
h̄nt ad sūma bonitate dr̄ bo
nitas | absolute nō ipsa deicitū
aliis nō ipsū ē aliud eē dr̄
et cū dr̄ datiue ē suppōr dup
eē s̄ eē datū q ē i datiua et
eē dm̄ ut a quo ē illud eē | eo
dē mō cū dr̄ quicq̄d ē bon
s̄ q ē intellr̄ de subiectis | sic poñr
dupx bonitas s̄ data et i data

Bonitas data ut que i est ipi
subē | bonitas aū i data ut
ad quā oīs bonitas data qua
bonitas rlis aliquz subē uł
ad ē quā subalis dīa que
dr̄ bonitas s̄m comparacōm quā
h̄t ad sūma bonitate | et s̄m
q ē ductiua uł ductibilis ad
sūma bonitate ex h̄c pz q eq-
cepta p̄a bonitate et re et i
tellectu nł ē bon q intellr̄ eē
bon s̄ aliquid ē albū | aliq
r̄tudo | sicut dt boe q | ex h̄c
pz ūitas auctoris aucto sup dce
q̄m oīs datiua ē bona | h̄ bon
id bon s̄i sublatū fuit h̄ et
id n r̄ manebit nisi bon q
ē deus | ite s̄m h̄ i telligitur a-
mati in arte in qua fca sūt
cū s̄ r̄ferūtur ad certam sūma q
ē p̄m bon | ꝑ ad h̄ q obt cū
dr̄ bonitas ē bona | aut p̄di-
catur bonitas ꝑ sūma et dr̄
q in rectitudine p̄dicatur bonitas
data | s̄ i obliquitate bonitas
i data q intellr̄ bonitas q ē ad
sūma bonitate q alit dr̄ de
re bona q dr̄ bon | alit de bonitate
qua dr̄ res bona | cū n dr̄ h̄
res ē bona p̄dicatur bonitas
ꝑ i herentiā | q2 bonitas i essentia
rei | cū nō dr̄ bonitas h̄us rei ē
bona p̄dicatō ꝑ ydēptitate |
et cū i fer̄ | ergo ē bona se ipa
et nō alia bonitate disignēa-
dū | q2 si q dr̄ se ipa excludit
alia bonitate effectiua uł for-
male vm ē | si excludit alia
bonitate effectiua uł finale
fl̄m ē | et ideo nō seq̄r ergo ē
p̄a bonitas | s̄ seq̄r ergo nō i for
alia bonitate q̄uis sit ab alia bo
nitate et ad alia bonitate

que est prima bonitas / sed an ens
dicatur absolute sine intencione
alicui / bonum vero dicatur secundum inten-
cionem talem non videtur licet vnitate
quod indicat decente quod si / an dz
decatur et intelligitur ens primum non
per consequenciam quia scilicet est et non
ens a se ipso ergo ab alio et id
est ens primum / et ita ens primum in-
telligitur in tale dato / sed quantum ad pri-
mam intencionem boni intelligitur bonum
incratum / quia si intelligitur bonum datum
intelligitur bonum per participacionem et
eo quod est per participacionem bonum / maxime
intelligitur quod participatur bonum / et illud
est bonum summum / Dicit ergo Augustinus super
Aug. et viij de trinitate / si potueris sine
illis que participacione bona sunt per-
spicere ipsum bonum cuius participacione
bona sunt / simul enim et ipsum in-
telliges cum audis hoc bonum et
illud bonum / Dicitur ergo quod bonum per se
se(?) est idem et omnibus bonis et
illud est summum bonum / bonum vero
per participacionem sine bonitas
differens / et exposicionibus patet solucio
ad obiecta

Deinde queritur que sunt differencie
boni / ita cum bonum sequatur
ens et quot differencias multiplicatur
ens / et bonum / sed ens multiplicatur
secundum genera ergo et bonum / Et quod bonum dicitur
de substancia de qualitate de quantitate
dicitur secundum eandem differenciam boni secundum
boni non est secundum non dicatur / sed eandem
differenciam entis relinquitur ergo quod non e-
runt hee eadem differencie entis et boni
Contra quoniam vnum sequatur ad
ens / non tamen differencie vnius multipli-
cantur et per genera immo solum secundum
iiijor modos / ita secundum substanciam dicitur
ydemptitas / secundum quantitatem equa-
litas / secundum qualitatem similitudo / secundum
situm et vbi similitas / et vnum autem his
modis fit dicimus est pluribus / Contra si-
mili modo nec differencie veri multi-
plicantur secundum differencias generum / immo
secundum Anselmum veritas dispungitur in veri-
tate signi et veritate rei et
veritas rei / in veritate que est sicut pa-
rit veritas dicta / et veritate que est
ab alia ut veritas data / et sic
multiplicantur / ita est veritas vocis
et veritas cogitacionis et veritas
voluntatis et veritas accionis / per veritas
signi dividitur in veritate complexi et
in veritate que est complexi / et veritas
incomplexi in veritate notis et in-
tellectus et ycomie sine ymaginis et
actus / pari ergo racione nec differencie boni
accipiuntur secundum differencias entis / sicut nec
differencie veri et vnius / Contra si dicatur quod
est multiplicacio nullius / et sic modo mul-
tiplicatur bonum per differencias entis et
est alia multiplicacio formalis secundum quod
multiplicatur per differencias sive in tercio
hoc modo dividitur a bono per essenciam et bonum
per participacionem / et bonum nature / bonum
cognicionis / bonum moris / et bonum gracie /
et bonum glorie / queritur quare non multipli-
catur secundum racionem formalem secundum differencias
entis si dicatur quod intencio boni
addit adens per comparacionem ad
actum et relacionem finis sine fine / et
racione huius comparacionis est formalis
multiplicacio boni / contra obicitur de
proprietate diuisionis / ita omnes diuisio-
nes madunt (?) et per diuisiones diuisionis boni
ita bonitas per essenciam est bonitas
per essenciam / bonitas vero alicui est per par-
ticipacionem / sed per comparacionem ad ef-
ficiens dicitur bonum non fit. n. res
bona dicitur quia a bono ut dicit Boecius
per comparacionem ad animam dicitur bonum in
cognicione / ita forma accionis quanta
ad animam comparata dicitur bonum et
gracie ut patet efficiente / per

gparatom adactum formale q e
zm exigentias et modu actois
bon mois / s virtutes gsuetudina-
les / et bon gre zm virtutes g-
tuitas / p gparatom ad sine bon
glie / no go dric bom accipiu
s gparatom fine anteccom aud fi-
nalis tm immo zm gparatom ad
oia gna cas / ite ai assignat
dric bom tres s honestu uti-
le delectabile / quo accipiu ad
pcedentibz / iste aug li deli
de disrigmit bona maioria / mag-
na / minima / et maiora virtutes
minima spes corpm i scelos
quolibz magna / po ac quo
ac pcedentibz dnys fct habebut
glossa fic dt gmetator lib bo
de ebdo / bon duobus mod
absolute / et in gparatone / absolute
bon dr q p se bon sicut de q
nl sunt res dr i se bon / i gp-
aratone q e bon zm usu / sz
cuiq usus e bonus quadm deus
dr bonus nobis / nl bonus dr pa-
nis esurienti / accipiu go dric
boni s q gsiderat absolute
quitu ad ee cuiq e / et hc mo
assignat s differentie rone i
dtionis actus apo q e absolu-
ta vo bom an g i dispo actus
et po quesit ide et hc mo
e i dio bonitatis i deo i g
idem actus .i. pfecto et gple-
mento et po a e i dio actus
et pote q fuit divisa in ca-
tua / aut go e i dio actus et
po rei s q e i s q ee rei
ul actois zm q actio / ul actus
qui acquir rei pactom / sic
in dio actus apo s q e sic e bon

ne si e actois s q actio sic e bon
exigne / na forma actois gtua-
lis gtracta ad materiam dr bon
i gne ut pasce esuriete / si
e actus rei qui acquir pactom
ut g acquisito illius actus sine
pfectois pricipm sit in nobis ul
extra nos / si sit pricipm i
nobis sic e bom mois .i. v-
tutis politice q acquir volu-
taria gsuetudine / si sit pricipi-
u extra nos sic e bon glie
q a solo deo sit pricipiu / si sit pri-
cipm extra nos et intra se sic
e bon gre / sic .n. dt. b. bern
de gra et li ar / tam absq g
sensu no e recipientis qua abs-
q gra dantis / et lo de gra s
q e in adultis / na ad hoc r q
i fusio gpte dei / et gsensus
gpteli ar q i pvulis ad mo-
dum misterij sacramenti gpte hois
et opato invisibilis dei / s vo q
bon gsideratur zm usu duobz mo
dis gtingit / na gsideratioe qua-
li bom sine rati sine i rati
accipiut dric ista / honestu /
delectabile / utile / sz honestu
dt dispom s qua usus bom mo
net ronabile / q sic dt aug
honestas e pulcritudo i telligi-
bilis / delectabile dispom s
qua monet gcupiscibil / utile
dispone s q monet irascibilis
cuile n i cludit arduu et dif-
ficile et hu ardua n et stabi-
lia gsenaa ut fecationes et
hui que gferunt ad sanitate
et quada firmitate et in-
gradit appetimus et h appetitu
irascibilis / iste gsideratioe

spali s q ipius boni coartat ad
bon catu accipitur dr bom
s aug de li ar | a maxia et mi
nima | et media | tna bon quo
no ptigit male uti sut vir-
tutes et ideo maxia | et tn n
utitur | bon uo quo ptigit be-
ne et male uti | et tn n utitur
sut spes corpales | bona uo q-
bus c bene et male uti | et tn
utitur alijs sut po ae pcedu
go q no accipitur dr bom for
malr s drias entis | et sic q bo-
nu addit intecom cause fi
nalis | Ad illud go q obicit
q 2m intecom finis no acci-
pitur pote dr dd q inmo
na bom aut c finis et c
bon p eetu | aut c ad fine
et sic c bon p pticipacom | et
si ad fine | aut q 2m id q su
mi9 et sic c gnalis dispo r oi
catua | et sic c bon nature | u
2m id q bn sunt | et hec c
dispo rcalis cature aut go
infime s quida possibilitate
addita vol que c ex bono r
gne aut c 2m sr addita qua
da dispom ut c dispo virtutis
politice | aut s quida ncitate
et sic c bon gre | dispo | n gre
r volutate c | sic dispo nati-
tatis r nia ad susceptom for
ut s ultima pletom et r for-
matom et sic c bon glie
Ad id no q obicit | dd q actus
simpl9 s quatuor cas no pti-
net ad bomi nisi q pacom
ht una cu ca ad cam finale
ca in finalis c alias cas
faber em serram facit de ferro
acuta | qr de ferro | q capacior
c ad secandu | qr acuta | q

ad secandu | ca q nobilis et forlis
s finale sibi efficiens | tra si-
nis monet efficacte
Q Vero qm de racoe boni-
tatis r bonis | et in q
no possit ee q s alq rei | dico
n de summo bono c id ipm q
sic dt aug iiij li de tri | no c
in deo alium ee dm et ee uel
ee et ee bon | go bon dom
dm e indifferes illi | go n pot
ee que r summo bono et r cato
bono sicut nc li ipm deus | pt
si c que | go c atque q c que
et q c pprium | go pom quida
Si forte dicis bon ee que s
quem sitmdine ad psilem ef
effcom r caturis | et sic bon
no cz pone r p n eorum ipaz
s pt hoc quida rlacom ad
quida effom in catua | pt si
bon c qo hat roe q secu se
he catua ad sua effectom
sicut deus ad sua | go bon equa
lit pticipabile | q sicut ab hoc
egreditur ita ab illo | pte s h
bon trahit rom appetitoi s
ab effcu cu alit dr sicut r te-
tones | s q summu bonu sit bo-
n pse et q ista sint bona ab
ipo | ps h alit dd c in bono
et in his que no maifeste ex
primut actu r spiacte catu-
ra spalit | alit r illis qui
exprimit qm illis n c stas
s pacom aut sitmdine q c
r effcu | ut r illis que quotat
ut pmit insificiat | ista n pt
q a n qm ad effom quotatu
cum pmit dom de deo nc to
pulat catu | s quoaut dom
de catua | copulat q pns q
notat | s r ill q n exprimut

alit' z ctas pt' pdcam / sz pse
et pp se cuiut deo cauus zm
q ab ipo et ad ipm et h' e ctas
zm pius et posteius / et h' ma-
nifestu z / q' h' obliq intelli-
in illo / bon n de deo d' q' fi
nis / bon de catua q' ordiacoz
ht ad fine fiaut enis f pius
d' de suba q e pse enis / sz pos-
teius de acci' q e p subam / et
ita indirecte et p posteius de
catua et ibi e acpe q' et pprio
qutu ad modu ddi

Cum quer' an noco et acc
summi boni sit nobis a
cdicone indita et i pssa me-
ti / oes n volut ee btu / sz btu-
do e summu bonu ut dt boec
de csol / g' oes volut summu
bonu / g' amor summi boni e or
ne ronali i pssus / Cte bon
summu z q desidera' ab oibz s
q or c e i pssu ne go desi
deriu et amor summi boni e i
pssus ne / Cte aug' in li de li
ar arbi qm bi sim q' i pssa e no
bis noco bonitatis p'ham fam
et sine ulla dubitacoe d' bea
tos nos ee velle / nemo n bs
z nisi summo bono / go noco su
mi boni et btitudis e nobis i
pssa / Cte boec i li de csol / oes
hoies boni et mali pti indis
creta intecone ad bon summe
ntut' / C ge omis voluntas di
recta ad id ad q nata e / recta
e et laudabil' / si g' voluntas
et intecco ronalis e ad summu
bon nata / tu oes voluntas si
ne bonor' sine malor' sit na-
ta ad summu bon / go oes vo
luntas sine om voluntates
st recte q e manifeste flm

Cte igno vl boni i venit' i
intellis / g' simil' est igno et
sua boni / C Ru° zm boec de c
sol summu bonu q eq bonis
et malis apportu e boni quod
nli offio virtutu petut / ma
li vo p vana cupiditate q
adipiscendi boni nle offm
n z / ide ipm conaut' adipis
ci amor g' et noco summi bon
nobis i pssus z zm lititu et
sesu nos / q'mis a bono c'tigat
oberrare et deviare s opiom
et appetitu elacois p'ue / C ad
id q obi' distinguend' s dam
q e voluntas nlis s qm oes
recte appetut summu bon / et
voluntas electiua sine csiliata
scdz qm eligit' q n e summu
bon / et p'ft' summo et ideo n
e recta / i malis g' e volta
nlis recta sine erroe / electiua
no recta et cu erroe / Vnde
aug' in de li ar / inquitu omes
hoies appetut vita beata n
errat / i qutu vo qsqz no te-
neret eam vite viam q ducit
ad btitudine errat cu fatea'
nolle nisi ad btitudine p've-
nire / erroron n' qsq' ad qm
ad id ducat quo volumg p've-
nire / C Ad 2° vo q obicit d'
qd noco e in sesu ne / igno vo
i pvsitate opionis erronee
vn vo q dt aug' i li de li ar
sensus aliqui vlador z qm-
opio / si illa de erroe ille de
na z / vnlut cu eger plnqz
aqua frigida cdvabil' delec-
tat' / qm tu si bibit c'dit ee
nocitura / aliqui vdaor opio
qm sesus si credit arti medi
cine obee frigida / cu rna

obeit et tu bibe delectet / ali-
quem utrumque in veritate est tamen id
quod prodest non solum ita credit
sed et bibet / aliquem utrumque et in
errore tuo id quod nocet et prodesse
non credit et bibe non desinit /

Deinde queritur an summum bonum
dicat addicionem ad bonum ¶
ad quod sic quia quecunque sic se habent ut unum
non addat aliquid super alterum
nec utrumque addat super tercium aliquod
sunt eadem simpliciter / genus non et species
se habent sic differentiam habent quod unum non sit
alterum / quia unum addit super alterum
species non addit ultra genus
differentiam / similiter risibile addit super
rationalem hominem / quia potest ridere
quod dicitur homo risibile / ut potest ratiocina-
ri qua dicitur rationale non sunt ea-
dem / et sic se habent addit super tantum
sed summum bonum nec addit aliquid
super bonum simpliciter sic nec sic
nec sunt plures modi addicionis
unde quod non addit super alterum sed
sunt eadem simpliciter minor probatur
quia si summum bonum addit aliquid
super bonum / aut addit bonum aut
non bonum / non addit non bonum / quia
sic esset ex bono et non bono quod
est compositum nec esset summum / si
addit bonum / aut idem sibi aut
diversum / non idem quoniam idem non ad-
ditur sibi / si diversum / ergo summum
est ex bonis et bono ergo est compo-
situm sed hoc est falsum / quoniam ipsum est
summe simplex / summum ergo bonum
non addit super bonum ratione cuius
dicitur summum ¶ Si dicatur quod bonum
simpliciter est genus et determinatur per sum-
mum et non summum ¶ Cum bono
simpliciter aliquid additur ut fiat
summum / obicitur in contrarium / quia non est

addicio alicuius ad alterum nisi eius
quod est preter ipsum sed illud additum non
est preter bonum / quia non est non bonum nec
aliud bonum / ergo idem sequitur quod prius
¶ Contra Augustinus viii libro de Trinitate / bonum
hoc / bonum illud / tolle hoc / tolle illud
et vide ipsum bonum si potes /
ita deum videbis non alio bono
bonum sed bonum omnis boni ex hac autem
auctoritate probatur quod bonum in omni bono est
ipsum bonum summum ¶ Contra bonum dividitur
per summum et non summum / ergo possum
intelligere bonum in hac contractione non
contracto summo / et hoc est quod dicit
Boecius de consolatione primum preintellectum
ad hunc est intelligere hominem sub
intellectione hominis / sicut potest
intelligi ens secundum quod sic non intellecto
summo ente / contingit ergo intelligere
hoc bonum circumscripto summo bono
sicut sic ens circumscripto summo ente /
bonum ergo et summum bonum non
sunt eadem sive convertibilia / ergo
aliquid addit summum bonum super
bonum ¶ Solutio dicendum quod summum bonum
non addit aliquam rem super bo-
num simpliciter / summum enim bonum simpliciter
bonum est / unde non competit compositis
bonis / sed non summum bonum non
est simplex bonum / ideo possum
ibi intelligere bonum et bonum / quia in
creaturis non convertitur forma
quorum utrumque est bonum et cuius sunt
illud quod est admodum materia illud
quod est admodum forme ut eius / ideo
ergo summum simplex bonum est / non
facit aliquam addicionem super rem super
bonum immo idem sunt secundum rem et
equalis est ambitus in suo ordi-
ne cum bono / sed differunt in hoc
quod dicendo summum bonum determino
ipsum et dicendo bonum [illegible]

ipsum et p

ipm in predicando sine medio et
b; i predicando sine medio bon
summu debiet et specifice qr
no z diabile de omi bono ge
z tn in cando sicut bon i pdi
cando et equalis ambitq qr
ipm e ca omis boni/ illd au
e diabile de omi bono// ecd
go dt aug/ tolle hc/ tolle illd
et dd q ipe pcedit abessab;
ad eam h q bon i essab; dat
intellre boni et ca/ cu q dt
videbis bonu ois boni vm z
bon ois boni in cando/ no in
dd imo q''' ad hoc dt det
minacom rois/ ad rom i gri
tc dd q no e sile de essecia
sive de ente et bono/ ens
.n. nl eeu no dt cparacom
ad eam sicut bon imo cu lo
quim de re h sua eem/ loqm
de ea absolute/ h bon notat
cparacom ad eam/ bon .n. dr
qr a bono et qr ad bon et ideo
cu loqm de re q bona sit lo
qm p cparacom ad sua eam
et ideo cu bon no summu sit
a bono summo tanq a sua ca ef
ficiente/ et impd tanq in gser
uate et ad ipm tanq ad fine
ideo bon n summu hr dat
intellre bon sum et ideo n pt
intelligi ipo no intellco cseqns
z in qnsico cu

C ons z inqsico cu bon
summ seai cparacoe marz
diusitate et itm 2o cu rqui
rat plitate/ h iste inqsicoes
tenant eisdem roibz qubz su
p ostesn z de vnitate dia
q no cparacoe seai plitate

nacd/ h requirat eius pfao pli
tate psonarz sup qone de dia
vnitate/ iste crenou e qnter
cu summa bonitas requirat co
exisiecia eatue h h go ter
minata z sup qone de etni
tate/ vb ost etnitatis et icabi
litas q ponentes mudu
etnu

S equit q quere de fluxu
aliorz bonorz a summo bo
no qr go cu a summo bono flu
ant oia h rom bonitatis q
abstrahi p boecu i li de ebdo
oia bona qr a bono/ et h'' aug
qr deus z bonus summus/ quer go
qr no sili 2m rom vnitat
ultatis/ et insinac/ ad q obz
h'' imo in ideo po. Cudz vnitas
sapic/ utas/ voti bonitas/
dz sicut pcessus cauiarz ac
atoe e p uoluntate ita e p
pom et sapiam/ imo p'' ro p
cessus ad pom rest/ qr no
z potens ideo p duat eas
de nob/ iste ad sapiam uc
sit agens p cognicom et or
dine/ sicut go caua dr bona
qr pcessus z p volutate cu
Cudet bonitas ita dz dia po
tens et sapiens qr apitate et
sapia et sicut bonitas r uo
lite e ro pcessus ita et vni
tas et utas/ iste uolutas
dia e pncipalis et p'' ca r
reru fiendarz/ go cuia qr res
dz dia volens et hre disspom
uolentis qr e a uolutate
sic dr bona qr e a bono/ Sili
qr qr n dr insta qr e a iust
to/ ad h dt boec i li de ebdo

bonū ē gnale īpsū nō spāle
nc spēs descendit ī oia / ideo
alia quid' ipsa alia nō aliq
ad / ꝭ oia bona / ꝗ gt vniuse
nie dīn una et utas / et iu
tas ibi fit ꝯ iustiaa / go iusti
tia et vna fut ī oibꝫ diuis
opibꝫ / go ꝛspiciut omne mo
dū catue / et ulem rōm cau
de iustū go gnale ē ad oia
dei opa / go sicut ē pcessus
ꝭ rōm boni ita ꝭ rōm iusti
¶ alia solom pomt boca9
ī eode li / q iustū ꝛspiciat
actu / bonū ub nam / id' autꝫ
nl eo ꝭ iudeo ēē q agere
ide go ē iudeo bonū ēē et
iustū / nob uō nō ide ēē et
agere / nō ēē gt ide nobis bo
nos ēē q iustos / ꝭ ide ꝫ
ēē ī nobis ī deo q sum9
go bona gt fut oia ꝭ n ius
ta / ꝭ 9 obi' qm ī catuis nō
ē h' vni q bonū dicat eciꝫ
ut iustū ꝫ / nlla n catua ē
sua bonitas et tn h' suppōit
ī pdca / ad 9 ¶ ste dam si
bon si iustū dicis de deo nō
nām dicis ꝭ id q ē et hi9
nām / hi9 au ꝭt actus / go bon
ita dicat actū sicut iustū / So
lo dd' q ī deo queda ꝫ trini
tas que ꝛlucet et ꝛpsentat
in om catua / et ꝭ h' d' vesti
gium / et h' attendit ꝭ h' tria
vestigium vn vn bon / alia ē ī qua
habundat ipa rōnalis catu
ra rōne aug9 d' ymago q
solū ꝛlucet in ipa / et atted'
penes ista / po / sap / et uolu
tas ī rōnali n / catua d9

poīn uolendi / et poīn dili dl
au gt pcessus catuas ꝛspia
at omem catam / et nō solū
rōnalem ꝯpat q nō dꝫ dcī
ial vo pcessus penes ista
trinitate ī qua habundat ca
tua rōnalis / ꝭ ponitur penes
pma / et nō ē pcessus ī rō
ne potentis nl sapientis
nl uolentis / ē au ille pces
sus ꝭ rōm boni et rō hi9 ꝫ
dia sit inde m9 ī rōnali ca
ta q voluntas ē pncipiū a
gendi et d' agens puolunta
te lꝫ silr po sapia sit pnci
piū et hoc ē q voluntas q
pncipalit' pomt ncitate ī
ope ipa tn nō agit n mone
atur a bono vn bonū mouꝫ
uoluntate ad agendū nc agit
nisi uideat illd ēē bonū / et
au cognoscat illud ēē bonū te
exit ī opus / vn voluntas
nō mouet se ipam ꝭ mo a
voluntas bono sicut d9 in po et sapia et
uoluntas que fut ī ipo pducut
res / ipa tn uoluntas ē pnci
palior causa pductois qꝫ pot
ncitate in pductoe inde ē
q nō dicitur pcessus reru
p poīn / sapiam ut dicantur res
egredi ꝭ rōm potentis nl sa
pientis / silr nc ꝭ rōm uolētis
ꝭ boni qꝫ licꝫ dia voluntas sit
pncipalis ca hi9 pductois po
ncōs ī ea ncitate voluntas
tn dia in rōe voluntatis nqm
se mouet ad agendū / ꝭ ī rōe
bonitatis / qm ipa bonitas qn
mouet uoluntate / voluntas
ī rōe bonitatis mouet se

82

ad pducendu res / tn n uult
pducere qui uidet q bon z / bon
g motiu e i pcessu rerum / n
vnu / nd vni tn vnu respat
ad pom / vnu / ad sapiam / t tm
~~prudens~~ pcessus z s rom bon
cansatas acatoe / nd 2m rom
vni 9 / neri potentis sapientis
uolentis / filr nc s rom insti
qr instu nd e motiu / bon n
tsit ipam volutate ad actu
pducedi t n alia / adid q obz
de insto dd q lz instu dicat
gdecenciam bonitatis dic tn ul
tra pont rlom / t gnotat ef
fcm i catius tn dz deus insto
rone tui 9 gnotati jam ponit
caturas inee / justu n inde
o e id s q alii tenit t red
dit q fim e / tribue aut alii
l jam ponit catas ee i actu
t eff l / justu nd respiciat poes
su sine egressu catarz sed
eas actuale existencia put
jam sut extra cam i ee gple
to / t ideo nd dt rom pductois
eaz / bon aut nd gnotas ef
fcm talem vii nd e sile de
bono t insto / adid q obz q
instu z gnale / dd q instu dz
dmpr / vno 9 put debiat i
rtbucoe pene ul pmii s ex
igenciam meriti ul demiti / t l
mo dz solu p gpacom ad
hoiem tui solu sit rtbuco
s mitu ul demitu / alio mo
dz insti i gdecenciam bonitat
dic / t lz mo dz insti i om
ope t posset ee q res eg
dud s rom insti e i. s gde
cenciam bonitat / ad ad dd
q dam 9 n dicat q bonitas

nd sit nam s dicat / nd dicas nam
vii refert id ad rom dd / qm
e n e nom pricipii sicut ipe
mult dicas eam ul addendo
ul gnotando eenae / s bon dt
greatum sui ut dt dam 9 / vnd
lz bonitas sit ipa eem tn dt
ad additu sup pmu intecom
eem a quo pficitur inteco hi 9
nois bonitas que e ut ad q
sua gtitud / ul q e gicativum sui
t ideo in intencoe dd addit
t ideo dt nd dicas nam filr
t instu qr dicit eems / t ulr
addit q tribuat alii t ideo 9
notat effcam

Com queritur s quid debiet
bon gicatiua / s aug det
iatur p modu speciem / t ordine
ad pleniore go intelligenciam q
rendu z desris h mo / cam sit
i oim catiua / scdm quid sit
i vni catiua / scdm quid differat
assignaco hoz differes / cau
ysta sunt eade i oi catiua / cau
s hoc dignatur t debietur bon
in catoe t catiua / qualit aut
malu sit hoz corrupco inf
suis loco dicetur

Queritur go utrz ista in omi
eo q e reperiant q sicut
p auctte / sap xi oia in no
pondere t mensura disposuisti
t p auctte aug i li de na
boni / loquentis de mo / spe / t
ordine / ubi h tria sut mag
na / t magnu bon z / ubi p
ua / pum / ubi nlla nllm bon
z / omne aut q e i quitu e bon
z / nllm q bon e inquo nd sit
/ qt pcam diffinicoe p pluracoz

modi spei et ordis / go cta ide
et no solu nata sit si' p(ri)m
et illa ta sz p(ri)m no e pole
si' i oi eo q e / go nc illa ta
¶ Ite si i omi catura r(e)pitat(ur)
modus spes / et ordo / tc quer(itur)
de m / aut e cator aut catura
no cator / qz i ipo no cadit
nc c(re)aco nc formaco nc h(ab)it(us)
sz q dt aug. ad orosiu / q de(us)
e mesura sine mesura / ¶ Sz si
solu dicunt aliquid in catore
illa ta / go nc ceciit in catura
q no e vm / go no e modus
aliquid i catore est go ca-
tura / Si go ois catura ht mo
du spem et ordine / sz tc pot
queri de illo m / spe et ordine
et aut go ibit(ur) i infinitu
aut stabit(ur) i aliquo m q
no ht modu aliu / et ita si
modus e catura / no est i oi
catura modus sicut oppoit p(ro)
de aliis / ¶ Ite ambsius in exa-
meron. lucas na e ut n i nro
n, i mesura no i ponde ut
alia catura sit / cu go lux sit
cata no sut illa ta i omi
catura / ¶ Ite quer(itur) cu aug.
nitat(ur) his ubis / modus / spes
et ordo / qr i sap pi no dr / oia
disposuisti i nro / spe / et ordie /
aut qr aug. no utit(ur) ubis
ibi positis / ¶ Ad p(ri)mu d(icendu)m q / mo-
dus / spes / et ordo / dupr dicunt(ur).
Uno m(od)o p(ro)pe solu sz q r(e)pitu(ntur)
in oi catura ronali sz q ab
oib(us) aliis caturis differt / et sic
sut illa q nata sut coniu-
pi p p(e)c(ca)m / et sic no sut i
oib(us) sicut ostendebat obo p(ri)a
alio m dicu(ntur) gnal(ite)r no solu
in ronali catura s(ed) put differt
ab aliis / sz i ipa sz q queit
cu aliis / et sic mo r(e)piunt(ur) i
omi cate / ¶ Ad illud q obi(icitur)
q sic ibit(ur) in infinitu / aut
erit modus sine modo d(icendu)m
qm aug. sup gen. q cu dr oi
sut modu spem et ordine
li oia distribuit p(ro) partis ab
solute oia n talia sut mo
du spem / et ordine / s(ed) cu dis-
tribuit p(ro) (com)partis que st rones
r(e)spondi cata ad sua principia
ne ad suas causas / tu no sequit(ur)
si oia cata sut modu spem
et ordine / sz no distribuit pro
(com)parat que st rones r(e)spondi
cata ad sua principia ne ad
suas cas / tu n sequit(ur) / si oia
cata sut modu spem et or-
dine / q modus hat sic tria
et e exemplu aug. / oia cor-
poralia sua sut i colore color
tu no e sals i colore / ¶ Aliter
poss dici et d(icendu)m aug. q ei
oia disposuisti i nro ponde
et mesura / sic au nu / ponds
mesura / ubi disponu(ntur) et
(con)uder q ipse ipo qui e nus
sine nro / ponds sine ponde
et sic no ibit(ur) in infinitu sz sta
bit(ur) in i ipo deo / ¶ Ad id q
postea obi de auctte amb(rosi)o
d(icendu)m q quida volunt eam ex
ponere de luce spuali solu / sz
ad huc ipa ma no poss ex
poni nisi de luce in cata sic
dr (con)nera no e cata a nro

ponde et mensura / et sic nulla
e difficultas i illa auctte
s de luce spuali q e angelica
n.a no poss eppoi illa n. n
tar; mio ponde et / nos au
dq q ambrosi loq ibi de lu-
ce corli s no simplr r omi
que sut s solu r alior cor
palm cparando eam ad ipa
cparando n. ad luce i cata
de qua i thi vi luce habitat
i accessibilem s q illa d ee
ubiq cpat q h z lux tmina-
ta / no n. e ubiq cu sit ali
quid catu ideo hit modu s
qm r ft ad efficaces / hit et
spem s qm r ft ad form / hit
et ordine cu ordinet ad su-
mu bon ad q ipa e sicut
ad fine s cparando ad cor lia
no e ita dice q sit mesura-
ta et mata / n n e in qbusda
corlibz vir tus lucis tm s i
dibz et in opacis ut in terra
no solu intre supsicie pot
in d vir tus ei s et incord
tre / alit n. n possut s genio
nes / que ibi sut / cu ambros
i eode / no i splendore tm s
i om vtute na lucis pbat
et h r alior corpm e vn
q dt / q no cata in mlo po
de et mesura sicut alia / ca
h q qr qr aug n. in iii s bis
suptis / sap xi / dq q tria ide
sut in suba modus spes et
ordo / nus / pondus et mesura
ut r fat mus ad spem mo
dq ad mesura / pondq ad or
dine / s inh e tria / quod s
tu mesura / nus / pondus

dicut dispones ipius rei ut
e i s / h p indl i cometaris
cu n. faciut / ut mesurat
nuant et pondant quist sut
nata ad faciendu / et ideo qr
in sapia lo de rebz s sua se
q pz q h q d disposuisti ideo
pe ut rebz pdas / modq au
spes / et ordo ppric dicut dispom
rei ut iam sca z / qr go aug
loqu de qdicoibz / rerum ut ia
fce sut ppric ut illis rebz
modq spes et ordo

Qom que supposito q h
ta r piant i omi catua
2.m quod accipia i illis / utr s
s ad sbale vl accitale thc
e quere utr h sut accitalia
vl sbalia / q au ecialia sut
vr qr dt aug ad h magna sc
magn bon z / go vr q bon sit
sine his / s q no z bonu s naz
n e / ee n. q e s q his bonu z
ut dt aug de doctna xpia-
na / go nllm eus potest ee
sine his go st ecialia / Ru
debit q no sc h n pot ee
sine h go e ecialr illi et ad
di oz. n c pot intelligi sine i o
cign n. n potest ee sine al
bedine / vn albedo n e ecialr
cigno / silr neq ppa passio e
ecialis ut sit de suba subi
no tn pot ee sbm sine illa
dz q n c res possit intelli sine
ipis / ostendit p o sit omne q
pfe intellr a nobis oz intelligi
sicut tratu et formatu et or
dinatu alit no cgnosceret ipsu
intellire pfca cphensioe n
cphendam ut trat / s solu
intelligemq ipsud sicut intelligimq

dm̃ quĩ nõ p̃ssit intellire q̃
p̃hensiõe p̃fcã / cõpat aũ q̃
differens ẽ modꝰ ĩ nobis
intelludi dm̃ et creaturas s̃ ee
q̃ intellr̃ ut creatũ intellr̃ s̃b
mõ spẽ et ordine / g° sic nec
ee creatura intelligi possit si
ne mõ spẽ et ordine / ¶ Iste si
res nõ cognoscit̃ n̄ 2m q̃ ht̃
ee / ee aũ n̄ ht̃ nisi asius pri
cipiis p3 q̃ nõ cognoscat res
cõplete nisi p̃ cõparacõm ad sua
principia / s̃ modꝰ / spẽs / et ordo /
dicit cõparacõm rei ad sua pri
modus n̄ s̃ relacõm rei ad
sua efficiẽs / spẽs ad sua for
extra / ordo ad finẽ finẽ / g°
res n̄ possũt intelligi sine
modo spẽ et ordie / q̃ aũ h̃
tã dicit relacõm rei ad sua
pri / q̃ dicit creacõm et for
macõm et ordinacõm rei ad
finẽ d̃t aug̃ sr̃ ge: plac hẽs
verbis / mensura numerus rei mo
dũ p̃figit / num n̄ rei spẽm
p̃bet / pondꝰ 3 q̃ ad q̃etem
et stabilitatẽ t̃hit / et quid
pot cõtrahi ĩ p̃te exp̃lo · ge s̃r
id cõplenit deꝰ et / un̄ ĩ oĩbꝫ
rebꝫ sut et incorlibꝫ et in spu
alibꝫ / ĩ corlibꝫ tñ facilĩꝰ cõp
hendũt̃ ĩ spualibꝫ uõ nõ i
ta facilit̃ / si g° ide sut nu̇s
mensurã / et pondꝰ / q̃ modꝰ spẽs
et ordo / et nlla res n̄c ee nt
intelligi pot sine istis / g°
silr̃ / nt̃ sine modo spẽ et or
dio / sic g° in̄ q̃ illa sunt es
sencialia / ¶ Qt dyoꝰ nl̃ existẽ
cia corrũpit̃ s̃ q̃ ẽ existe
cia nl̃ nã g° s̃ q̃ sit corrup
cio p̃prie eẽnle n̄ est / sit aũ
corrup° 2m modũ spẽm et or
dine / g° nõ sr̃ eẽncialia / ¶ Iste
p̃us 3 intellire rẽ ee q̃ ee c̃
creatã nl̃ ordinatã / g° p̃mꝰ
rei intellcs ẽ ee p̃mus s̃ ee
q̃ ẽ in addicõne ad p̃mũ intellcm
n̄ ẽ eẽnle / g° h̃ n̄ sr̃ eẽnlia
¶ q̃ 2m ee q̃t dom possumꝰ
dice q̃ cõat creatã cũ creatoẽ
s̃ s̃ modũ spẽm et ordinẽ nõ
h̃ n̄ n̄ cõnit deo / g° si p̃us
3 illud s̃ q̃ cõuenit creatã cũ
creatoẽ quĩ id s̃ q̃ differt p̃us ẽt
ee rei quĩ modꝰ et vr̃ g°
q̃ illa ta sut ex addicõne
ad ee rei s̃ q̃ talia sr̃ n̄ sr̃ es
sencialia rei / g° n̄c illa ta / ¶ Iste
cõtigit cõpare rẽ ad sua pri
cipia extrinseca et intrinseca / cõpat̃
g° q̃ ẽ for hãs cõparacõm q̃
stat q̃ illa q̃ ẽ ad intrinseca
s̃ ad id q̃ ẽ et quo 3 ht̃ n̄ e
bñ eẽnlis / si g° / modꝰ spẽs /
et ordo / nõ sumũt̃ penes
relacõm rei ad sua principia
intrinseca apparet q̃ sut pos
teriora ee rei / s̃ q̃ talia sut
nõ sut eẽnlia / g° / modus spẽs /
et ordo nõ sut eẽnlia / ¶ Solo
dr̃ q̃ aliq̃ eẽnle dĩr̃ d3
nl̃ q̃ sit de rei eẽn nl̃ ee
p° ut cadat in p̃pone p̃i ꝰ et
sic dicit̃ q̃ ẽ et quo ẽ / eẽn
lia / et sic dim̃ q̃ illa n̄ sr̃
eẽnlia sicut p̃bat ultie ro
nes / alio mõ dicit̃ eẽnlia
nõ solũ ex q̃bꝫ cõponit̃ aliqd s̃
illa q̃ referut ipm ad suas
cãs eẽnles sine q̃bꝫ n̄ fuis
set / et sic sicut possumꝰ dice
q̃ cause sut eẽnles certo / n̄

n possum9 dice q accidut illi
ita possu9 dice q rlacones ad
cas illas sut eeules / et sic
mod9 / spes / et ordo / q dicut r
lacoes ad suas cas eeules scilicet
mod9 ut dt rlacom ad dm ut
ad efficiete / spes ut ad forma
ordo ut ad fine et s ls dt aug
9 de ci di / q ta quelmq quis
facit re / quo fac3 res sf q
fca 3 / Si g° oste3 q no sut
eenlia p mo ddi eeule / et sic
aniut rones ille alit no
Si g° que3 que cpacio sit por
ul rei ad sua pn q e et quo
est / ul s ls q sut mod9 spes
et ordo / dico q por pot dici
dupr / ul por q ulior / et sl ul
por e cpacio q e s modu / spez
et ordine / qm ea q e ad ma
tiaz et forma ulior / m 3
et 2m / hanc et cognoscitur a
m et forma tn m et ulia tu et for
ma oz pone modu spem et
ordine / ul pt dici por i spi
cipit rei cognoscede s q d3
prim et i mediatu ide et c
d3 por q i mediacior / et h
mo por cognico q e p cpacioz
ad pn mtra qm illa q est
s modu / spem et / ordine / p°
cu mo cat eq° / m n pt i
tlli aliqd ee neq ipa ma nec
ipa forma in intllco q ab ali
quo sunt et sic9

Seq3 querere s quid differat
assignacio hoz differens /
ad q appoz h mo insummo bo
no in solu dq trinitate p°d s
unitate eencie si g° ipme cae
rlucet vestigium trinitatis si
no e ibi tm trinitas p̄soraz

s3 unitas eencie / ita m i reb3
catis ud tm debet ee illa
bona i quib3 rlucet vestigiu
trinitatis / s et qrtu s q eet
vestigium unitatis / dice3 forte
q ita e q incatiue e trinitas
illoz bonoz q rudet trinita
ti i cate / et e una eeu subsis
tes illis trib3 bonis cui9 eene
unitas rudet unitati eeu
increate / ct m q unitas u
sit ponenda qrtum illoz ul eeu
silr / s q qt incar3 subalto ioz
bu / q e mod9 / spes / et ordo.
aug i li de na reli / ome q
sit q unu 3 q spe decnat3
q rerum ordine no excedat / et
lo3 / qua illa tria mod9 spes
ordo sut i qual3 re / si g° sit
q dico q spa spe discnat3
rtorque3 ad spem q reru
ordine no excedat ad ordine
p3 q unu ee rtorque3 ad
mod9 / no g° erit unitas qrtu
s qtentu sub modo / ste q
ipa eeu ul ee silr no sit
qrtu / s cphenda3 sub mo
de sic / aug i li lxxxiii q i
om eo q e / aliud 3 quo cstat
aliud quo discnit / aliud q
sinis ptib3 cgruit / et rtorquet
h9 tria ad illa tria modus / spes
et ordo / si g° quo discnit3 r
for3 ad spem / quo ptib9 cgruit
ad ordine p3 q quo e ul q°
cstat eeu 3 p3 q eeu rfert3
ad modu / et ita u pone3
quartu / ste aug volens os
tende trinitate p°d incatiue
dt q no sut nisi tres qones
de re si e / quid e / et ut3

probandum vel improbandum sic spec-
tet ad ordinem / probatio n. vel im-
probatio attenditur penes relacio-
nem ad finem / quid est autem spec-
tat ad speciem / patet quod sic est spectat
ad modum / Si ergo sic est / quod est de
eorum vel de esse patet quod eorum con-
tinetur subalterno illorum trium quod
est modus / Sed quare duo genera cau-
sarum contingit assignare in rebus est n.
causa universalis et particularis / quare ergo si
non solum per causam universalem est res
sed et per particularem licet esse creatura
vestigium creatoris quare magis debet
et modus / et species / et ordo / atten-
di penes relacionem rei ad causas par-
ticulares quam ad universalem causam / aut
sic sumuntur quantum ad universalem causam
quod sic sumuntur similiter quantum ad
particulares / Contra sapientiae xi / sapientia
illud / Omnia in numero / pondere
et mensura disposuisti dicit glossa
in mensura qualitas rerum in numero
quantitas / in pondere vero attenditur
secundum quem quod habeant virtutem
vel non quod debet magis dici in
mensura quantitas constat n. quod ad
quantitatem pertinet vero mensura
dici / similiter potius debet dici in
numero qualitas species n. reducitur
numero / si ergo qualitas species est
numerus per locum quod data ad numerum magis
quam ad mensuram / Contra conve-
niant secundum aliis nominibus et
diversis assignare qualiter accipitur
omnium horum differens assignatio
Solo concedimus quod sic illud
increatum cuius sit anima rationalis
ymaginem non est solum trinitas
personarum sed unitas in trinitate ita so-
lum est complex bonum vestigium
creationis in nobis sed secundum quod sup-
dicatur supra unitatem essencie
que reducitur unitati in creato / Ad
id quod obicitur quod unitas continetur sub
bono quod est modus non est ponere
quantum / Respondemus ad primam auc-
toritatem quod unitas increata dupliciter
accipitur / uno modo essencialiter / ut
cum dicitur una essencia / et secundum unitas licet
unitate essencie in creatura vesti-
gium sit / est autem alio modo dicta u-
nitas appropriate secundum quod unitati
convenit esse principium per modum / est u-
principium ad omnem numerum / et sic
appropriatur patri ut patet in hac trini-
tate approbatorum / unitas / veritas /
bonitas et sic unitati reducitur
primo illa unitas que continetur
sub modo et sic currit illa oppo-
Ad secundum obiectum dicendum quod ipsum esse dicitur
aliquid in essenciale in divinis et sic
simpliciter est eius vestigium esse
creatum / aliquid autem dicitur appropriate
patri et secundum patet quod eternitas et si
sit essencialiter dicta tamen appropriatur patri
in illa trinitate / eternitas / equa-
litas / eternitas equalitatis que
connexio / cum ergo eternitas non ad-
sit nisi esse sine duracione / patet quod esse
aliquid appropriatur patri / Unde augustinus
in libro / de anima et spiritu / secundum omnem ex-
istenti inferiorum creaturarum quia fuit / species
qua differunt / usus quo conferunt
creatorem in patre / species in ymagine
/ usus in mundo / et secundum modum reducitur
illi esse creatum quod reducitur ad
modum / aliter tamen posset solvi
faciendo vim in hoc quod dicitur quo con-
stat / quo constat n. plus dicit
quam quo est dicitur n. constare firmi-
ter esse / et ita si constare reducitur

bile/ sic ad modum/ nõ tñ quo
z/ qr cõstat ex additiõe pot r
dua ad eẽ/ Ad illud qd obr de
tribz cõmibz dr qd si eẽ cõit
dom nõ dedat' cõ spem et or
dine sicut modus qr sit ẽ sus
tinẽs illa tria eẽ tñ ꝑut cõp=
ate d' pot cõdi alijs duobz
et cadit subrõe modi/ eẽ n
catiuẽ eẽ triatñ z spes q'ẽ
atuẽ ẽ i pole/ ẽ n eẽ catu=
re infinitu eẽ/ cõstat añ q
alud z dicẽ eẽ triatñ et eẽ
formu' nl distinctu et eẽ ordi
natu/ m̃a m cõitu z de se et si
heat eẽ ordiatu triatu/ nõ
tñ distinctu nisi capacitas sua
assignet' ei ꝑ distiguente
tu ꝓprie loqũdo nc triacom
ꝑfcam nc districtom lt sine
for'/ et ita distig' ibi eẽ cõ
cõm cõrentẽ despẽ et ordie
de ordie sit s'mo dup'/ ẽ n
dup ordo/ Sz nod q' ait legi'
in scẽptura q' oĩs res lt mo=
du spem et ordinẽ de ordie
sit s'mo dup' ẽ n duplex
ordo unq qd lut res int se
i muniso/ et ẽ qd lut in suis
ptibz/ ex qmbz cõponut' et s
lr dt aug q' loq' de ptinẽti
ad ordinẽ quo suis ptibz cõ
grnit ẽ rc ordo oĩm rerũ
rlacoẽ ad dm sic ad fine
et s lt alit d' de ordine q'
ẽ id s q' res ad sudmnũ bo
nũ ordia'/ Cum si dulse ro
nes i ueiant' aliqñ de or
dine nõ ẽ mirandu/ Ad ad
dd q' cu ulis oĩm una ẽ s
deus cu ꝑticulars nõ ẽ ꝑa

oĩm s duisoz differentes/ et alijs
bus nõ ẽ dria tãe ulis ad
ꝑticulaẽz sic pz in angelis et
i illis que deus nllo alio
agente opat'/ rlaco g° rerũ
ad cãm ulem ponit eẽ cõm
rom nl rones quos/ rlo ẽ
ad cãs ꝑticulaẽs tñ ille sit
mlte n ponit eẽ unius mo
di/ p' rlaco ad cãm ꝑticlare
nõ facit rem cognoscẽ s illud
qd lt deiforme in se s rlaco
ad cãm ulem q deus ẽ facit
cognoscẽ rem s illud q lt dei
forme/ qr g° theologi ẽ cognos
cẽ res n s ꝓpas rones/ s ma=
gl s id q' lut de deiformi/ et
qr ẽ n possent i nemini cões
rones rſcendi res ad cãs ꝑti=
culaẽs sicut ad ulem et lr ex
ige' ad unitatẽ suẽ ideo mag
accipiu' modi spes/ et ordo
penes rlacom ad cãm ulem
qm ad ꝑticulaẽs/ Si g° obr
q' i alijs modi spes et ordo n
exigu' ad cognicom rerũ
dmẽ q' et si cognosca' res si=
ne illis nõ cognoscu' cogni
coẽ theologica ad illa n nãa
sut lr/ Sz obiat aliqs q' sicut
i theoa cognosca' res in rla
coẽ ad cãm ulem sic i alijs
sciencijs cognoscu' res i rla
coẽ ad cãm ꝑticlarẽ/ g° sic
i alijs scijs ꝑticlaribz demostra
t' res et diffiniu' ꝑ suas
cãs ita i theologia manifes=
tato et diffio unisaliqz cã
ꝑ cãm ulem que deus ẽ et
dica'/ qr ad Ad q' dr q' alit'

quia in causis universalibus et particularibus re-cognicionis sufficiente in causis autem non particulares devenit nos in comprehensionem etiam suorum causatorum possumus non certe comprehendere causas aliquorum nisi, et tunc ex causis devenimus in causata, et ibi demonstratur et diffinitur res per causas, tamen non quia deus est universalem non possumus comprehendere, nec etiam intelligere sed quod est quantum dumtaxat sumus, verum quia quod dumtaxat sumus ut per cognicionem causatorum deveniamus in cognicionem cause primo, aliter non ullatenus intelligeremus eam, et ideo non quia sile de causis particularibus et de universali quantum dumtaxat sumus ¶ Unum modus et magis devenit nos a rebus causatis ad ipsum creatorem in futuro erit quo ibi non cognoscemus sicut et cogniti sumus quia ergo se ipso sumus cogniti a deo ibi similiter cognoscemus ipso deo.

¶ Ad autem dicitur quod non loquitur glossa illa proprie, sed magis per translacionem sicut in videmus quod insignius sunt duo est in ibi contentum et racione huius quia dicitur quod non sunt qualitates sed magis quantitates est et ibi figuracio talis vel talis que resultat ex clausione spacii contenti, et quantum ad hoc figura est in quarto genere qualitatis ita sed sunt ultimum modum per similitudine loquitur glossa illa ... non suo ... mensuratur unaquaque res et dicitur tantum extenditur et non plus sicut ex spacii clausione in sensibilibus resultat figura que dicitur qualitas, ita similiter ex hac applicacione modi ad ipsam rem cum dicitur tantum potest et non ultra hec in, quia quedam clausio ex qua resultat figuracio quedam pone ipsius rei, et hec quia in illa glossa appellatur qualitas, et ita patet quod secundum hoc recte dicitur in mensura qualitas ... in modo quantitas, dicitur quod in corporibus ipsi est per partium multitudo determinatur sub unitate forme, sed quod dicitur quantitas accipitur ibi pro ipsa quantitate, vel numerositate partium, verum multitudo quia in talibus quantum ad numerum quantitas multis in racione partium sed ubi non possit ita dici in spiritualibus ubi nec multitudo partium non potest dici quod id quod est quantitas accipiatur pro numerositate partium et ideo in hiis potest dici quod quantitas ibi accipiatur non pro numerositate partium sed pro unitate forme vel unitate speciei secundum quam est distinctio ab aliis, et secundum hoc est principium commensurandi ipsam rem cum aliis a qua ipsa est distincta, quantum commulatur aliquid alii, licet qualitas dicta que est in mensura et sic patet quod dicitur in modo quantitas ... autem sive pondere non est ...bis

¶ Ad ... non quia quod de differenti assignacione horum per differentes intenciones vocabulorum ... quam tunc in creatura ut vestigium trinitatis, creatura ... sue bonitatis sine ... consideracionem sic vestigium vocatur horum consideracio in causis, verum ... in hac ... assignatur vestigium trinitatis multiplicatur, quod in re secundum quem sit, et sic accipitur in ... mensura, modo, et pondere

vn aug / ad orosiu / si i mo
mesura et ponde dispposuit deus
omnia numero pondere et mensura
ubi disposuit / nus / pondus et
mensura e ipe deus / nus sine
nro aquo e ois nus / mensura
sine mensura / aquo z ois me
sura et pd go e qui oia inse
disposuit / n n eatam extra
se indit sic lto qui rtinet i
memio que faciat ¶ Scda trinitas
e s qm res z / et h z / vnitas
sine / eternitas / ultas bonitas
vn b. sup tenet / obeata trini
tas / ultas / bonitas / eternitas
pm filio / s spm sco / tam pri
coaptat / ¶ Tcia z s qm reb
pfite e s modus / spes / et ordo
aug i li de na summi boni
d h magna sut magnus bo
nus z minima minimu d
mediocria / mediocre ¶ Qrta
z s qm res disponit adat
tad / suba / spes / et btus / vn
t pr / bon e psitet dno desg
t stultus no intelliget h
d glo ponit / suba / forma
et btus ¶ Qnta z s q i at
tu z / et h z ecn / btus / et op
tio / hac ponit dios in jerar
chia c qr angli dnr btutes
¶ Sexta e s qm res ad cog
nicom disponit suba spes
ro / hanc ponit inegistus
phs ¶ Septia e s q e i
cognicone / et s h q pstat quo
pgruit quo discenit / hanc
ponit aug c lppoim q lsus
vbis ome qd pstat / ad e
quo pstat / ad quo discenit

alud quo pgruit vmilsa go
eatura si est et abeo q ipa
no est distat a sinis ptibz si
bimet pgruit / tam eius tna
ee oz / qua sit / qua h sit / q
sibi amica sit / cato au tam
d9 oz go trinitate ee qua nt
pstanq intelliciq / beacius
queat nonari / ideo qd ntas
qr n pla qm ta gna qomi
ee possut / ntz no sit / ntru
h an a / vtrm pbandu nl
e pbandu sit

P ostea que an ista ta sit
eade i om eata / pstat
m q om re create insut
eo q eata z / m solu eenae
s et potencijs et vbz que st
nolutas go tu sit qda po
testt modu et ordine s q
eatura z tu au no pligat
mod spem et ordine que i
sut tmlz rei corrupt p pcu
pz qm ipa nolutas no so
lu nt eatura z / s et ut e po
tens peccare h modu spes
et ordine que sut corrupti
biles / nl diuisibiles p pcau
que go ntz modus spes et
ordo q insit noti in eo q e
atura et i eo q e potens p
tae s ide insut au s diuisa
illud au s q insut modus
spes / et ordo / q sut diuisibiles
p pctm / sit b / te que b / n po
bio h modu spem et ordi
ne vno s duplici tu sit ea
tura q si n h spes / modu / spes
et ordine il put insut om
date / te b n eat illud s q

modus, species et ordo, que sunt divisibiles per peccatum, ipsi voluntati insunt. Si ergo utrobique modo sit modum, speciem et ordinem, tunc queritur illi duplices modus, species et ordo aut sunt illi secundum idem vel secundum diversa. Si secundum diversa, ita pro-cedendo potest abire in infinitum, quod non est possibile. Oportet ergo ponere quod secundum idem aliquid insunt illi duplices modus, species et ordo. Sed sicut stare est alibi, ita potest stare in primo. Sit ergo positum quod eadem voluntas secundum idem est habens modum, speciem et ordinem ut sunt quilibet in omni re, et ut sunt corruptibilia per peccatum. Vel ergo illud est eodem modo se habens vel non. Si eodem modo, tunc secundum modum, speciem et ordinem ut sunt in omni re non fiat diminutio, secundum autem modum, speciem et ordinem alio modo se habentes fiat diminutio, tunc secundum idem et eodem modo se habens fiet et non fiet diminutio, quod est inconveniens. Relinquitur ergo quod est idem secundum aliud et aliter se habens. Sed quod inest voluntati modus, species et ordo et prout sunt divisibiles per peccatum, ad cuius evidentiam dicimus quod eadem voluntas est que habet utrosque modum, speciem et ordinem, eadem dico secundum substantiam, sed et aliter considerata, dicimus quod ipsa voluntas potest considerari ut natura quedam vel ut voluntas. Sed ergo quod natura est sic ipsa habet modum, speciem et ordinem, que consequuntur omnem rem sicut et alie creature, et sic non sunt diminuibiles per peccatum. Sed autem quod ipsa

consideratur ut voluntas sic ordinabilis ad consecutionem boni voluntate, quod non reperitur in aliis creaturis, sic in ipsa reperiuntur modus, species et ordo, qui non sunt in irrationabilibus creaturis, et hii sunt diminuibiles per peccatum. Unde secundum hoc dicimus quod duplex est vertibilitas in creatura. Quedam vertibilitas que concomitatur omnem creaturam eo quod creatura est, et hec vertibilitas per naturam est de esse in non esse, et hec vertibilitas respondet modo, speciei et ordini prout sunt in omni creatura. Est autem vertibilitas alia que non est in esse simpliciter sed in esse moris, quod est malum, et hec vertibilitas est electionis, et hec respondet modo, speciei et ordini que sunt in rationalibus tantum. ¶ Et possit queri tunc secundum hanc vertibilitatem corrumpuntur modus, species et ordo ut insunt rationabilibus, et hec per peccatum, tunc modus, species et ordo ut insunt omni rei non sunt vertibilia per peccatum, ut dictum est, quid est causa illius vertibilitatis aut illius corruptionis quod corrumpuntur modus, species et ordo secundum quod insunt omni rei. ¶ Ad quod intelligendum est quod dicit Augustinus in XII Confessionum: Domine, duo fecisti, unum prope te, alterum prope nichil. Prope nichil applicatur ibi materia quantum est de se, prope deum applicatur angelica natura sive quelibet anima separata. Unde creaturas quanto ergo minus habet creatura de eo quod est prope nichil, tanto minus habet

de vertibilitate qt' cta/ quto a
magis sit catuã de eo q ē p=
pe nichil tanto magis sit de
vertibilitate et corruptibilior ꝫ
sit ergo p(ro)p(ri)um q aliquid vertibi
litate est corruptivum modi
spei et ordinis que i sunt ro
nabilibus ita accessus ad p(er)te
rit q hanc vertibilitate q e
om̃ catuẽ ē corruptivus
modi spei/ et ordis/ qt' dcos
vn q s' ꝫ dna' int' ipas duas
vertibilitates/ corruptio n q ē q
vertibilitate electois ē p(er)te et
solu penes recessu et elongacoz
a summo bono/ et no penes
accessu ad opposituz/ corruptio
au que ē q vertibilitate quem
ē q accessu ad nichil
Quom que penes quid at
tenda' nt' dimostat'
bonu i catoe et vatua/ aus
penes modu spem et ordine
c ad q sic aug' i li de n(atur)a su
mi boni/ ois modus spes et
ordo adeo sunt q̃tu admo
dcata/ spa/ ordinata tantu
bona sunt/ ex quo sbi dica
q sunt ex eo q sunt magis mo
dcata spa ordinata/ magis
bona st'/ q penes modu dim
modcata/ penes spem spa
ab ordine ordinata/ ergo deti
nat' nt' dimosat' bon penes
ista tria c qte aug' bopom q
ubi ē aliqua spes/ mao est
aliquis modus et modus aliquis
bom ē/ summu ergo malu nllm
modu sit caret n bono et
sit' cu careat mo et spe/
caret et ordine/ qm ordo

ponit spem et modu/ ergo cog
nico boni in catua ꝫ p(ro)p(ter) ista
tria qr alit' no dice' summu
malu q carz istis c qt aug'
sup ge et lit' accep't hac aut
tolitate sap xi/ oia disposu
isti i nro ponde et mesura
t dr' q h' tria sunt i omi c
atua c unde dr mesura oi rei
modu p(re)figit/ et nrus oi rei
spem p(re)bet/ et pondus omne
rem ad q(ui)etem ac stabilitate
t(ra)hit/ ille p(re)finit et singlarit'
et n(umer)at ipse aut qm triat
oia et format oia/ et ordiat
oia/ inq(uantu)m triat oia dic' ca
efficiens que dat mesura
nt modu/ inq(uantu)m au forat
d' ca formalis et dat nrum siue
spem i q(uantu)m ꝫ ca finalis t(ra)
hit rem ad stabilitate et qui
etem/ sic facit pondus i corbz
ex quo pꝫ q ordo r(espic)it ad
cam finale/ q bon q boatu
d' qr ad bon tendit/ vm bo
n dt co(m)paracom ad fine/ ergo bo
n q ordine solu debiat' et
dimosa'/ et no q illa tria c qte
aug' i boppom q qu totu no
me mali de spei p(ri)uacone r
ptum ꝫ/ materia ergo ꝫ oppo ma
li qt' spem/ ergo bon q oppo'
malo mapie p(ro)ipit te spem
sicut ergo notificaco mali est
p(er) spei p(ri)uacom/ ita notificaco
boni solu p(er) spem c (et) vtus
ꝫ degme boni/ si ergo vtus de
tiat' penes supfluu et dimi
nutu/ ergo et bon q mediu is
tud i dua' ad mod'/ ergo solu
penes modu debiat' bon

Iste aug. de na. sum(m)i boni
dt q(uod) ista recipiu(n)t detractione(m)
mali / unde d(icitu)r malus modus /
mala spe(cie)s / malus ordo s(ed) bonu(m)
no(n) potest cadere i(n) malu(m) g(ener)o
penes ista no(n) detrahat(ur) nec di-
nosci(tur) bonu(m). Solo dd' q(uod) penes
h(ec) tria detrahat(ur) et dinosci(tur) bo-
nu(m) i(n) creatore et creatura / bonu(m) i(n) crea-
tura sicut d(icit) dy(onisi)us d(icitu)r ex quo o(mn)ia
subsistunt et sic se h(abe)t i(n) r(ati)o(n)e ef-
ficientis ad bonu(m) creatu(m) q(uod) ab ipso
est / et d(icitu)r bonu(m) i(n) creato in quo
o(mn)ia contenta sunt / et sic se h(abe)t i(n)
r(ati)one cause formalis ad bonu(m) cre-
atu(m) q(uo)d i(n) ipso e(st) tamq(ua)m i(n) co(n)ti-
nente. Iste bonu(m) increatu(m) d(icitu)r q(uod)
o(mn)ia affectant et ad q(uod) o(mn)ia co(n)-
v(er)tu(n)t(ur) / et sic h(abe)t r(ati)o(n)em cause
finalis / bonu(m) g(ener)o creatu(m) d(icitu)r q(ui)a
a bono / q(ui)a i(n) bono / q(ui)a ad bonu(m)
modus aut(em) s(umi)t(u)r ex co(m)paratione cre-
ture ad efficientem q(ui)a ipsa dat
modu(m) spe(cie)s ex ordinatione vi
ad cau(sa)m formale(m) / ordo no(n) ex
co(m)paratione ad finale(m) i(n)q(ua)n(tu)m g(ener)o
bonu(m) creatu(m) d(icitu)r q(ui)a a bono h(abe)t mo-
du(m) i(n)q(ua)n(tu)m d(icitu)r bonu(m) / q(ui)a i(n) bono d(icitu)r
h(abe)re spe(cie)m / i(n)q(ua)n(tu)m d(icitu)r bonu(m) q(ui)a ad
bonu(m) d(icitu)r h(abe)re ordine(m) lic(et) au(tem) h(ec)
o(mn)ia indicent bonitate(m) p(ri)n(cipi)a-
tu(m) co(n)t(r)a ordine(m) dinosci(tur) / q(ui)a sp(eci)es
i(n) intellectu suo ponu(n)t modu(m) or-
do aut(em) dat co(n)intelligere modu(m)
et spe(cie)m et no(n) e co(n)v(er)so / unde ponit
illa et ideo tamq(ua)m p(er) s(e)c(un)d(u)m no-
tificat(ur) p(er) ordine(m) / q(ui)a notificatio
illius p(er) ordine(m) e(st) notificatio
illius p(er) modu(m) et spe(cie)m cu(m) or-
do illa co(n)intelligat. Ad 3(m) q(uod)
obi(citur) q(uod) bonu(m) dinoscit(ur) penes
ordine(m) cu(m) dicat co(m)paratione(m) ad
fine(m) / dd' q(uod) notificat(ur) p(er) h(ec) ta(men)
l(ice)t g(ener)o bonu(m) dicat co(m)paratione(m) ad fi-
ne(m) p(ri)ncipal(ite)r / h(ec) ta(men) co(m)paratio non
excludit co(m)paratione(m) ei(us) ad for-
ma(m) et efficiente(m) q(ui)a .s(cilicet). dicat(ur)
bonu(m) q(uod) ex bono q(uod) i(n) bono / i(m)mo
potius ponit illas / q(ui)a ca(usa) fi-
nalis i(n)ducit r(ati)o(n)em alia(rum) cau(sarum).
Ad 4(m) dd' q(uod) spe(cie)s d(icitu)r duob(us)
modis / uno m(od)o spe(cie)s d(icitu)r quo
res distinguu(n)t(ur) / et sic co(n)t(r)adi-
(cit)ur modu(m) et ordine(m) q(ui)a modus
e(st) quo res limitat(ur) spe(cie)s quo
distingu(u)nt(ur) ordo quo ordina(n)tur. Or-
dinat(ur). Alio m(od)o d(icitu)r spe(cie)s quo
res placet et accepta e(st) et s(ecundu)m
m(od)o d(icitu)r r(ati)o(n)em boni decrescentis
p(er) illa(ta) ta(men) et sic intell(igitu)r totu(m)
malu(m) dep(ri)vatio(n)e(m) co(n)s(ecu)tive deste(n)-
de(re). Ad ultimu(m) dd' q(uod) ista no(n) pos-
su(n)t cadere i(n) malu(m) et se mane(n)-
tia s(ecundu)m id q(uod) s(un)t sicut d(icitu)r de eo q(uod) e(st)
bonu(m) na(tur)a q(uod) e(st) malu(m) no(n) ut d(icitu)r
h(ab)e(n)s malu(m) / et d(icitu)r bonu(m) malu(m)
s(ecundu)m no(n) s(ecundu)m idem / q(ui)a bonu(m) s(ecundu)m na(tur)am ma-
lu(m) s(ecundu)m voluntate(m) / sic modus sp(eci)es
et ordo dicu(n)t(ur) mali m(od)o s(ecundu)m na(tur)am
v(e)l g(rati)a / malus modus i(n) na(tur)a
p(er)vert(ens) co(n)t(r)a(h)at m(od)u(m) / na(tur)a q(uod) (est) no-
mis no(n) voc(atu)r / nec co(n)tradic(i)t dicit
aug(ustinus) in li(bro) de na(tur)a boni / malus
modus / nec mala spe(cie)s / nec ma-
lus ordo / aut ideo d(icu)n(tu)r q(ui)a
minora sunt q(ua)m esse debuerunt
aut q(ui)a no(n) h(is) reb(us) accomo-
dant(ur) q(ui)b(us) accomodanda s(un)t
ut ideo dicant(ur) mala q(uo)d sunt
aliena et i(n) co(n)g(ru)a / tamq(ua)m si dicat(ur)
aliquis no(n) bono m(od)o egisse q(ui)a
minus bene egit q(ua)m debuit

aut quia ita egit sicut in re ta-
li non debuit vel amplius quam
oportebat vel minus convenit vel sic ipsum
quod reprehenditur malo modo actum
non ob aliud iuste reprehenditur
nisi quia ibi non est sicut modus
contra species mala vel in comparatione
dicitur formosioris atque pulcrioris
quod ista sit minor species illa
maior non in modo sed decore aut quia
non congruit huic rei cui adhi-
bita est sed aliena et incongrue
ea videatur tanquam si nudus
homo in foro deambulet quod non
offendit si in balneo sic in bal-
neo videatur / similiter et ordo tunc
malus dicitur cum minus ipse ordo
servatur / unde non ibi ordo sed potius
in ordinatio mala est / cum aut minus
ordinatum est quam debuit vel
non sicut debuit / ubi tamen ali-
quis modus / alia species / aliquis
ordo est / aliquod bonum et aliqua natura
est / ubi autem nullus ordo nulla
species nullus modus / nullum bo-
num est nulla natura est

Quoniam inquirendum est si unum-
quodque in quantum est bonum est / ad
quod inducitur boetius in libro de ebdo. Contra
contra augustinus in libro de libero arbitrio et aliis
locis. Contra si unumquodque in quantum
est bonum est / sed quantitas est in quantum est
per suam essentiam ergo si unumquodque in
quantum est bonum est et est bonum per es-
sentiam ergo est bonum ergo bonum
sit deus / sed ad evidentiam notandum
boetius in libro de ebdo quod bonum dicitur
duobus modis / primo est quod est vere
bonum / quoniam est bonum in eo quod est in sue
essentie veritate sed quod est bonum non
essentie sue veritate sed denominatio-
ne sue cause / quia fluit a bono
vel est ad bonum / quemadmodum sanitas
dicitur duobus modis ut dicit porre-
tanus / generis qualitate ut animal
sanitas homine demonstrato de-
nominatione sue cause quia ex eo
fluxit tamquam sanitas est esse / et sic
modo dicitur opus vel artificium sanitas
cum et utrumque simul sed demo-
strato homine sive bonum opus quod
est ab homine dicitur sanitas in eo quod est
sed differenter / quia hoc causa sanitatis in
eo quod est quia eius esse est sanitas
esse / sed ratio operis / non quia eius esse
est sanitas esse / sed quia fluxit ab ho-
mine cuius esse est sanitas / similiter cum
dicitur deus bonus in eo quod est / sic est
quia eius esse est bonitas cum dicitur
creatura bona in eo quod est quia sic a
bono est / sed est ab eo cuius esse est bo-
nitas et ad illud est / unde augustinus
in enchiridion natura omnis quam condi-
tor eius est summe bonus bona
sit. Contra obicitur sanitas ad
dicitur decipere post formam quia non
posset aliquid in opere ergo bonum
non ponet abiuncto esse creatura
quod est filius cum ergo bonum ponat
in ipsa creatura / relinquitur quod dicitur
bonum sicut sanitas. Contra obicitur
de ylem sive prima materia / de qua augustinus
in libro de natura boni / yle non per aliquam
speciem sentiri / sed per omnimodam pri-
vationem speciei cogitari potest / cum
ergo debeatur bonitas secundum modum
speciem et ordinem / ut dictum est
yle est in quantum est intelligitur pri-
vata modo specie et ordine relinqui-
tur quod non est bona in quantum est.
Contra fornicatio vel culpa est
in fornicatione vel peccato / si ergo
unumquodque in quantum est bonum est / ergo for-
nicatio vel culpa in quantum est

bona z / s3 ꝛ qntu̅ formcaco ł
culpa z / g° fornicaco ı qntu̅
formcaco bona e. ¶ Ad 2ᵐ ca pa
sicut dt phs mag̃ e ecnlis
cato qm cãe alie q bn ı illu=
dm z fit n̄ q cã s3 fit de ee
catoꝝ s3 qꝛ cãta nlla msi ab
ıpã fit nᶜ msi ꝑ ıpam fit
ꝛ suant³ / nᶜ msi mt adıpam
fit / hꝫ ee fit bon̄ q dt ıom
calem / sicut dt b. dyo9 / bom
z ı quo oia subsistut / ꝛ ı q̃
oia suant³ ꝛ ad qᵖ oia qntu̅
finc e q vnuq̄ꝗ3 ı qntu̅ z
a bono ꝛ m bono ꝛ ad bomi z
ꝛ hᵉ e bomitas ı catã ee a
bono ꝛ m bono ꝛ ad bon̄ ꝛ io
bomitas catẽ no e bomitas
ꝑ eem / ꝛ cu̅ e meo qd e ¶ ge=
do g° q no fit dᶻ oĩo catã
bona sicut opus dᶻ huanu̅
q̃mis nirıuq̄ꝗ3 dicat ꝑ denoia
com sipta acca / qꝛ ca dia ma=
qis eealit fa hꝫ ad sinu̅ ef=
fcnd q e catũa q̃ ca huana
ad sinu̅ opus ¶ Ad 3ᵐ dd̄ s3 aug̃
de va reli / illud q m qpacoe
ꝑfcoꝝ ı forme dᶻ si hꝫ aliq
for. q̃mis eqigmi n dw z
ıt / ı n nllm g° bon̄ z capa e
capacitas forme ꝛ ideo qm
psitit formã feat ꝛ posse
formal / s3 g° aug̃ de n̄ bom
capacitas forme s3 qm dd q
nᵃ z possibilis q̃d capiẽdas
formas e ıpi m pro forma
s3 qm dicimg ı mᵃ ee spem
ꝛ h' z ꝛ q dt aug̃ ı li de
nᵃ bom / q mᵃ hꝫ capacitate
formaꝝ vu̅ dt hꝫ n capaci
tate suaꝝ formaꝝ / ıta si ca
pe ꝛ posita forma abarcifi=

ee no possi3 nᶜ matıeb dıcẽ
l3 q° mᵃ s se no hat formi
aliqm̄ distinctu̅ ꝛ que du=
tat ıpm̄ ad aliq ee e tu̅ ıpi
mᵉ po° capiendi formas siue
capacitas formaꝝ ꝑ forma
s3 qadm mᵃ roe hi9 n̄ hꝫ ee
simpᶜ / s3 si quid ıta roe hi9
hꝫ spem no simpᶜ s3 si quid
vu̅ sicut ıpa e ens ıta hꝫ
illa tã / ıta ꝛ e bona / ꝛ ꝑ
h' dt aug̃ q n nllm bon̄ e
capacitas forme nno aliq
bon̄ roe, tu̅ hꝫ matıa spem
ꝛ ıta sua bomitate / vu̅ no
z dd' q oĩo careat ıstis ꝛ cu̅
dt aug̃ / q ꝑ oĩo dd̄a spei ꝑua
cm̄ cogitari m̄ potest loq̄=
de spe sine de forma q ab ex
tusco aduemt matıe ꝑfia
ens ıpam ꝛ dãs ee qpletu̅
¶ Ad ultm̄ dd' q quedã noi
sumut² apnacoibz / ꝛ de fabz
de quibz n z dicẽ m qntu̅ z
bon̄ z / ꝛ ro z qꝛ ooꝝ ee n̄
ept ee simpᶜ s3 desice ab
ee tale ı ee ꝑuacom de
fcu̅ ꝛ maloꝝ cu̅ g° dᶻ vnu̅
q̄ꝗ3 ı qntu̅ z bon̄ e / ıntell
de illis que suant ee ꝛ n̄ de
illis que desiciant ab ee
Qom̄ quẽ si vnuq̄ꝗ3 bon̄
catu̅ sit bon̄ ꝑ eem̄ / n̄
ꝑ ꝑticipacom / ıta q ꝑ eem̄ h'
nr vlmqm epp̄te dctibz cu̅
cta hᶜ disputat boe9 ı li de eb
do. dt n. q si ea q̃ sᵗ ꝑticipa
cone bona fit / ꝑ se nllo mo
bona fᵗ / ıta q ꝑticipacoe bo
nu̅ z albu̅ z ꝑ se meo q e al
bu̅ no est / sicut g° ꝑticipaco
ne albu̅ pot n ee albu̅ ıta

cata si est pticipacoe p bon
potat nõ ee bona / s catura
n pot nõ ee bona / g° n e p-
ticipacoe s subalit / Cõte pti
cipac e ptem cape / s deus
nt dia bonitas nõ ht pte
g° n pot pticipari dia boni
tas s dia catura e catura bo
na g° nõ capit ptem ipius
g° nõ e pticipacõne bona
Cõtra aug i li lxxxiij q. dicit
q pticipacõne silia sut ca
piut dissilitudine s catura
manes catura bona z c pss
ht silitudine cu p° bono / c n
pot rcape oppone illius bo
nitatis sine dissilitudine in
ducat catura i qntu catura
hi q mala / g° n d² pticipaco
ne bona g° e eentit bona
Cõtra bonitas cata aut e p
ticipacone bona aut eentit
nõ e pticipacone bona / qz
q e pticipacone bon ut dcm
z potest rcape dissilitudine
s bonitas n potest n ee bo
na / g° n e bona pticipatoe
g° bona e eentit / s bom
tas cata s z bonitas ipius
catue / g° catura e bona es
sencialr / Ad p° q sbalit e bon
d² sile p° sicut dt boe i li
de ebdo / s nichil e sile pmo
nisi pm / g° n z subalit bo
n nisi pmu / g° catura n z
subalit bona / Ad aut nichil
sit sile pmo nisi pmu pz qm
silitudo e concia in aliqua
qualitate s n e g° catori
c catue z nõ nõ z impo
aliquid q n sit ipm / vn n
z impo aliqua qualitas g° q
e ipi sile e ipm / Cõtra q nõ
sit catura silis p° pz p aug
i li lxxxiij q. ipa silitudo
ex aliqua pte nullo mo pot
ee dissilis vn sit ut ai si
militudo pris filius d² qz ei9
pticipacoe silia sut qcuq
sut vl mir se vl deo silia
ex nulla pte pot ee dissilis
s oīs catura potest ee dissi
milis pmo ex pte z ita e g°
nulla catura e ei silis g° n
bonitas cata / g° n e sbalit
bona / Cõtra lb que de quadra
tone boe p qm ostendit oia
ee bona quo talis e / tenet
qis sma doctors ome q est
ad bon tende ome au tedt
ad sile que g ad bon tendut
ipa bona sut ostendit z n g
n naleat ista ro / qz n nalet
lb argumetato omis ho tedt
ad btitudine / c ome tendit
ad sim sile / g° oīs ho e bt
t ita vl sim dt ddo q ome
q e tendit ad sim sile / vl
qz redde cam qr tencio ad
bon facit catura ee bona n
au tencio ad btitudine facit
ipam ee beata / Dico s b
dyom i li de di no sicut sol
qm apud nos e nõ existimas
vl arbitro mortis s ipo ee
illuiat oia que suo pticipar
lumie impta qra p9sut rom
sic c bom q sup solem e
tanqm obscura ymagine
ipa oib3 entib3 eutat bonita
tis toa9 radios / Ad oba nõ
q aliquid ee pticipatom d²
tribus modis / vno mõ au d

est forma que non concomitatur
totam extensionem esse / et sic modo
forme separabiles ut albedo et
sanitas in suis subiectis sunt per
participacionem que non semper insunt
sunt essencialiter / Et hoc modo dicit augustinus
que participacione filia sunt pos-
sunt esse dissimilia / alio modo autem
est forma que immediate tota ex-
tensionem esse sed tamen partitur et mul-
tiplicatur in illis sicut forma
naturalis que multiplicatur in singu-
laribus / unde dicitur participacione speciei
plures homines unus homo / tercio modo
dicitur cum est forma aliquando que est
incompleta vel completa aliqualiter
dependenciam et tamen sicut
homo sapiens dicitur participacione / quia
habet sapienciam incompletam respectu sapi-
encie divine que est essencialiter comple-
ta / sic ergo bonum participacione dicitur
tribus modis / primo modo dicitur homo bonus
participacione bonitate gracie quia
gracia est forma separabilis secundo
modo dicitur angelus bonus participa-
cione / bonitate glorie quia bonitas
glorie licet sit inseparabilis mul-
tiplicatur et in pluribus angelis
beatis / tercio modo dicitur omnia bo-
na participacione quia bonitas
non est eius esse sed additum ipsi
esse / et sic per relacionem ad bonum per
essenciam quod est deus / Iste modo quod bo-
num substancialiter dicitur duobus modis
uno modo dicitur substancialiter bonum quod
substancia et bonum ita quod idem sit bo-
nitas / et hoc dupliciter secundum primum mo-
dum dicitur essenciale sed quod nos dicimus essencia-
le quod est de esse sine quo dicitur esse rei
sic modo solus deus dicitur bonum sub-
stancialiter secundum modum dicitur essenciale

alio modo dicitur bonum sed secundum quod essenciale dicitur
proprietas immediate sequens essenciam
et inseparabiliter / sic modo creatura
est bona essencialiter quia bonitas in-
mediate consequitur essenciam creature
¶ Ad secundum quod obicitur quod participacio est par-
tem capere etc dicendum quod divina bonitas
in se ipsa simplicissima est nec
habet partem et partem / ¶ Iste divina boni-
tas infinita est quantum ad effectus
unde si queratur quantum extenditur
bonitas divina non potest divina termi-
na in infinitum extenditur ideo
bonitas divina non dicitur esse tanta quia
quantum ad effectus non est limita-
ta / nec in se ipsa non autem sic est de
bonitate data / quod ergo dicitur quod boni-
tas creata participat bonitatem
increatam sic non est dico quod bonitas
increata dividatur per partes in singulis
bonitatibus datis / sed sic est dicendum quod bo-
nitas data capit partem in effectu
quia sic capit istum effectum primum bo-
nitas / alia alium / sic ergo est participa-
re ipsam bonitatem scilicet quantum ad ef-
fectum / ¶ Ad tercium dicendum quod bonum datum
manens in esse non potest recipe-
re modo dissimilitudinem a primo bono
sed in quantum deficit ab esse recipit
dissimilitudinem deficit autem ab esse
cum deficit ab ordine / et sic est
malum sed secundum quod dicit boecius esse quod or-
dine retinet servat quia naturam /
unde dicit quod sed hoc mali homines non sunt
quia in suo ordine non sunt / ¶ Ad
quartum dicendum quod bonitas data ma-
nens non potest non esse bona / sed
non habet ex se quod sit bona sed ex hoc
quod ordinatur ad summum bonum
et ideo non sequitur quod essencialiter / ¶ Ad
obiecta opposite partis ad id

90

s q obi de bonitate creata q no
sit eenlit bona qr no e silis
p° dd' q queda silitudo e que
e in ydeptitate eencie et h' mo
fili9 indenis e silis pri et de
h' lo3 aug' t lyppim q cu diat
q silitudo n pot ee dissilis qr
n h' silitudo supponit ydeptita
te eencie sz h' ex illa pte pot
ee dissilis / h' mo bonitas crea
tas no 3 silitudo pmi sine bo
nitat increate h' n mo nc est
sile pmo vl pmo / alia au e
silitudo que e i ptiapacone
effcus / sic e silitudo nl silis
qr ptiapat sicut effcm aug
lyppim q dt q sile silitudine
d3 sile / s q bon 3 bonite d3 bo
n go bon creatu bonite creata d3
bon / et bon increatu bonite in
creata / s bon creatu 3 sile isti bo
no sicut dom e / go bonitas
creata e silitudo bonitatis die
sicut dom 3 ¶ Cste no q diat
porretanq i li de ebdo ex
pones nona ebdomade e
queda altmitus mo dnl fod
vnio que qformitat vo fact
que adp pente locu ptmot
et h' vnio silitudo d3 et e nl
s nam nl s queda extrinse
ca s nam no simplr aut n
s pporte no plenitudine et
d3 subalis silitudo qualit al
bu albo sile e aut ho hoi e
qm pporte nate ptes aliquas
et vocat3 ymaginaria silitudo
qualit humana pictura no ho
mi silis d3 / illa no q e s
extrinseca aliqua d3 imitaco
qualit artifex aliqs alii arti-

ficia nl ho deo imitata volunta
te ei9 aliquid faciendo d3
silis / silr creatura imitata volu
tate diam et disspom expptes
silis quo ad h' creator ¶ Ad
h' q qr qr n omia dicant3
bn qr ad btitudine tendunt
sit bona qr ad bon dd' q btitu
do diat ipm finem ultim l
qnectione q e cu fine hi9 3 n
status omn bonor qggatoe
pfcus / et ideo nc pprie d3 be
atu donc qiugat3 illi fini in
teco no bom gnalior 3 / na dt
ipm fine nl ordinabile ad
istu fine / et h' fine sit qiuctu
fini sine distans et ideo se3 si
sit ordinatu ad bon q sit bonu

¶ Conir qr au bon creatu aliq
sit i mutabilr bon / ad q s
q e bon et n pot n ee bon
e i mutabilr bonu / s virtutes
ut prudencia / iusticia / caritas
et cete sic sunt bone ut n sunt
n ee bone go sunt i mutabi
lit bone ¶ Cste ad i de cui9 ips
bon9 3 et ipm e bon et aug
usus i mutabilit bon9 ipm
s i mutabilit bon s usus
virtutu e i mutabilit bon9
vn aug de li ar° virtutibz ne
mo male vtit3 / cetis au bois
i mediis sicut sut po aut
minimus ut sut spes quorz
corpor n solu bene s et ma
le qui9 uti pot ¶ Cste aug
in virtutibz recta ro inget si
ne qua virtutes ee n possut
recta au rone nemo male
uti pot ¶ Qt ome q adfioc
inapit e vtabile ut dt dam9
s ome creatu inapit adfioe

qr exit de no ee in ee go pe
catu vtabile / et omne vtabi
le mutabile / go nllm bonu
catu e i mutabile ex quo n
ens aliq i mutabile ¶ Ite si
dicat sicut dt porretanus / q
bonu dr duobz modis / inse et
absolute sic bonum summu q e deus
e i mutabile bonu / si ab bon
s usu sic virtutes et rectaro
sut i mutabilit bona / qr usq
ipas n s n ee bonus ¶ gt aug
de ci di virtutes cu rfundt ad
se ipas nc q ad expetut i
~~flatate~~ flate atq supbe sut
s inflaco et supbia no pot
ee bonus usus go qtigit
male uti virtutibz ¶ Rno sic
plus immutabilit bonu quadru
pliat e n i mutabilit bonu
s ee et s usu sic solu summu
bonu z i mutabilit bonu / Ite
z i mutabile bonu s ee et s
usu ut bona corlia / Ite e i
mutabile bonu s ee s n s u
su ut votas ronalis q intelli
gitur ad scam ee no quitu ad
si ipius sic incertis spetuus / Ite
e i mutabile bonu quitu ad
usu no quitu ad ee / ut vir
~~tibz~~ tes quibz n e male uti
et tn possut no ee / et ita mu
tal i no ee et sic i no bonu
¶ Ad id q dt q mutabile ee
catu qcedo qm e degdicone
sue originalis m qr de no
s quitu e degdicone sue olgi
nalis talis spetuu e et i
mutabile quitu ad ee / et sinu
qm ad si sine quitu ad bene
ee qr s / exivit de no ee ¶ Ad

id q obiat q virtutibz qtigit sup
bire / mbit nrm z qr de virtutibz
qtigit supbire / et ita mbit q
tigit virtutibz male uti / qr ap
petitus qui e de virtutibz p ee
malus tn s no appetu sp de
w / s effane nl formalit slm
z qr tc occasionsus q ex virtuti
bz eet motus supbie nl malus
usus / et hi e intecio aug / q v
tutibz s opando q virtutes negi
git male uti / vn dt i li deli
ar ides virtute nemo male ut
qr opus virtut e bonus usus
ipoz quibz se n bn uti p9 fun
¶ Onsequenter queritur de effectu boni e
ge qo an bonu catu sit ef
fectiva ca mali al boni / qr go
de malo culpe ¶ Ad q dicunt de
di no / qfidimus dicit malu n
q ex bono / n e ignus i frigi
ditate / go nc est bonu malu
pducere ¶ Ite ide i eode / naz
bonu pducere et salnare / malu
au corrupe et disperde go ma
lu n est catu ex bono ¶ Ite
ide i eode bonu ex una et
qualit ca / multu au ex mltis
et pticularibz defectibz ¶ Ite in mat
n p arbor bona fructus ma
los facere / go malu no est ex
bono ¶ gt aug i enchi ex bo
no orta sut mala nc msi i
aliquibz bonis n sut nc erat
ad unde orirent illa mali
na ¶ Ite aug i eode ou ma
la ex bonis orta ee dq n pu
tet s dic sine rfragari
qua dt / no pot arbor boa
fructus malos facere nc mala
bonos / no pot n sicut sal
uator ait colligere uua de
spinis / s ex bona tra et

maes nasci posse videmus et
spinas / Et eodem modo tamquam ar-
bor mala fructus bonos id est
opera bona non potest facere volun-
tas mala / sed ex bona hominis natura
oriri voluntas et bona potest et
mala / unde sunt quasi sub uno primi-
tus oriebatur voluntas mala non ex
angeli et hominis natura bona / quod et ipse
dominus eodem loco ubi de arbore et
fructibus loquebatur aptissime
ostendit. ait enim aut facite arborem
bonam et fructum eius bonum vel
facite arborem malam et fructum
eius malum / satis admonens ex
arbore quidem mala bonos et
ex bona malos nasci fructus
non posse / ex ipsa tamen terra cui loque-
batur utramque arborem posse ¶ Quod
secundum Augustinum in Enchiridion nequaquam dubitare
debemus rerum quae ad nos perti-
nent bonarum causam non esse nisi bo-
nitatem dei / malarum vero ab immu-
tabili bono deficientem boni mu-
tabilis voluntatem angeli primo
hominis postea / hoc primum est creaturae ra-
tionalis malum id est prima privatio bo-
ni deinde et iam nolentibus sub-
intravit ignorantia rerum agendarum
et concupiscentia noxiarum quibus comi-
tes subinferuntur error et dolor
que duo mala quando imminentia
sentiuntur ea fugientis animi vocatur
metus / porro animus cum adipi-
scitur concupita quamvis perniciosa vel
inania / quoniam ad errorem non sen-
tit vel delectatione morbida vinci-
tur / vana et laetitia ventilatur
ex his morborum non ubertatis sed
indigentiae tamquam fontibus omnis
miseria naturae rationalis emanat /
bonum quod sit causa mali culpe

in quibus bonum sed inquantum deficiunt
ab eo quod est bonum est causa mali / sed
non inquantum bonum / Et hoc est in enchiridio
Augustini ¶ Quarto quaeritur an bonum in
causatum sit causa mali ad quod respondet Augustinus
in primo de libero arbitrio sic duobus modis
malum appellare solemus / uno cum
malum quemquam fecisse dicimus / alio cum
mali aliquid esse perpessum / ut si bo-
num deum esse nosti vel credis neque
enim aliter fas est et malum non facit
¶ Item si deum iuste fatemur nam et
hoc negare sacrilegium est ut bonis
praemia ita malis supplicia tribuit
quae utique patientibus mala sunt /
quapropter si nemo iniuste pe-
nas luit quod necesse est credamus
quem quidem providentia divina hoc uni-
versum regi credimus illius quidem primi
generis malorum nullo modo / huius autem
secundi auctor est deus non enim nullo
auctore fieri possunt / si autem quaeris quae cau-
sa ista sit dici non potest non enim
unus aliquis est / sed quisque malus
sui malefacti auctor est / unde si du-
bitas id attende quod supra diximus
malefacta iustitia dei vindicari
non enim iuste vindicarentur nisi fi-
erent voluntate sed tunc quaeritur de corrup-
tione naturali pro qua dicitur ho-
mo vulneratus in naturalibus quae est pena
cum non omnis pena iusta sit et
omne iustum a deo sit hoc peccatum
a deo ¶ Item hoc probatur expresse auctorita-
te Augustini in libro [illegible] ¶ quaestionum Augustinus in li-
bro lxxxiii quaestionum omne quod deficit ab
eo quod est esse tendit in non esse
illud autem a deo non est non pertinet
non est causa deficiendi corruptio
ista est defectus quo deus non est
causa eius ¶ Item pena ista aut
dicitur iusta aut in ipso iniusta vel
[illegible] iniustum et debita tamen

c^o 2°

iniustum / non quod aliquid sit a deo quod sit
quibus res dicuntur iniusta ergo dicitur iniusta
quod quasi iniustum inimicum / et hoc est quod dicit
aug. in libro de summo bono / peccan-
tes in suppliciis ordinantur quod or-
dinatio quia nature eorum non competit
ideo pena est / sed quia culpe competit
ideo iusticia est ergo participat ratio-
nem bonitatis per comparationem ad culpam
¶ Secundo dicendum quod secundum debitum statum
nature debet esse ut ipsa vis rationa-
lis in homine dicitur aliis viribus
scilicet irascibili et concupiscibili et
iste subiciantur ei et tamen habet ipsas
adesse / unde sic condita est humana
natura / et ex hoc habet ipsa vis ratio-
nalis facilitatem sive pronitatem
ad bonum et difficultatem ad ma-
lum / quod habere aut facilitatem et
difficultatem attenditur habilitatio
rationis ad bonum gratie / et per hoc
ad gloriam ad quam nata est et or-
dinata / unde si homo esset recte
ordinatus aliis viribus subicerentur
rationi / et sic esset homo facilis ad
bonum et difficilis ad malum / sed
quando peccat homo et subiciuntur ratio il-
lis et ille dominantur et habent ipsam
secum in affectibus malis ita quod
e contrario fit difficilis et resistens
bono et facilis et prona ad
malum / et ita sunt in peccato pri-
mi hominis / et talis est inordinatio
quedam et pena / ubi .n. motus
quibus sic movetur rationalis
secundum modum alicuius pena est quia in-
ordinata motus .n. inordinatus
pena est ut dicit aug. quod corrum-
pitur naturalis habilitatio rationis secundum
quam movetur ad bonum et resistit
malo / ¶ Quod ergo obicitur quod hec corruptio

non sit a deo dicendum quod hec corruptio
secundum quod nominat deformitatem culpabilem
non est a deo sed secundum quod nominat deformitatem
penalem sive penam qua pu-
nitur anima est a deo quia fundatur
in aliquo ente ut donum est scilicet in
resistentia istius vis ad bonum et
pronitate ad malum et possunt po-
ni quedam ¶ Ad ultimum dicendum quod auc-
tor intendit dicere quod bonitas
vel iusticia pene / refertur ad cul-
pam non ad deum / unde cum dicitur ius-
ta est propter culpam .i. iusta est quod a
deo et a eius bonitate decet ius-
tum esse et ita quod pena bona sit
sed hoc a bonitate prima non ab
ipsa culpa

Ordine sequenti querendum est
de bono universitatis queri-
tur ergo an deus permittat mala fie-
ri in universitate / an universitas
esset melior sine malis / an
universitas esset melior si omnia
essent equaliter bona ¶ Ad primum
sic / optimi est optima adducere
sed quod dicit b. dionysius / meliores au-
tem sunt res / si essent impermixte
malis / quod ergo permittit mala
admisceri bonis ¶ Item non est op-
timus aug. nisi est optima operatio
in suo genere / quia bonum minus cedit
respectu in suo opere / ergo optimi
optima est operatio in suo genere
ergo non potest esse melior in suo ge-
nere ergo debet esse impermixta malo.
dico ergo operationem optimam quam op-
eratur optimus deus ¶ Videtur aug.
in enchiridion xi c. malum bene or-
dinatum et suo loco positum e-
minentius commendat bona ut
magis placeant et laudabilia

fiat du cparat' malis sp
ipam | go bono[rum] plenitudine
mala q[uod] misit deus si si n
malu n eet in bono n eet
pulcritudo absoluta si ro boni
malo n exstitete accresceret
bono pulcritudo cparata ut cpa
tione oppositi mali pulcrius
elucesceret ¶ ad d[ic]t[u]m q[uod] obicit qu
dz aug alibi aug dicens sin-
gula fecit deus bona sz i vni
uerso valde bona / optima g[o] rer
vniuersitas s[ed] q[uo]d possibile e q[uod]
ius q[ui]b[us] res n sit optima i
suo gne ¶ vn ge i ad singula
dz / vndit deus q[uod] eet bon / ad
cpletom n scriptura nemice
ait / vidit deus cuncta q[ue] fecerat
et erat valde bona / dicit
g[o] q[uod] supposito q[uod] malu n eet
n erent res i vniuerso pulcr-
ores | q[uo]d sz solunt obi ¶ talia
a cam assignat thom s utili-
tate n n ex quit pmittit deus
mala si in re publica sicut ut
bon expeo eliciat / vn vi de ci
d ait / deus malis volunta-
tib[us] utit bn qsunt n diaboli
temptacones sue / neqz n deus
aliq angeloru aut homi
malu futuru pscuissz n
pit nossz q[ui]b[us] eos bono[rum] v
sibz accomodaret / vnde go pos
sunt reddi rones q[ue] deus p
mittit mala si bono[rum] s pul
critudo maior et utilitas

Queritur an vniuersitas
eet melior sine malis
ad n malu sit p[ar]ato ordis
quo e bene ordinatu / Ite
albius z q[uod] est nigr i cpacio-
tib[us] | go mel q[uod] malo i cpacio-
tib[us] / Ite mlr que vult ma-
cula pulcior z q[ui] si haberet ma-
cula + laudabilior est pulcritu-
do / vn i laude sponse d[icitu]r i
cant Tota pulcra es amica
mea + macula n e in te / q[uo]
vniuersitas reru si macula
careret mali pulcior eet et
laudabilior ¶ Ite eccles x e
malu q[uod] vidi sub sole stultu
positu i dignitate sublimi
s sic eodem q[uo]d malos ordina-
tos ut i plib[us] / go talis ordi-
natio q[uod] mala cu s illi qui
debent ordinari deorsu ponu
sursu dt n vix sup tn ho-
mies illis inte bene ordi-
nati sut ad vilia officia ut
s purget vias civitatis /
mali go bn ordinat in vili
loco go in eminetiori ¶ Dico
malu i se e i ordinatu ro-
ne n alteri ordinatu supe-
rius mo rone subsistetis
boni s nre peccantis que sz
ordinat ad pena sicut d aug
i li de na boni peccantes i sup-
pliciis ordinant que ordina-
to q[uia] n e eor n cpetit ro-
pena e / si q[uia] culpe cueit ideo
iniusta e / alio mo ordiat
rone cpositi boni / s q[uo]d dt aug
i xi de ci dei s[ecundu]m quibzda
antithetis honestauit tangi
carmen pulcherrimu / eccasti-
ca n noiat q[uo]d pos / sic go
aria grie appoita sermonis
pulcritudine reddunt / ut ait
aplus ij cor vi p gloriam et
ignobilitatem p i famia et

bona famam in quadam non il-
borum sed verum eloquia sancti pul
critudo corporis / unde est proverbium quod
malum bonum / quia mutat mores / et
sic intuere in omnia opera altissimi
unum contra unum et duo contra duo
¶ Ad primo ergo obiectum distinguendum
quod triplex est ordo / est enim ordo
ad sursum et deorsum et ad id quod
est iuxta / vel contra iste triplex or-
do in universitate bonorum ordinatur
ad sursum scilicet ad deum et ad deor-
sum / ut meliora bonis / ordinatur
et ad id quod est iuxta ut bona
eque bonis / sic possit ista com-
paratio inveniri / sive ad id quod e-
est ut ex opposito malorum / ma-
lum non autem habet ordinem ad id
quod est sursum vel deorsum / habet
autem ordinem ad id quod est contra
sic ut oppositum est / et hoc modo secun-
dum malum bonum ordinatum ¶ Ad
secundum obiectum dicendum quod non est simile / quia
album est eiusdem rationis / bonum
non omne non est eiusdem rationis
unde sic dicitur de bonis singulis et
de universitate bonorum / unde quamvis
teneat illa comparatio in bonis
singulis quod tanto melius quanto
et commixtius / non tamen tenet in uni-
versitate bonorum quod declaratur
exemplo augustini / de natura boni sic nobis
commendando noctem decentem interpo-
nimus in loquendo silencium quan-
to magis ille scilicet deus condam vim
generationes decenter sic facit sic
verum omnium conditor artifex / ex
quo ostenditur quod sicut sermonis deco-
ra maior est ad interpone si-
lencii / quam si continue proferretur
sic universitatis pulcritudo ma-
ior est ex interpositione bene ordi-
natorum malorum ¶ Ad tertio obiectum

dicendum quod per a. ipso est falsa indisposite
sumpta / in tali enim loco possunt mili-
tes macula quod sedeant convenit
et esset signum pulcritudinis ma-
ioris / sicut patet in civitate nobi-
lis in facie militis / unde est in
loco debito ipsum reddit pul-
criorem / unde augustinus de civitate dei / tale
ponit exemplum / sicut pictura
cum colore nigro in suo loco po-
sita ita universitas verum in
suo loco posita est pulcra est quam-
vis propter ipsas considerantes sua
deformitas turpetur ¶ Ad vl-
timum distinguendum quod duplex est ma-
li ordinatio / quedam est manifes-
ta / quedam occulta / manifesta au-
tem mali ordinatur in penam e-
ternam / nichil enim fit dicit augustinus / or-
dinata est natura sumpsit debeat in
supplicio quam sicut in prime grau-
deat in peccato vel in pena temporali
ut habetur in peccatis sumptum enim
est ut qui in sordibus est sordes-
cat adhuc / sed quod dicitur apocalipsis vult
est enim ordinatio mali occulta sed
quod deus facit malum principe
regnare propter maleficias causa primo
peccata populi / sic dicitur in job quod regnare
est enim ut talis sit rector ciui-
tatis quales sunt habitantes in ea
etcetera unde beda propter malitiam ma-
lorum / datur enim deus rege in suo-
re opere viij quasi virga et
flagellum ut compressi et flagel-
lati ad deum redire compellantur
quoniam / pena oculos aperit quos
culpa claudit / tercia in secundum u-
tilitate bonorum ut scilicet emendantur
et purificentur sicut enim in ig-
ne purgatur aurum sic intu

93

i termino tribulacionis ect in u-
traqz tn ordinacio mali cōpe
tens ē / Sz sa ꝗ latere tamen
et ideo signat̃ dr ecce vidi
malum sub sole qⁱ ꝑ errore
q . d . n ē error sz tn error
error m r putat̃ sm ordia
cois utilitas ignorat̃ ¶ Jste
obr aug̃ i iij de li ar n ēat
difficile aut laboriosum oīpote
te ti deo ut oīa que fecit sic
sicrent ordine sino ut nulla cre-
atura usqz ad miseriam pueni-
ret n in hoc aut oīpotens
nō ponit aut bonus inuidit
Rnᵒ sz aug̃ dicere ordine cre-
turas a summa usqz ad infimam
gradibz iustis ita decrere q̄-
admi n corpm oīas cōtepla
do inderens alia clariora i inste
petis auferri que obscuriora cōspe-
ctis aut clarioribz adequari
sz ad ꝑfcōm vniuersitatis refers
oīa quanto magis ēt mins in
se clara fuit tanto magis cernis
ee oīa / nec t̃ oramrit ꝑfec-
ta vniuersitas nisi ubi maiora
sic ꝑsto sint ut minora non
desint sic et oīas ańas co-
gites in quibz hoc quoqz i ue-
nies ut miseriam quam doles
ad id quoqz valere cognoscas
ut vniuersitatis ꝑfecōm nec
ille desint ańe que sī mise-
rere debuerint q̄ ꝑcati ee
noluerunt tunqz abest ut deus
tales facere n debuit ut i ce
tas cratiās laudabilis fecit
longe inferiores eis miseras
¶ Sz itm obr sic aug̃ in eo-
dem / si vniuersitatis ꝑfecōm
cōplet et uīa miseria defuisset
aliquid huic ꝑfecōni si beati
sp fuissem q ¶ Jste quer̃ quod ma
lum culpe q nullo modo ē bo-
n potest bene cōgrue ¶ Jste
quo malum pene q ē cōtrarium bo
no ñe pot decori vniuersitatis
nāis cōgrue ¶ Rnᵒ ad pᵐ sz
aug̃ i li de li ar . n ipa pcca
nec ipam miseriam ꝑfecōni
vniuersitatis ee nāia / sz ańas
i quantum ańe sunt que si velint
peccant / si peccauerint misere
fiunt si n . pcca eas detrac-
tis miseria ꝑseuerat / aut et
pcca precedit recte deformat
dr ordo atqz ad ministrarō vni-
uersitatis / Rursus si pcca fiat
et desinit miseria nō q de ho
nestat ordine i ignitatis vn
cui n ꝑseurantibz adest btitudo
ꝑfca ē vniuersitas q̄ cum ipe
n desint ańe quas nec pecca
tes sequit̃ miseria nec recte
facientes btitudo sz naturis .
oībz vniuersitas plena atqz
ꝑfca ē ¶ Ad sz Rndendo aug̃
i eodē li / dicēs / nō n . pcca et
supplicium pcca ñe sz quedam sz
affectiones nāiz / illa volunta
ria ista penalis / sz volunta
ria que pcco fit turpis affcō
ē / cui ꝑ penalis adhibet̃
ut ordinet eam ubi tale ee
n turpe sit et decori vniuersi-
tatis cōgrue cogat ut pcca
dedecus emendet pena pcca
¶ Ad tercium sic Rndz aug̃ i
eodē li dicēs / sicut fit ut
peccans creatura suppicia creature
i feliciorbz puniat̃ q̄ ille cre
sunt infinite ut ornari et

aturpibus causis possit atque
ita decori universitatis congruere
et ponit exemplum dicens quod in
tam magna et domo est quam ho-
et quid tam abiectum et infi-
mum ut cloaca domus / similis
tamen in tali peccato detentus ut
immunditie cloace dignus efficitur
ornat eam et turpitudine
sua et utrumque horum scilicet turpitu-
do servi et mundatio cloace sub-
iectum et quasi redactum in quandam
sui generis civitate ita disposi-
te domui coaptatur atque sub-
icitur ut eius universitati
ordinatissimo decore datur / Iste
aliud ponit exemplum dicens
si bonum et magnum aliquid mirum
hortante honestatis officio in-
deamus corporibus quantum ad corpus
attinet cremari non hoc voca-
mus penam peccati sed fortitudinis
ac patientie documentum etiam
magis diligimus cum fedissima
tormentorum corpora membra eius
absumat quam si nichil huius pateretur
Miramur quippe cum nichil mu-
tabilitate corporis non mutata aut
non crudelissimum latronis mem-
bra in tali supplicio cruciata as-
piciamus / approbamus ordinem
legum / ornat quidem ambo tor-
menta illa / sed ille multo virtutis
iste peccati

Queritur quod modo queritur an universitas
esset melior si omnia essent
equaliter bona / ad quod sic augustinus
lxxxiii questionum quod si essent equalia non
essent omnia / id est non essent multa
rerum genera quibus constituitur
universitas / primas et secundas
et deinceps usque ad ultimas
ordinatas habent causas / et hec

est quod dicitur omnia ergo necessario ad perfectio-
nem universitatis oportet ponere non
equale bonum in omnibus / Oportet etiam scire
quod cum in quid in infinitum erit
influentia in omnibus causis aut
erit status / obiectio non sic quia dominus
bonum quod creatum sui esse / hec est ra-
tio omni bono / sed status est
in bonis supponatur hec / summus
ergo ultimum bonum illud bonum est
creatum / non infinitum quia inferioris
ergo aliquid est in fine / ponatur
id / illud est creatum ergo hoc est in fine
cui potest communicari quod potest non est
frustra / et sic erit in infinitum
abire aut ponere quod ultimum bo-
num non sit creatum sed cui sit cre-
atio / Solo ad primum dicendum quod oportet
quod bonitas universitatis in bo-
nis causatis sit secundum ordinem par-
ticipationis summe bonitatis secundum
plus et minus / ratio autem quare oportet
ibi ponere ordinem hec est / quia primum
quod est agens per potentiam quod potentia
est ordinata / primum enim agit per
potentiam et sapientiam / et eo quod per
sapientiam / eo agit per ordinem quia
sapientis est ordinare / et ideo
primum ordinate facit quod facit
ideo autem oportet esse ordinem in ca-
usatis ut unum sit superius / et ideo
magis recipiat de influentia bo-
nitatis alterius / et ideo dicit augustinus
quod si essent equalia non essent
omnia / quamvis ergo est de potentia abso-
luta bene possit primum facere omnia
esse equalia / sed quia non sunt equa-
lia / hoc est quia primum agit per potentiam
ordinatam / propter quod oportet ordinem esse
in rebus / Ad illud quod queritur utrum
influentia sit infinitum dicendum
quod de potentia absoluta potest ipsa

bonitas creata sit infinita quia
quod de potentia quod una causa influit
in aliam inferiorem sed dicitur esse status
in mediis in fiat et fluenda per or-
dinacionem et perfeccionem universi si
non maneret non esset status in or-
dinacione universi et sic nunc comple-
to sine perfecto in universo et sic
periret ordinacio universi quod ergo primum
est agens ordinate et perfecte quia
de perfecta sit opera ideo influen-
tia ista non est in infinitum.
Unio sed per reflexionem creata quod ulti-
mum bonum in quo est status est per reflexi-
onem nunc quod alteri inferiori creet
actu licet possit creare aliud ipsum
sit creato et per reflexionem con-
iungeat suo superiori sicut ergo
quod in ... creat sine posse facere
et forma per reflexionem sine ...
... ita ergo quod in ordine universi
est completio per reflexionem in ultimo
bono in quo est status et sic non
oportet processum bonorum esse
in infinitum

Quinto queritur de oppositione ma-
li ad bonum. Circa quod queruntur
plura. Primo an in creato bono
opponatur malum. Secundo quid opponatur
malum bono creato contrarie et necesse.
Tercio quod malum sicut sub-
strauit in bono non. Quarto
de corrupcione boni per malum
an sit finita. Quinto an ma-
lum sit corruptivum felicitatis
nullum. Sexto an sit corrupti-
vum modi speciei et ordinis. Septimo
an unico malo vel triplici
sit corrupcio vel diminucio mo-
di speciei et ordinis. Octavo de
diversa corrupcionis que est pure

mali et mortalis de oppositione
vero mali et boni quinque dicetur
infra ad admoralia de ista
de ...

Circa primum sit obiectio Augustini primo
de civitate dei malum est contrarium deo
quidam malum bono sed malum
opponitur semper bono ergo et malum
deo sed intelligitur a. est malum quoniam
malum quod malum est deo contrarium
tertio quod deficit a minori sicut quod
sicut quod deficit a maiori existente
in illo minori sine quo non est
nec intelligitur illud minus sed omne
bonum datum minus est bono in-
creato et tale minus quod nunc esse nec
intelligi potest sine bono increa-
to ergo quod deficit a bono dato de-
ficit a bono increato sed defectus creati
to bonorum dicitur malum ergo sit est
malum nudens bono dato sit
et malum nudens bono increa-
to vel malum vel malum sicut
dicit Augustinus de eo quod nocet est
malum ergo cui nec contingit noce-
re vel quod nec contingit malum
ulli malum et vel malum op-
positum sed summum bonum nunc ma-
lum potest nec ei nocere ergo summo
bono non est malum contrarium sed ma-
lum privatio est ergo quod nec sit aliquid
quod possit privari in se malum si-
bi oppositum sed primum nec sit priva-
bile ergo malum non est oppositum
summo bono. Solo dicitur quod
summo bono negative opponitur
... sed si malum ei opponitur in se
non est malum deo privative sed
solum secundum negacionem contrarium
per auctoritatem Augustini plus dicit dicit-
ur quod malum est contrarium deo sicut
malum bono ideo plus ordi-
ne dicimus ergo quod aliquid potest

contrariari aliam duplr vel inse
vel in suo effectu scilicet effectum primus
impediendo / quia efficacie perfecte non
potest impedimentum si ergo loquimur
de summo bono in se sic nullum est
ei malum contrarium / si autem velimus
dicere contrarium in eius effectu / sic deo
est contrarium deo aliquid in est impedi-
mentum vel destructivum fortassis
nati ab ipso et si non possit impe-
diri deus nec destruitur in de ex
parte sua quo suos effectus con-
servat / ipsi tamen effectus conservati
impediuntur et destruuntur a ma-
lo / exemplum autem augustinus in pri-
de civitate dei est illud quod .iij. inimicus
huius mundi inimicus est dei / dicitur ergo
inimicus non quia deo directe ad-
versetur / sed quia aliquem effectum eius vel
signum est bene placiti eius resistit
xii augustinus ibidem inimici sunt volun-
tate resistendi non potestate ledendi /
sic ergo intelligitur auctor augustinus nichil
est contrarium deo non in se sed in suis ef-
fectibus / ad .4. quod obicitur quicquid deficit
a minori et cetera / dicendum quod duplex est defec-
tus unus qui est pura negatio
sed quod dicit quod non est alterum deficiat ab
illo / et tamen sic dicimus quod omne
creatum deficit a deo quia nullum creatum
est deus / sed iste defectus non
facit malum / est alius defectus qui
non est pura negatio sed privatio
ut non dicatur deficiens ab alio
quicquid non est sicut illud / sed quod est
aptum natum habere non habens / et hic
est defectus qui est in malo / sic
autem nec est deficiens a deo //
unde non sequitur in proposito / si deficit
a minori et cetera quia non sequitur natura
eius minus quam natura est eius ma-
ius / unde et si quidlibet eorum que sunt
natum est habere summum bonum in se

sicut quod est tenens primum in esse
et non est subiectum malum quia ex
parte qua defectibilis est res
ex illa subicitur malo / nec tamen
eorum que sunt natus est esse deus
et ideo si nec eorum que sunt aptum
deum sit deus nec tamen deus est de-
ficiens a deo hoc modo deus defectu
et ideo non erit illi aliquod malum
contrarie vel privative oppositum sum-
mo bono et sicut prius dictum est
si autem rationes ultime probant
quod malum non est contrarium deo licet
unum imperfectum non est unum de genere eo
in suo effectu

Secundo queritur de genere oppositionis
mali ad bonum nature et gratie
ad quod sic malum culpe oppositum
contrarie bono nature et gratie / ergo si-
cut duo bona sunt duo / videtur quod
unum opponatur duobus unum quod
opponitur quod est in genere quia autem
possibile dicere quod non opponitur ut contrarium
ostenditur quod unio et primo quod
bono gratie / non est oppositum contradic-
torie tantum quia relative / sic suppositum
oppositum quod privative vel contrarie / pri-
vative non / sic patet quia bonum et ma-
lum non determinatur ordine ir-
regressibili circa suum subiectum
immo alternantur frequenter circa
idem / et in aliquo malum pre-
cedit bonum in aliquo e contrario
si ergo que huius sunt non sunt pri-
vative opposita sed contraria
relinquitur quod malum culpe contrarie
opponitur bono gratie / quod autem
sit contrarium bono nature videtur quoniam
nil est corruptivum boni nisi ut
dicit augustinus / alterius proprie nisi sit
contrarium illi / ergo si malum est cor-
ruptivum boni naturalis ut dicit augustinus
in pluribus locis contrarium est malum

culpe bono nature. Solutio: dicendum quod duo sunt bona nature et gratie; per se et per se loquendo non est idem malum quod utrique opponitur. Nature bono gratie per se et per se contendit malum scilicet culpe, bono autem nature contendit oppositum proprie et per se loquendo malum pene. Unum non opponitur uni duobus, sed duo duobus. Unum si bono nature opponitur malum culpe, hoc non est primo et per se, sed mediate malo pene. Sic autem non est inconveniens duo opponi uni, unum immediate et per se, reliquum mediate et per consequens.

Si autem queritur qualiter opponitur malum culpe ipsi bono gratie, dico quod in ipso malo culpe duo sunt, est enim ibi hoc quod dico malum est et ibi certa sive dispositio relicta ex mala actione. Relinquitur enim in male agente aliqua dispositio mala comparata mala operatione, sicut in bene operante relinquitur aliqua bona dispositio, sed in hoc est differentia quod mala dispositio semper sequitur malum opus in male agente; ubi autem est gratia ipsa bona dispositio relinquitur aliquid autem bona operatione. Quantum ergo ad hoc quod de malo dicimus quod opponitur privative malum culpe ipsi bono gratie; quantum vero ad dispositionem relictam que est ad malum in male agente, dicendum quod cum hec dispositio sit contraria dispositioni que est inclinativa gratie, sic quantum ad hoc opponitur malum culpe contrarie bono gratie. Unde non hoc simpliciter loquendo dicitur est contrarium tantum vel privatum tantum, sed contrarium sub privatione. Si autem queritur quomodo opponitur malum pene bono sibi opposito, dicendum quod eodem modo sit et malum culpe suo opposito, tamen in hoc est differentia opponuntur similiter et inde quod malum culpe de nomine in eo quod est summum oppositum totaliter abiciat id est scilicet bonum gratie, malum autem pene non totaliter abiciat bonum nature sed solum diminuit.

Tercio queritur qualiter malum habeat subsistentiam in bono nature. Ad quod sic: illud contrarium non est in suo contrario; malum culpe est in bono nature, ergo non est illi contrarium. Cum ergo habitum sit quod malum culpe oppositum sit bono nature mediante aliquo malo pene, queritur quomodo differat ipsum bonum secundum quod est ut contrarium malo et secundum quod est ut subiectum ipsius. Quod autem idem sit bonum nature premittitur quod sit malum pro subiecto et pro contrario nature. Hoc modo possumus dicere quod bonum autem est malo contrarium sunt ipse habilitates quas corrumpit; bonum autem quod est sicut mali subiectum et non contrarium est ipsa prima natura eorum li az in quo sunt habilitates ille. Sed quod malum sit in ipsis habilitatibus ut in subiectis oportet. Hoc modo sic: c. malum quod est corruptivum habilitatum sit a. illud bonum quod iam corruptum vel diminutum est; subiectum autem primum et residuum boni quod non est adhuc diminutum sit b. Tunc queritur b. diminuibile est adhuc; non arguitur quod non nisi per malum quod est in ipso; si ergo diminuitur per malum quod est in ipso et diminuitur quod est, ergo in b. est ut in subiecto. Sed b. dicebat ipsam habilitatem, est ergo malum in ipsa habilitate

cui est contrarium sicut in subiecto et ideo
est omnino contrarium et subiectum. Iste quoque
dicit Aug. in Encheiridion quod in hoc loco
deficiunt regulae dialecticorum quae contra-
ria simul esse non posse aut unum
contrariorum non esse in alio. Sed quaestio
quomodo hoc possit esse de ratione non con-
trarii est ut non possit compati suum
contrarium. Nec est intellectus capere possibile
quod contrarium sit sub suo contrario. Ideo-
que dicimus quod corpora sunt bona
naturae et ipsa etiam accidentibus ma-
lo sunt in ipsa substantia licet aliquo
illo modo sint diminuibiles
per malum. Dicitur enim duobus quod vel
existendo corrumpitur sed quod ex
existentia vel natura. Sed destructo in
natura ordine harmoniae et commen-
surationis sit corruptum. Semper
unde non vult quod per corruptionem
naturae primae corrumpatur aliquid
a malo sed per corruptionem illius
habitudinis quae sunt in ipso. Nam
illa prima ad bonum contributum
illa ergo habilitationes modus species
et ordo sine commensuratione quem dicit
duobus propter eo quod est modus et harmo-
nia loco speciei sunt mediae inter
illam naturam et bonum contributum ideo
quod ordinat et habilitat ipsam neque
ergo natura non diminuibilis malo
subiciuntur. Ad ideo bonum quod di-
minuibile est a malo et si non
omnino corrumpitur sed ipse habilitates
sunt bonum contrarium malo. Bonum
autem primum non est malo contrarium
sed est subiectum comparationis illius quoniam
inter malum et ipsas habilitates
unum est pole ad habilitatem ma-
iorem ad bonum vel minorem
ad illam quia non potuit totali-
ter esse privatio et sic patet solo

ad primum quod contrarium non est in suo con-
trario. Ad aliud quod obicitur secundo quod
malum oportet esse in ipsis habitudinibus
dicendum quod cum habilitas sit media in-
ter subiectum primum et bonum contributum
duplicem habet comparationem. Unam ad
naturam cuius est aqua tenetur
et secundum istam comparationem non corrumpitur
nec diminuitur. Aliam vero ad id
ad quod ordinat vel habilitat. Et quia
malum proprie tollit hunc ordi-
nem qui sunt ad bonum gratiae ideo
quoniam ad hanc comparationem diminu-
itur ipsa habilitas et plus et minus
secundum quod est magis vel minus malum
quia ergo quo ad primam comparationem
sit ad naturam aqua tenetur non dimi-
nuitur. Patet et quod adhuc ipsa habili-
tas secundum illam naturam non est in ratione
contrarii ipsi malo et ideo cedit
in naturam subiecti vel substrati
secundum eandem naturam in qua diminuitur non
est nec est in ratione substrati sed contrarii.
Concedo ergo quod malum in ipsis habili-
tatibus est. Sed non secundum quod contrariantur ex
hoc et apparet quod non est inconveniens
quod contrarium sit in contrario per modum
quo contrariantur, hoc enim non esset in-
telligibile. Nec hoc voluit dicere
Aug. sed quod id sit in aliquo quod
ei subiciatur quo ad id et quo
ad aliud contrariatur. Hoc enim non est conveniens
hoc tamen frequenter non invenitur vel
in rebus quod idem sit secundum substantiam contrarium
et subiectum.

Quarto quaeritur de corruptione
boni naturae an sit finita con-
stat enim quod illa habilitas data est
ergo finita ergo utrumque eius finita.
Malum autem infinitum est.
Finitum autem agens si addit
passo finite virtuti et continuu

96

agat aliquid erit patiens totum
corruptum ergo possibile est aliquas habi-
litates illas totas corrup-
tas esse. Iste habitus idem videtur esse
indampnatis. Quando non est dicen-
dum quod in impiis remanserit de habi-
litate ad bonum et si remansit per-
manens bonum non est incorruptum tamen
de illis habilitatibus quarum nichil
necesse remansisse. Si autem sic dicatur
contra hoc est illud quod dicit Augustinus de natura
boni dicit non quod non possint omnino
tolli huiusmodi habilitates quamdiu dimi-
nutus est et quamvis sit unumquodque est
aliquid deinceps tamen sit de esse. Ergo
tunc malum corrumpit bonum aut
illud corruptum est per aliqua
bona aut non si sit huiusmodi partes
non sunt infinite quia peribant deficientes
et ergo nullus erat in denario
nec in quocumque alio numero. Si ergo
primum malum tulit unam aliquam
secundum tollet aliam. Ergo processus
proportionis totum bonum erit corruptum
quod ergo dicit quod impossibile est corrum-
pi aut quod est id bonum quod corrum-
pitur per malum. Solutio quod impossibile
est subiecto manente in esse corrum-
pi illas habitudines. Unde nec
et indampnatis omnino corrupte
sunt quod patet quoniam et si possent per ne-
mine ad bonum consitutum omnino re-
motum sit a dampnatis dementi-
a bonum dei tamen ipsa possibi-
litas necesse non est remota immo
remanet ibi. Et tunc illa modus
species et ordo remanent
unde licet dicamus quod non potest habere
bonum consitutum tamen ibi est possi-
bilitas necesse sicut dicitur de claudo
quod non potest gradi. Neque
tamen est in possibilitas ad gradiendum

secundum non est ibi possibilitas ut ordi-
nata ad actum illum et sic solvitur
secundum obiectum. Ad id autem quod queritur per
quod malum sic dicitur infinitum non
multitudine nec magnitudine
nec virtute dicitur infinitum secundum solum
quod caret ordinatione ad finem
sic dicitur tale quod non sit tamen per se
et per se loquendo. Unde et si dicatur
quod bonum sit virtute infinita similiter
dicimus quod malum sit virtute finita
ut ita dicamus abusive non dicitur
malum habere virtute. Unde non dicitur
infinitum ut dicatur quod non potest tantum
quin et plus. Immo est dicendum de bonitate
tantum potest et non plus ut ita
abusive liceat loqui de potentia
mali. Et si obicitur nec ita malum
quin possit esse magis sic nunc est
et quod adhuc sit de potentia nec est ita ma-
lum quin sit dico sic tamen et non
plus actu autem non est in ratione eius
quod potest esse et non est secundum rationem eius
quod est solum et ideo patet quod et virtus
et actio mali finita est sic bonum.
Hoc ergo viso dicamus ulterius
supposito quod malum habeat virtu-
te sicut et bonum quod est maior
virtus boni quam mali. Malum
non agit nisi substantificatum
a bono. Unde quantumcumque malum
corrumpat de bono oportet quod rema-
neat aliquid de bono in quo est
fundamentum bonum non tamquam subiectum ma-
lo sed tamquam continens sine conti-
nens id bonum remanens et sub-
stantificans ipsum malum sine cuius
virtute non possit agere ipsum ma-
lum. Et sic patet solutio obiecti. Non enim
sic dicebatur malum agens in
infinitum in virtute in finite

q agat i minus potens se. ¶ Tercio
non obstante concedimus sicut opponebatur
¶ Quarto non queritur quid sit id boni quod
corrumpitur an sit aliquota pars ipsius
an aliquid aliud. Dicimus quod corrumpitur
de bono sine similitudine non est eius
aliquota quia si aliquotiens sump-
ta reddat totum quod patet sic similiter
in similitudines duplice comparacionem
ut decimum et decimum et quod dimi-
nucio eius fit secundum comparacionem que est
secundum tamen conveniunt ad quod similitudines dicimus
ergo quod et si sit finita in se ipsa
similitudines illa est ad potenciam ad infi-
nita opera particulara corpore eliciti
da est et ex operacionibus relinquitur
dispositiones et et quodam modo post
quam ad infinitas dispositiones ex
ergo ex illa parte diminucio est
et ex ista parte infinitas et ut
visum est ubi diminucio tamen
infinita et si continue fiat non
tamen est diminucio completa
¶ Ideo patet quod in corrupcione non
diminucione ista nunquam est de
venire ad completum esse non cor-
ruptum esse patet et quod non est aliquo-
ta quod corrumpitur, cum non fit di-
minucio eo modo qua est infini-
tas infiniti aut secundum quod est similis
non aliquis exposite qua secundum similitudi-
tate nulla sit aliquota patet quod
id quod corrumpitur de ipsa similita-
te non est ipsius aliquota. Consi-
miles si dicatur magnius corpore
ipsi magnitudini attendent ali-
quote. Sed non virtute qua pos-
sit magis vel minus ut dicitur
nec in illud hic quod non sunt ali-
quote magnitudinis ipsius
Similiter dicimus in proposito. Cum non
sed quod illud bonum diminuendo in
partes diminuatur. Ad 5e loquendo
secundum solum quod minus et minus si-
le fit per continua mali accio-
nem ymaginacio quam habemus
de diminucione continui quod dividitur per
proporcionales aliquotas in divisi-
ones indeceptionem ut sic est-
dancius sic ipsius sit diminucio
quantum ad virtutem. Non quod velimus
dicere quod virtus sit infinita
quo ad intensionem sed quo ad
universitatem operum ex ipsa e-
liciendorum et disposicionum ex
ipsa relictarum.
¶ Quinto queritur an malum sit
corrumptivum similitudinum na-
turalium. Ad quod sic: malum diffinitur
per corrupcionem vel diminucionem
boni naturalis. Queritur ergo an non
reperiatur nisi sic, cum bonum sit
quod est eorum potencie et virtutes et af-
fectiones tamquam ipsorum bonorum et
corrupcio in bono primo. Nec
potest illud non bonum quod per malum
diminuitur aliquod esse ma-
lus aliquid minus. Constat autem
quod nec ipsa anima per actum nec potencie eius
sicut se possunt dici aliquid ma-
iores aliquid minores. Erit ergo
corrupcio affectionis vel virtutis
sed non affectionis. Illud enim bonum
cuius malum corrumptivum est
semper in parte permanet quamquam
est ubi totaliter corrumpitur esse
sed affectio totaliter transit et tol-
litur. Restat ergo quod erit corrup-
tivum virtutis naturalis. ¶ Sed ulterius
queritur virtus naturalis dicitur virtus

nālis s q d̄r int vini d̄ctum oe
ubi dt glo q ille tentulo sit
iitutes nāles s q diffinit
btus. Sic btus z sititus an
ne ī mod' rōnis ɋsentane
si go dicat q sit9 sititus na
lis corruptum e malu/ ɋ
hec btutes aliqd tollu p
malu/ aliqn n̄ cua ita pu
sa z q no sit modu aliq ɋ
sentaneu rōni/ ut qn rō z
ɋo subiecta sensua̅/ tu go
bon q p malu diminuit o
pteat sp pmanē/ pz q no fu
it ipi ɋ sititus nālis corrup
tu/ dicet q int pōm ɋ ipu
sititu nālem sunt queda sititu
dines medie que disponunt
ipam pōm ad illu actu et
istar sititudinu ē malu cor
ruptum/ ɋ ɋstat q phi cog
nouerut bn pōm ipar b
tutu nālui ī pō/ cognouert
go sibi ɋcauz dispones adq
exigebant ut illi sititus eent
ī potencijs/ cognouerut go
illas sititudines medias qr
go n̄ cognouert malu ee
ear diminutum eo q n̄ nr
q n̄ dz dici q sit diminutu
illar ¶ Solo ɋcedim9 q nc
ee ne nc po nc affcones
nc sititus nālis qui d̄r btus
nālis z corruptum malu/ s
illar sititudinu que medie
st int pōm ɋ dcos sititus
s q ultius disponut ad si
tus ɋtuitos ɋ ille sititudi
nes inseparabiles sut apd
ɋ hec sut modi spes ɋ or
do/ Sz notandu q qmuis il
lar sititudinu sit malu cor
ruptum n̄ tn̄ ē corruptum

illar pnt ɋparant ad dcos si
tus qui sut btutes nāles
ɋ alios ɋsequetz/ s solu pnt dis
pont ad bon ɋtuitu/ ɋ q
phi nuqm puenerut ad
cognicom gre nl bom ɋtu
iti ideo neqz cognouerut
istas sititudines pnt dispont
ad bon ɋtuitu/ ɋ go sit eat
malu corruptu ear pz q
nuqm potuert cognosce q
lit' malu eet ipi ɋ bom cor
ruptum

Sexto queritur an malu sit
corruptum/ modi/ spei et
ordis ɋ ur q sit corruptu
ordis tm/ si n̄ corrupunt ie
sititudines pnt ordinat ad ɋ
ua/ gra q eat illar ut or
dinas in fine tunc ur q ppe
ibi corrupit rlo que eat ad
fine ɋ no alia/ go si penes
relom ad fine attendebat
ordo eit malu ppe corruptum
ordis ɋ n̄ modi nl spei/ Ad
q dd' q lz obo pcnctdo ſti ſup
pōm pcedit/ ɋcedim9 n̄ q
rua corrupunt sititudines ie
s ɋparacom illa qui sut ad
gram/ s dz q gra d' ee t
opis ɋtuiti no solu z ut
finis/ s ɋ ut efficacs ɋ t
penes hanc attendit modi
ɋ ut informas ɋ penes hac
attedit spes ɋ ut ordinas
ɋ ad fine/ ɋ penes hanc
attendit ordo/ tu go corru
pi ɋ nl diminuit sititas
penes ɋparacom qui sit ad
gram pz q n̄ diminuit so
lu s relom qui sut ad fi
Quinem sed scdm alios
om qr an diminuco

sine corrupcio modi speciei et or
dinis / sit ex malo explicit ut vin
co / Ad quod sit dicendum quod non consur
get duplex tribulacio / ex quo
arguitur quod unum peccato debetur uni
ca pena / et plures pluribus si ergo
unum est peccatum quod committitur et
una alia pena / cum ergo pena sit
diminucio illorum trium / arguitur quod
unica diminucione diminuatur
illa tria aut dicatur qualiter est
unitas in peccato contra pena multi
plicatur / Iste inquit sicut dicit augustinus
et beda inflicta sunt nobis propter
peccatum scilicet infirmitas / ignorancia / ma
licia et concupiscencia / si ergo infirmitas
est ex defectu potencie et sic est corrupcio
modi ignorancia ex defectu / sue et
sic est corrupcio speciei / malicia ex
defectu bonitatis et sic est corrup
cio ordinis inquit quod debet esse quar
tum secundum augustinum corrupcionem esse concu
piscencia inflicta / ut dicatur quod non
Solo ad primum dicendum quod peccatum
dicit unum propter relacionem ad illud
ad quod est conversio / quia illud unum
dicit et unum quia ab uno est aversio
scilicet ab incommutabili bono quod unum
est secundum relacionem ad illud quod auditur
propter peccatum tamen imponitur in anima sunt
tria que auditur scilicet memoria in
tellectus / et voluntas oportet quod si pena
infligenda sit illi quod auditur quod secundum
in aversio sunt tria / ita explexo pe
na infligatur / et sicut id fuit
unum secundum tres suas potencias / ita in
pena secundum tres dictas multipli
catur / et secundum modum punitur modus
in memoria / species in intellectu
ordo in voluntate / sed propter compara
cionem intellectus per dicta tria secundum
racionem fuit ille tres potestates
in quibus illas potencias / Ad secundum dicitur
quod natura / inquit nobis inflicta
sunt propter peccatum per defectum potencie sapiencie
et bonitatis scilicet infirmitas ignorancia
malicia et quartum quod est concupiscencia
et huius concupiscencia non est supra enume
rata concupiscibili secundum quod conceditur racionabi
li et irascibili / sed est concupiscencia qua
liter dicta ad omne et ordina
ta conversione ad bonum commutabile
secundum quantumcumque unum fiat secundum quod dicitur in glo
ssa ad romanos quod concupiscencia oritur omnia
peccata dicimus ergo quod sunt concupiscencie
inflicte non debuit respondere in quantum
bonum cum illis tribus cum non sint immo
infligantur propter peccatum / Secundo quod in
peccato sunt duo / scilicet aversio ab incom
mutabili bono et conversio ad com
mutabile / racione conversionis illius
inflicta est concupiscencia / quia illa sola
inclinat ad bona commutabilia
quantum ergo ad conversionem istam non est
deformacio ymaginis proprie loquen
do sed quo ad aversionem ab eo bo
no ad cuius ymaginem facta est ibi de
formacio / quia ergo ymago quantum ad
illa tria attenditur in istis fuit ut
in deformacione que fiebat per
aversionem infligentur tria / secundum defectus
illarum virium in quibus attendebatur
ymago Dic ergo patet quod concupiscencie
nichil debuit respondere in ordine
isto / vel aut dicamus quod ultimum
ei bono respondet in nobis quod
debuit esse solum respectu boni commu
tabilis aut si respondet illud sibi
non est nisi concupiscencie appetiti
me boni
Cum queritur de differencia corrup
cionis que est per veniale et mor
tale / obicitur ergo sic peccatum ve
niale non tollit graciam ergo ipsius

tenae vol' no 9 z po i suo q-
plemeto / sz q diu forma ultia
z infra in si sum qplemetu
no e dice q remoueat aliq
de dispoibz medijs int materia
et forma ultimam / aut go q p
tatu veniale n dimiuat
desfilitatoribz que st modus spes
et ordo / Iste pctm vele et morle
i pporconalia sint go et pene
q patz q sicut se h3 veniale
ad suam penam / ita mortale
ad suam / go pmutato sicut
veniale ad morle ita pena
sui ad penam illi9 / sz diminucio
que fit p morle ad diminuit de
bono nre / go illa q fit p pctm
morle infinitud e maior / Si-
mile go bonu q diminuit fi-
nitu sit sine i finitu ut est
dice q totu pot tolli p pctm
morle aut q vele n diminuit
aut q pporconalis e pena mor-
talis pene venial q si sit ita
nr deus iniustus cu ipa p
tata i pporconalia sint et ita
pene debent ee i pporconales
/ Ad q dicim9 q pctm morle
duo facit q uulnat in nlibz
et spoliat gratuitis / quatu go
ad ultm effctm dicim9 q n
mo quenit veniale cu mor-
tali / quatu ad pmu qt cu illo
quenit no sonet intru ut uul-
nare dicat / sz sz solebat dici
q veniale facit venu / mortale
le uulnu9 / dt et gg i mor q
vele obscurat morle caligat
sz sz d9 q veniale dispoit
ut mortale submittret n tn
q aliqd possit veniale fi-

morle / cu n venle sit appete-
re aliquid sub deo / morle sup
dm nnqm sz potest creste intru
ut fiat illud / sz d9 qpadm si
duo ligna cent fortit qiuncta
et aliq facit minus fortit cohe-
re nq tn sepat ad cu sepa-
ret oid illa adiuncte sit d9 de
veli et morli / veniale n si q
si sui facit pcm minus fortit se
tene cu gra n tn pot sep-
ae morle q dio sepat / Si go
qr utru sint pporconales
diminucones facte p veniale
et morle / d9 q no / vna n sit
p sente gra / nc aliquo mo
sepat pcm a gra / sz solu fac-
ut minus fortit adhe at / alia
no fit absente gra / lc sz mag
et mag elogat pcm a gra
et ita no sut eiusde gnis
diminucones / Ad i q primo
obz q si remanet forma ultia
n diminui3 de dispoe me-
dia, p3 quid dd' z n ei de
dispone diminui3 quo dimi-
nuto sz separe3 ab illo / dimi-
nuit3 cu aliquid cu diminu-
to sz or ut illo minus fortit se
tenet

Adiunato dei gra post
quia i qnsistd z deo m be-
nitate et boni te. Com i qre
dn z depo suia et voluntate
dia sz n se hnt / qui sz intellec-
tu rom / Primo q inquire
dn z depo i sunt modo /
Primo grat3 demtecone po
Sco de qdicoibz dic po q d
vna z / vniusalitas i nesi-
tas / alia pfao / alia utilitas

et simplicitatis ¶ Tercio inquirendum est de eo quod est possibile dicere potentie ¶ Quarto de dirivatione potentie a fonte dicendo potentie ¶ Quintum autem ad intellectum potentie pretognoscendum competendum et absolute dei lectione po. et in operatione ad intellectum voluntatis et sacie ¶ Quintum ad primum intentum tamen ¶ Secundo et autem dictis quod sit vero potentie proprie ¶ Tercio utrum dicatur univoce vel equivoce de creatura et creatore ¶ Quarto utrum ad creaturam connotet intellectio potentie per diam eorum

Ad primum ex conclusione richardi in 1o libro distinctione 2a arguitur sic quod frans est dominus de potestate potentie plenitudinis non potentie participatione secundum talis attributi secundum plenitudinem vlius ei competit vero quoniam tamen attributum secundum participationem | sic patet in bonitate que attributum creatoris secundum plenitudinem creature vero secundum participationem et vius est in toto bonitatis creatoris quam creature ergo verius competit ei intellectio potentie quam creature ¶ Contra nunc quod dicitur secundum dependentiam proprie competit dicere creature | sed ergo intellectio potentie dicitur per dependentiam ad actum | ergo in tenore potentie proprie non competit dicere creature ¶ Iste secundum castle in methaphisicis in tenore potentie est duobus modis est in potentia activa quia ab eo notificatur principium transmutationis in aliud secundum quod aliud et est potentia passiva quod est principium transmutationis ab alio secundum quod aliud ex quibus notificationibus relinquitur quod utrobique est potentia passiva | est mutabilitas ab alio et ideo non competit deo | utraque vero est activa potentia est in perfectio quod ubi exigitur subiecta materia quod fit in aliud ergo in operatione dei non requiritur subiecta materia ut patet in creatione ergo relinquitur quod non competit deo potentia activa nec passiva ergo nec intellectio potentie | Ubi non dicatur quod potentia activa dicitur in deo non solum secundum quod est principium transmutationis in aliud secundum principium transmutationis de non esse in esse ¶ Contra intellectio potentie non dicitur in deo ratione creationis solum secundum ratione generationis et processionis a quibus relegata est omnis mutatio et ita intellectio potentie competit deo convenientibus ¶ Tercio potentie dicitur secundum in perfectionem et hoc modo competit creature | potentia et dicitur secundum perfectionem et plenitudinem et hoc modo competit creatori | dico autem imperfectionem potentie indigentia sue perfectionis complende per actum | ut indigentia materie subiecte quadam est in potentia activa creature que secundum ad in perfectionem pervenit mediante effectu | sicut in spiritualibus | exemplum patet in viribus anime rationabilibus ut sicut in hiis que efficiuntur mediante corpore | ubi natura est subiecta materia exemplum in artifice nec quam concomitatur mutabilitas dicitur potentia in perfectio | sic est potentia in- et in illud contrarie ergo potentie secundum in perfectionem nullo modo competit deo secundum perfectionem ¶ Unde ad primum dicendum quod primo obiciat dicendum quod sicut in sole dicitur potentia ad actum quam est lucere quam quidem actus proprie est in sole convenientius ipsi creature solis | et itaque potentia ad actum quam est illuminare quam quidem actus est in alio a sole

actus iste qui e illuiare e actus
q po solis efficit / actus vo
qui e lucere e actus quo agit
sic e debitae intencone dic
po pactu coextensiu / gradum di-
citur po intelligendi po amandi
in deo velut po lucendi i sole
et e debitae potem pactum te-
podale sicut po creandi et forma-
ndi / et huius maxime aut e q nunq
po dependet ab actu n ad
pfecto nobilior acquirit po p
actum / unde po illuminandi i
sole no dependet ab actu il-
luminacois / multo magis nc po
creandi ab actu creacois / po no lu-
cendi dependet ab actu qui e
lucere in sole qz p hunc actum ac-
quirit ei pfecto nobilior que
quidem e actualitas lucis / qz
cum i sole no e ide po et hic
actus sic pz ex obscuracone
que fca e i morte dm ubi
separabatur actus a po / ideo ipa
po dependet ab actu / ab ac-
tu dico coeuo ipi creacie qz
go in deo vid id e po et actus
coeternus ut po intelligendi et intelli-
gere / et po generandi et generare
no est aliquo mo po depe-
dens ab actu / illud go q dt
pluries q po dependet ab actu
intelligere increatum s naturam rei / s
no rom intelligere pot intelli-
gi quia / ita intellectus po depe-
det ab intellectu actuali / ita nos
n intelligimus potem n media-
te noticia actus / Ad 2m no q
obicitur dr go notificato po s psm
n est dic po nlr s data z
depo creatur sicut dimplicatio

declarabitur
Cum quer utrum po dicatur eq
uoce vel univoce in deo / et
dicitur in deo e po ad intelligendum
in deo e po ad generandum / in deo
e po ad creandum / aut go po dr
univoce vel equivoce / Si univo-
ce / q po creandi est principium
transmutacois aliud ee in ee /
po aut generandi sive intelligendi
nullo mo e principium transmuta-
tois / go n e eade ro potencie
in deo hinc et inde / Iste po
generandi n e po ad quid s ad
aliquid / s po creandi e po i
quid go no univoce / Iste si
equivoce / qt pote e intelligendi
et generandi et creandi erunt diff-
erentes s eem / go si tu in patre
sit po generandi et intelligendi et
creandi in filio no solum po
intelligendi et creandi s no generan-
di / vel aliquis q aliqua po e i
patre que no e i filio q e falsum
vel aliquis go q n e equivoce dca
po / Ad dr po intelligendi generan-
di et creandi / Solo po non
dr in deo equivoce ad dr po
generandi et intelligendi et creandi
s analogice / h e p pus et
posterius s rom intelligere / ro
no intencois dic po s analo-
gia est h / po dca e po aug
e actus ipse / h q dr pse se-
parat intencio po in deo ab i
tencione po creatura que sive di
catur activa sive passiva no
e principium ad actum ipse / ipse
h q dr principium actus ipse
est et po intelligendi et po ge-
nerandi et po creandi / s po
dca ad actum qui est intelligere

e actus qui quid est ipsa substa
intellere non facit dicam substantiam
sed per modum actus | potentia non dicitur
ad actum qui est generare est actus
qui est de substantia | generare non dicit
actum productionis de dicta substantia
aut generare dicit relationem per mo-
dum actus | potentia non dicitur ad actum
qui est creare est potentia actus qui est
non de dicta substantia | sed deus | racio
non est deus sed hic ergo quod dicitur potentia ac-
tus | dicit per prius et posterius de
potentia intelligendi generandi et cre-
andi sed intelligendi racionis | quod vero
dicitur per se excludit indigentiam
motoris vel agentis | sicut est
in potentia passiva et indigentiam
inde et perfectionis ulterioris | sicut
est in potentia activa creare una
quae est potentia cum dicitur potentia intelligendi
generandi creandi | sed per actum aliter
et aliter determinatur

Postea quaeritur utrum cum deter-
minatur potentia respectu creature conno-
tetur aliquid creatum sicut cum dicitur hic
potest facere domum non potentia impo-
tentia connotatur possibilitas materiae ad
quod sit obiectum | cum dicitur deus scit mun-
dum fore vel esse vel non fuisse
connotatur aliquid quod ponitur in crea-
tura vel in presenti vel in preterito vel
in futuro similiter cum dicitur deus vult
mundum fore | ex hoc ponitur quod mundus
erit in intellectu non sue et voluntatis dei
respectu creature connotat aliquid respectu
creature | ergo similiter cum dicitur deus po-
test hic facere connotabitur aliquid
in creatura sed quod possibile est hic esse ¶ Hoc
anselmus in libro de conceptu virginis deus
potest de trunco facere vitulum
non tamen de trunco potest fieri vitu-
lus quia deest aptitudo ex parte

materiae relinquitur ergo quod cum dicitur deus po-
test facere hoc | non connotatur ap-
titudo que est ex parte materiae sicut
dicimus quod in grano est aptitudo ut
fiat messis ¶ Item augustinus in li-
bro de symbolo omnipotentes dicitur quia de
nichilo fecit quecumque fecit non in
aliqua materia ex qua innuit ex
qua demonstraret actus sue
potentie | sed ex nichilo tanta tamen | ex
hoc relinquitur quod cum dicitur deus potest
hoc facere non ponitur possibilitas
materiae nec ergo connotatur tale ergo
connotetur aptitudo nec possibi-
litas materiae ¶ Item intellectus potentie non
equivocatur cum dicitur deus potest
hoc facere | et deus potest intellere
sed ergo non connotetur tale cum dicitur
deus potest intellere ergo nec con-
notabitur cum dicitur deus potest ali-
quid facere ¶ Item cum potentia dicatur
ad possibile sicut scita ad scibile
respective cum dicitur deus potest hoc
facere vel creare mundum ante quam
esset | cum ponatur potentia ponere et
possibile sed quod mundum creari sit possibile
quaeritur ergo aut illa possibilitas
est increata aut in creatura | si dicatur
esse in creatura sed non erat unde
ab eterno mundum creari est possibile
si in creatura cum possibilitas creature
nec ad sit quia potentia creare quecumque e-
runt in potentia creare erunt possibilia
cum ergo in potentia creare sit potentia crean-
di in innumerabiles mundos | relin-
quitur quod in innumerabiles mundos
esse est possibile quod nullus intelligens
¶ Item anathasius in altercacione
contra arrium unde quot et quibus
notabilibus appellem sapiente
et bonum omnipotentem hic quo ad
se | quo ad nos non misericorde

pm et iustu / go nichil qlatu q
notat' cu d' sapiens bonus po
tens ¶ Vn° intcto poe detia'
simplr ptepale et etrni ut po
candi / po intellndi / tu detia'
p etrni nichil quo' catu cu
no ptepodale qnotat' ens
pole sic cu detiat' sua pte
pale qnotat' vm sabile / sic
cu volutas detiat' p tpale
qnota' bon amabile seu vo
lutabile ¶ ad illa go que obi
cud' p auctte ansel d9 q q
notat' aptitudo m / et p auct
te aug / q n qnota' possi
bilitas m / dd q aptitudo et
possibilitas m° possit qsidea
ri ut i sua m' / et sic mo nq
notad' / cu d' deus pot sic fa
ce nl possit qsidecari sic q i
cu pnt qsidecatur effectus
insua ca / sic mo pot dia quo
ta possibilitas matie nl ap
titudo / sic ephic n sequi' apti
tudo nl matia ee abetno
qz tc ee i po cae n e alud
qm ee ipa po cause pnt
dt ansel / q catar i catoe
e catus ecn / q d3 intelligi
qporte / ita cu d' catua i
catoe trasi' eq rom catue
ad imponedu expteata eig
i ca ¶ ad tcm nd dd q aliq
quo' ex detiacone q nd qno
ta' cu po accipi' sine detia
cone sicut dcm e ¶ adq tu
nd q queit i quo sit illa
possibilitas cu d' possile e
mudu creai / dd q solu e
i po cae que si ita pfca e
ut sit tota ca sui effcus n
indigens alia m' subiecta

nl aliqua spe obiecta / vn
no dn q queda po indige
m' ut po nc nl artificis qt
e po quo n indiget matia
subiecta indige tn spe obi
ta ut patz in po ane / Ite e
po dei q nc indiget m' nec
obiecto et sic e pfassima / pfec
tor n q po que e ~~po~~ tota
ca sui effcus q an pfectius
e sic e deo tribuedu / g po dei
e tota ca sui effcus et ideo
n indiget m' nc obiecto et si
obiciat' q ideo e possibili
tas ad infinitos mudos / go
possibile e infinitos mudos
cari dd q sicut i p' m' e p'
po passiua ita ideo e p' po
actiua pma an m' qutu e de
sua pma po n e detiata ad
aliqua forma sic indifferes ad
oms / sic tn intellr an cu aliqua
dispone et sic e detiata ad aliq
form / silr dd de po dei actiua
q e po indetiata que se hit
ad ~~finitos mod~~ i finitos mu
dos / et e po detiata sic sic e
po i ca ad infinitos mudos
et e po detiata p dispom p
ordinata ¶ ad ultim q ca u
nam amsicors pius ius9 q
notat accepta absolute effmi
i catua / ut ipsius significat
diam ecm et qnotat rtrbu
tom sic multa sapiens no bonus
et potens nd qnotat catu n
addita detiacoe sic go que'
deintecoe poe absolute

Cetur qr de qparacoe inte
rors poe ad intecones
sae et voluntatis qm go ad
saam que' de qparacone se
dmo et sic extensione ¶ obi

g° sic tria sunt / ens / verum / bonum / scia
v' nei / voluntas v' boni / po go
erit v' entis / cu go ens p° in=
telligat' q verum et bonum inte
co poe prius erit quam intecco
scie et voluntatis / ita ois scia
egredi' ab aliqua po' go i
tecco poe ualit' prior e quam i
tecco scie / et scia cpphedit
et opa poe et ipam pom et
possibilia ipi9 potencie sz po'
no cpphendit scibilia primus scie
qz mala sunt scibilia / n° et ipa
scia e subiecta po' / v'l aliud g
q intecco scie / prior e intecco=
ne scie / ita aug' de sco vic
pusent' suus tria sunt sapia po'
et voluntas et ad unu effcm
concurrunt voluntas movet /
scia disponit / potestas opat'
ex quo v'l aliud q intecco volu
tatis prior e intecone scie / i
tecco scie prior intecone poe
ita que' de cpparacone sz ex
tensione et cu scia sit bonorum
et malorum po' n quam sit ma
lorum ad pla se extendit scia
q po' / ita scia se extedit
ad id q e deus et ad ea q q
pat' de9 po' no solu ad ea
que opat' deus sine agit v'l
aliud g' q ad pla se extedit
po' quam scia / et scia se ex
tendit ad existencia et scia
ad os e tm / pla au sunt exis
tencia / sz po' se extedit ad ex
istencia et no existencia q
n° sunt n° sunt n° fuerunt
ad pla g' se extedit po' quam
scia / ita aug' i li de agone
xpiano / de9 oipotens univ'
se creature qui fecit oia bona
valde sit ea ordinat ut de

malis et de bonis bene faci=
at / q n iuste sunt / bn sit iusta
au pt boni beati / et iuste ma
li penas paciu' go et de ma
lis et de bonis bn facit deus
qui oia iuste facit go mali
et boni subiecti sunt dno poe
et bona et mala / si go ad oia
bona et ad que se extedit scia
pot ad pla opa operando se
extende po' et ad quaz ma
la indicanda se extendit scia
pot ad ea ordinanda se exte
de po' / v'l aliud q n i plus
se extendit scia quam po' / ita
aug' i enchi' / deus oipotens
cui rerum e sūma ptas cu
sūme bon9 sit nullo m sineret
aliquid mali ee i opibz suis
nisi usqz adeo eet oipotens
et bon9 ut bene faceret et de
malo / go po' dni se extedit
ad bona et mala n g' ad
pla se extedit po' quam scia
Ad ° q' ad illud q qrit de
cpparacone sz ordine disting
uendu / po' pot debriar sz sua
intecom dupl' / p actus te
pales et pactus eternos / sic d'
po' ad intelligendu po' ad eandu
si go intecco poe accipia'
put rapit debriatom actuu
eternorum / sic prior e intecco po'
quam scie sicut posse sae prius
quam scie / si no coartet' i te
co pote' ad actus sz q rapit
debriacom actuu tepodlin
sic prior e i tecco scie quam po'
sz q dt aug' de sco vic q scia
disponit / po' opat' et p s
solvu' ala / Ad ° q qrit
sz° de extensione distingue
du e / q intecco poe accipi'

gissime et qt et stte e n ite
to poe debiata pec et debiata
patti | vnd dicim9 de9 pt ee
et deus potest age | et sic mo
acapi gissime | qte mteto
poe debiat ibage | s q age
d qit adactu elice nt adac
tu ordinac et sp and d qit
po bonor et malor | s bonor
nt eliciedo malor nt ordina-
do ¶ qte po debiat solu ad
actu eliciedu | et sp mo mte
to poe dei acapi stte r
bonor que eliat et fuit | s
go q po acapi gissime eq=
lis extensiois e po et faia
so vs q mteto poe coarta
ad age | nt ampli q ad actu
elice amplioris extesionis
ect mteto sac qm pote.
¶ q obi q faia e tm existe
cu intlludu z q exstena
diod non solu s q sit ee
i verou ua s e q sut ee
i ca et sp nt m dispone cae
nl impo tanse saia | m om
z que potest ee aca et uta
cma z quor e po ad rlq
patz solutio

Com que de cpacone i
tetcois poe aduoluta
te et qitu adordime | et qu
tu ad extesione ¶ qutu ad
ordine obi ausel i li c de9
sio ij li ois potestas se no=
lutatem ¶ qte sap viij tibi
subs est dne cu volueris pos
se ¶ qte dt hug i sms set
q volutas monet saia di
pont | po opat | ex qsue d
lind q volutas poe e q
saia et po ¶ qt sicut velle
se sit ad posse sic volutas

ad pom s ome velle pced
posse | go omez volutate p
cedt po ¶ qte que de ambi=
tu sine de extesioe | ma dt
aug et qoibz ne ac no legis
oia quid pot de9 s n fait
nisi q quemt vitati eius
et instiae .i. volutati q e va
et iusta | go plus se extedit
po q volutas ¶ qte aug i
eode potuit de9 uta sine
face s no pfibuit .i. volu=
tas sicut exponit magr
xlij d i li ¶ qte po e r om
possibiliu | volutas r bono=
r | pla au sut possibilia q
bona go adpla se extedit
po qm volutas ¶ qte qtqd
deus opat volt opai et
qtqd pot opai vult se posse
opai | go vult sibi ee possi
bilia que sut ei possibilia
go volutas se extedit no
solu adactualia bona s et
ad oia deo possibilia ¶ qtem
volutas se extendit adeo
et age dum nt tu d deus
volt se ee | deus vult age
| p volutas d r age q e
etnu nt tu d deus vult
intllre | et r age q e tepo=
ale | et tu d vult se cae
no pot go inueniri aliquid
q debiat posse | q e n det=
minet velle go no plus se
extendit volutas qm po
¶ qte ambo i lite v sup id
dne si vis potes me munda=
re | videns q dubitat n pt
q volutas dei e potestas
go coequalia st potestas
dei et volutas ¶ qte obi
cu deus faciat multa sicom

mne | g° n̄ ur̃ vbu dice aug⁹
q̄ deus n̄ faciat nisi q̄ ꝯdecet
vitati eius et iusticie ¶ Ite
ur̃ flm dica ꝙ dt actta po
tuit simul facere s; ro ꝓhibuit
ꝗ q̄ ꝓhibet ꝯtra ei ꝗ ꝓhibet
si g° ro ꝓhibuit poim g° vo
lutas ꝯtrat' po ¶ Iste ro a
dt increatu al' increatu | n̄ c̄
atu ꝗ nllm datu potest ꝓ
hibe diam poim | si increatu
al' videl; diam volutate g°
volutas ꝯtra' dic po ¶ Ad
ad pmu q̄ obi' de ordine dd' q̄
intelo po accipi' duob; mo
dis | d; sci n po potens | et d;
po exequens | sine po ꝯsitu
et po inesfax | loquendo de po
po sine de po ꝯsitu pmis
e intelo po qui volens loque
do nobis de po exequte sine
de po inesfactu | prior e volu
tas | na volutas e ro execu
tois que elia' i nobis apo
¶ Ad auctates g° obiectas
intelligendu q̄ ꝓtllas in sicsita'
q̄ pote sit subiecta volutati
aut seq' eam s; se cu velle
sit exposse s; ronem intelligere
cu indeo sicut ide s; ꝗ execu
to po i actu e a volutate
roe g° eius i q̄ e po d;
po sequi volutate | no roe
sui | et hoc e intelo auselli
li cur deus hoc | oiis potestas
sec' volutate | cu n dico pos
sum loqui vl ambulare | sb
audi' si volo | si in ad sb i
telligi' volutas n e ptas
s; neccitas ¶ Et ꝓ hoc p; dc
ad obiecta ¶ Ad id no q̄ obiciat
de extensione dd' q̄ si extende
du' iste intellectiones s; q̄ de

clarat' sine ꝓcess sui ꝓpagne
et ꝓpagne s; q̄ d; etnu et te
poale | et ꝓpagne ꝗpale s; q̄
extendi' aliud | et ad actu or
dinare' cocquit' iste intello
nes po et volutas et extē
dut se cu ꝗpando absolu
te poim vo | sic po e plus
e qm volutas | s; no q̄ intellr
po ordinata que qnd' ordi
nato intellr in ordine ꝓordia
tois cognitu po et volutas
distingui' g° po absoluta
po ordinata | po absoluta e
eoz quoz n e dia ꝓordinao
po no ordinata e eoz quoz
e dia ꝓordinao et hoc e eoz
que adeo sunt ꝓordinata su
dispoita | et ꝓ hoc p; ꝯdo | sic
cu amplius infra patebit cu
agent' de scia ¶ Ad id no q̄ obt
ꝯ aug' | q̄ deus multa faciat de
mia | n g° de iusticia | dd' q̄ in
iusticia d; dupl' vno mo
retribuco cuicuiq; s; merita
et sic n oia facit de iusticia
alio mo decencia bo | et sic
oia facit de iusticia n aliqd
faciat nisi q̄ decet iusticie ¶ Ad
id no q̄ d; | ro ꝓhibuit dd'
q̄ ro dt principalit diam
volutate s; quotet ordine
incitata vl ro fiendaz ꝓn
cipar an ordine mali ad
pmu et culpe ad penam | ꝯt
an ordine veet si puniz
an culpa | vl pmiaret sine
merito ꝓcedenti | q̄ g° d; ro ꝓ
hibuit i. vetat n d; volutas
ꝓhibe poim s; executionem po
te nc ꝓhibito refer' ad prin
cipale q̄ e dia volutas n

adnotatum | primo contra hibernos dicitur ibi
in propria persona et eos sed quod est tam te
nec tamen adhuc quod res non fit

Postea queritur de conditionibus
potentie et primo de conditione uli-
tatis sed quod dicitur omnipotens de qua queruntur
tria. Primo utrum deo conveniat omnipotentia. Se-
cundo si quia tamen dicatur omnipotentia
et nos an conveniat tribus personis
omnipotentia. Quarto utrum sic sit dei
solius omnipotentia

Quantum ad primum sic obicitur
Anselmus in li. de trinitate deus est
quo maius excogitari non potest
maius autem est omnipotentem esse quam
aliquam potentiam habere cui aliquid
desit de plenitudine potentie. Item
linquitur quod deum omnipotentem esse. Item
ad idem in eodem | potentes est quorum
potentie plenitudinem aut nullus par-
ticipatione vel posse est aut aliquis
se ipsum participare | cum ergo deus
sit potens per se ipsum et posse
eius dicitur esse potentie participa-
tione si quid plenitudo potentie
non est aliud quam ipse operatur itaque
eius potentie esse potentie ple-
nitudine | sed autem est plenitudo
potentie nullum posse potest deesse
relinquitur quod potentia dei est omnipotens.
Item ipse est articulus primus fi-
dei | credo in deum patrem omni-
potentem | contra potentia instantia in
actibus corporalibus | et actibus culpabi-
libus et actibus penalibus | nam
ipsos actus non videtur exercere
posse | ergo non videtur posse eius esse omnipotens.
Queritur contra de actibus corporalibus
non est omnipotens qui non omnia potest
sed deus non potest ambulare | currere
et moveri | ergo non est omnipotens
nec sic est omnipotens per se. Item
Anselmus in li. de trinitate absque dubio

colligitur quod omnia potest quandoque
posse potentie est | si ergo posse cur-
rere nec ambulare potentie est | ergo
deus potest hoc | quia non in perfectionis
nec mutabilitatis est tribuendum
deo potentie cum ergo currere ambu-
lare moveri sint imperfectionis et
mutabilitatis ergo non sunt deo potentie
tribuenda. Item queritur de actibus
culpabilibus | ad quod obicitur sic Anselmus
ii cur deus homo | ubi obiciat de
Christo quod dicimus de Christo non
potuisse mentiri quod sed peccatum est
cum dicat iudeis de patre | si
dixero quod non novi eum ero similis
vobis mendax | sed ipse Christus sicut quod
deus et sicut quod homo potuit dicere
non scio eum | ergo potuit esse men-
dax. Item contra cum ista verba dicat
non scio eum quibus eum dicet sanctus
eas tres nequiuisse proferre
dictiones sine aliis verbis
ut sic dicat non scio eum quod si
faceret ut ipse ait esset mendax.
Item sic obicitur deus potest profer-
re omnes coniunctiones dictionum et
sillabarum | ergo me sedente potest
proferre me stare quod est falsum et contra
suum intellectum | ergo potest mentiri.
Item augustinus | melior est non que
peccare potest quam iste non potest
sed quod est melius hoc est deo tribuen-
dum | ergo attribuendum est deo pecca-
re posse. Item contra Anselmus in li. de di-
vino | iuxta illud apostoli ad thimotheum
deus se ipsum negare non po-
test sed cum ipsius negatio
est casus a veritate | nam ipse
est veritas existens | verum a veri-
tate casus est ab existente casus
ab existente autem tandem non po-
test deus non ergo potest non
esse quod se ipsum negare non

pot / si aut negaret / mentie-
go no potest mentiri ¶ Ite
s dyony si dice deus no novit
nescire no est hoc dice in deo
igno / go sil'r si dicat deus
no pot no posse no est hoc po-
ne in deo impo / nec aliquid
det'het' oipo / si go pnare e
no posse q hoc e defice ap'se
si dicat deus n posse pecca-
re n est hoc aliquid det'he oi
po ¶ Ite que de actib3 pe-
nalib3 aug' i li de symbolo deus
oipotens no pot mori vel fal-
li n p mise si no p vma
vlinq' g q deus no pot i ac-
tus hui9 qui sut penales ¶ g
aug' i li de li ar / distiguit ma
lu culpe / malu pene / mali
culpe deus n e actor s mali
pene / go i dia po sut hui9 ac-
tus / si go dica s hoc q ista att-
buut deo p modu efficiet
s no p modu subiecti q pot
efficie in alijs morte mise-
rima am e hui9 / s no pot ea
suscipe ipse ¶ q i sap deus
morte no fecit / go n efficiat
ea in alijs ¶ Ite duplex e pe-
na e n pena i flicta sicut ge-
henna ex dia iusti / et e pena
gtracta ex culpa sicut ignoa
co et corrupo natu bonor
hui9 corrupo n p pot a dia
po / q dia po e cu gsuatia
na no destructiva / vlinq'
g q adista n se extendit dia
po / go ei9 po n e oipo ¶ Ro
ai queda sunt nalia siue pas-
siua queda i ordinata / queda
puatia / et gt nalia dica
formalia sicut q passiua acti
ua / et q inordiata ordiata
et q puatia spualia / Modo
e ra q nllm nale / nllm passi
u / nllm i ordiatu / nllm p
uatm / q s pont defcm po
e pse dic pote attbuendu
nale / ut actus currendi / pas
siu ut mori / miua / puatm ut
oblivisci falli / i ordiatu ut
mentiri / s3 qaiq3 sut forma
lia activa / spualia ordia-
ta / dr go q queda attbuut
pse po dei / queda no ei n
attbuut / s tn po eius sub-
iciut passiua go et nalia ei
no attbuut ut dica posse
mori vel curre s po eius
subiciut / q et si ea n efficiat
ipse cu efficiat i alijs / et ideo
eius po subiciut / puatia
no et inordiata et si ea n effi-
ciat ipse vel i alijs cu ei9 po
subiciut q p ei9 poim ordina
cu et de passiuis dicat vt i
li de tmi / multa s q dy posse
que multo meli9 e no potuis
se qm posse / ut posse defice
posse decipi / et queli3 hui9 vt s
posse mutari / deprnatis no q
i ordiatis dt aug' i li de pdes
tinatone scor in malor pcate
e peccare / ut au peccando
hoc vl illud malu faciat no
e i eor potestate s dividet
tenebras et ordinatis eas
et itm i li de na summi boi
sicut nos gtinendo vocem
decent interponim9 i loquedo
silenciu / qnto mag' ille qr
da rerm puatones decent

facit sicut verum omnium perfectus
artifex / unde et in hymno ewangelii
procedens lux et tenebre laudant
deum / laude eius in cordibus suis
considerandum pervenit. ¶ Ad illud
ergo quod queritur de actibus corporalibus
etiam patet ex dictis quod et si deus istam
possit immo / tamen potest ea in dictis
¶ Ad aliud vero quod obicit de ac-
tibus culpabilibus dicendum quod dicta potentia
potest in quosdam actus eliciendo
ut in actus bonos / in quosdam
non actus ordinando non eliciendo
ut in actus malos tamen secundum illos
qui dicunt quod omnis actio est a deo
distinguendo quod cum actus malus
sit actus incidens ex defectu.
duo dicuntur / actio et defectus coniunc-
tum actio a dicta potentia et quantum de-
ficiens alia etc. / quedam autem nota
in ponitur a defectu / ut abactu-
ut formitas mentiri / et huius et
ideo nullo modo attribuuntur dicte
potentie elicienti quamvis subsit or-
dinati. ¶ Ad id quod obicit de cau-
sel. quod secundum ipsum in li. cur deus homo
potestas sequitur voluntatem / pos-
sumus ita quod dicere de christo / po-
tuit mentiri / scilicet subauditur si vel-
let / et quando non potuit velle men-
tiri / tamen minus dicitur potuisse nequisse
mentiri. ¶ Ad id vero quod arguit
quod deus potest proferre omnes voces
dicendum quod vero potest dupliciter considerari
secundum quod vox est / et secundum quod signum est dicendum
ergo quod potentia dei est respectu vocis secundum esse
nature scilicet non est respectu signum secundum quod est ad
significandum quod non est / quod hoc est
in ordinatio / quod actus in quantum
deficit non est a bono vel in quantum

in ordinatione dicit dicendum ergo quod non
valet potest proferre ergo potest
mentiri / quod mentiri dicit plus quam
proferre scilicet proferre cum in ordinatione
hoc est proferre ad significandum quod
non est. ¶ Ad id augustinus melior est
natura que peccare potest etc. ergo cum
dico natura que peccare potest duo
dicuntur quod cum dicitur natura que potest
peccare / ponitur natura que est domina sui
actus / quedam non sunt nature que sunt
domine sui actus ut potentia calefa-
ciendi in igne / que non potest
actum prohibere / secundum natura rationalis
est domina sui actus scilicet potens
ipsum prohibere et in actum produ-
cere / innuitur quod ita est domina sui ac-
tus potest peccare / cum autem dico
natura que peccare potest duo dico
cum non dico peccare dico actum
voluntarium et inordinatum innuit
autem quod voluntarius est iste actus
in anima que est domina sui actus
et quantum ad hoc dicitur quod melior est
natura que peccare potest quam que non
potest / unde ubi est natura scilicet natura que
non est domina sui actus / ut in
irrationalibus / natura que est domina
sui actus et potest esse in ordina-
tus suus actus ut in homine
et in angelo quantum de natura sua / et
natura que est domina sui actus
non potest esse in ordinato / sit ergo
comparatio inter naturam que non est
domina sui actus et naturam que est
domina sui actus / et naturam quantum
potest errare quod hec nobilior est
quantum ad hoc quod domina est sui
actus non quantum ad hoc quod potest
errare. ¶ Ad id quod querit de
actibus penalibus dicendum quod quedam.

corruptio quodam mo e a deo s
aug / c eplam fundamenti ma
nicheorum et quo ostenditur q id apli
i ad cor iij si quis violave-
rit templum dei disperdet il-
lud deus et ponit aug litteram
corrumpet illud deus / phs oste
deus q quedam corruptio e
a deo / distinguendo go q mors
et alia pena duplicem ht considera-
tionem / uno mo ht ronem destruc-
tivi / alio mo rone punitivi
inquantum ht ronem destructivi
no e a deo s exponendo / deus enim
n e ca destructiva / s constructiva
/ unde glo super sap i a deo
n e quicquid est naturam et preterea
c naturam aquo et mors et
oia q mortis sunt olim / mors
go s q destructiva no e a deo
s apto s i quantum punitiva
e a deo qr sic iusta e

Consequenter queritur s quid dicatur
omps / qr go utrum dicatur
oipotens eo q possit facere
oia / q uir p aug i li confessionum vere
ac no legis / oia quod p deus
s no facit / Item aug in li de
spu et aia / oipotens e deus
no eo q possit facere oia s
qr pot efficere quicquid vult
r lmq3 q q no dicatur omps
eo q possit oia / Ad dubitationem
dehis q dicit q deus n possit
facere oia / aut go h q dicit
oia distribuit pro bonis tm
et tunc exclusive se3 q no oia bo
na pot q salm 3 aut distri
buit p bonis et malis et tunc
exclusive arguitur / go aliquid e
q deus potest q illm e ma
nifestum in genus / Item queritur
an dicatur oipotens qr possit
quicquid vult ad q aug in euch
no ob aliud vocatur oipotens h
qr quicquid vult pot n voluntate
tate cuius pra cate voluta-
tis oipotentis i pediatur effectus
/ Contra si no ob aliud dr omps h
qr quicquid vult pot / s n vult
nisi bona actualiter vel aliquo
existentia / go no pot nisi ea
/ Item si no dr oipotens n qr
quicquid vult pot / go cum angli et
beate aie possint quicquid vo
lunt / qr oia eis aptata sunt
dnt / qr aliter no essent bi vel
n volunt q n possunt / go dicentur
oipotentes q e falsum / r lmq3
q q deus n dicatur oipotens
eo q possit oia / nec et eo q
possit quicquid vult / Item si
dicatur oipotens s aug qr quicquid
vult pot nec voluntate alicuius i
pediatur eius effectus adhuc est
q dt io ehos in omelia quadam
de expositione symboli / oipotens
dr qr posse illius n pot i ue
nire no posse dicente sctha
oia quecumque voluit deus fecit
unde ro ix voluntati eius quis
resistet / Contra go cum filius
no sit expers voluntatis qr s oia
vult que vult / nec voluntati
eius i pediatur effectus / go di
cetur oivolens q ante voluta-
ti eius n i pediatur effectus
pz p aplm / Ro ix voluntati eius
quis resistet / un aug in euch
id loquens de peccatoribus dt quantum ad
ipsos attinet qd deus noluit
fecerunt / quantum no ad oipotentiam
dei nullo mo id efficere valuerunt

hoc quippe q contra voluntatem eius
fecerunt de ipsis facta est volun-
tas dei ¶ Item aug. de predestinatione
sanctorum in libro quod mala fiunt contra vo-
luntatem dei non tamen preter- nisi
voluntas dei / ergo sicut racionabiliter
dicitur omnipotens sicut omnipotens
¶ Item iuxta hoc queritur / quare non dicitur
omnivolens sicut omnipotens et omnisci-
ens ad quod quidam dixerunt quod
voluntas non dicitur respectu omnium / sciencia vero
et potencia dicuntur respectu omnium ¶ Sed contra hoc
quia sicut voluntas dei dicitur
ad bona tantum / similiter ipsa sciencia
dicitur ad bona et mala si-
gno eorum hoc quod voluntas est tantum bo-
norum non dicitur omnivolens cum sicut
potencia sit tantum bonorum non dicitur
omnipotens ¶ Ideo fuerunt alii qui
dixerunt quod dicitur omnipotens et non
omnivolens eo quod potencia dei se
extendit ad bona et mala
sed ad bona eliciendo ad ma-
la ordinanda quod confirmat aucto-
ritate aug. super psalmum non multum deus
ut peccet homo quamvis / si autem
peccaverit penitenti multum parcere
ut vivat in peccatis non perseveran-
te punire ut iusticie pena
contumax non evadat / contra ergo
apparuit quod potencie dei sunt
subiecta bona et mala voluntati
autem non sunt subiecta nisi bona
non dicetur omnivolens ¶ Contra aug.
in enchiridion non fit aliquid nisi omnipotens
fieri velit vel permittendo ut fiat
sicut malum / vel faciendo sicut
bonum / ex hoc relinquitur quod voluntati sunt
bona et mala / ergo et dicetur omni-
volens sicut omnipotens ¶ Item aug.
in enchiridion voluntas dei beneplaciti

est approbans respectu bonorum permittens
respectu malorum ¶ Item si dicatur quod est
voluntas beneplaciti et est volun-
tas signi / voluntas signi est
voluntas permittens / et hoc dicitur respectu
malorum / voluntas non beneplaci-
ti respectu bonorum propter hoc ergo quod vo-
luntas dei que est beneplaciti est
respectu bonorum tantum non dicitur omnivo-
lens quamvis voluntas signi
sit respectu bonorum et malorum ¶ Contra
sicut beneplacitum dei est respectu bo-
norum faciendorum ita est respectu or-
dinis malorum cum ordo malorum sit
bonus est quod voluntas beneplaci-
ti est respectu bonorum faciendorum
et malorum ordinandorum sicut et
potencia ergo sicut dicitur omnipotens / dicetur
omnivolens ¶ Sed numquid omnipotens dicitur quia
omnia possibilia potest que posse
potencie est / et quia omnia potest ut in
hac racione tangitur perfecto potencie
dicitur quantum ad illa ad que est
et quantum ad illud cuius est propter hoc
quod dicitur posse omnia possibilia que
posse potencie est tangitur perfectio potencie
quantum ad illa ad que est / quan-
tum dicitur in li. de trinitate omnipotens
dicitur quia potest quamvis posse potest
quod / et hoc est dicitur in sententiis de verbis
propter hoc ergo quod dicitur quia omnia potest ostenditur
perfectio potencie quantum ad illud cuius
est / in quo excluduntur tria / co-
accio in pedimentum indigencia
omnino ergo potest / quia non potest cogi
nec potest impediri / nec indiget
adiutorio instrumenti vel in subie-
cto / quia nec cogi nec pati potest / dicit
aug. quod obiicitur dicitur omnipotens quia
quod quid vult potest voluntas
autem eius cogi non potest quia non

pot impediri dt aug i euch
dipo d3 qr uoluntatis eius n
i pedit3 effcus de his duob3
h de fco vic in sent fin9 / po
testas dei duplex e alia ad
ad faciendu a9 ad nc paci
endu / h vtraq3 deus oipo
ueissime affirma3 / qr nc ad
3 q ei ad paciendu tor9 ip
tem possit inferre / nc ad fa
ciendu i pedimetu affre
¶ Ite qr n indiget subiecta
ut dt aug i li de symbolo
oipotete dno dq qr cdm9
q oia faciens factus n est
ideo oipotes qr deus fecit q
cuq3 fecit h3 i m ee oipote
te ut no solu mudi fabri
ca h3 et ipa m abipo i ne
nu3 exist go q3 plena ro
oipo e que e i h q oia pos
sibilia pot q cuq3 posse po e 3
t qr oia pot h 3 sine coactio
ne seu passione sine i pedi
meto sine i digencia m ¶ ad
1d go q p9 obiat an ro oipo
sit eo q possit oia / p3 q no
n ad deliacone s posse oi
que posse po e e / t h i tedt
aug cu dt i li de spu et
litta / cu d3 oipotes eo q
possit face oia ¶ ad illud
uo q quesitu e3 / pro quo dis
tribuat li oia / dd q pro bo
nis et malis / et si ulterius
arguat go aliquid e3 q deus
no potest qr 3dicit ei q dt
aug i li / 3om ve et no le
q deus oia potest / dd q cu
d3 oia potest deus sit tm
distribuco qr his que quid

fut vel pro his que qualia
fut si pom et ideo in hac dis
tribucone no 3phendu3 ma
la / cu no d3 q oipotens e
no eo quo possit face oia
sit distribuco gnalit pro his
que fut si pom / et si 3uacoz
h e qr bonis et malis ¶ ad
h vo q querit an dicat3 oi
potes qr pot qcqd vult di
co q sit sed hc no e tota
ro oipo e sicut dcm e3 / ad
illud go q obit ex h q dt
aug quid qcqd vult potest
dd sicut d3 a sent / quid aug
no negat qn possit ea et
que no vult / h3 adulsus eos
qui dicebat multa deu uel
le que no potat affirmat
cu posse qcquid vult et
p eo uere dici oipotete
no ob aliud n qr pot qcqd
vult ¶ ad illud q obiat de
angelo et aiab3 beatis dd
q h e3 duplex angelus t
aia ba cu potest qcqd
vult qr potest ee sensus
qcqd vult a se ipo si pot
et h mo dm e3 / vel qcqd vult
a se si vel ab alio potest t
h mo ftm e3 / na angls t
aia beata vult salute elec
toz qm tn face n potest
solus go deus potest qcqd
vult a se vel alio si / et abs
d3 oipotes ¶ ad tciu q q
rit utz ro oipo e sit qr pot
qcqd vult et n potest ei9
i pedi effcus 3cedo q sit
h qr h n 3plicat3 tota ro
oipo e sicut dcm e3 ¶ ad 1d

nō qđ obi͛ qr̄ n̄ dr̄ oīuolens sit
oīpotens breuis ꝫ r̄n̄ᵒ / qꝛ nō
oīe uolutabile uult / nᶜ ꝯ oīa
hᶜ ē in effcu / oīe n̄ bon̄ posse
deo ē uolutabile n̄ tn̄ oīe bo
n̄ possibile / uult oīa ꝯ ꝫ in
effcu / Ꝓpea n̄ dr̄ oīuolens q͛
admo oīpotens nᶜ oīsciēs / oīps
n̄ dr̄ qꝛ oīe pole pot ꝯ oīa
potest .i. ꝑfce / oīsciens / qꝛ oē
sibile scit / ꝯ oīa scit .i. ꝑfce
Postea que͛ utrum oīpō
dat ꝯbus ꝑsonis nᶜ sit
appabilis aliari ꝑsone sicut
sapia ꝯ uolutas / Ad q̄ sit
posse gn̄are ꝑtinet ad pōm
qꝛ posse gn̄are ē posse / si g°
nō gn̄euit filio g° n̄ gn̄eit
ei oīpō / silr̄ pō spiradi ꝑti
net ad ꝑsam pōm qꝛ posse
spirar̄ nō est nō posse / ꝫ spc
sācs n̄ hꝫ actiue pōm spira
di g° spūs sc̄s n̄ hꝫ oīpōm
Si dicat͛ q̄ posse gn̄are n̄
ē simplicit posse qmd ꝫ posse
ad aliquid / Cn̄ n̄ ꝯtinet͛ sb oīpō
ꝯ eph̄ in eoquo oīs paternitas
in celo ꝯ in t͛ra noīa͛ / ꝫ hᶜ
n̄ uult q̄ paternitas ꝑ pus
ē in diuinis ꝯ ꝑ posteriᵒ in
feriorib̄ꝫ si g° in inferiorib̄ꝫ posse
gn̄are ē posse simpr̄ / g° mlt
to mag̃ in diuinis posse gn̄a
re ē posse simpr̄ / ꝯ nō gn̄e
uit filio g° aliqua pō q̄ est
pō simpr̄ nō dat filio / Ite
in ho gn̄at hoiem n̄ trāsfudit
nisi quida ꝑte subē sue ꝯ e
gn̄acio ꝑ decisione ꝫ in gn̄a
cone dīa nō ē decisio ꝑtis
subē / ꝫ totiᵘ / q̄ hꝫ pater dat

filio g° gn̄are in deo mag̃
rp̄t͛ ad posse qm̄ in hoīe / g°
si nō gn̄euit filio nō dr̄ dīa
oīpotens / eod̄ nō obi͛ de
spū sc̄o rᵒ ei9 q̄ ē spirare ꝯ
ita solus pat͛ dicet͛ oīps
Ꝯt ꝑbat aug͛ spm̄ sc̄m
eē oīpotentē / sit in sap / spc
dm̄ replēuit or̄ ꝯ ꝯ ꝯ hᶜ q̄
ꝯtinet oīa ꝯ / ꝫ hᶜ nō pᵗ
eē nisi oīpotētis ꝯ ꝯtine͛
oīa g° spc sc̄s ē oīpotēs
ꝯ hᶜ ꝑbat de filio paucit
tem Io v qucūqꝫ pat͛ facit hᶜ
ꝯ filius facit ꝯ / Ite apo
in dr̄ de filio ego sū alpha
ꝯ o pricipiū ꝯ finis qui ē
qui erat / ꝯ qui uentur9 ꝫ
oīps / Ite aug͛ in li de sym
bolis qui filiū negabit dm̄
oīpotētē / ꝯ patrē negabit
oīpotentē eoquo rlinq͛ q̄
filius sit oīpotēs sicut et
pr̄ / Solo d̄d q̄ oīpō ꝯt
toti trinitati / Cn̄ oīpō gn̄euit
pr̄i ꝯ filio ꝯ spūi sc̄o ꝯ hꝫ
ꝑ ꝑ aucᵗᵒrem aug͛ in li de symbo
lo ideo oīps dr̄ qꝛ de nōᵗ
fecit qucūqꝫ fecit n̄ n̄ aliq̄
materies eū iuuit eoqua
demōstraret actus sue
pōm / ꝫ eoqᵘᵒ cūcta creauit
ꝯ n̄ ē eē oīpotētē ut ꝯ
solū fabrica mūdi ꝫ ꝯ ipa
māl mūdi de nōᵗ fiet / uult
g° dicē q̄ oīpō ꝫ q̄ sic ē
includit in se de nōᵗ facē
ꝫ summa rōm / Cn̄ hᶜ ē rō
oīpōᵉ ꝑ qm̄ dethat͛ ꝯ de
nōᵗ aliquid facē et ducē
de nōᵗ oīa ad eē / ꝫ cū ꝯ
q̄ ꝫ de nōᵗ oīa facē ē ꝯ

quod est substantia sua filium producere, tunc
ergo producere de substantia sua sicut
generare et spirare conveniunt pa-
tri quia ab eterno pater generat fi-
lium et pater et filius spirant
spiritum sanctum, tamen ab eterno fuit
creata de nichilo. Ergo generare et
spirare non continetur sub omnipo-
tentia sua secundum quam omnia nisi secundum quod dicitur
omnipotens in patre. Cum non continet
ad omnipotentiam simpliciter nisi ad omni-
potentiam in patre. Et licet ita filius
et spiritus sanctus non generent, non tamen sunt
omnipotentes, quia possunt res de
nichilo facere que est summa et per-
fectissima ratio omnipotentie. Si tamen ap-
ponatur omnipotentia quantum addit quod est
ab eterno ab aliquo producere et
producere de nichilo sit appropriatur
patri secundum illa prima ratione per quam
determinatur omnipotentia. Tunc cum dicitur pater
habet potentiam generandi duo dicuntur
de patre, scilicet quod pater habeat potentiam et
quod habeat relationem, scilicet generationem,
cuius sensus est: pater est potens
et est genitor. Tunc non dicitur quod
filio non convenit nisi quod filius non habet
potentiam generandi. Sed verum est non quia
non habeat potentiam eandem et quam habet
pater, sed quia generare non est in filio
possibile ut generet. Sed sic arguitur:
at illius ergo aliqua potentia
est in patre que non est in filio. Mu-
tatio est predicamenti, mutatur enim
quid in aliquid. Quidam tamen di-
cunt quod cum dicitur potentia generandi
virtute determinationis trahitur appropria-
tione ut scilicet dicat notionem scilicet pa-
ternitatem et tunc patet quod mutatio est
predicamenti. Filius non habet potentiam
generandi nec spiritus sanctus. Ergo non
sunt omnipotentes. Contra, posse ge-

nerare non est posse quid sed ad
aliquid. Contra id quod obicitur quod genera-
re in deo sit simpliciter posse. Dico
quod dissimiliter est generare in deo et
in homine, quia in hominibus ipsum genera-
re est de tota substantia non de parte
et propter hoc in hominibus est eadem substantia
in homine [illegible] non sit. Non enim fit
generatio de tota substantia sed per decisi-
one de parte. Unde ibi non est omnino
eadem substantia patris et filii licet
eadem sit forma specifica. Et
propter hoc in generatione qua homo
generat hominem multiplicatur substantia
et relatio, et ideo in homine est genera-
re posse quid et ad aliquid. Posse
quid dicitur propter multiplicationem substantie,
posse ad aliquid propter multiplicationem re-
lationis. In divinis autem
in generatione non multiplicatur substantia
sed sola relatio, et propter hoc posse
generare in divinis non est posse
quid sed posse ad aliquid, et propter
hoc est mutatio predicamenti in
predicto argumento, quod tamen non esset
si fieret de generatione que est in ho-
minibus de homine. Unde iuxta hoc quod
de quadam auctoritate Augustini predicta:
Si filium negaveris omnipotentem
et patrem negabis omnipotentem.
Cum ergo quod iudei et pagani
concedunt patrem omnipotentem, filium
tamen negant omnipotentem. Ad
hoc dicendum quod contingit loqui de patre
duobus modis: de patre ut est pater
vel de patre ut est innascibilis. Con-
cedunt ergo de patre ipsum esse om-
nipotentem ut est innascibilis et
ingenitus, et hoc modo non habet relationem
ad filium; sed pater ut pater habet re-
lationem ad filium, et propter hoc si conce-
derent patrem ut patrem esse om-
nipotentem, oportet quod concederent.

filiu qui e eiusde eternitate ee
opotetem | ut e i nascibilis et
genitus | tu ad eem refert n
tn generare | qr generare no ref
ad eem s ad psona | et fit lo
aug ad di si filiu negamus
opotete et prem negabis
opotete | vnu tz ingenitu pr
n ingenitu ingenitus nec in
nascibilis

Quarto quer an scia sit fo
lius dei opo | quer go u
trum xpo fit data po facie
di oia sine cande et tu dicat
go in q n e ei datus spc ad
mesura go data e ei gra
no ad mesura go ei gra st
ad cognoscedu et ad opandu
go sic p grattam i mesam
sine no mesurata sicut omeroz
sciam ita p gram opandi i
mesa potuit opar oia ‖ sz
scia ronalis e ymago trinita
tis p natam | s ymago trinitat
attenditur quitu ad potem sciam
et volutate | go sicut p natam
aia e capax die scie | ita et
po | go sicut aia xpi nali
po potuit cape om sciam
ita et opotem ‖ Itez tu sint ta
po / sca et volutas / po no
ponit sciam | nec scia volu
tate s eqo | sca ponit potem
et volutas sciam ita q qseqr
ntio si volutas e scia z et
si sca e po z no . n . e scia
nisi apo faciendi | ex hic go r
limqr q na que e capax vo
lutatis et scie dei est capax
poe eiusdem ‖ Itez ois scia
practica alicuius opis e ca effec
tiua nel exemplar illius opis
ca go sca om qprehendat sci
encia speculatiua et practica
et inxpo fit ois scia | est q
inxpo scia practica go est ca
effectiua nel exris om si
go sciam sim quem qseqns po ac
tiua est in aia xpi po fac
endi oia ‖ Itez artifex nalis
no solu qfert aliu sciam specu
latiua sui opis s et actiua
go ca artifex sumus qtulit
xpo sua oisciam | relinqr q n
dedit solu sciam speculatiua
s et actiua go et p quus opotem
sumpsit n eet actiua scia nisi
eet po ad actu ‖ Itez si dicatr
q n pot ee opo cate p hoc
qr e finita | go sili n oiscia
ca sit infinita et maioris
extesionis q po dei adquoq
n se extendit po et scia | s
n qulti | qr scia se extedit ad
bona et mala oscia | et no e
ca | po no no se extendit ad
mala | magis q e capax po
ca fit minoris extesionis
qm scie ‖ Itez col i vegaliauit
oia glo . oia pot pse nt nec
exceptu fit q preu pstar n
possit et loqz de xpo | go et xo
pot oia facere et s q ho | qr fic
loqr de xpo glo | s xpc s q ho
e catiua go opo qneiunt ca
tiue ‖ Itez m . nlt . data e m
ois ptas et et loqz ibi xpc
dese s q ho qr s q filius dei
hz hoc ex gnatione et'na | s q
ho hz hoc ex dono | qr datu dt
extpe | go xpc s q ho sicut

oīpoīa // gtē colo i sit aū rgal-
liauit glo / si mor et mortuus
potuit rgaliac gam ī mor
pt oia facta / s3 mor et ī mor
w attribuunt3 xpo roe huāc
nē / qr rōne dīe nē et etna
lit ī mor ro w ia / go xpo
s q ho ōt oipo // gtē m̄ io
oia possibilia sut credenti
et m̄ xvij si hueritis fide sic
granū synapis oia possibi-
lia erūt nobis / go w tm xo
s3 et alijs rōne fidei gūat3
oipo // ōt oīs pō cuiq ēsus
cept cātua gsequit eē cāte
si go pō faciendi nl cāndi
bia nō gsequit eē cātuā n
ē suscept acātuā / go nc ab
aīa xpi // gtē nichil pot sui
ipius eē pnapm / go cū oipō
sit aīe xpi et om pncipm go
nc aīa xpi nc aliquid om̄i.
pot hre oipōm // gtē nlla pō
entis cāti trāscendit eius /
aw go potēcia cāndi trāscē
dat eius qr ē opatiua de nō
ente simpr eius / et de nō ali
quid / go nlla pō entis cāti
pot eē pō cāndi / go nc qr
gns oipō go aīa xpi non
hūit nc hre potuit oipōm
// Rn° / dico q oipō pot dīa
prout includit pōm cāan-
di omēs res de nichilo et h
pō oia antecedit qr oia ab
ipo / et h pō nō pot gre cā
tuē qr sit cātuā eēt apsect
antecedēt eius pō sua eēm
alio mō pot dīa oipō faci
endi mīalia oia et miracula
et h mō accipi3 aliq̄n ī scipta

s h nō ē oipō s q ī pma rō
ne attribuit3 deo / et h mō oi
pō ōt xpo hoi / sic gt gs. cāte
nō gueīt oipō s q ī pma
rōne attribuit3 deo s. s pma
rōm et pncipale // ad pmū
go ddr q data ē gra sine m̄
sura ad cognoscendū et opa
dū s possibilitate nē cog
noscent et opant data ē gr
sine mēsura ad oia cognos
cibilia cāte et ad oia opabi
lia creatue / tū oia simpli
sut cognoscibilia cātuē rō
nali / nō tn opabilia / pp n
se3 q sic pr granū hūit oipa
et pp h oipōm // ad s dd q
sca nō poīt cālitatē nl pn
cipiū rerū s3 solū poīt sili
tudinē ad res oms / et ideo
cū aīa sit dt aug adsilitu
dinē totius sapie facta om̄i
sit silitudo ī pō ppintellcōnd sa
ctū nc ad 3 quā assilatō in
tellāis ad rem / go aīa pr nām
capax ē oīsāe oipō nō poit
cālitatē et pncipm rerū.
om̄a q nllo mō pt gueīe
hūti pncipm / talis aū ē oīs
cātuā et rōnalis aīa gus
sindens ē q nllo mō ē ca
pax oipo // ad tcm dd q pō
d3 dupr. vno mō d3 pō nu
actus interioris s q d3 pō cog
noscēdi nl volendi alio mō
d3 pō / nu actq exterioris s q
d3 pō opandi / pmo mō pō cā
gseq3 ad sciam 2° mō nō
gsequi3 n si scia ē pō cog
noscēdi 3 / s3 nō seqi3 si sci
ē pō opandi est / illo g mō

quo po sequitur ad sciam est
e po ad oia sit et scia / sz sic
no e po operandi / sz cognosce-
di oia / Ad qrtu dd' q scia
practica duobz modis sz scz
n scia practica practice et
scz scia ptica speculatiue / pt
tice / s q rferetur ad opus siue
ad extensione opis / specula
tie no tn no rfertur ad execu
tom opis / sz ad ctemplacom
opis s sunt go modu dd' q
aia xpi hnt sciam ptica
om speculatiue / n ptice et
ita scia om practica q fuit
in deo ptice s ad opis exe-
cucom fuit i xpo speculatiue
s ad ctemplacom opis et sic mo
sumus pontifex om dedit scia
practica xpo hoi / Ad sciam go
dcam sic mo no sequitur oipo sz
ad sciam alio mo dcam / Ad
qrtu dd' q quit qd z cabue e
finitu actu / ad ronalis aia
xpi ad pom vno mo e finita
alio mo i finita / i finita
z quitu ad pom cognosce di
no n deberet ad aliqua cog-
noscibilia qn adhuc poss i
pla sicent / et ideo quitu z
de se e i finita po / quitu
io ad pom operandi aia ro
nalis finita e et deberet ad
finita operabilia / qr ita deberet
ad hoc tot q no ad pla / ex
quo pz q no e filius ro ex
pte capacitatis sue et po e
na po operandi finita e
et n e capax po i finite
dei / iste si que q quid ca-
tue no pot cfri po cadi

sicut gnato cfert po creandi
di / gnatus n hoc sit pom
gnandi hoiem / go pi roe
nr q cabo possit hre pom
candi / Ad 5m q sic z qr ois c-
atura agit ex suppone ma
n n pot ee tota ca sui o-
pis sic po pma dei / qr go
po candi e i no subiectam
mam unde z q catura no z
suscepi po e candi / Ad sex
tu dd' q cu dicitur i cols oia
pot sic e pot ut fiat nra
rdepcom p ipm / et oia q
ptinet ad rpam / vn oia
pot q ptinet ad nostram
rdepcom sic pz p intecom
apli i illo loco / sz sic pz nec
p ipm an quitu z ho / sic z s
q in huana na soluit pciu
nre rdepcois / et quitu ad
solom hmg pcii pot oia q
ptinent ad nram rdepcom
sz no ctinetur sub hc q dico
oia q ipse s q ho daret g-
ciam sz i quitu filius dei / Ad
septima rom dd' q cu dr i
mortal pot oia face hic
z distributo accomoda sit p-
us / vn q dt i mort pot
oia face sic e ut mediator
nr et oia pot face si rfertur
po ad miracula ut dom z
si cu loqmur rone dia ne
de xpo sic oia pot face sz
qr loz ibi apls de rcapitulacoe
que sit rone huane nre ideo
rapiendu z q dz oia pot
s ut mediator / Ad octau
dd' q cu dz data e m ois
ptas et c / manifs e ois ptas

in celo et in terra et infernis / unde philippensibus
ii. Et in nomine quod est super omne
nomen / istud dare dicitur per manife-
stationem christo in quantum est fi-
lius dei dedit deus nomen
ab eterno concessum super omne
nomen / id est super omne quod nominatur
in celo et in terra / sed cum hoc
manifestando dedit illi quod in
homine christo manifestatum est nomen
illud et hoc est quod post eadem
dignitate et potestate / unde philippensibus
ii / omnia subiciat sub pedibus
eius glossa omnia subiecta sunt
ei non solum dignitate sed et
potestate et quod istud dare sit ma-
nifestare patet per glossam philippensibus ii
nomen quod est super omne nomen id est
scilicet honorificentia qua vocatur deus
et hoc ante tempora habuit / sed post
mortem et resurrectionem quod erat ingeni-
tum potius est ut faterentur de-
et honore mones ita res dicitur scilicet quando in
notescit / et per hoc patet solo ad id
quod obicit de illo nota quod dicitur col
i / Ad illud quod obicitur quod omnia
possibilia sunt credenti / omnia
dicit hoc distributionem accommoda-
tam non est dicendum quod iste qui cre-
dit faciat omnia sed quod ad invoca-
tionem credentis ipse deus
faciat omnia sicut miracula
et mirabilia de quibus ibi loquitur
non autem attribuitur christo ipsis cre-
dentibus sed ipsi deo facienti omnia

Quod autem consequitur de omnia po-
tentia ad necessitatem quam
quidam sophisticis deceptionibus vo-
luerunt infinitatem et hoc differ-
entia / actu et voluntate bonita-

te / Item in specie potentie et ratione
sex modis infinitatem dicunt
potentie limitantes / Quantum primum
ex parte actus arguitur sic
si minus autem virtus creationem sit a
instans primum creationis / Item quero
aut deus in a potest creare creatum
creabile aut non / si non / ergo
potentia eius limitata est et determina-
ta / si sic / ergo potest creare creabile
in a / ponatur / et posito possi-
bili nullum sequitur inconveniens / Item ar-
guit si deus creat omne creabi-
le in a et in creabili intelligit
omne quod potest creari ergo in a creat
omne quod potest dari ab ipso ergo
postea non potest dari ab ipso
Contra deus potest facere quicquid
posse potentie est / sed posito possi-
bili nullum accidit inconveniens -
ponatur ergo quod faciat quicquid fa-
cere potest / demonstratis ergo illis
est dicere ista sunt que deus
facere potest / ergo ex quo ista non
facere potest / ergo potest potentia eius
in plura potest ergo limitari per actum
Contra ex parte voluntatis argu-
it hic modo augustinus in primo libro de
symbolo hoc solum non potest deus
quod non vult / ex quo videlicet quod
deus non potest facere nisi quod vult
sed quod vult hoc facit / ergo non potest
facere nisi quod facit / Contra viii libro
confessionum loquens ad deum dicit non
cogeris invitus ad aliquid quia vo-
luntas tua non est maior quam
potentia tua ex quo videlicet quod deus
non possit plura quam vult sicut
non vult plura quam potest / sicut
in voluntas non est maior quam
potentia ita nec potentia maior volun-

hijs go modis arguunt ad limi
tacom dic poe ¶ qt aug in
enchi oipotetis volutas inl
ta p facere q nez uult nez
fiat q pbat p i° xxvi m
an putas q n possu rogare
prem et exhibebit m plus
qm xij legiones angeloz go
filius potat rogare q no ro
gabat et pat exhibere q no
exhibebat ¶ q concedendo c ad
id go q obi exponte actus primo
q deus pot creare omne cabi
le dd q cabile ht duas acce
nes an n po cabilis no sit po
m s solu po agetis que pot
intelligi absolute vel ad dispoe
seu pordinacoe creabile pot
dici vel s q z i po creant
cause aut s q e indispone
cantis cae sine pordinacoe
si accipiat creabile pro omi
eo q e in dispone pordina
cois creatoris ut cause abi
inio mundi usq ad fine concede
dm q pot creare omne creabi
le in a n tm exclusive sequit go
n pot aliquid creare postea
q creabile n includebat nisi
ea que erant i dispone cat
n ea que tn erant i po ei
infinita an fuit i po creant
que n disponit creare / si no
cabile dicat q e i po cre
ant / s sic dd q n p dici oe
cabile creari i a / n deus
pot creare i a omne cre
abile ¶ ad id q obi q s sic
po ei q sit limitata / dd q
n q omni / imo si posset ona
cabilia facere i a i tota

potn effluere in creando i
a tc eet limitata ei potea
et finita a quo aio ¶ ad id
no q postea obiat / q posse
q faciat qtq facere pot
nullum accidit i deus / illud
q ei sit po finita / et po i
finita / po finita pot edu
ci in totu fm actu / po no
i finita pot educi i actu
s n i totu / sic n i diat i fi
nitati sue / q sic n sequet q
eet finita / et ita q eet fini
ta et i finita q e i pole /
sic go mo dd z de dia po
q constat ee i finite virtutis
¶ ad i° go q obt opponendo
lucta p eraug de symbo
lo / id solu n pot deus q n
uult / dd q pot intelli duobz
modis / q n volt s facere et
sic mo falsu z vel q n volt
se posse et sic mo vez ¶ ad
i° dc q obiat no z maior
volutas q po dd q sic om
volt / aliqu respiat catu ut
cu volt aliquid catu ee vel
fi / et s sic posse dei quitu ad
illud i quo z si sulin i plus
z qm ipm velle q pla ft
subiecta poe qm voti / aliqd
no sic velu volt respiat ipm
posse et tm et s sic equalis
sunt [illegible] ambitq velle dei
et posse qm qtqd uult se
posse pot / et qt qd pot volt
se posse / et sic mo intelludu
e q dt aug oli dei n ma
i9 e meis nosse / qm a cui
posse / ita si se laiq p sapm
qm q pom effundet cu n
sit ad po ei qm sapiencia

ect vna et eadē subs͡a sapia p(er)
sapiam maior et p(er) potē maior
et sic incclusio z s(ed) q(uo)d scit v(e)l sapi
ent etiam posse q(uia) q(uo)cu(m)q(ue) scit se
posse pot et q(uo)cu(m)q(ue) potest scit se
posse ¶ Ite arguit(ur) ex p(ar)te
bo(n)i et iusticie sic q(uo)m(od)o n(on) pot
deus n(isi) q(uod) bon(um) et iustu(m) e(st) s(ed) n(on)
e(st) aliud bon(um) et iustu(m) n(isi) adeo n(isi)
q(uo)d facit / alit(er) no(n) faceret o(mn)e
q(uo)d iustu(m) et bon(um) e(st) eu(m) face(re) / g(o)
n(on) pot face(re) n(isi) q(uo)d facit ¶ Ite
n(on) pot face(re) n(isi) q(uo)d iusticia sua
exigit s(ed) iusticia sua n(on) exigit
ut faciat aliud q(uam) facit / g(o)
n(on) pot face(re) a(liu)d q(uam) facit ¶ Ite
n(on) pot deus face(re) aut dimit
te(re) n(isi) q(uo)d d(ebe)t s(ed) n(on) d(ebe)t face(re) aut di
mitte(re) n(isi) q(uo)d facit aut dimittit
g(o) no(n) pot face(re) n(isi) q(uo)d facit et
q° dimittit ¶ Iuxta h(oc) que(r)it(ur) a(li)q(ui)d
possit face(re) deus n(isi) q(uo)d iustu(m) e(st)
s(ed) sic(ut) / an possit de po(tenti)a q(uo)d no(n) p(otes)t
de iusticia ad q(uo)d s(e)c(un)d(u)m glo(ssam) sup(er) i(llud)
si potuiss(et) oculos u(est)ros eruis
setis et dedissetis m(ihi) glo(ssa) no(n)
pot s(e)c(un)d(u)m iusti q(uo)d iuste fit g(o) de(us)
no(n) pot face(re) nisi q(uo)d iustu(m) ¶ Ite
si pot a(li)q(ui)d de po(tenti)a q(uo)d n(on) pot de
iusticia exeat illa po(tenti)a i(n) actu(m)
i(lli)d g(o) aut e(st) iustu(m) aut i(n)ius
tu(m) si e(st) i(n)iustu(m) g(o) pot deus
face(re) no(n) iustu(m) si iustu(m) g(o) so
q° lu(m) pot q(uo)d iustu(m) e(st) ¶ Ite iux(ta)
hoc q(ue)r(itur) si pot dapnare petr(um)
et saluare ~~iuste~~ iuda(m) i(n) t(ali) (casu) n(on)
negare se ip(su)m no(n) pot glo(ssa)
aug(ustini) cu(m) sit iustus n(on) pot ne
gare sua(m) iusticia(m) / vn(de) infra
d(ici)t glo(ssa) quod se ip(su)m negare
no(n) pot laus e(st) vol(untatis) di(vin)e sic(ut)
q(uo)d q(ui)cu(m)q(ue) n(on) possit crede(re) vel

pa e(st) voluntatis h(um)ane / ex h(o)c
g(o) arguit(ur) q(uo)d laus di(vin)e volu(n)t(atis)
e(st) s(ed) n(on) pot pot(enti)a negare
q° gl(ori)a n(ec) i(n)de pena ¶ Simi
liter iuxta h(oc) q(ue)r(itur) de dapnat(is) si
possibilis e(st) eo(rum) libe(r)atio deo
sicut cu(m) o(mn)i dapnato iuste de
beat(ur) pena et(er)na / et iustu(m) e(st)
q(uod) vnicuiq(ue) reddat(ur) q(uo)d s(e)c(un)d(u)m
e(st) / g(o) si libe(ra)ret(ur) i(n)iuste cu(m)
eis ageret(ur) / ite a(li)q(ui)d h(oc) facit q(uo)d
in inf(er)no nulla e(st) redemptio
et s(ecundu)m h(oc) no(n) e(st) a(li)q(ui)s q(ui)
sit d(e)p(re)ssus ab inf(er)is ¶ Ite ge
rere no(n) possu(m) quidq(ui)d fa
cere don(e)c ep(ist)olas glo(ssa) sine
dubio poterat p(er) po(tenti)am / s(ed) no(n)
poterat p(er) iusticiam / s(ed) p(er) de loth
cu(m) sodomitis / g(o) pot p(er) po(tenti)am
et dapnare petru(m) et salua
re iuda(m) et q(ui)l(ibet) dapnat(us) q(ui)
m(od)o n(on) possit p(er) iusticia(m) ¶ Ite
pot petru(m) v(e)l vocare apad
so ad vita(m) ista(m) / sic(ut) et iuda(m)
ab inf(er)no tu(n)c g(o) i(n) hac vita
possum(us) et i(n) gr(ati)a mane(re) et
peccare / g(o) poss(et) petr(us) fi
nalit(er) peccab(it) / et iudas fi
nalit(er) in gr(ati)a mane(re) g(o) pos
s(et) dapnare petru(m) et saluo
re iuda(m) et iuste ¶ Ite tune
multos suscitavit a morte et
tu(n)c eru(n)t iuste dapnati / v(e)l
lu(n)q(ue) g(o) q(uo)d fecit de po(tenti)a q(uo)d n(on)
s(e)c(un)d(u)m de iusticia ¶ S(e)c(un)do s(ecundu)m hug(onem)
de s(an)c(t)o vic(tore) sicut eternitatem
dei n(on) t(er)minat t(em)p(u)s n(ec) i(n)mensita
te(m) locus n(ec) sapiam (con)s(ilium) / n(ec)
bonitatem virtus / sic n(ec) po(tenti)am o
pus / excedit n(on) i(n) infinitu(m)
po(tenti)a ip(su)m opus ¶ Ad p(ri)mu(m) q(uo)d
d(icitu)r deus n(on) pot face(re) nisi

109

quod bonum et iustum est / distinguendum
hoc verbum est / potest copulare potentiam
inchoatam sive in habitu / vel potentiam
ut nunc sive in actu / primo modo vera
est / et est sensus deus non potest facere nisi
quod bonum et iustum esset si faceret
secundo modo falsa est et est sensus / deus
non potest facere nisi quod bonum et ius-
tum est nunc / Ad aliud dicendum quod hoc verbum
exigere est proprie verbum exactio-
nis / nullum autem verbum exactio-
nis deo competit / tamen acceptum improprie
significat aliquid deo congruere /
distinguendum ergo quod cum dicitur deus
non potest facere nisi quod iustitia
sua exigit / si hoc verbum exigit
dicat congruentiam in habitu verum
est ut sit sensus non potest facere
nisi quod iustitiae eius congrueret si
faceret / Si congruentiam in actu
falsum est / hoc est non potest facere nisi
quod iustitiae eius congruit nunc / Ad
tertium dicendum quod verbum debendi cum sit
obligationis verbum proprie non
competit deo sed sub improprietate / sed quod
debere dicatur ~~?~~ condecere / dis-
tinguendum ut prius quod si dicatur
condecentiam in habitu verum est, si
in actu falsum / Ad aliud dicendum quod obi-
cit possit de potentia quod non potest de
iustitia / distinguendum quod iusti-
tia dei uno modo connotat conde-
centiam divine bonitatis et hoc modo quid-
quid potest de potentia potest de iustitia
ii de condecentia bonitatis / bo-
nitatem in summa decet ut
possit quicquid posse potentie est / ali-
o modo connotat condecentiam meri-
torum et hoc modo non competit quod potest de
potentia potest de iustitia / hec est congru-
entia meritorum nostrorum / Ad

id ergo quod obicit quod non potest nisi quod
iustum est intelligitur non potest nisi or-
dinate. Ordinate dupliciter dicatur
posse de iure et posse de facto
dicitur tamen legaliter / hoc salvo possu-
mus quod de iure possumus / sed tamen in
deo idem est posse de facto et pos-
se de iure / secundum quod unus dicit condecen-
tia bonitatis divine unde iustum
fit aliter dicitur respectu hominis / aliter respectu dei
respectu hominis iustum fit / quia iustum est
illud quod homo facit / ex parte vero dei
iustum fit quia deus faciens est ius-
tus inde est quod secundum non potest facere
nisi quod iustum est in sensu predicto quod
iustum esset si faceret / Ad id quod
postea obicit patet responsio / Ad illud
vero quod querit utrum possit damp-
nare petrum etc. / distinguendum
quod potentia dei intelligitur dupliciter / uno
modo absoluta / alio modo ordi-
nata secundum rationem divine preordinatio-
nis iustitie / iustitie reddentis
unicuique secundum merita / de potentia ergo ab-
soluta posset dampnare petrum
et salvare iudam / de potentia vero or-
dinata secundum preordinationem et retri-
butionem secundum merita non posset / nec in
hoc derogatur eius potentie secundum pre-
ordinationem et iustitiam / Similiter dicendum
quod posset petrum revocare ad vi-
tam et iudam etc. / Ad aliud vero
quod querit de dampnatis etc. dicendum
quod homo in hiis sentit / iustitia autem
secundum debitum faciet / alia secundum me-
ritum faciet / iustum secundum debitum
faciet et patitur / iniustitia secundum
meritum faciet et est tamen / si
deus de massa communis humani
quosdam ad salvationem assumens
iustitia utitur debite patitur
quosdam vero ad perditionem de-

fenis iusticia mit^z liate cal
tus illic de debito suo / sicut
de mito mro / si uo quos nō
ad saluacōm assumit / desē
ret ī iusticia nō eet qum mi-
ta sua recipet s iusticiā cal
tat / si aut quos nō desert
assumeret / sibi ī iusticia nō
eet / qm ī eoꝝ saluatoe
uted^z iusticia potestat / ꝗ ad
i^d uō q̄ ob^c. delibat ꝑ p=
ces scoꝝ dd' q de exigencia
mltoꝝ ꝑpoꝝ / nō e possibil
libato s de exigencia mltoꝝ
erre / aliquoꝝ possibil sunt
libato ꝗ tn uiō q̄ ī fing d^z
pena acbissima et etna
ulls g^o addictꝰ ī pene
ī fermi quātū ad etnitate
s addictꝰ pene ī fni quāt
ad acbitate tm / pot libeā
et si uo mlt ꝑris tn mlt
alienis sic accidit ill qui
sufatati sc̄ ad pces scoꝝ ꝗ Ite
arguunt ꝯpte pſue et roīs
etne ad limitacōm po^c dē
sic si potest a^d. ipos sace
q facit / g^o p^c face qd nō p
faut / g^o. q^t sine pſcia opai
ꝗ q factuꝝ ꝗ pſauit facit
n^c facit aliq a^d. q nō pſauit
ii. ꝗ Ite illis facit aut dimit
tit n optima roīe et ꝑp
manente s i^a manete nō
p^t. q facit dimitte' nl q di
mittit face' / g^o nō pot face
n q facit / n^c dimitte' nisi
q dimittit ꝗ Si dica^z q nō
e uim ꝗ manete roīe nō
pot dimitte' q facit et ꝗ
s eade roīm p^c face que

dimittit et dimitte' que fat
q̄ ad pot face n q̄ ro e en
face / s nō e ro eu dimitte
que facit n^c face q dimitt
g^o nō pot dimitte que facit
ꝗ Si uō dicā^z ut prius
q ad d^z ro e ad face ul
dimitte pot copulae roīm
ī actu et sic fla e ꝑpo / Ite
ꝑpꝰ nō pot face n q ro e
ad face ut / ut ī ſtatu sic
ud z ii / ro eet si facet ꝗ ob^z
d^e tm qud pot ee eade ro
faciedi et dimittedi / na fa
ce et dimitte' o^a sut / s
oppositoꝝ o^a sc^t sunt g^o et
opposite roīes / ad ro sua^z
asine ꝗ Ite iustificat illud
et h^c facit s roīm ūne / et nō
illud / et h^c facit s roīm iusti
cie / g^o s roīm iustic ūne fat
iustificacōm ipsiꝰ / roe ius
tice dimittit ī illo / g^o alia
ro qua facit et dimittit
ꝗ Ite aug ī lxxxiiij q. alia
e ro qua conditus e ho et
qua conditus e equs / s face
et dimitte' diuerſa sc^t sic eq
et ho g^o alia e ro faciedi
et dimittedi ꝶn^o. q nllo o
limita^z dīa po^e n^c actu n^c
voluntate n^c iusticia n^c bo^te
n^c pſcia n^c roīe q̄mus e
g^l ꝑpo dēc po^e ī actus ꝗ q
cunite^z voluntas bo^tas
pſcia ro que ī deo eade
sut / s roīm intellucie / ī fi
nita e g^o po^e v^a agedoꝝ
q̄mus nō voluntas n^c iusti
cia n^c pſcia n^c ro / ad i^d

q obz de p[ro]p[ri]a d[icendu]m q no se[cundu]m pot
opari q no p[ro]ssimit g[o] pot op-
ari sine p[ro]pria & e tuchus ag-
dcone ad q[ua]p[ro]pom & e sile / ipse
pot r[ede]doce[re] littas quas nouit
q[uia] ad hu[n]c illitteratus / & littas
disce[re]t / g[o] pot te doce[re] littas
sine noticia / ite pot vide[re] qui
no h[abe]t oculos q[uia] caprope / g[o]
aliq[ui]s pot vide[re] sine oculis
¶ ad 1[m] q obz ex p[ar]te ro[n]is
p[ro]z solo p[er] r[espo]ndne & opponendo
¶ ad 1[d] q obicit de ro[n]e d[icendu]m
s[ecundu]m aug[ustinu]m i li [illegible] / no erraunt
plato dicens mu[n]du[m] intelligibi-
le ro[n]m sempit[er]na no[n] q[ua]mutabile
bile qua fecit d[eu]s mu[n]du[m] et oe
q fecit q[ua]m q[ui] negat d[eu]m
irronabilit[er] fecisse q[ue] fecit ¶
ad q obicit q no est eade[m] ro
opaco[n]is et dimissionis d[icendu]m
q ro opaco[n]is sine dimissio-
nis e bonitas ip[s]ius q[ui]a no[n]
facit q facit n[is]i bonitate sua
bonitas au[tem] facit pot q[ua]sidera-
ri dupl[icite]r in se n[on] s[ecundu]m q[ua]paco[n]em
ad creatura[m] / ro g[o] pot dice[re]
diam bonitate in se / et sic ro[n]a
b[ene] e ro / s[ed] si dicat bonitate
i q[ua]paco[n]e ad c[re]atam q[uia] nota-
to r[espectu] ad creatura s[ecundu]m q[uod] alia e
ro qua creatus e ho / alia
qua equs h[oc] n[on] mag[is] accedit
ad bonitate q[ua]m equs / q g[o]
obz q opposito[rum] oppoit[a] sunt
fines / d[icendu]m q loquendo de fine
p[ro]ximo et i mediato v[er]u[m] e[st]
loquendo de fine ultio no[n] e
v[er]u[m] / bonitas d[iv]ina e finis
ultimus o[mn]i[u]m & i[ps]a e una ro
& eade[m] ¶ ad a[liu]d d[icendu]m q ro
mie et insticie d[icitu]r diff[er]re

s[ed] ro r[espect]u ad c[re]atam s[ed] s[ed] q dicat
diam bonitate n[on] e alia ro
mie et insticie s[ed] eade[m] / et est
exemplu[m] i nasis / q[uo]d ponit
ap[osto]l[u]s ro ix q figulus facit
uas i[n] contumelia / q[uo]d debet
[illegible] m[od]o q uas i honore
h[oc] ex bonitate artificis / sic
q d[eu]s dapnat ip[su]m h[oc] e p[ro]p[ter]
q[uia] ex generacion[e] multos et massa
corrupta n[on] qu[o]d r[e]s ad
m[od]u[m] q no saluat ip[su]m h[oc]
e ex bonitate sola

Consequ[en]t[er] que[ritu]r de p[er]fectione po[tentie]
di[vine] s[ed] q d[eu]s op[ti]me facit
q[ua]cq[ue] facit q[ua]m[vis] q[uia] r[e]sp[ond]ea[tur] / p[rimo]
utru[m] possit face[re] res meli-
ores q[ua]m fecit gn[er]alit[er] ¶ s[ecun]do
utru[m] potuit melio[re] m[od]o
face[re] res q[ua]m fecit ¶ t[er]cio utr[um]
potuit r[ede]mpcio[n]em h[u]manii g[e]n[er]is
face[re] melior[e] mo[do] ¶ quarto utr[um]
n[ost]ra potuit ¶ q[ui]nto utr[um] x[ristu]s
potuit ¶ sexto utr[um] beata v[ir]-
go m[at]e[r] ¶ septimo utr[um] rerum
v[niver]sitatem

Ad p[ri]m[u]m arg[ume]n[tu]r sic aut po-
tuit deus face[re] res me-
liores et no[n] voluit / aut no[n]
luit & no[n] potuit / aut potuit
& voluit / aut n[e]c potuit
n[e]c voluit / no[n] e dice[re] q po[tuit]
& voluit q[uia] ex h[oc] seq[ue]r[e]t[ur] q[uod]
fecit res meliores / n[e]c e di-
ce[re] potuit s[ed] no[n] voluit q[uia] ex
h[oc] seq[ue]r[e]t[ur] q mundus fuit sic
[illegible] aug[ustinus] de et[er]na g[e]n[er]a[ti]one
r[e]l[i]nq[uitu]r g[o] q[uia] aut voluit s[ed]
no[n] potuit / aut n[e]c potuit n[e]c
voluit & quo[cum]q[ue] m[od]o dica[tur]
r[e]l[i]nq[uitu]r q no[n] potuit res
meliores face[re] ¶ Di[cendu]m v[er]o r[espon]d[e]a[tu]r
sicut magr[ister] i s[e]n[tentiis] q h[oc]

filitudis indutio no e r c
atuas | s r dias ps ut i
gnone filii etna | ad qm
utit aug hac rone | d aug
sup ge | si bona face no pos
s nlla eet po | si poss | s
nollet magna eet i media
qr go sume potens et sume
bonus e | singula fecit valde
bona | go iste modus argu
edi tenet i po et volutate
r datuas | Ite dyos i li
de di no optimi e optima
adduce | go cu deus sit op
timus adducet res i suo op
timo s sim addute e creae
go creat res i suo optimo go
n pot face meliores | Ite no
dice aliquid sapientissime fa
ce nisi sapia sua rlucet i
opere | go n dice sib optia
face nisi bonitas suma rlu
ceat i ope date optimas go
facit datuas | s q e optimu
no pot fi melius | Ite si pot n
face re meliore q fecit | go
coartat eius po sine limitat
ut no possit in bon amplius
qm fecit q e fals falsissimu
sit dr dais infinito e q n lo
co n tpe n cpphesione clau
di | r lmq q ipa sit i
finita | go pot face res me
liores q fecit | Ite aug sup
ge | tale potuit deus genera
face qui n fecit poss n
nollet | et si tale fecis quis
dubitat ipm n fecisse me
liore | Dicendu que concededu e
indistincte q deus potuit fa
ce meliores res qm fecit s
utru possit fi meliores q
facte fuerint | distinguedu

e | qr res possumus psidere
i se | et s h quelz res potuit
fi melior | nl psidere i rr
omnipotate | et scdm h pcede
du q n possut fi meliores.
qntu e depo rei fcte s qntu
depo rei facientis possut fi me
liores | Vn hu de sco vic ome
q fecit deus melius ee pot
si tn ipe volait qui pot | i
se go potest s ideo potest |
ad id go q obicit pr dd s ma
gistros q h ro n tenet in crea
ne qmus teneat in etna gnio
ne et ro e | qr nqm pot ee i
media i volutate aliquis minus
facdo q fecit | nl gerat co
ptr illis qui i videt possibi
lis eqlitas | et q sit exigentia
ut alit nl melius fiat | ppr i
pole e q intelliga i media
r datue media volute qr d
po i media ppr po r possi
bil eqlitat | vn gg i mo
alibz supbs ordz i medz sup
iorbz qr eis n equa pabz
qr ei equit i pfcoil ifiorbz
ne ei equit | datua aut n
pot intelli equari datol et
ideo n potit intelli i media
i datoe | i etna no gnone
intellr equalitas | filii ad pa
tre adeo ibi tenet ro | si poss
sibz gnare et nollet i midq
eet | Ite gnone rois pfce
exigit ut pducat silis et e
qualis et hoe qr gno e de
suba | s ro dacois n exigit
hc | ano mag q pducat dis
silis et i equalis inao et
cui possit addi i boni tc qr

111

cato e pducto de no. ¶ Ad id q
obicit | q aug' sup g d' si posset
et magna | nollet | eet invidi
a | et ideo fecit valde bona | dd'
q loq' s'm opio'm platonis qui d'
q ab optio v'l legata e invidia
ideo dedit vnicuiq' c'ture bon'
q'm cape pot | posset t'n intelli
illo sensu quo nos d' bonu' i
c'tura dici denoiatio a summo
bono | et q ad bon' summu' bon' val
de g'o bone c'ture p't intelli p
denoiacom ca | n'l p'r i'h'encia
p denoiacom | ut q a bono et ad
bon' | si g'o q' d' valde r'fat'
ad cam | no' pot res face me
liores .i. mag' bonas | sz e no'
pot face ut sint a melior bo
no n'l ad meli' bon' q' i'd est
deus | et h' sensu loq' aug' | p'i
h'encia ut dicant' res valde
bone pp' bonitate que i ept
eis ut bon' mod' | bona sp'es
bon' ordo | ut d' aug' et sic no'
pot deus res face meliores ut
s' sint i melior mo | sp'e | et or
dine | s' q' tria debitat' bonitas
i c'tura ¶ Ad id no q d' opti
mi e optima adduce | dd' q
optimu' d' simplr et optimu' s'
gen' | et s' statu | et s' ordine.
optimu' simplr e deus opti
mu' s' gen' et statu ut i g'ne
c'ture et statu condicois ipe | op
timu' i ordine et no' simplr
reru' vniversitas | optimi g'o
e optima adduce h' pot
intelli n'l q'tu' ad optimu' sim
pliciter ut i p'cessione p'li et
q'tu' ad optimu' in g'ne et sta
tu condicois ut i p'ductione p'i

et q'tu' ad optimu' in ordine ut
in p'ductione vniversi ¶ Ad ult'm
dd' q c'tura pot c'siderari i se
et sic no' adr'lucet i ea summa
bonitas | n'l pot c'siderari ut
ductiva ad summa' bonitate'
pp' q'd e vestigiu' summe bo'
et sic i ea r'lucet summa boni
tas | n' q bonitas sua sit su
ma | s' q bonitas sua ducit
ad summa' bonitate'

Deinde quer' ut' d' pot'it
res meliori mo' face ¶
Ad q ob' s' hug' i'n s'niis sent'
quicq'd facit deus si melius
pot face q'm facit | in hoc
ipe n' b'n facit q no' optimo
facit q'd facit | face quippe et
nolle meli' face q bon' | bo
n' e' e faciendi | male e fa
ce' s' h' pia mens ind'n dici
no' p'sumet | g'o no' pot face
melior mo' q'm potest ¶ C'
si no' pot face melior mo'
q'm facit | g'o limitata e ei'
po' q f'lm e ¶ R'n' melior
mod' pot intelli ex p'te faci
entis | et sic no' potest face
melior mo' q'm facit | h' est
melior sapia | melior bonita
te | melior pote'a q sua sa
pia bonitate | po' | q ipe e sat
sua | si no' mod' intelligat'
ex p'te rei facte pot melior
mo' face | h' e ut res sit i
melior mo' q'm sic potest fa
ce ¶ Ad id g'o q obicit hug'
R'nd' p'intemptione q'cq'd fac'
si melius et illud n' tenet
ubi e debitu' op'acois in age
te | s' ipe agens summ' n' d'

opus nc aliquid dz opi aufelly
deus nlli quit qui dz / p opti-
me quitu e de se facit semp
et si no optime quitu e apte
catue

Q vel quo utrum deus p dep
cond luam genus pouit
facte melior mo / ad q aug i
pin de fuit alius modus
liberatois nre possibl deo qui
oia potest / s nllus alius nre
misie sanande fuit quere-
cior / ego sic nr q ille modus quo
fecit optimus fuit / q mag-
die sapie et bonitati gpete
bat / gt si alio mo libasset
ille eet optimus / na fue po
quemret / et ptea s sic eet que-
tior / [illegible] o optimu et quenientis-
simu dz dupr s absolute vel
respectiue / no dz q si alio mo
fecisset libacone q optimo mo
fecisset ad redimendu / r depco
n est insti fai solucone sibi
quenientissimu dz dupl / aut
ar die po facientis / et s sic
alius modus eet ibi quentis-
simus aut r misie sanande /
et ita quentissimus modus quo fet

Q om quo utr adam po-
tuit fi melior / ad q aug
p de a d / nobilior e na q
pecca pot qui q pecca no po-
test / ite no coronabitur nisi
qui legitie ctauit no pot qs
ctae nisi ubi e pugna / pug-
na aut no e nisi ubi e po
peccandi / go n coronat qs
nisi poss pecca melius au
e coronai qui no coronai
go e melius posse pecca q
no posse pecca / ite eet [illegible]
qui potuit trasgredi et n

ept transgressus et eet illi gli
etna / ite melius e posse
mereri qui no posse meri
s si ada fuisset catus bea
tus no potuisset meri go e
gt aug sup ge / si deus
fecisset homies qui peccare
no possz / quis dubitat qn
eu fecisset meliore / Rn
e gsidare statu hois quitu
ad se et quitu ad ordine in
vniusitate / ite e gsidare sta
tu hois quitu ad prius nlli
et quo ad futurm premiu / s sic
dd ut dt hu de sto vic / in
sent sup / no dz in gpensaco
minoris boni e pediri q ma
ius e bon ab illo qui optimus
e / et ds qui maius e ome bo
n ex malo et bono qui ex
bono solo / pmitti itaqz ma
la debuert ut eeat que
ut eent id bonu eet ex q
bonu futum eet / pcepit ita
qz deus q bon eet singul
et pmisit q bon eet vniu
sis / qui et maius eet bon
vniusitat q e pedie no
debuit / si go s hug deus p
mittit mala in vniuso ad
bon vniusi q i pedie no
dz pp bon catue q maius
e bon vniusitat qui cate
quito mag no dz deus homin
fecisse ut no peccaret q i
h bon vniusitatis e pedi
et pp bon catue fecit go
deus homin i melior sta
tu q m adgdicom vniusi / et
no quitu adgdicom hois
i se / ite lz melius eet
hoi q m ad statu o puti et
quitu ad nam eius ipse / rp

nobilior eet eis na ut tu eet
ei melius qntu adstatu glie
infuto | mag ni met qui
potest peccare et no peccat q
qui no pot peccare | Vn no
sebit roalis catia mitu
glie p merita sua et p gram
si au no poss peccare solu p
gram ei daret | h n | si bn fa
ciendo cu poss peccare cedit
ei ad maiore corona q si n
posset peccare eet xxxi | potu
it trasgdi et no e transgs
sus face mala et no fecit et
Ad vo q d | melior e na q
peccare potest et dd sicut sup
dcm e cu dico na q pcao
pt duo dico nam si roale
t defcm ei q s q peccare pt
sit go pcao ne adnam n
defcus adcarencia defcus
sicut melior ho malus | qm
bruta

Deinde quer utr xpus s
sua huana na potuit fi me
lior | q n vr p illud io iij
no e ei datus sps adme
sura go gra ei infinita
go ei bonitas no potuit ee
maior | Ite e pticipacio bo
nitatis dio p na | p rom | p
volutate | p vnione | p nam
ut qlz catua | p rom ut qlz
roalis catua et mala | p
rom simil | et volutate ut
amore ut sca | p vnione ut
i solo xpo | ut pot maior p
ticipacio bonitat i creatri
no go potuit amplior ee bo
nitas increata qm i xpo
no go potuit fi melior | Co
vniuersitas et quelz ei ps po

tuit fi melior | go et xpc cu ipe
sit ps vniusitatis | Rn q e ee
no | et e ee graue | Ite ee no
pt qsiderari dupr s se n i or
dine | si qsidet xpc p huana
nam s se | melior potuit fi | q
potuit fi i passibilis | fcus e
au mortal et passibilis | si qsi
de i ordine ad ntam redep
com ppi qm fcus e ho no po
tuit fi melior q melior fuit
mo miselo sanando ut eet
mortal et passibil | Ite si lo
qm de bo te gre | dd q xpus
fuit ita bonus q nlls fuit
melior | s si dicat optimus q
nlls potuit ee melior | dis
tinguedu q nlls potuit ee eo
melior si depo passiua recipi
entis | potuit tu ee depo dei
actiua opantis cui9 depo e
i finita cuius n possit itelligi

Deinde quer de beata virgi
ne vtru s a rgtura pot ee melior
q n ut lu pmo | aue gra ple
na | Ite lt sumam gram q
exaltata e sup choros ange
lor | qt sua gra et sua glia
finita e | go pot ei ad addi
q finito pot aliquid addi
Rn e qside ae bonitate s
se et s hoc maior potuit i
ea ee bonitas | s si qside
bonitas i ordine in spali s
no potuit beata vgo fi me
lior s qntu ad ee gre q ex
ea gcepe xpc et q et ipa
eet mat xpi et hoc eo mo
quo dcm e s qntu eet ex
pte sua | licz poss depo dei
aget vn ansel i li degcep

dt vgis decebat ut illi9 hois
qcepto de matre purissima fieret
nempe decens erat ut ea p[u]-
ritate qua maior sub deo ne-
sit intelligi virgo illa niteret
cui deus pr unicu filiu q de
corde suo equalem sibi geni
tu tanq se ipm diligebat ita
dare disponebat ut naliter eet
vnius ideq[ue] qis dei pris et
vgis filius et qm ipe filius
substaliter facere sibi matre elige-
bat et de qua sps sanctus volle-
bat et operaturus erat ut qcipe-
ret et nasceretur ille de qua ille p[ro]-
cedebat

Qm quer de vniusitate
utrus potuit fi melior et
vr q no aug[ustinus] sup ge[n] ad litt
vidit deus cuncta que fece-
rat et erat valde bona si-
ngula cata sut bona i vniu
so cu valde boa go vniusitas
z valde bona ita q n posset
ee melior Ite vniusitas e
qgregatio om bonor go ext[r]a
vniusitate n e bon go ipa e
summe boa Qe qlz ps vni-
ust pt ee melior go et ipa
pt ee melior Ite hinc i sub
sent[entiarum] et magr i sent[entiarum] volum
d[is]t[inctione] abeis Rndi deposto e di-
cat ee re aliq sine et Rn
vniusitate a qua melior q
summato expressa e n posse
ee meliore qua e sine ideo
e summe boa z ita ut nlla
cio bom pfecto ei desit sine
ideo e maius bon e de e
ei cape ipa no valeat Si
si ita summe boa d ut nlla
ei pfecto desit ita cani e
ator equa si no n pot io
melior ee e bon ampli9
q ei de est cape ipa valet
tam s ipm no posse defec-
tois e no qsumacois Et pt
melior ee si fiat capax me-
liois boni Ad 2o z loqui de
vniusitate simpr vel de hac
vniusitate Ite e loq de vniuste
s rom vel s re loquendo de v-
niuste s rom vel simpr sic
no pot intelligi alq bon ex[tra]
vniuste loquendo s rem vel de
hac vnite pot alq bon itel-
ligi ex[tra] vniuste et pot me-
lior fieri i toto et i ptibz

Qm quer dei variabili-
tate dic po[sse] adq po[sse]
q an deus possit ffe q aliqu
potuit et tn no varet ei9 po[tentia]
s ff fit vno mo se sms qcqd
semel potuit ff potest q deus
potuit i carnari et mo non
potest go qcqd sel potuit ff
pot go aliq po[tentia] i eo fuit
q mo no est Ad 2o magr
volu d i sent[entiarum] e q hic e disting-
nenda qcqd potuit ff pot
e pot ee ssus vims rei qui
fuit po[tentia] ff hic et hic mo va-
z ead zm po qua potuit
i carnari et qua pot i car-
natus fuisse sic ipe pot le-
gere hodie eras dicem9 ipe
potest legisse vnius rei mo
serat ee po[tentia] et ideo n sed
i pdco sesu n qcqd potuit
pot go aliqus po i eo fuit
que mo no e Ite pot se-
sus qcqd potuit ff pot h z
qcqd potuit facere ff pot fa-
cere et hic mo plm z no [illegible]
hc seq variabilitas po[tentie] s z
variabilitas effacie ob g qc-
quid potuit sol ff pot si dicat

cuiuscumque pom vim z sed si dicatur
quicquid potuit facere potest flm
z / quia potuit istum actum scilicet illuminare
aerem effective nec habent rem que modo
non est et tamen modo non pot / maior po
aliquis meo fuit que mn q
non sit / Contra obi potentia dei non pot
impediri effectus / et ideo necessa
rio non dicitur omnipotens ut dicit aug
in enchi si potentia eius non pot effectus
impediri semper pot suum effectum eli
cere / ergo potentia dei quicquid aliquando pot
elicere semper pot elicere / Contra si sol
haberet potestatem quod rem quam illuminat
posset conservare et incorruptam
conservare / quicquid aliquando possit illu
minare semper posset illuminare / ergo
quicquid deus potuit semper facere semper
pot facere ergo nullum est exem
plum de sole / Contra obi quicquid po
tuit pot / cuiuscumque pom habuit
sit / sed habuit pom creandi mundum
in primo instanti / ergo pot creare
mundum in primo instanti / Contra
ad quecumque actum se extendit a
liquando eius potentia pot se extendere
sed pot se extendere ad creandum
mundum ergo ad creationem et adsu
mendum carnem ad incarna
tionem / ergo et potentia sua se potest
se extendere ad creandum et ad
incarnandum / ergo pot modo crea
re mundum et incarnari / Contra
si dicatur quod in huiusmodi argumenta
tionibus mutatur est predicamenti
quia mutatur quid in quantum / nam si di
catur quicquid potuisti potes sed po
tuisti heri currere ergo potes heri
currere / cum in dicitur potuisse curre
re dicitur posse quid / sed cum as
sumitur potuisti heri / non dicitur

posse quid / sed posse quando sibi cum
dicitur quicquid potuit deus pot /
dicitur posse quid / sed cum assumitur
potuit mundum creare in hoc
instanti / dicitur posse respectu quando / et ideo
non sequitur sibi adsequens cum assu
mit potuit eius potentia se exten
dere ad creandum cum creationem / Contra
obi quecumque deus aliquid po
tuit semper illud pot / sed potuit
mundum creare in hoc instanti
ergo modo pot / hic constat est assump
to in eodem genere / si dicatur quod
hic z ... quecumque deus potuit quod
non sicut dicta potentia non coartatur
actu ita nec tempore / si ergo in quecumque
actu potuit modo pot / ergo in quecumque
quod tempore aliquid potuit modo illud
potest / Contra obi quicquid deus
potuit modo pot sed potuit facere
quod mundus non fuisset / nec ego
natus fuissem / ergo pot facere
quod mundus non fuit nec ego na
tus non fuerim / Si dicatur posse
ista non est potentia / quia sunt impossibilia
magis z impossibile quod est impossibile
esse quam quod est impossibile / pro actus
sed posse impossibile esse non est ipsius
deo quia illud pot ut de bruto fa
cere intellectum ut dicit ansel / ergo
neque posse impossibile pro actus est
impossibile deo / sed ergo me natum
non fuisse / et mundum non fuisse
sunt impossibilia pro actus / quia ali
quando fuerunt possibilia respectu quod
deo ista posse non est impossibile
Contra obi non potuit aliquando
creare quando potuit creare prius
ita quod prius aliquando determinet
hoc verbum creare / ergo potuit creare
ab eterno ita quod ab eterno deter
minet creare sicut sequitur non ali
qua sanctus ab isto quando prima

sciant ergo infinita sciantur ab
isto / Tercio fatendum etiam po
tenciam et uariabilem sicut etiam
eternam et immutabilem / tamen quod scrip
ta dicitur potencia transmutari inde
est quod sermones quibus loquimur de
dei potencia variantur / videtur quod
sicut uidere dicitur duobus modis in
habitu siue potencia videndi vel in
actu siue in actu / primo modo dormiens
videt / 2° vigilans luce presente
videt sic nos loquimur de dei
posse duobus modis / siue potencia
vel in potencia / duobus ergo modis
potest intelligi quicquid potuit potest
vel quandocumque / vel cuiuscumque potencie
fuit / vel quicquid potuit facere
potest facere / primo sensu quantumcumque
potencie fuit est indistincte concedendum
sed si dicatur cuiuscumque potencie fuit
est / attendendum quod verum est quod dicit quod c-
cumque / potest fieri distribucio pro rebus
siue quod absolute fuit actu / et hoc modo
concedendum est / vel pro rebus / siue quod con
tinent tempus et hoc modo non est con
cedendum / tamen potencia dei respicit
res sub tempore / cum ergo arguitur
potuit incarnari / ergo potest incar
nari / accipitur sub condicione temporis et
mutatur predicamentum / sed deberet
assumere / sed potuit incarnari
vel fuit potencie incarnacionis
ergo est potencie incarnacionis eius
dem / sicut dicitur de fide quod est uer
sus tempus quantumcumque fidei habu
erunt patres aliquando / fuit modo
in sed illi habuerunt fidem de
Christo incarnando / ergo et modo
de Christo incarnando / non sequitur / immo
de incarnato / sed deberet assumi
sed aliquando habuerunt fidem incar
nacionis ergo et modo / immo non

sensu quo dicitur quicquid potuit fa-
cere / potest facere intelligitur et si id
facere non potest / tamen verum aliquando
potuisse facere dicitur quod est potens pos
se non modo facere dicitur quod non est potens
Tercio / potuisse mundum creare in
hoc instanti / vel cum creatum
dicitur quod est potens / sed posse creare in isto
instanti / postquam creatus est non est
potens / Sicut nunc facere non est fac
ti sed faciendi et factum facere non
est facere / sic posse facere factum non
est posse / sed posse facere faciendum
similiter modo posse creare mundum non
est posse / sed posse creare creandum
Sicut enim factum non fit sed facien
dum / sic non est facere factum sed fa
ciendum / Tercio dicendum quod obicitur quod non tempore
dicitur eius effectus / ergo quantumcumque ef
fectum potuit facere et potest / concedo
dummodo effectus sit in racione facien
di / quia sic dicitur quod est potens non ra
cione facti / quia sic dicitur quod nullius est po
tens quod est cassum et vanum / Tercio ad
id non quod obicitur quod ad quantumcumque acti
se extendit potencia et concedendum
eo modo quo dictum est / potencia non
se extendit modo ad eundem
alium mundum si deus vellet
creare quendam non est / Sed licet se ex
tendat potencia ad quemquam mundum
qui creatus est / sed dicere quod potencia dei se
extendat ad faciendum mundum
qui factus est et creatus est / hoc est dicere
se extendit ad id quod non est facere
etiam fieri mundum qui est factus
non est fieri nec facere factum est
facere / tamen ponamus quod quis fa
ciat factum / faciendo factum autem
faciat aliquid aliud vel non / si aliud ergo
id non fuit / ergo tamen non faciat

factum

fcm q e c posituz / si n' go fac
tu facere & n' facere ¶ ad 2d no
q obi quatuq e potens & e
potes p h' pz solo ¶ ad 3 no
q obi potuit facere q no fue
rit / n' q mundus no fuit / dd
q qnis istud eet possibile an
mundum fcm / n' an qn eem
eo mo quo libe ar' e posse
r' faciendi et no faciendi /
tn postqm mundus fcus e
sp posse n' e posse q fiat dt
aug' c' faustu li ij quemque
itaqz dt si opotes e deus
ut faciat que fca sut fca
no fuit / no videt hoc se
dice si opotes e faciat ut
ea que va fut eo quo va st
fca fuit / potest n' facere ut
aliquid no sit q erat tn n' fa
cit q no fut qn id e invenit
de quo fiat / velut cu aliqui
qui cepit ee nascendo / faciat
no ee moriendo / hoc n' fim
r nemit de quo fiet quis
cum dicat ut ide q jam no
e faciat no ee / qdqd n' pre
tn e jam no e q si de po
ad si pot adhuc est de quo
fiat ¶ ad 1d q obi de r pole
p accus et pse jam pz solo
¶ ad ultm no dd q illud
q dz ab eterno creare n' ab
eterno creatu lt repugna
tiam r plicita / si n' ab eterno
catu e ab eterno e / et si ab
eterno e no lt ee post no
ee go r catio e / nec se' no
potuit aliquid cae qn po
tuerit creare prius / go ab
eterno / itaque quotiesqz crearet
eet sufficere aliq mutatis

tpris in quo e creare q signi
ficatio no fuit pus

Quom quer' de possibili dic po
est r lr modum / p° n' q
r' quid sit simplr pole / et r
pole ¶ p° ra id q e c nam st
deo pole ¶ tio utr opposita
sunt ide q e r pole pse sit po
deo ¶ quarto utr q e r pole
p accides sit deo pole ut de
corrupta facere r corrupta ¶
qnto credendum eet utr dampna
re petrum et saluare iudam st
deo pole / sz istud dctiatu e
plus qn qsitu e de r mesita
te dic po

Ad pm nota tres opiniones
quarum p' e dicentium q pole
p inferiores tas e pole simpr et
solo ¶ alii dicut q pole s su
periore tam tam ec simplr
pole ¶ alii dicut q tenentes
viam mediam q no solu dr
pole s inferiores tas n' solo
s superiores / sz aliquid s istas a
liqn s illas dr pole s adeo
dulsa admeta ¶ c' pma obz
sic vno / q pot ca inferior pot
superior et no pot inferior ca c'
dice superior / go id e simplr
pole q pot ca superior / ite
ii cor i stultam fecit deus
sapiam huius mundi glo. b stultu
r infirmitie dei qtepmt' q
e s rones huius mundi que ipe
indicant q in me vero no
repit' / hanc deus stultam fe
cit possibile fore declarando
q illa impole indicat go pole
s superiore tam e pole simpr
ite oim e dcia possibil
omne go verum e pole s virgine

foe pitura edit vim qui ilse
ipius p dicebant go edit sim
pliat pole s no s inferiore cam
s superiore. Item etiam cari e
pole simpr s no s cam infe-
riore go s superiore. Item dm ee
bon & tri & vim e nccm go
e pole s no s inferiores go s
superiores. Item si aliqd se3 ad
ad. si pm e pole & scdm s n
sequi3 si deus facit q vgo
manens vgo pariat vgo ma-
nes vgo pait / s pm e pole
simplr si q deus faciat vgi
ne parere / go virgine pere
simplr e pole. Relinq3 g q
pole e s tam superiore est pole
simpr. & h e opio sca qt qui
dbt m° xix / oia sut possibilia
deo que3 go aut sit distribu
tio p possibili simpr aut no
si p pole simpr no e magna
laus dic po q si possit ea
q sut simpr polia tu go s
dica3 in laude dic po no
sit distributio p possibilibs sim-
plr s p i possibilibs si h go
e pole z pole si dica3 q no
sequi3 qr ex i poli s quid i
sit3 pole simplr / ad n. d3 oi
possibilia sut deo includit3
q e pole s quid ex h go r-
linq3 q pole deo no pont
possibile simpr go pole s
tam superiore no pole simpr
s s cam inferiore. Item cu d3
virgine manete virgine pa
rere e pole deo nl certu m
de h possibilitas e ad grio
actu mane / alia no possibitas
e s cam inferiore z sine cu
trietate / go illud simpr e
pole q e s tam inferiore et
nam. Item q e pole s omne
mod & solu e pole simpr
s q e pole s inferiore cam
e pole s omne mod qr e
pole r° cae inferioris & superior
qr qcqd pot ca inferior pot
ca superior go illud e pole
simpr / pole no solu s tam
superiore no e pole s omne
modu / relinq3 go q no e pole
simpr. Item an pse cappo i
extremis ad d3 a virgo pait
s vbi e pse cappo in extremis
e impole pse ut albu ee nigd
go pse impole e virgine ma
nete virgine parere ex his
go relinqui3 q id q e pole s
tam inferiore e pole simpr.
Ad ipa obiecta tria opio e
q pole aliqu d3 s cas infe-
riores / aliqn s cas superiores
qr h dicto pole s diversa ad
iuncta copulat p diversis pos
sibilibs / vn cu d3 pole e dm
ee bon / h dicto pole copu-
lat p possibilitate s cas superio
res & ideo vda z cu no d3
pole e cecu vide copulat
p possibilitate s cas i feriores
& ideo fla e / istorum sima e
q virgine pepisse no e pole
aliqu tn sunt i pole et de-
det poli faut pole duobs
modis vno mo rparando na
sicut i ceco illuiato & h po
miraculosa s actus nalis
alio au mo dando noua
pom sicut dedit beate vgi
ni pom concipiendi sine viro
& e h po miraculosa & ac
tus miraculosus. Ad pm si ad

e albu aliqua albedine e al
bu simpr. | g° si aliquid e pole
aliqua possi te e pole simpr.
s virgine manente virgine pa
rere sunt sz po aliqua possi
bi te g° simpr. sunt pole ¶
Ite aug. simp g° incorrupta eat
ut ex ea possz si mulier sub
tecto e ut possit si videns
argm. g° sic nec inquantu
e po consedi teo e ut e
rat g° sibi vone inquantu
e po inedi meo e ut inde
at g° inceto est po ut inde
at et incorrupta ut ex ea stat
mulier | g° tecu inde et costa
si muliere e pole simpr. ¶
Ite locum de tecto illuiato pro
ptre an illuiacom tecus inde
bit g° pole e tecu inde ¶ Ite
pole e sine tecu sive pom in
dedi qz jam erunt ai fiet mi
raclm | sz si sit pom indedi
pole z inde | g° pole z sine te
cu inde ¶ R° dd q intecto
pot saltz dici de dicto et de re
subiecta s q dz de dicto ptinz
adpnitem qm qua dono pole
dz v. vitatis nuie nl coiuge
tr indto que quide sundat z
i affirmatoibz et negatoibz
et s ee tonq talitatis et tu
de sz intendebat qui erant
tue oppiomis | pole no de re
subiecta pt acapi ppe nl ap
priate | appate s q attendit
sua theol. que intendit i
cam supiore | et sz no dubit
pole q e pole s cam supio
re qui sunt 2e opiomis p
ut apredit nova sicut aste
dut sue sicut intecto totius
i geometis pro toto ptimio
i logicis p toto uli i mecha
nicis p toto pfco | ppe no
pole q e pole s cam i firiore
qz id e pole et s supiore | et
ideo exopte agentis sed pole
p expte in e po et aptitu
do seu pnacio sicut patz in li
bz et artificialibz | et sz no i
tendebat et recte qui sunt
p opiomis qz pole simpr. et
ppe q e pole s cam inferio
rem ¶ ad oba no p ordine
Rud ad pmu dd q vnu z q ca
inferior no q dicit supiori s
dispo i ca inferi pot qdict
accoi que pot etia ca su
perior ut pz | oculq cecus no q
dicat cause supiori | sz tu ce
citas que e dispo i oculo
q dicat actui videdi qm po
t etia ca supior n. est
pole simpr q tm e pole
deo | s q e pole s omne mo
du | inde au no est pole
s istu modu ipi ceco lz sit
pole deo | vn no z pole simpr.
et nota e dria i accoibz na
libz et miraculosis | i mirac
losis n precedit actus pom | s
i nalibz precedit pom de inde
se actus | et inde z q sue po z
simpr pole qz po precedit actu
ibi no n qz actus precedit po z
¶ ad 1d q obi i cor i sultam
fecit deus sapiam et i glo.
et ibi loqz de possibili s ppe
tate theolo. | vn sesus illiq
locucois e talis | sapia mundi
iudicat i pole no solu s cam
i firiore s et s cam supiore
q a natis vru no vpit s de q
declaravit sibi fore possibile

vn̄ sic ibi pole pro poli deo s
ꝑpetate theo | ꝙ loq de incarna
tōe et passione | et potentia i
incarnatōe et passiōib; | ad i q
que. utrū pole sit v'gine pa
rere | dd' q̄ sic e dinpp v'gine
parere e pole pōt n intelli
dere ul de dō si dere fb'ita
fla e et e sensus v'go pōt pa=
rere · i · h't pōm pariendi | illa
n v'go adhuc h'uit possibilita=
te dōn beate v'gini data fuit
illa pō sic dt damasc | sp̄c sc̄us
supuenit purgans ipam et
v'tute gn̄atiua v'bi dei t'buēs
si intelligat de dō vā z et
e sensus | sic dcm̄ v'gine pa
rere e pole | n notat pō r
rei subiete s; r dicti et nō pos
sibilitas s'cam supiore sic
aū qm̄ mundꝰ ēēt fuit pole
mundū fōe s quo ad dm | et h'
possibilitas i dō q̄ fundat i
ta agete nō i mā | ad id q̄ o=
bz si aliqd sez ad a si aū ce
dens e possibile et qns n sez
gn̄alit' sequit' | tn̄ supto poli
i eodē gn̄e e tn̄ possibilitas
s cam i feiore et supiore | n
sed aliquid e pole s cam
supiore go et s i feiore | pole
aū dicat s admctū | ut tn̄
admagit tn̄ dictōne notate
tam supiore nō pole s caz
supiore | s tn̄ d v'go pōt pa
rere nō pole supr' et r
tate inferiōis | aū nō d pole
e q̄ deus faciat v'gine pa=
rere nō possibilitas s cam
supiore | vn̄ h'nt quida p'ra
q̄ nō sez si e impsitas i cān
q̄ sit possibilitas i nā | q
virtute i cān facit tn̄ supior

ut asina loqui ul v'gine pa
rere desiate possite aie i p'=
onis q̄ anelig z ut dicamꝰ
sine vm̄ e possibile | vn̄ sic
vm̄ ampliat ad ea q̄ fuit s
cam supiore ātā po le vm̄
n e ꝑpes pō | n e in ̄ gcedēdu
q̄ aligd sit pole ul i virtute
sit ul s nām sic possit | v'bi gr̄a
gcedimꝰ dm̄ fac loqui asina
balaā s; pole q̄ n i virtute
e | n s nām sic pōt | s tn̄ gce
dimꝰ dm̄ posse h facē ut
aū fiat s'mo dere nō de dō
pole e deo facē asina ba
laam loq et sic vm̄ fuit et
pole asina balaā loq | s nō
n vm̄ q̄ n pole | ad illud
q̄ obz de creatōne aie | dd' q̄
pole s nām d duobz modis
vno mō cuiꝰ p'ncipiū e nā
sine cuiꝰ p'ncipio e i nā | alio
mō q̄ n e apō nā s tn̄ e gsu
etū ut fiat i nā a cā supior
s q̄ d gsuetudo e altā nā ut
v'bio et instificatō et h'ꝰ | sic p'l'r
go pole d q̄ e pole s nāz
ipius duobz modis | vn̄ et diffic'
miraculū p'ardm̄ et i solutū
p'ardm̄ q̄ eiꝰ p'ncipiū nō e
nā | et p insolutū q̄ nō e q=
suetū ut fiat i nā licz nō a
nā | ad illud dm̄ ēē trinū
et vnū e pole | pz q̄ruo | q̄ nō
d pole r rei subiecte | s h'
n significat q̄ deus ēēt
ens i pō q̄ e fl'm | s; significat
potestas dei q̄ funda sup
virtute rei qua vm̄ e dm̄ ēē
trinū et vnū | ad obā nō q̄
s'cam opiom sic | ad id q̄ p'o
quolt' ep ul ꝑip | oīa possi
bilia sūt credēbi | vtrū fiat
distributō p possibilibz et i po

s̄ cetā inferiore / nō tū ꝯcedit̄ se[z]
q̄ impolia sint possibilia simp̄r
s̄ sūt possibilia deo / n[c] se[z] q̄ p
possibilia / aūt ꝛ li / de gl[i]e ḡhe=
o[e] deus oīp̄s d[z] q̄ pot non
solū que sūt nl̄ s̄i possūt / s̄z
ꝛ s̄i n̄ possūt / pot in ꝯposs[i]a
et inlta ꝗ sūt ꝛ polia s̄ īferiore
cām nl̄ s̄ nām sūt possibilia
s̄ superiore cām ꝯtēd n · ē pole
s̄ inferiore cām / ē ꝑole s̄ sup̄
iore s̄z n̄ ꝯūti[z] · i[d] aū q̄ pole
ē s̄ nām simp̄r d[z] po[e] q̄d aū
possibile s̄ superiore cām n̄
d[z] simp̄r pole s̄z pole deo ¶
ꝛ aliqua n̄o ꝗ obicuī[z] ꝯcedā
sūt ut p̄z ex dcīs / ¶ ad obā nō
ꝯ̄ ꝛria op̄iom que quodā ꝯ
ꝯitate l̄ȝt / d̄d̄ ad ī[d] q̄ p[o] o
biat q̄ vginē p̄itam ēē ꝯpt
pole aliqua possibilitate ḡo
ē pole / d̄d̄ q̄ nō seq[z] n̄ illa
possibilitas sit possibilitas si=
plicit' / s̄ p̄z ex dcīs q̄ possi
bilitas s̄ cām superiore t̄m
cū sit rōne po[e] agentis n̄
n̄ · n̄o ꝓ̄ īmt possibilit[e] s̄pl̄r
s̄ s̄ quid ī re sicut ēē ī cā
nō ꝓ̄ īmt ēē simp̄r s̄ ēē s̄ q̄
¶ ad a[d] q̄ obicit q̄ incepta
ēēt / aūd poss̄ s̄i mulier et
filr ī ceto ut possit s̄i in=
dens / d̄d̄ q̄ ē po actiua et
passiua / actiua d̄r[e] ē ꝯata
et inꝯata / passiua d̄r[e] r[e] po[e]
ꝯate et r[e] po[e] ī ꝯate / d̄d̄ ḡo
q̄ incepta ēēt potēcia pas
siua sine n̄lis ut possit s̄i
mulier / apō actiua inꝯata[z]
cui subiecta ē et obediēs o[f]
n̄a · ut faciat de ea q̄cq̄d vult
s̄ nō erat ꝯcepta pō passiua

vē possit s̄i mulier apō acti=
ua ꝯata sine ea / infixiō / ꝛ io
nō seq[z] q̄ incepta ēēt inde
fīēt / ꝛ s̄ mō intelligēdū ē
in ceco illūiato et ceteris mira
culis ¶ ad ī[d] q̄ ꝑponit iste ce
cus indebit ḡo pole ē ip̄m
cecū inde ꝯsignēdū de dc̄o
vē et s̄ mō seq[z] ꝯpcedēti
q̄ dom ē vm / ex quo iste ce=
cus ē visurus dece / fl̄a / q̄
flm ē q̄ iste cecus potest in=
de / ¶ ad a[d] d̄d̄ q̄ pole ē q̄
iste cecus h̄eat pōm indēdi
loquēdo de pō passiua s̄ s̄i ar=
guat[z] ḡo iste cecus potest
inde / nl̄ pole ē istū cecū in
de nō valet ꝛ p̄t[z] / in pō ac
tiua a pō passiua / s̄z s̄i que[z]
s̄i pot dici possibile s̄ pōm
actiuā postq̄ fcm ē miracu
lū / ¶ rūo / ꝛ aliquibȝ pō ē
miraculosa actus n̄lis ut ī
ceco illūiato ꝛ aliis pō mi
raculosa et actus miraculosus
ut q̄ asina loquat[z] / q̄ ꝯ nāz
ē q̄ asina h̄eat pōm loquē
di et q̄ loquat[z] / ī n̄llis ḡo d̄d̄
q̄ asina nō pot loqui q̄uis
loquat[z] / s̄ nō sit de ceco inio
postq̄ indet pot inde

Q uīr que[z] utrū q̄ ē ꝯ
n̄ nām sit deo pole / ad q̄ arg
vei ī tēlluācam ꝯrie[z] ca / ¶ p
uts pō dei ad miracula sit
ꝯtraria nē / ¶ p[o] uts sit ali
qua rō ī nā ad miracula
¶ ꝛ rio aū pō dei d̄r[z] ī op=
ibȝ inuisibilibȝ et miraculosis
q̄dā facere ꝯ nām quedā
sup̄ nām / q̄dā p̄t nām / vt̄
s̄ sint eadē an d̄iūsa

Q d p̄mo sup̄ ge n̄ nō s̄unt
p a rerū ꝯdicio ut sela

sic fiet s ut si sic potuisset / nec
q tas quas deus voluntarie et
statuit volutate i mutabili id
faciat ergo nõ odit q nam ut ex
costa fiet mulier ¶ Iste aug
i li de ci dei vna portenta inde
esse qt nam s nõ sunt ¶ Iste vo
ep qt nam misertus e bone
alme glo deus conditor ne q nam
nc faciat ¶ Iste ibidem idem ne e
cuiusque rei q de ea facit ex
ergo deus dicere nc faciat q naz
¶ Iste vo recta nõ e contra ro
ni ne recte s silius vo e rec
ta / ergo dicta vo q ipse e recta u
cz contra vom ne / ergo neque ordi
ni ne ¶ q lu i et ecce elyzabeth
cognata tua / glo · ne virgo de
partu desperet accipit exem
plum anus pariture ut discat
deo esse possibilia que ordini
ne videntur contra ¶ Iste ii cor
xii / insignibus prodigiis et virtu
tibz glo signa et prodigia sunt
miracula que q nam sunt virtu
tes miracula q nõ q naz sunt
ut per i pom manus homine a
morbo liberare ¶ Iste vo vi q
nam instus e glo · deus nõ
in contrarie dr aliquid facere q
nam qui facit id qt id q
novimus in natura / sicut appla
mus cognitum nobis solitum cursum
ne qt q cum dr facit maga
lia et miracula vocantur ¶ Ro
na dr tripliciter vno modo soli
tus cursus ne / alio modo nalis
possibilitas ut deus faciat
circa quodquod volt / tercio modo
lex summa ne ipse deus ubi
sit / aliquae actiones sunt i po
ne activa et passiva illa q
sunt i po ne activa dicuntur esse
causa sicut i productione segetum

et hi q alia nõ sunt i sola po
passiva ut i costa erat ut ex
ipsa possit fieri eva / quia i costa
nõ erat po activa adhuc s pas
siva / ideo oportuit ut po de
activa adhuc oparetur / alia nõ
sunt q nõ sunt i po activa nec
passiva ut adhuc q deus fi
at hoc et i his solus deus
e na sine dispositione dicta sine vo
luntas / secundum q dicitur q deus p
modo operatur q naz quando operatur
q solitum cursum ne hominibus not
primo modo et tercio modo inquam / q in
primo modo operatur qt nam qe
q solitum cursum ne hominibus not
vo vi q nam instus est glo ·
dr secundo more esse q nam
q e q usum ne mortalibus no
tum et ibidem q nam dr aps
q e q consuetudine ne ut si
surculus insitus participat fruc
tum radicis / primo modo nc faciat q
naz / quia hic modo na dr nalis
obedientia creature ad potentiam creatoris
si hic modo faceret q nam fa
ceret q creatura potentiam suam
obediret q e i potentia ad hoc per
eis aquisitione ¶ Cum aut dedit
omnibus ut ex eis hoc fieri posset n
in q corporali motu fuerunt et
e exemplum de costa ge ii et
de virga aaron que frondu
in nu xvii / tercio modo nõ pot fa
cere deus q naz / quia nõ pot
facere q se ipsum vo vi glo ·
qt illa summa lege iusti
ae tam deus nullo modo facit
q q se ipsum

Secundo queritur utrum aliqua ro
sit i creatura ad miracula
ut q fit dicitur aug / in costa erat

nt ex ea posset / si mulier go incantatiua e po ad opus miraculosum ¶ sed anima e po pnata ad aptitudine admissiue / tenetas n dt aptitudine admissione go aliqua aptitudo e inde adinde dicendum ¶ qt virgine parere .i. q virgo manes virgo pariat hoc e q ipsi no et q potum no actiua et passiua go no ro i ope miraculoso excepte cause ¶ qt quedam miracula fiunt in quibus nulla pot ee ro incantatiua nt q deus fit hoc ¶ Vno sicut n les rones fut seminales ro nes fut cales rones / ro cualis e duplex .s. data et incantata incantata deus / data po passina incantata s ipsa po simplex cause absque oi disposione adq nt faciat deus q vult / ro seialis e po passiua cause cu aliqua disposione tn remota / ro nalis e po cu disposicione pximiori in qua go e nalis ro ad pductione segetis / ubi al e operato s rones nales n e opus miraculosum / sz solum s rones seminales aut s rones cales / s rones seminales nt i virga de qua fa fut serpentes si / rn s nam ille seiales rones cent pducte i actu et rones seminales fierent nales q cent i pximiori disposicione sicut si porrecte cent virge magorum et putrefacte et certa mutua currerent / sz q na facit paulatim / deus i instanti pot facere / et ideo miraculosum / sz fut alia miracula ubi solum fut rones cales nt i hoc q e / virgine parere et illa fut simpliciter miraculosa / que au s ronem seminale fut preter illa preter miraculosa

Tertio que de dica hos supra nam / preter nam / contra nam / et dd z supra nam fut quod n e facile in na / nec i po no nt i hoc q e virgine parere / contra nam nt que fiunt contrario ceu ne tn terminata ad conformem ne nt hoc q e cecam mdere / preter nam dm fil que preter ordine soli no s no mutatamodum ne fit ex aliquo sunto rones seiales subito pduant aliquid in q ee q longa temporis mutatione sine putrefactione possz s nam in ee pducu que quodam mo dm mirabilia s rone modi pducendi i ee sz q subito quodam mo dm nalia si sz rones seminales que offerente se temporis opportunitate i rerum consilium spes nalit prodeunt / sic de virgis ex o viii / vn aug i pricia mundi ela insunt in rebz queda occulte seminarie rones quibz cu data fuit opportunitas temporis prorumpunt i spes debitas suis modis et finibz illud go in quo insunt seminales rones licz p ad aliud excreent rn d3 contra nam sz s preter nam

Quarto quer utrum q expositum sit idem sit deo posse et nri q no q si faceret q albu manens albu eet nigrum faceret q ordinatione sua et

inpucia / no pot au face gt
ordinacone sua / go no pot
face q albu manes albu
sit nigr ¶ qtc aug de na i
nocencia / ome corpus i a
corpus mutal posse credi
bile e ꝫ q e corpus i aiam
ronale posse quti crede ab
surdu e / qm sic deus opo
tens e ut nqm sue rons in
stituta euellat / ꝫ instituta
sue rons sut ut opposita no
sit simul i eode / go no pot
q face / nc et post hic tur
mutacones quas ponit aug
facere ¶ ite sicut no e pole
deo face gt pom / ita nc
q ultate nc q bonitate ꝫ
sue ultati repugnaret si ee
t no ee simul atqpent de
eod / qꝫ si hoc facet q ulta
te facet / ee au vm ꝫ vm
ultate p / go q ultate sua fa
cet si opposita simul ee va fa
cet ¶ q uqd deus pot face
de trinito intulu et ego / go si
milit q albu sit nigr ¶ ite
mag distpant eator et ta
ta qm albu et nigr / qꝫ al
bu et nigr sut sub eode ge
q n eator et ouma / ꝫ deus
potuit face q eator eet e
ouma / go pot face q albu
sit nigr ¶ ite sime differe
entis sut ens ab alio / ens
no ab alio / ꝫ p drie entis
mag differut qm albu et
nigr / go si deus potuit fa
cere qd ens no ab alio f deꝰ
eet ens ab alio p hoc multo
forcius pot face q albu sit
nigr ¶ ite hil v. li de tri

psius pratis e id nam p ipse sa
cientis q signat smo docent
et ita cu qtqd pot efficia por
sit tenet ultatis nam q do
coequat et mlt duce q p
sie po e q deus possit fa
ce qtqd dia pot / ꝫ sermo
dicentis pot significare q
albu sit nigr / go deus po
t id face ¶ ite qis cu qcep
to e q beniosior e po dei
ad faciendu qm aia ad co
gitandu go pot face albu
ee nigru / chimera p hoiem
ee asinu et nc et si si q pot
face qtqd pot ymaginari
¶ ad hoc nc teme assigna
do cu vo modestia / dr q si
po dei capiat ab aia abso
lute no potit aia de ea
nc capere i finitu pelagꝰ
sue pratis / ꝫ cu aia specu
lat diam pom ut ordina
ta ꝫ qdicom pratis / ultatis
bonitatis / dico q pole deo
ꝫ q posse po e qs / et no pot
q e i pole ꝫ si dixit sicut
hr i li de regulis theolo
qꝫ qt diat sue po e ettnita
ti ul bonitati sime maies
tatis no queret ut facet
maiore se / ite ultati eiꝰ
qdicet face de eode simul
ee et no ee / ite bonitati ei
qdicet dampnare petru et
saluare iuda et pcare ꝫ go
cu dꝫ dia aliqmd deo pole
cogit q n detrahat po e
eius ueritati ul bonitati ¶
q go obꝫ q pot face q al
bu sit nigr qꝫ potuit fa
ce q eator sit eatua / qo
aliqd incipit ee ad p ne

generacom vel p nem vnione
sed modo d q deus fecit q c
ator eet caīa no p nem gicio
ne vel gversione / et eode mo
pot pot de9 face q albu sit
nigrum i q album termat ni
gro s no e pole q album fi
at nigrum p nem generacom sic
sit apte alta / n n sed eet
posse / qr manente na albedis
et na nigredis a se facta no
posset face albu nigrum / vn
si faceret album nigrum optet
mutare naam a se factam q n
e posse quid pbo / qr mate
na albedis e dice album
no e nigrum et eqo go faci
ens albu ee nigrum faciet
album no album et h gstat q
no e poe sine posse / ad
id q obiat plus differt ens
ab alio no ens ab alio / q
duo encia ab alio et tamen de9
pot face q idem sit ho et
deus i q eade psona sit ho et
deus no q h na sit illa sic
no pot deus face q na al
bi sit na nigri / pot tn fa
ce q eade psona heat albedine
et nigredine no mutata
na / ad auctte hyla dd q e
loqui de dictione dupl et
s q copulat adrom intius
vel s qd copulat adymagi
nacom l fantasiam / p mo
qlibet pot dici qr e discordat
a prima vitate / de9 pot face
sed mo possunt multa dici q
no pot deus face qr gdicet
sue vitati vel alit dd q n
fuit intecō hilarii de dictcte

hoie et vbo eius / s dicitem
applicauit prem verbu filiu
voluit go i h dice q equlis
pote fuit pat et filius qr h unt
eande naz ut sit sermo no
solu declaratus vel figuratus s
e operatiuus

Queritur utrum q e ipole
p acius sit deo pole ut
de corrupta face incorrup
ta / ad q pbo q deus oia
possit no pot de corrupta
face incorrupta s gstans
e q e i pole p actus qr aliqd
fuit i pole vlniqz g q i
pole p actus no e pole deo
/ ctra aug contra faustum / quis qs
ita dicit si oips e deus
faciat ut que fca sunt fca n
fuerit n videt h se dice / si
oips e faciat ut ea que ve
ra sunt eo ipo q va sunt falsa
sint / sua qnippe qua dnis a
liqd fuisse ideo vera e qr id
de quo dr fuit et no e / h aut
snam deus falsam face no
pot qr no e gria vitati / go
deus pot face ut aliqd n
sit q e / et pot face q aliqd
no sit fuem q erit / go pot
face q id no fuit q fuit
scbtū / go pot face q corrup
ta no fuit corrupta / ctra
snia qia d9 aliquid fuisse
e va vitate creata / s deus
pot face de sic dato q no
sit / go pot face de isto no
aliquid fuisse q tu n sit
go q n fuit q e gt aug
/ ctra aug mag i pole e
q e impole qr se qm q e ipole

pacacius / si ergo pot impole esse
sit determinato facere nullum ergo
pot facere de preterito non preteritum
aut quod non est preteritum ¶ Et adhuc pie di-
cunt quidam quod deus possit
facere absolute de corrupta
incorruptam et de preterito quod
fuit preteritum et huius opinionis gil-
bertus / ad id non communi contradicit
quod cum dicit deus non pot facere
et dicit non posse illa consuetu-
dine loquendi in scripturis qua
dicitur aliquid sed tamen in notescit et
aliquid tamen in notescit esse statim dicitur
non posse a iohanne quia non ostendit se
posse id est non legitur sed fecisse sicut
legitur mortuos suscitasse et
huius ¶ ad illud non augustinus contradicit
quod deus pot facere quod istud quod
est preteritum numquam fuit quantum
in se est non id est per se sed aliter ad
res quam se habet ab eterno tamen
preteritum presens et futurum ex par-
te rerum sunt non ex parte dei
ideo cum dicitur quod factum est non po-
test non fieri necessitas est ex parte
rei non ex parte dei / ideo cum dicitur
quod factum et sic cum dicit augustinus / deus
non pot facere quod preteritum non
fuit preteritum loquitur cum suppone
preteriti sic est non pot facere quod a-
liquid simul simul sit preteritum
et non preteritum quia istud non est po-
tentia de quo enunciatum fuisse
pot facere quod non fuit ¶ aliis
non videtur aliter esse dicendum attenden-
tes quod posse deum non respiciat
nisi solum quod possibile est / possibile autem
non est facere quod aliquid preteritum non
fuit ¶ ad primum ergo obiectum contradicit
augustinus contra faustum sic / et facit
deus de aliquo quod non sit quod

ideo esse inveniunt de quo fiat /
velut cum aliquem qui cepit esse
nascendo faciat non esse mo-
riendo / sed non factum et nemini
de quo fiet contra cum dicat ut
id quod non est faciat non esse /
quicquid autem preteritum est iam non
est quod si de ipso aliquid fieri pot ad-
huc est de quo fiat / et si est quomodo pre-
teritum est quod dicit non relinquimus contra
quod de hoc quod preteritum est non pot
deus facere non fuisse nunc est
sicut dicit quod prius est quod pot fa-
cere non esse / quia prius est ens actu
nunc dicit quod futurum est pot facere
quod non sit futurum / quia futurum est
ens in potentia / preteritum non nunc ens
in potentia nec ens actu ¶ Si non
obiciatur si preteritum non est ens in
potentia nec ens actu quid verum est
/ adhuc contradicit augustinus / ideo verum
est illud fuisse quia in mea sententia
verum est non in ea re que iam non
est ¶ ad hoc contradicit augustinus contra fau-
stum manicheum / si contrahatur ubi
sit hec vera sententia pluribus denominetur
in animo nostro cum id verum sciamus
et dicimus sed et non de animo nostro
ablata fuit cum id quod scimus
obliti fuerimus manebit ipsa
veritate sed non animo erit illud
fuisse quod erat et non est / et non
verum erit iam fuisse quod erat
ubi animo erat cum quando fiet fu-
turum esse / quod non erat / huic ve-
ritati deus non pot adversari
in quo est summa et incommuta-
bilis veritas quo illustratur
ut sit quicquid in quorumcumque ani-
mis et mentibus verum est ¶ ad
id quod obicitur cum magis impossibile
est quod impossibile esse quod pacatus

119

tui9 q̄ ē accipe extrema ut
usq3 i possibilis dupli ut i
ee ut i si si i pole accipi
tm ee impossibilius z q̄ ē i
pole pse q̄ si infi i possibi=
lius z q̄ ē i pole pracius / et
ta sim9 z q̄ i pole pse ē
de illis i possibilibz que sut
i possibilia ex ordine nō
ut trinitas si mutuu sut pos
sibilia ex ordine inuocabili
adeo qui ē sup ordine nō
ita adeo possit iste forme
succede' in nu si for trina et
mutuli / q̄ m inqua ē forma
trina pot i pime form mutu
li / s q̄ pfectu fiat no pfectu
ut fiat fiubm ē ordo irre
uocabil / q̄ ē ordo s i qmu
tabilitate pime ntati sicut
apparuit ex verbis aug 9 faust

[Q]uom restat qrendu de
diuinatone po'z causarz
apo pima et sub quada se
nitate tia ista reqruut i
suis locis ppam inquisicom
et si amplius discucient i
suis locis / querit go si'
pmo utz ex dia po fluxit
po paciendi sine susceptia
2o utz a dia po fluxit ois
po agendi / tcio utz adeo flux
it ois po psidedi / quarto
madet queri de po psidedi
que ē angli ad anglm / qu
to de po psidedi que ē hois
ad aialia / sexto de po que
ē cause corpee sup i corpea

[Q]uantu ad pm arguit sic
ad ois na sit adeo sic
clamant ois scripte / po au
passiua sine rceptia ē i na

nē go ē adeo / qte qd nā est
et q̄ pot rcipe forma / totu
z adeo go po rceptia ē adō
qt quitqd z adeo exem=
plar ē inpo s po rceptia
exemplar n sit in deo q̄ nō
ē rcepcoi inpo / go po rcep=
tia no ē adeo / tcio. q̄ po
rceptia duo i portat. s capa=
bilitate et indigecia / rone i
digecie no est in deo nc sit
exemplar inpo / s rone capa
bilitat qua si qtinet hanc for
ma ut illa / adeo z et i ipo
exemplar sit cu ipi9 dei sit
qtine'oia sicut nā ut po for
mas / tu alit et alit d3 de9
qtine oia et nā formas
ita deus qtinet oia gnas
et nullo indiges. materia qti
net form tanqa ab ipa qple
tu ee et pfectom rcipies

[S]cdo quer' qualit a dia
po fluxit po agendi
adq sic ro xiii no ē po
nisi adeo s po pcandi ut cor
rupedi bona nra ē po go
ē adeo / qte Job i d3 q̄ da
ta ē potestas a diabolo ad
temptandu Job. et si adeo et
Jo xix d3 pilato n haberes
i me po et / qte adam ista
tu i noc hunt hanc pom s
peccandi / et no ase nc adia=
bolo go adeo / qte aug / no
bilior e na que pot peccare
qm illa que no pot pcare
go po peccandi ē de nobili
tate nē s quitqd ē de nobi
litate nē adeo ē / go po p
candi adeo ē / qte quitqd
ē de qmedacone alitq nē

a deo z / sz ea xxxi, q̄ndat
ho qui potuit trasgredi et nō ē
trasgressus g° posse trasgredi l
peccare a deo ē / ꝯᵃ ansel pō
peccandi nō ē libtas nō pars eius
sz similitudo qua hʒ ho ad deum ē
i li a / g° quātū ad pōm peccan
di q nō ē li a nō pars eius ē ho
similis deo g° nō a deo puenit
ei h' potestas s. peccandi / ꝯᵃ
pō diffinitur per suū actū et ab
illo accipit suam pfectōm
g° pō peccandi diffinitur p
suū actū peccare et ab illo acci
pit sua pfectonē / sz h' oīo ē
dissimilis ap° / g° pō peccandi
nō ē a deo / ꝯᵃ quero tū dicat
qui resistit potestati dei ordinatōm
resistit / ut dicit qui resistit po.
peccandi resistit ordinatōi dei
quia talis quero utrum sit eadē
pote a benefaciedi et malefa
ciedi / ur q nō / pō n benefa
ciedi pcedit ex beneplacito dei
pō malefaciedi ex iudicio dei
q̄ q dicit aug i li de spū et
aia / homo tn accipit potes
tate malefaciendi ex iudicio
dei uenit potestas benefaci
endi ꝯtr° ē beneplaciti g°
penes tales differunt pō be
nefaciedi et malefaciedi g° nō
ē eadē h' pō et illa / ꝯᵃ
pō benefaciedi ē ad pbatōm
bone uotis / potestas male
faciendi ad dapnatōm ma
le uolūtatis / sic dicit aug
i pdto li / g° nō ē eadē h'
pō et illa / ꝯᵃ dulsi sūt
motus qui tendit sursū et
qui tendit deorsū et ꝯ
rii g° pō per quas eliciut
actus / sz pō benefaci sursū mo
uet p caritate / pō malefaci
endi deorsū trahit p cupidi
tate g° diuse erunt po. et ꝯ
rie / ꝯᵃ aug li a ē facultas
uolūtatis et rōnis q bonū
eliciūr gra assistente et
malū eade desistente / g°
eadē ē pō benefaciendi et
malefaciedi s li a / ꝯᵃ ad
pmū dd q cū dico pōm pecca
di duo dico s pōm facie
di hanc actōm / et h' pō ē
bon / et q h' actio ē pam / uū
ansel i li de casu diab / po
testas uolendi in recte et
ipm uelle sunt ad bonū s
h' dicimus q pō peccandi nō pō
faciedi hanc actōm i quātū
actio ē a deo ē / sz si defor
tas illa q i pō peccandi ratio
rōne peccati a deo nō ē / sz h'
difformitatis pricipiū ē uolu
tas mea s q ē i actu et nō
i pō bn / nō n pō uoledi
malu / defortate dicit / uolunta
te aū dq nō s q ē a deo sz
s q ē ꝯnd et ideo attribuit
s q dicit damus / ꝯᵃ ad s q obi
q pō peccandi nō ē libtas nō
pars eius dd q hc intellr quātū
ad deformitate que ē i act
tu peccandi nō quātū ad ipaz
actōm / ut dd q h' ꝯ rōn ro
ne libtatis / li m a ē q sui
gra ē et h' in deo / i cāca
aū libtas qua s. hʒ ptate
faciedi quāz potestas aut pec
candi nō ē potestas facie
di dd sz deficiendi / et hc rōne
deformitatis sūt addite a deo

s li' q no cz libtas nc ps libta
lis et fit nc adeo ¶ Ad tcia dd'
q dissilitudo e rone deforita
lis nc rone acois et p li' pz so
lo ad alia oba ¶ Ad 4 q queit
utru qui resistit ptati pta
di dei ordinacoi resistat Rndz
orig sup pdcm bonu Ro sm
utru potestas psequedi bonu
sit adeo ad hoc mgr breuit
Rndem9 q nemo qui nesciat
q visus nobis adeo donat9
e et auditq et alij sesus tu
ptate nra cz ut sic nl sit eis
utam / sic g li9 ptas adeo e
s abusus no s li' dq q resiste
potestati q si n sit potestas
e resiste dei ordinacoi / s
resiste po' hnc ne s exeat
i actu hnc malu nl abusu
bonu e / nc ot dei ordinacom
s poci9 qformac se ordinacoi
et volutati dei / Vn orig tu
d qui potestati dei resistit
ul li n intellr de potestatib3
que psecucom inferut xpie
fidelibus / silr qq et ambs9
ordinaco potestatis adeo est
s abusus a malo ¶ Ad hoc
q que ntr sit eade po bn
faciedi et malefaciedi / dd'
q eade e po et li' e po bn ac
s q li' po e adbnfaciedu
li' lit a na qd no admale
faciedu hr lit codefcu ¶ Ad
ad oblm dd' q dusitas cae
no attendi quitu adpom s
qctu ad exitu po' i actu qz
n li' po exit i actu bou li'a
bnplacito dei e / q no i actu
malu li' ex indico dei e ¶ Ad
illud qd obz q motus sit q
rij et ita po' qtrie / dd' q illud
intellr de potencijs naalib3 que
ita debiate sut ad unu q n
possut ad altm ut leue sur
su graue de orsu / s no sic
de ronalib3 potencijs i quib3
sut motus volutarij que eu
sut adqria ut bon faciedu
et malu no pp li' diuo qne
po' s poci9 qtrior

Tercio que ntr adeo flu
xit ois po' psidendi cu
q sic obz dnm et suitus q
ututr qr corlatia sunt / s s
uitus hit origine expco go
et dnaco pbato modie aug
xix de ci di nlla na in qua
deus hoiem qdidit sui9 e ho
minis aut pcti s pncipm
suitutis pcam e ¶ Isto ibide
qdco suitutis pure intellr i
po' pcat ¶ Co Ro pm ois po
testas adeo / s potestas e dnu
go e adeo ¶ Ad Ro dnm et s
uitq in effcu expco sut ta
q exca nitoria / potestas
no dnandi adeo e tanq a
ca qseute / vn no e i qes
idem hre dusa pncipia di
usis respectib3 / s de hic plem
us inquiret intctatu de
legib3 et pcept

Quarto que depio psidedi que e angli ad an
glm ¶ Ad q sic gregori9 Ubi n
deliqmm9 omes pares sumus
no sic e i angelis sut n
ubi troni et dnacoes / que
go vn e lit q i na lira n
sit ordines sicut i angelis et
ur q i hoib3 sit ordo a na

fi. n. homo stetisset unius fuisset per
spicatior alio | ergo in eis est
ordo angelorum ¶ Item cum quod dominatio
non debeat esse ordo in angelis
ordo non cessabit dominatio
cessabit ergo dominatio non debet esse
ordo | ¶ probatio medie in hominibus
euacuabit omnem principatum et
omnem potestatem | sicut dicitur in cor
xv. ergo similiter in angelis euacu
abitur omnis dominatio ergo dominatio
in angelis non est ordo ¶ Solo
sicut dicit beatus dyonisius intitulatur
dominacione | dominatio dupliciter
intelligitur | Uno modo dominatio idem
est quod preminencia alicuius creature
respectu alias creaturas quantum ad naturalia
alio modo dominatio idem est quod
potestas cohercendi alias crea
turas | si hoc dupliciter accep
tum dominacionis ¶ Dicendum est ad obiectum
dicendum quod si quod dicit preeminencia
in naturalibus respectu aliorum et ordo
sic est in angelis et esset in homine
si stetisset in statu innocencie
¶ Quod ergo dicit quod ubi non deliquimus
pares sumus dicendum quod hoc est verum
si quod dominium intelligitur potestas
cohercendi hoc modo dominium non haberet
locum in homine si non peccasset ¶ Quod
autem dicit quod dominaciones sunt in
angelis | hoc intelligendum est de domina
cione que est preeminencia unius
respectu aliorum quantum ad naturalia propter
nam alii angeli alios illuminant
purificando purgando ut
dicit dyonisius ¶ Quod obicit quod in homine
cessabit potestas et prelacio
ergo et in angelis dicendum quod hoc verum
est quantum ad ministerium quod habent erga
creaturas inferiores sed angeli [illegible]
hec plenius explicabitur in tractatu

¶ Quinto queritur de potestate presidendi
que est hominis ad animalia
utrum scilicet dominari omni creature
inferiori dignitas et quod illa dig
nitas magis debet dari an
gelo quam homini cum angelus sit
dignior creatura quam autem detur homini
hoc genesi i ubi dicitur presit piscibus
maris etc ¶ Si dicatur quod po
testas dominandi creaturis data
homini est propter hoc scilicet indigenciam corporis
contra indigencia est in homine ex parte
illa qua est defectus in ipso scilicet ex
parte corporis | sed potestas in eum
illi ex parte illa qua est perfectior
scilicet ex parte anime genesis i faciamus
hominem ad ymaginem et similitudinem et presit
et hec autem ymago attenditur ex parte
anime non ex parte corporis ergo cum
potestas dominandi insit ali
cui ex parte illa qua est perfec
cior et nobilius non erit indige
ncia in homine causa dominandi aliis
creaturis ¶ Item dominium id debetur
genesi i ad dicitur presit piscibus etc et genesi
ix terror vester sit super cuncta animalia
terre queritur ergo ad quid vel qua
racione date sunt homini ille due
potestates vel ista geminata
dominandi potestas ¶ Item dominari dicitur
aliquid alicui inquantum timetur
ab illo vel quiete regitur ab illo
primo modo data est homini potestas
dominandi super creaturas sensi
biles unde genesis ix sit terror vester
super cuncta animancia terre | sed hinc
est quod timor inerat animalibus ex
hominis aspectu | adhuc autem quod inerat
timor creature sensibili
nociuus est aspectus rei similis
scilicet creature sensibilis ut patet in leone

121

qui suo aspectu timorem incutit
in minoribus animalibus / sicut videmus de a
leone et a minoribus animalibus
timetur dicitur / habent autem simi
litudinem sensibilitatem qua ali
is creaturis et caret timore
non est reperire in angelo etiam
non dicitur ei datum dominium super a
lias inferiores creaturas / sed datur
est homini ratione sensibilitatis qua
assimilatur aliis sensibilibus creaturis
sed non modo datum est angelis / An
timi xxvij nemit (?) dicitur ad bala
am glossa origenis usus sermone
opus est in mundo et angelis
qui sunt super bestias et presunt
animalium natalitati virgultorum pla
tacionum et et ceterorum incremen
tis et qui presunt operibus suis qui
creature lucis intellectum et consul
tores dei agnicionem et virtutes dicas
suam docentem ¶ ad illud autem quod
dicitur quia bis collata est homini hec po
testas dicendum est quod domino sunt impo
sitione scilicet natura et ratione / ratione quarum
dominatur ei quia primo presunt piscibus
maris et cetera ex parte rationis ·
dominandi est ei gen. ix terror vester ac
tremor sit super cuncta animalia
id est super cunctos irrationabiliter et
more animalium viventes / primo quod
collatum est ei dominium ratione na
ture non eo quod rationabiliter vivat

Sexto queritur de potestate que est creature
corporee super incorpoream ·
queritur ergo utrum creature corporee
habeant potestatem super incorporeas
vel econverso ¶ et videtur quod creature cor
porce habeant potestatem super incor
poreas sicut quod dicit rabi moyses et alii
philosophi de quibusdam animalibus que
sunt corruptibilia contra dicit unde
quod per potestatem sentiencia que
est in corporibus supercelestibus sunt
huiusmodi animalia / sic ergo corpora superce
lestia potestatem habent creandi aliqua
corpora et sic habent potestatem super
animas ut videtur ¶ augustinus super gen.
viij ad literam dei providencia re
gens atque administrans uni
versam creaturam subdidit omni
bus omnia sibi deinde creaturam corpora
le spirituali irrationale rationali
et valenciorem valenciori deo
lex et eodem viij ¶ quod gratia dicitur ad
illud autem quod obicitur de potestate
corporum celestium in animalibus que
sunt corruptibilia / dicendum est quod per
ipsa corpora celestia solummodo fit
preparatio / et postmodum datur a
deo ipsa forma si anima sensibil
iis est ipsa forma et infusa simul
preparatio est vel inseparabilis si autem esset
infusa esset separabilis ¶ queritur
et incidenter utrum spiritualis
habeat potestatem super omnem sub
stanciam corporalem / et pro quo
de lucifero utrum sic habeat hanc po
tenciam / et videtur quod sic job xli
non est potestas super terram que
possit ei comparari / dicitur de lucifero
ergo eius potestas excedit omnem
potestatem et fortem / contra gregorius a
si beatitudinem perdidit tamen mag
nitudinem nature non amisit qua
omnia humana superat ¶ iste hoc principaliter
de bonis angelis quod si habeant
hanc potestatem super creaturam corpor
alem / augustinus iii° de trinitate ad litteram / angelis
sublimibus deo fruentibus sub
dita est omnis creatura corporea omnis

irronabilis uita / ois uolutas
infirma uel praua ergo et ¶ q9
iur q potestas tm sit data ppo
hoi in vlt / data e ei ois pt
tas in celo et in tra no ergo a
gelis bonis uel malis ¶ Ite
ambros9 sup id lu iiij oia t
dabo tc oia sibi ad tpt ee
pmissa no ambigit qz qui p
misit ordinauit / nc potestas
mala ez / s ts qui maleuit po
testate s h' ur q angelus ma
lus no heat potestate sup c
atura3 inferiore h3 ei pmittat
ad tpe duare ¶ Ru° dd' q ma
li angli nllam hnt potem n
solo qn eis pmitti3 coartati
ei e ooz po q bn apparuit
in viij ubi petierunt a xpo
ut mitteret eos in gregem por
coz · glo sup illu locu uel pot
dya9 nisi pmissus s ad e ita
de bonis angelis aug9 sr9 ge
ad lram hoc de subditis / uel
ad subditis catius agunt q
no ordo posait puente illo
cui subiecta sut oia accipiunt
in pmo uba trinitate s q p9
tea opant3 in eatus / quod au
coarctata e uel limitata po
maloz declarat aug9 et ab ipo
accipit hu de sto vic dicens
modat3 deus iiij or modis o
paciones maloz termino ualit
collate potatis miraculo mid
bilit / illate passionis obstacu
lo gt dicetis occulte difficulta
tis / vn exo viij digitus dei e3
hic et indicio opantis intrinse
cus disponis ppo au hoi data
e ptas oio libera uttalen9 co
arctata in in tra tm s e t

celis sup anglos hoies et
alias catuas h' 3 q ipe dt
in· uel data e in ois ptas

¶ Adiuuante gra saluato
ris post inquisicom de
po qrendu 3 de scia dia t
hic modu ¶ p° quid sit s
rom intellue ¶ s° p qd sit
¶ cas omi9 sit / e to quo sit

¶ Circa pmu que3 quid sit
scia dia s rom intellua
¶ ad q sic aug9 t li de trin
scia e ipa sapia / sapia id
q ipa een qz t illa trinte
no e aliqud separe qm
ee / ergo scia uel aliud e qm
dia een / que3 ergo utrz aliq
qnote3 pt rom conae t
scia et ur q sic dt · n · hu
de sto vic / scia que de ullo g
et ipa ulla 3 ois ergo scia
de aliquo 3 / qz si uel eet d
quo scia eet scia ulla eet
ergo e ex scia qnotat3 rs a
sabile ¶ Ite scia e assilacio
intellcs ad rem scitam s g
assilacio qnotat rem / silr et
scia quotabilt ¶ Ite hu de sa
vic in fine sme / scia e q
stetiu & futoz et ergo scia d
rem ad res existentes sit
pscia ad res futuras ¶ 9
xxxv d · i · d3 si ulla eent fu
tura / eet tn in deo scia s si
res in eent fute no eet
dia9 rem ad eatura / ergo insia
in req3 rs ad eatura ¶ Ite
au d3 deus sare sed3 dia
scia / no tn qnotat3 rs
ad eatura ergo eadem ratione sicut sua

nominis scientie non importatur respectus
ad creaturam. ¶ Item ad idem dicit Augustinus
xv li. de tri. non. divina sapientia cog-
noscens se ipsam cognoscit omnia
non quod alio modo cognoscit et
scit omnia quam se ipsam sed omnia dico
cognoscit se sive scit / non conno-
tatur respectus ad creaturam ergo nec si-
li(ter) cum dicitur scit res. ¶ Ad illud potest
dici quod scire aliquando dicitur abso-
lute et tunc non connotatur respectus et
aliquando dicitur respective ordine relat(ionis)
racione / sed licet dupliciter quam quam-
cumque relacionem cuiusdam respectu fu-
it fit non importatur respectus / quam
non respectum dimissi et fit importat
relationem / et licet dupliciter si quam in actu
nisi quam in habitu ¶ Dicitur quod deus dicitur
scire se / scire creaturam / aut ergo
univoce aut equivoce / si uni-
voce ergo una est ratio intelligencie
utrobique si ergo non connotatur respectus
cum dicitur scit se / nec similiter connotatur
cum dicitur scit creaturas / si equi-
voce ergo alia ratione scit se et
creaturas ¶ Concedendo se scit et
creaturas sicut dicit Augustinus ergo una
ratione scit se quam creaturas ¶
Item obicitur contra hoc quod dicitur / cum dicitur
deus scit creaturas connotatur
respectus / cum dicitur deus scit absolute
non connotatur respectus aliquis / si ergo non
connotatur respectus aliquis / ergo scientia de
virtute nominis non connotat / sed ista
racio non est nisi considerare nomen
divinum in se et in coordinacione
si nomen aliquid non connotat in se
nec de virtute nominis aliquid
connotatur in coordinacione patet
enim quod in omnibus nominibus divinis
connotativis est connotacio et est
coordinacionem ut patet in hoc nomine
creator et dominus et huiusmodi et sic de si-
ngulis / si ergo hoc verbum scit est
coordinacionem non connotat nec
in coordinacione connotabit
quantum est de virtute significa-
tionis nominis ¶ Item obicitur contra hoc quod
dicitur quod non connotatur cum dicitur deus
scit se / et propter quod connotatur respectus sed
non ad creaturam / sicut cum dicitur scientia
intellectus eorum aut quod additur a-
liquid preter eorum racionem in-
telligencie cum dicitur scientia aut non
et constat quod sic / quia scientia est assimila-
tio intellectus ad rem scitam / sed sicut
dicit Hylarius similitudo non sibi est
immo similitudo est dicit quorundam
aliquorum et aliquo uno / ubi-
cumque est similitudo est et respectus plura-
litatis ergo cum dicitur scientia / intellectus
intellectus respectus per quam probatur plura-
litas personarum quoniam ergo divina
scientia dicatur ad se ut cum dicitur
deus scit se tamen connotatur respectus
personarum quia connotatur similitudo
vel assimilacio ¶ Dicitur querit ulterius
si ista similitudo intelligatur ut
exemplar sed quod dicitur quod divina scientia nec
aliud est quam divina eorum significa-
tata ut exemplar / si sic contra /
scientia non est causa rerum / quia scientia dei
est malorum nec tamen deus est causa
malorum sed exemplar est causa
formalis / deus enim est causa formalis
exemplaris ergo scientia non dicit divinam
eorum ut exemplar ¶ Item exemplar non
est rerum non existencium sed scientia
est rerum non existencium ergo non
est idem scientia et exemplar ¶ Item
queritur quare dupliciter nominatur
divina scientia ut patet xxxv. d. ii. li.
sententiarum nominatur enim scientia sapientia

pscia | dispo | puiden | pdestina
to | ar̃ n' q plibȝ mod' debet
notari | tn̄ sic pdestinaco e
pscia saluādor sic rephaco
e pscia dapnādor sicut g°
pdestinaco dr̄ scia sc̄e sic
dr̄ scia rephaco ¶ Itē que-
ritur utrum dr̄ scia memoria p-
teritor sicut pscia futuror ut
uta sciant' ab īpo pt̄ita sic
futura ¶ R° nom scīe signifi-
cat scīam ēēn̄ principalit'
n̄ tn̄ sigt scīam ēēm ut
ēēm s̄ ut h̄itu scia em̄ i
nobis ē h̄itus ad cognoscend'
sicut ab̄tus ē h̄itus ad opēr'
ē au n̄ aliud scia sine ite
h̄itus qui assilaco intellectus
ad rem | s̄ silitudo pot ēē
i actu uel i h̄itu sic pȝ posi
to q nullus ēēt color | et q lux
haberet silitudine omn̄ color
lux haberet silitudine ad omes
colores i h̄itu silr̄ remotis
sensibilibȝ scia q ēē sicut lux
hēt silitudine ad illa i h̄itu
s̄ no i actu ¶ Dicendū g° q
ē silitudo in actu et ē silitu-
do i h̄itu | Itē ē silitudo ad
res et ē silitudo a rebȝ sili-
tudo ad res ut pȝ i arte | Itē
ē silitudo rei penes intellectu
speculatiui et silitudo rei pe
nes intellectu practicū que
si cōpet' ad opus dr̄ ars | scia
g° dei loquendo p nos dr̄ scīam
speculatiuā n̄ a rebȝ s̄ ad res
i h̄itu n̄ i actu | ad se au i
actu | dico au scīe i actu qua
intellit res existētes i actu
sine i n̄a cōa no solū i actu
ta | inh̄itu qui intellit i suo

exemplar' uel in arte silitu-
do g° speculatiua dr̄ ut osten
dat' q p̄ma intēco sue u
ȝ ut i tento artis i quietū
h̄i' uel exemplar' uel ab̄tu
q ē bonor et malor | adu
no dr̄ n̄ s̄ dependēcia s̄ s
tam ut separet' absciencia s
que accipit a rebȝ | ideo dyo
de di no | tia euentibȝ ena
disponens nouit dnīs intellectus
s̄ corpo | īmpo s̄ cam omn̄
notacia et scia percepit | do
res nō dr̄ i h̄itu q sic dt
hu. de sco uic audicemus q
oia incatoe ab eterno incā
ta fuerit quo ab ipo tepea
crata sunt et illic sciebant'
ubi hēbant' et eo mō sciēb
quo hēbant' et nō cognou
aliquid extra se deus qui
oia hēbat īmse | adse no i
actu dr̄ q sp ē actu sibi pi
¶ Ad id g° hug' q obi' q sc̄i
ē de aliquo dd' q quietū ē
de noīe scīe no dicat rōm ad
caturas i actu s̄ i h̄itu s̄
ad dr̄ sit catuas q reducat
res ab h̄itu i actu ter. n. dt m
i actu ¶ Ad id q obi' q scia
ē existēcium dd' q existēcia
intelligunt' uel i sua na uel
i ca | Itē i ca intelligunt' l
i po' cae uel ut i dispone
sue cause | tū g° dr̄ scia ē
existēcium dr̄ accipi existēcium
i po' cause sic dt hug' si
li dd' q assilaco dr̄ i itelli
gi i h̄itu uel i actu tū dr̄
scia nolut assilaco intellectus
ad rem ¶ Itē ad id q obi'

ac dicitur deus scit se | non connotatur
res aliquas | Ad secundum dicendum quod non con-
notatur respectus in actu sed signi-
ficatur scientia sua ut similitudo
ipsa cum scientia non sit de sua po-
testate sed similitudine non quae
sit causativus sed magis ad causatum
etiam si nulla sit causatum | Ad tertium
connotatur respectus in habitu con-
ceditur ergo quod eadem ratione dicitur
scit se et scit causatum | sed tamen cum
dicitur deus scit se connotatur res in
habitu cum dicitur scit causatum in actu
¶ Ad id ergo quod quaeritur utrum con-
notetur res personarum cum dicitur deus
scit se | dicendum quod quidam dixerunt
quod non immo abstractis personis
esset dicere deus scit se intelligit
se | meminit se cum tamen dicitur deus
scit se intelligitur scientia sua ut
similitudo nec est diversitas nisi secundum
rationem intelligendi vel dicendum ut a
quibusdam dicitur secundum Anselmum | quod facit
ad fidem quod ipsa scientia quae est
similitudo significat essentiam et con-
notat pluralitatem personarum quia si-
militudo plurium est | Unde Anselmus
in Proslogion in hoc quod summus spiritus
intelligit se | pater generat | et filius
generatur quia intelligere se ponit
similitudinem habere | apud se et ita
ponitur relatio cuius et alterius con-
tra sunt per consequentia similes in eadem
essentia ¶ Ad id quod quaeritur utrum
nomine scientiae intelligatur ratio ex-
emplaris | Respondeo dicendum quod scientia simpli-
citer nominat sunt speculativa
et est scientia practica sive cum ap-
probatione | primo modo non dicitur scientia
ratio exemplaris sed secundo modo ¶
ad id quod quaeritur de distinctione

istorum vocabulorum quibus nominatur
scientia scientia differt quidam quod scientia
intelligentiae potest considerari secundum quod
abstrahitur respectus a rebus
quae sunt sub tempore aut secundum quod respi-
ciat res quae sunt sub tempore sed
quod respiciat res abstrahendo
rationem conditione temporis sic est
praescientia | dispositio | praedestinatio ¶
Item cum est intra sapientiam et
scientiam | ita est considerare ipsam
tantum et secundum hoc dicitur sapientia vel ef-
fectum et causam et sic dicitur scientia | quia
scientia est comprehensio rei per causam | Item
secundum quod scientia intelligentia considerat res
sub conditione temporis est scientia quae
respiciat bonum et malum generaliter et
sic est praescientia aut bonum tantum et
hoc multipliciter | nam quidam respicia-
nt bona tamen non ipsius gratiae | quaedam
bona gratiae tantum | bonum autem na-
turae est duplex aut in fieri aut in facto
esse si in fieri sic est dispositio si
est in facto esse sic est providentia
bonum vero gratiae respicit praedesti-
natio | vel aliter secundum quod dicit Hugo
de sancto victore in summis sententiis scientia
aut sapientia et scientia nominatur et
praescientia et dispositio et praedestinatio
et providentia | scientia existentium
praescientia futurorum | dispositio facien-
dorum | praedestinatio salvandorum
providentia subiectorum ¶ Quod non
quaeritur quare non habet nomen ratio
reprobatio | dicendum quod non addit su-
per hoc vel ultra | nam in intellectu
reprobationis non ponitur nisi duo |
praescientia iniquitatis et praeparatio
poenae | praescientia dignitatis in
illo et praescientia | praeparatio poenae
in dispositione | sed praedestinatio

addit q dicit vim ad bon gre
¶ Ad id q obi qr n d me
nid scia pctos sicut pscia fu
tos dd q h fit ne videt q
res acessissent sciam suam

Scdo quer q quid sit scia
dei ¶ et po utr deus sci
at res p se vl p aliud ¶ so
utr p causam vl p no causam ¶ tco
utrum p vnu vl p multa ¶ qr
to utr p exemplar

Ad pmu sic pceditur et pbat
q p se sciat q intelligibi
le e pfecto intellcs si go id
p q intelligimus e pncipium p
fectois si deus intelliget p a
liud qm p se illud eet pfec
to sui intellcus h impole e
q heat pfectom extra go n
pot intellire p aliud q p se
¶ Ite pfectius et nobilius
e age et intellire p se qm
p aliud q aut nobili9 e e
tribuendu deo go intellire p se
e deo tribuendu ¶ Ite si intelli
get res p ipas res vilesceret
eius intellcus q eent pfecto
intellcus eius s3 n pot vilescere
eius intellcus go etc ¶ Ite dyo9
i li de di no deus cognos
cedo se cognoscit oia go cog
noscit n p aliud ¶ 9 deus d
opari et face et utrq d r c
tiue q opatur et sit creatu
ras si go no i conuenit dicit
deus opatur p creatam eode
mo no i conuet d deus sit
p creatura vl dicatur vo quae
dicatur opari pa dt et no face
p a ¶ Rn̄o s d... i li de

di no deus scit oia tanq i
se causa et ipse psubsistens
et no ex entibz accipit sciam
eorz ¶ Ad illud q obi dd q
diffit actio que significatur p
face ab actoe que significat
p opari ut pz i aia / aia n
facit / aia opatur / cu aut d aia
opari significatur motus ab
aia / cu no d face d motus
ad aiam / silr in deo cu d
deus opari significatur motus
ab ipso / cu au d face d ut
motus ad ipm h au ipo p
dicit rom pncipii q medii
sicut cu d ppaico / p baculu
sicut ex vl a dt rom pn
cipij vnd cu d ab edifice fu
domus pfecura / ab dt pmu
pncipm / p dicit rom pncipii
q medii vbi go significatur a
co tinsiees ab ipso sup creatura
que s dt motu ab ipso ra
pc h ipo p q media / ita
ut deus sit i rone pmi p
cipii / p no dt rom pncipii q
medii ut cu d deus facit
domu p edificio / ubi no si
ficatur motus ad ipm / n d
r̃capi h ipo p / vnd cu d p
hc vbu face dicatur motus
ad ipm n d3 abi r̃capi h ip
p / q sit sequet q creatura e
pncipium respectu dei q e
falm / cu pot h distinguere
deus opatur p creatura / q h
ipo p / debiet vbu i opa
tone ad supportu ut dica
tam eis q supportat p modu
tm scd3 et e sensus / d

p causam et operans vel pot
detrac verbum et operatione
et causalem et sic na3 / te
sius deus est operans mediate
causa et sic p3 solo
Scdo quer utrum deus faciat
p causam et vr q sic / dyo
i li de di no / sic amicab causam
facit oia ut exps existencia
et in ipso subsistencia go et q
nobilior est scia q3 p causam q
illa q n3 p causam s nobilis
3 deo attribuendum / go scia dei
e p causam s p se causam / q deus
fac mala n tn est ca malorum
nd go quecq3 fac fac p causam
p oia q3 fac p causam fac p se
causam s mala nd fac p se cau
go et q / ista ipse fac non en
cia s que nd sut existencia
nd sut causam ut ea que p
terunt et multa contingencia
que nd erunt / go nd fac contra
fac p causam / Sed contra s dyonisium de di
no. sicut s una causa deus oibz
enabz et ee tribuit sic eandem cau
singularem et agnoscit oia
tamquam in se enaia et in se p
subsistencia et nd ex enabz
accipiet sciam eorum / s q d
q est considerare tamquam i rone
cause / et est considerare id q est
ca / deus aut est ca omn pot
go considerari deus vel ut id q
est ca vel i rone cause / si consi
deret ipse qui est ca oia fac p
causam q3 oia fac p se qui est
ca omn n cau fac oia i rone
cause / tunc ubi intelligens et
intellectum sut idem n est causam

medium ca / ut p3 ad oia in
tellit se non intellit se p causam
q ista ubi intellectum nd sit cau
nd q3 illud intelli p causam / s
go intellectum est diversum et sit
causam ut 3 q scia est cause
cognoscere / scire 3 intelligendum
illud nobilior 3 scia p causam
ut 3 ubi intellectum sit causam
s ubi nd est ca illud nedum
sat. sine ca q aliud p causam
q ista ad id q obicitur q mala
non sciunt p causam dicendum q illud
p se vm 3 q mala nd sciunt
p causam / tu p accidens vm 3 q
mala sciunt p causam s nd p se
s p causam bonorum ut dicetur i
fra / q ad id q obicitur de hiis q nd
sunt q n sunt causam / dicendum q sunt
causam i potencia s nd i actu deus
n est ca potens dare ea que
nd sunt actu nd dans solum
ea que sunt / q ad id q obicitur q
fac se nd p causam dicendum q cognos
cit se n p causam in rone cause / cog
noscit tamen se p se qui est ca
Tercio quer utrum cognoscat
p unum vel p plura / q p
multa vr i li lxxxiii q vr ad
est res ee in dei scia qui
rones rerum ee in dei scia s
ut dicit ipse i eadem oia vel
singula sut causa p proprijs ro
nibz / alia n rone datur e
hoc / alia equus go singula p
pas rones sunt s ipse fac p
rones go fac p multas / q ista
eius s omne diversum sit ee
in ee / s diversa cum sit unum et
multa go ibi est exemplar
unitatis et multitudinis go sit

cognoscat unu p unu expr ita
multa p multa exempla ¶ Iste aut
cognoscat unu p unu et une
p multa / si p multa hoc est con-
tra si p unu / ergo tunc cognos-
cat oia p modu suu et ipo
cu sut oia unu ergo no cog
noscat nisi unu ¶ qt dyon de
di no unita oim ca .i. pfcta
oim ca omes no singlorum sut
quolute p una in gfusa u
nitate et ponit exemplu
de unitate et centro ergo p u-
nitate una cognoscit omes
no singulorum ¶ Iste in li de di
cognoscat nlr multa uno et
ni fec / dia sapia cognoscens
se ipam cognoscat oia et nlr
multa uno ¶ Inu.o cognoscat
oia se ipo et cognoscat oia
p una / et ro hui9 e q pfectiuus
e cognosce multa et unu uo
qua multa p multa et unu p
unu et q e pfectiui e deo tri
buendu cognoscat ergo unu et
multa p unu et e exemplu
de unitate dicitur in intellectus u
nitati intellectus magn sue ecce
et sue virtutis et sui respectus
siln to cent.o si sit unitas i
telligendo se intellit unitate
et de sua virtute / q cu sua v
tus sit q eius multiplicatoe
surgit omes nui / ipa intelli-
gedo sua virtute intellit oez
nuy siln deus intelligendo se
oia intellit eode mo qz in
cent.o / si intelligeret se et sua
virtute uno simplici intellectu
intelligeret infinitas lineas
que possint duci ab ipo ¶

qd ergo obz q singula sui ro
nibz data sut dicitur q h argu.o
n valz multe sut rones p ro
nes et p rones cognoscit ergo
multa cognoscat / ita rones et
multe sut et una / ro n hz g-
paciom ad illud cui9 e et ad
illa ro quorum e / rones multe p
h e gparacione ad illud cui9 est
una e tm sicut pz e ro puncti
ad lineas / ro n puncti h q
puncti unu9 e et simplex / i gp
acone ad ples lineas multi
pt / e ergo sophia accidet i a
gmicatione sua / ita h q i a
pse cognoscit n sut multe ro
nes h una tm ¶ ad a.d dicitur q
deus se uno cognoscit unu
et multa unu aut e exa uni
tatis et multitudis / h unu h
actu gsideratu e expr unita-
tis / unu gsideratu h pom e
expr multitudis ¶ ad a.d q obz
cog.at h q sut i ipo / h h q i
ipo sut / sut unu / ergo n cog-
noscit n unu / dicitur q no valet
h deberz i fri g.o n cog.at n
nt unu n.c sez multa ergo no
cognoscat nisi unu

Quarto quer.r utrum dia cogn
sit p exemplar ¶ ad q sit aug
in lxxxiii q. ydeas nd rones
ubi ee arbitrandu e nisi i
mete datoris n .n. ex pontu
gt qm intuebat ut zm id g
stitueret q gstituebat / cu ergo y
dea no sit aliud qm expr
rei / intuetur au deus p ydea
ee sit ex hoc auctte relinqtur
cognoscat g rem p exempla
¶ Iste ois agens p ronem
agit p expr / ut p ydeam rei

quam habet apud se ergo et deus ipse
qui maxime per rationem agit habet
idem quo agit rem et quo
precognoscit rem ergo precognos-
cit rem per ydeam. Contra dionisius
de divinis nominibus: omnem notitiam et sci-
entiam et substantiam possidet et precog-
noscit non secundum ydeam. Item eadem
cognoscit bona et mala sed
mala non cognoscit per ydeam
ergo nec bona ergo non cognoscit per causa-
tam. Solutio: si ydea nominat exemplar
dicit differens a divina essentia nullo
modo divina essentia est per exemplar
nominat ydeam. Unde in hoc erravit
plato qui posuit tria principia
deum ydeam et materiam et hoc in-
tendit b. dionisius. Si nominat ydea di-
citur essentia in quantum est causa vel
species sive quantum sunt rebus sic sicut est divina
scientia per ydeam. Et per hoc patet
quod est causa et exemplar
rerum. Et ad illud quod obicitur de
malis est dicendum quod mala cog-
noscit per ydeam boni in quantum
deficit ab illo ut patebit in
tractatu unde dionisius ponit exemplum de
luce que sub eius inspectu notitiam
tenebrarum recipit non aliunde
cognoscens tenebras quam alicuius
defectu.

Tertio queritur cuius sit divina scientia
et primo queritur utrum sit
eternorum et non eternorum. Secundo utrum
finitorum vel infinitorum. Tertio
utrum bonorum vel malorum. Quarto
utrum maiorum et contingentium. Quin-
to utrum enuntiabilium. Sexto
utrum singularium. Septimo utrum
apparentium.

Ad primum sic proceditur: augustinus super
genesim: res absque eternitate fuerunt
in dei scientia tamen non eternaliter in
sua natura. Ergo scientia dei est non eter-
norum. Item ambrosius in libro de trinitate: cog-
noscit ea que non sunt tamquam ea
que sunt etc. Item augustinus super iohannem:
prius pulcritudo agri in eius est
glossa: ab illo sunt omnia futura
et ab illo non deficiunt omnia pre-
terita sed preterita non sunt vel futura
ergo etc. Item queritur qualiter sint in
illo. Contra hugo de sancto victore in summis
sententiarum: scientia est eternorum vel existenti-
um ergo non est non eternorum. Item bo-
ethius sicut scibile est ad scientiam ita
scientia est ad scibile sed scientia dei solum
est verborum ergo solum est eorum que sunt
eterna. Contra ad hoc augustinus super iohannem quod
factum est in ipso vita erat, po-
nens exemplum de archa
que quando non est in materia et de
archa in mente artificis que
vita et hoc modo quod factum est in ita
quando non esset ergo videtur quod con-
tinue dicit duplex in sua natura
et sua causa. Scientia autem dei non po-
tuit esse per existentiam rei in sua
natura sed in sua causa id est in seipso id est in
dispositione sua. Ad id ergo quod obicitur
quod scientia est existentium dicendum quod ubi
ponitur quod sit existentia in sua
natura solum sed existentia in sua causa
scientia ergo dei est eternorum et non e-
ternorum in sua natura ut patet exemplo de ar-
tifice et domo artificiata. Nam cum
quis facit domum habet scientiam
de domo longitudinis latitudinis
et forme et huiusmodi et postmo-
dum cum facta est habet eandem scientiam
de domo quam habebat prius cum
quis facit et si destruatur domus
eandem tamen habet scientiam de domo
non valet ergo domus non est ergo
artifex non habet scientiam de do-

silr aut sut res in deo sicut do
mus in mente artificis n(on) mat(eria)l(iter)
silr | res ut sunt ergo deus non h(abe)t
sciam de reb(us) ¶ ad aliud q(uod) ob(icitur)
q(uo)d unu(m)q(uo)q(ue) q(uod) sicut se h(abe)t ad esse
sic se h(abe)t ad ver(itatem) | d(icendu)m q(uod) e(st) veri
tas rei in na(tur)a p(ro)pria | et e(st) veritas
rei in ca(usa) | sic res se h(abe)t ad esse
in na(tur)a p(ro)p(ri)a sic se h(abe)t ad veritate(m)
in na(tur)a p(ro)pria et sicut se h(abe)t ad
esse in ca(usa) sic se h(abe)t ad veritate(m) in
ca(usa) et no(n) alit(er) ¶ ad 1(m) q(uod) que(cumque)
qualit(er) p(re)t(er)ita et futura sit in illo
2(m) q(uod) p(atet) ex(em)p(lo) de domo | q(uonia)m
n(on) aliud e(st) domus in mente ar
tificis nisi exemplar domus
v(e)l ydea in mente q(uod) n(on) variat(ur)
p(ro)pt(er) p(rese)ns p(re)t(er)itu(m) et futuru(m) | s(ed) semp(er)
e(st) apud eu(m) exemplar silr
apud d(eu)m manet exe(m)plar rei
sive sit p(rese)ns sive p(re)t(er)ita sive fu
tura ¶ ad aliud q(uod) ob(icitur) q(uod) deus
sc(i)t multa que n(on)c sunt n(on)c e
runt s(ed) h(uius)m(od)i cu(m) n(on) sunt i(n) deo sic
in ca(usa) n(on) sicut in exe(m)pl(a)ri | et ita vi(detur)
q(uod) no(n) debe(a)t illa scire | r(espon)d(e)o e(st) (c)a(pa)
pates | na(m) e(st) ca(usa) potens | ca(usa)
disponens | ca(usa) op(er)ans | deus au(tem)
sc(i)t q(ue)d(a)m ut ca(usa) potens | et
s(ic) h(abe)t sc(i)t multa que nu(m)q(uam) fuerunt
n(ec) sunt n(ec) erunt | cognosc(it) en(im) se
ut ta(m) potentem cognoscat
o(mn)ia ad que pot(est) se extende(re)
sua | po(tentia) | ut ca(usa) disponens cog
noscit ea que sunt v(e)l fuerunt
v(e)l erunt s(ed) ut se ca(usa)m op(er)ante(m)
cog(nosc)it solu(m) e(n)ia que sunt ergo i(n)
ca(usa) potente v(e)l i(n) po(tentia) cause

Co(nsequen)ter que(ritu)r utr(um) scia dei
sit infinitor(um) et v(idetu)r q(uod) sic
q(uia) sapia ei(us) se extendit ad
ea quor(um) no(n) e(st) nu(merus) | p(ro)b(atio) | sa
pie ei(us) n(on) e(st) nu(merus) | ergo sapia
ei(us) e(st) infinitor(um) ergo et scia |
cont(ra) aug(ustinus) de c(ivitate) d(e)i xii sunt qui
da(m) qui i(n)tantu(m) comprimunt
(s)cientia(m) ut dicant d(eu)m n(on) om(n)i
u(m) re(rum) notitia(m) q(uia) infinita s(un)t
q(uo)d in nu(mer)is i(m)portat g(e)ne(ra)le s(ed)
apud illu(m) infinitor(um) certus
e(st) nu(merus) cui(us) sapie no(n) e(st) nu(merus)
¶ Iste infinitu(m) e(st) cui(us) q(uan)tita
te accipie(n)do s(em)p(er) e(st) aliquid ext(ra)
su(m)ere | infinitu(m) e(st) d(ici)t no(n)
tot q(uo)d plura | s(ed) no(n) e(st) pone(re) to
ta adeo q(uo)d plura | ergo sc(i)t i(n)
finita ¶ Iste scia dei co(m)p(re)hendi(t)
eius po(tentia)m | et se extendit sci
entia ad q(uo)d(cum)q(ue) se extendit
po(tentia) | s(ed) po(tentia) ei(us) e(st) infinitor(um) |
p(ro)p(ter) magnitudine(m) ei(us) n(on) e(st) fi(ni)s
ergo et scia ¶ Iste infinitu(m) po(test)
d(ici) dupl(iciter) i(n)finitu(m) di(visi)one q(ue)
i(n) q(uan)titate co(n)tinua | infinitu(m)
additione ut in q(uan)titate discre
ta si ergo deus cognoscit po(tentia)
co(n)tinue que e(st) ad di(visi)one(m) i(n)fini
ta | et po(tentia)m discreta(m) que e(st) ad mul
tiplicatione(m) infinita ergo sc(i)t
infinita et p(ri)mus ista po(tentia) no(n)
sit r(e)ducibil(is) ad actu(m) | cu(m) ex
quo e(st) po(tentia) e(st) q(uod) deus sc(i)at ill(a)
p(er) sua(m) extensione(m) cu(m) no(n) ex
tendat se po(tentia) i(n) plus q(uam) scia
¶ Iste in deo n(on) diff(er)t posse et
esse ergo ide(m) e(st) scire po(tentia)m di(visi)o(n)i(s)
i(n) infinitu(m) et scire infinita
s(ed) sc(i)t po(tentia)m v(e)l di(visi)o(n)is i(n) infinitu(m)
ergo h(abe)t scia(m) infinitor(um) ¶ Iste i(n)
finitu(m) sunt insti(tu)tu(m) ad sig
nificandu(m) aliquid i(n) g(e)n(er)e fuit
co(m)p(re)hensibile v(e)l no(n) | si e(st) co(m)p(re)hen
sibile a nobis ergo et a deo |
si no(n) co(m)p(re)hensibile que(ritu)r
q(uod) infinitu(m) ¶ Co(n)tra scia e(st)

existentiam sicut dicit hic. et finis secundum
existentiam qui sunt finita ergo scientia
est finitorum solum etc. ¶ Item omne quod
sub comprehendit scientis scientia
vel aut quod comprehenditur finitum
ergo omne quod scitur adeo finitum
eius omnis scientia ¶ Item scientia dei
de rebus est per ydeas sed ydee non
sunt infinite ergo nec scientia dei
infinitorum est quod autem ydee vel
rationes non sunt infinite probatur
quia aut tot sunt quot sunt res
aut plures / si tot et res sunt fi-
nite ergo et ydee / si plures / sed ydea
est exemplar ad aliquam rem
si ergo illa res non est futura frustra
esset illa ydea / restat ergo quod non
sunt plures ¶ Item ydea relative
dicitur ad ydeatum / si ergo ydeata fi-
nita sunt ergo et ydee ¶ Secundo ad que-
ritur an scientia dei sit infinitorum
dicendum quod scientia dei est de rebus / et hoc
per se tamen / tamen autem potest considerari ut
potens operari / et sic scientia dei que
est per eam est infinitorum / quia ipsa
potentia eius est infinitorum sed si considere-
tur ut disponens sic dei scientia
de rebus per se est tantum / finitorum quia
dispositio est finitorum ¶ Similiter ad id
quod obicitur de divisione continui in in-
finitum / et ad illud quod scientia est
existentium etc. sed existentium in causa
sed res potest existere in causa dupliciter
vel in causa potente et sic existentia
sunt infinita vel in causa
disponente et sic existentia sunt
finita / et scientia vel dicendum quod potest
esse infinitorum quo finitorum
¶ Ad id quod obicitur scientis comprehen-
ditur dicendum secundum dionysium de divinis nominibus scientia
propria divina se ipsam cognoscens

cognoscit omnia immaterialiter et immaterialiter
non particulariter partita / finite infinita
non valet ergo si sunt finita in
eius cognitione que sunt fi-
nita simpliciter / vel infinita cognoscuntur
per finita sibi ¶ Item ad id quod obicitur
quod scientia est per rationem vel per ydeam
dicendum quod est scientia simplicis notitie
que non est per rationem vel per ydeam
et illa est et malorum quia non sunt
mediis rationum vel ydearum ¶ Item
est ibi scientia approbationis quod sunt
in deo rationes et ydee / et hec est
finitorum vel cognitio eorum que
est operari solum modo dicitur per ydeas
¶ Item ad id quod obicitur quod infinita
possunt comprehendi scientia humana
dicendum quod institutio nominum est dupliciter
et quedam accipit intellectus / quedam
non / quid enim nomen significat quid
est res / et imponitur ad significan-
dum quid de re / et hic non deficit
intellectus in ponendo quia non
significat nomen quid non est / et
hic deficit intellectus comprehensio-
ne / et ideo imponitur ad significan-
dum quid non est / sic patet in impo-
ne nomina divinorum non enim intellectus
potest capere quid sit deus et
ideo imponitur nomen quod significat quod
non est deus / ut immensus et
huiusmodi / similiter dicendum quod in impositione huius
nominis infinitum deficit intellectus
in comprehensione / et ideo imponitur potius
fuit ad significandum quod non est
non quid est / nec sequitur si infinitum
impositum quod comprehensum fuit ab
intellectu imponentis

Postea queritur utrum scientia dei
sit bonorum et malorum
Ad quod sic non indicaret deus

q sit de bonis et malis n̄ hr̄et
sciam de illis s; de illis iudicat
g° illa scit ¶ Item q̄tō caput hu
mana scia caput diuīa s; scia
hu̅ana ē capax maloꝝ g° et
diuīa ¶ Dicit aug' i sent̄ xxxvi
di de absconditis tuis adimpleti
s; uent' eoꝝ abscondita inquit
peccā sūt que a lumine ueta-
tis absconduntᷣ ¶ Item scia nē a
s; q̄m assimilatō intellectus ad re
scitam s; nulla ē assimilatō in-
tellectus dei ad malū q̄ nulla
ē participatō xp̄i ad belial
g° et ¶ Item scia ei' ē p̄cam
ipē au ē ca maloꝝ g° n̄
scit mala ¶ Item que' qualit'
scit mala uꝫ uideat illa
ex° se uel in se / si extra se
g° scit p̄ aliud q̄ ē ex° se et h'
s; i p̄cens si in se uidet q̄t i
se n̄ ē aliq̄ malū n' aliq's
defcs g° ipse n̄ pōt uide'
mala ¶ Item aug' de li ar' uo'
inferiore intrin recte uitupat'
inq̄ūtū uituperator eaꝝ arte
qua fcē sūt uidet et h' ita
uitupat q̄ ibi nō uidet g°
uitia n̄ nō uidet deus i
arte ¶ Resp̄ns ad hoc dd' / q̄ cas-
sid' ꝑ psalm dt n' ab oriente
n' ab occidente de est deus
q̄ exponens cassiodor' dt n'
a bonis n' a malis de est deus
s; oībꝫ p̄sens et cognitor ē
cognoscit g° deus bona et
mala p̄sciand / s; bona et cog
noscit p̄ approbatōm et p̄ beu-
placitū mala uō nō / unde cas-
siodor' sup ps dt pecca ab-
scondita sūt deo q' nō nouit
n' n̄ approbat / et ex eo sensu
aug' dt dixit ea abscondi a

lumē dei / h' ubā sūt xxxvi
d' i p' li' sent' dd' g° q̄ ē scia a
pbacōis / et ē scia simplicis no
ticie scia approbacōis nō cog'
deus mala / ut h' xxxv in
uoni uos et et i ps q' uet
norabā intrrogabat me et
s; scia simplicis noticie scit
mala et eadē / si se ipō scit
bona et mala / et ē exp' aug'
maxe / deus / n' ita scit mal'
sicut ars nouit mali quod
n' scit i arte ut approbanda /
q̄dā ut rep̄banda sicut i gra
matica q̄gruū et i q̄gruū q
q̄gruū ut approbandū q̄gruū ut
rep̄bandū ita deus in se ip
arte scit malū ut rep̄bandū
scit uō bonū ut approbad' et
q̄ri' h' q' p̄z in luce ut si lu
uidet se et scia opacōna ue
bū q' h' oc coet ceptm lum
sui aliud nō s' tenebra
et ita se ipā uideret et se
et tenebras / unde dixi' sicut
lux s; cum ipse tenebras u
tiaā p̄cipit aliude nō cog
noscens tenebras q̄m alu
defcū / eodē mō rectū ē p̄i
cipiū cognoscēdi se et obliq
tate et sic ē in scia dei ¶ q' g
obꝫ q̄ scia ē assimilatō intellcs
ad rem scita dd' q̄ quedā s
res q̄ sciunt' p' se / quedā p
ciōnis / q̄dā au res scit' ut
p° / et h' scit' ut assimilatō intel
lcs ad rem / q̄dā scit' ut
p̄uacō et h' nō scit' ut assi
milacō s; ut dissimilitudo / sil
tudo uō p̄ncipiū ē cognos
cendi sile et dissile bonū q
q̄ ē sile scit' a deo p̄fic'

malum non quod est dissimile per eandem similitudinem. ¶ Ad 1m ergo quod obicitur scientia dei est per causam, dicendum quod malorum scientia est in deo non per causam malorum, sed per causam bonorum; quedam enim sciuntur per causam suam sicut ista que sunt causata ut bona, quedam non per causam propriam sed alienam ut mala que non sunt causata, unde non cognoscuntur nisi per defectum cause. ¶ Ad 2m quod queritur utrum videat ipse mala, dicendum quod mala cognoscit ipse, non tamen sequitur quod malum sit in ipso, sed quod bonum sive exemplar boni sit in ipso per quod cognoscit bonum sicut effectum, malum vero ut deficiens ab illo. ¶ Contra ad 1m augustini quod obicitur de magistro, dicendum quod mala non sunt in arte divina quibus reprobantur et sciuntur, sunt tamen in scientia. ars addit supra scientiam causalitatem; deus autem non est causa malorum et ideo non sunt mala in arte divina quamvis sint in scientia.

Quarto queritur utrum scientia dei sit necessariorum vel contingentium. ¶ Ad quod sic proceditur: certior est necessariorum cognitio quam contingentium, sed certius est omne necessarium quam contingens, et quod perfectius est deo est attribuendum, ergo et cetera. ¶ Item perfectior est divina scientia quam humana, sed de perfectione humane scientie est quod est necessariorum tantum; ergo scientia divina est necessariorum tantum; ergo divina scientia est solum necessariorum. ¶ Item proportio est scientie ad scibile; ergo sicut necessarium scitur per causam necessariam, ita contingens per causam contingentem; sed deus scit res per se et non scit propter causam contingentem, ergo non scit contingentia.

si dicatur quod contingens habet causam inferiorem ut naturam et voluntatem et secundum hoc est contingens et habet causam superiorem scilicet deum que est causa necessaria. ¶ Contra in quantum habet causam necessariam necesse est evenire, ergo idem necesse et in quantum habet causam contingentem non necesse est evenire; ergo idem necesse est evenire et non evenire, quod est inconveniens. ¶ Item deus scit hoc futurum contingens, et si est futurum contingens necesse erit, ut loquamur de necessitate consequentie, sed si est contingens non de necessitate eveniet, ergo de necessitate eveniet et non de necessitate eveniet. ¶ Contra perfectius est cognoscere mutabilia et immutabilia per causam necessariam quam cognoscere solum necessaria per causam necessariam; sed quod perfectius est deo est attribuendum, ergo et cetera; quod concedendum est, dicendum secundum dionysium ut supra. ¶ Ad 1m autem quod obicitur quod certior est cognitio necessariorum, dicendum quod est scientia a rebus et est scientia ad res. Scientia nostra que est a rebus secundum conditiones rerum sequitur; ergo nostra scientia necessaria a rebus cognitis necessaria; si autem res sit contingens, cognitio contingens est de ipsa; sed ergo scientia dei cognitionem immutabilem, et nos non possumus habere de contingentibus immutabilem cognitionem; ideo scientia nostra solum est necessariorum, sed scientia dei que est ad res non est a rebus sed a se ipso; cum autem ipse sit causa immutabilis per causam immutabilem et necessariam cognoscit et contingentia. ¶ Ad 2m quod obicitur quod nos cognoscimus necessaria necessario contingentia contingenter, dicendum quod hoc non est de perfectione scientie nostre sed de

i pfectioe qz n scia nra est
accepta a rebz & ipa res gu
gens oz q cognoscamus gtinge
ter s de pfectione dic scie est
q cognoscat se ipa q gtinge a
sut mo ex pn pz i artifice &
in me cognoscimus domu ego
& artifex s cognitio mea de
domo variat s mutatoes
domus / s cognitio artificis de do
mo no muta & an edificatio
ne domus & post destructione
& si fiat ¶ ad id q obz q pro
tio dz ee sciencis ad scibile go
sicut ncm scit p cam ncam
ita gtinges p cam gtinge dd
q e ens pse / & ens p aliud & t
ens p ad reduat ad ens pse
ita ca gtingens ad cam ncam
e reducibilis oe in p acus
reduat ad pse ¶ ad id q obz
de duplici ca sz inferiori et
superiori dd q e ca superior deus
& e ca inferior na vl volu
tas quedam ca sut i mutabi
lia s cam inferiore ut celu
motu usqz ad fine mundi deus
n ita disposuit & te n motu
ad h e ncio disposita / unde e
ca i mutabil ad h tam su
perior quam inferior / Item queda e
i mutabile s cam i feriore
q tn ez mutabile s superiore
ut sole mou q h eam im
mutabile ncam i feriore q
tn s cam superiore e muta
bile ut pz Josue io Item e
queda i mutabile s cam sup
iore tn mutabile e s cam
inferiore / ut si deus pvidet
me iturum romam s cam su
periore e i mutabile s cam
inferiore mutabile cz ca deus

pvidit & disposuerit q iste actus
eliciatur a voluntate no coacta
no sequitur go h e i mutabi
le s cam superiore go e i mu
tabile / imo e quid et simpl
q no dz i mutabile s cam
superiore s quid dz / & ideo s
quid ncm e eveniet / nam
illa ca superior n e determinata
ta h g9 nec cogens inferiore
ad hoc q res sit

Circa quo an scia dei
sit enunciabilium ¶ ad q
sic / scia enunciabilium e cu co
pone & dione e n accepco
alicuius de aliquo vl alicuius
ab aliquo go si cppo et dio lo
ge vlegata cz a simplicita
te die scie vlinquit q no est
enunciabilium ¶ Item aia que
simplex e no pot plura i tel
ligere sil vl cognosce / unde
pbs gtingit scire multa i tel
ligere autem unu solum ¶ go cum d
us sit simplicissim no pot
multa intell simul ¶ gc ipe sit
res omes & scit oms actus
aie / s res sut de quibz sut
enunciabilia / actus vo aie
e enunciac sive enunciato
vlinquit go q ipe scit enuncia
bilia ¶ q gcedendu e / s nota
q scia dei no e determinata
p modu enunciabilium / s p mo
du rerum de quibz sut enuncia
bilia et p modu rerum non
p modu illu quo sut i n p
pria / s p modu illu quo se
i ca sua et ita enunciabilia
reduatur ad res / res autem ad ca
q quo e sufficies ad ee ¶ ad id
q obz aia e simplex &
dd q simplicitas non i ped

quia plura simul et semel intelligit
a simplici non in. Et procedit quamuis
plures habeat rerum similitudines
unum quantum ad se super diuersas rerum
similitudines offerendo sine medi
cando de rebus quarum sunt similitu-
dines non potest non simul plura in
telligere. Ad id quod obicitur quod contingit in
telligere unum solum secundum philosophum. dicendum quod
loquitur de intellectu prout est accep
tus principiorum. vult enim ostendere
differentiam inter scientiam et intellectum principiorum.
Et differentia est accepta conclusionis.
intellectus principiorum. Sic quod intellectu
do principia non contingit intelligere
nisi unum solum. sed sciendo conclusi
onem necesse est scire plura. scilicet principium et
conclusionem. videtur quod causa simul et
semel multas res per multas
similitudines rerum. unum videt
multa non uno sed multis. deus
non videt multa uno sed se ipso
unum in visione dei non differt quod vi
det et per quod videt. Sed videt se ip
sum. et in se videt omnia que extra
illorum quadam potest exemplum habere. Dionysius
in libro de diuinis nominibus. decentius et uni
tate dicens in monade omnes
numeros subsistit. singulariter autem a
monade procedit discernitur et
multiplicatur. et in centro omnes li
nee circuli. secundum unitatem prima quantitate
totum sunt. habent inter autem distantes habent
inter discernuntur. et quanto sunt magis et
magis sunt in tota unum uniuntur. Et eo
omnes rationes non sunt horum sed
singulorum sunt conuolute per unam in
confusam. Item Dionysius in eodem. diuina
sapientia se ipsam cognoscens cog
noscit omnia materialia immaterialiter et in
partite partita et finite infinita
et multa uniter ipso uno omnia

cognoscens et adducens. et in
sic per unam causam. deus esse omnibus
tradidit per unicam eandem causam
sciuit omnia ut ex ipso existentia
et in ipso preexistentia.

Q Consequenter queritur utrum scientia dei sit
singularium. Et quod sic. Et quod sit in
tellectus humanus non est singularium
sed solum universalium. et ratio huius est quia
intellectus noster immaterialis est abstractus a
loco et tempore. singularia non sunt hic et
nunc. cum ergo intellectus diuinus sit
maxime immaterialis et abstractus a loco
et tempore non potest habere scientiam sin
gularium. Item ostenditur ab Aristotele in
primo philosophie quod deus non cognoscit
alia a se quia sic intellectus eius
vilesceret. Item Augustinus in enchiridion me
lius est quedam nescire quam scire ut
vilia sicut ista sunt vilia et
dicere et bonum. nullius est
cognoscere ista quam scire. Contra Augustinus
in libro de ciuitate dei. a supremis usque ad ce
lestia a visibilibus usque ad inui
sibilia sunt aliqua bona. aliqua
meliora. nullius non esset in equa
lia ut essent omnia. deus autem
talis artifex et magnus ut bo
num sit et paruus. Ergo ipse deus qua
lis est artifex magnorum et par
uorum ergo in arte sua equaliter
cognoscit magna et parua. Item
quod potest cognoscere creatura non potest
deus ignorare. Si ergo creatura
potest cognoscere singularia deus
non potest ignorare singularia.
Quod concedendum est. Ad primum dicunt
quidam quod hoc est ex imperfectione
intellectus nostri quod non potest intelligere
singulare non autem ex eius immateriali
tate. aliter tamen dicendum et verius quod

q intellectus humanus intelligit sin-
gularia intellectus non accipit speciem
rei et intelligit rem separatam lapi
non non est in aia sed species lapidis
qua quidam intelligit ipsum lapidem
Quod ergo insinuat boecius quod non
intelligit singulare sed universale sed intelligit
quidam ad speciem acceptam in in-
tellectu quod racionis huius rem sit
universalis qua quidem specie intelligit res
omnes est species sed singulares. Non
quod intellectus humanus intelligit si-
gulare per speciem vel similitudinem
eius acceptam adminiculo sensus
angelicus intellectus accipit singula-
re per speciem vel similitudinem eius
non acceptam adminiculo eius sed
intus non intellectus angelica-
tum patet in cognicione universalis et
singularis per intellectum quidem patet
cognicio nostra racionalis divisa
per sensum ad cognicionem singularis
et per intellectum ad cognicionem universa-
tam quod humanus intellectus quam
angelicus intelligit singularia per
speciem sive similitudinem que est
in ipso que non est ipse intelligens
sed in hoc differunt quod hic manuduc-
cione a sensu ille per se intellectus
divinus intelligit singulare non admini-
culo sensus nec per speciem sive
similitudinem que sit alia ab intellec-
tu sed se ipso sive similitudine que
est ipso. Ad illud quod obicitur quod intel-
lectus humanus non est singularium quia
est universalis. Dicendum est quod universalitas
non est racio quare non intelligit singulare
quia et angelus non intelligeret
sed universalitas est causa quare species si-
ve similitudo rei accepta in in-
tellectu ut huiusmodi est singularis sed

posita universalis. In quantum est exem-
plar sive similitudo multorum consi-
milium. Ad 2 non dicendum quod illud quod
dicit philosophus quod deus non potest
cognoscere aliud a se nisi in loquendo
dicendum quod non intendit per hoc quod ipse
non cognoscat alia a se sed quod
cognoscat ea extra se sed in se ac
ipso et cognoscendo eum omnia
cognoscat omnia et ideo sua cog-
nicio non dependeat a rebus sensi-
bilibus quemadmodum cognicio humana
ut si punctus vel centrum circuli
intellectum sive a quo ducuntur
multe linee cognoscendo se ea
et principium omnium linearum cog-
nosceret omnes alias lineas.
Ad 3m dicendum quod augustinus in illa auc-
toritate euclides sumit ignorare pro
approbare sed quo modo dicitur ipse de
ignorare peccata cum hoc quod dicto mi-
lia supponit ibi peccata non ex
tuas et finias vel minus nobi-
les
Quomodo quod cum utrorum sciencia dei sit
oppositorum. Ad quod sic sint
et quod non sic videat deus sic deus
augustinus omnia simul videt quorum
illum et quod non sic videat ergo co-
gregat utrumque oppositorum esse
ut te sedere et non sedere utrum
istorum videt deus sed non videt hoc
post illud ita ut sit successio
in videndo ergo simul videt hoc
et illud sed utrumque istorum simul est
falsum et impossibile ergo deus vide-
ret sicut falsum. Item posito uno
oppositorum removetur alterum ergo
si ponitur sciencia unius oppositorum po-
nitur sciencia alterius. Item oppositorum
eadem est disciplina ergo et ea-
dem sciencia ergo et multo mag-

scia

scia dei potest ee oppositorum ad 2m
dicitur quod scia dei pot ee oppositorum
sine oppone et pluralitate quia non
sciuntur opposita a deo secundum modum tp
sos emutabilium secundum magis proprio mo
dum comprehensionis rerum de quibus
sunt emutabilia que quidem com
prehensio non abstracta est a
compone emutabilium et dico
rerum emutabilium non proprio mo
dum illum quo sunt in ppa na
secundum proprio modum illum quo sunt in
sua causa ut tactum est supra. Ad
3m ergo quod primo obiciatur dicitur quod si
est duplex utrumque oppositorum
simul videt deus quia si sic
dicto, simul determinet secundum unum
videre in comparatione ad videre
unum est et est sensus deus videt
oppositorum oppositorum simul videt quia
eodem presenti eternitatis simul
videt utrumque si non determi
net secundum idem videre in comparatio
ne ad rem visam falsa est
et est sensus deus utrumque oppo
sitorum simul videt sicut esse
et in secundum primo procedit cum accipit
utrumque oppositorum esse simul
esse simul. Ad 4 dicitur quod non est
similis modus essendi cum dicimus
opposita esse in rerum natura et
cum dicimus esse in scia dei. In re
rum natura impossibile est quod simul
ponantur opposita in eodem subiecto
secundum tamen simul sunt in scia. Notandum
quod et in rerum non differentia cum di
citur contraria esse in aliquo secundum
veritate et tamen dicitur in aliquo
secundum speciem sive intentionem. Contra
ria secundum veritatem non possunt esse
in eodem subiecto simul quia mutuo se ex
pellunt contraria colores in eadem parte
superficiei et tamen simul possunt esse
in medio secundum intentionem sicut patet
quod in tectones et mirabilium
contrariorum colorum possunt esse et sunt
in eadem parte aeris

Tertio consequendum est de modo
scie dei quo scit et ad cog
noscit res in se ipso et per se
ipsum quoniam quo res sunt in
deo tamen causa quod est de ydeis
rerum et rationibus secundum quas dicuntur
esse in dei sapientia. Primo ad ma
la non habeant esse in deo quo
cognoscatur a deo. Tertio quo
omnia presenter sciat. Quarto quo
scit omnia simul. Quinto quod scit
omnia perfecte. Sexto quo scit omnia
immutabiliter.

Quantum ad primum considerandum est pla
ne primo quod cum ideo sicut si sit essentia quod y
dea et ratio et sapientia sit idem
secundum substantiam quod essentia secundum rationem
quod idem simul sunt est ostendit augustinus lib
de ideis dei ydee sunt in intellectu divina
quas quidem non credit in fide
le esse non ambigit secundum quod a
gens secundum artem suam secundum eam est
exemplar omnium que sunt ab eo
nullo sorum omnium creaturarum dei
que sunt ab ipso exemplar
est. ydea autem et ars est quod exi
stimum ergo idem est exemplar
et ydea quod autem ydee sunt idem
quod rationes dicit augustinus in libro lxxxiii
questionum dicit enim quod ydee sunt rationes
rerum stabiles intellectus et invariabiles

& que dia multitudo q̄tinet / q̄
cu sint ide q̄ ipa sapia dei p̄z
p̄h⁹ q̄ ipe d̄t cu ipe nez ol̄a
nez intēant s̄ eas cuᵈ for-
mare om̄e q̄ olt & instire
pot / s̄ s̄ sapiam diam d̄ for-
man q̄tād sit / p̄s / oia i sapi-
encia fecisti / ig̊ r̄linq̄ q̄ sit
ide q̄ sapia dei que ē et̄-
na & s̄ q̄m formatᶻ oia c̄ata
¶ R̊o q̄ lic3 sint idem s̄ rem
tn̄ dria 3 int̄ h̄ s̄ nome q̄
ro r̄spiat ipsime / ydea for-
ma / exemplar efficacio / sa-
pia cognicom sic ars opa
com / vn̄ inq̄ntu efficaes sīt
quali debeat opari s̄ exem-
plar d̄ sapies / i q̄ntu ūd po-
test opari cu mult d̄3 artifex
& q̄ vnu & ide s̄ re ē ca
exemplaris & finis & cu cog-
noscens vnu & ide s̄ re ē sa-
pia ydea & ro ¶ Scd̊o adhuc
que͛ cu sit vna sapia dei
q̄r sint r̄ones plēs & ydee
vna cu sapia / q̄ cu sint ro-
nes plures p3 p̄ h̄ q̄ d̄ i li͛
lxxxiij q̄ q̄ua no pot intuer
ei⁹ eas n̄ r̄onalis ex ea
p̄te qua excellit i. mete
& r̄one / & h̄ 3 aia s̄m et
pura r̄one g̊ ꝯdita sit ut
ea r̄one qua as̄in⁹ h̄ n̄ eet
absurdu singla q̄ sit p̄p̄-
ꝯis c̄ata r̄onib3 / has au ro-
nes no ē attribuendu ee n̄
i mete ꝯditois / no n̄ ext͛
se quoq̄m positu intuebatᶻ
ex quo h̄ q̄ r̄ones & ydee
plēs tn̄ vna 3 dei sapia
¶ Rn̊o q̄ lic3 idem sint s̄ re

illa / i h̄c tn̄ differunt s̄ distīcō
nis modu / dia sapia eni
trans se tenet plus ex p̄te dei
cognoscentis q̄ oio 3 vnu
ideo illa no r̄cipit plalita-
te ut dicatᶻ pla et̄na / plēs
sapie / plēs artes / ro no et
idea ex p̄te rei cognite &
p̄p̄ h̄ sicut res cognite plēs
ita & ydee / & p̄p̄ q̄ vnaq̄
res h̄t p̄p̄u finē sūt plures
r̄ones s̄ quas fines c̄ata
p̄p̄ r̄m g̊ ydea ad forma
& r̄ones ad fine cu sint
forme rerū plēs & fines
dicatᶻ r̄oes & ydee plēs ¶
Sz adhuc c̄ao que͛ si tpale
no ē ca et̄m vnu n̄ &
multa ꝯsequntᶻ ee no in͛ de-
c̄tat multitudo s̄ nome moo
q̄ ē et̄m a tpali & ita no
debent dia ydee aut r̄ones
plēs p̄p̄ formas & fines
c̄atāꝫ plēs ¶ Rn̊o dm̄ yde
ē aut r̄ones plēs p̄p̄ r̄m
c̄atāꝫ ad ipas no q̄ sit a-
c̄atuis nel ab eis accipiat
q̄ntitate aut multitudine ¶
Sz ad h̄ q̄ dees q̄ dicit aug
q̄ no ea r̄one ꝯditus est
h̄o qua equs / s̄ h̄ n̄ in͛ q̄d
pla sint abet̄no tn̄ ille ro-
nes sint et̄ne / ut i eade
auct͛te h̄r r̄ones rerū s̄t
stabiles ¶ R̊o q̄ eade 3 s̄ re
ro et̄na qua h̄o ē ꝯditus
& qua equs / s̄ no eade ut
ro / exemplu de hoc / punct⁹
ad q̄ t̄iantᶻ plēs linee vn⁹
punctus 3 / s̄ cu d̄ plēs q̄
plura p̄ncipia / h̄ aut non
ro nominat p̄ modu p̄na͛

Illud aut idem noiat sapia
mo absoluto qr cu loqmur
in talibz pporconalit loqm
de vnitate et mltitudine qr
adm loqm de sapia huana
et ronibz fiendorum f cam et
spebz que sut i ea / dr n q
vna e sapia edificatoria qua
fiut mlte domus / alia rone
fit hec domus / alia illa / et alia
q forma opris huius pa / et
alia pa forma illius

Quinto quer cu oia sunt
i ipo vita aut lux qr
no sunt in ipo oia sapia et
po / qr sit hz act xxvij in ipo
inimus movemur et sumus / qr
quid go no dicat oia in
ipo vna ecn al unus motus
sicut oia in ipo dr vna
vita / hoc mr ansel dicit i
monol oia antqm fieret
et cu facta sut et cu corrupunt
seu aliquo mo variant sit
i ipo sut no q sut i se ipis
f q e ide ipse et ei in se
ipis sut ecn mutal f i mu
tabile rom tata / i ipo mo
deo sut ipa pma ecn et p
exstendi veitas et put mas
sut nbz silia ita nus et
pstancius exsistut / ex hac aut
lrte accipt q eatue in ipo
sut ipa ecn dei et pprinqus
sinud est illi hesi que dt
oia ee dm mixta id incipit
e pones mdeus / qr uni mlta
ta sequit ee si go oia sut
in deo / qd e / aut vnu aut mlta
ta si vnu go oia sut vnu
si mlta / go mltitudo e ab

etno cu oia sunt in deo abe
tno / qr oia dr ee in deo
quer f q modu eendi / vro q
dicant oia in eo ee vita aut
lux pp h q vive e quo et
rerum corlm et spualium / et i
quatu corpalia pticipat a spu
alibz ut corpus dr vive p
aiam / exhibet silitudine dicat
i ipo oia vive / qr quo ad
ipm no sut ee desciaes / et
lux ipa in se desciat cogni
tu deis indesciaes / dr au
oia i ipo lux / lux n e silr
gre disspo incorpalibz qr pticipa
tone / et pp h dr oia in ipo
lux ee / qr oia in dei cogmco
ne rlucet et sut manifa / sa
pia au et cognico noiant
illud q e ipm dei cognoscebs
no n eatua in quatu eatua
sapit aut cognoscit / po auz
e disspo pa agentis qr no
dr oia in ipo ee po n h
nom po ablative teneat et
accipiat ibi po qr ptate ad
dnam po mlis / ne incidamus
i illam hesim que dixit
dm vnu ee nam / ad ad aut
lrte ansel / q ad z dicit oia
ee dnam ecn / ad z dicit oia
i ipo sut dna ecn / ad n dz
oia sut dna ecn supponunt
eatue put sut in suo ee ad
au dicit oia sut i ipo dna
ecn supponit rones etne
et de rebz ipis que rones e
tne sut ipa dei sapia / et i
ta qr que ecn dna / ut exst
ste q sit in dei ecn hz sit a
di9 sapia ee n in dei sapia

nec a d q; qui cognosca ab eo / ee
no infua eeni e ipam eem
ve dia de illis q de nulla ca
tur gugit ptea q d in ipo ni
nimus et equivoce fit / et tu d
oia in ipo erant ita tu d
in ipo nimimus no p in ca ef
ficacs i abipso e nune in m
to d tur oia nita in ipo q in
no ca ecris dur au in ipo
nita no motq au een / tad
motq nom appriabi e rebz
fus et n e que facteti et fco
nil cognoscebiti et cognito / een
lz sit que nomd n vapit hic
q unuq q lit pam eem / ne
go credant oia no differre
in een no admitti in ipo oi
ee een h tn admitit oia
fut in ipo / tu au dur oia ee
in ipo / no ee in ca efficacie
et cognote / dico au efficacie
no actu s stitu / cadaa dud
q n sequit fut in deo / go
unu nc multa / h n dio unu
multa gsequz eius postq in se
ipo e eius / n s au pnt lic ee
s quid / ee au s quid e cate
eo tu d ee in deo / q tn in
se ee e ee simpr / ita ibi d
ee dum q dum ee e ee simpr
nc sed oia fut in deo go lio
e in deo / ita ee lio e ee de
biatu in se / ee in deo e au
ee p indistictom gnis et spei
cadaa dq q ee in accipit
ibi ee ut in motiuo / motiu
au e simpr effam nc cogni
tiu et utq; mo dur ee in deo
q in ca cognote et opante
om gnerum hic anade
ter duo p ad oia di

catz ee in deo utru sequat
go oia fut in dia een / q ro
q no ee om in deo dur q
deus supponit tam rone o
dur ee in ipo een au dia
lz sit ca tn no dr aim ad
id cuius e ca spuit noia een
et q dei een no e cate eei
no dur oia ee in een pre
lz n dicat dos abraha et
no tu d dia een abraha
Secdo que e ne gce q oine
cate ab etno sent tu deo / p
n assoaacom nocat assoiaco
au no e n ubi e multitudo
que no e dt ab etno cauuad
go et / d aug sup id ps pu
tudo agri mecu e ideo in
quid mecu e q apud dm
nc pbit / nc futum e / tu io
fut oia futa / et ei n d stq
la pbita et tu illa fut oia
Tercio in se fit h ipo tu et
intellr h rone ipas rom
que fut in ipa / sapia dia
de rebz fiendis / hec au ro
nes fut in ipa dei sapia
que etnalit e et tu ipo d
ee no q fit aliud in een s
q alia ro dicendi tu d de
us / et tu d sapia sine ro
Quarto quer tu mala no
dicant ee in deo quo cae
nostud adeo / ita dt aug
tu pcca om fiat nqz in
telligedu e ea includi in
illa gnalitate locucois que
dt aps oia ee in deo Ro p
eo ipo in quid in p ipm et
in ipo fut oia / Ex quib a

insanus dixit mala ee in deo
illa .n. in ipo ee intelligu*n*tur
que ex ipo et p*er* ipm sunt ea
u*er*o p*er* ipm sunt et ex ipo q*uorum*
actor e*st* s*ed* n*on* e*st* actor nisi bo
noru*m* n*on* g*o* ex ipo et p*er* ipm
sunt nisi bona / ita g*o* nec i*n*
ipo sunt nisi bona n*on* g*o*
mala in deo sunt / ¶ Ite*m* aug*ustinus*
in li. de na*tura* boni ac audimus
inquit ex deo et p*er* ipm et i*n*
ipo ee o*mn*ia / Om*n*es itaq*ue* na*tura*s
intellig*er*e debem*us* et o*mn*ia q*ue* na*tura*
lit*er* sunt n*on* .n. ex ipo sunt p*e*cca*ta*
que na*tura*m n*on* s*er*uant s*ed* violat
q*ue* ex vo*lun*tate p*e*ccanciu*m* nasc*u*nt*ur* o*mn*ia
ex his g*o* relinquit*ur* q*uod* mala
nullo m*od*o sunt in deo / S*ed* h*oc* g*o*
obi*cit*ur si mala n*on* sunt in deo
n*ec* s*ed* s*i*militudi*n*e n*ec* s*ed* causalitate
q*uo*m*od*o cognoscu*n*tur a deo in se ipo
n*on* in*uen*iu*n*tur ¶ Ite*m* q*uo*m*od*o* mala n*on* di
cu*n*tur ee in deo q*uo*m*od*o e*st* q*uo*d h*oc* sunt
q*uo*c*um*q*ue* mala sunt in cognic*i*one
dei ~~vera~~ s*i*mili*ter* et h*oc* mala ~~quo~~
~~e*st* q*uo*d h*oc*~~ sunt in deo ¶ Ite*m* aug*ustinus*
i li. de li. ar*bitrio* nat*ur*e i*n* t*an*tu*m* vi
ciose sunt inquantu*m* ab eius q*ua*
f*a*c*t*e sunt arte discedunt / et in
t*an*tu*m* recte vitup*er*ant*ur* i*n* q*uan*tu*m* ea
rum vitup*er*ator arte q*ua* f*a*c*t*e sunt
videt / ut h*oc* ita vitup*er*et
q*uod* ibi n*on* videt e*ius*q*ue* sum*u*nt*ur*
q*uod* mala n*on* vide*n*tur a deo s*ed*
dicat aliq*ui*s q*uod* n*on* vide*n*tur p*er*
app*ro*bac*i*o*n*em vide*n*tur / t*ame*n p*er* s*im*
plice*m* noticiam / s*ed* q*uia* ad h*oc* s*un*t
q*uia* bona multiplicat*ur* mala
n*on* t*an*tu*m* uno m*od*o dicu*n*tur cog
nosci tu*m* cognic*i*o*n*e ad vilitate*m*
p*er*tineat ¶ Tu*n*c au*tem* d*icitu*r e*st*

et bono et malo ¶ Ite*m* aug*ustinus* i*n*
li. confess. ad deus p*ro*uidet vel
p*re*scit mala n*on* e*st* visio i*n* s*i*mili
tudi*n*e mali vel ass*i*militudi*n*e
que sunt in deo sicut s*i*militudi*n*es
creatura*rum* d*icu*ntur ee in ipo / Vn*de* no
tandu*m* q*uod* p*ro*p*ter*ea sunt s*i*militudi*n*es s*un*t
i*n* ea / h*oc* sunt i*n* mente artificis
n*ec* h*abe*at n*ec* illa s*i*militudi*n*e de*us*
p*re*scit mala / s*ed* i*n* quada*m* diss*i*mili
tudi*n*e sicut medicina morbu*m*
n*on* q*uia* ei ass*i*milant*ur* vn*de* p*ost*e*a* q*ui*
ignorabam interrogabat me
glo. de*us* nomi*n*e p*e*cc*at*i sicut oc*u*l*u*s
m*od*o et dyo*nisius* i*n* li. de di. no
mi*nibus* s*ed* visione singulis s*ed* et i*n*
tit s*ed* s*ed* vna t*ame*n co*n*tinenc*i*a o*mn*ia
co*n*tinens et sciens sicut lume*n* s*ed*
ca*usa*m p*er* semet ip*su*m tenebras
p*er*cepit visione n*on* aliunde
videt tenebras q*ua*m a lumi*n*e
¶ Ad s*ecundu*m d*icendu*m q*uod* n*on* s*ed* / mala
sunt in dei cognic*i*one g*o* in
deo cognoscente / ad .n. d*ici*t*ur* ma
la sunt in deo cognoscente du*pli*c*ite*r
no*ta*r*i* ee in .s. ee in deo p*er* ca
usalitate et ee in deo p*er* cogni
c*i*o*n*em / q*uia* v*er*o mala n*on* sunt in deo
p*er* causalitate / n*on* co*n*cedit*ur* q*uod* ma
la sunt in deo cognoscente s*i*mili*ter*
n*on* sunt in deo p*er* ex*em*p*l*aritate n*on*
.n. ex*em*p*l*ar e*st* malo s*ed* deus ¶ Ad
ultimu*m* d*icendu*m q*uod* du*pli*c*ite*r d*icu*ntur bo*n*a
et mala cognosci / e*st* .n. cog
nic*i*o intellectiva et e*st* cogni
c*i*o practica / vn*de* intellect*us* d*icitu*r
cognitiv*us* et practic*us* vtr*oque* au*tem*
m*od*o sunt bona i*n* sci*enti*a dei / ma
la v*er*o alt*er*o m*od*o t*antu*m / a malo
au*tem* n*on* p*ro*ueniat*ur* c*u*m s*ed* bono sci*enti*a
au*tem* practica r*e*sp*i*ciat bonu*m* /

cognitiua vim dicitur autem mala
esse simplicissima in cognitione
dei non quia bona sunt comparata
eius cognitione vel notitia sed
quia sunt ibi et per modum veri et
per modum boni sed neque concedendum
quod mala sunt in cognitione dei
per modum veri. Tertio non per modum
veri quia ipsa mala sunt sed veri in
bono et opponuntur.

Queritur quomodo deus sciat
omnia. Ad quod sic. Dicitur id in toto
pro(?) super angelos glo. deus non
ad tempus videt, nec aliquid no-
vi est in visione eius et sci-
entia aliquid temporaliter et transito-
rie generetur; sicut tamen afficiuntur sen-
sus vel carnales hominum vel ce-
lestes angelorum. Sensus est autem
talis quod non est aliqua innova-
tio vel mutatio in visione dei
a mutatione temporalium sicut
in nobis et in angelis acci-
dit. Concordat Petrus id ii Pe. ult. quod
unus dies apud deum sicut mil-
le anni. Glo. In cognitione
sue eternitatis et presencia et pre-
terita et futura equaliter presencia
conspicit. Concordat Aug. super id Jo.
viii Si non credideritis quia ego
sum, quia non est ibi esse ubi est esse
et non esse preteritum et futurum in
verbo in dei motu verbo in ve-
ritate que manet. Preteritum et
futurum non in verbo sed solum presens
et est incorruptum quia non est in ea
talia(?). Sed queritur qualiter preteritum
et futurum sit presens apud deum
cum non contineat quod causa est
presens eternitatis cum presens
temporis; presens autem temporis et esse
presens eternitatis est tamen idem quod

est, non ergo preteritum et futurum est presens
in eternitate sed presens eternita-
tis sit id quod est. Ergo preteritum et fu-
turum non sunt presentia deo. Quod dicitur
presencia eo quod sic cognoscantur
ac si essent presencia sed illud non sufficit
ad intellectum huius sermonis, sed ideo
dicantur presencia quia rationes preterito-
rum atque futurorum apud ipsum presen-
tes sunt. Ad aliud dicendum quod auctor
te ansel. de concordia presencie
li ac que dicit tempus in eternitate
non sunt aut est aliquid sed est
et ita quod in eternitate mutari
nequit in tempore aliquo quod sub-
icitur vero autem quod sit muta-
bile probatur esse. Tempus enim vel
sit ibi nisi presens non est tamen id
presens temporale ut nunc sed eternum
in quo omnia tempora continentur. Si-
cut quidam quadam presens continet
omne locum et que in loco sunt
ita eterno presenti simul omne tem-
pus clauditur et que sunt in
quolibet tempore. Dicendum ergo quod preteritum
et futurum licet in eterna sunt in
se aut tamen sunt et ea non transe-
unt sicut nec domus ut est in
mente artificis transit licet ex-
terius recipiat mutationem. Unde
in dicit Aug. super Jo. in principio ar-
cha in mente artificis est in opere non
archa est quia ergo in se preteritum vel
futurum est presens est in sua causa licet
hoc contrarium vel ratione similitudi-
nis sicut ergo est presens sic est
eius sicut preteritum et futurum sic
non est eius. Non ad maio-
rem evidenciam ansel. in celo
li ... res tam aliter esse
cognoscat in tempore quam in eterni-

132

cot aliquo vni sit qui aliqd
no e in tpre q e in etnitate
et qz fuit in tpre q ibi n fuit
et erit tpalit q no ibi erit nlla
rone negari n posse fili ali
quid ee tpre mutabile q ibi e
i mutabile quippe no magis
opposita sunt mutabile i tpre
et i mutabile i etnitate qui
no ee i aliquo tpre et tn ee
in etnitate / siquid n dico ad fr
ee in tpre q fr e in etnita-
te sz tm i aliquo tpre n ee
nd n dico actiom meam cras-
tina nllo in tpe ee sz hodie
tm nego eam esse que tn
fr e in etnitate et qd nega
mq fuisse vel futurum ee ali
qd q in tpre fuit vel erit / nllo
mo negamq ibi ee q ibi i
desinet e suo pnti mo ¶ Sz
adhuc dubitar de auctte an-
sel dicetis q sic pns tpe
ptinet omne loca sic etnus
psenti claudit omne tpus
pns et que sunt i tpre / sz dr n
nr q sicut omne qd e i tpre
tepale e ita omne q e i e-
tnitate etnu / et que sunt i
tpre sz auctte pdcaz sunt i
etnitate / go que sunt tpalia
sunt etna ¶ Ad primo no sed que
sunt i tpre claudunt etnita-
te go sunt i etnitate dicitur
n claudi eo q etnitas pce
dit tps et erit post tps et
durat du tps e / ee no i e-
tnitate / sic e dicitur que sunt
sunt ee durans tn etnitate
et licz res tpales no sunt i
ta etnalit sit no tn sz se
sunt in etnitate
Cetum querit quo deus scit
oia simul ¶ Ad q aug ro
det sicut go i ee pr et filius
sz ille cognoscendo iste nascen
do et oia que sunt in eo scia
in eo sapia / in eo eem uniq
quibz eoz simul videt non
pticulata vel sigillata velut
altnante 9spectu / sic illuc
et inde hinc et rursus hinc
inde ad atqz ad ut aliq vide
no possit h n videns alia / sz
oia simul videt quoz nllm
e q no sp videat et sciat ¶ qt
simul videt oia que sunt i
eo scia / sapia / et eem tn no
oia que sunt in dia eem sunt
qz ee in ea no ponit ee siyr
go pot n existes videl sz q
qualit tn visus tuseat sit go
istens et si dicatur q d pns
rone tause et tn nos psent
i telligamq eam aliq tn ipa
ca z videmq qm tn videt ipe
re futura ¶ Iste ille scit gig
nendo iste nascendo ¶ qt sic
ide e q ee go pr e gignen-
do ¶ Iste oia que sunt i eo
eem uniq qqz eoz simul videt
d go caua e i eem dei sz
nc e videt eem q no sit deq
¶ Ad primo dr ad pm q videndo
se qui e sibi ipi psens videt
oia / no sic aut sz dcitur vi
sione intellectiua vel sensitiua
oz n psencia rei ex pte sensu
ee et silitudis eiq vel alicuius
ipm 9tingentis ut nr apud
intellcm / ut e nra visio por-
oz visione ipi q sz rei pntis
q ea q videt futura qz psent

videt eam p(ro)videncia immutabili
nos no(n) p(ro)ut a mutabili ¶ Ad
ad 2m q(uod) h(oc) v(er)bu(m) fac(er)e aliq(ui)d
su(mi)t(ur) v(e)l r(e)lat(iv)e ut cu(m) d(icitu)r p(ate)r fac(it)
o(mn)ia aliq(ui)d no(n) v(e)l p(ro) ut cu(m) d(icitu)r
p(ate)r fac(it) filiu(m) vel eq(ual)e(m) | qui g(ra)o h(abe)t
v(er)bu(m) ad c(re)atam vel ad eand(em)
p(er)sona(m) h(abe)t e (ex)pla p(ate)r fac(it) gigna-
do ul(tra) ger(un)d(iu)m notet co(m)mi-
tantia(m) ut sit s(ensu)s p(ate)r fac(it) du(m) gig-
nit (et) ut no(n) r(espectu)s e ad aliam
p(er)s(on)am quoda(m) mo(do) no(n)is n(atu)ralit(er) te(n)e(tur)
et te (ac)cipit no(n) (ra)c(i)onale de(n)o(m)ina-
cione(m) et sic accipi(tur) h(i)c | sic(ut) g(ra)o
p(ate)r et filius s(ed) ille fac(it) gig-
nendo h(i)c nascendo ¶ Ad ad
3m q(uod) cu(m) d(icitu)r o(mn)ia que sunt i(n)
eter(n)o eo(rum) | no(n) vl(tra) m(i)ttit(ur) de
c(re)aturis neq(ue) de att(ri)butis ete(r)n(is)
ut sunt ete(r)na bonitas et h(uius)m(od)i | s(ed)
p(ro)pt(er) de c(re)aturis p(ro)pt(er) de att(ri)but(is)
eternis | et te e s(ensu)s o(mn)ia que sunt
i(n) eo(rum) sc(ienti)a | m eo(rum) sapia | h(oc) i(n)
t(ra)h(itu)r de c(re)aturis | r(es)p(o)ndi(n)t no(n) de
att(ri)butis eter(n)is et sic ord(in)a(tu)r
l(ite)ra in(ter)p(re)ta(tur) eo(rum) simil(iter) videt(ur)
o(mn)ia que sunt i(n) eo(rum) sc(ienti)a (et)
si no(n) m(i)ttit(ur) de c(re)aturis | te ex-
ponendu(m) e(st) i(n) ete(r)n(o) eo(rum) i. i(n)
ip(s)is entib(us)

Q(ueritur) quer(itur) q(uo)m(od)o deus fac(it)
o(mn)ia p(er)fecte ita q(uod) sc(ienti)a ei(us) no(n)
pot(est) augeri vel minui ¶ Ad q(uod)
ob(icitur) sic aliquis e(st) qui no(n) e(st)
lecturus h(od)ie | tu pot(est) e(ss)e ut le-
gat hodie n(un)c au(tem) pot(est) fi(eri) q(uod)
no(n) possit a deo sci(ri) | pot(est) g(ra)o
deus sc(i)re h(un)c lecturu(m) h(od)ie
pot(est) g(ra)o sc(i)re id q(uod) no(n) sc(i)t ¶ P(re)t(er)-
ea e(st) lecturus hodie q(uod) deus
sc(i)t lecturu(m) s(ed) pot(est) e(ss)e q(uod) no(n)
legat | g(ra)o deus pot(est) sc(i)re h(un)c n(on)
e(ss)e lecturu(m) q(ue)m tu sc(i)t lecturu(m)
g(ra)o de(us) pot(est) no(n) sc(i)re aliq(ui)d q(uod) p(ri)(us)
sc(i)t g(ra)o sc(ienti)a ei(us) pot(est) minui (et)
mutari ¶ Co(ntra) d(icitu)r q(uod) sc(ienti)a dei no(n)
pot(est) augeri n(e)c minui s(ed) o(mn)i(n)o e(st)
i(m)mutabil(is) | Vn(de) aug(ustinus) in p(ri)mo
de t(ri)ni(tate) sc(ienti)a dei e(st) i(n)amissibil(is)
e(st) p(er) oblivione(m) et i(n)varabil(is)
n(ost)ra no(n) sc(ienti)a et amissibil(is) e(st)
et recupabilis p(er) disciplina(m) q(uia)
h(ic) n(on) e(st) nobis e(ss)e q(uod) sci(r)e ex
h(oc) p(ate)t q(uod) dei sc(ienti)a invariabil(is)
e(st) sic(ut) ip(s)a ete(r)n(a) i(n)varabil(is)
e(st) ¶ Ob(icitur) sc(ienti)a r(e)lat(iv)e d(icitu)r ad
sc(i)bile s(ed) m(u)ltiplicat(is) (con)iu(n)g(it)
r(e)lati(vo)r(um) ponit m(u)ltiplicatio(nem)
alt(er)ius | si g(ra)o augeri possunt
sc(i)bilia dei g(ra)o augeri possunt
pot(est) sc(ienti)a dei ¶ It(em) sc(ienti)a dei n(on)
r(e)cipit (com)plitate(m) s(ed) e(st) solu(m) no(rum)
s(ed) au(tem) q(uo)q(ue) q(uia) sic(ut) se h(abe)t a deo e(st)
sic se h(abe)t ad v(er)itate(m) | s(ed) plura
possunt e(ss)e e(ss)e(nti)a a deo g(ra)o
plura v(er)a | g(ra)o et plura sc(i)ta g(ra)o
et maior sc(ienti)a g(ra)o aliquo mo(do)
augetur sc(ienti)a dei salte(m) q(ua)ntu(m) ad
sc(i)bilia ¶ It(em) sc(ienti)a dei e(st) i(n)fini-
ta q(uia) sc(ienti)a ~~dei~~ eius no(n) e(st) n(umer)us
q(uia) infinitor(um) e(st) | i(n)finito vel
i(n)finit(is) n(on) p(ot)est addi g(ra)o n(on) pot(est)
augeri sc(ienti)a dei n(e)c e(st) n(umer)us sc(i)tor(um)
¶ It(em) sc(ienti)a dei p(er)fectissima e(st) g(ra)o
n(on) q(ua)ntu(m) ad r(ati)o(ne)m sciendi nec
q(ua)ntu(m) ad sc(i)ta vel sc(i)bilia pot(est)
augeri vel minui | q(uia) n(on) i(n) p(er)fec-
tis e(ss)et | s(ed) nulla i(m)p(er)fectio e(st)
ponenda in deo ¶ R(esponsi)o sc(ienti)a dei
trib(us) modis accipi(tur) | vno m(odo)
p(ro) app(ro)bacione p(ro)ut voluit de(us)
m(ihi) inp(er)ator | alio mo(do) p(ro) sc(ienti)a simpli(cis)

notitia | sed hoc duobus modis | ab
solute non connotando existe=
ntiam rei scite per scientiam eius vel
mis | alio modo connotando sic quod
sit eternus a deo deo autem innotesc=
arent . tanta cognita sint et
post presentem et sic et hoc modo signifi=
catur . ut quidam dicunt dicitur scientia
vel visio que transiens super
rem | primo modo bona dicuntur subie
cta dei scientie | secundo modo bona et
mala | entia et non entia | terti=
o modo bona et mala | sed entia
tamen sed aliquo tempore presentia preterita et
futura | et sic hoc scientia dei triplex dicitur
scientia approbationis intelligentie vi
sionis | dicitur ergo ad quintum quod scientia dei
non augetur . scientia tamen bene posset
augeri ¶ et ad hoc quod dicitur deus
potest scire que non scivit dicitur quod
verum est de scientia approbationis et
de scientia visionis | sed de scientia intelli
gentie non est verum | quia illi subiecta
sunt quecumque subiecta sunt potentie dei
verum tamen potest intelligi quod non intelligit
quia aliqua res potest esse que non
est verum scientia vel dicitur visionis et
approbationis non est infinitorum sed scientia
intelligentie est infinitorum ¶ ad id quod
obicitur multiplicatio unius correlativorum
correlativorum multiplicatur reliquum
dicitur quod est scientia ad res et est scientia
a rebus verbi gratia | artifex habet scientiam ad
domum faciendam antequam fiat qui
autem facit domos considerat sciam
habet a domibus vel a rebus | scientia ergo
que a rebus est secundum conditiones sca
bilium scientia non ad res | vel scientia
artis non | unde multiplicatis vel
diminutis domibus non augetur

vel diminuitur . scientia artificialis vel
artis | talis autem est scientia dei comparatione
eorum scilicet artis vel exemplaris |
unde non sequitur conditiones scibilium ¶
ad id quod obicitur quod plura possunt esse
subiecta scientie dicitur quod verum est scientie
approbationis vel visionis sed non
intelligentie que infinitorum est
Quomodo queritur quomodo deus scit
contingentia mutabiliter ¶ ad quod sic
demonstrato quolibet contingente ut
me cras lecturum vel aliquo
huiusmodi deus scit hoc | aut ergo muta
biliter aut immutabiliter | si muta
biliter habeo propositum | si immutabili=
ter est et immutabile me cras
lecturum ergo non potest mutari quin
cras legam ¶ item deus scit
hoc modo futurum cras scit istud
presens | post cras scit id preteritum
sed quod scitur sub diversis temporibus scitur mu=
tabiliter | ergo scientia dei est mutabilis
¶ item aut res deus scit eam
aut res non non scit eam | aliter
non sciret falsum ergo scientia dei mu
tatur . et loquitur de visione ¶ item
deus scit me lecturum cras | scientia
huiusmodi est apud deum | cras non lego
vel non moriar ergo non scit me
lecturum ergo mutabilis est eius scientia
¶ item solet obici hoc modo | deus
scit quicquid scivit | sed scivit te esse
nasciturum | ergo scit te esse cras
ergo iterum nasciturus ¶ contra sicut bo=
etius in libro de consolatione | quod comprehendi=
tur in comprehendente per modum com=
prehendentis et non per modum rei
comprehense | res immutabilis non est
sensu mutabilis vel intellectu sed immutabilis
| quod ergo comprehenditur a deo in
ipso est sed modum suum deus autem est

actu sit simplex i[n]variabilis et et
n[on] g[radu]s scit simpliciter i[n]variabi
liter et eternaliter scit. Iste Dyo[nisius]
de di[vinis] no[minibus]: non scie[n]cia enim deus
cognoscit s[ecundu]m sua[m] et c[om]muniter angelos
nosse dicunt eloquia que sunt su
per t[er]ram non s[ecundu]m sensus ea cognos
centes cum ipsa sunt entia sen
sibilia / s[ed] s[ecundu]m p[ro]priam d[icitu]r in intellec[tuali]
po[tenti]a et na[tura]m / ep[iscop]us Lincol[niensis]: q[uia]
d[omi]nus intellec[tu]s et angelicus cognos=
cit res p[er] na[tura]m sui intellect[us] non
p[er] modum rerum i[n]tellectarum et
ideo i[m]mutabiliter cognoscit deus
q[uod] concedendum est et ad id q[uod] p[rim]o
obi[ci]t[ur] d[icen]d[um] q[uod] l[ice]t deus sc[i]at l[ice]t muta
bilia duplex est ad verbum in[?] pot
determinare verbum i[n] c[om]paracione ad
suppositum et sic falsa / et e[st] sensus
deus mutabiliter modo scit h[oc] / vel
in c[om]paracione ad appositum et sic
vera et e[st] sensus / deus scit me
lecturum q[uod] e[st] mutabile vel
non mutabiliter. Ad a[liu]d d[icen]d[um] q[uod]
non valet / sicut non sequitur lux
solis vel radius illuminat q[ui]c[quid]
re[spicit] modo / non illuminat cum p[re]terit
ergo radius mutat[ur] / similiter non
valet / modo sit[u]s dext[e]r ad istum
modo sinist[e]r vel n[on] dext[er] ponam
q[uod] ille mutet locum suum et
e[go] non ergo mutor ego. Unde nunc[?]
sine sui mutacione sit de novo
p[ro]p[ter] alt[er]u[m] s[ecundu]m aug[ustinu]m dext[er]. Sic sci[enci]a
dei non e[st] / mutabilis cum e[st] h[uius]
rei / cum e[st] / et cum non est sicut
non muta[tur] sci[enci]a artificis cum do
mus e[st] / et cum domus non e[st]. Ad
a[liu]d d[icen]d[um] q[uod] l[ice]t deviatio s[ecundu]m d[iv]ersas
t[em]p[o]r[e]s pot[est] determinare verbum sci
endi i[n] c[om]paracione ad suppositum

sive ad scientem et sic falsa est
q[uia] non eas scit s[ecundu]m d[iv]ersas t[em]p[o]r[u]m
s[ed] p[re]sencialiter et s[ecundu]m eternum vel
cum i[n] c[om]paracione ad appositum
sive ad scita et sic vera q[uia] scit
res p[re]teritas et futuras et p[rese]n
tes. Ad a[liu]d d[icen]d[um] q[uod] sci[enci]a d[icitu]r dupl[iciter]
active et passive / sci[enci]a passi[v]e
d[icitu]r c[on]ceptitudo i[n] scibili et h[ec]
ut sciat[ur] l[ice]t muta[tur] sci[enci]a vero
activa e[st] sci[enci]a qua scit h[ec] non
muta[tur] sic sci[enci]a artificis non
muta[tur] mutato scibili. Ad 8[?]
sophisma deus scit q[ui]c[qui]d scivit et
d[icen]d[um] q[uod] est f[als]a dicc[i]o cum in. d[icitu]r
deus scit quicquid scivit / non
fit distribucio p[ro] enunciabilibus
s[ed] p[ro] rebus ut s[un]t i[n] na[tura] p[ro]pria / s[ed] p[ro]
ut s[un]t i[n] di[vin]a sci[enci]a sine i[n] sue
racionibus / vel ydeis eternis / si[?] ergo
distribucio p[ro] ipsis racionibus verum e[st]
t[ame]n / s[ed] cum assumit / s[ed] scivit
te esse nasciturum assumit c[on]di
cionem temporalem que non e[st] eterna
s[ed] sic deberet assumere / s[ed] scivit
una natie[?] ergo scit tunc na
[tum]. Et oppo[nitur] de re enunciabile
q[uo]cunq[ue] deus scivit scit / scivi
te esse nasciturum ergo et c. Ad [secun]do
deus scit enunciabilia n[on] p[er]
modum enunciabilium s[ed] p[er] modum
rei i[n] causa / cum autem assumit te esse
nasciturum assumit enunciabile
p[er] modum enunciabilis quomodo
non fiebat p[ri]ma distribucio.

Questio de di[vin]a sci[enci]a ab p[ro]te
c[ione] inquirendum est de ea i[n] c[om]p[ar]
acione s[ecundu]m ei[us] c[om]paracione ad
futura. D[icitu]r p[re]sci[enci]a s[ecundu]m c[om]paracionem ad
facienda disposicio / s[ecundu]m c[om]paracionem
ad regenda / p[ro]videncia s[ecundu]m c[om]pa

tem ad saluanda p destinacio
fit demo z pus / de sys go
inquirendo e p ordine z. Pt
pmo de psua tra qua plres
erraverunt antiq et modni
consequt modo deduce z. q
sito admittuna z. pmo i quire
an psua sit tpalis vel etna
2o utr sit ca rerum. Tercio utr
causata a reb z. quarto utr i sciat
necitate reb z. quinto an stat
cu li ar. sexto utr sit i
fallibil. septimo utr mu
tabil.

Circa pmu go arguit sic
mo / magr i sent / si
res future eent ca psae dei
tpale eet ca etni / go psua
etna e. Pte psua cu pot
res i sua na cu i ca si i
sua na go n eet cu res /
si i ca s res vca e ab etno
e res ad res ab etno go p
sua etna. Pte cu dico psa
am tuo dico sciam et cu cs
sione / quatu ad pricipale sig
nificatu qd e scia. n e dubiu
qn sit etna. Dz que qu
to ad cucessione utr sit te
pealis vel etna / si tepealis
go cepit cu reb z s constat q
cucessio sue dei z cu catam
omne / s qd z cu catam
omne e etnu go cucessio
e etna et scia silr go totu
e etnu si dicat q cucessio
r futu i tpe et q futu i
tpe q tepeale et pot desine
ee ideo dz psua posse desi
ne ee. Dz te quez ab etno

fuit cum dicit mundu fore q
ms no id dicat r futu pt
dici ab etno go psua silr
cum ms dicat r futu est tu
ab etna. Pt n q desinit et
hz possibilitate ad n ee e
etnu s psua desinit sicut
dt magr q cu res desinit
ee futura desinit ee psua
go n e etna. Pte aug i
li sent xxxx. d. sicut cator
dz ab cum cata rlative sit psua
ad futum s cator dz ab catu
ra ex tpe et no ab etno go
silr psua dz de deo ex tpe
sicut cator. Pte si psua dz i
opacone ad futum / s deo n
z futum / imo oia psencia
go dz psua r futi in dei scia
s r futu i tpe go psua dz
ex tpe. Pte aliquid e cares
pricipio et fine sicut deus / ali
qua hnt pricipiu et fine sit
tepalia / go e pone quartu
q no hz pricipiu s hz fine
q vr psua ee q no incepit
s desinit sicut dt magr vel
si dicat q no pot hoc ee.
quez ro gr no pot ee. Au
e loqui de re etna multir.
quedam n dr de re etna
que deus z ut sine pricipio
et sine fine ut cu dz deus
z iustus / bonus sapiens q sine
i icio et sine fine bonus z / q
dam dr ut cu pricipio et ad
fine ut cu dz deus cat hanc
aiam deus n no ab etno
cavit hanc aiam n hz cat
eam / q da no dicat de eo ut
cu pricipio s cu fine fine ut

ad d3 deus est creator go n n
d3 de deo ab etno qr aliqn
fuit creatura nec potuit h' dici
dominator n | dicat illud an fb
iectus z aliqs d3 go creator
ex tpe tn sine fine qr creatu
tn creator e sine fine | sicut
go n e i gens aliqua dic de
deo cu pncipio et cu fine et
qda ut cu pncipio tn sine fic
fic n e i gens pone altm
s q queda dicud3 de deo ut fi
ne pno tn cu fine ut psccia |
¶ ad id go q qr utr psccia sit
etna vl tpalis dd' q psccia dt
etnm tn i r ad tpale e go
loqui de etno absolute vl i
cparatone | absolute dt scia e
tnu | psccia no dicit etnm
i r vl i cparatone dd' go q
psccia ponit res incia | td i
r ad tpale | vn ponit res
q erunt i scia dei | dd' go q au
ctoritas dicit etnm h i r ad te
poale | h scia dt etnm absolu
te. ¶ ad id q obi vl q desinit
e etnm et dd' q no valet | ali
qd n d3 desine no p muta
tom que fit i ipo h p muta
tom q z i alio | sic possum ee
dext et sinist | sine desine ee
dext et incipe ee sinister me
no mutato | ut posito q aliq
m° fit apte una mei ix ab
alia | d3 go desiro tm p rm
qm z ad altm n p mutacoz
que fit fca i me | similr dd' z
de psccia q d3 desine no p
ipam sciam | h p ipm rm qr
ipa res ad qm z rs mutat
vl desinit ¶ ite ad a° sic cre
toz d3 ad creatum ita psccia ad
futum | dd' q n z sile usq qr

tm n e sile qm ad hoc qu
q d3 rlatiue h rm abetni
ad expresse ¶ ite ad id q obi
q vl z deo futm et psccia d
r futi et dd' q futm i psc
encia dei vl ad z qm ydea r
futi indeo | ydea an desinit
ee | ydea fut d3 rei futre
ex quo ydeatu z vl tn desi
nit id qe ydea tn desinite
ydea hq i futi silr id qe
psccia no desinit tn ee i r
ne psccie desinit et h z i r
ne rs gnotati silr dd' q n
tas futi vl ad z qm ro mi
di fiendi que ro no desinit
ee simplr h desinit ee futi
vn sicut numus incipit et
desinit ee par sine sui muta
tone ita psccia desinit ee p s
sine sui mutatone ¶ ad ali
ud q quer qr no pot aliqd
ee sine pncipio hns finem
dd' q id eet increatu et i mu
tabile i creatu aut et i muta
bile no pot hre finem

Consequenter querit utr psccia sit
ca rerum | et uidr q sic qr
n e aliq ee sed ad h sed
deus psciat hoc | h' eit go p
scia dei e ca futi ¶ ite au
tro de e no qr fut ideo no
uit deus res | h qr psciat vl
nouit mag fut go psccia
dei e ca rerum ¶ ut si psccia
dei e ca cu ipe psciat ma
la ipe eet actor et ca ma
li q e i gens impole n z
q a summo bono fit aliquod
malu | possz n melius exco
gitari | melius n e a quo vl
in malu z qm id aquo |

aliq malu ¶ Cõtra ansel de concordia pscie et li arb cu dicit
si pscit aliquid necessm e id
futurum ee id est ac si diceret si
erit ex necessitate erit l3 no no
no3 · scdo cõe ad alteru q3 ne
cessitas ordis ergo pscia nec dt
cam q3 ordine ¶ Scdo sicut dr
scia simplicis notitie et approba
tois sic pscia dr dupli / dd
ergo q pscia approbacois pot
dici cam rõne approbacois i
ille no rõne antecessionis
q intellr ꝑ pscia nob simplicis
notitie nullo mo dt cam r
ei9 q e pscitu ¶ q cu obz q
ca e cui9 ee sequit3 ad sol
uit3 ꝑ distinctiom / aliquid n
dr sequi ad dupli q ee et q
rom conse q3 q sequi ad dr q
ee sicut sic in diffinicione cãe
ca e3 cui9 ee sequit3 aliud
q3 q q sic3 sequi ad q rom nel
ordine conse no requirit cã
eeendi q3 solu consequendi ¶ Ad q
dd q aug accipit notiam
practica n solu speculatie
siue ꝑ approbacone nel ꝑ simpli
ci notiam / scia au practica si
ne beneplaciti e ca reru q3 no
scia simplicis notitie

Dom quer3 utz pscia sit
cãta a rebz q in ꝑ aucte
to orig sup eplam ad ro no
ppea aliquid erit qr deus scit
id futurum / q3 qr futurm e3 ideo
scit3 a deo au qui fiat si di
cat3 sicut dicit mgr i sent
q res sut ca sine qua n / n
ca spirie / qr tam sit conced9 q fu
tã sint aliquo mo cã pscie

dei ¶ Cõtra quo posito po3 ad quo
remoto remo3 ad id e aliquo
mo ca alli9 q3 re futura posi
ta po3 pscia dei / et re futura
remota remo3 pscia / ergo res
futa e ca pscie dei ¶ Cõt sicut
e3 vm tepale e ca etni fu
turm n tpale 3 pscia no dei
etna ¶ Cõtra i pfectoms e t
modo sciendi q scia depende
at a scibili ergo no pot poni i
mo scie die / q3 si res futa eet
aliquo mo ca pscie dei depen
deret a scibili sicut causatu a ca et
l3 3 i cõens / rsat ergo q pscia
dei nullo mo e cãta a rebz
¶ Ad pmo res futa nullo mo e
ca pscie dei sine scie ems
sicut nc tpale ca etni ¶ Ad
id cu q obz q res e ca sine q
no dd q ca sine qua no q re
nc ad dicit qui rom concomita
cie / vn l3 conceditur q res futa
sit ca sine qua no / no tn conce
dendu e3 q sit aliquo mo ca e
tni qr nc ipse nc pactus ¶ Ad
ad dd q cu dr qr futm e ideo
pscit3 ab dd q ideo no dicit
ibi cam q3 solu rom nel rla
com r eius q dr pre / vn fu
tm no e nel ca qr dicit3 p
scia q3 no ei9 q e pscia / nel dd
q orig no ponit actiua q3 pas
siua / vn no e concedendu qr fu
tm e ideo scit deus q3 ideo
scit3 a deo / sic m no3 ca apti
tudis ad sciendu ex parte scibil
in actiua no magis notat3
ca r alicui9 i sciente ¶ Ad
ad dd q scia dr absolute p
scia i ordinacone ad rem

sabilem / dr̄ go q̄ res futa bn
d3 ca pscie in ddo / ꝗ 3 q̄r di-
cat3 pscia / ꝫ nō pot dici ca
eius q̄ ē pscia / nec predi3
adictone ad rem / res aūt te-
palis nō pot ēē ca rei etne
ꝫ pot ēē ca ut sic noīe3 a
nobis

Q̲ōm queritur utrum pscia dei
i ponat necitate rebꝫ
¶ ad q̄ sic si deus pvidet
aliquid illud necario eueniet
et si necario eueniet necario erit
¶ Si dicat3 q̄ deus pvidet ad
et tn̄ nō nccm ē id eueniē
go pot nō eueniē go pot
falli pscia ¶ Jte q̄ deus psit
de necitate psit ꝫ si deus a
liqd de necitate psit / necē ē
ēē futurum / et si hoc necario erit
¶ Jte ansel i li de concordia p
sae et li ar que psit deus
necē ē ēē futa ¶ Jte si ad
se3 ad ā si antecedens ꝫ necium
et ques / ꝫ hn̄ sequit3 ꝗ ē p
satu demonstrato aliquo qn̄
gente go ꝗ erit antecedens ē
nccm s dm ꝗ psciuisse qr
ꝗ fuit est et erit vm et post
qm̄ res erit i actu nc̄ pfue-
rit erit vm dice deus psciuit
ꝗ et pot ēē fl̄m / go quis ē
nccm / go ꝗ foe ē necium pi
rone de ōi cingēte / go om̄a
de necitate eueniunt ¶ Jte p
satu ad eos i pole ꝫ nō eueni
re si m / dicat3 q̄ pole ꝫ po
nat3 nō eueniet et ē psatu
psatus / go fallit3 pscia ꝫ ꝗ
ē i deus go psatu i pole
ē nō eueniē ¶ Jte deus p
sciuit ꝗ demonstrato aliquo

psato / ꝗ ppo ē de psito vag
ē necia / go nccm ē ꝗ ēē p
satus / go i pole ē nō eueniē
aut se3 an nō se3 si se3 / hc
ppositu q̄ si deus psciuit
ad i pole ē id nō eueniē
si nō se3 da oppositu cōssi l'
ꝫ hoc eueniē / go pole ꝫ ꝗ
nō ēē psatus / ꝫ iste due / pol
ē nō ēē psatus / et i pole ē
ēē nō psatu nō possut simul
stare go oppositu cōclusionis nō p
stare cū p̄ / go argumentum ē necia
go necario se3 / i pole ꝫ ꝗ nō ēē
psatu / go i pole ē ꝗ nō eue
niē ¶ Cont aug i li de li ar si
memoria tua nō cogit sca ēē q̄
pterierunt sic deus nō cogit p
scia sua faciendo que futa
sc̄ ꝫ memoria nō cogit sca ēē
pterita go pscia nō cogit eue
niē futa ¶ Jte ansel i li de
concordia psae et li ar / Si dico
nccm ꝫ te ēē pcaturum solanō
ꝫ deus psit nō ē intellādu
q̄ aliquid phibeat uoluntate
q̄ nō erit aut cogat illā ēē
q̄ erit / ꝗ ipō nāꝫ psat deus
qui pvidꝫ ad futurum ex sola
uoluntate q̄ uoluntas nō cogi3
aut phibe3 / go pscia dei nō
cogit res foē ¶ Rn̄o / dei pscia
i fallibilis ꝫ / vn̄ i fallibilit
psit ipa cōtingencia lꝫ ipa
possut nō ēē et ē necitas ex
pte sua et nō ex pte rei scite
nec i ponit rebꝫ necitate ¶
ad pmū aūt obm dr̄ ꝫ boe'
i li de cons q̄ ē necitas absolu
ta ut eorū q̄ hnt cām det'
iacta i mutabilit' ut sole o
riri cras et ē necitas cōditō'

[..]alis / quarta necessitas et necessitas simpliciter [..]a est necessitas secundum quod nihil actu cogi[..]one / ut te sedere cum sedes / et [..] sedes est necessarium / non tamen est necessarium simpliciter te sedere / neque aliter est neces[sit]as quedam / et necessitas que de[..]m ergo dicitur si deus prescivit hoc [neces]sario eveniet / si necessitas referatur ad quantitatem verum et hoc non quoniam [necess]aria est deus prescit hoc ergo hoc eveniet / si autem necessitas feratur ad quod sequitur et [..] eodem modo solum [..] si prescit futurum necessario / necessarium est esse futurum est necessitas antecedens et est necessitas que rei [..]om / sicut dicit anselmus in libro de concordia [..] Capitulo libro arbitrii / prima est neces[sit]as simpliciter / secunda est necessitas consequentis [..]pido et secundum quid / ut si est preteritum necessario est esse preteritum / et si est futurum necessario est esse futurum / Ad argumentum dicendum quod est necessitas absoluta dicitur [..]ad est verum quod deus prescit ne[ce]sse est esse futura / et est necessitas [..]ordis / et dicendum verum est quod deus prescivit / necesse est esse futura / et necessitas non opponitur contingentie eorum que sunt libri arbitrii / sed necessitas absoluta opponitur / Ad aliud dicendum quod verum est si antecedens est necessarium et quod sequitur ad esse prescitum [..]nt est antecedens non est necessarium [..]iam secundum anselmum cum dicimus si deus prescit futurum non asserimus rem esse de necessitate futuram sed rem futuram / de necessitate esse futuram [..]id in est ipsius deus prescit aliquid quod deus scit aliquid esse futurum et prescitur idem et quod factum esse futurum / vel ergo dicitur cum est necessarium

necessitas potest notari in re eius quod dicitur factum ut sit sensus hoc futurum esse est factum necessario / et hoc modo verum est hoc prescitum esse necessarium / sed exposito [..]se quod sit futurum necessario neque potest notari necessitas in re eius quod dicitur futurum et est sensus hoc prescitum esse contingens / nunc hoc factum et futurum necessario secundum hoc falsum / si autem esset hoc modo necessarium et quod esset necessario / Ad aliud dicendum quod hoc et dicitur prescitum non eveniret est in potentia sicut hoc sedere ambulare est in potentia / si non intelligatur de dicto verum et non in concomitantia actus et actum que in potentiis et prescitum et non eveniet / sedere et ambulare in opposita sunt si intelligatur de re falsum est / tamen non concomitantur concomitantia actus unius ad potentiam actus alterius / et hoc concomitantia potest et modo non potest esse actus sedendi et potentia ambulandi / similiter actus presciendi stat cum potentia non eveniendi / unde quod est prescitum potest non evenire sicut qui sedet potest ambulare

Questio quarta quomodo possit prescientia stare cum libero arbitrio et hoc totum fere debiliatum est quoniam sed sunt simplices respondendo et primo dicit anselmus quecumque prescientur de necessitate eveniunt / quamvis sint liberi arbitrii non de necessitate eveniunt ergo quecumque sunt liberi arbitrii non sunt prescita / Preterea quod comprehendi est in eius comprehendente per modum ipsius ergo omne quod est in divina scientia est per modum ipsius sed ipse est immutabilis ergo contingentia non possunt esse in eius prescientia / Preterea quero si hoc

z va psatu euenire e necessariu et
dz ita de dcto de re an spla ¶
qr si albedine existente i sbo
aliquo no sit possibilitas i
eode subo ad form oppositam
uta s. ut possit albedi succede
nigredo nuq h' erit va / albu
pot ee nigru go cu sit silr
ex illa pte cu dico psatu pot
e no euenire nuqu existen
te psatia i illo z possibilitas
ad no eueniedu / h n p ee
va psatu pot no euenire go
i sbo q no sit po ad no e
ueniendu / posito q sit psatu
psatu n dr satu futum / h sp
posito q sit satu futum i pole
e n euenire / n e po ad no
eueniedu / go ora dentaltate
euenint ¶ Solo om istaz pz
expediis. na h ansel. de psaia
t li az / e necitas ans q e s p
ordiatas cus rei sicut necoz
sole om tribus / t e necitas
sequis rei pom ut cu dr te
sede du sedes z necium ¶ q go
dr que psati dentaltate eue
niut / sic accipi necitas ques
rei pom / q dr que sut alic
no de necitate eueniut / nega
necitas ans / pot go simul stare
q sit i illo qtigecia ens t
necitas ques / necitas go seqns
rei pom no tollit rei qtinge
tia ¶ ad ad dd q deus i mu
tabilit ophendit qtigd ophe
dit t solu mina ophendit z
i mutabilit / h t qtigencia
sat n qtigecia ps modu nium
vn no sequit ex illa rone
go n sat qtigencia go no
sat qtigent ¶ ad ad dd q
h e va psitu neco e euenir
t h' z spla psatu pot no e
uenire ¶ h si arguitur h' z
psatu go h' neco e euenire
non valet ut dem z / q maior
maior de neco et minor d
in ee / vn no valz si sor e
neco mor / h sor e go neco m
bn tu sez go mor
Cum queritur an diuia psaia
possit falli / et ur q sic
psat n h' demto aliquo q
tigente h pole z h' no eue
mire ponat go q no euenit
at h z psatu t tn no eue
net go q psatr n eueniat
go fallitur psaia ¶ Ite psi
tu pot n ee psatu / q pot
n ee futum ad sit qtigent
h si no erit no e satu fut
n go psatu go psaia p fa
li ¶ Ite saia dei t psaia st
cor que no sut / sat n deg
psaia ptita t futa / h ora
sat ut psaia / h ptita h q
ptita / no sicut psenaa sil
n futa go alio mo sat
qm sit go fallitur psaia ¶
Rndo no pot falli psaia t
ad 1o q p obz dd q cu psa
dicat in ordine et rlacone ad
futum t amoto uno rlatiu
d amonet rliqu eo ipo q
pomt no euenire pomt no
psatu fuisse ¶ ad ad dd q h
psatu pot ee no psatu di
stinguenda z sicut h' albu p
ee nigru / pot n pdicatu
attribui sbo cu forma et s
z spla nt rone suppoit sol

t sic ita q° au m' fla z / sicut
r album manens album no pot
e nigrum / sic psatu inqntu
psatu no pot no eneme
j o mo va z / qz id q e albu
pot ee nigru et id q e psa
u pot no eneme et n ee
psatu ad id dd / q li deus n
at pleta in pleta duplex
z / qz li detiaco in pleta pot
detiae vbu t qpacoe ad fu
turo / et sic ita / qz pleta no st
indeo pmodu pleti s pmod
fmd / vel pot detiae verbu
t qpacone ad fatu et sic fla
z / sat n deus res pleitas et
que fut sub qditone plcois
t futicaois / s no sat sub
sps qdicoibz sz etnalit et
psenacialit / Aliter ad illud
d sat res alit qm fut / lz
duplex / qz li detiaco alit in
duplia qpacone pot detiae
vbu si i qpacone ad fatu
fla z si i qpacone ad fae
e va q n qphendit e i
qphendete s modu rei no
s modu rei qphense

Dein quer utrm psaa sit
mutabil / Ad q sic argu
nt deus pt psae q n p
fauit qz pot face aliq fu
tm q no erit futm go pt
aliqd fae denono et tpalit
go mutabilit / Ad q dat
zo / talis i sent / q pa ppo
dra e va / qpoita fla / na
ista duo no possut simul ee
dm no psauisse sive fauisse

ad / et id fae et psae / pot tu
no face q e futm q tu no
z psatu et sic pot illud psae
alij dnguut illa ppom / ita
li dico q pot notae qnuc
tom sive qpacone actus ad
actu vel actus ad pom / si no
tz qnuccone actus ad actu.
indelz erus q dico fae aliqd
ad li q dico no fauisse fla e
qz no e pole dm fae aliqd
et no fauisse id / si no notet
qnuccom actus ad pom vt
eig q dico no fauisse ad ad
li q dico posse fae id va qz
li bene sese qpacut dm no
fae aliqd qnt fuia d. visio
et dm posse fae illud / qz po
test face aliqd q no faaet
et ita pot fae q no fauit. i.
q n qtinuit se faum / Scdm
go lmt modu vt accipiat
ppo i sensu / i sensu i quo
va z / quer an sequat deus
pt psae / vel fae ad q n fauit
vel psauit / go pot aliquid
fae vel psae denono vel ex
tpre / pbat q sic qz lbu sez
deus creat no ad q pus n
creauit / go dat aliquid deno
no vel extpre / go silr sez deus
fat aliquid vel psat no q
pus no fauit vel psauit go
psat aliq vel psat denono
vel extpre / go silr sez si pt
aliq fae q pus n fauit q
pot aliquid fae denono vel
extpre / qz si actus sez ad ac
tu et ppo sez ad pom / Ite
i sua lbois simul e cum psae

hʒ et nō p̄sciuisse illud g° et infāa
dei sim̄l pot ēē vm̄ dm̄ p̄scia
re ad et nō p̄sciuisse illud g°
nō ē vā p̄dcā solo g'm adu
na p̄te ¶ Ꝯte quītū ad aliam
inquā dr̄ q' dicā ʒ vā q̄r deus
pot p̄sciē aliquid q' tn̄ nō ʒ
vm̄ eū p̄sciuisse / et ita ꝯtin
gens ē ipm̄ p̄sciuisse ¶ obr
ōme dcm̄ de p̄sn̄ti vm̄ est
ncciū g° tū de mito quolʒ futō
ꝯtingēte dm̄ p̄sciuisse hʒ sit
dcm̄ de p̄sn̄ti vm̄ g° ē nccium
g° n̄ pot nō p̄sciri adeo rli
q'nr̄ q' q' nō pot p̄scie q' p̄scia
uit ¶ ꝯt° q' ē p̄scitū pot non
ēē futm̄ et q' pot nō ēē fu
tm̄ pot nō ēē p̄scitū q̄r ꝯco
mitant̄ se inuicē p̄scitū et
ēē futm̄ g° dm̄ p̄sciuisse hʒ
nō ʒ nccium ¶ Ꝯte que᷑ utrʒ hʒ
possit ēē vā deus pot h're
sciam q' ūqm̄ h'uit / sicut hʒ
ꝯcedit̄ et vno sensu deus
pot scie q' nūq' sciuit ita scie
et h're sciam idē sunt q' si
dicat̄ / ꝯt° si deus pot h're
sciam q' nūqm̄ h'uit g° aug
metari pot ei' sciā ¶ Ctā hʒ
nō q' hʒ argumentū deus i
mutabilit' p̄sciat istū dapnādū
ēē / g° nccio p̄uidit istū ēē
dapnādū g° nccium ē istū
dapnari / quidā ꝯcedebant si
distinguendo / deus īmutabili
p̄uidet hʒ / q̄r si hʒ de termino i
mutabilit' de t'iet hʒ vbū p̄
uide' ī ꝯparacōne ad denota
tm̄ vbi ʒ q̄r ideo nlla ē
mutacō / si ꝯparacōne ad rem
accusatiui fl'a ʒ q̄r ī re in
sa ē mutabilitas qm̄ soloʒ

mutat̄ et p̄bat hac rōne
nō pot scie q' deus p̄sciuit
aliqd q' p'us nō p̄sciuit et
pot ēē q' aliqd sit mō
nisū q' p'us nō fuit p̄
et ita ī mutabilitas ʒ ex
te rei p̄uise ī q'm p̄uisa
oʒ aūt ī mutabilitate ex
p̄uise tū hʒ ad vbm̄ ī mu
bilit' de t'iat vbū in ꝯparacō
ad accusatim̄ / vnd ꝯcedunt
utrʒ mō vā sit / et dicut
sequi ī mutabilit' p̄uide
hʒ g° nccio p̄uidet hʒ uel p̄
scit hoc mō ē falla quī
nō n' de ī mutabile vm̄
ē nccium h'ʒ ꝯq° / vnd aūt p̄
fuisse futm̄ ē vm̄ ī muta
bile nō tn̄ nccium / p° addit
q' deus p̄uidet res qualo
futurē sit si nccie p̄uidet ex
ī ncitate / si ꝯtingentes p̄ui
det ī ꝯtingenda / vnd si p̄ui
det ꝯtinges futm̄ ꝯtinges ē
dnd p̄uidisse illud ¶ Ꝯte ad
q' si q' neqno sit illa ꝯtig
tia / dicit q' ideo et nō ē
qm̄ pō p̄uidendi q' ē ideo
q' se hʒ ad duo opposita p̄ui
et nō p̄uide' ¶ Ꝯte addit ad
illd q' dd nccium ē ipm̄ sciui
se g° tū dolor sit sciā dei q
sciā hōis si deus p̄uidit al'
nccium ʒ dm̄ p̄uidisse illud
¶ Ꝯt ꝯr̄ndet q' sciā dei ē ca
sciā hōis q'ntū ad infallibi
litate / hʒ ñ q'm ad rei suppo
nē de terminacōm q̄r nō gnat̄
a rebʒ ¶ Sʒ iste sine q̄r nō
inducē nō sana fidei ꝯse

nis ideo attendendo est primo quod so-
pite obiectis contra solutiones precedentium
prophetia deus est immutabiliter precedentium
videt scilicet ipsum esse dampnandum
ad illas et tercio non est dicendum
mutabilitas sit ex parte rei
futuro contingentis solum in quantum
mutatur / et hoc importat ipsum
verbum preuidere / si resolvatur sicut
vel sicut videre futurum et si compleatur
tempus videre futurum esse / si autem
explicate dicatur deus est immu-
tabiliter videt vel sciat esse vel fo-
re futurum id est / nullus dubitat quin
quedam esse locucionem veram hoc ad
verbum est mutabiliter posset ferri ad
verbum videre et hoc modo vera / vel
ad hoc verbum esse vel fore et hoc modo
falsa quia hoc designatur est muta-
bilitas ex parte rei future / non
ex parte videntis / in hoc autem quod dicitur
videre hoc totum includitur sicut videre
futurum esse vel fore sophistica est
dictam solucionem oppositam / Contra quod so-
lent quod non omne est mutabile verum
necessarium / hoc tamen magis falsum / Contra
contingens verum non potest esse in-
mutabile verum / contingens enim ex eo
quod potest esse et non esse sed omne tale
est mutabile / omne ergo contingens
verum est verum mutabile / ergo si est
mutabile verum non est verum contingens
non ergo omne quod est verum est necessarium
vel contingens si est immutabile
verum est necessarium / Contra non omnis contin-
gencia ponat mutabilitatem
ad esse et non esse sicut possi-
bilitas et mutabilitatem non est ne-
cessitas et mutabilitatem in esse sicut
est sana enunciacio qua dicitur
mutabilitas in deo contingentia et

sana locucio qua dicitur contingencia
in deo aliquid quod non est transmutacio
nec vicissitudinis obumbracio Iacobi
Contra quod dicitur quod illa contingencia non
est vel indifferencia potencie preuidendi et
non preuidendi non videtur recte dicta
nam quid est aliud potencia preuidendi
quam potencia videndi futurum vel complexio
rei intellectui potencia videndi dum fore et
futurum esse / sed constat quod non dicitur in-
differencia potencie racione visionis quod non po-
test non esse contingens ex parte videntis
ergo dicetur indifferencia racione visio-
nis in quantum terminatur semper res fu-
turum quod potest esse et non esse / et ideo
potest esse subiecta visioni vel non
esse subiecta / sed sic illa potencia contin-
gencia non in actu visionis sed ipsa
relacio ipsi visioni / et est exemplum in
illuminacione solis relinquitur ergo quod
contingencia illa non ponitur in
deo inter potencia preuidendi et non preuide-
ndi / Contra ad illud quod dicitur quod
certior est sciencia humana quantum ad rei
fixionem vel detractionem quam scimus
non contingenter ad infallibilitatem
nullo modo videtur dicendum quia ex hoc sequeretur
quod aliqua certitudine excedet sciencia
humana diuinam / quod est error / quia propter hoc
ipsa diuina intelligencia magis sit in
materiabus quam humana / quia in omnibus
excellencior est / et omnia sunt in ipso ta-
liter / et quantum ad rerum fixionem vel
detractionem certior est quam ipsis nullo
modo sit a rebus / Contra in hoc sunt
decepti considerantes quod dicitur
dominum prescivisse aliquid / duo
asserentur / unum de preterito scilicet sciuisse
fuisse / et aliud de futuro scilicet factum
futurum esse / et tamen uno dico utrumque
asseritur / quia ergo contingencia est
ex parte facti quibus non est contingens

satis est / s inquantu futum / ideo qd
dom ptigent z vini / et filr ptin
git i ipa pscia scdaria q lz
au quu res ptigens futa e
ueniat mutabilr z potest eue
nire et no euenire fiat i pscia
ppetuali n scz q pscia sit muta
bilis / vias q e i pscia ipm fu
tum e n mutabilit sic tn nz
simpr sicut dixit s solud psh
¶ Ad q s btm ansel i li de gcar
p / et li ar / deus n fallit nec
videt n vitate sine exhibita
te sine expnatate ueniat dz
ptituisse apud se i mutabilit
q apud hoiem. pus qui fiat
mutari pot no tn i deo qui
mo n mutat z cadit mutacio ¶
Rndz an ad pmd q no e silis
ro i hc vbo sac nl psac et
hc vbo dac / vta hc vbu dac
quotat essem n datua i tpre
/ hc vbu no sac nl psac no
quotat essend sine vim s actu
i tepod pmus psac dicatz vt
fute i tpre tn res ille no est
tpalis / et inde z q sac nl psac
dz de deo abeterno / creac no ex
tpre / vn noz z qd pmus sac
et psac et dac / hi vba dicant
vim ad datam ad dz deus sat
res / psat res / dat res / tn dif
ferent dicit / qz hc q dico sac
dt vim ad res s ee i po / hc q
dico psac dt vim ad res s ee
i pordinatone / hi q dico dac dt
vim ad res s ee i actu / sm
z q pscia nl scia n ponit res
i ee s tpalem existencia s po
nit s q sut p pinstone i
ca / creato no ponit res ac
tu s q actualit sut ana et

ideo sequz creat ino aliqd q
ns n caret / go dat aliqd e
tpre no tn scz ad hi vbo sa
et silr scz an po pot aliq
dac q pus no caret / go
aliquid dac extpre n tn s
ad hc vbo sac nl psac po
sud nl psac q pus n sau
nl psonit / go pot aliqd s
nl psac extpre ¶ Ad s dd
n e sile de pscia dei et dep
hois / vna ad dz psac de ho
noz ordo rei tpalis ad t
pcedes et auccessio tpris a
tpe no e infinita / et ideo
q n scz hio psat hc go pus
psonit allud / s tn dz psu
de deo noz ordo rei tpali
ad etnitate / aucessio an
nitat ad tpe e infinita / et
scz deus psat hc go psonit
hc pus ¶ Ad tcim dd q an di
psinisse rone ipius vbi
sigfico tpe ptitu / rone
psomis ps / psigfico futum
dm psinisse n ad z q sa
se hi ee futum / vn pz q hi
n e simpr deptito s e dep
to r futi / et ideo qz futm
ptiges res ipi q sac que sig
ptito ptiges z / vn pmus
pa scia sit naia tn qz res
futum e ptiges / ideo ipm
dem deptito q dt ipm rim
ad futum ptiges / est ptiges
no necm / tn ista possz distig
ui dm psinisse hc e necm
gr. hdm et hi anqm rsolmitz
dnd sciuisse hc ee futum e
necm / nam necitas pot

simul ubi esse quod intelligit cond-
tionem est dicere scivisse sed esse futu-
rum sed fore / et sic modo fiat quod te-
st [illegible] / deus scivit hoc in actu esse
ante sine actu fore / vel ratio quia
ibi praeterit et fit est vera / et est
tempus / sciencia dei que est de futu-
ris actu / Ad quintum dicendum quod sicut
rationes non sunt eiusdem ... -
ens deus potest facere quod non scivit /
deus potest scire sciam quam non
scivit / tamen non dicitur deus potest facere quod
non scit quod transit in rem te-
poralem ratione cuius temporalis conditi-
onis sed loquendo / rebus in temporalis sig-
nificata sit potest tamen esse / tamen autem
deus potest scire sciam quam
non scit non ratio potest adiectio tunc
sententiam in rem eternam / sciencia vero
dei eterna est quam numquam ab eo se-
paratur / Unde quod tangitur ibi temporale
facere vel actus eternum non excede-
dit / Ad tertium obiectum quod vi illa ne-
gativa semper a magistro deus
potest aliquid facere extra tempus / Quod
deus scit et potest aliquid facere
in majori esse extra tempus ergo potest
aliquid facere extra tempus / Dicendum sed de-
terminatio extra tempus potest determinare sic
verbum potest / et sic est falsa quod se-
quitur / potest extra tempus facere ad quod
non scivit ab eterno vel potest de-
terminare hoc verbum facere in comparatio-
ne ad actum super quod transit si-
cut / et sic modo vera et est sensus
deus potest aliquid facere quod existat
in tempore

Consequenter queritur de dispositione divina
et primo an sit / Secundo quid sit
Tertio cuius sit / Quarto quo sit
Quinto si quid sit /

Ad primum sic / videtur quod in deo sit
dispositio rerum faciendarum
Sapientie xi / omnia in numero pondere et
mensura disposuisti / Item Johannes damascenus
in libro xxxv c. consilium est appetitus
inquisitionis de hiis que sunt in
nobis / secundo et iudicium quid bo-
num quid malum vel melius / tertio
et dispositio autem disponit et amat
quod ex consilio iudicatum est / deinde
de est electio quae est duobus pro-
iacentibus alterum proposito / dispositio
ergo est amor eius quod ex consilio in-
dicatum est / sed in deo non est iudicium
ex consilio / ergo nec dispositio / probo
medie ignorantis enim non est ex
consiliari / Ita sic ipse damascenus dicit
consilium est appetitus inquisitionis
tamen autem deus scit aliquid non quaerit
id sed in deo non cadit ignorantia ergo
in deo non est consilium ergo nec in-
dicium ex consilio ergo nec amor eius
quod est ex consilio iudicatum ergo nec
dispositio / Item dispositio non videtur esse non
unius faciendi post aliquid excogi-
tatio sed ubi sic est volubilis
cogitatio / sed in deo non est vo-
lubilis cogitatio ut dicit augustinus
ergo nec dispositio / Item dispositio dicitur quasi
diversorum positio / est autem loqui de dis-
positione interiori et exteriori / et in
utraque videtur diversorum positio / ergo in
intellectu dispositionis est in intellectu po-
nis / in intellectu ponis / intellectus
situs situm autem et ponere non est
in deo reperiri ut dicit boetius in
libro de trinitate ergo in deo non est dispositio
Respondeo in deo est dispositio alie-
tamen accipitur in deo et in nobis
quod ergo obicitur quod in deo non

est 9silm / dd' q 9silm z vno m
in deo / alio mo no 9silm mo. n.
pot dici nl appetitus inqui
sitois / nl appetitus cognitois
sicut desideriu d3 dupr. appe
titus rei h̄ende et appetitus
cognitois rei h̄ite / si go 9silm
d3 appetitus rei cognoscende
sic non ē consiliu in deo s3 in
nobis q sic ē 9siliu ignora
tis nre / Itē 9siliu alio mo d3
appetitus cognicois rei h̄ite
et sic ē 9silm in deo sic et d3
desideriu boni ī ipo n̄d boni
q ei desit s3 desideriu boni
q h̄t sic go ē 9siliu in deo et
dispo s3 hoc / et qmus idē sit
in deo 9silm et dispo differut
tn̄ s3 rom intelligēie / Et ad id
q obi. vbi ē dispo ē vni9
post aliu excogitacō / dd' q
cu nos disponim9 aliquid
dupl'r z ibi successio / vna
n. successio est ex pte rei9 re
que dispo3 / alia successio in
ipis cogitacoib3 q sl' dd' q si
loquam de successione que ē
in re facienda / sic z in deo s3
vni9 faciendi p9 ad excogita
to disposuit n. et cogitauit fa
ce vnu post aliud / s3 si dicat
successio in ipo deo cogitante
nl in ipis cogitacoib3 sl'r z
no n. ī ipo succedit cogitacō
cogitacōi / s3 oia simul videt
et cogitat / Ad aliud dd' q in
deo no ē po nl sicut dispor
in re / h' in d3 aliud solu ē si
no lo3 boc9 / tn̄ in deo ē ro po
nis dispos / vnd et in deo est
ro collocacois col'ri qr coliu sur

sū terra deorsū et sic9 / et sic
alijs rōnib3 rerū que po
nut3 in deo

Ad scdm q̄ quid sit dispo
dt mgr q dispo ē pst
faciendor3 / ps oia ī sapia
fecisti / h' n ob a°. d3 i n q s
faciendor3 cāt in deo / s3 si
po ē pscia faciendor3 go id
sut sapia et dispo / Qt du
hug de scō vic / sapia ē ete
na / dispo tepaliu / go n sut
idē s3 rōm intelligēie sapia
dispo / Itē sap viij attingit
a fine usq3 ad fine fortit
i. abio ī iaali usq3 ad t'mi
finale / et disponit oia sua
uit go dispo ē eor3 que u
fca sut dispo au suauis ē
ta / que ia fca sut ē qui
dēcia nl gub'nacō rerū g
idē ē dispo et pudēcia / Itē
gt sap xi / oia nūo / pode
et mēsura disposuisti / s3 sic
disponit aliqui fiant res /
pudēcia ad ē rei facte g u
pt id / Ad p°. dispo ē pud
faciendor3 ut fiant / Ad id
q obi. / oia ī sapia fecisti et
dd' q sca de faciedo d3 dupl
nl qua dignu ē q fi' nl ut
fiat / sapia go dt sciam fa
endi q ē dignu fi' dispo
sciam faciendi ut fiat / sap
q̄ dt iudiciu q bon z ut fi
at dispo addit sup attende
intencom faciendi / Itē ad
id q obi. q disponit oia su
auit s3 no disponit oia sua
uit nisi post qu fca sut /
go dispo est fcor3 Ad secdu

dispo est de ee rei silr spm
dencia / s3 dispo respiat ee rei
ut fiat / prudeñ ipm ee rei
post qm factum est ut conseruetur
vel ut permaneat ¶ Ad 1m q
obi dd q e sl in ee / et e sl
ad ee / sl ad ee tm primo creata
erit de no ee ad ee sl t ee
quod factum indiget continuatio
ne ipius ee ¶ Dicendu g° q
dispo ibi oia i mo pondere
respiat sl ad ee que decep
tu rei de no ee t ee ibi au
te disponit oia suauiter / respi
ciat sl in ee sine sl q e in conti
nuatione esse sine sl q e i
ordinatione ee p° mo d3 ibi
p gubnatio s° ibi q prouide
cia
A d tciu s. cui9 fit dispo
sitio fit malorum prodit3
sic / et p m q no fit mali
culpe / q3 dispo e faciendorum
a deo s3 mala no sunt facienda
a deo go dispo no e malorum ¶
Ite sap xi oia i mo pon
t me dis vel ad mltr h q
mte oia disposuisti s3 no pot
dici q deus in se disposuit ma
la go dispo n e malorum culpe
¶ Ite n° m malorum bu pene
qr sap d3 q deus in mia
disposuit oia / s3 mala pene
no fit ex mia s3 ex iusticia
go mala pene vel malu
z indispoe dia ¶ qt m ee
dispo malorum culpe aug sup
ge ad liram cu d3 oia dispo
r no mo ponde et in vdai
tez deus cta z qui tiat oia
formauit oia / ordiat oia / go
quaz deus ordiat disponit
s3 deus ordiat mala go dis
ponit illa / pbo medie sup
ge in aug · deus nat optim9
creator p'amnao no iustissim9
ordinator z ¶ Ite i enchi
malu bn ordinatu et suo loco
positu eminencius comedat bona
¶ Ite m malu pene i dispo
ne est prouin oms aie
ei9 s3 dispom si9 t et se3 et
reddet illis s3 indicau sum 83
vniuse aie dm mia et mltas
pena au est s3 viam iusticie et
vltatis go malu pene e i dis
pone dia ¶ Bu9 / malu z dr
malu culpe / et malu pene
sic dt aug i li de li ar silr
dispone d3 dupli / vno mo or
dinac / alio mo excogitac ut
res iuste fiat ordinate / p° mo
pot dici q deus disponit ma
la culpe i · ordinat qda n or
dinat deus et facit ut bona
qda no ordinat s3 no facit ut
mala peccantes n supplicijs or
dina3 / s° mo n d3 deus dispo
ne malu culpe q3 no excogi
tat illud face s3 malu pene
utz mo disponit deus / et p
hc p3 solo ad illud q obiat de
malo culpe ¶ Ad illud q obi
de malo pene q no e ex mia
dd et q i° disponit3 in mia
s3 duplr e effectus mie / libdre
et relaxac / pena dampnatorum
disponit3 i mia quo ad effcm
relaxacois no libdcois
A d quartu quo fit dispo
nes temporalis vel eterna pre
dit3 fit sapie vim disponit
oia suauit ista suauis dispo

nō mʒ ee verū vl posteꝰ fcē
fuit ꝗ facto cātāꝫ tpalis ē
g° dispō ē tpalis non eterna
ꝯᵗᵉ dispō aut est fcā et fici-
de ꝙ ꝓrius aut est fiendi ꝗ
fiendū ꝫ tēpale g° dispō te-
palis ē nō etna ꝗꝛ dr̄ ad
tpale ꝯᵗᵉ ca sūt opa ꝓma
ſ cācōis distīccōis dispōis
sive ornatus opus aūt cācōis
ꝓmo narrat / deinde opus
distīccōis t'cio opus dispōis
ꝗ cācō et distīccō solū extpre
dr̄ et nō ab etnō g° silr dis-
pō ꝯᵗᵉ sap viij deus vl dei
ſciam ut ſciam dispōm orb
t'rarū / ꝯstat aūt ꝙ dispō or-
bis t'rarū ē dispō dei / dis-
pō aūt t'rarū ē tpalis g° et
dispō dīa ꝯᵗᵉ aug⁹ i libro
de c̄ dei ordo ē parīū dispꝑiū
ꝗꝛ sua cuiqꝫ t'buēs loca dispō
ꝗ t'buēs sua cuiqꝫ loca ē ex
tpre g° et dispō ꝗᵗ aug supꝛ
ge oīa i mō et nᵃ cᵈ intellr
n̄ ꝗꝛ oīa ınte oīa disposuisti
ꝗ h̄ dispō ꝗ ē ı̄ deo nō ē te-
palis ꝗ illa ꝗ ē ı̄ creatūa g°
dispō dei ē etna ꝯ Rn̄ᵒ dispō
dei dr̄ multiplr / vno mō dispō
dei dr̄ dispō que ē a deo.
alio mō dispō ꝗ ē ı̄ deo / sicut
dr̄ dispō disponētis et dispō
disponēti / de dispōne dei ꝗ ē
a deo dr̄ illud / sap viij dispōm
orbis t'rarū et dispō dei dis-
ponētis adhuc dr̄ multiplr
pōt n̄ ꝯsiderari fʒ rei ut facī-
endū ē et ut ē ınſi' et ut ra-
cōnū ꝫ ꝯ Silr dispō quēqꝫ ꝛspi-
cit fʒ rei ut infcō ē et sic

pōt accipi id sap xi / oīa i
mō pon' et ın dispō' et sic
dispō rei aūt fʒ / alio mō
dispō rei cū ıpō fʒ et sic
tm̄ opus ꝓme ꝯdicōnis ꝗ
illa tria ꝯcurrūt ad fʒ / t'c
mō dr̄ dispō rei ut jam f
ꝫ et sic dr̄ sap viij dispōm
oīa suavit' / ꝗ hm̄ꝰ dispō
fʒ rei ad ee cū dr̄ ꝗᵛ fʒ m
ee fiāt dōm ꝫ sic g° dr̄ d
pō t'plr / dispō p° mō dr̄
etna f° mō et t'cio ē tpali
ꝯ Ad illud ꝙ obʒ p° ꝗ id sa
viij disponit oīa suavit d
ꝙ intellr de dispōne rei q
ꝫ ꝗ qd ē infcō ee / et tū tu
ē ꝗda fʒ et de illa bn̄ ꝯcedi
ꝙ sit tpalis nō etna ꝯ ꝯᵗᵉ
ad ad. ꝙ dr̄ ꝙ dispō ē fiendi
dd' ꝙ dispō quēqꝫ ꝛspiciat fi
endū / ꝗ notandū ꝙ quēqꝫ
dr̄ tpale i tēpalit' ut cū d
ꝓsciā et ꝓdestinacō / quēqꝫ te
pōale tpalit' ut cū dr̄ cā
dnator millis g° ꝟ nota
tpale intēpalit' nō sequit
dr̄ ad tpale g° ē tpale ꝯ ad
illud de t'cio ope ꝙ dr̄ dispō
dd' ꝙ vm̄ ē ꝗ illa ē dispō
ꝯcomitat' opus fʒ et silr d
illa ꝯcedit' ꝙ sit tpalis et
que' dīa h°ꝫ triū / cācō
distīccō dispō dd' ee rei au
ꝯsideat' ꝗ se aut i ꝯpacō
ne fʒ absolute sic dr̄ cāc
cācō ꝗ h' ē eiꝰ ꝯ ꝯᵗᵉ fʒ ꝯsi
deat' in ꝯpacōne aut ꝗ cū
ꝗ dīam et sic distīccō aut
ꝗ dispꝯenciam et sic ordo

dispo et sic sicut dicit aug quod non est
nisi triplex quod cum quere veritas
in sit rebus / et hec est naturalis / quid
sit et hec est rationalis an ordinata
sit / et hec est moralis
Ad quartum scilicet quid sit dispo
procedit sic vi sap xi
ubi dicitur non esse dispo sine numero
pondus et mensura et sic sicut q
vi ta / primo utrum numerus / pondus
et mensura sint quid datum et
increatum / secundo utrum res spirituales
sint date numero pondere et
mensura an tamen corporales / ter
tio quid sint hec tria utrum simul
vel divisim
Ad primum sic aug sup gen sicut
in illis disposuit omnia sa
e illa ergo ubi disposita sicut in
illis quod a ipsis omnia que ipsa
alijs non est dubitandum ia
to contra omnia quibus omnia dis
posita sunt ergo sunt increata / ut
aug iste primus vidit omnem e
primi tiat omnia ordinat omnia sicut id
quod mensura est / omni rei mod
plet sicut quod numerus / omni rei speciem
pbet sicut quod pondus omnem rem ad
quietem et stabilitatem trahit
na mensura qua deus dispo
omnia non pot dici nisi mensura quod
omnia mensurat sic deus mo et
pondere / sed constat quod illud quo omnia
tiantur / quo omnia formantur / quo
omnia monentur ad sua inclina
cond vel termi z deus ergo
deus est numerus mensura et pondus
/ et aug sup gen in fatea
mini ita deum esse omnia in numero
et tanquam deum esse ita dis
posita ut habeant proprias me
suras proprios numeros / propria pondera
ergo datum quod sunt / Item glo sup
illud sapie in mensura quantitas /
in numero qualitas / in pondere ro
in hijs deus omnia constituit / sed qua
litas / quantitas sunt data / ergo numerus
mensura et pondus sunt creata
/ Contra cum dicitur omnia in numero pondere
et mensura et hec expo in dicit causam for
malem / cum causa formalis dicitur dupli
ca formalis exterius vel causa for
lis exemplata / si ergo hec expo in
dicat causam formalem exteriorem /
numerus / pondus et mensura / dicunt
quid increatum / sicut quod dicit aug / quod
deus dicitur mensura terminans omnia /
pondus ordinans omnia / sed hec expo in
dicat causam formalem exempla
rem / sic pondus numerus mensura di
cunt datum sicut quod dicit aug ut habeant
proprias mensuras etc
Ad secundum utrum res spirituales sint
date in numero pondere et me
sura / procedit sic / In illis non
est pondus nec mensura que non sunt
quantitate nec molem / in spirituali
bus datis non est quantitas neque
moles ergo nec pondus nec me
sura / Contra aug / in anima est me
sura aliquid agendi ne sit
immoderata transgressio et est
numerus et affectionum et virtutum
quo a stultitie deformitate et
sapie forma decus et colligitur
et est pondus voluntatis et amoris
ubi apparet quanti quidque appe
tendo et fugiendo ponderatur
/ Contra sit quantitas dicitur dupli
sit et mensura est in quantitas
molis et quantitas virtutis sicut
dicit aug in li de quantitate

aie / incorpibz g° e quititas mo-
lis in sp(irit)ibz quititas v(ir)tutis / de
t(ri)actu n(on) e quitu se possit
extendere i actib(us) acc(i)o(n)ibz / sic
e mesura molis et v(ir)tutis /
dd' g° q mesura molis e i
corpibz / mesura v(ir)tutis in sp(irit)ibz
¶ Ite sic pondus d(icitu)r dupl(ex)
pondus molis et pondus v(ir)tut(is)
vn(de) aug(ustinus) ori det pondera col-
locationes corp(or)um sunt amo
res et delectationes a(n)i(m)a(rum) /
amor g° pondus e sp(irit)uale et
v(ir)tuale et p(ro)p(ter) h(oc) p(atet) solo adola

Ad t(er)cium s(cilicet) q(uo)d sunt i(n) rebus pondus
et mesura p(er)ceditur sic / et que-
ritur sunt p(ro)ba(bi)l(ite)r actus et m(odus)
q(uod) actus glo(sa) xi sap(ientie) in mesura
quititas / i nu(mer)o qualitas et ¶
q(uod) m(od)us q(ue) suba / actus n(on) a(liquid) po-
test dici forma sube / suba n(on) de
na(tur)a sua h(abe)t forma qua t(er)minatur h(abe)t
forma qua distinguitur h(abe)t for-
ma qua inclinatur u(e)l mo(ue)tur / s(ed)
id quo res t(er)minatur e mesura quo
distinguitur nu(mer)us / quo inclinatur
u(e)l mo(ue)tur pondus g° h(ec) t(ri)a sunt
substa(n)tialia ip(s)i rei sicut for(ma) ¶ ad
p(ro)cessus e ad id q(uod) ob(icitu)r h(oc) (con)t(r)a e r(ati)o
simp(li)c(ite)r i (con)one de bonitate / tu ad
i(n)tendum e q(uod) aliquid aliq(ui)bz in
sit e q(uod) mesurat rei u(e)l a(d) intelli-
g(enti)am formam rei mesuratas / t(er)mi-
natas / et limitas / ip(s)am rem /
sic ip(s)a for(ma) e nu(mer)us q(uo)m(odo) distin-
git a re alia / ip(s)a e d(icitu)r pondus
p(ro)p(ter) ip(s)am n(on) e inclinatio ad o-
p(er)ationes ¶ ad id q(uod) ob(icitu)r q(uod) me-
sura e quititas / nu(mer)us qualitas
pondus ac(tio) / dd' q(uod) q(ui)d(a)m uolebat
hoc distingue(re) s(cilicet) mesura / nu(mer)u(m)
et pondus / ut sumuntur s(ecundu)m q(uo)d e-
ro (con)siderare i s(i)c / unitas / vol-

tas / bonitas s(ecundu)m q(uod) e ip(s)am (con)sid(er)-
are i(n) se to(tam) ee / modus sp(eci)es
ordo s(ecundu)m q(uod) res (con)sideratur i (com)pa(ra)t(io)
suo / voluerunt g° dic(er)e q(uod) s(ecundu)m q(uod)
i ee rei e m(odus) a forma (com)pon(it)
et h(abe)t de ee sue / post (con)sequit(ur)
extantia / et queda(m) int(ell)i(gu)nt suba
ut quititas / qualitas / Placo /
ep(iscopus) subam / ut alia ni / p(re)dica-
menta voluerunt g° h(ec) t(ri)a
m(emo)ra(n)d(um) / pondus / et mesura /
u(e)l ut (con)sequentia subam
nu(mer)us accipitur in p(ro)pria qualit(a)-
te / mesura in p(ro)p(ri)a quititate / q(ui)
dicunt m(od)u(m) r(ati)o(n)em u(e)l Placonem
volebat dic(er)e q(uod) quititas s(ecundu)m
r(ati)o(ne)m m(odus) / nu(mer)us r(ati)one forme / r(ati)o
u(e)l Placo r(ati)one (com)po(siti)o(n)is / q(uod)
u(e)l Placo s(ecundu)m d(icitu)r i (com)pa(ra)t(i)one
distinguitur a(liu)d h(ec) t(ri)a i(n)uoli q(uo)
forma aut (con)sideratur in ee ab
et sic d(icitu)r mesura dans ee
et limitas ip(s)am aut (con)sid-
er(atu)r in (com)paratione et h(ec) dupl(ex)
dicendum et sic d(icitu)r nu(mer)us dans
distinctu(m) ip(s)i rei u(e)l s(ecundu)m (con)uenientia
et sic d(icitu)r pondus u(e)l ordo

Co(n)s(e)q(ue)ns e inq(ui)rere de di-
p(ro)uidencia e a(utem) i (con)sid(er)a-
mus h(oc) modus q(uod) s(u)nt q(ui) n(e)-
gauerunt p(ro)uidencia ee ¶ p(ri)m(o)
ostendendum q(uod) p(ro)uidencia sit
¶ s(ecund)o quid sit ¶ t(er)cio quo sit ¶
quorum sit ¶ q(ua)rto p(ro)p(ter) quid sit ¶ q(uin)-
to querendum eet q(uo)m(odo) o(mn)ibus
s(u)nt s(ecundu)m h(oc) q(uo)d (con)cadit i(n)uestigacio
de p(re)destinatione et rep(ro)batione
et voluntate et ideo ibi det(er)-
minabitur ¶ ultimo n(ost)ro querere

De fato

Ad p(ri)m(u)m sic sap(ientie) xiiij ti

ū pr̄ gubn̄as oīa ꝓmdēcia
o ꝓmdēcia ē apud prem ¶
ē gre xxiij deꝰ ꝓmdebit sibi
ictimā holocausti etc̄ ¶ Jtē qo
ama. nāc ē eude ēē sc̄o
ē eoꝝ q̄ sūt et ꝓmsorem nec
. detens. nec qmb ꝫ aliū ēē
torem / aliū ꝓmsore / qꝛ si h̄
et ī ī bealitate ēent utqꝫ h̄
atiendi ille ꝓmdēdi / deꝰ ꝫ ē
tor. et ꝓmsor / ergo pot eciā
ro ¶ Jtē dām id ad id hōres
t irronalia ꝓmdet ꝓprijs fi=
ijs nālit' / et qui nō ꝓmdet
roprobrat' / si ḡ obpbrm ē
nō ꝓmde ei qui ē elib ipo et
romitās ē ꝓmide / ḡo ꝓmde
ia ē in deo qꝛ hōnꝰ ꝫ et nō
pot ei obprobrm obiā ¶ Jtē
ecc̄s v. ne dicas corām an=
gelo nō ꝫ ꝓmdēcia ne for
te deꝰ iratꝰ sup̄ s'mones tu=
os dissipet cūcta opa manu=
u ex quo pꝫ q̄ dīa ꝓmdēcia
ē ¶ Jtē h̄ pꝫ ex rōne / qm
ndemꝰ res ytas ē cōmu=
so hr̄e ordīne sicut ēla et
que sūt sup̄ ēla / q̄ ḡo sic or=
dinate ēnt n̄ possi ēē h̄
eēt aliq̄s nobiliꝰ illis qꝛ n
a se ip̄is hoc h̄nt / filr̄ nide=
mꝰ de creaturis sp̄ualibꝫ / qm
nidemꝰ ordīnatos motꝰ ange=
loꝝ ḡo aliquid ē sup̄ illos
nobiliꝰ illis / h̄ ḡo ordīato eo=
ꝝ q̄ sūt ī cōmuso et motum
rerū ostēdit aliq̄d nobiliꝰ
ōi c̄atura cuiꝰ ē ordinac̄ il=
las ad a se ip̄is nō h̄eant
illa ordinacōm ¶ Jtē sapi=
encias nō ē fuge dom n̄ et

ipam sc̄am ɔ̄seruet / ḡo et su=
me sapientis artificias ēēt nō
tm̄ ꝓducē vniūsū s; et ꝓduc=
tū gubn̄ate q̄ quid' ꝫ ꝓmdē
¶ Jtē Jo v. pr̄ meus usqꝫ m
opat' et ego opor ɔ̄stat q̄ ī
illit de illa gubn̄acōe q̄ nūq̄
deficiat / ecclesijs ḡo pꝫ diam ꝓ
mdēcia ēē ī rerū vniūsi=
tate ¶ qt̄ dām̄ꝰ / nāc ꝫ oīa q̄
ꝓmdēcia fūt s̄ recta rōne et
optia et deo decentissia si / et
ut n̄ ē meliꝰ si / s; ea q̄ sūt
ī mūdo ɔ̄fusa sūt / q̄ n. ī finis
ē dignitate supiꝰ ē loco et
egꝰ ūu ecc̄e x. vidi qī mala
sub sole qī ꝓ errore egredientes
a facie p̄ncipis / sultū positū
in dignitate sublimi et diui=
tes sede deorsū / et dicit' ibi
diuites moribꝫ / s; q̄ d'; ysa. xx=
xxiij diuiciē salutis sapia
et sc̄ia ¶ Jtē ī ecc̄e post illud
vidi suos in equis et p̄ncipes
ambulantes qī s'uos sup̄ t'=
ram etc̄ sic ḡo stulticia ꝫ ī
supiori loco / diuicie / sapiē et
sc̄a ī inferiori / et ē ɔ̄fusio et n̄
ordinacio / qm̄ ergo ēēt post
iudiciū / qn̄ ordinabunt' et me=
liorabunt' res / ḡo n̄ ē ꝓmdē
cia eoꝝ q̄ sūt ī mūdo / et ɔ̄stat
q̄ si ēēt / illoꝝ ēēt / ḡo ꝓmdē
cia dīa n̄ ꝫ ¶ ad id' sc̄ait' id
q̄ h̄r' ꝓu. xxx. ꝓta mo' tra
et quartū q̄ nō ꝓt sustinē
ꝓ s'uū cū regnauit ꝓ stultus
cū saciatus fūit ꝓ odiosa
muliere cū ī m̄rīmo fūit as
sumpta / et ꝓ ancilla cū heres
fūit dn̄e sue / h̄ aūt ē qꝛ in

ordinatum z q z intra go eorum
que sunt in mundo non z prudencia
cia. Item si esset prudencia eorum
que sunt in mundo go bonis
bona reddentur et malis ma
la / sed non z ita immo malis qui
busdam redduntur bona / et bonis
mala / unde exclamat propheta Je
remia xii quare via impiorum prosperatur
bene est omnibus qui prevaricantur
et inique agunt / Et similiter abacuc
exclamat / quare non respicis super
iniq agentes et taces devo
rante impio iustiorem se / et contra
quod hec omnia sunt in ordinationes
confusionis go patet quod non z dicta pru
dencia eorum que sunt in mundo
/ Preterea cum deus sit prior admi
strando quam ad considerandum si esset
prudens non tot crearentur
mali / Ita ponamus quod aliquis debe
at providere domum suam / non esset
bona prudencia si plures haberet in car
cere et paucos quibus consideret in
domo et equo posset habere plures si
maior pars mundi tenet illos qui
sunt deputati carceri et deo quod mi
nima est pars electorum / eorum qui
sunt in mundo go non est pruden
cia eorum. Item cum deus suam y
maginem que tam preciosa z in ma
lis interficit sicut in bonis illa
tenus si provideret nollet aut per
mitteret suam ymaginem in tot de
turpari et in paucis reformari
Secundo Boecius qui eadem mo
net questionem in libro de consolatione. Deus que
non iniquius potest esse nulla ulla
iniquorum confusio quam ut bonis
tum adversa / tum prospera / malis et / tum
optata tum odiosa contingant et
dicit adhuc ponens simile non dissimile

est miraculum nescienti cur sa
nis corporibus dulcia illis non a
mara conveniant / cur egri quidam
etiam lenibus medicinis qui
dam non acribus curantur ac huiusmodi
dicimus qui sanitatis ipsius atque
egritudinis modum temperamentumque
dinoscit minime miratur
non aliud animorum salus videtur esse
quam probitas / quid egritudo quam
malicia / quis etiam aliquid est vel ser
vator bonorum vel malorum de
pulsor quam rector atque medi
cator mentium deus qui cum ex
alta prudencie specula respi
cit quod unicuique conveniat agnos
cit et quod convenire agnovit ac
commodat. Ad primum go quod ob
iectum est in contrarium dicendum quod pl
ca que sunt in mundo illo mo
do ipsius considerata in mundo
ratione tamen ipsius prudencie sunt bene
ordinata / unde ratione ipsius non
z ibi confusio sed in ordinatio
Et ponit Augustinus exemplum sicut quando
est collisio nubium non esse ibi
aliqua confusio in ipsis nubibus
quod quia interest z in superius et
quod est tonitrum ignis infunditur nobis hec quando
videtur esse confusio est recta or
dinatio secundum considerationem ipsius uni
versi / unde ratione ipsius ordina
tum est / et ipsi ordini universi
tatis congruit / similiter quando pluit
in aliqua parte mundi licet
noceat illi parti / et sic forte mul
tum ipsius / tamen secundum ordinationem
universi procedit / unde non est hec
malum ipsi universo licet illi par
ti videatur esse malum quod noceat
illi et non ipsi universo / eodem
modo dicimus quod in hoc mundo ita

fit q mali sunt dignitate et
multi sapientes ī fine lȝ non
sit in se bene ordinatum tamen
vel dicit prudentie est ordinatum
quia ordinat ad bonum finem ut
eliciatur sic bonum sive sint
bona sive mala vel quod ma
li sunt sinistra istud prodest bo
nis qui sunt decorsum. Contra po
test prodesse illis scilicet malis. Sed
non facit totum prudentia que sic
ordinat. Unde sic vel dicit pru
dentie bene ordinata sunt tamen
confusa. Ad hoc de parvulis filiis
Iudeorum. Unde ps et meos parum
capta mortis glo. Hoc autem dicit
dispositioni tribuitur non quod ipsa
actores faciat sed quod ipsa de
malis eorum ordinat ad penita
nentes. Et sic vel dicit prudentie
sunt omnia bene ordinata quia sic
parum ordinantur sic lȝ inde
antur aliquando hominibus confusa. Unde
quis audit faciem suam me in
dicat infirme. Dicit glo. Transi
tus est et ultimum eorum iniquo
rum agitur sine ordine. Sed ho
mines eum non videt qui peni
net ad occulta filium ut consilium
Ad illud ergo quod queritur si est pru
dentia quod bonis redduntur ma
la dicendum quod hoc est contraria prudentie
quia sic ordinat quod in bonis
veniant mala pene hoc est
ad probationem illorum et ad meritum
eorum. Unde Thobie vii dicitur quod ac
ceptus eras deo necesse fuit
ut temptacio probaret te. Unde
ex hoc elicitur maius bonum et
hoc est quod dicit Boecius est alius cuius

virtutibus absolutus sanctus ac deo
proximus hunc contingi quibuslibet adversis
nefas esse prudentia iudicat
adeo ut nec corporis quidem mor
bis sinat agitari. Et post dicit
alios agitari patitur ut virtu
tes animi pacientie usu atque exer
citatione confirment. Sed aliquis
cui deus nunquam infert mala si
ne adversitates et reddit tamen
Boecius dicens si sit aliquis ita bene
morigeratus ut deo divini iudi
cium perituque humanum consenciat sed
sit animi viribus infirmus cui si quid
adveniat adversi desinet co
lere forsitan innocentiam per quam
non potuit tenere retinere fortunam
parcit itaque sapiens dispe
sator ei quem deteriorem facere
possit adversitas ne cui non con
labodare patitur et sic illud est
dicitur prudentie. Addit autem quod ex
clamat prophetia propheta quare mali prospera
ntur dicendum quod hoc est ab ordine prudentie
qq quia non intendit ex hoc
aliquid nisi contingit quod dat eis
prospera aut propter vindicatur ama
lo suo quod consideratur beneficium dei
vindicantur anime et hoc est mag
num bonum. Unde addit quod bonum
ordinat quod impiis dat aliquando
prospera. Et sic est quod dicit Boecius cre
do quod est forsitan alicuius tam preceps
atque in portuna natura ut eum
in scelera potius exacerbare pos
sit rei familiaris inopia. Cuius
morbo prudentia collate pe
cunie remedio medetur. Hic
fedatam probris conscientiam spec
tans et se cum fortuna sua

operans forsitan pertimescat trecis
vel tamen iustus rogdus et sit
prosperis amissio / motauit ergo mo-
res ac dum fortuna metuit a-
mittere nequam delinquit ¶ Item
ponatur quod permaneat adhuc
in suo malo cum illis prosperita-
tibus adhuc deus ponit ibi fi-
nem et ordinat de illis / quia aliquando
contingit quod ipse bona que prius
mint impiis malis et que ac-
quirunt per suum laborem / aliquando
postea utuntur illis bonis et
redeunt ad usus et perfectum bono-
rum / et hoc est quod dicitur Iob xxvii versu tercio
loquens de impio si comportaverit quasi ter-
ram argentum et sicut lutum prepa-
raverit vestimenta preparabit quidem sed
iustus vestietur illis et argen-
tum innocens dividet ¶ Sicut ad
illud abbas qui ipsius devo-
rat et subiciat impiorem se / di-
cimus quod et hoc est ab ordinatione
divine providencie que hoc totum or-
dinat ad magnum bonum / et hoc
dicit boecius quibusdam permissum est pu-
mendi ius ut exercitatus bonis
et malis esset causa supplicii / et
sic dominus non sinit hoc esse
inordinatum immo ordinat vel
hoc ad exercicium bonorum in bono
vel ad supplicium malorum ¶ Item
nota / sicut dicit boecius / quod aliquando
contingit ita quod deus permittit inter ma-
los iurgia et discordias et
hoc totum ordinat ipsa dei pro-
videncia / quia aliquando ex hoc elicit
magnum bonum scilicet confusionem ma-
lorum unde dicit tullius inter improbos
atque improbos nullum fedus est
ita ipsi inter se et probi no-

que queritur / quid mirum cum sit
ipsis discrepantibus eorum pri-
¶ Quarta causa quare delinquitur quia et-
iam per indirectionem aliorum ut quando
quis ipsum et inuicem alii instrue-
bantur ut in lazaro ¶ Quinta causa
quare delinquitur quia maius gloria
vel premium ut pro peccato pe-
in ceco nato et ad gloriam dei Io ix
¶ Sexta causa quare conceditur quia pro
virtutis zelum / ut gracia ei
qui passus est considerata in
gracia aliis passio fiat ut
in martiribus ¶ Septima est que
conceditur quia in nephalaz in ad
operationem indirectionem altiu-
dectionis passionis ut elatus
in virtutibus incidat in adulteri-
um et causa similia ¶ Sed quere
mitter: cum duplex sit providencia
ut dictum est scilicet acceptationis et
concessionis similiter possumus distin-
guere voluntatem beneplaciti
duplicem / uno modo sicut sic et sic
eadem est cum providencia / Item quan-
tum ad sua signa que sunt v scilicet
preceptio / prohibicio / permissio / con-
silium / et operatio / Si ergo providencia
sit eadem cum voluntate
beneplaciti signa eius deberent
eadem ergo providencia concessioni
concedit ad illa v signa ¶ Quod
providencia concessionis totaliter
continetur in vii dictis quod dico
sicut omnes iste vii dicte ad
supponunt malum culpe et pe-
ne quod utraque fit in permissione
dei et implecione tamen / unde
est eadem providencia concessio-
nis ne cum signis volun-

cum totaliter adequetur conple-
-ti et permissionis, ergo nec providencie
acceptacionis erit eadem cum vo-
-luntate beneplaciti. Iste autem duplex
voluntas videtur secundum quod distinguit
Damascenus: una autem qua vult
omnes homines salvos fieri et alia
qua vult electos esse in
gloria et reprobos in pena. Queritur
primo utrum neutra ad providenciam
reducatur. Et videtur quod non reducatur
ad providenciam secundum acceptacionem.
Ad quod dicit Damascenus quod voluntas autem
secundum acceptacionem secundum quam sunt
[illegible] providencie in predicacione
sunt; ergo non omnes homines
salvos fieri secundum hunc sensum, quia quidam
predestinati sunt ad gloriam, quidam
ad penam presciti; ergo illa qua
vult omnes homines salvos fieri non
reducatur ad providenciam secundum accep-
-tacionem. Reducatur ergo ad provide-
-nciam secundum concessionem, sed talis provide-
-ncia est circa eos que sunt alicuius actio-
-nis; requiritur sed ibi aliquid de nostra
voluntate; ergo voluntas dei sic dicta de-
-pendet a nostra voluntate, quod est in-
-conveniens; ergo voluntas qua vult
omnes salvos fieri non erit comprovide-
-ncia secundum acceptacionem nec a provi-
-dencia secundum concessionem. Item queritur
utrum providencia que est secundum
acceptacionem, secundum quod ipsa sumitur ma-
-net indivisa; providencia non
est secundum concessionem dividitur in vi-
-sibilis; ergo est de voluntate benepla-
-citi que non dividitur; voluntas
in signis dividitur in v, sicut dictum
est. Solucio: providencia sic respicit
bonum; sed est bonum in condicione

et primo bonum absolute et simpliciter
et bonum in comparacione. Hoc
quantum ad aliquid de bono ab-
solute et simpliciter est providencia
secundum acceptacionem; de bono in com-
-paracione est providencia concessionis
secundum quod distinguuntur voluntas bene-
-placiti et permissionis. Est enim bo-
-num quod eliciatur ex bono, cuiusmodi est
acceptacio; est bonum quod eliciatur
ex malo, cuiusmodi est concessio. Item
bonum eliciatur ex malo castigationis
vel ex malo desperationis. Malum
castigationis est malum [illegible]; ma-
-lum desperationis est malum eterne
damnationis. Potest ergo eliciari bonum
ex malo temporali, quod respicit provi-
-dencia que est secundum delictum, dis-
-pensacionem et erudicionem. Item
potest eliciari bonum ex malo eterno,
scilicet iusticia dei et leticia sanctorum,
et illud respicit providencia que
est secundum delictum et desperacionem.
Item bonum quod eliciatur ex malo tem-
-porali aut est bonum proprium aut bo-
-num commune, vel gloria dei, et ex
verbis Damasceni accipitur hec
differencia. Si est bonum quod eliciatur ad
gloriam dei, sic est quinta differencia,
sicut qui delinquunt quibus in alte-
-rius gloriam, ut in ceco nato. Si
eliciatur bonum ex malo, aut sic
est propter bonum alterius generale, ut
delicto vel morte, aut propter bonum
alterius speciale, quod est dupliciter, scilicet
in declinando malum vel facien-
-do bonum, vel aliter in agendo
et impetrando. Si bonum in agendo,
sic fuit de licio in lazaro; si
bonum in sustinendo, sicut in delicti

sunt martires ¶ Jte bon̄ ꝑmiu
ē tpls / ⁊ ita ꝑ bon̄ ꝑmiu
ē tplos delicti vel ī malo
pene / ut ī Job / vel ī malo
teptacōis ut ī paulo / aut ī
malo culpe ut in illo qui ꝑ
mittit̄ cade ī adulteriu ut de
casu humiliet̄ ⁊ sic pʒ r̄o ī
hi dicaz ꝑvidencie q̄s pont
damꝰ ¶ Ad pᵒ obiectu dr̄ q̄ ꝑ
videcia s̄ acceptaconē tplz
dr̄ vno mō s̄ q̄ ē aliquoꝫ
q̄ ī qt dictiue bona sunt n̄c ꝑ
sunt hi az sicut sunt illa que
ipe deus ꝑse ⁊ ī mediate
opat̄ ut ī ūlia / alio mō ꝑ
sunt / aliqua dic̄ ꝑvideciē q̄
egdiut̄ nō tm̄ actia ꝑvide
cia / s̄ adh̄c ut sunt r̄quit̄
aliꝰs ꝯsensus vel nō r̄sis
tencia ut ē vgine parere
xp̄o subiect̄ aliqua dic̄ ꝑvi
dencie que egrediūt̄ non
~~tm̄ actia ꝑvidencia s̄ adh̄~~
ī eē nō tm̄ adeo s̄ ⁊ alio
opante ⁊ coopante ut sunt
boni actus qm̄ sunt ali az
hijs tˀbz modis se h̄t adres
ꝑvidencia s̄ acceptacom et si
milit̄ ipa voluntas beneplaci
ti / tūc filoꝰ tn̄ ipa ꝑvidecia
se extendit ad aliqua adque
nō se extendit volūtas be
neplaciti ut pʒ de aliquibʒ ꝑcep
tis q̄ n̄ abraha immolaret
filiū suū ꝯsud datu sunt ei
a dia ꝑvidecia / n̄c tn̄ sunt
voluntas beneplaciti q̄ ipm̄ ī
molaret / filiū de libello r̄pu
dij ꝯmus a dia ꝑvidecia ꝑ
mittet̄ nō tm̄ sunt volūtas
beneplaciti sic ḡ aliqua subiect

ꝑvidencie s̄ acceptacom q̄
subiect̄ voti beneplaciti cū tu
dno eade sunt / ⁊ h̄ ideo s̄
ē q̄ voluntas beneplaciti se
ad res ut creans / ꝑvidec
nō nō tm̄ ut creans s̄ a
qm̄ ut ordinās ¶ Ad id q̄
q̄ ꝑvidecia s̄ ꝯcessione se
tendit tm̄ aut ad malu
culpe aut pene / ego tm̄
sub ꝑmissione ⁊ ad īpleci
ne / dr̄ q̄ ꝯcessio dr̄ dupl
vno mō ꝑut ē idē q̄ ꝑm
sio ⁊ sic vm̄ ʒ q̄ obiciat / al
ō mō dr̄ ꝯcessio illa libta
q̄ ꝯcedit̄ hi az / faciendi q̄
vult siue bon̄ siue malu /
h̄ mō sicut ipm̄ hi az se ex
tendit ad oīa illa q̄lia qu
dca sunt / ita ad oīa illa se
tendit ꝑviden̄ s̄ ꝯcessione /
ꝫ aioꝫ q̄ ꝑvidecia ipa se
ad res ꝑut sa sunt in eē q̄
tute ⁊ sic r̄spiat ī plecon
⁊ ꝑmissione inqm̄ sic sunt
q̄ dicit rem ī eē / alia vo
ca signa dicūt̄ r̄ eoꝫ quest
enda sunt nō ut sa sed sicu
ꝑceptu ꝯsiliu ⁊ ꝓhibico ⁊ i
ī r̄one qua sic sunt n̄ d
sunt sub ꝑvidecia s̄ illa eade
cū adeē vel ꝯplecom volu
te sub ꝑvidencia sunt ¶ Ad a
dr̄ q̄ ꝑvidecia qua vult om
hoīes salvos sīt r̄duat̄ ad ꝑ
videcia s̄ acceptacom s̄ h̄ ꝑ
videcia multiplicas ꝯpat̄ ad
res ut dcm̄ ē / vno mō ꝯp
ad res quarū ipe deus ē
tota cā n̄c adeo s̄ ꝯ reru
coopigt̄ aliq̄ cā sicut hi az

r' hi9 et mhi9 induat pruden[tiam] necessitate et sic ipsa uolutas et talia sut et ingredictiue bea vn Ro ip volutati eius qs r'sistet q d i ulls h de hac p̄ videncia ul uolutate no m ttr illud uult om̄s hoies sal uos fi' ipud m i s aliqm saluu fi' no z tale q heat tm ee h dia prudencia ul uolutate h et a li ar' cooperante ul coad iuuate et no intalibz n̄ m duat pruden[tiam] ul uolutas ne cessitate vn no s' uult o[mn]es hoies saluos fi g[o] om̄s sal uabu[n]t nos tu uult h' vote bnplaciti antecedenti t patus z oibus dare gram et fina le qua saluabu[n]t du mo li ar put dz opet que ideo uo lutas ans d' ff gram bene faciendi qm ffat nobis deo9 t ptendit et e sile de luce que q[ua]ntu in se z om̄s illuiat n° tm illuiant ff cap a pe dmatio expte ipo[rum] ad a° dd q prudencia h acceptacom et et uolutas beneplaciti r f' mut' et dant' et in ipo deo vn h z uolutas qua quies cit in se deus de qua Ro x ut pbetis que sit uolutas dei bona bene placens et p fca et de hac pruden[tia] d' p a vn unusa ff semet ipm o patus z deo9 q g' h' duo h' mut' et dicut' tiari in deo qm in se manet indiffus ideo ipa indiffa manet uolu tas no pr[e]cipim et pruden[tia] h gressione r' fmut' ad eatus

sicut patet de pceptis q sibi toribz et hi9 et ideo dicu[n]t'

Cont que' de effcu prude[n]c[ie] et quer[itu]r' duo p[ri]mo qb[us] si effcus prudencie s[ecun]do utru effcs prudencie inferat necessitate rebus

Quantu ad p[ri]m[u]m que' utru effcus prudencie sit q p ducatur' res in ee ul q p maneant res in ee aut q gubnent' ul se extendat ad oia ista q[uod] au ad effcm p videncie ptineat p̄ducio reru in ee pbat' p boem de gsol qm loquens de dia prudencie t prudencia d' q prudencia e reru ut fiut ste aug s[upe]r ge ad lit gemina e prude[n]c[ie] opato nlis et uolutaria n lis p[er] occulta admistrom n° uolutaria p angelos et hom admistrom h pma arbusta et aialia hut gapi et nasci talesia et bresta ordinat go p prudencia nasca[n]t' res et p duac' in ee ste q ad effcm prudencie ptineat p[er]manencia ul subsistencia iam pbato z auctte aug' sup id r'gment deus ste q se extendat ad gubnacom p' p dam gno mo z vtutis gditiue p[er]mane[n] cia vtutis gtentiue gubna co et salus vtutis pmsiue s[ed] go prudencie effcus se extedit ad ee reru et pmanencia et gubnacom q[uo]d et penes ee reru et gubnacom et pmsi one distig' uirtus gditiua gtentiua et pmsiua a p[ri]mo dona

in predicta auctoritate ergo cum ibi dicitur prouisiue attribuitur rerum gubernatio tantum se extendit prudencia ad rerum gubernacionem. ¶ Dico prudencia aliquando accipitur generaliter et sic pertinet ad virtutem cognitiuam et contemplatiuam et prouisiuam secundum quod res ab ipsa fiunt permanent et gubernantur et sic accipitur a Boecio in libro quarto [illegible] debeat de prudencia per comparacionem ad fatum aliquando. quando autem sumitur proprie et secundum quod ei attribuitur gubernatio rerum tantum et [illegible] distinguitur virtus prouisiua a contemplatiua et cognitiua.

Consequenter queritur utrum prudencia inducat necessitatem ipsis rebus prouisis. ¶ Ad quod sic Boecius ordo ille inevitabili connexione procedens a fonte prudencie descendens cuncta suis locis temporibusque disponit. Ex hac auctoritate patet quod inevitabilis connexio est in ipsis prouisis a prudencia, sed inevitabilis connexio est necessitas, ergo necessitas inest ipsis prouisis a prudencia. ¶ Item Boecius dicit hic actus fortunas hominum indissolubili causarum connexione constringit que cum ab immobili prudencie proficiscantur exordiis ipsas quoque inmutabiles esse necesse est. Ex hac auctoritate plane apparet quod prudencia inducat rebus necessitatem. ¶ Item quorum cause sunt inmutabiles et necessarie ipsa quoque sunt inmutabilia et necessaria, ob hoc enim dicitur causa necessaria quia producit effectum necessarium, sed prudencia est causa inmutabilis et necessaria, ergo res que ab ipsa fiunt necessarie sunt et inmutabiles, ergo inducit necessitatem rebus. ¶ Contra ea que sunt liberi arbitrii subsunt diuine prudencie, sed ea que sunt liberi arbitrii non sunt ex necessitate, ergo prudencia non inducit necessitatem omnibus que prouidet. quod autem illa que sunt liberi arbitrii non sunt ex necessitate patet, quia si essent ex necessitate peccatum non imputaretur ipsi libero arbitrio et hoc [illegible] ex dictis Boecii. sic apud ipsum rerum omnium certissimum fontem nichil incerti esse potest. certus eorum euentus que futura firmiter ille prescierit. quare nulla est humanis consiliis actionibusque libertas quas diuina mens sine falsitatis errore cuncta prospiciens ad unum alligat et constringit euentum. Frustra enim bonis malisque premia pene ne proponuntur que nullus meruit liber et voluntarius motus animorum. idque omnium videbitur iniquissimum quod nunc equissimum iudicatur vel puniri improbos vel remunerari probos quos ad alterutrum non propria mittit voluntas, sed futuri cogit certa necessitas [illegible] generalibus nunc quod diuina prudencia non imponat rebus sibi subiectis necessitatem. ¶ Dico dicendum quod diuina prudencia secundum quod huiusmodi inducit rebus necessitatem ordinis, non dico necessitatem quod hec res fit vel illa, sed necessitatem quod ordinetur post quod est et hoc et faciat in his que sunt a libero arbitrio, sed mutabiliter procedant in esse a libero arbitrio, tunc inducit necessitatem ordinis [illegible] sed ab illo non necessitatem ad hoc quod fiunt. ¶ Circa quod notandum quod multiplex est necessitas. uno modo dicitur necessarium quod impossibile est aliter se habere

nl ee et hc ꝫ necām simpliciter
et h° mō dr̄ deus nciā ee et
ea que ſꝑ ſunt et pn̄ pſtre et
ipūs est necām absolute / ꝑ
alit dr̄ necām ꝛſpectiue et h°
dr̄ mltipl. / ꝗꝛ ē necām abſ
et ſic dr̄ necām ꝗ ꝑuiolencia
ꝑ dna ſic qd graue aſcendit
ſurſū ꝫ necām ſꝫ h° ꝑuiolencia
vn̄ ab illo qui eleuat ipm̄ ſr̄
ſū ꝫ iſta ncitas ¶ Jtē ē necām
ad h° ſicut necām ē ſpirare
aīali habenti cor et pulmo
ne / Jtē ē necām abſ et h° nl
dr̄ medicina nciā ad ſani
tatē nō ꝗꝛ ſine ipā nō poſ
ſit ee ſanitas ſꝫ nciā ē ad
ipam habendā / Jn hijs ꝉ ꝗ
ſunt a ꝑuiden̄ ꝫ necām abſ
nō abſ / vn̄ ꝑuidencia ꝑ du
at ncitate abſ n̄ abſ quā
ꝑuidencia n̄ cogit hāc / vn̄ ſū
poſſū ibi dicē ncitate / abſ
que ē ncitas ꝑuiolencia nl
coaccōnis / vn̄ dr̄ damaſ ꝑcog
noſcit que in nobis ſunt ſꝫ
nō ꝑdeciat / ꝑ n̄ ꝯpellit vir
tute ꝗ n̄ ꝑuidet cū coaccōe
faciendi / vn̄ necām abſ nō ꝫ
in hijs que ꝑuidet ab ipā
ꝑuidencia qm̄ ad uolūtaria di
co ſꝫ necām ad hoc ꝗꝛ cū res
ꝗ aliquā ſiue bonū ſiue malū
ſunt / ordinat̄ nciā ab ipā
ꝑuidencia ad aliq bonū nō di
co ad ipſūd determinate nl ad ad
id ſꝫ indefinite ad aliq et di
co ꝗ ille auctores boeciꝰ nō
ponunt necām euentū ꝯpius
rei mutabilis que mutabili
ꝑcedit / ſicut ꝑ uolūtarijs ſꝫ
ſolū po ꝑ hoc mutabilitas
ꝓpter diē ꝑuidencie que

ſingularit̄ ſtabilit̄ que ſaciē
da diſponit ¶ Ad illud qd obi
dr̄ ꝗ nō ſe ſi ꝑuidencia ē ea
nciā et ꝑ mutabilis ꝗ ſꝑ h°
res omēs ſunt ꝑ mutabiles
quā n̄ ſolū dependent res
ꝯſhat ea ꝑ mutabili īmo ex
ea mutabili ſibi ꝑ medi^ta et
ꝯpinqua ſicut aliquā ſꝫ m̄ꝰ diſ
ponū cōſent oī ꝑ mediate ꝑ
cedunt ab ipā et ꝑa ea medi
ante ipā et ideo trahunt mu
tabilitatē ab ipā ut dicunt̄
mutabiles / Si obiciat̄ ꝗ ꝑa ea
plus ꝑfluit ꝗ ſꝫa ꝉ plus dꝫ
trahi qd ꝑ mutabilitatē ſpe
cie / dōm ꝫ plus ꝑfluit quātū
ad ee / ꝗꝛ illa nō ſine iſta īmo
ab iſta ſꝫ nō plus quātū ad
diſpoſitiōm ee / qm̄ et ſi ꝑma ea
plus ꝑfluat quā alia ſꝫa tū
influit plus ꝉ amplior ꝯfor
mitate ideo ei ꝉ ſꝫc eāe ꝯfor
mat̄ res ꝑ diſpōne

Restat querere de fide ꝑui
dencie ¶ Et querūt̄ duo ¶ ꝑ°
que quare nō ponit̄ in ſymbolo
pro articulo ¶ ſꝫ° de errore circa
ꝑuidencia

Quantū ad ꝑmū que ꝛ cū ꝑ
ſymbolo ſit unꝰ articulꝰ
dm̄ ee om̄ creatorē ꝗꝛ nō po
ſit unꝰ articulus dm̄ ee gu
bernatorē / et uīr ꝗ debēt ee ꝗꝛ
ſicut fides ſupponit ꝗ deus
ſit om̄ creator ita tenet ꝗ ipē
ē om̄ gubernator et ꝯſuator
¶ Jtē que ꝛ cū in ſymbolo ſit
diuiſi articuli ut excludat̄ ꝑ
ipōs / hereſes inadentes ꝯtra
ueritatē fidei et ſicut erant
hereſes inadentes ꝯ creacōm
ut ꝑ maniceos qui ponebat

duplex esse rerum principium scilicet deum
lucis et deum tenebrarum ita er-
rabant aliqui circa gubernacionem
seu providenciam sicut epicurei qui
ponebant omnia esse casu et non
esse providenciam / sicut ergo primus
articulus excludens errorem
manicheorum circa creacionem ita se-
cundus articulus excludens
errorem epicureorum circa providenciam
¶ Sciendum eciam quod omnes quatuor particu-
los positos in symbolo debent
excludi hereses inter articulos quos
quidam fuit qui pertinent ad opera
creacionis / quidam ad opera redempcionis
sicut illi qui sunt de incarna-
cione et passione / quidam vero
ad opera iustificacionis et glorifica-
cionis sicut ultimi articuli symbo-
li quia autem circa articulum creacionis
abundancius error erat circa principi-
um creacionis / quia quidam ponebant
quod unum erat principium boni et aliud
mali / alii quod unum erat principi-
um superiorum aliud inferiorum / prout a-
lii quod unus erat creator spiritualium
ad tollendum istis igitur erroribus qui
ingerebant quod apostolus voluit op-
ponere articulos applicacione propter quos
excluderet hec hereses circa gu-
bernacionem vel providenciam non erat
ita apostolus sufficiat quod si hic error
excludatur et applicacione per aliquid
articulorum unum deum quod bene excludi-
tur cum ponimus deum creatorem
unum non deum creatorem deum filium eius
gubernatorem et provisorem sicut di-
camus in textu quod deus sex die-
bus creavit universa ibi pro creacionem
gubernacionem intelligi dupliciter per
actum et ornatum / filii eius dominus
deum creatorem in unius simul cre-
acionem gubernacionem et providenciam
¶ Et sic patet secundus ad illud quod que-
rebatur ad excludendum autem er-
rorem eorum qui ponebant u-
num principium boni / et aliud ma-
li deus sufficienter articulum de cre-
atore cum unum deum esse creatorem in-
telligimus per hoc esse principium omnium
que per creacionem in esse producuntur
sicut quod dicitur ecclesiastici xviii qui vivit in
eternum creavit omnia simul
Quia autem queritur de errore circa do-
mina providenciam et queritur
qui magis peccant an qui ne-
gant divinam providenciam esse an il-
li qui ipsam ponunt sed ipsam a
tore scilicet deum accusant scilicet de ma-
lis eciam quod non bene regit permit-
tendo mala fieri ¶ ad quod sic optime
quod illi qui negant providenciam
debemus peccant / quia tales sunt infi-
deles qui credunt deum non cura-
re nec gubernare ergo sic infide-
litas est maximum peccatum quia
est contra fundamentum tocius boni
ergo tales debemus peccant ¶ prete-
rea corinthiorum iii si cuius opus manserit
quod superedificavit et dicit glossa quia
contra fidem in eternum peccant propter
illis excepte creditisse opinio ergo
illis prodest quod credunt et po-
nunt providenciam ergo illi magis
peccant qui negant ipsam pro-
videnciam ¶ Contra ii corinthiorum vers tercio
cymbalo alacres glossa psalmi dicit e-
piscopus non esse providenciam et no-
luntate esse summum bonum / sed il-
li peiores qui providenciam re-
cipiunt sed actorem accusant quia
errando in multa fecerit deus

go scdi peius pccant qm aliu
Scdo dd qd illi peius pccant
et doctius qui ponunt pnidentia
s actore accusant Et q obz
q pdest illis credidisse ds q
q glo mult dicit q pillo q c
diderunt non punient s alii
punient qui non crediderunt ipsi
aut non punient pillo tn g
uius et acbius punient sicut
qr scia fidei incipis aggrauat
pctm suum rone gteptus vnd
ga iiij facienti bonu et non facie
ti pctm z illi Et pij luc d s
uus qui cognouit voltm dni sui
et non non facit uapulabit plag
multis qui aut non cognouit ua
pulabit paucis vnd pz q q nig
z pctm id qr grauius punit
et si ff gteptu nos tn alius
punietur rone ignoe eos q
sut neccia ad salute pro qua
non aliq vnd i cor xiiij ignoro
rans ignorabit qr tn posset sa
re neccia ad salute ignora
uit tn illa cogno punietur
alius aut rone gteptus qui occo
nalit epscia gtrahat

Consequenter querendum z de fato
pmo an sit Scdo quid sit Tert
ao quorz sit Quarto inquibz
radicalit sit Ultimo de qcor
dancia li ar cu fato

Circa pmu sic pcedit boeci9
i li de gsol fatu e rebz
mobilibz inherens dispo p q
pnidencia suis qz nectit ordini
bz s dispo existens i rebz
mobilibz aliquid z go fatu a
liquid z Qr gg i omel epy
phanie absit ut afidelium cor

dibz int fatu aliqd ee dicat go
fatu n e z Jste pnidenz dna z
cognoscitiua eoz que sut futa
pcognita aut dei n delinquit
inrebz futuris qm si relinqret
at ipa sit abeterno go ex puide
cia n relinq i rebz pmissis
qr si fatu sicut dt boeci9 e dis
po i mobilibz relicta ex dia
pnidencia tn n a apnidencia
relinqua i rebz futuris aut fatu
simpr n erit nc non erit aliqd
a dna pnidencia Ad q dd qd
fati dup e acceptio vna s q
d lex astroz que rebz singla
ribz d inducere necitate z se
li ar Et s hac acceptoem dt
aug q fatu e in9 ponus sydi
rum qua existente qn quis g
cipit nc nascit cognoscit qua
lis futurus sit Et sic acceptu n
z ut dt gg Alia e acceptio fati
s q d quedam dispo siue quo
lo relicta inrebz tpalibz asumo
artifice sic adna pnida Et s hc
sic diffit aboe fatu e eoz q
dna simplicitas gerenda dis
posuit mobilis nexus atqz or
do tpalis et sic sumptu aliquid
e Et diffinit aboe sicut dtm
z fatu e rebz mobilibz inherens
dispo Et Ad hc qd obz q pnida
n relinqt inrebz pmissis sicut
nec pcognicio dd q pnidenz est
et rom cognoscitiue et rom fac
tiue quatu go ad rom cognos
citiue n relinq n sic abea
d relinqui fatu s ut dus est
rom faci diuinus tn factiua
relinquit aliquid i fcis vnd et
boeci9 dt q n d pnidencia et

dam quia ut dicit quod est voluntas et potentia tantum et cognitiva ab hoc quod operatur est factiva et non eciam tantum secundum mobilium simpliciter et non factiva tantum sed et gubernativa utrumque fatum et ideo fatum est aliquid scilicet ipsa dispositio explicata in rebus mobilibus non solum ratione eius quod dicit factiva providencie sed ratione eius quod dicit gubernativa ingubernationem non sonat hoc verbum necessitatem quod ponitur in diffinicione fati supposita

Secundo queritur quid sit fatum primo quid sit secundum rem deinde quid sit secundum diffinicionem. Circa primum queritur quid sit fatum secundum essenciam utrum sit quid creatum vel increatum. Quod sit increatum videtur augustinus v de civitate dei ordinem causarum ubi voluntas dei plurimum potest nec negamus nec fati vocabulo appellamus nisi forte fatum a fando dictum intelligamus id est a loquendo ut enim scriptum est semel locutus est deus id est immutabiliter locutus est sicut novit omnia que futura sunt vel que ipse facturus est. Sic ergo utique ratione possemus a fato fatum appellare nisi hoc nomen iam in aliam rem soleret intelligi ergo si fatum est aliquid illud est verbum quod deus immutabiliter dicit. Item in eodem libro prosequitur divina providencia regna constituuntur humana que si [illegible] quisquam fato tribuit quia ipsam dei voluntatem fati nomine appellat sententiam teneat linguam corrigat. Ex quibus verbis videtur quod secundum veritatem fatum est quid increatum quia divina voluntas est increata. Contra secundum boecium fatum est rebus mobilibus inherens dispositio

sed dispositio rebus inherens mobilibus est quid creatum ergo fatum est quid creatum. Respondeo quod fatum sumptum a propria significacione dicit quid creatum. Ad illa autem que obiciuntur in contrarium dicendum quod augustinus non dicit omnia que dicit determinando sive asserendo sed pocius interpretando sive [illegible] que ex dictis loquencium de fato intelliguntur. Dicendum ergo ad primum quod non intendit augustinus dicere quod fatum sit divina voluntas sed ille qui productionem rerum in esse fato tribuit quia dicit fatum esse divinam voluntatem unde dicit respectu ad intellectum adversarii qui divina voluntas est causa rerum sed errat in nomine unde subiungit sententiam teneat linguam corrigat. Ad aliud dicendum quod non vult dicere quod fatum essencialiter dictum sit id verbum divinum quo divina dicuntur et ordinantur sed intendit dicere fatum non debere dici [illegible] sive ordinacionem causarum omnium nisi in proprio ethimologizando diceretur a fando.

Deinde queritur quid sit fatum secundum diffinicionem. Ad quod sic boecius in libro de consolatione fatum est rebus inherens mobilibus dispositio per quam providencia suis queque nectit ordinibus. Item idem in eodem fatum est series per quam divina simplicitas gerenda disposuit mobilis nectitur atque ordo temporalis. Item augustinus v de civitate dei fatum est vis posicionis siderum qua conceptus quis vel concipitur vel nascitur cognoscatur qualis futurus sit. Cum ergo dispositio dicatur esse rei sicut communis rei unum est esse ita et una dispositio

que quali iste tres diffi
nitiones different habeant assig
nari. Ad quod dicendum quod esse non solu
dicit esse simpliciter naturam rei absolu
te sed etiam ordinem sine relationem
unde boecius esse est quod ordine retinet
seruat quod naturam. Fatum autem est dis
positio siue nexus quidam relictus
in rebus fatalibus ex diuina prudentia
ordinante et connectente fatalia
ad inuicem propter quod fatum describitur
in relatione ad fatalia tantum sed ut
est dispositio eorum et nexus. Et sic
describitur a boecio. Fatum est eorum quod
diuina simplicitas et nec in rela
tione non ad fatalia fatalia tantum sed
et ad causam suam. Scilicet diuinam prouiden
tiam ut sit dispositio per quam diuina proui
dentia fatalia nectit ad inuicem
et ordinat. Prout est considerat in
ista duplici relatione diffinitur
a boecio cum dicitur fatum rebus mobilibus
inherens dispositio et. Unde una describit
fatum ut est nexus ab alio. alia
ut est nexus simpliciter. Tertia non quod
post in quinto de ciuitate dei fatum est uis po
sitionis syderum et. Non est fati secundum accep
tionem fidelem sed potius erroneam
secundum eorum qui ponebant a lege sy
derum necessitatem esse in rebus. Unde
augustinus diffinit ibi fatum secundum positionem
quorundam errantium. Iste obiicit
contra istas diffinitiones. Et primo contra
primam partem prime diffinitionis qua dicitur
fatum est rebus mobilibus et. Nam si
ex diuina prouidentia est relicta dispositio
tam in immobilibus quam in mobi
libus quare non dicitur dispositio relicta in im
mobilibus fatum sicut in mobilibus.
Iste contra secundam partem eiusdem diffi
nitionis qua dicitur per quam prouidentia

et obiicit. Nam sicut diuina potentia uel uo
luntas sine medio aliquo produ
cit res de non esse in esse. Ita si
ne medio uidetur dicere conseruare in
esse. Sed esse est quod ordine retinet
ordo autem dicit nexum ordinatorum.
ergo uidetur sine medio res co
nectit. ergo non exigitur dispositio
media. ergo si fatum est aliquid
non erit dispositio per quam diuina prouiden
tia suis quod nectat ordinibus.
Iste contra diffinitionem secundam obiicit racione
eius quod dicitur mobilis nexus atque
ordo temporalis. Nam nexus iste
sine ordo uidetur esse in mobili. Nam
post modum loquens de fato dicit
quod si series fatalis. actus fortu
nas quod hominum in dissolubili causarum
connexione constringit quod cum ab in
mobilibus prouidentie proficiscatur
exordiis ipsas quod in mutabiles
esse necesse est. ergo iste nexus qui
dicitur fatum erit in mobilis. Iste obiicit
contra tertiam diffinitionem. Et uidetur quod illi
subsit ueritas. Nam uis positionis sy
derum operatur aliquid in natiuita
te et conceptione hominum. Unde ex
influencia corporum supercelestium
relinquuntur dispositiones in corporibus ho
minum in quibus possit cognosci
qualis ille in quo relinquitur sit
futurus sed in generosus uel he
bes. Nam molles carne apti
mente ut dicit philosophus. Nam per molli
ciam carnis uel ad signum. Sancte
expertus in astrologia qualis
natus postea sit futurus. ergo
positio fati secundum intentionem qua diffinitur
ab augustino non est error. Iste uidetur
quod fatum sit quod diffinitur ab augustino.
Committitur sub fato sit quod diffinitur
a boecio. Nam augustinus diffinit fatum

virtutem positionis syderum / boecius non
loquens de fato dicit quod ea series
celum et sydera movet / ergo fatum
acceptum in diffinitione augustini qui
nec substantia acceptum in diffinitione
boecii / ergo illa pro fati non est
erronea. Solo ad primum dicendum quod
est differentia inter providentiam et fatum quia
providentia in ratione quadam et
immutabilitate res connectit
fatum autem connectit eas ut sunt
distincte et mutabiles / unde de
eius esse et ponitur connexus mo-
bilium sicut providentia immobilium
unde boecius / providentia cuncta pariter
quamvis diversa quamvis infinita
complectitur / fatum vero singula di-
gerit in motu / locis / formis ac
temporibus / distributa ut hec temporalis
ordinis explicatio in divine mentis
adunata prospectum / providentia sit
eadem vero adunatio digesta at
que explicata temporibus fatum vo-
cetur. Ad secundum ergo quod quamvis dis
positio relicta in immobilibus non
dicatur fatum / dicendum quod hec debetur
esse rei ipsius fati quod est deviatio
ad motum ut infra patebit.
Ad tertium quod obicitur quod sicut divina pro-
videntia sine medio producit res
in esse ita sine medio debet connecte-
re et ordinare / dicendum quod non sequitur
non enim similiter se habet omnino et
quamvis immensa sunt quoniam ad esse
et primo creatum et quantum ad esse
quod sequitur esse in ordine esse in
ordine connexione dicitur ordi-
natorum [illegible] quod non est eximdiffe-
renti platone ad causam primam
[illegible] platone ad minute
Ad quartum quod obicitur quod [illegible] diffor
[illegible] quod fatum sit nexus im-
mobilis propter id boecius hic actus

fortunas que hominum indissolubi-
tatis connexione constringit [illegible]
quod in loquitur ibi describe fatali
secundum divinam providentiam / unde quod hec
pronomen demonstrativum hec / non refer-
tur ad immediate dictum sed ad me-
diate / aliter tamen potest dici iuxta
exponentem quorundam expositorum
quod hec pronomen demonstrativum
demonstrat seriem fatalem que
dicitur constringere res in dissolubili-
tatis connexione / que continet res
indissolubiliter sub periodo or-
dinata a divina providentia quod
patet explicita quamvis quo dicit quia
tum ab immobilis providentie
proficiscitur exordiis ipsas quoque
immutabiles esse necesse est
unde et hec indissolubilitas con-
nexionis causas est in contracto sue
[illegible] virtutum vel suorum effectuum
parte processum est a divina provide-
ntia / dicitur quod fatum constringit res
in immutabili connexione causarum
quod resistat illa ut una non
[illegible] quod alterius et / non potest eva-
gari extra id quod ordinatum
est sine processum a divina provide-
ntia / hec quod indissolubilitas
non est contraria mobilitati
nexus per quem fatum res conne-
ctit. Ad primum quod obicitur de causa dif-
finitione quod illi subsunt vita
eo quod ex positione syderum ali-
quibus disponens in rebus / dicendum
quod sunt tamen cum dispositionem in
hominibus sunt in quedam que ita
prime sunt [illegible] quod non subsunt
[illegible] sicut quod aliquis sit logicus
vel [illegible] vel musicus [illegible]
[illegible] non possunt ponere syde-
ra / sunt et alie quibus sunt

naturales in homine tamen potest inmutari ac sicut sanitas vel egritudo / potest enim per aliquam accidentaliter cooperari et regi natura / et in istis et potest vis positionis syderum quantenus naturales sunt / Unde propter hoc et alie que non sunt naturales sed subsunt libere voluntati hominis vel quibusdam spiritibus / vel et tamen per se / ut quod aliquis sit fur hoc non subest voluntati hominis vel et maligno spiritui suggerenti et non in filio / quod aliquis sit religiosus hoc non subest natura sed voluntati dei graciam et fundetis / et in istis simpliciter loquendo non habet posse vis positionis syderum / Cum ergo dicebat ille philosophus / fatum esse vis positionis syderum intelligebat quod per fatum possit cognosci non solum qualis disposicionis esset futurus / prout compositio autem sic sed et racio / hoc autem non ex vi eorum in illas non potest vis positionis syderum simpliciter loquendo / in negamus tamen quin aliquo modo ibi habeat virtutem ad inclinandum animam quod anime ex disposicionibus corporibus propriis per colligacionem anime ad corpus ut potest si natus est sub marte relinquitur quedam disposicio in corpore ut sit calidus vel alicuius qualitatis que existens in corpore apta esset ad inclinandum animam eius sine voluntate ad hoc ut esset iracundus / sed ista vis non omnino necessitate inducat hoc autem putabat ipsi / tamen fallebatur / Contra tales opponit / beatus gregorius in omelia in / in sup. id cum natus esset ihesus etc. / et dicit sic / absit hoc a fidelium cordibus ut fatum esse aliquid dicant vitam quippe

hominum qui eam condidit conditor administrat / neque enim propter stellas homo sed stelle propter hominem facte sunt / obicitur etiam apostolus et augustinus de duobus geminis qui simul concepti et simul nati sunt quorum alter bonus et alter malus fuit Jacob et esau / alter liber alter servus ut in filio ancille et filio regis simul conceptis et natis / et quod possit videre quidam quod virtus constellacionis que in instanti mutatur Jacob autem et esau non in eodem instanti nati sunt / opponit gregorius / si propter diversitatem instancium diversum est fatum Jacob et esau quo cum non eodem instanti egrediatur unum membrum et alterum / necesse jam est ut tot dicant fata quot sunt membra nascentis quod non dicitur / obicit et aliter gregorius / sic fatum mathematici solet quod quisquis sub signo aquarii nascitur in hac vita piscatoris ministerium sortiatur / piscatores non ut fertur gemilia non habet quis ergo dicit quod nemo illic in stella aquarii nascitur ubi piscator omnino non habetur / Similiter et obicit quod dicitur quod qui sub signo libre nascuntur trapezete sunt futuri in multis autem locis sub libra multi nascuntur ubi trapezete penitus ignorantur / Refert tamen augustinus quinto de civitate dei de duobus de quibus dicit ypocras quod eodem tempore infirmabantur et eodem mutuo nesciebant et eodem alleviabantur quesitum fuit ab astrologo posidonio qui hoc esset quod videtur quod in eadem constellacione nati erant / ypocras tamen dicit quod hoc erat quod ab eisdem parentibus et eodem concepti

Hū

et eodē ꝑtu erant edita et tūc
opponit gtē astrologū aug⁹ et dt
q si ea hīs q̄ requireda erāt ma
gis debuit accipi ca intrinseca
sine minꝰ remota sicut cōplete
humorū cōplexionis et alimento
rū et alioꝝ medicinaliū q̄
ca remota et extrinseca sicut
sūt stelle/ ꝑt hīs ergo si illa ac-
ceptiō q̄ qua disputat aug⁹
recte fatū nō est, ¶ Ad aᵈ q̄
obi q̄ fatū sꝫ q̄ accipi⁹ a boe-
ciꝰ / contine⁹ sub fato sꝫ q̄ accipi⁹
a boē⁹ dd q̄ alit et alit acci-
pi⁹ sꝫ intētiōm boē⁹ et aug⁹
sic n̄ mult boeꝰ ꝑ fatū e quida
ordo inclinatus impo deo et ꝗ
ē diā prudentia ita ē ab illa
prudentia relictus quida ordo
causis causis ad suos effectus i
ipis rebz cāis dico potēciā
ꝑse ad ponēdū suos effectus
et intellectꝰ hic ꝑse .1. suffici-
ent⁹ ut sit voluntas ꝑse ca
voluntatioꝝ sic et n̄. nlū/ sꝫ i
illudū q̄ adhuc ex diā prude
cia relinq⁹ in rebz duplex or-
do sine ordo qua ad duo s. q̄
ad essendū / et quo ad monēdū
nō ergo quibz ordo a diā ꝓui
dencia relictus i rebz dz diā
fatū s. boeciū / sꝫ tm ille ordo
sine illa dispō q̄ ē ꝗᵐ ad
monēdū / et sic ꝑz ex dissōe
boecii / au dt fatū ē rebz mo-
bilibz i herens dispō et non
dt entibz / et sili⁹ i alia dis
cripcione dicit / q̄ ē mobilis
nexus / sꝫ hanc ergo rōm fatū
cū nllis motꝰ i mobilibz
accidat sine ca ordinata ad

illū effectū recte possit di
omīs motꝰ rerū cstās mo
biliū eo sub dispōne fati
boeciū sꝫ aū acceptiōm aug⁹
ꝗ̄ne sua nō est sꝫ accipit i
aptis ut gtē illa disputo
nō continē⁹ fatū subfato sꝫ
q̄ accipit boeꝰ q̄ ꝑz q̄ ꝑh
illi q̄ accipiebat fatū mis
tē hoīs et mari ponis s
dm / et mḡr errabat q̄ ip
ponebant neccitate sine ce
tudine i euitabilitatis i ipz
effabz relinquidis i hoibz q̄
volebat dicē q̄ si iste nasc⁹
sub tali pone siderū ut
capi⁹ inevitabiliter erit fur
t religiosus ut sic ꝗ / sic aū
nō ē. Ḋū ꝑz q̄ hic mō q̄ est
fatū ꝯtētū sub fato sꝫ boeci
ū a boeꝰ nō intedebat aliq
effc̄m meāō relinquī i hoib
ꝑ qm i euitabli ee bonus
ut malus

Quom quer⁹ quoꝝ sit fatū
pᵒ. an om̄ quoꝝ ē diā
prudencia / et vr q̄ sic boeciꝰ
fatū ē rebz mobilibz i herens
dispō ꝑ qm prudencia suis q̄
nectit ordinibz / si aū prudencia
sꝫ nectit ꝑ dispōm que est fa-
tū / sꝫ quecūqꝫ dispone que ē
fatū nectūt⁹ sūt fatalia q̄
quecūqꝫ nectit prudencia nectū⁹
ꝑ fatū ¶ Ite ide s. boeꝰ fatū
ē eoꝝ que diā simplicitas
gerenda disposuit mobilis
nexus / ergo fatū ē eoꝝ q̄ ca
dūt sub diā dispone sꝫ quā
sꝫ subsūt diē prudencie sub
sūt diē dispōm ergo fatū e

ōīm eorꝫ quorꝫ ē ꝓuidencia ¶
ite in hoc nr̄ ēē dr̄a inē
ꝓuidenciā et fatū q̄ntū ad ia
que illis subsūt q̄ꝛ ꝓuidenā ē
dispo simꝪ oīa disponens / fatū
ꝫ ꝑ q̄ vnūq̄ꝫ ad effcm̄ ꝓ
duat sicut artifex dirigit īue
te q̄uiꝫ vult ad effcm̄ duce
t post opat̄ vnūq̄ꝫ ꝗ q̄ p̄
ī mente digessit et h̄ ꝫ q̄ dt
boe9 ꝓuidencia cūcta pit̄ q̄uis
diu̅sa q̄uīs ī finita cōplectiꝫ
fatū vo singula digerit ī mo
tu locis formis tepoibꝫ dis=
tributa ut h̄ tpalis ordinis ex=
plicatio īdiē mentis adu=
nata ꝓspectu ꝓuidencia sit ea=
dē vo adunatio digesta atꝫ
explicata tepibꝫ fatū vocet̄
ex q̄ib9 pꝫ q̄ nō ꝫ dr̄a int̄
q̄ in uno eorꝫ que illis sub=
sūt / p̄ nūc dt boe9 q̄d fatū
singula digit que s̄ cadunt
sub ꝓuidencia go fatū ē om̄
q̄rꝫ ē ꝓuidencia ¶ Jte dt boe9
q̄ deus om̄e malū d̄ rei pub=
lice sue vis ꝑ fatal seriem
necessitatis eliminat / go ut nr̄
nichil excludit̄ a sorte fata
li ī malū / go om̄e bonū ca=
dit sub fato sicut sub ꝓuidēcia
go [illegible] boe9 manifestissimū ī=
mobile simplice q̄ꝫ gerendarꝫ
form̄ rerū ēē ꝓuidenciā / fa=
tū vo eorꝫ que diā simpli=
citas gerenda disposuit mo=
bile nexū atq̄ ordine tep=
ale / quo fit ut oīa que fato
sub sūt ꝓuidencie q̄ꝫ subiecta
sint cui ipm̄ et subiacet fa=
tū / queda vo que sub ꝓuide=
cia locata sūt fati seriem sup=
ent / et dt expositor / q̄ fatū
sub est ꝓuidencie / sicut spēs
gn̄i / vn̄ q̄cūq̄ꝫ sūt sub fato
sūt sub ꝓuidencia / et nō eq°
/ go nō om̄ ē fatū quorꝫ ē
ꝓuidencia ¶ cōtra q° / dicentes
q̄ queda eveniunt simp̄r de
nō ēē in ēē quorꝫ deus ē
tota cā / queda deīn ēē quo
in ēē simp̄r quorꝫ deus nō
ē tota cā s̄ cōcurrentibꝫ caus̄
ī scōribꝫ illa ꝓducat ī ēē / si=
cut ē de hijs illis que medi=
antibꝫ causis ī scōibꝫ ꝓducūt
ī ēē / que p̄mo mō sūt q̄ntū
ad ēē q̄ sūt nō subiacent fa=
to / subiacet tū q̄ntū ad ac
tus et opacones q̄ntes q̄rꝫ
ipa sūt cāe vl cōcause / vn̄
gn̄alit̄ opacones et opata
que s̄t ī mediate a diā ꝓui=
dencia sine adeo ~~ut adeo~~ ut
a tota cā nō subiacent fato /
alia vo sine sūt opata
sine opacones aliquo mō
subiacent s̄ q̄ ēē vl opacō
eorꝫ mocione vl motu de
dūt̄ / et h̄ ꝫ q̄ dt boe9 q̄
ea que p̄mo diuinitati stabili=
t̄ fixa sūt fatalis ordine
mobilitatis excedunt / alia aū
sūt diuinitati stabilit̄ fixa q̄
adeo sūt ut a tota cā / ut sūt
angeli / et aīe q̄m adēē dico
et h̄ excedunt ordine mobili=
tatis fatalis / vn̄ dt exposi
tor boecii exponens i° / queda
que sub ꝓuidencia locata sūt
fati seriem supant / dt queda
sūt sub ꝓuidencia que non

cōcedit nō oīm esse fatū q°rꝫ est ꝓuidencia

subsunt fato / sicut angelica spiritus
et alia que simplicitate divini-
tatis consistunt / istud patet ex Boecio
de orbibus vertentibus circa eundem
cardinem / dicit enim sicut ut orbium circa
eundem cardinem sese verten-
cium qui est intimus ad simplici-
tatem medietatis accedit ce-
terorum quasi extra locatorum velut car-
do quidam circa quem versentur exis-
tit extimus vero maiori ambi-
tu rotatus / quanto a puncti me-
dia individualitate discedit / tan-
to amplioribus spaciis explicatur
si quid vero illi se medio conec-
tat et societ in simplicitatem
cogitur diffundi que ac diffluere
cessat simili racione quod longius
a primo mente discedit maioribus
fati nexibus implicatur ac tan-
to aliquid a fato liberum est quan-
to illum rerum cardinem vicinius
petit quod si superne mentis hesit
firmitati motu carens fati quoque
supergreditur necessitatem / concedimus
igitur quod non omnia que subsunt divine
providencie subsunt fato / ut patet
illa que illi coniuncta sunt via
[illegible] tamen modi sunt illa que
sunt ab illo ut a tota causa / et hec
dico i.e. quoniam sic / Ad hoc quod obicitur
quod providencia disposicione que est
fatum finis quasi nectit ordinibus
dicendum / quod licet quod dico quasi non licet pronun-
ciacionem generale simpliciter sed pro illis
que producuntur i.e. esse in operacione
cause causate earum enim opera-
cionum et operatorum fatum est nexus
Ad aliud quod obicitur / quod fatum est eorum
que divina simplicitas gerenda
disposuit etc. / dicendum / quod licet auctoritas
sit potius ad contrarium quam

ad propositum / ponit enim auctor dif-
ferenciam inter providenciam et fatum
quod providencia quadam simplici-
tate i.e. simultate et immobili-
tate omnes fortes rerum continet sive
complectitur / sed fatum est eorum que mul-
tiplicantur et temporaliter digeruntur
unde et divina providencia fortes rerum
complectitur quocumque modo producen-
das in esse / sed fatum solum eorum
que mobiliter et temporaliter producen-
da sunt in esse / unde ac dicit fa-
tum est eorum etc. licet quod dico eorum
et ibi pertinet illorum fatum est
aliquorum eorum nexus quod divina sim-
plicitas etc. unde ex hoc et ex
precedentibus concludit Boecius quod fatum
non complectitur omnia que complectitur
providencia / Ad quartum dicendum quod adducit
per Boecium quod licet differencia inter pro-
videnciam et fatum / quod providencia
est disposicio disponens omnia simul
fatum est per quod unumquodque ad
effectum perducatur / dicendum quod licet dicti
includat [illegible] quantum ad illa que
cooperacione creaturarum producuntur
in esse / et licet per proverba expo-
sitoris verba Boecii que sunt
fatum singula digerit dicit enim [illegible]
ponendo fatum est per quod deus
unamquamque rem ad effectum perdu-
cit suis locis et suis temporibus
Ex hiis patet quod verbum Boecii
nichil licet de hiis que aliquo
modo mediante sunt a deo / unde
enim dicendum quod que deus immediate pro-
ducit in esse adeo sicut sunt illa
que sunt a deo ut a tota causa
producuntur in esse per fatum non / unde
producuntur in esse per fatum vel illa

inter et tamen prima aliquo
cadit modum / ex hiis patet qua
liter intelligitur ad illud boe. / fa
tum singula digerit quod non dico
singula distribuit temporibus quod
eveniunt in esse cooperatione me
causante ¶ ad id boe. deus
malum omne de rei publice
sue terminis per fatalis seriem ne-
cessitatis eliminat dicendum quod
pot dici ratione multiplici scilicet
quod fatum non mali est tendit si
ne tamen mali agit sicut habetur a
boe. dicente quod ordo fata
lis / res mutabiles et alioquin
temere fluituras propria in immu-
tabilitate coherceat quo sit ut
tamen et si nobis hunc ordinem mi
nime considerare valentibus confu-
sa omnia perturbata que videa
ntur nichilominus suus modus ad
bona dirigens cuncta disponat
nichil enim est non quod mali causa nec
ab ipsis quod in probis fiat / a
lia ratione pot dici illud scilicet
quod necessitate malicie fiende
non est ponit sicut ponebat
quidam dicentes maliciam huma
ne tamen esse seriem fatale ex
necessitate / ponebat enim quod si ali
quis esset fur vel religiosus quod ta
lis esset necessitate fati / contra quo
rum ponens boe. dicit quod mali
de de rei publice sue terminis
per fatalem seriem necessitatis eli
minat id est eliminat malum ne
cessario contingere per seriem fata
lis necessitatis / excludit enim non
scilicet aliquo modo quod omnia que sunt
mala subsunt fato / alia
ratione potest istud dici scilicet quod fa

talia sunt ordinata ad divinam provi
dentiam bona sunt id est ex ipsius
eliciunt bonum / unde boe. deus
malum esse de rei publice sue
terminis per fatalis seriem ne
cessitatis eliminat quo fit
quod ea que in terris habundare
creduntur si disponentem provi
dentiam spectes nichil usquam ma
li esse perpendas

Quoniam queritur utrum naturalia omnia
inferiora ut corporalia subia-
ceant fato secundum quod fatum dicitur motus po-
sitionis siderum quod videtur naturalia sicut illa que
inter naturalia sunt nobilissima
ut corpora humana subiacent positioni
siderum et motum corporum su
percelestium / natura homo generat hominem
et sol ergo multo fortius alia
naturalia si ergo hominis corpus sine constel-
latione habet esse et conceptum et
partum hominis ergo habebit esse
vel brutorum et vegetabilium et
omnium et naturalium et maxime
vel corporalium ¶ contra aug. in de civitate
dei quod tamen ad corpus perti-
nent quam corporis sexus / et ta
men sub eadem positione siderum
diversi sexus gemini concipi
potuerunt / si ergo illud quod est maxi-
me pertinens ad corpus non subia-
cet fato videtur quod nec alia debe-
ant subiacere vel ad minus non
omnia naturalia seu corporalia debent
dici subiacere positioni siderum ¶
ad hoc dicendum quod omnia naturalia inferiora
subiacent fato secundum quod fatum dicitur
motus positionis siderum / unde sicut
considerat radicatio quedam
est in positionibus siderum ex qua
apta nata sunt quedam derelinqui

et inferioribus non solum ponenda
est virtus homini sed etiam virtus aliorum in-
feriorum / tamen sicut quidam philosophi ponebant
fatum radicari in stellis secundum co-
nexionem quo dicunt esse supra / ut
faciat aliquid esse necessarium ut quomodo est
Ad illud quod obicitur quod sicut augustinus non omnia
naturalia sensualia subiacent
constellationi ut corporis sexus
dicendum quod augustinus non intendit di-
cere quod sexus subiaceat po-
tentiae siderum aliquo modo / nam sex-
us est ex operatione naturae / operatio
autem naturae aliquo modo subiacet
operationi corporum supercaelestium
sed intendit dicere quod constellatio
non est tota causa diversitatis sex-
us / sed etiam alia quae concurrunt / ad il-
lud vero quod si diversi sexus nas-
cuntur quod concipiantur sub eadem constel-
latione quae constellatio ibidem
aliquid operatur / una eadem virtu-
te in primo diversi effectus sunt
quod sunt diversa receptibilia et
ideo quod alio modo disposita est
materia / sicut conceptus quando fit illa
alium effectum recipit actionem super-
caelesti quando illa / unde eadem
virtus potest operari ad diversum
sexum

Deinde queritur utrum corpus Christi
in primo conceptu vel partu
aliquo modo fuerit fato subiectum
et appello fatum / virtutem positionis si-
derum / non sicut accipiebant philosophi
sed secundum quod illa virtus est potentia a-
liquo modo disponendi vel habili-
tandi corpus humanum / ita sic a-
liquo modo est inclinationem entis
quod sic arguunt quidam constel-
la quae apparuit magis in

ii / et ex illo verbo Iohannis ii nondum ve-
nit hora mea / et quia viii
filii / nondum venerat hora eius
Quod sicut per ipsum videtur contra romanos / assump-
sit in christo omnes defectus no-
stros et miserias praeter ignominiam et
peccatum / sic famem sitim / las-
situdinem et huiusmodi / sic ergo et ipse
est conveniens potentiae siderum / videtur quod con-
gruum fuerit corpus christi quan-
tum ad aliquid subiectum fuisse
potentiae siderum / quod augustinus in sermo-
ne de epiphania de christo / dicit
non esse contra si sub decreto stel-
le alii homines nascerentur / tamen
propter dei filius quia voluntate
homines mortales conditione n-
asceretur / Item super id Iohannis ii non-
dum venit hora mea augustinus
fatum est sub sideribus non potest
esse sub nativitate siderum conditor
siderum / ergo christus non fuit subiectus
potentiae siderum / Item super id Iohannis
viii nondum venerat hora eius augustinus
non deus sub fato natus est / sic
non de te credendum est quanto ma-
gis de illo per quem facta est / quod
christus non fuit subiectus po-
tentiae siderum / Contra dicimus / dicendum
ergo quod non ideo quod stella in e-
ortu apparuit dicitur esse natus
esse sub decreto stellae / immo ut
dicit ibi glosa stella autem quando
nasceretur non causa / immo per mi-
nisterium eius facta in templo eius ex-
pleto statim desiit esse / Ad ali-
ud quod dicitur Iohannis viii nondum venerat
hora eius / non est referendum ad fa-
tum / unde ibidem dicit intellige horam
eius non fatalem / et super id
dicit augustinus sive tua hora voluntatis

ysti g a xpi fuit illius hora q
e n voluntas sua / no go hora
mort qua cogeretur mori s qua
dignaretur occidi / tepus n ex
pectauit quo moreretur / q tpe
expectauit quo nasceretur / n ho
ra cogebat mori s hora ex
pectabat qua oportune fieret
voluntas no quasi nna explere
necitatis / et sic intelligitur id jo
ii nondum uenit hora mea / n fa
talis s q facere nolebat ali
qua que facturus erat / Ad id
aut q obicitur / q assumpsit miserias
nras / po aut syderum vi fecit i
nras miserias / Rnd q cum dr po
sicio syderum vim h'e sup mise
rias nras / h3 vim quam mi
sere ulit sut grote / sic et si
dispones fatales dicantur ee i
aliquo hie e p relatom adgcep
tu nt natiuitate / m xo a nc
grepo fuit pnam mo despu
sco gceptus e / nc natiuitas oio
pndom / q clauso utero exiuit
vn talis gceptus nt ptus n
fuit subiectus poni syderum
sic a si huerit defectus mor
et miserias no eas ulit gte
vit s voluntate assumpsit / t no
lutarys a no se q si voluit
assume illos defectus qui in
alijs alie nio subiacebant poi
syderum q ideo subiacebatur
poni syderum / Vn et si nos
aliquo mo pciam quantu adg
ceptu nt et natiuitate eo mo
quo expositu e sup ipe tu
n'latenus fuit subiectus

Qom quer in quibus ta
h incans radicetur fatu

et in q in astris si n ex ipssi
one syderum relinquntur effectus
i inferioribus / i pssio aut effectus
tanqm i ea radicetur i ipsmet
go fatu q gsistit in mpoms
syderum radicatur i astris / Est
h'u in sonae auctas aug sr
id jo viii nondu uenit hora me
a / si fatu e sub sideribus no po
tuit ee sub p'ato sidm gditor
sidm / Ad q dd q plus i colli
gebat ptis sub noie fati q
rom i pmendi ndelz rom i
euitabili / Et quantu ad hoc nus
quam radicatur sicut i ea / sidera
n no sut tota ca euentus
inferiorum mo sut mlte alie
cae i flocis ex quibus depedz
ro effcorum i fior / sicut ex
sideribus nt mag / q. qui nellz
vim face i h q dico ca effus
corpoa supioa no ee posset
dici ca efficacs r inferiorum / dt
n aug v de ciu. c. iv q q
dd e ca que facit et no fit
sicut deus / sut alie cae fa
cientes et facte sicut cali
spc et max rronales / sut
et alie q mag fiut q fac
iut sicut sut corales cae / Vu
dt q iam no sut nt cas
efficientes annumerande / hiis Vn
cor si supioa ca psim mot
relinquatur / ds effectus i inflo
ribus npa au n ase monetur
s ab alijs / et si dicantur cae
inferiorum no tn hc 3 s tota et
ppam rom cae efficientis / tu
intelludu z qd ox dnr supio
ra quantu ad sui motu ee
ca inferiorum no est sibi ro
iste q calitatis r omi i fior
aliter n pot dici q causa efors

tat; ex motu superior/ et alie
mutaciones circa ista inferiora cor=
ruptibilia/ operacio in motus cor
porum superior ad ea/ immediacior
est sive minus mediata/ tum fre
quencius recipiunt dispositiones a corporibus
celestibus per motum corporum superiorum
quam a corporibus inferioribus/ et ex hoc de
cipiebantur ipsi philosophi qui putabant
sicut videbant ibi esse sic debere
esse in nobis/ non autem sic est quia
longe remocior est operacio istarum quam
illa/ sicut ergo ipsi accipiebant
fatum/ nusquam radicatur secundum hoc ad id
quod hic de ente bene potest radicari
in astris secundum illam accepcionem fati
quam accipit aug'/ hoc tamen sic in
tellecto quod illa radicacio fati non est
in evitabilitate dicitur vel in superiori

Quomodo que concordia liberi ar
bitrii et fati/ et est oppinio tullii cico
nis quam recitat aug'. v. de civi
tate si presciata sunt omnia futura
hoc ordine evenient quo futura
esse presciata sunt/ et si hoc ordine
evenient certus est ordo rerum
presciente deo/ et si certus est ordo
rerum/ certus est ordo causarum non in nostra
potestate quod non efficaces ali
quid tam precesserit/ si autem certus est
ordo causarum quo fit omne quod fit
fato fiunt omnia que fiunt quod si
ita est nichil est in nostra potestate nullum
que est liberum arbitrium voluntatis/ quod si ita est
frustra leges dantur frustra
obiurgaciones/ laudes vi
tuperaciones adhibentur et frustra
malis supplicia/ bonis premia
constituta sunt quo ergo stabunt
simul fatum et liberum arbitrium et evitabilita
oppositio/ non secundum accepcionem philosophorum
sed secundum accepcionem boecii sic in omnia

mobilia fato subiguntur nec propter hoc
quod fatum illo modo acceptum non
sit contra boecius hoc/ si feres fato
actus fortunas quibus homini dis
solubili causarum connexione con
git et si exposuere actus con
nit actus corporis/ si bellum et a
gricultura et actus anime ut a
quibus exercitatum circa liberales
artes/ hic constat quod licet connexa
liberum arbitrium si ergo licet actus homi
constringit indissolubili connexione
non quod non potest libere exire in
actum aliquid sed necessitate coll
ad illud ad primum dicendum sed aug
v. de civitate dei quod cum dicitur certus or
do causarum diuinitus potest illa certitudo
capi sicut est duplex necessitas
est necessitas quedam necessitas que non est in
nostra potestate sed et si volumus e
ciat quod potest sit est necessitas mor
tis et hoc est certa evitabilitas
talis ordo causarum non est in omnibus
que fiunt/ si autem ita esset tunc pos
aliquid valere obiectio precedens
secundum substaliter necessitate non fi
ea que fiunt a voluntate non
est autem alia necessitas secundum quam
dicimus necessarium et voluntarium quod si volu
mus necesse est illa fieri et volu
mus de actu meliori qui non
potest impediri et certitudo ab
ta necessitate supra bene suffi
in ordine causarum ordinatarum sub
serie fati/ sed tamen non sequitur certus
est ordo causarum ergo non potest liberum a
hoc non est fatum et liberum arbitrium non opp
nuntur immo ipsum liberum arbitrium
una causarum secundum eius ordinacionem
ad suos effectus curreret feret
fati sicut currebat filius si

 153

ordinacom cau'd n'lm ad suos
effectus et h'i q̄ ¶ Tad a'd sc'd q̄ no
z' q'stringi p' fatu' indissolubi-
li quexione ca' nac sciat co
re et actus / et h' q'in z' hi ac'
z' ca' quexione fatali costet'
ab euagacone limito die p'
uide'c' s' detriator' adia p'mi
senda

O rdine q'sequenti adiuuan-
te dno / querendu' e' de
p'destinacoe et ei' opposito .s.
r'pbacone simul cu' de dica elec-
one et dileccone / p'destina-
co .n. dica ponit eleccom et
dileccom / oes .n. p'destinati a
deo z' electi et dilecti / s' no q'
elti'. / electi .n. ab d' tm q'm
ad p'sente iustiam sicut iudas
qui p'mus fit a'plus ¶ Ite oes elci
z' dilecti / h' in quti' elco .n. r'
spicit gram / dileccio uo in so
la gram s' nam / gra aut po
nit nam / s' na no ponit g'-
ra' vn' l' dilecti d' ad huc
p'ml malus z' rone n'e / p'des-
tinaco g'o s'c' r'spicit gl'iam
eleccio u' s'c' r'spicit gl'iam
s' s'c' gram / dilco u' s'c' gram
nc gl'iam s' s'c' nam ¶ quedr
z' q' / p'o de p'destinacoe dica
¶ s'o de r'pbacone ¶ t'cio de
eleccoe ¶ q'rto de dileccone
¶ q'nto ad p'mu' p'o que' de p'
destinacone quid sit ¶ s'o q'r
sit ¶ t'cio si ca' ul' ro ei' sit
¶ quarto q' talitas ei' sit
¶ que' q' i' p'mis de p'desti-
nacoe q'd sit i' sine modu' ¶
quid sit s' nom ¶ quid s' rom
¶ quid s' rem
A d p'mu' sic d' q' saluandi

sit p'destinati et dica mal'
iacob dilexi et' et sic ela /
vnd ro / x' s' eleccom r'liqne
salue fient et et s' uocati ius-
tificati / magnificati ad ro-
viii / quos p'destinauit et p'des-
tinaco e' ab etno / uocaco ius-
tificaco / et magnificaco / ex t'pre
dileccio d' ab etno mal' / et
ex t'pre io. xiiij. q'm diligit me
diliget' a p're meo filr elco
etna . ut xv. p'cauaclea et ex
t'pre io vi / nonne xij nos ele-
gi et sic .n. iudas elcus fuit
que' adu' h' / s' q' p'destinaco s'c'
e' etna / dileccio et eleccio et'-
na et t'palis / uocaco uo et
iustificaco et magnificaco tm
t'palis ¶ Ro' / i' noie p'destina-
cois duo sit anccessio et des-
tinaco / et destinacone ta' oz .n.
q' sit aliq' et de aliq' et ad
aliq' / et ideo i' p'destinaco-
ne sit ta' vnu' ut p'ncipiu'
s' s'paco a quo z' q' d' glie i
sutu' d' ut tm ad q'm z' / q'
d' gre i' p'sen d' ut me-
diu' p' q' z' / destinaco g'o d'
ex t'pre s' p'destinaco rone
anccessiois e' etna / h' .n. p'o
p' d' anccessione etnitatis
ad t'pi / noca g'o z' dica ali-
t' q'm p'nus s' q' h' noca r'spi-
cit gram / ita saluadi ab e-
tno dnr p'destinati / filr di-
lecti et ela / ita p'destinaco
e' gre filr dileccio et elco
gra aut p'o dat' postea s'r
postea ip'a aliq's ut' / p'des-
tinaco aut r'spicit q' q'fatur
gra / q' no' a' d' s'paco gre

dilectio respiciat gratiam gratuitam bonum enim est ratio dilectionis tunc quo deus diligit hunc vel aliquem bonum et eo ratione cuius deus diligit ipsum / unde et dicitur gratia gratum faciens / electio non dicitur secundum duos modos uno modo ut connotet effectum separationis boni a malo et hoc modo prior est intentio electionis intentione dilectionis / alio modo ut connotet effectum assumptionis animi a bono ad melius / et hoc modo sequitur intentio electionis intentionem dilectionis / electio non connotat usum gratie / electio enim est de duobus oppositis alterum preoptare / unde et respiciat usum liberi arbitrii / ¶ Item differunt vocatio et iustificatio et magnificatio / quia non est nisi bonum gratie et glorie / magnificatio est respectu glorie vocatio et iustificatio respectu gratie / Sed gratia habet duos effectus / unum revocare a malo quod dicitur vocatio alterum ordinare ad bonum quod dicitur iustificatio / Si ergo queritur quare predestinatio solum eterna dilectio et electio eterna et temporalis / vocatio et iustificatio ex tempore / dico quod predestinatio dicit approbationem dei eternam secundum quam est respectu boni et ante omne tempus / dilectio autem et electio dicunt dictam approbationem secundum quod deriant eam ut beati ab eterno vel ex tempore vocatio et iustificatio deriant dictam approbationem vel voluntate respectu boni secundum quod est in tempore

Cum queritur quid sit predestinatio secundum rationem intelligendi et videtur quod sit in genere scientie dicitur xxxv d. i libri sententiarum quod scientia dei propter varios effectus diversa sortitur nomina dicitur enim non tantum scientia sed prescientia et providentia / prescientia / dispositio / predestinatio / ex quo videtur quod predestinatio sit in genere scientie ¶ Item nisi predestinatio esset in genere scientie male diffiniretur ab augustino predestinatio est prescientia beneficiorum dei ¶ Item predestinatio est preparatio gratie / sed preparatio pertinet ad potentiam non ad scientiam vel necesse ergo predestinatio est in genere potentie ¶ Item adhuc ubi in communi quod predestinatio diffinitur propositum miserendi / sed propositum est voluntatis ergo predestinatio est in genere voluntatis ¶ Item scientia non est causa rei scite predestinatio est causa [struck] praeparatio autem non est ponenda in genere eius quod non est causa ergo predestinatio non est ponenda in genere scientie ¶ Item scientia prior est ratione ipsa voluntate / predestinatio non posterior ratione ipsa voluntate ergo non est in genere scientie ¶ Item non predestinat deus aliquos nisi quos prescivit voluntate esse salvandos / ergo predestinatio est voluntatis vel in genere voluntatis ¶ Item queritur cum assignentur due diffinitiones predestinationis quarum una est predestinatio prescientia beneficiorum dei / alia predestinatio est preordinatio alicuius ad gloriam / tertia predestinatio est propositum miserendi ¶ Item predestinatio est preparatio gratie in presenti et glorie in futuro quomodo differunt iste diffinitiones ¶ Ad hoc dicendum quod predestinatio est in genere scientie beneplaciti sive approbationis est vel

scia sit d. d'vvvv. p sent' scia
x d. simplr | scia simplex et
scia cu approbacione | sine approba
cois | scia | cuiu simplex no e
cu factor' sz et approbone e cu
sator' n' approbator' | et scia
beneplaciti vel approbacois intelli
scia in rectitudine et volutas
sine approbaco et obligatate et
qz volutas dia est sufficie=
ens ca cor' q ei subsit in=
tell= pio sz dd go dd q pdesti=
naco e q rectitudine et gne
sae no sae que e p modu spe
culatiui que e simplex noti=
cia | sz sae potice que z pmo
du practicu que quicta z vol
t ca opacois | et inde z q qu=
z in rone pdestinacois po=
psia | quez pordi | quez spaco
et sic pz solo adoba ¶ Ad si q
que. de dria diffinicoi dd q
cu pdestinaco pona. et gne
sae potice sine approbacois | im
cu actus diffinitates s rom et
tellecte intelligui. et rone pdes
tinacois lz n differant s ac
tu | pmus z cognosce sine indi
cac | 2us elige sine dispone
ly z cogitac ad faciendu ¶
tius z velle sine pone fa
ce | optius z volute firma i
fine dige | s pmu actu data
e ly diffinico | pdestinaco e
pscia | s actu s ysta | pdestina
co e pordinaco | pordinaco
n s rom rom intellecte pce=
dit volutate et seq. sciam
et attedi. i dispone qsequite
sciam | s actu tam dat. ysta.

pdestinaco z pordio et | pordio
n o nobis n' ad. z qm volutas
firmata delibacione | sz qz i
deo n e delibaco qz nec igno
ideo pordio in deo e firma
eius volutas | s actu ult m
dat. ysta | pdestinaco e spa.
et spaco n e volut et sine
directo ¶ Alit su. ystor' dria
et forte melius ut dica. q scia
i nob d. simplr | scia specu
lativa et practica silr in deo
d. scia simplicis noticie et
scia approbacois | dd go q pdes
tinaco e i gne approbacois |
sp ly d. ro pdestinacois roe
sae vel approbacois | et ut bz
simpr scia n operandor' pot ee
simplr ut sit operanda aut ut
fiant | rone q sae simplr su.
ro pdestinacois | rone sae
simpr | vel rone sae inclina=
te ad opus | sine ad inclinaco=
ne ad opus p mo d. pdesti
naco pscia et s o mo pordi=
naco et rone vol simplr z
silr z n volutas pones
et e volutas exsequs | roe
volut pones d. pdestina
pordic miscredi | rone vo=
lutatis exequtis d. pdestina
co spaco gre et

Quarto queri. quid sit pdes
tinaco s rem ¶ Ad q sic
aug i li de vocacione scor'.
pdestinaco spaco gre i pu
ti et glie i futo In hac diffi
nicone tangi. q e cu tpe s
spaco etna | et q e post tpe
scz glia futa | et q comita.

tempore praesentis scilicet gratiae et praemii | si ergo
quaeritur an praedestinatio sit aeter-
na an temporalis | videtur quod praedesti-
natio sit praeparatio gratiae et praeti-
gratiae autem et praemii non est ab aeter-
no | ergo nec praeparatio gratiae et praemii
erit ab aeterno ergo nec praedestina-
tio. Contra artifex domus non di-
citur praeparare domum nisi habeat aliquid
quod ad praeparandum faciendam vel ad
ipsius esse pertinet ut ligna
lapides et huiusmodi ergo si praedesti-
natio est praeparatio gratiae ab aeterno
oportet quod ab aeterno sit aliquid de
re praeparanda | sed nec de gratia dicitur
ab aeterno fuisse | ergo praeparatio huiusmodi
non fuit ab aeterno. Item quaeritur
quid subest praeparationi secundum quod prae-
paratio ab aeterno est | quia licet arti-
fex faciendi domum scientiam habeat
et voluntatem | non tamen dicitur praeparatio
domus ergo si voluntas dei et scientia
sit ut aliquis cui daturus sit gra-
tiam in praesenti quod finaliter be-
ne usurus est non propter hoc dicetur prae-
paratio gratiae ab aeterno. Respondeo prae-
paratio dicitur dupliciter | praeparatio uno dicitur cum
datur gratia et tanquam detur scilicet cum
est scientia quod aliquis bene usurus
est finaliter et est voluntas dan-
di ei | secundum primum modum quantum est
ex parte praeparatae gratiae quae est connota-
tum dicitur praeparatio temporalis | secundum modum
secundum dicitur aeterna praeparatio quia hoc modo im-
portat voluntatem ab aeterno videlicet
dandi isti gratiam cum praescia
quod bene sit usurus ea finaliter
et per hoc patet solutio ad primum. Ad
secundum dicendum quod non est simile de artifice
homine et de deo quia artifex
homo non est sibi sufficiens actio-
ni suae operationem et ideo requi-
rit materiam subiectam artifi-
deus sibi propria est sufficiens
nec indiget materia subiecta | ad
artifex proprius licet unum agen-
di sed non agit | vel | aut si non
suae actionis sit finem sit fi-
nis sit et ideo quod est ex parte eius
dicitur praeparatio dum modo connotat a-
pia et scientia et voluntas quae i-
est ex parte eius | et ad 3 quod
nec est gratiae ab aeterno | dico quod
licet gratiae et effectus sit tamen aliquid
gratiae in sua causa scilicet in suo prin-
cipio sufficienti et completo et
per hoc patet solutio ad ultimum
Tertio quaeritur quorum sit prae-
destinatio. Primo an sit entis
vel non entis. Secundo utrum sit om-
reproborum et solum electorum. Tertio an
possit esse reproborum. Quarto utrum
sit angelorum. Quinto utrum sit
beatorum. Sexto quomodo sit Christi
et istud determinabitur infra de
incarnatione Christi
Ad primum sic | praedestinatio
est ab aeterno et praedesti-
natio est causatum | sed causatum non
est ens ab aeterno | ergo praedestinatio
est non entis. Contra super illud Ad
Romanos 1 qui praedestinatus est etc.
Origenes destinatio est eius quod
est sed Augustinus in libro de vocatione
sanctorum quid est praedestinatio nisi
destinatio alicuius ergo praedestina-
tio non est nisi eius qui est | ergo
destinatio solum est entis. Respondeo
praedestinatio qua deus praedes-
tinat dicitur ad praedestinationem
qua res praedestinatur sicut actio

t correlaco | s3 due relacones
no possunt ee simpo(n)co | g(o) si
p(re)destinaco p(re)destinatis (et) i
deo sua correlaco n(on) erit i deo
s3 increatua | s3 cata n(on) e abe-
t(er)no g(o) n(ec) p(re)destinaco qua i(ste)
p(re)destinat(us) (et) | e ab et(er)no | g(o) p(re)
destinaco e solu(m) entis actu
ne i t(em)pore. ¶ Secundo res d(icitu)r ee
dupl(iciter) in sua na(tur)a (et) in dei p(re)scia
sive p(re)ordinacone ee rei i
p(ro)pria na(tur)a n(on) e et(er)nu(m) s3 t(em)pale
s3 ee rei i p(re)scia sive i p(re)or
dinacone e et(er)nu(m) | sive diffe
re(n)s ab ee dio | q(uia) ee rei sic
n (et) ad q(uo)d ee ydee sive ro
nis et(er)ne in deo ee rei in sua
na(tur)a e ee simpl(iciter) | ee rei i ca(us)a
sive i p(re)scia e ee rei s(ecundu)m quid
s3 q(uam) g(o) d(icitu)r q(uod) p(re)destinaco d(icitu)r r(espectu)
rei ent(is) i ca(us)a | sive n(on) r(espectu) rei
existentis in sua na(tur)a p(ro)p(ri)a | (et)
ita p(re)destinaco p(otes)t ee r(espectu) rei
entis s(ecundu)m q(uo)d (et) r(espectu) rei no(n) ent(is)
simpl(iciter). ¶ Ad i(stu)d g(o) q(uod) obi(icitur) de
auct(orita)te orig(enis) d(icitu)r q(uod) orig(enes) loq
bat(ur) de p(re)destinacone sive
destinacone xpi q(ui) n(on) p(otes)t ee
ab et(er)no r(ati)one p(er)s(one) s3 n(on) r(ati)one
h(uma)ne na(tur)e | (et) sic destinaco
xpi e eius qui (et) | n sic a(liter) e
de nobis quib3 n(on) p(otes)t ee ab
et(er)no n(ec) r(ati)one p(er)s(one) n(ec) r(ati)one na(tur)e
¶ Ad s(ecundu)m d(icitu)r q(uo)d sicut e i(stu)d mire
q(uonia)m e exp(ress)e p(ri)ncipalis sig-
nificac(i)o(n)is deus p(re)sc(it) istu(m) et
iste p(re)sc(it)(ur) a deo | tu(m) diu(er)s(is) ex
modis in deo r(ati)one connotati i
ca(us)a q(uia) eade(m) e p(ro)po(siti)o n(on)
p(re)scia que sub est ei q(uod) d(icitu)r

active et q(uod) d(icitu)r passive a acti
ne s(e)d (et) exp(ress)e creature connota
te que c(on)sid(er)at(ur) in similitudine ad
d(iv)i(n)am p(re)sc(ienti)am aut ut subm(ini)-
stra illi | (et) s(e)d s(ed) designat(ur) active
ut cu(m) d(icitu)r deus p(re)scit istu(m) a(ut)
ut eu(m) i illa | (et) sic designa(tur)
passive ut cu(m) d(icitu)r iste e p(re)sci
tus a deo | simil(ite)r p(re)destinaco si-
ve dicat(ur) active sive passi-
ve i(de)m subest q(uoa)d p(ri)ncipale
significatu(m) | s3 solu(m) diff(er)t q(uoa)d
connotatu(m) ¶ Un(de) ad i(stu)d q(uod) obi(icitur)
q(uod) p(re)destinac(i)o p(re)destinati n(on) (est)
in deo d(icen)d(um) (est) q(uo)d si lo(quitu)r de p(ri)nci
pali significatone falsu(m) (est) q(uia) (est)
in deo | p(re)desti(nati)o (et) p(re)destinati
i(de)m (est) q(uod) p(re)destinaco p(re)destinat(is)

Ad s(ecundu)m utru(m) sit p(re)destinaco
om(n)i(u)m p(ro)ceo(ditur) sic n(on) a(rguitu)r (et) p(ro)
destinaco n(on) p(re)scia tu(m) app(ro)ba
c(i)one | Un(de) ibi e s(cienti)a dei et
voluntas | s3 s(cienti)a dei e r(espectu) om(nium)
et voluntas salutis r(espectu) om(nium) | g(o)
p(re)destinaco e r(espectu) om(n)i(u)m | p(ro)bo
medie sit n(on) deus (et) bona
(et) mala | simil(ite)r deus vult o(mn)es
h(omin)es salvos fi(er)i j thi(mothei) i g(o) r(espectu)
salutis om(nium) e voluntas dei
(et) s(cienti)a g(o) (et) p(re)destinaco | g(o)
om(ne)s sunt p(re)destinati ¶ Iste de
p(ro)fect(i)o(n)e solis (et) q(uod) illuiat e
que reca (et) indecte | eque m(ihi)
irradiat sup(er) utru(m)q(ue) | s3 sicut
d(icit) dyo(nysius) | bon(um) sup(er) subst(anti)a ma
g(is) diffundit sua(m) bonitate(m) q(ua)m
sol suu(m) lume(n) | si g(o) q(uonia)m ex de
se sol c(om)icat suu(m) lume(n) o(mni)b(us)
g(o) (et) deus sua bonitate s(uam)
gra(tia)m et gl(ori)am g(o) om(ne)s s(un)t
p(re)destinati ¶ Iste p(ri)ma ca(usa)

equalit se ht ad omes, n tn os
silr sine equalit se hnt ad
eam / vn aug sicut lux pnis
z ceco hc cecus absens z lux
ita gra dei pns z oibz n
tn mali putes sunt / tota cau
salitas e penes dm / si go
gra dei z r omn et cau salitas
silr go omes sunt pdestina
ti / qt n omes saluabunt go
n omes sunt pdestinati / ¶ Ru 9o
gra se ht equalit ad omes / vo
lutas silr vno m se ht ad
omes s voluntas cu gra no
se ht equalit ad omes / n tn
lz z ap diuersitate q sit i gra
s q nos n hem nos equali
t ad gram / vn pdestinato
no solu dt volte dei s vo
te cu gra qua bn usuri sut
dono suo / vn s go dam dr
q e duplex voluntas e n
voluntas ante / et e voluntas
qns / volte ante vult deus
omes hoies saluos fi s n
z voluntas q respicit tatoz
ronale saluabile / voluntas
qns cu gra q bn usurus z
dono dei / sic n vult omes
hoies saluos fi s electos solu
et sic dr votas dei roabilis
si n vellet aliani finalit
salute qm male usurus est
et li ea no eet iusta / q go obt
q sol equalit se ht ad omes
dd q equalit se ht ad omes
s n omes equalit ad ipm
et s ls no e pdestinato omi
qr pdestinato ponit gram
et ipte sic bn usurus et ideo

no e silo / ¶ ad a dd q lz
duplex / tota ca salutis e
penes dm / vn tota ca e
na principalit e apud dm
s tota ca sufficientia no e
eu n n cogit nos salua
et hc z q dr pli di p li sa
co dei totu e nrm et
Qonr adhuc vtrum
sit ce aliorum qui e
pdestinato pter sit luc
improbat rete glo n t
intrant de mdois qt sunt
pdestinati go minui pt
mis go et augeri / ¶ Ite
ut e addat deus ad hnc
nrm multa milia glo a
hnt mim diffinitu nm p
dei qui nouit quo sut e
go et / ¶ Ite pxim job qte
meltos et glo ght loai 1
aliis cadentibz alii serau
¶ Ite apo in tene q hes
alius accipiat coronam e
pot pdestinari qui no e
destinatus / ¶ Ite pssatus e
pot facere q mise z et si f
deus dabt gram / pot n
sendare nigra qr n deus
auferet gram n diaz p
ausere go pot pseuare / e
et pot saluar / go et pot
pdestinatus / ¶ d e nus n
9 et mus mutatus / Si quer
mo mutato ne de mo
te / vz vnu utrumq / qr deus
sait qui saluabut et quot
saluabut go certus e nm
go no pot augi ne minui

in angelorum dicam esse vel minime
est. Quarto utrum electus est numerus electorum
apud deum et ad alia dicendum quod auctoritates
intelliguntur de statu gratie
presentis. Sed ad primum dicendum quod intelligitur
solo quod referuntur ad diversos statuis
hominum in quadam predestina-
tione ut credebant imperfecte adventu christi
in fine multi. Ergo dicendum quod
non tot de iudeis converterentur ad
fidem in primitiva ecclesia quot fuerunt pre-
destinati. Sed alii convertebantur in fine
vel aliter non tot erant in statu
iudaysmi quot fuerunt predestinati
sed multi fuerunt christiani. Ad
secundum dicendum quod numerus diffini-
tus est apud deum et illorum qui
sunt in presenti gratia sed non fi-
naliter et numerus illorum qui fina-
liter. Quod ergo dicitur dicendum intelligitur de
numero quantum ad presentem iustitiam.
Ad illud locum ubi alii
accipiuntur dicendum quod locus iustitie
intelligitur status presentis iustitie et
de vita gratie non de vita glorie.
Ad quartum dicendum quod iste potest sal-
vari et potest esse predestinatus
sed si fiat iste potest esse predes-
tinatus et iste est prescitus. Ergo
prescitus potest esse predestinatus
verum sed est falsa quia actus. Quando a-
liquis loquitur de isto ad de isto p
quod predestinatus et vel prescitus tamen
non dicitur predestinatus non dicam p
ipso immutabilis sine prescien-
tia et ideo non debet concedi predes-
tinatus ~~non~~ potest dampnari vel
prescitus potest salvari tamen potest
concedi concedi iste potest salvari et iste
et iste potest dampnari

Quarto queritur utrum predestinatio
sit respectu beatorum angelorum an
non. predestinatio sit apostolatus mis-
sionis in beatis autem angelis non
est miseria nec fuit. Ergo respectu eorum
non est predestinatio. Item predes-
tinatio est preparatio gratie in presenti
et glorie in futuro sed in angelis be-
atis simul est gratia et gloria. Ergo
ipsi non sunt predestinati. Quarto
an divise sint rationes predestina-
tionis assignate a sanctis considera-
tionis respectu statuum est differens. Na-
tura predestinationis sit rationalis
nature rationalis autem quia natura est an-
gelica et humana potest ergo acci-
pi quantum sit quod est angelice nature
et humane vel specialiter quantum convenit
humane sed quod quantum accipitur dicitur p
destinatio prescientia beneficiorum dei et est
preordinatio aliquorum ad gloriam sed
quod est humane dicitur apostolatus mis-
sionis et est preparatio gratie in presenti
et glorie in futuro quia in angelis
beatis non fuit miseria ideo
nec apostolatum missionis dicitur respectu il-
lorum nec et in ipsis concessit gra-
tiam gloriam sed status humane nature
fuit duplex ante peccatum et
post peccatum sed quod ante peccatum dicitur
predestinatio preparatio gratie in presenti
etc. sed post peccatum dicitur apostolatus
missionis etc. ~~sed post peccatum dicitur apostolatus missionis~~ Item alie due
differentie. Illa beneficiorum dicitur ma-
gis competit quantum ad gloriam. Vel una
est magis quam alia. Vel illa quod dicit
quod predestinatio est preordinatio
aliquorum ad gloriam dicitur per differentiam
gratie alia per differentiam gratiam et

dz dicat gra que ipsa e pordia
tois ipe supta / sz aut dicat s
lus ficios no e ppria / alij dnt
qd qm pdestinaco ipe supta
pdestinacone / vnd d n dat p
quetataa

Q[uer]itur quer utr pdestinaco
sit illorz qui sut i glia
et utr q no / vo n q illis glia
futa / q no sut in misia vu
nc des illis e ppositu misere
endi / Ridnt aliqui q pdes
tinatus pot sumi noialit l
pncipalit / noialit sumedo n
sut pdestinati / sic n z pparaco
gre pntis et glie futa / q
no e illis glia futa / s pncia
palit vmiz ut sit sensus / q
aliqd fuit vm dice / q isti p
destinati sut / q pteriti tepis
e pdestinatus / nc alit / q glia
ei9 z infinita / vn sp sut i
glia et sp adhuc est illis
glia futura

Q[uer]itur quer: an pdestinaco
nis sit ca nc ro / et quer:
ta que qntu ad pdestinaco
nem et r pbacom / p anca
heat cpmitis ipsius / scdo anca
heat cpmitus aliemis / tcio
an tam heat cppta dei

Q[u]antu ad pm obz sic q
pstans e q aliqs pot fa
ce q heat gram / q si facit
q nse z hebit gram et hns
gram pot face q finalit
heat gram / et si finalit ht
gram pdestinatus z go pot
aliqs dice face q sit pdes
tinatus / contra ad ro ix esau
abstracta gra e pdesti

r pbatus / s subtraco gre e c
mitis / go r pbaco e cpmit
contra ro ix sup id nqud
iquitas apud dm / glo esau
p iusticiam e r pbatus go c
mitis / contra sup mala i aug
mult misetz ex aug / b vo
lutas i iusta ee no pot q
venit de occultissis mitis / contra
ad ro ix / misebor cui mise
oz glo amb9 dabo illi gla
qui scio ad me toto corde p
conversu rediturum / et hec dac
cui dand / go ip futm sciu
datz mia / contra ee pdestina
tu e ee ab eterno mutu ma
hut ee tpale / et tpale n e
ca eterni go nc mita ca pd
tinacois / contra ad tyt no ex
opibz iusticie q fecimus nos
s s sua miam sal nos fe
contra ad ro xi probat apls
q gra n pot ee cpmitis
go nc pdestinaco que e c
tna / contra glo ad ro ix iacob
dilexi ex glo sine mitis vn
dilexi alm r pbavi / Rndo
nore pdestinacois et r pbo
cois d eis qtla / a pdestina
coe n intellr pscia et gra
glia r quos e pdestina
silr i r pbone sut ta / pscia
et puis i iquitas et pena
futa / cu go d nenit in au
tortatibz scoz q pdestinaca
nc r pbaco sit cpmitis / z
dedu q si h dicaz qm ad p
cipale significatu sic no su
cpmitis / si qm ad qnotatu
sic sut cpmitis / s differen

opposite predestinationis et reprobationis / nam opposite predestinationis
non principale significatum quod est
tantum de connotatis nec est penitus quo
modo quod est in infusio gratie sed colla
tio glorie connotatis etc. / opposite au
tem reprobationis aliter etiam principa
liter significatum est persona et operatio quia
connotatis prius in iniquitas et
uitam pena patet ergo / ergo reprobatio
principium ad principale significatum non
connotatis sed quantum ad connotata
potest dici quod est connotatis / si ergo
nominatur auctoritas que dicat
quod predestinatio et reprobatio sunt
connotatis non est referendum ad
principale significatum sed ad connotatum
differentia in predestinatione
et reprobatione ut dictum est / quod ad
secundum ergo quod obiicitur iste potest facere quod
habeat gratiam dei dicendum quod sicut in
illo potest / quod potest facere ad quod
habeat gratiam / sicut ita a
perando fenestram facit quod il
luminetur domus non quod causa
illuminat sed qui ad facit quo sol
illuminatur eodem modo sic ille
potest et facere quod preveniat in
gratia nec tamen ipse facit quod ille sit
predestinatus quia predestinatio fuit ab eterno
sed ultima illo et ideo causa est
gratiam et temporale et ideo possi
mus aliquid facere ante adeo
cum sed predestinatio eterna / et
ideo non possumus facere ante
ad illa / quod autem ad id. et in ipsa
glosa subtracto gratie connotatis
ergo et reprobatio pro solo
peccato non potest dici quod subtracto
gratie non est causa reprobationis / unde

ablatiuus causam notat sola est si
notat concomitantiam nam etc. / quod autem
ad id quod ex eo quod iusticia reproba
tur et non iniuste dicendum quod sicut supra
quod ubi iusticia non refert principa
lis significationis sed refert connotati
et pena quod dicitur deus preparat
alicui penam eternam ex merito
quod dicitur connotat potest referri ad
operationem absolute et sola vel
in comparatione ad penam et sic illa
est pena punit in affligi ut
aliter vero modo dicitur iusticia
diuina equitas reddens unicui
que quod suum est / alio modo congruentia
meritorum primo modo sumitur iusticia
non predestinationis et misericor
dia sunt in predestinatione et re
probatione eum et si non causam / quod autem
ad id quod voluntas venit de
occultissimis meritis etc. / unde dicendum
quod de potest dicere causam origina
lem et sic sola vel melius et cetera
unde potest significari quod reprobationis
effectus quasi in illis exigenti
a sunt mala merita / quod autem ad id
ambrosii dicendum quod ambrosius non vult di
cere quod merita sunt causa quare datur
gratia / sed quod sunt congruencia ut et
illi detur gratia / unde posuit uer
bum notans causam sed congruentia
unde dicit dabo ei gratiam qui
sciebam ad me reuersurum et ex sciebam
ad me reuersurum

Quoniam queritur utrum aliena
merita sint causa ipsius predes
tinationis et argumentum quod sic quia
merita sanctorum impetrant gratiam pro
et potest et quod impetrent perseverantiam
perseverantiam et et vitam eternam

go et pot i petrā pdestinato
Ite ambros9 pdestiato orōibz
scōꝝ iuuat². s; qua rōne iuua²
p². i petrā. Ite grg in ypaac
fcā e ꝓmissio s; scōꝝ pcibz ad
iuuanda ꝫ pfinito dei. Ite
aug² i li de psuanua si qui
ndm uocati sut p illis ut
uocent². oremq9 fortasse n p
destinati sut ut nris orōibz
cccdant². go et. Rn². i ūbo
pdestinatois sut duo. una
qꝫ e ibi pscia vl pparato vl
prordinato. alia e collato gre
vl glie. ad pmu no e rfere
dm q adiuuet² pdestinato
scōꝝ pcibz. s; ad s'. qꝫ effcus p
destinatois qui e collato gre
i psenti et glie i futo i ple².
pcibz scōꝝ. qd obi² q sa i pe
trant gram psuanua et
gliaz no se³. go pdestinatom
qꝫ r² gre psuanaie et glie
pot aliq; ee cāus qꝫ tpalia
sut s; pdestinato etna. et io
nc pot ee cāus. Et p3
solo ad alia duo q sequnt³. Ad
1^d aug² vltm dd q vocato
melor ss e tpal. ad ro viij.
quos pdestinauit hos et uo
cauit. ad hac uocatom s3 gre
i fusionem possut iuuare orō
nes scōꝝ no ad pdestina
tom q e etna.

Om quo nrs pdestina
tt r² pbato et r² pbato he
ant cam ex pte dei. s. pscia.
v. nrs pscia qua sat yū bn
usurū gra sit ca pdestina
tois. et pscia qua sat illū
male usurū sit ca r²pba[cois]

Ad h' aug² voluntas dei e
rōne ꝫ filr jo dam. volu
ꝫ rōalis appetitus. go voli
dei maxe. Itē in q nobili q
deo e attribuedū, s; volut
opans ex rōne pcedda e
li que opat² sine rōne q
go que sit ro votis dic n
q pscia pcedes ro e ci
i pdestinacone intelliga
bile. s. pscia ut eius ro.
scia. Ad h' sicut i^d. ro. vi
quos pscuit hos pdestina
Ad h' et e ro qꝫ sua sunt
votis opantis ex rōne.
adhuc p3 ro qꝫ si aliqs ee
largitor bonoꝝ et sacet q
no bn uteret³ dono suo
male no eet bon9 et rōn
bilis dispensator si dacet
qui male eet usurus et n
illi qui eet bn usurus.
ipe deus pscat oia. ro go
ut det illi qui bn usurus e
et no illi qui male. qd a
i li de pdestinatoe scōꝝ. n
qꝫ nos tales futos ee p
uit ideo elegit. Itē si dica
q uitu impscia sit ca pd
tinatois. aut go uita i p
sut ide q deus. aut no s
de go ide e ca sui ca p
tinato et ide ꝫ q deus p
tinatas. si uita i pscia n
i ca no sut ide q deus s
uita i suo ee sut tpalia
tpale e ca etni. Itē deu
gram dat illi que sat m
le usurū ut inde pditor i
tm ex psc dr. irrōnabilit

apili no e ro qr dicat a
e irronabilit qr n dat illi
ni bn e usurę gra | go n e
nl ro pdestinacois ¶ Ite
oluntas dei e pª ro et ca omniū
pme ronis nl cause no
nl ro | go voluntatis diē
e ca nl ro querenda ¶
quº ſ ro idem ȝ ideo ſp
ad et pdestinaco ſ principale
significatū tn ſ ronem intellu
e differunt / et ideo vnū po
ſt dici ro alterius n ca / et
voluit dice aug cū dicit
voluntas dei e ro ne ȝ | quo
rē no ideo elegit et ſi ideo
cam vult ȝ ſi ronem ſcīm ȝ
pſcia meritorum dr ro no
d tn ex ſte ſez qr ipa merita
ut ro nl ca voluntatis ¶ Ad
d. dd qr nc ad ſunt merita i
pſcia qr pſcia meritorum | pſcia
cū meritorum idē ȝ qr deus / nō
cū idē ro ſui | ita et ſi quo
d principale ſignificatum ſunt idē
pſcia et voluntas differunt
ſ ſ ronem intellectae qm adq
notata / ita tollens gre ſet
sic pot ee ro pſcia merito
¶ Ad aliud qr obi qr dog
at illi qui no e bn usurę
d qr hoc e ex rone bonitatis
p dat illi qui facit qr i ſe e
ex rone equitatis e qr dat illi
qui ſat bn uſuris

Q om querit de ca litate p
destinacois et qrit ca
primo cuiꝰ ca fit | 2º ſi ponat
aliqui effcm i pdestinato ¶
tio ſi effcus ei poſſit caſſari

Q uantū ad pm̄ ro vi ꝗ
pdestinauit et glo pdes
tinaco ȝ ca cuiꝰ effcus ȝ gra
gr go ut vi fit ca nāa nl
gtiges | no gtiges qr in ſibl
gtiges cadit ideo ſi nāa
ſ nāa ca poita ponit effs
ſ pdestinaco e et̄na go et
gra ¶ Ite e ca pſa et gis ſi
go pdestinaco e ca gre que
an ſit pſa nl gis | ſi gis / go
p aliq additū efficiet pſa
id additū aut e tpale aut
etnm | ſi tpale go adhuc il =
lius ee ca pdestinaco | ſed
que ut prius eius ca nl pſa
nl gis et ſic in i ſinitū nl id
additū erit etnu go totū e
tnū ca go pſa erit etna go
effcus etnus ſi i ca pſa go
ipa poſita poner effcus ſ
gra ¶ Ite quer i quo gnē
cae ſit poita pdestinaco n
i gnē cae nlis qr illa no
cadit i dm̄ nc i gnē cause
finalis | qr pdestinaco no e
finis gre ¶ Ite nc i gnē cae
efficientis qr pdestinaco e
pſcia bnficiorum dei | pſcia no
no e i gnē efficiētis cause
ſ poiꝰ i gnē cae ſorlis e ꝯ
ſte necȝ i gnē cae formal
qr e pſaco gnē i ꝓduti ſiue
pſtuti miſendi | et ſic ȝ i gnē
cause efficiētis ¶ Rnº pdesti
naco e ca nāa no gtiges
ca n gtigens dr cuiꝰ effcus
ꝓhiber pot nl que cogit a
liam cam ut cocat i actu ſ
que de ſe e mutabil ut ca ſtas

cantur | nullo ypothesi modo potest poni
contingentia in deo nec causalitas
contingens ¶ Ad id quod obiciat causa
est necessaria ergo effectus necessarius dico
quod non sequitur quod posita causa quantumcumque
necessaria quod ponatur effectus quia cum
dicitur praedestinatio sive deus causa
necessaria non refertur necessitas ad
actum causandi sed ad esse causae
dico ergo quod est causa dicta secundum habitum et
secundum actum | causa dicta secundum habitum non po
nit effectum sed causa dicta secundum actum
quod ergo dicitur deus causa necessaria non re
fertur necessitas ad actum causandi
quia ex defectu susceptibilis est
quod non semper causat sicut patet in sole
qui est causa necessaria illuminationis |
unde quod non illuminat non est ex se sed
ex defectu susceptibilis | ita sed
ex defectu susceptibilis gratiae est
quod praedestinatio non semper est actua
liter creans gratiam ¶ Ad aliud
dico quod praedestinatio est causa sufficiens
sed non semper oportet quod posita causa sufficienti
ponatur effectus | quia causa potest esse
domina sui actus ut patet in vo
luntate qua posita non oportet semper
poni actum sed sufficit quod ponatur
in aliquo tempore alio

Quantum ad secundum proceditur sic
Jo. i. glo. Aug. melius fuit
nathanaeli cognoscere utrum
quam naturam in corpore quam esse praedes
tinatum sed non fuisset comparatio nisi
praedestinatio esset aliquod bonum in
praedestinato ergo etc. ¶ Item Aug.
praedestinatio multis fuit causa sta
ndi ¶ Item Lu. x. gaudete quod no
mina vestra scripta sunt etc. sed gaudium non
est nisi de bono ergo praedestinatio est a
liquod bonum in praedestinato ¶ Contra
praedestinatio est aeterna et non est
tempore non ponitur / ergo praedestinatio
nihil ponit in praedestinato ¶ Item
Aug. in li. de fide ad petrum
omnes non praedestinaverit / ergo prae
destinatio est non entis ¶ Item si prae
destinatio ponit aliquod bonum quia
probo ponit aliquod malum ergo re
probati sunt ad malum antequam
essent sed hoc falsum ¶ Respondeo praedest[inatio]
nullum bonum ponit secundum actum sed
secundum habitum tamen hoc est secundum aliquid tempore
in se. est praedestinatus ergo est
sequitur ergo erit habens gratiam
gloriam | Unde potest probari ad gratiam
et gloriam | ponendo dico non in
patiente sed in agente secundum actum
praedestinatio nihil ponit in praedes[tina]
to sed in deo ponit secundum actum
actionem | sicut cum dicitur cesar laudatur
nihil ponitur in cesare sed in laudante
¶ Ad aliud de nathanaele non
quandam dico quod in scriptura sit compara
tio | sed melius dico secundum illud quod
in illa glo. melius fuit na
thanaeli quam esse praedestinatum
et esse in umbra mortis | Vel
multi comparat electos ante in
carnationem alias post incar
nationem / et multo melius est
hic post incarnationem quam ut
in umbra mortis ¶ Ad aliud Aug.
praedestinatio multis fuit causa
standi accidendum quod ita dicitur
illi | praedestinatus .i. deus praede
stinans nec praedestinatio .i. gratia
est ex praedestinatione ¶ Ad aliud
dico quod gaudium non solum est de
bono scito sed habendo unde
sed non gaudium est de praedesti
natione quia praedestinatio ad
coexistentibus praedestinato
quod aliquo tempore ponat aliquid

Dotar queꝫ utrū effectus
pdestinacois possit cassa
ri & ꝫ utrū aliqs pdestina
tus possit dapnari | ad q sic
arguit. de correccione & gra c.
q ꝫ nūs electoꝝ g° certū ē
pdestinato q ē pdestinatꝰ
ē n pot nō saluari | q̄t
deus pot appone grām qbꝫ
nō apponit & subt'he qbꝫ
subt'hit ꝫ si subt'heret dap
narentꝫ | possent g° isti dap
nari qui tn saluabutꝫ g°
pdestinati possut dapnari
| ad h' Rndꝫ magr i sent
distinctom illi' ppois pdes
tinatū i pole ꝫ dapnari | qz
ꝑt ee cōuicta ut' diuisa / ꝫ q icō
uicta sit sit sensu desimpo
sito cū forma & h' mō ꝫ v'a
ꝑadm ē h' v'a | albū nō pot
ee nigrū i. nō pot ee ut
albū sit nigrū simul & ita h'
v'a ꝯposita | pdestinatꝰ
nō pot dapnari qz ~~nō~~ ee n
pot ut pdestinatꝰ sit & dap
neꝫ ꝫ mō q intell' diuisa sit
mō desimposito tn̄ | & ꝫ h' sit
h' ꝫ v'a albū pot ee nigꝫ / qz
sic q̄ē albū pot ee nigꝫ ita
h' ꝫ v'a pdestinatꝰ pot dap
nari / qz ille pot dapnari q'
ꝫ pdestinatꝰ | q̄t ꝫ q ꝯpo
ta intell' illa cōm ꝫ q nō
pot ee simul ut aliqs pdes
tinatꝰ sit & dapneꝫ ꝫ altm
istoꝝ n pot nō ee s. qz iste
sit pdestinatꝰ qz ab et'no ē p
destinatꝰ g° i pole ē altm
ee s. q iste dapneꝫ qz abe
t'no ē pdestinatꝰ & nō pot

nō ee pdestinatꝰ | ad h' Rndꝫ
magr in sent distinguens is
ta ex ꝯpone & dīone nō
ꝑt ee qn iste modꝰ sit pdesti
natꝰ qui ab et'no ē pdestina
tꝰ | qz si intell' ꝯpo^ta v'a ē | &
ē sensus n pot simul ee q
iste mō n sit pdestinatꝰ et
ab et'no sit pdestinatꝰ | si v'o
intelligatꝫ diuisa fl'a ꝫ & ē se
sus | n pot ee nō pdestinatꝰ
qui ē ab et'no pdestinatꝰ qz
accidit istū ee pdestinatū
accidit n q' iste ꝑusus sit
futurꝰ saluaꝫ q intell' cū di
co pdestinatū | si ꝯpoꝫ ē de
ꝑtito v'm g° ē ncōm | dico q
nō ualet qz n ē sile i dūs
et fūs hōm & ꝑsciā & pdes
tinacōe dei qz i dūs ut fūs
hōm i possibilitas ꝛfeꝫ ad
nāmꝫ rei & ꝑsciā & pdestina
cōe ꝛfeꝫ possibilitas ut i
possibilitas ad pōm dei qz e
adē ꝑ fuit & erit | pdestina°
n & ꝑo ideo idē sit | q̄tꝫ
oppoꝫ de ista ꝯpone pdestina
tū i pole ꝫ dapnari | & ꝫ q
intell' ꝯpo^ta | & ꝫ q intell'
diuisa | dt n magr i sent' | q
ꝯpo^ta v'a | diuisa fl'a ꝫ vꝫ q
v'a sit & diuisa | qz ca & cāu
dm ꝛlatiue | pocīg se ponit
g° si ca ē i muta & effecs
g° si pdestinacō ē ca salu
tis & i mutabilis g° neccō
ꝯseꝫ effectꝰ salut | q̄t iste m
ro silogistica | omnis pdestina
tū necce ē saluaꝫ | iste ē p
destinatꝰ g° istū necce ē sal
nari | pbo pmie mlꝫ q dicaꝫ

predestinatus intelligitur futurus sal-
uandus sed omne futurum salua
ri necesse est saluari ergo omnis pre
destinatus necesse est saluari ¶ Item
omne immutabiliter saluandus
necesse est saluari iste immutabi
liter est saluandus ergo necesse est istum
saluari / probatio quod immutabiliter
est predestinatus quia ab eterno fuit
predestinatus et semper erit predestina-
tus et non potest non esse predestinatus
ergo immutabiliter est predestinatus
ergo immutabiliter saluandus ¶ Item
obiicitur quia non falsa opposita quia
si forma albedinis non possit suc-
cedere nigredo numquam aliquo se-
cundum esset verum album possibile est esse
nigrum / sed in parte ista non potest
forma succedere forme / ergo nu-
mquam potest esse vera / quia predestina-
tioni non potest succedere dampna
tio / quia predestinatio ponit fu-
turam saluationem / ergo semper est falsa
sua intelligatur opposita sine diuisa
¶ Item adhuc quod si sit vera / album
possibile est esse nigrum exigitur quod
compossibile una forma alia pos-
sit inesse si ergo si esset vera aliquis
non predestinatum possibile est dampna
ri sequitur quod compossibile predestina
tione huius possit esse dampnatio
huius quod est falsum / quia compossibile im
mutabili ordinatione salutis
huius impossibile est dampnatio huius ¶ Item
posito possibili nullum accidit im
possibile / si ergo predestinatum esse possibile
dampnari si ponatur inesse nullum
accidit inconueniens / sed si ponatur
inesse albedo cum inest nigredo
nullum accidit inconueniens quia per se
est / sed et nigrum quod fuit album

ergo similiter si ponatur inesse predestinatum
dampnari / iste dampnabitur qui
fuit predestinatus / et constat quod
est falsum / ista non est impossibilia
istum dampnari et fuisse pre-
destinatum quod relinquitur quod semper est f
nec tamen modo possibile est predestinatum
dampnari quod concedendum est ¶ Ad
in huiusmodi locutionibus aliter est cum f
sermo de supposito tantum / et cum
de supposito cum forma / cum
sit sermo de supposito cum
forme intelligatur opposita sine
omnis sunt falsa si non sit sermo
de supposito tantum vere sunt ut
ista possibile est dampnari qui
est predestinatus ¶ Ad primum quod ob
si causa immutabilis et effectus
immutabilis dicendum quod aliter est in
suprema / et in causis inferioribus
/ in inferioribus congruenter expositum
effectibus / sed causa superior nulli effectui
est alligata / quia non constricta eo
effectui / unde sicut necessitas in c
non ponit necessitatem in causa su
ma ut possibile mouere est sit
tessalum / non tamen est necessarium quod
causam supremam / quia causa suprema
potest eam facere stare ut patet in
Iosue / sic necessitas in causa sup
non ponit necessitatem in effectu
feriori ¶ Item ad secundum quod in fal
gisticatis dicendum quod est coniugatio
malis quia ex maiori de necessario
minori de inesse non sequitur conclusio
necessario sed de inesse / unde sed o
currens de necessitate mo… / sed
est / ergo de necessitate mo… sed
ergo mo… ¶ Item ad id quod obiicitur
iste immutabiliter est predestinatus

vocatio et predestinatus quia sic sunt
in eo et erit unum. Et quia est donum de
congruo unum, ergo est vocatum. Dicendum quod sicut
duplex est vocatio predestinata
sic est et in quo resolvitur iste
vocatio primus salvandus. Si vocatio
referatur ad primitionem vel
ad salvationem finalem, non est donum
simpliciter completum, et ideo non sum-
patur est vocatum non donum completum
completum.

Ponis et videtur esse querere de re-
probatione et sic modo. Primo quo
antecedit prescientia approbatione reprobationem.
Quid sit reprobatio. Ratio deffin-
itionis que est subtractio gratie
quo ad effectum que est excecatio
quo ad effectum que est obdu-
ratio.

Circa primum procedit. Sic cum
in hac nomine prescientia extenda-
tur aliquid sumatur quando ratio bono-
rum et malorum. Aliquando non approbe-
tur malorum que quia non sibi ap-
rietur ratio bonorum. Respondeo quod de
a notitia ratio bonorum non tamen
tantum licet sed et tamen plus autem
esse tamen que prescientie est autem
ortu nomen quod continet utrumque in
se. Predestinatio prescientia in est
scientia bonorum cum talitate eorum
et ratio autem malorum non sic est
solum precognitione licet ratio eo-
rum non talitate. Talitas enim re-
det penes hec ar. quia ergo non sup-
additur scientie ultra cognitionem in
malis nomen communis approbatur ratio
malorum, quia non scientie superadditur
talitatis ratio in bonis ideo non
nomen proprium dicitur ratio bonorum.

Quoniam queritur quid sit repro-
bo. Ad quod Augustinus dicit est

sit in sententia quod est prescientia iniquitatis
quorumdam et preparatio dampnationis
eorumdem. Sed secundum magistrum ponitur in diffini-
tione genus. Quia prescientia et preparatio sunt
diversa genera et non subalternatim
posita, ergo eorum diverse sunt species
et differentie. Ideo si dicatur quod ponitur in
genere preparationis, quia preparatio non con-
tinet totum esse reprobationis quia
reprobus est ratio iniquitatis. Preparatio
autem non relinquitur. Ergo quod preparatio
non est genus reprobationis. Item si
dicatur quod prescientia est genus autem ergo
prescientia simplicis notitie sive
speculativa, autem prescientia appro-
bationis sive practica. Prima non
quia prescientia primo modo dicta nullam in-
portat talitatem reprobationis autem in-
portat. Respondeo ipsa est in genere
prescientie practice et non in genere
prescientie simplicis notitie. Sed in
genere prescientie non cum approbatione
solum sed et cum detestatione est.
Non scientia cum approbatione pene
et cum detestatione iniquitatis
in predestinatione solum est scientia cum
approbatione. Item in predestina-
tione sunt tamen primum et causa. Et
sed a causa tamen filii in reprobatione tamen
sed aliter. Primum enim non est causa secundi
sed primum et secundum causa tamen quam unum licet
et non est quia deus non est causa ma-
lorum. Et ideo primum non potest esse causa
secundi sed pena cadit in genere boni
et ideo deus potest esse causa efficie-
ns illius culpa aliquis est causa meritoria
illius sed in predestinatione
sic et tamen bona sunt et ideo deus
est causa illorum.

Quoniam queritur de effectu repro-

bacois qui est subtraccio gre ¶
Qr go meritu sit adeo et mr q
sit omne n iustu adeo s iusto
z ut peccatori subtrahat gra ¶
Jste aug i li de gra et li ar
deus obdurauit pharaonem iusto
iudicio · ipe pharo p li arbi ¶ Jste
ad ro ii mis ipm excecauit
te et ¶ Jste ro i obscuratum z
insipiens cor eorum aug ista
obscuracio pena et iudicium sunt
pcom pena i cordis cecitate
que fit deserente luce sapie
i qua prima lapsi sunt ¶ Jste aug
c feliciam una luas suba
notte mr face et diem go si
lr lux spualis deus erit ca
noctis spualis i obduracois
et diei i illuiacois gre ¶ Qt
dyos opta z optima face s
obduro nquam z bona ronali
creatue / go no e ab optio ¶
Jste ansel ho n sit gram tanqr
deus n dat s qr ho n accipit
ipe n stat ad hostium et pul
sat ¶ Jste aug qo i lux i tene
bris lucet s toto posito i so
le punus e ei lux et ipe abses
e ab illa ita n i iques cecq
corde psens e ei sapia et
ipe absens e ab illa ¶ Jste
aug i solilogiis / dne si dese
reris prior s no deseris qr tu
es summu bonu ¶ Jste y l i
iquitates mee diuiserunt int
nos et dm ¶ Sm quida dix
erunt q sicut n e pncipium mo
tus et quietis / s motus causa
quietis pcessacionem / ita deus
e ca apponis gre et no sb
traccois nisi cessando ab

appone ¶ Alij dicunt q deus
no e ca apponenda n defcus
cu defcus excepte dei poni
z s solu excepte mra ¶ Alij
dicut q no appd gre pot cons
ideri simplr i ee absoluto
in ee ordinato / si considet
ee absoluto / obduracio no
adeo s s q sit ee i ordin
sit ee pene sic e adeo / e
tiua n sua ordinat hanc
nacom quo penae
Quom quer de excecacione
ad q sic ij cor iiij d
hius scli excecauit mentes
fidelium glo deus hius scli
qui no solu bonos regit
et malos pmitto pauptat
cecauit mentes i fidelium / s
deus e verus deus / go e
catio e ab ipo summo deo /
ita a dia puidencia et sic e
ius ¶ Jste ibide dt glo de
verus et iustus excecauit
tes i fidelium hius scli ¶ Ad
pom sap ij excecauit eos ma
licia eorum n go deus ¶ Jste au
i li lxxxiij q dt qd opus
e illuiace ipe n ostendit
opa dm et dt q qda sunt
ipe pse facit que ab illo
sunt et illi soli quit sic illu
re aias et se ipm ad pfru
endum pstare / s illuiace et
cecace sunt ctia / qr illuia
e lume i aliis i pmer /
u cu dt excecacio go exca
re no z opus dei / qr excec
no e effectus die pudencie
s si dr excecat / et dyas ex
et supbia excecat / quer dr

161

qualit differunt. ¶ Iste aut debe
mus excecatoem istorum dare tam
quia causa non quod quolibet istorum
est causa per se. ¶ Solo dico quod duobus
modis est loqui de excecatione
uno modo prout est culpa, alio
modo prout est pena iuste inflic
ta pro culpa. primo modo nullo modo
est a deo sed ab homine deficiente
et de ista non loquimur. si autem lo
quamur de excecatione prout est
pena pro peccato inflicta, hoc est
dupliciter. quod contingit loqui de pena
absolute. alio modo prout est in
ratione pene iuste sequentis ex
peccato. non dicimus quod est duplex pena
una est pena illata ut pena
gehenne et hec absolute dicitur a deo
esse. quod deus punit illa pena
unde absolute dicitur esse a deo quod
ipse dampnabit prout nominatur pe
na illata. alia autem est pena que
dicitur pena contracta hoc est illa que
consistit cum peccato. et talis pena
est excecatio. ipsa enim cum peccato
mortali consistit. quod peccatum est in nostra
excecatio non in ratione que comes
est voluntatis. quod licet ars facultas est vo
luntatis et rationis. et de tali pena
non dicitur quod sit a deo absolute
sed a deo permittente. vel a dei per
missione. quod ut est contracta est causa
et captivo. ideo quod scripta sic consu
euit loqui. excecauit eos
deus id est permisit excecari. ¶ Ad id
quod queritur de diuersitate cause
quomodo differunt a deo a dyabolo et
a superbia. patet, quod est captivo
tamquam a causa simpliciter motiua
a dyabolo tamquam suggerente illud
unde uenit excecatio a deo autem
est ut est pena iusta tamquam a iu
sto puniente vel permittente
Consequenter queritur de effectu gratie est
obduratio. et queritur quid sit ob-
duratio. videtur quod obduratio sit
ob reprobo. Ro. ix. cuius vult
miseretur. et quem uult indurat
dicit glossa. obduratio est nolle mi
sereri. sed hec est reprobo ergo obdu
ratio est reprobatio. minor patet quia
sic dicit Aug. reprobatio est propositum
non miserendi sed hoc est nolle
misereri. ¶ Ad oppositum reprobo
est eterna sed obduratio solum est
temporalis. nullum autem temporale est et-
num ergo obduratio non est repro
batio. ¶ Item Ro. ix. cuius vult
miseretur et glossa miseretur utique
sed gratiam que gratis datur
obdurat autem sed iudicium quod meri
tis redditur. obduratio ergo est
ex meritis sed reprobatio non est ex
meritis ergo etc. ¶ Respondeo
dicendum sicut hic dicit glossa Ro. ix. non no
tandum non est quod obduratio dicitur
tantum temporalis est. obduratio enim te
poralis non ab eterno. ¶ Reprobo non
alia est ab eterno alia temporalis
que autem temporalis est idem est quod ob
duratio id est desertio a deo que
autem ab eterno est. est prescientia qua
deus prescit aliquem dampnandum
sed ergo quod accipitur reprobatio pro
reprobatione temporali hoc modo idem sunt
reprobatio et obduratio sed autem quod
sumitur pro reprobatione eterna non
sunt idem modo sumitur obduratio
solum finalis ex ipsa reprobatione

Item ad maiore declaracoz
de obduracoe que͛ utrum
sit culpa vel pena ¶ q̄ sit cul
pa vr̄ ꝛo q̄ sup̄ ī ꝑ duricia
et aīa tua ꝯ dt glo. ob
duraco ē ī durate mētis
ī malicia mētis ꝑtinacia
ꝗ quā sit hō ī penītes g°
idem sunt obduraco et obsti
naco / ꝭ obstinaco ē pccm ī
spm ſ sicut dt ibi glo. q̄ ꝗ
ī penitencia ē blasphia ī spm
scm / ꝭ blasphia ī spm ſ ad
pccm ī spm scm reddi͛ sic
hr̄ m̄ vij g° obduraco ē pccm
ī spm scm ¶ qt aug͛ ī li de
gra et li ar deus īdurat ꝑ
iustu iudiciu / ꝭ iustu iudiciu
n̄ respiciat pena n̄o culpa
g° obduraco ē pena n̄o cul
pa / obiꝫ si obduraco ē culpa
cstat q̄ ē quid malu / cstat
aūt q̄ si ipa ē pena q̄ est
quid iustu et ita bonu / et ita
idem sunt bon et malu / q̄
ē ī cuius g° nl n̄o ē culpa
nl n̄o ē pena ¶ Solo obdu
raco accipi͛ dupr̄ / vno m̄o
put ē affectio volūtaria / et
sic obduraco ē volūtas resi
stendi mandatis dei et ꝑsiste
di ī suo pcc̄o / et ꝭ m̄o obdu
raco ē pccm sīue culpa po
nēs ī nūm qu͛ ad spem pec
cati gnis cu pcc̄o pcedenti /
q̄ sic ipa ē pccm ī spm ſ
alit͛ accipit͛ obduraco put
ē passio notata li ar et sic
m̄o dt passione relicta ex
pcc̄o que ē corrup° bonoꝝ

ītuo / et ꝭ m̄o obduraco est
affectio ī volūtaria q̄ ulls
vult obdurari / et de hac lo
aug͛ cu dt q̄ deus ī durat
ꝑ iustu iudiciu q̄ n̄o dimitt
pccm ī punitu / et sic m̄o
obduraco ꝑpe ē pena et
n̄o culpa ¶ Itē ꝭ qd̄ ē culpa
duobꝫ modis ē loq de pa
obduracoe / vno m̄o ꝭ ꝑe
disp̄o pcc̄a pcedentis ſ re
licta ex pcc̄o pcedenti ¶ Alio
m̄o ꝭ qd̄ ē qda spale ꝑse
ī sic ē dd̄ de obstinacoe
et hī ꝯ que sunt pcede acc
piu͛ ꝭ aū q̄ accipi͛ obdu
raco put ē disp̄o pcc̄a pce
dentis h̄ m̄o ꝭ aug͛ ī li de
ꝑdestinacone scoꝝ obduro
ad ē quā dei obuiae ma
datis / vn̄ vij act͛ durac
uice et ī circūcisi corde uos sp̄
spu sc̄o resistitis ¶ Alio m̄o
pot dici obduro quā hō n̄
solu sit duru ex pcc̄o et
resistens bonis / m̄o ē ꝭ ul
tius hīt spalem volūtate re
sistendi mādatis dei et bo
nis ꝑ que pot ad pniam
duci / et pugnat ꝯt illa i
ta qd̄ placet ei sui pccm
ut hēat ꝑpositu ꝑmanedi
ī ipo et n̄o penitedi / vn̄
obduro n̄o solu ē disp̄o p͛
cati pcedentis vno ē spale
pccm ponēs ī nūm qu͛
ad gnus pcc̄a ac ꝑ pcc̄o pcede
ti / obduro ꝯ° ꝭ m̄o ſ put
dt duricia qda ī resiste
cia eis ꝑ que hō ducat͛

ad primam sic non mutat genus
peccati et peccati precedentis cuius
dispositio / sed autem quod est spiritualis no-
lu(n)tas resistendi per se spiritui sancto
suspiciens sive donis mandatis
quod non est spirituale peccatum / et sic est
peccatum in spiritum sanctum

Quoniam queritur utrum per se opponitur
obduratio. Nos videmus
quod reprobatio per se opponitur proprie predes-
tinationi / cui ergo per se opponitur ob-
duratio / quia in scriptura invenitur quod ob-
duratio nihil aliud sit quam elongatio
gratie / quia obduratio est non appositio
gratie dicitur i. secundum modum deus indu-
rare / quia scilicet gratiam non apponit
sed elongatio sive non appositio gratie
opponitur per se ipsi presentie gratie
ergo et obduratio. Contra ad oppo-
situm sic / peccatum et presentia gratie
per se et directe sunt opposita
sed obduratio est dispositio sequens ad
peccatum mortale / ergo obduratio non
opponitur directe presentie gratie
Solo dicendum sicut dicit Augustinus quod
deus delinquentes deserit resis-
tentes indurat / contempne-
tes condempnat ita non quod progres-
sus in peccatis quod sicut primo delinquit
postea induratur et bona
vias contempnit facere ipsa bona
eodem modo est progressus ex parte
dei / quoniam ipsos delinquentes
deserit i. non apponit eis gratiam
sed hic non est ex parte sua sed ex
parte ipsius peccatoris sed postea
pena et durat eos ultimus
ipsos contempnentes finaliter
condempnat / Unde sicut est progressus

in dispositionibus peccati ita est et in
penis / induratio ergo est ex parte
ipsius resistentie quoniam resistit
peccator mandatis dei / et dicendum
quod ipsa per se opponitur emollitioni
quia deus dicitur indurare et emol-
lire et durare non quod dicitur aliquam
malam dispositionem apponendo / sed
quia consistit in hoc quod pena ad ipso peccato
mortali ad deus subtrahit gratiam
vel non apponit. Contra ipso deus
emollit cor ad primam / Unde
Ezechiel auferam a nobis cor la-
pideum i. cor durum ad primam
et dabo nobis cor carneum i. cor
molle et flexibile ad primam / sic
ergo peccatum per se et directe opponitur / no ē h' qd ꝓ
ubi queritur non dicitur liber sapientie sed vite
dicendum quod liber vite dicitur quia in eo scripta
sunt multa vite eterne / quia ergo non
solum dicit notitiam sed etiam et ad
vitam ideo non dicitur liber sapientie sed liber
vite. Ad id quod queritur utrum de-
beat dici liber mortis / dicendum quod non
quia in illo libro non sunt scripta mors
nec legitur ibi aliquid nisi vi-
ta quia liber vite dicitur et quintum capitulum
sed quod dicitur in psalmo in capite
libri scriptum est de me i. in deo
patre qui est caput christi qui fuit
forma nostre salvationis / quia ergo liber
iste non est ... / set vite non dicitur
dici liber mortis sed vite / et si
obiciatur quod dicitur ... apo. aliquis
liber apertus est qui est vite etc.
glo. liber est presentia dei / quia tunc
sciunt mali se non esse predes-
tinatos ad vitam / ergo in illo
libro leget mali quoniam sunt pre-
destinati / ergo leget ibi sua

dapnacom sine morte / dd' q
sicut luce cognoscit; teneb;
no tn ibi mdent; sic i libo
vite cognosce; mors nc tn
ibi videbi; nl lege; q no
cognosce; ibi p eom s rep-
natom / q n no videbut se
scriptos ad vita sciem se pscita-
tos ad morte et ita no pot
dici pse nc ppe lib mortis s
vite / ad id q obz p illa glo
apo pp lib vite e pscia dei
et dd' q lib vite d; pscia-
tione notiae vite no mort
vnd i illa cognominatione est
falla quet / tn qcedi pot sic
dem z q i lio vite cognoscit;
mali pscati ad morte s sicut
z ppe et pse s p pnatoz sicut
recto e ro cognoscedi se ip
et oblique / Sctr dd' ad id q
contrior cade e disciplina et
q ex lio vite intelli mors ex
opposito no tn ibi ur q non
z ibi scripta s p pnatom intelli
solu et p lic pz / rnuo / ad sequens
obm

Deinde qr: quorz sit lib
vite / et dca s querend; ita
p utz lib vite sit r dei s
r datudz solu / q o si r ca
tudz utz r om nl tona
lm solu / tio si ronabilem
solu utz r bonoz et maloz
/ q^to si r bonoz tm / utz
bonoz s electom aut et bo-
noz s psente iusticia

Primo q q utz lib vite
dica; r dei et m q sic
q lib vite e notiaa dei sic
li; i glo sup id ps deleant;

de libo viventium / s notiaa de
d; r sui q deus cognoscit
se g lib iste d; r dei q i
eo legit se / iste lib d; a
rpsentat se s deus imago
rpsentat se sibi / et plus r
psentat se qm alia quec
i ipo / g lib iste d; r dei
qt psit iuj sup id quorz
nomina sut i libo vite glo. i.
i pdestinatione dei / s pdesti
no d; r dei ita q pdestinet
g nc lib vite dicet; r d
/ Ctn lib vite dt dictam
ticiam no tn s qritudz ro
s dicat notiaa vitoz vite
eterne sicut lz ex glo. pl in
quorz noia i. vita et pmi
q in itate tenet sut scripta i
libo vite i. i pdestinatione d
q p diuersitate vitoz diuso
habebut mansiones in eterna d
mo / q g deus cognitis no
h vitam s cognoscere ipo no pot
r eius lib vite / s si cognte
noie dicet; lib vite i quo
legitur vita / ut no dicat;
lib vita cognitis s vita q
deus z sic pot dici lib r
q i eo legit; vita q ipe
/ ad id g q obz q lib vite
e notiaa dei / dd' q lib vite
no d; notiaa dei absolute
s d; notiaa r vitoz vite
q no e ideo r sui s r cr
ture / et ideo no d; lib vite
r dei / ad id q obz q lib
vite rpsentat se sibi et
sibi maxime notus / et ipe
est vita no tn pp hz dici

lib' vite qr lib' vite e notitia
multorum vite / Vnde potius represen
tat lib' iste multa vite quam
proprium dominum / Vnde aug. xx de ci. c.
xv. exponens id apo. quod non
sunt inventi scripti in libro vite
missi sunt in stagnum ignis et
sulphuris dicit / non dicitur lib' iste
commemorat non obliviose fal
latur sed predestinationem eorum sig
nificat quibus eterna dabitur
vita nec enim deus eos non novit deus
et in hoc libro legit ut sciat
sed potius eius prescientia de illis
que falli non potest / lib' vite
est in quo sunt scripti i. ante pre
cogniti

Secundo queritur utrum lib' iste
sit omnium aut solum rationalium
/ ad quod dicendum quod sicut scribitur ioh. i. quod factum est in ipso
vita erat / quia rationes omnium viven
cium sunt in ipso / sicut in archa
in mente artificis vivunt arca
artificis / archa tamen in se non
vivit / ita omnia vivunt in deo et
sunt vita in ipso licet multa non vi
vant in natura sua / Sic ergo sunt vi
ta in ipso / quia rationes omnium vivunt
in ipso et possunt legi in ipso
ia / ergo apud ipsum potest dici liber
vite omnium / Iste apo. primo sicut
id quod inicit non delecto eum
de libro vite glo. lib' vite est
prescientia dei in quo omnia sunt prescien
cia ergo lib' vite est omnium /
quia omnia conservantur in ipso / Et aug.
xx. de ci. dei lib' vite est predes
tinatio eorum quibus eterna da
bitur vita sed vita eterna non da
bitur / sed solum electis / ideo
/ non ergo lib' vite dicitur omnium

creaturarum sed solum rationalium / Quod non
lib' vite non dicitur respectu omnium crea
ture sed respectu rationalium tantum / et nota
dicendum quod quedam dicuntur vivere in se
quedam in alio / res non in creature
non vivunt in se sed solum in alio
quia non habent principium vite in se
sed solum in deo et ideo dicuntur res
[illegible] vivere in deo non dicuntur
vivere in sua natura seu in se ipso ergo
sed in mente divina creata non vivunt
in se seu in se ipso genere sed istorum quedam
vivunt vita non libera / quedam non
vita libera / vita non libera vivunt
vegetabilia et sensibilia quia ve
getabilia de necessitate ordinantur
ad quosdam actus / sensibilia autem
moventur sed libertate sed sine tempo
re / et ideo nec creatura vegetabilis
nec sensibilis habet vitam liberam quia
non est domina sui actus / sola non
creatura rationalis habet liberam vitam
quia est domina sui actus / et ideo ac
tus eius sunt laudabiles et
vituperabiles et eam libros conscribit
multum nec decenter / lib' ergo vi
te non dicitur respectu vite sed respectu
vite que meritoria potest esse vi
te eterne / et propter hoc est solo nomine
primo / Ad primum dicendum quod omnia que sunt
in prescientia dei sunt in ipsa prescien
cia sicut dicit glo. iii apo. ut super
hoc scilicet quod omnia sunt in libro vite
quia licet idem sint in esse lib'
vite et prescientia tamen quecumque sunt
in prescientia sunt in libro vite quia
prescientia est respectu bonorum et malorum lib' vite
tamen respectu electorum tantum et ideo etc.

Tercio queritur utrum lib' vite
sit respectu bonorum et malorum

et nr q no dicat' r malor ro-
ne sup id no ostendit diuitias
glie sue glo de presciencia indicat
deus no de psciencia / q presciencia n
psciencia e ta qr aliqs dignus
sit vita apud deum / vn moy
dixit epo xxxiiij si qs peccaue
rit i me delebo eu de libro
meo et ut si presciencia iudicis
videat' deleri cu peccat ex
hac auctte ob' sit / si presciencia
no psciencia e ta qr ds dignus
sit vita apud deum / et oes qui
scriptus est i libro i qm hi dignus
e vita et liber vite est notitia
dignitatis vite ergo solu boni
et iusti scripti sunt i libro vite
ista qm peccat delet' de libro
illo s qui delet' no e ibi scri
ptus / ergo nullus peccator est ibi
scriptus ergo liber vite no e nr
malor ¶ et hic p sup id no
mina nra scripta sunt i celis
glo. si quis terresta siue ce-
lestia opa gesserit per hec litte
ris anotatus apud dei memo
ria eternalit' est affixus hic
ad est q litteris annotari apud
dei memoriam qm scribi i libro
vite ergo qui facit opa terresta
scriptus est i libro vite / s qui fa-
cit terresta opa malus est ergo
mali scripti sunt i libro vite ¶
et phil iiij quor noia sut
i libro vite / glo liber vite est p
destinacio / s predestinacio e de
bonis et malis ¶ ista apo iij
sup id no delebo eu de libro
vite / glo. delet reprobos s q-
cuq delent' scripti fuerunt ergo
reprobi aliqn scripti sunt i libro
vite ¶ Solo dd q liber vite

dr solu r bonor illud .n. solu
dr scribi i libro vite q est no
ticia et exemplar in deo s
mali i quantu mali n sunt
ticia et exemplar et ideo
mali no possunt dici scripti
libro vite et si obiciat' q liber
vite e predestinacio sic dicit
glo. phil iiij s quaq contingit
q aliqs predestinatus est mal
ut p3 de magdal. i statu pec
et ita aliqn scripti sunt ibi / n
ergo nihil e vnu q liber vite s
r bonor ¶ ad 2m dd q mal
alii sc electi et alii reprobi et co
hic est i hijs et i illis q mali
qui sunt reprobi nullo sunt scr
i libro vite / mali no ela e
si quaq cadat aliqn adhuc
dr scribi in libro vite / q
ille casus ordinat eos ad
vitam et si no actualit' in lib
sue occonalit' / vn ro vn
bia cooperant' i bonu his
qui scdm propositu vocati su
glo. et casus / q post pecca
sunt humiliores et et fuera
res aliqn / ut p3 i magda
lena q et recedentibus discipul
ad recedebat vn sup id i es
re ij hij sut Animae filii gl
talis predestinatus pire i ppe
tuu pot si qui n i babilo
ne i i confusione peccator ab
ducat' dicta confusione ad pac
etna reducunt' ¶ ad id q ob
de malo predestinato q scien
tia iudicis nr deleri dd
q facienda e vis i hoc q dr
nr nr .n. delet s n delet
vn dr glo ibide sic dr do

quibus peccauit in me delebo
eu de libro meo ut secundum iusticiam
meritis uideatur deleri tamen pro-
pter merita presciam aunquam in-
scriptus fuerat intellige de-
stante finaliter / ergo non aliquis
nunc scribi qui tamen secundum presciam non
fuerit intellige de presitis quod
secundum presente iusticiam aliquando sunt
boni / multo ergo quod presciti fuerit
ubi tunc iusticiam presenti cadunt
uidentur deleri de libro uite tu
ibi nunquam fuerunt / sibi tamen
secundum statum presentis iusticie
uidentur ibi scribi et quantum apud
dei presciam nunquam ibi scripti
fuerunt / sibi dicitur de predestinatis
quod semper scripti sunt et si aliquando cadant
ita deleri uideantur nunquam
tamen simpliciter uel in ueritate de-
lentur / et ideo considerare multum isti
predestinati ut nunc secundum dictum
pecto mortali / uel multum simpliciter
ut est in predestinatione eterna fi-
ne dicta / si consideretur multum isti
ut nunc secundum hoc non potest dici quod sunt
scriptus in libro uite / sed si consideretur
multum istius simpliciter sine ut est
in predestinatione dicta sic potest dici
scriptus in libro uite non potest de-
leri quo ad multum ergo ut nunc non
deleri / sed tamen quo ad multum simpliciter
non deletur. Ad aliud dicendum quod
predestinatio est solum de bonis
finaliter quorum tamen aliquando pos-
sunt esse mali ut nunc et cadere
a iusticia presenti sed tamen resurgent
et finaliter erunt boni. Ad ul-
timum dicendum quod non potest dici proprie
quod reprobi scripti sunt in libro uite

et ro secundum quod quia in libro uite non
dicitur aliquid scribi nisi quod ad effectum
ordinat ad uitam / et ideo pre-
destinati dicuntur scribi in libro uite
quia tota uita eorum ordinatur ad
uitam et precedit ut dicitur ro viii
ordinat dico non ut causa sed ut
occasio uel ut ut / eodem modo in re-
probis tota uita eorum ordinat
ad penam quia non causati sunt possibi-
les ad saltem et quod sunt grauiora
totum cedit eis ad penam propter in-
gratitudinem id est tantum quod ordinatur
ad penam de se non potest dici or-
dinari ad uitam / solum autem illud
quod ordinatur ad uitam dicitur scribi in
libro uite et ideo reprobi non pos-
sunt scribi in libro uite licet sint
in presciencia dei / Siue presens iusti-
cia potest dupliciter considerari secundum se uel
secundum finem exitum / si quod consideratur secundum
se quo ad quod potest dici reprobus
scriptus in libro uite quo ad quid
ut et non simpliciter dico id est quo
ad ut non simpliciter / quia gratia nunquam
facit simpliciter dignum uita eter-
na nisi sit gratia finalis / si non
consideretur secundum finem exitum id est quantum ad
absolute presentis gratiam non dicitur
propter illud scriptus quia secundum quid casus

Quarto queritur utrum liber uite
sit bonorum tantum secundum electionem
autem et bonorum secundum presente iusti-
cia. Ad quod sic simpliciter id est ro ip-
se ostendet diuersas glorie fine
de glo. sunt quidam quibus data
est gratia ut in (?) / ut Pauli et
inde et illis discipulis quibus
dominus dixit gaudete et exulta-
te quia nomina uestra scripta sunt
in celis luce .x. et postea ab-
ierunt retro. Jo vi secundum quod dominus

de ipis dixit xps nequicia aute
frmebant ac si diceret digni es-
tis uita eterna qr erat tc boni
go et illi qui sunt reprobi cu sunt i
statu iusticie sunt ibi scripti
¶ qt sup i^d pe deleantur de libro
uiuencium dicit glo no sic accipie
du e tamq^i i hoc libro aliquem
scribat deus et postea dele-
at s^z sic accipiendu est de libro ui-
uentium scdm spem illorum qui scrip-
tos se putant i ostet illis ip-
sos no ee scriptos ibi / exposicio ac
qui^z quitquid scribi^z i libro uite
scribi^z ibi s^z ueritate / reprobi autem
no sunt scripti s^z ueritate s^z s^z sua
opinionem sicut dicit illa glo go re-
probi no sunt ibi scripti ¶ Et apo
xiij quorum nomina no sunt scripta
i libro uite etc / intell. reprobi tunc
¶ Et ite apo xx qui no e i-
uentus i libro uite scriptus mis-
sus est i stagnum ignis et sul-
phuris glo ibi ad uitam predes-
tinatus / go ee scriptum e ee
predestinatum / go soli predestina-
ti sunt scripti no go reprobi ¶ Ad
hoc dicendum s^z glo. ro uel dicitur aliquid
scribi i libro uite dupliciter / simpliciter
et s^z quid / simpliciter ibi scribuntur il-
li qui sunt perseuerancia finale
i gratia / s^z quid uo dicuntur ibi
scribi reprobi qui sunt presente ius-
ticia / qr sunt ibi scripti s^z sua
et aliorum opinionem sicut patet exposito.
Ad in que et posita e i proble-
mate precedenti / dicendum go q^r ali-
qui dicuntur scribi i libro uite s^z
presente iusticia / aliqui s^z prescienciam
illi i qui dicuntur scribi s^z prescienciam

scripti sunt simpliciter qui no s^z p[...]
tem iusticia s^z quid solu[...]
sua opinionem / sic dicitur i glo[...]
sup id pe deleantur et ¶ [...]
no opponatur q^r indecens e p[...]
cia iusticie presentis fiant e[...]
finalis go supplicatur pot[...]
ri scriptus i libro uite xps i[...]
ticia presente / ibi et e p[...]
cia penarum [...] et mu[...]
q^r dicitur scriptus dicendum muta[...]
illud q^r dicitur apo xx et ali[...]
liber apertus est qui e uite [...]
iudicati sunt mortui ex hi[...]
que scripta e i li / uel [...]
liber ipse liber uite / deus [...]
[...] q^r s^z ipm est [...] salua[...]
et premiare / ex ipso no [...]
s^z ipm no est punire s^z [...]
et [...] no [...]
de [...] et abie / [...]
[...] / s^z [...] reliquit i ordina[...]
qr mali uolunt ee sub ordi[...]
ne saluatis cadunt sub ordi[...]
iusticie punientis / unde ord[...]
quidam oia complectitur ut si q[...]
ab assignato ordine recesse[...]
i aliu ordine relabatur [...] e
go [...] de pena [...] / qr [...]
a s^z ipm sunt / et ideo [...] dicitur li[...]
uite et premia scripta i ipo / [...]
ne no i [...] ab ipso s^z s^z [...]
sunt / ideo pene no dicuntur [...]
[...] scribi ineo / no [...] ita
de pena sicut de premio neq^z
ita liber penarum sicut premiorum
¶ Ad a^d dicendum q^r e i deo [...]
iusticie quibus in^c dicitur scribi i
libro uite qr no est finalis

d tpt gtqd au scribit' i niola-
bilit' ibi d'. Ad a^d q^ obi' ex
auctte luc. x. dd' q^ a^d z scribi
i celo aliud scribi i libro vite
qd i celo bn dicat' scribi q^-
cuqz hnt incipiem et gram
sed dt glo illa ro i libro
vite solu scribut' qui hnt
incipiem finale
Dom' quer' quo scht liber
vite / et queritur tamen qo quo
o hcat ad scripcione / scdo quo
ad delectom / tcio quo adlectom
Quantu ad pm gr utr a-
liqs qui no e scriptus pos-
sit face q^ sit scriptus et vr q^
sic / q pot face q^ inse z sibi
faciat q^ in se e deus dabit
ei gram / et si hat gram pot
eam custodie et ita pseuerare
et si pseuerat hebit vita et-
na / g^o pscitus pot hre vita
etna sz ois qui hebit vita
etna scriptus z i libro vite z
iste pot hre vita etna g^o
pot scribi i libro vite qui no
z scriptus / Ite apo. iij. tene
q^ habes ne alius accipiat
co. c. corona d' vita etna
g^o pot aliqs qui no e pscriptus
accipe corona alteri g^o pot
scribi / Qt pscitus n pot salua
ri g^o n pot pscribi / si dicat'
q^ hic z dupliciter pscitus pot sal-
uari sicut hic albu pot z e ee
nigr / Cra si intelligat' de re
vera z si de dco fla / qt hic dis
tincto solu va z ubi forme
cria sibi possunt succede si

n iste forme albedo et nigredo
n sibi posset cca ide subm suc-
cede nequa eet ista va albu
pot ee nigru / nc de re nc de
dco / sz ee pscitu et ee pdesti-
natu no possunt sibi succede
ca ide subm / g^o ista nllo m^o
pot ee va / pscitus pot ee
pdestinatus siue saluari / g^o p
scitus nllo m^o potest face q^
sit scriptus i libro vite / Iste si
aliqua condicionalis z va si ant
e necem et qns / sz ista condico-
nal z va si iste e pscitus dap-
nabi' / et ant e necm s. q^
iste sit pscitus / qui n pscitus
z no pot n ee pscitus ista n
z depcto va g^o e neca g^o si
milit' qns erit necm s. q^ iste
dapnabi' g^o nllo m^o pot
saluari g^o n^o m^o i libro vite scri-
bi / Ite i esd. ij. sup illud
qui fuit pmaie filiu et glo.
nlls pdestinatus pt pire i
ppetuu pot si qn n i babi-
lone i. i cfusione pcca addu-
cat' psnalitate ipo' ad pa
ce ecce reducat' / si g^o nlls
pdestinatus pire potest / g^o
sil' nlls pscitus saluari pot
g^o neqz scribi i libro vite / R^o
q^ nlls pbus si voltate po
test scribi i libro vite / nc pot
face q^ scribat' ibi tn si sua
opiom pot ibi ee scriptus sic
d' i glo. deleant' / Ad
i^d q^ obi' q^ iste pscitus pot
saluari g^o pot scribi i libro vi
te / dd' q^ hic z dupliciter iste p-
scitus pot saluari si in cpo-

intelligatur ista z si dicta illa sic
quod album pot esse nigrum ita
isto presito e possibile ut salvetur quia
quantum z de se salvabilis est / sed si
ponitur quod salvetur / iam potest non
esse prescitus et ita possibile quod sit sep-
tus / ad 1 apo iij ut nemo
accipiat co. c. dicitur quod loquitur scito vel
ad presente iusticia alicui n- s
presente iusticia debetur coro-
na si perseveraret quam accipiet
alius si cadat finaliter quia dicitur hy-
lar9 / cum electus sit unus electorum
aliis per negligentiam cadentibus
alii in loco illorum subrogantur
in loco illorum dico quod starent si
stetissent s- mo- n- ille tene quod
habes gdicionem portat q. d. si p-
sendes locus qui iam s presente
iusticia tuus z non auferetur ti-
bi / sed exhortatio non sequitur quod in scrip-
tus in libro vite possit scribi / quia
si scriptus z stabit / si non / non
stabit / vel ut dicit / loquitur pro
statu iudeorum et gentium non autem
pro statu singularum personarum / iudeis
in- finit corona promissa de gdi-
tione tunc si deo adhererent quam
illis adeo recedentibus acceperunt
gentes de quo apostolus aliqui ex ramis
fracti sunt tu autem cum oleaster
esses insertus es in illis et infra
dicitur ibidem / cecitas contigit ex parte
in israel donec plenitudo genci-
um intraret / ad a- quod obicitur quod
iste forte / esse prescitum et esse pre-
destinatum non sibi possunt in-
vicem succedere et dicitur quod prescita
vel predestinacio nichil ponit in
prescito vel predestinato / sicut
laudatum non ponit aliquid in eo
qui laudatur / sed in eo qui lau-
dat ergo dicitur iste est prescitus non
ponitur aliquid in isto sed in deo
unde prescia non est causa aliqua
dampnacionis quia dampnantur
n- memis non cogit ea que
preterierunt sic nec prescia ea que
futura sunt deus tamen causa fuit
tunc esse dampnacionem quia omnia sunt
in sciencia dei et mutabilit / sed tunc
non est causa dampnacionis cum contin-
gent / quia a suo libero arbitrio nec est
simile de istis formis albedo
et nigredo / quia aliquid ponunt
subiecto / predestinacio autem et presci-
encia non ponunt / ideo si iste forme
non succedunt albedo et nigredo
/ non posset quod esse ita album po-
esse nigrum / quod autem potest esse vi-
iste qui est prescitus potest salvari
quod forme ille non sibi succedunt
in subiecto / quia ille nichil po-
nunt in subiecto et ideo / ad
a- quod obicitur quod sicut z necessario iste
est prescitus dicitur quod si necessitas re-
fertur ad presciam in gparatione
relacione ad presciente sive
ad illum cuius est prescia / verum z
in gparatione ad prescitum sive de
quo est prescia falsa z / prescia
quia eterna z et immutabilis quantum
tunc ipsius z sic vera z / tunc presci-
tum de contingentibus est / unde apto
istius de quo est prescia non est ne-
cessitas quia iste operatur sed li
et operatur contingenter et contingenter
sunt multa vel dimitta / et po-
si vult facere opera per quibus dam-
nabitur / et opera per quibus salva-
bitur / unde quod z duplex ipse p-

166

itus ncciio dapnabit / et h' filr
iste pdestinatq ncciio saluabit
posite in fla fut diuise ve
e (sensu) z simp ad ad q obi q
cdicionalis z vd si deus pni
it ipm ncciio dapnadu iste
dapnabi s3 ans z ncciim go
q''ns. dd q iste e sensus hui9
oracois / deus psciuit ipm dap
nadu i deus scit istu futum
dapnadu / et ex hoc bn se
iste dapnabi / h' au no est
roe scie q ipe scit ea q no
sut sicut ea que sut sed tu
roe futicois / q si iste futus
dapnandq dapnabi / h' au i
ecto i portat p ppom p / psciat
w d3 / ipm dapnadu au go d3
ans z nccim go q''ns distingned
p od d3 ans ncciim si deus scit
istu futum sine dapnad necces
sitas potest rferri adhoc vbu
scit et sic z va q deus i mutal
scit istu dapnadu nl potest
rferri adh' vbu sed sine ad
h' pncipm futum et sic e fla
q te is e sensq deus scit istu
ncciio futum sine sed dapnad
quia no unq homo ad alta
no eat roe scie s3 roe futicois
ncitas nd z i scia no i futico
ne et ideo no tenet au ncitate
illa quia sicut sine ideo n va
lz illa xo filr distinguenda est
passiua h' s iste est ncciio scitq
futurq dapnadq / alit au po
test distingni s3 fortem i ide r
dit / deus scit ncciio istu futum
dapnadu / q si h' dicco ncciio
determinet h' verbu scie ff

cond ad sacente sic z va / si p
cpacom adsciam fla filr pot
distigni i dibz cdicoibz que ex
pmut sari scia dei / filr distig
ueda z h' istu psatu e nccim
dapnai / q cu dico iste psciatus
ncciio / dapnabi / pot de isto ncciio
affirmari q d3 depbito / nl q
d3 defnito / et ncitas ad hoc
nl ad illud rferri / sim rfa
ncitas ad id q d3 depbito va
z / si ad id q d3 defnito falsa

Deinde quer quo se ht lib'
uite q'm ad delecom / et qr
si aliqd q sit scptu i libo ui
te possit deleri de illo et vr
q sic exo xxxij qui pccauit i
me delebo eu de libo meo / s3
mlti pccant go mlti delent
Iste ps deleant de libo uiue
au Iste apo iij qui uicit no
delebo eu de libo meo glo de
let rpbos si id indurauit doq
tor pbonis Iste h' ide mr p
rom / q pdestinatq pot pecca
re et no e ncitate bonq et
pot i pcco pseuede / go pot
dapnai / go pot no ee scptus
i libo uite / et fuit scptus q
ois pdestinatq z scptus go a
liqs scptus pot delei / Item apo
iij simp id no delebo eu de libo
uite glo · lib' uite e psca dei
i quo oia sut cpstancia / go nl
pot deleri de illo / Jacob i a
pud ipm no e trasmutatio go
nlls scptus in eo pot deleri
Rn dd q dupr pot ats dici
delei de libo uite nl q'm ad
ordine subitu dic psae nl
q'm ad noticia dic psue /

qm adnotitia dic pscie nq
ptigit aliqm deleri delibo m
te / qr dia scia nd pot mutari
quantu vo ad ordine subitu dic
pscie sic ptigit deleri et non
deleri / Indicat .n. pscia z q quib3
scdo exgditone sua e possibil
ad vita / n .n. i pnmedo plas
mavit nos deus sicut dicit da
mas / qnta gio e quida ordo
ad vita beata / sz c melius ipa
possibilitas nuqu dispo3 mt i
illis qui nuq sut gram / i
quibzda vo dispo3 i illis scz
quib3 dispo dat3 s gra qua
digni sut vita beata / sz ultiq
i alicqb3 po3 qr necitas ad vi
ta .s. i illis qui sut psevera
cia finale / vn sicut po3 in
tplex status quo p3 e ut po
deinde ut dispo / tcio ut neca
tas ad forma / silr z i pte ipa
q exgditone ne e po ad vi
ta / ex sup addicone gre e dis
po expsevancia finali est ne
cessitas ad vita / pmus go ordo
frustrat3 i rpbis post q sut
dapnati qr ia no sut possibi
les ad vita / secdus vo ordo
frustrat3 i illis qui nuqu
sut gram / et illis qui cadut
a gra qua hueru / cadut go
ab ordine quo dispositi erat
ad vita et quatu ad hoc delet3.
In rone in eterna erat q sa
let istu possibile ad vita /
et q et addet ulius gre dis
poni ista duo possut frustri
ua tarus ordo nuq frustra3.
qui .s. iste qui het psevanciam
hebat vita et ideo quatu ad istu

ordine no pot dici q fiat de
letio sz qr alii duo ordines f
trant3 ideo quatu ad illos f
deletio / vn subtra gre e
do deletio s q d3 i glo. su
i9 apo. iij qui vicit no dele
eu delibo meo .i. no subt
gram / silr dapnatio e qd
deletio qr tc frustra3 possi
ad vita que hc sut i hon
do minut / qr denomine do
du z du z i vita sicut d
aug / et ita accipi3 i ps ca
d3 deleant3 delibo vivend
.s. spem illos qui scptos se
tant .i. qstet ipis no sibi e
scptos / tc .n. ultius no he
spem desalute / sz qm ad to
ordine nuqu e deletio / et i
d3 q nulls pdestinatus pot
pire i cpetuo h q dic
pdestinatu i portat gra
finale / Ad oba go ducd
du ad pm qd obz qr i9 qui
cavit i me delebo eu c d
q vm z qm ad h ordine sm
dic notitie qr dat dispoitg
ad vita / nec et mutat3 dia
notitia eu hc fiut notu
Silr ps dcu. ad s q obz
eu .n. d3 deleant3 delibo vi
vendu h d3 s pmu ordine
qus salvabiles fa erant e
ideo spem desalute hre pote
rant / sz du dapnat3 frust
illa po et spes p quus / vn d
glo sup i9 deleant3 .s. quatu
ad spem sua / silr ad tu q
d3 glo. apo iij delet rpbo
vm z quatu ad pmu ordine
nl qm ad h cu vitis eorz

exigentibus gratia subtrahatur. Ad
incitatum quod obicitur quod predestinatus
potest peccare, ergo potest deleri,
dicendum quod aut loquimur de isto qui est
predestinatus vel de isto ut est
predestinatus. Loquendo primo de isto
ut est predestinatus verum est quod po-
test peccare. Tamen loquendo de isto
ut est predestinatus non potest fina-
liter peccare. Et dicendum quod secundum primum modum
non potest non esse scriptus in libro
vite. Non tamen mutatur scientia vel
noticia secundum mutationem subiecta dicens scien-
tiae per se, quia per se non est ta-
rerum, neque est causa rerum.

Deinde queritur quomodo liber vite se
habet quantum ad rationem. Circa quod
queruntur duo: primo utrum uni-
formiter legatur in eo et indis-
tincte. Secundo utrum corporaliter legatur in
libro vite.

Ad primum obicitur: sic liber vite est
dei noticia sive sapientia eius,
sed noticia vel sapientia dei uni-
formiter sunt omnia, ergo secundum unum
modum; non ergo ibi potest videri
multiplicitas sive diversitas. Non
ergo in libro vite videri possunt
diversitates sive distinctiones
meritorum. Et probatur ratione sumpta de
lineis et centro, quia omnes lineae
sive finite sive infinite uni-
untur in centro, similiter omnia considerantur
ut unum in dei sapientia. Contra Augustinus
XX de civitate dei capitulo XIIII: liber vite
est quedam vis divina qua fiet ut
cuique opera sua vel bona vel ma-
la cuncta in memoriam revocentur
et mentis intuitu mira celeri-
tate cernantur, ut accuset conscientia
conscientiam atque ita simul omnes
et singuli iudicentur. Que nimi-
rum vis divina libri nomen accepit.
In ea quippe quodam modo legitur
quicquid ea faciente recolitur. Ergo
in libro vite videbuntur distinctiones
meritorum; non ergo ibi legitur uniformiter
vel indistincte sed potius dis-
tincte. Solutio: dicendum quod unumquodque
quanto simplicius in natura tanto mul-
tiplicius in virtute. Unde cum ibi
sit summa simplicitas in natura, bene
potest esse multiplicitas virtutis
et videndi. Unde potentia dei simplicis-
sima est, sit tamen ad infi-
nita potest. Similiter et sua sapientia cum
simplicissima sit in finita tamen cog-
noscit. Similiter est de libro vite. Quamvis
ergo nimirum sit liber vite simplicis-
simus et uniformis et unus dicatur
in essentia et natura, tamen est multiplex
est in virtute quia ad multa est. Et ex
hoc est quod videntur in ipso omnia distinctissime
sicut ipse operatur distinctissime. Et
est simile optimum ad hoc quod addu-
cebatur ad contrarium scilicet de lineis et
centro. Ponatur quod aliquod centrum
intelligat se totum et suam essentiam
et suam virtutem, in essentia sua vi-
debit simplicitatem et virtute au-
tem multiplicitatem in lineis et
esset videre unitatem et multi-
plicitatem, unitatem secundum quod sunt
ad centrum et uniuntur et re-
ducuntur ad ipsum, multiplicitatem
secundum quod sunt ab ipso. Similiter est in
deo et creaturis. Deus enim est quasi
centrum creaturarum quasi lineae ex-
euntes ab ipso; videt ergo in
se unitatem essentie et multi-
plicitatem virtutis quam omnes crea-
ture exeunt ab ipso.

Deinde queritur utrum mali
legantur in libro vite. Et

m̄ q̄ nō lib' .n. ꝫ notitia dei dei
aut notitia ꝫ sua ēē sꝫ mali
nō videbunt gl'iam eo'm ysa.
xxvi tollat' impi9 ne videat
gl'iam dei p' aliam litt'am go
mali nō videbunt i libo vite
go lege' nō poterunt i libo vite
Ꝗ ꝯtᵃ apo. xx. alius lib' apt9
ꝫ qui ē vite glo. .n. xpc qui
tc oibꝫ appebit go ꝯ malis
go mali leget i libo vite
Ꝗ ꝯtᵃ ibid' alia glo. lib' .n. p
sciā dei q' tc apte scient ma-
li se nō ēē pdestinatos admi-
ta go i libo vite videbunt se
nō ēē pdestinatos go leget
ibi Ꝗ Rn° lib' vite d' multipli-
cit' s' diā pscia sit sc'r apo.
iij d' ꝯ liber vite xpc s' hūa-
nitate i ps' in libo tuo oīs
scribent' lo' filij9 adprem i
libo tuo .i. i me q̄ dedisti form̄
inspicie hōibꝫ Ꝗ ꝯte lib' vite d'
vis diā i iudicio qua fiet
ut vniuscuiusqꝫ opa sua bona vl'
mala i memoria ꝯvocent'
dd' go q' p' mō sc'do librū vi-
te nūq' leget ibi mali s' i diā
sc'pta q' vide ꝫ q̄ diā ēē s' q'
d' ysa xxvi q̄ nō videbunt gl'i-
am dei Ꝗ p'e .n. lege' in libo
vite ē iudicia ꝯscia vita
sua bona aspicē s'° mō leget
et videbunt i libo vite q'
videbunt mali i iudicio xpm
s' hūanitate gl'iam tu sue
hūanitatis vl' diuinitatis n
videbunt s' q' i ysa. d' ut dom
ꝫ Ꝗ tio nō mō sc'do librū vite
s' q' d' aug' q' illa virtute diā
que alt in iudicio q' qui sin-
guli leget in ꝯsciis suis bo-
vl' mala vita sit dicent'
si lege' i libo vite s' sc' n
ꝫ ꝯte lege' in libo vite sꝫ
tute diā in mente diā fu
vita sua lege' Ꝗ dd' i' q'
q' scient se non ēē pdestin
tos q' librū vite dd' q' ē
scīa p'uatiua et scīa positi
sicut alit' cognoscit videndo
se videre lumē ꝯ alit' sic
s' cecus se nō vide' lumē
scīa positiua sm̄ expientia
ille scīa p'uatiua s'ilr mali
scient se nō ēē pdestinato
sicut cec9 scit se nō videre
lumen
Expeditis p' dei gratiam
Omibꝫ depō et scīa dei
tat cū dei ad intelo inq'r
de vo'te q' ē vlt'mit' efficac
h9 ꝯtis Ꝗ erit au' i ꝯnsideratio
talis mod9 Ꝗ p°. de vite con
die votis Ꝗ s°. de ꝯmoditate
die votis Ꝗ t'io de dnys v
Ꝗ quarto de subiecte die v
Ꝗ qnto de cplecone die vo
Ꝗ sexto de ꝯformitate vo
creatēte ad diam vol
Ꝗ quito ad p'm ꝯnu' p'la Ꝗ
vitꝫ i teto voluntatis ꝯat
deo Ꝗ s' quid sit s' rom ddi
Ꝗ tio que sit ꝯparatio i teto
voluntatis admitetones p
ꝯ sae s' ꝯparatōm ꝯ ordinē
Ad p'm argum' sic bonū
finis idem cū qui vni
net m̄ finis vniuoret n
boni go d' nō ē pone' finē
n° bon s' sicut vm ꝫ cogn
tū ita bonū ē volitu s' ind
ꝫ ꝫ pone' finē q' n sit f
ne go n ꝫ i deo poner

oluntate ¶ Item aug' in li de li
a- voluntas est racionalis motus
ensui presidens et appetitui
in deo non est ponere motum neque
sensum nec appetitum sensibile ergo
ne ponere ibi voluntatem ¶ Item
voluntas est vis cognoscens diversa
ua actus sicut bruta animalia que
nonent' secundum impetum et licet ha-
bent sensitivam cognitivam non
tamen est diversi sui actus quia non possunt
conspicere suos actus sed melior e
ius cognoscens et in diversa sui ac-
tus quam nichil ignorans nec diversa
sui actus sed quod melius est scilicet deo
attribuendum ergo voluntas est in deo
¶ Quod concedendum est et dicendum quod est volu-
ntas qua volumus et est voluntas
qua volumus sed in specie sed voluntas
qua volumus ad hunc explicandum substancia
actus operacio sine motu sine
actus eliciatur apostolus sed quod dicit aug'
voluntas est racionalis motus
dicendum est voluntas virtus sine
qua volumus voluntas est
substancia et isto ultimo modo dicitur vo-
luntas in deo non premittitur neque s.. mo
t.s. sit nisi differens nec opera
substancia ¶ Ad id autem quod obiciatur quia
deo non est finis ergo nec bonum nec
voluntas ¶ Dicendum quod licet est prima in deo
non est finis quia ipse est finis omnium
non habens finem sic est principium omnium
non habens principium ¶ Est autem volu-
ntas finis et eorum que sunt ad
finem tamen ergo dicitur deus vult se
significatur voluntas finis non quod sit a-
lius a se sed quia sit idem quod ipse
cum dicitur deus vult omnia dicitur vo-
luntas in deo eorum que sunt ad finem

quam est ipse

Secundo queritur quid sit voluntas
secundum rationem dicendi ¶ Unde queritur quid
addit voluntas super essentiam sed in-
perintus idem est velle et esse ergo
eodem addito utrique additur erit
idem ergo sicut dicitur omnia vult potuit
dici omnia est ¶ Item voluntas aut
dicitur relative aut secundum essentiam dicit magister
quod non dicitur relative sed ut quod modo
quod sicut creator dicitur ad creaturam ita
voluntas ad volitum ¶ Item queritur
utrum volendo se velit omnia sicut
sciendo se scit omnia ¶ Item quare dicitur
omnipotens omnisciens non omnivolens ¶
Ad primum dicunt quidam quod dicitur essentia
significatur multipliciter quandoque ut significatur ut
substancia quandoque ut quantitas quandoque
ut qualitas significatur ut substancia per hoc
nomen deus et deitas similiter quan-
doque significatur ut potentia per hoc nomen po-
tentia quandoque ut habitus per hoc nomen sapientia
quandoque ut actus per hoc nomen vo-
luntas per quod significatur essentia ut volun-
tas actus liber ab omni coactione
in omne quod vult ¶ Unde cum idem sit
velle et esse sed vult omnia ergo est omnia
non valet est enim commutacio predi-
cati racione dicendi ¶ Nam cum dico vult
omnia dico divinam essentiam ut actum
cum dico est omnia dico divinam essentiam
ut substanciam nec aliter potest dici
quod licet in deo sit idem essentia quod vo-
luntas quia voluntas dei quando exprimitur
in verbo volendi connotat quandoque
effectum mediatum ¶ Unde quando expri-
mitur racione essentia dei quando ex-
primitur verbo essendi non connotat
unde non valet argumentum ¶ Idem est
essentia quod voluntas ergo si vult
omnia est omnia ¶ Ad secundum dicendum quod dicitur

rlatie indiuis e simpli / vnam
d rlatie p^a ad psona ut pr
ad filiu d een rlatie ad ca
tuam ut deus ad fm et cator
ad catura / dd' go q v z rlatio
ad psona n d s substam / s v
z rlatio ad catam sig een
s quo r^s i catura ut cu d
deus cator / et hic / cu go que
vtru volutas dicat rlatie de
deo / dd' q volutas quqz d ab
solute / quqz i cparatoe / absote
cu d deus vult se vl deus
vult / no i portat aliqs r^s
ad catam nisi i po / s cu d deus
vult oia / sic d i cparatoe / et d
i rlatoe ad catam / q go ne
gat sic q vnqs d rlatie / dd'
q no d rlatie u ut signifi
cet rlatom / s cu d i r^e / ad
a^d dd' q alit z i sca / alit i
volutate quotatois r^s ad ca
turas / ita cu d vult res ee
sc res ee / et h^c q res z ad
res entes i actu / cu go d deus
vult se no quo r^e rem ena
u i actu / et ideo volendo se
no vult oia / q eternalit se vult
tpalit vult ee oia / s cu d sit
res / no sc res ee / q p h^c res
sciut a deo / no s ee i rerum
na sine i actu s mea / et h^c no
z a^d qm ipam tam ee / et io
sciendo se sat oia / ad a^d q
que pz q^o expeditus de po

Ocrao quer de cparacone i
tencois votis ad electones
po et sae s eptosione et or
dine / quer go utr volutas
sit r^e om eor r^e quor est
sca / et po / et utr q sit vo^tas /

n est r^e bonor / et ome q p
vult se posse / sile ome q
vult se sae / go ad eade se
tendit volutas et que sca
et po / ste vnu et bonu g
tu s sicut se h^t vnu ad sa
ita se h^t bon ad volutate
go sicut ome vnu z sabile
ome bonu e volitu / gt v
lutas e r^e bonor enou t
sca r^e bonor et malor / p
r^e bonor enou et no enou
q^o no ad oia se extedit v
lutas ad que sca et po /
quer de ordine votis sapie
sae s q hor sit pri^s / in toto
et utr q volutas q d h
q h tria / s po / sapia / et vo
ad omne effcam cacurrunt
volutas movet / sapia disp
nit / po opat / go voluta
pcedit scam et pom / ste
bo^te voluit / sapia disposuit
po fecit / gt vic i li de t
quibz in est sapia / i est po
s n quti ut pz i plantis
quibz z po s no sca s vb
z sca z po / q ois sca co
dit ab aliqua po / sile vb
z volutas e sca et po / s
quiit i aliqbz ei e sca b
po s no volutas / go po et
sapia pcedunt volutate /
lo h^r i aia ronali / p^o z
s^o sapia / tao amor et h' o
bedo nlis q po no e ab
lio / s sapia e ab alio / am
no e a sap / et po / s h^c t
aia e ad silitudine tinit
pris q pom / filii q sapia

hec s. per amorem ergo idem quod prius
addit p3 solo intellectu de po
na voluntas vno modo r actu
r tpalia et eternorum / ut cum d3
ens mult se x et sit e r co
quorum 3 sciam quod mult se sa
e gtqd sat / silr et posse / ali
modo d3 r tepalm tm / et sit
o se extendit voluntas ad
ia ad que scia et po / Tadi
quer de ordine p3 ex n° de
p dictis i tractatu de po
Tom quer de talitate dic
uotis / nam dicit aug i
de trini voluntas dei 3 p a
suma ca dum spe et sub
sit / sic g 3 vnd orta sit quit
d 3 et ipa no e orta cca
in qru ta / Tp° qr magis
iffinatur dia voluntas ꝑ cam
in po vel sapia / Tf° aug ca
it Tkao si heat com
Quantum ad pm sic ꝑcedi
dens d3 ca r explia gne
ne s. efficiens / formalis / epris
finalis / ca finalis d3 roe
bonitatis / formalis epris roe
sapie ergo ca effus d3 roe po
no roe bo^tis vel voluntatis ergo
voluntas no mag d3 diffiniri
roe cae efficientis qua po
Tgte aug xvi de ci d quie
dat platone quod dixit quod in deo
intellr ca subsistendi / ro intellu
di / ordo viuendi s que ca st
tres partes phie / na ordo vi
uendi ad morale / ro intelli
gendi ad ronale ca subsiste
di ad nale / s3 ordo viuen
di ad bonitate / ro intelligendi

ad sapiam / ergo ca subsistendi ad
pom ꝑcaus pt met / qui ad
voluntate vel bonitate / et ita
voluntas no mag d3 diffiniri
in roe cae quam po / Tgte aug
i eode illos qui de deo sense
runt quod verum catas sit effor
quod lumia cognoscendorum et bon
agendorum / et quod ab illo i nobis
sit pricipm nre et utas doctri
ne et fidelitas vite ceteris an
te ponimus / s3 bon agendorum
d3 rone voluntatis lumia cog
noscendorum roe sapie / effector
ergo roe po / Trn° ad agendu
vel opandu gcurrunt tria / posse
scire et velle / s3 de po 3 loqui
dupr vel s quod e ad actu interiore
vel s quod e ad actu exteriore / ac
tus interior velle scire et hmoi /
actus exterior ipa opacio / si ergo
accipiatur po quatr ad actus i
terioes sic no d3 po in talita
te sic .n. 3 eterna / s3 si r fatz
posse aliqd face / sic dr po caz
et e posterior scia et vote in to
ne i telligedi / s3 s alm modu
prior 3 / Tgte i aliqbz e po
ubi no e scia / et i aliquibz
e scia vbi no e bonitas si
ne voluntas / s3 n e votas ne
cessaria sit scia et po / ꝑp hr
voluntas d' tota cam no po
vel scia quod ad opam gcurrunt
scia et po / ideo potius diffinitur
voluntas ꝑ talitate quam potea
vel scia
Tom quer cuiusmodi ca sit
dia voluntas / quer ergo
p° an sit ca vlis ci no que
sunt / ad qd' introducitur aucts

aug' extao det' xli di simili
sent' n' sit q no de intelligibi
li atq interiori aula summi i
patoris egrediat' s ineffabi
le iusticia aula no intelligi
bile appellat diam uolutate
nlr go oim que sunt ca z
dia uolutas ¶ qt mala sunt
et tu no egrediu' de aula su
mi ipatoris / uo n malo2 e
ca dia uolutas ¶ 2n° dd q
corrupte accipi' auct's libri
sent' / nam ita z in origi' m'
sit inuisibilit' et sensibilit' q n
de interiori atq i inuisibili aula
summi i patoris aut iubeat'
aut pmittat' s i effabile
iusticia pmio2 atq pena2
gr'a2 et r'tributoim' iusta to
cius creatue amplissima quada
i mesa q re publica / uo go
concedenu z q n' sit q no eg
diat' de aula summi ipatoris
q ex h' seqret' q malu eg
det' de aula / q eet dice q
malu culpe hret exr' medio
et q deus eet eius ca / s s aug'
dd q n' sit q no de intelligi
bili aut iubeat' qntu ad
bona aut pmittat' qntu ad
mala ¶ ad i° go q que' n2
sit nlis ca r' oim concedo z q
e vlis ca r' oim que sunt
ex ca efficiete et h' tm sunt
bona / uo malo2 n' e ept
ca efficies s deficies / sicut
ostet aug' xij de ci di / et dyo
i li de di no ¶ Ite que' n2
sit ca cuncta sine i media
ta ad q obr' sit aug' i li co
fess no tpribz variat' volu

tas tua dne go idem z m
uelle et noluisse go uolle
cesare ee et noluisse cesa
ee ide eet deo / si go uolut
est ca cuncta rei ut sit go
mo cesar z sicut sunt q z
fl'm ¶ Ite aug' xi confess
mult q pus nolebat ex tu
uolutas eet mutabil go
ex etno noluit q aliqu uoli
cu go ca cuncta posita po
eius effcs cu uelit mundu
ee et ab etno noluit mund
ee / ab etno mud9 z / go no
z ca cuncta ¶ qt si n z ca e
mediata / que' go de illo m
dio aut e creatu / aut incre
tu / ex si increatu est ide q d
et ita ide q dia uolutas / ca
ta no z mediu int' effcm
et diam volutate / si catu / q
id z mediu int' effcm et di
uolute et itm que' de illo
medio ¶ Ite silr que' utru
sit ca suffa ut qua / si suffa go
posita pondet' effcs / si qua
que' de illo superaddito utru
creatu nl increatu / et ita in
infinitu ¶ Ite aug' ide e deo au
tore si' et deo nolente / go dia
uolutas dt actou go ipa p
sita po' effcs et ita in infinitu ¶
Ite uolutati dei n' resistit
noluit mudu fore a' go ab
etno aut ex tpre si ex tpre
aliqu noluit go uolutas de
e tpalis no etna / si ab etno
noluit / et n' resistit uo' ei9
uolutas ei9 sunt ab etno ¶ q
uolutas dt e ca i mediat
rerum n' contradicit mediu m

uolutate dei et effcm. Ad id
go q obiat dd' q lz uolutas di
sit ca cnuicta / no ta se. q si uo
lutas ab etno q res ab etno / qz
uolutas no dt uom cae cnuic
te / s3 uolutas faciendi tuc ad
faciat. bn go se. uult facere nc
go nc sit / lz go sit etna uolu
tas uolitu tn e tpale. Ad id
go aug dd' q uolutas di d3
dupl' quo uult et q' no uult
q no uariat3 temporib3 / et q est
s. ipm uolitu q uariat3 / et id
no se. q ob3 s3 si argueret3 / ut
aliquid ee no q no ab etno
uoluit ee / go uolutas eius
e mutabilis / bn se. / s3 simul et
semel uult oia q uult abe
tno / vn aug i li cfes. eade di
uolutas no est qo dei substam
s3 simul et semel uult oia q
uult / et ibi d3 semel etnita
tis qadm d3 semel genuit
filiu. Ad id q ob3. q ca imme
diata et pxima posita po3 ef
fcus / dd' q ca qda e cpleta z
et dependet ab effcu / cplet3
n in effcu / et lz dependeat
ad illu / et ideo de ipa tenet
q posita ipa po3 effcus / s3 no
e ita i ca cpleta q no lz de
pendeat ad effcm ut i ca
sis uoluntariis que i pate sua
sut colsibe actu suu / vn i
mediata ca nllo mo dependet
ab effcu aus cat scd' nam / et
s actu ex ipsedi qadm etnitas
lpc / s3 ca dependes immedia
ta no e aus ad actu s actu
expstedi s3 s nam. Ad a. et dd'
q no se. q ca pxa posita po3
effcus / sicut p3 i sole qui est
ca pxa illuiacois no tn sp il
luminat nt si subtha3 illuia
bile / sitr dia uolutas irradi
at sp catuas / vn q no irra
diat z qz no sut catue. Ad a.
dd' q uolutas dei d3 dupl'r
uolutas s. beplaciti / et volu
tas sigui. Ad illud go q d3
idem q3 uolente deo et actore
deo / dd' q sic3 ibi uolutas p
vo te sigui que e i pceo. Ad
a. dd' q lz q3 dupleo / deus
uoluit ab etno mudu si / qz s
detriaco ab etno pot detriac
g r a bu uoluit et sic ua / ul
sc verbu fi et sic fla. d3 si
que3 quare n fuit mudq ab
etno cu uolutas sit ca pxi
ma et sufficies et ab etno uo
luit mudu si / Ad q intellu
catue e eus ab etno deno
et oms eus de no. lz ee post
no ee / vn i intellou catue e
aliq q ipugnat etnitati / et
rō e qz sicut catua no pot
equari catori impo ne cen s
nz iudurone / ect cu cat lis
iudurae si est etna / et sicut
in sole sut duo actus / vn q i
se qui e luce / aliq i alio s
illuiae / et posito sole no e
intellre sine actu po / s3 bn si
ne alio sic in deo sut actus
etni ut gnare et lii q sine q
bus no e sum a bonitas sut
alii ut cae et lii q sine qb3 po
test intelligi

Ctr que3 uts die uol

sit causa nl ro ¶ ad q aug lxxxiij
q qui querit qr deus voluit
mundu facere cum querit vol' dei
cis cau causa efficacis maiorem
eo q efficientem nl aut maius no te
in q o causa ci9 querenda e / expo
di lmqm² q voluntas dei no
e causa no e causa ¶ ad h fuerunt
qui dixerunt q vol' dei n e
causa effectiua s3 finalis ¶ qt causa
finalis aliquid melioris eo cuius
3 causa nl ro / s3 nl meli9 3 e
vo^ta diuina g o voluntatis diuine n
q causa finalis / q indistincte qce
dim9

S ed que² utr volutas dei sit
aliqua ro / ad q sit sup
1° ephes' ij scdm consiliu voluntatis
eius / glo voluntas diuina ex ro=
ne 3 g o voluntas diuina h3 ro3
nc e sine rone ¶ ite cu no=
bilior et melior sit voluntas
cu rone qua sine rone / q
cu nobilis 3 ffe e deo tribue
du g o voluntas dei h3 ro3
¶ qt ro et voluntas ide sit
deum 3 sup / ro phibuit 1
diuina voluntas g o diuina volu
tas n 3 ex rone ¶ ite ro e
finis / finis cu e melius
qua id q e ad fine / nl cu
diuina vol^te melius ¶ Rndeo s3 an
sel voluntas diuina ppe no ex
ex ro ne aliquid sit ei pri
cipiu / nc p' rone / ne irro=
nabilis ee videat² / d3 tn
s3m rom sicut ide d3 s3m se
ipm / ide n / e indeo voluntas
et ro / s3 si dicat² ro aliqis
finis ext' nllo mo h3 rom
¶ ad a^d q obi dd' q ro d

diuinam voluntate quotad n
adcausam / q g o d3 volunt
diuina 3 ex rone no d3 h qntu
ad pricipale significatu mo
quantu ad 9notatu / Vn sens
voluntas diuina e ex rone .i. /
libera e ex rone .i. g adbonitate
te summa ¶ ad 2^d q obi q vo
luntas cu rone nobilior e
dd' q voluntas sine rone
d3 duobz modis nl sine r
9comitate / et sic nobilior
3 voluntas cu roe qua sine
nl sine rone monente t
inducente / et sic melior e vo
luntas sine rone

C onsequenter que² de diuis vo
que quid dicit n acq
s nc s3 s denomiacone ¶ qu
g° de diuis p° t gnali sc
in spali

Q uantu ad pmu nota q
9 aliqui² t sine seuit² / et s3
bardu t sine / q voluntas
d3 ppe que t ipo 3 et ipi
con / et d3 voluntas beneplac
iti de qua t ps' oia quecq
voluit fecit / et n 2o co
ei9 quis resistet / et 2o ro .
pbetis que sit voluntas d
bona / beneplacens et pfecta /
h no recipit multiplicitate
et mutabilitate sicut d3 vol
di p h seuit² ¶ Alite d3 volu
t ppe sine figura lit' et h n
voluntatis dei signa dr
voluntas / et h recipit multi
citate t / quinq voluntas n
dei d3 pmissio / et operacio
ceptu et phibicio / 9silium /

pmibz intell'r id pz | magna o-
pa dm exqsita i omes volu
tates ei q go pmissio dei et
ei opacio dicantur voluntas dei
sc aug' i enchi' | no fit nisi oips
velit | vel sinendo ut fiat
vel ipo faciendo | et de hoc circa
piz illud Exo iv cuius ult-
mus est et q' mult induravit | ste
p voluntas dei dicitur ei pcep-
p'hibicio et qsilium hz etiam
i fiat voluntas tua | si i celo
i t. ¶ Circa aut has duas
portas dub' mlti' | p' cum sica
sit v' vel sicut voluntas v'
bom et ponitur subiecta dic
ac sicut subiecta voluntati | q
excepte sic no e talis diria ut
ividetur q' scdm qqe et qse et
scdm signi sic d' voluntas
beneplaciti et voluntas q e volu
tas qqe et voluntas signi ¶
ste cu diffiniat aug' de doct'
na xana signu q' p't illud
q ingerit sensibz ad facit i cog-
nicom venire | go cu pcepco
p'hibicio n sint sensibilia s
intelligibilia no sint signa vo
luntatis dic ¶ ste si signu e
mltip' et signati | s signa st
mltiplicia go et ipa voluntas
beneplaciti | et cu no sint se-
sibilia s pocius intelligibilia
no dicentur ee signa ¶ q te
que' que e vo dl volunta-
te beneplaciti | ita q' pcipit
et q' p'hibet et q' opat' unde
t' ee beneplacita ¶ ste que'
an voluntas beneplaciti recipiat

mltiplicitate | ita sapia dei
d' mlte ydee vel rones s
mltitudine rerum cogitatar
go sili' voluntas beneplaciti di
cet' ee mlte vo'tes s dm
volitor ¶ ste que' cu dicat'
i pbs exqsita i omes vo'tas ei
et dm vo'tes plalit' v' diuso-
s volitos q' sut signa dic
no'a | et ita voluntas dei dic'
mltiplex | que' q' n d' mu-
tabil' s mutacom volitor ¶
ste si dicat' s gn q' deus
mutat snam | s no qsilium et
ita vo'tas dia i snia d' mu-
tabilis no i qsilio q' q' d'
mutari snia no qsiliu ¶ ste
q' | de illis qnqz diiis | p' q'
m' q' debeat ee ples | ita
pceptu et qsilium sut v' bom
ut fiat | s pceptu e d' bo
nom ad salute | qsiliu v' bom
no nom | q' go n ponit'
duo oppposito v' malicie ut
sicut po' mt' signa p'hibico
que e qria ei q' pcipit' | po-
net' diria qria ei q' qsuli-
t' ¶ ste tres st' diie d' bo
pceptu | qsiliu | opacio | p'hi
bicio pmissio v' mali | p'hibi
cio v' mali ne fiat cu pluis
dicionis sit malu qm bon q'
bom vnus mo malu mlti
plicari | go debent poni ples
diie v' mali qm v' boni ¶
ste m' q' debent assignal
pariacoes | ita cu dicat aug'
inench' n fit aliquid n' o'i
potes si velit vel sinedo
ut vel ipo faciendo | ergo

ulr no sit il duo signa volu
tatis dic si pmissio et opatio
¶ Ite sunt in fine sent' / volu=
tates buplaciti due secuti
voluntates sic signa hac volu
tati / vna pmittes notat' a'a
faces et duo ista sunt qi qnaia
voluntatis sume et quasi ex
plicatio ei9 et effcus illi9 et
paria illi nd coet'na qt qd
in' i illa sit z i istis aliqd
z et qt qd i istis aliqd z ti a
ngm z ex sp rlmq' q ult
signa dic voluntat sunt opa°
et pmissio ¶ Ite sunt i eode
buplacitu ule q et'nu z p
ficit' et qsumat' et maifes=
tat' huis duob3 que qsequt'
i tpre pmissione et opatoe
dia ¶ Ite pceptu et phibicio
nd videt' facere dram / via
i pceptis decalogi ctinant'
viii phibicoes p viii pcept
¶ Ite nd faciut dram mot9
a et mot9 ad si phibicio e
mot9 a malo pceptu mot9
ad bonu nd differut go pcep=
tu et phibicio ¶ Ite pceptu
et pmissu qcurrit i eode ex
sicut d' exo id / eduxit eos
cu argeto et auro glo / aspor=
tate vasa egiptior sunt p
ceptu et pmissu go nd debet
distingui i signis dic volu=
tatis ¶ Ite cu pmissio non
sit sit mali ut p3 i cor vii
exo id de virginibz au et glo
virginibz pmittit' nube /
nube au nd z malu qd dis=
tinguet' a signis cetis ¶ Ite
si q pmissio d' mali cu dia

voluntas nuq sit mali no
signabit q e i dia no be
mag q nd z i ipa / Sili a
oppo' de phibicione / via a
phibicio sit ei9 q deus no
vult phibicio n mag e
signu vol dic q vo ¶ p
d' da9 q ideo nd z qsili
ignorantis / in vo e qsilia
go dra signor dic vol=
tatis no d3 poni qsiliu
g° qneru' et aiu dra
¶ Ite que' quid pdicat'
d' deus pmittit mala fi / et
pcipit mala fi aut dat
incata / si datu go datu
pdicat' de datoe / Si i d
tu / q aut / mala sunt p
oms voluntate q ipe z
no pt' ei9 pmissione q
no q / pmissio go nd z di
eou / go n° pdicat' incat
¶ Ite nd z signu sui go
pcepto phibicio et sunt si
na dic voluntatis go n si
dia voluntas ¶ Ite que' d
dinsa sunt signa tm q id' t
signatu aut dinsa / et a
ota sunt signa vo tis bu
citi / voluntas buplaciti p
e eade et vna go coe s
natu ¶ Et cu ad' sit volu
adeo vo te opacois et vol
tate pmissiois et cetis / et
ipa voluta adeo sit signa
ta huis signis / opacone / pmis=
sione etc go pta sunt sign
ta ¶ Ro sic d' Ro viii sun
id ut pfectis poaora glo
no q voluntas di d' sine
ipa qua vult que ideo

deus est sine illud q vult
s no accipi^z volutas qua vult
que sr & plct^z que bneplaci-
tu dei & disso dei vult du ap-
pellat^z / Sz go s l' q volutas
bneplaciti e volutas qua vo-
lutas signi ^z id q vult /
pr go quo vult & q vult di-
cit^z volutas s quo vult ppe
q vult e ppe s illu modu q
dt hug / q signa ire dnr ira
signa dilectois / dilectio appella^z
sic signu volus dei dicit^z vo-
lutas / & pl' pz solo adpma
sca n. ut d^z hys duobz mods
mag^r n. absicita a abactu sca
qui volutas / et ideo actq qui
e signu scie / ut d^z sca qmb
actus qui e volutatis dicit^z
volutas / pp a mediacom actq
ad vo^te / ad s Sz q volutas
signi d^z s illa rom aug^r de
doc xana / signu ^z q ppt id
q ingerit sensibz ee s sesus
n tnt accipit^z ms exterior s
& interior que d^z intlles / s du
dnr signa voe comellcos q
indicat id ee volitu vol^te
bneplaciti & quo volito sicut
i effcu volutas dei q etna
e que e ei q ca indicat^z / &
ita p modu sut ista signa
bneplaciti s. pr ipa volita adeo
cta que sut pcepto phbito
& / ad tcu q quelt signu i
tencom dicit^z volutas bn
placiti / Sz s aug^r / de tni / bn
placitu e qneta vo^tas aug^o
dt ap^q Io p^ij volutas dei

bona significat / q bon^z sp.
volitu vo^te dica cu no d^r bn-
placcs sig^cat & mobilitate
sine quiete expte volutatis
cu d^t pfca cplemeto expte
ulteriq^z l. volutatis et voliti
ut n^c defit qn fiat q vult
& pnt vult / ad qrtu no q
qrit de mltiplicite Sz q volu-
tas qua vult no e mltiplex
qmis dica possit mltiplex & effcu
sicut d^z de spu sco / sap vij o-
mnis mltiplex / ad i^d q obi^z q
sapia d^z multe ydee & rones
no^d q infinis inteoribz / ca pn-
cipm / volutas & actus eom-
libz / no i porta^z aliq mltipli-
citas expte pncipal significati
que e dia eem / nez expte quo-
tati / quota^z go i lbi q i te eo
bz aliqu ee absolutu / aliqu
ee dystinctu / aliqu ee ordia-
tu ad pp^u ul tminu / aliqu
no ee ordinatu ad sinia ul
tam / qu go quo^z ee absolu-
tu in eo no differunt res
mitates illa que quotabit ee
absolutu no potit dia pla-
lit / sine ^z q no possut dia
ples cause ul pla rerum /
pncipia / pr pncipm et ca n^c
expte significati q e dia een
n^c expte quotati q e ee
absolutu / ut se tale ul ta-
le dicit plitate / qu v^o quo^z
ee distictu ul ee ordinat
ad pp^u tminu no / dicit^z
plalr no r^o significati s quota-
ti q e i plalitate et disticcoe

sunt z q dicunt plres ydee q y
dea connotat ee distinctu et plres
rones / q ro connotat ee ordi
natu ad aliqd ne tm / vnde dicit
aug lxxxiij q. no ea ro
ne conditus e ho / qua equs /
qr no quo3 ee ordinatu ad
fine ultim q e summu bon n°.
mo dice3 plalit / q in fine ul-
timo no differunt q g volutas
tu dicat ee rerum ordinatu ad
fine ultim no dice3 . Itē plres
vo^tes ſ q d3 . volutas q deus
uult ¶ ad qnt q obz ſi ſigmu
mltiplex et signatu 8b q de
vo^te que e q deus uult tenz
ſz no de vo^te qua deus uult
ut dcm z ¶ ad sextu q que3
de mltipli^te 8b qd mltipli-
citas ſ q ſe extendit ad q
aulz plitate no r'pugnat
simplicitati die t qua z pli
tas psonas t vna ecn ſz mu
tabilitas r'pugnat / qn n c-
atue e mutal t qntu cedit
de no ee t ee nl simpli
nl aliquo mo ¶ ad ultimu 8b
q sima d3 mutabilitas non
qsilm eta diam volutate / q
qsilm notat etna dei dispo
sima no operacom reru tpa
le / tu go d3 sima mutabilis
hoc e rone operacois tpalis
no rone vo^t in illa / q no q
silm no r'spiciat tpale ideo d3
t mutabile h' g mo solum
oba eta porta dicom vo^tis
t volutate beneplaciti et vo
lutate signi ¶ ad oba nb q
dicom volutatis signi q...

ad mnm / concludu ſ q ſcd aute
h' mo mis signo q ſut b
placiti que ſut operacio pmis
sio / pcepto / phibito / qsilm
na volutas dia aut r'ſp
cit actu dei fit aut dn c
faciedi / ſi dn fit / aut g ipe
actus e bon9 aut mal9 / ſi
bon9 eius operaco e signu vo
lutatis die / ſi mal9 eius pmis
sio e signu vo^t die / ſi no m
tat3 dei e faciend9 aut g e
bon9 aut mal9 / ſi mal9 ſu
phibicio illi9 e signu die vo
lutatis / ſi bon9 aut g nna9
z ad salute et ſit pceptu il
li9 e vo^tis die signu aut
no z ncaus ſz tn qferens salu
ti et ſit qsilm illi9 z signu
vo^t die nl ſicut quida co
rexunt ſi e actus faciedi a
g z absolute faciend9 et ſi h'
z pceptu / aut absolute uit
d9 / et ſi h' z phibicio / aut e
t operacoe faciend9 nl uita
d9 et ſit e qsilm / q qsilm i
solu e r' melioris bon fac
edi ſz minoris mali declin
di ſicut r' culpe uenialis
h' mo accipit3 dicm qsilm
i scriptura ¶ alit visu z alye
ut accipia3 die / p° ſ dican
boni et mali / signu g die
vo^t aut e r' boni aut r'
mali / ſi r' bon hoc e dupr
indictando / t exequendo / ſi t ex
equendo ſit signu vo^t die e
operaco / ſi indictando / aut g
dictat3 ncaius saluti et ſit
pceptu aut no ncaiu ſz ex

pediens et sic consilium. Aliter dicendum
et melius secundum hugonem de sancto victore in
sententiis suis quod signum voluntatis dicitur
accipi generaliter aut specialiter. Si
generaliter secundum hoc signa sunt permis-
sio et operacio. Secundum operacio bonorum
permissio malorum. Si specialiter in-
delicet vel rationalis creature secundum hoc
preceptum et prohibicio. Secundum preceptum
bonorum prohibicio malorum et hoc
quod dicitur ita sit operacio dei et
permissio eius quod omnia tendunt quia
in me lignis non sit adhuc sic et precep-
tum eius et prohibicio. Secundum ad rationa-
le creaturam diriguntur hoc duo. Consi-
lium non ad quorum inter signa assu-
mendum secundum additur a magistro petro
in sententiis velut medium inter pre-
ceptum et prohibicionem sicut suppo-
situm est. Ad id quod primo obicitur dicendum
quod sicut completo anime virtutis
cognitive possibile dupplex acceptio
una in affirmacione unius partis contra-
dictionis cum negacione alterius
et dicitur sciencia cum est accepcio recta
alia que est in affirmacione unius
partis non tamen cum negacione al-
terius secundum magis inclinans ad al-
teram et dicitur opinio ita completa a-
nime virtutis motive est duplex
inclinacio. Una que est in approba-
cione unius partis cum reprobacione
alterius et hec respicit preceptum
alia que est in approbacione unius partis
non cum reprobacione alterius et
hanc ordinat consilium. Sic ergo
completa cognitive acceptionem de-
terminate que est sciencia est species ac-
ceptionis contraria secundum errorem contrarius

recte sciencie acceptioni vel mode-
rate que est opinio non species
acceptionis contraria quia error non
est contrarius opinioni secundum opinioni oppo-
sita completa inclinacio determinate in bo-
num et in quantum ordinat preceptum
est inclinacio contraria que est malum
quantum respicit prohibicio inclina-
tio in determinate in bonum quantum or-
dinat consilium non est inclinacio
contraria et ideo non est ponere con-
silio contrarium secundum precepto. Ad secundum dicendum
quod si respiciatur bonum et malum
secundum se pluribus modis est malum quam
bonum. Quia bonum contingit uno modo. Ma-
lum autem ex multis defectibus secundum si
quod bonum et malum referuntur ad
divinam voluntatem pluribus modis
est bonum quam malum. Quia bonum
quod significat divinam voluntatem aut
attenditur quantum ad id ad quod non
omnes tenentur ut est necessitas. Et
attenditur quantum ad id ad quod non omnes
tenentur ut est utilitatis vel con-
silium. Et de utroque potest considerari
vel ut faciendum vel ut iam factum
si ut faciendum sic respicit pre-
ceptum aut consilium si iam factum
sic respicit operacionem. Ex parte vero
secundum quod respicit non factum est una
sola differentia. Quia sic dicitur est consilio
non est oppositum ad ut malum
secundum non quod respicit malum factum
sic est permissio. Pluribus ergo modis
significatur voluntas divina circa
in bonis quam in malis. Ad quartum
et quintum dicendum concedo augustinum
et hugonem quod solum erunt duo sig-
na secundum permissio et operacio. Patet.

s hug9 / q duo sut signa gnalia que respiciant omne datu s opato et pmissio / et h intedut haug et hug s pter hoc addut / s pter hoc addut alia spalia que respiciant ronale datam / s pceptu phibito / gsilm signu / au die volutatis dz mltiplicari s actu i quo significat / et s hoc gnalit signa sut opato et pmissio et s vin actus ad illu cui significat / et s h mltiplica signu p gsilm phibicom et pceptom / hijs n modis significat ronabili date dia volutas / erigo data sig pmissione et opatone / s roli date soli sig p cepto / phibitone / gsilio dia volutas defugiendo p phibicone / de opando p pceptu / de eligendo p gsilm / Ad septu dd' q pceptu dz gnt et spe / gnt gphendit missione defaciedo et phibicom de no faciedo spe no accipi pro missione que e de bono faciedo / et eis opposito phibico de malo vitado / hic tn accipi spe s q dicitur g phibicom / Ad septimu dd' q motq a et motus ad s q dnr e omisse et n faciut dricam i motu s spem s cu dnr a dulsos int tenant dricam s spem s q mod' sut differentes mot9 s spem mot9 timoris et amoris / prius acordat ut motus ad / timor vo ut motu a differens tn

c terminq et motu pxim tio ris et amoris q adm dz bon differens positm ut mine' / pu tm ut no amor / mot9 au amoris tm sit bonu positm ut mino' / motus aut timor et fuge tm sit bon pnatm ut no mori / ideo n ab ex timore fugit gladim ut no moriat s h go dd' q silis e dria pcepti et phibicois / na pceptu respiciat bon positu in face bon / phibico no bon pnatm ut declinac amalo / Ad octavu dd' q i eode actu i gnie pot gcurrere pceptu et pmissu / s in eode actu i mino pot ee / vn abspoztac na sa egypcios quo ad illos no qui abspoztauerut e gnpiditate fuit pmissu / quo ad illos no / qui ex obedia erat pcepti p' / abspoztac simpr fuit p ceptu / s abspoztac sic s ex cupiditate no pceptu s pmissu fuit / gtu go ad gne actus gcurrut i eode pceptu et pmissu / s ngm gtu ad gstancias actus / Ad nonu dd' q vbu pmissiois dz mltipliciter / positive / et pnatio / positive dz p indulgecia q e ti morie boni / et sic no accipi i glo i cor vij virginibz pmittit nube' / pnative et sic tribz modis / vno mo p pnacom pene tpalis s q mod dz moyses pmisisse repudiu q no pnimebat tpaliter

depmissne

lax

s3 peccaret mortalit' / alio m°
p pnacom phibicois s q d3 i
ps trastinui glo q iratas
3 pmittit s velocem motu
ire i no phibz tcio mo d3 p
pnacom cohibicois qu cohibe
possit & hr mo d3 ppe & sic
accip3 qu d3 pmissio ee sig-
nu die volis ut dt aug i
enchi' ut sup dcm e / tbz g°
modis d3 aliquid pmitti s
qn indulget3 qn no punit3
qn no phibet3 qn no cohibe3
¶ Ad x. et xim q obi3 de p
hibicone et pmissioe dd' q
pmissio et phibicio no indi-
cant voluntate dei ca id q pmit-
tit3 et phibet3 s3 circa oppo-
situ eius / sicut p3 in phicone
qu s deus phibet flm tepti
in dico / sigat q vult nos
vin dice vel significat3 ca
id q e pmisso vel phibito /
eliat3 / sicut p3 in pmissioe
v g. deus pmittit malos
psequi bonos / e pseacoe
eliat3 q boni sint pacietes
vel aliqd aliud boni / vult
g° deus no ipm psequi s3
paciam q e pseacone elia3
¶ Ad ultima dd' q psiliu d3
dupli / vno mo appetitus in
qnsicons eius q ignoa3 sic
dt dam9 / et s hr psule e psi-
liu qrere / quo mo dt dam9
psiliu n ce in deo / alio mo
d3 psule' psiliu dare / et hr m°
d3 psiliu signu die vol et
no e ignorancie s3 sciet / tcio
mo d3 psiliu ipa disspo sui

pordinaco de agendis et s hc
psiliu no d3 signu die volu-
tatis s3 etna dei disspo s qm
modu dt grg mutat snam
s3 no mutat psiliu / ¶ Ad oba
no dca pdicacom et designa-
tom signo3 vol / Sud' ad
pm q pmissio et pcepto dei
t possunt dici duob3 modis
active / et s hc hoc pmissio
dei vel aliud e qm volutas
pmittes / neq3 pcepto qm vo
lutas papiens et sic de aliis
et sic idem sigant qntu ad
pncipale significatu s diam
dem / tn qnotant effcm in c-
atua vel s pom ut opaco q
notat effcm pcepto mssio et
vel s pnacom sicut pmissio
no cohicone / phibico fuga
aut no sectacom ¶ Alio mo pas-
sive et s hr pcepio accipit3
p re pcepta / phibico p re p
hibita / pmissio p re pmissa
et s hr n sigat3 dia aeu / s3
sig3 signu voluntatis / vel ipo
actu ut i opacoe et pcepto
ne et psilio vel i opposito actus
ut in phibicoe et i eo q elia3
s i pmissione ¶ Ad id g° q
obi3 ex auctoritate aug / q pmis-
sio dei n e ipe deus s rem
si pmissio accipiat3 passive
vin e / s no rem intelligie n
s rem / si pmissio accipiat3
active ad hnc itm vin e q
pmissio no e deus i i ro p
missionis no dt ide sic q
deus sive dia volutas imo
addit i tencom voluntat

non cohibet malum. Ad primum dico quod
obiectio est contra signum sui, iam patet. Se-
cunda voluntas signi dicitur de eo quod
deus vult fieri, quod est signum volunta-
tis beneplaciti qua deus vult quicquid
vult. Ad primum quod obicitur, multa sunt sig-
na eiusdem signati, id est eiusdem
voluntatis. Ad secundum: voluntas enim
accipitur pro eo quo deus vult
aut prohibito; si pro eo deus vult
est idem signatum per hec quinque; si non
pro eo quo deus vult non est idem
signatum; ita aliud placet deo
in consiliis, aliud in preceptis, aliud
in promissis. Hec quoque non absolute.
Ergo de diversis voluntatis in genera-
li.

Consequenter queritur de diversis voluntatibus in speciali.
Primo queritur de voluntate
beneplaciti. Secundo de voluntate signi.

Queritur ergo primo an voluntas
beneplaciti possit frustrari.
Ad quod sic: in psalmo: omnia quecumque
voluit fecit. Et constat quod intelligitur
de voluntate beneplaciti; ergo non
potest frustrari. Contra: Ro. ix:
voluntati eius quis resistet? quasi di-
ceret nullus. Preterea si frustraretur divina vo-
luntas, hoc non posset esse nisi aut
ratione ignorantie vel impotentie,
quorum utrumque longe relegatur
a deo et divina voluntate. Contra: i Thi.
ii: vult omnes homines salvos fieri,
sed constat quod non omnes salvi fiunt,
immo plures damnantur; ergo frus-
tratur et cassatur divina voluntas.
Contra etiam in proverbio et habetur prius quod
deus: volui congregare filios tuos
quemadmodum gallina etc. pro[verbium] i ait: et noluisti;
ex quo videtur quod divina voluntas
impedita sit secundum voluntatem. Ad

hoc secundum magistrum quod est voluntas
beneplaciti, et est voluntas signi.
Voluntate beneplaciti non vult omnes
homines salvos fieri, nec vere [illegible]
voluntate vero signi vult
omnes homines salvos fieri, quia pre-
cepit et consuluit omnibus omnia que
pertinent ad eorum salutem. Contra:
Damascenus distinguit voluntatem be-
neplaciti in antecedentem et consequentem. Di-
cit ergo quod oportet sciri quod voluntate an-
tecedente vult deus omnes ho-
mines salvos fieri et regno e-
potiri; non enim in principio plas-
mavit nos, sed ad participationem
bonitatis eius ut bonus. Si ergo
voluntas antecedens voluntas est be-
neplaciti, voluntate beneplaciti vult
omnes salvari; ergo voluntas be-
neplaciti quantum ad aliquid frus-
tratur. Preterea sunt qui distingu-
unt voluntatem beneplaciti dicentes
quod est voluntas absoluta et
voluntas conditionalis. Volun-
tate ergo absoluta vult solos
predestinatos salvari, quos so-
lum [illegible] sua gratia; voluntate vero
conditionali vult omnes salvari,
quia vult sub hac conditione si
ipsi voluerint. Sed contra hoc obicitur
de parvulis non baptizatis; tamen
constat quod in ipsis non est voluntas
conditionis divine voluntati; ergo si ipsos
vult salvari omnes parvulos,
constat esse falsum vel tamen regenera-
tos non est [illegible] conditione de-
pendente a parte [illegible] noluit
omnes salvari. Contra etiam obicitur quod
multi non baptizati damnantur a-
liqui causa damnationis est ex parte

puulorum aut expresse dic volunt
non potest poni expresse puulorum cum
nec boni nec mali egerint / ergo
ponitur expresse dic volunt / Sed licet quo
cum nolit omnes saluos fieri / Ad istud
in textu in negando se ipsum non potest
sed ipse est summa bonitas et summa
salus rationalis creature ergo summa
bonitate et salute rationalis
creature negare non potest / Sed de sum-
ma bonitate et communicare se omnibus ergo
quantum est de se omnibus paratus est
communicare sua bonitate et salute
ex quo videlicet aliquomodo quod vult omnes
saluos fieri / Ad illud quod Ieronimus sed dam-
li in et cum ingerit difficultate
dicit in / orum / sac quod dei voluntate anti
vult omnes saluari non in et pu-
niendo plasmauit nos sed ad par-
ticipacionem bonitatis sue ut bonos / pec-
cantes autem vult puniri ut
iniustos / sed licet ergo distinguit volunta-
tem in antecedente de qua dicit
quod est accepto ex ipso existens
et consequente de qua dicit quod est gressi-
o ex nostra causa / et licet subdidit
indispensatiua et erudiciua ad
salute / qua scilicet vult et concedit
bonos puniri ut Iob / et de-
speratiua ad finale perditionem
secundum quam vult dampnatos puni-
ri / Ad istud non quod dicit quod voluntas
consequens est eorum que non sunt in no-
bis eorum autem que non sunt in
nobis / Et patet intelligi / dubitati /
que quedam sunt bona anteceden-
ter vult et acceptat / Sed
et vult voluntate antecedenti
que non sunt premiosa et ma-
la nec antecedenter et nec conse-

vult / sic et / nec vult voluntate anteceden-
ti / nec consequenti / sed ergo dampnationem quod
voluntas beneplaciti vno modo dicitur
respectu nature rationalis possibilis ad
beatitudinem quantum est de sua condi-
cione / et hanc dicit voluntatem
antecedentem qua scilicet vult omnes ho-
mines saluos fieri / quia de voluntate
eius est ut de natura condicionis
eius sit homo ordinatus ad beatitu-
dinem / alio modo est respectu meritorum
quorum est ex nobis / et licet dicitur volun-
tas consequens / quod scilicet non vult omnes
saluari sed solum illos quorum
merita exigunt salutem / Sed con-
posita verba damasceni / dubitatur vel
tripliciter primo cum in diuina voluntate non
sit prius vel posterius / secundo quare con-
uenit assignantur due volunta-
tes in antecedente et consequente / Ad istud
quare ponit ipse eorum que sunt in
nobis / et eorum que non sunt in no-
bis voluntate dei antecedente-
te / eorum non que non sunt in
nobis voluntate consequente / Ad istud
cum voluntas antecedens et consequens vi-
deatur esse respectu bonorum quorum
deus est auctor / ergo videtur quod nunquam
sit voluntas antecedens / Ad istud cum vo-
luntas sequens sit concessio ex
nostra causa sicut ipse dicit / sed nostra
causa est respectu eorum que sunt in nobis
ergo voluntas consequens est respectu
eorum que sunt in nobis quod licet
quarto videtur contra illud quod dicit postea
quod voluntas sequens est respectu eorum
que non sunt in nobis / Ad istud in
nobis est benefacere gratia assisten-
te / male gratia desistente / sed

ad hoc sequitur pena aut premi
um | ergo in nobis est saluari uel
puniri et quod non est causa propria ab
intra est effectus proximus quibus ergo
uoluntas quibus est causa que sunt
in nobis ¶ Iste dubitatur de hoc
quod dicit quod causa que sunt in nobis
non est uoluntas aues uel quibus | ita
dicit augustinus in euch' inchil sit si-
ue bonum siue malum quod ipse
fieri non uellit | tunc ergo si deo sit
sufficiens uoluntatis dico in an-
tecedente et quante uult mala
fieri uoluntate antecedente uel quante ¶
Respondetur quod uoluntas beneplaciti non
quam frustratur sicut dicit quod
apostolum beatus augustinus | Ad id ergo
quod obicitur ex auctoritate apostoli uult
omnes homines saluos fieri respondetur
multum | primo modo secundum augustinum in euch'
augustinum
ut intelligatur sic | uult omnes
saluos fieri id est nullus saluatur nisi
qui uult saluare | in quantum modo
accipitur illud Iohannis i illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum quod sic intelligitur | non
quod nullus homo est qui non illumine-
tur | sed quod nullus nisi ab ipso illu-
minatur | ita et econtra parte in-
telligendum est | et est exemplum augustinus in li
de vocatione sanctorum | si esset unus
solus magister in una ciuitate
qui doceret pueros | possumus dicere
quod iste magister docet omnes pu-
eros huius ciuitatis | non quod omnes
doceantur | sed quod nullus docetur nisi
qui docetur ab ipso sic ex parte ita
unus est qui uult omnes saluos
fieri | non tamen omnes salui sunt | sed
qui salui sunt per ipsum saluantur
aliter respondet augustinus in euch'

distinguens hanc | uult omnes h[o]-
mines saluos fieri quod potest fieri d[is]-
tributio pro singulis generum
et hoc modo falsa est | uero non uult
singulos homines saluos fieri | uel
potest fieri distributio pro generibus sin-
gulorum et hoc modo uera est et intelli-
da ut sit sensus uult de omni
genere hominum saluos fieri | et sic si-
mile mathei xxiii decimabitis
olus id est omne olus generis non
singula olera decimabant
que in diuersis mundi partibus o[ri]-
untur ¶ aliter secundum damascenum sunt sump-
tatum est uoluntate antecedente
uult omnes saluos fieri | uoluntat[e]
autem consequenti non ¶ Et ad primum quia
queritur utrum uoluntate beneplaciti u[e]-
lit omnes saluare | potest hoc est respondendum
uera uoluntas beneplaciti potest
fieri possibilitas rationalis creature
ad salutem quia quedam possibi-
litas est in ipsa et hoc modo uoluntate
beneplaciti uult omnes saluo[s]
fieri | alio modo uoluntas beneplacit[i]
dicitur respectu effectus salutis que red-
ditur a deo rationali creature premi-
tis | et sic uoluntate beneplaciti non
uult omnes saluos fieri sed solum pre-
destinatos | primo modo dicit damascenus
uoluntate antecedente | et hoc ratione
bonitatis que est in deo | secundo modo
dicit uoluntate consequente secundum rationem iustitie
que respiciat merita que sunt in
nobis uel a nobis | patet ergo quod sic
implicatur uoluntas dei benepla-
citi siue dicatur aues siue qui-
bus non respondetur ad illa auctoritatem

uocaens uolui congregare filios
Sed aut aug. et euch' expo. sit
quotiens congregare uolui si tu et
uolusti n. qntq congregaui nontemen
sup efficati te nonto fecit nd n
Deo sensu dicim et qui deus uoluit
congregare filios isrl / et non fuit
qm quod uoluit qz ipsa uoluit
potuit illa q... ab ipso filios
uos colligi sed noluit / qz inuo
lente filios eius collegit omis
qm sicut aliqui dixerunt ¶ ad
id quod dicunt alii quod de uolte qdli
pot intelligi / non de volte ab
soluta dicit quod sic pot dici / sed q
deo non pot talis apponi / uolt
omis saluos fieri quantum in se est
uel si sunt digni uel suscepti
biles salutis quadmodum illuminat
omne ho. ve. in h. m. quantum est de se
qm est illuminabilis uel suscep
tibil illuminacois sic e mult os
saluare quantum est in se qm sunt
susceptibiles salutis / sed paruuli
non sunt susceptibiles propter culpa
originale / qz quo illis non sua
t. qdito ideo non qsequitur effectu
salutis / et p h' ... ad id
quod quereba. que est ca dapnacois
pueroro / ca in no et ex
pte uoluntatis sed expte coris
qz qtheit' ex massa peccati
¶ ad 1m quod obr quod negare se ip
non pot sic intelligitur et ut q
dicit non posse non dicat necessita
te qua astringatur sua bo
nitate qiticar sed in mutabili
tate sue libertatis qua quantum in
se et paratus est qtrare nisi i

pedimetu expte suscept' inue
nerit ¶ ad illa non que que
runt. circa verba io da. pordi
ne Rnd' ad primu quod obiat quod
non debent ee signa diuine volu
tatis / ants et quod / dicit quod ancec
dentis et qsequen non dicuntur i diuina vo
luntate ro. prioritatis et posterior
tatis in nobis voluntas in ... ants
d. r. boni antecedente collati no
bis non ex merito nro / voluntas
qns r. boni quod est nobis qferend'
ex merito nro ¶ ad 1m quod querit qr
ponit eorum que sunt in nobis et
eorum que non sunt in nobis volu
tate antecedete / eorum non que n
sunt in nobis volutate qnte
Rnd' p. cata r. naturalis exit i
ee ordinabil ad salute p...
libe arbitrii / deinde et usus li ar. / et
non e remuneratio li ar. in nobis
an non est qstitutio nri arbi sed
a deo et / sed remuneracio nri ar
s. glia a deo et / modm et i no
bis s. usus li ar. / voluntas g.o
ants e r. qstitucois li ar / volun
tas qns r. remuneracois li ar / q.t
usus li ar aut est bonus aut est
malus / si bonus illu respicit diuina
voluntas / si malus / illu non re
spicit diuina voluntas qz illius n
est ca / voluntas g.o ants e r. bo
usus / voluntas g.o dei s. quod est
ca eorum que non sunt i nobis
dicitur d. ants et qns / s. quod e eorum
que sunt i nobis solu ratione m
s. ants ¶ ad id quod obr qr no
d. utraque ants Jam appet Rno
quia ants d. rone boni qdicois
quod precedit et r. qfectois uolis
ad merend' / qns no rone rebu

tois que ɔsequntur ɔdicom et
intu / ad 1d q obz q uolutas
sequs dz dia eoz que sut a no-
bis / sz h qr e ɔcessio contra ca
dd' q ɔcessio contra ca dr uo
lutas que que rspuat rlbu
tom et pmu / no qr fimg ca tl
lig s solu a h' no ozdo ut dica
t uolutas seques que e r boi
sequtis intu nrm / qmis an
uos fimg nri intu ca no tu
ghe que ɔsequntur ad intu
nrm / nram go cam ibi dt
nrm intu / ideo no q uolu-
tas ans dz r bom q antcedit
nrm intu / antcedit an nrm
intu bom dnus / vnn q non
z a nobis s ɔstuto nri li ar
ad q e ex nobis s ɔmg ha-
adgram / ideo go dz uolutas
ans r eoz que sut a nob
a r eoz que no sut a nob
Volutas vo qns dz r bom
q ɔseqt nrm intu q e bon
rtbutois et ideo dz eoz que
no sut a nobis / ad 1d q o-
biat q a nobis e bnface et
male / et ita saluai et dapnai
q a nobis e saluai ut a ca
intos ul dissponente no ut
a ca agente ul efficacte / vn
no valz ar s nos fimg ca p-
mi / qr nos fimg ca sedi / qr q-
nis ordinem ad nrm intu
sicut ca efficacs / intu tn nrm
no ordinat adpmu ut ca
efficacs s ut ca adsna caz
finale / h' z a vone cae dis-
ponetis ul intori / s ipm
pmu est finis intu nri
ad ultm dd' q uolutas

dei / s q dz malor no dz uo
tas bnplaciti / s solu signi
mala .n. no fiunt uolutate
bnplaciti dei / s uolutate si
ni q dz pmissio / et ideo no
fiunt n vote antcedete n
vote qnte qr hec nocant uo
lutate bnplaciti / aquilta a
querenda sut de vote bnpla
citi s ɔpacom ad rpbom ex
cecatom / obduroni / que ɔpe
taus inqone de rpbone de
tmiata sut
C
Q om ɔrendu e de signis
volutatis dic in spali / p
p de phibicone et pceptoe
s de pmissione / tcio de ɔsq
acone / nia de ɔsilio satis pat
bit hys de tctatis / pmis
g que a fiml de pceptone
et phicone dia / et queredu
sut ca / p an possit pape q
no mult / et phibe qd mult
s an possit pape ɔtn me
nale / tcio an possit pape
aut phibe ɔ nis moale de
calogi
q
Q uantu adpm obz sic ge
xxij pcepit deus abrahe
q imolaret filim / a an nolu
q imolaret / g go pcepit q n
luit / Si dicatur q no pcepit
imolare s q ɔpareret admolt
dm / et ut adofferend' tollere
a hoc bn nolebat deus / g ɔi
h' obz adhec in glo · pmi
sione pmis pat tenens qi
pcessit optebat implere qm
deus iubebat occide no h
sitabat q sibi reddi potui

immolatus quem deus potuit non
separatus ergo precepit deus abrahe
ysaac immolare quod tamen ipse nole-
bat ¶ Quod autem deus precepit abra-
he quod noluit aut quod noluit non
quod noluit quia revocavit ergo quod no-
luit ergo aliud fuit in signo ad
in voce sive ad in ore aliud in
mente sed quando sic est duplicitas
ergo in deo fuit duplicitas sed hoc
est inconveniens ¶ Iste apud sive precep-
tum est signum voluntatis dico quod aliud
quod preciperet sed ipsum fuit de immo-
lando ysaac ergo si non vellet
quod immolaretur esset falsitas signi
et mendacium in deo hoc autem est in-
conveniens ergo precepit quod noluit ¶
Solo dicendum sicut dicit ambrosius
in libro de patriarchis quando aliquid
iubendo significamus velle si
quod tamen si nolumus sed tamen experimen-
tum obediencie querimus sicut et a-
braham a domino temptatus legitur
et iussus filium immolare quem deus
a deo nolebat occidi et hoc probat
ambrosius quia dixit ei dominus non
mittas manum in puerum et af-
fectum in consilium non factum exegi
temptabat affectum patris si dei
precepta preferret filio ex quo ac-
cipitur hec distinctio quod est preceptum
probacionis et est preceptum execucio-
nis et multi quod in precepto pro-
bacionis significamus quod si nolumus
sed tamen experimentum querimus in
precepto execucionis significamus quod
si nolumus unde in precepto proba-
cionis est voluntas de probacione ad
actum solum et non de actus in
probacione in precepto execucionis

est voluntas de in probacione actus
preceptum ergo quod fecit deus abrahe
fuit preceptum probacionis non ex-
ecucionis unde nolebat nisi quod
pararet filium ad immolandum sic
et fecit ¶ Sicut hoc dicit ambrosius affectum
inquisivi non factum exegi et sic
non precepit nisi quod noluit ¶ Ad id
quod obicitur de duplicitate respondent
distinguendo quod est quedam duplici-
tas in intellectu ut large accipi-
atur intellectus et sic in interpretativa
talis est in indicativis locucionibus ut quando
quando cogito in intellectu de aliqua
re quod sit et dico quod non est nec es-
se contrario dico ei quod cogito et ideo
quia ad eandem unum pertinet re-
spectus contrarietas duplicitate facit
ut in optativis locucionibus ut si di-
cam utinam legerem et per hanc locu-
cionem significatur desiderium legendi
sive voluntas unde si non est volun-
tas legendi operacione eiusdem
nis sed affectus est contrarietas et ita
talis duplicitas sic autem non
est in dicta voluntate iste sic op-
tativum significat desiderium ita
imperativum signat imperium ex parte
precipientis ut cum dico occide
illum ipsum autem verbum significat ex
natura sua occasionem modus autem signifi-
cat ipsum ex parte precipientis et
ita significatur in re imperare de occisione
illius ¶ Et notandus est ordo iste
primus enim est opus racionabilis
et post nocius tamen irasabil
cognoscat in quod optat quid et
post voluntate sed imperium nullus
in recte imperat vel ad aliquid vo-
litum et ideo imperium quod est volun-
tas in racione signat voluntatem

pambula ipantis / et uolutas
sp est ct actu ipandi et no sp
ca ipatu / qz no sp z illi q i
pat / sz accipiat ita / illo au sit
ipiu / dd go q uolutas dm fu
it ut apparet ocide no ut ocei
dit / Cad ad dicit q verba du
plico hnt sesu s q facit et
i quo fnt i pcepto go sp dz
attendi sesus i quo fit / si no sp
sensus qm facit / vn obedie
z sp pceptu i sesu i quo fit /
et no sp i sesu q facit / vn mo
h sumit quedam decretalis q
i di pcepto q licz distincto le
gitime exceptiones sut ad
mittede / sicut go i uolutate
dm erat q abraha appareret se
ad imolandum filiu / ita i hoc
sensu addit ei pceptu et no
i sensu qm faciebat et sic n
fuit falsitas nec mendaciu i
ipo / necz i signo sue uoluta
tis / Sz adhuc obz sicut prius
dcs pcepit q abraha ocideret
et verbo pcipiendi significauit
se nolle h pceptu n signu z
uolutatis ei qui pcepit et
no uoluit h go dupl fuit
(C)ote cu uiros ordinate sunt p
ius est opus rome i cognosce
do deinde opus uolutatis in
optando / tuo opus irasabil
i ipando nllo in ipat n ob
aliq uolitu go ipiu e signu
vol cta aliq uolitu / et in q
potius de ipo ipato qm de a
lio / go ipando significauit se
nolle aliquid q ipabat et n
nolebat / go in dupliatas
(C)Ad 2m dd q ipiu signu est
uolutatis ei qui ipat et
no sp signu e uolutatis de

ipo ipato / vn dcs q h z fla
verbo pcipiendi significauit s
nolle q pcipiebat s abraha
imolare ysaac / quicz n verb
i ipandi sigt uolutate ipa
de ipo ipato ut i pcepto o
eacois ut si dicam suo fac
igne et re uera nolo q faci
et igne / aliqn sigat uolu
tate ipantis no de ipo i pc
to sz de aliquo i ipato / et te
no z ipm sz de aliquo i ipa
et te no z ip ipatu uolitu
h se sz aliquid i ipato impli
n tasu ita e q uolutas ipa
tis no fuit de ipo ipato s
de aliquo i impato / et hc ap
z i pcepto pbacois / si aut n
uolit qd pcepit h se sz uel
aliquid i illo q pcipit q
e i illo et q actio z i illo
pn dna e aut h duo uol
le imolare ysaac et appare
se ad imolandum / vo n i
molare ysaac actio ptinet
nolle imolare ysaac / na pp
h facere aliquis opulsus sz i
imolare ysaac actio e appare
se ad imoladu / et hanc appa
no uoluit dcs / sz no uoluit
actu i molandi / vn fuit ibi
duo de quibz dz uolutas / p
mu e ipiu imolandi ysaac
uoluit n ipare q impauit
altm z apparo ad imoladu
tu z q no fuit uolitu h se
s actus i molandi / h se dico
qz in illo ad uolut no i q
fuit qi ipatu et e qi int
dca duo et s h no ualet i a
2o / pcepit ymolacom ysaac
et no uoluit illa go fuit du

et h' q' noluit ad i illa s. ppa
com et si addat q' significauit se
nolle imolacom illa negacio
z q' no significauit h' / tu bn gce
dimq q' abraha credidit q' deus
nollet ipud tunc si actu imo
landu ysaac et ita plus fuit
inote rapietis q' papietis /
et p h' pz solo adsequente ob
iectoz si qua opt q' i precepto
illo fuit signum fili / Vn no
q' aliter z i optatiis locucoibz
ut si dicet ut ma occiderz y
saac / verbu n optandi ppe et
directe significat optacom sine
vote de illo q' dr optari / et si
no optat i ibi duplicitas / v
bu au i pandi s' se et direc
te no significat volutate / s' ex
ppa significacoe significat i
piu sicut ex ppa significacoe
optatm volutate / et ideo sic
optatm no pot significacoe vo
lutate .i. de eode q' dr opta
ri ita verbu i pandi no p
significare ipiu de alio q' de
illo q' ipat / s' ca eiq significa
no sit ppa et directa duote
no e mirum si significare pot
note no de eo q' ipat sed
de alio

Deinde que' de possibilitone
in au q' deus precepit
q' no noluit ut viij sup id
inde nemin dixis / glo tacere
insisit n tn tacere potuit no q'
noluit q' no potuit s' dat ex
ut sui i magnis que faciunt
tace nolint et tn no dr ut m
q' id pmulgauit s' au i. d
q' egressus cepit pdicare et
diffamare simone / et dr ibi
glo no q' noluit q' no potuit
q' oia quecuqz noluit fecit / s'

docet ura beneficia Rpmi no n
tm o beneficia pecunie s' i gre
ex glo au ut q' precepit q' no
noluit / q' ex quo oia quecuqz
noluit fecit / et ipud fecit u
z q' no tacuit / go n noluit q'
taceret / iste precepit tacere aut
go noluit tacere aut no no
luit / si noluit tacere / et effectus n
z secutus q' iste no tacuit go
noluit q' no potuit / s' h' ee n
potest / ergo i ultate no noluit
tacere / et precepit tacere go precept
q' no noluit go duplex fuit
si precepit q' n noluit / go h'
preceptum / iste que' qualiter i
telligatur glo ia sup ut tacere
illiq sit ce si .n. insisit et no
potuit tacere go precepit q' no
potuit s' et ita i pole / Dz g
h' z sequens glo / que dt no q'
aliquid noluit / et no potuit
go precepit q' potuit et ita po
Vno ex fine glose pz solo
q' dr dat ex ut sui i mag
nis que faciunt latere vo
lint / s' ut psint aliis pau
dant minus / p h' pz q' fuit
ibi ad qd noluit s. tacere qu
tu ad laude sua ptinebat
i quatu erat h' et de aliis da
bat exemplu / et h' dicit ia
ps ut sui i magnis que fa
ciunt latere nolint / et fuit ibi
q' noluit s. no tacere s' pdica
ri ad pximi utilitate et dei
honore et h' dt illa ps / s' si
psint aliis pdant innua
pnu dt quatu ad sua lau
de / s' quatu ad pximoz uti
litate qua probabat / ad h' go

q obz tacere illi q fit / et tacere non
potuit ergo insistit in possibile / Ad 2m dicendum
q non sequitur / quia non consensus eius fit
tacere fugiendo propriam laudem q non
potuit utiliter fieri contra ad proprios
utilitatem et q non potest utiliter fieri
dicitur sicut nos non posse fieri licet alias
esset possibile / Unde dicitur postea non
ad noluit q non potuit voluit
autem q potuit / Voluit enim sic predicare
ad proximi utilitatem et
dei laudem / Item ad 3m q obz
preceptum tacere / ergo preceptum fuit
signum q voluit illud tacere / et
noluit oppositum eius q est tacere
quia noluit clamare / ergo fuit
duplicitas / Ad 3m iam diximus
supra q preceptum licet sit signum voluntatis
/ non tamen semper est signum eius
q precipitur / sed signum est q superior
aliquid voluit circa illud / Unde
quandoque non sunt sicut quando voluit
sic contentum ad hoc / quia aliquid in
illo vel circa illud est volitum
simpliciter autem non / et ita est hic / nam
tacere fuit volitum hic sicut quando
sicut quia ad proprie laudis vitationem
oppositum eius scilicet non tacere et predicare
volitum fuit simpliciter propter
proximi utilitatem et dei gloriam
/ Item preceptum fuit leproso ut
taceret / et fuit preceptum obligatorium
maxime cum esset liatum
q precipiebatur / q patet abraham
tenebatur occidere filium ex
precepto domini quia preceptum erat
obligatorium / et tamen quia credebat
deum nolle id non tamen ex
precepto sicut expressa sua tenebatur
sicut hic malum erat in genere

ergo sicut ad id tenebatur abraham
ex precepto / ergo multo magis tenebatur
leprosus / Quia tenebatur
ex illo precepto tacere et non tacuit
ergo transgressor fuit precepti
ergo peccavit mortaliter
et patet ratio ita etiam in textu hic ait
et contra glo que dicit quod preceptum
tacere / q tacere non potuit / ergo
imputandum non fuit et in eo
maius bonum provenirent ex
manifestatione quam extitit in
tate / Item respectu caritatis
hoc fecerunt talia / unde super locum
illum nec ipsi egressi ceperunt predicare
/ non possunt tacere merces
bonis gratie recepte ergo q non
peccaverunt / Item voluntas
dei fuit q non tacerent sed q
clamarent / obediendo autem voluntati
superioris satisfacere / ergo
non fuerunt inobedientes ergo non
peccaverunt / Ad 1m dicendum q ex
precepto tenebatur tacere / sed postea
deo inspirante intellexerunt causam
precipiendi scilicet vitationem laudis
humane intellexerunt / intellexerunt
etiam et utilitatem futuram / aliorum
ex predicatione sive ex manifestatione
/ et propter maiorem fructum
preceperunt deum sic nolle licet
non deceret eum dicere / multa enim
nolumus dicere tamen erubescimus
et in dicere nos non decet et
non deus nec leprosus nec ceteros precepto
cassere / et non habet pro dicta cognitione
tenebantur tacere ex precepto et
non tacuerunt / ergo transgressi sunt
quia addendum esset et voluntatem
deum non intellexerunt / tamen dicitur

go tenebant[z] tace q dni no ad
uerterunt dm vot / vn ele
gant dcm z iniustu iniusto qri
n z / qm iniustu z tace q p
ceptu z et iniustu e id pdica
re ad laude dei / Ite sicut
ritas tenuit duplicitate i
verbo ita et iniusto et in signo
qz i fas loquimini suo mo sic
et verbis / quer[z] go de h q de9
nr finisse dns i fco hic ult
v finxit se longi9 ire / Ite
q illa fic9 dcta z excepte ei9
s excepta accipientis in hm /
q ostendit se longi9 ire oste
dit qm q ita fuit postea
s q longe ivit ab eis / s no
tc ipi au accipiebat q tc
loge iturus ab eis / s q plm
et ita excepte accipientium et at
tende q hec e dns / ostendit
se tc longius ire ab eis qz li
tc pot detrae le iturus z
sic e ffla / nt pot detrae
le / ostendit et sic va / vn dd
q figrauit se hre in pposito
iter ulterius ut figuraret q
in v'ine no fuit qplecio
s optinuit seq ascensione et
h dicat aug' / et ita fuit vm
sigrm s aliq ulti9 / vn ipe
post euanuit ab oculis eo8
ad h designandu q no eet
diu cu eis qntu ad qusatoz

Sedo quer[z] an possit deus
ppipe qt lege nale / Ita
q sic ero qm ois aia ptatib[z]
sublimioribz et glo / manda
tu superioris soluit mandat
inferioris inferioris / s lex etna
superior z lege nali / go soluit
madatu legis nalis / go deus
pot ppipe q lege nale / Ite
anselm i li / E deus hoc nt decet
qt aut iniustu n q deus vult
si go vult aliquid id z iniustu
go si pcepit qt lege nalem
illud z iniustu / s qtrid' z iniustu po
test ppipe go q lege nale po-
test ppipe / qt caus pcipit su-
a i honoratoz pcipit q se / si
go deus no potest ppipe q se
no pot ppipe sua i honora-
tom / s i honorato dei eet in
catura no subiceet[z] cator go
no pot illud ppipe s h z de
lege nali et mandatu ei9 s
q catura obediat et subiciat[z]
cator / go no pot ppipe q lege
nale / Ite i li deregul theo
9e su[z] qda ppo ab aug / q c
ator nc n faciat qt nam / et
sic facet qt se / et sicut se ht
cator ad nam sic lex etna
catoris ad lege nc go cator
p lege etna no pot ppipe
q lege nc / Dolo dd sicut h
bo yi qt nam insecuti9 eo
ibi distinguit[z] qt nam tplr
et sumit[z] distinctio illa ab aug
q faustu id ee qt nam dupl
aple q e q qsuetudine nc q
noticia huana qphendit et
q surculus fructu ferat ra
dicis i origi h ut oleast
insertus in olea no oleastoz
bacas / s olive pinguedine
ferat / et h no face qtra
nam e face qt nim insita
nc s q n[a] appellat[z] nalis
ius ut principium nale indi-
cat caracone q e pm motu

t quietis / sicut ignis q fat
sursu et li lte nale vim sibi
indita qt nale possibilitate
indita / ut de illa possit de9
face quicqd vult et qutu ad
hanc dt aug ibi deus cator
et cditor om nam nt qt naz
facit id n est cuiqz rei nale
q ille facit aquo oes modg
nus / et ordo ne / alio mo dz q
naz r. i. qt sume ne lege / et z
suma na que z indes regu
las alias nas et declar dt
q illa no sume ne lege a
noticia humana remotam ta
deus nllo mo facit qui qt
se ipm no facit / lex go nal
potest dici nl f illas suma
naz indes que regulat ab
et sic q lege ne no potest
deus / q ls na suma idem z
q ipe nl lex ne pot dici f
ordine catue ad catore f fb
iector ut de ea faciat cator
qcqd vult / et ei obediat n
nl velit ut irronalis nl uo
lutaie ronalis / et qt hanc
sile no pot / sicut nez q sent
nl pot dici lex ne lex f ordi
ne cursus ne indici / et h n
qt lege ne pt pape / ad p. obm
intellud f hm v. qui distigt
ncom tplr et ibi idez z ncom
q pceptu dicens / ncom intll
tria subdidit stabile et mo
labile pme et mobile / qnqmu
tabile stabile q ita e ncom
ut no tuz hom illud mu
tae fas sit nisi solis dispe
satoib; mystroz dei ut regu
le scor et ecclastica instituta
ncom et mobile intelligo q

no abhoie institutu f diuis
pmulgatu n ab eo qui tdid
mutari oio no patit / ut no
ocides / no mechabis / no fur
tu facies / ncom i gmutabil
m qsenciens qui q ita gpat
dia roe firmatu ut ulla
extra possit ab ipo deo ali
quaten9 i mutari ut man
data caritatis / et mandatu
pme tabule ppape go q cal
tate / nl fide e pape q le
ge ne q e ipe et ideo adto
lia no pot se extendere dim
pceptu / nl phibico ut q pa
piat qtria ipis / nl phibca
ipa / ad pam rom dd q no
pcedit ro illa sicut n e ipa
si ho est / e ronalis go si e
ho mortuus e ronalis / licz
n ronale sequat ad hoiem
tu no sequit adipm tetatu
qo pam rom / mortuu aut
hit hoiem qo rom pam / eo
de mo dg q ad diam volunta
te sequit ipsu ee qui non
addit ei aliquid q trahat ip
qtra pam rom f cu dz de9
vult ppape qt lege ne / si
lex ne pparat fo et tuo
iam ths qo roz pam

Cirm quer an deus possit
ppape an phibe q ius na
rale decalogi / et maxie qt
pcepta fc tabule / ad q sic ar
sel. i li cur deus ho / et aug
i li de li ar libertas no z n
ad id q expedit nl decet / go
si no decet dm aliquid i or
dinate age n faciet h ex
libtate / z silr n decet ip

pape inordinate / g° si no p̄
face n̄ q̄ libm est et deces
ꝯtat q̄ no pot malū pape
cū no possit papi n̄ i ordi=
nate g° ista fornicari / occide
furtū face cū sint mala de
se no potest ista pape / et sic
no potest pape ꝯtra p̄cep
ta decalogi que sunt no for
nicabis no furtū facies et
Cōtra isto ur̄ q̄ no possit face ꝯ
id no flm testim dices / qm
deus no pot pape ꝯt sua vo=
lūte sz ipe no pot nolle flm
sic dt aug ꝯt faustū / qm n̄
z in dei vol^te ut i eo sit aliqd
flm / qz vm z et g° n̄ pot p̄
cipe ꝯt h^c p̄ceptū no flm tes
timoniū dices Cōtra isto ur̄ q̄ n̄
possit pape ꝯ h̄ p̄ceptū no
occides / sicut n̄ pape pot for=
nicari nec mechari qm occide
dt deformitate sicut fornicari
g° si no pot illa pape n̄ ist^d
qz deus no pot pape defor=
mitate Cōtra ꝯcupiā alicui a=
nimū a bono i ꝯmutabili / sz
deus n̄ pot pape ut aliqua
cābia alterat^z ab eo g° non
pot pape ꝯt h̄ no ꝯcupisces
Cōtra filius ē deformitas in
futū et incoitu cū aliqua v
gine / qz impt^oz usurpat^z
res no sua / g° sicut no pot
pape coire cū vgine ita n̄
furtū face Cōtra furtū dicit
ꝯtrectatom rei aliene si aū
dn̄s aug res sūt nellot q̄ n̄
eet ibi ꝯtrectatō rei alie
ne sz p̄ie no eet ibi pcom

in ꝯtrectando / g° silr ur̄ q̄
de vo^te dm insticia ꝯtez sta
et de hac / dicit ansel cū pu=
nis malos iustū ē qz illoz
meritis ꝯuenit / silr expte tuie
distinguendū q̄ dr̄ multiplr
vno mō large / p̄ue ꝯssime
et sic iusticia dei appellat^z sup ha=
bundātia sue bonitatis et pieta=
tis in erogatone boni / s° mō
iusticia dr̄ ꝯu^t que ē i erogato=
ne bonoz sup^u exigenciā meriti
sz qd dq̄ q̄ bonis dat premia
sup^u ꝯdignū / malis no pena
citra ꝯdignū / tercio mō dr̄ iusticia
dei stricte que s̄ ē in erogato=
ne libali boni debiti sic dq̄ q̄
dn̄s q̄uq̄ saluat et ꝯtractu
qz meruit / adhuc tn̄ libalit
et misericordit saluat / et hec
iusticia solū z impmiando bonos
et dedit^z / h̄ ex opposito ꝯt ius
ticia stricte sūpta que ꝯi=
o solū z impuniendo / dd g°
q̄ ꝯtingit ꝯpa^t iusticiam et
iusticiā sz latitudine sua et
ꝯualitate / ut s̄ sint in eod
gradu / ut iusticia large ꝯpa^z
ad iusticiam large / et iusticia stri
stricte ad iusticiam ꝯct / et sic sz
in eode p̄oz ē intencio iusticie
qm iusticie q̄ pz ꝯiusticia n̄ lar=
ge sūpta ē ꝯdecencia boni^s
diē / iusticia large ē sup habū=
dācia pietatis diē / sz p̄oz est
ipa bonitas qm ꝯdecencia bo=
nitatis qz n̄ bonus sum̄e ideo
decet ei face q̄ facit et inde
iusticia et n̄ eq° / tercia expeo q̄
summa z bonitas et sup excelles
explh̄ ꝯuenit ꝯdecencia / xxn

dr anselm. iustus es, non qr nobis
reddas debitum, sed qr facis quod de
cet te summum bonum. Et ita iusticia
large nascitur ex iusticia large sump-
ta. comparando diuinam iusticiam sumptam
generaliter ad iusticiam sumpta generaliter pro-
ut est intencio diuina, qr quod deus re-
muneret super meritum sed ex excepte
sua scilicet ex condecencia sue bonitatis
super excellentis. Et ipsum diuine
ideo generaliter dicte, quod autem re-
tribuat secundum merita sed contra excepte iusticiam
proprie aut contra intencio ideo que
omnis est excepte ipsius qui quem
omnis secundum excepte iusticiam. Similiter compan-
do iusticiam stricte sumpta ad
iusticiam stricte sumptam prout est inte-
ro diuine que est in puniendo
quantum iusticie quem impuniendo
qr omne punire ideo ordinatur
ad premiari, qr puniendo malos
ordinatur ad premium electorum et aug-
mentandum sicut autem comparemus iusticiam
et iusticiam non secundum equalitatem quam-
dam ut si comparemus iusticiam ad iusti-
ciam prout est superior sine in su-
premo gradu quo dicitur large et
iusticia generaliter, sic sub iusticia prout est
ex iusticia non large sumpta nas-
citur iusticia generaliter sumpta, decet enim
sua bonitate quod puniat ma-
los citra condignum. Et sic intelli-
auctoritas anselmi supposita. Unde ex
iusticia large sumpta nascitur
iusticia et iusticia generaliter sumpta. Similiter
ex iusticia generaliter sumpta nascitur
iusticia et iusticia secundum quod sumitur
stricte quorum primum scilicet iusticiam
in premiando bonos. Alterum scilicet
iusticia que dicitur seueritas in pu-
niendo malos, ex hoc enim quod re-
tribuit secundum exigenciam meritorum,

conuenit quod bonis bona malis
mala retribuat. Et propter hoc patet solucio
ad omnia obiecta

Deinde queritur si in uniuersis
operibus dei sit inuenire mi-
sericordiam et iusticiam. Et primo quo-
quantum ad opera creacionis. Secundo
quantum ad opera reparacionis. Tercio
quantum ad opera retribucionis

Quantum ad primum sic probatur: in v-
niuerse uie domini misericordia et
veritas, uie autem domini sunt opera,
ergo in uniuersis operibus domini est
inuenire misericordiam et veritatem. Ergo
et in operibus creacionis. Item glo[ssa] in
misericordiam et veritatem manifeste nobis
exhibet que duo tamen in
omni opere domini simul sunt et si
non nobis manifeste appareat.
Contra iusticia dei dicitur tripliciter. Uno
modo respectu exigencie meritorum scilicet secundum quod
retribuit unicuique secundum meritum. Alio
modo respectu in plecionis promissorum.
Et sic dicitur facere de iusticia quando im-
plet quod promisit. Tercio modo respectu
exigencie perfectionis cuius scilicet dat
unicuique perfectionem secundum naturam ex-
igenciam et continuationem et regimen
secundum hoc dicitur iusticia dei respectu perfectionis
creaturarum et regiminis continuacionis
earundem, sed in opere creacionis nullo
istorum modorum est iusticia dei
tum quia creato sit eductio de non es-
se ad esse, ergo in operibus creacionis non
est iusticia dei. Item creatio super-
pos[uit] iusticia respicitur ad iusticiam
sed ubi ponitur simpliciter non esse
non est beatum nec miserum ergo
in operibus creacionis non est beatum nec
miserum ergo nec iusticia
complectio et perpetuis 183

181

Queritur iterum de operibus recreationis utrum in illis ponenda sint simul misericordia et iusticia sit in incarnatione que est opus recreationis ¶ Ad quod sic Secundo post dicto tertium christum ministrum fuisse circumcisionis ad confirmandas promissiones patrum gentes autem super misericordia honorare deum multi dicere quod christus iudeis fecit iusticiam quia ipsis erat promissa veniens et per impletionem fecit iusticiam ¶ Sed fecit eis misericordiam quia promisit incarnationem sed gentibus non fuit promissa incarnatio ergo ex misericordia fuit illis exhibita et non ex iusticia ergo simpliciter quantum ad omnes non fuit simul misericordia et iusticia in opere recreationis ¶ Contra i cor i loquitur apostolus de christo factus est nobis sapientia a deo et iusticia et sanctificatio et redempcio et loquitur generaliter quantum ad omnes iudeos et gentiles de fructu incarnationis ergo in operatione ad genera fuit iusticia et misericordia in opere recreationis

Tercio queritur utrum in opere retributionis simul sint misericordia et iusticia ¶ Primo de operibus bonificencie ¶ Secundo de operibus punicionis ¶ De operibus bonificencie an sit misericordia et iusticia in eis ¶ Primo quantum ad electionem ¶ Secundo quantum ad bonum temporale ¶ Tercio quantum ad iustificationem ¶ Quarto quantum ad beatificationem

Quantum ad primum sic obicitur deus elegit iacob et esau reprobavit et tamen erat in uno quantum in alio et de parte se habebat ergo sine iusticia elegit tamen iacob elegit et sine misericordia tamen esau reprobavit ¶ Item multa beneficia dat quibusdam que non dat aliis qui ex equo se habent ergo etc. ¶ Item queritur de opere beneficencie temporalis scilicet utrum deus de iusticia conferat bonum temporale malis hominibus quia dicit augustinus quod peccatores non sunt digni pane quo nascantur sed iusticia reperiret ex ingenuitate meritorum vel promissionum ergo non est iusticia quod faciat bonum temporale peccatoribus ¶ Item queritur utrum in iustificatione impii sit misericordia vel iusticia ad quod sic sicut se habet misericordia ad miseriam ita se habet iusticia ad iustificationem sed misereri est opus misericordie ergo iustificatio est opus iusticie ¶ Contra de misericordia sua iustificat deus non de condigno iusticia ¶ Item peccator non est dignus facere opera unde sit gratus nec potest facere opus dignum ¶ Item iii sententiarum opus misericordie est remittere peccata ¶ Item de opere iustificationis psalmus misericordia domini plena est terra gloria terra dicit non celi quia celi non indigent misericordia ubi nulla est miseria contra hominis habundat miseria et super habundat domini misericordia gratia illa illustratione fidei intellectus que erit in beatificatione non est opus misericordie

Quarto queritur utrum in operibus punicionis sit misericordia et iusticia ¶ Primo quantum ad punicionem temporalem ¶ Secundo quantum ad punicionem eternam ¶ Item de punicione temporali quantum ad adultos et quantum ad parvulos

Quantum ad primum queritur de punitione temporali qua puniunt
inpuniti parvulos / de qua mo-
net aug. quoniam sicut alios multos
multos subiectos febribus
et penis temporalibus postquam bap-
tizati sunt sed non remanet in
eis culpa originalis post
baptismum ergo non est iustum eos
puniri / Item posito quod tales
decedant antequam sint adulti
ad nullam contra utilitatem puni-
untur / nec ipsi scilicet quia meruerunt
ergo non de iusticia puniuntur /
Item queritur de penis temporalibus quibus
puniuntur adulti maxime de
illis quibus unus punitur pro a-
lio ut maledictio sicut fuit cha-
naan iste non chanaan nec pec-
cavit / unde deberet ferre male-
dictionem / sed pater eius tantum / sed ita fuit
maledictus dicitur sine permissione
cum dicam ut supponimus ergo
non videtur fuisse iusticia /
Item pro peccatis patrum punit filios
ergo pro peccatis aliorum punit innocentes
sed hoc non est de iusticia quia
iustum est ut solum qui peccavit
puniatur ergo / Contra eze xviii
filius non morietur iniquitate
patris sed anima quae [peccaverit] / et ibidem
filius non portabit iniquitatem patris
ergo non vindicat deus iuste in
iniquitate patrum in filios / Item
eze iiii. corruet unusquisque et
contabescet in iniquitatibus suis / habemus
et contra quod dicit aug. Josue vii
filii israel tulerunt de anathemate
et ubi dicitur sic inueniet solum quod
iuste patrem alterius in alios ...
dicere et in lege domini sic non
ad patres pro filiis / nec filii pro patribus
in iniquitatibus eorum puniendus / contra
nam per ipsum quod non puniat deus
iuste filios pro patribus / Item exo
xxxii vbi fuit aaron punitus
pro vitulo conflatili sed solum ag-
gravatus / populus autem punitus con-
fuit / ergo non iuste fecit deus /
Item queritur de punitione eterna
qua punit deus in inferno quantum
quantum ad adultos / secundo quantum
ad parvulos / Circa primum queritur
an deus possit aliquem puni-
re in inferno absque iniuria sicut et quan-
tum meruit / secundo an aliquem pu-
niat absque iniuria scilicet quantum me-
ruit / quantum ad primum sic obicitur
deus potest quicquid iustum est / sed iste
fornicator meruit puniri
tanta pena ergo iustum est quod pu-
niatur tanta pena ergo deus potest
id. sed si punit eum in tanta pena
sine iniuria punit ergo deus potest
punire aliquem pena eterna absque
ad iniuria / quod iustitie non negare se
ipsum non potest / sic ergo non potest non
punire malos quod est opus iu-
stitie ita non potest non relaxare de
pena quod est opus misericordie quia
sic negaret suam naturam quod
ipse est / ergo non potest aliquem punire
in inferno absque iniuria sine quan-
tum meruit / Item queritur de quan-
tum punitionis eterne scilicet an sine
iniuria puniat aliquem / an sine
iusticia / ad quod sic apo. xviii
quantum glorificavit se et in de-
liciis fuit tantum date ei tor-
mentum et luctum / ex quo patet quod punit

182

q̄tum meruit ¶ Jtem in viij c
qua mensura mensi fueritis r
no. et lp ꝫ ꝙ tanta culpa tā
ta pena / Jt in ysa. xxvij c me
sura ꝯt mensuram cū abiec=
ta fuerit iudicabit eam sꝫ
c mensura pene ꝯt mensura
culpe exigentibꝫ mr̄ ꝙ deꝰ pu=
niat q̄tum meruit ¶ Jtem
apo xviij reddite illi sicut
sicut illa reddidit nobis et
duplicate illi duplicia ꝯ op
a eius in poculo ꝙ miscuit
nobis miscere illi duplu
et vocat pocula ꝯt babilo
penam qua afflixit scos
sicut c ꝯe xxv sume calice
uini furoris eiꝰ / vocat. ca=
lix pena ergo magis punit
deus babilon ꝙ meruit
puniri in afflictione scorꝰ pu
nit ergo punitione etna sine
mia ¶ Jte ysa xl suscepit
demanu dn̄i duplicia et glo
bez. sup. i. d. exposicione ꝯ glo.
plus exigitur in penis ꝙ ꝯ=
missū fit c culpis ¶ Jte plꝰ
puniuit deus Job pena tpa=
li q̄m meruerat / vnd xvij
nō peccaui s. tm̄ ergo eade
rone plus punit aliq̄s pe=
na etna q̄m meruit ¶ Jte
cū punit aliq̄s c inferno ꝙ
culpa / ꝯstat ꝙ culpa ē tpa=
lis ꝯ pena ē etna ergo plꝰ
punit ipm̄ q̄m peccauit ¶
Jte reatus culpe venialis
tpalis ꝫ ergo iniuste punit
deꝰ aliq̄s pena etna pro cl
pa veniali ¶ Jte sunt duo

quorꝰ vnus induplo fit ma
gis peccator q̄m alius / et sit utꝫ
decedat / culpa vniꝰ ꝫ dupla
ad penā alterius ergo et pena
ꝯdigna vniꝰ ꝫ dupla ad pe
nam ꝯdignam alterius / et vniꝰ c
inferno punit magis c duplo
q̄m alius / sꝫ ꝯtingat ꝙ deus
utriꝫ aliquid relaxat de ꝯdig=
na pena ergo magis c q̄ntita=
te subtrahit. de ꝯdigna pena
vniꝰ q̄m de pena ꝯdigna
alterius / ꝙ patꝫ c vniꝰ / si vni=
vnius vnus sit duplus adali=
um et de utroꝫ fiat subtractio
ita qd' c residuis sit dupla
ꝓporcio / plus subtrahit de du
plo q̄m de subduplo ergo plꝰ
relaxat isti q̄m magis pecca=
uit de pena q̄m alii q̄m mi=
nꝰ peccauit / ꝙ iniustū ꝫ / ꝙ
magis peccauit ꝙ ille / ergo deꝰ
c punitione etna aliquid a
git iniuste et ita sine iusti
cia et mia simul punit deꝰ
peccatores etnaliter ¶ Jte que.
de punitione etna quo ad puu
los utrum iuste et misericorditer pu=
niat eos / et vr ꝙ sine mia
punit eos decedentes sine bap=
tismo ꝙ punit eos pena ꝯdig=
na peccato originali c quo decedūt
nec ꝯ relaxando de pena ergo
punit eos sine mia maiorꝫ
pꝫ / ꝙ punit eos carencia visi=
onis que ē pena ꝯdigna peccato
originali ꝯ de illa pena nec relax
at ꝙ aut relaxat quo ad diu
turnitate pene iustius aut q.
ad acerbitate / nō relaxat de
ea quo ad diuturnitate ꝙ pena

ipsa e infinita quo ad diuturni
tate et ppetua / filr nc recapat
de actiuitate qr carencia visiois
dei cu sit puacio nc recipit ma
gis et minus / et et i oibz puulis
est equalis racois / vone eius
no minus puniet' vnus q a
lius go sine mia puniunt' p
uuli pena condigna / Itez dt
aug q carencia visiois dei e
maxima pena et peccatu ori
ginale minimu pccm / go
puuli p minimo pcco puniu'
maxima pena / go deus i iuste
et i misericordit agit cu illis
¶ Itez i visioe dei e maxia
glia go i carencia visiois maxa
pena / qr maxia pena / et max
ima glia sut otraria go puu
li p pcco originali puniu'
maxia pena / ¶ Itez in visioe
dei e maxia delectacio go
in carencia visiois maxia
tristicia / go maxia pena / et in
de ut prius / exclusis oibz in
q no i oibz opibz cz mia
¶ Solo dr ad oia ista q i
tencio mea et iusticie multu
accipi' si accipiant' eo q i
tenciones large sic sut i
opibz dei mia et veritas / vn
ps vniuse vie dni mia et
veritas et / glo i oi ope dni
simul sut / et si no i nobis
manifeste appareat / no go
q iusticia dei d' multi' / vno
mo d' ut denote' exigencia
meritoz / alio mo ut denotet'
condecencia bonitatis die / et h'
distiiccio sumi' ab ansel i
monol / ait punis malos iu
stu e qr illoz meritis cgt / cu vo
pcis malis iustu e no qr i
meritis s qr bonitati tue condece
e / Sunt go d' iusticia h mo
sic no i nemi' i oi ope de
qr nc exigere merita i nemi'
i omni ope eius / s vo mo
sumpta i oi ope dei i nemi'
h dimsimode / vn distingued'
e qr in deo e condecencia pt
et e i eo condecencia sapie /
et condecencia disposicois / et conde
cencia eqtatis / et condecencia m
sericois / h' n' oia cpleti' c
decencia die bonitatis / si g
ditat' iusticia condecencia sue
ptatis h' ppe apparet / et po'
i ope iustificacois / et h' e qd
d' in ps q si deus volens oste
de' iram et nota face pote
stia sustinuit in multa pa
cia vasa ire apta i i iteritu
ut ostenderet vasa glie sue
vnde q vni iustificat alm
no / hoc facit iusticia ptatis
vn h' in li de sacmentis iu
ticia alia e s debitu faciet
alia e s meritu paciet' iusti
cia s debitu fac' e ptatis
qr sine iusticia lic faceta si
nolit q eius potestati debe'
iusticia equitatis e qua re
tribui' paciendi et si nolit q
eius merito debe' / cu go deus
punit peccatore iuste facit q
eius equitati debe' ut h' pos
sit si nolit / cu vo deus iusti
ficat peccatore iuste agit et
e iusticia ptatis qr h' ei lic

si au appellet' insticia dei q
decencia sue sapie sic e ius
ticia dei in electione / et reprobo
ne et sic iuste elegit jacob
et esau reprobavit / condecens n
e sapie ei9 q dz illi gram qui
sat bn uti gra / et illi no q
sat male uti ad minus gram
ad radicatom / et hz q dt a
bros9 / deus dat gram illi qui
sat sibi fruiturum et illi no
qui sat sibi no fruiturum / et
hoc e dac cui dand' z / et no
dac cui dand' no z / et hz de
condecencia sapie / insapiam n e
pscia no solu pratus qui nc
z s et qui futurus z / et ideo
bn dt q dat illi gram q
sat sibi fruiturum / qr hz pius
sapie sue / et ideo iustu et c
decens e q sic faciat / Dat et
si sunt duo eque dispositi
tu dat deus uni gram alii n
qr hij dispositi sunt ex equo
quantu ad nc no tn qm ad
oe tpe / immo unus alter iuste
alter iniuste / si aut appelle'
dca insticia condecencia dispo
nis sic z insticia in creatione
qr iustu z ut q deus disposu
it et ordinavit i pleat / si
go creato ccat in eterna dispo
ne insticia ccat q expediret
ab ipso / qr hc sue dispoi conde
cebat / sic insticia e ut q p
misit i pleat / si au appelle'
insticia dca condecencia equi
tatis sic respicit opus retribu
tois qua retribuit s merita bo
nis bona / malis mala red

du desto vic justicia equitatis
e qua retribuit' pacienti q ei9
inlto debet' / et ansel i mo
nolis / dne justu z te sic ee
iustu ut iustior nequeas co
gitari / q nequaqm ees si tm
bonis bona / et no malis ma
la reddes / justior n z qui bo
nis et malis quam qui bonis tm
merita retribuit / si au appelle'
insticia dei s condecencia misa
tois hz z ut sp puniat citra
condignum et remuneret supa condig
nu / vnd ergo vim no sut condig
ne pas huj9 te ad fu glo et
sim au intencio mia multiplex
z / vno mo dz mia rone releua
tois misie / alio mo dz rone sup
plementi defcus / Iste i mia
po mo sumpta s affcus et copas
sio i releuante et quantu / ad hu
no z mia in deo / mia au q
z in supplementu defcus multi
pliat z / e ni defcus qui ad
ee et hic z in re que no z / qr
iste defcus e no ee supplem
tu au hui9 defcus e in creatone
que e exitus de no ee i ee
sic go in ope creatois e mia
q e ad supplementu defcus qui
z quantu ad ee / et s hoc i ps
miseratoes ei9 sup oia opa
ei9 / e alius defcus qui est
quantu ad bn ee / et sic e mia
sp i celis creatura n nulla qr
ce pt subsistere sine vigere /
qr dt aug / q oib creata sub
miaio z / no miaio culpe aut
penalitatis / s miaio defcus
qr nulla ipse pot ee sine ipsa

natoe | hr' et mo z ania in bi-
ficatone | no q fit ibi defcus
nai nl penalitat f q fey
fnat ipas aias i sua glia
et h' z q dt glo sup 18 ps
mia dm plena e tra | q oi
indigent dno et misa et
felicia q sine illo miser n |
sublenet. Felix no regit |
si go i ope cacois z opus
mie q ibi z intencio supple-
meti defcus qui e no ee q
e ibi opus mie q ibi z in
toto supplemeti defcus qui
e no ee | et z ibi opus iusticie
s 9decencia bonitatis i ope
dispois ut insu z | Oz tuc q
quo ibi distiguit et dd' q e-
ana eat i pordinatone die
dispois ita q ipa n eat sine
cat no eus inse | Justicia go
rspicit pordinacom que eat
in dia dispone | q ita por
dinauit deus et disposue-
rat | Justu eat q datiam p
duceet | mia au rspicit no ee
copte catur | ex quo n ba-
tur eat n eus dese n de-
se potat in ee pgredi die
fuit mie q ipam pduxet
ad ee. ¶ Secdm go pdca pz
solo adrones pbantes q
in ope cacois no fu mia
et iusticia e n ibi iusticia
sicut dcm z que e 9decencia
bonitatis die | et illa rdnat
ad illo pdcm modu iusticie
qui z i xplecone pmissi | Sz
de mia pz solo | q no z ibi
mia que fit n rleuacois

iustie | si que est insupplem
tu defcus qm ad ee. ¶ Ad s
pz solo f ad obm q q obz
q quo ad gentes no fit iu
ticia i ope rcacois dd' q
iusticia dei pot dia 9decen
bonitatis sue | et sic fit i rca
natoe iusticia quo ad gente
q sic dt ansel. no z iusto
ut deus ronale catura q
fcat ad btitudine sine pire
sina n | no 9decet sua bom
tate | alio mo dz iusticia q
e 9decencia bonitat i deo
et h' z i implendo pmissu a
ista no fuit ibi quo adge
tes | et ita licet no fuit ib
iusticia q rspiciat pmissione
que e 9decencia nitatis | fi
tu ibi iusticia q z 9decencia
sue bonitat. ¶ Ad illa go q
querit de ope rtribucois
qm ad iustificaciam pz solo
ad id q obz de iustificacom
dd' q no sic se ht iustifica
re ad iusticia sicut miseri
ad miam | q iustificare no d
iuste face f de iusto iustu f
ce | et h' n solu e opus iu
ticie f mie | f dd' sic sicut s
ht iuste face ad iusticiam
ita miseri ad miam | q iusti
face e opus iusticie no iu
tificare | q iustificare no e
debitum redde. ¶ Ad s dd' q
ipa pcedit de iusticia que
e 9decencia die bo | q h' f
z iniustificatoe pccois q
n deg suma bonitate ut
ronale catam qui fcat

ad sctudine vio ɋpire finat/
ut dicit ansel· ȝ no ɋcedit
de iusticia q respiciat exigecia
mitoꝝ ¶ Ad id q obi depnul
dr sic dr io· dag q dia ɋui
dencia ɋcedit mltocies iustu
macib[us] i calamitates ut ea
que in ipo latet uirtute a=
ijs maifesta faciat ut i iob
aliqn ɋcedit i ɋcenciu qd agi
ut p opacom estimata i ɋe
te magim qd et mirabile di=
rigat ut pp̄te salute hoim
ȝ alm modu ɋcedit pati fem
male ut no a recta ɋsra ex
cidat/ nl ne ex data uirtute
i gra in supbiam erigat
ut in paulo/ delinq· in quib[us]
ad ipc indirectam alioꝝ ut qd
ȝ ipm i tendentes alii eru
diant ut in lazaro et dimite
illit· in· uidentes quosda pa
cientes cruciam delinqnt
quib[us] malti9 gliam no ꝑp ꝑ
pri nl parentu pctm ut qui
a natiuitate cecus in gliam
filii hois io ix nec hic pec
cauit nec parentes eius ȝ ut
manifestent opa dei i illo/
Rursus ɋcedit quib[us] pati i
alti9 zelo ut gra eius qui
passus e magnificata in
pigra alius passio fiat spe
futuie glie et etnoꝝ bonoꝝ
desidio ut in martib[us] ɋce
dit quib[us] i nephalaȝ cade
opacom/ quicq indirectoꝝ al=
ti9 deuois passioib[us] ut pu
ta ȝ quib[us] clauus in ɋtutib[us]
et directoib[us] eius ɋcedit
sic deus in adultu macibz

ut ex casu insensid uenies
ɋpe infirmitatis humiliet &
adueniens ɋsiteat· dnis pu=
nicio ɋo ri respiciat ꝑp mitu
pacientis ȝ aliqn gliam dei
sicut in ceco nato/ aliqn uti
litate alioꝝ ut s attendat
zelu dei in aliis et ꝑpsom
ad uirtutes et inciciat timo=
re inpctoib[us]/ impunitis ɋo
no ȝ punicio ꝑp mitu exɋ
baptizati sut/ ȝ ꝑp alias cas
s ꝑp alioꝝ utilitate i hac
ɋo punitione no est iusticia
ꝑplis que respiciat mitu p̄e pa=
cientis ȝ iusticia ɋenalis q
respiciat utilitate et correctoꝝ
i aliis ¶ Ad illud q q depenis
tepalib[us] quib[us] puniunt adul=
ti s vn9 ꝑp alio sicut canaa
ꝑp pre suo dr ȝ aug q cu du
sit pena sȝ etna et tpalis
inique vn9 punit ꝑp alio sȝ
pena etna/ pena tn tepali
ɋtigit q vn9 ꝑp alio punit·
vn iosue vij ꝑp id filii isrl
pualcati sut et no ȝ i dedu
i penis que post morte ir=
rigant alm dapnai posse
ꝑp alio ȝ iustis tm rebz hac
irrigan pena que fine fu=
cit future/ et sic pena tepa
li bn punit vn9 ꝑp pcto al=
teri9 et reddit ibi aug rom
uolens dice q pena etna
no ɋst ȝ pena tepalis est
ad salute/ ualet ii· ꝑp· adcau=
telam indeclinadis et uita
dis malis/ q i sl' ost qm
pctm cet ȝ oms pcarent
et ɋntu mali ꝑp vn9 q pcto
infligat ut s no sint alij

secuti / et hoc est quod dicit aug. in illa glo. / sunt significatum est quoniam mali esset si universa multitudo vel congregatio peccasset quam unus quando ita potuit vindicari ut ab eo possent ceteri esse securi / et ideo loquitur hic de achor sicut fuit chanaan punitus pro patre suo adhuc non cessabat pena ista ut omnes filii fratres essent in honore patris / valet etiam et confert pena ista ad ammonendam negligenciam in faciendo bonis / Tercio ostenditur quod sic debet esse in societate humana sicut est in membris corporis ut unus sit sollicitus de alio sicut unum membrum de aliis membris / non sicut chayn qui dixit numquid custos fratris mei sum ego. unde i cor. xii pro invicem sollicita sunt membra et si quid patitur unum membrum compatiuntur omnia membra ideo ergo pro achor punivit alios Jos. vii ut tollat negligenciam et unus sit sollicitus pro alio / et hoc est quod dicit aug. in eadem glo. ostenditur quantum connexa sit in illa societate ipsa universitas ut non solum in se ipsis singuli sed tamquam partes in toto estimarentur / et sic patet quomodo est iusticia quando unus punitur pro peccato alterius pena temporali / Ad aliud dicendum quod obicitur quod filius non portabit iniquitatem patris / dicendum quod penam patris eternam non portabit de iusticia nisi sit imitator patris in malicia / sed tamen et non portat penam eternam patris sed suam quam meruit / penam tamen temporalem patris bene portat de iusticia / Ad obiectionem aug. solvit ipse

aug. in alia glo. dicens ad illud indicantibus hominibus peccatum esse ne quisquam pro alio puniatur dei autem iudicia non sunt huius cum occulto et invisibili suo consilio non contemnens ostendat etiam hominum temporalem penam salubrem per terrorem ut solum se caveat quivis in populo sed etiam invicem sibi adhibeant diligenciam et tamquam unius corporis et unius hominis alia pro aliis sint membra sollicita / Ad id quod obicitur de aaron qui non fuit punitus dicendum quod immo punitus fuit sed non pena manifesta sed occulta / punitus non fuit pena que est in sacrificiis vituli consumpsit quod dominus imposuit et pro ipso omnes sacerdotes illa pena erant quia ille qui immolabat in mundus erat numeri xix et pena in omnes sacerdotes immolantes ista victima qui dum alios mundabant per sacrificium ipsi met inficiebant non fuit autem aaron punitus pena manifesta insignum quod prelati delinquentes non debent puniri manifeste sed occulte et sic hoc et quidam canones sonant / Ad id quod queritur de punicione eterna an scilicet deus aliquem possit punire in inferno quantum meruit dicendum quod dupliciter contingit loqui de potentia dei / aut de potentia absoluta aut de potentia sub condecencia bonitatis / loquendo ergo de potentia absoluta dicendum quod possit / sed non de potentia que est sub condecencia bonitatis / quia non decet sua bonitate que est semper habundans quod ipse puniat absque misericordia et pro hoc patet solo ad obiectionem quia in quantum procedit secundum ferendo penam ad eum qui meruit / verum est non quod ex

illi 9 iniustu est | s3 qn infert ultra
dens pot q iniustu 3 disting-
ned' 3 pona ut dom 3 tapa-
tine ¶ ad illud q septo gne
de actu punicois etne | dd' q
ex plex e tapato | pa 3 s epige-
tia minors et sz s nam gmis
no destendendo aliquota i te-
sionis ob q̃ tapauit do 9 ac-
tuitate pene debite p morta-
li pcto diffinicos q ei debe
gehennalis | sicut multo mrtu-
lu debe felicitas celestis et
mapio maria | et maior maior
scda tapato 3 s epigetia mi-
nors destendendo adaliqta
i tensiois ut tanto pcto ta-
ta pena debe et no maior
et sz tapato iniustiae e sicut
i pa | tria tapato 3 mne des-
tendedo itm ad aliqtam in-
tensiois tapando qnta redde
no qnta debet | dq go q p
mo sz punit pctor pena g-
digna | et 3 opus iustiae | s
inqm pena gdigna | tas mo sz
3 opus aine gmctu opi ius-
tiae | ut iustitia ad qualitate
pene et qntitate g mis | ma
no ad qntitate spalr eisde
actiuitatis inflictam ¶ ad po
go obm dd' q equalitas pene
et culpe pot ee s gnis | ut si
multa peccauit multu puniat
nl pot ee s debitatan rom
qn go dt qntu glificauit se
tm puniat loqr de equa-
litate pene ad culpa s gnis
q d qz multu peccauit multu
puniat et no de equalitate
s rom determinata ¶ ad s p
id pz solo ¶ ad tam q dicit

duplicate illi duplicia | dd' q hc
no dz s qntitate pene ut sz i
duplo reddat maior pena | s
sz dz s pporcom | ut sicut pecca-
uit hō in aia et in corp ita pu-
niat pena i aia et i corp | vn
dz ei duplicam pena | qz dup dz
ee sz i corp et i aia | ad qrtu
pz solo q hc ide ¶ ad qntu dd'
q in culpa 3 delectato trasi-
toria | et 3 ibi intecto delecta-
cois que 3 inifinitu et ppe-
tua | qz pctor hz voluntate sp
peccandi qm ad pm aim 3 q
plus exigit impenis qm g-
missu sit i culpis qz delectao
nl culpa e trasitoria pena a
no | sz ppetua | qntu no ad volu-
tate delectadi que cdt i ifim
no 3 illud intelledu mno at
gdigni punit ¶ ad septu dd'
q e pena ad cautela | et e pe-
na ad iudicatom | pena ad cau-
tela e ad augmetu et gpacu
virtutu et ad ppar estimatoz
sicut ad demostratom pacie
et tali pena punit iob punitq
sz no pena que 3 ad vindicaz
de qua pcedit ro ¶ ad septm
dd' q de iustitia punit culpa
mortalis pena etna | i pcto
n sut duo | pmu 3 auersio a
bono etno i gmutabili | sm
3 gusio ad bom gmutabile
expte auersiois mult aug q
iustu sit ut puniat pena e-
tna | vn dt no gstantia facit
ut pctm etnalit puniat | s
gstancia illi 9 i qm pcat qm
ui sit etn9 | et i plentib ma
data etna bona gmittit tis
gssori vo gminat penas

eternas eo ipso quod dignum et bonum
est ut qui in suo eterno eternum indi-
te offenderunt / in eius eterno eter-
naliter cruciet[ur] / sed est ergo non excep-
te bonum incommutabile a quo fit aver-
sio per peccatum sine in quantum peccatur
ipse sic patet exemplo meretur pena
magna qui offendit militem
maiorem qui comitem / maxima
qui regem / et hoc temporale qui regem
temporalem ergo eterna qui eternum re-
gem / Iste in peccato est conversio eius
ad bonum commutabile quod vellet
sibi esse eternum et infinitum dura-
re / et ex hac parte sibi iniustum est
quod debeat homo puniri pro mor-
tali eternaliter / unde Gregorius qui in peccato
moritur infinitum peccasset si infinitum
vixisset / unde non pro affectione peccan-
di punitur eternaliter sed pro voluntate
peccandi que quantum in se est eterna
est et hoc patet per hoc quod in peccato mo-
ritur / et alibi dicit / quia homo peccat in
suo eterno hoc est in sua delectatione
quam sibi vellet esse eternam ideo
deus punit eum in suo eterno / sed
est ergo iustitia ut nostri male eter-
no ipse eternaliter reddatur pena eter-
na / Iste excepto cuilibet iustum
est / unde Augustinus in libro de civitate dei dignus
est malo eterno qui in se perimit
bonum quod posset esse eternum / et hoc patet
de iustitia mundi meretur pena aliquis
aufert culpam et maiorem qui
maius aufert et nisi restitutionem
rei ablate quam cum re abstulit
temporale pena meretur temporalem / quia
re perpetua / pena perpetua / cum igitur
anima sit perpetua quam animam quae dei
est deo aufert iustum est ut penam
perpetuam ferat / Ad octavum quod obicitur
de veniali dicendum quod illud est ratione

sui subiecti sicut enim videmus quod
in osse fracto lesura est irre-
meabilis non de se sed de ratione
sui subiecti / si ossis quod fra-
ctum est et quod est incurabile / sic
anima que quasi fracta est et in se
per sua peccata mortalia et ipsa
lesura culpe videtur irremeabilis
non quia de se sit culpa irreme-
abilis sed ratione sui subiecti in quo
quelibet lesura dum sit est incurabi-
lis / et ideo punitur irremea-
biliter / Ad nonum dicendum quod equalitas
pene dicitur dupliciter aut secundum proportionem
pene ad culpam aut secundum genus
suum absolute / in se ergo abso-
lute sine secundum genus non est hic equa-
litas pene / sed secundum proportionem ad
culpam est ibi equalitas sicut
aliquis qui est in duplo fortior
alio equalis est ad portandum
honus gravius sicut iste ad por-
tandum sed honus in duplo levius
sic ergo genus sine secundum quantitatem non
est equalitas pene in illis / quia
pena in se non est equalis pe-
ne secundum quod dictum est / Ad decimum quod quo-
ritur de punitione eterna parvulorum
dicendum quod parvuli in inferno puniuntur
cum nostra / ita sic dicit Augustinus in libro
soliloquiorum deus est quo est / quo intelligit
quod cetera intelligere faciat sicut sol
qui fulget et qui cetera illu-
minat sicut cum contingit quod cecus
videat ipso sole tamen non videt
ipsum solem quia est fons lucis
et alius qui nec videat solem
nec ipso sole et iste habet maio-
rem carentiam visionis quam primus
sic dicitur de sole spirituali quod est
deus / sed hoc ergo dicendum in parvulis
quod in omni eo quod apprehendunt

quere residuum post folium

parvulorum

186

ẜt auctore oĩe vim / ai g° q̄ mala sūt uel sūnt sit vnū go deo auctor̄ et uolente ꝫ qsp̄ uel sūnt mala ¶ ad q̄ ꝛndeꝫ ꝯ magr̄ i sent xlvi di i lr̄a pult q̄ no ser̄ / qr ad d̄z q̄ mala sūnt ꝫ vm intellr̄ de ul tate dicti ac no ꝯcludit / go q̄ mala sūnt ē adeo ꝑ cadit ad ultate rei / et ita ē sophia ꝑ figurā dictois / et ē instācia magri / deus ꝓhibet furtū fieri ꝫ furtū fi ꝫ vm go deus ꝓ hibet vm ¶ ꝫ istao solom obi aut / ultas dicti fundat̄ sup ultate rei / co n q̄ res est uel no ꝫ d̄z oro va uel fla / si go ultas dā no ꝫ adeo quā ē vm istā formiaā go nc ul tas rei ¶ ꝓp̄ lr̄ distigūt aliq q̄ ꝫ ultas significacois et ē ultas uoluntatis sicut dt ansel i li de ultate / ultas sigracois ai sigrat̄ ee q̄ ē uel no ee q̄ nō ē ultas uo̅l̅i̅s̅ uc a° ꝫ q̄ ui rectitudo vol̄ ꝑ q̄ ui ordinat̄ volūtas i suū fine / jo vim d̄z de dialo q̄ i ultate no stetit / ꝯcedit̄ go q̄ oĩe vm ē adeo / ꝑ ai d̄z malū fi ꝫ adeo / hc distig̃ ua si intellr̄ de ultate sigſi cacois vm ꝫ / si de ultate uo luntatis no ē vm / ē n uel dt ide ansel "rectitudo" ultas uo luntat̄ sola mete ꝑcept̄ et poꝫ talo exemplū / si uirga adequaret̄ mortuo no seꝫ ꝓp̄ lr̄ q̄ uirga sit mortua / sitr̄ ꝯuis sit adequatio signi ad signatū q̄ si falsitas ꝫ i signato q̄ sitr̄ sit i signo ¶ ꝫ gr̄ si

medacie no eet ultas aliq no eet adequatio aliqua ad ipm / nec et si no sit ibi ultas uite tn̄ ꝫ ibi ultas quītitat̄ qua amota no ꝫ adequatio sitr̄ go oꝫ si ē ultas i signo q̄ ca ultatis sit i signato / go loquēdo de ultate significacois dt vm q̄ oĩe vm ē adeo ꝑ malū fi ē vm go et ipm malū ē adeo ¶ ite obi ꝯ lr̄ q̄ aug⁹ supponit i xi de cīa q̄ culpa no pot cadē insapi entes ꝑ culpa et vtus sūt ꝯtā sapia et ignō sitr̄ opposita ꝑ ignō pot ee cū vtute go et culpa cū sapia / ite i cor xii alii dat̄ sermo sapie et cet loqmt̄ de donis grē grat̄ datē / ꝑ cū grā gratis data pot ee culpa ¶ ꝯt sapia u d̄z quoctūq cognico ꝑ illa q̄ ꝫ cū sapor̄ sine amor̄ pr̄ ul tatis / ꝑ amor pr̄ ultatis no pot ee cū pcco go nc sapia ¶ ite sapia ē pmū ult do na spc sci ꝑ cū aliis donis n pot ee pccm go nc cū sapia ¶ ite obi de lr̄ q̄ dt i illa roe aug⁹ / q̄ malū tēdit ad nō ee / quer̄ n / ut̄ itelliga̅ de ee nc̄ uel grē / no de ee nc̄ / qr dt dioq amalo non corrūpit̄ quā ꝯsistētū / qr et demo dinadibꝫ manꝫ ee nc̄ ¶ ite n lr̄ pot itelligi de ee grē qr no ē illud ee i dyabolo qr ai lr̄ gratiam go no pot tēdē ad no ee ¶ ite si malū tendit ad no ee go malū lr̄ fine uel pot finiri

go aliqs poss tm peccare q
penitus vel ois no eet. Isto
malu z infinitu omne au q
tendit ad aliquid ht finem
go no bn d z q malu tendit
ad no ee. Ad 2 cu que p an
q malu fit vel fiat fit subm
volutati die intellidu s aug
menchi q ht impletur aut de
nobis aut a nob volutas dei
de nob i plet z no i plem
eam qn peccam a nob i ple
cu bonu facim ergo accipi
q volutas nra subiat i ma
lis actibz die volutati inhit
s in a in sub agente qz de
vote nra mala et actu ma
lo volutas dei opat bonu et
hc z q dt de nobis i ple qn
peccam in bonis ut actibz vo
lutas nra subiat die volu
tati ut efficaes sub efficiete
s illud ysa xxvi oia opa nra
opatus es i nobis dne et
hc q dt a nobis i plet cu
bonu facim. Ex go nio intellu
du e q mala fiut vel fint e
subm die volutati. Ad 3 go
q obi p exanctice aug ma
la fi bonu z intelludu z ex
ca toe dom qz i mal quesi
ut deus eliat bona et ita s
quid d mala fi bonu z non
simpr et hc z q dt aug in
enchi nullo mo ad mali deus
i suis opibz eo smeret nisi
usqz adeo oipotens et volens
eet ut de malo bn faceret.
Ad 4 q obiat ex aug i enchi
no fit ad n oipotes fi volit
dd q volle su gut ad volu
tate bn placiti et volutate

signi et cu d deus mult ma
la fi intellr volutas signi
e pmissio de qua i puti q
ri. Ad 5 dicu q obi q nulla
catura z que dei puidetia i
serviat dd q malu dupr p
test gsiderari ht in una gp
acom ad libz d acm et aliam
ad id q ex ipo eliat bom
no servit au puidetie si
gside i gpacone ad id bo
nu q a dia vote de ipo eli.
Ad 6 tu quidedu cu obic
aut mult mala fi aut no
fi q no sut i mediate oto
et ambe m pones sut falsae
i mediata go oppo accipi
mt n mult mala fi mult
mala no fi h au e mala
mult mala no fi h au no
no mult mala fi nc tu ex
hc se q aliquid fiat gt ei
volutate s mala z se g
mala sine eius volutate
fint ut deus n auctor z pu
sor malo d monstre hc d
i ipo sine ipo fcm e n i
pecem no d p eu factu eo
vel eo volente z no sine ei
i sine ei q volutate. Ad q
tu qd q au d i mediata
oppo mt volle et nolle q
nolle pot accipi gtrie cu d
dm nolle fiei mala vel ne
gative si n accipiat gtrie
intellr volutas dei ad oppoit
et hc mo flm z qz scsus e
dm mala n fi si no accip
at negative vo vl z et sesg
z dm nd velle mala fieri

p intellcom ss dra luP3 adil-
luciandu nl intelludn q3 certa
intellre facit | vn licet no in-
deant ipm fonte luc dm tu
uidet et intelligunt certa p ip-
3 si intells eet ītlls ī ipis eet
meis puato luc neq3 mo
s no c3 ita c dedu | vn3 no
uideant | nc intelligat p ma
luce tn p ipam certa intelli-
gunt et sic cu ma pnuiat
q3 n sunt oioda taedia | Cad
sq q obz q ī misioe dei est
mapia glia go ī sepacone
illi9 misiore mapia pena
et cu originale c3 minimum
pcam | ddr q sepaco pot ītlli-
gi gric ut sit nome vbale
ut intelligat sepato quicto-
nis nl quicti prius et sic
vni c3 q sicut mapia delec-
taco nl glia c3 ī quictone
sic mapia c3 tsticia nl pe-
na ī sepacone | sumedo au
sepacom negatie ii no quiet-
tom sic no c3 vm | vn non
val3 cagmmetu si sit mapo
ima delectaco ī quictone
q pp h sit tsticia mapia
ī sepacone | q3 si pbm aliam
delectacom oppo3 tsticia | a-
liam no | q3 delectacoi quee
a potu oppo3 tsticia q e ppi-
ti | delectacoi au que e ex
sacio q diamet e assimet i.
ī qmesurabilis copte | no oppo3
tsticia q3 exiguo illi9 q3
qui h fcit | delecta3 | qui ancq
ygnorait | ut vnsticiq no inde
tstat3 | silr ī pposito si exog-

quictone sine expulsione di
e delectaco mapia no ee q
ī sepacone s q accipi3 nega-
tive sit tsticia mapia s no
q accipi3 gric e mapia pena
et eo intellit aug. cu dt que
mapia pena Et p h pz rno
ad alia

Ultio que3 ma3 deus misl-
cordius agat cu vno q
cu alio q nr | q3 jacob elegt
et esau rpbauit | go misicordi9
egit cu vno q cu alio | p° ddr
q ex pte agetis s. dei no agt
mispi9 cu vno q cu alio | silr
nc ex pte mra rndo ad mra
multa | q3 equali affcu mpicie
rpbuit mai9 | et illi mi9 s
q meruerunt | de mia au ddr
q silr ex pte sua n misicor-
di9 agit cu vno q cu alio q3
ex pte dei no e magis nec
mi9 | sua au mia et sua mpi-
cia ex pte ipi9 q sut ide q tpe
s rndo miam ipi9 ad effcm
ī nobis dico q plus rlapat
vni q aliu et sic misicordi9
agit cu vno q cu alio | s h
no facit q sua mia ex pte
ipi9 rcipiat mag et min9 s
q sit maior effcus sue mie
ī vno q ī alio

Quartum que3 de subiectis dic-
tio de bonis au mal separ-
a nlr q subiecta sut dc vo
et q sit et q fiant et q ordine3
De malis c3 dubo vn que3
ī hac modu p° ma3 subm st
dc voti q mala sut nl fuit
q° o ma3 mala ee nl si sit bo-
nu | C° ntio ma3 mala expediat

Ad primu arguit^r ex auctorite.
aug. i li. lxxxiii q. nullo sa
piente hoie auctore fit ho de=
terior, tanta n. est ista culpa ut
in sapiente q nis hoiem cadat
nequeat. e au deus omi hoie
sapiente pstancior, multo mi
n9 g^o deo auctore fit ho de
terior, multo n. pstancior est dei
voluntas qua hois sapientis. illo
au auctore cu d^r illo volente
d^r. e g^o viciu voluntatis que
ho deterior quod viciu longe abe
a dei voluntate. ex quibus g^o relinquit^r
q nec deo auctore nec dei
volute fit vel fiat malu quo
s. ho e deterior. et istud intell
de malis culpe. Item sicut i=
bidem d^r deus est auctor tocius
tm bonoz. sz non est bon ut ho
sit deterior, g^o deus non est auc=
tor vel ca ut ho sit deterior. sz fit
ipse d^r illo auctore cu d^r illo
volente d^r. g^o deo volente non
fit ho deterior. Item aug. i eo=
dem, deus summu bonu est a quo
in nullo deficere bonu est et ma
lu est deficere, non est aut deus ca
deficiendi, id est tendendi ad non
esse, quem ut ita dicam essendi
ca est, quia omniu que sunt auctor
est et quod in quantu sunt bona sunt. ex
quo relinquit^r q deo auctore
vel dei voluntate mala non
sunt vel fiunt. Item q lauda
bilius est fieri est deo tribuendu, sz
laudabilior est voluntas que ita
est ro boni q nullo modo ro mali
ut q sit vel q fiat q illa q
est ro boni et ro mali, ut q sit
vel q fiat. relinquit^r g^o q volu=
tas dei non est ro mali vel q

sit vel q fiat. Et aug. i enchi.
quibus ea que mala sunt in quan
tu mala sunt non sunt bona,
tu non solu mala sunt sz etiam
et mala sint bonu est, ita non
esset h' bonu ut essent, et ma
la nullo modo esse sineret ab
omnipotenti deo bono cui procul
dubio quod facile est q vult fa
cere tam facile est q non vult esse
non sinere. ex quibus g^o relinquit^r q
bonu est mala esse vel fi' g^o de
voluntate sunt vel fiunt mala.
Item aug. i enchirid. non fit aliquid
nisi omnipotens fieri velit. g^o mala non
fiunt nisi ipse fieri velit. g^o volun
tas eius est ut malu fiat. Item i
libro super illud loco q tradidi
sathane, glo. nulla causa est
sine qua in voluntate manet dam
nacionem deus, sine qua in voluntate
prestitit sua graciam querens que
dic providencie velit volit non
s'mat, sz voles facit ea q
bonu est, de illa vero que hoc non
vult sit q impiu est. ex quibus g^o
relinquit^r q causa mala fiant
sunt dic providencie. et per consequens dei
voluntati. Item d^t aug. q nec
est fi' q deus voluerit. aut g^o
vult mala fi' aut non fi'. si
non fi' non fiunt. cu g^o non fiat
contra ea fi' g^o etc. Item i me
diata oppo arguit^r esse aut velle
et nolle. aut g^o vult mala fi
aut non vult. si non vult g^o
non fiunt. volu. n. eius nec resistit
... si vult g^o mala fiunt
eius volute. Item aug. lxxxiii
q. omne verum veritate verum
est aut veritas deus, deum g^o

que resideat cum deo filia

negatur voluntas dei vel mali
Ad septimum quod arguitur quod ipsa
fornicatio est adeo quod est vitium per
se | expedat qone deulitate tunc
ad illud quod obiciebat dicendum quod in
malo est utilitas et felicitas | malum
non ponit naturam sed in ordina
to | cum dico naturam dico utilitatem
cum dico inordinationem dico feli
citatem | utilitas ergo nature est in malo
deficit tunc utilitas ordinis sicut
in mortuo est utilitas qualitatis
deficit tunc utilitas vite | ratione
ergo utilitatis nature que tunc inordi=
nata est enunciatur vitium dei | sed
dicendum quod iste fornicatur est vitium non
tum ex hoc sed quod ipsa inordinatio
equa dedecoratur fornicatio sed
adeo generis omne vitium adeo
Ad id quod obicit de eo quod dicit augustinus
quod culpa non potest cadere in sapie
te dicendum quod sapientia dicitur quadruplicibus modis
uno modo strictissime et sic dicitur
ibi quod pietas seu theosebia
que est divinus cultus et in
hoc sensu comprehendit fidem et
spem et caritatem | et secundum hoc sapi
ens dicitur ille solum qui habet has
virtutes | alio modo dicitur stricte
sapientia que est donum spiritus sancti
et in ysaia xi | tertio modo dicitur communiter
quod dicit augustinus quod sapientia est cog
nitio rerum divinarum scientia cogni
tio rerum humanarum | quarto dicitur
commune sed quod dicitur sapientia cognitio
causarum | scientia vero cognitio effectuum
quinto modo dicitur communissime prout
dicitur sapientia quelibet cognitio vera
ergo summatur | sapientia probatur ulti

mis modis potest esse culpa in
sapiente | duobus primis modis
non | nisi aliter distinguitur quod sapientia
uno modo dicitur cognitio simplex
et sic non prohibet quin possit esse
culpa in sapiente | alio modo dicitur
sapientia cognitio cum sapore | prout
ut dicit ecclesiasticus | sapientia secundum
nomen est | sapor autem iste potest
esse duplex causa | ex gratia gratis
data | nisi ex gratia gratum faciente
si ex gratia gratis data | ut fide
informi nil prohibet quin culpa
possit esse in ipso sapiente | si vero
ex gratia gratum faciente prohibet
ne culpa possit simul in esse
Ad id quod obicit contra dictum augustini
quod malum tendit ad non esse | nota=
dum quod est esse nature et est esse gratie
iste esse nature et est esse gratie | iste
esse nature dupliciter absolutum et
in comparatione | et esse nature abso
lutum | et esse nature ordinabile
et est esse ordinatum quod est esse gratie
tunc dico esse absolutum nature rationa=
lis dico esse quod semper manet nec
corrumpitur nec minuitur | cum dico
esse ordinatum dico esse gratie | et
hoc esse corrumpitur sive peccatur
non minuitur | esse nature ordinabi=
le est commodum | et istud diminuitur
non totaliter corrumpitur sed in | quod
anima magis peccat minus est ordi
nabilis in summum bonum | quod ergo
dicit augustinus quod malum tendit ad
non esse intelligitur de esse ordinis
sed non de esse nature ordinabili
non de esse nature absolute | unde
augustinus in libro de moribus ecclesie | que

tendunt ad esse ad ordinem redit
cum conservata fuerint ipsum esse conse-
quitur. et hoc esse est de quo dicit bo-
ecius quod ordine retinet servat quod
natura. ¶ Ad id ergo quod obicitur quod malum
finitum est ergo possunt esse mala
que deveniet in infinitum et penitus
destruet. dicendum secundum aug. in li. de mo-
ribus ecclesie divina bonitas rerum dictio
perdurat non sinunt ut omnino non
sit / sed omnia sic ordinat ut ibi
sint ubi convenientissime possunt de-
cere ordinatis motibus ad id
redeant / unde defecerunt et hoc
est quod dicit boecius / ordo quidam cuncta
complectitur. ut si quis ab assig-
nato ordine recesserit in alium
ordinem relabatur. ¶ Ad id quod dicit
aug. quod malum est infinitum dicendum
quod malum non dicitur tendere ad ali-
quid quia non est via ad aliquid
sive accessus ad aliquid sed recces-
sus ab aliquo sive ab esse sic-
ut unitas est recessus a recti-
tudine mali ergo non est terminus
sed accessum sicut in ceteris suis
contrariis sed secundum recessum huius ante rede
omnia in est contraria affinitati

Queritur quo modo mala esse
inveniuntur fit bonum / ad quod sic
boecius in vi. de consolatione / sola divina
vis est cui quod mala bona fiunt
¶ Item apostolus ultimo. qui nocet no-
ceat adhuc / et qui in sordibus
est sordescat adhuc / glo. domini
est sibi ut non cesset ita stra-
re / quia iniustus est ergo iniustum est sor-
didos adhuc sordescere ergo est
bonum mala fieri ¶ Item omnis pena
est iusta / sed ipsa peccata sunt pene
ergo sunt iusta / sed deus vult om-
ne iustum et bonum ergo vult peccata
esse / et peccata sunt bona / quod autem
peccata sunt pene habetur ro. i. in
glo. sunt prima apostasiam
et ultima pena gehenne / me-
dia culpa pena sunt ¶ Item con-
tra modalibus perdite menti ipsi
sua culpa sit pena / Item aug.
in li. confess. iussisti domine et sic
est ut pena sua sibi sit omnis
in ordinatus animus ¶ Item omne
ordinatum est bonum / malum est
ordinatum ut dicit aug. et greg.
est bonum ¶ Contra malum est privacio
boni ergo malum non est bonum ergo
nec malum fit est bonum quia ma-
fit est malum / ergo malum fit non
est bonum / ¶ Supposito quod malum
fit sit bonum / queritur similiter utrum
mala facere sit bonum / similis
in ro. iude. et actiua et pas-
siva ¶ Contra ro. iii. faciamus ma-
la ut veniant bona etc. ¶ Item
queritur supposito quod mala fiunt
bonum utrum similiter malitia fit
sit bonum / similis in ro. iii. in con-
tractis et concretis ¶ Item sup-
posito quod malum fit sit bonum.
queritur in quo sit illa bonitas
in malo sic in malum in quantum ma-
lum est bonum / non ergo bonitas
ista dicitur ratione malicie nec est ratione
subiecti / quam bonum in ipsum privatur. bo-
num ergo non est bonum / ponatur
in subiecto mali sit malus si
abstrahatur malicia non erit
dicere malum fit est bonum / queritur
ergo qua ratione dicitur malum fit
est bonum / quia nec ratione malicia

nc rone subi nr h' posse ee
om. Tn9 n z qcededu q
malu fi' sit bonu simplr s
q e bonu s quid s rone boni
q expo eliat. Ad pmu go
obm sola z dia mes et pz so
lo p id qd' seqm dn epeis
bona eliat vn rone illi9 di
cit cu mala ee bona Ad
illud apo vlt. dd' q no nalz
malu fi' z iustu go malu fi'
e bon ita bonu dz absolu
te iustu nd dt ordine pene
ad culpa sive epigeca vn
iustu copulat bonitate s quid
Ad id q obz q ome pccm
medm z pena et ois pca
iusta dd' q pena tplice qp
tcom ht vnam addiam ius
ticia alia adculpa s qpacoz
addiam iusticia sic e iusta
et adeo s qntu rspiat culpa
sic ht pncipm defcm sicut
ipm pccm pot qsiderari i se
et sic culpa z nc bonu nc a
deo nc pot qsiderari i qntu
ordinatu et sic e pena et a
deo n q ipm malu sit adeo
s q ipe ordo sit adeo Ad a
dd' q h' nllo mo e qcededa
malu face z bonu no n z
silis ro mactiua et passiua
ita cu dz malu fi' z bonu no
potecia passiua cu dz malu
face e bonu no po actiua
po cu actiua mali no est
bona s po passiua e bona
qz in malo e po passiua ad
h' ut ordinet cu malu
ordinabile ad bonu Ad a

dd' q no dz qcedi q malicia
fi' sit bonu p maliciam m no
ipa deformitas nllo mo or
dinabilis ad bonu no in po
inficer aliqd' bon s cu dz ma
lu notat adhuc subm q e
na bon et sic ordinabile i bon
Ad aliud dd' q cu dz malu
fi' z bon no ponit bonitas
nl no mr malicie nl r sbi
ipius malicie s r boni illi9
q eliat ex illo malo sive
r illi9 ad q ordinat malu
vn bonitas inest ordi sive
illi ad q ordinat

Oceras quer. ut8 mala ex
pediat ad q sic aug9 xi
de c d. deus malis homi no
luntatibz utit bn noz cm ali
qm malos ee pscius n simil
pscius eos quibz bonoz usi
bz accomodaret Ite aug9 au
deo dice supbis utile ee in
cade i aliq apta pccm ut
ta sibi displiceat qui sibi pla
cendo ceciderat salubri9 m dis
plicuit sibi petr9 qn flevit
qn sibi placuit qn psumpsit
Ite dam9 qcedit quis i
nephaaria madc opacom
ut elatis dtutibz madat
in adultum ut ex ea hmlie
Ite nui xxij venit de9
ad balaam ibi qnig9 nos dms
dia sapia dia disposita ee
ita ut nc sit ociosu malu
nl bon malicia tu no fe
cit qm tu ab alijs i ncuta
tu pbibe possit no pbibet
uti m ea ad cas nciias p
ppos n inquibz est pbibat

eos qui ad gl(or)iam tendunt sin
p(ro)mie(n)t(ur) malicia no(n) esset q(uon)i(am) q(uo)
tradiceret virtutibus virtus au(tem) si
q(uo)rum no(n) haberet no(n) clarescebat
Item aug(ustinus) in li(bro) confess(ionum) q(uia) singula
bona sunt ideo facis o(mn)ia val
de bona et tibi n(on) o(mn)i(n)o malum
s(ed) nec universe creature tue q(uia)
extra te n(on) e(st) aliquid q(uo)d irrum
pat et corrumpat ordinem q(uem) i(m)
posuisti | in p(ar)tibus au(tem) quedam
quibusdam q(uia) no(n) conveniunt mala
putant(ur) et eadem ip(s)a conveni
unt aliis et sunt bona | et h(ec) o(mn)i(a)
que sibi met no(n) conveniunt |
conveniunt i(n)feriori p(ar)ti rerum ut
e(st) o(mn)i(n)o malum universe creature tue
Item albus est q(uod) e(st) m(a)g(is) i(m)
p(er)mixtus | ergo simil(ite)r melius q(uod)
e(st) malo i(m)p(er)mixtus ergo meli(us)
e(st) mala no(n) esse q(uam) esse | Item
pulc(hr)ior e(st) mulier que nulla(m)
h(abe)t maculam i(n) aliqua p(ar)te q(uam)
illa que h(abe)t maculam i(n) aliq(ua)
p(ar)te vn(de) i(n) cant(icis) | tota pulc(h)ra
es amica mea et macula n(on)
e(st) in te | ergo si universitas in nulla
p(ar)te haberet malum melior esset
Item aug(ustinus) i(n) enchi(ridion) | malum n(on)
e(st) n(isi) q(uia) nocet s(ed) si nocet non
expedit | ergo malum no(n) expe
dit. | Item malum e(st) p(ri)vacio mo(d)i
spe(cie)i et ordi(n)is | ergo n(ec) e(st) bonum
n(ec) utile | n(ec) expediens | Ad hanc
q(uesti)o(ne)m habes solucionem sup(er) duobus
locis s(cilicet) q(uesti)one de bono ubi q(ue)r(itur)
de ordine mali | et q(uesti)one de
signis voluntatis dei | q(uesti)one
de p(er)missione tamen notandum q(uod) si
malum (con)sideret(ur) in se sic no(n) e(st)
bonum | nec utile nec expediens

s(ed) si (con)sideret(ur) ut e(st) ordinatum
est expediens no(n) r(aci)o(n)e ip(s)i(us)
mali s(ed) boni q(uo)d elicit(ur) ab e(o)
Ad p(ri)mum ergo d(icen)d(um) q(uod) bonum d(icitur)
d(upliciter) | d(icitur) (enim) bonum simp(licite)r et
absolute | et bonum i(n) (com)paracio(n)e
sic et meli(us) d(u)pliciter d(icitur) d(icen)d(um) ergo
q(uod) rerum universitas melior
esset simplic(ite)r et bonitate abso
luta si nullum esset malum s(ed) bo
nitate (com)parata no(n) esset melio(r)
universitas | Ad 2(m) q(uod) ob(iciendum) p(er) si(militudinem)
de mulie(re) d(icen)d(um) q(uod) no(n) e(st) sim(ile) q(uia)
i(n) tali loco posset mulier h(abe)re
maculam q(uod) esset ad maiore(m) p(ul)
c(h)ritudinem sicut p(at)z de cicatrice i(n)
facie militis | Ad 3(m) d(icen)d(um) q(uod) ma
lum nocet et expedit noce(t)
s(ed) s(e)c(un)d(u)m (quod) facit expedit i(n) q(uan)t(um)
ordinat(ur) et expedit aliis | Ad
ultimum d(icen)d(um) q(uod) bonum corrumpit
in p(ar)ticulare s(ed) no(n) u(niversa)le | mal(um)
(enim) et p(ec)c(at)um et h(uius)mo(d)i corrumpunt
ordine(m) et bonum p(ar)ticulare h(uius)
s(ed) ordo u(niversa)lis et bonum u(niversa)le n(on)
corrumpit(ur) | vn(de) boe(ciu)s v(o) de co(n)s(olacione)
ordo quid(em) o(mn)ia (com)plecti(tur) ut
si quis ab assignato ordine
recesserit i(n) aliu(m) ordinem relab(atur)

Queritur queque de (com)plecione
d(iv)i(n)e vo(luntatis) an s(em)p(er) i(m)plea(tur)
Ad q(uod) aug(ustinus) i(n) ench(iridion) de h(oc)
s(ed) deus sua(m) i(m)plet volunta
te(m) q(uia) n(on) facit h(omo) de quo de
n(on) op(er)e(tur) q(uo)d vult | no(n) n(isi) vult
deus ut peccet h(omo) | si au(tem)
tamen (com)p(ar)entati vult p(ecc)ata
p(ec)c(at)a no(n) p(ro)sperante p(er)mi
sit aliis ab et(er)no p(re)pa(r)avit
ad pena(m) | alios ab et(er)no p(re)p(ar)
avit ad gl(or)iam | Item aug(ustinus) i(n)

a· michil i li ac° qstitutu sup
at vo^te dlet si faciat qt ei9
volutate tu qt ei9 vo^te q
ipe e3 n^c putadu3 3 ita fi ta
qui velit fi et no fiat cq?
q° v lmd3 q volutas dei ff
c plet3 debonis et malis
qt· ae volutates sunt qrie
que sut deqriis| volutas au
mala e demalo volutas
dei deqrio s; debono| q° volu
tas mala e qria vo^ti die
e volutas mala qplet sim
actum et no qplet3 actus
qui e qrius bon9| q° volu
tas dia no ff qplet3 | Ite de9
vult salomone castitate s'
vae| salon vo^t luxuriari n^c
s'nae n^c fuat q° no imple3
volutas dei desalone Ite
volutas beneplaciti e volutas
que e ipe deus si q° dica3
q q volutate ei9 beneplaciti
n^o fit| s; ad d3 ad fi qt vo
lutate ei9 h^c e3 q volutate
signi h' 3 q preceptu vel phi
bitom d3 q^ obi3 vo^tas
beneplaciti dei e omn bono3
q° deus vo^te beneplaciti
vult nos fac bona| s; nos
no facim9 ff bona imo ma
la q° facim9 q vo^te bnpla
citi| et volutas beneplaciti cas
sat3 Ite d3 malu fi q dei
vo^te pot ne nulli aliquo
mo fi q volutate benepla
citi Ite potest ne malu
fi q volutate signi que d3
pmissio| ita dt aug' sup illu
locu ps ut no loqua3 os me
u opa ho· opa hoim dt ma
la que pt' dei volutate|

fiut que ipe e3 et no pt' eius
pmissione que ipe no e Ite
ep· aclesiis pona3 q n^c fit q signa
volutatis que sut pmissio et
opacio| s; tn q signa volunta
tis que sut precepto et phibitio
fiut mala que3 vn hoc Ite
obi3 qt h' q dt aug' q deus
aliquos abetno qrauit ad
pena qt dam9| no i prin
cio plasmauit nos deus Ite
qrnd ei9 e pcc et inferni p
egrin a et aliem e abeo pu
nie ut h3 ysa xxvi vn e
d3 egredi deloco suo ut pu
nit ysa xxviii| et tren iii dio
excorde suo abieat de9 fili
os hoim Ite qr d3 eius p
prium ma ei9 mag qui insti
tu ita fit insons sicut insi
tor Ad n°. ut sicut dom e
volutas dei dica3 multiplr
volutas beneplaciti et volutas
signi| volutas beneplaciti ff
i plet3 | volutas vo signi q
e precepto vel phibito n ff i
plet3| vo^tas no que e3 pmis
sio vel phibico no ff i plet3
volutas q° que e pmissio l
opacio ff implet3 | et ro hi9
iam patebebit Ad i° q° q
p° obi3 d' q volutas divi
na si qsidet3 ut preciens fu
aliquid d3 fi qt volutate| si
no qsidet3 ut pmittes vel ut
puniens vel ipm dei benepla
citu fit no d3 fi qt dei volu
tate| vn aug' i enchi loqus
de malis dt qtu ad ipos at
tinet q deus volunt fecerit
qutu no ad oipom dei nllo

mo id face valuerunt sed quippe
ipm quod contra dei voluntate fecerut
de ipis fca e voluntas eius mi-
ro et ineffabili modo no fit
pter eius voluntate illud et quod fit
contra eius voluntate quia no fiet
si no sineret / nec utique nolens
sinit sed volens / ex sntia gro
auctte aug / patet distincio / magis
voluntate beneplaciti nichil pot
fieri / et sic intelligitur quod dicitur quantum ad eius om-
nipotentiam nullo modo id face valu-
erunt / sed e quantum ad eius volu-
tate de potestate que e beneplaci-
tum / contra vero voluntate precepte
sunt pcta et sic significat cum
dicit sed ipso quod contra eius voluntate
fecerunt hoc e contra eius preceptu
¶ Contra quantu ad voluntate pu-
niente de malis i plerumque volu-
tas dei / et sic intelligitur quod dicitur de ipis
fca e voluntas / contra quantu ad
voluntate permittente no sunt
mala pter eius voluntate sed
pter eius permissione / et sic intelligitur quod
dicit miro modo non fit pter eius
voluntate quod fit contra eius volunte
¶ Ad secundum dicendum quod ansel in li de cur
deus homo / si ea que celi ambitu
continentur vellet no esse sub
celo aut elongari a celo nullate-
nus possent nisi sub celo esse
nec fugere celum nisi appropinquando
celo / ita unde et quo et qua
irent sub celo essent et quanto
magis a qualibet celi parte elonga
rentur tanto magis opposite par-
ti appropinquaret / ita quamvis homo
vel malus angelus divine voti
et ordinationi subiacere no ve-
lit non tamen ea effugere valet
quia si vult fugere de sub volunte
iubente currit sub volunte pu-
niente / et si queris qua trā-
sit non nisi sub volunte permitte-
te et sic ipm quod perverse vult
aut agit i universitatis
sive ordine et pulcritudine
summa sapientia convertit ¶ Ad ter-
tium dicendum quod quando dicit damascenus quod
deus omnia precognoscat non
tamen omnia predeterminat / precogn-
oscit autem ea que sunt i nobis
sed non i potestate nostri arbitrii
non autem predeterminat non nisi vo-
luntarie sed nec compellit virtu-
te predestinat autem que non sunt i
nobis dicendum quod voluntas bene-
placiti e respectu bonorum simpli-
citer predestinatione non eorum quae
sunt i potestate arbitrii et
sunt alligata necessitati / aut
sine predestinatione / et sic modo
bonorum que sunt i potestate
arbitrii sic non vult illa bo-
na ut relinquat nostre facultati
et voluntati et no compellat /
et ideo si fiat contrarium no fit contra
eius voluntate quamvis fiat pre-
ter eius voluntate que e eius
beneplaciti ¶ Ad quartum quod que-
rit si possit aliquid dici ne-
ri contra voluntate beneplaciti dicendum
quod ni proprie loquendo et si aliquando
i venire non est aliud contra
eius voluntate quam preter eius
¶ Ad quintum et sextum dicendum quod quod
permissione et operatione dei
que sunt signa voluntatis
nichil fit / contra preceptum autem et
prohibicionem fiunt pcta / quia precep-
tum et prohibicio respiciunt
faciendum vel vitandum de futuro
quod potest aliter evenire vel in-

191

torum | pmissio no et opatio r
spicit xpm q fit vel q fu-
turum est | q aut fit vel futu
no pot no fi vel no futum ee
Ad ea no que obiciunt gt
albu aug | deus aliquos pre
stinat ad penam | dd q hr ppo
sd | quecumque dt finem mte
tois ficut tn de isto vadit
id forn | quque tinum vel exi
tu qui accidit pt intetoz
t hr mo accipi verbu aug
Ad ultimum dd q vna dei e
prim qr adpletaon rom effe
me n rqm actus vel vol
ad mrm s solu q e dei ad
rom effcus iusticie rqm
expigentia meritoz

Deinde e querere de qformati
one voluntatis humane ad
diam et pmit modu | pmo utz
possit esse talis qformaco
scdo quid sit eius qformaco
tco an teneamur qformare
voluntate nram voluntati
die | quarto an teneamur vel
le q deus vult | iste suppo
sito q no | an teneamur velle
q sanus dm velle | cont que
an sit meritoz no scis q vole
bat xpm pati | deinde utz
nobis possit ee meritorium vel
le passiones scoz | ultimo utz
possimus velle dapnatio
nes rpboz

Ad pmu sic pb exultate
impii glo | quantu deus distat
t ho tm distat voluntas dei
t hois | s no e possibilis qfor
maco dei et hois | ergo nc qfor
maco voluntatis hois a dvo
luntate dei | contra ypa lu sic

exaltantur celi a terra ita exal
tate sunt vie mee a viis vris
et cogi m a cogi v cet | qt n
adhesit vel coz pravum cet glo
voluntas dei sp recta e cui de
bemus qformari ut finis rect
ti | n | e distancia duplex
ecialis et pportonalis | dista
cia ecialis inter volutatem
diam et huana e i finita
dia n voluntas e dia ecucia
dia ecu i infinitu excedit
huana volutate | s loquendo
de distancia pportonali no e
distancia i infinitu | et d
pporto p relacom vo huane
ad diam | sic dr ho bonus p
relacone bonitatis sue ad diam
voluntas vi dia ut e finis
voluntatis hois no e volu
tas absolute dca s ut e r
gulas hois volutate s sui
qplacentia i ope sine i opis
imitacone | et sic nq ut q
distacia i finita

Secundo queritur quid sit qforma
co | aut m attenditur i
volendo q deus vult | aut no
lendo q sanus dm velle | no
pmo qr mali quque volut q
deus vult | ut malus filius vult
mor patrem q tn deus vult | si scdo
mo ergo beata virgo no qforma
vit volutate sua volunti dne qr
nolebat xpm pati qr patiit
ex vehemencia doloris | vn luc
ii et tua ipius aiam ptransi
bit gla | q tn deus volebat pati
ergo peccavit vel admin no
meruit | iste si attendatur
i volendo no salu q deus

uult s. et nolendo illud quod scimus
deum velle sed ille existens in peccato
mortali potest conformare volunta-
tem suam voluntati divine / quia potest multa bona
facere sicut deum et deus vult quod
faciat illa sicut deum ¶ Secundo confor-
macio potest attendi secundum iiijor genera
causarum s. in volendo quod deus vult
et nolendo ut vult et nolendo
quod scimus ipsum velle et nolendo
ad quod vult / prima est conformitas ut
causa formalis / tercia est in racione
cause efficientis / quarta in racione fi-
nis etc. ergo quod si ista iiijor concurrunt
est conformitas perfecta sine confor-
macio sufficiens vero conformacio
attenditur in duobus ut scilicet volun-
tas fiat uult deus et propter quod
uult / et perfecta vero conformacio est
quod vult quod deus vult ut quod
scit deum velle / et est conformitas
perfecta secundum iiijor genera causarum ut
dictum est et sic sicut dicitur quod est confor-
mitas in bonis et in malis in
via et in patria ¶ De beata
virgine dicitur quod voluit ut deus
voluit et propter quod voluit ut pa-
tebit /

Tercio queritur an teneamur con-
formare voluntatem nostram
voluntati divine videtur quod sic Roma-
norum perfeccio legis est dileccio / te-
nemur ergo ad dileccionem / dilec-
cio autem conformat voluntatem nostram
voluntati divine / tenemur ergo ad dilec-
cionem conformacionem / quod autem dileccio
conformet dicit Augustinus de spiritu et
anima mea quod quod diligit in
dileccionis in eius similitudine trans-
formatur ¶ Item glossa super psalmos voluntas
dei sit recta et cui debe-
mus conformari ut simus recti

sed tenemur esse recti ergo tenemur
conformare ¶ Contra nullus tenetur ad
impossibile / sed obstinati et dampnati
non possunt conformare ergo non te-
nentur ¶ Item si tenetur conformare
existens in mortali peccato / continue
peccat ¶ Secundo precepta
negativa obligant semper et ad semper
affirmativa non obligant semper sed
ad semper ¶ Ad id non quod obligat de con-
formatione et dampnatione dicitur quod quamvis
absolute teneantur qui sunt ob-
stinati tamen pro statu obstinacionis
dicunt quidam quod obstinati non
tenentur quia hoc est eis impossibile sed
obligacio non importat lucrum de ali-
Secundo modo est verum si non non est obli-
gatus et conformacionem tamen est ob-
ligatus ad penam ¶ Sed alios di-
stinguendo modo secundum Anselmum / quod
illa impossibilitas quam in pa-
tiens conformare voluntatem suam
voluntati divine surgit ex culpa
vel non / si non surgit ex culpa
non tenetur ad conformacionem / si
non surgit ex culpa in absoluta
acceptacione / et sic dicit quod obsti-
natus tenetur ad conformacionem
sed illud sit impossibile ¶ Ad illud
quod obligat de illis qui sunt in pec-
cato continue peccat / dicendum / sicut
de caritate ad quam tenemur semper
non ad semper / vel quando est ad hoc quod te-
neatur movendum motu caritatis
sit in confessione boni dei / et
quod liceat spiritu quo possit fie-
ri ad dileccionem dei sic dicitur de
conformacione

Quarto queritur an teneamur con-
formare voluntatem nostram vo-
luntati divine nolendo quod vult videtur quod
non / Augustinus / bonus filius bona vo-

192

uult prem uiue q deus no
uult mue ¶ gt ps no adhesit
ih cor prauu / cor prauu & dis
ctu lr qui no uult q deus
uult ¶ Ite deus no uult ni
p bon et iustu e s3 nos debe
mus uelle quecu3 bona sut et
iusta g° tenem uelle q de9
uult ¶ Ru° n tenem uelle
q deus uult / s3 bona uo^te pos
sum9 aliud uelle qm q de9
uult tn distinguend q i° q
deus uult aut e sciu auo
bis aut ignoratu / si ignoc
tu / no tenem qr ignorancia
excusat / si cognitu ciro no
tenem ut ia patebit j. et
s3 lr mittuda e glo sup id qr
pui cor lr qui no uult q
at demum uelle ¶ et sic de
ad aliud q s vnu modu qm
ia dice tenem uelle quecu3
scim9 ee bona et iusta

Qwinto que' utr tenea'
uelle ¶ ad q sic tenem
id caritate / va cu amicicia
e id uelle et ide nolle / si g°
diligo dm nolo qcqd scio ipm
nolle ¶ Ite aug' . ipius 3 qm
displicet impudencia / impudencia
au 3 s acceptacom vo^t dei
g° ipius cui displicet q
de9 uult ¶ Ite si possem uel
le contrariu eius q scio dm
nolle / g° sili possem dice l
face q e flm / g° sili no pos
su uelle contrariu ei9 q scio dm
uelle g° teneor uelle qcqd
scio ipm uelle ¶ gt beata
vgo . sciebat dm uelle pas
sione xpi qm ipa nolebat

et no peccauit g° no tenebat
uelle q sciebat dm uelle ¶
Sili ecstoes erat apli deuote
sui dm ¶ Ite ys optauit ne torl
desperue q tu sciebat dm uel
le qr ia fuerat sibi reuelatu
no tu peccauit ¶ Ite luc xix
videos xps ciuitate fleuit sr
illa / g° noluit subusione ci
uitatis tu deus illa uolebat
¶ Ite si tenem q scim9 dm
uelle s3 scio dm uelle q si e°
pecco q sublrahet m deus gra3
g° teneor uelle h' s3 si uelle
h' uelle no ee bon9 / qr sc3 si
sublrahi m gra no su bon9
¶ Ite teneor uelle q deus
m grãm conferet no g° teneor
uelle q deus sublrahat m gra3
¶ Ite deus vult pmitte me
pccare g° teneor uelle q de9
pmittat me peccare q m -
flm qr xpc docet orac ne
inducam t temptacom ¶ Ite phil
ii cupio dissolui et s3 xpc no
lebat ipm dissolui / qr sc3 / qsi
deus scio q pmanebo cu3
nob ad pfcm / q uolebat de
et lr sciebat apls ¶ Ru° qui
da dicut q t pceptis et i p
hibicoib3 tenem uelle q sci
mq dm uelle t alus no ¶ s3
gt sicut culpa e declinac
a p^a uitate cu sciat ita culpa
e declinac a p^a bonitate
cu cognosti / s3 pcam e decli
nac a p^a uitate / vn aug qm
dt flm sciens declinat a
uitate iufficitate g° sili
pcam e declinac a p^a bonita
te sue a vo^te dia cum .

cognoscat[ur] pp[ter] h' alii dixerunt q[uod] e
voluntas uel appetitus r[ati]onis
et sensualitatis | vol[unta]te g[ra]o r[ati]onis
tenem[ur] sc[ilicet] q[uod] scim[us] d[eu]m nelle
no[n] r[ati]one sensual[ita]t[is] beata g[ra]o v[ir]-
go et ap[osto]li passione xp[ist]i volu-
erunt uol[unta]te r[ati]onis no[n] r[ati]one vol[unta]te
sensual[ita]t[is] s[ed] doluerunt de ea | vnd[e]
et xp[istu]s sic eam voluit | vn[de] et
dix[it] tristis e[st] a[n]i[m]a mea et[c]. ¶ Ad p[rimu]m
ad i[stu]d r[espon]de[tur] dicit[ur] q[uod] e[st] voluntas abso-
luta et [con]dic[i]onalis | loquendo de
vol[unta]te absoluta no[n] volunt fore
illud s[ed] voluntate [con]dic[i]onali
s[upe]r i[stu]d ro[manorum] ix optabam anathe-
ma et[c]. s[cilicet] si esset optabile ¶ Ad
i[stu]d de fleu[it] s[upe]r ciuitate dicit[ur]
q[uod] d[omin]us n[on] fleuit actu futur[a]e s[u]b-
u[er]sionis s[ed] fleuit p[ro]p[ter] culpa subu[er]-
sionis ¶ Ad aliud de subtrac-
cione gr[ati]e dicit[ur] q[uod] voluntas ali-
q[ua]n[do] d[icitu]r r[espectu] actionis | aliq[ua]n[do] r[espectu] cessa-
tionis | cu[m] ergo d[icitu]r deus vult ita
subtrahere gr[ati]am n[on] d[icitu]r voluntas
r[espectu] alicui[us] actionis s[ed] r[espectu] cessacionis
voluntas no[n] cessacionis no[n] d[icitu]r
voluntate i[n] aliquid et ideo n[on]
teneor nelle q[uod] deus subtrahat
m[ihi] gr[ati]am ¶ Simi[liter] dicit[ur] deus vult
p[er]mittere me peccare no[n] n[on] d[icitu]r
voluntas in aliquid s[ed] r[espectu] no[n] co-
hibitionis cu[m] possit ¶ Ad a[rgumentum] ap[osto]li
dicit[ur] q[uod] voluntas illa no[n] fuit
voluntas sensualitat[is] q[uia] illa
no[n] e[st] r[espectu] boni et[er]ni s[ed] fuit vo-
luntas r[ati]onis | s[ed] r[ati]o pot[est] [con]side-
rari ut na[tur]a uel ut r[ati]o | ut na[tur]a
s[ic] appetit bonum et[er]num | s[ed] r[ati]o
ut r[ati]o s[ic] [con]siderat voluntate dei
et ideo se [con]formeat ei ¶ Aliter
dicit[ur] s[ecundu]m alios q[uod] voluntas di[vin]a p[otes]t
r[espi]cere voluntate[m] sine uo[lun]te

mea sine volitu[m] teneor g[ra]o
nelle q[uod] scio d[eu]m me nelle i-
ta ut voluntas di[vin]a r[espi]ciat
volente[m] uel voluntate[m] | no[n] a[utem]
teneor nelle q[uod] scio d[eu]m | vn[de]
glo[sa] s[upe]r i[stu]d | rectos decet colla-
datio [con]gruit ut quicq[ui]d vult
deus te nelle velis et tu | [con]-
g[ru]it a[utem] d[eu]m te nelle ad noll[e]
q[uod] a[utem] vult me nolle ut m[or]-
te p[at]ris mei | vn[de] [con]tinus ego
sciarem d[eu]m nolle ad n[on] debeo
illud nelle n[on] [con]formet m[ihi] i[stu]d ne-
le | vn[de] q[uod] scio d[eu]m nelle a[utem] [con]-
gruit m[ihi] istud nelle aut n[on]
si [con]gruit m[ihi] | teneor i[stu]d nelle s[ed]
si n[on] [con]gruit no[n] teneor | vn[de] a[utem]
q[ui]s pot[est] q[ui]s nelle bonu[m] q[uod] si[bi]
no[n] [con]gruit et pp[ter] h' q[uod] subtrahe-
re gr[ati]am et h[uius]mo[d]i no[n] [con]gruunt is
no[n] tenem[ur] ea nelle ¶ Ad i[stu]d
q[uod] obi[citu]r q[uod] u[er]a amicicia e[st] ide[m] u[el]-
le et ide[m] nolle | d[ic]i[tu]r u[er]o q[uod] v[eru]m
e[st] q[uod] [con]uenit amico nelle ¶ Simi-
li[ter] ad i[stu]d aug[ustini] x[ristu]s e[st] cu[m]
di[vin]a displicet p[ro]uidencia | d[icitu]r q[uod]
i[stu]d q[uod] displicet pot[est] [con]siderari a[b]-
solute sine i[n] se uel i[n] r[e]lac[io]-
ne ad di[vin]am p[ro]uidenciam | si ill[ud]
q[uod] sub est di[vin]e p[ro]uidencie i[n] se
[con]sideratum displicet no[n] e[st] malu[m]
s[ed] si [con]sideret[ur] ad diuina[m] p[ro]ui-
dencia iste cu[m] displicet x[ristu]s
e[st] ¶ Ad a[rgumentum] dicit[ur] e[st] q[uod] [con]tr[arius] ei[us] c[um]
scio d[eu]m nelle p[otes]t e[ss]e d[u]p[le]x
n[on] [con]trietas attendat[ur] ex p[ar]te
voliti solu[m] sic possu[m] nolle
[con]trariu[m] ei[us] q[uod] scio d[eu]m nelle
et dico | et facie sicut sciarem
d[eu]m nelle morte p[at]ris mei

tu possu[m] nolle

193

cu possu velle eius qualitate(m) et la-
borare ad eius vitam et dicere
medico ut ad h(oc) laboret / si no(n)
attendat(ur) contrarietas exparte vo-
lentis no(n) debeo / quia no(n) debe-
o velle contrarium eius quod scio deum
me velle / deus eni(m) no(n) vult
me velle mortem p(at)ris

Item queritur utrum meritorium fu-
it sanctis quod nolebant mortem
xpi sine et volendo contrarium
eius quod sciamus deum velle quia
xpc flevit sup(er) civitatem no-
lebat n(ost)ri p(ro)p(ter) mortem et destruc-
tionem et meruit in h(oc) sic(ut) debe
ata virgine que meruit compa-
ciendo filio et tamen faciebat cont(ra)
hoc velle sic(ut) de ap(osto)lis / isto(rum)
erat ap(osto)li et tam(en) in laude
eorum ¶ Contra si compatimur et corregnabimus
nabimus ergo compaciendo meremur vi-
tam eternam / quia velle contrarium eius
quod sciamus deum velle non est ex
caritate / vel in amicitia est
idem velle sed omne meritum ex ca-
ritate ¶ Contra beata virgo quod no-
luit xpm pati hoc fuit se(n)-
sualitatis / tamen beata virgo no-
luit quod xpc non pateretur / sen-
sualitate eni(m) non est mereri ergo
non meruit in hoc beata virgo
¶ Uno quidam dicunt quod no(n)te
rationis tenemur velle quicquid sci-
mus deum velle non sensualita-
tis note / et beata virgo noluit
quod xpc non pateretur note sen-
sualitatis et de ratio(n)e dicunt ita /
quod quidam fuit motus qui non
fuit subiectus liberi arbitrio nec in ortu

nec in progressu ut pati in fame
et siti / et fuit motus qui sub-
iacet liberi arbitrio / in ortu et in pro-
gressu fuit et quidam qui subiecti
fuit in ortu sed non in progressu / pri-
mo motus primi qui non fuit sub-
iecti nec in ortu nec in progressu nec
fuit meritorius nec in ortu nec
nec in progressu / qui non fuit subiecti
in ortu et in progressu fuit me-
ritorius in ortu et in progressu / me-
dius fuit meritorius in progressu
sed non in ortu ¶ De passione ergo
xpi et de beata virgine et
de ap(osto)lis dicit quod dolor ille
fuit in sensualitate et ideo
non fuit meritorius ¶ Contra ad pri-
mum si compatimur et corregnabimus.
dicendum quod ibi intelligitur de no(n)te rationis
et compassione hic autem de no(n)te pati-
endi cum xpo / vel aliter dicendum quod
meruerunt beata virgo et ap(osto)li
compaciendo xpo / et ad illud
quod obicitur quod hoc non fuit ex carita-
te / dicendum quod motus caritatis sed de-
bitum modum et secundum perfectionem
patrie / sed perfectionem que erit in pa-
tria non est velle contrarium eius
quod sciamus deum velle / in patria n(on)
n(ost)re aliud volemus nisi quod deus vo-
let / sed caritas secundum debitum et conve-
nientiam in via et si non velit quic-
quid deus vult / vult tamen quicquid
scit deum velle / Unde beate vir-
ginis non congruebat non dole-
re de morte filii sui et ideo
noluit contrarium eius quod deus noluit
quia illud quod deus nolebat si-
bi velle non congrueret ¶ Ad idem
quod obicitur quod illud fuit ex sensu te

& ita no fuit meritorium dol q
sensualitatis ppe no z inbrutis
h sensualitatis ppe dr ordinatum
ad rom / Un sicut a sensualitate
pot ee demitu ut veniale p'
catu ita et meritu
Item queri utrum meritoriu sit
dolere de passionibz scoz uel
velle illas / qz piu z lugere mar-
tirum / et piu e gaudere de mar-
tirio ergo e meritoriu velle mor-
te martirum / qa hic erat contrarium
noti dei et hii faciebant / Rn
velle contrarium noti dei d3 dupl'r
velle contrarium ei9 q ficio velle
et hic pot ee dupl'r meritoriu
uel volendo contrarium eius q
fcio dum me velle / et hic no
pot ee meritorium / uel alit de
presentibz passionibz scoz de-
bem9 dolere / de preteritis ut pos-
sum9 gaudere
Item queri utrum iusti possit
letari de passionibz rephoz
q no / qz contrariantur piatis
i insum glo no hic dr opta-
tis assiu / qt sa volunt qd
deus vult h deus vult pe-
na illoz / Itc apo vi qr
no vindicas sanguinem nrm
&c / Itc ps letabitur iustus cu
vidit vindictam / Rndent quidam
q aliud est optare aliud velle
optare in e concupiscibilis velle
ronabil' no optant ergo pe-
nas maloz et si velint qz
no delectantur i penis / et si ro-
ne moneantur / qt letabitur ius-
tus cu viderit vindictam / Rn
Rn pena rephoz h q refertur
ad nam pacte no delectat
scos h h q refertur ad diam ius-
ticia pena i felicitate sit de-
lectat eos
Ut vocata spc sa gra pop
i confiscom eoz que ptinet
ad diam eem / ac di ita ve-
nacione et modestia procedam
mu9 ad inquisicom eoz que
ptinet ad declacom diaz p-
sonaz / modus au inquisi-
tois et ordo erit talis / ut p
tractam9 de multiplicacoe seu
plitate psz / scdo de unitate
psonaz / tcio de unio psz / qr-
to de ordine psz / qnto de eq-
litate psonaz / multiplicatur
seu plificantur psone diue s
hitudine generationis filii a patre
et h hitudine processionis spc
sa ab utroqz / primo q erit i
confisco de generatione filii a patre
/ 2° de processioe spc sa
ab utroqz / de eterna au genoe
p° qr incredulos q genus sit
/ 2° quid sit / tcio cuj9 sit
/ qrto de quo sit / qnto quo
sit
Quantum ad primum sic pceditur
aug' in li lxxxiii q deus
pr ab eterno aut potuit fili
u generare et noluit / aut no
voluit h potuit / aut no po-
tuit h voluit / aut nec voluit
nec potuit / Si voluit et n
potuit / ergo i potens fuit
si potuit et no voluit ergo
i uidus fuit / h ab eo rele-
gata e oib i vidia si nec
potuit nec voluit i potes
et i uidq fuit / h ista rele-
gata fut ab ipo / relinq3

go q potuit et voluit et constat q fuit s; et adh' q ca rona bilis agat no pla exigit n uelle posse et fac / go filiu abetno genuit ¶ Scda vo z bon ulit et ecalit e fui dif fusium / vn h' z laus boni s se diffudit / q si pone duo bona i dibz equalia pt q vnu i h' q vnu sua bonitate dif funderet ad no / constat q bon illud q se diffunderet i h' cet mag laudabile et me lius alio bono q se no diffu deret / conpletago vo boni inclu dit inse diffusione go vbi z summu boni ibi e summa dif fusio / summa au diffusio e ex maior excogitari n pot / ma ior au diffusio cogitari no pot q illa que z s subam et materie s tota / go summu boni necio se diffudit s fb stancia tota et i ipo ulit in tellr h' dij diffusio / s n ad z vtus generativa n vtus diffu siua fube sue adh' ut pdu cat sile i na go i summo i telligi h' vtus summe et ab etno at aliud boni summu sit et etnu / s n z h' intelus z gnio go gnis etna e ¶ Si dicat q h' ro no pcedit q i bono no intellr diffusio n cogniti et no ulit nl eam lit / pgrmo obi de pfectioe boni et nobilitate e contrae se ipm / vn h' z laus boni conq au e pfectois et no

bilitatis boni att boni summe bono go neud i summo bono z fui ipi' gnatio / et au ipm sit summu go summa gnatio magna au gnatio z quae sua nl sua qualitate / nl sim actus / maior au gnatio e gnatio sua subam / magna go et summa e gnatio totam sua subam / go h' gnatio neud z i summo bono / s gnatio sua subam ut sile pducat i na nl ad z gnu gnare go neud i summo bono intellr gnio / go gnio e etna / q quntad i eo intellr etnu z / ¶ Alia vo eque genus ta e q quntad z nobi litatis et pfectois vtutis e deo tribuendu / ¶ Ite nobilior e vtus que h' nobiliore effcu nl actu / s conpando omes actus vtutu no z nobilior actus alicus vtutis agentis qu ille quo pducat sile i na ipi agenti / s vtus tm e talis ac tus s pduca sile i na ipi a genti e vtus gnativa et no alia vtus n artificialis q duit artificiatu s no sile i na a vtute au gnativa e pducto subalis / h' z silis i na et h' z vtuosior pducto go int virtutes omes pdu centes aliquid nobilior est vtus gnativa que h' pdu ce sile i na s q e nobilitat nl nobilioris vtutis no pot no intelligi i summa vtute et summa po que deus est go i summa virtute et po intellr

Virtus generativa ergo generatio / ergo generatio
eterna est. ¶ Alia vero perfectionis
est et nobilitatis ut habeat vir-
tutem quam possit ex se produ-
cere tale quale ipsa est / sive simile
sibi in natura unde si homo non posset
ex se producere hominem ipsum esset
imperfectum in ipso quia natura est vis
insita rebus ex similibus similia procreans
sicut dicit philosophus / sed quidquid est nobi-
litatis et perfectionis est in summa
natura / ergo in ipsa est vis productiva
filius in natura ex se / sed hec est virtus
generativa ergo et generatio / et pater
et filius et generans et ge-
nitus ¶ Alia vero deus est lux
incorporea et inaccessibilis
sed omnis lux corporalis est naturale de
se coeternum splendorem gignere
ergo in summa luce necesse intelli-
gitur lux generans et splendor geni-
tus ¶ Si dicatur quod competit eter-
na generationem esse in deo / sed non
est necessarium / contra anselmus qualibet inconve-
niens deo sequitur in potentia / et
quodlibet deo conveniens secundum necessitatem / ergo
si deo competit vel convenit generatio ergo necesse
est in deo / et maxime loquendo
de necessitate immutabilitatis
quia talis est in divinis / et non ne-
cessitas que ponit coactionem
et ita de necessitate est ergo eterna
est generatio ¶ Ad oppositum sunt rationes
et primo ponuntur rationes ad infir-
mandum prima ratio que est augustini
que ostendit necessitatem generationis
eterne / minor ergo quod male procedat
ratio tua dicit si noluit et non potu-
it ergo impotens fuit / quia in fi-
lio non est potentia ad generare

sicut in eo non est potentia ad hoc quod
pater / sed ex hoc non dicitur filius impo-
tens / ergo nec pater dicetur pri-
impotens si non potest filium
generare / et sic vero illa dicitur fieri
ex parte posse ¶ Item minor filius quod
non sequitur / potuit et non voluit quod
invidus fuit / quia potuit deus a-
liquo mundum meliorem facere quam
fecerit sed tamen noluit ex hiis tamen
non sequitur quod invidus fuit ergo
similiter nec ibi ¶ Alia vero quia a-
ergo generatio non convenit deo / nota
quod est a perfectionis et insufficientie
est deo attribuenda / sed generatio in ge-
nerabilibus est ratione imperfectionis et
insufficientie / ergo generatio non est deo
attribuenda / hoc est probatur quod triplex est
esse scilicet esse temporale / esse perpetuum
esse eternum / de primo est esse tempora-
le ibi est corruptio et ideo non
possunt salvare esse suo specie
in se ideo datur omnibus virtus
generativa ut quod in se ipsis sal-
vare non possunt salvent per
generationem in suo simili / sed in perpe-
tuis substantiis non invenitur generatio
et hec propter perfectionem sui esse que
corruptione est / unde in se ipsis
possunt salvare et continuare esse
sue speciei perpetue / unde sol non
generat solem / nec una anima
ut habeat virtutem perfectam qua
possint in se ipsis salvari
generatio ergo hec est contra perfec-
tionis ¶ Alia ratio differt generatio et
alteratio / quia ubi est generatio ibi est
exitus de non esse ad esse / ubi

cau e altitudo no e mutatio fce
s manet idem ee et eade sba
s dulsus modo se hudi nt
cendi / si ergo indivinis no est
exitus faciens differentia ee
qui e exitus a no ee in ee
s solum faciens differentiam mo-
di cendi ergo exitus qui est
indivinis no pt dici gnio s po-
cius altitudo / et sic indeo no pt
poni gnio ¶ Alia ro nos vi-
demus q gnio pfecta sit origina-
lia in duobz s. masculo et fe-
mina / i pfecta no gnio sit pu
apim i uno sicut pz i gnio-
ne negotabilium et et aium
que i pfectarz z qui gnio a-
talium et hom quorz gnio q-
sistit in duplici pu^o. scz age-
te et paciete ergo sicut pfec-
tius e ingnidne e deo tbue-
dum oit pone indivinis q ipe
filius sit genitus a pre et a
matre et e absurdissimum /
relinquitur ergo q no oit pone ge-
neracoz indivinis ¶ Alia ro ad
infirmandum aliquas pdictas
rones q ad aptatio silitudis
rerum naliu addiuas e q re-
motissima pparacom / q valde
remota e pparacio et distancia
magna datiue ad tatore ergo
no sez mirado q ponaz i rebz
divinis q i nemitz in rebz ca-
tis / ergo pdicte rones que su-
muntz ex pparacone rerum na-
liu ad divinas nlle sut ¶ /
qte si explicet q n^a creata e
multiplicativa sue speci nolu-
mus tre filii i divinis ergo filii

ex ostensione pductionis actiuam
in ee datur q file potimus
ostendere i dis / ex hic ergo qsez q
deus sicut tciderita i q sit
qutus et colorat' ¶ Alia ro e
hic si acipiz file a gnone r
cata / et fiat coaptatio ad diaz
ergo fiat expte datur gnio
transsit nam gnantis inge-
nitum et vitute et generandi ai
ipsa na qua pot genitus
generare ergo filii i divinis ipe
filius habebit vitute genan-
di aliu filiu / s inetinis po-
gnita e actui ergo generabit
aliu filiu / et eode mo oit
querere de illo / et ita in i finitu
gnio ergo etna no e / nec va-
let file simpliciter acceptus ¶ Ro
qfitendum e verissime q gnio
etna e / von vic de sco vic
i li de tri / in na cata legi-
mus q de increata pensare debe-
mus videmus cotidie quo na ipius
opacone subsistencia existencia
pducat / et existencia de existencia
procedit / ne q d' i illa sup excelle-
ti na opacio ne nlla sit / ne q
na illa que sunt ne fructu
fecunditat donavit ipsa sio sa-
lis pmanebit / et que aliis
gnidem tribuit ne quid salis et
sicut dz ipsa nlt / ne q d ego q
alios parere facio ipe n pariam
si ego qui gnidem ceteris tribuo
sterilis ero dt do' et loquiz i
de gnidne etna ut dt glo et
qz gnio etna ¶ ste i code li dte
radius sol de sole procedit / et
soli tuo totus existit / ex quo
ni fuit de se radium producit

et sine radio nullo tpe fuit si
g' lux ista corporalis hz radium si
bi coeternum tamen aer non habeat illa
lux spiritualis et inaccessibilis q
dam et p° li non fuit unquam do
rabilis i. sine uerbo sz n hz
sui ipsius uerbum coesse ipo genera
tum d pole g' z ꝯ dag q deus
non generet ¶ Ad rones g° i
prim uud et p° ad illas que
confirmat rom aug. in li ꝗs
viij q dd q bn tenet ro aug
ꝯ qd ipe intendit qꝛ intendit
pe p illa rom ostendere qꝛ pr
genuit filium sibi coequale et ꝯt
hz grand illa mag sup° gnoz
q pbet / Nichilo9 tn dd ad in
stancias / et p° ad p'mā / potuit
mundum meliore facere et noluit
g° inuidus fuit dd' q secus e
i gnone et creatione / qꝛ ro gna
tois hz exigit q pducatur e
quale i na et suba / ro non c
atois non immo potius gtrm
exigit ꝯ q sit non equalis et
diuersum insuba id qd creatur in
uidia uero non hz locum nisi ubi
res exigit aliter fieri q fiat
sed in gnone ubi exigit ꝯo
equalitate gnantis ad gna
tum e ro inuidie si non genera
equale / ideo bnd se ꝯ aug
potuit gnare filium equale
sibi et noluit g° inuidus
fuit tn h debet facere / ꝯ eq
le sibi / sz in creatione non e debi
tum illud / n° et q hō sit me
lior qm sit et ideo n se in
datis istis ¶ Ad alia instanciam
qua obz q n se filius nult
gnare sz n potest g° i

potens est dd' q adh' q illud
sequetur oportet magis uelle
cu non posse / tn bn se cū
mult h facere et non pot g° i
potens e / sz filius non mult
gnare nec spc s / et ideo n
posse gnare non ponit i p
in filio nec i spu sco / sz i pa
tre ponit i pom / qꝛ pr mult
gnare / filius aut non sz gnā
ri sicut in pfectionis e i pr
gnare / sic pfectionis e i fil
gnari sic et i spu sco spira
ri / tn sic posse gnare dicit
pfectionem po pris / sic gna
ri dt pfectionem po i filio
et spirari i spu sco / ideo ex
pte pris sequitur i po si non
posset gnare exparte cu fi
lii et spc sa non ponitur i
po ¶ Ad tciam rom dd q h
z duplex / gnatio e i pfec
tois ingnantibz qꝛ pot co
sensus q grand dicat i pfec
tom i gnante et virtute oi9
nl q sit data generali hz su
plementum sue i pfectionis / di
co g° q quo ad p'mu modum
gno n e i pfectionis / nund gn
dicat pfectissimum modum agen
di sine ducendi pfectissimus
n modus agendi e p q coe
quatur et assimilatur i na effectus
agenti q sit p gnonem / ꝯ 2° mo
dum ꝯ pot concedi q gno i p
fectionis e in creaturis corrup
tibilibz qꝛ data e ad plenan
dam i pfectionem earum / unde
hz supplementum i pfectionis
i ipis hz h q singularia

196

non potuerunt saluare suam speciem
in se / ideo data est eis virtus que
tante perfectionis est / id autem quod supplet in perfectionem non est imperfectio / immo magis perfectio / ideo
generatio perfectionis est / et perfectionem
dicit virtutis in generante / ideo
deo est tribuenda ¶ Ad 1m ergo quod obicitur quod in perfectionis est in sole quia
non generat / dicendum quod non / immo in
perfectionis est in subiectis que
non possunt ex se producere simile
in natura / unde ponatur quod virtus
esset in sole qua posset in se
producere alium solem sicut potest
ex se producere lumen eo manente et corpus lucis esset magis virtutis in sole et perfectionis quam
nunc habeat cum non potest solem
ex se producere / in hiis ergo deficiat
a virtute / in hiis tamen quod habent in se
virtutem que potest in se saluare /
suam speciem perfectionem habent quoniam
sunt corruptibilia quia non in
diget alio ad sui salutem hoc
perfectionis est / perfectionis quoque in corruptibilibus est quod possunt ex se producere filia / in perfectionis non quod
non possunt se saluare et permanere in esse / sicut perfectionis
est in corporibus supercelestibus quia possunt saluare se et permanere
in esse / in perfectionis non quod non
possunt simile in natura de se producere et coequalia / sicut sol
producat lumen non solem / quod
generatio perfectionis est / deo est tribuenda ut si manens in se virtute haberet producendi similem in natura

et coequale ¶ Ad aliam rationem dicendum
quod generatio est motus sive species
motus et est actus / sicut ergo dicit
mobili relegatur adeo quod ab eo
unus motus et species motus / quia
motus dicit imperfectionem in mobili / sed sicut dicit actus est completo
adequans producentem producenti
perfecte / et isto modo generatio non dicit
alterationem ¶ Sed ad aliud quod
obicitur quod ibi est copulatus faciens
differentiam modi cendi / ergo alteratio
dicendum quod non sequitur vel fit ibi mutatio
non sequitur in sole quod si generat ex se splendorem quod ibi fit
alteratio quia non est ibi mutatio
¶ Iste est differentia modi se habendi
que facit aliud et aliud et hoc non est
alteratio sed que solum facit alterum sicut patebit ¶ Ad aliam
rationem dicendum quod in generatione humana
quod habet originem in duobus et non
in uno solo hoc est imperfectionis
generantis / non quod si uniretur virtus
ita quod tota virtus generans esset
in masculo et femina quod perfectior esset unita quam divisa
in quantum ergo unita est deo est
tribuenda non in quantum divisa
quia hoc est imperfectionis ¶ Ad 1m non
quod dicitur de plantis quorum generatio
in perfectior est quod sunt in uno /
dicendum quod et si habeant in uno intrinseco tamen sunt in multis extrinsecis ita quod est ibi humor
a luna et calor a sole / unde
velut principium activum ad
ut passivum sicut esset ex parte masculi et femine / vero

masculus e principium activum femina principium passivum ex his qui vlinquit generationem eternam esse et quod in deo sunt duo gignentis et geniti i patris et filii ¶ Ad aliam rationem dicendum quod adaptatio ex rebus naturalibus ad divinum esse potest dupliciter | quia dupliciter potest creatura considerari vel in se vel prout est vestigium sue cause si quod consideretur in se non est capax generis proportionem creature ad creatorem. unde sic materia est duorum unius ad alterum neque est similitudo aliqua qua possit sic dici esse in creatore sicut est in creatura velut non finiti ad finitum est comparatio sine in potentia sive in sapientia sive in potestate sive in bonitate | si vero quod consideratur creatura ut vestigium est sue cause sic est invenire convenientes rationes et naturales a creatura ad creatorem | unde ex potentia creature naturalis est cognoscere potentiam creatoris | et ex sapientia summam sapientiam et ex bonitate summam bonitatem | unde apostolus ro i invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur quod non esset nisi ea que facta sunt essent vestigium | unde dionysius in ierarchia angelica non eorum que sunt est vere boni participatione privatum si quidem ut eloquiorum veritas ait | genesis i omnia bona valde | et ergo ex omnibus in telligere bonas speculationes esse et in visibilibus et intellectualibus ex materialibus formare dissimiles similitudines | sic ergo quod vestigium summe trinitatis est in speciebus in creatura

dicendum quod est invenire rationem ab ipso vestigio trinitatis in species convenientes ad ostendendum perfectionem bonitatis et potentie ita ut quod perfectius est non solum in se aliquam rationem perfectionis est deo tribuendum | et ideo est quod dicit magister ricardus de sancto victore | ad quemlibet naturam esse non fallibilia argumenta deo esse ¶ Ad aliam rationem dicendum quod cum deus sit causa sive triplici modo cause efficientis formalis finalis | et formalis | per modum exemplaris | non est enim causa materialis aliquo modo quia ea que sunt in rebus naturalibus et conveniunt in ratione cause efficientis formalis et finalis possunt transferri ad deum quia sic est creatura vestigium | sed ea que pertinent ad causam materialem velut accidentia ut color et ex parte materie corporis obliviosus in alio quam in intellectum materiale non possunt aliquo modo transferri ad deum nisi figuraliter et in specie | et sic generationem non sit similitudo creature ad creatorem | posse autem generare simile ex se pertinet ad efficacitatem et est indicium nobilitatis virtutis propter ea virtuti deo est tribuendum ¶ Ad ultimam rationem dicendum quod cum in perfecto sit in uno | in perfecto non sit in multis si sint multi aliqui | et quod est in uno pro omnia est in alio | et quotcumque multi ergo omnes superfluunt preter unum sicut dicendum quod ipse filius sit persona dei non imperfectionis quod non esset nisi videndum ergo quod sic est in divino imperfectio

huane gnāonis q genitus
potest gnāre h' n· indicat q
ipe genitus nō sit pfcus filius
et sic p3 r̄n̄ᵒ ad istā qōm
Scdo que3 quid sit gnāre
in trom intellectue q ut dicā
in diō ee / et ctā h' que3 utrū
gnāre in diō ee sit idem q
intellīgere ¶ Ad q sit quidā uisi
sūt / uiuit deus uita nobilissi-
ma que ē intelligere s3 ide3 in
deo sua uita et sua actio g° si
gnāre d' q̄ q̄dā actiō idē
3 in deo gnāre et intellīgere ¶ Sc̄a
rō / pᵃ intellīgētia intellīt se nō
desiliendo a se / ūn actus in
telligendi eō se rpandit nō desi-
lit / s3 intellīgere rᵉ aᵈ 3 qm̄ spem
gnāre in se g° intellīgere in se
rᵉ aᵈ 3 qm̄ sua spem in se·
gnāre g° intellīgere in deo est
gnāre sua spem in se / s3 nᶜ
ē aliud gnād filiu g° nᶜ aliud
q in deo intellīgere qm̄ filiu gnā
re / et cū de nobilitate sue eēn
tie sit q ipse se intellīt nctē ē
in eo sc̄ dicē generante et ge
nitū s3 h's noīb3 duo dico3
· si q̄ actio et rlacō cū ge-
nerat actōm dico filr et r-
lacōm / rlacō n̄ ipse ḡcomitat3
actōm in agēte cū g' sua sb̄a
et sua actio sit idē excepte ac-
tōis et ei9 q d3 p modū pas-
siōis ut intellīgere et intelli nulla
in eo r̄pi3 dupsitas sicut nᶜ i
eēn / nctē ē g' q plalitas q
ē i intellīgere et in intellco qua
· si r̄plicat3 ut intelliges et
ut intellcus sit solū p rla
cōm / si g° h's noīb3 sepe-
mus rlacōm a dcā actōne ne-
niem9 i plitate que sig̃ficat3
h's noīb3 / pr et / filius / s3 n-
nome pr̄ ipse sig̃ficat illam rōm
que ḡcomitat3 actu generant
exp̄ss ḡ r̄lingm3 q dm in-
tellīgere se ac intellīgere sit spem
rei intellecte gignere nō ē
aliud q gnāre sua ymaginē
et spem in se ipō ¶ Ad oppositū
gnāre nqm ē a se sicut in-
tellīgere g° gnāre nō ē intellīgere
in diō ee ¶ Scdā rō q po3 gnāo
po3 multiplicᵒ et drīa gnāa-
tis et geniti / s3 ddᵒ dm intelli-
gē se nō dico drīam ne3 mul
tiplicatōm aliqm / q nᶜ aᵈ 3
intellīgere qm q̄ ḡuersio eius su-
p se g° nō ē idē gnāre et
intellīgere ¶ Scdo ē h' que3 utrū
idē sit in diō ee gnāre et
dicē / Ad q sit ansel· i eo q
sidma eēn se dicat gnāt pr
gnāt3 filius q g' sunt dicē int-
mu ē idē q ūbu gnāre g°
idē ē in deo sum dicē ūbu et
gnāre ¶ Scda rō aug· sup i°
ge i dixit deus fiat lux d'
dixit i· gnāuit uerbu i quo
erat ut fiet lux / g° idē est
sum dicē et sum gnāre ¶ Ad
oppositū ansel· dīs pᵃ se ipa3
loqui3 et alias / g° si gnāre
in deo ē dicē g° quel3 pᵃ se
ipm gnāt et alias q' slm
3 ¶ Solo dd q nō est i pate
huana dicē de gnōne eťna
nᶜ de sub̄a eťna quid sit q i
spiāes ipha ysa liij dicit ge-
nerātōm ei9 quis enarrabit
q· d· nullus / immo h' ē p̄imū fidei

dd' tu s quem rom gnd'nis q
gno e pductio de suba / h' pduc
tio aute mltipl' z / q aliqu
pduat aliquid de suba aba
lio q no e ei sile in na et
e pductio i gnone equiuoca
s q dicimus q vmes pducu
de carne / aliqu au pduat
aliquid de suba albius q est
sile ei in na / et sic e i gnone
equiuoca s h' e mltipl q
illud sile na pductu in suba
aliqu pduat de pte sube et n
de tota suba / et sic e i gnd
ne qualis genat hoiem / ali
qu au pduat de tota suba
et sic e pductio indiuis psone
unius ab alia / q au dia cu
sit simplex imo simplicissia
ubi e ibi e tota et nllo mo
s pte ideo pductio indiuis p
sonis de suba tota / et no de p
te sube / s h' pductio dupl z
q aut z s modu pncipale a
s modu n pncipale s modu
pncipale d qu pductu ita p
duat q h't vtute et ppetate
pducendi aliu ex se / s go q e
pductio s modu pncipale i
diuis sic e pductio filii a pre
q filius h't vtute pducendi
ex se aliu s. spm scm / et huius
vtute met ppetate / s au modu
no pncipale e pductio spc
sci / q pduat de suba / s n
vtute met ppetate pducedi aliu
ex se / pma go pductio s. filii
e gnao / alia que e spc sci
appllat i diuis pcessio / sic
tn intellige pncipale i gno
ne no pncipale i pcessione

spc sci ut nllo m intelligat
ibi inequalitas s intrinsec d
signet ppetas quadm ad d
pmu uel no pmu no opt
pioritas uel posterioritas intp
s designat. credo ne / exph
q patz quid sit s rom intell
tie gnd indiuis q gno e
vniuoca pductio silis i na
de tota suba s modu pncip
le / et q h' pductio d gno
h' z q int oms pductiones
gno pncipalior e / et mag
sic d ee ut ille qui pdua
heat vtute pducendi aliu
ex se / s h' go dd q n e ide
s rom intellaie gnare et
intellre sicut n c gnare et
ee / ee vni indiis d absolu
te / sil intellre indis d p
d absolute / s gnare de ro
ne intellaie dicit rlacom
ideo no e ide s rom intell
di gnare et intellre s gnare
ccomitat intellre q sic in
dem9 in cria q cu d mens
cognoscit se q adl se q m
gnat sui notitia / et cu no z
ide i mente cognoscere se
et gnare sui notitia imo a
et a d cu com ccomitat
altm sic in dio ee no e ide
gnare spem suam et intellr
intellre cu dm gnare sui
spem uel ymaginem in seipo
cu d dm intellre se e d
n gnare suam spem in se
dd q n e vm no n opt i
tellre p spem / s cu deus
uelit oms saluos fi et ad

gnicom vitatis nemo q
no fuiut eos epi quocati au
q addet symbolo fidei ¶ Ite
p rones nr ide ostedi / nam
pstans e q po cognitiua p
egredi in actu suu no egdi-
ente motiua i actu suu et
2º potest egdi i actu suu
n egdiete cognitiua i actu
suu qr voluntas libd e et io
nlli alii astricta z / si au libd
e egdit i actu suu libe no
dependens a cognitiua que p-
us egdiat i actu suu / et au
aliqd p illuiatom rois eg-
dit motiua i actu suu no tn
q z necim / cu go suma libtas
sit in deo et egssio sit dupx
egssio in velle et egssio i
cognosce / et egssio i velle est
qm gcomitat pcessio spc sci
a pre et egssio i cognosce
q gcomitat gnio filii a pre
go n dependent abinuice
ee filii a pre / et ee spc sci a
pre sit go neqz pcedit qr neu
t pcedit ab alio / Ite pcede
e ab aliq i ad aliq go spc scs
pcedit etnalit ab aliquo pce
dit et in aliqm / s p° vi d q
pcedit a pre que go in qm
no e i uenie vl i filiu qr n
pcedit in se ipm / pcedit g a
pre in filiu / no go pcedit a
filio ¶ Ite si pcedit a filio
que in quid / no in se ipm go
in prem qr n e ibi aliud go
pcedit a filio i prem / go pr
recipit a filio q flm e et i
gens tu ipe sit pmq fons
pmu pncipiu ¶ Ite ad he-

iu ple gpat gnom filii a pre
gnom splendoris a luce / go
filii rone potit gpari pcessio
spc sci pcessioni caloris a sole
si go calor n d pcede a sple
dore s solu a sole spc s no dz
dici pcede a filio s solu a
pre ¶ Ite filius e a pre ut
vbu dicente / spc scus a pre
ut spc aspirate / go spc scus se
ht ad filiu ut spc ad vbu / s
spc e nullum ubi / et nllo-
mo d pcede a vbo s aspira
te / go filii n spc scus pcedt
a filio / s solu a pre ¶ gt jo
xv cu venit spc scus q eo
mitta nobis a pre / go spc s
mitti a filio / s qui mitti
ab aliquo pcedit ab eo go spc
scus pcedit a filio ¶ Ite jo
xiiij paclitus au spc scs
qm m pr i n m i a vtute
mea go spc scus ht vtute
a filio / go cu ab eo de sit i
ipo vtus et ee ht ee a filio
¶ Ite jo xvi / no loqui a
semz ipo s quacqz audiet lo
ql super ht dt aug / au no
credamq q a filio pcedit spc
scus cu filr ab eo loquat
¶ Ite ibidem ille me clari-
ficabit qr de meo accipiet
s gstat q no accipiet ab eo
datu quid / go ab eo accipiet
increatu / increatu q dom ac-
cipit ab eo s idem e ee et
ee ide dom go pcedit a filio
Rnp id de meo accipiet dt
jo epo i de mea cognicoe
s a quocuqz accipiet cognicoz

spc sans ab eode accipit ee in
go (?) ee sm eem a filio ¶ Ite
aug. sup xvi jo. queadz audi=
et loquet. cur no credimus q
de filio pcedit spc sans cu sit
filii spc / si n abeo n pcedet
no post resur se rpresentans
discipulis insufflasz eis dicens
accipite spm sctm jo xx. quid
n aliud sigfiat n q pcedit
spc sans de ipo ¶ Ite an xx. co
sens de me virtute cpisso aug
noie virtutis spc sans intelli
i luc. virtus altissimi obumbra=
bit t' / et ult sedete in ci do=
nec i duam virtute ex alto
go spus sans est et pcedit
a filio ¶ Ite sut alie auct=
tes plres doctoz grecoz / anas=
tasii / didimi / cyrilli / jo criso. in=
sent di xi ¶ Ite ide ost. p
rones supposita hac ppoe q
omnis amor pcedat ab amate
cu spc sans sit amor filii quo
filius amat prem go spc sans
pcedit a filio ¶ Ite si due p.
i mediate pcedent a pre i
ta q no una ab alia cu ex
pte pris n sit al vnius existe
tie modus cio ide modus eet
exeundi duas psonas a pre
go si una ex ipis est p modu gno=
nis et alia / utraqz go eet fi
lius et si una eet verbu et
alia go cu cimiliu sit verbu.
sumo pform ad dd' que imagi
to eet in pre si stulisset ver
bu ad r' aliquid q q no pot
poni q due p. pcedat a pre
ita q neut ab alia pcedit q
ne filius a spu sco / nec spc sans
a filio / sz no filius a spu s. go
spc sans pcedit a filio ¶ Ite

si pcedent due ab una ita
neut ab alia / no eet sum
gmanitas nl genaia / go n
sumus amor q e i genus ¶ Ite
si due p. pcedut i media
ab una aut pcedut s vnu
modu / nl s aliu et aliu / si s
vnu modu / go si una e fil
et a. si s aliu et aliu modu
te pmitq mt' eas nlla ee
gmanitas nl genaia. p
ssitudis / q s ipu modu m
adimice rficient. q e i go
relinq. g q si due p. pc
dut ab una ita q una p
dat ab una sola et alia p
cedit ab una cu alia ¶ Ite
i ymagine trinitatis cr
est amor no solu pcedens
a mente s amote et notic
go filii inmitate mediatus s
sans no solu pcedit a pre
s a pre et filio ¶ Ite gali
nipit deus spm filii vn b
dt spc filii / s que e ssitudo
sic notata / gstans e q ss
tudo gemtu dt ssitudine i
p. rone gignetis ad genit
s si dicat. spc sans a filio t
ipo ei / notact origmem g
cu magis ppe dicat. q ipe
spc sans sit origine a filio
qm gnom magis ppe dice
spc sans a filio qm spc fil
¶ Solo dd' q pcede dt du
vno mo dt pcede i motu
locali qui motus ab aliquo
i aliquid / alio mo dt pcede
in spitu dati eta / nl mot
a movente / s pmu modu
pcede requirit duplice ter

199

a quo et in quo | secundum modum secundum non re-
plicit nec unum si a quo | unde
secundum hos duos modos post trans-
sumi ad processionem spiritus sancti verbum
procedendi | greci non verbum
procedendi transtulerunt a motu
locali | unde processionem spiritus sancti
eternam intellexerunt ab aliquo
in aliquid | et ideo secundum hunc modum
non concesserunt quod procedit spiritus
sanctus a filio | quia cum sequeretur
quod procedit a filio in patrem
quod non est verum cum in ipso pa-
tre sit non primum principium | et non
habeat pater a filio | si enim diceretur
quod procedit a filio in patrem vi-
deretur pater ad habere a filio | sed cum
consueverunt quod procedat a patre
in filium in quo ostenditur quod est amor
patris ad filium | et tamen insinuatur
quod filius habeat esse a patre | lati-
ni vero transsumunt verbum pro-
cedendi ab exitu sine processu
causati a causa | unde dicunt quod pro-
cedere est ab aliquo exire communis
non in aliquid secundum quod dicitur a mente
et notitia procedere amor communis
non in aliquid intelligitur in aliquid
et secundum hunc modum dicunt latini
quod spiritus sanctus procedit a patre et
filio quia exit ab utroque velut
amor a notitia et mente.
¶ Et potest probari solo ad auctori-
tates Io. xv. ca. ubi ipse accipit
procedere secundum primum modum ¶ Ad
auctoritates vero Dyonisii et Gregorii theo-
logi dicendum quod cum dicunt tantum
pullulationes | vel duo lumina
vel duo semina | vel duo ra-
dii filius et spiritus sanctus a patre
non negatur | potest quod unus sed

spiritus sanctus non habeat originem ab
alio videlicet a filio | sed potest insi-
nuari in patre non per originis
et primi principii | et duplex
modus emanationis vel exitus
a primo principio patre | unus
generis filio qui fluit per generationem
alius spiritui sancto qui fluit
per processionem | Ad septimum dicendum
secundum Aug. in v. li. de T. cum dicitur
filius de patre procedit si de patre
et filio procedit spiritus sanctus cur quia
solum ad eum refertur et quod ipsius
est de quo et ipse est sicut ipse
Io. dicit mea doctrina non est mea
sed eius qui misit me sic igitur hic
intelligitur eius doctrina quam ad
dicit esse non suam sed patris quan-
to magis illic intelligendum est spiritus
sanctus de ipso procedere. ubi ait
de patre procedit ut non diceret
de me non procedit quia ipse qui
patris intelligere et eo quod ait filius Io.
v. sicut pater habet vitam in semetipso
sic et sibi dedit habere et se ip-
intelligat et sicut habet in se ipso
pater ut de illo procedat spiritus sanctus
sic dedit filio ut de ipso etiam
procedat spiritus sanctus ¶ Ad septimum
decimum dicendum secundum Aug. quod addere
aliquid est addere contrarium secundum quod dicitur
i ad Gal. | qui aliud evangeliza-
verit vobis anathema sit | unde do-
cet aliud scilicet docere contrarium | non quod
dixit apostolus | si quis addiderit
quod sibi prejudicaret qui ait i
thess. iii cupiebat ad eos ve-
nire ut suppleret que illorum
fidei deerant | sed qui supplet
quod minus erat addit | non quod
inerat tollit | secundum ergo hunc mo-
dum dicendum quod latini addentes

quod unum esse spiritum sanctum procedere a filio
iiij conciliis et et symbolis non a
liud predicauerunt in genere sed vlta-
te et explicata expresserunt ¶ Ad
octauum dicendum quod ex hoc quod non continetur
in symbolo quod scripsit leo papa nec
et in illo quod cantatur in missa siue
in niceno concilio non est argumentum quod
non sit dicendum / quia sic dicit anselmus in libro
de processione spiritus sancti / Nec omnia que
credere et confiteri debemus ibi dicta
sunt nec ibi dicitur dominum ad infernum
descendisse quod tamen confitemur et credimus ¶
Ad nonum dicendum quod consequitur ex fide
et ex quibus scripture secundum euangelium
sicut supra ostensum est / Vnde dicit an-
selmus in libro de processione spiritus sancti si error
est credere de filio spiritus sancti processi-
one ipsa diuina auctoritas nos in
errorem induxit cum et illa ex
quibus sequitur processio et que inmediate
sequuntur nos docet nec alicubi eam
illa negat aut quod illi repug-
nat aliquo modo pronunciet si ergo
quia nusquam eam diuina profert auctoritas
ideo non est dicendum dicatur sic quia
nusquam illa negat nec aliquid
dicit quod repugnet non est negan-
dum dicendum ei quia satis illa affirmat
cum illa asserit / Vnde sequitur et nullo
modo est dicendum significat vel negetur
¶ Ad primum dicendum secundum anselmum in eodem li-
bro si queritur cur factum sit dicendum quia necesse
erat propter quosdam minus intellig-
entes qui non animaduertebant in illo
quod uniuersa credit ecclesia quomodo
ex hijs sequi spiritum sanctum de fi-
lio procedere / nec forte hoc credere
dubitaret quia quod necessitatem faciunt
propter illos qui hoc negant / quia

illo symbolo posita non est cog-
noscimus / quoniam contra et vnitas cog-
bat et vero nulla prohibebat / et
vera fides non admittebat fi-
ducialiter asseruit latinitas quod
credendum et confitendum esse cogni-
tebat ¶ Ad illud autem quod que-
ritur secundum grecorum esse consensum /
secundum non est consulendus / quia minus esset
latinis difficile grecorum episcopos
ad consulendum de hac re colligere
nec esset necesse / vnde non dimi-
ttebat in questionem adducere que
nec eam est que per amplitudinem
dilatatur cum non liceat ad
recta fide constituere quod in quo
tum populi vtiliter legatur aut c-
tetur quanto magis fiant / roma-
nis hic constanter proferre in quo co-
gnus et omnia regna que lati-
nis vtuntur litteris pariter concordant
¶ Ad vij dicendum quod est comparacione potentie
cognitiuam motiue ut comparatur
secundum actum vel secundum habitum si comparentur
secundum actum non necessario considerantur
vna ad aliam / immo necesse est prius
exire in actum secundum secundum altam
si non comparentur secundum habitum magis
egreditur in actum velut or-
dinatur potentia cognitiua ad mo-
tiuam ut principium eius / quia ad
hoc quod ipsa motiua egrediatur
in actum necessario est presupposita habi-
tu cognitiue / ad hoc nec quod potentia
motiua egrediatur in actum
secundum quod est velle bonum necessario est
quod sit actu vel habitu precogni-
tum ipsum bonum / et quia ideo
concipiunt quod est actu non differt
habitus ab actu / Vnde eadem e-
st in habitu et actu / ordine g

ne egressio per modum voluntatis
que est processio spiritus sancti. Sicut ve-
lut sui originis egressione que
est per modum cognitionis que
est generatio filii ex quo utriusque processio
pater spiritus sanctus est a patre et filio
velut a mente et intelligentia
amor eius sed quia secundum ea que secundum
nos sunt de divinis loquimur / ali-
quid accipiunt comparationem cogni-
tio et motio secundum actum ad expri-
mendum / quia sicut apud mentis
duo imponuntur exitus cognitionis et
voluntatis / ita et a patre est
duo exitus generationis filii et
processionis spiritus sancti / et secundum hunc mo-
dum loquendi non exprimitur
quod spiritus sanctus procedat a filio /
aliquid accipiunt comparationem secundum hoc
in inquantum refertur ad actum
et ostenditur et exprimitur or-
do nature quia est in hoc quod filius
a patre / et spiritus sanctus ab utroque
velut intelligentia que est per modum
cognitionis a mente / et amor
per modum voluntatis ab intelligentia
et mente / ad xiii dicendum
quod verbum procedere potest transsu-
mi ad duas impositiones ab exitu
causati a causa sive processione
et hoc modo non dicit verbum pro-
cedendi nisi exitum ab alio
aliquid et hoc modo competit processioni
eterne spiritus sancti / vel potest trans-
sumi a motu / locali et tunc dicit
velut motum ab aliquo in
aliquid / et hoc modo competit processioni
spiritus sancti temporali que intelligitur pro-
cessio spiritus sancti a patre et filio
et sanctificandum creaturam et ideo
et patet solo ad primum ... / ad

xv dicendum secundum Anselmum in libro de processi-
one spiritus sancti dicunt greci quod si-
cut calor et splendor procedit
a sole ita quod venit ab alto /
ita filius et spiritus sanctus possunt
esse de patre ut veniunt sit ab al-
to / Secundum si ita est / videtur quod hic
dicunt quod spiritum sanctum confitentur esse
filii et filium negant esse spiritus
sancti / ita sicut nulla ratio admit-
tit ut splendor sit caloris
aut calor splendoris ita nec
patitur veritas ut spiritus sanctus magis
sit filii quam filius spiritus sancti quod
si necesse non audent spiritum
sanctum esse filii negent filium
et spiritum sanctum ita esse patris de
solo patre sicut sunt splendor
et calor de uno sole / ad ul-
timum dicendum quod est verbum interius et
est verbum exterius / et spiritus interi-
or et spiritus exterior / potest igitur fieri
comparatio verbi interioris ad spiritum
creatum interiorem ut sic cognos-
catur spiritus increatus qui deus
est in distinctione personarum a patre et
filio / vel potest fieri comparatio verbi
exterioris ad spiritum exteriorem
augustinus vero et latini faciunt compara-
tionem secundum primum modum greci vero dant
et greci secundum modum secundum / secundum ut augustinus
ix de trinitate mens deum verbum si-
ne cogitatione / cogitatio in men-
te concepta verbum est / quod non
ex utroque spiratur affectus amoris
secundum vero greci / damascenus et grecos
accipitur comparatio exterius secundum hunc
modum quod est intellectus / damascenus
verbum scilicet vox que exprimit in-
tellectum dicentis / et est spiritus sive
flatus qui est vehiculum ver-
bi intellectus in formata voce

et spirando in ipsa voce ostendit se ipsum / Ipsa autem conparacione ostenditur qualiter spiritus sanctus procedit a patre et filio / Ipsa non comparacione non ostenditur quod spiritus procedat a verbo sine a filio sed quod utroque procedat a patre et cetera / ergo verbum interius verius est verbum quam verbum exterius sic de aug. xv de trinitate verbum quod foris sonat signum est verbi quod intus lucet cui magis competit verbi nomen nam illud quod profertur carnis ore vox verbi est et cetera et spiritus interior quando amor vivus est spiritus quam spiritus exterior et est spiritualius et simplicius / Ex hiis igitur magis decet accipi comparacio ad deum ex verbo et spiritu interiori / Item nostri latini de deo annunciant quam greci / Item melior est comparacio ymaginis dei que in sola anima est quam comparacio vestigii que est in aliis / Cum ergo latini assumpta comparacione ymaginis et de ea loquuntur de generacione verbi eterni et processione spiritus sancti / greci autem non sumpta comparacione vestigii ut sunt verbi corporalis / et spiritus corporalis melius et verius loquuntur latini quam greci / non valent igitur rationes que opponuntur a grecis ex comparacione verbi exterioris et spiritus exterioris vel sicut de primis verbi et ex comparacione splendoris et caloris

Quarto queritur secundum quid sit processio spiritus sancti / Et quod proceditur autem / procedit a patre et filio ex eo quod sunt unum vel ex eo quod sunt differentes / si ex eo quod sunt unum / sed non sunt unum nisi in essencia / ergo sicut essencia est principium sive origo processionis spiritus sancti / ergo essencia spirat spiritum quare est filium / et supra est probatum / Si non ex eo quod sunt differentes sed ex eo quod sunt differentes non conveniunt in aliquo / ergo ex eo quod sunt differentes non conveniunt in spiracione spiritus sancti / sed conspiracione est processio spiritus sancti / ergo processio spiritus sancti a patre et filio non est ex eo quod sunt differentes / ergo nulla racio videtur esse quare processio spiritus sancti sit a patre et filio

Item obicitur pater et filius spirant spiritum sanctum / aut ergo secundum quod deus aut secundum quod pater et filius / aut secundum quod aliter uterque est spirator / si secundum quod deus cum spiritus sanctus sit deus spiritus sanctus spiraret se / si secundum quod pater et filius sed secundum quod pater generat / secundum quod filius est genitus / ergo racio generacionis esset racio spiracionis / preterea secundum quod pater refertur ad filium sed quod filius refertur ad patrem solum ergo relaciones easdem quibus ad se invicem referuntur pater et filius referuntur ad spiritum sanctum quod est falsum / Relinquitur ergo quod hoc secundum quod deus secundum quod pater et filius spirat spiritum sanctum / Si non secundum quod uterque convenit esse spiratorem / contra eo quod spirat uterque dicitur spirator / sicut supra dicebatur quod pater eo quod generat est pater / non eo quod est pater generat / Relinquitur ergo quod spiratorem est magis racio ei quod est esse spiratorem quam e converso / non ergo aliqua racio spiracionis patris et filii / ergo nec processionis spiritus sancti / Respondeo. Sed dicit de sancto vi

dr' q sicut maxima caritas q
no potest nō inesse i summo
bono nato ꝓbat gnōm filii
a pre ita e rō spus gnōmis ꝙ
oz ut amor maxim tendat
adest q caritas ēe queat et
ubi e summa caritas oz q sit
ibi pa nolens alii bon q bon
e ipe gicanus illi / et hr' necco
eit h gnōm tocius sube / Vn
gnd ita et rō pcessiōis spc s
e caritas suprema / Vn ide Ric
de sco Vic sicut i summa carita
te nō pot deē q e optim
ita nc pot deē q e pncipui
pncipui au i gra caritate e
altm nelle diligi ut se / q
dm n iste est ab alio solus
diligi suprie dulcedis sue
delicias solus possid' ut si
li et alis qm gdilcm n sit
suprimi gaudii gione caret
ut aut ut possit ipi moi
delicias gcre oz eos gdilcm
sire s spm scm / hinc z q sic
filius dr dilectus a pre ita
spc scs gdilectus / Vn mag
eudet possum dicē h ric q
sicut rō gnōis filii a pre e
summa dilectio / ita rō pcessio
nis spc sci e gdilectio / rōne
n summe dilectiois que inestr
i psona pris e rō gnōnis
gdilectio nō summa que inestr
i ps pris et filii e rō pces
siōis spc sci ab eis / Vn Ric
qm unus alter amore i pe
dit et solus solu diligit /
dilectio qmd z / sz gdilectio
nō e qm duo se mutuo di

ligunt / et ipi in ipm illius
i ipm affcs dirigit et qi
indivisa tendit / ut hic qmd
dilectio / sz gdilectio n z / gdi
lectio nō z aū a duobz dilige
tibz / tercius gcordit' diligit et
socialit' amat / et a duobz
affcus / tri amoris i tendio
i vm gflat' ex his maz pz
q i ipa dimitate gdilectio lo
ca nō hret si duobz existe
tibz tria psona deeēt / Ad
pm go obm dr' q n pcedit
scs scs a pre et filio solu
ex eo q sut vnm ut ex eo q
sut differentes h ex eo q dif
ferentes sut vnm / ex eo n q
sicut dr aug q vnus diliges
eu qm de illo e / et vnus
diligens eu a quo e et cū
q deus / tum pone n̄cco e
s ipm amore qm pcedit
deuterez s spm scm dm /
Ad h dr' q eodē mo quo
pr et filius spirat spm scm
nō solū h q deus h h q pr
et filius / h h q pr et filius
deus

Opitulante diā gra g
tensa plitute diarz p
sonarz rōne gnōnis filii
a pre et rōne pcessiōis spc
sci abutz qm ostendenda
e nitas psonarz / Ad q sic
Ric i li de tni / qm tres p
nas dms qmd aliud quē
tres aliquos signficamus a
dr pa pcto inesse aliquis /
vnus qm tm sit rōnalis sba
ac nocant' tres p e absq

dubio intellr tres aliqui quorum
vnusquisque sit suba ronalis ea-
tue s. ut m sunt plures an omnis
vna eademque suba non interest quam
ad proprietate unitate quia pro cu go
in dio ee intelligo. tres ali-
qui si pr filius spc scs quorum
vnusquisque sit suba ronalis lz
tn no sit n vna suba i dio
ee illud no faciet driam quo
ad unitate pe / sunt go i dio ee
plures pe s unitate ¶ Scda ro
dic i li de t. / proprietate psonale
dr p qua quilz z vnus ab oi-
bz aliis distinctus si go pr unitas
et filiaco sunt huius proprietates
quia p proprietate que est pr uni-
tas est pr vnus ab oibz aliis
distinctus / filr et filius pfilia
tom et et sic pr et filius sunt
differentes p s. unitate ¶ Tercia
ro dic in li de t. nichil ad
z pa dia qui hus dm ee
ex proprietate i comunicabili / pluribus
quia sunt ibi plures hntes eadem
pa hnana nichil ad z qui hus
hnam ee ex proprietate in co-
cabili / sz i diuinis z ee ex proprie-
tate i comunicabili q. est pluribz quia
sunt ibi plures hntes ee ex pro-
prietate i comunicabili sz pr filius
spc s. / quia e ibi ens no ab a°
a quo alius / que proprietas est
soli pri / filr z ibi ens ab a°
p gnom a quo alius p pces-
sione que proprietas est soli fi-
lio / et est ibi ens ab alio p
pcessione a quo no aliquis / s.
spc scus go in dio ee e pluri-
tas psonarum s. unitate cu ad
ad psonarum unitate no requ

rat ¶ Ad oppositu / Triplex e dr
sz dria que facit alietate /
et dria que facit altitate
e dria que facit alio mo se
hntem dria s. subam facit
alietate siue ad et ad / nl a
liu et aliu / dria s. accidens
facit altitate siue altm et
altm go dria s. existendi
modu facit alio mo se hn-
te / sz / in dio ee no e dria
s. subam quia no e ibi n sb
vna / nec dria s. actus / quia i
dio ee solu e dria que f
alio mo se hnte / sz dria
sonalis facit aliu et aliu
go dria que e in dio ee n
facit driam psonale / et hoc
et dt io damas q. solu e ib
dria s. modu existendi go
in dio ee no e pluritas p
s. unitate ¶ Scda ro dam i
dibz dicunt pr et filius et s
pt ingnom / gnom et pce-
sione / sz ista no faciunt dr
que faciat aliu et aliud quia
solu faciunt differre s. relacom
go solu p modu se hndi
go no z nec pluritas psons
in ee dio ¶ Confirmaco no
apparens hazd roune hc
qui vna eade quia psona
pot alio et alio mo se hn
s. in dis sola e dria s. m
du se hndi / quia no est ibi
¶ dria ni s. relacom ut d
aug / et sa omis / go in dio
ee no e nec pluritas p
maior pz i pa hons / qui i
pot ee dept et simist
dulsorum ¶ Tercia ro ritardi

li dectm / psona si subam d3
subam significac nr / si
go indeo nd 3 plitas sube go
no 3 ubi ud plitas p. ¶ qr
a ro boeci9 gtra nestoriu
li de duab3 nris et una pa
xpi / pa 3 ronalis nre indi-
dua suba / vn go est indiia
sube indidue et est et si vl-
tata indiia p. / Si go i
deo 3 indiia sube i didue
ronalis nre indeo e indiia
psone / Si go psona3 ibi pso-
nalis plitas ndu 3 va et
si a didua sit dia suba / p3
r e una nris ens psc ab
aliis distincta / Si dicat3 q da-
3 illa distictio psone depa
rata nd dembata / gt qr bo-
eci9 ibi loq3 gt nestoriu qui
ponebat gem xpi et dicebat
duas ee psonas in xpo si
duas nas / si pa 3 psona
r data / go et distictio illa
dat3 de pa indata ¶ quta
ro ubi nd 3 indiduu rona
lis nre ibi nd 3 pa si indeo
nd 3 indiduu ronalis nre go
indeo nd 3 pa / go nc psonas
plitas si vitate minor p3 / q
indiduu nd 3 n v 3 i neme
diduu sibi gndens qr idt-
dmi d3 nr diduu / sicut sor
r sons si indeo nd 3 i neie
i diduu nl ule / vn dcmi
ee nc e ule nc ppticlare
sicut alibi p3 / rlinq3 go q
indeo dio ee nd e ee psoe
¶ Septa ro aug. i li dect
mi / dect nenco psone in

dcnis ulr dicere q i nentu
3 h nome indiis s psona
nd ut dicet3 si ut tacet3 in
ipe go dnr tres p. indinis
¶ Septia ro e ordo eene
et est ordo psonarum et inquo
l3 istorum ordinu i nemit3 p-
mu / Tria i ordine eene i
nemit3 pa eeu si dia eeu
filii i ordine psonarum i ne-
nit3 pa psona si dia psoa
si de nobilitate die eenee
h nd gpati3 secu alia eeuj
nl nam / go de nobilitate /
die pc 3 qdl nd gparia3 secu
aliam psona / nllo go mo
poe poni plitas psonarum
indeo si vitate / imo una so-
la pa sicut una sola eeu ¶
octaua ro tu dico p r dito
nam et pono psona diam
q go h pa genet et multipli-
cet se i aliam psona aut
h debet3 ei rone pc / aut rae
nre / no rone nre qr sic eeu
gnaret q e i deus / filii nc
rone pe / qr nd eo q e pr
gnat / si eo q gnat e pat
go nd 3 impre ad rone cui9
h pa genet et se multiplic
si abhac rone pueit plitas
psoal nr go no mee dio
ee plitas plis ¶ Nona ro
psona indiis aut d3 si subaz
aut si rlacom si si subam
go dria pc faciet driam q
eeue q e i deus / Si si rla-
com go dria pc nd faciet
aliu et aliu si alio mo se-
cute solu / q nd facit ne pli-
tate pc / indeo go nd 3 vedria

psonalis ¶ Solo dd' q° ad istud
ultim ꝯ qui c̄ i li det̄ fident
fatem psonas i d̄tate ꝯ s̄bāz
deitas et subam sig̃ficat / et ples
ibi psonas et n ples subas
ee qz sunt ibi ples ꝯtutes una
et ide ee indifferentes et diffe-
renti ꝓpetate / unitas itaqz ibi
z inpta modu eendi / uni
tas een° qz unu indifferens
ee ples p° qz ples existen-
tie e g̃. cu dico psona patris
dico ꝯtute diuin ee no ab a°
et a quo alius sit ide ee p
gnōm / alius ido p pcessione
cu dico filiu dico ꝯtute diui
ee ide ab alio p gnōne et
a quo alius p pcessione / cu
dico psona sp̄s sci dico ꝯtu
te ide ee diui ab alijs scz
pre et filio p pcessione e g̃
ide ee pris et filii et sp̄s sci
/ si ee diui differentes tame
et i ꝯtrabyles eoꝝ ꝓpetates
si g° n° a° z ee p° qui ꝯre
ee ronalis nē ꝯ ꝯtrabi-
li ꝓpetate / oz ncio pond q
pr e p° et filius e p° / et sp̄s
scs et qz e ibi ꝯre ee diui
ꝯtribz ꝓpetatibz i ꝯtrabilibz
ncio oz ibi ee tres psonas
sic g° pz qd' i dō ee e pli-
tas psonaꝝ ꝯ ultate / si h̄ g°
dd' q lz p° subam dicat et ꝯ
subam dicat / no tn unitas
sube ponit unitate p° / n° pli-
tas psone plitate sbe / sicut
n° plitas sube no tollit uni
tate p° ita n° plitas psone
unitate tollit sube / vn dic
inli det cu dicat tres ps
intelligunt tres aliqui q°
unusqsqz sit suba ronalis
nē ꝯ ntus sunt ples sube
an oms una eadeqz suba ·
iuxpl intēst ad ꝓprietate ui
tate qz p° sit n ee subalr
et ad no tollit uqz ultate
p° sit ee psonalit aliu et
aliu n s̄tendit uqz unita
te sube exom i ꝯtoꝝ n° sba
plitas dedit ibi ultate ul
ultate p° / n° plitas psonaꝝ
et sic dissolut unitate sub
¶ p̄h' pz solo ad tcia et q̄rto
et ultima rom ingrim cu
solo ultime ronis meliq
apparebit i sequenti solo
ne ¶ ad pma rom ingrin
dd' q duplex e dria roal
ne modi existendi una e
accitalis / et h̄ n facit aliu
alia e alis et h̄ facit aliu
et aliud / et ita driam p° in
na roabili / et h̄ dria modi
existendi e ꝯ rom orginis
ꝯ q dz iste sit nam no ab a
a quo aliq iste sit nam a
alio p gnōm / iste p pcessio
ne / h̄ n ostendit dria ꝯ
rom orgis nē quo e inꝯ
de nam ab alio / h̄ cu dria
ncio facit aliu et aliud / vn
dr ansel i pole e n° intelle
tcapie potest illud qui dca°
ꝯ ee illud de quo e et ide
h̄ dria facit driam / psonaꝝ
indio ee / de p° vo dria ꝯ
cedit ro no de ista / imo ꝯ
sito ordine orgis i pole z
q ibi duo sint vn9 / posst

203

tn ee in vnm / qr h qz solo ad
sam rom / Ad qrtam rond dd
q dicit illam diffom boecii de pa
corrigit in li de t. iiij dicens
q n ē pria dis psonis / qr sba
pe no ē indis / suba n pe
d. q dat subsiste / s pretates
ille que faciūt et distigūt
ps no dant subsiste psone
s existe / et ps h dicit q pso
ne recius dir existencie
qm sube / ei h pe qsiderant
qr i ste noie existencia qp
mit. ordo nē sine orgie pon
existencia d. qi excens / et ex
iste .i. ex ee vt h q d. ex
ee qsspondat ee ex alio ali
q nc s pmu modu qspedat
existencia rom pe s modu
s / rom ecū. Iste dicit
dicit et qsiderant q n pe edt
indiduū indis / qr incom
z vle nc pticlae / qr si pti
clae eet i eo forma ptita
et ideo nc i diduū d. nc v
indiduū / ps h loco eius q e i
didua posuit i ptitabilis /
dicens / pa e ronalis nē i
ptitabilis existencia / de au ps
ppom q subsistencia pot di
a subsistendo / et sic pe no
qneit deo / vel pot dici suba
magis large s qi ens pse /
et sic qneit deo q dicat. sba
h m. z ro dignitatis sube s
q sit pse stans et inse sis
a / silr indiduū pot dici q
vni soli qneit / vel q e vnu
solu / p o mo i diduū qt psone

dis / s no eeri dis / qr eeri dici
no qneit vni soli into tribus
psonis / et sic d. pa dicit indi
dua suba / s o mo qt i diduū
dis eeri s no psonis / qr eeri
ē vna sola s psonis n qt ee
vnu solu / Ad septam rom
dd s boeciū in li de duabus
nā qui dicit origenē sing
nocabili pa dicens q apud
grecos idem edt prosopon q p
sona et prosopon d. apro q
ē an vel in / et popos q e fa
cies / qi an facie et sumeba.
prosopon abstnc larnato qui
ponebat larua an faciem
ad repntand aliqm ctam
psona / et sic diceba. pa appo
nado / vn pa in illa sigcacoe
diceba. larnatu vel rpse
tatm alicq cti / vn absoc
edt nomē pe trasductu / s
alio mo dicit ipe d. pa ro
nalis nē individua suba / et
sic pe dici. pa / qr dt ipe s
p a i sol spūs ē / atqz in
hijs ronabilibz suba qr oīs
na ē nc i vlib s i didiuis
repta / qstat pe ē diffio ronalis
nē i didua suba / p qo mo
si accipia. pa indis tiussup
tiue vel methaphoe d. / et sic
loqui. aug s referido orgme
sing nois pa cu inqm acci
pi. q ronali cata suba pot
dici. Ad septimā rom
dd q plitas nē ostedit i
pfciom nē vel eeri psoe
qr si haret ecīn sibi qspetem
quem n eet ipa vel ab ipa

h' eet i pfeccio et defectus in ipa
q vna de eet alii / sicut p3
p auctte boe' sup dcam et
dispat bona et h' osten-
dit pfcciom pe et no dic q
3 pa q lt gforte pm et h' ro
ne sume caritatis que e in
deo / pfca au caritas no e i
uno solo / mo maio e i plib3
¶ Ad octaua rom dd' q h' no
me pat' pot sumi adiectiue
vl substatiue / adictiue sup'ro
n dicit ypostasim / s3 substatiue
dcnd q dicit eius no ab alio
si g' sumat' adiectiue sic
no eo quo e pr gnat / s3 eo
quo gnat e pat' s3 substa'
sic stat q pa et sic eo q e
pr gnat ¶ S3 vltis qt pdca
ob' / q vbicu3 iuenit' no
ronalis i dicua subca i uoi'
pa q h' 3 ro pe i s3 in deo in
angelo i hoie i ueni' rona
lis na sive ronalis no m dt-
dua suba g' et pa / aut g' s
rom vna d' psona in hijs
aut s diusas no s diusas ut
p3 / q s pdcam rom i ipis
i ueniit' que e ro pe sse g'
scdm vna / s3 gstat q in hoie
differt pa a psona s subam /
et silr i angelo / g' in dis
differt pa a psona s subam
et in deo no 3 dica sube / g'
nc na plitas psone / aut si
dicat' q no s vna rom e
in hijs pa que' quo sit dca
¶ Ad h' intelligend3 s q dt ric
de sco vic i li de tni' indis
cernedis itaq psois opus

3 ut arbitror gemina gsid
acone / ut sciamus videlz et
quale et quid sit et vnd habe-
at / vna istaz gsidacom
ulpat' indispenenda rei qu
litate / alia no ulpat' i inui
tiganda rei orgine et illa
ptinet diligent' quere qu
sit sibi tu gmb3 quod / quid
gnale / quid spale / quid dei
s3 pprim assignate no et
ipam ptinet indigare h' i
q e / vnd habeat ee a semet
ipo an aliunde et si aliunde
qm a se ipo / vtrm in isto
vl illo / vl alio quocu3 ex
istedi m variari naq3 po
existencia sive pa s sola
qualitate aut s sola rei
orgine / aut s utrusq3 gcurs
one / s sola rei qualitate
variat' qu plib3 psois est
vna eade3 orgo poia sin
glis tn singlaris sstia q s
ples naq3 subs ois no pos
sut ee sine differti quali
tate .i. forma e au talis u
riato existetie s qualitate
sola vl uarietatis sps s
origine / s vo sola orgine
e illa uarietas existencie
qd plib3 psonis e vni id
q3 indifferens ee / iuenim' t
s orgine mutua adseinui
te dcam hre tam s rei q
litate qm s eius orgine u
ria' existencia s singlis p
sonis e suba psinglaris et
ssa / orgo diusa / dd' g' q
i vna na e dca pe adpa

secundum utrumque modum / quia secundum originem differt homo ab homine et secundum propriam substantiam unde dicit / in humana persona nascuntur per pluribus alia est cum est per ne substantie decisio / unde propagatus est cum et alia unde alius in angelica autem natura nulla est propagatio sed sola simplex creatio / est ergo singulorum similiter omnium unum solum indifferens quia principium sunt autem tot substantie quot persone / et propter hoc multi quia in angelis non est differentia persone ad personam secundum originem / quia omnes persone angelorum habent unum modum originis scilicet per creationem est tamen ibi differentia secundum qualitatem quia secundum propriam substantiam differt angelus ab angelo / in differentia non nostra et originem sola quia querere personarum existentiarum que differentiam autem ergo sit differentia persone ad personam secundum originem et qualitate et hoc in maria ut in homine et secundum qualitatem et non secundum originem et hoc ... ut in angelo et secundum originem / et hoc minima / et hoc est in divinis personis / et sicut est plene de divinis personis et aliis

Quoniam queritur de numero personarum in trinitate / circa quod primo queritur an sit ponere numerum in divinis personis ¶ Secundo an sit numerus in trinitate sive in divinis esse secundum modum quo ponimus ... ¶ Tertio an sit ibi numerus alio modo suppositio quod non sit ibi ille numerus ¶ Quarto quid ... ibi an si sit ibi numerus ... vel ... et si ... an ypostasis vel ... sola ¶ Quinto unde sit ibi ... ¶ Sexto an sit ibi numerus finitus vel infinitus ¶ Septimo an possit ille numerus esse in partibus qui sit vel in pluribus.

Quantum ad primum sic proceditur. Et queritur utrum in divinis personis sit numerus ad quod sic dyonisius in libro de divinis nominibus loquens de deo dicit principium est principatum et causa et ordo et numerus / propter quod unitas et trinitas / vel aliquid quod indico esse sine in divinis personis sit numerus ¶ Secundo sic substantia comunicabilis et incomunicabilis sive que substantia et propria magis concedi numerus substantiam propriam quam quamlibet si ergo differentia certa est ut substantia que persona ut substantia propria magis quam communis persona quam communis si ergo pluralitas ... facit numerum in deo si certa in eo / ergo multo magis pluralitas personarum cum ibi sit faciat numerum ¶ Ad oppositum boecius in libro de trinitate verissime unum est in quo est nullus numerus ergo cum divinum esse sit verissime unum in ipso nullus est numerus ¶ Secundo ambrosius in libro de trinitate in deo numquam totalitate ponimus / quia nec numerus nec quantitas est ibi ¶ Tertio non constituitur numerus nisi ex unitatibus differentibus differentiam substantiarum / unde ex unitate quantitatis et unitate quantitatis et unitate qualitatis non constituitur numerus in forte ... sit hoc et quantus et qualis quia non est differentia substantialis in eorum

unitatum numero sed unum in substantia
quia est substantia et ideo est unum numero
fortes et fortes quintus et for-
qualiter sed ex forte et plone consti-
tuitur numerus quia sunt unitates dif-
ferentes substantiam, si ergo unitates
personales in divinis essent non sunt differentiam
substantiarum ergo non faciunt in divinis esse
numerum | in deo ergo non est numerus | Contra
ro si queratur quot fortes et plato sunt
duo homines | ratio assignabitur quia
due quantitates eorum | vel quia forma
substantialis multiplicatur in eis | sed
si sic est tamen ergo ubi non est forma
substantialis multiplicata non erit numerus
sed una est forma substantialis non mul-
tiplicata in divinis personis | ergo ibi
non est numerus et hoc est quod dicit boecius
et exponit sic secundum theologos
non sit locum distinctio ubi quodam
[illegible] non est unio | Solo
dicendum quod in divinis personis non est numerus
simpliciter et proprie quia non est ibi differentia
per substantiam sed est ibi aliquis numerus | et
[illegible] videbitur postea plenius
unum est ibi numerus cum additione et
non simpliciter | ut sic dicatur numerus
personarum sive relationum aut
numerus trinitatis | et rationes que
ostendunt quod non sit ibi numerus proce-
dunt de numero simpliciter qui est ex
unitatibus differentibus per substantiam
rationes alie sed aliud numerum | Ad
primum tamen dicendum ut intelligatur quod
intendit dicere dyonisius quod sicut dicit
boecius in libro de trinitate. duplex est numerus
sed numerus numerans | et numerus numera-
tus ergo non dicitur numerus numerans sed
numerus numeratus | quia ipse dinumerat om-
nia dicitur numerus per causam | Ad secundum
concedendum quod non sequitur. quod si pluralitas
essentiarum in deo si ibi esset faceret

numerum simpliciter quia ista pluralitas
personarum quia numerus simpliciter …
igitur unitates differentes se-
cundum substantiam quod ibi esset si esset plura-
litas essentiarum | sed tamen esset cum plura-
litate personarum numerus est ibi di-
cta unitas essentialis et ideo
faciunt proprie dicere numerum simpliciter
sed numerum cum determinatione vel ad-
dicione et sic debet ratio concludi

Secundo queritur supposito quod in divi-
nis sit aliquo modo numerus per-
sonarum queritur si ibi est numerus per
innominationem cum dicimus | sic est
si est ibi nobis numerus sicut in crea-
turis | Ad quod sit boecius diffiniens
numerum dicens numerus est acervus
actuum ex unitatibus profusus
sed cum dicitur pater est unus | filius est
unus et alius | spiritus sanctus est unus
et alius | colligitur acervus cum quo
unitatibus predictis ergo est vere nu-
merus per distinctionem numerum sicut est in cre-
aturis | Contra vero ubicumque est
dicere unitate est dicere duali-
tate | ergo ubi est dicere unitate
et unitate et tercia unitate
ibi est dicere ternarium sed ita
est dicere in divinis personis quia ibi
est unitas qua pater est unus | et
alia est ab ista unitas qua fi-
lius est unus | et alia ab hiis ter-
cia unitas qua spiritus sanctus est unus
ergo recte et vere est ibi numerus ter-
narius | Contra vero pluralitas per-
sonarum plus ponit in numero quam
pluralitas essentiarum quod patet quia pluralitas
essentiarum potest esse in uno numero ut
pluralitas accidentium in forte | non ponunt
ibi numerum | uno idem est
for. et for. et fortes albus gramma-
ticus et musicus | sed pluralitas personarum

no sicut p3 de duob3 angli8 t
sorb3 | plitas g° psona8 no
facit num̄ i dis g° i psonis
vel q̄ nūs sicut i cātūs ¶ q°a
ro dic' i li° de t̄ ad noian̄
tres p° intell° tres aliqui
quos vn9 quisq3 sit subā ro
nalis nō et ad dico p° intell°
aliquis vn9 qui sit ronalis
subā | vbi g° sūt plēs psone
sūt plēs aliqui | et vbi sūt tres
psone | ibi tres aliqui | si g°
t̄ mag9 ꝯpitui' ex vno et alio
t t̄cio | v' aliqui' q' i dis pso
nis nō ꝯ nūs ¶ ad oppositū |
dic̄a ꝑ subām et ꝑ actus |
t ꝑ rlacōm | ꝑ°a maior | ꝑ°a b°
t̄cia mīa si g° dīa vnita
tis ꝑ actus n̄ facit nūm simpr
g° multo min9 dīa vnitat
ꝑ rlacōm | sola g° vnitatē
dīa ꝑ subām facit nūm simpr
ꝑ q' nō ꝯ indis ꝑ sola illa
que ē ꝑ rlacōm g° n̄3 ibi
nūs simpr ¶ scdā ro sola
ꝯpiscencia plui i vno cūst
distiīccōm ꝑ num̄ ita q' illa pla
nō faciūt nūm i illo g° et mul
to mag9 ꝯpiscencia plui i
vno que sūt vni id° | ita si i
ē cūst rōm num̄ | mlto mag9
vni ē aliqui ou ꝑ plitas
accidencū que in sūt solū a
liam nō facit nūm sicut plitas
actus in forte n̄ n̄ ꝑ ꝑpe ꝑ
ē indistas in forte | ac g° ꝑ
sone dis sūt idē q' dīa eēn
multo mag9 n̄ faciūt n̄ po
nūt numerū i ēē dis | et q'
ꝑmat' ꝑ ꝑ exemplū | pōa'
q' for' sit sua gmatica i sua

musica | nō ē fortes ex his
nūabilis n̄ pond' nūs t̄t
ipni | g° ꝑ simil' ꝯpte dīas ꝑsōn
que sūt idē q' dīa eēn ¶ ꝑo
lo dd q' indis psone n̄ ē
nūs ꝑ ꝯnnocacōm tal' cātu
ris | indicatiue n̄ | ē nūs qui ē
actus et quātitas sic au nūs
nō pot ēē indiuis psonis | vnd
ambros9 dr q' indis psonis nō
ē quātitas n̄ nūs | sic au
nūs ē nūs simpr ꝑ nūs ꝑd
ut au cognoscat' melius ex
quib3 vnitatib3 sit nūs simpr
nod' q' nūs ē ex vno et vno
vnū au ē q' ē in se indisū
et ab alijs diuisū | et ꝑ q' tota
ro vn9 sive vnitatis ē g°
inquib3dā i nēc vnitate
ꝑ saluāt tota rōm vnitatis
ut sibi ꝯuenia' ut'ruq3 s
q' sit indisū in se et ab alijs
disū ¶ ꝑte inquibusdā ē vni
tas scdm ꝑte ip9 romis s
q' ē ens indisū in se sola ꝑ
nō ab alijs disū vnitates i
quib3 ut'uq3 i uenit' sūt
vnites plui cāuand i ꝑto v°
ut gmatica et musica i for
te et albedo et nigdo | albe
do n̄ in se indisū ē ꝑ nō ꝯti
git dice q' sit dīa ab alijs
plena sive ab alio ꝑ eēn
cia ꝑse nō sūt ꝑ in subiis
exaggraciōe g° illarū vni
tatū que plene sūt rōm
vnitatis dd q' sit nūs sim
pliat' ꝑ nō ē ab alijs sicē au
sūt vnitates differentes subā
sive differencia subarū q°

go unitates psonarum diarum no
sunt tales ideo no faciunt num
simplr sed trinitate solum que est
trium unitate quia tres ille
unitates psoales sunt una
unitas et no sunt trinalis ptrago
pz quod a trinis unitatum in dominis
psonis n facit num simpr sed
z trinus numerus in creatis et eadem deum
z ¶ Ad quinta go ronem dicendum quod
unde oz a trinis unitatibus ille que e
vnn unitatem que n sunt unum
nec an sunt unum sic n e sic unio
i diis psonis colligitur unum et
unum masculine solum que cum
sunt unum neutraliter que e una
essentia | et ipse que in mpis dicitur unum
in se indivisum sed no ab aliis di
visum sed essentia quia sunt una essentia
¶ Ad sextam ronem dicendum quod ro illa
procedit de unitatibus diarum sbarum
unitates aut psonales i deo
sunt una unitas essentialis | et ro
no procedit ro de illis nec i
eis est discretio que e i numero
simpr ¶ Ad octavam ronem qua
obiitur quod pluritas psoarum plus po
nit i numeri quam pluritas essentiarum
dicendum quod hoc verum e et pluritas
psonarum supponit pluritate essentiarum
no au vz unitas essentie
in psonis ita sicut ples essentie
psone faciunt num simpr ples
tum essentie ne ne in aliquo
possunt uniri ita quod no faciunt
num ut i hoie sunt ples ne
i una psona no facientes
num simpr | ita nec i una
na diina ples psone faciunt nu
m simpr sed solum num psonarum

sicut i uno hoie est numerus n
nec tn numerus simpr ¶ Ad quartam
roni dicendum quod ex uno et alio i
teis constituitur numerus simpr cu
sunt diarum subarum eam no su
unius sube no ipse constituit
ex eis numerus trinarius ut pz q
numerus trinalis n e requiritur q
sit differens suba inter eas e a
indifferens unitas sube in
bus psonis diis | ideo no e
opeis numerus trinalis sed solum n
sitas trinitatis | tamen hocque i
de trini quam illa rlacio ad
ipam referri pot ideo q
ea se ipam e predicato q
rlacione tacta fra e quedam
trinitatis nudsitas in eo que e
aliud predicato rlacionis s
ta vel unitas in eo que e ind
sube vel opacionis vel ord
eius que se dicitur predicat
sed numerus sed rlacionem no e nu
simpr unio solum tc de tria
tone ut dicatur numerus psoi
ut numerus trinitatis
Tercio supponito quod in diis q
psonis no sit numerus simpr
sicut i creatis que cum quomo
di sit ibi numerus ut sit numerus
plus vel sed alium modum | et q
sit numerus psonarum pz quia
quam dt in rlacione psonarum
numerus trinitatis i diinitate no s
quid unum sit apphenditur q
unus quam e ibi est numerus p
nalis et no alius ¶ Ad opp
situm vz unitas sed ee rla
cionem facit num sicut pz i p
to quam sit unum sed eam | t

ex hijs relacoibz que sut | q
punctus potest ee pncipm
medium et finis. no ponit
mis ypostasis in puncto tn
go in relacoibz diuinis ppfer
net vna eem s. dia go rela=
cones ille n ponit ibi a
liquo mo num psonas et ita
n e ibi nus plis ¶ s^a ro
relo n addit adee diuni s;
d z nus ibi e addito aliq
ad altm go relo n ponit ibi
num aliquo mo no go num
psonale ¶ tcia ro dignitas
ideo requirit solitudinem | vnd
si dic rex regis optet q
vnus solus eet go cu sit su
ma dignitas i psonis dis ibi
e solitudo no go pom ibi
nus psoal s relacom nl a
mo | et gfirmat s ro | qu dig
nitas dic eem pot vna
eem diam | nc fecu gpati
num eenc | go et sltr digi
tas dias psoas vna sola
psona / no go e ibi nus psas
¶ Volo dd q alit et alit at
api nus eens et psas | ita
nus eens e s num or dias
aut n imat ben amlti
plicacoe sbas nl subiecto=
rs nl formas aut psona
aut opacomi | nus amlti=
plicacoe subas e nus sin
gulariu | nus al ex pte for=
mas z ut i subiis spua
libz ut i angelo | q aliud
e i angelo sua sca caritas
et dileccio et hee forme sut
i illo | nus au psona e i to
tis integralibz sicut i cor | nus

opacom e i vna forma q
hz differentes opacones ut
albedo que facit coloratu et
dissggat visu | hee au plu
tates n cadut i deo eem mo
quidu ad ipas dicit boc | ve
rum e ista nlls nus | nus
au psoas alit sumit. ita
ut dt grec in li de trini | nua
nl discernit p a ap^a aut s
qualitate tm | aut s olgine
tm | aut s utruqz gcurrente
s qualitate discernit p^a a
psoa ubi e indria i origine
tc i suba e dria sine qua
litate sbali | q de illa loqur
sicut i angelis n z dria o=
rigis imo omes eode mo
eveniunt i. p creacom adeo tm
vnus ex alio / tn differunt i suba
utqz mo iniat et discernit
psona ap^a i hoie i. suba et
olgine | qz n omes eode mo
eveniunt imo ibi e pagato
et e vnus ex alio | s z i deo ee
e solu nus psoas s olgine
et no s qualitate | s^a maior
p^a minor | tcia minima / vnu
indistinccone drias psoas n
e nus nl disticio subas sic
i alijs et ideo solu e ibi
nus psoas sine trinitas | et
no nus simplr qui e nus
drium subas qui e solu s
olgis driam que n facit
num i eenciijs s solu i ypos
tasibz nl psois ¶ ad pma
rom dd q relacio pot gp
ari ad ipsum aut z nl ad ipsd
ad q refer relo go n facit
num p gpacom ad illud aut

est / vn cu dic eenae que est
psona vel ypostasis relaco no
facit nm sz facit nm gpa
do ad illud ad q refer3 et hoc
est qz numqm d3 relative ol
gis eiusde ad se / vn pr nitas
i aliquo et fiat filiaco i ipo
eode no dnr relatie ad se
inuice sz pr nitas i isto et
filiaco i alio / et ipi ipi cpando
ad illud ad q refer3 ipi ponit
aliu et aliu et ita facit nm
ypostasu sive psonaz / Ad
id go q obi de puncto qui est
pncipm mediu et finis dico
q iste relacones relate ad
eem puncti cuius sunt no faci
ut nm / cu relate ad illud
ad q vnaqq d3 faciunt aliq
mo nm sz no nm ypostasu
et ea indebi3 / vn no d3 punc
tus abstrac rlone ee pncipi
u aqua d3 ee finis / Ad sa
rom pz solo p h' ide / qcedo n
q relaco no addit aliquid
ad re dic eenaie vn extra
pte qua ad re com qpat3
n e nis sz qpado ad illud
ad q refer3 / vn pr nitas i
pre no facit nm cu eem sz
facit nm cu filiacone que
est in filio ad qm refer3 / et ex
illa pte e multiplicaco / Ad te
cia dr' q queda sunt res q
qntate unis lcut3 / queda q qn
tate nobilis et mag lcutur
et melius ut sria et caritas si
ne amor de pmis rebz bn
pcedit ro q dignitas nullo
i illis requireret solitudine
sz n de aliis / imo qnto maior
fuit qntato sae et caritatis
tanto erunt meliores et ma

iores / qz go eem dia e hui9 quo
qntate melius et nobili 9 lcr i
plitas et nis i hiuibz ipam
n repugnat dignitati ipius
i trino / et dico ad qfirmacom
q no est sile de p et eem
i hoc / et istud dissolutu est
supius et opnsu

q Quarto que3 quid nuat3 ibi
i. an sit ibi. nis relaco
solu vel rerum / et si reru
vtz relacom vel psoaz

q Quantu ad pm obi sic n.
Omis n. no e nis qui si
ex dria qualitat vel forme
subalis sicut dcm e n° est
ibi nis qui sit ex dria q
actus qui ibi no e actus / i
e ibi nis solu qui e ex dri
p relacom / sz relaco n ponit
t nm rei vbi totu e vnu
p eem sz solu i nm roms
q pz de puncto qui e pncipu
alicui9 linee et finis alti
et mediu duaz linearz qui
gunt illas / iste n. relacone
cica punctu n ponit ri dria
roni et no rei go cu dciu
ee totu vnu sit pfecta r
laco n ponit ibi nm n rom
q Ite si dica3 q e ibi nis
psonaz p ordine olgis q
unus ex alio / qt in trinitate
creata que est mens intelligen
amor e relaco olgis qz am
te intelligencia et abutuz amor
et tu ex h' no est dria ypost
su vel psoaz i ea imo e
vna sola psona i nomit3 h
trinitas / rlnq3 g3 q n eet
nis ypostasu vel psoaz d
q Tercia ro go dcm dr q i
creatis ypostases dedut3 fu

considerantur et quae ipsum considerant
rone in dio aut ee eius. quia y
postases considerantur rone essentie
ipsum quod est ut quae re. ergo si
tam unus iste rationis est et tu
rei. ¶ Quarta ratio dicendo patrem
filium et spiritum sanctum si non est respectio
ad unius et eiusdem / quia paternitas
est differentia eorum / filiatio est differentia eorum
quia ubi est respectio unius et eius
de rei non potest mitti unus
rei. ergo non est ibi unus rei sed
solum rationis. ¶ Ad oppositum si
solum esset ibi unus rationis et
non rei / sequeretur quod post trinitas
esset solum secundum intellectum et quod non
esset trinitas in re quod est contra
eius dicta.

Dicitur quaeritur an sit unus
relationum vel ypostasum
supposito ut videbitur quod non
solum sit ibi unus rationis / ad
quid sit) notes videmus in creaturis
quod pater differt a filio suis quali
tate substantiali et relatione quia
sic pater ille filius in dicto filii
pater differt a filio / tamen ergo est
differentia in qualitate aut in re
latione / non in qualitate quia
ubi est differentia in qualitate dico
substantiali est differentia in essentia. ergo est
ibi sola differentia relatione quae
facit differre patrem a filio /
solum ergo est ibi differentia relationum
et non ypostasum. ¶ Tertia ratio hoc
eius quia licet relatio multi
plicat trinitatem substantia non contin
net unitatem quod in trinitate
duas personas solum est unus
relationum et non ypostasum autem
ypostasis sit substantia. ¶ Ad op
positum abstractis relationibus

a personis dictis adhuc est differentia
in ipsis quia adhuc ipse non est
ille ut abstracta generatione a
patre si quod non generet et a filio
quod non generetur adhuc intelligeremus
ego patrem unum aliquem secundum se
differentiam naturam / filium et filium
unum aliquem secundum se differentiam naturam
ergo adhuc intelligo unum et
unum secundum se differentiam naturam / sed dictio
unum secundum se differentiam naturam duas y
postasim ergo ibi multiplicatur unus
ypostasum abstractis circumscriptis
relationibus. ¶ Solo dico quod in dictis
est unus relationum et ypostasum
et non solum unus rationis sine
secundum rationem quae quidem ratio est post
hominis intellectus et istud probatur
ex nostris supposita ratione et or
dine originis in divinis / ita sup
posito ordine originis divinis
non ita sed quod ipsa sequatur. ab ratione
naturae secundum differentiam secundum relationem et
ypostasim non debet secundo simplicitati
divinae essentiae et hoc probatur
intelligendo in differentiam naturam necesse
est quod intelligatur in secundum se illa
et si intelligamus illa eam
in secundum se illa ab alio iam
intelligimus cum proprietate incommuni
cabili qua separatur absolute
eam non ab alio et ergo sic in
tantum dicatur differentia relationis unum
probatur et differentia ypostasis quia ypos
tasis nihil aliud est quam res naturae
sine secundum naturam sub distincta et
incommunicabili proprietate ibi autem di
co secundum se differentiam naturam sub duabus
proprietatibus incommunicabilibus ideo
et duas ypostases et quod et
istud sit notum probatur quia supposi
to hoc ordine originis quod sequatur

dria nã ab alio ingenimenti dis-
ting3 spes ab alio abeo a quo
est aut ide sibi ipi eet pri-
cipiũ q e impole intellre / sed
Ansel neqȝ intellcs capit neqȝ
nã pmittit illud qui de alio
e ee illud de quo e / et sic i
illo ordine rone ppotatum
dvm i qpatibilem est dria ypos-
tasu ¶ Ad pma rom indu-
m qua ostr q ibi sit solu unus
s rom dd q dux e rlaco e
una rlaco actualis et e rlaco
origis que est gnalis / rlaco
acontalis ȝ que seqr ee
actuale ut equalitas i qn-
titate silitudo i qlitate / rela-
co aut origis que gnalis e
e duplex ut dicitr / qr aut
d3 in his que sut subs cu
suba aut que sut creata si-
ne depnde tantum / dria go
rlacois origis p mo que
si est in re subs facit driam
ypostasu sicut visu e / et h
ȝ qr ypostasis sic e i re subs
et subam dicit / s rlaco origi-
nis que po3 i rbus que no
sut suba ut mens / notica /
amor / n pt face driam ypos-
tasu / s rlaco origis i divinis
est rei que e suba et ideo
dria illius rlacois facit
ibi driam ypostasu ¶ Ad id
go q obi q dria rlacois i
puncto no ponit nisi driam
rois dd q rlaco illa i
puncto est actualis et no e
rlaco ordis nae / et illa pce-
dit ro que quid e rlo s
actus / et h ȝ q dt hug de
sco vic i sums sent / ad alia

interrogat se ipsam qr illa
que in trinitate scripta sut p
dicant ac inferiore ipa in-
scripsit tn nc tn tres psonas
in se modo ronale qtinue
aut tribȝ psonis qstare anim
ronalis qsideratio paciat /
scdo utiqȝ ad hoc sut pa q
tu qda affectiones sut ad-
herentes p et circa ipam exis-
tentes i nemine no est eius
mo ppriu ee psonas / s pso-
nam ee tm / cu eni que inde
sut ad ab ipo ee n psut
nc quasi actua aut affec-
tiones go ppre mutabiles a
separabiles i mutabili eor
ideo no sut p ¶ Ad tam
dd q ro duobȝ modis d3 /
uno mo ro d3 ipa acceptio
que e in collacone / alio mo
applicat ro id q accipi in
collacone qn intellcs acci-
pit rem absolute tc d3 in-
tellre s qn accipit re in col-
lacone scdm q qfert unu al-
ti d3 ro si go dicat ro ipo
mot ut acceptio rei ab in
i collacone h mo n accipi-
damus rom s mo scdo / unde no
vot dice dicamus q solu qside-
rent diffne p rone que
sit motus ipius intellcs su
acceptio in collacone s rom
que e ipm acceptu ab intellu
qferente / et h ro res e sicut
dicimus rlo e ro no q ipm
sit acceptio ipa s e ro i ipm
acceptu ab intellcs qferente q
rlo accipi ab intellcu i col-
lacone s i multis / ipm tu
est res sic go res qsiderant

ypostases incarnatus hoc dicat
sz absolute ↄsiderant ibi su
sis diu ↄsiderari rone q in
collatione ipa⁊ adinvicem
est accepto ipa⁊ q pr dicit
qui nō ab alio a quo filius
ↄ gnōm / et filius qui ab alio
a quo alius p processione ecce
collatio ipa⁊ ypostasu indis
tinguendo eas et distinguendo / et
sic dicunt distingui rone q
ea⁊ distincto accipi̅t i colla
tione / Ad tria rom dd q lz
unum ee sit unum et ide p eam
nshis / e tn̄ rō oīgis differēs
nshis et quātu ad illa neut
ibi unus ypostasu et q̄ sit i
rlacō pz q dt boeci⁹ i li p
i detemi q sane sciendu ē
pdicatiua rlacom nō ↄseta
e ee ut ↄſ ad differēs pdicet
ut sicut ad diuin̄ differt. ut
ponit exemplu quo ē rla⁹
no ſſ differentiu ſ eo⁊ q sunt
de / ut ee equale eqli eqle
sz l sile sili sile / et ide ei
q ē idem / e et silis rlacō i
unitate pris ad filiu et
utriusqz ad spm sanc et ei⁹ q
ē ide ad id q ē ide / q si i
uctis aliis rebz nō potest
inueniri facit id cognata ea
duas rebz alltas / et sic ep
ibi rlacō eiusdē ad ide neu
sue / lz q ↄ q lz eande eem
nō tn̄ ī ↄitabile ↄpetate sic
pre nāsm ab alio nō sine
ab alio / ex quo mi istud lz sine
ro ee rlacōis nāe sub dis
ta ↄpetate lz tota rō pso
ne / et si ples sunt sines / ples

psone / sz utrū sit una uel
differens suba nichil dethu
ↄpetati intati q psone / ut
dt ꝛ̄it in li detemi / et ita q
ms unum / et ide ee ↄpeta
i illis q tn̄ est rō oīgis
differens a quo illud ee lz
sub i ↄitabilibz ↄpetatibz e
ibi unus psonar / et si quer
quo pot istud intelli q i
unitate eentie sit plitas
psonalis / Rndz ꝛ̄it in li de
t dices explica in obsecro
quo psoal unitas sit inta
tam suba⁊ dissilitudine et
diuisitate sicut t. pa hois et
ego dicam t quo sube in
tas et tantur psoa⁊ dissili
tudine et equalitate si exp
iencia docet aliquid ee sup
intelligētia tuam i humana nā
nunc eo ipo te docuisse dz a
liquid ee sup intelligentia tua
in diuina nā / et mult dice q sic
incarnatiua humana unitas p
sonalis ↄpati diuisitate sba⁊
sic i diuina nā unitas eentialis
diuisitate et unum psona⁊
et iste mus nemt q⁹ ad rom
oīginis

Quinto quer̄ un sit ibi
q̄ro mi et quer̄ cu sit i
rone caritatis sicut ꝛ̄it ꝛ̄i
pone i li det aut hoc sit
de pfectione psone q s. alia
requirat et se multiplicet
aut de pfectione virtutis / q̄d
istud nō sit ex pte pfectōis
pe pz / q̄m si pfectio pe pris
requirit pm aliam s. pm
filiu ergo n eit ita pfca si
careat illa / et ita pfectio

p[er]sone p[at]ris dependeret a p[er]sona
filii q[uod] e[st] i[n]conveniens dicere sic i[n]
p[at]r[e] a filio dependeret ¶ p[ro]p[ter] osten
dit[ur] q[uod] amor sine caritatis no[n]
fit ro[ne] illius nisi q[uia] caritas
sive amor seq[ui]t[ur] bonitate[m] / ita
bon[um] e[st] ro[ne] dilectionis / si g[o] no[n]
pot[est] po[ne]re nu[m]erus iste p[ro]p[ter] r[ati]one
bonitatis vel c[om]unicac[i]o[n]e q[uia] ideo
g[o] n[on] r[ati]one amoris vel cari
tatis / minor p[ate]z q[uia] n[on] ex p[ar]te ess[enti]e
n[on] pot[est] po[ne]re n[isi] unitas ¶ p[ro]p[ter] os
tendi[tur] q[uod] n[on] fit ibi n[umer]us ex p[ar]te
p[er]fectionis v[ir]tutis ut ip[s]a se
multiplicet q[uia] v[ir]tus illa est
infinita et c[on]iuncta suo actu
g[o] actus eius e[st] infinit[us] / et
ita seque[re]t[ur] q[uod] e[ss]et multiplicat[i]o
p[er]sona[rum] in infinitu[m] cu[m] iste e[ss]et
actus ei[us] q[uod] e[ss]et i[n]conveniens p[ro]p[ter]
h[oc] que[re]t[ur] a quo sumo e[st] ibi ro[ne]
nu[mer]i sive ex p[ar]te cui[us] ¶ Solo
d[icen]d[u]m ad que[stionem] unde fit n[umer]us h[ic]
ro[ne] nu[mer]i i[n] div[in]is d[icendu]m q[uod] iste n[umer]us
e[st] ex p[ar]te p[er]fectionis v[ir]tutis et
bonitatis et caritatis / tu[n]c exp[li]
ca[n]do s[ecundu]m ro[ne]m intell[ig]enc[i]e ro[ne]
bo[nita]tis e[st] sicut p[ri]ncipalis ro[ne]
illius nu[mer]i q[uia] laus boni et e[ius]
p[er]fectio est i[n] c[om]unicac[i]o[n]e / s[ed] c[om]uni
catio s[em]p[er] e[st] unius ad aliu[m] / et
ideo ubi est c[om]unicatio s[em]p[er] est
alius et alius / et ita multipli
catio et n[umer]us et bonitas su[m]
ma e[st] q[uas]i p[ri]ncipalis ca[usa] istius
multiplicationis i[n] div[in]is / s[ed] cu[m] bo
nitas sit p[ri]or q[uam] n[atur]a et vo
luntas sic e[st] duplex p[ri]ncipiu[m]
unu[m] q[uod] e[st] n[atur]a alteru[m] q[uod] e[st] vo
luntas / sic bonitas duob[us] mo
dis e[st] / q[uia] e[st] bonitas n[atur]e et

bonitas voluntatis / et h[ec] e[st] c[ari]
tas / c[om]unicat g[o] se bonitas
vel p[er] modu[m] n[atur]e vel p[er] mod[um]
voluntatis sive affectionis / c[om]unic
atio bonitatis que est p[er] mo
du[m] n[atur]e / illa plena est et p[er]
fecta p[er] g[e]n[er]ac[i]o[n]e[m] / q[uia] cu[m] sit de
te subst[anti]e vel c[om]unicac[i]o[n]e et no[n] de
tota ess[enti]a c[on]stituit i[n] p[er]fectionib[us]
n[atur]e / q[uia] g[o] o[mn]es i[n] p[er]fectio
a bonitate su[m]ma c[om]moveri
est / et div[in]is d[e]i p[er]fectio l[i]b[er]
ideo n[ecessa]r[iu]m est q[uod] c[om]unicet se
modu[m] n[atur]e que c[om]unicatio p[er] g[e]n[er]a[tionem]
et q[uod] illa c[om]unicatio no[n] sit de p[ar]t[e]
c[om]unicac[i]o[n]e s[ed] de tota ess[enti]a / et s[ic]
bonitatis est ro[ne] distinctio[n]is
sive nu[mer]i indistinctione dete[rmina]
ta que est p[at]ris ad filiu[m] /
sicut c[om]unicat se bonitas p[er] mo
du[m] n[atur]e ita p[er] modu[m] volunt[atis]
/ q[uia] su[m]mi boni su[m]ma e[st] c[om]
[unicatio] e[ss]et au[tem] su[m]ma n[isi] c[om]unicar[et]
se p[er] modu[m] n[atur]e et volu[n]tatis /
ideo c[om]unicat se p[er] modu[m] vo[lun]
tatis que c[om]unicatio e[st] p[er] amore[m]
affectio[n]e[m] sive caritate[m] / et s[ic]
c[om]unicatio su[m]mi boni e[st] ro[ne] nu[mer]i
distinctione determinata que e[st]
p[at]ris et filii et sp[iritu]m s[an]c[tu]m
ro[ne] g[o] nu[mer]i su[m]it[ur] ex p[ar]te p[er]fec
tionis su[m]me bonitatis / s[ed]
to[tius] ess[enti]e p[er] g[e]n[er]ac[i]o[n]e[m] / cu[m] ess[enti]a
no[n] fiat ex p[ar]te e[iu]s ro[ne] nu[mer]i
p[at]ris ad filiu[m] / c[om]unicatio p[er] ra[tionem]
voluntatis / ro[ne] nu[mer]i et dist[inc]
tionis sp[iritu]s s[an]c[t]i ab utroq[ue] ¶ Ad
p[ri]ma ro[ne]m c[om]unica op[ort]et
ex p[ar]te p[er]sone e[ss]et i[n] p[er]fec[ti]o[n]e
d[icendu]m s[ecundu]m Ric[ardum] q[uod] aliud e[st] p[er]sona
aliquo / et ad p[er]sona[m] in ali[o]

p[er]son[a] g[...]

psona q(uo)d pris ex h(oc) q(uod) p(ro)ducit
psona filii p(er)f(e)c(t)a (et) illo c(on)
ostendit(ur) ei(us) p(er)f(ect)io (et) illa
p(ro)ductio(n)e s(ed) n(on) p(er)f(e)c(t)a ab illo
sic d(eu)s q(uod) forma p(er)f(e)c(t)a (et) m(ateri)a
s(ed) n(on) a(n)i(m)a a(n)i(m)o eg(o) a(n)i(m)u(m) (con)uic(tus)
(et) si de t(er)m(ino) (con)dic(ion)is p(er)so(n)is sane
notandu(m) q(uod) s(upr)a (con)cessu(m) est
q(uod) p(er)fectio v(er)i(us) exigit admi(ra)-
tio(n)em alt(er)ius / (et) q(uia) i(n) gemi(n)is
p(er)fectio utriusq(ue) requirit (con)sc(i)e-
re(n)tia(m) t(er)cie / (et) e(st) sua r(ati)o ex
p(ar)te caritatis su(m)me su(m)me dilec-
tio(n)is q(ui)a ubi e(st) p(er)f(e)c(t)a caritas
ibi dilectio (et) (con)dilectio q(ui)a p(er)fec-
ta caritas n(on) est v(er)i(us) ad
se a(n)i(m)o p(er)fectio dilectio(n)is (et)
aliq(uo) (con)tra exigit aliu(m) q(ui)
diligit ut se / s(ed) (con)dilectio e(st)
n(on) solu(m) dilig(er)e aliu(m) ut se
a(n)i(m)o (et) aliu(m) nolle diligi ut
se (et) (et) uelle q(uod) ille diligat
ali(u)m ut se (et) mult(um) dic(er)e q(uod)
p(er) hanc dilectio(n)em (et) (con)dilec-
tio(n)em qua e(st) i(n) deo q(ui)a i(n) eo
e(st) p(er)f(e)c(t)a caritas su(n)t n(e)c(essari)o
tres p(er)sone (et) n(on) plures q(ui)a
p(at)r diligit filiu(m) ut se / / (et) e(con)t(ra)
mult(um) eu(m) diligi ut se / (et) (et)
actiue loque(n)do ult(ra) q(uod) aliu(m)
diligat / (et) i(n) hac (con)dilectio-
ne su(m)it(ur) p(er)so(n)a sp(iritu)s s(an)c(t)i
qui e(st) amor dilectus ut ita
loquar / vn(de) dicit Ricard(us)
d(eu)s si i(n) illa uera diuinitate
sola una p(er)sona e(ss)et utiq(ue) n(on)
h(ab)eret cui su(m)mu(m) amorem
i(m)pende(re)t / nec q(ui) sibi
su(m)mu(m) amore(m) r(e)pende(re)t /
vn(de) g(ra)o ille su(m)me dulcedi(nis)

ille delicie h(ab)undaret que
ut d(i)c(tu)m e(st) n(on) tam de p(ro)prio
q(ua)m de alieno corde hauriri so-
let qu(ia) vn(us) alt(er)i amore(m) (et)
pendit (et) solus solu(m) diligit
dilectio gaude(re) / s(ed) (con)dilectio
n(on) (con)q(ue)u(n)t duo mutuo se diligu(n)t
(et) su(m)mu(m) desid(er)ii affect(io)n(e)m (et) mu-
tuo pendu(n)t ut ist(ius) (et) illu(m) (et)
illi(us) (et) istu(m) affect(us) disc(ur)rit
(et) q(uasi) i(n)diuisa tendit utriusq(ue)
quod(am) dilectio est s(ed) (con)dilectio
n(on) est / (con)dilectio a(u)t(em) (con)cre(dun)t(ur)
a duob(us) t(er)ci(us) (con)cordit(er) dili-
git(ur) / sociali(ter) amat(ur) (et) duor(um)
affect(us) t(er)cii amoris incendio
(et) vn(us) (con)flat(ur) / ex hiis itaq(ue)
p(atet) q(uod) in ip(s)a diuinitate locu(m) (con)-
dilectio n(on) h(abe)ret si duob(us) tan(tum)
existe(n)tib(us) t(er)cia p(er)sona dee(ss)et
¶ ad t(er)ciam r(ati)o(n)em p(atet) solo p(ri)n-
cipio(n)em q(ui)a a(n)i(m)o ex p(ar)te bo-
nitatis est ibi r(ati)o mu(lti) / (et) h(ec)
ex p(ar)te bonitat(is) p(er) m(od)u(m) n(on)
(et) vo(lun)tatis que caritas d(icitu)r n(on) p(er)
h(oc) d(icitu)r po(n)i(tur) ex p(ar)te c(on)c(ienti)e ibi
vnitas / n(on) n(ec) p(ro)p(ter) h(oc) c(on)c(ient)i(a) mul-
tiplicat(ur) seu mu(tu)at(ur) ¶ ad q(uar)ta(m)
r(ati)o(n)em qua ob(iciebatu)r de v(ir)tute d(e)i q(uod) v(ir)-
tus illa e(st) infinita (et) (con)ue(nien)-
ta suo actui qui e(st) p(ro)ductio / s(ed)
infinita p(ro)ductio d(icitu)r du(m) pl(ur)a(li) n(on)
q(uia) infinita p(ro)ductio / n(ec) q(uia) ea
que p(ro)ducit(ur) sine ille qui p(ro)du-
cit est infinit(us) bonitate p(ri)mo
mo(do) p(ro)ducc(io) infinita si sit de
sub(stanti)a rei u(e)l (con)p(ro)ductionis p(er)
p(er)fectionis s(ed) imp(er)fectionis / (et) q(uia)
sic ista p(ro)ductio ponit i(n)
p(er)fectionem i(n) diu(in)is p(er)sonis i(n) q(ui)b(us)
una p(ro)ducat aliam de sua na(tura)

sine ei dando sua totam naz
sz pducto infinitatis s° mo
q sic e de rei suba sume p
fectoris d / et ll z i psonis dis
& ille qui pduci ibi sine si
lius sine spc sus e infinit9
boni te / et sic pz ad questi
one ista

Sexto quer an sit ibi nus
finit9 vel infinit9 sine
pducto psonar finita vel i
finita / Ad quod sic virtuosior
e virtus que capit multitu
dine rlor quam que non capit
et ideo virtus dic unitatis se
cu patit multitudine rlati
nor / virtutis g e qd capt
multitudine duor go et maio
r virtutis si capit multitudine
triu / et maioris si quaternarii
go et infinite virtutis z ra
pe multitudine infinitor
nus go psonar in dio ee
cu virtus eius sit infinita
e infinitus et ear pduc
to infinita / Pa vo / bonu e
vo comis / go q maior quo
maior e bonitas go si quta
ret dia bonitas sim ee in
finit psonis ipa maior eet
sz ponedu z q ipa sit max
ia et infinita go et infini
te psone pducant ab ea ///
Pcia vo / lux pducat ex se sple
dore et ex luce et splendo
re pcedit calor qt qd no e
pfectois lua create / dand
z increate / sz pfectoie eet
lua cate q poss ex se pdu
ce plres spledores et plres
calores go lux icata que

e pfectissima pducat ex se
infinitos spledores / et sic i
finitos filios et infinitos
calores et sic infinitos sp
sos / Ad oppositu vncq e
infinitas aliquor ibi e i
ordinatio e et qfusio / sz a
dio ee omis qfusio et ou
inordinatio relegat / go n
z i ipo nus psonar infi
nit9 / Solo dd q nus dia
psonar no pot ee infini
tus / q ubi e nus infinitu
ibi po i ordinatio et qfus
/ et ita cu suma ordinatio e
pfca distictio debeat ee
psonis dis / relinq qcis
repugnat ncio nus infig
/ Ad pma go rom nigr
n dd q virtuosior et poten
cior e virtus qui qpegm
multitudo rlatiuor ordiato
et distictor i nco et no qf
sor / sz ubi e nus infinitu
no e ordo / si go ponet ibi
multitudo rlatiuor sine
psonar infinita / no eet
ordo i dinis psois / q q
suma ordinatio dz ibi ee
ostendat ibi ee summus
ordo et qcordia stat nus
psonar in ebz / vnd aug
dt q ille nus maior e i
quo e maior armonia
ideo mlt dicit q nus di
psonar e nus triu / Ite
ubi e nus i finitu ibi
qfusio qua abee dio on
tollit / Ad scam rom dd
sicut dcm e adpta bonus

dia no z ro n gronis ordina-
te et distincte / vnd et maior gro
maior bonitas / vnde si sit
gro ordinata et distincta ¶ Sed
tia rone dd q imperfectioibz
in luce data q ex se pducat
plres splendores et plures ca-
lores si.n.tm posset vno sple
dore quito plibz no pduceret
plres / i dns au pductio filii
p pre e splendoris pfa / et
ideo supnaturi et gsuis eet
q eet pductio plium filiorz
Itr si tm posset lux data
vno calore qcito pot plibz
no pduceret plres / imo sup-
natura eet pductio plura ide
au e pductio et vnig filii
et vnig spc sci et plium q
utraqz istarz e pductio pfca
et rei pfecte / et ideo n est
pductio nc nus psonarz dnarz
infinitum / et sic pz qnd ad
qonem istam

Septio quer de rone po-
sima psonarz an sz pos
sit poni i plibz uel i pau-
corbz qm i tribus ¶ et pro obi
sic qnt i libo determie z
itaqz ut i dia illa psonarz
pltate summe pulcra et ordi
natissima sit mutuo sine
inde inaltutrm differens gcor-
dia et qes dnia / et hac pcz
accipit / qi ppe nota et post
regnit / vr itaqz ncio ee ut
ut illa aug e plenitudine
dae nec accipe / et eam aug
z accipe et n dae sit sola
vna media cuius sit ppe
pprium tam dae qm accipe ut

gstituta i medio amicarz co-
herat ex vno et altr eas gnect-
tat? exalto / post ostendit q
dz ee vna sola media et n
due dicens / si au due medie
mt altupetas duas psonas
ee dicant? uideamus q i eos
hanc affirmacom gsequa?
erre expssius pa i vno solo
gcordat cu alta / alta vo n
in duo tm s in duobz gcordat
cu tria / tria quid no i duo-
bz s in solo vno gcordat cu
quarta videos ete qm vnius
pprietatis geminaco et qz
qio pporconalitatis rom no
tam ptendit qm gfundit ¶
sa vo qnt supponamus q in
dnitate sit vna psona sola
que n ab alia et una sola
a qua n alia si .n. illa a
qua alia no est nllm desep
cedete hret i ppetuu sola
vmanet ¶ ysto sicut ncce z
ibi ee aliqm psona quen
sit ab aliqua / alia / sic oz d
ee aliqm psona a qua n
sit aliqua alia / ¶ si qlz ex
alia pcedes de se pcedete
hret hmi de ductois ptrco
in infinitu pcedet / et sic ee cet
vna sola / ¶ si due psone q
que hrent paul dubio neutr-
illarz ab alia pcedet / nc vna
alta i mediate adhereret qd
est incgrus / e itaqz pprium u-
nius solius psone de se pce-
dete no hre a nlla alia pce-
dit / dno gferaio in ppetuu
caredit exprssius qo sepni? q

e una sola psona de qua nulla
alia pcedit pcedens ex alia
sicut e una sola aqua pce
dit alia nō pcedens ex alia
¶ Ite si est ubi una sola pso
na a qua nulla alia / et una
sola aqua alia et a nulla α̅a
ncēe ē eē media que sit
ab alia et a qua alia sit · r · n̄
ȝ ū unus qui nō sit aliquo
alio ꝯsequens ē ut nō de quo
nō agimus n̄ sit ꝯsenz ipo
¶ Ite si ubi n̄ ū unus solus
eē pot qui de se pcedente
n̄ hz sicut · de quo nō loqm̄
pcedete spre oȝ sic itaqȝ ꝯ
cedit ex alio ut nōs alius
pcedat ꝯpo / ꝯplius g° ne
cessario ꝯcludi ȝ i deitate nullus
ꝑs̄ tm̄ / ¶ Ultra nō sic sup os
tēsū ē nō e n̄ dux · modus ꝑ
cedendi i diis · nl ꝑ modum
nē nl ꝑ modum vol̄ ꝑ mo
dū nē / gnād filiū ꝯpre / ꝑ mo
dū vol ꝑcessio spc sa ab
utroqȝ / ncēe ē g° eē tres ꝑs
/ una i qua sit rō ꝑmi pn
cipij a nulla pcedete / alia q̄
pcedit ꝑ gnōm / alia nō q̄
pcedat ꝑ spiratōm / uia bonu
melius e q̄ se diffundit suma
diffusioe nāli et voluntaria
quā q̄ alta tm̄ / si aū ponez
ꝯ̄ta quez · de illa an pcedat
ꝑ gnōm / an ꝑ spiratōm / si ꝑ
gnōm g° filius / si ꝑ spiratōz
g° spc scus / sȝ cū nō sit i
trinitate ꝯfusiōis ponēd aliqs
i ꝑsonis / ut aliqs supnaturū
cū uno solo filio poito ꝑfca

sit spiratō diā / qz et ille ꝑfc
tissimus filius / et isto ꝑfectu
simus spc s. ℞ · r̄lmq̄ ꝙ ē unus
solus filius et unus solus sp
s. supnaturū ꝙ et natūm ꝙ
ponet ꝯpluds ¶ quarta rō
aug̅ i li · xxxiiij · q · xxiij oc
ꝙ ē aliud ē quo ꝯstat ali
quo differūtz / a° quo ꝑ ꝯtri
vnilsa ꝙ c̄atura si ē et ab
alio ꝙ oīo r̄ȝ sive ꝙ ipa
n̄ ȝ / distat plurimū et sua
ꝑtibz sibi inuicē ꝯgrit / cum
eq̄ trina eē oȝ qua sit quo
hoc sit qua sibi ꝑmitta sit / ·
aīaz aut cum n̄ · auctore d̅n
eē dicis / oȝ g° dm̄ trinitate
eē qua ul̄ ꝯsatius intelli
gēaus / beaciūs / ꝯucat i ūe
mini / ideo que eē cm̄ volūt
qz plus qm̄ ta gnā ꝯōu
eē nō possit / ut t̄m̄ oī
sit ut q̄ ꝯ aut id sit / uti
ꝑbad̄ ul̄ a ꝑbad̄ sit / pa e
ꝙ nālis / 2a rōnalis / t̄a
moalis ¶ Quita rō sicut si
dom ē / ꝙ ꝑfca caritatis
pot eē i mīnus quā i t̄bus
ꝑsonis / si g° ubi ē suma ca
ritas nō pot de eē ꝑfca
ꝙo amoris / ubi aū ē suma
bonitas n̄ dz de eē suma
caritas / r̄lmq̄ ꝙ · ꝙ summa
bonitas eē i mīnus ꝙ i t
ꝑsonis / ꝙ aū ꝑfca ꝙo amo
ul caritatis n̄ possit eē i
mīnus ꝙ i t̄bus ꝑsonis p
quā ꝑfca ꝙo amoris ꝯplz
i dilectione et hc et mul
ꝯuc i li de trinitate · dilectio cū

perfecta non potest in minus esse quam
in duabus personis / condilecto non
nisi in tribus / perfecta ergo quod amor
stat in tribus personis nec oportet esse plu-
res sed superuacuum esset ponere plu-
res ¶ Ad oppositum / tamen sicut prima
et tertia non producendi unum ex
alio / natura / ratio / voluntas / sed in
diuinis postquam productio per modum na-
ture generando filium aperte / et productio
per modum voluntatis scilicet processio spiritus
sancti ergo necesse est ponere tertiam
productionem que sit per modum
rationis / et quia ista maxime debe-
at ibi poni patet quia quanto est dignius
est deo tribuendum sed productio
que est per modum rationis dignior
est / quia omnis rationabilis dignior
est et cetera operatio sua quam non ens
natura et operatio sua / sed unus gra-
dua / sed huius facto dicta est que-
ns in quodam de processione spiritus sancti
¶ Prima ratio quando sic exigebatur per-
fectionis nam uidetur istud sequi
natio / quia si una est persona dans
et non accipiens / et alia accipi-
ens et non dans / et tertia que est ac-
cipiens et dans / uidetur quod sit
contra quod necesse sit accipiens non
dans / tertia ratio illa uidetur esse
ratio quare non sit ponere duas
medias inter illam cuius est dare
et non accipere et illam cuius est
accipere et non dare / quarum esset
dans et accipiens / et quia plus que-
ritur secunda ad tertiam quam ad primam ita
per rationem uidetur esse confusio personis
tribus personis iuxta predictam
rationem / ita tertia cuius est accipere

sed non dans quereret tunc secunda in uno
sed in accipiendo sed non in dando
tunc prima non non quereret nec in ac-
cipiendo nec in dando ergo plus
quereret tunc secunda quam tunc prima ¶
Contra rationem / sed summa bonitas et
summa caritas est ratio in persona
patris quod producat a se personam
aliam tamen una et eadem
bonitas per omnem modum est spiritui
sancto ergo erit in spiritu sancto ratio quod pro-
ducat ex se personam aliam ¶
Solutio / dicendum sicut supra ostensum est
quod in diuinis tantum debent esse tres
persone nec possunt esse plures quia
sequeretur quod non esset in ipsa summa
trinitate summa communitas nec
summa connexio / sed confusio et in-
ordinatio quod esset valde absur-
dum et inconueniens quia ex supposito
quod quo bonum non possit in duobus
modis esse / sed nec per modum na-
ture scilicet hic est genitus nec productio / ge-
nerati a generante / nec per mo-
dum voluntatis et hic est proces-
sio amoris ab amante / et sic
non est pluribus modis intelli-
gere productionem boni erunt tamen in diui-
nis tres persone sicut ostensum
est et non plures quia esset super-
fluitas et confusio ut osten-
dunt rationes ¶ Ad primam rationem
dicendum quod quarta persona non potest esse
in trinitate que nec sit acci-
piens nec dans / quia sicut dicit Ric-
hardus libro dicto / sed illa persona que a-
liunde non accipit ut sit nulla
de se procedente haberet in perpetuum
sola remaneret / sicut quod ratio

que de se procedente non hēt si a
nulla alia procedet dīo cōparatio
imperfectum careret / multiplex
aūt rō adīmte ira solitudinē
excludit ut dom̄ ꝫ / non ē q̄
aliquo modo cōtra pone p̄sona
/ ad t'cia rom̄ dd̄ ꝗ rigard'
de sc̄o vic q̄ que ē oībꝫ p̄so
nis dūs omne plenitudine
hēre / que solis duabꝫ omne
plenitudine dat / que aūt so-
lis duabꝫ omne plenitudine
accipe ul accepisse que so
lis duabꝫ non hēre utrumqꝫ
s. non dare non accipe simul
/ s. p̄ri et sp̄m sc̄o / unius magꝫ
p̄petas ē in solo dando scꝫ
p̄ris alti9 p̄petas scꝫ in solo
accipiendo s. sp̄c sc̄i / t'cia p̄pe-
tas tam ī accipiendo qm̄ ī
dando scꝫ p̄mus filii / solis du-
abꝫ ē que p̄am de se procede
te hēre / solis duabꝫ ē que
aliunde procede / sol' duabꝫ ē
que non hēre utrumqꝫ / t'cia tm̄
mo de se procedente hēre ē p̄p
etas unius / tm̄ aūt non procede
p̄petas ē alti9 / p̄petas aūt
t'cii tam ab alio procede qm̄
de se procedente hēre s. filii ex
hijs g' pꝫ q̄ t'nacia ē sp̄c s.
ad p̄rem ul'' q̄ non simul ḡt
eis q̄ p̄sona de p̄us procedat
et q̄ procedat / de alio procedente
hēre / et ab alio procede indisc̄re-
te ad filium qui hēt simul u
trumqꝫ snat' ḡ rō p̄porciona
litatis q̄ non fiet positis dua
bꝫ p̄sonis quibꝫ que cōt proce-
dere et de se procedente hēre / t'cia

tres quemret ul'' q̄ ē dūs
tres ul'' q̄ ē accipe due so
lū in dare et accipe et non tres
et due solū ī n' dare et no
accipe simul / et ita ī snat'
p̄porcio et cōnonacia que dꝫ ēe t
ī minimo modo sꝫ una mag'
ad aliquā qm̄ ad alia / q̄ . ad q'
ta rom̄ dd̄ q̄ summa bonitas
sicut ē rō ad p̄ductōe p̄'
ap̄a ī p̄re et filio ita ē rō
non p̄ductōis ī sp̄u sc̄o sic
n. rō summe bonitatis ītaō p̄
mit diffusionē unius ī aliu
ita rō p̄mus summe bonitat'
excludit cōfusione ī diffus
one bonū unius ad aliud ꝗ si
ponꝫ q̄ sp̄c s. hēret de se
procedente aliud rōne summe
bonitatis ītaō ita et ille a
li9 hēret de se procedente aliu
et ita ī infinitum et ī finit
naō cōseqꝫ cōfusio diffusionis
bonitatis qm̄ non recapit rō s
me bonitatis / exigit g' rō s
me bonitatis q̄ sit p̄a una
ī qua sit lo diffusionis sic
ꝫ una que ē p̄ncipiū diffu
sionis / et t'cia q̄ ꝫ q̄ī mediū
diffusionis et sic pꝫ 2o ad q̄'
ḡom

Post q̄ disseruim9 de nu
meris p̄sonarū de ordine
earūdē virtute dei iuvant
inquiram9 / et q̄ circa ordinē
multe sūt dubitōnes dō'is p̄
ordine dissenciendi ē / p̄o au
sit ordo ī dīs p̄sonis / q̄o au
sit ille ordo / utrū nē ul or
gīnis / t'cio de ordine origīs

an sit ibi aliqua p^a sine origine
an possit esse plures p^e sine
origine ¶ quarto an due sp[iritu]-
tes origine i[n]mediate p[ro]ce
dat ab illa q[ue] n[on] h[abe]t originem
ita q[uod] veniet ab alia sicut po
nebat greci ¶ q[ui]nto an illa
que h[abe]t originem ab alia h[abe]t filii
originem a p^a i[n]mediate ¶
Sexto an p[ro]cessio sp[iritu]s s[an]c[t]i q[uod]
sequat[ur] ordine n[atur]e ad gn[er]ationem
filii vel e[con]tra ¶ Septimo an ab
stractis ypostatib[us] sine p[er]so
nis sit intelligere ordine n[atur]e
intemitate et e[con]tra

Quantum ad primum p[ro]cedit[ur]
sic aug[ustinus] q[ui] maxima
... deus filius tempore ... d[icitur]
inequalitas sube[st] s[ed] ordo n[on]
n[on] q[uia] alt[er] p[ri]us alto s[ed] q[uo]d
alt[er] ex alto in di[vin]is g[enera]t p[er]sonis
e ordo n[on] ergo e ibi ordo ¶
p[re]t[er]ea nobilius e esse ordina
tu[m] q[uam] n[on] ordinatum / q[uia] esse
i[n] ordine e p[er]fectionis et dig
nitatis / negatio v[er]o ordinis i[n]
dignitate ponit / ergo esse diva[rum]
p[er]sonarum sit nobilissimum v[idetur]
lingu[a] q[uod] ipsum e ordinatum ¶ et
ea ro / bonum n[on] pot[est] intelligi si
ne ordine sicut e[con]tra malum
ponit i[n]ordinatione[m] et e p[ri]va
t[i]o ordinis / q[uia] ipsum esse i[n] q[uo]
s[un]t n[on] e sine ordine / vn[de] d[icit]
boe[tius] q[uod] esse e q[uod] r[et]inet ordi
ne[m] s[er]vat q[ue] na[tur]am / si ergo esse
diva[rum] p[er]sonarum q[uod] e d[iv]inum esse
est v[er]issimum esse et n[obi]lissimum
bonum / v[idetur] lingu[a] q[uod] in eo est n[obi]l[is]
simus ordo ¶ ad oppositum o[mni]s
ordo aut attendit[ur] s[ecundu]m p[ri]us et
posterius aut simul aut s[ecundu]m superi[u]s
et inferius aut iuxta / s[ed] in di[vin]is
p[er]sonis n[on] e ordo s[ecundu]m p[ri]us et posteri-
us / q[uia] int[er] in[fi]nitate n[ichil] p[ri]us aut
posterius sicut d[icitu]r simbolum ana
thasii / q[uia] p[ri]us et posterius dicunt
antecessione et successione i[n]
t[em]p[o]re / nec e[tiam] est ibi simul / q[uia]
simul dicit p[re]sentiam vel co[n]co
mitantiam in t[em]p[o]re vel i[n] loco
q[ue] ibi n[on] ... / ibi ordo s[ecundu]m superi[u]s et
i[n]ferius et iuxta / q[uia] h[u]i[us] differentie
ordinis attendunt[ur] s[ecundu]m situ[m] / sicut
a[utem] n[on] est vel n[on] e dispo[sitio] q[u]a[n]d[o]
in toto vel i[n] loco / ad q[uo]d nulla
differentia ordinis possit poni in
d[iv]inis esse simpl[iciter] n[on] e ibi ordo
Ad dicit[ur] q[uod] ibi e ordo n[atur]e
et ille n[on] attendi[tur] s[ecundu]m p[re]dictas
differentias que[ritur] quid sit ille or-
do / aut e e[ss]en[tia] aut p^a aut
notio / q[uia] q[ui]c[quid] e[st] in di[vin]is e ali-
quod h[oru]m / s[ed] h[oru]m ordo n[on] est
ip[s]a e[ss]en[tia] d[i]c[tu]a ad e[ss]en[tia] dicat[ur]
p[er] indistinctionem ordo v[er]o d[icit] p[er] dis
tinctionem / sine r[ati]onem et differentiam
originis vel principii / differentia v[er]o e[ss]en[tie]
n[on] pot[est] dicere ... r[ati]one principii
vel originis / vel q[uod] sit a p[ri]n[cipi]o vel
q[uod] h[ab]eat originem / q[uia] d[icitu]r e[ss]en[tia]
n[ec] gn[er]at n[ec] gn[er]at[ur] n[ec] sp[ir]at
n[ec] sp[ir]at[ur] / ite[m] n[ec] potest dici
q[uod] ordo ille sit p^a im[m]o e
p[er]sonarum q[uia] dicit h[abi]tudine[m] p^e
ad p[er]sona[m] / ite[m] n[ec] potest d[ici]
q[uod] dicat notionem q[uia] o[mn]is notio
sine p[ro]prietas in di[vin]is e indis
tinctiva p^e a p^a s[ed] ordo ma-
g[is] dicit ... q[uam] distinctionem

vlimus q q ordo pcenitus nl est
in diis ¶ Una vo aug ri li de
ci dei ordo e pim dispsicio que
sua cuiqz tribues loca disposi
to vgo nō est localis dispo
n est ordo / si gr in diis psone
nō est local dispo gr nec ibi
est ordo ¶ Solo dd q in diis p
sonis e ordo / qz distinguendū e
q multiplex e ordo e n ordo
s locū / e ordo s tpc / e ordo
s cam e ordo s rom / est
ordo s origine nō qui e pū
apū adillud q e depū / or
do s locū attendit s istas dnas
pri q posterius simul et hijs mo
dis nō e ordo i dis psonis
ordo cau s cam e s q dq q
ca prior e effcū / sz nō qz e
nō est ordo i dis psonis q
cā qz e prior effcū indissita
te eēncie / dr ulterius ordo ro
nis sicut ordo dnaz advmi
geng qui ordo e alata / nl
p medii et postrmi sicut pz
i linea pdicamentali / sz
nō ordine ronis dnaz ad
geng nō su aliq ordo i dis
psonis / et iste ordo dr reffect
com sicut infra videbit sz nō
aliud ordine ronis qui e pmi
medii et postrmi su ordo i
dis psonis / sicut n in h or
dine ronis e vim que q de
aliis d et nllm de ipo et
ipud applicat gnalissimū
i linea pdicamentali / et i
tud e pmū et bonū de quo
alia dnr et ipm de nllo
sicut spes simplicissima h
postremū et aliquid de quo

alia dnr et q de aliis quibz
dz et hc e geng subaltmi et
ipud vocat medium sic i o
dine qui e s rom ortus q
est in psonis dis e p q
de nlla et aqua alia / et p
na de qua nlla et que ab
alia / et psona q media q
de alia et aqua alia / et sic p
q ibi est ordo qui su mo o
dine ronis / et s istas dna
que sut nō ab alio aquo a
liq et et nō s pdcas dna
et si que in q iste sit ordo
simpr / dd q nō e ordo sip
sz ordo cu addicone s ordo n
nl orgis pl solut pma
ro qui pcedit de duobz p
mis ordibz ¶ ad scam dd q
ordo dicat ibi ncom sz noco
aliqu sigcat distinctiue ut o
dico prmitas / aliqu indis
tincte sz p addicom detiat
p nocones distingut ppon
a p a absolute et su detia
tone / sicut gnare et gnar
et hmi / alie vo noconeb
cu detminacone distingut
sicut pncipm si n dicat
pr e pncipm n addat
lii nl spc sci / indistincte i
porta noco / sz p addicom d
tiat / ut cu dico pr est
pncipm filii / pr e pncip
spc sci tam n dicat nocom
prmitatis distincte que est
noco gnois et pcessiome
dd gr q ordo de se dt noco
indistincte sine ofuse / sz p a
dicom ut si dicat ordo s

filii ad patrem dicitur notionem filia-
tionis sive generationis passive et
filii. ordo patris ad filium dicitur no-
tionem paternitatis vel generationis
sed quod est eius qui generat / et si-
militer dicitur cuius ad alterum cum dicitur or-
do patris et filii ad spiritum sanctum sed
dicit notionem spirationis que ab
utroque ordo non spiritus sancti ad patrem
et filium est processio patet ergo quod or-
do sine detractione notionem sive
notiones dicit in detractione et con-
fuse cum detractione non distincte
¶ Ad tertium dicendum quod illa ratio
augustini procedit de ordine secundum locum
et sic patet responsio ad ista omnia

Ordo quem supposito ordine
in divinis personis cuius sit et
ordo utrum sit ordo nature ¶ Ad q[illegible]
sic obicitur per auctoritatem augustini predictam
cum dicitur filius a patre non dicitur in e-
qualitas substantie sed ordo nature ergo
ibi est ordo nature ¶ Contra ubicumque
intelligitur diffusio bonitatis cuius
in aliud intelligitur ordo secundum rationem prin-
cipii vel originis / sed sic est in divinis
ergo ibi est ordo originis / sed cum
ipse ordo sit ita quod cuius sit natura
ab alio relinquitur quod sit ordo nature
¶ Ad oppositum ubicumque intelligitur
ordo intelligitur distinctio ergo ubi non
intelligitur ordo nature intelligitur dis-
tinctio nature / si ergo natura in divinis perso-
nis sit secundum quandam indistinctionem
relinquitur quod non est ibi ordo nature
maior patet quia idem ad se non
ordinatur ¶ Contra ubi est
ordo secundum rationem principii in ordine
nature / secundum ad principium in ordine
nature sequitur prius natura / ergo si pater
est principium filii secundum ordinem nature
pater est prior filio natura sed cum filium

et coequales / unde dicit augustinus in predicta
auctoritate quod non est alter prior al-
tero / et in symbolo athanasii scribitur
quod in sancta trinitate nihil prius aut
posterius / ergo non est ibi ordo nature
¶ Contra ratio / idem est in divinis natura quod
substantia vel essentia / si ergo in divinis est
ordo nature relinquitur quod est ibi ordo
substantie vel essentie / sed nullo modo
potest esse dicta ordo substantie vel esse-
ntie quia ordo essentie non posset di-
ci nisi vel quia esset principium ordinis
vel quia ordinatur / sed essentia non potest
dici principium ordinis / quia principium
ordinis dicitur respective essentia non ab-
solute / non enim est principium vel per
generationem vel per spirationem sed per re-
lationem quod esset principium distinctionis
/ propter simul est una essentia in tribus
personis ergo non potest dici principium
ordinis ¶ Item non potest dici
quod ipsa ordinetur quia si ordinatur
aut ordinatur ad eandem aut ad
personam / non ad eandem quia una so-
la est essentia / idem enim ad se non
ordinatur similiter nec ad personam quia
ordo [illegible] differentiam / persona autem
non differt ab essentia in divinis / re-
linquitur ergo quod ibi non est aliquo modo
ordo nature ¶ Solutio / dicendum quod in divinis
personis est ordo nature ¶ Ad primum
rationem et ad tertiam simul dicendum quod
cum dicitur ordo personarum dicitur ordo
ratione earum quia ordinantur / cum non
dicitur ordo in divinis dicitur ordo ratione eius
quod est ratio ordinis / licet enim natura et
essentia in divinis idem sint / tamen ali-
o modo dicitur natura / alio modo essentia
quia essentia dicitur absolute / natura vero
dicit essentiam cum additione quia di-
cit essentiam cum virtute productionis

filio / vn̄ in intellectu nr̄e hr̄ vo
ordis qm̄ vbi intellr̄ hr̄ virtus
intellr̄ vo ordis et principii /
no n̄ pot intelligi virtus p̄
ductiua qr̄ intelligar vo prin
cipii / et rōne hui9 connotati
dr̄ ordo nr̄e / et rōne huius dr̄
distinctioni / h̄ vo principal sig
ficati q e eē dicit indistinc
tioni / nc rōne hui9 dr̄ ordo
nr̄e h̄ rōne connotati rōne
cui9 connotat̄ vo distinctionis
et ita p̄ h̄ solm̄ p̄a vo filr
et tria / qr no dr̄ ordo nc qr n̄a
ordinē h̄ qr dicat rōm ordis
p̄ h̄ s q connotat / vn̄ fit prim
ad distinctioni virtutē s ad p̄duc
tioni filios sicut visū ē / Ad scd̄a
rōm dd̄ q principiū in ordine
nr̄e no p̄ponit p̄us h̄ solū
qd̄ e diuersitas eēn̄ vel p̄e
ei9 a quo e aliquid et ei9 q
e ab eo vt in cā et in causato h̄
in diuīs h̄ vnitas eēnae et p̄e
et ideo n̄ dr̄ concedi pr̄ e prior
filio nrā / qr n̄ e in illis alia
eēn̄ / nc et p̄us et posterius
dr̄ accipi in diuīs qm̄ fit ibi
ordo n̄ qr h̄ dispones vt dt
phs p̄e fut in tp̄e vel du
rōne que eternitate mensurē
eo q in p̄sonis e eternitas
vn̄ iste diie ordis tp̄is n̄
cadūt in ordine nr̄e i mu
tabili que e in diuīs p̄sonis /
h̄ ordo nr̄e immutabilis eas
recipiat / qr in hac trinitate n̄
p̄us aut posterius sicut hr̄
in symbolo anastasii

Dexto que an diuīs fit
aliqua p̄sona sine origine

de necessitate / Ad qd̄ fit positio n̄
opposito s q nulla fit p̄a in d
que no habeat originē a p̄
na aut ab eēn / no ab eē
qm̄ fit p̄sona in diuīs n̄ eē
ide q eēn / qr vt dt augus
nc intellcs capit nc nā p̄n
tit illud qm̄ de alio e eē il
lud de quo est / diffit g̃o p̄a
diuīs ab eēn sicut illud q est
de prīo differt a suo prīo qd̄
h̄ in connexes / si aut dicatur q
p̄sona ht originē a p̄a ad q
libz habeat originē aut op
tebit p̄cedē in infinitū aut
ide erit a se quod vtrūq e
inconueniens qr aut e ibi causalit
et te ide e nāc a se ipo / q
si pr̄ principiū e ad filiū et
filius ad sp̄m scm / et sp̄c s
ad prem / sequit̄ nāc q pr̄
fit principiū sui qr qd̄ d h̄ p
cipii principii e principiū a
illud q e ab eo / aut e ib
p̄cedē in infinitū ita q dica
hec p̄a ab alia et ab hac a
et sic in infinitū relinq̄ g̃o
q nāc oz pond̄ in diuīs aliq
p̄sona que fit sine origine
ad oppositū si e ibi aliqua
ne origine sequit̄ q quelz s
sine origine h̄ hc e p̄lm et i
ueniens in diuīs p̄sonis / g̃o i de
e q fit aliqua sine origine
maior p̄z qm̄ eē sine origi
virtutis e et dignitatis / h̄
e dignitatis i vna p̄son
e dignitatis i alia / et cuil
p̄c diie tribuendū e q e d
nitatis i ip̄a / g̃o si e ibi

aliqua sine origine et licet q
sed alia filii est sine origine
aut oportet dicere quod licet non sit dignitatis
imperfecta sed esse sine origine quod plus
quam licet dignitatis in pre
¶ prima non quod non est origo non est
ordo secundum originem / si ergo ab aliquo
per aliam sicut apparet primo origo
ergo et ordo secundum originem / non est
ergo ponere ordinem secundum originem in
pre ¶ Ad secundum dicendum quod secundum predictam rationem
quod necesse est ponere personam sine
origine ¶ Ad primam rationem in
contrarium dicendum quod esse sine origine est
dignitatis in persona solum
tamen licet esset indignitatis si in qua
cumque poneretur / et licet persona duplicatur
tamen una tamen sed quia sequeretur quod non
fierent persone summa communio
ne et ordine adinvicem ¶ Ad tertiam
dicendum quod sicut pluralitas filiationis potest
in perfectionem in pluribus filiis et ita
indignitatem / ideo infinitate
est unus solus filius qui tota
litate sue perfectionis unum suppleret
alius ita pluralitas in ingenitatis
poneret indignitatem in in
genitis / in communicabilibus sine
origine sicut iam amplius patebit
bit / sed in una sola persona dignitatis
est esse sine origine
perfectione originis et ordinis si
esset sine origine et generaret
¶ Ad quartam dicendum quod pater non dicitur primo
ordine originis quod habeat origi
nem ab alia persona sed quia est principium
originis aliarum personarum
et sic licet pertinet ad primum or
do secundum originem / unde quod est in li
bro de consideratione originali

eius pertinet non solum querere
aut in nemine originem esse utrum
sed et querere et in nemine eam
non esse ubi utrumque / quod in de origi
ne est quod unde res habeat esse ad
quam questionem pertinet indagatio huius
ipsum quod est unum habeat esse an se
met ipso an aliunde / sed licet ergo
pertinet questio de origine ad presens

¶ Quarto queritur an possint esse
plures persone sine origine / Ad
quod sic videtur si sunt duo innas
cibiles ergo duo dii sed sunt due
persone sine origine sunt duo innas
cibiles ergo duo dii quod est in fide
¶ Quod autem ista sequatur patet quia
si sunt duo sine origine nulla
differentia que potest ibi esse aut est
secundum esse aut secundum modum essendi con
stat autem quod dicimus duas sine or
igine positum in eis indifferentia secundum
modum essendi / ergo non different
secundum essendi modum si ergo different
esse divinum est in illis differens
sed sunt due secundum ergo quod sunt duo
dii quod est impossibile est quod in dicti in
possibile plures esse personas sine
origine ¶ Secunda ratio in ista
ratione dicitur / omnis differentia personalis
aut est secundum qualitatem substantialem
aut secundum originem / si ergo hee due
persone differunt aut differunt
sicut non sic / sed non differunt secundum
originem ut planum est ergo
si differunt / differunt secundum quali
tatem substantialem / ergo alia est deitas
in una et alia in alia ergo duo
dii ergo est impossibile si dicatur quod
differunt secundum comparandi modum
in se scilicet quod una illarum est a qua

e alia persona, alia non aequa
e nulla alia nisi ipsa e solitaria
sed solitudo non potest stare cum summa
caritate que quidem est in divinis personis
ut dictum est. secundo quia non differt ab alia
sine origine in modo consistendi
sed in esse / secundo: quia si sunt duo
innascibiles qui sunt duo dii ¶ Ter-
tia vero omnis pluralitas sit unita-
te aliquam primam sui generis ergo
pluralitas personalis sit aliquam pri-
mam unitatem personalem / sed si pone-
rentur due persone sine origine
ponetur pluralitas que non sit ad se
unitatem sui generis quod est inconveniens
ergo in divinis duas esse personas
sine origine ¶ Quarta vero sic
sicut se habet pluralitas essentie ad unita-
tem essentie ita se habet pluralitas
personarum ad unitatem personarum / sed omnis plura-
litas essentie sit unam solam
primam essentiam aequalem ergo omnis
pluralitas persone sit una sola
prima aequa est quia non potest esse si
sint due sine origine ¶ Quinta
vero in libro de trinitate / si due essent
sine origine neutra alteri imme-
diate adhereret / non esset ergo
summa connexio et germanitas
in personis divinis / et si etiam haberent or-
dinem ad tertiam que ab illis pro-
cederet / non tamen una ad aliam
ordinem haberet / non ergo esset summa
germanitas, summa concordia,
summa ordinatio in personis divinis
quod est inconveniens ¶ Sexta vero perso-
na est perfecta in proprietate incommuni-
cabili / sed si essent due perso-
ne sine origine esset eadem
proprietas et non differret
per innascibilitatem ergo non possunt

esse due sed una sic quod patet quod im-
possibile est esse plures personas
in divinis sine origine ¶ Ad
oppositum / non est inconveniens ibi po-
nere duas sine origine / quia
non est inconveniens duas aut plures
ponere sine origine / ponentem
ergo adhuc ordinem habeant ad
invicem licet essent sine origi-
ne sicut ponimus ordinem illa
que sunt origine / nam si non
distinguitur ordo in istas ergo nec
in illis ¶ Solutio dicendum quod in persona
est in divinis esse plures personas si-
ne origine / sed una sola oportet esse
sine origine sicut patet per rationes
suppositas ¶ Ad rationes in contrarium
dicendum quod licet origine dumtaxat de divinis
personis potest esse duplex
quia ita sunt origine ab una
quod neutra ab alia / aut ita quod
una sit origine ab alia. Primo modo
positis duabus personis sine
origine ab una dico quod deficit
summus ordo et connexio in
divinis personis imo maior est
earum connexio ad tertiam quam ad
invicem / et ita non esset in eis
summa proportio sed confunderetur sum-
ma germanitas et ideo licet non
non est possibile eas poni in divinis
Secundo modo positis duabus sine
origine ab una dico quod ponitur
summa connexio earum ad invicem
et ad tertiam et ideo summa
ordinatio / et summa originis ordo
sed si ponerentur due sine ori-
gine nulla ponetur in eis con-
nexio / nulla quia originis vero [illegible]

ideo no possunt ee due sine
origine

Quinto que(ritur) de spiritibus ori
gine in deo ita habeant o
rigine a pa(tre) que no(n) sit origi
ne q(uod) neutra ab alia in di
ca(tur) sicut greci dicunt q(uod) filius et
sp(iritu)s s(anctus) ita sunt origine a p(at)re
q(uod) sp(iritu)s s(anctus) no(n) habeat origine a fi
lio / ad q(uod) sic dicit r(icardus) li(bro) de t(rinitate) si
gemina p(er)sona de una tm
p(ro)cedit p(er)sonarum procedentium neu
tra i(m)mediate alteri adherz
simple(x) i ordine no(n) no(n) s(er)vem
q(uod) sp(iritu)s s(anctus) adheret ordine adfi
lium q(uam) ad p(at)rem / nec filius adsp(iritu)m
s(an)c(tu)m q(uam) ad p(at)rem g(o) plus que
iuncte ad p(at)re(m) q(uam) admicem
no(n) g(o) eet ordinata nec equa
lis p(ro)porc(io) i dis p(er)sonis q(uod) e
i deus / Relinq(uitur) g(o) q(uod) ita p(ro)ce
dunt ille due p(er)sone a p(at)re
q(uod) et una i(m)mediate p(ro)ce
dat ab alia s(cilicet) sp(iritu)s s(anctu)s a filio
q(uod) e(st) (contra) opinione(m) grecorum / Ter(ti)a
ro p(er)sona p(at)ris a qua p(ro)ce
dunt alie e(st) unica i eadem cu(m)
p(er)sona filii et p(er)sona sp(iritu)s s(anc)ti
(quan)tum ad ip(s)a(m) sit simplex cio
sequens uno m(od)o quicquid est ex
p(ar)te orig(in)is ad utrumq(ue) sicut po
nunt greci q(uod) i(m)mediate sunt
de ipso nec (con)similitudo eas differens
ad illa / q(uod) s(i) i(m)mediate se
h(abe)t utraq(ue) ad illa sicut po
nunt g(o) s(ecundu)m una(m) (con)similitudinem et
unu(m) mod(um) p(ro)cedent ab illa
g(o) si una e(st) p(er) g(e)n(er)acio(n)em et alia
et si una p(er) spiracio(n)em a p(at)re
et alia / et ita utraq(ue) pot(est)
dici filius vel sp(iritu)s s(anctu)s et ita

p(er)sonas filii vel p(er)sonas sp(iritu)s s(anc)ti q(uod)
e(st) i(n)co(n)ve(niens) et f(a)l(su)m / Restat g(o)
q(uod) ita p(ro)cedat filius et sp(iritu)s s(anctu)s
a p(at)re q(uod) e(st) unus p(ro)cedat ab
alio / Ter(ti)a ro no(n) pot(est) intelli
gi q(uod) ordo t(er)narii adveniat
n(on) mediante dualitate q(uod) sit dua
litas se q(uod) mediu(m) ad unita
te(m) et t(er)nariu(m) / et p(ro)p(ter) e(st) similitudo
t(er)narii ad b(inariu)m q(uam) ad
p(ri)m(u)m et a mediatio(n)e / ad g(o) fi
lius sit q(uod)a(m) media i(nter) p(at)rem
et sp(iritu)m s(anctu)m necesse e(st) plus si(mi)li
tudine intelli(gere) sp(iritu)s s(anc)ti ad filiu(m)
q(uam) ad p(at)rem / sicut plus e(st) i(n)
t(e)ll(igi)re ordinem t(er)nii ad duo q(uam)
duor(um) ad t(er)tiu(m) vel li(nea)m g(o) q(uod) ibi
e(st) ponere unu(m) a quo alius et
ab eo t(er)tius s(cilicet) a filio sp(iritu)s s(anctus)
Quarta ro / sp(iritu)s s(anctu)s p(ro)ce
dit a p(at)re sicut amor distinc
tus et derivatus / filius aut(em) p(ro)
cedit a p(at)re sicut intelligentia a
mente s(ed) nu(m)q(ua)m p(ro)cedit amor
et derivatus nisi p(ri)us p(ro)cedat
i(n)telligencia a mente / q(uia) no(n)
diligimus n(isi) cognita / amor g(o)
p(ro)cedit mediante intelligencia / g(o)
s(imiliter) sp(iritu)s s(anctu)s no(n) pot(est) p(ro)cedere
a p(at)re nisi filio mediante p(ro)cedit
g(o) ita sp(iritu)s s(anctu)s a p(at)re q(uod) et
a filio sicut amor ab intellig(enti)a
Quinta ro / ordo e(st) i(n) dis
p(er)sonis no(n) aut(em) e(st) ibi ordo p(er)fe(cti)
p(ri)us et i(n)fe(ri)us nec s(ecundu)m p(ri)us et
posterius i(n)ceptio g(o) n(on) (con)venit e(st)
ibi ordo q(uam) no(min)is s(ed) ordo no(min)
nis e(st) s(ecundu)m p(ri)mu(m) / mediu(m) / poste
riu(m) / sicut p(atet) in linea p(re)dica
mentali q(uia) ibi e(st) p(ri)mu(m) de q(uo)

1

nec 3 sz q e de aliis et ultim de
quo alia et ipm de nullo / et
medm q de alio / et ad de ipo
cu go ordo i dis psois sit
eqr huius ordis vel limq q est
ibi una pa de qua alia et ipa
de nulla / et una que de alia
et nulla de ipa / et media de qa
et de ipa alia sz pa de qua qa
et ipa de nulla e pa pris / pa
uo que de alia et nulla de ipa
e psona spc sci / psona aut
media e psona filii go ipa
e psona pris / et ab ipa p
sona spc sci que solu de alia
n go pole est q sint due p
cedetes i mediate ab illa
pa psona que no est orgine
ita q neutra ab alia ¶ Ad oppo=
situ dre pcedunt agne i or
dine roms sz ordo i dis pso
nis est eqr / et mo ordine
illu est ordo roms quo dre
pcedut agne / go ita pce
dut due psone a pre sicut
due dre agne sz ita pce
dut due dre agne qd utr
qz i mediate et neutra ab al
tera go silr due pe pcedut
a pre i mediate ita q neu=
tra ab alia / q cu ordo sit
i dis psois imp illud ordi
ne roms quo dre pcedt
agne pz / q principalior et
por e ordo roms dreas ad
gnus qm ordo roms qui
est spem ad genus sine gnus
ad spes / q ille pmittr ad
ordine gnis ad spes et pe
sit i calitate ad ipm / sz q e
principalius i ordine roms
e attribuedu ordini dreas
psonas cu iste ordo sit eqr
illius go cz mitti ordine
dreas psonas sicut ordi
ne dreas ad genus ¶ Secda
ro filius pcedit / a pre sicut
vbu adicente / et silr spc s
pcedit a pre sicut spc adi
cete / sz verbu et spc ita pce
dut adicete q neutr pced
ab alio / sz utrqz i mediate
adicete / go silr pcedut fi
lius et spc sans a pre q
neutr ab alio sz utrqz i me
¶ Tcia ro ad heb i qm c
sit splendor glie glo illu
q e nobilissimu increata e
deo attribuedu / sz in pductoib
creatas spc e nobilior pduc
to cu e vbus aliqua pe
tens q pot pduce p vni
qm que p alia multa / si go
dre pductoi debem att
bue q e nobilissimu i pd
tone creatas vel limq q spc e
ibi pducto p vnu n p duo
go pducto filiu et spc sci
ab vno tm / no e go pcess
spc sci ab utrqz no go a filio
¶ Quarta ro neam et pri
sluu e i na ut q pot fi
te eque bn primi faciat
p duo go cu dis supfluita
vitaneda sit ab ea dio v
limq q illud q pt ibi fi e
bene p vnu no fiet p duo
sz spc sans eque bene pce
dit a pre solo sicut a pre
filio / q cu pn debeat fi
ma po solus pot pducto
spm sanu eque bene etc

filius producet spiritum sanctum cum ipso
aut ponendo et post et ipso pre
prius est in genus / ergo non est ponendum
quod spiritus sanctus precedat a patre et fi
lio sed a patre solo immediate
¶ Solo dicitur quia multi erraverunt
greci qui posuerunt spiritum sanctum pro
cedere a patre solo et immediate
et nullo modo a filio ¶ Et ad primam
rationem in contrarium dicitur quod ordo originis
ad generationem est naturalis non est ponendus
in diuinis personis quia iste ordo quem
est originis communis et diuinis est
in perfectionis quia dicat esse po
li et nili et non formali / quia
generationis est sicut in creaturis et
parte fuit originis in genere / et sic
est iste ordo in esse poli et nili
et non formali / quia generationis est sic
in creaturis et parte fuit originis
in genere et sic est iste ordo in
esse poli et nili / et ideo in
spiritum non sumitur ordo in diuinis
personis sed in dicendo ordinem
rationis secundum quem deus ordinavit pri
mum medium et postremum scilicet generaliter
lissimum specialissimum / et subal
ternum in linea predicamentali diuinis
ordinem formale / et ideo ordi
nem perfectionis / et ideo inpta
ordine quod dicitur ordo in diuinis
personis / non in alio / nec tamen
est inpta ipsum ordinem quia una
persona habens originem precedat
a non habente originem et quia una
et ab alia precedat ¶ Ad secundam
rationem dicitur secundum Augustinum in li de trinitate quia est
dicto interior et exterior / et verbum
interius et exterius similiter spiritus in
terior et exterior / operatio ergo verbi

exterioris et spiritus exterioris est com
munda a diuinis / sed est attendenda
illa que est verbi et spiritus inte
rioris quia secundum illa est ymago / unde in
ymaginem in memoriis dicente
interiore quem est mens / verbum
interius procedens a bipartita est in
telligentia / spiritus non interior est amor
nel qui amor spiratus ab utroque
et sic secundum operationem ad verbum
et spiritum interiore ad quem dicitur secundum
operationem in memoria quod spiritus sanctus
dicitur a filio procedere. greci non in
hoc erraverunt quod crediderunt
et fecerunt solum operationem /
ad verbum exterius et spiritum ex
teriore videntes quod spiritus exterior
non procedit a verbo exteriori
sed a dicente solum sic dicentes
de spiritu sancto ¶ Ad tertiam rationem dicitur
quod aliud est in productione per mo
dum nature / et in productione per mo
dum voluntatis / unde in productione
per modum nature tenet illud quod
nobilior est productio que potest fieri
per unum quam que non potest fieri
nisi per multa / sed non in productione
per modum voluntatis / immo ad hoc
quod illa sit iocunda et delecta
bilis requiritur consors in productione
et ponit dicit / rationem huius ex par
te perfectionis caritatis que fit
in alium tendit / unde summus amor
non est unius ad se / et ideo ubi est
summa caritatis sunt personae plures
quia ubi est summa caritas ab ipso
nullo alium diligi ut se / sed ergo
quod caritas numquam potest esse soli
taria / et maxime summa caritas
sit ergo perfectio voluntatis est

caritas et maioris volutatis illi9
pq̄m sit pductio spc sci ideo
pductio spc sci neco requirit q
no sit ab vno solo s3 a plibz p
decursu caritatis ab vno i ali
u que e pfecto volutatis q3
no pductio filii apre e p modu
no ideo ibi tenet illa obiec
to s q filius ab vna sola p
pducat et q vnu solu pria
pm sue pductois requirat
s prem ¶ q l3 solo adeq
quata / quo si eet pductio spc
sci p modu ne bn pcedet ro
illa s3 ita no e unio e p modu
volutatis om9 pfecto e su
ma caritas que s3 ab vno in
altm decurrit et ideo illa mo
da e illa s q pductio spc sci
possit ee ab vno solo si au
ci9 pductio eet p modu ne
vd eet

Sexto que supponito q spc
scus pcedat apre et fi
lio ms ita pcedat a filio
q mediate tm pcedat apre
ne i mediate ad q sit si
aliqua duas pcedet i me^te
tm a pma no gmge a^a
p^e i per mediu go in ordie
ne aplius gitaret cu s^a q
cu pma no go eet i dis
psois suma cmanitas et9
nexio / si go sum9 ordo q
in dis psois requirit su
ma gnexione i illis gstat
q spc scus ita pcedit apre
i filio q apre pcedit i me^te
¶ s^a vo magis gueniut q
sine medio gueniut q cu
gut cu medio / si go i dis
psois e suma gexia rlu
q no z ibi pcessio aliqua
solu p mediu / no z go alia
psoa q tm mediate pce
i mediate a pma ¶ ordo
nis ee no pco ab alio a quo a
et ee ab alio a quo nllo
dm et ee ab alio a quo ali
ordine ne si go ipe ordo
intimitate q ibi e ee no
alio a quo aliq s pr et en
ab alio a quo nllo s spc
et ens ab alio a quo aliu
s3 filius / go no pcedit s
scs i mediate apre s3 m
diante filio ¶ Solo de b
de sco aut i li dot^m dici
q p^a de p^a pcedit multipl
quq3 i mediate tm / quq
me^te tm / quq3 mediate et
immediate ad q pduc e
soth enoch s3 eua pduat
de adam i mediate tm / e
noch / mediate tm q me
ante soth q fuit filius
soth no ut3 mo s3 medi
te et i mediate i media
pcessit de semie ade i qu
fuit de pprio semie med
te i qntu fuit de semie
ne q eua ab ada / med
ita no tm pductio no p
ee in dis q i no eet su
ordo ne suma gnexio i e
vnio gs ndet ordine i gn
ione ut visu e3 et suma
gmanitate solu go alie
dne pductoes sut i dis
pductio i mediata tm e
ductio filii apre ne pot

gnemē pductio i mediata
im insi vm soli sicut visu
i rlinq go q mediata et
mediata ē pcessio spc sa
apre i mediata i qntu a
pre / mediata i qm a filio.
im apre z ē g ordo i dib
i mediatom tm int pa
tre et filiu / s vo mediatoz
i mediatom spc sa ad
patrem

Septio quer de ordine nē
pcessionis spc sci adge
neratom filii qs eoz sit pus
ordine nē / an pcessio spc
sa an gnō filii / Ad quod
sic aug / gnō filii apre ē
sicut gnō intellīae amēte
pcessio nō spc sa apre et
filio / ē sicut spc amois ab
intellīaia et mete / s ordie
nē gsequr gnōm intellīe
a mete pcessio amois ab
utrq go ordine nē gsequr
pcessio spc sa afilio et pre
gnōm filii a patre / Itē vo
volutatu ē aūs pricipium
ē inpo tognoscente sit
ut io dam go volutas ē
pricipium tognoscens / Itē
p dicit aph̄s q ē na / na
na vo cognoscit actu sim
volutas vo cognoscit / go
tognoscē pcedit velle or
dine nē / Itē n z volitu n
sus cognitu go s io dam
nichil ē amatu n cognit
tu dine amatu sit volitu
rlinq q q amore ordine
nē pcedit noticia / go pus

g gnō noticie a mete qm
amois ab utrq s gnō filii
ē ut gnō noticie amete p
cessio spc sa ē pmodu vo-
lutatis / et est velut pcessio
amois abutrq / go ordine
nē gsequr ad gnōm filii //
Itē ia vo supposito q sup p
batu z s q spc s pcedit a
filio opm est intellīre gnōm
filii a pre qm pcessionē
spc sa abutrq / Itē gta vo aug
ad dicm q ne volutas sapiaz
nō pot / go nc pcessio volis
gnōne sapie / Ad oppositū
aug i li detrinitate spm me
tis intelligentia et h̄ z vbū
intellectus pcedit appetitus et
volutas intellīdi cū n q
quis intelligat exigit ordi-
ne nē q velit intellīre / go
appetitus sine volutas pce
dit intellīa / go si pcessio
noti amete rpsentat pcessi-
one spc sa gnō intellīae
gnōm filii int q ordine nē
poz sit pcessio spc sa qm
gnō filii / Itē a vo i qi cog
nicōe tria exiguntur / cog-
noscens cognitu et intencio
volutatis copulans cognitu
cognoscenti sicut pz i cog
nicōe sensitiua ad h̄ n q ās
videat oz q sit videns sine
visiuu et visibile quod vi
sus / et intēcio volutatis
copulans vnu alī / vn quas
gtigit aliqm apris oculis
nō vide pnte obiecto
et visibili / q ex hoc gtingt
qm nō z intencio volutat

copulas insibile infuso / vn
narrat de bo bnardo q quan
da vice transiceit p pisus n
vides cu tu aptos hret ocu
los et putes cent res q videri
posset / eode mo e de cogni
coe intellectiua ad h m q sit h
cognico oz q qui dz intellre
intellcu heat / et q pius sit i
tellibile intellcu et q heat i
tencio volutatis sup intelli
bile alioqi adhuc n itelli
gēt / ex hoc patet q intellre
pcedit volutas intelldi go
pōz e intencio volutatis q
gno intellcuae ordine nē / sic
vtiq pcessio spc s pōz e ordi
ne nē qm gno filii a pre /
Si dicat h aug in li de tri
q e amor vl appetitus rei
cognoscedi / et e amor rei cog
nitie ut cum qm aliqs scat
gmaticā vult et appetit ea
scire / sibi post q scit eam vt
eam scire / p volutas siue aoz
pcedit intellcia / h si volutas
seqr intellcia et huic apta
spc s et ideo seqr gnom
filii sua pcessio / vn dt aug
ibi in li de t q cu mes cat
sua noticia que e velut q
da amplexus pentis et p
lis rpsentat spm scm / h te
gt hat rnc oppo aug dt
ibi ip de t et vult q amor
rei cognoscede sit amor rei
cognite / vn dt appetitus
q inhiat rei cognoscede
sit amor rei cognite dn te
net et amplecti placita p
le n ipam noticia / cu go
appetitus quo ihiat rei cog
noscede pcedat gnom sapie

et ille ide sit amor rei cog
nite que rpsentat spm s
g pcessio spc sci ordine
nē pintellr an gnom fil
Ecia ro / h ordine intellu
cu pr ille etnus genet
volutat9 / n illo pcedit gni
ro h volutas rpsentat
scm go spc pintellr cu g
filii / Solo dd q volutas
siue appetitus ronalis d
z e n volutas ut na et
volutas ut volutas sia
dt jo dam / aliys verbis
tis / thelisis et bulisis / vo
tas no ut na e appetitu
gnalis et indetiatus / vo
tas no ut volutas spal
e et definita / tia volutas
ut na insorta e aulz in a
rspectu sui actus et obi / a
z in irasabili r ardui e
cupi li r boni in irasabili
vel / h volutas ut volutas
que qudz detiata insera
z solu vbiti motiue ron
bili q mo exarbito et in
cio libe volutatis q m
dca pcedit noticia siue
tellcia p appetitus ille et
in ipa e cognicia r anot
nalit insertus quo e hiat r
cognoscende / et de h appetitu
intellr aucts aug s q p
mentis pcedit appetitus / vo
lutas no ut volutas ordine
nē gseqr noticia h n z de
tiata r aliqua rei h no
suma velle pce aliquid n
cognitu sicut ostensu z /
h dd q aug huc modu

voluntas in divinis dupliciter scilicet
essentialiter et personaliter voluntas
essentialiter accepta a voluntate ut natura
et sic voluntas quasi indeterminata
est et generalis tribus / quia sic vo-
luntas una et eadem est patris et
filii et spiritus sancti cum sit eadem
quod essentia divina / et sic voluntas or-
dine intelligentie precedit genitam
sapientiam sive filium / et cum ipsam
comitatur / sicut essentia cum filium
genitum comitatur / voluntas vero
divina notionaliter sive persona-
liter accepta a voluntate ut vo-
luntas / et sic non est quid generalis sed
appropriata spiritui sancto / et sicut vo-
luntas ut voluntas in ordine
nature debet consequi notitiam ita sic
voluntas divina personaliter pro spiritu
sancto secundum rationem intelligentie consequitur
in divinis genitam intelligentiam / et ita
processio spiritus sancti consequitur genitum
filium / non cum consequitur re vel
tempore / sed voluntas primo mo-
do accedit quia est divina essen-
tia sic dicens rationem ad productionem
filii per generationem et spiritus sancti
per processionem / ordine generatio non
prior est quam processio ¶ Iste
alia ratione adhuc idem / quia
ordine nature prior est productio que
est per modum nature quam que est per
modum voluntatis / sicut prior
est natura quam voluntas ordine
nature / quia ubicumque est voluntas ibi
est natura et non econverso / sed productio fi-
lii est per modum nature non productio
spiritus sancti per modum voluntatis
perfecte que productio est a filio
ideo ordine nature consequitur produc-

cionem filii per generationem ¶ Quantum ad solutionem
rationis prime in contrarium et similiter secunde quia
dico quod in quantum voluntatis
intellectus precedit cognitionem sed
voluntatis generalis qua deus vo-
luntate ut naturam que prestat in
sciat ius cognitionem rei cognos-
cende ¶ Ad tertiam rationem dicendum quod cum
aliquid est in perfectionibus in paternitate
data id non debet aptari
ipsi trinitati increate sed sic dicendum
quod in trinitate data est duplex ap-
petitus unus est rei cognoscende
et iste precedit scientiam mo-
vens animam ad querendum quod ig-
norat alius est appetitus rei
cognite et iste est qui dilectio
notitie iam habite ut consuetum / primus
appetitus in affectus est et con-
fusus / quia velle cognoscere autem
quod sic cognoscat ponit in ipso
imperfectionem et defectum quia ponit
ignorationem in ipso sed alius appeti-
tus qui est amor rei cognite
perfectionis est quia est ipsius men-
tis diligentis suam cognitionem
unde ponit scientiam et cognitionem
in eo cuius est et est iste appetitus
determinatus / et quamvis in nobis sit
rationem idem sit uterque appetitus sicut
dicit Augustinus quod amor rei cognoscende
sit amor rei cognite tamen differunt
in eo / quia unus est imperfectus alius
perfectus / unus indeterminatus ali-
us determinatus / primus igitur appe-
titus in quibus fit est non debet adap-
tari deo / sed secundus ¶ Ad tertiam rationem
dicendum quod cum dicitur patrem velle generare
velle dicit essentiam in patre et sic in-
telligentia voluntas est que modum
in apostasim patris et generare

tū p̄rem nō dicat aliud qm̄ co-
sencia / vn̄ cū dz pr̄ pot̄ gn̄a-
re / pr̄ vult gn̄are ut̄ru
qz t̄ portat vēm s. posse et vel-
le / vn̄ eēn̄ sub rōne po. vel
volt̄ tenet vom medii / qz ddo
pr̄ vult vult gn̄are volutas
dicat eēm t q̄m̄ z rō gn̄dis
alit̄ nō accipiz cū dz pr̄ et fi-
lius gnem hnt volūtate / qz
h̄ volutas dt quem vocem
que ē qns spiratus / alit̄ et cū
dz pr̄ et filius hnt de se pdu-
cente volutate / volutate gnez
qz h̄ volutas psonalit̄ spē
sius et sic pz ad̄m.

Octauo quer̄ abstracto ordi-
ne nō p̄ intellcm an ad-
huc sit intellre ypostases i
eē diū / et ostendit̄ q̄ sic / qz
nō includo p̄rem film non
includo / adhuc includo nō
ab alio aquo alius / ab alio
aquo alius / ab alio nō aquo
alius / adhuc intelligo vnita
te pfassima diui eē / s̄ pfas-
sima vnitas z ut ostēsū ē
hue z i plibz nō multiplica-
ta / g° adhuc intelligo i v-
nitate dia vnu et vnu / sctz
quer̄ utz abstract̄ p̄ intel-
lectu ypostasibz sine psonis
sic adhuc intellre ordine
nō i eē diū / et ostendit̄
p̄ m̄ qz abstract̄ psonis sine
ypostasibz nō intellr aliq̄s
qui a nullo aquo aliq̄ / nc ab
qui sit ab alio aquo alius
nc aliquis qui sit ab alio a
quo nullus / s̄ p̄ has dcones i
intellr ordo nō eē z i diis g°
abstract̄ psonis sine ypos-
tasibz indiis nō eēt intellre or-
dine nō / ad oppositū q̄sta
q̄ abstractis ypostasibus
pot̄ intelli mens sūma
eē sē / et et cognoscēs sē
ligit sē / g° abstractis p̄
nis ē ibi intellre moto
notitia et amore / s̄ ordo
nō ē notitie ad moto et
mois ad utrūqz / relinq̄z q̄
q̄ z intellre ordine nō in
et abstractis psonis / q̄ a r
i aīa rōnali nō sūt ypo-
tases et tn̄ ibi intellr ord
nō int̄ moto intelluia et
volūtate s̄ quas mires q̄-
ymago t̄nitatis incātu
g° sibi incāta t̄nitate p̄
t̄ intelli ordo nō s̄ abst
hāz ypostases et p̄c / Sol
ad p̄m dēnt̄ q̄ abstracto or
dine ubi nl nō a diis p̄ int
lectū adhuc possūt intell
ypostases / vn̄ pot̄ adhuc
ibi intelli vnus et vnus tn̄
dispncte / vn̄ nodu q̄ ypost
sis eū sit suba aliqu dt
modū sube pnoial / h̄ q
subqualitate indetrīata s̄
suba pnoial aliqu dt p̄ m
dū sube noial singlaria
ut sortes et tc dt sub qu
litate detrīata et definita
nl dispncta / et tc s̄ sit eē v
rōnalis nō singlare dz e
psona / abstracto g° ordie
nō a diis qui ē s̄ qstas ph
nō ab alio a quo alius et
eēt intellre p̄ m° ypostasis
i diis qz posss intelli vnus et
vnus tn̄ indefinite sicut sub
pnoial dat intellre suban

219

sine qua non possent ibi intelli
persone que dicuntur ad modum substantie
singularis nominalis sub proprietate in-
communicabili distincta sic proprie et forte,
admodum ergo substantie pronominalis pos-
sent ibi ypostases intelligi non
nominalis ordine nature subtrac-
to. Ad secundum quesitum dicendum quod ab-
stractis personis sive ypostasi-
bus non esset intelligere in divinis or-
dinem nature duplex enim est ordo
scilicet ordo nature et intelligentie. In divinis
ordo nature ponit rationem originis
que circa ipsam attenditur. Ratio
originis, origo autem dicitur sit ex aliquo
que sit in genere substantie / ponit
rationem eius quod est de principio et princi-
pii scilicet quod alius ab alio, et ideo
posterius quod in deo intelligatur sic
ordo vel ibi intelligatur alius et a-
lius et sicut dicit Anselmus nec intellectus
capit nec natura permittit illum qui
de alio est esse illum de quo est. Ab-
stractis autem personis et ypostasi-
bus non esset ibi alius et alius
et ideo et ideo non possunt ibi esse
nec intelligi iste ordo, ordo non secundum
intelligentiam non ponit ordinem ex
parte rei sed ex parte acceptionis nostre
unde secundum hoc nos dicimus quod secundum ordinem in-
telligentie precedit essentia personam
scilicet in deo, tamen idem sunt essentia
persona / scilicet et secundum hoc dicendum quod si in divinis
intelligeretur mens / notitia / et a-
mor / abstractis divinis personis non
esset inter hec ordo nature sed solum
ordo intelligentie / quia non esset di-
cere notitiam a mente nec amorem
ab utroque immo esset dicere mentem
esse notitiam et amorem / sicut
sed acceptionem intellectus nostri prius
intelligeretur mens quam notitia et
notitia quam amor / post patet solo
ad primam rationem in contrarium. Ad secundam
rationem qua obicitur de mentibus nostris
quas anima dicitur esse ymago trini-
tatis increate dicendum quod ypostasis est
res subsistens essentie substantie singularis cum
proprietate incommunicabili / ordo ergo nature
et originis non ponit pluralitatem y-
postasum vel quando sunt in rebus que
sunt de genere substantie et ideo vires
anime non sunt de genere substantie / sed
sunt species substantie anime / ideo or-
do nature et originis est circa rem
que est substantia / quia igitur non est in deo
est ipsa divina substantia / et ideo non
potest ibi esse ordo nature quod sunt
ibi plures ypostases immo cum
ypostasis substantia sit ponit
ibi ordo nature inter ypostases
et sic patet responsio ad questionem
ipsam

Sequitur quarto de equalitate quarta
primo quidem queritur an sit equa-
litas in divinis personis / secundo utrum fi-
lius sit equalis patri / tertio utrum
spiritus sanctus sit equalis patri et
filio / quarto utrum una persona
sit equalis duabus / quinto per-
nes que attenditur equalitas
in personis

Quantum ad primum sic obicitur Augustinus
contra Maximinum cum dicitur filius
a patre et cetera non ostenditur ine-
qualitas substantie sed ordo nature / sit autem
inequalitas ergo equalitas / ergo
equalitas est in divinis. Item in sym-
bolo dicitur quod tres persone sibi sunt
coeterne et coequales / ergo sunt equales

in inicio sine mensura. ¶ Secundo dicit personas
proprietate et qualitatis sed ea equale
vel inequale dicitur. Sed in divinis perso-
nis non est quantitas cum sit ibi su-
ma simplicitas, ergo nec equa-
litas. ¶ Tertio in divinis non est reperire
nisi essentiam vel proprietates; essentiam
in qua conveniunt, proprietates in quibus
distinguuntur. Sed ratione essentie ¶ Quarto
omnis equalitas supponit diversi-
tatem, aliter igitur summa est ydemptitas
nulla est equalitas. Sed in divinis
personis summa est ydemptitas, ergo
non est ibi equalitas. ¶ Quinto equa-
litas dicit commensuratorum aliquorum
scilicet equalium. Sed ubi est infinitas
nulla est commensuratio. Sed in divinis per-
sonis est infinitas, ergo non est ibi
commensuratio, ergo nec equalitas.
¶ Sexto in divinis non est reperire nisi
essentiam et proprietates; essentiam in qua
conveniunt, proprietates in quibus distinguuntur.
Sed ratione essentie non est in illis
equalitas, quia ibi omnimoda sive
summa ydemptitas, neque ratione pro-
prietatum, cum unus persona sive plures
proprietates alterius paucioris(?), nec
ratione utriusque quia proprietates non
addunt essentie, vel non ad aliquid
ex aliquibus duobus ita quod convenient
illorum unum est quod unum altera ad-
dat. ¶ Secundo ad predictorum intellec-
tum notandum quod in divinis in personis ex
unitate in substantia causatur ydemptitas,
ex unitate et quantitate equali-
tas, ex unitate et qualitate
similitudo. Cum ydemptitas equa-
litas similitudo dicantur relatio-
nes fundatas semper tamen predica-
menta magis ista similitudine,
quoniam est significative dicendo essentiam ut
substantiam et ut quantitatem et ut quale

comparando in divinis ydemptitate, equa-
litate et similitudine. Sed quantitas
in divinis transit in genus substantie
et qualitas similiter. Quia in divinis
comparando non duo genera. Sed
et ad aliquid, equalitas et similitu-
do dicunt relationes ut fun-
datas in substantia. Dicendum igitur ad primum
quod licet in divinis personis non sit
proprie quantitas quia cum contingit
significative dicitur substantiam ut quan-
ta ut cum dicitur deus magnus
et bonus. Et dicitur in divinis equali-
tate. Alia est ratione dicitur equa-
litas in divinis et in creaturis
ut quantitas que dicitur [illegible]
¶ Ad secundum simplicitas in divinis non
quantitati, licet non sit vera deum
est magnus nimio et immensus
simplex. Simplicitas enim in divinis
non dicit privationem et inequalitatis
sed dicit in divinam summa scilicet essentie
et virtutis et actus. Propter hoc enim non
dicitur simplex quia in eo idem est
essentia quod virtus et virtus quod actus
et essentia quod actus. ¶ Ad aliud
dicendum quod equalitas in divinis in
personis est inter diversa secundum
naturam in ipsis in personis diversita-
te suppositorum sequitur diversitas
essentie in suppositis non sic
in divinis ubi diversitate sup-
positorum concomitatur ydempti-
tas essentie propter quod in divinis non
ponitur diversitate sed distinctione
sicut dicit Ambrosius. Unde equali-
tas in divinis personis non requirit
diversitatem sed distinctionem. Distinc-
tio enim non tollit unitatem
nec ydemptitatem. Unde licet in di-
vinis sit summa ydemptitas quia illa
concomitatur distinctio hic ydem

titas no tollit equalitate
Ad t'tiu dd' q equalitas i
creatis duo i portat s. q'me
suracom et q'paracom excessus
ex q'sequenti dr g' equalitas
i dis no q'mesuracom p'p'e
loquedo / s; q'paracom excessus
vn dr filius equalis pri q'
n' excedit n' excedit h' au
n' r'pugnat i mensitati n' tro
dd' q equalitas i dis dicat
pura q'paracom / s; tn q'para=
cone excessus dicit vnita
te ~~eentie~~ sapie virtut dura
cone / et ulr om cor quo
de deo dir ee'nlit / nl pot
alit' dici q' sicut sup'em'a
roe sue i mensitatis e i q'p'
hensibil virtute dta finita
no est q'p'hensibil sub roe
sue virtutis i finite / silr d'q
pr sit i mensus / et q' n'
additu e illi q'mensurabile tu
deus filius q'm silr e i me
sus est illi q'mensurabilis / eo
n' dr q infinito n' e q'mensu
rabile / q' vnu e q'm q' dico
n' dispo'uit q' finitis vnu
e n' q n' finitu e q'mensura
bile infinito / Ad a' dd' q'
deyptitas eenae no e p'a ro
equalitatis nec distincto q'
petativ s; q' duo sunt mag'
tu dependat ro equalitat'
ab ydeptitate sive vnitate
qu' adisinctone / vnitas in
directe cadit i rone equa
litatis distincto obliq / equa
litas n' i dis q'p'e e vnitas
subalis distinctor / Ad q' q'
obz q q'relatas n' addit eeu'

dd' q l' vnu e q' ee nl subam
addit tn q'nt admodu eeu=
di nl intelludi / s; in ide sit
eeu' in pre q' paternitas et
eeu' in filio q' filiaco tu roe
modi ddi h'az q'relatas que
sunt p'rnitas et filiaco dusi
a mod ddi eenae ipi9 pris
et filii distingu' pr et filius
p'sonalit' qui sunt ide subali=
t' / ro g' equalitatis q'cernit
ista duo vnitate eentem et
distinctom p'sonale / ad q'o dr
q q'n ad oit' ex duobz ita
q exponentes illor nae e q' v=
nu illor addat aliquid al=
ti / dd' q vnu e q' rem nl q'
modu ddi additio au q'n
admodu ddi no tollit i ali
quo simplicitate rei

Secdo que' utr filius sit e
qualis pri q' sic vr q'
auctte in symbolo anastasii
s. equalis pri q' divinitate
q'te au ro equalitat' sit i
dria distinctor quo i dria e
i eealibz au filius i nllo q'
sentiali differat a pre / ergo
q sit equalis pri / q't pr
e maior filio maior au
filio maior au dr excesso
i q'ntitate equale au q'parat
excessu / g'o si pr e maior
filio filius no e equalis pri
Si dicat' q maior i por
tat p'rincipalitate auctetis
au dr pr maior filio no ex
cessu ~~filio~~ po' nl sapie l
h'ri9 / q't aucte ordinata attes
ta' potestati / g'o si pat' e
maior filio aucte e maior

potestate g° nō ē illi equalis ‖ Iste filius sit a patre q° ē et qd' operat' ‖ pt q dicit damasc' q pr ē cā filii q g' filius ē cā sui sit a patre ‖ vn dr principiū de principio in via q resolucois pr ē primū principiū q omē principiū ab ipso et ipm a nullo ‖ s3 i caus tatis nlibz dico q ssecūda que ē prior ē maiois virtutis et influencie pt q dr pmo de causis q ola cā primaria plus ē i fluens sup catū qm cā secundaria ‖ a fili nr de cā p^a sive principiis i tatis ‖ Iste quemoda ordis i tatis sz requirit ut secunda ria cā minois sit virtutis et influencie g' ad in dis sit or do decentissimus et pfectissimus principiū sive cā a qua alia sive a^d principiū et q a nullo maiois ē virtutis ‖ et ita principiū q ē de principio nō est equale principio q nō ē de principio g° pr filius patri ‖ Iste pō gnandi ē pō aliqua et attestat' po^e qm filius hat aū pō per i tellcm sz gcepta nō pt sic dicr pr minois po^e qm filius g' ipa existente in patre pr ē maiois po^e qm filius ‖ 3° filius est equalis patri i nllo maior minor ipo neqz sc pōm neqz sc sapiam sc bōia equalis ‖ Ad illud q obz q pr ē maior dr q illa maio ritas nō dr excessū po^e nl sa pie et bonitatis nl alicuius s3 sz solū principalitate auc toritatis ‖ Ad illud q obz q auctoritas attestat' po^e dr q auctoritas ppe attestat'

dignitati dignitas aū quiqz attendit' penes maioritate sc po^e nl sapie et hu' ‖ quiqz nō penes principalitate sive auc toritate ‖ vn p^o seniores dn nioes dnr et magl reueri pt q dr leuit xix coram a no capite gsurge ‖ auctoritas aū i catus secundus ordo i dn dr q g' q i dis auctē nō a testat' po^e sz dignitati sz auc toritatis sc ordine nīo vn sic nō seqm' ‖ pr ē prior filio sc ordine nō ‖ g° filius nō ē ei qualis ‖ ita nō seqm' ‖ pr ē maior filio g° filius nō ē illi equalis ‖ Ad a^d dr q nō est in dextesi cas incatus et i ordine principior i dis ‖ descensus in cās causatorum sz a iore et minore distancia a cā p^a pt q sc q magis descē dut minus gticant virtute cā prime nō sic ē i dis lig ibi sit ordo ‖ sūt in dio ide sc sz vnd i illis nō pot ee dn virtutis nl po^e ‖ Ad a^d dr sicut i causis catis requirit quecunqz ordis dnā i virtute sive pō ‖ sic gonaa ordis i dis requirit i dequalitate i virtu te sive pō ‖ emanato u- dr pp cas penes qm ē ordo i ē sc ordia i dnam ecnao sive po^e nl virtutis q ibi ē dio ide eeni q pō nl virtus maius aū catis ē descen sz distancia fiad et dnam sive dissilitudine maiore ap^o ‖ Ad ad dr q ggcepta po^e a pr

d

pc sa b vbi diffusio est incita
cione bonitatis dicitur caritas ubi autem
diffusio non est summa nec quietet
esse summa, aut in. dicit Ric. de
sancto Vic. ubi plenitudo totius
bonitatis est ibi et summa caritas
deesse non potest summa caritas caritas
esse erga personam datam sine non
possit et ordinata in. caritas esset
si summe diligeret quod summe
diligendum non esset. Igitur si communicatio
bonitatis est maior et minor secundum
caritate maiore et minore patet
quod bonitatis dicitur non est summa
diffusio et communicatione sive caritas
nec requirit summa bonitas summam
diffusionem. Nec propterea licet dicatur diva
bonitas summa quia summe se
diffundit secundum quia quantumcumque communicatur diffundit
sendit se sine sui diminutione
illa autem consideratio est qua de
bitat, si simpliciter ad simpliciter
et maius ad maius et maxi
mum ad maximum attenditur cor
respondentibus quadam proportione certum
ordinatis

Quarto queritur utrum una persona
sit equalis duabus vel ipsi
trinitati quod sic videtur. Nam secundum Augustinum pater
pater non est maior filio nec pater
et filius maior spiritu sancto, neque maius
aliquid due persone sunt simul
quam una nec tres maius aliquid
quam due. Item pars in nullo genere
est et equalis toti sed una persona
est pars trinitatis quod videtur levi et
ipsi pars est sive glosa pars trinitatis est
persona, et constat quod loquitur de persona
quam est persona. Igitur non est equa
lis ipsi trinitati. Contra si utrius
equalis esset tamen personarum datarum
vel etiam si eadem esset supposito licet
per impossibile utrius unius non
possit tamen quantum virtus duarum
nec etiam esset equalis utrius dua
rum similiter nec de virtute personarum in
datarum. Item ista equalitas in divinis
attenditur penes ydemptitatem
et distinctionem si enim nulla esset in
divinis distinctio non esset equalitas
ibi similiter secundo vero ad distinctionem non
est una persona equalis duabus
sicut nec unitas dualitati similiter
nec una est equalis duabus
secundo vero ad ydemptitatem. Responsio quod
summa equalitas est in divinis per
sonis, et una est equalis
duabus omnibus, unde Ric. de sancto Vic.
attende illa deiformis et dei
faria ymaginis coequalitas
in illa summa trinitate que in
comprehensibilis sit ubi unitas
pluralitati non cedit, nec pluralitas
unitatem excedit. Ad primum quod pater
obiicitur dicendum quod nulla persona dicitur pars in
illa summa trinitate. Unde Augustinus
li. 9. maximum pars trinitatis
esse non potest quamcumque unius in
tribus, nec huius trinitatis tria
pars est, nec maius aliquid duo
quam unus, nec maius aliquid
omnes quam singuli. Ratio autem quare
non est ibi pars in trinitate est
quia pars est in potentia et huius esse fi
nitum et diminutum et in persona
inquantum huiusmodi quod non convenit persone
in divinis. Ad illam glosam dicendum quod vox
z parte in trinitate dicitur quod illa
glosa est de Christo in quantum est sub
signo, significatur in. Item etiam

ptem ephi vn sic e pos i qm
z sub signo .i. significatur p id q
z pos no tn ps e pars / ad
aliud dd q no z sole de psonis
tatis quarum e pos finita et
com et de psonis mtatis quarum
com e pos e summe i finita
q .m. i dis psonis pos et mag-
nitudo et oia ea penes que
equalitas sunt summe i fini
ta liceat sic loqui / magnitudo t-
u no excedit magnitudine
vnius nec pos potentiam / ad tam
dd q equalitas q da mo i
portat disparatione q disparatio
cadit ibi oblique / ipse et ipse i-
portat vnitate et ydemptitate
q equalitas no e aliud qm
psonarum disparatarum ydemptitas
i quantitate sive qualitate quantitate ps q
mags attenditur equalitas
penes ydemptitate qm dispara-
tionem / vn q illud penes q
vnitas sive ydemptitas indif-
ferens e oio in vna psona / et
int eas vna e equalitas trium
Q vinto queritur penes quid
attenditur equalitas i
psonis divinis / et m q penes
tria que sunt magnitudo / et
nitas / et pos / q penes ea dic
itur equalitas psonarum .u. li
sent. d. xix hoc idem m p
aug. qui de trinitate equalitate
psonarum penes ea ta. m li de
fide ad petrum dicens / vnq deus
i psonis trinitas z i vna na
vnius e / p hanc vnitate na-
le totus pr in filio et spu sco
z / totus q spc sus i patre et
filio z nullus ipsorum extra quemlibet
ipsorum z q nullus altm aut
precedit eternitate / aut excedit
magnitudine / aut superat po-
q nec filio nec spui sco qm
no dic vnitate ptinet an
mior aut maior e pr / et fi
filius nec maior nec mior e
pre ita nec spc scs prior a
mior e filio / q et adequali
tate requiritur ydemptitas i ecie
sua / et hoc / sicut pz ex predic
qr no attenditur equalitas
tm penes illa / vn dicit de
sco vic in illa summa trinita
te ea rone psonas equales
ee dicit / q illud summum et su
me simplex ec in ea plenit
udine et psectione qua e psona
vnius in ea plenitudine et
psectione e psone alterius
cu vna eadem suba no
e maius ad nec minus meli
dotius ne se ipsa / iste m
i p° sent. d. xix. dicit co
eternitate et coequalitate dicta
nec potest coeternitate trium
psonarum pro modico nre fac
tatis insinuavimus iam de eo
qd coequalitate aliquid elo
qm supest q no penes et
mitate attenditur equalitas
/ iste sicut vult aug. i li d
quantitate aie / duplex e quantitas
sive magnitudo / s. molis et
virtutis in spualibz au no e
magnitudo molis s virtutis
si g° in deo e magnitudo
illa e virtutis no molis g°
in deo z magnitudo et virtu
idem / sed virtus et pos idem g°
magnitudo et pos idem g° no dic
vnum q alterum / quod z g° q

222

pr gnat q no e alia po q
gnat qui que e ipe / sequit
pom nllius ee po / imo et
no ee / vn hig eqstepco pont
pom pris nllam ee

Tertio quer utz spc scus
sit equalis pri aut filio
vr cu tote tres pe coet
ne sibi sint et coequales / q
dat se totu sine sui diminucoe
i summe po / sic au potest pr
i pot filius filius / no au spc
scus nc i aliquo excedit po
pc sca pom pris nl filii q
e mioris po qui alius illos
a n sic no pot q illi posst
e e maxie et sume po nc
pot ad aliud q ipi no pos
sint / vr q sit po mioris
Ite si sca pris excede
posst ad a cuiusciq gnis sine
omis sube sine qualitatis si
ue rlacois adq no se exte
det nl extendere posset sca
filii / posst dici maior sca pris
sca filii sicut n mo ostendet Ric
de sco vic qr idez sca q ecia
deos / eode mo si po pris l
filii possit aliquid cuiusciq gnis
po sube nl quntitat nl qua
litatis nl rlacois q no pos
sit spc scus q maior e po
pris nl po filii qm spc sco
go cuiusciq gnis ponat qno
nl spiraco exqua pr pot
spirare et spirare / filius au
spirare tm spc scus no pot
maioris e po pr qm filius
et ut qm spc scus / Ite e
qualitas equalitas i dis
attendi ponce indiam

sine equalitate pote sapie
bonitatis g si spc sca bonitas
mior e bonitate pris et filii
go no e illi equalis q mior
sit nr / qr bonu e sui diffu
sium sic e ipse vel diffusio no
et ipse attestat bonitati et
maior maior et maxia max
et suma sume s pr et filius
sume diffundunt se spc scs no
no g creat cu illis bonitate
suma / go mioris e bonitatis
no g e equalis illis / Qu o
q spc scs e equalis pri et
filio sic dr Ric de sco vic i
summa trinitatis cons i vnita
te sube e te vna eade suba ti
est maius ad nl minus melius
detrius ne se ipa / Ricardus ipsius
i li de ordie caritatis spc scs
compotes cu pt sic q spc scs
e totu que e pris et filii
Adhuc q smo obl dd q dac
se totu sine sui diminucoe
e summa poe que quidem potencia
sicut e pris et filii ita e spc
sci sicut eade e po filii qua
potuit gnari que e i pre q
potuit gnare sicut declaratur
i p sent vij d sicut eade
e po spc sci qua pot dari i
spirari que e pris et filii q
possut dare i spirare et pot
addi sicut com illud q dicit
aug i li ct maximinu qui
asserebat prem maiore filio
qr iste pot gnare ille no / ab
sit inquit ut indeo sit po
tecior pr filio / qr cratore ge
nuit pr filius no genuit
cratore / neq in cu potuit / s

no oportuit. i. no ex i po fecit s
qr ei no conveniebat simlr pot
dici i proposito / Si no quez intus
arctata sive ligata e po produ
cendi in persona sp̄c sa pp q q
no pot exire i actu producedi
persona sicut pot in pre et filio
dd' q no immo ex summa pfectoe
ipius po z q no potest exi
re i actu sup9 qr no congrueret
q au no sit congrn loqu e supp
in tractatu de mo psonaz
sicut n. dt ansel i monol qui
pot q sibi no expedit et no de
cet tanto magis adversitas et
prosperitas possut i illu qui go
sic pot no po potest s̄ impo
tent' ad a° dd' q no e si
mile de sacro et po / qr reb ang
cuiqz pdicamnti sive sube sive
qntitatis sive ad ad e ppe
subm sac qi i q e motus
cognitie pro ut e ad sacro
non sic e de po aut motus
no e in ad ad / s ex qnti ad
motu operative sive poc que
e operativa / deling z vn no
sac q e ad ad e ignoe no
posse aut no e i poc ad
tau dd' q no z sic de po p
ducedi sic pur z pc data et
in data / qz vis ista que e
ad qnicandu eoru in datiue
e pp desctm qda qui e i ca
tua que appetit ppetuare sim
plr / et ex se n pot / pp data
e virtus productiua sive gnta
tiua ut ppetuet se in alio q
ipse no potest q g p a data
no pt pducere sibi silem i
po z i po in / z et defectus q
no ipse n c i alio pot ppetu

ad sui ee / s q dicit p a no p
pducere psona in p a quo op
spc sa no e i po c s poc
n. dt aug potent' no po
dens malu facere / Simlr dd'
z potent' no pot spc s i p
pducere / qz s i no conveniret / vi
sicut voluntas que no pot
nolle i deus aliq no pot
q ls dz minus libra s mag
sic po que no pot i gene
no e ex ls minor s maior
no e g ex i po aliq sive c
defectu aliquo potencie q s
sacr n pot pducere psona
pocius ex pfectoe poc et no
bilitate / ad ultm dd' q bo
nitas spc sa e summe sui di
fusiua lz no i po spc sa / c
qd est eade bonitas que
pris et filii et spc sa / eade
bonitas e qua pr summe di
fundit se gnando filiu / et p
et filius spirando spm sau
et illa que diffusiua e i spi
sco / vnd dicit de sco vic q
qd bonitatis / qt qd pfectoi
qt qd beatudis hr pr cui9
solu dat in ea plenitudine
possidet / et ille cui9 est pp
accepisse / notatn q e dux
diffusio ꝑsonalis qua vna
psona diffundit se i pcessio
ne alterius et qntu ad hoc si
diffundit se spc sacr sive bo
nitas put e i psona spc s
qr no congrueret ut tactu e
alia e eenlis s ipius ee
et h z summa et qntu ad h
diffundit se spc sacr sive bo

223

Equalitatem compositae in magnitudine
virtute et potestate. Secundo ad predictorum
evidentiam notandum quod equalitas
respiciat quantitatem sive per modum
quantitatis significatur. Omnis autem quanti-
tas aut est mensuras intra
aut extra. Si intra, aut est
virtutis aut molis. Quantitas non
molis non cadit in divinis, sed quanti-
tas virtutis et ista dicitur per potentiam. Iste
quantitas mensuras extra duae
sunt scilicet tempus et locus, et quantitati
que est tempus in infinitis correspon-
det eternitas in divinis. Ei autem
quantitati que est locus correspondet
magnitudo in divinis, non qua deus
comprehendatur in loco, sed qua est intra
omnia non inclusus, et qua ipse
continet et locat omnia. Sic ergo
quantitas in divinis est virtutis que
est potentia et durationis que est eterni-
tas et locationis sive continentie
active qua ipse continet et lo-
cat omnia. Et ista dicitur magnitudo.
Et ergo in deo non est ponere plures
modos quantitatis, ideo quanti-
tas sola in divinis assignatur
equalitas. Tertio ad istud quod obicitur quod
inequalitate requiritur proprie-
tas essentie et sic que non
continetur in enumeratione eorum pe-
nes que determinatur equalitas
dicendum quod ratione horum proprie-
tas requiritur, tamen quia equalitas proprie
attenditur penes quantitatem sive
per quantitatem essentia et ideo
non significatur ut res quanti-
tatis generis non oportuit ut
numerarentur in assignatione
eorum penes que assignatur
equalitas personarum sed eciam
ea que conveniunt duabus personis

per modum quantitatis significata quibus
omnia que illarum exprimunt equa-
litatem insinuantur. Ad argumentum dicendum
quod equalitas potest sumi generaliter
vel stricte. Si generaliter, consistit in mag-
nitudine eternitate et potentia sicut
ostensum est. Si stricte, ut magis
dicitur ratione quantitatis intrinsece
et extrinsece sive durationis sic
dicitur coeternitate et sic sumitur
a magistro xix distinctione in principio sententiarum.
Ad argumentum dicendum quod solo propria dicta con-
cedo, non quod in divinis est quantitas virtu-
tis non molis, sed non dico quod mag-
nitudo sumitur ista sicut iam
dictum est per potentiam locandi et continen-
di res. Unde virtus magis re-
spicit operationem, magnitudo non
sumitur hic sumitur magis respicit con-
tinuationem sive continentiam rei
[illegible] facte.

In quesitis habitis que spectant
ad fidem deitatis et trinitatis
procedimus ad questiones eorum
que pertinent ad confirmationem
eiusdem sacratissime unitatis et
trinitatis ad quod consequendo nomina
adiutorium invocamus. Modus
autem inquisitionis eius est talis
ut primo ponamus inquisi-
tiones quasi introductorias et dia-
noia in generali. Secundo descenda-
mus ad inquisitionem nominum in speciali,
circa non colligamus no-
mina diversas simul supponentes re-
gulis quibus uti absque er-
rore possimus enunciare quod de
sancta trinitate credimus locutoribus
catholicis et veris. In generali
ergo ista proponimus inquirenda secundum
considerationem absolutam. Primo ...

deus sit nominabilis. Secundo quid sit
nominabilis. Tertio unde multiplicatas
nominum deorum secundum ubi consideracionem que
parata multiplicabitur in quesito
ut patebit.

Quantum ad primum obiciunt sic quod de
deo non in deo omnium cogni
cionum fines super excellentiam inte
lectus sita sunt quem neque dicere
neque dicere neque intelligere possibile
non est quod dicibile ergo nec nomina
bilis. Item omne nomen datum
est a forma aliqua que potest ac
cipi per intellectum secundum dicit Augustinus quod deus
qui omnem formam subterfugit
intellectus nostri esse non potest cum
ergo subterfugiat omnem formam
ergo non potest ei dari nomen a forma
ergo non est nominabilis. Item preterea
in libro de causis prima causa superior
est omni narratione neque eius
eloquela deficiunt in lingue
ad narrationem ipsius
ergo non est nominabilis. Item non
potest nominari quod non potest significa
ri secundum ut potest. sic causa intel
lectus ut possit habere signum il
lius vel facere signum cum habere
alicuius vel facere non potest nisi
possit illud apud se configura
re, nullum cum infinitum potest
configurare cum ipse sit intellectus
finitus cum ergo deus sit infini
tus non potest intellectus eum confi
gurare ergo nec nominare. Item
est nominabile pronomine, quia nomen
significat substantiam cum qualitate
et ita compositum in deo cum nulla
sit compositio. Item nec pronomine
quia quamvis pronomen significet
substantiam meram tamen significat
ut demonstrabile unde

si cadat a demonstratione
ratione cassum est et vanum de
cum substantia non est demonstrabilis
quia non est substantia sensibilis. Item
nec per verbum nec per participium
significat cum tempore, divinum
esse est abstractum et eternum
non nisi ergo posse designari
nomine vel pronomine vel verbo
vel participio. Contra omne quod
intellectu cognoscibile in quibus
est nominabile cum ergo divinum
esse sit cognoscibile intellectui
deo dans cognitionem existendi
naturaliter omnibus inserta est et in
invisibilia dei per ea que facta
sunt intellecta conspiciuntur sempiter
na quoque virtus eius et divini
tas divinitas ergo divinum esse est
nominabile, et sempiterna virtus
eius est deitas. Item in scriptu
ris nominatur deus multis no
minibus exodi iii qui est misit
me ad vos et item vi nomen
meum adonay non indi
cavi eis et sic de aliis. Responsio secundum Jo
damascenum in primo capitulo libri et facie quod nec omnia
que sunt theologice dispensa
tionis sunt effabilia neque omnia
ineffabilia, neque omnia sunt co
gnoscibilia, nec omnia sunt cog
noscibilia aliud autem est cog
noscibile aliud effabile quemad
modum aliud est loqui aliud et cogno
scere, multa igitur eorum que obscure
de deo intelliguntur non con
venienter enunciari possunt secundum eo
que super nos sunt cognoscimus
et sicut nos sunt dicere
de deo somnium sompnum et
ram, manus et pedes et fil

Item ibi damus quoniam quod deus
sine principio et sine fine est
et increatus immutabilis et
omnipotens / immensus / omnipotens / omnium
creaturarum conditor / continens / conser-
vans / omnium comprehensor / potestates
in deo cognoscimus et confitemur / quid
autem est dei substantia vel qualiter deus
de deo genitus est vel procedit vel
qualiter se ipsum exinanivit u-
nigenitus dei filius et qualiter
homo factus est et ignoramus et dicere
non possumus / non posse quod est
quod pro ea que ad hec eloqui
sermonis nostri et vobis te / enarra-
re possunt de deo dicere vel nostri in-
tellectus / Nota quod absolutum proprie
conveniens excepit summa damus quod
necessaria sunt que de deo accipi-
untur per naturalem rationem ut quod eternus
sine principio sine fine / quod omnium
creator et huiusmodi et quomodo autem est
nominabilis deus propter ea que sunt
conceptibilia et cognoscibilia quedam
sunt que accipimus de deo
sola fide non per rationem nisi lu-
mine fidei admixta / ut scilicet que
sit substantia qualiter deus ex deo
genitus qualiter spiritus inspiratus / et
quantum ad hec non est a nobis nomina-
bilis / sed se ipso nominatur in eloquiis
divinis traditis / Item
nota distinctionem aliam ex pre-
cedentibus verbis quod est nominare
vel ex hiis que sunt secundum ipsum
unde ipsa sunt infinita et incom-
prehensibilia et huiusmodi intelligen-
tia et per ea producuntur ro-
nes quibus ostenditur deus in-
nominabilis / aut est nominare deum

ex hiis que sunt secundum nos / et sic non
est a nobis nominabilis sicut quod dicitur
ab eo / et sic tribus modis secundum quo-
dam ymaginibus formis et nomi-
nibus / notis nominatur deus per
rationem ut dicitur a deo in excelsis deus
infinitus incomprehensibilis yma-
ginibus ut nominatur dispositionibus spiritua-
lium creaturarum / ut cum dicitur sapientia
sapiens intellectus formis ac
nominatur similitudinibus corporalium
creaturarum / ut cum dicitur leo agnus
et huiusmodi / Ad alia causa quia trinitas
vera deus sine dubio dei secundum
quod consideratur in se et secundum se sic
est innominabilis est nobis
secundum ipse se ipsum nominat in elo-
quiis divinis / secundum vero quod consideratur
in suo effectu quod est creatura secundum hoc
nominabile est eo modo quo dictum
est /

Queritur quomodo deus sit
nominabilis / et quomodo
duo / primo si deus sit nominabi-
lis absque comparatione ad creatu-
ram / secundo utrum sit nominabilis
proprie vel improprie

Respondeo dicendum sicut per regulam
que scribitur in libro de regu-
lis fidei omne de deo quod non
convenit ei vel causative vel simi-
litudinarie vel admictive vel
negative / causative sicut
ea que de deo dicuntur per causam
ut principium / immensus vel fortis /
similitudinarie sicut ea que
per similitudinem / ut pater filius
splendor / ymago admictive
sicut ea que dicuntur de deo ro-
ne admixtionis / ut cum dicitur deus
crucifixus / ratione admixte sunt per unionem

filr et penite rone admicti
f. mutacois solet n. adingi
tre pnmco / Et penitencie qpis
mutacio / ideo d3 deus irasci
cu punit / penite cu opus
mutat / no g(ra)tie vo sicut d3
deus indurare aliqm / nl sub
trahe gram alicui indurare
.n. dcm de deo ide e q grazi
no appone / vn aug d3 deus
i durasse cor pharaonis / no imp
ciendo malicia s3 no appone
do gram subtrahe no gram
ide e q no qsnac gram nl
no qtumac ad go nllm no
me qnemat n s3 hos modos
et omib isti modi dicant i
qpacone adcatura go nllm
nome deo qncit n i qpacoe
adcatura ¶ Ite no mltr n
in qpacone adcatam go n
noiat nisi in qpacone adc
atura / qr sicut mltr sic no
miat ¶ Qt hc nome den /
et hc nome qui e nominat
deum / Et tn nllam dicit qpa
com adcatam / vo qz ome n
deo deus d3 in r(e)lacone ad
catura ¶ Bu s3 illa rgula
in li de regulis fidei / ome
simplex alio e et alio d3 ee
qr sua ppa een est / d3 cu h
q noiat a suo effcu q hc / vn
iustus d3 qr facit iustu / bonus
qr facit bonu et sic / vn dyo
in li de di no ex omi existe
cu ordiacone ptenta ymia
gines quasda et silitudines
dios padigmatu sunte .i. for
mas ectnu que sunt in me
te dia insidimu ina onni et

ordme s3 virtute r deudi est
onn ablacoe et emina
et om ca / promde qnibz
cognoscat. Et i dibz / Et ag
triplice modu inellnd
noiadi dm / ablacone emi
nencia / Et ca qoniq in modo
e p ablacone / sicut ab ego
com / sicut cu d3 eternus
sus Et hs modus e agpaco
dmi eo adcatam s3 dm
alius modus p eminencia
cu d3 superexistens / optimus et
hius / Et hic modusqz agpacon
dmi eo adcatura s3 quem
caca que e pr p pro con
quem cu qcepcom / optimus
i vnoqz e deo tribuedu /
modus qz qpacom sicut cu d3
deus / q i ponit abo
sicut dicit damas / potes
piens et his / Et hic sn
qpacone dmi eo adca
s3 qpacom que e effcus
tam ¶ Adhc cu q ob
noie qui est dicit q
nome noiat in qpacone a
catura / Et hc s3 dicam / vn
Ierons ad marcella scribens
deus solus qui eoordm no
hc vo eciac nome tenet
qr in eius qpacone q ne
est qr imqmutabilis e no
uero sunt que mutabilia
cu dd q hs nom qui est qu
tn adillud q noiat / noiat
absolutu absqz qpacone ad
catuiam hc .i. ens se no
qr m / no adnoiacom qui n
accipit rone eius se ipo
penis ab alio q e catura

noiatz in cparacione ad creaturam
Nomen quod uni deus possit
nominari ppe ad q fit ptglaz
lib° de reglis fidei / omne nomen
pe z et ppe dr ee ad go deus
simplex sit nō dr nl i ppe e /
pte n dr n q intellr sz nō i
ellr n i silitudine que e uest
igii siue ymaginis dei increata
go n noiatz nisi psilitudine
accepta a creatura / pte nō noiatz
deus n symbolica nl mistica
theologia symbolica enim theo
logia noiat deus per creaturas
cporales ut pr sole / igne / luce
et hmi9 mistica nō noiat per intel
les s. spuales et occultas go
illis modis noiandi dm z h p
creaturas nl silitudines creaturarum
non noiatz nl trasitiue //
Dionysius in Jerarchia angelica
ō z pole ais nro ad nō ualet
ascendere celestiu Jerarchiarum
cteplacone nisi ea que s'm
manuductione utatur / et h'c p
silitudines creaturarum / go intellectus
nr non pot cominus nr as
cendere ad cteplacone dei nl
psilitudine creaturarum sz sicut in
ling9 ita et figuramig go nō
pot significare dm n psilitu
dine creaturarum go trassumptiue
o i ppe / q' aut inw. de
ille qui dixit moysi ego sum
qui sum sic dices filiis israel qui e
misit me ad uos nore
ppe dr eon / aug eon nō mo
pteritu aut futuru / go ss
eon / et qui z ppe dr de
eo / pte io dag i li sacedu
q nō anobis traslatu e

ad beatam trinitatem primitatis
et filiationis / et processionis nl
egresionis nobis diuinitus tra
ditum z ut ait ap9 / hui9 rei gra flec
to genua ad dnm et patrem ex
quo ois pr(ater)nitas in celo et in
terra noiatz / go h noia pr et fi
et ss nō dnr translatiue de deo
sz ppe / pte ambros9 in li de t
sunt quedam noia que ppetate
deitatis ostedunt ut gnio / ubu
filius et hmi9 / quedam nō sunt que diuine
maiestatis exprimunt unitatē
ut sapia uirtus ueritas et hmi9
quedam nō alia sunt que psili
tudine de deo translatiue dnr
ut splendor / caract' / speculu
et hmi9 / rlinquitur go q nō oia
noia dnr impprie siue trāslati
ue de deo / pmo e figurare de
deo q e et e significare de deo
quid e / nomē figurat de deo
q e dr ppe sicut e hoc nomē
qui e / et eon / noia nō que
figurant de deo quid e / uno mō
dnr ppe / alio mō i ppe / quedam
.n. sunt que de deo ss dnr i
ppe scdm illa que dicit s
modum corpale et nlr oia illa
que significant spem i ma et i
pfectione ut agnus et leo sple
dor et hmi9 / et h' dicuntur ptras
lacone / quedam nō sunt que uno
mō dnr ppe alio mō i ppe
.i. ptraslacone / ut alia oia
illa que figurant spem n a
ma et pfectione nra nl uirtut
et operacionis / ut sapia / uirtus
ueritas et hmi9 simpliciter z ma
nifestum adquis ... ro. ...

una e cu intellcs procedit ab effa-
b3 adam cognoscenda ut prea
que facta sunt procedit ad cognos
cenda virtute sempiterna / Et p illa
cognoscat divinitatis substam sic
d3 glo. i. Et in hac via si accipi-
at2 ro noiadi sive dei dicuntur
mit noia effcam ad signanda
cam / ut nom sapie ad signan-
du dei notica7 nome boni
tatis q sit in eo i cata ad
significandu dei bonitate Et sic
de alijs / ita et nom primitat
et filiacois / via no alia est
cu intelles procedit aca d effcs
ad causa illa noia que significant
spem sive ni nil pfectom no
olus attribuit ipi cae qui ipis
effcab3 vn p hanc viam in deo
dicer bonitas ipe / Et bonitas et
vitas Et hui9 / Et multo mag ipe
qui de catua qr ibi e bonitas
Et vitas / Et po pcom in catua
no p participacom / Et p h' p3 solo
adoba

Q uo in que de multiplicitate
noium diox. Et rue. q° p°
vn sit multiplicitas sive plitas
noim diox / Et maxie ex pto /
ocnio cu in. dia con sit sip
di no in se sive simplicitat t
ea nlla 3 multiplicitas / Et ita
nc diuersitas a qua multiplica
tas noim sumi possit ¶ Ite
multiplicitas oppoin unitati
si go multiplicitas e i noibz
Et no e i re / vanu ad e sus
qui no hr re qui indicat a
tui ut cuidet i re go omes
tales noiaciones sut vane ¶
Si qudeca f. quos da qr e q
sidcare diam com i se Et i
suo effcu noia. / go multiplr

no qz sit in re .i. i ipo multipli
citas f' ipe multiplicitate effcu
sicut supe. f. d3 unic9 i ce nac
multiplex i effcu ¶ q multa sit
noia que no dicut effcu in
catua ut i mensus i finit9
in catabil Et hui9 go multiplica
tas noim no e ipe multiplici-
tate effcum ¶ Vn9 multiplica-
tas noim diox e in co multi
plicitate caurie nl effcum / f
ex qsideracone intellcs qferet
effcs ad cam diam / q pot ee
dupl'r f diam Et f queme
cia f diam noiat2 p hec noia
incatabile incorle Et hui9 que di
cit de deo no p e f qd no 3
f quemeca e collaco effcus
ad cam dupl'r f ee Et f bn ee
f collacom ipius ee catue ad
cam noia p noia supta ex
qpotate rei corpal l spualis
sicut sup dom 3 f vo colla-
com ipius bn ee catue ad
cam sic noia3 p suppcello
cia ut qu d3 no solu ens
f3 Et supens / no solu bon9 f3 et
supbon9 no solu potens f3
Et suppotens Et hui9 f h' go
manifestu e q triplex 3 mod9
noiadi deu p negacom / p ex
cellecia p cam sicut sup
patuit p btm dyom

I tem que3 utr deus sit
noiabilis omi noie q vr
p. b. dyo. i plogo de di no
theologi tiq i noiabile deu
laudant Et ex oi noie q e
noiabil omi noie ¶ Ite tam
q sui9 deus nn 3 i noiabil
f3 oio i noiabil ¶ Ite dyo3
i q'archia anglica ut co

que sunt est vlr bonum ꝑticipa
cione privatum si quid ut eloq
orum veritas ait / omnia valde bona
et ideo ex omnibus intellige bonas
speculaciones / vel lingue ... quod
corporibus possunt intelligi noia
addm / ... et in li de regulis
fidei / nullum nomen privacionis vel
obnoxietatis / vel molestie de-
signatum cadit in deum / nomen
in privatum non pot dici de deo
per similitudinem vel ꝑtrarium / ... n^a
similitudo est privacionis addm
privaciones non sunt causas in
deficientes et destructivas dei
... et ... et destructiva
privacionis obnoxietatis sunt nca
tatis in deum ... non cadit nca
tas / unde non dicitur / deus dz ... facere
vel ... facere / ... illud non
importans molestiam de deo di-
cimus non ... dicimus nolle ad nemio-
lencia ibi intelligatur / unde deus
multa non volunt / ... nulla volunt
unde concedendum est quod deus non vult
mala sed non quod nolit mala / ...
contra boecius in li de ... sicud et pas-
sione non oportet requirere in deo
ideo in deo non est aliquid nomen
situs vel passionis i. signans
situm vel passionem / contra damas
in pologo est ... ea que dicta sunt
loquiis metis et noui / ... et
narrata sunt de deo dicte vel
vlr intellige ideo non omni nomine
contra tamen multa sunt quibus lo
quimur de trinitate / ut primitas
filiacio ꝑsona et ... et ...
que non in nominibus in scriptura
in vtr unde dicit damas / ... nomen
nominari pot ꝑprie et traslative

ꝑprie non pot nominari ... nomine sed
solum ... super ... dominus est / translati
ve non nominari / pot ꝑ omne nomen
quod pot dici ... nomen ut et bonum
/ ad illud quod ... obiciatur de no-
minibus privacionis vel obnoxieta
tis vel molestie / dicendum est quod ... ...
nominibus non debemus uti ... consue
tudinem ... / sed solum
... consuetudinem scripturarum que ...
dictate asspiracione ... que est ...
corporibus ... speculacionem
s. b. dyonis / unde in angelica ...
furor qui in ronabilibus ... pas
sibili motu est in intellectualibus
aliud non oportet intellige declarans
ut estimo eorum virilem rona
bilitatem / eorum non ... deus
in irronabilibus ... ... ex
... motu in mutabilibus et ...
... passibilita
te in intellectualibus ... divinam ...
... et ... firmamentum
et inflexibile et non indigens
desiderium ... et ... passibile
contemplacionis ad illa ... et
sublimissima claritate / ... ...
... / et furore dicimus divinis ...
que est ad maliciam in inimiciciam
et adversacionem et in nos ... ...
mentis nostre odio habentes
... et ... / oblivio-
nem non ... et dormicionem
dilacionem eius que adiminicos
... et ... ad fami-
liare auxilium recordacionem / ad
... quod ... modum loqu-
di non ... requirere in deo ...
... modum translatum in scriptu
ris dicitur aliquid ... et passi
onem / ... sicut dicitur ysa ... vi-
di dominum sedentem super solium ...

ß passione sicut d̄r ysa· pl· vi
ego feci et ego feram eu ysa
duo genā situ s· et passione
magis expedit hoc q̄ cum a
ꝗ̄ situs idē h̄ nullud / passio
nis idē h̄ h̄m ūm nl̄ mlē
modū quo magis ꝯ̄ moue
adeo ¶ ad ultm dd̄ q̄ nota
dicā aliquid fic̄ expbis septue
aliqd expside ꝯ̄pona vbis sep-
tuē sicut pr̄ filius spc̄ scūs
expside ꝯ̄pona sicut eēn / filia
pr̄ nitas / ꝑsona / in quibz dd̄
fuat nullos septuē et si
no somus / nullos rei et si
no somus vbi ꝗ̄ sicut dt̄ sil
iiij li de t̄· no sermoni res
sed rei s̄mo ē subiectꝰ
Quom querendū ē ingnali
de noibz diē ꝯ̄sideratōne
ꝯ̄ata ß qui attendūt̄ inte
tōnes / ulis / ꝑti / vl gn̄us / spei
et ī didui / p̄dicabil et p̄dicam
ti / ¶ est n̄ inquisicōne istius ta-
lis modꝰ ¶ p̄mo ī genēnꝰ uis
ī diē sint accipiēde intētō-
nes / ulis / ꝑticularis / sine gn̄us
spei et indiui ¶ ßo uis sit
accipe intentōm p̄dicabili ¶ 3°
uis ī deo sit accipe intētō
nes p̄dicamtoꝝ subē et rla
tōis ¶ quarto qualit ēcā diā
sint accipiēde intētōnes ali-
oꝝ p̄dicamētoꝝ ut q̄ntitat
qualitat et c̄
Quantū ad p̄mū aug̃ vij
li de t̄· si eēn genꝰ est
spes aut p̄· ut n̄ ulli seqūt
oꝝ applat tres subas ut
appellant̄ tres p̄· sicut tres
equi dicūt̄ tā aialia / nūm ꝑs
ꝑlalit dr̄ et genꝰ singlalit

pz noīe eēntie no sig̃ sicut ge
n̄ noīe ꝑsone spem ¶ ꝯ̄tē si
dicat noīe p̄· spem no sig̃
ri ß singlaē ne dīdui et n
uno eēntie spem / ut p̄a n
dicat̄ sicut hō / ß sic hit hō n
abraha illos ꝑdca no ꝯ̄fut
bit sicut n̄ dr̄ / abraham ysa
ac et iacob / tā ī didua / ita ħ
hoies et tā aialia si g° ß g
nꝰ et spem et ī didui ista
differimꝰ dicent̄ tres eēn
et tres ꝑsone ¶ ꝯ̄tē aug ī
eodē una mīo eēn no est
gn̄s sicut viūm aial no est
spes si g° una eēn ē pr̄
et filius et spc̄ scūs no est
eēn spes cuiꝰ sunt ī didua
pr̄ et filius et spc̄· s· ¶ ꝯ̄tē op-
ide / multiplicatis illos illie
quaꝝ ē genꝰ / multiplicat̄ geꝰ
et multiplicatis indiduis m
tiplicat̄ spes / ß multiplicatis
p̄a ī diē no multiplicat̄ eēn
diā g° eēn no ē genꝰ aut
spes ꝑsonaꝝ ¶ ꝯ̄tē uīe ß q
dt̄ phs ē ī mltis et de mlt
tis que sunt ꝑticularia ß p̄
ß q ē de mltis hnt depende
ciam ab illis ß depedēcia ī
deo esse n̄ pot g° n̄ ro uli
n̄ ꝑticularis / ꝗ̄ ꝑs ponit ī
ꝑfectōm / ꝑticulaē ꝗ̄ dr̄· ꝗ̄
ꝑte capit ulis / ß diā eēn
no ē ß ꝑte ꝯ̄ ꝑsonis g° p̄
no hnt ronem ꝑticularis n̄
eēn ulis ¶ ꝯ̄tē vbi no est
pone diam forme et m̄ n
ē pone ulē et ꝑticulaē ꝗ̄
ro ꝑticularis uenit a m̄ / ro
ulis a forma / ß in deo no

pot pom dra m̃ et forme
sive ro m̃ et ro forme go
nc ro ꝑticularis et vlis ¶ q̃
dia eēn ꝑdicat᷑ de qualꝫ ꝑ-
sona eēnlit et no qlibȝ go
e gen9 vel spēs ꝑsonaꝫ ¶ ꝑ
ꝑticulare sive singlare est de
quo d᷑ aliud ipm vo de nllo
alio d᷑ / ſꝫ ro ista gt cuilꝫ ꝑ-
sone / go qualꝫ ꝑa est ꝑticu-
lare sive singlare / ſꝫ singlare
et ꝑticulare dr̃ ad vle / go ad
ꝑa no dicat᷑ nl adeem eēn
est vle ¶ iste ꝑsona e rona-
lis nē suba i dedua / ſꝫ suba
i dedua e indiduū / go ꝑsōa
e indiduū ſꝫ indiduū d᷑ ad
vle go eēn e vlis ¶ iste da-
m9 dt q deus et ho sigtat
spēm quam / ypostasis aū i di-
duū demostrat s. prem et
filium et spm s. petrum et
paulu ¶ iste dam9 qia eet
vlia ꝑdicant᷑ de subiectis si-
bi ipis ꝑticularibꝫ / que gt suba
e / ꝑticulare / ypostasis i ꝑa
ꝑticulare aū d᷑ no qui nc
ꝑte sunt hīt / ſꝫ ꝑticulare vno
ut athomū l. i dedua vno
et no nā differe dicat᷑ y-
postases ¶ iste i eode suba
sigtat quem cōplectiua
spēm ho ydeon i. silm spē
ypostaseon vl ꝑsonas ut pu-
ta deus ho / ypostasis aū i
diduū demostrat s / prem
et filim et spm sancm petrum et
paulu et ꝑꝫ ¶ iste dam9 dei
tas nam manifestat pr ypos-
tasym / deus aū que nc sig-
tat / et i vnaq̄ ꝑꝫ ypostasim
i. ꝑsona ordinat᷑ denoia-

tur quadam ho ¶ iste deus e qui
hꝫ diam nam sicut ho qui
hꝫ huanā / sic go huanitas
e qda nā spālis ita et dei-
tas ¶ iste hꝫ vij de et impre
et filio tradē duos deos ipm
e prem et film ꝑdicare dm
singlare / sacilegiu ꝫ dm ex
deo q multitudine gnis / vn
sicut negare blasphemiu e
¶ iste ide exmedia atꝫ si-
gulalitate gnis vnu sut na
tus et generas ¶ vnc mdeo
no e ponē ee vle nc ee si-
gulare vl ꝑticulare hꝫ tu
ee dium abultꝫ q e ꝑfectio
nis et decet ei exultꝫ q e
i ꝑfectionis / vle n. ꝫ i mlts
et d᷑ de mltis qꝫ n e totu
q sut singlaria / sicut ho n
dicit totu q e partes sicut
qntitate qualitate et opacom
que tu sut i ee fortis / aūn
no dicat totu q e partes ſꝫ
tu dt de illo / ſꝫ tu d᷑ deus
pr / deus filius / deus spc sts
d᷑ ee dium i mltis ſꝫ n de
mltis / tu m dico deus dico
totu ee pris totu ee filii /
ee go de mltis i ꝑfectione
est in ee vli / vnu no queit
ee dio / ſꝫ ee i mltis queit
qꝫ hꝫ ꝫ vtutis et nobilitatis
sit ꝑticulare d᷑ q e i vno
solo / no tn e de mltis q no
est de mltis ꝑfectione e / qꝫ
dt totu ee ſꝫ ee i vno solo
i ꝑfectionis e qꝫ nobilius e
ee i mltis qm i vno / ideo
ee dium e i mltis no i vno
solo ſꝫ ee i mltis no mlti-
plicatu ſꝫ vnu ¶ iste e loqns

de particulari sive individuo tribus modis. Uno modo quia dicitur individuum esse a materia; alio modo quia ab accidentibus; tertio modo quia a forma signata et singulari. Primo modo dicit philosophus quod qui dicit solem dicit formam tantum; qui dicit hunc solem dicit formam cum materia, et ita universalitas nature et particularitas est quia universalitate forme tantum. Sed in divinis non est materia, quare nec in proprietatibus; unde nec ibi in potentia sed quicquid ibi est in actu est; quare non est particulare nec universale in divinis. Unde Boecius in libro de trinitate dicit: nec secundum materiam dicitur esse sed secundum propriam formam; sed divina substantia sine materia et forma est atque ideo est id quod est; reliqua non modo sunt id quod sunt. Unumquodque enim habet esse suum ex illis ex quibus est, id est ex partibus suis, et est hoc atque hoc ex his. Patet quod non est materia in divinis; et ita nec particulare nec singulare secundo modo. Dicit Boecius de trinitate: numerum differentiam accidentium facit varietas; nam tres homines neque genere neque specie sed suis accidentibus distant; nam si vel ab eis cuncta accidentia separemus, tamen locus cunctis diversus est, quem unum fingere nullo modo possumus; duo enim corpora unum locum non obtinebunt qui est accidens; atque ideo sunt numero plures quia accidentibus plures fiunt. Et ideo cum in divinis non sint accidentia nec differunt accidentaliter per accidentibus, et ideo non sunt singularia nec particularia nec individua ex his. Itaque patet quod divina essentia non est universalis nec per hoc sunt particularia nec singularia. ¶ Tertio modo sicut dicit Boecius, secundum hoc dicitur de particularibus quidem hominibus predicatur, scilicet illa quantitate que est in Socrate individuo considerentur sit individuum; Socrates ipse sit individuus et singularis; ex quo accipitur quod sicut Socrates et Cicero suis singularibus proprietatibus et accidentibus singulares et numero plures cognoscuntur, sic suis propriis individuis et singularibus quantitatibus multiplices efficiuntur. Cum ergo deitas nullo modo multiplicetur in patre et filio et spiritu sancto, non se habet deitas ad patrem et filium et spiritum sanctum ut universale ad singularia. ¶ Ad primum obiectum quod divina essentia predicatur etc. dicendum quod predicari communiter dicitur equivoce de essentia divina et de genere sive specie; quia essentia divina aliter est essentia patris et filii et spiritus sancti, aliter autem essentia hominis et asini; unitas enim animalis in suis speciebus, ut dicit Damascenus, non consideratur re sed ratione; unitas essentie in personis re quidem consideratur, ut hic dicitur, quia essentia non multiplicatur in personis; substantia vero generis multiplicatur in speciebus et substantia speciei in individuis. ¶ Ad secundum dicendum quod cum dicitur particulare sive singulare est de quo dicitur aliud, ipsum non de nullo intelligitur de per- [illegible] similitudinis ad subiectum ratione cum subiecti nullo modo est in divinis; sed vero quod dicitur de persona divina dicitur transsumptive ratione similitudinis locucionis, non ut ponatur ibi similitudo ad subiectum secundum rem, sed solum secundum locucionem. ¶ Ad tertium dicendum quod in diffinicione persone substantia individua dicitur discrecione per separacionem que est secundum substantiam et situm et accidencia, et sic dicitur de

persona creata / vel propter distinctionem
incommunicabilitatis solum et hoc modo est substantia
individua per incommunicabilitatem, nec tamen sequitur
quod hec persona est substantia individua ergo
est individuum quia individuum dicitur
substantiale et portat separationem
quod substantiam et situm et accidentia / pos-
sunt dicere quod predicta diffinitio persone non
est per contrarium sed solum per conveniens que
nunc est nature rationalis / unde Ricardus
libro de trinitate corrigit istam diffinitionem
assignans rationem persone sed quod quere-
nitur dicens / persona est rationalis
nature incommunicabilis existentia
/ ad id quod obicitur secundum damascenum dicendum quod non
intendit damascenus dicere quod differentia eorum
sit universale et persona particulare / sed
similitudine locutionis de differentia
eorum loquitur, ut de genere quod predicatur
de pluribus / et ita per modum universalis
de persona non ut de singulari
quod dicitur de uno solo / et ita per modum
individui differentia ergo eorum dicitur species
communia secundum rationem nostram quod predicatur
de pluribus non secundum rationem rei / quia et
si predicetur de pluribus / non predicatur
de pluribus differentibus numero proprie
loquendo / unde id quod dicitur secundo numero
non tamen differunt ypostases
intelligendum quod differre numero dicitur duo-
bus modis uno modo quantum ad
distinctionem que est quantum ad substantiam
seu substantie significationem quia scilicet ali-
qua ita differunt ut hoc non
sit illud / et hoc modo sortes et
plato differunt numero / unde boecius
de trinitate verissime est unum in quo
nullus numerus quo modo differre numero
dicitur differre mutatione ut cum de
aliquibus rebus loquentes dicimus vel
duo tres / et hoc modo persone divine
differunt numero / ad secundum dicen-
dum quod differentia proprietatum secundum ordinem non
sunt oppositis sicut supradictum est quo-
niam de numero personarum / ad tertium dicendum
non est quod non intendit absolute
attribuere speciem essentie / et in di-
vinis persone sed hoc dicebat contra here-
ticos qui dicebant unam personam
non posse incarnari nisi omnes in-
carnarentur / unde contra eos arguit
tali argumento / sicut in humanis
est accipere quod est et particulare
ita quodam modo in divinis est quod
sit eorum et particulare secundum personam
sed in humanis pariente una persona
non patitur alia / ergo a simili in divinis
una persona incarnari potest sine
alia / unde addit ibi hec verba
substantia in divinis sed se ipsam subsistit
sed in ypostasibus contemplatur prop-
terea non una ypostasi substantia pas-
sibilis est secundum quam est hec ypostasis
vel persona non tamen natura est ob-
hoc ypostasis sed filium proprie ypostatice
communicati in consequenti ita
tus naturam in filio incarnatam non
tamen in aliis personis / ad quartum non
quod ultimo dicitur secundum damascenum quod deus
quod nomen significat per ypos-
tasim intelligendum quod aliter dicitur quod
natura divina personis dicitur aliter quod
natura humanitatis singularibus homini-
bus / quia uno modo dicitur quod natura quod
in pluribus una et eadem non multi-
plicata / secundo modo quod est pluribus
una non eadem sed multiplicata
ex quo patet quod dicatur primo modo deus
quod nomen nullo modo convenit parti-
culare / particulare non eo dicitur quod pro
te capiat quod nomen quod est universale
vel non dicatur quod partibile et
ideo universale convenit particulare patet
quod nullo modo est univoco universalis et

ptiaulais in dib/ nota tn q ite
to ei q q d. i dividuo d duobz
modis vno mo i dividuo d
distetu s subam separatione ulti-
ma sicut athomus/ et h mo i-
tenco i dividui nullo mo e i dib
psonis/ alio mo i dividuo d
distetu aggratone proprietatu
qs n e i alio repire/ et h mo
sumitur i dividuo i dib/ si aliqua
tn auctte i ueniret q p a
dia e indiuiduum qz e psona-
lis proprietate qui n e i alio
repire ¶ Ad ultimum vo q dicit
hyl dd q hyl no accipit genus
s q diffinitur apphs q pdicat
de plibz differentibz spe s appel-
lat genus q hic hum pdicaco
nis scdm subam

Cum que in dib sit po
ne rom pdicamenti et pdi-
cabit et mr q no sit ibi pdi-
camentum nl pdicabile/ dt n
boe9 i li de t deus nullius
e subm/ s v no e subm n
pdicabile q n simplex est
subm ee no potest ¶ Ite pdi-
camentu e coordinato pdicabi-
lium quorum vnum e ab alio s i
dib no e pone hanc ordina-
tionem go n e ibi pone pdi-
camentum ¶ Ite duos/ omis aff-
matoes de deo i pparate/ v
m oio e simplex no e qpo
v n e qpo/ no e qpo pdi-
camenti cu subto/ et ita n pdi-
cato go n pdicamentum n pdi-
cabile ¶ gt s aug in li de t
et boe9 de t sudis qda pdi-
cant s subam/ qda s relacoem
go i dib e pdicabile et p-
dicamentum ¶ Ad p pdicamentum
d dupr qut et ille/ ille co-
ordinato pdicabilium quorum vnum
e sub alio s h mo n est p
dicamentum i dib/ qz n est ibi
superius et i ferius n vlo et pti-
cular/ gt ub d pdicamentum
quodqd pot dici qmodum pdica
cioni/ sic pot dici pdicamentu
in dib/ qda n ibi dr qmod
subie queda qmodum relacois
scdm e t q i ipa trinitate
e repire similitudine quada cu
pdicamento i omni n pdicam
to e vnum q e de alio et n
de ipo ut gnalissimum/ et ad
de quo aliud et ipm de nullo
et tm q e de alio et a de
ipo sic in trinitate e quedam
psona de qua alia et ipa de
nulla et h e psona pris est
et qda psona que de alia et
nulla de ipa ut psona spc
sci/ et e tcia que est de alia
et alia de ipa ut psona fi
lii e n filius de pre et
de filio spc scus/ et ita n gl
ordo n sit ~~inpars~~ imps i t
rinitate s incoordinatione pdi
camenti e psilis ordo s ouip
ortte et prioritate s tn i t
nite sit ordo no tn e ibi p
us et pteri9 vn aug cu d
filius a pre d ordo no tn
q vnus pri9 alio ¶ Ad pm
go dd q subm d dupr s re
tui aliqd inest cui subiat
sic n pot deus ee subm i
eo m i ide est q e et quo e
s s q subm d q e qmodu
subi sic i d de quo sit smo sic
deus pot ee subm nd s re

229

sz si modum dici tm. cum n dz deus
z bonus nō dz q̄ bonitas i̇ sit
illi n̄c pō ibi aliqua cōpo/
n̄c ē pdicato ul cōpilex de i
ee sz de ee vn̄ sicut dz i li
de regulis fidei alio & a°
dz ee / ita sig̃ p modum subē
& si n̄ sit subā scd̄m rem
ad a° pz solo cōpōdas ¶ ad ad
dd' q̄ oēs affirmaciones de
deo sunt i cōpacte 1 i cōposite
qz cū dz deus ē bonus / nō dz
q̄ bonitas sit i eo / ita nō ē
in deo cōpō qua bonitas insit
ei & a° sit ipe aliud bonitas
que in est ei / vn̄ nota regu
la vocāt nullm̄ simplex subm̄
ee potest que sit exponi i
li de regulis fidei cū i sim=
plicia nulla sit dualitas nulla
pluralitas in eo n̄c accidentale n̄c
subale ē qr nulli cōpetatur subm̄
esse .i. e. r. n̄c de simplicia aliq̄
pdicatur cū pdicatū n̄c a° sit
quā i subē imponere ñ the
ologica nō ostendit quid cui
insit sz quid sit cū n. dz deus
est bonus nō ostendit quid
eius sit p inexistencia sz potius
quid deus sit p eēm / vn̄ 1
nulla cōpō theo^ca de ineē est
ul de extrinsecati sz de puro ee
ul de nāo sine n. dicam
deus ē sine deus ē iustus
de puro ee est ipa / vn̄ boeci
i simac volens q̄ simplex
subm̄ ee n̄ pot cū subm̄
in ee nō potest

Oracio que cū i deo st
accipe intenciones pdi=
camentorum subē et placonis et
que i sunt modum ¶ p° cum i
tencōm subē sit accipe i dis
¶ s° cum oia accipiat i dis
s intencōm subē ¶ tas supposito
ip nō cum i dis sit accipe cp
toz intencōm subē intencōm
placonis

Ad pm̄ aug. v. de t. cōsid deus
ad se ipm̄ dz s subam dz
go in dis accipi modus dici
s pdicamentū subē ¶ ste i co=
de aug. ē sine dubitacione
suba ul si melius appellat
eēn̄ quā greci vsiam vocat
¶ ste vō subē ē ens p se / sz
deo maxime conuenit ens p se
go maxime ei conuenit nom subē
¶ ste aug. vij li de t. nefas
est dicē ut subsistat deus
& subsistit bonitati sue atqz
illa bonitas nō suba sit sz i
illo sit tanqz i subo / vn̄ ma
nifestum ē dm̄ abusiue subam
dici ¶ ste ide in eodē / res
mutabiles neqz simplices
ppe dn̄r subē deus cū si sub
sistit ut suba ppe dici possit
i est i eo aliqd tanqz i subo
& nō ē simplex q̄ ē slund / r
linqz cū q̄ n̄ dz in eo suba
ppe ¶ ste boeci in li de t. deus
nō est suba sz sup omne subaz
ē ponendus ¶ ad n°1 / suba dz
dupr. ul cōpetate substādi
forme ul accidi / sic n̄ pot
deus dici suba qz n̄c ē in eo
accidens cui subsistat / ul sz
quo distat ab alia ul cōpse ex
istendo ut dicatur suba ens
p se nō indigens alio ut sit

sic d' de deo ¶ ad obm go dicend' s dyom' de mistica theologia dr̄ n. impa oz omi extitencium affirmac̄ ponere velut omi cau͡s et omis eas potenciu͡s negare tamq͡ sup oia existente et n existimac̄ depulsiones opposi tas eo metacoribz ex quo r̄liq͡ q͡ q͡uis d' deus suba / et deq͡ no e suba / na si ipa accipi͡ ab eo q͡ e sub / q͡ aut͡ n͡ bz no d' suba si no voc eius q͡ e ee p se et causalit͡ dice͡ suba et ita no est negacio opposita affirmacioni

Q͡ om̄ quez nec͡ qlqd' d' i diuis dicat͡ s r̄lacionem s͡be ad q͡ ponit obieccionem arrie nos aug͡ v. de t̄. qlqd' de deo d' no intellr̄ no s accid͡ s s subam d' quapp ingenitus e p̄r s subam e / et genitus e filius s subam z dulsa e go suba pris et filii / gt quos exponde respone obiat aug͡ / si qlqd' de deo d' s sbaz d' go q͡ dom̄ z ego et p̄r vnum sum9 / s subam dom̄ e vna g' e suba pris et filii s tn obz vmo q͡ d' de aliquo a' d' s subam aut s accid͡s si go de deo n͡c d' s accid͡s go qlqd' de deo d' / d' s subam ¶ Ite i mediata e oppo ve q͡ est aut e ens p se aut no ens p se / s ens i alio / s oms n ens p se s i alio est accid͡s oms ens p se n i a' e suba / i mediata g' e oppo entis q͡ e suba / et entis q͡ e accid͡s / si go in deo n͡c e n͡c intellr̄ q͡ sit ens s accid͡s go qt qd' z n͡c intellr̄ n͡c d' de deo d' ut ens suba ¶ Ite boec͡ i li de t̄ni dr̄ q͡ p̄dicamenta q͡ sut s accid͡s cu quis i diuinam p̄dicacionem vertit / cuncta mutant que p̄dicari possunt q͡ go a p̄dicamentu r̄lacionis cu affir ad diuinam p̄dicacionem / ut cu deq͡ deus e p̄r / aut deus est gnerans / aut manet i r̄one p̄pria a' mutat͡ / si manet / s r̄one p̄pria e accid͡s go de deo dice͡ aliquid s accid͡s q͡ e p̄t / si mutat͡ / go sicut alia muta͡ in p̄dicamentu sube / ut cu d' deus magnu9 / p̄dicat͡ magnitudo s subam / cu d' deus bonu9 / bonitas s subam go cu dicit de deo / mutabi͡ in subam ¶ Qt dam9 / p̄r et filius no sut noia significancia subam s s͡tudines ad i nicem / et signat exp͡stencie mo dis / r̄linq͡ q' cu p̄r et filius dr̄ i t̄nitate et no signat subam q͡ no qlqd' d' intellr̄ d' s subam ¶ Ite aug͡ v. de t̄. illud p̄cipue teneam9 quicqd' ad se d' p̄stantis sima illa et diua sublimitas subalit͡ dia / q͡ cu ad aliqd' no subalit͡ s r̄lative / r̄lative cu d' p̄r / et r̄lative d' filius et sp̄c s͡cus et / ¶ Q͡ gre de diu z ¶ Ad p͡o go dicm dd' s aug͡. v. de t̄. nichil i deo s accid͡s d' q͡ n͡c ei accidit n͡c tn oms q͡ d' s subam d' in rebz ii cacis et mu tabilibz q͡ n s subam d' rep

230

ut si accus dicat' indeo and
nis si accus dz | qz inteo nt mu-
tabile e nc tn omo q dz scd
subam dz | dz m | ad ad sicut pr
ad filiu qz et filius ad prem
q n z accus | qz ille sr e pr et
ille sr z filius | p sz p̄z q̄ u°
ad p̄m | di obl qt hac datu
ro solom qz incatius sit ac-
cidencia inseparabilia et sr sit
i subis manetibz subiectis sic
nigredo i corvo | et vita i eade
et ita sit i amissibilia g° qmus
pr in deitate sr sit pr et
filius sr sit filius | et no dicat'
s subam indent' dici si accus
ad q̄ rndz aug' vi de trini qd
i accutibz intellr sr mutabili-
tas aut p destruccom forme
sicut inseparabilibz accutibz vl
p mutacom subi ut inssepa-
bilibz corporalibz sicut i nigre-
dine corvi | aut p diminucoz
vl augmentu sicut i vita
aie | aia m | mag viuit cu
sapit | mini9 cu desipit | et
ideo neqz si accus dz q dz
pr et q dz filius | qz eternu et
i cmutabile e | ad sc dd
q incatius sz dio est suffms
omo q e aut e eus ipse
no i alio | aut e eus no p
se si in alio | sz e omo q est
aut e suba aut accus | no sc
au e i dis qz ut dt boe9
de t nc e subm intelm'e et
ideo ut accus dicat ee i ipso
nc z vl dz indeo si accus itelr
g' sz dio | eus aut e ab a°
aut no ab alio si no ab a°
sic e dimo si ab alio | sic ee
datu q subdidit' | in eus

in alio et eus no in alio n ist
g' locu dcu distiucco i dis |
ad ultm dd qd qdadin suba
s q dz vnm de p genibz non
gtinet diam eem qui hi9-
suba dz subm et ist intecom
qponis dz de dia eem sicut
dcm est | sicut dd q placo si
q dz vnm de p genibz no gti-
net platonas dicas | sz s q ab
strahit a rone accutis sic dz
i dis mutat' g' si intecom
qua accipi' i gne accutis | ma-
net tn si intecom voltatis vs
vl stitudis sicut iam plenis
patebit

Quod quar g° ut d indis pone-
du sit pdicamentu placo-
nis | Ad q sit boe9 de tri ad
aliquid oio pdicari no pot
sz nc ponend e indis q p-
dicari nd potest g° ad ali-
quid i dis ponedu no e p
pdicamento | Ite boe9 in li de
t dt q oia pdicamenta cu ass-
sumu' in diam pdicatom mu-
tant' g° eque muta' suba
et ad dd sicut alia pdicamta
g° vl oia pdicamenta erunt
poneda in dbitate vl nulla
sz no oia g° nulla g° nc p-
dicamentu sube nc placonis
Ite gna pdicamentoz sunt
i pmixta ita q vnm gen9
no z aliud | nc unu pdica-
mentu e ad | vn i plura m°
mloz est ista | nullu ad ad e
suba | sz indis nulla falsior ita
nullu ad ad e suba | qud pr
e eem dia plinq' g' q i dis
nulla suba et ad aliqd sine
rlo no faciunt diffre pdi-
camenta | Ite ad dd si sua

intencionem dicit idem quod ad aliquid. quod ergo
tantum nec in trinitate possit dici se-
cundum se ut ad aliquid. quod ergo in tri-
nitate non potest nisi per modum ad aliquid
¶ Igitur sicut probatum est supra in dictio-
ne est unitas in pluribus personis et
quod ex parte unitatis accipitur in in-
tencione substantie sed quod supra dictum est ex
parte pluralitatis non potest accipi inten-
cione substantie sicut probatum est supra de
unitate dicendum / nec pluralitas a-
liquis intencionis que non maneat
in summa simplicitate / nulla autem
intencio alicuius generis nec qualitatis
nec quantitatis et ceterorum est que
non addat aut minuat aut
mutet vel substantiam praeter sola inten-
cionem relacionis que sicut probat
boecius in libro de trinitate non addit vel
mutat aut minuit substantiam
pluralitas ergo divina accipitur secundum in-
tencionem relacionis / Unde boecius in
libro de trinitate substancia continet unitatem
relacio multiplicat trinitatem ¶
Item sicut supra probatum est in questione
de ordine divinarum personarum in
divinis esse nature [illegible] non est or-
do nisi secundum rationem originis / Sed dicit
augustinus ad maximinum cum dicitur
pater et filius non indicatur sed
origo sive genitus et ingenitus
et non quid sit. Sed aliud quibus sit
ut non sit ita in deo patre et
deo filio sed uterque nec quod uterque
deus nec magis alter altero deus
sed autem origo / pater est deus de quo
filius deus / de quo autem pater nullus
est deus / et sic nota antiqui-
tatis non sunt nota nisi [illegible]
ad aliquid dicta ut relativa dicuntur
relinquitur ergo quod vere est persone in
divinis intencionem ad aliquid sive

relacionis / ¶ Quod concedendum est. dicendum quod
quod in divinis accipitur predicamentum secundum rela-
cionem nec tamen relacio illa in illo [illegible]
ut accidens sicut in creatura inten-
cio enim relacionis cum accidens que
consequitur substantiam composita sicut
in creatura nata in principiis sub-
stantie ut forma accipitur re-
lacio quam non est accidentalis sed qualis
sicut in esse nature coaccipitur inten-
cio potencie / unde non dicit potest ad
formam [illegible] forme coaccipitur
intencio actus sed quod est perfectio potencie
nature / relaciones ergo potencie et actus
accipiuntur in principiis substantie con-
naturaliter / multo ergo magis in summi-
tate relacio in divinis accipietur natura-
lis non accidentalis / Unde non quod ad
aliquid plus est in intencione accidentis
simpliciter / tamen in creaturis mutabi-
libus consequitur quod sit manifestum / tamen
quod accipit multiplex esse ad esse ad
et ad esse / esse quod accipit abso-
lute et in se / accipit secundum inten-
cionem substantie / ad esse vero accipit
secundum intencionem accidentis / tamen
[illegible] quod adest et abest sine esse
ad accipit secundum intencionem re-
lacionis sive ad aliquid / quod ad aliquid
dicitur secundum esse sive ad aliquid se habens
tamen ergo intencio eius quod est esse
assistit. propter quod intencio eius
quod est adesse / propter est simpliciter ad
aliquid sive relacionis quod in
toto accidit generibus et creaturis
propter esse quod est mutabile esse ad
cadit in intencionem accidentis
¶ Ad id quod ad primum quod illud
quod dicit boecius quod ad aliquid omnino
non predicatur. intelligendum quod non pre-
dicatur naturaliter / et sic est quod dicit
non predicatur omnino de uno solo

sicut pater filius de uno solo
predicantur non sicut cetera que
dicuntur secundum substantiam ut deus bo-
nus et predicatur vel de tribus
personis ¶ Ad secundum dicendum quod immu-
tate ad aliquid est substantia propter
summam simplicitatem sed quia omni-
no quod deus est totum sua / unde
[illegible] est deus et pater est deus eum
sed in creatura non est quo [illegible] et mu-
tabilitas nec sed re nec sed ratio-
nis dico et substantia idem esse possunt
non tamen [illegible] quod in divinis non
sit differentia predicamentorum substantie
et ad aliquid quod [illegible] dicitur ad
[illegible] esse substantia istud licet veritate
propter indifferentiam simplicitatis
[illegible] quod non dicit differentiam
predicamentorum substantie et ad aliquid
istud licet veritate propter differentiam
[illegible] rationis in modo [illegible] tamen
differre substantie veritas est
ibi veritas substantie / veritas relationis
et aliquid dicitur de uno quod non de
alio veritas non de substantia plura-
litas non de relatione multiplicata
¶ Ad primum non quod dicit boetius quod
omnia predicamenta mutantur / dicendum quod
omnia mutantur sed tamen differunt
alia non predicamenta a substantia et
relatione mutantur dupliciter sed
ratione sui generis / et sed rationem qua
sunt in creatura sicut patet in si-
militudine / substantia non et ad aliquid
mutatur uno modo mutatur [illegible] ra-
tione qua sunt in creatura sed
manet sed intentionem propriam sui
generis / ita substantia non est in crea-
tura subsistens sed accidentibus non
[illegible] in divinis / tamen in divinis est substantia
non eius esse / Item [illegible] causatum
ad dicitur [illegible] quo modo non
in divinis / sed tamen in divinis est ad dicitur

sed est ad aliquid sequens vel potius
ad aliud se habens ¶ Ad ultimum dicendum
quod intentio eius quod est ad aliquid
comprehendit esse ad [illegible] ad ali-
quid vel [illegible] ad aliud [illegible]
sed quod ad aliquid dicitur [illegible] ad
aliud quid propter quod ponitur differentia
substantie est in creatura / ad aliquid non
sed quod dicitur [illegible] ad aliud quod propter
quod ponitur differentia personarum [illegible]
ponitur in divinis sicut probatum est
supra questione de unitate divinarum
personarum

Contra quod [illegible] qualiter est differentia
sit accipere intentiones
aliorum predicamentorum ut quanti-
tatis qualitatis et ¶ [illegible]
[illegible] tamen primo videtur alia
predicamenta a substantia et relatione
non sint accipienda in divinis ¶
[illegible] videtur omnia aliquo modo ¶ [illegible]
[illegible] videtur aliqua esse aliqua
non esse.

Ad primum sic / cum predicamenta
ordinata sint ut primo sit substan-
tia secundo quantitas / tertio qualitas /
quarto ad aliquid / ergo [illegible]
[illegible] ad substantiam quantitas
et qualitas quam ad aliquid ergo
[illegible] sit ponendum in divinis predi-
camentum quod est propinquius substantie quam
quod est remotius ergo potius de-
bent poni in divinis quantitas
et qualitas quam ad aliquid si ergo
ponitur ad aliquid in divinis multo
magis ponentur quantitas et
qualitas ¶ Item dicit augustinus quod
in relatione [illegible] [illegible]
sed [illegible] est species quantitatis ergo
et in divinis ponitur quantitas ¶
Item boetius in libro de trinitate / quod dicitur deus
est magnus refertur ad quantita-
tem / quod dicitur deus est iustus refertur.

ad qualitate go no sunt in diis
s' predicamenta ¶ Jte os z pone
spem ibi e pone genus s3 i
diis ponimus iustitia sapiam q
sunt spes qualitatis go et q
litate ¶ Jte si bonus | iustus | mag
nus | dtur de deo ultur i stbaz
qr sitr n possunt rtici cois
gna ¶ Jte tu multe sunt q
litatis sicut passibiles qua
litates | color sapor et i po
nalos que cstat n dur de ds
que est rd qr nota gsda
spes quantitatis et qualitatis le
tur i diam pdicatom ut iustus
et bonus et no alia ¶ Jte ad p
sunt gna | suba | quantitas | qli
tas | rlaco | et quo accipiet
in diis ¶ Jt aug v de t | In
telligamus dm sine qualitate
bon sine quantitate magnu
sine indigentia creatore sine
situ psidente sine loco ubiqz
totu sine ulla sui gmutaco
ne mutabili afficiente n q
patiente sine tpu ora gtine
te | ex quo rlinqz huius pdica
menta no ee ponenda i diis
¶ Dicimus q tota pdicamenta s
sua gna vrab attribuitur diis
s no suas spes subdistinctas
q iam dicetur attribuimus deo
s illu modu quo dt boecius
q talia erunt pdicata qualia
pmiserint subiecta | Cum ea
de ceteris pdicamenta dm | gsa
cos significat subam q de
accidentia | ea no quis q in
dican pdicatom ubt cuncta
mutantur | ita tu dus deus
subam quidr significat inde
s3 eam que sit ultra stbaz
ea no iustus qualitate quidr

s3 no accidente | s3 eam que sit
gte ad magnum quantitate su
insitate indem | s3 ea que su
ipa suba ¶ Ad primo go obn
dr q rlaco sicut dcmo e
dupr accipitur uno mo s q
gsequitur ee gpatu et mu
tabile et sic mo gsequitur or
dine ronis ee sube qlitat
et quantitatis q gsequte adst
est accipe rlacom que est
ydeptitas s quantitate | rlom
que est equalitas s qlita
te rlacom q e similitudo ¶
quantitatis gsequitur subam n
ne in | qualitas rone form
rlo que e actus rone gporit
alio mo accipitur rlo s q i
tenco rlacois succedit rla
tonis succedit ee accitis
sicut ee ad | adeo | et hz n
gulis e ipi sube quo accu
talis et pncipius adhet
sube qm qualitas nl quanti
tas sicut supra declatu z i
pncipiis sube que sunt m
et forma ¶ Ad s dr q m
qui e in diis trascendit g
nus quantitatis | sicut declatu
z supra qone de nmo psoni
ds | nus m qui e quantitas a
gregaco vnitatu subalit d
ferenci q nllo mo est i die
est tn ibi nus ne psonas
sicut supra dcmo z ¶ Ad tcu
q dt boecius q deus e mag
nus rfer ad quantitate | q iustus
ad qualitate | intellr quantu ad
modu dr dici q dr p modu
qualitatis et p modu quantita
tis et no quantu ad e expositoo

rei ut p̄dicet forma q̄litatis
et q̄titatis ¶ ad quartu᷑ dō q
nō se̾ q ad sit pone nōiacom
spēi sit pone nōiacom gn̄is
et rō ē q̄ gn̄a gn̄alissima
sicut q̄titas et qualitas dn̄r
in dependencia ad substām s̄
p̄ sp̄es nō dn̄r ī b̄ꝯ depe
dencia / q̄ nōia generum cau
sa dicūt r̄m ingōne adstaz
sem ep̄one et ideo nō ꝯuenit
possit q̄lit impdicacone sube
sunt ē q̄ q nōia spēz q̄titu
in diam p̄dicacom nō nōia ge
noꝝ ¶ ad q̄tum dō q ome acci
dens dt desom a sba / sū de
cacom entis nōia go q̄da
spēꝝ addūt desom sup̄ de
cam gn̄is / queda nō addūt
nlt̄ genꝯ ꝯplemētu et pfec
tom poaus q̄m desom / p
nōia nō ꝯuenit assume ī
diam p̄dicacom sicut passi
biles qualitates coloꝝ et sapoꝝ
rone desonis q̄m addūt / alia
nō rone ꝯplemeti q̄m ad
dūt sup̄ intecom gn̄is / pos
sunt / qualia sūt bonꝯ / iustus
sapiens et b̄ꝯ ¶ ad ad nō ia
patebit solo

Qonr quer̄ utꝝ oīa p̄di
camēta a suba et r̄loe
p aliq̄m diam sit accipe ī
diam p̄dicacom ¶ qd̄ ur̄ q̄
inscriptiuis nōia accipiūt s̄
oīa gn̄a q̄ s̄ q̄titate dr̄
magnꝯ s̄ qualitate iustus
s̄ agē dr̄ creac̄ s̄ pati mis
ci s̄ q̄n dr̄ sp̄ ee / s̄ ab / dr̄ ab
q̄ s̄ situ dr̄ sede sup cheru
bin s̄ habitu dr̄ amictus lu
mie / s̄ r̄lacom dr̄ dn̄s ꝯ

milsoꝝ ¶ ꝯt boeꝯ in li de t̄ / deꝯ
s̄ substām dr̄ iustus / s̄ q̄litate
magnꝯ / scdm q̄titatē / r̄liq̄
nō oīa gn̄a que sūt accia
neq̄ de deo neq̄ de ceteris p̄
dicant exquo ur̄ q solū ta
gn̄a b̄ ē nōia triū genoꝝ
tm̄ de deo p̄dicant ¶ ꝯte bo
caꝯ ī li de tm̄ situ et passio
nō r̄qmn̄ in deo nō ē q̄ ur̄
q in deo nō debeat r̄qmri
p̄dicato s̄ situ et s̄ passione
¶ s̄z q̄r ꝯr poaus excludit
ista duo q̄m alia ¶ ꝯte sūt
q̄ dicūt q ad dn̄ꝯ sit pas
sio / corlis et anal corlis pas
sio de deo nō dr̄ s̄ aialis ut
iratus furore dn̄s ¶ s̄z q̄ adse
ui rursū crucifigentes sibi met
filium dei et mala in vos cru
cifigitis me gens tota / et ꝯstat
q ista verba sūt signissica
tia corpales passiones ¶ ad
dō q oīm p̄dicamētoꝝ nōia
dn̄r de deo s̄ tn̄ differēt sit
et de aliis / ala nōia tm̄ p̄
dicamētoꝝ / ut sube / q̄titatis
qualitatis / cū p̄dicant q̄ re
monstrant / r̄liqua nō oīa q̄
circūstancias rei tn̄ in ꝯma re
ee aliquid ostēdūt / ut cū dr̄
res ee suba / uel res ee mag
na uel bona / r̄liqua uo nō
ee / s̄ poaus extrinsecus aliq̄
quodā mō assignūt / ut cū res
dr̄ alicubi / uel aliq̄n uel agē
uel pati et sit de ceteris / cū in
dr̄ hō iustus uel magnꝯ sit
dt boeꝯ hō ē id q p̄dicat
s̄ cū dr̄ hō est in foro uel ho
die / nō dr̄ q hō sit hī / s̄ q hō
mo sua hīs uel ꝯtinet / sili
mō cū dr̄ deus est iustus l

magnus deus d(icitu)r id(e)o e(st) iustus et
magnus / s(ed) cu(m) d(icitu)r deus est ubi-
q(ue) uel deus est s(em)p(er) signat(ur) alia
(com)p(ar)atio rerum ad eo(s) que (con)tine(n)t(ur)
aut mensura(n)t(ur) loco uel te(m)p(o)re
¶ ad p(ri)mu(m) ergo q(uod) obiciat h(ic) mo(do) d(icendu)m
s(ecundu)m boe(tium) / q(uod) eo(rum) que p(re)dicant(ur)
queda(m) p(re)dica(n)t(ur) ex eo q(uod) sunt id
ip(su)m de quo p(re)dica(n)t(ur) ut ea q(ue)
dica(n)t(ur) s(ecundu)m substa(nti)am qua(n)titate / q(ua)lita-
te alia u(er)o ex eo q(uod) se h(abe)nt i(n)
aliqua (com)p(ar)atione ad illud de
quo p(re)dicant(ur) ut r(e)latio / et qu(an)do
et ubi / et age(re) / et pati / situs / h(ab)it(u)s
s(ecundu)m p(ri)mu(m) modu(m) dicit boe(tius) q(uod) r(e)li-
qua no(n) p(re)dicant(ur) n(on) de deo n(on)
de ceteris / s(ed) si p(re)dicant(ur) t(ra)nsu(m)ptiua(m)-
(ter) ad p(re)dicam(en)ta s(ecundu)m inh(er)entia(m) et
ad p(re)dicam(en)ta p(er) assistentia(m) / o(mn)ia p(re)-
dicant(ur) / cu(m) n(on) assumunt(ur) in dica(n)do
p(re)dicato(rum) no(m)i(n)a h(or)o(rum) g(e)ne(rum)
muta(n)t(ur) sicut et alia / u(nde) cu(m) d(icitu)r
s(ecundu)m p(re)dicamentu(m) r(e)lationis deus d(omi)n(u)s
designat(ur) h(abi)tudo r(e)lationis q(ue)
e(st) d(omi)ni r(espectu) s(er)uitutis uel subie-
ctionis creature / cu(m) d(icitu)r deus creat s(ecundu)m
p(re)dicame(n)tu(m) actionis designa-
t(ur) h(abi)tudo cause ad effe(c)tu(m)
cu(m) d(icitu)r deus iratus s(ecundu)m p(re)dicame(n)-
tu(m) passionis designat(ur) (con)seque(n)-
s h(abi)tudo que e(st) in uindicandis
maleficiis s(cilicet) illatio pene / cu(m)
d(icitu)r sede(n)s sup(er) cherubin s(ecundu)m p(re)di-
camentu(m) situs designat(ur) quo
se h(abe)t ad sup(er)iores creaturas
s(cilicet) ut excedens eas / cu(m) d(icitu)r deus
e(st) s(em)p(er) designat(ur) quo(modo) se h(abe)at
ad te(m)p(or)alia s(cilicet) ut (con)comitans
ea s(ecundu)m o(mn)e te(m)p(us) p(rese)ns p(re)t(er)itu(m) et
futuru(m) / cu(m) d(icitu)r e(st) ubi(que) designa(tur)
quo se h(abe)at ad omne locu(m)
et (con)tentu(m) / s(cilicet) ut p(rese)ns in
loco et o(mn)i (con)tento / cu(m) u(er)o d(icitu)r
amictus lumine sicut uesti-

mento s(ecundu)m p(re)dicamentu(m) h(ab)itus sig(ni)fi-
cat(ur) h(abi)tudo ad e(ius) actio(n)es declara-
ras q(ue) ip(su)m ex(pre)ssius declar(ant)
¶ ad s(ecundu)m q(uod) d(icitu)r boe(tius) / situ
et passione in deo r(e)q(ui)ri n(on) [...]
q(uia) plus q(uam) de ceteris / d(icendu)m q(uod) h(oc)
e(st) r(ati)o / q(uia) situs (com)po(n)it n(ecessari)am / [...]
sio u(er)o mutabilitate(m) / n(ecessari)a au(tem) [...]
mutabilitas maxime r(e)leg(antur)
a deo et ideo ista s(ecundu)m maiore(m) i(m)-
p(ro)p(ri)etate(m) d(icu)ntur de deo q(uam) cet(er)a
¶ ad ultimu(m) q(uod) ob(icitur) q(uod) u(er)ba pa(s)-
sionis cordis / et passionis ani(mi)
i(m)ponu(n)t(ur) d(icendu)m de deo / d(icendu)m q(uod) [...]
h(oc) e(st) s(ecundu)m maxima(m) i(m)p(ro)p(ri)etate(m) d(icitu)r
solent attribui no(m)i(n)a aliqua
r(er)u(m) p(ro)pt(er) effectu(m) (con)seque(n)te(m) / u(nde)
h(oc) n(on) d(icitu)r deus penite(n)s n(on) q(uod)
passio p(er)me(n)s insit / s(ed) q(uia) illu(d)
q(uod) solet (con)sequi penitente(m) ei
(con)uenit s(cilicet) mutare opus s(cilicet) cu(m)
d(icitu)r irasci no(n) signat(ur) q(uod) pa(s)-
sio ire ei insit / s(ed) actus qu(i)
solet (con)sequi iratu(m) s(cilicet) mutare
opus / sil(iter) cu(m) d(icitu)r (con)trista(tu)r h(oc) d(icitu)r
adhuc p(ro)p(ter) maiore(m) i(m)p(ro)p(ri)etat(em)
duplex n(on) e(st) h(ic) i(m)p(ro)p(ri)etas / u(nde)
q(uia) attribui(tu)r cause q(uod) e(st) effectus
h(oc) e(st) deo q(uod) e(st) g(ene)re alia q(uia) p(ro)
actus p(re)cedens pro (con)seque(nti) / u(nde)
cu(m) d(icitu)r filius dei (con)trista(tu)r i(n) no-
bis / no(n) ad intelligi q(uod) gra(tia)
eius minuit uel deficiat i(n) no-
bis p(ro)p(ter) p(e)cc(at)u(m) / po(n)it ergo (con)tri(sta)-
ri p(ro) ire q(uia) (con)tristatione
solet sequi mor(um) i(m)mutatio
et filio dei attribui(tu)r q(uod) e(st) g(ra)[...]
Q(ue)ritur que(re)r(e) debi(tum) (con) p(re)dicam(en)-
tis an aliqua dicant(ur) de
deo i(m)p(ro)p(ri)e ad q(uod) aug(ustinus) v de t(rinitate)
q(uia) ad faciendu(m) attinet fortas(se)
s(ed) de solo deo uerissime d(icitu)r sol[...]

233

n deus facit et ipse non fit neque
patitur ergo predicamentum actio-
nis proprie convenit deo ¶ Iste aug(ustinus)
in eodem non participatione mag-
nitudinis sed se ipso quia ipse est
sua magnitudo / sic de bonitate
et de eternitate et de omnipotentia. Ad secun-
dum dicendum quod predicamentis que de
deo possunt pronuntiari quo ad
se ipsum dicendum non translative aut
per similitudinem et proprie / ergo mag-
num et bonum que dicuntur de deo
secundum predicamentum quantitatis et quali-
tatis dicuntur de deo proprie ¶ Igitur
predicta auctoritas aug(ustini) in eodem
sic intelligamus deum sine qua-
litate bonum / sine quantitate mag-
num / sine indigentia creatorem
sine nulla sui mutatione mu-
tabilia facientem ergo ista dicta
de deo transferuntur a significa-
tione propria quia a genere proprio
ergo dicuntur improprie ¶ Iste quod queritur
dicit aug(ustinus) deum sine relatione
creatorem sicut sine quali-
tate bonum sine quantitate mag-
num ¶ Iste quod queritur non dicit sic
sine actione facientem sicut
dicit sine qualitate bonum sed dicit
sine mutatione facientem ¶ Ad 3m
in intentionibus nomini que accipi-
untur sed hic grammatica attendenda est inter
quod illa nomina que dicunt a te-
com militatis vel corporeitatis vel
mutabilitatis vel imperfectionis
translative et non proprie dicuntur de
deo indistinctive / Unde est quod
nomina que dicunt situm seu
positionem propter militate / et nomina
que dicunt situm propter corporeitate
et nomina que dicunt vo propter imper-
fectionem / et nomina que dicunt
quantum propter mutabilitate non di-

cuntur de deo proprie sed translative
unde aug(ustinus) vi de trinitate / situs et ha-
bitus et loca et tempora non proprie
sed translative ac per similitudinem
dicuntur in deo / dicitur et sedere super
cherubin dicitur quo ad situm et
lumine tamquam vestimento amic-
tus quo ad habitum et anni eius
non deficient quo ad tempus et si
ascendero in celum tu illic es
quo ad locum / nomina non gene-
rum que non dicunt in militate
seu corporeitate nec muta-
bilitate seu imperfectione si
abstrahantur intentiones eorum
a modo quo quo in creaturis dicuntur
de deo proprie conveniunt / sic tamen sicut
dicit aug(ustinus) / de deo proprie ad dica
potest sed non modo quo sunt in
creaturis accepta de deo dicuntur
in proprie / unde aug(ustinus) vi de trinitate dicit
quod cum dicitur magnum de creatura vel
de domo vel de monte dicitur mag-
num participatione et non est ea
magnitudo sua magnitudo sed tamen dicitur mag-
num de deo / dicitur magnitudine per
essentiam / et ipse est sua magnitudo
accipit autem hic magnum aug(ustinus)
secundum quod est quoad magnum dimen-
sione / et magnum virtute / ratione
in deo non est magnum dimensi-
one / sed magnum virtute / ratione
est in multitudine est tamen dicitur bonus
et huiusmodi / hec ergo non multum dicere
aug(ustinus) quod dicitur de deo proprie huiusmodi
nomina abstrahendo a modo
quo sunt in creaturis / unde dicit sine
qualitate bonus / sine quantita-
te magnum ¶ Ad primum quod dicit quod
non dicit sine relatione creatorem
¶ Secundo dico quod intentio relatio-
nis sed se non dicit mutabi-
litate nec militate nec imperfectionem

cōm sicut dt boeci nō auget nc
mutat nc minuit q̄ s̄ spaz
denoiat | Et ideo dicto ee nō
repugnat mio gt | Sz s̄ q̄ i
tencō relacōis ꝯsideret̄ ꝯ c
atiua notat dependencia t
i utꝗz nl i alto extmoꝝ re
lacōis et ita ponit i digencia
ideo aug̃ ꝯueniet dixit sine
indigencia creatore signifi
tauis noīe creatoꝛis sititudīe
relōnis dic cause ad creatas
ꝑnans indigencia i modū
i ꝑfeccōis relacōnis ꝑut
e i creatura nō spām relacoꝝ
sili mō ꝯcudendū e adulti
mū q̄ intēcō relōnis s̄ se
nō dt i ꝑfeccōm seu mu
tabilitate | S̄ intēcō accōis
ꝑut e i creata ponit i age
te mutabilitate | ideo aug̃ ꝯcl
dt sine mutacōne muta
bilia faciēte | ꝑnas mutate
in accōm | Et i sit modꝰ tra
ītꝰ ductoria ex ingnali i
ꝯuisicō nōm diꝰꝝ

Adiuuante dei gr̄a com
i ꝯmredū z de dis noib;
i spali | doctoꝝ cau ꝑō est
ut noīa dia qda sint ee̅n
lia | qda ꝑsonalia | qda nō
tonalia | cuiꝰ ꝑoīus rōm i
fra maifestabimꝰ ꝑmimus
i ꝯmretes de noib; ee̅nli
b; s̄ distīccōm dam x li ꝯ
sistit scam distīccōm | Noīm
ee̅nlm qda dicunt de deo
mistice | qda symbolice s̄ q̄
distīguit b; dyoꝰ theologia
symbolicam | et misticam me
vba euuāg euuangelij m
viij vob datū ē nosse mis
teriū regni dei ceteris aūt i ꝑabo
theologia ꝯt ꝑabolica sine

symbolica ꝑponebat dog
bur bis noīans dia silit
dib; coꝛꝑlib; theologia nō
misticam ꝑponebat discipu
lis exponēs oīs dia sig
toib; spualib; | ꝑa ea q̄ ꝯ
coꝛꝑli mō de deo dnr / dnr
symbolice / sine ꝑabolice | q̄
ūd dnr de deo spuali mō
dnr mistice | Noīm aū q̄
dnr de deo mistice s̄ dam
e sp̄ distīccō | ūa q̄dā dn
de deo absolute | q̄dā ūd dn
s̄ sititudīe sine rōm ꝯ gr
catoꝛ deꝰ ꝯ Jte coꝛd q̄ di
absolute | queda dnr ꝑm
dū ponīe | q̄dā ꝑmodū
nacōis et sigīant q̄d ū
ꝯ q̄ ꝯuiael | Jte coꝛd q̄ dn
de deo ꝑ modū poīs / q̄d
dnr de deo s̄ ea que ꝑo ꝑ
net ad subam q̄dā s̄ ea q̄
ꝯseqt̃ subam ꝯ q̄ | iustus
misericoꝛs / bonꝰ et dꝰ sit ꝯs
qm̄ subam ꝯ q̄ s̄ sititudīe
ad ea q̄ ꝯseqt̃ subam i ca
tuis | Jte coꝛd q̄ dnr s̄ ea q̄
ꝑtinet ad subam et absol
te et ꝑ modū poīs q̄dā d
de ꝑo s̄ ipm ee ut ens et
qui e q̄dā s̄ opacōm sube
lem ut deus q̄ i ponit al
opacōne | Et h̄ e q̄ dt dam
ꝑm nōme ipius ee demost
tū e ut ens et q̄ z s̄ vō op
acōm ut deus nicoꝛle nō i
incātū et q̄cūq; talia quid u
z sigīant | ut q̄ nō coꝛrm
ꝑi neq; creatus e | bonū au
et iustū et q̄cūq; talia ꝯseq
nam ū spām subam ꝯte
deꝰ | au et rex et q̄cūq; talia
sititudīe ad ea quib; distig

opte dut
Secda go sut modu de dis
noibz i qmredu z q p de
noibz designatibz ipim absote
sro de noie spacois q tao
de ndibz qsequtibz nam q qrto
de noibz pnatis q qnto de ndibz
rspectiis q sexto et ultio de no
mibz symbolicis q Imprimis q
de ndibz designatibz dim ee
absolute sigat au dim ee
et noialit et pnoialit noia
tu sigat dia ecn ut quo
e q mo abstracto noie ecn
nl expsoie et ut q e nolut
p modu qcti noie entis et
qui e ideo sr ordine i qras
q p de noibz eencie et ep
istencie q sro de noibz entis
et qui e q tao de sigacone
quo pnoialis z q qr go p
de noie eencie an sr noie
noiet dim ee q sro an no
iet ppe tao an vniuoce
noiet ipsud nom datore et
datura q qrto ut s sit appa
bile qsone
Ad pim sic dam hoies hac
grossa carne indutos
dias et i niles dinitatis o
pacones intellre et dice i
possibile z nl ymagibz for
mis et notis que sut s nos
tu go sr nom ecn significet
i aimoda absolone quo res
z sicut ens significat q res
e quo au deus e no qplse
dimis ymagine nc forma nc
nota go sr noie ecn no no
mitabz dinm ee q ste i ui
sibilia dei sicut dt aps sepi

bua vtus et dinitas pea q sta
sut qspicau nc alit hic i ma
intellr dinitas go ad sr nom
ecn significet i aimoda ab
solucone n i ni qsigcat aliq
intecom nl situdine adid q
fond z no n intecom aliqm
calitatis nl opacionis nl qo
collecae qsigcat nl quotat go
sr noie nc intellige nc noia
bit anobis dinitas q qt aug
v de tri e sine dubone subu
nl molius appllat ecn qm
gci vblia vocant sicut n ab
eo q e sape dca e sapia ita
ab eo q e ee dca e ecncia
q qd gcedendu e et dd q noia
to dini eo e duobz modis
pcessois et p i pssiones no
tom que sut audite intellcui
p essoib noia z datoz di pe
et et deus sicut patebit p i
pssiones ad notom que
sr audite intellcui noiat es
vni et bonu hec n noiaco
nes entis pmi et ueri pmi
nobis i presse sut ut de
claratu e sup qone de dia
ecnlitate et qone de bonita
te s q dt algazel i methafica
sua noaco au entis pma e
qz ens e pmu intelligibile
ppu de hac nocone sibi i pssa
de dio ee sicut dt dam q
cognico eendi dm nalit no
bis insta e noiat dm ens
et eim et sr s nos cu n n
qphendat simplicitate dim
ee in quo n dist quo est
et q e ideo cogi s nos noia
ri duobz noibz noie eencie
qua significat ut quo est

noīe entis quo significat͡ ut q
e. ad 1ᵐ ergo q obiit͡ a jo dam
jam pz ꝛᵒ q noīe creature
noiam⁹ dm̄ et forte lꝫ ꝫ noīe
ne nobis indita ē et si nos
Ad 2ᵐ dicendū q aps dt q diui-
tas intellr p ea que facta sūt
nō tn̄ negat qn posset intelli
p notiones i pssas et tn̄ si di-
cet͡ q nō ꝫ po le alit͡ intellre
diuinitatē n̄ p illud q fecit ꝫ te
notiones impresse ad cognos-
cendū deū deputarent͡ . i. ipsis
que facta sūt sicut media
ad intellendū et noiand⁹ dm̄ no
co tn̄ entis sine creature ab
solute ab oi̅ pparatione

Vlte quer͡ an noīe creature
noiet͡ dicimus ꝯ ꝑpe et cū
ab eo q ē eē dicat͡ eēn sic
dt aug͡ ꝯ cū nl ens nō
noiet ꝓprie dm̄ sꝫ scdm͡ i qua
dā analogia ergo nc lꝫ nom
eēn noiabit diuam eēnlita-
te ꝓprie ꝯt͡ aug͡ vij de t͡ri
eēn ve ac ꝓprie dr͡ ita ut
fortasse solū dm̄ dici opor-
teat eēm eē n. ve solus
ē i ꝯmutabil atq hoc nomē
sūi famulo suo moysi enū-
ciauit cū ait ego sum qui
sum ꝯtra jo⁹ ad marcella
deus solus qui exordiū nō
hz ve͡ creature nomē tenuit
Resp⁹ lꝫ nomē eēn si in-
telliga͡ ꝯit͡ nō ē ꝓpriū nom
dei mō ostendi͡ sꝫ analo
gia sicut ens et ē adeq
aturas si vō intelliga͡ cū
passione vl ꝯparatione ei⁹
q ē ab alio sꝫ ens mutabi-
le efficiat͡ ꝓpriū nomē dei

eēnlitatis eēn. n. noiat e
scaalitate nllo addito s
ergo cū hac passione noiat
eēnlitate ut. s. eēn dicat
eēnlitate cū n̄ addit͡ n
ꝯponi͡ sꝫ ē oi̅ mō simplex
lꝫ mō ꝯprimē ē nom dei
ꝓprie eēn significat eēnlitat
ut se ipo ens sꝫ ergo cū p
paratione intelliga͡ eēnli
tas ut se ipo ens nō ali
lꝫ mō ꝓpriū nom ē dei eē
litatis et sic intelligūt͡ au
toritates aug͡ et jeronimi

Consequenter que͡ utrū eēn sꝫ q
cōit͡ accipi͡ dicat͡ vnice
vniuoce vl equiuoce et v
dicat phs si quis oīa eā
notet equiuoce nō vniuo
ce intimpabit Vnū ens nō
dr͡ vniuoce de suba et accñ
te ergo multo mag eēn nō
dicet͡ vniuoce de eēn ca
toris et catūe ꝯtra nō pot
accipi ꝓprie aliqua catou
et catūe nec sꝫ genus nec sꝫ a
ideas creature cate et incate
ergo nc vniuoce ꝯtra si dico
q vn dr͡ vniuoce sꝫ analogi
ce lꝫ ꝫ sꝫ prius et posterius fi
ens de suba et accñte ꝯtū
vtiqꝫ est ꝯitas sꝫ analogi
am ꝯmunis nō sit ponens fo
ma vna com sicut in v
niuocis ꝯ cū ponē ꝯparato
aliq vna vnū et bonū q dr͡
sꝫ analogia de deo et catūi
ponit ꝯparacōm quasi omē
bon catū ē ordinabile ad
bon i catū et bon increatū
ē tale ad q omē aliud bo
nū ordinat͡ sic ad eam

cu g° h' nome eeu abstrahat
ab omi gparacoe fignat n ab-
solutissime id quo res z g°
no cit acupe gparacom vna
cu d3 eeu data / et cu d3 eeu
increata / relinq3 g° q n dico3 s
analogia / q3 cc nl eeu
d3 a hijs que hut cc nō ab a°
t b a h° q h cc ab alio / si
milit et a hijs q hut cc in
alio ut subba / et a hijs que
hut cc in alio ut accitia
et quib3 a hijs no intelligat3
eeulitas una / cu telligi3
situdo et gparaco eeulitatis
una cc n nl eeu que h
cc in alio gparacom h et de-
pendencia ab cc nl eeu q
no est in alio sicut subba / q
pte cc nl eeu eius q e ab
alio gparacom et dependencia
h eeule ab cc nl eeu q
no e ab alio sicut cc datu
ab cc increato / cc g° et eeu s
analogia dicat3 de eo et de es-
sencia data et increata / q gce
dedu e dd' g° q eeu n d3 e
quinoce n' cu d3 vniuoce s
analogice / sicut ost' aug' v
de t' / alie eencie sine sube
capiut accitia quib3 in oib
fiat quitacoq3 mutaco dd au
si q cd accide no pot / et ideo
sola e et gmutabil' an gsfec-
to ipm eo / vu eeu vocata
est maxime ac vlissime q
petit q m mutat3 no fuat
ipm cc / et q mutal pot et
i no muto3 pot q fuat u
cc ac p h solu q oio mutal
no pot sicut deus vlissime
d3 cc ex h' g° pz q cc eeu

ue et pricipalit' d3 de deo de e
atius no p posterius et ita a
nalogice / q ad illud q' ob3 q
eeu d3 s ordia absolom
dd' qd' vm e s q eeu d3 de
deo / s3 s q eeu d3 de catua
d3 a dependencia sicut n / ee
dom de catua intellr cc ab
alio q vnao ponit depede
cia ab cc n ab alio q z a t
ctu ita eeu catue dicat eeu
que e ab alio que vnao poit
dependencia ab eeu q n est
ab alia ut dia / et ita por3
vnitas gparacois que facit
analogia no gpte eencie
die s gpte eencie date de
eeu diam q a omnoda de
pendencia est ad illa

Quarto que3 utz nome
eencie sit appabile p°
qd' m' gceno q filr noiat
dm a omnoda absolucone
appabile e psone die vm gct'
d3 eus generas p pre / eb
genitus p filio / eus p cedes
p spu sco g° filr m' q gent'
dicat3 eeu generas p pre
eeu genita p filio a / gste
vij de t' / pr et filius sigilla-
ti dnr sapia de sapia / sicut
eeu de eeu s cu d3 sapia
de sapia / sapia appat3 et sup-
ponit psonas / g° filr eeu
ac d3 cu d3 eeu de eeu / gt
si eeu appriad3 psone / vnao
noie eencie intellig3 h'tu
do nl r's p q poss aliquo
mo iuui modo psonalis /
cu g° noie eencie solu sig-
nificat3 dia eeulitas abo
r' absoluta et s indriam o
moda no eit nome eeue

appabile p°. ¶ Jste i gabio la-
tan | capitat: opis joachim
qt magrm petrum | lubardu
pro eo q dixit i sent. v. d.
q ecn no est appriabil m
ta nc pcedens vbi magr
ponit magr q ecn no est
appriabilis ps aug intencoib
declaraco suffiacent dca e
sup i qone de gnone etna
utz ecnie qt gnare nl
gnari. ¶ Ro ad hc s qsda e
per distictom, dicut q queda
noia sut que sigant diam
ecm p modu abstractu ut
ecn | deitas qda no sigant
p modu concretu sic deus
bonus, queda no sigant
medio mo ut sapia deus
lume et huius dicut go q pa
noia sigant ecm et sup-
ponut p ecn tm vn n st
appabilia psoib | nc capiut
derivacones psonales | im
false nl i cont dz ecn nl
deitas generas nl genita
et hi p absolone sue signifi-
cacionis que e i abstraccone
sa no noia sigat ecm et
i differet supponut ecm sue
psona, et ro hmoz ex i po
mi: adsigcadu hutem ecm
ut deus huti deitate et bonus
huti bonitate hic aut deita-
te et bonitate et hmz psoa
inde z q hi noia ecna sue
i ponib hut capere deriva-
cones psonales | vn bn dz
deus genrat | deus genaz
tria no noia supponut et
appant: psoib | et hi hut ab
usu locucoms scoz n a na
sue i ponib | et s i pom

sua significat abstracte aut
usu scoz accipiuz ut gcto
s p psonis | vn dicut sapiam
et ecnitate generante et gei-
tam vn et de sapia legiz quo
p° genita an omne creatura
¶ Oz quez nos cu hi noia si-
mpi dicut ecnis mus ppe sig
ficet i abstraccone sicut ecn
et deitas vid e q ista magr
sut appabilia psonis qui ec
sencia nl deitas sic n hi m
sapia i abstraccone dz h h
nois deus | go sicut cont dz
sapia gnans sapia genita
ita querent: dicetz deitas ge-
neras deitas genita sine ec
¶ Jte aug i li de fi ad pe
xpm dei filium i vna i trini-
tate pm dm vm crede et
diuinitate eius de na pris na-
tam ee no dubites | ex q go i
lim: q cont dz diuitas no
ta nl genita go filius ecn n
deitas ¶ Jte hyl vm li de t
pdicam9 ex eode omsde gu
genita nam nlit ipse gig
note hinisse nam go cont
dz na generas et genita
no differt mdeo ecn et na
go cont dicez ecn gignens
et genita ¶ Jte si dicatz sic
dt magr i sent. v. d. p lib
q omnes iste locucones st i ppe
et dnr emphatice i i expssum
adsignificacon vitate vnitatis
ecnie i dis psoib vn ita
exponende st diuitas genita
i filius qui e diuitas genita
na gignens i i pr qui est
na genita i filius qui est
i na et sic i ceteris | s s hc ei
de eit ro i dibz ecnalibz sig

cantibz p modu abstractois
que g° Sent. dicet' eeñ ge
nita uel gignens sicut nata uel
unitas uel sapia ¶ et h' m
e supradcam aucte aug. q
imp' de sapia sic eeñ de eeñ
¶ Dz quereret aliqs que similitudo
note p pmm tu dz eeñ de
eeñ tamen ad dicat similitudine
cause orginal cu dz sapia
de sapia g° et cu dz eeñ de
eeñ sigcat' g° eeñ orgo
ad eem ut exponamus ut p
es filius qui eeñ de pre qui
est eeñ ¶ q dd q clama q
a que sut simp nos ut dica
ognim' dice q nos h'q q mo=
du cphensiois huane sigcaus
s. diam eem absolute / et hoc
duobz modis ut quid z h' z sig=
cando eem ut eem / et q est
ut significando eem ut illu
e illa / et p h' nom eius cu
ca significat' eeñ q mo no
e aliquo mo cpabil p' cu
nb sigcat' mo scdo p h' non
eius e cpabil p' unde z q
cu dz eius generans eius ge
nitus q no bn dz eeñ generans
et genita / eius cu dt q e q
c cu pt dice uel ipam na
que e eeñ / uel ipam re no
que e p° / p h' pz r'n° ad
om ¶ ad q dd q illa auctes
aug. sit sapia de sapia sic
eeñ de eeñ dz ad expssione
unitatis sapie pris et filii
sicut et eentie unde cu dz sit
hoc e deo ee q sapere / un
pr et filius simul sut una sap

q una eeñ / et sigillati sapia
de sapia sicut eeñ de eeñ dz
g° expoi sicut expont magr
Sent. i. filius qui e eeñ de
pre qui est eeñ ¶ ad illud no
q q gt duns magros de
abstractis noibz dd q nomi
q s posita sut adsignandu p
modu abstractois diam eem
qda noiant ipam sub forma
absoluta ut eeñ deitas et h'
n rapiunt psonales determinato=
nes ut dica' eeñ uel deitas
generans uel genita / et ro h'q z
q psona et psonal determinato
dz respectiue h' cu noia dun
oio absolute / et ideo no sup=
ad supponend p p° / alia u° no
minant diam eenca sub for
respectiua / ut sap / po cotus
et h'q / po n' dz m r' ad aliqm
actu / eo q est et alicuius et ut
alicuius filr et sapia cotus
alicuius e similitus illa / et dt aim
ad id q ab illa fluit / filr et
sapia et h'q / rone g° r's st
cpabilia psonis et rapiunt
determinacones psonales s'nt
g° noia que significat p mo
du concretu / ut significat i
r' no sut cpabilia psonis ¶
ad illas n' auctoritates i q bz
dz deitas nata et n° gene
rans sine genita dd q emphsa
tice sut et exponede sicut dt
mgr, tu n' caret adtata
impppetate in qua eem locu=
tones qua dica' eeñ gene=
rans uel genita una deitas
potest dice cotute deificatiua
qadm na dicat eem cu qua
sa cotute pductiua / et ita

ɔfigit̃ ĩ utꝫ noĩe vᷓ oĩgis vo-
ne cuiꝰ possent approprĩari ꝑsone
tñ qꝛ ſmo theologicus dꝫ ẽe magis
imiꝰ ꝓpriꝰ ideo huiꝰ locucones
mag̃ erant exponende ꝙ exte-
dede / hic pꝫ declaraco ĩuto
cois magri ĩ li sent̃ ❡ ad id
nõ q̃ quer̃ ut̃o de ꝓtitudine
ꝑsonis cu dꝫ eẽn de eẽn no
tand̃ q̃ hꝰ ꝑpo de notat h̃itu-
dinẽ duplicẽ / vnã oĩgis / a
liam queidẽ q̃ patꝫ cu dꝫ
intellus de ĩro ꝑ hꝰ / m / nõ q̃
ꝗencia sit eẽncie ĩri et int-
telli / filr q̃ ĩrñ sit p̃ncipiu
oĩginale intelli / quãdis vo cu
dꝫ de euangit̃ differunt cu / m /
dꝫ filius de p̃re notat h̃itu-
dinẽ p̃ncipii ul oĩgis cu cu
dꝫ eẽn de eẽn notacõ ꝗencie
vñ s̃ꝫ q̃ filius qui ẽ a p̃re
ꝑt cu eo in eẽn / p̃mus g̃o
dicer̃ eẽn de eẽn nõ tñ po-
tit dici eẽn ꝗuat eẽm / q̃
solñ ibi hꝰ ꝑpo de / nota c̃p
p̃ncipii ul oĩgis / s cũ dꝫ fi-
lius de p̃re ul deus de deo
pot poni deſtraco ꝑsonalis
que ẽt ĩnu oĩgis ↄ nõ solũ
ꝫ nota ꝗencie ut cũ dꝫ eẽn
de eẽn nõ posit poni deſtraco
ꝑsonalis

Cõir quer̃ de hoc noĩe ex-
istencia q̃ iur̃ ĩ mediate
sequitur ad hoc nom eẽn qr̃
an sit nomẽ eẽntiale aut nꝰ
ꝑsonale ad q̃ sit sicut ab
eo q̃ ẽ ẽe eẽn ita ab eo q̃
ẽ existe existencia dꝫ / s ẽe
et existe eẽalit̃ dr̃ de deo
et ideo ẽ deo existe q̃ ẽe g̃o
existencia eẽalit̃ dꝫ de deo
sicut et eẽn ❡ ite ꝑ abstrac
tom dꝫ existencia ad existes

sicut eẽn ad ens / ut̃ꝫ cu
eẽalit̃ dꝫ et absolute s sic
pꝫ ex ꝑdãs nullm tale nomẽ
ẽ appropabile ꝑsonis ❡ ꝗt ꝛic
de sco vic ĩ li de tri ẽt q̃
ipte dꝫ nõ solũ intellr q̃ hẽ
ẽe s et aliunde hꝰ ꝫ ex alio
hẽat ẽe / si g̃o ẽe aliunde
ẽe ex alio nullo mõ ꝗt eẽn
g̃o nullo mõ queit ei existẽ
g̃o nc nom existencie er e
le ❡ ite in intellcu cius q̃
existencia ul existẽ intellr
ro oĩgis vñ existe ꝛ ꝑso
tñ sonat qꝰ ex alio siste /
g̃o siste ex alio hꝰ solũ ꝑt
ꝑ° / existencia est ꝑsonalis
nõ eẽalis ❡ ite ꝗeunt dnr
existencie sicut tres ꝑsone
s nullo mõ ñe dꝫ tres eẽn
s vna eẽn ulnũqꝫ ꝗt q̃
istencia nõ ꝫ significatiũ eẽn
❡ ite quer̃ utrũ hoc nom
ꝑmus dicer̃ ĩ dis qui nom
subẽ ad q̃ sit / nomẽ subẽ
mit ẽe ꝑse nõ ĩ alio s dicẽ
eẽncie magꝭ q̃ ꝛatiue ĩ
finitũ ꝗt ẽe ꝑse ~~nõ ĩ al~~
g̃o ei magꝭ queit noĩaco
subẽ qm̃ ꝛatiũ ❡ ite exis
tencia pot ẽe ex alio s ẽe
alio magꝭ queit ꝛatiuẽ
magꝭ qꝫ queit nomẽ existẽ
cie ꝛatiũ qm̃ deo g̃o de d
ꝓpriꝰ dꝫ nom subẽ qm̃ ex
istencie ❡ ꝗt ꝛic ĩ li de t
incarnã ꝫ sic ꝗsistit ĩ se
nc ꝑ ei inesit nolut ĩ sub
si g̃o nomẽ subẽ s sua ꝑ
rom ex eo dꝫ q̃ substat a
liciu q̃ ei inest / g̃o ꝑpe nom

fube no ꝯt mcate cernac ¶ ite ꝯtr i eode li dms ꝓte atem ꝑsone i ee ꝭ illaꝫ i ne si tu ꝑpendimus no dat subsiste ꝭ existe / lꝫ ꝫ ꝗ va ex alia ſcat ee / et ideo ꝑc rcaus dm existēc qui fube nl subsistēc ¶ Rnd dd ꝭ ſit • i li de t ꝗ nome ex istēc ſigat eem cu ordie origis / vn ꝗ nome ex ſua ſigracōne ꝗntu ad ad ē eem ē ꝗm adaliquid ꝑte ꝗ de clarat ricardus ſic indiſtōne his ꝑsone opus ē ut arbi tror gemina ꝯſidecōne ut ſciamus videlꝫ et quid ſit / et vn ſcat ee / vna ꝯſtat ꝯſidecōne ꝯſtat indiſtinccda rei qualitate / alia no ꝯſtat i i inueſtiganda rei origine adilla ꝑtinet diliget querere quid ſit / cu quibꝫ ꝗ / quid quale / quid ſpale / quid demi ꝫ ꝑu aſſignac no adiſta ꝑtinet ſubtilit i dagac ſꝫ ꝑm quidꝫ / vn ſcat ee a enuet ipo an alude / et ſi a lude ꝑ aſcemet ipo utꝫ ato nl illo nl alio quomꝫ exiſ tedi mo poſſumus au ſub noīe existēc utraꝫ ꝯſidecōꝫ mttere ta illa qua qr ꝗ ē ꝗd ſit de qualꝫ ente / ta illa qua que vn ſcat ee nom existēc ſcti abeo ꝗd ꝗ exiſte in verbo ſiue notari pot ꝗ ꝑtinet ad ꝯſi deracōm qualitatis ſeu ꝯdi cōis rei ꝑ admeta / ex ſꝑom

ꝗ ꝑtinet ad alia ſ ꝯſidecō ne origis / ex ꝗ ꝯ colligi ꝗ media ꝗuat dubio ri eſt exiſ tēcia ꝗ ē plibꝫ ꝯis / et ſit ac cipi ꝯit / et ē existēcia que ē oio i ꝯicabil et ſit ac cipi ꝑsonalit / et ꝑ ꝗ ꝑꝫ rō ad ronces ꝑ obitas ¶ Ad iᵈ no ꝗ ob ꝯio ꝗ i noie existe ac mttlr ro origis ſiue ee ex alio / vn no det ꝯnac ꝗdꝫ ꝯtr ad ꝯſiddcōm origi nal ee ꝑtinet no ſolū ꝗ rere et i nomie origine ee vbi eſt mis ꝑ querere et i nomie ea n ee ꝯ no eſt gnem au / existēcia dꝫ vbi mttlr ee ſuis ꝯ ꝓꝑetate ꝗ / i ꝯicabile no vbi mttlr ee ſuis ꝯ ꝓꝑetati i ꝯicabi li tam vē ꝓꝑiu eſt dic ſbe no ee ab aliqua alia ſuba ſꝫ a ſe ipa / ꝗ vē ꝫ ꝓꝑiu ꝑc origine no ſcti ut pri no ee ab aliqua alia ꝑ a i no mttlr ꝓꝑetas ꝯis / i alto au ꝓꝑetas i ꝯicabil ¶ Ad iᵈ no ꝗ qnr qr ca ꝓꝑius dicat i dis nom existēc ꝗu fube dd ꝗ ſit et pricipalis ita ſi reſpiciamus ꝓꝑetate dictōis i dinis ſicut dt aug ꝯ abuſiue dicē ſuba ꝑ ꝓꝑetas ſubſtandi ibi no ē aliquam ſube accipi / existēcia u ꝑ ꝓꝑetate dictōis dt eem ꝗ ſcita ab uno ex alio / ul ex vno i aliud / et ꝗ ꝯt ꝓꝑe dio ee i quo ē ſilius ſuis eem ex pre / et ſpc ſcus ſuis eem ex utroꝫ ¶ Ad iᵈ no ꝗ ob

q ee ex alio p prius quenit
tatiue dd q ee ex alio e duo-
bz modis | vno mo ee ex alio
de ei9 suba h mo e ee ex a-
lio i dis psonis alio mo ee
ex alio n de ei9 suba quo
datiue sut eedeo n de sua
suba s de no | exp9 no ro
origis put e i dis psonis
ex s9 ro origis put e i ta
tiuis | plus au e ulit ee ex
alio de ei9 suba qm ee ex
alio n de ei9 suba go pplus
nom expdie quenit dis
q datiuis

Omit queq denoie ent
ex ppat au expoedebz
q nom entis significat di
mi ee ut q e et ideo pot
suppone psona ut dicat
ens gnans ens genitg ¶
que go nos possu dia pla
lit | ad q sit de quoaq est
dice q e | e dice qm e ens
et de quibz aiq e dice q sut
e dice q sut entes | s de pre
et filio et spu sto e dice q
sut tres n sut sic dt jo.
qm testim dat i celo pr
verbu et spc go cit dice q
sut entes ¶ Ite aug de dot
tna xpana tres res sut q
i quutabiles st quibz fru
edu s pr vbu et spc scus
si go sut tres res go sut
tres entes | si no dicat q cu
est sit verbu substatiu et
sigcat sba et actu | mo ppe
dia de pre et filio cu sint
vnu i suba sut plalit s
e singlait ¶ gt aug i li

vtutacom u dixi de pre et
filio qui genuit et q gen
it vnu e dd sunt vn su
sicut apte vitas loq dicei
ego et pr vnu sum9 | gt t
h obl | na cu hc verbu su
pple pdicat cu d pr et f
lius sut et sigcat eem u
actu et e plis nu go sig
cta eem plitate go cu d
et filius sut | sigcat q pla
eenae attribuut pri et
filio q e error ¶ Ite symbol
catholice fidei dt q no sut
tres etni s vn9 etn9 n
oipotetes s vn9 oipotes |
h ppt vnitate eenae sign
ficata his noibz etn9 oip
go multo mag s symbolu f
dei negandu e pr et filiu
et spc sto sut tres entes p
significatom eenae p h n
ens ¶ Ite queret aliquis cu
dent dicat pr et filius s
coetni | qr filr no ocadet
sut etni vel entes | qz ur q
hm pr et filius sut coetni
et utq e etnus go sut etn
¶ Ru9 rnit no q i dis p
cu aliqd d noialit et cu d
vbalit sive ptiapalit cu n
dum ee sigcat vbalit n
ptiapalit qmus sit verbu
substatiu vel ptiapm rone
significacois sigcat suban
s rone sigcacois vbal qsu
tat psona | vn cu expte s
poit sigcat plalitas ps
naes ro q qpoit ee de ill
nace hec plalit designae |
nc designa plalit ee ee
s ee supposita que dnr ee

238

ideo dicunt dicitur pater et filius sunt
et sunt entes si ens accipiatur
principaliter / principium non significat
personam sicut et verbum et ideo
ratione significationis persone pluraliter
dicitur principia de personis / iste
significatur nominaliter / significat substantive
significatur adiective cum non significet
substantive non ecenle pure non
modo dicitur implurali sed in singulari / unde
non dicitur quamvis pater sit deus et
filius deus quod sint dii sed deus
et hoc propter unitatem essencie pure
significata / pure autem significatum di-
co ad differentiam quorundam nominum
personalium que preter intellectum essencie
significant unionem vel distinctionem per-
sonarum quale est hoc nomen ex
istencia / unde et grece dicebant
tres existentie et et una ex-
istencia filii secundum quosdam tale est
hoc nomen persona / unde quamvis non
vere dicatur una persona / tamen grece
dicitur tres persone ut autem hoc non
sit infra declarabitur suo lo
co / item tum significatur adiective ve-
lud tum significatur absolute et tum
significatur respective / cum non significatur
respective significatur differentiam et quod
significatur res personarum / et ideo ra-
tione rerum consignificati dicitur pluraliter
de personis / unde dicitur pater et filius
sunt equales similes sunt
coeterni / item tum dicitur adiective
et absolute refert secundum quosdam
quod intelliguntur sine articulo
et quod intelliguntur cum articulo
ut in vulgali li bon li
iuste / tum ergo intelliguntur cum ar-
ticulo adiectiva / absolute
dicuntur in singulari de personis ut

pater et filius sunt eternus bonus
quasi substantiva / non ratione ar-
ticuli cum non intelliguntur sine
articulo eo quod significat in ad
iacencia dicuntur in plurali sicut et sup-
posita plura sunt quibus in iacent
ut dicatur pater et filius sunt eter-
ni sunt boni et si eis obiciatur
pater et filius et spiritus sanctus sunt eterni / ergo
sunt tres eterni vel plures / vel pau-
ciores / sed non plures vel pauco-
res ergo sunt tres eterni quod est contra
symbolum quod dicit non tres eterni
sed unus eternus ad hoc respondent
quod cum dicitur tres eterni / si iste ter-
minus tres teneatur substantive
et eterni adiective concedunt propositionem / si
ergo ut eterni accipiatur substan-
tive / et tres adiective falsa / quem
sunt modum reddunt ad propositionem
quoniam cum que ut hoc nomen entis
dicatur pluraliter de personis distin-
guentes ergo si hoc nomen ens acci-
piatur principaliter dicetur plurali-
ter / si non nominaliter / distinguendum
aut accipitur substantive aut ad-
iective / si substantive / non dicetur
pluraliter sed singulariter / si adiective
aut intelligetur cum articulo et
sine articulo si cum articulo di-
cetur singulariter sin sine articulo
pluraliter / sed quod est quod obiciat pro-
positus cum dicit symbolum quia
lis pater / talis filius / talis spiritus sanctus et post-
modum exponendo subdit eternus
pater eternus filius eternus spiritus sanctus constans
est quod eternus accipitur adiective non
accipitur cum articulo ergo cum seq-
uitur non tres eterni sed unus eternus non
est accipiendum cum articulo nulla
ergo est predicta distinctio de adiectivis

absolutis cum non accipitur. ibi cum
articulo. ¶ Iste cum articulus nota
sit discretionis et distinctionis cum
adiectivum accipitur cum nullo ar-
ticulo, ergo accipietur cum nulla
distinctione cum ergo propter eam
nulla sit distinctio sed propter plures sit
acceptum adiectivum magis stabit
pro plura quam pro eam / cum ergo propter
plures sit pluralitas et propter eam
singularitas / magis debent di-
pluraliter cum accipitur cum ar-
ticulo quam singulariter. ¶ Preterea dicitur ab
aliis quod adiectiva neutri in mas-
culino neutri in feminino debet
accipi in plurali adiectiva dico
absoluta et ut inveniuntur in aucto-
ritate dicunt quod nomen accipitur pro
adverbio / unde illa auctoritas augustini
et consules illis rebus fruendum
est que eterne et incommutabiles
sunt exponunt hoc est eternaliter et
incommutabiliter sunt. ¶ Sed quia cum
adiectiva significent per modum
adiacentium ergo inveniuntur a suppo-
sitis substantivorum quibus inhibentur
si ergo supposita sunt plura et ad
iectivum debet significari pluraliter cum
non dicitur rebus quibus fruendum est
suppositum huius nominis res sit mul-
tiplex ut pater et filius et spiritus sanctus
ergo hoc quod dico eterne et incommuta
biles debet dici pluraliter. ¶ Preterea
propositus inter predictos doctores
tenet viam mediam dicens quod
vocabula non sunt recipienda in
plurali numero in masculino et feminino
cum recipimus cum hiis nominibus pro
re res / et ibi ponitur et ponitur
ad differentiam notandam et confusio-
nem removendam que adnotaturam
eam / quare cum dicitur res eterne ad
differentiam temporalium dicitur et et quod hoc

inscriptura in neminis illud autem
in masculino genere et plurali
quando deum in nominis sed prohibi
et si in eis posset ibi esse ne-
mus scopus / cum neque quam sunt re-
cundi / apostoli illud quod dicit deus in
osee non vocabis me baaly
sed vocabis me vir meus sed
in baaly tamen valere possit
quam vir meus cum propter suspicio-
dia prohibitionem habuit / ex hiis
colligitur ut dicit propositus / quod ex ver-
bis in ordinato pluralis hoc
inveniretur. ¶ Secundum hoc patet solo
obiecta
Contra non non hic de verbis et
titiapius opiniones quidam
sunt qui non concedunt quod verbo
et participia in plurali predicent de
nominibus substantiam / et hii volunt hoc
ex illa auctoritate ego et pater unum
sumus dicit augustinus cum audis unum
liberatis ab arrio / cum audis
sumus liberatis a sabellio / quia
sumus significat pluralitatem personarum
sed hii sumus declaramus dicen-
tes quod verba et participia prin-
cipaliter significant differentiam eorum
rio distinctionem personarum et pro
sideratorum dicat hic augustinus. ¶ Sed
quod hoc sic obicitur pater aliquo est / fi-
lius aliquo est / pater et filius
ergo aliquid vel aliquibus sunt / sed
aliquibus ergo aliquo sed quo non di-
cam / ergo verbum est significat
differentiam eam in plurali numero quod
dimus
Contra quaeritur de hoc nomine quod
est / de quo ego in qui est
misit me ad nos. ¶ Et queruntur
duo /// primo an sit proprie an cum ille
sed quod de ordine istius nominis a
quod primum sic augustinus v. de t

239

...aut abeo q̄ ē sape dr̄ sapia
...ta abeo q̄ ē ee dr̄ eem et
...s magr̄ ē qm ille qui dixit
...amulo meo moy ego sum qui sum
...dices filiis isrl̄ qui est mi
...sit me ad vos / ex quo vlrius q̄
...nom qui ē / ē eenale ¶ ste dr̄
...q ibi de di no si nō de tota
...aut divinitate laudat ad dr̄ c.
...d qui sum et qui ē misit me
...d vos / si s vna pte tpis scribē
...onant / quo audiet qui est
...qui erat et qui venturus ē
...ipotēs / exclr̄ ut q dr̄ de de
...itate et ita q sit eenale ¶ qt
...da pricipalius eoꝝ q̄ dedō
...ur nobiꝫ ē qui est / sicut ipse
...oquens a oraculo moy ait to
...a inse ipo ꝯprehendēs / velut
...da pelagus subē infinitam
...indeterminatam ex quo manife st
...ing q ē eenale / et support
...om ¶ qt ipa lxxiij ecce ego
...d gentes glo filius loq̄ qui
...ipt moy ego sum qui sum ¶ qte
...bitat ꝓpositius si ibi loqm̄
...initas g° moyses potuit dice
...lle qui est pr̄ et filius t s.
...s misit me ad vos / si h g°
...lle qui ē pr̄ ē filius q est
...lm ꝙ dt aug̃ in i de t no
...t tres dii s vnus ē deus
...s pr̄ filium genuit et ideo n̄
...it filius qui pr̄ ē / dz tn̄ q
...r obiaet aliquis / deus ē
...r / deus ē filius / g° qui ē
...r ē filius / medium fuit pli
...r g° ꝯclusio dz sumi pꝑsona
...lit / melius g° i fez qui ē
...r ē filius qm q ē pr̄ esi
...ius ¶ Sc̄do q h nom qui ē
...ot duobꝫ modis ꝯsiderari /

vno mo s q h nom qui ē / ē vrī
ifinitū et h mo ē nome eenā=
le et sit s dam sigrat dictm
eem velut quoddam pelagus sbe
infinite et indeterminate vel pot
ꝯsiderari ut vlatim / et h duobꝫ
modis s ꝓprietate s'monis ind
dom ē / qui ē misit me / aut
s appriatom si ꝯsiderat ꝓpe=
tas s'monis detrat ꝑ subpita
tum ttas q ē eenale / vn ibi dr̄
deus prim moꝫ misit me
et se si dixerit q ē nome ei9
dices qui ē misit me ad vos
si vo ꝯsideratur appriato tc h
nom qui est attribuit filio / sit
et libato suam gmēs que ibi
sigrat / p ut ē vlatim sit in
intellcu suo articlm submctm
rone cuius arctat ad suppone
dm ꝑsonam / et nōquilꝫ s pmsi
lii / articulus in dictiom pinē no
ticiam a portat q appla filio ¶
ad id g° q obiat ꝓpositius pz
Sc̄m° procedit n abhoc noie
qui supto infinite adsupto a
latine ¶ Ad illud no q obz ul=
timo / deus ē pr̄ / deus ē filius /
g° qui ē pr̄ ē filius / dd q n
seq̄ s dz infri g° qd ē pr̄ et
ro est ꝙ qui dicit subam plit
et p ydeptitate cu dr̄ qui est
pr̄ ē filius qm rone articuli
ꝯsigrato gnis masculini Eplit
a ꝑso ydeptitate cu no dr̄ de9
ē pr̄ / deus ē filius / qruis h nō
deus vtbiqꝫ supponat plit cu
vtbiqꝫ sigrat ꝑsona eade sba
eem no ꝑsona / et ideo nemto
dz infri s q ē pr̄ est filius ꝙ
qd dicit ydeptitate eenaie

Q uir quer de ordine hui9
nois qui est adaha noia

ad q dt damas q pmu et pri-
cipale nomen dicitur e qui e ¶ Ite
li ide opt3 rone / ita ens est
pmu intelligibile & ymagina-
bile intellai / li q e p. intelligi-
bile e pa noiabile ens tn tq
opt noiant ipm ee absolutu
qmus different nam ens noiat
hit qui est n9 noiat ut app-
abile enti q e deus / tn rone
infinitat subs designate hc
noie qui / tn rone actualitat
sine eternitatis nl imutabili-
tatis designate p adiectu3
qd significat eem ut actu &
psent uelut i ut sine psti
i mutabili go pmu mt noia
eet qui e ¶ Qt dyo9 in li de di
no pmu nome qrtiut bon vn
pmus declarat nome boni q
entis ¶ Adhuc fuiut qui dicerent
q in via qua qsidd3 deus sic
efficiens pmu eius nome e eo
q intecto efficiencis e adhoc
ut res sit Si nos qside3 ut
finis bon aut e ro finis s
hunt qsiddcom pmu eius
nom est bon ¶ Sz obz cui sic
dt boe9 in li de qso. oia ap-
petunt ee s q appetit3 e inro
ne finis go ens e i roe fi-
nis ¶ Ad q poss dici q ens
si moneat appetitu no mo-
uet n i qm induit rom bo-
ni si ergo n sc3 q ens s se
noiet in rone finis ¶ Sz tn
adhuc obz q ens et qui est
significant i oimoda absolo-
ne go sigfat pt intecom ca-
litatis efficientis nl final
¶ Q precedentia 3 et dd q qui e
simpr e pmu nom / quo ad
nos no pmu nome est nom
bon / diuina n ee pot qsidea
ri sse ut absolute et per qsi-
dd3 ut i finitu pelagus sine
abissus sue ocultitatis & h
ppe sig3 noie qui e / nd tn sicut
simp tactu 3 q qui e / vno mo q
pat3 filio alio md sigfat eem
quod 3 qis t bz psois / ita si rsp
ciat3 suba infinita tn qua
quali q desig3 hoc noie qui
impso hc nom qui e noiat ee
ut dom e / si no rspiciat3 ni
a ratiali que p submtelligi h n
ime qui & e nota distinccione q
at3 filio / Ite pot qsiddri dui
ee ut ca / & sic h qsidea3 i
ne boni / bon ei dt qditom e
fiaetis / vn dt aug q bon9 /
inu9 ¶ Ite boni dt qdicom
finis / vn boe9 dt i li de qso
q oia bom exoptant / q de
claratu 3 simp qone de bo te
bon go dt rom s qui e alph
et o / hc e pncipm & finis / b
nitas n di qi mouit eu ut
faceret creaturas et adhuc ut
eent pticipes sue bonitatis
pa qsidero e por simpr / sa
3 por quo ad nos / da9 go v
tendit q e p9 simpr / dyo9 q
e pus quo ad nos / insinuat q
modu quo3 de deo ee s q s
nificat3 absolute noialit.

C onr que3 de significacone
pnoiali qua designat3
deu ee absolute querunt3 q
duo ¶ p. utr dica eeu hoat
sigfat p pnome ¶ 2o utr p
pnoia mascli ul fei genus

A d pmu sic / cu d3 eo sum q
sum / qsians e q hc pno
e. non sigfcabat moysi ali
qui qsona s diam eem de
se ad ipm loquute / go p pn

go sigtabat et supponebat dica
eam. Contra ipsa no cognoverit
me glo. me viri dum ducti ipsis
hominibz et loquitur de gentibz qui
no attendebant ad eam. ergo hoc
pronome me significat et supponit
eam. Contra pronoia primo significat
substantiam de se loquente. hoc primo sbaz
de qua fit sermo. sed dicta eam pot
loqui de se ad se ipam. et de
ipa quoniam fit sermo ergo pot significari
pronoia prime et hoc et tertie psone.
Contra in li de regulis fidei de
nomine datu a forma dom de
forma tradit a forma quod compo-
sita. tunc omne nomen secundum formam in-
stitucionis datu sit appellative sumo
a forma. unde boecius rebz compositis et
forma consistentibz solus humanus
animus existit qui prout voluit
omnia rebz imposuit ad significandum
sed dicam forma translatum
tradit a forma quoniam quia est datum
ita quodam modo sit in forma
pronoia. ergo nomen ut significat
dicam usiam. nota non significat
substantiam. exponitur ut quod dicta eam
proprius designetur pronoialiter quam
nominaliter. Contra ipsum et pronois
proprio nomine ponitur et etiam significa-
tio psonas ergo pronomen ipsa dz
accipi per primo non pro eam. ergo dicta
eam no significatur nec supponitur per
pronomen. Contra sicut sicut dicitur in
li de regulis fidei omne pronomen
demonstrativum tradit a sua de-
monstratione in dis. sed pronomen
tamen tradit a demonstratione et
relatione cassum et vanum ergo
omne pronomen demonstrativum
cassum est significando dicam

eam. Contra ad hoc et ro quod deus
nec sensu nec intellectu demonstra-
bilis est quod nec sensu nec intellectu
capi potest. omnis autem demonstratio fit
ad sensum vel ad intellectum. Contra di-
citur quod pronoia in masculino et fe-
minino genere substantiva non pos-
sunt supponere dicam eam. in
neutro non genere significat et suppo-
nit eam. non tamen sicut dicitur in li
de regulis fidei quod cum sint prono-
mina demonstrativa et relativa et
possessiva. pronoia demonstrativa
magis in ipsa conveniunt deo quam
relativa. et ro est quod quamvis intellectu
tamen dicta eam loquens de se ut sit
ibi quasi locum demonstratio que
fit ad oculum quod ipsa non est sensibilis
nec sit ibi locum demonstratio ad in-
tellectum intellectum. et ro est quod intellectus
vel notis surgit ex forme percep-
tione qua res intelliguntur esse. quid
vel qualis vel quanta. tunc ergo nulla
nulla forma sit qua intelligatur
de eo quid sit vel qualis ipse
no est demonstrabilis apud intellectum
sed magis per remotionem intelligimus
quid non est. unde nota quod cum introdu-
citur deus loquens de se ut expo-
nitur eo sensu quo fit duplex intellectus
prosopopeia. una que dicitur anto-
pospatos id est humana passio. alia
que dicitur ydiotheos id est dicta proprietas
misericordia. antipospatos est quod verba
datiue ad angelum qui loquebatur
in persona dei quam recitando que
legitur in monte dicta. attribuuntur
datori. primo non attenditur ydio-
theos quod datiue attribuuntur quod
datoris est quod alia verba que
ab angelo proferuntur de solo

deo ita ee intelligu(n)t | hinc p(atet)
q(uod) p(ro)no(m)i(n)a demonstrat(iv)a i(n) s(u)p(er)
di(c)ti(s) de di(vin)is | ad illud q(uo)d q(ua)r(t)o
ob(icitur) d(icen)d(um) q(uod) h(oc) p(ro)nom(en) ego p(otes)t
dic(er)e subam de se loq(ue)nte et h(oc)
mo(do) p(otes)t stare p(ro) d(ivin)a e(ss)e(nti)a | q(ui)a
cu(m) q(ua)l(ibe)t p(erson)a de se loquat(ur) q(ui)cq(ui)d
cu(m) q(ua)l(ibe)t t(ri)b(us) p(er)sonis e(st) e(qua)le
stabit p(ro) p(erson)a qual(ibe)t e(qua)lit(er) | ite(m)
p(otes)t dic(er)e subam de se loq(ue)nte
cu(m) distinc(ti)one | et h(oc) mo(do) accipit(ur)
p(er)sonalit(er) et aliqu(ando) p(ro) p(erson)a p(at)ris
ut ysa(ias) p(er)ult(imo) | nu(m)q(ui)d ego
q(u)i alios parere facio ip(s)e
ste(ri)lis ero | aliq(ua)n(do) p(ro) p(erson)a filii
ysa(ias) l(xiii) ecce ego ad g(e)ntes
glo(rificabo) filius loq(ui)t(ur) aliq(ua)n(do) p(ro) p(erson)a
sp(iritu)s s(ancti) ut mat(thei) iii ecce ego
mitto ang(e)l(u)m meu(m) d(icit) sp(iritu)s s(anctus)
de io(hanne) | ad q(ui)nt(u)m d(icen)d(um) q(uod) ob(icitur) q(uod) h(oc)
p(ro)nom(en) ego p(otes)t dic(er)e subam
de se loq(ue)nte | et h(oc) mo(do) p(otes)t
stare p(ro) d(ivin)a e(ss)e(nti)a q(ui)a quelib(et)
p(erson)a de se loq(ui)t(ur) | q(ui)cq(ui)d au(tem) c(um) t(ri)b(us)
p(er)sonis e(st) e(qua)le | stab(it) p(ro) p(erson)a q(ua)
lib(et) e(qua)lit(er) | ite(m) p(otes)t dic(er)e
subam de se loq(ue)nte cu(m) dis
t(in)c(ti)one et h(oc) mo(do) accipi(tur) p(er)sonalit(er)
et aliq(ua)n(do) p(ro) p(erson)a p(at)ris ut ysa(ias)
p(er)ult(imo) | nu(m)q(ui)d ego q(u)i alios
parere facio ip(s)e ste(ri)lis ero
aliq(ua)n(do) p(ro) p(erson)a filii ysa(ias) l(xiii)
| ad s(ex)t(u)m q(uod) ob(icitur) h(oc) q(uod) no(n) cog
noverunt me | d(icen)d(um) q(uod) me sup-
pon(it) d(ivin)am e(ss)e(nti)am | s(ed) p(otes)t ac
cipi substantive vel adiective | si
substantive accipi(tur) i(n) neutro ge(nere)
si adiective accipi(tur) i(n) masc(ulin)o
et d(icitur) simpl(icite)r h(oc) nom(en) de(us) sit
simplex glo(ria) | me vind(ica)re
| ad s(e)c(un)d(u)m i(ni)ta p(atet) s(olu)t(i)o | q(ui)a d(ivin)a

e(ss)e(nti)a p(otes)t de se loq(ui) et ad ip(s)a(m)
p(otes)t fi(eri) s(er)mo s(ed) illa(ti)o i(n) s(u)p(er)lata
te q(uia) sup(r)a d(i)c(tu)m (est) tam(en) ab
nota distinc(ti)onis sive distinctio
q(ua)m i(n) simat p(ro)no(m)i(n)al(ite)r desig(nat)
i(n) masc(ulin)o et i(n) f(eminin)o g(ene)re | ad q(uar)
tu(m) d(icen)d(um) q(uod) p(ro)no(m)i(n)a s(u)p(er)e signi(fi)cat
subam que e(st) ypostasis in q(ua)
e(st) e(ss)e(nti)a et d(icitur) suba ypostasis
suba disti(nc)ta sive singularis
e(ss)e(nti)a subarum | ideo s(u)p(er)e deno
ua(n)t p(ro)no(m)i(n)al(ite)r s(ed) p(ri)ma int(en)
tio(n)e p(er)tinet ad p(er)sona(m) no(n)
ad e(ss)e(nti)am | q(ui)a g(ener)o d(icitur) ip(su)m nom(en)
p(ro)no(m)i(n)ari cu(m) sig(nificat)o d(ivin)a e(ss)e(nti)a
no(n) intell(igitu)r q(uod) sig(nifica)tur p(ro)prius
p(ro) p(ro)no(m)i(n)a q(uam) p(ro) no(m)i(n)a | d(icitu)r q(uod)
i(n) di(vin)is no(m)i(n)ib(us) deb(e)t intelligi sub
in(n)u(me)ra et simpl(e)x abstract(is)
acc(id)entalib(us) p(ro)p(r)ietatib(us) et for(mis)
| ad e(ss)a no(n) i(n) exc(e)pte opposit(a)
obicitu(r) d(icen)d(um) q(uod) ro(ati)ones dec(er)n(unt)
i(n) q(ua)ntu(m) p(ro)no(m)i(n)al(ite)r designa(n)t
accipi(tur) s(u)p(er)e | iudic(i)is au(tem) n(on) e(st)
accep(ti)o s(u)p(er)a sic dictu(m) e(st) | ad
i(nfinitu)d q(uod) ob(icitur) de demonstratione
d(icen)d(um) q(uod) s(u)p(er)e i(n) di(vin)is no(n) e(st) accip(ien)
(d)a demonstrat(i)o n(on) ad
se(nsu)m n(on) ad intellec(tu)m | s(ed) s(i)c(u)t
d(icitur) i(n) li(bro) de re fidei | dicat(ur) q(uod)
demonstrat(i)o fit ad fide(m)

Item no(tan)d(u)m h(oc) q(ua)e(ritur) de p(ro)no-
mi(ni)b(us) possessivis m(e)us pos
sint accipi ad sig(nifica)tione(m)
d(ivin)e e(ss)e(nti)e | ad q(uod) s(ci)e(ndum) ysa(ias)
i(n) solepnitates v(est)ras odivi(t)
a(n)i(m)a mea | et g(ener)at(io) e(st) q(uod) a(nima)
mea cu(m) d(icitu)r aliud ibi n(on) si(gnificat)
e(ss)e(nti)am d(ivin)am | q(ui)a nom(en) pos
sessivu(m) designat d(ivin)am e(ss)e(nti)am
| e(ss)e i(n) aliis locis plurib(us)

facian(us) h(om)i(n)em ad y(m)a(gi)n(em) et s(imilitudi)-
n(em) n(ost)ra(m) ¶ g(e)n(iti)u(us) possessiuu(m) notat
d(omi)niu(m) possidentis ad possessu(m)
s(ecundu)m e(ss)e(ntia)m s(ed) in di(uin)is nullo mo(do) est
accipe d(omi)niu(m) s(ecundu)m e(ss)e(nti)am / (er)go n(ull)o
mo(do) est accipe possessiuu(m) ¶ R(espondeo)
q(uod) d(icitu)r in li(bro) de regulis fidei / p(ro)-
no(m)i(n)a possessiua p(ro)p(ter) maxi(m)a(m) i(n)
p(ro)p(ri)etate d(icu)nt(ur) i(n) di(uin)is / t(ame)n s(ed) q(uo)d de(us)
im(pro)p(ri)etatis / maxi(m)e n(on) imp(ro)p(ri)e
d(icu)nt(ur) de e(ss)e(nti)a u(e)l s(ecundu)m ut ip(s)a i(n) p(ro)-
le(?) p(er)sonalitates n(ost)ras o(mn)i(a) m(e)a i(n) p(ro)p(ri)is-
sime po(n)u(n)t(ur) mea nulla n(on) est
d(omi)na i(n)t(er) a(n)i(m)a(m) d(e)i et d(omi)n(u)m a(n)i(m)a
n(on) dei est ip(s)a uoluntas que
(est) ip(s)e deus / im(m)o n(on) i(n) p(ro)p(ri)e di-
cu(n)tur cu(m) dicantur de p(er)so(n)a u(e)l p(er)sone
i(n)t(er) quas n(on) (est) d(omi)na sub(st)a-
(n)tialis c(om)munis p(er)sonalitatis ut
cu(m) d(icitu)r m(at)h(e)i iij hic (est) filius meus
dilectus / et q(ua)n(do) dico meus in
sinuat(ur) d(icitu)r g(e)n(er)ationis p(ro)p(ri)etate
im(m)i(n)ime n(on) imp(ro)p(ri)e d(icu)nt(ur) cu(m) di-
cu(n)tur de e(ss)e(nti)a siue de p(er)sona r(espectu)
cr(e)ature q(uia) (con)tingit duob(us) mod(is)
aliq(ua)n(do) ut notet(ur) auctoritas
gubernatoris u(e)l cr(e)atoris ut i(oh)an(nis) xvij(?)
o(mn)ia mea tua sunt / mea (est) t(er)-
ra et(c). aliq(ua)n(do) ut notet(ur) g(rati)a
recreatoris ut in lu(ce) ix. filii mei
meam sunt incubili
[D]omi(n)i que(ritur) utru(m) dica(n)t(ur) e(ss)e(nti)a p(ost)q(uam)
sit significat(ur) p(er) p(ro)no(m)i(n)a
masculini g(e)n(er)is et feminini
substantiuata / et p(ro)b(atu)r q(uod) n(on) q(uia) si
posset / t(un)c e(ss)et u(er)a illa q(uonia)m (est)
p(ate)r (est) filius / q(uod) e(ss)et h(er)eticu(m) di-
c(er)e s(ed) q(uod) possit u(er)u(m) q(uia) s(em)p(er) i(d)
ip(s)e (com)placeat t(ibi) d(omi)ne / glo(ria) t(ibi) u(n)i
deo s(ed) iste t(ri)num un(um) deo sup-
ponit p(ro) e(ss)e(nti)a / s(ed) (er)go h(oc) p(ro)nom(en)
tibi supponit p(ro) e(ss)e(nti)a ¶ (Con)tra sup(ra)
ide(m) glo(ria) tibi t(ri)nitati (er)go p(ro)nome(n)
tibi supponit p(ro) t(ri)n(itate) et ita iste
due glo(sse) (con)tradicu(n)t ¶ (Con)tra in exo(do)
q(ui) (est) misit me ad uos u(bi) d(icitu)r
q(ui)d(am) multo d(e)us q(ui) u(er)e (est) nomine
e(ss)e(nti)a(m) tenuit et ita iste t(er)min(us)
qui (est) supponit p(ro) e(ss)e(nti)a ¶ (Con)tra exo(di)
iij ego su(m) q(ui) su(m) / aut suppo(nit)
e(ss)e(nti)a / aut p(er)sona / s(ed) n(on) p(er)sona
q(uia) qua r(ati)one una ea r(ati)one q(uae)li(bet)
(er)go e(ss)e(nti)a ¶ (Con)tra moy(ses) p(er) hanc uoce(m)
ego su(m) q(ui) su(m) n(on) intelligebat
aliq(ua)m p(er)sona(m) s(ed) solu(m) intellige-
bat e(ss)e(nti)am (er)go h(oc) p(ro)nome(n) ego
supponit ibi p(ro) e(ss)e(nti)a ¶ (Con)tra n(on) d(icitu)r
deus (est) et ille (est) t(ri)nitas et (con)stat
q(uod) h(ic) r(e)lat(iuu)m ille supponit p(ro)
e(ss)e(nti)a / eade(m) r(ati)one h(oc) p(ro)nom(en) q(ui)
supponit p(ro) e(ss)e(nti)a ¶ (Con)tra sit salus
illi decus atq(ue) uotus qui sup(er)
to(n)s / re(gnat) / ca(n)to / trinu(m) una (trium) (?)
n(us) et un(us) u(bi) p(atet) dici q(uod) h(oc) p(ro)no(men)
illi et h(oc) nome(n) qui supponat
p(ro) p(er)sona q(uia) nulla p(er)sona (est) t(ri)na
et una / n(on) pot(est) dici q(uod) supponat
p(ro) t(rib)us p(er)sonis simul / q(uia) s(ed) h(oc) e(ss)et
u(er)a aliq(ui)s (est) trinitas (er)go r(e)linq(uitu)r
q(uod) supponit solu(m) p(ro) e(ss)e(nti)a ¶ It(em)
p(ro)nom(en) masculi(ni) g(e)n(er)is et p(ro)nom(en)
neutri n(on) differunt n(isi) i(n) (con)sig-
nificatione p(er)sonis / s(ed) in di(uin)is n(on)
(est) p(er)sonis (er)go i(n) di(uin)is equipollet
s(ed) p(ro)nom(en) neutri pot(est) suppone(re)
p(ro) e(ss)e(nti)a (er)go et p(ro)nom(en) masculi(num) ¶
(Con)tra d(icitu)r q(uod) p(ro)p(ter) distinctione(m) q(uam) i(m)-
portant p(ro)no(m)i(n)a i(n) masculo et
i(n) fe(m)i(ni)o substantiuata n(on) h(abe)nt
designar(e) e(ss)e(nti)am u(e)l suppone(re)
s(ed) solu(m) i(n) neut(r)o ¶ Ad p(ri)mu(m) (er)go
dicunt q(uod) h(oc) p(ro)nom(en) tibi te(n)et(ur) p(ro)
t(ri)nitate et te(n)et(ur) adiectiue / u(n)de
subintelligit(ur) t(ri)nitati ad t(ri)nitate(m)

n. sit sermo quod non pro pronomen huius ubi
complaceat que exigit pluralitatem
et sic non usque quod apparet dicitur tibi vi-
m deo / quia sic dicto unum non sit
ubi nisi unitatem forme cum ibi
sit pluralitas suppositorum ¶ Ad se-
cundum dicendum quod iste terminus qui est sup-
pro persona / nec aliter dicitur nomen eccen-
tie et propter hoc verbum est quod eccen
significat / sed eam non significat ut in eccen
sed in persona sed cum dicitur ego sum qui
sum / hoc pronomen ego supponit pro persona
scilicet pro filio dei sicut dicit glossa super
illud ysaie lxv. ecce ego adge-
tes glossa / filius loquitur qui dixit
moysi / ego sum qui sum / magis
tamen supponit pro filio dei quam pro
alia persona / quia ubi agitur de
liberatione humani generis / que facta
est auctoritate et ministerio filii dei
et moyses magis intellexit de fi-
lio dei quam de alia persona qui
dominus est et descendi liberare eos.
sicut in daniele ubi dicitur filius hominis ve-
niebat et usque ad antiquum dierum
pervenit intellexit quod antiquus dierum
est pater / per hoc quod dicitur dedit ei po-
testatem et honorem etc. ¶ Ad tertio
obiectum dicendum quod non est simile de relati-
vo pronomine et demonstrativo
quia relativum trahit suam sup-
positionem a suo antecedente / unde si ab
supponit pro eccen et relativum pro eccen
sed pronomen demonstrativum sub-
stantivatum et portat distinctionem
et rationalitatem non in substanti-
natum ut dicunt grammatici sed de
rationalia et propter distinctionem quam
et portat non potest supponere
pro eccen ¶ Ad quartum dicendum quod cum dicitur
sit salus illi etc. / hoc pronomen il-
li tenetur adiective et substantive

hoc pronomen deo et sit sunt supp
pro eccen unde non dicitur / ego deus / tu
deus / ego deus / ille deus ¶ Ad obiec-
tio obiectum dicimus quod neutrum genus
non tantum differt a masculo in supposi-
tione sed tantum in consignificatione rationali-
tatis et distinctionis que importat
pro masculinum non pro neutrum in con-
significatione tamen distinctionis et rationa-
litatis consistit personalitas et
propter hoc dicitur iste est suppositum tantum
¶ Sed obiectum constat quod divina eccen est
rationalis et distinguibilis rea
intellectu cui quod non distincto pluribus
illa predicatur de pluribus eccenays
quod distincta ab alia eccen ergo non
distinctio nec rationalitas nec illa
simpliciter insimul in predicat quin
possit divina eccen demonstrari
per hoc pronomen iste ¶ Ad hoc potest
dici quod divina eccen distincta est ut
sed non ut ypostasis / sed hoc pronomen
iste importat distinctionem sub-
sistentie et propter hoc non potest demon-
strare eccen divinam nec plane
potest dici quod hoc pronomen iste du-
plicem distinctionem exigit scilicet di-
stinctionem singularitatis et distinctionem
incommunicabilitatis / prima non sit
divina eccen sed secunda est non communicab-
lis aliis personis et propter hoc non
potest demonstrari per hoc pronomen iste
¶ Inquisitio de nominibus significantibus
primum eccen absolute sequitur
ordine ad dictum inquirendum
est de nomine operationis quod est hoc no-
men deus cuius modum ¶ primo de
eius significatione ¶ secundo de eius
consignificatione ¶ tertio de eius sup-
positione

Quantum ad primum notandum sic
quod hoc nomen deus accipitur

alit' cu accipi³ e\[ni\]alit' p deo
ut imp'us cauit deus celu
adoptiue cu accipi³ p sas
o q sut i pticipacone diui
atis et hc ul' i pticipacone
no° ps q d³ moy' ɔstitui te dm
pharaonis exo vii et xxiii dijs
no detrahes ul' i pticipacone
sp'iue ut i ps ego dixi dii es
tis q exponit d'9 go p ul' i
pticipacone be'l vn deus deos
vi9 locutus z nuncupatiue ut
cu hc nom deus attribui³ hijs
qi no sut dii pticipacone dei
tatis ut ydolis ul' demonijs
ps oms dii gencii demonia
qrmd³ q duo ¶ p° ut8 hc nom
deus dicat³ equiuoce ul' vni
uoce cu accipi³ nali' adoptiue
nuncupatiue ¶ s'cdo ut8 hc nome
deus s q accipi³ nalit' sit nom
pacoms

Ad p'mi ob² sit ɔstans e
q deitas forma e nllo
mo ɔicabil' catē nom go sig
ncans hmōi dītate s hmōi rom
est i ɔicabile catiuo si go
hc nom deus e tale sigcans
hmōi dītate go e i ɔica
bile catiuo si go dicat³ de ca
lia dicet³ equiuoce ¶ Ipte cu
hc nom deus accipi³ nalit
sigcat i catiu subam i qm
sic9 cu accipi³ adoptiue sig
cat catiu subam pticipa
ntalis cu d³ nuncupatiue sig
cat ydolu q e ɔfictio false opi
nois s de hijs no accipi³ oio
vo vna mo penitus diuisa go
equiuoce ¶ ut bou cu accipi³
nalit' de deo et cu accipit³
p pticipacom de cata n d³ e

quiuoce s s analogia go hc nom
deus cu accipi³ nalit' et cu ac
cipi³ p pticipacom no d³ eq
uoce ¶ Ipte hc nome btitudo d³
s vitate de etna glia s erro
re hi nom attributu e delec
tacoibz que sut i voluptate
ab epicureis ul' epulonis q
e in istis et hui9 n° tu nom
btitudis equiuocatu e cu ac
ceptu e p btitudine vā et cu
acceptu e p btitudine nuncu
pata go filr hi nome deus
no accipi³ equiuoce cu accipi³
p vo deo et cu accipi³ nuncupa
tiue p ydolo ¶ Ipte ro vni9 i
tencoms btitudis q e status
om bono8 ɔgregacone pfcus
cu accipi³ ne p etna glia et
cu accipi³ nuncupatiue p vo
luptate facit q nome btitu
dis no d³ equiuoce de glia
et voluptate go silr ro inte
cois vna vni9 nois deus
que e res oipotens que acci
pi³ a fideli cu ɔfitet³ dm vm
et ab ydolat cu ɔfitet³ dm
ydolu vtq³ n accipit re oi
potete sine fidelis de deo vo
sine ydolatra de ydolo go hi
intecō vna s res oipotetes
faciet q no dice³ equiuoce hi
nom deus cu accipit³ nalit'
et cu accipi³ nuncupatiue ¶ Ipte
ide e oio res oipes qd deus
s gentiis credit ydolu ee
re oipotete go credit ydolu
ee deu vm ¶ Ipte i fidelis d'
ydolu e deus fidel negat
ydolu ee deu ɔdicut sic q ydo
ydolat et fidelis itaq vni9
affirmat ali9 negat s n ee

qt dicto vba n ly nom deus u
trinq accipet in eade sigficacoe
n n eet qd dicto n accipet i
eade sigficacone / in eade go
sigficacone affmat infidelis
in qua negat fidelis s; ille
accipit p deo uo s. fidelis go
et infidelis affmat ydolu ee
vm deu no go equiuoce ¶ Ite
cu dr ydolat ydolu e deus
aut dr vm aut flm / si dicit
vm go no errat adeo dicet
ydolu ee dm / si flm / s; si hc
nome deus accipi incapa
tiue / no e h flm ydolu e
deus go in eade sigficacone
accipi ab ydolat et fideli go
no equiuoce ¶ Ite quer utrz
pdta dio sit dep adcors uni
ca et si sut qui dicat dii uel
ti siue in celo siue in tra et si
quid multi dii / nob aut vnus
e deus / ibi / glo deus dr trib;
modis / subestatiue deus trinitas
adoptiue sci qui p gram ad
optonis dii sut / incaptiue
demones et idola qui noncupa
ti tm dii sut no na nc pti
cipatone deitatis / quer go
utrz h dio sit noīs in sigfica
tones ad q dispputatur z ¶
Ite quer et singulas accep
tones s; q hc nom deus acci
pi naliter uel substatiue vtrm
sit que uel pprio et cu hc no
deus no sit multiplicabile
no sicut dr deut vi audi
isrl mandata uite deus tui
deus vnus z / cu hc no deus
nome pprm ¶ Qr go dauid deus
que no sigficat et i vnaq
q psonarum i ypostasim o
dinatur padm ho ¶ Item

que de hc noie deus s q
mit adoptatiue utrz angeli
nocandi sut dii sicut hoies
sci / ad qd e id i cor viij
p id nobis vnus q deus
no s q i debeat sic / si
q i diuinis eloquiis rpi
angeli dicant dii / ea ui
tissimu ca scorit ne ab
minibz putaret colendi
hoies ad hc declmare i
sermau religiosis q gce
d angelis exhiberet q
d deus deorum et rex ma
sup oes deos no n de
accipi cu go nichil de
fas dice pt hijs id qd
nemin i eloquiis diu
pprio go angeli n debe
dici dii ¶ qt angeli mai
in pticipacone diuinitatis
hoies / vn hoibz fas ma
nu pmiu pmitti / equ
litas angelorum si go dii
cu sat rone pticipacionis
diuinitatis / go angeli ma
debent dici dii q sci ¶ Q
dam ij sup id spes qu
glo qui angeli sut dii
filii dei ¶ Ite que de hc
mine deus s q dr incapa
tiue / ita cu dr ydolat y
lude deus hc nome dei
hc aliquam sigficacom au
q eande sigficacom qm
catholicus cu dr trinitas e
deus aut alia / si aliam /
s illa sigficacom qt ydol
go h dic vba / ydolu e d
si eande / s; i hac trinit
est deus accipi hc nome

deus naturaliter et substantive non quo
nuncupative. Item quero quid
subsistit sub hoc intencione ydolum
unde dicit apostolus i cor viij ydolum
nichil est in mundo et quod nullus
est deus nisi unus quo intelligitur quod
nichil subsistit sub hoc nomine quod est
ydolum si non exponatur sicut
ibi exponitur in glosa nichil est ydolum
in mundo id est inter creaturas mun-
di quia tamen materia formetur non
naturaliter. Unde ibi dicitur numquam deus
formavit sed stulticia hominum for-
mam dedit. Et quod non sit factum per verbum natura-
liter quecumque sunt in eternis facta
sunt per verbum sed forma hominis
in ydolo non est facta per verbum
vel quod dicitur consequitur quod magister quod adeo
est sed forma hominis que est per nunc
per figuracionem aliquid
quod est adeo est per verbum aliquid
quod est ydolum. Secundo notandum
quod quidam circa hec diversa disputant
positivum dicitur quod hoc nomen
deus penitus idem significat cum ac-
cipitur naturaliter cum accipitur adop-
tive cum accipitur nuncupative
sed non significatur diversa natura cum hoc
nomen deus dicitur de trinitate vel
de viro sancto vel de ydolo sed tamen
differentur est attributo natura cum
dicitur trinitas est deus hic signi-
ficatur natura attributa ei quod propria est
ei. Cum dicitur de viro sancto deus vel
dii attribuitur divina natura non ei
vel propria est sed ei communicata per graciam et
est sine participacione. Cum non
dicitur ab ydolatra ydolum est deus
significatur et divina natura sed attribu-
ta rei cui significatio sua non competit

nec per ydoptitate nec per participacionem
et ideo simpliciter falsa est propositio. Et
si obicitur quod ydolatra nec nominat de
divina natura nec de deo non et non signi-
ficat nisi quod intelligitur nec et significare
intendit cum quo dicit ydolum est
deus non significat divinam naturam. Et hic
videtur propositum distinguen-
do inter intelligente et ignora-
te intelligente in rei significacione
ex quod intendit significare significat
ignorans non multipliciter est et
non ignorans qui credit se igno-
rare et est ignorans qui cre-
dit se intelligere in ignorante
qui credit se ignorare distingui-
tur sicut non vult intendat dicere quod
locucio significat quamvis non intelli-
gat sicut mulier cantans psal-
terium vel non intendat tamen va-
pstre ut puer qui non ad inte-
dit nisi ut proferat verba et preter
tamen ignorans enunciat in
non intellectu dicit et hic non sicut sonus co
utatur tamquam organo ut in asi-
na balaam. Item in ignora-
te qui credit se intelligere distin-
guitur vel natura sicut vult intellectum
ad aliquid specialiter referat vel
non si specialiter ad aliquid re-
ferat illud dicat sed tamen loco
illius non significat verbi gratia si iste
putet quod hoc vocabulum sortes
idem significet quod hoc nomen sacerdos
et dicat iste est sacerdos dico quod
dicit verum de sorte non tamen pro
illud significat si non non retorqueat
intellectum specialiter ad aliquid
te dicit quod locucio significat sed non
credat se illud enunciare. Sic
sic de ydolatra videtur quod dicit

ydolu3 deus | et putat | hoc nomen
deus significat ydolum si retorqueat
intellectum suum ad ipsum. Et qui est
ydolum dicat nec enunciat quod esse
ydolum. Pro quo tu illud non significat
si non retorqueat ad aliquid
et enunciat quod loquens significat se
ydolum esse deum | licet non credat
se illud enunciare. Si hoc ergo ydo-
lata putat se verum dicere et tunc
intelligit quod est quod significat hoc nomen
deus | verum autem verum dicat et
sicut declarabitur. Quidlibet videtur esse
illud intellectus altissiodorensis dispositi-
onis sit. Quidam sunt qui per creatu-
ras cognoverunt deum | sed qui
non sicut deum glorificaverunt
aut gratias egerunt | ideo ob-
scuratum est insipiens cor eorum
et stulti facti sunt ita ut similarent
quod contra creatorem sunt creatori. De
istis verum est quod isti credebant
de ydolo ipsum esse deum quibus
poterant cogitare de vero deo
quem prius cognoverant sicut
multi sunt suspicati | felicem | mel.
Fuerunt autem alii qui numquam
cognoverunt deum qui ydola
sua credunt esse ominpotentia et posse
iuvare in omni articulo | talis gen-
tilis non credit ydolum esse deum
quia nec cogitat de deo | sed hoc ergo
dicitur quod secundum argumentum non valet iste
gentilis credit ydolum esse
rem omnipotentem | ergo credit ydolum
esse deum | licet enim valet idem sit
res omnipotens quod deus tamen secundum
modos res omnipotens potest trahi ad
suppositum per aliquo ad quod suppo-
nendum non potest trahi sub dicto suo
ut si aliquis cogitet rationali-
tate in brunello constat quod ipse
cogitat de asino rationali et

ita non credit gentilis credit ydolum
esse rem omnipotentem ergo credit
ydolum esse deum et est ibi falla-
cia consequentis, etiam simplicior adhuc solus secundum
hanc secundum modum aliquem rationale cum ver-
bo cogitandi simplicior est ad hoc
dictum hoc | ita secundum modum res omnipo-
tens cum verbo credendi simpli-
citer et adhuc tamen deus | eodem modo
dicitur quod secundum argumentum non valet | gentilis
credit ydolum habere divinitatem
ergo credit ydolum esse deum. Alii
tamen aliquis tenentes mediam viam
dicunt tamen hoc nomen deus accipi-
tur | adoptative | nuncupative
non penitus idem significat nec se-
cundum eandem rationem sed in quantum
rationem huius nominis deus quod est
unum simplicia et solo quod est
sed principium et causa accipitur
alia ratione | ita omni simpliciter
principium et causa omni quod est unum
soli unitate non sed quo quando
rationem quod accipitur denotatione
aliqua et praecise | videlicet quod per a-
liqua res superior hominem venerandam
dicitur per prius et posterius hoc nomen
deus tamen res veneranda super
hominem aut est veneranda secundum veri-
tate aut secundum falsam opinionem |
secundum falsam opinionem sic acci-
pitur nuncupative et non sine
unitas in re ut cum dicitur ydolum
deus | si vero non est venera-
res secundum veritatem aut quod est ve-
neranda veneratione latrie
ut veneratur veneranda excepte
per se velut principium et ca-
usa | et hoc modo hoc nomen deus
accipitur naturaliter et substantive
ut cum dicitur trinitas est deus | vel
est veneranda veneratione dulie
sive ex alio et propter aliud sicut

modum accipitur adoptive ut cum
dicitur de sanctis quod sunt dii per gratiam
non autem per naturam. Ad primum
ergo patet responsio. quoniam secundum quod hoc nomen
deus accipitur in ratione propria signi-
ficat formam incommunicabilem ea-
tenus secundum rem quem dicitur per prius
et posterius sive magis secundum simpliciter et
secundum quid et similis est responsio ad secundum.
Ad ea vero que in parte opposita
obiciuntur concedendum est secundum distinctionem
predictam. Ad illud vero quod queritur
utrum sit dicto nominis significatio-
nes / dicendum quod ea nomina que se habent
per prius et posterius et simpliciter
et secundum quid / secundum prius et simpliciter dicuntur
substantive / secundum posterius dicitur adop-
tive / secundum id quod est secundum quid / nuncupa-
tive. Ad illud quod queritur cum hoc
nomen deus accipitur substantive
et quando nuncupative dicendum quod loquen-
do proprie nunc est quando nunc proprie quod
tantum nunc id quod subest sive dicta-
na nunc est quando nunc proprie sit
per excepcionibus non quod aliquid
sit de uno / aliquid de altero / ita
in principium adsignatum quod
est unum solum quod proprium est, sed non
principium ad supposita quod sunt
tres persone quarum quelibet est. Ad
illud quod querit cum hoc nomen
deus accipitur adoptive utrum
conveniat angelis / dicendum quod non
negatur in predicta auctoritate quod
angeli non debeant vocari dii
sed quare in dubio ponit utrum in
scriptura inveniatur / et subiungat
conditionem si in scriptura non inve-
niretur reddit rationem quare dicta.
Notandum tamen quod alia ratione
dicuntur dii alia ratione homines

alia homines adoptantur ut sint
in conformitate nature ad deum / ratione
humane nature assumpte a Christo et ideo
in hac ratione non convenit angelis.
Ad quartum quod obicitur cum hoc nomen deus
accipitur nuncupative ut cum dicitur ydo-
lum est deus patet responsio / quia hoc no-
men deus accipitur pro deo non in
ratione propria ab ydolatra accipi-
tur in ratione qua pro re super homines
veneranda / et tunc quocumque modo
accipietur falsa est locutio quia nec
ydolum est deus sub ratione propria nec
ydolum est res super homines ve-
neranda. Ad ultimum vero quod querit
quid ponatur per intentionem huius
nominis ydolum cum dicatur ydolum
nichil est in mundo / dicendum quod exponitur
in glossa uno modo / ydolum nichil est in
mundo id est inter creaturas mundi et
hoc dicitur intelligi ad [illegible] quia numquam ydo-
li deus creavit / nec formavit quan-
tum ad formam que est in persona [illegible]
tunc ad eo est et aliquid sed secundum de
formam in ipsa in mente ydolatre
tunc est dignitas quedam existi-
mata in ydolo, et hoc secundum formam ydo-
li in quantum ydolum / et hoc nichil est
sicut dicitur ipsa [illegible] esse nos [illegible]
[illegible] et opus [illegible] quod
non est / alio modo ydolum nichil est in
mundo id est id quod existimabatur
ab ydolatris ydolum esse nichil est
quod existimabat in ydolum esse
[illegible] composita ex similitudine [illegible]
et [illegible] / sicut quod dicitur in
[illegible] similitudine [illegible] et sequitur
[illegible] in est [illegible] modo [illegible] / ter-
tio modo ydolum nichil est in mundo
id est nullius rei que sit in mundo
similitudo / secundum quod sit differentia in lege

exo · xx · et deut · v · vel ydolu
et filitudine | qz filitudo accipi-
ebat q re ofigata adimita-
tem aliq rei mundane in ho
vel arietis ydolu e reb ofiga-
ta adimitatem solu huano
ofictore sicut si aliquis o-
figeret chimam ex capite leo
nis et medio capre et cauda
serpentis | quarto mo poss dici
ydolu nichil z e mundo q p
sit obesse et pdesse ipsa vel
bene qz aut male si potest
facite
Nom quer de hc noie deus
si q accipi substative vel
nalit utrm sit nom opa-
tois q expsse dt jo dam | vn
dt q h nom dei e theos i
deus q dz vel ab eo q e the-
yn | q e currere et fonere v-
niusa vel abethym q e ar-
dens | de q n ofumes e ez
maliaa vel atheaste i ogsi
derando oia nlla n eu la
tent | et postmodu subdit
q e nome opacois | qt abo
deus et do q nome e nre m
e potestatis | eu go sit non
me no go e nome opacois
Contra si hc nome deus e
nom opacois go dz p hitu-
dine ad datam sicut hc m
tator | go no debet poni i
alia dria noiacois nom
opacois et nome hitudis
Contra si hc nome deus abeo
q e currere vel fone dz qz dis
crit p oia et fovet oia vel
abeo q videt oia | vel abeo
q ofumit malu h hce op
acones dnr i hitudine ad

catura | vl ling q q e nom
hitudis | Contra tu fone sit
tus bos unde actus sapie
tine no actq bo ptatis | b
tas au appat spm sco | s
pia filio | potestas pri m
nom deus rone cui q
tis appatu pri | rone alti
appatu filio | rone trae ag
tu spm sco | Secundo nom
tois dz duob modis vnc
mo nome e poitu ab op
ne | alio mo nome sigcat
pacom p mo dt da q hc
deus e nome opacois |
i positu e et sumptu abop
tone fouendi videdi vel
sumedi | p quas opacon
tatua mundi cognosci
pitna actus eius et diui
go mo ne e nom opacoi
mo sigcat ipam actm n
e qntu hiq et ad illa sigca
da i positu e | qntu go
iqud a quo i po dz ada
nome opacois | qm ad i
oi e po dt ambros q e
nome ne | et p hc solut
pm et ex h | na hc nom
tator et i po ab opaco
dacons et sigcat dacom
inca dante | et ideo nome
e hitudis | Ad tcm dd q
paco dei pot ofiderari
h pom sine hitu et h actu
h pom et hitu dz nulli op
to sive fouedi sive vided
sive ofumedi h q ab opacone
poni hoc nom de q | h act
no nulli opaco aqua i
h nome dator | et ideo ista

nome z lritudis ad creaturam/ no
l hoc nome deus p̄ e opaco
ei qua agit τ e opaco qua
efficit opacom τ sole luce z o-
paco qua agit τ hec z in sole
illuiacē e opaco qua efficit
in spirito susceptibili/ nomē
ō opacōis in qua deus a-
git e hec nome deus/ nc hig
opaco d3 τ lritudine ad effcm
tu hec nō debet intelligi ille
opacones a qua hec nom deus
ponit3 velut luce q n d3 τ
pacone ad d illustrat nl
illuiatu/ nom nō opacōne
qua ageo efficit racio ponit
tudine ad effcm sicut si di
d3 sol lucens τ illuiator/ lu-
cens d3 r actōis absolute
qua agit illuminator nō ab
pacone qua efficit/ lucens
absolute/ illuiator τ lritudie/
ta hec nome deus sine incp-
e3 sonens τ d3 absolute s3
ator d3 τ lritudine/ h' au
debent intelligi in quantu dicit
dbū τ ca et n actu τ effcū
ad ultima qd' gr3 ut3 sit
opabile dico q n s3 opabile
d n signat has opacones
abstracte opacoib3 τ ponit3
p̄ ne
Nom quo3 de qsideracone
[illegible] nois deus/ et hec qu-
t ad [illegible] nu singulare et plu
rale/ quto ad signacom pla
e gr3 an hec nome deus iqu
d3 substantive possit dici
pluralit3. gr go p̄ ut3 poss
ia dē plres du/ ad q sit
de e deus q lrius dicam nā3
plres sut lrites dicam nā3

s3 tres psone. ste go a d nos
lrius τ plus dicit deus et hebe
us hec helohim q interptat3 du
nl iudices sicut lr3 ij. de i. l.
sent. go veritas hebrayca pdicat
plres deos. ste deus e nom
opacōnis in dcm g/ s3 opaco
dei designat3 plalit' gē in
faciamus ho. ad yma et acto n
minat3 s3 psonas. go silr potim9
dice plres deos. ste forma
hig tri deus que respicit ee d
nn pot significare plalit' p h' in
dic tu d3 tres sut p. dic. ste
supposita hig tri deus potest
significare plalit' q supponit p pso
nas go tu rōne forme tu
rōne suppositi potit significare pla
lit'/ go nō potit dici plres
du qt symbolū nō tres du
s3 vnus est deus. ste gr3 ut3
possit τ plali qgrue designa
nari ad q sic ude significat hec
nom deus q dic ecia r q τ
maior abstractone significat hec
nome ecia/ s3 go hec nome
ecia q scd' aug' d3 ppe de
deo d3 qgrue plalit'/ go et hec
nome deus. ste hec nome
pncipiu causatiō hec plale
q nō d3 q amanchei eēnt pla
ce pncipia causatiā/ s3 eqni-
pollet pncipiu causatiū et deus
go hec nome deus hec plale.
ste ad gal. s'uiebatis dus qui
nō sut du/ glo. nō sut du
na s3 opione hom gtme go
negat3 ibi hec nome du pla
le s q significat nalit' deu/ go h'
nome deus sput accipi3 na
lit' ponit3 gtme τ plali. ste

adide e illud itaq no tres
dii ¶ qt i cor viii et si sunt
dii multi glo / adoptiue nuu-
cupatiue nobis tu vnus e
deus qui est deus nalit / go
i qqe d3 plres dii qtu adua-
le sigtacom ¶ qte ide d3 nie
deus n vnus / go hc nome de9
e qprw dei go n hc plale ¶
qte que3 de qsigtacone singla-
ris / ius hc nome deus si q
accipi3 adoptiue hcat singla-
re / na i plali loqut3 scip-
tue ego dixi dii estis / et ad
hc facit pdca auctoritas i ad
cor viii qua d3 si sut dii mul-
ti adoptiue / nuupatiue nob
tu vnus e deus ex quo vl ii-
qui3 q plalit d3 dici dii ad
optiue no singlarit filr et
nuupatiue ¶ qt exo xxii q-
sitem te dm plhomis / qstans
e at q ibi d3 deus adoptiue
et tu insinglari ¶ hc facit
boa d3 dupr / p ceni dcca-
tor ppriapatom decatiue sc
hc nome deus / si go hc nom
boa accoptu p priapatom q-
uenit decatiue insinglari et
hc nome deus quenit iuro
sto insinglari ¶ hc tu h posst
ee vba aliquo mo petrus
q deus et h quem romn
quid poit h q ee vba vdo
lio q deus h io quo e si o
piom ydolatre ¶ ad
pm dd q hc nome deus nc
ve ut qppe d3 i plali si q
accipi3 nalit / et ro e qa
rā no ht locu distactio v
no e expdmsio vnio / vnde q

e vna dinitas in trib3 psonis
no multiplicata s vna cadem
mete q tres psonas unum
dm no plres si go ve s
niqui dicent3 dii plres v
s vnus deus ¶ ad pmd q
dd q qadem in aliis tu d
quantitate dico q hc e a
dico hominem dico qd e / tu
to petru dico quis e / s h
dici pot in dd tu dico d
tate dico quo deus e / tu
to dm dico q est / tu dico p
dico quis e / tu go obiicit
sut hites dinitate dis
nodu q / q hns dinitate
d3 dupr / ut q e hl quis
ut q e sic d3 p hc nome
ut quis e p hc nome p
tres go sut hites dinit
ut quis e / n sut tn tres
hites dinitate ut q e / s
tres psone i tres hites
dinitate ut quis e / s hc
dd q tu d3 deus de ides
hns diam nam / priapiu
u solui p q / no p qui ut
qq dd d q e hns diam
et sic hns diam nam e
solu / tu uo d3 pa de pre
de alia psona e hns dian
nam / priapiu d3 v solui
qui e / n p qd q / ut sit
pr et filius sut hites d
nam i qui ht no tu sequi
go sut dii / quutat3 .n. q
q in qd q sine ro dicedi
sonalit i rone ddi suba
t ¶ ad s dd q facit i gr
alia qprietas sermonis e
i latino filr i hebreo / v
greais dicentib3 tres yp

pprietate sui ydiomatis nos tu
os dicimus tres substancias cum tamen y
postasis idem sit quod substancia / et hac
racione quia hoc nomen substancia in la
tina lingua indifferenter se habet
ad designacionem essencie et sup
positorum essencie. Iungitur nos ypos
tasis est nomen suppositi essen
cie / ideoque in greco sine am
biguitate dicunt tres ypostases
id est suppositis personis ambi
gue dicitur latina lingua tres
substancias / primo aures catholicorum offen
dunt / in ambiguumus / sicut modo in ... ppr
prietate hebrayca pronomen deus di
citur heloym / ergo pluralis numerus sup
positis essencie et ideo deus
pluraliter ponitur racione suppositorum
personarum / apud nos latinos hoc
nomen deus pluraliter designarent
non solum pluralitatem in suppositis
sed pluralitatem essencie in supposi
tis ¶ Ad tercium dicendum quod quamvis hoc
nomen deus sit nomen operacio
nis tamen hoc est nullam substancie
forme et per se stantis / operacio
enim dicitur significatur ... ad
modum sive verbaliter / quia verba
significant in adiacencia et ideo
pluralitatem personarum / pluraliter signi
ficat cum dicitur faciamus hoc et yma
ginem vero substancie et nomina
... in per modum adiacentis quod
... operacio eadem quod dicitur ...
ideo non recipiet pluralitatem ¶
Ad quartum dicendum quod forma signi
... pluraliter significari ...
... suppositorum sicut quod significatur
adiacencia ... nomen dicitur
cum dicitur pro dicitur sed non potest
pluraliter significari ad hoc ut ... se

recipiat pluralitatem vel distinccionem
¶ Ad hoc cum quod hoc nomen deus
haberet pluralem exigeretur quod haberet
distinccionem et multiplicaretur
in suppositis ¶ Ad hoc quod si quae
ritur hoc nomen deus possit plura
liter congrue designari dicendum quod
non / quia cum sit absolutissimum et
nomen simplicitatis nature et portat
omnes condiciones quae faciunt ipsum
proprium absolute et simplicitatis
nature quod prohibet ut non possit plura
liter designari quemadmodum nec proprium
nomen ¶ Ad illud quod obicitur de
... ... ita si
hoc nomen essencie intelligatur in
sua qualitate predicari potest
de omnibus essenciis / unde potest habere
plurale / sed si intelligatur cum pas
sione essencie semper ... et non
alia hoc modo proprium est deus essencie
nec recipit pluralitatem talis essencia
est una sola / et ideo non potest
intelligi nec designari pluraliter
¶ Ad sextum dicendum quod duo sunt genera eorum
quae predicantur de pluribus sed non
de uno solo / unum est cuius yma
ginacio non prohibet ipsum predi
cari de pluribus sed ipsae res sunt
sol et luna. Aliud est cuius ymagi
nacio prohibet ipsum predicari
de pluribus et ipsae res ut fortes
talis dicitur ponitur ... nomen
deus et primum principium creaturarum
quia hoc nomen deus sed re non est
pluribus communis et eius ymaginacio
ipsius prohibet ... nos tres
principium creaturarum sed re non est
pluribus communis sed cum eius yma
ginacio ipsius non prohibet / quod
communis ... ipsum prohibeat unus

intellectus et ideo quamvis pro multo pre-
cipuum dicatur possit dici plu-
raliter tamen hoc nomen deus. ¶ Ad ar-
gumentum dicendum quod quamvis pronomen simpliciter
significativa et coordinatione
constructionis melius designat
et teneat dictionis quam consignifi-
cativa / unde et apud poetas so-
lent dici duo criaces et coor-
dinatione constructionis ita et
in expressione veritatis fidei per
nota non significativa melius
exprimitur intentio ut in symbo-
lo non plures dii etc. id est non sunt
plures nec quasi quelibet sit dei-
tas et ad gal. serviebatis hiis
qui non sunt dii. ¶ Ad id quod queri-
tur utrum hoc nomen deus ha-
beat singulare etc. quod fuit adop-
tive dicendum quod non prohibet confor-
tas quod habeat singulare sed
ipsa veritas dei prohibet ut in
enunciatione non dicatur sine
determinatione / unde scriptura vidit
de moyse constitui te deum sed deum
pharaonis / hoc est potestate super pharao-
nem dominatus. ¶ Ad id non quod queritur
an aliquo modo sit hec vera ydo-
lum est deus dicendum quod non nisi cum de-
terminatione retinente eius rationem
ut ydolum est deus illi / similiter
quo ipsum nomen deus convenit
deo cui si quid cum determinatione
ut hominibus ut illius constat vel sancto
si quid non cum determinatione
ut illi potest quoniam ydolo
unde ydolum est deus ydolatre.

Consequenter queritur de suppositione
huius nominis deus / circa quod
sunt due principales opi-
niones / quorundam enim fuit

quod hoc nomen deus sit sic equale
le ut supponat pro communi essen-
tia cum adiuncto ut determinatur
personali termino sicut patrem et
ad supponendum pro patre / unde cum
dicitur deus nullo modo suppo-
nit pro patre cum dicitur deus generat
adiuncto termino ad supponendum
pro patre. ¶ Aliorum vero opinio est quod
hoc nomen deus significat natu-
ram per modum sue significationis
et significatur naturam ut quod est /
cum quod est et nisi / et ideo ideo
hoc nomen deus supponit quam
naturam ut cum dicitur deus est trinus
quamvis vero supponit personam et
differentia / quamque pro innatum
deus generat quamque pro duali
ut deus spirat / quamque pro per-
sona in invisibili soli deo etc.
termino ultimo. ¶ Contra primam opinionem
obicitur in psalmo dicitur benedicat
nos deus / deus noster benedicat
nos deus et metuant eum
et dicit ambrosius quod terna confessio
trinitate exprimit personam
sed ibi non ponitur determinatio aliqua
personalis cum dicitur benedicat nos
etc. hoc ergo nomen deus supponit
ponit personam. ¶ Item hoc nomen
deus supponit pro eo
quod est humanitas et hoc nomen
absolutus pro eo cui est a-
nitas / et insibilis filii / ergo
nomen deus supponet
pro eo cui est deitas
supponit pro patre et filio et spiritu
sancto. ¶ Item hoc nomen deus
situm est a deitate aut ergo
se in positum est a deitate communi
communi aut a deitate commu

p(er)sona g° si p(ro)pse adi finiu-
da eēm g° ide dicet' pos-
ib' tn̄ d' eēn et deus si h
simp' pl(ur)a eēn dia genu
-sem g° et h deus genuit
em q e g' fco si tn adu
imadu eēa et p(er)sona g° h
suppone p(er)sona ¶ Iste porto
iste dicat deus filius et alius
icat deus pr et obi sic utrq
l' de deo / na iste lo' de deo
ille lo' de deo / quer' quo a
pi' hc nom deus / na es-
ēa n supponit q nome
' de eēn g° p(er)sona suppo
¶ Et h obiecta isti replicant
mo p' q em d' vadicat
os deus et et mouat eu
f trina confessio trinitate ex
mit p(er)sonarum vnitate vo
encia cu singlalt' subdit'
u exp(ri)mit vnitate eēncie
o r'fert vnitate eēncie h
o refert ad id q supponebat
t nom deus g° suppone
at vnitate eēnae qui' ex
atone h' nois deus i sinu-
t' plalitas p(er)sonarum ¶ Iste
nome supponit p(ro) eo cui
attbui' h hc nom eēa at-
bui' p(er)sone / et vide q
r e eēn / filius e eēa g°
c nome eēn supponet p(ro)
sona p(ro)prie / g° vim elt eēn
mat / eēn gnat' q n va-
lt' catholice si g° hc nm
eēn n p(ro)pe supponit p(ro) a
o cui attbui' aut p(ro) p(er)sonis
o nc hc nome deus suppo
et p(ro) p(er)sonis quibus attbu-
t' p(er)sonis ¶ Iste data pone

mixta hc q dt utrq istorum loq'
de deo / hc nome deus non
supponit p(er)sona cu n sit p(er)a
de qua utrq loquat' g° h ent
fla utrq istorum loqui' de deo
si g° va et n e ad p(er)a
e g° ad p(ro) eēn / g° hc nom
deus ibi supponit eēa ¶ Iste
deus e de qua iste lo' / deus
et de quo ille loquit' / Ctu est
n vnus deus / g° vnus deus
et de quo isti loqui' / p(ro) g°
aut h q dico deus suppoit
p(er)sona aut eēm n p(er)sona
q n e vna p(er)sona de qua isti
loqu' / g° hc nome deus
supponit eēm ¶ Quo tene
tes s(e)c(un)dam opi(ni)om q hc nom
deus ex mo sue significacionis
quo i porta e ad significandu q
e deus q e au deus hc po-
nit naam et re aie hc suppo-
ne p(er)sona et naam no sic
au e de hc noie deitas vel
de hc noie eēn dia / na hoc
significacio i porta est ad
designandu quo deus est
et ideo n hut suppone h n...
quo et n aio ponit re aie
sive p(er)sona ¶ Et si obicet' q
in deo no differt q e et quo
e g° cui attribuet' q e et
supponet / attribuet' quo e
et supponet / g° si hc nome
deus attbui' p(er)sonis et
supponit p(er)sonas / et hc nm
eēa / dd' q quis i deo s
rem no differat q e et q°
et tn differt i rone ddi quo
e s' nos / na secundu confida-
co confidacionis dicam eēa i se

et in quadam abstractione sig-
nificat ipsam ut quo est. Et hoc modo
divinitas. Concedimus ergo dicam esse
sentiam et sub ista significat eam
ut quod est. Et hoc nomen deus. Cum ergo
sub dicam esse sit dicta persona
ut pater et filius, ideo persona
supponetur. Et hoc nomen deus quod
est nomen significans quod est, non tamen
est hoc modo deitas quod est nomen sig-
nificans quo est. ¶ Ad illud ergo quod
primo replicatur dicendum quod cum dicitur Boe-
tius dicat nos deos etc. hoc nomen
deus significat dicam esse et
supponit pro tribus personis et hoc
pronomen eum relatum ad illud
significat dicam esse in tribus
personis contra ergo relationis
conversa posita est singularis non
contra suppositionem. ¶ Ad secundum ipsi probant
dicendo. Certum aliter se habet hoc nomen
esse sive divinitas quod attribu-
itur personis, aliter hoc nomen
deus, nam hoc nomen deus
attribuitur personis ut quod est sive
ut sub dicam naturam et ideo
habet supponere sicut dictum est. Sed
nec nomen essentia attribuitur personis
ut quo est, sed tamen ut quo persona
est persona, sed ut quo persona est
et a dicitur per simplicitatem di-
vini esse de eo quod est in persona
dicitur vel per identitatem quo est
non tamen habebit supponere perso-
nam quia non significat esse ut in
habente illam. ¶ Ad tertium dicendum
quod cum dicitur utrumque istorum locorum de deo
quod dico deo supponit perso-
nam indeterminate. Nec propter hoc
supponit pro duabus personis scilicet
patre et filio, sicut in modo dicendi ad
illud quod illud obiicitur deus est de-
o quo utrumque locorum. Cum hoc nomen
supponit pro duabus personis
tibus una deitate. ¶ Certa
opinionem quam tenemus obiicitur
multipliciter. ¶ Primo an sequatur
genuit deum ergo se vel alium.
¶ Secundo an sit verum deus ge-
nuit alium deum. ¶ Tertio utrum
sit concedenda deus genuit
se. ¶ Quarto an sequatur
genuit deum ergo genuit
qui est pater vel deum qui non
¶ Quinto an sit concedenda
generat et ille non generatur. ¶ Sex-
to an sit verum deus g
et ille non est trinitas. ¶ Sep-
timo an sit sit est vera, trinitas
deus quare sit vera deus est
trinitas quam negavit Porre-
tanus.

Quantum ad primum arguitur
quod sequitur deus genuit
ergo se vel aliquem alterum
sive alium, ergo non est tantum unus
deus. Si se ipsum deum ergo
generat se ipsum quorum utrumque
est falsum. Aut quia prima est falsa
deus genuit deum, aut non
sequitur deus genuit ergo
vel alium. ¶ Quod habuit scilicet ista
hominem ergo se vel alium
ergo eadem ratione dicendum deus ge-
nuit deum ergo se vel alium
¶ Propter idem et dicendum dicitur
immediate. Ergo si deus ge-
nuit deum genuit eundem
deum ipsum deum. ¶ Primo quidam
dicunt significat esse, quidam
non. ¶ Iste quedam essentialia
significant esse per modum ab

-deitas cōm sub(stantia) q̄dā per
modū concretionis ut deus q̄
significat diuinam cōem ut ē i fu
illa/ vnū hēt significaē diuin-
am et suppone p̄sonā cū g°
dō deus genuit dm ħ e sēa
pr̄ qui ditate genuit filiū
in hēt deitate et nō sc3 g°
dm nl aliū dm/ q̄r in alia
ꝑa generat alia geniti
p̄t hēre locū plaū ydepti
us/ nc q̄ ydeptitate nō ꝯ-
cuiū diuisitatis/ q̄ g° cū dr
us genuit deū i ꝑte significat
rone nō qui significat hēt
me deus et i ꝑte diuisū ro
p̄sone q̄ supponit hc nom
deus nō pot i hēri sim
pr̄ v̄m id nō simpr̄ dul-
nō ꝫ ibi falla f̄ quid ꝯ
simpr̄. ⁋ Ad i° q° cū q̄ ob3 q̄
ꝫ et diuisū ꝯcedit eius dd
nō ꝫ q̄r res hec de fuit nl
ipse ħ nos possumus significare
ꝑte idē et inꝑte diuisū ut
inꝑte et toto

Scdo queritur an hc sit vā deus
genuit aliū deū qd' vr
n sequitur pat genuit aliū
i ē deus g° aliū deū/ ⁋ p
te aliū p̄sonale est et
cōale/ ħ hc verbū genuit
sonale ꝫ g° q̄r ipm̄ trahit
minus cōalis ad supponēd'
p p̄sonis cū dr deus ge-
nuit deū/ et nō ibi distinctio
p̄sonalis/ q̄r simlr dz trahi
ipsū tminū aliū/ et ita h
et vā deus genuit aliud deū
(R)ndemus ad p̄mū ħ hac ꝯ-
sula nō hēt locū distinctio.
ubi nō ē ex diuersis causis vid

d q̄ humanitas ꝫ i sorte et platō-
ne ex diuersis caus/ vñ possū di-
cere q̄ sortes ē alius hō a platone
q̄r alia ē ꝫ rō qua sor ē hō et
alia qua hō plato ē hō q̄r alia
ꝫ humanitas sortis alia humani-
tas platonis in diuinis cū nō sit
q̄r pr̄ ē deus et filius ē deus
eadē diuinitate vna g° ē rō
et cā qua pr̄ ꝫ deus et filius
deus/ vnus g° mihi nōie deus
nō ꝫ ex diuersis causis nō ex
vna et ideo nō hēt locū ibi dis-
tinctio/ qū g° ob3 alius a pre
est genitus et ille ꝫ deus g°
alius deus a pre ē genitus
a pre/ nō sequitur q̄r i p̄ma so-
lū dr diuisitas p̄sonalis i
ꝯclusione vō po3 diuisitas p̄-
sonalis et cōalis et ē ꝯmu-
tatio p̄dicamenti a p̄dicamento
relationis i p̄dicamentū subē
nō adhc q̄ valeat ita ꝫ
instre alius a pre ē genitus
et ille ꝫ deus alia deitate
qm̄ pr̄/ g° alius ꝫ deus a
pre ē genitus ħ media fla
ꝫ ⁋ Ad ad dd q̄ cū aliq̄ que
trahit3 ad p̄sonā dz trahi
ꝑ aliqd q̄ sit p̄sonale et ipsū
nō ꝑ aliq̄ q̄ sit p̄sonale i
finite g° hc verbū gignere
re cū determinet p̄petatem
qua vna p̄sona distinguit3
ab alia potest trahe tminū
cōale ad certam p̄sona qn
p̄t iste tminus aliq̄ q̄r nō de
tiat p̄petate p̄le infinite

Tercio queritur utrum hc sit
ꝯcedenda pr̄ genuit se q̄
vr3 dicere aug i quadā omel

sup̄ fo q̄ pr̄ mittens filium se
alium misit ergo misit se ¶ Iste
aug̃ ad maximum genuit de
se alium se ergo genuit se ¶ Iste
ansel̄ in ꝓlogo̊ cũ d̃ꝫ deus
de deo filius de pr̄e | in intelli-
gimus aliũ deũ ſꝫ eundẽ deũ
de se ipo ergo deus eundẽ deũ
genuit ergo deus genuit se ¶
Iste aug̃ xv de t̃ tanq̃ se ipm̃
dicens pr̄ verbũ genuit si-
bi p̄ oĩa coequale non n̄ se
integre ꝑfecte q̄ dixisset sicu-
plus vel minus esset in verbo
quã in se ipo s̄ dicere dei gig-
ne(n)do ꝫ | vnũ in q̄ semel locutus
ē deus glo loqui dei ꝫ et̃-
nalit̃ verbũ generare ¶ Vno
hic verbũ non fuꝫ ibi notiona
lit̃ ſꝫ eẽnlit̃ | vn sensus ꝫ n
se ꝑfecte dixisset | i | manifestasset
q̄ non sufficienter declaratur
ipõ pr̄is inicatione caturar-
n̄c oste usq̃ ad sumũ | ſꝫ tota
osteꝫ qua tota potẽ generat | si
ꝫ qua generat tale qualis est
et quãtus ꝫ | p̄ quidem ergo decla̋
sūmitas potẽ pr̄is ysa loq-
uitur quid qui alios parere
facio sterilis ero ¶ Ad alia
p̄ʾa dico possꝫ dici q̄ hic relā-
tiũ se non significat tm̃ h9 vi
genuit ſꝫ potius tr̃miñ al-
teritatis significate p̄ hic nomẽ al-
tiũ vel alit̃ pot dici q̄ sicut
gn̄e p̄ addicõm coartatꝫ ita
q̄ ꝑsonale ē p̄ aliq̄ addito
pot fi gn̄e vt cũ dꝫ omnis
aristomenes intelligibilis
oĩs anicalus musicalis fili-
hic relatiũ se q̄ relatiũ ꝫ

et ꝑam distinctam vtat ꝑ hũ-
tũ aliũ sibi admictũ
eẽnle et gn̄e et extt̃ hꝫ
ne ꝑsonalitatis et ideo
sequitꝫ genuit se aliũ ergo
genuit se | ſꝫ ē ibi falla f̃
et s̄im pr̄ ¶ Ad aliud anse
ꝺꝺ q̄ hic ē vna pr̄ genuit
de dm̃ de se ipo ſꝫ hic relatiũ
se q̄ ē ꝑsonale n̄ ē ꝯpe-
rei genite ſꝫ ꝯpete genera-
tis | ſꝫ iste tr̃ eundẽ adm̃-
tiũ eẽnli non fuꝫ ꝑsonali-
ter n̄c iste tr̃ alius cũ ad-
tiũ eẽnli cum non stabit ꝑ
sona pr̄is n̄c valet hic a-
mentũ | de se ipo genuit
deũ ergo se deũ

Quarto queꝫ an sequatꝫ
deus genuit deũ ergo ge-
nuit deũ qui ē pr̄ vel deũ
qui non ꝫ pr̄ | si genuit deũ
qui non ꝫ deus pr̄ | ergo deus
ē qui n̄ ꝫ deus pr̄ | non
tñ vnus deus ē | si genuit
deũ qui ē deus pr̄ ergo pr̄
genuit se ¶ Vno ſꝫ magistrum
sent̃ negat .n. hanc deus
genuit deũ qui ꝫ deus pr̄
et distinguit hanc genuit
qui non ꝫ deus pr̄ sicut
dꝫ non est hõ albus | hꝫ pot
vel q̄ non ꝫ hõ vel q̄ n ꝫ al-
bus deus genuit deũ q̄
non ē deus pr̄ | hꝫ pot dꝫ
q̄ n ꝫ de9 et sic fl̃m vel q̄
ꝫ pr̄ et sic vm̃ cũ ſꝫ ꝑpon
hꝫ n ꝫ ꝯcedenda deus gen
deũ qui n ē pr̄ | q̄ alit̃
affirmatiis | alit̃ in negatiis
affirmatis respexꝫ supponitur

249

in negatiuis supposito et significatu
pro comprehendetur a deitate huius
deus genuit deum qui non
est pater quia alia esset persona pro
alia filii et alia deitas pro
relatiuo qui quod refert supposito
significato huius nominis deus ¶
aliter potest dici et concedi ista
deus genuit deum qui non est
deus pater sed non sequitur ergo est
deus qui non est deus pater quia
prima iste terminus deum pro supposito
significata personaliter verbum genuit
significante personas tenebatur
personaliter et ideo relatiuum refert
illum sed in conclusione in hac scilicet
ergo deus est qui non est deus pater
iste terminus deus tenetur essentialiter et
ideo relatiuum fit ¶ aliter potest di-
ci quod hec est duplex deus genuit
deum qui est deus pater nisi quia
deus pater quia hic quod dico deus
pater tenetur dictionaliter ut sit con-
iunctio cuiuslibet persone sit hic quod dico
pater fortis in dicitur dictionaliter est
locutio de unius persone et hic
non affirmatiua falsa negatiua
uera nec potest esse oratio et hec dupl-
ex iste terminus pater potest esse
indicatiuus et iste terminus deus suppo-
nit ergo si primo affirmatiue dam-
no potest alterum vere negatiue
potest sed ergo non adhuc dupl-
ex ista duo termini deus pater non
possunt referri ad subiectum et sic af-
firmatiue dicendo non est negatiue est
iste terminus deus non potest re-
ferri ad subiectum et iste terminus pater
adhuc terminus deum ut sit sensus
deus genuit deum qui est deus

pater qui est deus qui est pater et
sic non affirmatiue dicendo est negatiue
non est quia relatiuum tenetur
essentialiter eo quod refertur adhuc terminus
deus qui in predicato positus
tenetur essentialiter.

Quinto queritur utrum sit concede-
nda deus generat et ille non
generatur quod videtur quia non est idem deus
qui generat et qui generatur ergo deus
generat et ipse non est filius ergo
deus est et ipse non est filius eadem
ratione deus non est pater deus non
est spiritus sanctus et eadem ratione deus
non est tres persone ¶ Iste questio
de hac propositione unius quantitatis
sit deus spirat et de ista filius
deus generat nisi generatur non quod
sit indefinita quia hic nomen
deus non supponit ibi magis pro
patre quam pro filio ¶ Igitur non quod sit
singularis quia una et singula-
ris est significato huius nominis deus
scilicet deitas ¶ Respondeo igitur secundum opo-
situm dicentem quod relatiuum a-
dictum in negatiuis refert significa-
tum et suppositum et nisi predica-
tum removeatur a supposito et
significato falsa est propositio si autem re-
moveatur vera non huius propositio vera
conceditur deus generat et ipse non
generatur quia hic relatiuum ipse refert
personam patris et dicitur nam sensus est
persona patris non dicitur nisi generatur
sed autem est falsa deus generat et
ipse non est filius quia hic relatiuum
ipse non tantum refert personam patris
sed deitatem deitas autem est filius
adhuc autem quod sit esset vera oporteret
quod sit esset vera dicitur non non est
filius cum in argumento sit inuenta.

predicamenti ab abnegatione noto-
nis que designatur cum dicitur non
generat / ad abnegationem primo quod de-
signatur cum dicitur non est filius sic
si dicatur dicta essentia non generat
ergo non est filius / Ad secundum dicitur quod licet
iste deus generat nec generatur
nec est singularis nec indefini-
ta / quia hoc nomen deus nec est
proprium nec appellativum sed aliquid
habet proprii aliquid appellativi
habet enim significationem proprii suppositionem
appellativi / et ita illa propositio par-
tim est singularis partim indefinita

Sexto queritur de hac / deus est
et ille non est trinitas quia pater
est et ille non est trinitas / et
pater est deus / ergo deus est et
ille non est trinitas ¶ Item deus est
et ille non est trinitas ergo deus
non est trinitas ¶ Item obicitur sequitur
sortes non est plato ergo homo non est plato
ergo filii ratione pater non est filius
et pater est deus ergo deus non est
filius ¶ Item non sequitur quia hoc
nomen deus supponit personam
sed de alia persona est verum quod
quidam non est filius ut de patre
ergo est verum deus non est filius
et p. r. deus non est pater et deus
non est spiritus sanctus ergo deus non est
trinitas quia relativum refert sup-
positum ¶ Verumtamen secundum propositum est
quod falsa deus est et ille non est t-
rinitas / quia relativum refert suppo-
situm et non significatum / unde ad veri-
tatem requireretur quod nec quod est
deus esset trinitas ut suppo-
sita prius / nec quod est deus esset t-
rinitas quod est falsum quia licet pro
non quod est deus est trinitas / si

tamen arguatur pater est et ille non
est trinitas / mutatio est predi-
camenti a ratione dicti quid est ad
personali ad rationem dicti quod est in
essentiale sed aliter concedo ista
deus est et ille non est trinitas
quia propositio nam pronomen tamquam [illegible]
non est quod propositio nomine poni et cetera
significationem personalis / quod dico ille
pro unica et certa persona tenetur
cum dicitur deus est et ille non est tri-
nitas / hec autem falsa deus non
trinitas sed cum arguitur ergo de[us]
non est trinitas non sequitur / quia hec
abnegatio pro qualibet persona
et pro dicta essentia ¶ Ad primum quod sic
obicitur dicendum quod licet hoc nomen deus
supponat pro qualibet tamen persona
tamen quia supponit pro omnibus in de-
terminate nisi addatur determinatio
personalis / ut generans / genera-
tus procedens et pro una de-
itate singulari / negativa par-
ticula addita remanet [illegible]
quolibet supposito tamen si n[…]
gatio ponetur / unde [illegible]
iste deus non est pater et non d[…]
est pater / probatum est quia est mutatio
predicamenti in predictis argumen-
tationibus a personali ratione di-
cendi ad essentiale

Septimo queritur an hec sit
de qua est trinitas quam neg[…]
mit porretanus et non [illegible]
ce / quia pater non est trinitas nec fi-
lius / nec spiritus sanctus ergo nec deus
sequitur non iste homo non currit nec
ille ergo homo non currit ¶ Item hec
est falsa / homo est omnis homo / quia iste
homo / positus in subiecto sup[…]
personaliter / ergo cum dicitur deus […]

mitas ista: ter deus supponit
positus et subo supponit per
malit. et sic s q demd z q
eem personalit s sic mo sta
s deus e trinitas ¶ qte bea
li dei et aug. filr qui gtes
de deo predica: predicat s subam
l ad aliquid s sic nome trini
as n dt ad aliquid d: go s
ubam eem s s boecm et aug.
sode | quit qd predicat de
eo s eem predicat. de qualz
sona tn go sic nome trinitas
e nlla persona ne dicat: s'z
la deus z trinitas ¶ gt aug
li de trin recte ipe deus
nitas intellr eaeq expsse
t dm se trinitate ¶ qte aug
u verbis illis apli .i. tym
ult. beatus et solus potes
| ung et solus verg deus
ni z ipa trinitas ¶ qte aug
sermone de fide credim9 |
nm deu vna ee diuini
nois trinitate ex qmbz auc=
toritatibz relinq: qd deus est
trinitas | et deus z tres psone
ait eq | q gcedend z | dd'
o q psine trinum deus qui
uppo: eem quaz suppo: pa
d in | filr so sic eem signa
a p sic nome deus no psoas
ait se sic eenia sigrata p
s nome sco adicdua eem
| sigrata p sic nome sco.
el triplicat in indoms in ind=
uis eem nb sigrata p sic
nome deus et dispa remanet
in psons dico go q si eem

sigrata p sic nm sco eet i dispa
in indiuis s eet ud sco e
ois sco ideo s e pa deus
z trinitas | an differunt est i
sic trio deus et sic trio sco q
sco p se supponit psonalit
ex admicto | eenlit ut cu
d: sco e dignissima caturaz
iste triming deus ago | ex se
supponit eem | ex admicto p=
sona et i sic fallebat: porre=
tang credes q tm supponat
eem cu predicat: ut sic n ex
se bret s ex rone predicati |
¶ ad ultim dd' q a^d e ee
ad aliquid s re | aliud s nm
et dicom | dd' go q sic nm
trinitas no e ad aliquid s
nome et dicom | res tu q
sigrat: ad ad z | vn sic nm
trinitas sigrat ad ad p mo
dm subs sicut go accidit i
aliqmbz relacoibz aliis q
biant: int et n extra utre
i sic nore trinitas in intllai n.
oi gcludi: no solu q d: ad
ad s id ad q d: et i psnc mo
dm biat: qo de nore opacois

Requisito de noibz sigratibz
dum ee absolute et de
nore opacois | coin tuo
loco s ordine de nna i gmred
z de noibz pluralis sicut sut i
catus | immensus | eternus | et q
opposita ups se pdita magis
apparet ideo p^o inquired
z de hiis q dicunt: s affirmatom
de deo ut dicat: de deo et
i cat unnuoce nl equiuo
ce ¶ p^o ut dicant: ve

tio ad ea que dicuntur secundum similitudinem dicuntur in divinis verissime et propriissime

Quantum ad primum queritur utrum nomen unum et una significatione dicatur de deo et creatura. Secundum affirmationem et quod sic probatur ex multis auctoritatibus. Primo ex auctoritate aug. de doct. christiana rerum quedam sunt quibus fruendum est quedam quibus utendum quedam que fruuntur et utuntur. In hac divisione comprehenditur quelibet res creata et increata. Si ergo divisio conveniens est nomen divisum quod est hoc nomen res in eadem significatione dicitur rebus dividentibus ergo et deo et creature. Item preterea omne quod est aut est ingenitum aut genitum aut factum et accipitur hoc vocabulum ingenitum id est non genitum secundum quod est patri et spiritui sancto genitum vero dicitur filium factum creaturam. Sed in hac generalitate omne quod est comprehenditur creator et creatura. Si ergo deus est divisum in eadem significatione accipitur quod dicitur quod est. Item aug. omne bonum vel deus est vel ab ipso. In hac generalitate omne bonum comprehenditur. Item

Item in hiis que non dicuntur secundum univocationem non est comparatio sed secundum comparationem magnitudinis nos dicimus deum maiorem omnibus rebus secundum comparationem bonitatis nos dicimus meliorem omnibus creaturis. Relinquitur ergo quod magnum et bonum non dicuntur equivoce de creatore et creatura. Item in matheo nemo bonus nisi solus deus glossa comparative ergo aliquid preter deum est bonum comparative non comparative ergo illud et deus sunt bona vel bonum. Item contra in eodem [illegible] quod dicitur omnia subiciat subpositus eius intelligendo est preter eum qui subiecit sibi omnia. Sed dicitur preter sub exceptive ergo deum de numero omnium ergo intellecto [illegible] quod dicitur omnes res vel omnia non univoce dicitur creature et creatori. Item accipitur cum dicitur omnis substantia [illegible] in generalitate comprehenditur deus aut non. Si sic [illegible] hoc nomen substantia non dicitur equivoce creatori et creature. Si non et contra quod sic vel est omnis substantia est creata ergo omnis substantia est et causata nulla est deus ergo nulla substantia est [illegible] quod manifeste falsum est et sic potest argui in aliis nominibus [illegible] tentionibus. Item cum hoc intellecto [illegible] vel ens dicta de deo accipitur re et ente infinito sed de creatura accipitur de re et ente finito sed finitum et infinitum nunquam potest intellectus reducere in una [illegible] ergo non potest univoce significatio sed equivoce accipitur dicitur res vel ens de creatore et creatura. Item bonitas dicta de deo et creatura non convenit genere specie nec differentia nec proprio nec accidente ergo in nullo convenit ergo equivoce dicitur bonitas de creatore et creatura.

Item iustitia dicta de creatura est species qualitatis et accidens iustitia dicta de creatore est ipse eius et divina substantia ergo equivoce. Item comparatio que est secundum ma[illegible] est secundum participationem alicuius forme vel plus vel minus sicut participatione albedinis secundum plus dicimus esse albior pariete et

spicioz limo si go nos accipe
na aliquam formam que s plus
minus ptiape actatoe et
catua non est dice gpacom
s magnitudine / nc s boi
te / nc s inspiriam cratois et
catue ¶ Secundo nos q cea sic di
se sunt sine magros na
quidam dicunt q i alia signa
tione accipi nom dom s aff
macom decatod et catua ¶ Ad
las go auctores aug et jo
audet q per balbuciendo ex
celsa dei resonamus ideo sa pa
tres licz nocabula i alia et
alia significatione ptant deo et
creaturis usi sunt hijs noibus
ad significandum cratore et catas
sic pp indigenciam humane locu
tionis et exigenciam theologice
facultatis q exigit sicut ipi
sunt ut nocabulum semel poi
equiuoce sumat vel gra
nocabulum natiuitas i alia
significacione accipi denati
tate etna et tepoali / et tu dicas
duas natiuitates ita et dicas deca
toe et catua q sunt due subs
tantie res / duo bona / et qui indiui
sibilibus po ibi terminus ut
semel positus bis intelligat
q est suba / id est suba / b' est bon
est bon / et psunt modo sol
uit illas opdcas auctoes
¶ Ad illud q obz de exceptius
et exclusiuis / dicendum q si no
cabula / pt / solus / aliquod / ponit
ad exclusione gtenti sub sup
posito tm / ut oes hoc pt
sente currit / quis ad solam
notacionis gfusione vimo

uenda ut si dicat ois canis
pt celeste e al gimus n b
nocabulum canis s q ibi poni
no possit gnemie celesti qz p
pdicatum determinata e eqmuoca
co tu addi adiciat sic exclu
sium pt ut magis / v monsa
gfusio ¶ Sibi nemo nolunt intellige
nemo bonus n solus deus / et
oia subiecta ee pt eum qui
subiecit sibi nemo gstilia expo
nunt ¶ Ad alia nos ad dr ois
suba et dd q signa ulia ad
dunt nocabulo accepto i alia
et alia significacione pp indige
ciam humane locutionis qz alit no est
possibile eloqui dia ¶ addit et
de adiectiuis q quis ponunt ad
restrictionem et determinacom / quis
ad remouendam gfusione equiuo
cationis ad determinacom et restric
tionem nom ponit que accipi
tur equiuoce / ut ad dr canis ri
sibile ad dnam illius q no est
risibile / vn i gont dr homo
risibilis / qz in hoc intellig risi
bile ad gfusione equiuocacois
remouendam / ut ad dr canis la
trabilis gimus n canis et latrabi
le s q accipit equiuoce pa
ria supponat sicut hoc et
risibile / tu i gont dr homo ri
sibilis et gont dr canis la
trabilis qz hic tollit gfusio
ibi no psunt modo intellig
ee dom res sermonde / res
etne et hi et psunt modo
soluunt oia ¶ scdm oppositum
dr inquirimus q nocabula aff
matiua dca de deo s eem et
dca de catuus vniuoce dicu
et eandem eem significent s alit

et aliter ut cum dico deus est iustus
ibi predicatur divina iusticia ita quod
deus est illa iusticia / cum vero dicitur
homo est iustus predicatur iusticia
sed homo non est illa iusticia sed parti-
ceps eius non tamen hic dicitur esse
creata iusticia cuius causa est divina
iusticia similiter cum dico deus est
substantia homo est substantia utrobique divina
substantia predicatur sed differenter quia deus
est substantia se ipso homo non dicitur substantia
quia divina substantia est causa existendi ei
sed hec ergo dicit quod notabiliter in ea
de signe dicitur de creatore et creatura
sed de deo per essentiam de creatura per par-
ticipacionem ¶ Et ideo est bonitas divina
non est bonitas per participacionem
sed est bonitas per essentiam similiter et ius-
ticia et huius sed bonitas et iusti-
cia dicta de creatura est bonitas
per participacionem sicut dicit augustinus
in libro de trinitate. Relinquitur ergo quod non eadem
bonitas predicatur cum dicitur deus
est bonus creatura est bona ¶
Item cum dicitur homo iustus hic predicatur
iusticia que est accidens sed cum dicitur
deus iustus predicatur iusticia
que est ipsa iusticia essencialiter non
modo accidens / relinquitur ergo quod non ea-
dem iusticia nec univoce accep-
ta predicatur ¶ Item cum dicitur deus
iustus significatur divina essentia ut
tribuens unicuique quod suum est / cum
dicitur homo iustus / significatur mens
hominis hominis ex quo tribuit uni-
cuique quod suum est utrobique ergo cum
dicitur deus iustus et homo iustus
designatur comparacio iusticie ad
consimilem actum / ergo non est penitus
eo diversa ergo non equivoce ¶ Item
ad istud habes supra raciones

in questione de bonitate et item
in questione de hoc nomine essentia ¶
sicut supra dictum est dicendum quod nomina
que non accipiuntur symbolice
et secundum proprietatem forme corporalis
accipiuntur mistice hec est secundum pro-
prietates forme spiritualis / ut nomina
bonus et huius non dicuntur equivo-
ce nec univoce quia non ponitur
secundum aliam racionem nec tamen secundum eandem
sed dicuntur analogice secundum prius et
posterius / que quidem analogia
attenditur extra aliqua com-
paracione sive proporcione alicuius
effectus iusticie vel bonitatis
qua comparatur creatura ad creatorem
ut reddere unicuique quod suum est
comparatur iusticie creatoris et iusti-
cie create similiter / et ab hac
unitate comparacionis accipitur
racio secundum analogiam que quidem
non ponit convenienciam nec in
genere nec in specie sed in uni-
tate comparacione ¶ Ad illud quod obicitur
comparacione secundum magis / dicendum quod
licet non fit comparacio secundum magis
uno modo secundum comparacionem forme
plus vel minus sicut obicitur
que non est in deo / alio modo
dicitur perfectionis excellentiorum
sive secundum esse sive secundum magnitudinem
sive secundum bonitatem et huius quo
dicitur quod deus magis est ens creatura
et maior omnibus / et melior
bus / et sic convenit comparacio creato-
ri et creature
Q Consequenter queritur utrum affirmaci-
ones de deo sint vere / ad
hec duos affirmaciones que dicuntur
de deo sunt in comparacione / neg

[…]e simpliciter. Ergo nomina positiva non enuntiantur de deo. Iste Dionysius dicit omnes negationes veras de deo in libro de mistica theologia sic inquit neque anima est neque intellectus neque fantasiam aut opinionem aut intellectum aut intelligentiam habet / neque ratio est / neque intelligentia / neque dicitur / neque intelligitur / neque habet virtutem neque virtus est / neque lux neque vita / et […] / neque lux / neque sapientia / neque deitas aut bonitas / neque spiritus / neque filiatio / neque paternitas. Ex hoc inquit quod omnes affirmationes […]es que magis attribuimus […]o sunt simpliciter false. Item beatus Dionysius in libro de mistica theologia dicit, immo dicit quod omnium causa est super omnia existens / neque sine substantia est neque sine vita neque sine ratione. Iste idem in eodem / Dionysius in capitulo primo de divinis nominibus quo […]venimus nominatur / quo ens / quo vita / et sapientia / et virtus / et quaecumque intelligibilia sunt dicere nominamus / necesse est ergo ista de ipso affirmare. Secundo Dionysius in libro de mistica theologia in primo capitulo omnes existentium ponere et affirmare positiones velut omnium causam […] magis omnes has negare sicut super omnia existente et non opinari negationes oppositas esse affirmationibus / Ex hoc accipitur [quod] sunt verae affirmationes et negationes. Dicendum quod non opponuntur affirmationes negationibus / quia affirmationes accipiuntur symbolice vel mistice.

Si symbolice accipiuntur per translationem ut lapis / propter lapidem quem reprobaverunt et cetera, et aer in iiii libro Regum, in sibilo aure tenuis, ibi dicuntur negationes, id est non lapis dicitur, non aer accipiuntur. Proprie / si mistice accipiuntur propter superexcellentiam et perfectionem quae est super nos ut vita, bonitas et huiusmodi / unde Dionysius in eodem / an non magis deus est vita et bonitas quam aer et lapis / negationes non accipiuntur secundum nos et nostram comprehensionem et ideo non opponuntur affirmationibus / unde Dionysius neque spiritus est sicut nos scimus / neque filiatio / neque paternitas / neque aliud cognitum a nobis / neque est aliquid non existentium neque existentia eum cognoscunt. Ad primum autem obiectum dicendum quod quadruplex est compositio, scilicet compositio / sicut quod corpus dicitur compositum et compositio proprietatis ad subiectum et sic homo anima dicitur composita / materia et dicitur composita quia componitur formae, quarto modo forma dicitur composita quia componitur materiae. Iste quatuor contrarium quadruplex est simplicitas / solus autem deus dicitur proprie simplex quia caret omni genere compositionis / contra notandum quod vocabula quaedam significant proprietates inmediate vel in habitudine quadam in subsistentia ut hoc nomen album significat albedinem in adiacentia quia ostendit eam alicui inesse, sed hoc vocabulum albedo significat albedinem in subsistentia quia supponit eam / similiter hoc nomen homo significat humanitatem in a[…]

iacōtia sine ꝛ habitua q̄ oste
dit ea in eo subo s; h̄ vocabu-
lū substantias sistant substantiale
ꝛ subsistentia / q̄ vō deus dr̄ g̃
simplicitatis simplex ꝫ non
ostendi¬ aliqua ꝑpo simpli
citatis ē ea / vn̄ cū dico de9
ꝫ bon9 nō osten¬ bonitas ꝛ
ee deo que ipo n̄ sit / ꝓpt ho-
dens dyo9 dixit affirmacones
de deo sint ꝛ ꝯpacte / q̄ nllam
ꝯpom ꝓprietatis ad sbm oste-
dunt / de negōibꝫ vō dixit ꝙ s̄t
vē q̄ quida vel ꝛ inint s. q̄
ibi nō est ꝯpo ꝓprietatis ad
subm ¶ Ad s̄ jam pꝫ R̄n̄o. Quo

Quor quo¬ de noībꝫ ꝑuatis
vel negatis an ꝓp9 dicat¬
in deo noībꝫ impīcias positis
ut et'nus ꝛ corrupt' incāt9
¶ Ad q̄ sic dyo9 in li. de misti
ca theoª / oꝫ ablacōnes ingre
rim pōibꝫ laudare et cū illas
s. pones a ꝑstantissimis ꝛ
choantes et ꝑ media aduo
missia ~~descendentes~~ descedentes
apponim9 / hic vō anomissimis
ad principalissimas ascensiones
facientes oīa auferim9 / et dr̄
ꝯmetator / pones sūt quecꝫ
in deo ꝓprie dr̄ / q̄ est eīs sup
ce uita et filia / ab lacōnes
vō quecꝫ ut aliena a deo as-
serim¬ / ut puta quantū cor9
dr̄ nō cīa / nquc̄ eor quē
cognoscim¬ aut intelluit sub-
mittim¬ / ex quo r'linq¬ q̄ po-
nes dicim¬ de deo ꝓprius q̄
ꝑuacōnes ¶ Jtē dyo9 in eod'
ex ꝑstantissimis ponim9 pones
anomissimis nō inchoam9
dicam ablacōnes q̄ ponētes

ꝑpones inchoam9 a cognō
ri auferētes nō a magis
distantibꝫ ipī dic a cencio
ple / et dicit ꝯmetator q̄
nes s̄ affirmacōni dn̄r /
uita potius dr̄ quam aer /
quo vō ꝑuato e / quam nō
eb'at¬ nō irasat¬ ꝛ pōnibꝫ
magis cognate sunt ꝓpriq;
inchoam9 vn̄ dyo9 an
magis uita et bonitas quam
ē et lapis in ꝑuacōibꝫ
magis distantibꝫ incipim9
vn̄ dyo9 an n̄ magis cra
pule et insanie n̄ s̄ firmo
supple ꝛmone¬ a deo quam
dici vel n̄ intelligi q. d.
q̄ ꝓprius ꝫ deo nō crapula
ri n̄ irasci quam n̄ dici / n̄ in
telligi / vn̄ ꝯmetator / cum
potius dr̄ n̄ irasat¬ deus
n̄ intelli / ex ꝓpter r'linq¬ cum
firmacōnes a familiar
nam9 in deo negacōnes
ꝛmocori q̄ ꝓprius dicat
deo pones quam negacōnes
et nōia affirmatiua quam
natiua ¶ Ad oppositum e ꝑde
auctoritas dyoīi aff'macōnes
ꝛ dis sūt in ꝯpacte / neg
cōnes vō vē ¶ Jtē dam
corum ꝛ corle nō quid e
sistant s; quid n̄ ꝫ / oꝫ cum
licans subam dicē quid
emittac n̄ quid n̄ ꝫ / J
cum quid e dicē ꝛ polo
familiari9 cum ex oīm al
cōne facit ꝛmone. quo n
gatiua sūt magis ꝓpria
ꝛ'matis / q̄ aff'matiua insi
et quid ꝫ / negatiua quam

non est. Secundo affirmationes
et negationes insimul in divinis
possit accipi dupliciter: secundum proprieta-
tem dicendi, vel secundum veritatem essendi. Si
secundum proprietatem dicendi, quia affirmationes
significant per insinuationes ali-
cuius concretionis, nullus conveniunt
quod important modum concretio-
nis et secundum hoc improprie accipiuntur af-
firmationes. Unde licet Dionysius ad
proprietatem dicendi respiciens dicat quod
affirmationes sunt incompacte,
negationes autem vere, non admi-
tit dicendi essendi cum dicat dicto
familiaris expositori ablatione
tacite sermone subdit negationes in eo-
dem quod sunt negationes ut non entis sunt
super omnia entia et super ipsum de eis
in eum eos que sunt cognitiones
nostre sunt quia super cognitionem est omnis
et super substantiam est simpliciter ipse
Deus. Si vero respiciamus veritatem
essendi magis proprie conveniunt af-
firmationes in divinis que dicunt
perfectionem ut vita, bonitas, pro-
bitas. Et cum dicimus esse dictum quod
in nobis translatum est
a beata deitate primitatis
et filiationis et processionis no-
minum, egressio autem inde nobis
tradita est, ut ait divinus apostolus:
flecto genua mea ad pa-
trem ex quo omnis paternitas in
celo et in terra nominatur. Et sic
patet solutio ad obiecta.

Deinde est querere secundum ordinem
Damasceni de nominibus quibusdam.
Nam sciendum quod quedam nomina
quedam connotant effectum in crea-
tura ut iustus et misericors,
quedam vero non connotant ut bonus,
sapiens. Item ista horum quorum illorum
quedam significant per modum abstrac-
tionis ut iustitia, bonitas, que-
dam per modum concretionis ut
iustus, bonus. Primo ergo queritur an
significant substantiam divinam. Secundo an
eodem modo de Deo dicatur iustus
et bonus. Tertio an iustitia et
huiusmodi connotent effectum. Quarto utrum
eodem modo dicatur iustus et ius-
titia.

Ad primum sic proceditur in libro de Tri-
nitate dicitur: Deus iustus est,
bonus predicatur iustitia vel bonitas
que est divina substantia, ergo significant
substantiam. Item iustus et bonus
dicuntur tribus personis et in summa
singulariter, ergo dicuntur essentialiter secundum re-
gulam Augustini. Contra dicimus iustus et
bonus et sanctus sequitur: nam non
ipsam substantiam ostendunt. Item
quecumque de Deo dicimus in cate-
goriis in quantum affirmative dicuntur
non nam secundum ea quod sunt entia natura
eius ostendunt ut si bonus, si ius-
tus, si sapiens, si quodcumque dixeris
non naturam dicis Dei sed ea que sunt
circa naturam. Secundo considerare dicimus
nomine Dei aut quantum ad signi-
ficatum aut quantum ad modum
significandi. Considerando significatum omnia
huiusmodi nomina sive operationis sive
perfectionis sive complacentie nam si-
ne scitudinis ostendunt naturam.
Considerando vero modum significan-
di qui est sic ... dicimus
quod non significant naturam secundum quia naturam
est ad similitudinem dicitur eorum que
sequitur nam in datiuis et non
significant substantiam secundum proprietate

subo significat .n. dicam nam
ut qualitate sine ut leitu
¶ ad s q quo³ q quinq³ dni
affirmatiue de deo no nam
s ea que dca nam sunt opte
dnt | dd q ysta regula fidei
omo simplex alio e | alio d³
eo q sua ffa con e | nota³
cu suo effcu | q go nom po
siti mdis acceptu e absolutu
ideo d³ q^m admodu significati
no significa. nam et ymo intell
deno(m)i(nati)b; positis significantib; dum
sub aliqua forma detriata.
ut bonus | iustus | sapiens | et ita
yma d w intell de significatib;
absolute et indetriate ut
ens et qui est

Cons(e)q(uen)ter quer³ an eode mo
dicant³ iustu et bonu de
deo q mr q utrumq³ e nomi
significans nam in ronc q dca
³ eode go mo dicu³ ¶ gt
ra bonu dicunat³ adomo c
atudd | bu bac⁹ oia bona q
abona iustu au w | nu n oia
iusta que a iusto ¶ dino ro
dau ³ sup t cone de bonita
te ua bonu ³ qdico gnat
iputis cause que e deus q
.n. bonus ideo feat caturam
bu aug q bonus e summus et
ideo bonu respiat omne ca
tura aug ³ ca iustu no est
qdico spalis et respiat spale
actu s. reddo unicuiq³ q su
u ³ q ptinet ad ronale ca
tura et ideo iustu n deptedt
ad oia sed dt boc⁹ c li de ebdo
madibus

Deinde quer³ an iustu q
notet effcum a cata | bocc⁹ d
³ suba sup omne subam
iusticia sup omne iusticia
cu d³ bo ³ iustus nc pdica
nl qpdicat³ sine gnotat³
iusticia bone go cu d³ de⁹
tus nc pdicat³ nl qpdu
l iusticia dei ¶ ite sicut p
uetas rflnit sup effcu
os sic summa bonitas nl
summu ens s cu d³ de⁹ ³
ng de⁹ ³ ens nlls effcu
pdica³ nl nl qpdicat³
gnotat³ | go n cu d³ de⁹
tus ¶ ite si quo³ effcus cu
d³ deus e iustus go q
iustus dt rom ad catur
na effcus e r catura s
nome designans cam e r
ctitudis que e gilta dria
nom ecnlud s dama | ut
ator et dns | no go cont
opposita dria ¶ gt sine d
deus iustus | sine bo iustu
s po³ reddico unicuiq³
qd sum e | effcus q ipse
significat³ cu d³ deus iustu
aut quo³ ad pnlapali signi
to s no significat³ ua significa
³ dria impa que e dria ce
ut dt boc⁹ go gnotat³ ¶ q
cu diuu ee significat³ multi
modis ut suba cu d³ deu
ut quantitas cu d³ magnus
ut qualitas cu d³ sapiens
iustus | et sic de cetis gnlb
ut sup declaratu ³ atte
du ³ vnic ntis nome d
am significat subam aliqu
gnus absoluta et n nor
gnotat³ effcus s solu sig

..a com / sicut cum d. magnus
..nō sed dictam comparata considera
..cum comparatio sit determinata
..ad actum temporalem vel ad
..actum eternum liceat sic loqui
..ut sapere / cognoscere / creare / quod
..significant dicta per modum actus
..significent sed dictam communis con-
..paratam ad actum temporalem quo
..effectus in creatura & quod iustus
..iusticia / misericors vel miseri-
..cordia significant dictam communem per modum
..habitus / habitus autem comparatum est
..ad actum / sicut autem comparatum habitus
..ad actum retribuendi ad actum
..miserendi / et ideo d. misericors
..iustus / predicatur dicta com et
..notatur vel compredicatur actus
..retributionis si non significent sed
..dictam communis comparatam sed non
..determinate ad actum temporalem immo
..indifferenter ad actum temporalem et
..eternum non connotatur effectus temporalis
..sicut est / cum d. sapiens / potens
..vel bonus de deo significatur dicta
..com per modum habitus / et ideo
..in comparatione ad sapere quod non
..determinatur ad temporale cum d. deus
..sapere se / similiter potens / vel posse
..determinatur ad temporale / quod d. pos-
..se creare / posse cognoscere similiter
..omnis vel bonitas que dicitur
..ad habitum · actum creationis vel se
..diffundendi quod creatio est eterna
..dictis personis ¶ ad illud quod
..ibi cum d. deus iustus nichil
..notatur dico quod predicatur habitus
..in eo virtus iusticie et per quod
..notatur effectus quod in eo reddendi
..unicuique quod sua quod habitus dicit
..comparationem ad actum ¶ ad quod ratio

probatur contra quod non est simile de hoc nomine
ens / vel de hoc nomine ens / vel
de hoc nomine bonus et de hoc no-
mine iustus ¶ ad illud ubi quod nomen
designans comparationem est duobus mo-
dis / aut in designatur / comparatio
in actu / aut in habitu / si in actu tunc
d. tale nomen habitudinis sic mi-
serator / creator / si non in habitu non
d. nomen habitudinis in principali
tunc significare ipsa comparatio
sic hoc nomine deus / unde est
quod hoc nomen misericors quod significat
dictam communem et connotat apti-
tudinem ad miserendum non est
nomen habitudinis / similiter hoc nomen
iustus quod significat dictam communem et
connotat aptitudinem ad effectum
retributionis / unde et d. misericors
et iustus ab eterno / miserator non
et retributor ex tempore

Quarto queritur an eodem modo di-
cantur hec quoque nomina concreta et
abstracta / queritur ergo utrum eodem
modo dicatur bonus et bonitas /
et iustus et iusticia ¶ ad quod sic
si eodem modo dicantur iustus
et iusticia / bonus et bonitas
sed deus d. valde bonus ergo d.
vel valde bonitas / si ergo non
d. valde bonitas / non eodem modo
dicitur de deo bonus et bonitas
¶ quod cum d. deus bonus predi-
catur dicta com sicut cum d. bo-
nitas / et ideo utrobique quo
penitus ergo dicunt idem ex parte
significati et ex parte connotati ¶
ad primo sed contrarium / quod propones in
quibus predicantur vocabula que
significant in subsistencia / magis
accedunt ad simplicitatem ut
cum dico deus est bonitas / quod

nc et cnmo locucois mr cnui
gretas i ee deo ille no mo-
bus pdicant nocabula que
sigcant i adiacencia quoda mo
accidunt ad cpom / qr cpom p
prietatis ad subm i nuc vi
dent / ut bonus iustus et hig
et ai ide sigcet hic nocabulu
bonus q bonitas / qr cu hic m
bonus s vsitate intellcca mag
accidit ad cpom / ideo recipit
ad albm cpe ut dicat / deus
e valde bonus et no valde bonus
bonitas / qr et i gca eet locu-
co s regula artis gramati-
ce si dicer valde bonitas
Ite que aus d deus iustus
et misericors / possit dici iusti
cia et mia qr i mltis locis
sacre sc̄pture i uenit vn
dulcis et rectus deus et mlm pa-
ciens et mltu misericors / h si
e vera / h no e qr principale sig
catu illor adiectiuor illud
n uim e Pz qr quotata que
sut dulsa si hi e r h e va
deus e iusticia et mia qr ea-
de quotata / Ite talis lucu
i uenit in scriptura / vn ps mia
et ritas tua et i cor i fcus
e nobis iusticia et sapia et
sacificaco et redempco / Pz qt
ee iusticia e ee quid / ee mi
sericordia e ee quid / et ita si
deus e mia et iusticia / deus
e quid et quid et ita plura / Ideo
lo dicto coplatia copulat
adiectia / quigit quotata
p illa adiectiua / qr cu d deus
est iustus et misericors copu-
lant dulsa quotata p illa
adiectiua h coplatia quin-
to illud q exigit / vn illa

locuco e vel si cu copulat
substatiua mult copulac
ponta / et qr cu d deus e
bicia et mia / no sut ibi du
supposita / no i uenit ibi h
dicco et dulsitate quu cpi
vn qrle loquedo ita e va
tu s i qle qr dulsa quot
ta que ibi sut / qr quas
pprias locucones mag
pmit vltas fidei quu p
Restat opitulante dia g
R inqrere de noibz eou
bus que sc noia sititudis
vl spectiua que e quita dri
s dam / hor om z dria /
quedam sut q dicit fine q
tat vl qe ad psona ut eq
litas sititudo / qdam no vn
ad catura / ut dns creator /
quotaciuu vm ad catam q
quotat vm tm ut deus / qu
vm et essecu ut creator et m
sicors / que acci noia
mr sigcent eem et qn
deo ab eterno / sc mr do
min verum sit deus eetpe
au mr dum e hig vs su
cata ml cata / quarto m
vs quotatus sit i catoe m
catua
Ud pmu sic aug ci gr
rei abeterno fuit deus
cata / scd fuit abeterno n
deo papitale suam lica m
pm i tuor et recolo scpt
ee / quis pot fae qsiliu
aut quis pot cogitae q
uelit dns go ipe abeter
fuit deus alicuius rei go
tpre n queit ei / Ite do
e illi nomie ecuile go ip

significat eternum. Item Ambrosius
dicit quod deus quia nomen non dominus non
est potestatis sed potestas vel
quod est quid eternum ergo hoc nomen deus
significat eternum ergo hoc nomen deus
non convenit deo ex tempore. Item
Augustinus dicit quod sua relativa appellacio
deus est deo ex tempore ergo quod est ei ex
tempore. Item si quis cogitat et
dicat quod deus non fuit deus ex
tempore quia non fuit prius tempus quam
esset deus et etiam ipse cepit esse
deus tempore et etiam ut mens
dicit dominus vel tamen ex tempore in-
cepit esse ergo hoc nomen deus non
convenit ei ab eterno. Secundo hoc nomen
deus quandoque absolute ponitur et
sic notat eternum tamen et ab eterno
convenit deo quandoque respective
et principaliter significat eternum
secundario relacionem et consensus
est deus. deus est deus
cui creata subiecta est sicut sed
vocabula creator et filius prin-
cipaliter eternum significant secundario
correlacionem que in est creatione
sicut deus est creator deus
est deus a quo incipit esse crea-
tura sed si inspicitur hoc vocabu-
lum creator ab eterno est deo non
sed natura deformis facilius est
quam conformis sed ut dicit Aristoteles
[illegible] ut sum hoc albus ne-
cessaria sunt duo scilicet ut sum hoc
ut sum albus et ad hoc ut
non sit hoc albus sufficit ut
non sum albus. Dicitur dico quod
ad hoc ut deus sit creator duo
sunt necessaria scilicet ut sit deus et
ut ab ipso incipiat esse creata
sicut ad hoc ut non sit creator sufficit
ut ab eo non sit creata sufficit

creatura deus non est eius prius eius
rei ergo hoc nomen prius non
significat dicta nam sicut non ad
hoc ut vocabulum significet nam
dictam non exigitur ut sit creat
ut in futuro et hoc conforme faci-
ente non exigitur ut sit creat
significatione faciente sed ad id quod dicit
Augustinus quod non audet precipitare
sententiam deus quod tunc non audebat
sed post fecit hoc est sententia propositi
in sed quod videbitur aliqui quod
hoc nomen deus nunquam significet ab-
solute sed est respective. Unde Augustinus
dicit dicitur creator relative dicitur ad
creaturam sicut deus ad servum non
videbitur. Creatore deo ab eterno. Unde
Augustinus in eodem deus non dicitur nisi ex tempore
incipit servus. Unde ista appellacio
relativa ex tempore est deo. Secundo
quod hoc nomen deus est accipitur re-
spective sed hoc duobus modis talia
potest notari vel in habitu vel in actu
si in habitu sic est deo ab eterno
quia est deus et dominabilis sive po-
tens coherere subditus et est
sicut deus est deus non deus est deus
cui subiicibilis est creatura sive sit
sive non sit. si in actu convenit
ex tempore et ideo est deus quod dominator
et est sicut deus est deus non deus
est deus cui subiecta est
creatura

Secundo queritur utrum deus omni ex
tempore sit ex tempore. Ad quod sit
obiciet quod non tamen est deus rerum
que ceperunt ex tempore sed et illius
rei que non cepit ex tempore non
primus temporis quod non incepit in
tempore quia non erat tempus tanquam
deperet et ideo non cepit esse
deus ex tempore. Videtur magister

i forat i li d' xxx q liz no ce-
pit extpre ee dns tpis cepit
tn ee dos tpis qr no sic fuit
tpe et nume liois extpre ce
pit ee dns / tn aug' x. de
ci. qn cepit tpe deus cepit ee
dos / nc aut tpe fuit dos s
tn tpre no extpre nl tpre n
qr no au fuit tpe qu tpe
dos s simul / Ox obi qr scdm y-
sid' iiiior fuit coequa tpe / celu
empireu / pa mat et angli go
si e dns illos tn extpre nl
i tpre est dos tpis extpre /
s no q dns tpis / s no e dns
tpis extpre go nc alios si
n. rō est q no cepit ee dns
tpis extpre qr no erat tpe
au tpe e r. no fuit dos ali-
os tn extpre / qr tpe n fuit
an illa / Pro supposito qd
oia fuit simul cata s opinom
aug' s id eccl xviii qui vivit
i etnm cauit oia simul / et sic
q nl i gnē nl i spē gl' au
dns cata sit coequa tpi nc
q no sit dns catur extpre
nl i tpre sicut nc dos tpis
Pro au deus cepit ee sic dns
tpis au tpre sicut dicit aug'
qr mis sibi possit dici eqs
q tpe cepit ee au duo / Duo
q deus cepit ee dns extpr
rerm coequenarm tpr s qd
dns ē i actu / et ro huiq
qr no pot intlli cata qu
intlligat eus de no / et sic
intlli mutabilitas quen
pot intlli sine tpe / ideo n
pot intlli catura qu itelli-
gat tpe / Sic sic ez dicer que
pit ee dns tpis au tpre

s qr tpe possumq intlliere i
intlludo catam hat nl ill
sic sic possumq dicere de ali
cature q cepit ee dns i
rnd extpre / qr pot intlli t
au catam cepit go ee dos t
au tpre / aliarz rerm extp
Ad sic q obi dd q magis
ee / no quenit dno scdm
s p id ad q rfert au s sic g
incipe ee / et ideo sic ee d
dno q cepit ee dns cu tp
s no eqs qr tc n dicer sol
de dno q cepit ee sic rela
s et sic subam / Aliter pot
d. q s ipo / au dr assoia
sine simltate s quoq3 tu
ritate nt au d3 tean pri
pm / quoq3 n au pealtate e
sic dupler / qr quoq3 no3 en
toitas inablatio et sube
toitas i noiatuo / ut au
miles e cu rege / quoq3 eg
ut i cor xv / no ego s g
dei mecu / qu go no assoc
ano tu pealtate pt so q
sio / qu no no3 n au pitat
no pot si cpsio / ru no se
miles e cu rege go rege
tu milite / qr go au d3 deu
cepit ee dns au tpe no3 i
sociaco n au pealtate / no
pot si cpsio ut dicat tp
cepit ee duo / au

Octavo quer ut3 dnm
Ipiq rē sint cata nl i
cata / Ad q sic domini
aut e catu aut i catu s
i catu / go etnm / et d3 d
deo abetno / si catu ed
de deo go aliquid catu

de deo. Iste ad dico de9 z do9
i pdico mcatu no d3 dns ex
pre ip no z vm pdicat3 g° c
atu t mrectitudime go pdi
cat3 catu de mcato go si est
la deus z dns. Vlr q3 de
v catue adcatore aut est
catu au mcatu si catu go
t vm adcatore vocent a
lle rs que3 go a ant e catu
aut mcatu. si catu cu scat
vm adcatore. que3 vm de9
sit miinfinitu nl est pone
vm mcatu catue adcatore
Rn°. dixit porreta q hc
nome dns sigcat quda re
lacom que e dum qua dns z
ns et illa relato no e dia
eu sz assistit ei et incepit
assiste ex tpre .i. qn cepit
re serm e in. hc nome ca
sigtat quda rlacom que
cepit assiste qn creatue i
cepit ee ab eo. Igt boe9 de
dum e potestas cohercēe
que mdeo e dia eēn. Iste
embro9 deus et dns noia st
e. noia sut potestatis. Ite
sicut albedine sit aliquis al
bus ita dnio sit dns si go
vm eit catua q deus sit
do9 hc acatua qe e sbotiau.
Ite catio qua deus creat
e creata. aut go se ca
one nl alia si alia eit q
ore de alia aut e catta
no. et eit pcede i infini
tu aut eit aliqua cato qz
na cata e. go ide z prius
posterius se go nc cato q

cat sine qua cator q nc dumi
quo e dns e catua. Ite a
bro9. no e catua p qm rta
q ois catua. sz p cacom sta
q ois catua go cato no est
catua. Ad hc dixit alii q
hi9 rlacones sut cato et
pdicant3 de deo no p ydep
titate sz p cam ut cu d3 me
dicina e sana. Vz hc n in
cu .n. d3 medicina sana n
d3 q sanitas msit medicie
sz cu aliquid z medicina q
e effcua sanitatis go silr
cu d3 deus cator. Ite p ista noi
cator et dns no sigcant pla
equiuoce sub vno noie sic
hc nome sanu. Rn° cu d3
deus cator et dns pdicator
dia eēn et cnotat3 rs mca
tua sz quez no3 rs solu ut
cu d3 deus e dns. quez affe
ct rs ut cu d3 deus cator z
.i. deus e dia eēn aqua ca
tua z. silr deus z dns .i. de9
q dia eēn cui subiecta e ca
tua. vn pdicat3 dia eēn i
rectitudine et rs i obliquita
te vn pdicat3 de deo dia eēn
cu d3 deus dns nl cator et
conotatr a qo rfer3 adeēn
n sit cui insit sz aqua sit nl
cui subsit no tn attbui3 deo
sz catue sz re deo no si nom
ut fiat dria int substam lo
cucois et subm rei sine att
bucois cu ut d3 albu sit in
sorto passio sigcata p hc ver
bu si n attbui3 albo sz sorto
vn albu lz sit sbm rei sine

locucōis nō tn̄ ē ſbm rei uel
att̃bucōis / ſilr̄ an d̾ ſic q̄ua
q̄uid n̄ ē eſt ſic ſicut ſubo ſ
m̄ ſcois / tn̄ go que³ utrū dī-
m̄ ſit creatū dd' q dīm̄ dei
ē increatū rōne pricipal ſigta-
ti rōne nō q̄notati d̾ de deo
ex tp̄e / vn̄ n̄ ſeq̄tur dīm̄ ē
increatū go dīm̄ ē increatū ab
eterno / qr̄ nō d̾ deus ē dn̄s dno
dīm / dia ceū / et r̄o q̄notatus
d̾ms au dia ceū fuit ab
eterno / n̄ tn̄ ab eterno ei ſubiecta
ē creatura q nō n̄ dia ceū qr̄
ſic q dico dīm / ad a⁹ dd' q
r̄o creatiue ad creatore ē creatura
n̄c ē pone aliā rm / qm̄ incre-
tua eſt ille r̄o et creatura ſz n̄c
ſz ereere in ē ſinitū qr̄ ſe ipo
rſe² ad creatore

Quarto que³ utrū r̄o q̄nota-
tus ſit in creatore uel ī cre-
tura ad maiore euidentia q̄rn³
tria / pr̄ utrū dia ceū rſer³
ad creaturam / ſc⁹ utrum ille r̄o q̄m
q̄notat³ ē dn̄o uel creato ſit
ī creatura uel in deo / tcio an ſilis
ſit r̄o ī r̄o ſiue nois dn̄s et ſiue
nominis creator

Ad p̄m ſic p̄cedit et creato n̄
rapimus r̄ capcacom fic
dyo' creatio n̄ rſer³ ad creaturam ſz
nō eq⁹ / qr̄ ea n̄ dependet go
nō dia ceū ea ſit creatura tat
n̄ refer³ dia ceū ad creaturam
qr̄ ſi rſer³ ille r̄o in ſpāē
ſz tc que³ ille r̄o aut eternus
aut tpalis / ſi eternus /
go creatura ē eterna r̄o n̄ ad crea-
tam actual / ponit creaturam / ſi
tpalis go ex tp̄e ē in deo / et
an nō fuit / go alio mō ſe
ſuit deus q̄m p̄us / go mu-

tatus / q in alio mō ſe ſit q̄
p̄us / mutat³ ſz utrūq ſlr
ē ſ q creatura eterna ē q deus
mutatus ſit go nō ē r̄o
deo go n̄ rſer³ ad creaturam
q̄ relatuos ē ē ad aliud
ſcd̄ / ſz de⁹ et creator relatiui
go ſe ſic ad aliud go dico
lacom de deo tita ē ad
go rſer³ / q ſte n̄ dico dn̄
ē creator aut dico ī rlac
aut ī ſitudine q̄pat q ī
tudine / go ſe ſic ad creaturam
go rſer³ ad creaturam / q ſte
deus d̾ dn̄s ſic n̄ q d̾ q
tēpus ſpau ſz nūq qr̄ ſic
d̾ uel ſit ſpau / rſer³ uel
in rlacone ad aliud go et
q ſi' q de⁹ in rlone ad ali
q Ad ſcd̄m nō q r̄o ſeu ſitū
relatuos aliqn ſundat³
duplice rm / ut n̄ d̾ q
ſut cama / aliqn ſupponi
ī p⁹ caſu utrūq relatiuo
ſer³ et d̾ rlatiue ī ſc⁹ vni
tm̄ rſer³ tn̄ utrūq d̾ r
tiue / et ſic p̄uenit ex dupl
collacone intellēs / ſicut in
telligimus ſit ſigcam⁹ / ſtu
rlatiua ſut ea et creatio / ta
to p̄ſica que p̄ſicat ſm̄ ee
et nō p̄ſicat³ ab ipa q̄lib
p̄ma ta / dd' go breuit' / q
ceū n̄ rſer³ ad creatura ſz
qr̄ n̄ dependat a creatura / ſz
creatura ab ea / vn̄ ſitudo
ſundat³ ī vnico r⁹ q̄m
increatura / tn̄ dia ceū p̄uit
cat³ p̄ſ noia / dn̄s / creat
tc ſi q / rlatiue d̾ p̄ colla

intellectus non tn respr quia non de
pendz ¶ ad illud aut quod obicitur quod re
latiuorum esse est dici quod hic vitium et de
latiuis que relatia sunt secundum esse
sed cum dicitur deus dominus uel creator
eius et creatorum relatia sunt in dicto
non secundum esse unde hoc ex mu
ua relatio in dicto non secundum esse
¶ ad aliud dicitur quod vitium quod deus dicitur
titudine non tn eo quod se habeat
ad creatura sed ergo
Quoniam queritur utrum relatio quotatio
nis sit in deo uel in creatura
ad quod sic cum dicitur deus est creator
deus et deus quia ista noua significant
titudine dei ad creaturas cum
relatio et correlatio opposite
sint habitudines non possunt simul
esse in eodem sed relatio creatiue ad
in est in creatura ergo sua correlatio
creatio erit in creatore erit ergo in
deo cum ergo utraque sit actus
aut actus in deo si aut dicatur
predicatur secundum essentiam de deo
predicatur relatio de creatura
quero illa relatio aut est
in deo aut in creatura si in deo
ergo falsum est quod dicit quod dominus
dominus et dominus quia predicatur creata de
deo si increata ergo non predicatur
nisi de deo uel secundum essentiam quod ia
relatio significat in rectitudine quod
attribuitur subiecto significate in
rectitudine eadem quod est dicatur
domine significata per hoc verbum creat
dum dicitur deus creat ¶ quod actio et
passio opposita adinuicem dicuntur
sunt ergo actionem sequitur passio
sed ergo in quo est passio oppo
sita sunt actionem subiectum in pas
sionis non est secundum sed ni eius
tamen quod creatura non fiat ex nichilo non
prius esse increatura passio quam rez
actio ¶ contra Augustinus sicut nummus pre
tium dicitur sic deus dominus sed relatio
qua nummus dicitur pretium est in num
mo ergo relatio qua deus dicitur dominus
est in deo ¶ contra nummus dicitur pretium
per relationem que ei accidit ergo
et deus dicitur dominus per relationem que
ei accidit ergo deo aliquid acci
dit ¶ probo quod nummus dicitur pretium per
relationem secundum actus sunt in dominio
quedam relationes que causa
dunt ordine substantie et accidentium
sicut relationes in et forme
et hec naturales sunt et non accide
tales et sunt relationes alie
que consequuntur ordinem substantie et
accidentium secundum superius et inferius conse
quentia et dicitur et hec acciden
tales sunt uel secundum actus ut dex
trum sinistrum sine sinistro non
possit esse dextrum quamuis ipsum
dextrum uel sinistrum non mutetur
sicut pretium non possit esse nummus si
non esset usus uel aliquid ta
le in nummo si ergo nummus dicitur
pretium relatione que est secundum actus
ergo et deus dominus ¶ contra cum dico
dominus dico relationem est suppositum sed
secundum quod creatura ergo est in creato
re sicut in suppositis in creatura
sit suppositum in creatore ¶ secundo uero
ut dominium quod noua relatio dicta
de deo ad creatura sunt relatia
noua sed non significant relationem in
creatore et dominus noua uero creata
relatio dicta ad dominum relatia
sunt secundum nomen et relationem signi
ficant unum inter dominum et creatura

nd sint relaciones due sed una tm
nd. n. nec z ut uni relacoi
rndeat alia s re sed solu s[ecundu]m
dccom nl s intellcu / et si quer
vn sp dd q Ite e a uirtute intellis
gferetis unu extremu ad ad
a e quo / qr go gferendo vtruq respi
cit utrumq ponit qi vnu ex
vtraq pte sicut aut intelligi
mq sit significatum / qr go dux
z re i intellcu dux z indiccone
nd n pot intellus ut finiri
sup aliqua relacoi n intelligat
altam ei corndete / dicit n
nra no solu cat ore sed ab
intellcu ideo n oz q relo s n
rndeat relacoi s re q alicui
relatom n sit nec rndeat al-
tam pz i accone et passioe
que dr sibi rlatio s non
nec e s[ecundu]m accom rndet passi-
one l3 nec sit s[ecundu]m ei rndet
nam passiue signans / q pz
qi dr deus creat etiam sr. n-
verbu creat significat re accom
qm deus dr vel agre s aug in
li de trini / sicut accom rndz pas-
sio s nom nd s rem / qui dr cia
creat s3 n verbu creat passi-
ue dr nd tu passione signat
passio n. nd z i sco nec in
subo s i qua sa / vn cu creaco
sit exno et n exqua pex
istoti incatone dicu e acco
sine passione / vnd nd z abi
n una rlaco s rem nl unq
re / patet go q nd nec e
cuil3 rlacoi correspondere
altam s rem sed s solu nom
dd go q in deo no e r spuq
solu incata qui z i re s
t dd dmplex est re / nd

n. est dependencia dei ad
tura s eq9 / et p[hilosophu]s soluit
duo p oba ¶ Si aut ob a
re ind est deo q nd quest
ei ab eterno / go et aliqua f
dd q n z sito de relone
forma / qr nd dr ei gnenie
laco qr dd sit inco muta
si si dicer de forma intelli
mutaco / dd go brui q pdi
dia coui / et quor re sine e
incatura qui no pdicat
sit india coui s incatura
¶ ad alia dd q Ipe loqui
de ee q ptinet ad subam
o ee nl in ee q ptinet
accus / et e ee nl ad ee
o ee spitu dis / tale ee
it i subis et accntibz
pferunt et actua en-
tudo sube ad subam et acci
tis ad accus eo spitudis
ad subam nd est accus
spitudinco ydeptitate et s
spitudo singlarmi / ee spitu
dis accntis ad accus / acc
z / dd go q nd sequr q dr
aliqd go inest ei aliqud
s sequr go aliqud adest
li nl est adillud qui n dr
dus rlaco dim incatura e
et z adeatore et adest creato
et no q dmplex re z in dd
s vinnis z in eodo ¶ ad
q ob q sinus z incatura
dd q dicim dr duo / potesta
colsez condr dcatam / et gpaco
nl suppom potestatis / ypa
testas deus z gpaco nl sup
potestat nlla i e s deo ad
crm n dr aliqud in deo s
ee / s s modu dei / nc inc

illud tn̄ p̄t q̄ d͛ est in creatura
vn̄ aug᷑ d͛ q̄ deus d͛ dn̄s no
p̄ actus q̄ sit in deo / s̄ p̄p ac
cidens q̄ ꝫ in creatura et p̄ h͛
ꝫ solo ad alia
Ponit quest͛ in ꝙ ꝯplib᷑ ro
p̄dicandi sit p̄t ī h͛ no
mine deus et in hoc noie crea
tor / q̄ nō / in utroq̄ ꝫ n̄ significat
diam eēm p̄ncipalit͛ ꝯnota
do aliquid ī creatura / cū n̄ d͛
deus ꝫ dn̄s creature n̄cio sequit͛
aliquid eē in creatura r̄ aug᷑ d͛
dnm̄ eē in deo vn̄ aug᷑ d͛ q̄
deus d͛ dn̄s p̄p actus q̄ ē in
creatura / sil͛r tn̄ d͛ deus ē creator
ꝯ̄uis creature / vn̄ n̄ p̄t dici crea
tor n̄ sit creatura / ꝯt in mult
ꝯ sicut n̄mq̄ d͛ pau sic deꝯ
dn̄s s̄ p̄ h͛ q̄ n̄mq̄ d͛ pau
p̄ ꝫ additū s̄ re ipi n̄mo s̄
n̄ d͛ deus creator h̄ꝯ creature
significat͛ exalt eē datū ipi rei
tate ꝯ n̄ ꝫ sil͛s modus ꝯ
notacōis hic et ibi q̄ p̄t
p̄ncipale modū r̄lacōis ī hac
deus ꝫ dn̄s ꝯp̄dica͛ aliquid
de deo ut dici possit ta nl
actor creature / ꝯ 2ⁿᵈᵒ sunt qui
dicūt q̄ h͛ nom dn̄s significat
diam eēm ut dnm̄ / dnm̄ au
ē potestas coh̄cendi subdi
tos ut d͛ boeꝯ / deus au p̄p
p̄m potest coh̄ere subditos
n̄ ipa diā eēn est dnm̄ /
p̄ dnm̄ dicit͛ ꝯ̄uis subditis
p̄ h͛ ꝯ̄o mō significandi quo
diā eēn significat͛ ut dnm̄ dat
ut r̄lacō ī nuit͛ et coasse
ꝫ͛ / vn̄ deus dn̄s ab et͛no
n̄ fuit / eode mō nō aliqui

q̄ sic eet dd͛ in ista deus dat
hanc aīam s̄ꝯ q̄ ex mō sig
nificandi q̄ deus significat͛ ut ac
to coassi͛ effectus de creatura / et
q̄ iste effectus n̄ p̄dicet͛ n̄ ꝯ
p̄dicet͛ aliquid de deo sicut
n̄ ī hac deus ē dn̄s / ꝯ alii
dicūt tn̄ d͛ deus dat hanc
aīam / ille effectus oste͛ p̄tinē
ad dm̄ tanq̄ ad cām / et ideo bn̄
ꝯp̄dicat͛ aliquid de deo / s̄ cū d͛
deus ꝫ dnꝯ creaturā sic p̄nō ost͛
q̄d respiciat deus creare s̄biecta
sibi et eꝯ / n̄ ost͛ sic aliquid
p̄tinē ad dm̄ tanq̄ effectus ad
cām / vn̄ ī hac deus ē creator
oīm aliquid ꝯp̄dicat͛ de deo
in hac deus ꝫ dn̄s nichil / s̄
solū mō quo͛ r̄s / Alit͛ nō dd͛
p̄t ꝯ dici q̄ ī h̄ꝯ ꝯinuacōib᷑
deus ē dn̄s / deus ē creator et
ꝯsilib᷑ p̄dicat͛ diā eēn ꝯno
tando aliquid ex p̄ / vn̄ nō ꝯ̄dā
r̄s int͛ deū et creaturas h̄ꝯ ꝯ
r̄s q̄ nō ī h̄tu ut cū d͛
deus ē creator exemplar re
rū fiendarū q̄ ī actu ut
cū d͛ deus ē creator nl dn̄s
s̄ q̄ dn̄s d͛ dnm̄ ī actu / p̄
ī h̄ꝯ modi ꝯnuacōib᷑ / q̄
p̄dicat͛ diā eēn significata ut
accio sive ut res que ē media
ut cū d͛ deus ē creator q̄
ut res eius inquiete / vn̄ cū
d͛ deus ꝫ dn̄s ibi n̄ p̄dica͛
diā eēn ut potestas coh̄ce
di subditos / p̄ sicut dm̄ est
p̄t diam eēm p̄dicatō ꝯno
tat aliquid ex p̄te creature s̄
illud ꝯnotatū q̄ ē pure
r̄s ut cū d͛ deus est dn̄s

sed in nostro subiecto ex parte creature
que non addit esse creature in re
nisi solum respectum ad deum / quemque
quorum aliquid incarnatum fuit temporis
rationem / ut cum dicitur deus est iustifica-
tor / quemque notatur ipsum esse cre-
ture sive creatum esse de novo / ut
cum dicitur deus est creator / et sequitur
quod / deus est aliquo creatura et ex-
novo ¶ Ad illud ergo quod queritur si quo
similis est modus predicandi cum dicitur
deus est dominus / et deus est creator
iam patet responsio quantum autem ad princi-
pale significatum quod est dictio tenens locum
quod predicatum et modus predicandi
quantum autem ad compredicata sed est quoniam
ad hec quod dictio relativa predicatur in
una ut actio / ut dicitur deus est
creator et in alia ut qualitas
ut cum dicitur deus est dominus / quia ibi pre-
dicatur deus ut potestas co-
hercendi subditos et dulcitas
quedam quantum autem est ex parte conno-
tati etiam est dulcitas quia in una
scilicet in hac deus est dominus connota-
tur tantum in alia scilicet deus est crea-
tor connotatur effectus qui est rei
create de novo quoniam et ad modum
quendam generale consimilis est modus
predicandi ut concludit prima ratio
quantum autem ad compredicatum ex parte
dei sive quantum ad modum quo
significatur dictio communis que predicatur
est qualisbet aliqua dictio / quantum autem
est ex parte connotati contra / est
dictio simpliciter / quia in una non est
connotatum aliud quam respectus purus
in alia autem connotatum ipsa res
sive esse rei / sed obiectio quando dicitur deus
est dominus / non connotatur tantum respectus in crea-
tura sed effectus aliquis sive res

simpliciter quam fundatur respectus quia sicut
parte dei compredicatur potestas
imperandi sive cohercendi subdi-
tos ex parte creature connotatur sub-
iectio sive debitum subiectionis
¶ Responsio quod illud debitum sive
subiectio non ponit aliquid sive ad-
dit ipsi creature in quantum comparatur
ad deum in quantum est dominus / immo
solum modo est specificatio ipsius
respectus ut specialius dicatur de
creatione significate ut dictum / et
det incarnatum subiecto quod
quia non addit rei aliquid sive sint
sive puro respectus / tamen notandum cum
quod cum dicitur deus incipit esse crea-
tor in tempore non est ibi dictio rei
principaliter predicata sed dictio quam
creatam
¶ Consequenter queritur de nominibus con-
similibus designatibus respectum
ad personam / sed autem designari
debent per relationes logice / ut
similis / et equalitas / similis et si-
militudo / et relationes grammatice / ut
talis / qualis ¶ Circa primum que-
ritur sic ¶ Primo utrum equalis
et similis seu similitudo et equa-
litas dicantur secundum substantiam vel re-
latione ¶ Secundo utrum pater de-
beat dici equalis vel similis
filio sicut dicitur equus ¶ Tertio utrum
debeat dici equalis filio
non equalis ymagini ¶ Quarto
utrum apostolus quod hec sit filius sibi
deo
¶ Ad primum sic obiectio / magister in
sententiis probat quod ibi differentia
similitudinem dicens similitudo
indifferens essentia ergo equalitas
et similis essentiam significant / quia si
sed equalitas est idem quod similis

Item xxxi d' i li sent' d' eqli
tas patris et filii non e relatio l
noto s; ymitas nec et ydeptitas
Item n q d' relatiue d' deq
ib; persona / s; equalis deqlz p
dicat' go n d' relatiue / Item
sic sapiens s; sapiam e sapiens
ic equale s; equale s; equali-
tate equale / cu go pr et filius
sdm substantiam sint equales go
equalitas e essen go equalis
sigat substantiam go n d' relatiue
Item sic obz auctte hyl de trin
ncipil z sibi sile nl equale et
ta equalis silis quotat pli-
tate / s; n sdm s; substantiam pli-
tate sigat go dm relatiue
Item diffinicio relatiuos et
equali et sili / p possunt pla-
it uere sigtari cu go i dis
n sit plalitas substantie s; relati-
os tm nite z ista relatiue
ia / Item i li de ebdomadibz
i patre unitas / i filio equali-
tas / in spiritu sancto utriusqz qnexio
o equalitas d' personaliter
Item aug' / q s; substantiam d' ad
e d' / s; equalitas d' ad ad
il ad alm / go equalitas d'
relatiom go n dt substantiam / It-
em aug q relatiue d' no indi-
cat substantiam / go hoc nom eqle
n sigtat substantiam / Item si hoc
nom equale sigtat substantiam et
est relatiom / go substantia relatiue
z go ipa per relatiom ab alia
distinguitur / Ad hoc nota tripli-
ci opione / quidam n dicunt
q hoc nom equalis silis tm
amotiue accipitur ut cu d' pr
et filius sunt equales no sunt
inequales / et sunt similes i

non sunt dissiles in qua summa nr
fuisse lubardus qmp' n edi-
tone summa d' dt silitudo nte
indifferens substantia / et infra q; cor-
rigens dicit silitudo e indria
q d' pr et filius dm siles q
no st differentes / Sz qt hoc sit
obz catholicus dt pr et filius
sunt equales / arrius hereticus dt
pr et filius no sunt equales
unde sic q catholicus affirmat
hereticus negat et hereticus aliqd
remonet dco pr et filius n
sunt equales / et no tm remo-
net / Item dt auctores imppo-
nis pietas / et in essen unitas
et i maiestate adoret' eq-
litas / go eqlitas tm e adora-
da sed n alia adorone qm
latria / go equalitas tm e dia
essen go hoc nome equalis po-
nit aliquid / Item faciamus ho-
adyma et sil no. ibi dt auc-
toritas spl' q p ymagine et
silitudine intellr unitas essen-
tie go silitudo e dia essen / s;
hoc nom silis sigtat silitudi-
ne go sigtat diuinam essen / si
n silitudo aliquid e quero
z q bonus bonitate et magnus
magnitudine et silis n sigtat
silitudine / Alios opinio est
q sunt relationes essenles et
personales / essenles ut silis
equalis personal ut pr filius
et dicit q relatio essenlis no
est essen / Sz qt equalis et
silis aut dt essen / aut relatiom
si essen / go essen d' relatiue si
persona go n dt libz / si au n
sigtat nc essen nc persona / go

no est aliquid divinum ergo non
est creatum ¶ Item filius est equa-
lis patri secundum substantiam ergo hoc nomen
equalis predicat substantiam ¶ Ad
hoc dicitur quod dici secundum substantiam duobus
modis dicitur / quia dici secundum substantiam hoc est
significare substantiam vel quod substantia sit
causa dicti / ut cum dicitur petrus est similis
martino albedine / hic est sensus
id est albedo est causa similitudinis / Item
dicitur cum dico filius est equalis
patri secundum equalitatem / hic notatur quod
equalis significat equalitatem
sed cum dico filius est equalis
patri secundum substantiam notatur quod substantia sit
causa equalitatis ¶ Sed ad hoc sit
obviare dicta substantia est causa equalita-
tis trium personarum / et non est illa
nisi quod illa / ergo maliter est prior /
illa / et filius est equalis patri
illa ergo natura patris est prior equa-
litate filii / ergo filius illa equa-
litate non prima est equalis patri
¶ Quinto notandum quod dicitur essentiam significari
quandoque ut substantia / quandoque ut quan-
titas / quandoque ut equalitas / quandoque
ut relatio est in significare eam
absolute / et sic significatur ut
substantia / ut quantitas / ut qualitas
et eam significare ut est in tribus
personis que eius et sic potest
significari ut relatio / ut cum dicitur simi-
litudo equalitas / et autem nomina
principaliter significant divinam essentiam
sed connotant distinctionem personarum
¶ Dicendum ergo quod unitas / equalitas
secundum se significant divinam essentiam / sed
cum unitas appropriatur patri / quia
unitas est primum principium a quo
omnis natura et omnis essentia / equalitas
non appropriatur filio / quia ordine nature
intelligitur autem spiritum sanctum equalitas
patris et filii / quia filius est a

patre per generationem / et persona autem gi-
ne est equalitas generantis
et geniti / quomodo autem connexio ap-
propriatur spiritui sancto habebitur infra ¶ Quinto
quod licet unitas et equalitas
dicantur modo appropriationis attribuere
deitate aliquibus personis
omnibus indifferenter convenient /
intelligendum est quod equalitas
indicat aliquorum distinctorum
uno quasi communi convenientia in di-
versis ut personarum in una eadem
simul substantia / unde equalitas
significat divinam essentiam / sed consignificat
distinctionem ratione cuius opponitur
pluralitas personarum que sibi
in unitate sunt equales / ratione
principaliter significati dicit essen-
tiam sive substantiam / ratione distinctionis
consignificate / importat relationem
¶ Ex hiis patet responsio ad obiecti-
ones contra utramque partem / rationes con-
cludentes quod significat substantiam
nituntur ex parte principaliter significa-
ti sive essentie sive substantie / concluden-
tes quod relationem / innituntur ex
parte distinctionis consignificate
id est ergo quod obviatur quod similitudo est
indifferens essentia / similiter ad id
quod equalitas non est relatio
unitas autem et ydemptitas / similiter
ad id quod equalitas dicitur de equa-
libus personis / similiter ad illud
et filius secundum substantiam sunt
equales / dicendum persona ipsa in
divina summitur ex parte principali
significati eius que est equalitas
ut ex ipsis mediis patet ¶ Ad
causa quod equalia parte / ut cum dicitur
nichil est sibi equale / et ita e-
lis significat pluralitatem dicendum quod

260

quedam sunt hic excepte significate
distinctione sive multitudinis. Si-
militer tamen dicit de relationibus que
equali, sed utrumque non ratione con-
principalis significate, sed ratione plu-
ralitatis consignificate sive comportate.
Similiter dicendum ad alia que inducuntur
excepta ista. Ad maiorem autem
evidentiam notandum quod tria nomina equa-
lis similis, equalitas similitudo,
nec sunt pure essentialia, nec pure
relativa, quod patet per Hilarium in libro de trinitate
exponente id Genesis: Faciamus ho-
minem, ubi in I dicit quod ymago sola
non est nec similitudo sibi est nec
ulsitate duobus ad invicem aliquis
ad alterum similitudo committit. Ex
quo patet quod similitudo importat
distinctionem personarum et unitatem
essentie et equalitas similiter.
Ista nomina predicta non sunt pure
essentialia nec pure relativa sed
efficienter significant. Ista nomina si-
milis et equalis, et equali-
tas et similitudo, quamvis equalitas
et similis in intellectu suo clau-
dunt relationem recte, essentiam ob-
lique. Equalitas et similitudo
quoque secundum I: quia qui sunt si-
miles et equales dicuntur qua-
les secundum indifferentem essentiam;
equalitas autem vel similitudo di-
citur indifferens essentia plurium,
non tamen diffinitur. Similitudo per
indifferentem essentiam non dicit totum
similitudinis nisi addatur aliqua
ratio que importat distinctionem. Unde
quod equalis et similis plus
inducuntur relative, quia relationem
importat in recto. Equalitas
vero et similitudo plus dicuntur es-
sentialiter, ut ratione tamen partis con-
notati relative dicuntur. Iste non
tamen procedas quod diffinitio similitudinis et
equalitatis per indifferentem essentiam
non est data per essentiam quia per diffi-
nitur, nisi sic intelligatur similitu-
do et equalitas. Similitudo est
plurium subiectorum una qualitas; e-
qualitas autem plurium subiectorum una
quantitas. Causatur enim similitudo ab
unitate qualitatis et equalitas
ab una quantitate. Unde hee diffi-
nitiones non dantur per essentiam sed per causam.
Unde non valet: similitudo est multorum
una qualitas, nulla qualitas
est relatio, ergo similitudo non est
relatio. Sed similiter dicendum: similitudo
et equalitas secundum rationem intellige-
ntie sunt ab indivisa essentia fi-
cta secundum rationem intelligentie. Dico tamen
secundum rationem quia in divinis idem est magni-
tudo et equalitas, quod essentia
unum cum diffinitur similitudo per in-
differentem essentiam diffinitur non
per essentiam sed per causam. Unde expositio
non sequitur quod similitudo vel equa-
litas non sunt relationes vel
relative dicta.

Secundo queritur utrum pater debeat
dici equalis vel similis fi-
lio, sicut dicit ergo. Ad quod sic: Augustinus
VI de trinitate: Trinitas secundum Basilium: eter-
nitas in patre, species in ymagine,
usus in munere; dicit in I ymago
enim si perfecta implet illud cuius
est ymago ipsa coequatur ei, non
illud ymagini sue, ex quo videtur quod
filius equalis sit patri sed non
econverso. Ad idem dicit quod in libro de nomi-
nibus quod dicendum filia secundum ymaginem
et similitudinem non in I spiritus divi

silem / qr nc bo gpris ymagi sue
filis e in equipollentibz in / est
filia hec ad inuice eo et inte
se gulti i alterutrm filitudine
et ee ambo sibi inuice filias
gredete filis spem incali
nd et tatimis no raginiq re
cipracom / et ita in eo int-
nitate sit ordo s pom cause
qui pr e ca filii nc z ibi
reciprato s equalitate aut
filitudine / dz ista auctoritas
dyo n inelud cogit / qr pot
dici q loquitur de eas et
tatis differentibz s eem et
nam vel alit pot dici q
equalis et filis inlty pr. po
test dici / quiqz in dicit vni
tate ne. cu dria psonaz
solu et h mo dur dequalz
tram psonaz vl alti 9 et gt
psone inte nitate dicu sibi
i uice equales nl gsiles
gulsim / alio mo equalis et
filis nlt vnitate ne et
inltitudine psonaz i por
tant rom aliqm ad aliq
plus s rom inelludi / sent dz
q filius dz e filitudo pris
et ymago et s hc diceret si
milis assilitudine / equalis
ab ymagine / et sic gt dice
de filio q e filis pri / qr e
pris filitudo / et equalis pri
qr e pris ymago / et sihc cu
gulti. nt dicat de pre qu
q filis filio nl equalis s n
hmoi modo equalis nl filis
diaut ee ab alio q n gt pri
tu n quazlibz e hmoi accep-
to ideo gradat gsio s spud

sensud / et exponant auct
s aliu sensu / Iste obiicit
filius e filis pri aut
q dico filis pri dz de fili
s eem aut s relacom / si
relacom / go hc nom fili
nd est eeale / si s subam
quoniet pri quitqd n
subam dz gt tbz go pr
filis pri / Ad primo sicut de
q filis gtim e eeale gt
psonale i deriato no a
sine aliqua deriatone a
pit nocabulu / pot add
quibz psona / vn pat filiu
filius filis / s cu relacom
deriat ut cu dz filis
coarcta ad deriata psd
nd rone sigcate eenae
rone deriate psone / dd
q parti accipi s subam
gtim s relacom / et hc si
fiat cu dz filius filis
q differens nl distinctus
lius a patre hc gforme
nam sine form cu pre

T ercio quer ut pr de
t at dici coequalis filio
sine equalis ymagini
q sic hil in li de t ymag
si pfce implet illud cu
q ymago ipa coequat il
n i d ymagini sue / que
go cu filius pri et pr fi
coequalis dz / pr filius
equat pri no cu eqaso
Ad primo cu dz coequalis n
eternitas subs et pris et fil
et no comeller auctes q
ordo no / cu cu dz filius
equat pri ss 9 z filius e

261

pre in po / et h lit a pre
et ideo no gtit[3] s[ed] mo tu
verbo coequa[3] / Q[3] ad lsut
ne[3] si ymago pris e eqt
n nrm gutat[3] ut dicat[3]
e equalis ymagi / ꝓ si
uti[3] filius e equalis pri
filio qr no gti[3] ymago
equalis pri / pr e equal
magini / Ꝝu o cu d[3] yma
o no[3] rs ad patre s[ed] non
utiuis sicut cu d[3] pr et
lius / et ꝓ h[c] no gti[3] cu
ac dictone ymago sicut
i lsat dictone filius / ꝓ q[3]
mago dicat rm ad prem
au gtat[3] / equalis au
at indifferencia po / no gta[3]
t pat dica[3] equalis yma
ini in p[a] / n / ir est ꝓ filius
ui cu pre et a pre ex
ꝓa silitudine qd' ultm n
dico de patre respectu y=
magis

Quarto que[3] ut d ꝓpe s[ed]
q ho sit filis sibi deo
q sic i Joh iiij scrius qui
apparuelt siles ei erim
ne au maior silitudo in
atura ꝓpi hois ad se dm /
la ut m[3] / Q[3] et cu d[3] filius
e ho una suppo[3] ꝓsona
ita ide s[ed] ide no ꝫ sibi si=
mile / Ꝝu[o] / et dico q filius
i no e filis sibi inquantu
deus s[ed] h silitudo que e
hu hois ad filiu dei no e
subam s[ed] e silitudo gtie
ice cu catia unit[3] cator
persona / cu au d[3] filius e
lis pri silitudo illa e s[ed]
bam et de illa loqui[3] hic

cu au d[3] n[l] ꝫ filie sibi intellr
q no ꝫ ve silitudo a ubi est
ne diria ut i catius i dis au
insi ubi sunt distincto nl dis
cto psone / cu au d[3] / filius
dei et ho filis sibi deo / hic e
unitas psone q sit d[3] et
no diria et adme drie nad
et unitatis psone d[3] silitu
do

Quintu que[3] de his noibus
talis qualis / h au aliquo
aliqui[3] inr catiue ad e alioꝫ
aliqn inr psone ad psona
qutu ad pm modu obz sic
que[3] utd h sit cedenda qua
lis ꝫ deus talis ꝫ petrus
qd' sic ꝓ[3] / et deus ꝫ iustus / et
petrus ꝫ iustus / go deus et
petrus e iustus / go deus et
petrus sut iusti / go qualis
ꝫ deus talis ꝫ petrus go
deus e aliqual / Solo s[ed] ꝓpo=
sitm / h ꝓo ꝫ vera qual est
deus talis e petrus / q[3] e pol=
let h[c] / petrus e silis deo q[3]
pticeps e bonitatis eius et
iusticie u[l] n eet pticeps bo
nitatis ei9 petrus no ee si
milis ei Instanaia nlta pe
trus e silis deo et petrus
e qualitate affcus go et de9
qualitate e affcus / Q[3] que[3]
quid sigcet talis et qual / cu
d[3] qualis e deus talis e pe=
trus / m[3] n q sigsicent qua
litate circa petrum / et talis
ibi referz[3] ad qualis / go qual
silr qualitate sigcat / Ad q[3]
Ꝝndꝫ ꝓpositiuq dt dicens / q
qualis ibi dicam nam sigcat
et talis / s[ed] dissilr / na qualis
dicam nam sigcat s[ed] q ipa
ꝫ deus talis eade sigcat

si q petrus ꝑcops ȝ eius ¶ Ad
dd alit qd qualis signat diam
nām ut qualitate exprem / inde-
lig iusticia / sapiam et talis uo
signat forma expre impet' que
e qualitas / ut iusticia / sapia / e
ata / q go arguit / q qualis q
litate significat n sequi / s ꝑ
modu qualitatis ¶ quatu ad s
modu ubi cu dz / qualis e pr
talis ȝ filius / talis e sps / que-
ritur talis et qualis signant
ibi diam nāz / ad q sit / demo
strato filio dico talis e pr sic
nome talis ibi nō demostrat
filiu go signat filiu go suppo-
nit ꝑ filio go ꝑpo e falsa / ꝑ-
te mullaus ȝ talis fili⁹ demo
strato filio / dicit qmda q
signat' effectus dio2 spm in cra
catuas: i qualis est effectus
patris erga catuas talis e
effectus filii q no m' / ꝑ z sym
bo ubi dz qualis pr et sub
augi z i mesus pr et i qmbz
exemplis in sic sumo de effecti
dio2 spm erga catuas ¶ Iste
si de effecti / go aucti catua eet
no eet uīm de pre et filio q
modo dz qualis pr talis fi-
lius et ꝑ n eet eet aliquis ef-
fectus dio2 spm erga catuas
¶ Iste cu dz pr est iustus et
filius e talis ide signat' ꝑsic
relatum talis q ꝑ sic ams iustg
s ꝑ sic nome iustus signat'
dia eēn / go ꝑ sic nom talis
¶ Iste sicut locutione qualis est
pr sit interrogacio de eēn s ta
sic nome deus qui sic nomen
bonus signat diam eēn go sit
ad ꝑdam interrogacom respon-
de tinde' pr ȝ bonus ita pr

ȝ deus ¶ Iste pr e pr et fil
ȝ talis q ad talis n signat
s ꝑsona / filius e pr ¶ Ad
dd q sicut in alijs facilta
dz nedales demtones ali
demostrat et aliud appell
et ita sic nome talis demo
strat filiu et appellat prem
diam tn nām signat / no
g' uīm q supponat pro fil
s ꝑ pre ¶ Ad s dd q hz non
bula eēnlia diam nāz sig
tn dissilr signant / qda m
ficant diam nāz admod
subs ut oia subalia noca
la eēnca signancia ut de
bonitas et filia / et illa oia
rndent' ad interrogacom f
ꝑ quid ȝ / queda signant d
nām admodu qualitat n
adiectiua que i alijs facu
tibz qualitate signant ut
n⁹ iustus sapiens et illa r
de' ad interrogacom factam
qualis / queda admodu r
conis / ut equal / filius / toct
et illa rndent' ad interroga
factam ꝑ quo se hr ut si dic
quo mo se hr pr ad filiu
similis e ei⁹ / equalis e ei /
ita de reliquis ꝑ ordine p
camotorz intelligat' ¶ Ad
dz cu dz pr e pr / ꝑdico
quid nc quale / nc quatu / se
se hns i adaliquid / et ideo
addit' talis i respona e adi
co / s debet addi quo se hns
ut dico' pr e pr et filius
e quo se hns uel alio mo p
hns nc se' i deus ꝑ pr et
filius sicut dt dam⁹ dicit
exprecat modu non quid
ne quale

Expedito per dei gratiam de nomi-
nibus divinis symbolicis conali-
bus insipiens restat dicere
de nominibus symbolicis ¶ Notandum
primo quod plane secundum dionysium in deo conli-
ez in divina scriptura symbolica
dicta inveniuntur / sicut enim ut ho-
mines existentes nos et gros-
sa hanc carne indutos divinas
excelsas et invisibiles divina-
s operationes intelligere et do-
cere possibile non in ymaginibus et
formis et notis que sunt secundum nos
ipsi fuerimus / quicquid de deo
dicitur conlit / symbolice dicta sunt
sunt enim quedam excelsiore
elligentia / simplex non quod deus
in figurabilis / oculos quidem dei
palpebras et visione qui-
dam invisibilium consideratiua eius
virtute et quod intelligit cognitionem eius
lateat intelligimus ex eo quod
apud nos per hunc sensum perficit
cognitio et certitudo / nasci-
tur / aures autem et auditum eius
propitiacionem et mre susceptionem
deprecationis et ei hiis qui de p-
catum faciunt per hunc sensum in-
es sumus familiaris eius an-
es inclinates / os autem et loque-
lam / denuntiationem voluntatis quod
apud nos per os et loquela sig-
nificantur quo in corde sunt cogi-
tationes cibum vero et potum in
dennis voluntate conversationem
in nos per sensum gustus
plenius naturam appetitum / odo-
ratum vero eius acceptionem quo
ad spiritum nostre intelligentie et be-
nivolentie / quod apud nos per hunc
sensum boni odoris acceptio
nascitur / faciem vero eius ca-
ne per operationes est demonstratorum

et manifestationem / quod nostra manifes-
tatio per faciem fit / manus autem
perfectionem operis eius et non nos
utilia et magne providentia divi-
nimus manibus / dexteram autem id
quod in prosperis eius auxilium quod et
nos magis in potentibus et pluri-
ma indigentibus virtute dextera
utimur / palpationem vero tractu eius
et valde subtilem et occultorum
demonstratione et ex quesitionem / quod
apud nos non possunt sensu qui
palpantur inse ipsius quod occul-
tare / pedes autem et incessum / an-
tulum et discursum vel in inimicorum
ulcione vel alium quendam actum et
presentiam ex eo quod apud nos per
pedum usus accessus perficitur / Iu-
ramentum autem et mutabilitate con-
silii vel eius ex eo quod apud nos
confirmamentum / hiis qui ad invicem sunt
certificantur quotiones / Ira autem
et furore eam que ad malicia
inimicam et aversione / et in nos
contra motus nostre odio sentes
irascimur et ceterum oblivione
autem et sopnum et dormitionem
dilacionem eius que ad inimicos vel
carnis et consueta ad familiares
auxilium retardacionem ¶ Et similiter
de aliis omnia que conlit. Dicit in deo
occulta sunt quedam intelligentia
ex hiis que sunt apud nos ea
que sunt super nos edocemur non
quod de eo dicti verbi dei advente
dicimus quod ipse non assumpsit hominem
propter nostram salutem suscepit animam
intellectualem et corpus et humane
nature proprietates naturales et non de-
tractibiles passiones ¶ Dubi-
tabilia circa partem istam declarantur
super questione de doctrina theologica que-
stio / et super questione de nominibus divinis

in generali

Sunt querenda de nominibus
personalibus / horum autem queda
sunt absoluta ut persona / yposta-
sis / quedam respectiva / ut pater fi-
lius / quedam distinctiva ut unus
aliquis / quedam collectiva ut
trinitas et trinus / vel aliter nomina
plura / quedam sunt collectiva / que-
dam distinctiva / quedam nec sic nec sic
et horum quedam sunt generalia / ut persona sub-
sistencia yppostasis / quedam specialia ut
pater / filius / spiritus sanctus ¶ Secundum ergo
hunt modum querendum est primo de
nominibus personalibus generalibus et absolu-
tis ¶ secundo de propriis et relativis ¶ ter-
cio de nominibus distinctivis ¶ quarto
de nominibus collectivis ¶ Circa primum nota
quod absoluta personalia generalia pone-
bat / persona / subsistencia / ypostasis
¶ primo ergo querendum est de nomine quod
est persona ¶ secundo de subsistencia ¶
tercio de ypostasi ¶ Circa primum
notandum circa nomen persone septem esse
querenda ¶ primo unde sumptum sit ipsum
nomen persona ¶ secundo utrum dicatur secundum sub-
stanciam vel secundum relacionem ¶ tercio de
diffinicione persone ¶ quarto de pluralitate sig-
nificationis persona ¶ quinto de supposicione ¶ sex-
to de consignificacione ¶ septimo de compa-
racione quoad connotaciones con-
seruatiue

Quantum ad primum nota differen-
ciam Doctores sumunt / tamen secundum quosdam hoc
nomen persona originem sumpsit apud
gramaticam que sicut substancia decli-
natur locutiones substancia inseparabilis / habens
notacionem / unde ypostasis est
substancia significata per propriam substan-
ciam et distinguibile dicitur ypostasis
unde persona / persona in gramatica dicitur lo-
quens de se / et secunda ad quem loquitur / tercia
tercia de qua fit sermo inter primam
et secundam / unde persona ab alia nos-

abilis est secunda apud nos sibi bilis
na ab unitate nocionem tra-
unde dicitur persona / quia tercia dicitur de quo
quis loquitur per pernacionem primo et se-
¶ aliter dicit boecius in libro de d-
bus unius et una persona prout q-
personis induti histriones r-
duos homines quorum erat tr-
representabant / ideo certos
circa per sui formam erant cognicio-
latini persona / et greci prosop-
nuncupaverunt / unde persona
personando in concavitate larve
faciem posite / prosopon non ce-
quod ponebat ante faciem / apud
quod est in / et sopos que est facies
unde persona de prima institucione fu-
ad significandum certum hominem

Queritur ergo utrum persona dicatur se-
cundum substanciam vel secundum relacionem / quod se-
cundum substanciam videtur / per id quod dicit au-
gustinus omnia nomina que secundum substanciam dicuntur
de deo dicuntur singulariter de eo
bus in summa pluraliter non hoc nomen
persona / quod sic quaternitas est contra
eo hoc nomen persona significat
substanciam ¶ Item augustinus VII de trinitate
est ad deo esse / aliud persona
sed omnino idem ¶ Item idem in eodem
hac trinitate cum dicimus persona
patris non aliud dicimus quam substanciam
patris ¶ Item augustinus pater ad se
quippe dicitur persona non ad filium
vel spiritum sanctum sicut ad se dicitur deus
magnus / et bonus et ius-
et hiis et quadam hic illi est es-
dum / quod magnum / quod bonum / ita
illi est esse quod persona esse ¶ Item
augustinus VII libro de trinitate cum queritur qui
tres / magna prorsus do-
humanum laborat eloquium / dicitur
quod tres persone / sed quid q-
substanciam ergo hoc nomen persona

263

significat substantiam ¶ Item augustinus contra q
r est persona / et filius est persona
spiritus sanctus est persona ideo dicuntur
tres persone / Et quod est omnibus id
persona et quod non est commune omnibus quod non est essentia
a ergo etc. ¶ Item boetius in libro de trinitate
omne nomen dictum secundum substantiam dicitur
insimul et singulariter de tribus / sed
persona non dicitur insimul singulariter
de tribus / ergo non dicitur secundum substantiam ¶
...o tamen dicitur idem est deo esse et esse
personam aut intelligitur persona
respectu suppositi vel respectu op-
positi / si suppositi ergo intellectus
id id quod intendit probare quoniam
idem in supponendo non tamen
significant / si autem respectu op-
positi utrumque ut supra sit idem esse
...m et esse personam / ita sic intelli-
gimus idem secundum rem sed hic falsum est
illa consideracionem / contitulacionem
nam assignantes / concedentes
...mus quod non idem / quod non secundum om-
nem modum rationis quod exigitur veri-
tatem et aliud ¶ Item augustinus vii
de trinitate dicit quod non significat hoc nomen
a idem quod substantia ut non substantia
...ris ipse pater et non quo pater et
quod et ita persona patris non ad se quia
...o pater ergo persona in significando non
idem quod essentia / Probatio si idem est
persona quod essentia tunc non dicamus
tres essentias sicut dicimus tres per-
sonas aut tunc non dicimus unam so-
lam personam sicut dicimus unam solam
essentiam ¶ Propter persona distinguitur essentia
non / ergo non sunt idem in significando
quia non quod persona est gignens vel ge-
nita vel procedens quod non dicimus de
essentia ¶ Item boetius in libro de trinitate quo
...is intelligimus patrem / ac fi-
lium / ac spiritum sanctum non de ipsa

deitate substantialiter dici sed non substanti-
ter predicatur et de singulis et de
omnibus singulariter dicitur quia tamen
persona de omnibus non predicatur
singulariter patet quod non substantialiter predi-
catur ¶ Propter boetius in eodem sic persone
dicere sunt substantia non indivisa ne-
cesse est vocabulum quod ex personis
trahit originem id est ad substantiam
non pertinere ¶ Item cum in divinis non
sint nisi duo predicamenta / substantia
et ad aliquid / necesse est omne quod predi-
catur in divinis predicari aut secundum substantiam
aut secundum ad aliquid sed persona aliquo
istorum modorum predicatur / cum igitur
in divinis sit unitas essentie / re-
lationum non solum non pluralitas / hoc
nomen persona predicabitur secundum re-
lationem non secundum substantiam ¶ Item persona
se habet in divinis sicut individuum
in creaturis / sed hoc nomen individuum
dicitur de pluribus in divinis non
predicatur secundum essentiam nisi et illis
que eadem ergo nec hoc nomen
persona predicabitur de patre et aliis
personis secundum essentiam ¶ Item eorum que
sunt eadem simpliciter si unum
est mutabile et reliquum / si ergo
dico idem est patrem dominum esse et pa-
trem esse personam tamen ipsa essentia
non sit mutabilis nec persona
et si essentia est una persona est una
vel si persone plures / et essenti-
ae plures / quod est falsum ¶ Item persona
est substantia rationalis nature individua
ergo omnis persona est substantia incommunica-
bilis / sed si idem est persona quod
essentia / persona communicabilis est / et ita
communicabile et incommunicabile ¶ Item
si persona idem quod essentia cum alia
sit persona patris alia filii ergo
et essentia alia ¶ Utrum persona
secundum quod dicatur quam dicit essentiam / ut ad

d; absolute ut persona e persona
qua vo ypostasim ut cu d; alia
persona ut pr z alia persona a
filio | quicq; notacionem ut cu d; pr
in pa distinguitur a filio ¶ Dz gt
pr z persona hic d; absolute
go significat eem go si fiat re-
lativo refert eem | go sicut h
z vn pr z eem q e filius ita
et h pr z persona que e filius
s; hic e falsum ¶ Ppter hoc dicunt alii
q eem significatur tripliciter | aliqu
n significatur eem ut eem gra
sui non rone suppositorum | aliqu
gra suppositorum non gra sui
aliqu no utroqz mo primo mo p
h nomina eternitas | deitas | sba
s° mo p hoc nomen persona q
significat eenciam prout est i sup-
positis | ideo possunt ei attribui
que attribuuntur personis | tercio
mo signatur p hoc nomen deus
vn et pluraliter pot sumi ut deus
genuit deum | et p eem ut cu
d; unus e deus | s; hoc nolunt
prout dico q hoc nomen eem a-
lio mo significat eem qua hic nomen
persona ut hoc nomen deus q
rone suppositorum sine prout est
in suppositis signatur p hoc nomen
persona et p hoc nomen deus ab-
solute p hoc nomen eem ¶ Dz
gt persona z ronalis nature substa
i individua | s; eem n dicit substantiam
i individuam immo substantiam communem
ut essentia | persona go n dicit
eem ¶ Ppter hoc dicunt alii q hoc
nomen persona | principaliter dicit
eem s; vario distinctionem | persona
n dicit unum cum suo esse | q dico
unum | dicit substantiam | q dico p
se notat distinctionem rone au9

distinctionis d; alia persona p
alia filii | rone unitatis d;
nd e ad ee substantiam | ad ee
sona | vn sus z | pr e pa 1
unum et p se 1 distinctus pr
si et spc s; sunt persone 1 vi
sunt et p se 1 distincti ¶ Dz g
oppo; | si eem e persona go
una p se et distincta | s; hoc
nd go i portatur p hoc nomen
persona distinctio | te n no e
eem persona | et si eet persona
eet distincta ¶ Ppter hoc dicunt
alii qd cu quidam heretici
quesierunt quid tres significa
bat persona eem | post illa
nd quidam translatum e nomen p
ad significandum ypostasim | po
auctores que dicat q hoc n
persona dicit substantiam | intelligitur
tpre cu quidam illa | quo vi
dicat q ypostasim intelligitur
sunt s; modernam significationem ¶ D
gt boecius i li de t persona s; s
d; et substantiam significare cum m
tu tn intelligit | dt q pa de p
institucione sunt ad designand
etiam hominem | go n significat eem
s; etiam hominem 1 substantiam sing
re ¶ Ceterum s; zi i li de t
s substantiam d; | et substantiam significa
re | multum tn intelligit
tacionem unius et significacionem a
terius | nequam d; persona rationali
nali substa et tu cu notam
persona nequam i talibus mis
una substantiam et singulare
substantialiter proprietas generalis |
alias proprietas specialis adnoi
cu persone proprietas i individua
singularis et i communicabilis | n
substantia no tam quis qui qui

g3 ego a' noie psone no tam
mod qm quis designat3 / vn
d interrogatom p qd rndet in
uale / diffio vel aliquid tale
ad interrogo p quis nom ppu
rndet solz / vel aliquid q equi
pollet / ad interrogatom a' q3
ta psona / vel quis z iste / so
rm9 rndet nom ppu vel e
pollens ut s boem p2a z rona
s nec suba i diuidua / Ad s
bm dd' q apud boem sic suba
eem / s s aug et amagro i
nt sic gitez ad subam et
postasim / Ad a d dd' q nomi
i intellr excepte suppositi / et
ntellr ide s rom rei / no au
s s rom ddi vel medii e
eplep ro / ro rei / et ro ddi /
ro medii sive attribuedi
d dom / dom s rom rei est qu
e aliquibz e dice hc z hc no
ntalitate s s subam h au di
o pp his dies z sol / Qrto s rom
di vel intelludi e qn no al
rm s ide dictone sigificat3
ltm no / ai altm dictone
g3 / sicut cu d3 deus e mag
9 deus est iustus h ut hi
i supponat3 suba diua / ca
ti sit gnotata aqmbz noia
ponit3 / gnotatu no dico
it qd gnotat3 s ro vel s
ntellam qn go alia fuerit
notata te d3 altm dicto
ne sicut gcedit3 i noibz dis
ecenciam ut eeu / sapia / mag
itudo / et iudis s subam sic
eus / sapiens / magn9 / ro
o attribuedi vel medii al
ti e tu aliquid attribuit3 qm
no alti sicut hmc noi p2a

attribuit3 distinguid hmc noi eeu
no attribuit3 / ai go d3 q ee dm
i ee psona sint ide sio intellr
s rom rei no ddi vel attribue
di aliquid .n. attribuit3 vni qm
alti / altm .n. cointellr ai d3
psona altm / cu d3 eeu / cu .n. d3
eeu vel intellr ps eem ai au
d3 psona intellr hus sub ppe
tate i gicabili attribuit3 go
aliquid sencie q no psone sic
go d3 intelli auctes aug no
z a d. dm ee aliud psona ee
Ad tciu dd' q cu dt aug ai
dico psona pris no dico a d
qm subam pris / subm accip3
psba que e ypostasis / h' est
suba i gicabilis ad modu
singlaris / ut ai .n. dico psona
pris dico subam sub pprieta
te i gicabili / Ad quartu ja
pz qntu9 / ut pr d3 psona adso
ut hc nom psona no sigificat
p modu relacois s p modu
sube que est suba ypostasis
no vsia qmis distinco relois
sine pprietatis cointelliga3 / p2a
n. diat hute ronale nam
sub pprietate i gicabili / Ad a d
dd' q aliqd d3 gne psonis duo
bz modis s ee et s hitudine
gne s ee ut cu dico sortes
e hio / plo e hio / gne s hitu
dine / cu dico sortes e suppo
situ hois / plo z suppositu hois
hio .n. gne e eis s ee / suppo
situ vo s hitudine / s hui mo
du dd' i dis q eeu hius est
s ee ypostasis vo diat gne
s hitudine ide .n. e ypostasis
q suppositu / cu go diat q n3

que vl eem / vm z degitate s ee
no de ea que e s sptudme / ad
septo q obi q psona videt
ad qom sam q quid mt eu ssi
to e quid tres / dd q go sunt
no de eem s de dictone i quid
modo debet addi psoa go sig
tat subam s singlare nl i di
dua sme ypostasim / nota eu h
subam q media mt pdcas
dicit n q medio hc nome p
modo iz mt ea que pdicant
rlatiue et ea que pdicat s
subam / sigcat n eem dicam eu
distictone suppoitor de quib p
dicat / eem no eu distictone eem
n nc distinguit nc distingt
eu sicut mhc tio ho indiui
no e simplex gitas s ptiaula
ru hom / Silr mhc tio psoa
s pris et filii et spc sa ho n
i diduus rone hois d s sba
de vno quolz hoie / rone i diuu
no / indiuidum n distictom sigcat
ptiailariu hom / silr hc nome
psona rone eenae pdicat
subalit de pre et filio et spu
sco / rone vo distictois que silr
qis iz illis n pdicat s subas
s eem alit e qis alit rlacio
eem n qis est eo q ipa ma
net vna et eade mo no dia
i illis vn gitas sua no z
gitas illis / distictio n sme i
gcabilitas qis est mag p
modu illis n n est distictio
eade mpre et filio et spc s
s alia pris alia filii h n
quo multiplicat et mat
rliqui n sic go psona medi
u e mt ea que dicu rlatiue
et que dnr subalit et rone

vnius extremi d singlari
rone altius rapit multip
tacom q go d psona pi
tal s subam / et q d ide e
psona et eem / et q d qis
d rone pme gitatis qd
d mdidua mcabil et gsi
hc d rone gitatis s sz
ne distictois et qutu ad
no pdicat s subam s s r
com lig psona s nom sim
no dicat ad aliquid sicut
n hc nom color qualitate
sigcat s p modu sube / ita
nom psona rlom sigcat
p modu sube vn lig psona
s nom n dicat s rlacom
s re eu d / Ite no q eu d
z ad psona pris aliud e
hc p nulli rone pme gi
tis sicut dcm iz nc eo q p
eu filius eu spc s sut o
idem q eem qm ad rom rei
quitu ad rom mellud sme
tbucois / no sut oio ide / q
aliquid pot attbui vni q
no alti s hc melius i s de
rabr
Qonr que quid sit psona
gstat au q p no e ac
qo est ens pse go e suba
no gen nl spes / go suba
z indiuidua no quacz / s q e
nalis nc que possit p se
nac / p go e s boecm sub
ronalis nc i didua / qt
psona e suba i didua ron
lis nc / go eu tres sut pso
tres erut sube indiuidue
qt s hc mr q aia sit p
qz e suba ronalis nc i
diuidua / Ite xxu i li de

uba dia e ronalis na et indi
ua qz no z didua / si dicat q
uba accipit ibi pro ypostasi
o ibi teno q substa subita q
ubstat proprietatibz / qt insepa
a proprietatis no facit subsiste
existe / Ite humana na xpi
e ronalis na individua suba
ro e psona filii existe deita
is e psona ergo in xpo erunt duo
psone sicut q flm z / Ite aia
ra e separabilis a cor ergo si
pot in q remaneat i didua
i comicabilis et ita psona / Qst
aut i angel e simplex esa
psonalis discrecio et ita psona
Ite deitas est comicabilis ergo
deitatem no z psona i xpo
Ite dia com z psonalis ergo
diam com e psonal / ergo si di
una com z i comicabil sz ad
da dia com sit comicabilis
ualit h ea dico i comicabil
Ite boec dt infra de duabz
is et una psona xpi / q m
it signes hm nois na d
n ut e i om re que sit
ffinit na z eas rerum q
fint quoda no intellectu ca
i possunt dz et na desalis
bus et diffinit sic / na est
t q facere vel q pati posset
et na de solis corbz / et
dz na principiu motus p se
d p accns dz et na unamq
rem informa specifica dria
isto mo dz na i rona pse
t dt boec h qualit specifi
a dria dz i dia na vn
motatoz alta dz dei na et ho
ms / q n z hois specifica
ria no z dei / et que est

dei specifica no e hois / Vn tota
ro qt ne dei pt specificam
Ite que de differenti assig
nacone diffidm pe / na vic
ponit duas / pma e hec / pa z
i tellectual ne in comicabil ex
istencia / hec a e h / pa z existes
p se solu iuxta quoda ronal
existencie modu / magri no
ponit tria tale / psona est
ypostasis distincta proprietate ad
dignitate ptinente / boec no
ponit quarta / psona e rona
lis ne individua suba / que go
de dria assignacois / Solo no
tandu q ric infra dek corrigit
diffiom boec sic / psona e ro
nalis ne i comicabil existe a
et dicat i comicabil ppt driam
que z individui ta comicabilis
ut psonis / Ite ad excludend
naz diam que e qs tribus
psonis / existencia dicat non
subam qz indicat no dz pprie
substare vel subsiste / vel aliter
h eude mo ta accipiat sub
sistencia dmpr / pro usia et
p ypostasi / in diffoe psone
accipit pro ypostasi a boecio
vn h z tencom boeci qm u
tebat sba p ypostasi tres
sut sube sicut tres psone
et h hc suba distincom aliq
sigt / Ite h vic individui
accipit pro i comicabili et ph
excludit aia / qz no e in
didua h comicabil ut psonis
et dia com / qz u qt om soli
sic ergo accepta suba pro y
postasi individua vel i comicabili

sunt diffio boecii de persona / persona
est rationalis nature substantia individua
¶ Exclusit primo solo ad duo primo ma
¶ Ad tercium dicendum quod individuum in ra
tione persone dicitur incommunicabile / unde
persona secundum rationem nominis dicitur per se u-
nius vel sonans et quia per se u-
na rationalis prima esse non potest
cum sit pars in unione hominis / et
quia persona ideo humana natura in ipso
non est persona / dicit enim boecius quod
persona pertinet ad dignius et
ad principalius / et quoniam unius /
ideo divina essentia non potest esse per-
sona nec res irrationalis / unus
enim sunt hic accipitur in portat
distinctionem vel excellentiam perfe-
ctionis / Secundo et quod divina essentia
incommunicabilis est per modum predicatio-
nis et et anima per modum compo-
nis / et humana natura per modum
assumptionis / unde individuum in
ratione persone excludit esse in
aliquo / quod tribus modis est
aliquid in aliquo ut pars in toto
sicut anima in homine / aut ut pre-
dicatum in eo de quo predicatur
ut essentia divina / aut ut assumptum
in eo quod assumit / et sic humana
natura ¶ Ad aliud dicendum quod anima in ra-
tione persona non potest esse / quoniam non dicitur
persona quia non communicatur sed quia incom-
municabilis / et sic non est anima petri
quoniam separata sit tamen ad corpus cui
quo coniungetur post resurrectionem
¶ Ad quartum dicitur quod aliud est
distinctio personalis aliud distin-
ctio personarum in angelis ita quod
non in diabolis / distinctio enim personalis
est tam in angelis quam in diabolis
sed distinctio personarum in angelis
ita quod non in diabolis / et dico dis-

tinctionem personalem qua quis est persona / di-
stinctionem personarum qua sunt
persona ¶ Ad sextum dicendum quod non
dicimus esse persona secundum
hypostasim vel personalitatem
persona ¶ Ad septimum dicendum quod
dicitur secundum dicimus esse Christum est persona
secundum / nota conditionem personae non
non persone / vel non dicitur secundum hypo-
stasim vel personalitatem est persona
nomen ibi ratio quia est persona
ideo non sequitur ergo secundum esse
in communicabile ¶ Ad octavum dicendum
quod sicut dicit augustinus in iii libro
c. i quod factor natura dicitur formo-
sus formo notio designatur
natura / unde forma dei et for-
ma servi dicitur id est natura dei et natura
hominis ¶ Ad ultimum dicendum quod diffinitio
boecii / et illa ricardi persona est
intellectualis naturae et dicit de persona
quid est secundum rem quod prima boecii
ligit huius diffinitionem ex ratione
entis in substantiam et accidens ex
expressione substantie usque ad ulti-
mas differencias / rationale et
irrationale / Illa vero diffinitio que
est ricardi / persona est subsistens
per se dicit de persona quid est
impota nominis nomen prout
ipsi dicit quod persona est res per se
una / quarta vero que est magistri
alexandri dicit de persona quid est secundum
usum nominis sic enim / utimur ho-
mine persona ut dicamus per-
sonas differentes secundum diversas
dignitates ¶ Iste de persona
quid est secundum esse incertum dicit
diffinitio boecii / Illa vero ricardi
persona est intellectualis naturae
dicit de persona quid est secundum es-

266

indiu̇s qz in deo no̅ ꝑꝑe suba
s incatus / s3 existencia ꝓprie
z indeo nec in deo ꝓꝑe est
indiuidum s3 i̅ cōicabile / n° ro
nalis na̅ s3 intellectual' intellc̅s
n ꝓprium e̅ dei sic d' boec9
Q Uo̅ir que' de ꝯitate hui9
nois p'a / et querit' duo
p'mo q̄ dicat' vniuoce / s'o q'
sit ꝯitas ꝑsone indiu̇s
Ad p'mu̇ sic h° nome ꝑsoa
d3 multipl' d3 .n. h° non
ꝑsona eenaalit' ut cu̇ d3 pr
e ꝑsona filius z ꝑsona / ali
i mo̅ d3 ꝑsonalit' vt cu̇ d3
alia e ꝑsona pris / alia filii
t' alio mo̅ d3 ꝯsignatiue ꝓprie
ut cu̇ d3 pr in ꝑsona differre
a ꝑsona filii / g° ꝑsona no̅
d3 vniuoce / ꝯtra dicta p's
incatus e tertiu̇ differenciu̇
indiu̇s cu̇ indifferenciu̇ ꝯ̇ou̇
z vna ro / ꝯ ꝑsone incatus
derivant' ꝑ ꝓprietates ꝯicabi-
les indiu̇s ꝑ relaciones / ꝓ
h° z diffinitio ꝑsone ronal'
na̅ suba indiuidua / ꝯ r'monet'
indiu̇s tu̇ q' ronalis / tu̇ q' i̇diuidua
tu̇ q' suba / na̅ indiu̇s no̅ tres
subs sunt / n° indiuidua d3 / aut
i d3 e̅ade vt' eē ro i̅ diui
t ꝑsone / differencia cu̇ die ꝑsone
e h' nē die incomicabil' existe
ia sicut dicit ricc° g° cu̇ e̅a
t a'a sit h' diff° ꝑsone non
dicet' ꝑsona vniuoce / Ad p'mu̇
ꝯcedit' argu̇tu̇ in forma / q' non
ꝑsone diu̇sa facit intelluncia
aliqu̇ intelluncia eōnie ali-
qu̇ ypostasis / aliqu̇ ꝓprieta-
tis / intelluncia eōnie cu̇ d3

pr est ꝑsona ypostasis ut cu̇
d3 / alia ꝑsona pris / alia filii
ꝓprietatis cu̇ d3 pr differre ꝑso-
na .i. p'li ꝓprietate / et ꝯcedit
ꝯclu° q' equiuoce dicat' hoc
nome ꝑsona indiu̇s / Ad 2 ꝯt
no̅ equiuoce d3 ho̅ cu̇ d3 aliud
ho̅ e petrus aliud paulus
et cu̇ d3 petrus differre a pau-
lo i̅ sua h'umanitate g° n° ꝯ
alia ꝑte / Ad ꝯcedendu̇ z et
dd' ad p'mu̇ q' talis diu̇sitas
no̅ facit diu̇sa̅ significacōm sed
pocius diu̇su̇ modu̇ ꝑdicandi / vn̄ talia sunt ꝑdicata q̄lia
ꝑmissa sunt suba et ita alio mo̅
sumit' cu̇ h° verbo est / et cu̇
h° verbo differt / Ad aliud dd'
q' ꝑsona no̅ d3 ꝯ'it' de ꝑsona
data et increata / s3 ꝑ p'us
et posterius tu̇ aliquo mo̅ est
vna ro que e ꝑsona est ex
istencia i̅ ꝯicabil' i̅ intellectua-
lis nē / nc ꝯistens ꝑ se so-
lu̇ / s3 q̇dā mo̅ ꝯsistendi illa
tn̄ ro / z q'us et d3 s3 p'us et
posterius de deo et de creaturis
si no̅ que' vtrum s3 prius
dicat' de diu̇s et ronalibus
dd' q' p'ncipalius d3 de diu̇s
s3 s3 impo̅ nois d3 de creaturis /
Ad notandu̇ h'c s3 quosdā q' multi-
plex e vniuocatio .t.n. vni-
uocatio quedā ꝑ ꝯformitate
sic ho̅ nom ho̅ et vniuoca'
ad omīs homīes et albu̇ ad oīa
alba / s3a vniuocatio e s3 ꝯua-
te nam intellc̅s e̅ .n. intellc̅s
ymago dei qui h' ꝑfitudinē
cu̇ qualz re / et ꝓp h' intellc̅s z

ymago cuiusdam rei vni et vnitur se
ipso sicut ymagine cum intellec-
ta / et hoc modo est communicabile hoc in-
res ad personas creatas et in-
creatas in illa diuisione rerum quedam
sunt quibus fruendum et quedam qui-
bus utendum / tercia communicacio
per demonstracionem forme que est
in re ut intelligibile opinabi-
le et similia et isto modo communicabile est
hoc nomen racio ad proprietates per-
sonales quarta communicacio est
secundum generacionem effectuum / sicut dominus
supremus dicitur hoc nomine iustus / et hoc
modo hoc nomen persona communicat-
ur ad personas creatas et increa-
tas / quia racionalitas creata et ra-
cionalitas increata conveniunt in
effectu

Deinde queritur que sit unitas
persone in diuinis ¶ Ricardus in libro de
trinitate dicit quod adquisit incommunicabile existenciam
bus infinita essencia secundum rem secundum signi-
ficatum per nomen persone et quibus-
bus ergo significat idem quod essencia ¶ quia
vna est essencia in tribus non vna
persona / unde quidam dicunt quod
quamvis secundum rem et secundum intellectum secundum re-
in significacione per hoc nomen essencia secundum
intellectum in significacione per hoc nomen
persona ¶ quod intellectus cassus est
et vanus nisi habeat rem subiectam unde
te ergo unitas intellectus et equita-
te rei ¶ Item si significatum huius nominis
persona dicitur de tribus ita quod in
illis multiplicatur / quia alia est
persona patris et alterius / omne
autem quod est in multis multiplica-
tum est aptum natum predicari de
illis / et omne tale est vle ergo
persona est vle ¶ Contra boecius in libro
de ebdomadibus quod in simplicibus non differt
quod est et quo est si ergo vna persona

est simplex non differt quod est et
quo est / ergo nec vle nec particula-
re / et hoc idem dicit boecius quod in deo
nec vle nec particulare ¶ Item
persona dicitur de tribus aut ergo sicut
cuius de diuersis trinum / aut non
si primo modo et non adequatum
liter illorum / ergo est aut sicut
genus aut sicut species aut
differencia / non sicut differencia / hoc nec
quo alterum ab altero differt / secundum
tencionem pluralitatis non differt
pater a filio / quia autem non sicut
vnus per augustinum septimo de tri-
nitate non de racione ergo persona
dicitur secundum substanciam de illis cuius
vnius similitudo ¶ Ricardus a
petrus homo et paulus /
accipitur communis essencia cuius suppo-
sita sunt illi duo vnum subsis-
tencie suppositum dicitur de illis
vnum quod continuat idem secundum rem
sequitur quod habent vnam conveni-
tudinem / unum unum est quod secundum
alterum quod secundum rem / filius pater
est deus / filius est deus / spiritus
sanctus est deus tres habitudines
habent ad unum / in hoc quod pater est
suppositum diuine essencie et filius
et spiritus sanctus et idem designatur
per ypostasim et suppositum / ypo-
stasis enim dicitur idem quod stans
sub / unum quod idem est quod secundum rem
una racio quod que designatur
per ypostasim secundum idem designatur
per hoc nomen persona et per hoc
quod dico ypostasim distincta
extante / cum ergo ista duo signi-
ficant modum unitatis / et hoc
ypostasis sit unum secundum rem in
consimilem modum habendi tum ad
erit significatum per hoc nomen persona

que s(ecundu)m ratio(ne)m abeade (com)m(un)itudine
(et) sic (com)munitudo no(n) est q(ua)s nisi
ex(con)sequenti q(uia) .n. e (com)munitudo e(ss)e(ntia)d
utrum que ideo e q(ua)s (com)munitudo
p(er) vo illa (com)munitudo (et) trium (com)munitu-
do ideo ph(ilosoph)r d(icitu)r h(oc) nome(n) p(erson)a
(et) yypostasis (et) sic no(n) (est) de hoc
noie e(ss)e(nti)a vel suba q(uia) ibi e
(com)munitudo simplex ar(gumentu)m g(ener)o que(ritu)r n(ost)r(u)m
h(oc) nom(en) p(er)sona sit que s(ecundu)m re
d(icitu)r q(uo)d ita ex(equ)iti / si tu que(ritu)r
n(on) d(icitu)r p(er)sona e q(ua)e / e(ss)e(nti)a est
que / utrum ibi duplex sit que
nos q(uo)d no(n) / i(m)mo id (et) alit(er) et
alit(er) / ita ut e i(n) ho(c) noie e(ss)e(nti)a
(et) que s(ecundu)m se (et) ypostasi no(n) est
que i(n) (com)munitudine ad illud / (et)
aut (com)munitudo no(n) e i(n) intellectu
n(ost)ro / (et) designat(ur) tu d(icitu)r tres
(et) vnus deus / tu d(icitu)r deus diui-
na e(ss)e(nti)a / tu no(n) d(icitu)r sunt / d(icitu)r e(ss)e(nti)a
rade / (et) no(n) subratione e(ss)e(nti)a
(com)munitudinis tu ad vnum / si no(n)
que(ritu)r cuiusmodi que e (com)munitud
h(oc) nom(en) p(er)sona d(icitu)r (et) q(uo)d q(ua)e no
p(ro)portione / que in p(ro)portione
q(ui)d que (com)munitudine / tale tu go
d(icitu)r explicat / quedam ex (com)munitudine
duoru(m) ad vnum / quedam ex (com)munitu-
dine alterius ad alterum duoru(m)
ad vnum / sicut d(icitu)r rector trina
... et in scolis alterius ad al-
terum ut tu d(icitu)r corpus e sanu(m)
(et) urina e sana / quia in h(oc)
(con)ferunt(ur) ad sanitate(m) h(om)i(n)i
corporis / tu g(ener)o d(icitu)r deus (et) bo-
n(u)s data e bona / que d(icitu)r p(ro)-
portione / tu aut d(icitu)r dic(itu)r p(er)sone
sunt p(er)sone date p(er)sone sunt
p(er)sone / d(icitu)r ibi que s(ecundu)m que (com)mu-
nitudine alterius ad alterum q(uo)d
...dum tu d(icitu)r pr(imu)m e p(er)sona / (et)
...ius (et) p(er)sona / d(icitu)r s(ecundu)m (com)munitudine

ad ide(m) ideo p(er)sona d(icitu)r duplic(iter)
e(ss)e(nti)a vo no(n) / si no(n) ob(icitu)r s(ecundu)m h(oc) q(uo)d
est vale / d(icen)d(um) q(uo)d no(n) / q(uia) vale d(icitu)r
ubi e q(ua)s n(on) / no(n) ubi est
q(ua)ntitas (com)munitudinis / si au(tem) que(ritu)r
n(ost)r(u)m (con)tingat abstrahe(re) h(uius)
que ab illis quibus e q(ua)e / d(ic)-
to q(uo)d no(n) / sicut in tu d(icitu)r e(ss)e(nti)a diuina
est q(ua)s / no(n) aliud d(icitu)r q(ua)ntitas
q(uam) ipsa e(ss)e(nti)a (et) tu d(icitu)r pr(imu)m e diu(in)a
e(ss)e(nti)a / et pr(imu)m e suppositu(m) e(ss)e(nti)a
ac diuine no(n) aliud s(ecundu)m re e pr(imu)m
et suppositu(m) / ad i(stu)d q(uo)d que(ritu)r
n(ost)r(u)m p(er)sona d(icitu)r de p(at)re et filio et
n(ost)r(u)m eius de ratione et(iam) / pr(imu)m v(er)u(m) q(uo)d
d(icitu)r eius ip(s)m et no(n) sicut (natur)ale
aut casuale / vn(de) hic p(ro)mod(o)
d(ic)i hoc nome(n) p(er)sona sit g(ener)e
t(ri)b(us) s(ecundu)m re / tu n(ost)r(u)m a(utem) d(icitu)r pr(imu)m e p(er)so(n)a
quia pr(imu)m e pr(imu)m / et fili(us) de alijs
vn(de) h(oc) nome(n) p(er)sona s(ecundu)m substa(nti)a(m)
id(e)m q(uo)d ypostasis

Q(uo)dam que(ritu)r de suppositione
h(uius) noie p(er)sona / q(uia) g(ener)o
n(ost)r(u)m supposita p(er)sona supponat(ur)
e(ss)e(nti)a / ad q(uo)d sic i(n) rebus c(re)atis
ad vnum ne alii attribui(tu)r et no(n)
s(ecundu)m actus vno supposito alteru(m) sup-
ponit(ur) (et) ne d(icitu)r nisi s(ecundu)m actus p(er)-
sona diu(in)a e e(ss)e(nti)a / g(ener)o supposita p(er)-
sona supponi(tur) e(ss)e(nti)a / q(uia) i(n) q(ui)bus
e eade(m) materia vno supposito
supponi(tu)r alteru(m) g(ener)o et(iam) / ista ab
strahant(ur) p(er) intellectum p(ro)prietates
no(n) erunt ta(lia) / q(uia) s(ecundu)m h(oc) viderent(ur)
tres e(ss)e(nti)e absolute sicut ab-
stractis p(ro)prietatib(us) due sunt s(ecundu)m h(oc)
petrus et paulus / et ita erit
h(er)esis que ponebat tres s(u)bas
si u(nde) remanet e(ss)e(nti)a / et remanet
illud q(uo)d subsistebat p(ro)prietatibus
g(ener)o subsistit p(ro)prietatib(us) g(ener)o p(er)so(n)a

eit eēn distīcta ꝓprietate go supp
posita ꝑsona supponetᶻ eēn
¶ Uꝰ ꝓporconalit diuīe ꝑsone et
eēn ī diis et humanis quo ad
modū sigᵗandi et supponendi
ꝫ in tanta supposita ꝑsona nō
supponitᶻ eēn go nᶜ ī diis ¶ Iste
ꝑsona distīguntᶻ / eēn nō go
etc ¶ Bnᵒ in diis vniꝫ q̄ idē
ꝫ eēn q̄ ꝑᵃ et eqūs ꝓp subti
litate diuī eē tn̄ modus qui
nō detrahit simplicitati est
ꝑsone qui nō ē eēncie / sic
eci modus ē dr̄ia hūitudis
et ꝓprietatis origīs qua dᶻ pr
est ꝫ nō ab alio filius est a
pre ꝑ gnōm spc̄ scūs ab utroꝫ
ꝑ ꝓcessionē ꝫ ꝗ̄uis ꝯsistere
modū differunt ꝑsone nō eēn
eu ꝯsequatᶻ suppō ipm̄ modꝰ
pꝫ qui supposita ꝑsona nō sup
ponetᶻ eēn ¶ Ad iᵈ go q̄ ꝑᵒ obi
pꝫ Bolo / qᵈ m̄ vnū attribuatᶻ
altoi hᶜ ē rōne simplicitatꝫ
rei / q̄ vō nō idē supponitᶻ hᶜ
facit dr̄ia sigᵗacōis ¶ Ad ꝫ dᵒ
q̄ cōcda ꝫ indr̄ia ꝑᶜ ad eēn
ꝙ nō differunt aliqua eēn / mo
dus tn̄ est ꝑsone qui nō est
eēncie ideo nō seqᵘᶻ q̄ suppo
sito hᶜ supponatᶻ illud qᵈadm
eu idē sit diffinito et diffini
tū / ē modus diffiōis qui nō
ꝯt diffinito ¶ Ad tam dᵒ q̄
abstractis ꝓprietatibꝫ ꝑ ꝑsli
bus adhuc erunt tres / nᶜ tn̄
tres erunt subē / hoc infra
planꝰ declarabitᶻ / Nota tn̄ et
eandē ꝑ dcōs q̄ ꝑᵃ nō dᶻ ꝑ
addicōm ad eēn / ꝫ eēn est ī
intellcū ꝑsone oblīq ꝫ rōm
intelluc̄ie dᶻ in ꝑsona dr̄ia ypos

tasis nō dīe / illud dᶻ suppo
alto supposito q̄ ꝫ in intencō
eius in rectitudine in supp
to hoīe suppoᶻ al / et suppo
petro supponiᶻ hō / eēn aū
rōne ꝑsone nō ē sᵈ recti
dine ꝫ obliq / filꝫ supposita
cōne nō suppoᶻ ꝑᵃ nec si cōe
dᶻ intencō supposita iᵈ dᶻ
supponi alto supposito qn̄ q
tribuᶻ vni attribuᶻ alti / ꝓ
dicunt aliqui q̄ hꝫ ꝑsona eē
eet ꝙ tn̄ ꝑsona gn̄atᶻ eē
nō / supposita ꝑsona nō supp
eēn nō go sᶜᶻ ꝑᵃ gignit
nō go eēn ꝑsona nō ē eē
ꝫ q̄ alta rō intelluc̄ie ī hoc
noīe ꝑᵃ et ī hoc noīe eēn

Conīr queᶻ de ꝯsigᵗacōne
noīs ꝑsona / queᶻ go
idē sigᵗatᶻ noīe ꝑsone ī
et insinglāi si ut dicatᶻ q̄
ꝫ ī singlāri sigᵗat eēm
tu nō ꝯtingat dicē ples
eēns diās go nᶜ dicuntᶻ
ꝑsone ¶ Bꝫ q̄ idē sigᵗetᶻ
ꝙ nīs plalis nō potest
sigᵗari nisi eēa aliq̄ ꝯrai
le ꝫ in ꝑsonis nᵒ ꝫ que
eēn / go nēe ꝫ illud nōm
plali sigᵗare eēm ¶ Ꝛndē
ꝫ quosdā q̄ hᶜ nōm ꝑson
sine detracōne et insing
li sigᵗat eēm ꝫ ī plali
sicat ypostasim ꝫ q̄ ꝗ̄uis
possit eē ꝯsensū ē quis
q̄ dᵒ ꝫ Ric in li de t̄. et
eam q̄ insinglāri et inplai
hᶜ nōme ꝑsona sigᵗat sꝫ
que ē ypostasis / hᶜ eꝑ
dū subē singlāis vn
ad dᶻ ꝑsona intellcū vnu

268

liquis qui tamen sit rationalis substan-
tia dicitur. Et propterea tres intelliguntur tres
aliqui qui tamen sit rationalis nature.
Deinde queritur de comparatione persone
ad intellectum essencie. Circa quod queritur
in sunt modo. Primo an persona sit
essencia. Secundo utrum persona differat
ab essencia. Tercio utrum essencia differat
a persona. Quarto utrum generacio di-
catur persona et essencia in obliqu-
itate quam esse essencia in rectitudine.
Ad primum sic. Boecius in libro de ebdo-
madibus: omne simplici idem est quod est. Sed
et deus simplicissimus est. Ergo
deus meus quod est et quo est. Ergo deus
deitas. Ergo cum pater sit simpli-
cissimus idem est pater et quo est. Sed quo
est essencia vel deitas. Ergo pater est
essencia. Ergo persona est essencia. Item
Augustinus dicit quod pater est quicquid in se est
excepto quod filium habet et ipse non
filius. Ergo cum habeat essentiam pater
est essencia et ita persona est essencia. Contra. Dicit
nos [illegible] dicam ostende-
re fuerimus monstrabimus quoniam
idem sit persona generat et generatur
essencia nec generat nec generatur. Ergo
persona et essencia non sunt idem.
Item in nominibus bene tenet quod si
res est illa, supposita hac re
supponitur illa, et hic est propter equalem
proprietatem que significatur hoc verbo
est. Ergo si hec est vera persona est
essencia propter consimilem proprietatem que
significatur hoc verbo est supposita
persona supponitur essencia quod est
contra predicta. Item esse in pluribus
et non esse in pluribus sunt opposita
que non sunt in eodem sed sunt in per-
sona et in essencia. Persona nulla persona
in pluribus est sed essencia est in pluribus
ergo persona et essencia non sunt idem.
Item Hylarius VII de trinitate: non idem
est eius natura quod res non, sicut non
idem est sol et quod lucens est, nec idem
est ignis et quod ignis ignitus est,
et sic hic non idem est deus et quod
deitas est. Si persona est essencia. Item dicit
Boecius in libro de duabus naturis et una
persona Christi quod Nestorius dicebat
in Christo duas personas sicut du-
as naturas [illegible] ad unitatem
nature et unitatem persone distingu-
enda. Ergo sunt et separanda pro-
prie distinctionibus nature et persone. Sed diversas
sunt significationes sive diffiniciones
quas idem ibidem ponit Boecius:
est natura. Natura sunt ubi accipitur unam-
quamque rem specifica differentia, et persona
est rationalis nature individua substantia. Sed
quorum diffiniciones sunt diverse ipsa
sunt diversa. Ergo persona et natura sive
essencia diversa sunt. Item Damascenus dicit y-
postasim non est deitate dico dei-
tatem natura. Ex solo patrem aut so-
lum filium aut solum spiritum sanctum numquam
audivimus deitas in naturam ma-
nifestat, pater ypostasim, sicut
humanitas naturam, homo Petrus
ypostasim. Deus vero res dicta est
et in utraque ypostaseon et personarum
denominatione dicitur. Ergo secundum hoc sicut ypos-
tasis non est deitate dico persona
non est deitas. Item ex inequalibus
persona dicitur de dicta essencia, ergo vel
secundum substanciam vel secundum relacionem. Si secundum substanciam
ergo dicitur de qualibet persona per se et sic
filium. Si secundum relacionem ergo et essencia
ipsa relacione distinguitur a qua-
libet persona. Ergo sicut pater non est
filius a quo distinguitur persona pater-
nitate sic essencia non est persona. Item
esse ab alio non esse ab alio
sunt in persona et in essencia red-
dendo singula singulis, et non

si idem ad sunt opposita ergo si diversa
ergo persona et essentia sunt diversa ¶
Item intellectus distinguit personam
ab essentia unde boecius in li. de duabus
naturis separanda sunt essentia et perso-
na | prius diffinicionibus illi distinc-
tioni aut correspondet aliquid in re | vel
nichil | si nichil ergo tantum in re unica
sit essentia dicta in re unica
persona dicta | si non aliquid correspondet
in re ergo secundum rem differunt persona
et essentia ergo persona non est essentia
¶ Ad solucionem huius nota quod dicit
quidam sapiens quod in divinis distinguimus
tripliciter scilicet voce intellectu et proprie-
tate | voce ut duos filios dicimus
pluribus nominibus significamus | intellectu
ut cum omnino idem sit essentia quod persona
distinguimus tamen intellectu inter essentiam
et personam loquentes de essentia itaque
non de persona | non proprietate inter pa-
trem et filium vel cum sit distinccio
sola voce | nulla est distinccio ut hoc
nomen essentia ut est nomen genera-
lis substancie | et divinitas nomen specia-
lis substancie | secundum omnino idem est in divinis ita
quod non possumus loqui de essentia
quin loquamur de divinitate et econverso |
unde nulla est distinccio inter generale
et speciale ¶ Alios nota quod principal-
ia sunt fidei quorum unum est quod
deus est simplicissimus ex quo
scilicet quod | persona est essentia et deus dei-
tas | aliud est quod aliquid est commune
quod nulli persone et ex hoc scilicet quod
supposita persona non supponitur
essentia ¶ Ad primum obiectum dicendum quod genera-
re vel generari | non differencia est
ad essentiam | sed persone ad personam
ex hoc quod pater generat sequitur
quod non sit ille qui generat sed non
sequitur quod non sit essentia | Unde

sequi ut assignatur quod hoc d…
inter opposita eo modo quo p…
nacionem differre instrumentum…
assignacionem eiusdem ¶ Ad …
obiectum dicendum quod non est simile de n…
bus et theologicis quia du…
tas similis singularitas quia est …
naturalibus essentia generat se persona…
quia unica essentia est unius persone…
et plurium personarum plures essentie…
sed in theologicis unica est e…
modo | et plures persone | sed a…
est quia in rebus creaturis proprietas…
persone est et essentie sed non…
ita in theologicis | quia proprietas…
patris est paternitas | que non…
proprietas essentie unde in th…
logicis supposita persona non s…
ponitur essentia sed in rebus ¶ …
tercio obiectum dicendum quod non valet…
argumentacio est in pluribus…
non est ideo in pluribus non sunt…
eadem ut sunt in essentia et p…
ergo essentia et persona non sunt id…
quoniam in propria iste terminus e…
unicam supponit | aut tamen pr…
essentia aut tamen pro persona | su…
duo sunt suppositiones | una pro…
alia pro essentia | et est instancia …
artificiale et inartificiale …
sunt in eodem et sunt in ere …
statua ergo statua non est es …
Ad quartum scilicet Gil. dicendum secundum ma…
inponit in li. de … q…
ad naturam rerum creaturarum respic…
inquirit | non idem est natura q…
non subiacens est. de creature…
unde ostendens erroris eius s…
mensura creaturarum metiri crea…
re addit | et sic non idem e…
deus et quod dei est | ac si di…
si ad imparem creaturarum de creat…

269

entis cogit facti quod non idem est
deus et quod dei est / quod dicendum
quod non est tamen spiritus dei deus sit
non ergo secundum corporales modos ut
eadem serie subdit accipi-
enda sunt hec que de deo dicun-
tur ubi enervat opinionem eorum qui
putant aliud esse deum et
aliud quod dei est / aliud quod nature
dei / et re non ut in creaturis
¶ Ad quintum scilicet ad auctoritatem boecii
distinguenda est duplex separacio
separacio secundum rem et separacio
intellectus / separacione secundum rem
non sunt separata quia est eorum secundum
separacione secundum intellectum separate
tamen sicut persona et natura non
sunt non possunt divise sic nec dif-
finiciones eorum divise sunt proprie
quando indiffinicione nature persone
ponitur natura ut patet per predicta / et ipsa
diffinicio nature predicatur de persona
natura est sua perfectiva substan-
cia sine sua substancialis perfec-
cio / unde solvendum est per interemp-
cionem / non enim sunt diffiniciones di-
verse ¶ Ad auctoritatem damasceni
sic intelligenda est / de ypostasi
deitate dicere non possumus
de una sola ypostasi deita-
tem dicere non possumus et hunc
intellectum innuit ipse cum dicit
deitatem esse solum patrem aut
solum filium aut solum spiritum sanctum
nunquam audimus filium / filium autem
deitate bene audimus quod
Christus est dei virtus et dei sapiencia
que sine dubio eandem significant
¶ Ad aliud dicendum quod esse inequalis
persona dicitur de eadem secundum relacionem
tamen proprie hec distinguuntur eandem a
persona / quia dicit boecius / de trinitate
deus est quantus sine quantitate

non tamen relatus sine relacione in-
telligendum est tamen de relacionibus
personalibus pater enim non est relatus
ad filium sine relacione / quia pa-
ternitas non significat differenciam eandem secundum
quam differencia eandem significatur ut relacio
te deus est relatus sine relaco-
ne sic ad deum deus est dominus sine
relacione / unde personis relacionum non
distinguuntur a persona sic deus hic
eandem differenciam est in qualibet persona.
eandem est relata sine relacione
per ipsam enim est inequalis persona
non aliqua proprietate distincta ¶
Ad aliud dicendum quod hec argumentum non valet esse
in aliquo non esse in aliquo sunt
in eandem et persona / et non secundum idem
ergo secundum diversa / quia sufficit opposicionem
secundum affirmacionem et negacionem ut
sit differencia secundum unam proprietate oppo-
site in uno et absencia eius-
dem proprietatis in alio / quod dis-
imus proprietatem differre agnoscimus / et
individuum speciei et persona ab
eandem / unde sufficit differencia ex altera
tantum parte / et est instancia sortes
non predicatur de pluribus homo predicatur
de pluribus / ergo sortes non est homo / si autem
fiat hec argumentum magis differunt
opposita secundum affirmacionem et ne-
gacionem / quam relative opposita
secundum quod relativa opponuntur hec est pa-
ter non est filius ergo quod opponuntur
affirmacionis et negacionis hec
est vera persona non est eandem / sol-
vendum est tamen per interempcionem quia
relativa enim opposita magis exigit
mutuam differenciam secundum opposicionem secundum affir-
macionem et negacionem sufficiat
differencia ex altera parte ¶ Ad ultimum
dicendum quod intellectus facit differenciam
aliquam secundum per suam abstraccionem
aliquam secundum rei proprietate et ideo

sua abstractionem / non oz dd ...
de sicut cum intellectus abstra-
hit albedinem a subiecto non con il-
la abstractionem esse re / nec ideo
est mendacium in illa abstrac-
tione quia hic abstrahere nec ad
est / quia intelligere albedinem non
intelligendo subiectum / qui autem facit
distinctionem per rei proprietate tunc
illi distinctioni dd ... innec
sed si distinguenda est intellectus
distinguit personam / unde distinc-
tionem quam facit inter personam et essen-
tiam dd ... re / sed ... ab essentia
si non sit intelligatur intellectus
ponit personam non esse essen-
tiam est / si autem sic intellectus po-
nit ... personae quod non essen-
tie vana est quod autem ... solo
vel sit / patet per aug. vii li de t
nephas est dicere deum subiacere
bonitati sue et non esse sua
bonitate

Consequenter queritur utrum persona differat
ab essentia et cetera. Ad quod sic
aliquis modus existencie su-
re est persone qui non est essencie
ut genitus / genitus / procedens
qui sunt sic dicti dans differen-
tes existencie modi ergo sive
differt persona ab essentia / Item
proprietas distinguens additur
persone non essencie habundat
quod in alio differentia persona ab essentia /
Item si dicatur sicut quidam vo-
luerunt dicere quod persona differt
ab essentia sed non ecouerso a persona et
hoc quia aliqua est proprietas per-
sone que non est essencie / contra sicut pro-
prium est persone distinguere ita pro-
prium est essencie indifferenter
esse et indistinctam / ergo sicut pro-
prietas est persone distinctio et

ecouerso differt ab essentia / ita pro-
prietas est essencie indifferentia et
indistinctio qua differt essentia
a persona / Item si dicatur quod in
differentia et indistinctio nichil ponit
secundum affirmacionem sed solum remo-
vet ideo non est proprietas qua dif-
ferat essentia a persona / obiectio proprium
est essencie secundum affirmacionem
esse tribus personis et communicabile
sicut proprium est persone esse singula-
re et incommunicabile ergo proprietas
essencie est communitas sive communica-
bilitas qua differt a persona
proprietas est persone singularitas
et incommunicabilitas qua differt
a persona ab essentia / differt et
a persona / et ubicumque ponitur
differentia non est ... ydemptitas
/ si ergo est differentia persone ab
essentia et ecouerso non est ... ydemptitas
persone et essencie ...
... quod non est simpliciter
persona essentia quod manifeste est contra
/ Item si differt persona ab essentia / e
ergo differentia non est aut relacio
quia constat quod non est ibi differentia a
dentis / non differunt differentia nisi
quia sic sequeretur esse in deo
triplicitas nec nec differentia relacio
nis / quia persona non refertur ad
essentiam nec ecouerso ergo non differ-
re persona et essentia / Item
... ... dicas personas
non aliud quam ipsum deum ...
... substantiam naturam maiesta-
te ... ... est ... in deo
persona / essentia / substantia / natura ma-
iestas / Item aug. vii de trinitate
personas ... creacione esse
quia ad se sit essentia aliud sit
na / Respondeo dicendum quod est differentia ...

est dria s intelluale rom dif-
ferentia s re no differt per a ab
een nec eq. vin aug vij de t.
quod est ad deo esse et psona
sed s oio ide et itm in eode
ad h z illi ee q dm esse ita
z illi ee q psona ee dif-
ferentia vo s intelluale rom dift
abeen q alia z ro intel-
lencie psone alia ecencie
n intellr een intellr vim
mo indistinctu intelbus ad no
psona intellr vng quis
distinctus accitis pprietate q
is no een et hac rone dt
ximg in li q aliud e suba
aliud ypostasis s intelluale
rone c ad id qo q p obi q
aliquis est modus existencie
s rem qui no e ecenciel q
secundu e s exist n scz qo
psona n difft abeen et ro
9 z q ille no existencie mody
nat driam per ad psona no
psone ad een ut gnans et
distinctiom pris a filio nd patis
de unitate relata e n dria
latiui r sin corlati no est
ut correlatiia een p c ad
q dicit q pprietas addit p
ie no ecencie distignedu e
al loz de addicione q e s
intelluale rom et hc mo vniz
in rone intelluale pprietas ad
dit psone no tn exist scz q
ibi dria n intelluaa rois
ut loz de addicione q e s re
hc mo pprm z pprietas n rela
tiua sic e relatiui sicut opt
ebq de t. q n addit nec mu-
tat n minuit ut pz ex aliquo
accidente indifferenti sicut cta me

ego sn ut dext ad illud ut au
sinistez sine alicuius formeati
dicone sine aliqua mutacone
i ea pprietas no i dis q est
primus psone e pprietas rela-
tiua et ideo n ponit addicom
nl gerecom alicuig ad psona
sed solu ponit differete existe-
cie modu et hc s rom cz dis
no sine origis q sufficiat ad
ydemptitate et alitate per ap
sicut declatu z sup q ombus
de vlitate psonar et ombus
de nuo psonar c ad alia no
gam pz solo h admcto q alit
dz indis pprietas p c pprie-
etas n psone noiat n dis
duobz modis vno mo noie
scde pme intecois sicut
generans genitus pcedens
alio mo noie scde intecois
ut cu dz differens distinctus
pma noiato e ab itellectu
psidante modu ecendy scda
alo noiato e ab itellectu q
sidante modu intelluale rei
exstoc in q intells qsidat prez
ut psona a qua pduat psor-
mis insuba noiat generan-
te q no exist qsidat actu
meme distinctis genante
a genito noiat distinctu ut
gnans sit nom pme itetco-
nis sicut ho et asales distinct9
no noie intecois sic spes t
indiduum pprietas no ecencie
que quid no gt psono noia
noie se intecois ut que indis-
tinctu et hi q hin noia sut sup-
ta amo qsidacois exist n q
e vna een intelbus psonis no
mutat que qi s a intencone
noia no dia que noiat in

tonatom eenae pma intocone
sicut eternitas et incomutabilitas et
huius nis sunt persone non sequitur ergo
quamvis eternitas sit proprietas essentie
et incomutabilitas persone quod differant
persona et essentia secundum rem sed solum
secundum intelligentiam rationem

Quomodo queritur utrum essentia dicatur secundum rationem intelligentie persone
ac essentie in obliquitate quia
persona ac essentia in rectitudine
et cum indivisione persone cadat
natura rationalis in obliquitate quia
dicitur persona rationalis nature individua
substantia ergo dicetur essentia in obliquitate persone, non nulla essentia quia
natura nulla essentia. Contra persona et res
non essentia ut ipsa natura respicientes
ergo ad proprietatem rationis intellectus intellectas non est in obliquitate in ratione persone ergo et intellectus
essentie essentia ergo dicetur esse persone
essentie sicut persona essentie. Contra
aug. vii de tri. non dicimus tres
persone ex eadem essentia ne putetur ad essentiam ad personam ergo non debet
dicere tres persone unius essentie
probo ita sicut dicit priscianus obliqui omnes transitivi sunt omnis
autem transitio notat diversitatem
sive alietatem si ergo dicantur tres
persone unius essentie notabitur quod
ad essentiam ad persona ergo non
est dicendum tres personas unius essentie
sicut non dicitur et tres personas esse
ex eadem essentia secundum aug. Contra non
dicitur dicere tres personas esse unius
dei sed tres personas esse unum
deum ergo non debet dicere tres
personas esse unius essentie sed tres
personas esse unam essentiam. Item
pot ne dici unus deus
trinus personis sicut una essentia

essentia trium personarum si ergo non
dicitur unus deus trium personarum sed
tres persone in rectitudine
non debet dicere una essentia trium
sed una essentia est tres persone
dicitur ergo persona de essentia in obliquitate sed in rectitudine. Quia
sic dicit aug. vii de tri. cum queritur
de patre filio et spiritu sancto
quid tres dicimus tres personas
sed quod persona quid quolibet de eo
essentia non de eo quod essentia
obliquitate si ergo recte dicitur
persona in rectitudine dicitur essentia
non in obliquitate essentia
in rectitudine dicitur persona essentie
essentie. Adhuc sunt qui dicunt
quod hoc nomen persona dicitur
essentiam in rectitudine et distinctionem in obliquitate principaliter
significat essentiam sed secundario distinctionem tamen et singularem quia in plurali
et hoc est clarum sic enim dicitur pater
persona ... id est unum ens per se
id est una essentia per se id est indistinctum
ab alia ut hoc pronomen se significat
ablativum generis et singularis
enim non dicitur pater et filius et spiritus sanctus
sunt tres persone sensus
id est sunt unum et per se id est a se
invicem distincti ut hoc pronomen
sit masculini generis et pluralis
numeri confirmationem autem suae
rationis trahunt ex ethimologia nominis dicitur enim persona quasi
per se una et hoc nomen una
significat unitatem essentie quasi
tota per se distinctionem sed quod hec opinio
sit falsa et propinqua errori
sic enim dicitur hec persona est pater et
per hoc nomen persona non supponit
essentiam sicut ipsi dicunt
dicitur hec persona denotatur essentia

pater cum dicitur hec persona est filius
demonstratur eadem essentia sequitur
quod persona que est pater est filius. Respondeo
dicendo ad suppositum persone
est essentia non ad quotatum.
Ad secundum est distinctio si non dicatur quod
dicitur hec persona ibi est demonstra-
tiva respectiva ratione distinctionis
que designatur pluraliter quod dico persone
ratione eius quod notetur distinctio
dicitur persona unum persone si di-
cat quod eius id quod et in recti-
tudine sed illud est essentia ergo essentia
distincta quod est falsum. Item pos-
sit illud in nomine. Item si per
se ... eius persone distinctio ergo
... non est persona ... ipsa sit ...
persone hec et distincta. Respondeo dicendo quod
respiciendo ad simplicitatem rei
... dicitur persona esse essentiam quoniam per-
sona essentie respiciendo vero ad
modum intelligendi ... dicitur per-
sona esse essentie vel non quoniam per-
sona esse essentia vel natura persona ...
modum intelligendi dicit rem non ...
sive ypostasim et ideo dicit
... quibus est sicut essentia vel natura
... quo est et ideo obliquus erit
... non vel essentie in intel-
lectu persone. Ad id ergo quod primo obicitur
de ... quod est in obliquus
... et quod ... duplex
aliquando non notat distinctionem
aliquando vero distinctionem communis
... rei notat ... similitudinem
... in quantum ... ; unde
dicitur tres personas esse ex ea-
dem essentia cum ex dicat similitudinem
... ad effectum vel per
... ad totum quoniam quedam ...
... distinctos sed subiectum si dicitur
notatur ... quod ad esse essentia ad
personam ... non sed rem nomine

... gemina, unde sufficiat
ad ... gemina diversitas
sola secundum rem ... sit proprietas
secundum rem unde quemadmodum dicitur bonitas
dei, quoniam idem sit bonitas quod
deus secundum rem propter indifferentiam intel-
ligentie rerum simul ... dicuntur
tres persone unius essentie. Item
ad ... quod non est filius ... di-
cendo cum dicitur deus, cum dicitur essentia
essentia non dicat quo est sine dei-
tas deus vero dicit qui est, quod est
cum supponit personam non quo est
unde et deus supponit personam
non essentia intellectus cum suppo-
nentis intellectus in supposito in
rectitudine non in obliquitate
ut in forte ... ita et ... natura
deus ideo quemadmodum dicitur tres
persone unius deus non unius
dei ... non essentia non supponat
persona quod cum non supponit intel-
ligitur in supposito in obliquita-
te ut natura in re non ... di-
cetur secundum rem intelligendi tres
personas unius esse non quoniam tres
personas essentiam. Ad tertium dicendum
... quod hoc nomen essentia
dicit ... sicut forma
forma autem ... est aliquis ... dicitur esse
aliquis et ideo ... dicitur essentia ...
in personas ... vero nomen deus
dicit ... essentia ut in ...
illa vel ... essentia et
ideo non dicat ... ut est
aliquis ... ut est aliquid ... et ideo ...
dicitur deus ... personas ...
deus et tres personas. Ad ...
... quod illa interrogatio ...
quesitum est quoniam tres sicut ...
... quod de nomine ...

qrebat de pre filio spu sco qui
tres qo cat q substantiam poss
migi sunt nor tres / et dnio
est tres psone / vid qo illa
no sunt qo de eem / ul si dica
q eat qo de re dd q sit nn
quid qo quelt quoq eem / quoq
no pte subiectiua / qu querit es-
senciam querit pte diffinitiua
ut dicam ul genus ul speciem
ut cu quel quid e ho / Rnd
al rationale cu no quelt pte
subiectiua quelt q 3 insiue
ut cu quer quid e i mea et
dent respondet pris filr i
dis quid quoq pot querere
eem / quoq psona

Q uom qr dels noie substan-
cia dicat cu boec in li de
duab nris et vna psona xpi
qd no verbos i ops grecia
e sz eem subsistenciam substan
psonam / toiae noibz / eem vsia
subsistencia vsiosim / psona /
psopo appellant ideo augta
ypostases i dicunt substancias
nocauerunt qm celis subsut
et quasi quibzda accidentibz sub-
iecte sut / volt go dice q sunt
noia / eem substeua / suba / pa /
sut im oz equipollencia in greco
incedz vsiam vsiosim ypostasim
sim / prosopon ¶ Circa lr q
querendo sz ¶ pr an sim noi
sit poneda i dis ¶ scdo qua-
lit distingat ¶ tcio ut im
subsistencie s p le ul eduale

Q uantu ad pmu obz aug.
vii de t. subsiste ul sub-
stancie dr de rebz in quibz sut
ea que sut in subo ut accu-
cia si go intre simplia que
e deus ut est sicut i sbito
qz sicut dt boec in li de t. de
nlli 3 subm go in deo n d
subsiste subsiste ul substa
sz ab ad 3 ul dr subsiste ul
stac no pot dici subsistencia
ul suba i vsiosis ul ypost
¶ Ite vbi dr sub / no re a
aliquid q e simp cu go i d
n sit simp et sub / no potit
dici subsistencia ul suba / g
cu ita sit dicat hs i exp
fidei catholice ad alipi
aug no 3 aliquis proru
intm te gradus n qz q in
ns simpius qz dici possit ¶
exo xx no astendes ad al
meu p gdus / et exponit
tac fides trinitatis i qua
m te n sut facedi gdus si
dicat sub i aliq simp / du
gradu go n e dice sub-
tm te / go n substam n sub
tencia ¶ gt aug xi ctfes
et filius n differunt in su
s ca et gdu / dria q e pris
filii sz gdu / no go absurde
gdus indis ¶ Ite aug 3 m
mim cu dr filius a pre
ant n ostendit i equali
subs sz ordo ne sz vt ordo
ni ab alio ibi m dria
cit g gradus in dis ¶ Ite
psona subsstat eencie / q
supportu eencie vnde dis
tas nam madfestat ¶ pr y
tasim sz ypostasis ide q p
portu go in dis e sub et
stacia et subsistencia ¶ Ite
aiqz dr que i vnius gis di
amplius et simpi s sz indis d
eem sicut magis que dou
tas sicut minus que ¶ Ite

a: aut li nova non in nemaut ex
pta qua auctore possit poni
significanda dicta sicut dicit
os in li de di non valet non an
du dicere vel intelligere quid
supersubstantiali et occulta divinita-
te preter divinitus nobis ex sacris
eloquiis expressa ¶ Ista sy in
de t ipsi deo de se credendum
/ et hiis que cognitionem meam
se tribuit obsequendum / non po
test aliter de eo quam ut ipse tes-
tatus est intelligi ¶ Ite cu ma
z sit simplicitas incomparabi-
lis in dictis quam inceatus increa-
tis tamen non sunt nisi duo genera
nominum / nomina / ut hic et nomen pti
cularis quibus in dictis videatur
nomen essentie que est genus et
nomen persone que est in tractabilis
o solum in dictis nomina generalia
debent esse nomen essentie nomen
persone / superfluunt ergo nomen sub
stantie nomen substancie ¶ Quo dicitur
sicut subsistere vel substare
dicitur duobus modis ita et sub
sistentia sive substantia uno modo
subsistere dicitur quod stat in se et
substantia dicitur secundum hoc quod est eius per
se non indigens alio ut sit
quod dicit hyl in li de synodis
proprie esse id est dicta est quod per se
id est et substantia est quod res que
in se subsistat in sese / alio
modo subsistere dicitur constando sub
sicut aug vii de t. si subsistit
eius ut proprie substantia dicta possit
est in eo aliquid tamquam in
subiecto et non est simplex ne fas
est dicere ut subsistat deus
bonitati sue / atque illa bonitas
non sit essentia manifestum est quod deum

abusive substantiam vocari pz quod
quod uno modo in dictis convenit dici substantia
et subsistentia / alio modo non / ad
illud tamen quod primo obicitur nota quod respi-
ciendo ad rationem substandi et
subsistendi minus proprie dicitur in
deo substantia quam subsistentia / quod
sic dicit boecius in li de duabus naturis
et una persona christi / differt sub-
sistere et substare nam cum sub
sistit quod accidentibus ut possit esse
non indiget / substat autem acci
dentibus subiectum quod dum ut esse
valeant subministrat subicitur
enim / stat dum subiectum est accide
ntibus / ita quod genera et species sub
sistunt tantum neque enim accidentia
generibus speciebus ne contingunt
individua non solum tantum modo sub
sunt sed substant ex hic quod ad
hoc ut substantia dicatur a sub
stare / subsistentia a subsistere
ro alias hic quod est subsistere magis
competit deo quam negat eccius et
ponit esse propter ¶ Ad hoc dicendum quod
dicitur deus dicitur sub re eius quod est super
rem secundum solum secundum intelligentie ro
nem non intellectus quod sicut quod proponi
non potest intelligere vel eloqui
illa simplicitate / que est
de essentie tamen non quod duobus mo-
dis in dictis secundum rationem intelligentie dicitur
sub uno modo sub dicitur ratione essen
tie / alio modo sub dicitur ratione proprieta
tis / unde secundum rationem intelligentie sub
stans vel subsistens essentia dicitur
vel substans vel subsistens pro-
prietati secundum hoc vocatur mutato eius
quod est substantia vel subsistentia /
sicut iam patebit ¶ Ad aliud non
quod obicitur de gradu / dicendum quod in trini-
tate non est gradus secundum ordo ne plu

differunt autem ordo et gradus sicut
unitas et punctus | punctus enim
est unitas habens positionem | unitas autem
non habens positionem | quia ergo positio et situs
sunt solum in rebus materialibus ideo
et punctus solum in illis sed uni
tas non que abstrahit a posi
tione et situ est in spiritualibus | Similiter
dicendum de gradu et ordine | quoniam gradus
dicit positionem et situm et ideo dicitur
positionem in divinis | ordo non non et ideo
ordo ponitur in divinis non gradus
¶ Ad illud non quod obicitur ex auc
toritate augustini quod differunt gradu
pater et filius | volunt quidam dis
tinguere quia aliquid dicitur differre
gradu dupliciter | uno modo quando integre
participat differente gradu ut quando
iste maior iste minor et sic
modo non est verum quod pater differat a
filio gradu | alio modo dicitur differre
gradu quando in altero tantum ponitur
gradus id est proprietas dignitatis
que non in altero et hoc modo dicit hylarius
in libro de trinitate pater est maior filio
generatione non genere | non tamen filius
minor quia sed equalis | sed hoc modo dicitur
pater a filio differre gradu | sed ille
gradus non dicit excessum in patre
respectu filii sed solum auctoritatem | tamen pos
set dici quod loquitur augustinus de gradu quan
tum ad actum intelligendi non quantum ad
in equalitate exponendi | quia pater
sub proprietate innascibilitatis
prius intelligitur quam filius | quia
innascibilitas non ponit per intellectum
generationem ¶ Ad auctoritatem augustini quod est
maximum iam patet responsio ¶ Ad
id quod dicit quod persona substat essentie
ergo ibi est superius et sub dicendum quod non
sequitur via. hoc nomina proprie di
cuntur. ad unum est in alio | alterum for
male | in divinis autem transsumuntur
et secundum rationem intelligendi dicuntur | et sic mo-
dum nostri intellectus innotescit similitu
ne causalitatis quia aliter non po
test esse illa summa simplicitas
ponit ipsa nomina in divinis ¶ Ad
illud quod obicitur quod in divinis est magis
et minus et dicendum quod hoc verum est secundum
quantum ad modum significandi tan
tum tamen in divinis non est vere
magis quam alterum | licet enim sit di
generalis et specialis nominis in sig
nificatione ut superius dictum est quomodo
persona ¶ Ad id quod non quia quedam
nomina non sunt expressa in sacra
eloquiis quomodo dicentur in divinis ¶
dicendum quod quedam nomina exprimuntur secundum
se | quedam secundum fidei rationem dicendum quod
quamvis ipsa nomina non exprimantur
voce exprimuntur tamen in scripturis
dei ratione quia sunt assumpta per h[ere]
ticos ad explicandum fidei veri
tatem sicut dicit augustinus de hoc nomine
persona cum quesitum esset quid tri
dicendum quod tres persone non ut i[llud]
diceretur sed ne taceretur ¶ Ad ultimum
dicendum quod in nominatione in nominatur
ipsa iiii or nomina secundum differentiam uni
et particularis | via quo est dicitur v[sia]
quod est dicitur usiosis et hec duo su[nt]
ex parte naturalis ut essentia du-
quo est | hoc quod est ex parte parti
cularis dicitur qui est ut iste quod
substantia dicitur sive ypostasis et quis
sed ut sortes nominaliter dicitur pro
vel prosopon

Queritur de distinctione hec
nomina, utrum in deo non
differat quod est et quo est non in deo
differre usiosis et usia ¶ Iste
in deo ut sit in potentia quod non sit
in actu | quia nec in persona nec in for
ma differunt autem ypostasis d[ifferentia]
rem distinguibilem | id est entem in
potentia ad distinctionem per quam non dicit
rem actu distinctam ergo non

differt ypostasis et prosopon ra-
na q̄ / ꝫ ista nomina multiplicato
in diuinis / ꝙ ꝯtra si dicatur sicut dixit
Porphirius ignorans rem istorum
nominum quod hoc uocabulum substantia e-
quiuocum ꝫ sicut in alijs facultati-
bus dicimus ad substantiam subiec-
tam et ad substantiam subiectam / substantia sub-
iecta ꝫ ipsum subiectum ut sortes
substantia subiecta est substantialis essentia p̄p̄-
etas / et hec ꝫ triplex / generalis specia-
lis / et indiuidualis / generalis ut
proprietas qua sortes est substantia / specialis
ut proprietas qua sortes est homo / in-
diuidualis ut proprietas qua
sortes ꝫ sortes que suo nomine dicitur
socratitas et ad hec iiij or desig-
nanda / greci iiij vocabula
iiij or / appriata / usia / usiosis
ypostasis / prosopon / usia / quasi
generalis substantia subiecta usiosis
quasi specialis / prosopon / quasi
indiuidualis ypostasis quasi substantia
subiecta / ꝙ Quod autem in diuinis sicut pro-
batum ꝫ non ꝫ forma nec genera-
lis nec specialis nec indiuidualis
ergo uana est positio istorum cum idem
sit significatum nominis generalis et
specialis / ꝙ Contra si dicatur sicut
dixerunt alii commota antecom
boetii quod essentia sive usia est forma
in quantum facit simpliciter esse / et
propter hoc essentialis usia solam sig-
nificat nam nec unquam transsu-
mitur ad significandum personas
subsistencia sive usiosis est
forma generalis uel specialis in
quantum facit esse quid ut alitas
que facit esse al / humanitas que
facit esse hominem subsistencia sive
usiosis dicitur esse ipsum subiectum quod
ut sua substantialis forma est quid

non indigens accidentibus ut sit et
ideo hoc nomen subsistencia quasi
pro similitudine translatum est ad sig-
nificandum ipsas personas / ut dicatur
pater et filius et spiritus sanctus sunt tres
subsistencie i. tres qui non
sunt non indigentes aliqua
alia re ut sint substantia sive y-
postasis dicitur in diuinis proprium pre-
dicamenti sive substantia prima que
dicitur ypostasis que substat acci-
dentibus etiam in diuinantibus sunt dis-
tinctibus / hoc modo sumunt quod hoc
nomen substantia in primo predicamento
ut dicat quod substantia est que proprie
et principaliter et maxime dicitur /
ideo hoc nomen ypostasis apud
grecos pro similitudine transla-
tum ꝫ ad patrem et filium et spiritum sanctum
et hoc nomen substantia apud nos quod
sicut in diuinis predicamenti distinc-
tum est suis accidentibus / ita pater et
filius et spiritus sanctus distincti sunt
suis notionibus et ideo dixerunt
patrem et filium et spiritum sanctum esse
tres ypostases i. tres res
distinctas et latini dixerunt patrem
et filium et spiritum sanctum tres esse substantias in
eadem essentia significare sed quia grammatici
accipiunt hoc nomen ypostasis secundum
hanc significationem non est usitata modo
persona uero sive prosopon proprie
dictus ꝫ homo laruatus qui
representabat certos homines ut
clemente et symone dicitur enim
prosopon a pro quod est in et so-
pos quod est facies quasi in facie
habebat laruam / et ex hoc
in aliquem consuetudo dicere ut
certa homines dicerent persone et
ex hac significatione translata sunt

nona psilitudine ad patrem
et f et spm si qr sicut hoies
distincti sut suis pprijs qualita
tibz ita pr et filius et spc s
suis notoibz s hanc trslatiua
signtom p̄a. ide e q ypostasis
i. res distincta ronalis ¶ Oz
q hc obz. na cu ypostasis sit
ide q suba si dent dicet / tres
ypostases et dent dice tres
sube ¶ ad qd itm vr sicut hyl
iiij det tres sube sut pr et
fi et ss ¶ pte adide e aucto
caupsel in monol suba mapie
dz de indiduis que i plali
tate gsistut individua au max
ie substat accitibz vn ma
nifestu e suma eem no su
mi psubis et ideo dz tres
psonas su subas ¶ Oz q aug
vij det tam suba qm eem
adutrug dz no rlatiue
vn lz z deo ee q subsiste sic
vna eem catholice dr no tes
ita vna suba dice no tes
sube ¶ ad lz dicut quida q
eem signat eus nc expse nc
ex alio distinctu nl distingui
bile / suba eus expse nc distinc
tu / nc distinguibile / suba no
sine ypostasis eus expse dis
tinguibile s no distinctu / pa
no signat eus expse distingui
bile et distinctu vnd s hc ypos
tasis et suba differt a psona
alit qpius dm sit qr ypos
tasis sine suba dr ut e po
tens subsiste pprietati / psoa
ut e actu subsistens qualit
i catiuis differt dealbabile
et dealbatu / tu ibi e dria s
rem / hic au solu s rom in
telliae / sine e q nom eenc
no mat nc capit notonal
distinctom ut dicat gnans
genita nl plos eenae / vo
vo sube no mat s tu ex
adiuncta determiatone suppont
psona ut dicat deus gnans
nl genitus s mgr tres dii
vnus deus / nom vo ypostasis
mat et capit psonale de
mnatom vn dur tres ypost
ses et tres psone / et ypostasis
gnans et ypostasis genita
filr et psona / tu isti vmi
bant no dicat k exusu ecc
¶ pp dd q diusitas istor no
m i dis gtigit ex diusa
tllutie rone / cu m gsidam
dm aut cogitam9 diuina
eem ut form aut gsiderm
ut habente illa p9 mo dia
vsiam / s9 mo distingmit / gz
aut sic illa cogitat s m
driam p modu qs sin vl
et h mo dz vsiom / aut s
distinctom et p modu singlau
nl i gicabilis qe duobz m
modis aut cogitam9 distinct
s no cu determiata pprietate
et h mo dz ypostasim aut
cu determiata pprietate et m
nali na et h mo dz psone
p9 mo signtam9 quo e ut de
tas / s9 mo signtam9 quod
e ut deus / tao mo qm e
ut iste demonstrato pre / q
to qms e ut pr s qd accip
substatiue ¶ ad pm go dd /
lz in deo idem sit q e et
e m et res ne aliqd tu p
attbm vm q no alt / gnae
n no gnemet eenae lz da
ei qd e / q e n signat eem
psonalit / eem vo eealiter

ideo q e et quo z lz n differunt
inde s rem tn differunt s rom
intellie ¶ Ad s q obi de hc noie
ypostasis q superfluit dd q inde
lz no differant ee et posse
s rem differunt tn s rom intellige
ie noia au no dant solu s
drram rei s scdm drram intel
ligencie sicut forma q no pot
ee sine subo lz tn nomine figurans
illad sine subo / et pot de ea dari
diffinio sine subiecto lz no possit
ee sine subo / Vnd no superfluit
nom ypostasis ¶ Ad ultim no
q suba d dupr vno mo a ppr
etate substandi / Alio mo q est
ens p se no indigens alio ut
sit / Ex proprietate substandi d
dupr vl eo q substet eencie
ut ho e suba que substat hu
manitati que e eeia sua ho
est ho vl eo q substet eeni
et accntui / ut iste ho d suba q
substat eencie sue humanitati
et eciam q substat accntibz quem
z i alio aspice suba go qis d
suba eo qd substat eencie / sb
stancia prima eo q substat accnti
bz / Dicit go q s nos mo utim
noie sube no dz dici tres sube
accipi n vt communius pro re s
que e ens p se no indigens a
ut sit / et sic solu dz dici vna
suba s s alm modu quo aliq
ns accipiebat posset / s pp hereticos
qui si dicerent tres sube posset
crede qd dicem tres eencias
no dz sicut i osee d / No voca
bis me vlt baalym s voca
bis me vir meus / quamuis no
idem dicat baalym q vir meus
s q ydolatre utebant noie
baalym noluit sic vocari / si
milit heretici ai dicebamus tres
subas credebant nos dice tres
eencias utebant n noie sube
p eenc ideo n ds tres subas
quamuis sane posset dici / s pp hereti
cos traslati e nom sube et
nomen ypostasis / vt h e auct
aug vii de tr dicentis humana
na i opia loquendi timuit dice
tres eenas ne intelligere i ia
summa equalitate nulla diuersi
tas / et rursu n ee tria qda no
potuit dice / pie n credendu e
prem et fi et spm s s neqz eun
de ee q pr z / nez spm son eun
de prem ee vel filiu / querert
quid tria diceret et dixit subas
sine psonas quibz noibz non
diuersitate intelli noluit s sin
gularitate noluit ut no solu
ibi vnitas intelligatur exco
q d vna beata eeia s trinitas
eo q dicunt tres sube vel p
na s s z deo ee q subsiste
ncia no erunt dde tres sube ut
no dicant tres eencie

Alio que vtr nom subsiste
ncie sit eeale vl psonale
ad q sic dicit Ric de tr subsistencia
z i comunicabilis existencia tot n
sut i comunicabiles existencie quot
proprietates tot au sut proprieta
tes quot psone go tot sunt
subsistencie qt psone s tres
sut psone go tres subsistencie
go subsistencia e psonale et non
dr eencia / nullo n mo sut
tres eencie Item Ibus in expone
fidei catholice ad allipium et aug
tres psonas vel ut greci ex
primunt ypostases i subas co
fitem go subsistencia ipse ept

q ypostasis g° ē pl̄e / q boec9
i li de duabȝ n̄is ꝯ vna p̄sona
xpi / deus vsia ē ꝯ eēn ipe
n· maxime ē a quo om̄ eē p̄-
ficisit· ē n· vsiosis i· subsi-
tencia / subsistit n· nllo indiges
vn̄ ꝯ d9 vna ee vsia ut vsi-
osim i· eēn ut subsistenciā
deitatis s̄ tres ypostases i· tres
subas· vlud· ꝯ q subsistencia
ē eēnle / et q inheret dicit᷑ tres
subsistencie i dis / ¶ Iste sicut ibi
dicit boec9 illud subsistit q acci-
dētibȝ nō possit ee· n indigȝ
vnd subsistencia d᷑ q nō indi-
gȝ accidētibȝ ut sit / si g° h̄ d᷑
de deo s̄ eēm g° ē vna sub
sistencia nō tres ¶ Iste au̅ suba
s̄ boec9 / sit idē q ypostasis ꝯ
au̅ greci ꝯcedūt tres ypos-
tases subsistencia nō idē q v-
siosis / greci au̅ nō ꝯcedūt
tres vsioses s̄ vna tm̄ ꝯ ig-
enaq g° latini d᷑ tres sub-
sistencie i dis qm̄ tres sube ¶
Ꝯa· s̄ boecium i li de duabȝ n̄is
q quidm̄ intēto sube duobȝ
modis opponit᷑ ꝯ negacōm
vn̄ boec9 suba d᷑ qd̄ i nllo
subiecto ē· h̄ ē q d᷑ ē ꝯpe co-
ntram accīntis cui9 ee ē inee
h̄ ē ee i subiecto alia op-
p· affirmacōm / vn̄ boec9 suba
est qū subest ceteris i· accide-
tibȝ / q° mō intēto sube quo-
nit᷑ vtē grealibȝ ꝯ spēbȝ que
d̄r i logicis scde sube / s̄°
mō ꝯuenit singularibȝ ididuis
que d̄r sube p̄me / Iste in
dis intēto sube duobȝ mod͛
dicebat᷑ vno mō eēnlit᷑ p̄
eēm g° ꝯ s̄ h̄ intēcōe sube

eadē ē que vsiosis / alio mō
p̄sonalit᷑ pro re subsistente
p̄prietati / et h̄ mō idē ē suba
q ypostasis tn̄ q̄ heticos nō
intim᷑ licet signe subo i dis
sit dcm̄ ꝯ ꝯmanet g° apd
latinos intēto sube s̄ q d᷑
vsiosim nō ypostasim et ideo
vna suba nō tres suba mō
dd9 q intēco subsistencie d᷑
duobȝ modis / vno mō subsis-
tencia d᷑ sic d᷑ boec9 qd̄ non
indiget accidētibȝ ut sit et h̄
mō subsistencia d᷑ eēnlit᷑ et
vna subsistencia sicut vna vsi-
osis / alio mō subsistencia d᷑ ab
actu subsistendi / et h̄ mō sub
sistencia d᷑ idē q ypostasis·
vn̄ boec9 i tollectus nlm̄ vo
i nō exp̄ticularibȝ suspitus est
quociā au̅ ipe sube in nlibȝ
qnd sint i p̄ticularibȝ nō ca-
piant subsistencia vnō sub
sistencias p̄ticulari· substanti-
appellauerunt s̄ h̄ d̄r tres
subsistencie· i· tres ypostases
n̄· n· ad d᷑ ypostasis quare
substans p̄prietati / alio mō
nc intim᷑ illis iiij°r noibus
qm̄ tp̄re boecii i duobȝ n̄is ē
mutato / q3 nō idē d᷑ suba
ē vsiosis ꝯ suba ē ypostas͛
s̄ sicut p̄us idē mō d̄r ē
ssencia et vsia / sil᷑r p̄ ꝯ p̄so
pon ¶ Ad ultm̄ dd9 q suba ꝯ
nom ē p̄mi p̄dicamēti h̄t op-
pōm i mediata cu̅ relacō
ne / subsistencia ab nō ita i
mediate opponit᷑ nō n· oppo
sit q3 suba ē et ideo plus a
ccedit ad relatiua p̄dicatōm
ꝯ ita i dis nō d᷑ vna su

subsistencia sicut una substantia quia plus
accedit ad relativam predicacionem
subsistencia et persona licet in divinis non dicatur vere
subsistencia sicut una substantia

Nonum queritur de significatione nominis ypo-
stasis an a marisperioribus ad
minus nota dicatur esse in questione
ordo magister autem incarnacio ex no-
bis nomine persona quia subsistencia quod
in latinum quid ypostasis quod est
grecum. Queritur quare sic modo. Primo an
in divinis debeat dici nomen yposta-
sis. Secundo quid dicatur ypostasis.
Tercio an univoce dicatur. Quar-
to quid competat ad essenciam quinto ad
significacionem. Quinto qualiter quantum
ad suppositionem. Sexto quomodo ad simpli-
citatem. Septimo queritur de compara-
cione ypostasis ad proprietatem.

Ad primum sic Jeronimus ad damasum papam
ab arrianorum presule ypos-
taseon novella nomen a me ho-
mine romano exigitur ut fatea-
mur tres ypostases si placet
hic nomen non bone suspicionis
est tamen in eodem verbo sensus dis-
sonant aut si rectum putatis
tres ypostases cum interpretatio-
nibus simul debemus nos dicere non
negamus sed in condito venenum
sub melle latet ergo tamen nomina
ambigua et suspecta non debe-
ant dici in divinis. Sed nomen ypos-
tasis non debet ibi dici. Item Boecius
in libro ypostasim determinat substantiam
cum accidentibus ypostasis ergo est substantia
cum accidente sed in deo nullum est accidens
sicut dicit Augustinus ergo in deo non est ypo-
stasis. Si dicatur quod in deo nullum
est accidens est tamen ibi aliquid per modum
accidentis. Contra omne accidens
adveniens est ergo sicut non est adve-

niens in deo non est advenientis
ergo non est accidentis ergo non dicitur aliquid
per modum accidentis. Contra hoc quod ypo-
stasis est res subsistens sicut non
enim est qua res est ita ypostasis
est qua res subsistit sed subsistere
est in deo ergo ypostasis est in deo.
Dicunt quod sicut dicit magister in sententiis
xxvi distinctione primi libri Jeronimus non negat esse
utendum nomine ypostasis sed here-
ticos eos prave usos ostendit
quia quos cautela opus erat in
distinctione significationis etiam alio-
quin sibi contradiceret quia ipse Jeronimus de-
clamavit si quis tres ypostases
id est tres subsistentes personas non
confitetur anathema sit. Si autem ypo-
stasim essenciam intelliges non te-
ribus personis unam ypostasim in
dicit alienus est a Christo et. Ad
aliud dicendum quod loquitur de
ypostasi proprie sed que increatus
et illa dicitur proprie cum accidentibus
propriis et sic modo non est in divinis immo
ypostasis ponitur est in divinis est
res subsistens cum proprietate
que nullo modo dicitur accidens quia non
est adveniens sed eterna et immu-
tabilis.

Secundum queritur quid sit ypostasis
sed quod accipitur in divinis pro eo
quod non ypostasis est substantia cum pro-
prietate. Contra ergo sic nomine
substantia aut dicit ibi certum simpliciter
quo est aut quod est. Aut dicit idem
quod ypostasis. Si aut dicit quo est
nichil quod est in esse addita proprieta-
te faciat ypostasim. Ubi sic una
est substantia patris et filii et spiritus sancti
adveniat ergo proprietas filiacionis substantie
ergo in est proprietas substantie ut fi-
at ypostasis patris. Verbi filiacio

addat^ add[?] ut fiat ypostasis
filii go cadem suba e subsistat
relacio q[?] imposs[ibi]le intelligere / si
cu sic ibi suba pro ypostasi go
idem notificat per se ipsum et sic est
abire in infinitum / Contra dicitur suba
et quo quod est ypostasis non in divini
go suba sed quod potest ratione ypos
tasis dicitur subam quem quod dicitur
quo est ut quod est / Solo dicitur quod
proprio ypostasis est suba cum proprie
tate naturalis tamen quidem hec ypostasis
est res subsistens cum proprieta
te cum suba accipitur ibi pro re
nature / unde ypostasis hec dicitur res nature
subsistens / unde ypostasis sub pro
prietate non dico subsistens quod
subsistat proprie non dicitur in divinis quod
sicut dicit aug. non est proprie sub
stancie ut ad est subiectum et accidens sed
subsistere proprie est sub proprietatis
hec autem res nature in distinguitur ipsum
quo est ut ipsum quod est unde suba
non accipitur ibi sed quod dicitur quod est ut
quo est nomine accipitur ibi suba
sed quod dicitur quod est sed quod accipitur in
ratione persone cum dicitur persona est sba
individua rationalis nature / hec autem sba
dicitur res nature / et per ipsam vero no
tificatur ypostasis / qui in intelligitur
ypostasis non solum dicitur eadem quod
respectivum dicitur et quod absolu
tum / aliter non haberet intellectus sed quod
quiescat intelligendo ypostasim
ideo oportet ibi ponere quod absolu
tum et hoc est res nature / hec autem res
nature dicitur quod suba ypostasis cum
dicit illam rem nature cum proprie
tate et rata et / et si queratur est
res illa est suba vel ypostasis
dicitur quod intra hec omnia sunt communi

tu qui tu ad notificacionem e ba
go / ex h ide sint in re / tu alio
et alio et alio modo dicitur quod ista
sic potest notificari ypostasis
per illa rem nature tamquam per illud
quod est in suo intellectu
Queritur que cum dicitur pater est ypo
stasis et filius ypostasis utrum
dicatur ypostasis equivoce / non
cum non sit quo pater et filio con
cordat / cum autem dicitur pater est ypostasis
filius est ypostasis non significatur quod
quod est commune vel univoce quod non predicatur
quod in ratione eiusdem sube go
equivoce / Contra si dicatur sicut
supra dictum est in questione de persona
quod cum dicitur pater est ypostasis et fi
lius ypostasis quod predicatur quod
non nisi multitudine quod per hec significatur
quod sunt supposita communia pater
filius / Contra nullus est medius
inter patris nisi filii ad communia quod per
se ipso est communi filii filius go
non dicitur / Contra aug. vii de trinitate
ideo pater est persona filius est persona
quod quod est aliquid quod est persona go
univoce dicitur si go eodem modo dicitur
ypostasis est persona / ypostasis
univoce dicitur cum non sit ibi con
tra sed nomen tamen sed et sed re / Dicendum
sicut supra dictum est in ideo est diver
sitas sed communis et similitudinalis
prima est explanacione suppositorum
ad communia / secunda ad ypostasim si
ne ad personam dicitur go quod ypost
sis non dicitur univoce de personis sed
univocacione que dicitur communitas
communis / dicitur tamen univoce univo
catione que dicitur communitas similitudinis
cum proprie loquendo non dicitur nec equivo
ce nec univoce dicitur tamen quodam
modo univoce sed secundum quod univ

sed uniformis quantitas latitudinis. ¶
Ad illud ergo quod queritur an yposta-
sis dicatur univoce vel equivoce dicendum quod
non est sufficiens dictio autem nisi dicatur
non est univoca nisi quantitas est
vel substantia | est ulterius | vel petrus
idem vel paulus in nulla ratione
est predicato univoca quia non
dicatur unum nec et ita non univoce
neque dulsa non predicatur
et ita nec equivoce sed ad ipsum in
supposito et apposito aliter designat
actu vel significat designatur quia
cum dicitur pater designatur unus ad
alium tu autem dicitur ypostasis designa-
tur in relatione ad proprietatem vel essentiam
et in tres ypostases tamen pro-
pria et tres ypostases communis
essentie ¶ Ad quod queritur de re qui
in hoc nomine ypostasis et quod li-
cet competerent non sit medium
vel proprium et dicam essentiam
ideo secundum se pater est dicta essentia tu
in ista comprehenditur in intellectu persona
non | comprehenditur pater sub quodam
ad essentiam | et essentia sub quodam
ad proprietatem cum dicitur pater est ypos-
tasis essentie | et cum dicitur essentia est
pater et sic et sic.

Quomodo de comparatione yposta-
sis ad essentiam | quantum ad significationem
significet essentiam cum aliquo addi-
to | ad quod sic dicamus ypostasis est
substantia cum caracteristicis ydioma-
tibus ergo nomine suo addit super
intellectum substantie vel essentie ¶ Unde
Damascenus dicit quod individuum quod est substantia
particularis non ypostasis | sed particu-
laris super quod addit aliquid ¶
Item boecius substantie tu substantiam in
particularibus ypostases dicuntur. ¶ Item
sicut in intellectu persone est intellectus
ypostasis cum aliquo addito sed

per se in intellectu ypostasis in intellectu
essentie sed non persone | et si persone
tunc idem multiplex conveniret ergo aliud
addito ergo ypostasis addit ad
essentiam ¶ Contra in divinis sicut essentia una
est in tribus personis ita et substantia una
non multiplicata | unde addas pro-
prietates ipse proprietates non multi-
plicant substantiam | si ergo ypostasis
dicit distinguibile et distinctum
quia tres sunt ypostases ergo neu-
trum illorum est alterum ad additione
quia si sic poneret unum alterum in
rectitudine tunc substantia adveniente
proprietate multiplicaretur et
ipsa multiplicata essent ypostases
sicut patet de homine qui addit ulti-
mum et ponit illud in rectitudine
unde multiplicato homine multipli-
catur alterum | quod cum sit in divinis ergo y-
postasis non est substantia cum additio-
ne super substantiam idem dicit quod essentia
sed dicamus tres ypostases esse
eiusdem substantie vel essentie ¶ Item
boecius persona est substantia individua
rationalis nature | et sic male dicitur
si ypostasis idem esset quod natura
si esset natura aliquo addito tunc
non debet poni in diffinitione persone
in rectitudine | quod non est ita in creatu-
ra quia ypostasis in creatura non dicit
idem quod essentia aliquo addito in-
tra essentiam hoc ipse dicit ypostasim homo
essentiam | si quis autem resolvat signi-
ficatum essentie nominis | ipse resolvet
in materiam et formam vel in animam et
corpus sufficientem hominis congruens et
animam etiam hoc est alterum rationale et
cum ergo alia sint principia hic
et illius maxime quod ypostasis
non dicit essentiam aliquo addito ¶ Item
ypostasis in natura est particularis

eēn au̅ q̄ue q̄ au̅ additū | aut
ē ꝑticulae | aut q̄ue | si q̄ue | ꝫ
q̄ue g̅ additū fiat q̄ue ē
nō q̄d ꝑticulae et sic yposta-
sis idē ē ꝑticulae si nō i ad
ditō sit ꝑticulae eu ꝑticulae
dicat ypostasim | aut eādē y-
postasim | aut nō si eiusdē eēn
cie g° est idē z rōne sui si
altm | est in infinitū abire e
m · indiūs eū eēn simplex sit
et ypostasis ¶ Solo tū quer
an ypostasis addat · dō addat
au̅ sup̄ sūba · p̄ ronē subsistēte
et sic addit ei q̄ q̄d dico z q̄uda-
bile aut accipit sūba p̄ eēn
et sit obliq̄ nōmt z rōne y-
postasis sic eēn | qz ypostasis
ē res i incōabilis subsistens
die eēntiae sine spiritus die eēn-
tie | ideo cadit ibi i obliquo
qz si cadet ibi i recto ad mul-
tiplicatōm ypostasis seq̄ret
multiplicatio eēn · nl subo et
ita nō addit aliquid i rectitu-
dine addit tū i b q̄ eēn nl
sba cadit obliq̄ in eius diffōe
¶ Ad duo alia pz solo p̄ p̄dcā
sup̄ius in q̄ōne de ꝑsona ¶ Ad
ultm dō q̄ ypostasis n̄ suppo-
nit eēntia aliquo addito ꝫ
obliq̄ cadit eēn z rōne ypos-
taseos sicut dcm est | et sic pz
ꝯ diffinōne qui ponit boec' et
b idē notat ibi n̄ q̄ eēn nc
ē silē de ꝑsona nc ypostase-
os et ypostasi dr̄ eēntie q̄ eo
eos distictōibz qz p̄a | in · ē ypo
tasis distīcta ꝑprietate | ypo-
tasis aūt ē res subsistens nc
subsistens ꝑprietati

Quom quer de cōpatōne yp
ostasis ad eēn q̄m ad supp-
positus istud possz solui ex cōn
suprioni de supp̄ne ꝑsone tū
ad maiore intelligētiā rp̄ctēd
aliqua p̄dcā addimus alia ¶
quer g̅ eū supposita ꝑsona supp
nat ypostasis eū supposita y
postasi supponat eēn ¶ Ad q
sic mirēbz talis itae q̄ eū u
attribuit alti et nō s̄ eius s̄
posito vno supponi reliqū ꝫ
n̄ dō s̄ eius s̄ꝑa dia e eēn ꝙ
illa regula boecii in simplicia
nō differt q̄ est | et quo est | sine q̄
est et q̄d est | eū g° ypostasis
dicat q̄ui est | eēn quo ē nō d
ypostasis ab eēn | g° supposito
ꝑsona suppo deus sine eēn |
¶ p̄ in quibz ē cōmoda indr̄
ꝫ subam supposito vno suppo
altm ꝫ cōoda indria ē ypos
tasis et eēntie g° posito ypost
sis distīgui eēn nō g° su
posito vno nō suppo altm
¶ Iste ꝑ dr̄ de cātibus et ca
toe ut dt aug' vij de t' · qui
dt q̄ eo nōia gnalia ꝫ tū
tūs sic ē q̄ supposita yposta
si nō suppo eēn ē n̄ de ꝑso
na hoīs dicat q̄ ē uel rōnale
de eēn nō | et de ypostasi hoi
q̄ ē individuū de eēn q̄ ē nlo
sic g° est i diuis ypostasis ge
nuit nl genuit nl p̄cedit |
eēn nō | g° supposita ypostasi
nō suppo eēn ¶ Ad illō dō q̄
supposita ypostasi nō suppo
eēn ꝫ quidā antiquos ita
dixit ꝫ n̄ sūt heresis yp
tat z giulio laban p̄ ioachim

gressit n. q essen generat. Ro au
q z qr aliquid d. supponi alio
supposito qm ipm e i ratione eius
s rectitudine ut supposito hoie
suppo al et supposito petro sup-
po al et hoc et ideo qr ypos-
tasis e s rectitudine et persona
ideo supposita persona suppo ypostasis
sis essen au no e in ratione
ypostasis eos ul persone rect-
itudine s obliq / et ideo primum
no suppo alterum filii supposita
notione no suppo persona / et q
at hoc fit postea dicet. Ad au
partem q oio intentionem eius q
e supponi illud d supponi sup-
posito alio qui quidem attribui v
ni et alii / ideo dicunt quidam a
liqui q h persona siue ypostasis
et essen qr tn persona generat
essen no / ideo supposita persona no
suppo essen ista au noia genera
lia sunt in creatoe et creatura i
creatura differt q e et quo e
quo e aut e essen / q e suba / tu
no e hoc sua quantitas eode
creatura differt quos est sine
ipm e et qd z ven no e hoc iste
sua quantitas tn au d de simpli
ci oio sunt ide quo e et q e
quo e et quis e et no diffe
runt nisi q tn modus significan
di e differens et ideo quantum de
se supposita persona ul ypos-
tasi no suppo essen s distinguit
quadam ratione intellectuale n fr
i h z ide illi q h supposito
persona illud q ens q e eade
q essen indis h z qr i dib q
z summa simplicitas n qr per
sona / no qr essen tr n tenet

i creatura ingenibus et illa rep
ind / nc si und e indiria secundum
re sed q vno supposito suppon
r sign s si z indiria s ronem in-
telligendi tn vno supposito sup-
po alterum / e au differens ro i
tellectie i hoc noie persona sine
ypostasis et i hoc noie essen sit
i creatura z unde / et ideo no fr
persona gignit ul gignit ul
procedit essen no / no go e essen
persona / qr alia e ro intellectuae i
hoc noie persona et i hoc noie
essentia

Q̶uart que de comparatione ypos-
tasis ad essen qm ad sim-
plicitate quer go an maior
sit simplicitas essentie q y-
postasis essentie q ypostasis
ul eque op au q maior sit
simplicitas essentie qr i ratione
ypostasis venit multas essen
no eque go simplicius ur d essen
qm ypostasis / q essen e quis
tibz ypostasib / ypostasis au
no z quis alii ypostasi sine
gnabit ab alia sicut go a
e vnitas indiui qm nlls
ita ur possibile maior vnitas
ypostasis qm essentie / Item vb
e eade entitas / ibi e eade
vnitas / s eade e entitas essen
tie et ypostasis go et eade
vnitas / Rndeo / a eque sim-
plicia dr i deo n a et rebus ne
et sine aliqua additione vnius
ad alterum inre tn intellectu a
liter z qr ypostasis intelligit i
tellectus ur ipam ypostasi
qm essen / et si obz q sine i
tellectu ur rspodz i re falsus
z / dd q nichil ei rndz i re

qd' sit magis intellit ypostasi
quam essentia vel deitas sius unde non
ita intellit quod ita sit in re sed quod
desabilis est et compositus non potest
intellire sine accipere sicut in re
vere deitas simus est tamen licet et non
alia differentia vel additio que posset
poni ergo parte rei intellectus non ca-
pit sed sua possibilitate et in
perfectionem et non secundum possibilitatem
rei quam capit unde ex parte ipsius
intellectus apprehendentis nomine
istud non ex parte rei et ex hoc
quod dicitur quod nomen ypostasis magis
est compositum quam nomen essentie quia
si plus intelligendo ei attribu-
imus non tamen est ipsa res magis
composita unde equaliter simplex
quia omnis est eadem. Ad secundum dicendum quod secundum
re unitas essentie et unitas
ypostasis non distinguuntur. quia licet u-
nitas est illa nunc compositior est
illa tamen secundum nominis rationem que preve-
nit ex parte nostri intellectus distin-
guuntur. si ergo loquamur de unita-
te nominis quantum ad suppositionem a-
plior est unitas essentie unitas quam
nomine essentie quam in hoc nomine ypos-
tasis quia ypostasis ponit re
subsistente in rectitudine essentiam
in obliquitate. si vero loquamur de
nominis unitate quantum ad proprietatem
significandi amplior est unitas
in nomine ypostasis quantum ad signi-
ficandi proprietatem quia significat
re cum proprietate incommunicabili
quam in nomine essentie quia significat
re in nomine quo et sic patet responsio
ad obiecta

Deinde queritur de comparatione
ypostasis ad proprietatem
utrum una ypostasis subsistit tribus

proprietatibus vel tres ypostases
solum quia tres proprietates. Et videtur
quod sit maior est simplicitas
esse deo quam in aliquo esse creato
inde eius in igne quia ibi est forma
ignis et calor et splendor.
licet licet tamen sint ibi non tamen sunt ibi
plures ypostases sed una sub-
tribus proprietatibus. ergo multo magis
quod in deo esse erit una ypostasis
sub tribus proprietatibus et ita non
erunt ibi tres ypostases. Preterea
dicitur in nominibus aliquid quod non
est distinguibile nec distinctum
sed est essentia. Preterea in nominibus dis-
tinguibile et distinctum et hoc est
persona. inter autem hec duo ex-
trema mediat secundum rationem in-
tellectionis duo media scilicet substantia
ypostasis sit minus quo est et
est mediatur quod est et quid est. est
tamen dicitur quo est substantia quod est y-
postasis quod est persona quibus est
ypostasis ergo est medium illorum
duorum quantum ad distinguere et non distin-
gui ergo neutrum est illorum deesse
ergo non est distincta. sed quod non est
distinctum non cadit sub numero
quod tale licet non est numerabile ergo
ypostasis non est numerabilis sed
nec essentia. Preterea substantia medius de
idem quod essentia sed essentia non multipli-
catur. ergo nec substantia sed grecum idem
apud grecos ypostasis quod substantia
apud nos ergo non numeratur. nec
multiplicatur ypostasis sicut
nec substantia. Preterea boetius dicit substantia
continet unitatem relatio multi-
plicat trinitatem. amplius. ergo
relatio per intellectum non remanet
nisi substantia que continet unitatem

causet go multiplicacio s dr dam
q ypostasis e sub pprietatibus
sicut go eade e suba multis quem
ut dicit damas suba e que ē
tale go cui insunt pprietates
ut est eade ypostasis sub hac
pprietate et illa / no e go mus
ypostasis in diis s una sub dis
tinctis pprietatibz / Item si eent
plures ipse abstractis relacio-
nibz iam relaco n multiplica
ret trinitate sicut dr boec / q
sis cu gcepto e q opposite re-
lacones n possunt simul e ee
cum subo uno pr̄nitas et fili
acio cu sint opposite relacões
respiciētes se inuice no pos
sunt in ee uni et eide rei sub
sistēti s differētibz / sz res sub-
sistētes illis pprietatibz vel
relacōibz sunt ypostases go po
sitis pprietatibz vel relacōibz
differētibz in diis nccio e ibi
ponē differentes ypostases
et hec ē q mult dicit damas
q in ypostaticis pprietatibz
differunt ad inuice sēe trinitat
tres ypostases / et mult oste
de q no e silo de igne et
de deo / quia i deo quelz ypos
tasis ē pfecta ypostasis ipe
cum filius ē pfecta ypostasis
que no e pr et spc filr sz
igne no sic n n lumē sz p
pria ypostasis sz igne sunt
sz illa que ignis e smo q
e form subale ignis ideo
que n oz si in igne s n distig
natur tres ypostases q filr
in diis n sint tres ypostases
Ad gcedo z / si q pprietates

sive relacones in diis exigunt
tres ypostases differentes /
Ad pm go dr q no e silo de
igne / quia scais e r sunt pprie
tates et gpossibiles / et v sunt
gpossibiles / quia v sunt i gpos
sibiles requirunt dusas ypos
tases sicut albu et nigro i ca
tnis sunt forme et gpossibiles
ideo requirunt dusa suba q
go pprietates vel relacones
in deo sunt distincte et i gpossi
biles s pr̄nitas et filiaco et
spiracio / ideo distinctas hunt y
postases s i igne forme ie
que sunt lumē / calor / et sple
dor / gpossibiles sunt oio am
et simul sunt nc una alti c
pugnat et ideo n exigunt
dusas ypostases / Ad illud
o hees manifestam declaracom
pone de nõio psonas / Ad i d
q obi de illis duobz modis
qui sunt suba et ypostasis dr
q cum ē qst duo sunt media
inter illa duo s rom intelluae
lz n s re / Exemplu ita se hnt
q ypma mag pe tenet tu v
extremorum et ligu cu reliquo
q suba apd nos tenet se ma
gs cu cēn / ypostasis no tenz
i differat se mags e pr / Vu
no sunt media pp h q differ
ret pticipent nam extremorum
mo suba tenet scd ipa
cēn / et dr ee una sicut ē cēn
filr sz dms tres psonas
ita dq tres ypostases diffe
rent tu e h q ypostasis dr
distincto s no est insuo noie
vn distinguit s dr vm ad

distignente ypostasis n. dicat re
sub sistete vel proprietatis 9 lz go
in suo noie proprietate distigne-
te s3 dt rem adilla pa au est
ypostasis proprietate distincta vero
t lz addit qm adrom intelli
getie nom q pr nois yposta
sis q psona dt distincto / et tam
lz in suo intellcu et de suo noie
proprietate distignete no 9 tu
distinctu e ypostasis actu sicut
psona s3 no lz i suo intellcu
proprietate distig note / vn q y-
postasis dt rem adilla t eo
dicat distincto psoes d3 q mag
tenet se expte psone qm go
adquid dr ee media suba
et ypostasis q sic p3 ecca t
dimis suo noie dt quo e suba
no qd e / vn suo noie suba plg
propinquat adpsona qm eem
tu sicut e ibi rem quo e ita
est ibi rem q e / q e n. plus
tenet se expte quo e qutu
adunitate nl multiplicitatem
qm expte qm e nl quis / ste
ypostasis dicit modis qui est
psona au dicit quis e t lz
au habiudat quis e / q quis
est dicat habete actu proprieta-
te qm e au dt re subsistete
habente rem ad illa / tu sicut
quis e pr no e quis e filig
sine qa que e pa pr n3 qa q
est filius sicut go q e et qui
3 sut media int quo e et
quis 3 ista suba et ypostasis
sut media int eem et psona
et sicut quod e mag propinquat
ipi quo e et ipi i mediaag /
3 nd3 qm ipi quis e et qm e
mag se tenet expte quis e
q sine medio intellcudi q q

3 ita suba plus se tenet expp
te ypostasis q expte psone /
tu suba ita appinquat ypo
tasi sicut ypostasis psone n.
ypostasis ita appinquat sube
sicut suba eencie / vn suba
propinquat vnitati eencie / yp
tasis distinctoni psone / vn sic
eem no e multiplicabilis nec
suba / et sicut psona e multipli
cabit ita et ypostasis mlt
tu differunt q vmi lz t pp
petate distignente alt m
s3 lz rem adilla / adq p3 so
expdas / adultim d q d
illud verbu bocii no i ellr
q mdeo n sit distincto nisi
rlacomu / imo est ibi distinc
to rerm subsistetiu .s. lz mo
.s. q lz res subsistentes no e
illa vimpti rlacio manifest
distinctoni in diis et r diuersa
proprietatu sut plos res sub
sistetes no q sint plos so
p illas imo et se ipis s3 r illa
no r eencie q ypostasis dicat
rem ad proprietate sicut dom e vin
rmota p intellcom proprietate psona
li e intellre ypostasim q adhuc
e intellre re subsistete hnte
rem ad proprietate / et 3 tollat proprie
petas p intellectu n tu imre
pot tolli / vn adhuc e intellre
res distinctas actu s3 no p pro
tates psonales s3 se ipis / vn
bez proprietates sut ipe psone
ipe psone sut ipa eem / imo
go si potes aut sine suba p
sonas que ipe sut aut sine
proprietatibz psonas que ipe sut
et e exemplu petrus et pa
lus sut duo homes / vnq pr et
alius filig distigmitr go rlaci

ne et ypostasi abstrahe ergo per intel-
lectum paternitatem et filiacionem non
remanent due ypostases immo et
due substancie et dico ideo / unde non tamen di-
cuntur due res subsistentes relacio-
nibus sicut duo homines indiuidui sub-
stanciis per intellectum proprietatibus
remanent due ypostases sine
due res subsistentes et tamen due
substancie sicut creatura / et hic est dissi-
militudo et hic est quia in diuinis propter
unitatem essencie una ypostasis
est in alia et econuerso et ita licet sint
due ypostases non tamen due substancie
essencie unde dicamus dicere ypostasi-
bus inseparabiles sunt ut non multi-
plicacionem deorum dicamus sicut quod dicitur
de eo ergo in patre et patre in meis
ypostasibus vel heraticis non
sic est immo differunt plurima differentia
separatiua / unde non tamen dicuntur ypo-
stases immo et diuerse substancie / sicut
et non sit una ypostasis in diuersis
subiectis relacionibus uel proprietatibus
et ponebat manicheus quod una
erat persona patris et filii et spiritus sancti
unde quando uolebat erat pater quando
uolebat erat spiritus sanctus et quando uolebat
filius immo sicut distincte sunt
proprietates et differentes ita plures
sunt secundum illas qui dicuntur plures
res subsistentes et hoc secundum
proprietatem non sit hoc illa qui
intelligitur sine illis et ad hoc
sunt rationes / prima est talis / ge-
neracio in diuinis dicitur per relacionem
quod motus et motus autem non
est ad ad sicut quod sic est immo consequitur
relacio ad id quod est terminus mo-
tus / unde aliquo facto sit quantum ad
aliquid et corrupto similiter desinit
esse ad aliquid ergo relacione
et intellectu qui est principium motus

et qui est terminus motus ergo propter illam re-
lacionem qua est pater et qua est filius
et intellectu sunt et sunt / secundo omne
relatiuum aliquid est extra hoc quod dicitur
relatiue ut numerus et cetera / si ergo
pater dicitur relatiue preter relacionem est
aliquid ergo preter relacionem est aliquis
pater et non in uno et eodem est pater-
nitas et filiacio et processio ergo erunt
ibi tres aliqui exceptis relacioni-
bus ergo tres distincti erunt preter re-
laciones / hic non est praetermittendum
quod dictum sit quod ypostasis est res
non / an concedendum sit tres res
esse in trinitate sicut tres yposta-
ses / et hoc quod est de comparacione ypos-
tasis ad rem non / Ad quod augustinus
in libro de doctrina christiana res quibus fruen-
dum est beatos nos faciunt / et
dicitur quod quia tres persone sunt una
summa res / ergo non sunt tres res
/ ideo dicamus aliud est considerare re
aliud ratione et dicitur quod ista equiuo-
ce sunt in creatis et diuinis in crea-
tis non differentia re considerat / differ-
unt non secundum rem petrus et pau-
lus / quantitas uero ratione consideratur
in diuinis autem econuerso quantitas sine unitas
re consideratur differentia ratione / et ita per-
sone in diuinis non different secundum rem ergo
non sunt tres res / Ad aliud
dicendum quod ratio medium est inter rem et
intellectum / et ratio que uana non est
non cadit totaliter ab intellectu sed
a re / cum ergo dicitur dicamus quod in creatis
differentia consideratur re quantitas ratione
non dicitur quantitas considerari ratione eo
quod non sit aliqua quantitas secundum re sed
quia unitas secundum re est ibi diminu-
ta secundum differentiam perfectam / unde sequitur
si tamen differunt immo quod diffe-
runt simpliciter sed non secundum sunt una

gnis vnu spe | go fuit vnu ppis
go d3 q qitas eo8 in re gfid3
t dis an e eq9 fe3 m fi psone
fe vnu in cou q fuit vnu fimp
fz no fe3 differunt fz psonas go
fuit dulse fimpr. lz go d psō-
nas fit fz re tu qz ista dria
facit duplitate n fz quid ideo dt
dag | q dria ypostasm gfid3 no
ne no re n n t dis e dicada
dulitas ypostasa fz distictō
soli ¶ ad tau dd q nom d3 mul-
tipliat e m nome fepibile fi-
ne audibile ut quo hoies loqu3
sibi inuice | e n nom intelligibi-
le ut quo angeli tradut sibi
inuice intellectias suas et qsilia
sicut dt dam9 quoz nomi dupli-
tas no e3 sine aliqua rei dria
vng n intelltus no pot ee sig-
m rerm multaz | lz vnu no-
me possit signu ee multoz in-
tellectuu q go dt hylag intelli
de noie intelligibili no vocali q
ponit rei driam

Q̲uito de noibz psonalibz qu-
dab dequisis dd e de noi-
bus ppris psonaz et rlatis ut
pr q e nom psone gnatis i
trinitate | filius vbu et ymago
que sut noia psone genite | spc
scus donu que sut noia psone p
cedetis qred g3 t pmis | po
de noie q e pr ¶ 2o de noie q
e filius ¶ 3o de noie q e yma-
go ¶ quarto de noie q e verbu
¶ quito de noibz spc sci et donu
¶ de pe noie pr quernt3 ta
¶ pmo ut 8 raco hui9 noie
pr prius sit t dis qua t ca-
tus ¶ 2o quo istud nom pdi-
cet3 de cou ¶ 3o fz quid de p°

noco gnois dicat3
A̲d pmu sic ad eph iij flecto
genua mea ad pre m et-
ex quo ois pr̄nitas in celo et
in tra noiat3 go ois pr̄nita
in celo noiacom fz ab alia q̄
pr e pr ppe fz illa e pfectas
psonalis pris go ois pr̄ni-
tas et filiato i creatis dicu3
a pr̄nitate et filiatione que e
in dis ¶ Ite dam9 nom istud
no e translatu a nob ad be-
ata pr̄nitate fz in dis ad
nos ¶ qt dam9 ponit eom
gnois etne in creatis dice
q ada i nasabil tenet loa
sethi au p gnom fmit abco
et eua p pcessione go a pr̄ni
tate et filiatione in creatis p
similitudine accipm3 t a dis b
dicat3 q i dis pr fu3 eealit
cu d3 pr in qm e in celis et
psonalit ut cu d3 pr x qu
go dt apls q ois pr̄nitas
i celo et in tra noia3 | pr p
ibi eealit. qz pr̄nitas i cel
z ut cu d3 pr anglo3 pr̄ni
tas in tra ut cu d3 pr hom
fz illa e pr̄nitas aliqua ois
pr̄nitas in celo et in tra no
nuat3 que e ad apanne in
clatone | d3 n pr anglo8 c
acone hom vo adoptacon
fz sic fu3 eealit. go pr stat
ibi eealit. ¶ qt dyo9 fontal
deitas e pr filius spc scus
velut flores gminant dia
pr̄nitas et filiato que data
e nob et supcelestibz e ppri
archia ab oibz segregata et
filiarchia | go pr̄archia et

filiacio aut sumitur notiona-
lis omnis primitas ergo appro-
prie dicta sumitur omnis primitas ¶
ita quedam est relacio dicens perso-
nas inter se quedam causative ad
dum / constat quod ratio personarum priore
sit et ab eterno aliter non nisi quia deus
est deus ex tempore / sed pater filium non ex
tempore sed ab eterno ergo ratio patris
ad filium est prius quam ratio dei ad cre-
aturas sed ratio patris essentialiter dicta
est ratio ad creaturas ergo sumitur omnis pri-
mitas a primitate personaliter dicta
et non essentialiter ¶ Et quod contingit in-
telligere deum sine trinitate sicut
philosophi intellexerunt / et contingit in-
telligere creatorem non absque intel-
lectu trinitatis sed hic intellectus con-
tingit intelligere similitudine causative
addendum / ergo si pater essentialiter dicatur
per similitudinem ad creaturam et sic
potest intelligi causa non intellecta
primitate personaliter dicta ergo abstrahat
potius dicitur omnis primitas quam ab
alia sine qua potest intelligi pri-
mitas et filiatio incausatus ¶ Ideo
ad primum dicendum quod pater sumitur a dic-
to primitatis quia incausatus sit
... dicit et apostolus dicit ... sunt
... ymagines contige-
tes ... aut cause ... et
segregantur et collocantur ... pro-
principium ... ¶ Ad hoc quod queritur
... sumat essentialiter vel
personaliter et quod queritur ... in-
... pater sed quod respective dicitur ad
creaturam sit prius secundum intellectum quam
quod dicitur ad filium / dicendum quod cum dicitur pater
est principium filii non hic ordine
ad aliquid prius se sed pater est prin-
cipium spiritus sancti hic aliud ordine

aut se / ad hunc sed pater est princip-
ium filii / et quod pater est principium cre-
aturarum hic utraque aut se / si
quis ergo multum reducere per ordine
(...) in reducendo ad primum et veniret
in tertio patris dicta ad filium et
intellectus patris dicta ad creaturas quia
quod filius est pater creature et spiritus
sanctus / et hic apprehendit quod pater ¶ Ad
aliud quod obicitur quod contingit intelligere sicut
philosophi intellexerunt creatorem et
non trinitatem personarum ergo con-
tingit intelligere priorem ... dicitur ...
ad creaturam intellectu priore ... dicitur
personaliter ¶ Ad aliud dicendum
pater est pater creature rationalis quam
ut dicitur principium creature irrationalis
quia non dicitur pater aliarum creaturarum a
rationali / et tamen bene dicitur principium
cum habundat pater ... / unde
sub ratione principii intellexerunt
philosophi tamen rationem eius quod habundat
non intellexerunt et hec est ratio quare
habundat pater ... quod creatura
est ad ymaginem et illius ad
cuius ymaginem est / unde ratio eius
quod est ymago et ad ymaginem est
pater / unde pater bene dicitur principium spiritus
sancti non tamen pater est / unde ergo intel-
lectus ... ubi unde ...
et istud quod est filius et sicut quod est hoc
et sicut quod deus respiciat priorem
dominum personaliter sed ... quod hoc re-
spiciat priorem dominum essentialiter ad
creaturam

Q[ueritur] quoque quid sit nomen pa-
tris de communi et ... predicatur
obicitur ergo sic pater est communis ergo communis
est pater / quoque ergo ... hic nomen
pater predicatur sed substantiam nec secundum rela-
tionem ... non sunt ... ista duo

pdicamenta i dis n n s subam q
no d pr adse s adaliu go s
rlacom ¶ Ite boec z li de t itelli
gimus prem ac filiu et spm s
no de ipa diuinitate subaliter dica
si ac sbaliter pdicat et de singu
lis et de oibus singulariter dicit
¶ Ite ide i eode sz ad aliquid
dica manifestu est z / na pr ali
cui pr et filius alicui filius
et sps scus alicui sps scus ¶ Io
si eem e pr go ac pr dicat ali
cui q relatiue z go eem a
licui z pr / go eem e gnans
q ide z ¶ Ite sz z ipse pr gnat
tm go gnemit vnum et alium si
go eem e pr eem gnat s h
e flm relinq3 q q eem no e
pr go pr n d de eem ¶ Ite si
p ydeptitate eem e pr ai eem
sit quid si qr quid e eem / Ite
qu d pr go pdicat i quid
no in ad aliquid go s subaz
¶ Ite damus deitas nam ma
infestat pr ypostasim go pr
pdicat ypostasim / s ypostasis
d s subam et no s rlacom
go hic nom pr pdicat s sbaz
¶ Ite hic nom pr accipit mul
tis modis / q d eem e pr / Ite
d psona gnans e pr / Ite d
aliqua psona e pr filii Ite d
credo i deu prem / Ite d pr
nr qui es in celis que hoc dica
¶ Ad hoc sut qui dicut q hic nom
pr signat ypostasim dicam cu
pprietate / et ideo cu d eem
e pr sensus z / eentia est
ypostasis gnans i actus ge
neracois vel pprietatis no
copulat eentie s ypostasi
vnu si cogndet go est gnans

mutaret pdicamentu quid i q
sine quid sz e pdicamentu sub
in pdicamentu rlacois / Alii sut
qui no concedut q quo ad noca
bulu signet ypostasim cu pp
etate s sicut i aliis similito
tibz d q vocabulu aliud sig
ficat aliud q appellat ut als
dicut vt q hic nom sortes ap
pellat sorte et signat ppria
nimus cristeaa ita hic nome
pr appllat prem et signat p
initate que e eius pprietas.
Isti in qui concedut psona pdi
cari sz tm suppoi aut si dica
pr e pr hic pdicat pprietas
qua pr gnat / s si dicam eem
e pr sz no pdicat vel gnitt
/ n / hic nom pr cu articulo ¶ G
melius et gnalius dr ad so
lom dm obos s q d in libo
de rgulis fidei q hic nom
pr de deo dcm aut pdicat
psona aut psonale pprietate
cu rlacom pris ad filiu au
rlacom pris ad hoiem racio
nis s racom aut rlacom
pris ad hoiem s racom vt
cu d deitas q pr sz pdicat
psona de vsia ut sit sensus
deitas e pr / n / ille qui gnit
e pr et s hic subpstatiuat
nom pr sub intellecto arti
culo ut sit cpponat gallico
diuinitas e pr / n / li pere ut
mirandu si i dis pr pdica
tu i alibz / n / aliquid pdica
p inhrencia qu aliqd opz al
cui i here vel gneme taqui
rei pprietas / Indiis vt ci m
chil inhret vel nichil gorelu

z nō opz quid de quo uel q
cui inheat sz quid sit uel quo
se heat ut cū dz deitas e
pr hic n attendit quid de
deitate dicat uel quid ei
i heat cū uel ei insit sz pocius
quid sit deitas vn ad intro
gacōm factam de deitate quid
ipa sit genlr rndez pr hoc n
dicē possumus ibi pdicat rela
tōm de deitate cū deitas n
pncans n genita n pcedens
sit n relones psonales i de
itate ee intelligunt p quas
deitas a pre et filio et spu
sco distinguat psonalis nō p
prietas pdicat cū rndet ad
factam introgacōm quis e deus
gnans pr ut filius intelli
gat relatiuus et nom substa
tiue et naturalibz cū psonalis pp
rietas dz psonis status psone
tm attendi ergo cursu subal
tn et cuitalium rei qm sigz
h vocabulo sortes et h voca
bulo plato que et ppria qlitas
ugmatas dici solet i dis
cū nō pprie sz ssilitudine
pot assignai status psonis ut
psonis pprietas pris dicat eius
singularis status que attendi
tr ga cursu deitatis i nasabi
lis pr nitatis spiritus sic et
e vl nois pprietas psonalis
z si psonalis pprietas n fa
cit quid uel ad aliqd sz q nō
sunt cū ppria uocabula i sac
pagina quibz ipi psonales
status designet sz qdā c
plicaciones ut deus pr
deus filius deus spc s que
rndent ad introgacōm fac
ta p quis relaco nō pris ad
filiu pdicat rndet ad i
trogacōm factam p quid ut si
qr quo se ht pr gent rnu
pr e pr filii sic filius est
filius pris vn hic nom pr
adiectiue retentu pdicat
relacōm de patre aliqn hic
nom pr pdicat relom ad
creaturas sz cacōm ut cū dz
credo i deum pa o creatore a
liqn relom ad hoiem sz re
dacōm ut cū dz pr nr et
sic pz solo ad oia quesita
Ergo quota hic quez cū g
cededu sit q ecōna prni
tate sit pr q n q eēn e
pr ergo aliquo e pr uel nullo
sz si aliquo nō alio qm pr
nitate ergo pnitate e pr ergo
pr nitas facit eēm ee prez
ergo pr nitas e pprietas eēnie
q sup negatu e Ead hic rn
dent quidā q eēn nllo e pr
eode mō deppe te dicit de sola
nō psona ccedit q ipa alid
e pr Sz adhuc alit pba
q cū dico eēn e pr ipsius e eēn
e psona gnans sz eēn gndus
e psona q gnat gnone ergo
e psona gnans genacoe
ergo eēn e pr gnone ergo eēn
pr nitate e pr Ite aliu di
cut q cū dico eēn e pr ibi
quasi duo pdicant s et p de
eēn et pprietas de psona vn
ht pot ccedi eēn e pr pr
nitate ut eēn e psona que

gnāt gnōne / et gnōne deter-
minet qi altm pdicatu v g̃
si dicam iste ē nomie miles
hij duo pdicant. si miliāa de
isto et nomitas de miliāa filii
et pvim / uocabulū ut si di-
cam iste ē tyro / vn si dicam
iste ē tyro nomitate qi altm
pdicatu debeat si au pponat
ut dicat. dicā ceu primitate
ē pr tc iste ablats primita
te debiabit ceu et ideo sla q

Cum quer tu gnāre filiu
gat pri ut dat ei qr pr
aut s altam rom ¶ ad q s
meatius pr i qm pr seq.
gnōm qm pr et filius qm
sūt rlatiua simul sūt na /
s filius i qntu filius nalr
se. gnōm go meatius pr
se. s nam gnōm / gnō no se.
illud tn9 q gnō go cu i dis
scaat ordine s intelluaā pr
s rom intelluae se. gnōne
et gnō s rom i telluae i9
q gnō / s q no qr pr gnat
et ita cosepta primitate s roz
intelluae apre adhuc rema-
net gnāns / s cosepta primi
tate no remanet n de9 go
pr gnat qr deus ¶ Iste ausel
i li deprocessione spc s / pr spi-
rat / n qr pr s qr deus / et fili9
filii go eade rone pr gnat
qr deus ¶ Iste si pr gnat qr
deus s qz p ē deus go qz
ppona generat ¶ Iste dt aug.
i de trim q n se ipm gnat
et ita gnāns distīguit. age-
nito s pr i qntu deus no
distinguit. agenito s solu
i qm pr go pr i qm pr gnat

¶ Iste au d. deus gnat / ip
te deus tene. plit / et ita s
lius ppone ē gtiare go p
qr pr gnat ¶ Si dicat. ut
quida dicit qd pr qr ē d
i nasabilis gnat s i nas
abilis ē ens no ab alio
sue agat sue gnet no t
qr ab a° ¶ Si dicat. ut q
dicit no qr pr s qr potens
gnāre / q s q dico potens
gnāre aut sigat ide q
nom deus aut no / si ā qu
aliud n rlacom et q rla
n primitate et ita ide ē d
te pat qr potes ē gnāre
gnat et pr qr pr gnat ¶
Rn° quida dicit q primi-
tas rlaco ē et pprietas / pp
tas d. p rlacom ad id au
q / rlaco d. inqntu p ipm
se. ppona pris ad aliu / et
s h° no q distīctiua ppone
s i qntu pprietas / primitas
go ut rlaco q s rom intellu
ae se. gnōm s ut ē pprietas
pcedit s h° go dd q gnāns
gnemt pri qr pr s no not
primitas ro gnōnis ut ē
laco s ut ē pprietas filii
lius no ē trmin9 gnōnis
ut filiaco se ht p modu r
lacois s ut se ht p modu
pprietatis / Cz obz ausel i
nol no ex rlacoibz que ple
sūt s ex suba sua pr et fil
spirant spm sau go a fili
ex sua rlacone no gnat f
liu s ex sua suba ¶ Iste ide
ibid nllaten9 pris et filii
ipas pprietates ut s primi

te et filiacōm e potestas nl
uolutas / s posse gnare et uel
le gnare s ide attbui³ si q ge
nerare / nō g° gnare eit rō
ne pprietatis g° nō gnat i
qm pr / pr° cu gnō fit p
ducto filii i nā actus genera
di pse ponit naz gnantis et p
ductōm filii nl conformis / pot g°
attbui psone generati pse po
nit nām gnantis rōne nē g
rōne pprietatis p ductōnis vm
g° e q pr i qm deus gnat
ut sit attbuo rōne nē / e pr
i qm pr gnat ut sit attbu
to rōne pprie p ductōis si
cu gmgis / pr i qm deus pr
gnat habes expssa tota roz
pse gnōnis / ut i hc q dico
deus exp̄mat³ nā nisi q di
to pr pprietas pductōis / ad
id q obi q ee prem gse³ gna
re / dd q vm z mcatus s nō
i dis / rlacōnes in i catus
sut rem gpatas adsē inuice
et ideo sut vemotes indis au
sut rem i psonaz rlataz et
inuice expstcau et ideo in
sistotes ex sic d³ g° viij Ego
i pre et pr i me e vn dag
deitatis ypostases i inuice st
et ex i dis rlacōnes sut i
sistotes et ideo st et rlacōnes
ide / vm pr̄mitas et pietas e
t rlacō i qm pietas s rōm
intellualie pcedit gnare i
gntw nō rlacō simt z / ad
id nō ansel pdz vn° tia sd
dem s gnare attbui³ deo
pat ut tota rō detiot³ deg
et n gemuit dm pr filiu /

s i vno detriat³ nā gigneti
i alto gpetas gnōnis et sic
vm z q dicit ansel q deus ge
nuit deu tangedo nām nō
gnantis pprietatē / ad aliud
dicit q nō se³ si gnat s q
deus qd gnare queniat toti
trinitati / et cu d³ deg genuit
deu / si nom deus ex adiuncto
ne vbi tehi³ ad supponendu
p pre filr cu d³ deus spirat
deu tehi³ ad supponedu p pre
nl filio cu magz d³ nelle nl
posse gnare deu i duo / nelle
et posse q addm ptinet / gna
re q adprem et ideo sic i
telligedu z supponendu deus
pr potuit nl uoluit gnare

Q [Q]ōm quo³ de hc noie fili9
dca q grm³ pla gnpnis
g° queredu eet mt̄s bnoce
vl vninoce dic³ de filio dei
p nām et de nob qui dicim
filii p adopcōm s ynd cu a
liis q grm³ de filiacōne p
adopcōm detriat³ insfrat
tu de fide trinitatis q de
natiuitate tpali xpi / qz ad
pns sufi queru³ ista / p° quo
sit pprium nom psone dic / q°
cu nos dicam filii dei p naz
nl p sola grām / tcio mt̄s
demones nl mali hoies di
cant³ filii dei / q° ta an ada
i statu i nocēcie dicat³ filii
dei / q° lto de sctificatis i utlo

A [A]d pm mo³ q° xxxvi d°
pmi scrib. quo et quo sit
pprium nato deo ee dei filiu
nl genitu ex deo cu et hoies
filii dei uocant³ s i° ps Ego

dixi dii estis et filii excelsi oes
Et deut' vi filius meus p'ogeni-
tus isrl et Bndz q deus natus
z dei filius et nos sz differunt
qm ille z filius p natam et nos
p adopcione ille simul natus
et filius nos pus nati qm fi-
lii ille orgis ppetate nos fac-
tura ille filius nec nos incarpa-
cone ille filius soli' pris nos
totius trinitatis vnd hyl' iii li
de t. dos dices pr clarifica fi-
lium tuum q' jo xvij non solo no
mie gtestatus z se ee filiu
sz et ppetate nos filii dei sumus
sz no talis sicut fili' ill' n. bonus
et pprius filius origine non ad
opcone veritate no nuncupacone
natiuitate no cacone

Secdo que. an nos dicamur fi-
lii dei p natam vel p sola
gram ciim. sit a nobis dux
ee s. na et gre aut go dicimur
filii ppr ee ne aut ppr ee gre
si ppr ee ne tc quelibz catura
pot dici filius dei sicut et
ronalis qm illo mo no d.
deus pr n p cacom sz cator
e om go prnitas q i est ei
p cacom est r. quelz catue
si au dicimur filii solu ppr ee
gre sic n nr dicimur n filii
ppr ymagine dei que e i no-
bis sz ymago n differt n s ma-
gis et minus i gformacone ad
dm sicut d. ymago cacois et
recacois sine ymago ne et
gre sz magis et minus n facit
differe filium and filios go utz
mo dicam ee filii Rnd gce-
dendu z ronalis n catura eo

d. filius dei i quitu capax
z/ sz au z i qutu ad ymagi-
ne et silitudine dei e et i q-
tu capax dei e pot pticipa-
re dm et i qutu pot pticipa-
dem pot ee deus pticipac-
ne no na et ideo ronc pdc
capacitatis ronal catura fil
dei appellat.

Quarto que. an mali homi-
nes vel demones possit dici
filii dei q sit nr p pcca
sunt cati ad ymagine p
futura apt' sunt dicit au hyl
q homines dnr filii dei p fu
q gt eze xvi pr tu' amo-
re' et mat' tua cethea d. s
malis ptc jo viij dia' me
z et pr ei' sz p medacii in-
telligi. omo pcam omo in p
catu medacii ut dt aug.
quilz go pccor filius e dyab
li no go dei et jo viij vos
pre dyabolo estis et j jo iij
quilz manifesti st filii dei et fili
dyabli ptc dac' no hz possi
aliq ad ymitacom dic bo
ni nobilitas sua vlr sit cn
voti dei Rnd catura rona
d. ymago eo q dei capax
capacitas sine potencia p p
corrupta z indyan. n est
cabilis dyabls n penite
susceptibil ut dicit dam'
no z filius dei sz sunt q
z ymago meo ut e adden-
tu pand' sz sunt capl' dici-
nis filii dd' de dapnatis
alijs malis dd' q simpr s
filii dyabli s quid au fili
dei eo q in ipis potestas

ad recreationem et ita capacitas sua
diminuta et ita eius modo filii quo
capacitas
Deinde queritur utrum adam consta-
tutus in ... esset dicendus filius dei
ad quod sit primo sciendum quod xxxvi di. dicit
quod nos sumus spiritus nati quantum fi-
lii sed hic non queritur quod adam in primo statu
non fuit filius nec angeli filii
quia postea non potuerunt dici
filii adoptivi / quia adoptio est mu-
tatio ab ira in amorem ¶ Secundo quia
... quod nascimur spiritus quantum sumus fi-
lii intelligendum est de statu post
lapsum unde adam fuit simul plas-
matus et filius / et postea mu-
tari potuit in filium gratie / unde
magister loquitur de filius per adop-
tionem / et filii fuit in adam quia
plus fuit quantum fuit filius per
gratiam gratum facientem sed in hoc est
amissibile quod nos sumus plus
filii dei quam ipse non fuit nobis
... quod adam et si in tempore tunc non plus
... fuit quantum fuit filius dei
... per gratiam innocentie sine
... gratiam gratum facientem sicut
... est considerare nam postea
... innocentiam ¶ Ad argumentum dicendum quod cum
adoptio sit mutatio ingratum
Duplex dicitur adoptio sicut duplex
mutatio / mutatio in quedam
... contradictionem sine negationem
... contrarietate sicut etiam mu-
tatur ab igne per negationem in
... et est mutatio per contradictionem
... ab igne per dispositionem mu-
tatio est per contrarietatem sed hic adoptio
potest esse mutatio in genere sed
negationem ... de non grato
sit gratus nec potest esse mutatio.

de ingrato per dispositionem primo modo fuit
adoptio in adam secundo modo in nobis
Tertio queritur an sanctificati in u-
tero dicantur filii dei na-
ti nos sumus spiritus nati quod fi-
lii ergo cum illi in utero sunt nati
non erunt filii ¶ Item ratio proce-
dit ... et conditio sancti-
ficationis / sanctificatio vero ponit fi-
liationem omni ergo ... in utero sunt
conditi et sanctificati ergo filii ¶ Secundo
est nativitas duplex / nativitas in u-
tero qua spiritus sunt nati / et
nativitas ex utero de qua non
Quarto queritur de nomine ymagi-
nis et cetera. dicitur ymago quod
filius ut dicit augustinus de quo queritur
hic ¶ Primo an ymago in divinis dicatur
essentialiter et quid sit secundum quod sit
accipitur ¶ Secundo quid sit ymago
in divinis personaliter ¶ Tertio quod y-
mago conveniat soli filio
Ad primum sit ymago est augustinus
... contrarietatem est sic dicit
... ¶ Ista ... in libro de synodis
ymago est eius rei quam ymagi-
natur species indifferens ¶ Item
ymago est rei ad rem coequanda
ymaginata et indiscreta si-
militudo ¶ Contra prima sic obi-
citur sed hic non est ymago quia non
est eius ab alio cum ymago
sit cuius ... secundum ymitationem est
... ergo dici non potest dici yma-
go nec trinitas personarum quia est
contra ... iiij de trinitate deus ad terminum
sibi cum deo ymaginem eandem
et similitudinem accepit hominem
spiritualem ¶ Item contra ... faciamus
hominem et glossa cum dicitur
faciamus et ... in est ...

qui est ymago dei et angelorum sed
tamen plus intellectus ymago | querere
ergo si hic quid sit ymago | aut essentia
solum aut essentia cum personis et
cui ymago intelligatur quae est
quibus tribus personarum et in quomodo
sicut dicit beda est ymago
secundum acceptacionem essentia in tribus per-
sonis et hoc est quod dicit augustinus in sermo-
ne de ymagine | est similitudo
trinitatis in anima que est ad yma-
ginem sui conditoris in patre et
filio et spiritu sancto condita et licet in ea
omnis non sit sicut tamen in se tres
dignitates intellectum voluntatem
et memoriam et sicut deus pater
deus filius | deus spiritus sanctus et non
tamen tres dii | ita anima est intellectus
voluntas | memoria | et non tres
anime et sic ut videtur quod tunc dicitur yma-
go in diis consulitur ymago est
essentia in tribus personis ¶ Sed contra
si ymago dicatur essentia in tribus
personis ergo per intellectum abstractis
personis non esset dicere ymaginem
ergo ut anima posset dici ad yma-
ginem quod est contra augustinum in sermone de
ymagine ibi dicit quod anima ge-
rit quandam similitudinem trinita-
tis secundum quod est ymago de potentia
dei | primo in eo quod sicut deus est
vivit et sapit ita anima secundum
modum suum est vivit et sapit
sed vivere et sapere possumus in-
telligere in essentia dei concepta tri-
nitate personarum ergo et ymagi-
nem non ergo ymago dicit essentiam
in personis ¶ Item obiectio cum yma-
go proprie dicatur ad aliquid et ali-
cuius ymago aut aliquorum
si essentia dicatur esse ymago est er-

alicuius | sed cuius non potest dici quod al-
icuius essentie nec aliquorum quia non
possit ad diversas personas | Sed con-
tra sicut diversitate est nec a-
litate ymaginis et alicuius cuius
est ymago | nulla autem diversitas
nec aliquitas essentie ad personam
non ergo est essentia ymago personarum
nullo ergo modo potest dici ym-
go ¶ Dicendum quod ymago dicitur
dupliciter proprie scilicet quod ad ymitacionem
alterius est et improprie et hoc du-
obus modis ad omnis ymitacionem
tamen est expressum | alio modo secundum quod
in ymitacione sunt sicut aliqui
primo modo dicitur quasi passive scilicet forma
expressa ad ymitacionem alterius
modo quasi active secundum formam ad eam
expressione et alia ratio quia re-
lativa sed ut mutationis aliquis
in aliqua forma secundum primum modum
essentia dici non potest dici ymago
sed filius dicitur ymago patris et
ymago dei secundum secundum modum | secundum a-
lium modum essentia dicitur in personis d
ymago hominis per admitacionem
cui expressissime est hoc secundum t
cum modum dicitur essentia ymago per-
sonarum | et secundum ipsam sunt in se
da ymitacione essentie et vir-
tutis et tunc significatur essentia dicitur
ut relatio nec ut forma respe-
ctu quadam significata et hic non
similitudo ut scilicet cuius hic quod si
aliquitas nec diversitas essentie
ad personas Sed quod alius modo
nec aliter intelligendi essentia et per-
sonas | non ergo quod cum dicitur essentia y-
mago quibus tribus personarum qui
tatur relacio nec res imbuscau
personarum in equalitate essentie
Unde beda super genesim ii faciam

creacionem ad ymaginem et in eo
quod dicitur faciamus comparacio trium
personarum exprimitur. In eo quod ad
ymaginem una et equalis substan-
tia imitatur secundum illo quod dicitur ymago
ad creacionem non videtur extrinsecus et
primo videtur causa imitationis expres-
se dum sit quod potest et est exemplum
suum aut dicitur non intrinseca vel […]
et aut dicitur isti sunt filios illi non
extrinseca ad […] ut patet solo ad
primum et ultimum obiectum. Ad id non
quod queritur an ymago dicta de essencia sig-
net essenciam, dicendum quod essenciam et personas
dicendum quod ymago non proprie significat
essenciam, minus tamen proprie significat es-
senciam quam personas et ratio huius quia y-
mago notat pluralitatem et dicit
rationem qui videtur plura sive respectu
essencie in quantum huiusmodi nulla pluralitas
consideratur in personis et tamen pluralitas
personarum est unitas sed quia significatur
imitatio ex parte essencie sed quia
ymago minus quam proprie sumpta sig-
nificat essenciam in personis. Magis non
proprie possit significare essenciam […]
per eundem modum abstractis personis
intelligeremus creacionem ad ymaginem
dei esse, mane et […] nunc intelli-
geremus ex parte essencie pluralitatem
vel diversitatem sive nunc distinctionem
personarum sed hunc modum sed multi-
plicitate virtutis. Non dico multi-
tudinem quia multiplicitas virtutis
sive respectu effectuum et non respectu quanto est
simplicius in essencia tanto multipli-
cius in virtute sicut patet ymagina-
tio simplicior quam sensus exte-
rior et multiplicior in virtute, ratio
ymaginatione intellectus racione sed
pro ergo dicendum quod ymago connotat

multiplicitatem. Circa questionem secundam quod yma-
go dicit essenciam ad cuius imitacionem
fit aliquid, quod […] sit ymago, non
dicit essenciam sed racionem expressivitatis, ergo
si […] ergo quecumque sunt ad expressivitatem erunt
ad ymaginem sed omnes creature sunt
expressive ergo omnes creature sunt ad yma-
ginem. Ergo […] potest dicere […]
faciamus ad ymaginem et conne-
gat omnes. Circa […] ymago dicit
essenciam […] expressivitatem
ad imitacionem expressam et hic est ple-
na et precisa racio ymaginis sed quod
convenit deo creature in […] perso-
nis addit […]
expressivitatis […] imitacionis expresse quia
quando videtur dicit in creatura. Item circa ra-
cionali comparacione dei et connotatur
in significacione ymaginis sed quod de-
signat essenciam […] personis.

Q(uarto) deinde queritur quid sit yma-
go in deo sed quod accipitur pluraliter
Ad quod nota duas diffinitiones
Hylarii prima est hec ymago est eius quod
ymaginatur species indifferens
secunda est ymago est rei ad rem coe-
quanda ymaginata et indiscreta
similitudo. Primo ergo queritur de partibus
prime diffinicionis. Secundo de partibus secunde.
Tercio de differencia harum diffinicionum.

Queritur primo de prima diffinicione tra-
dita Hylarii quod […] est yma-
ginis habere in se speciem et essenciam
et naturam actoris. Quia ergo ma-
gister diffinit ymaginem per speciem sed
per naturam vel essenciam et quia magis ap-
propriatur ymago filio quam essencia et
natura. Circa secundum sed est species indifferens
in substancia cum patre et ipsum represen-
tat ergo est ymago ipsius. Circa quod
dicitur ibi species aut in species dicit

ibi eēm aut psona nō eēm q eēā
nō dr̄ relatiue nc̄ psona | q nō
ē psona indifferens s3 differens fi
lius a p̄re ¶ Ad t̄cio quer̄ si sp̄c sc̄s
ē spes vel ymago vr̄ n q sic
q sicut filius rep̄sentat p̄rē
et ē cū eo in sub̄a et ī notōne
q alius a filio sicut a p̄re sic
sp̄c s indifferens ē ī sub̄a cū fi-
lio et in notōne q sicut filius
a p̄re ē sic sp̄c sc̄us ¶ Scd̄o q
ymago ē spes n̄ cōformitas ex
p̄ssiua eius q ymaginat̄r et
rep̄sentat et indifferens | in sub̄a
cū illo q dr̄ ad dr̄am ymagis
certe que aliquis ē sub̄e cū eo
q ymaginat̄r ¶ Ad id g° q p
quer̄ dd̄ q spes refer̄ ad cog-
nicōm | cognicō aū app̄at̄r fi-
lio et ideo ymago mag° pp̄ez
diffinit̄r | differunt aū spes
na et eēn | eēn n ē qua res
ē | na quo mouet vel agit p̄s
quo cognoscat̄r ¶ Ad a° dd̄ q
spes sp̄c dr̄ relatiue dr̄ n eēm
s3 cōnotat cōformitatē plenā
quā hʒ filius cū p̄re ī eēnali-
bus et notōne licʒ n sp̄c sc̄us
habeat cōformitatē ī eēnalibʒ nō
tn̄ hʒ cōformitatē cū p̄re ī a
liqua notōne vn̄ nō p̄t dici p̄s
indifferens qm̄uis sui spes ī sta
diffone dr̄ n dr̄am eēm s3 cō-
notat notōnalē cōformitatē ¶
Ad aliud dd̄ q spes supponit
dr̄am eēnā | et supponit psonā
et cōnotat cōformitatē vn̄ ē ī
dr̄a ī cōformitate que ē notō-
nis nō p° | vn̄ q dr̄ spes ī
differens idē ac si dicer̄ psona
cōformis indifferens aut cōnotē̄

indifferencia vel cōformitatis in re
psone et ista cōformitas attendi
q̄m ad eēm et q̄m ad quem no
tōm q̄m ad eēm q p̄r et filius
deus q̄m ad notōm q v̄tq spi
rat sp̄m sc̄m ¶ Ad ad° q obʒ
q sp̄c s ē ymago filii q cōtā
eo in eēn et ī p̄petate que est
q ip̄e ab alio sic filius p auc
toritate dat̄ dd̄ q eē ab alio
nō facit notōm psone | q eēn
ce dr̄ de filio et spū sc̄o p ee
ab alio | nō facit notōm pso
ne | q equiuoce dr̄ de filio | siu
accipe nō notat n p̄uacōm
seu negōm qd̄ n est accipe q
nō hr̄e a se | ad h aū q dicit
aliq ee ymago alt̄ius exig
cōformitas ī aliqua psone n
n lapis dr̄ ymago ligni q
nō ē lig° | q aū dicit damas q
sp̄c s ē ymago filii intelli
essaue et id° amplius declarab
Scd̄o quer̄ de p̄tibʒ scd̄e di
ffinicōis q ē ymago ē re
ad rem coequanda ymaginā
tia et indiscreta similitudo vr̄
n | h quenie eēnie et spm
sc̄o qde n ē similitudo et eēi
g° qualitq quenit vni et ali
s3 similitudinē gt q sic ymag
nata g° et eēnae ¶ Cōtra sicut
in filio et p̄re ē eēn ī illo
differens ita et spū sc̄o g° ym
ginata et discreta similitudo est
ab eēa ¶ Tercio similitudo aut sui
ibi eēnalit̄ aut psonalit̄ si
eēnalit̄ g° male dr̄ ymaginā
ta q eēn nō dispagmat̄r ym
ginatū aū dr̄ dispactū | si p
sonalit̄ g° male dr̄ similitudo
ī discreta psona n indiscreta est

ab alia. Secundo quod dicitur similitudo
non quod connaturalis quod dicitur ymagina-
ta non quod spiritum sanctum. Similitudo in-
dicit duo distinctionem personarum
quia non est similitudo eiusdem ad se
et unitatem forme in qua assi-
milantur. Quod ergo dicitur ymaginata dicitur
ratione expresse ymitacionis quod dicitur
indistincta ratione unitatis conna-
turalis. Ergo dicitur filius similitudo patris
non quod sit distinctus a patre et quod
conveniat cum eo in aliqua forma. Si-
militudo unde similitudo secundum rem sive pu-
le principaliter significatum idem est quod conveniens secundum
rationem significat absolute. Similitudo
non in re est nisi similitudo unitas
aliquorum in forma. Unde non valet
deus est similitudo quod conveniens, sed simi-
litudo est ymaginata ergo et conveniens
et distincta. Unde similitudo non dicitur
ymaginata ratione principalis sig-
nificati, sed ratione ymitacionis expresse
que ibi connotatur, sed indistincta dicitur
ratione principalis significati scilicet conna-
turalis. Iste species non est similitudo ex-
pressa quia non est in notione. Cum ergo
dicitur ymago est similitudo indistincta
ratione unitatis connaturalis distinctio per-
sonarum tamen non additur ymagi-
nata nomine expressionis similitudinis que
est soli filio quia filius est similitudo
omnis expressa quia non species sui rei
patre coequanda dicitur ad dictam
ymaginis eciam que non coequa-
tur cum quia ymago. Aliter dicitur
secunda ad predictam et adulterio confi-
nitum quia ymago licet cum duo desino
intellectu conveniens in qua convenit ad
actione et distinctionem qua distinguun-
tur ab eo et hec duo significat hyl. in
una diffinitione quod in dicit quod

est species indifferens unitate sig-
nificat connaturale per hoc quod additur quod y-
maginatur. Nota distinctio unde in
hac diffinitione ponitur connatura recte
distinctio oblique connotata non
distinctio recte eo quod ymago re-
cipit distinctionem in sua diffinitione
sicut primum diffinimus. Similitudo
autem dicit distinctionem quia similitudo
sola non est unde ista diffinitio or-
dine conversa et pone differt a p.
quadam differunt iste due diffini-
tiones. Simus quasi nasus curvus. Simitas
quasi nasi curvitas. Ex hiis patet differentia
secundum rationem intelligendi speciei et similitudi-
nis quia species demonstrat connatura-
lem. Nam similitudo distinctionem spe-
ciei in quo res cognoscitur. Et ideo
quod similitudini secundum addit similitudo esse
ab alio. Unde similitudo est species esse
ab alio secundum adhuc ymago addit
super similitudinem expressionem ge-
nerationis. Unde dicit Augustinus in libro lxxxiij
questionum quod omnis ymago est similitudo sed
non econverso quia ymago est expressa si-
militudo et additur hic ad demon-
strandum nativitatem rei cuius est yma-
go. Et ideo in diffinitione yma-
ginis additur ymaginata super
similitudinem ad demonstrandum ex-
pressionem similitudinis. Ultimo non additur
indistincta ad demonstrandum uni-
tatem connaturalem et indifferentiam. Si quis
autem obiciat quod oppositum est cum dicitur in-
distincta similitudo, quia similitudo dicit
distinctionem, indistincta indifferentiam,
dicendum quod indifferentia connaturalis non opponitur
distinctioni personarum. Notandum autem est quod
ex hiis que dicit hyl. quod natura est
ymaginis secundum speciem naturalem et cum

auctoris | pz q' spes nō ē cōpletas
ymagīs s; solū cōparata suppo-
nī ide noīe spēi ecēnāe ī ne
| ito q̄ hic q̄ d' coequāda inpssa
diffinīcōe ymagīs demonstra'
pfecto sive pfectā rei ī plecīo
vn aug'. ymago si pfecte īplet
illud cui9 ē ymago coequat'
ei nō i° ymagī q' illa scdaz
drīam sepat' ymago incōata
acrata qm̄ nō ymagīata no-
tat duplicacōm q̄ nō gt eēnāe
ideo nō po' recte s; oblique ī
pª diffinīcōe ut dicē' ymago
ē spēs indifferēs q' spēs ibi
supponit eēm po' cū recte
insª q' silitudo supponit re
distīguibile ut distīcta

Quindecim quē' de drīa harū dif-
finicōm q̄ius iam tacta
sit | īnuitē | in | nō | qd' ē quē
ēnāe et q̄ ē disspe alia ī
ē ēnāa et alia drīa yma-
gīs ad id aug' ē ymago imp̄ª
ī vn d' spēs indifferēs nō
ēnāa | inp̄a q̄ d' silitudo in
distīta | notat ēnāa | qd' addi'
ymaginata | notat drīam | que-
go quo differāt | Pmo ad silī9
sit expssa silitudo pris q̄m
ad cognicōm et vtute que
ei attribui' inqūtū ē dei vtus
et sapīa | pma diffinīcō ymagīs
dat' s' expssa silitudīe qūn-
tū ad cognicōm vn d' spēs
indifferēs spēi cū rō cōtinet
ad cognicōm | scā nō diffīo da'
s' expssa silitudīe ī vtute
vn d' ymago rei adre coe-
quāda ymaginata et indiscreta
silitudo | equalitas aūt d' vni-
tate ī quātitate que ī diuīs ē

vtus coequalitas vō dicit ex-
pssa imitacōm ī vtute | nota-
te q̄ filius d' eēn ī q̄m z
et gt eē nā ī quātū hic eē
q' cognōm spēs vō d' ī q̄m ē
pncipīm cognoscēdi prēm et
sic pz drīa illarū diffinicōn

Restat querendū quo ymo-
gīs nom ppe dat filio
dei et queruntur duo | pmo utrum
nom ymagīs possit cōueni-
ronali cātue et filio dei et si
dat aliquo mō | utrum vnivo-
ce uel equoce | scdo utrum possit
attribui spūi sco

Ad pmū sūt auctētes nā di-
aug'. in sermone de ymagi-
ne q̄ nulli alii cātue ab-
ūne dedit q̄ sit ymago | ī
ge' ij s'. Faciamus hōiem ad ymaginem
| Jte aug' ī li dec' q' mens
ymago dei ē capax dei et ex
qd' gcedendū ē | Q; ad hūc
q' utrum vnivoce uel equivo-
ce | dicat' de filio dei et hōie
q̄ vnivoce vr' | sic | vnivoca n̄
dūr quorū nom que ē etiā
subā eade Oz ymagīni p
filius d' ymago et ymago
prout hō d' ymago gt ro-
vna s' ymago ē cui9 gnd
ē q' imitacōm go vnivoce
d' ymago de filio dei et
hōie | q' ymago q̄ ē fili9 ē
silitudo expssa apre ī ydēpt-
tate subē ymago quo ē
hō indulsitate sube go nō
vnivoce dicit' ymago | Jte
ymago que ē filius ē ex-
pssa apre ymago ī z hom

a tota trinitate ergo non uniuoce
Secundo dicendum quod ymago dicta quandoque
creata quandoque increata et verbum et ideo non
uniuoce dicitur de creatura et creatori ideo
ymago non dicitur uniuoce de homine
et de filio dei quia ymago est eius
ab alio per imitationem sed eius ab
alio non dicitur uniuoce de homine et
de filio dei quia in quantum dicitur de filio
dei hoc proprio ab non dicit talitatem
sed non ordinem et quantum de homine
dicitur talitatem notat. Filius ipse ab
alio prout eius ab alio de filio
dei dicitur supponit personaliter non
essentialiter unde distinctionem notat
huiusmodi ab alio sed per se proprietatem
non sed communiter prout dicitur de homine eius
ab alio iste terminus alio suppo-
nit essentialiter et notat diuersi-
tatem ymaginis ad id cuius est yma-
go. Unde ymago prout dicitur de fi-
lio tantum ad patrem refertur prout
dicitur de homine ad totam trinitatem
in memoriam intelligentiam et volun-
tatem. Quod sunt in mente dicitur homo esse
ad ymaginem dei unde est yma-
go trinitatis et unitatis et hoc
significatur per hoc quod dicitur faciamus ho-
minem. filius non modo est ymago
unitatis et trinitatis sed solum
patris quia ergo ymago dicta de
filio et patre non importat dis-
tinctionem essentie sed solum personarum ideo
dicitur de filio quod est ymago patris
non ad ymaginem ut dicit augustinus
de homine vero dicitur quod est yma-
go et ad ymaginem ut per hanc
propositionem ad notetur diuersitas y-
maginis et separatio a re cuius
ymago et sic hoc patet quod yma-
go non sumitur uniuoce y-
mago in. Prout dicitur de filio et

differentie ab hylario in libro de synodis
ymago est rei ad rei quod ymagi-
natur species indifferens.
Secundo queritur utrum nomen yma-
ginis possit attribui spiritui sancto
ratione verbi et ratione processionis ymaginis.
Iste damascenus dicat quod spiritus
sanctus est ymago filii quia quemadmodum spiritus
testatur hominem dat quod sit y-
maginem est deus. Sed sicut fi-
lius est a patre sine eo patre non
indiguit ita spiritus sanctus est a patre
sine eo patre non indigeat quia
non spiritus sanctus ymago patris sicut
filius non non filius dicta y-
mago non quod est ab ipso patre et
differentia. Secundo secundum augustinum in libro
de trinitate et lxxxiii questionibus omnis yma-
go est similitudo sed non conuertitur est
in ymago expressa similitudo
que in eo cuius deriuatur qui
adsignatur quantitate et materia
in eo cuius in filio non habet a
patre in eius cum deriuatur quia
ad naturam sumitur et rationem nature
in filius eius a patre procedens
cum patre in natura et ratione nature sed
est notione qua sunt communis prin-
cipium spiritus sanctus spiritus sanctus autem a quo hic
unitate cum patre et communis sed
non in communi notione qua ab omnibus
producatur alia persona quia ergo
ratio ymaginis est eius ab alio
indifferens illi natura et ratione
ideo est ymagine patris et
filio et ratio ymaginis separata
ab hylario sed non conuenit spiritui
sancto ratione nominis speciei intelligit
hylarius non solum conformitatem
nature sed et qualitate notionis et hic
est quod dicit Ricardus in libro de trinitate.

fides catholica confitetur / qualis
pater talis filius / talis spiritus sanctus et quod
utrumque per omnia patri consimilis et coequa-
lis sit. quia filius recte dicitur esse
ymago patris racione expresse in
eius similitudinis tamen non et spiritus sanctus
ymago patris dicatur recte tamen
utrumque similis et coequalis nominatur.
¶ Sed hijs omnibus non obstan-
tibus ut credo salvo meliori si ad
spectatur consideracionem racionis
que est omnibus omnem plenitu-
dinem spe quam patri et filio
non tamen spe quam dat / ipse a
spiritu sancto spe ut alium dat. in
hoc quod solus filius expressa simili-
tudine patris in se et sic et
ymaginem tenet quod sicut di-
vinitatis plenitudo manat
de uno sic et eadem plenitu-
dinis largicio manat de eo
ut amnis aliquis ut alio modo
accipit spiritus sanctus ab uno quam ab
alio / nulla a persona quod a spiritu
sancto plenitudinem divinitatis
accipit et ideo ymaginem patris
in se ipso non exprimit ecce ha-
bes tamen ymago patris dicatur
filius non spiritus sanctus ¶ Addo da-
m quod spiritus sanctus est ymago filii
dici quam filius dicitur esse ymago
patris in multiplici uno modo quantum
essencie sicut si artifex habet
ymaginem herculis in mente per
illam facit eam et in sic pro-
prie similem ymaginem dicitur operacio y-
maginis causata ut augustinus ad
ianuarium ymago invisibilis
patris salvator hic est quod pertinet ad
propriam unitas est quantum ad nos
quibus revelat ymago est sed

sicut pater per filium operatur yma-
ginem creacionis ita per spiritum sanctum
ymaginem recreacionis et ita spiritus
sanctus ymago est sicut filius secundum
quid essencie sed hic ergo dicitur de spiritu
sancto quod non dicitur ymago simpliciter
sed quo essencie / sed ymaginis
recreacionis unum ymago de spiritu
sancto importat quod est a filio et quod ab
ipso est donum sed quod in nobis est
ymago recreacionis sed absolute
non est ymago sicut filius quia
non est a patre et sibi conformi-
tate in productione persone ex-
se sed ad hunc obiectum sit filius est
ymago patris quia est eius expressa
similitudo sed et tamen spiritus sanctus sit
a filio quia non est ymago filii
quia est eius expressa similitudo in
m / contingit in nomine expressionem
quia filius dicitur esse ymago patris
et sibi in se expressa patris simili-
tudine eo quod sicut a patre ma-
nat plenitudo divinitatis
sic a filio quia similiter videtur esse ab
alio quod dat spiritu sancto sicut et
filio omit spiritus sanctus expressa simili-
tudo filii ¶ Reno salvo pro-
meliori iudicio quod spiritus sanctus non
dicitur esse ymago patris nec filii
nec patris / filium non potest dicere tamen
filius sit ymago si ergo esset y-
mago filii esset ymago yma-
ginis quod non convenit dicere et esset
... a re quo nascitur similitudo
in mente artificis expressa y-
mago et si tamen per illam op-
eratur statua ad similitudinem her-
culis non dicitur statua yma-
go similitudinis in mente sed ma-
gis ipsius herculis / similiter sed hac

rom̄ ē filius rom̄ medii h̄eat
no p̄t dici q̄ sp̄c sanc̄s sit yma-
go ei⁹ s̄ potius p̄ris no d̄r
tu̅ ymago p̄ris q̄m no ē ex
p̄ssa silitudo q̄m ī filio est
expssior ¶ Dz ad h̄uc q̄uez ca
sp̄c sanc̄s sit ōio silis p̄ri sic
filius et ī nullo dissilis q̄r no
pot dici ymago p̄ris s̄ h̄eat
rom̄ sicut et filius ¶ R̄n̄o y-
mago d̄r q̄i ymitago q̄r r̄p
sentat illud aquo ē d̄r ē
q̄ q̄ p̄prie ymago nō d̄r n
vnius solius vt ymago a-
chill nō ē n̄ achill s̄ sp̄c
sanc̄s a duobz ē vnu̅ neutru̅
eoꝝ p̄prie r̄p̄sentat / s̄ filiꝰ
ab vno solo ē n̄c r̄p̄sentat
l vnu̅ tm̄ aquo ē vn̄de filiꝰ
tm̄ d̄r ymago n̄ sp̄c sanc̄s ꝑ
d̄r ymago sine speculu̅ q̄r
r eo n̄r p̄r q̄ r̄p̄sentat sic
verbu̅ d̄r q̄r ip̄m notificat
nd sup̄ m̄ pi nemo nouit
q̄ in verbo suo p̄r se declat
z metas n̄re lume z
Quoniam inquirendu̅ z de noīe
filii quo d̄r verbu̅ cc̄a q̄
inq̄rendu̅ ista ¶ p̄mo de inte
cōne seu sig̃tacōne verbi ¶
2o de p̄p̄etate verbi ¶ t̄cio de
op̄acōne v̄bi ¶ q̄rto de cogni
cōne verbi ¶ Cc̄a p̄mu̅ q̄rit
¶ p̄o adauus v̄bi cati si
militudine / dicat ī diis nom
verbi ¶ s̄o n̄r ī diis sit p̄nus
nomē notiae q̄ verbi ¶ t̄cio
q̄m ī totom notiae dicat
verbu̅ tn̄ verbu̅ sit a notitia
¶ q̄rto an esse inc̄atus q̄no-
ēz noīe verbi ¶ q̄nto n̄r
filius possit dici cogitacō
sicut verbu̅
Ad p̄m sic v̄bu̅ d̄r t̄pliciꝫ
verbu̅ sensibile voc̄is
verbu̅ ītelligibile voc̄is / et
v̄bu̅ ītelligibile rei sap̄ ii dis
cernit ip̄m apud se no recte
q̄stat q̄ illud dico no sunt
voc̄is sensibilis s̄ sunt dico
intimus sib ī euu̅ m̄ xi vt
q̄nd cogitatis mala ī cordibz
vr̄is et p̄a d̄r ecce q̄uida de
scribis dixerunt / ī lingua q̄ q̄
cogitacōnes dictiones diu̅
¶ Iste aug̃ si verba no sonat
ī corde no q̄ dicit q̄ni cogitat
ad silitudine q̄o aug⁹ ip̄oꝝ
verboꝝ d̄r verbu̅ etiam de
quo d̄r fiat lux et fca ē lux
et n̄r q̄ ad silitudinē verbi
n̄ri voc̄is q̄r verbu̅ rei n̄e
q̄ assumit forma sensibilis
voc̄is q̄r id no fit vox / sed
verbu̅ voc̄is fit vox s̄ vm̄
etiam z ad silitudine illiꝰ
verbi q̄ accipit forma voc̄
q̄r d̄r ī p̄a canonica Jo ii c.
sup̄ id si p̄caui⁹ et inglo-
sic verbu̅ n̄m fit vox cor-
p̄is quoda mo assumendo for-
ma ī qua manifestat se-
sibus sicut verbu̅ dei caro
fcm̄ ē assumendo ea form
in qua manifestat sensibus
hom̄ et sicut verbu̅ n̄m fit
vox n̄c mutat ī voce ita
verbu̅ dei caro fcm̄ ē nec
mutat ī carne q̄o assilia
v̄bo voc̄is ¶ q̄r verbu̅ dei
tolle n̄c ia ōit verbu̅ ī tel-
ligibile mentis n̄c verbu̅
sensibile voc̄is s̄ tollentes
s̄ eoꝝ et tn̄ remanet

9o pma intencio verbi e i voce
verbi rei probo si n res ipa
n sit t' manifestat aliquo mo l'
p se vel p sim sile vel p sim
oppositu vel effectu n qm p
spem vocis sensibil' duos ad
cognoscedu re ergo pa ro ver-
bi ponit' i re ergo ad simitu-
dine sig dico3 verbu etnu
qr vbu etnu d3 expssa simi-
tudo dicentis / et verbu sen
sibile vocis vel itellibile vo
cis nd d3 expssa similitudo rei
q signat3 / s3 ipm verbu rei
e expssa similitudo rei ergo v
bu t tantu mag' assimilat' sicut
verbo qm alijs / ad 2m dico
q tepl' d3 verbu nt dt an-
sel' aut loqm' tu sensibilibus
signis aut eade signa q
foris sensibilia sut int nos i
sensibile cogitando aut nec
sensibilit' nc insensibilit' sig-
nis intedo p3 ergo quo tepl'
d3 verbu / 9cedo tn sit vbm
e ultimo q verbu etnu maxi-
ma similitudine sit ad verbu
intelligibile rei / ad 3 q ob'
q verbu intelligibile rei no
sit vox s3 verbu vocis sit vox
sit vox / dico q verbu intel
ligibile rei 9unit secu verbo
vocis sicut signatu cu sig-
no et sic verbu vocis qi ha-
bet3 verbi i tlla rei nc sp
sl' desinit ee verbu rei sic
verbu etnu vnit3 carni nc
muta3 i carne s3 pmanet v-
bu / verbu ergo rei 9unit secu v-
bo vocis / et sic scm e sensi
bile no in se s3 in voce nc
muta3 i voce s3 voci copu-

let3 / vn id q d3 ab aug' i gl
sup pma canonica jo ij intel
ligi3 de verbo d rei verbu
n intelligibile vocis sit ipa
ita q eade sit eciam vocis in
telligibil' et sensibilis vn sp
ti3 i se ipa sic nd e de verbo
rei q verbu intelligibile se
ti3 voce sensibili nc e ipa v
s3 no e alia na verbi intel
ligibil' vocis q verbi sensib
lis vocis vn p3 q maxime d
verbu etnu ad similitudine v
itelligibilis rei vo / cu vbu
dicat3 / dicat3 ipa vox signat
exterior alio mo ipa ymago
vocis i aia / tercio mo ipa spe
intelligibilis que gnat3 exprim
mo vel expssa scia rei et ad
eius similitudine accipi3 ver
bu mentis / vn aug' explicat
id multiplicat' xv de t' dicens
pot intellre verbu no solu
an qm sonet / vm et an qm
sonorum eius ymagines cogi
tacione volvantur / hoc e q ad nl
lam ptinet linguam iam po
nide' p hc speculu aliqm ve
bi illi' similitudine de quo dcu
e in ppo erat verbu / nota e
n cu vm loqm' / / q sumus lo
quuturi expssa scia qm memo
ria tenemus nascat3 verbu
q sit tali 9ams modi scia de
qua nascit3 formata quippe
cogitacio ab ea re qm scimus
verbu e q in corde dr q nlli
lingue e / 9 te i eode verbu
vocalis exultis q nec plat
e i sono neq3 i cogitacoe
a similitudine soni q alicui lingu
no e oia quib3 signat3 signu
9cepit et gignit3 de scia q

manet i aio qu eade sua itq
d' sicut [Z] silima ei z visio
cogitacois visionem sue / et est
in ista silitudine verbi nri sili-
tudo verbi dei qr pot ee ver-
bu nrm q no sequi opus / opq
au ee no potest n pcedat
verbu / sic verbu dei potuit
ee nulla existente cata / ca-
ua au nulla ee pot n p ver-
bu p q sca sut oia
Qom quer cu por sit inte-
to nocone qr verbi d' i m
ap i fons sapie verbu i ex
celsis / s illud q e fons altius
e pus intellectu eo aug z fos
u go verbu sit fons sapie
verbu pus z intellcti q sapia
[?] q ansel dicere ac ad z qm
cogitando i tueri s et tuito
ad notica ptinz nl sapia
et intueri pus e qm dare go
noticia nl sapia z prior intel
lectu qm verbu [C]qtc sap vij
na in sapia disposita sut s i
verbo sut opata qr dixit et sca
sut tu go disp pcedat opus
et lingu q a sapia s intellectu
pcedat verbu ect i sapia di
na pordinat et et sequitur q
mu cata e sap et post se fos
apie verbu dei in excelsis s
z sapia dei increata oia pcedit
ubhac au pcedit sapia cata
i ordo ronalis in reb cat
secdm s intellectu mi h duo
e verbu dei de quo d' dixit
et sca sut go sapia s intellec-
tu prior e qm verbu [C]ano q
redo oms rones q pbant q
sapia s intellectu prior e qm
verbu au s qr sapia e inicu

dispois tu qr verbu e i inicu o-
pis vn aug xv de t verbu
ronalis cicantis q nez platu
e i sono nez i cognatone e
ut sup [C] ad h q obi fons sa
pie verbu dei et dico q no ex
pom de sapia i cata s de ca-
ta verbu m i e fons sapie ca-
te i ordis ronalis qm e i
rebus catis
Qom quer s q intencone no
ticie dicat verbu s utr
s q e i q opativa rone maio-
re heat silitudine ad verbu
i catu q verbu scd q e i ro-
ne cognitiva [C]dt nr q verbu
s q e in rone opativa eta pxx-
iij i inicu ois opis verbu /
verbu au s q e i rone op-
ativa e iniciu opis go s h
verbu elt expssissima silitudo
verbi increati verbo n i cog-
nitiva ex istoc deest aliquid
ad h q sit pncipm opis s
verbo opativo nr [C]qtc io i oia
sut i ipo nita s bona sut
qaiq vivunt i verbo / mala
au h no vivunt i ipo tu ma-
la no cognoscit abeo h in
simplici noticia heat bonor
et malor ci no z n cas bono-
r tu / eode mo verbu nrm
cognitu nm lz ad bon et ad
malu s au q opatm e pu-
cipm e bonor et sic verbu
opatm tm hebit imitacom
verbi i cati [C]qtc i cognitiva
z duplex verbu nrm q pce-
dit ex cogitacone / altm pex
visione q go istor d' silitu-
do verbi increati vr q istud
q excogitacone pcedit pr dt

anselmi | quando est dico non cogitando
intueri. Sed contra quia verbum secundum co
gitationis possibilitatem sit ad
vim et similem per cogitamus quoque
vim quoque similem secundum verbum procedens
ex visione debeat esse ad vim quoque
verbum ex visione procedens est simili
tudo verbi increati. Contra amor
non est verbum quia non revelat dicens
revelatio autem est ex parte visio
nis secundum verbo increato fit revela
tio unde ipsa non verbum quia iudicit ipsa
glo. verbum quod nontunc ecclesia in
carne | verbum ergo visionis yma
ginatio vel intellectualis est simili
tudo verbi increati. Verbum ver
bum increatum triplicem habet actum primum
est quod patri per ipsum omnia operatur
Jo. iij. pater meus usque modo operatur
et ego operor et ibidem opera que de
dit mihi pater ut perficiam alius ac
tus est quod pater declarat se per ver
bum sicut dicit glo. bede super in
principio verbum tertius actus est quod verbo re
velat apostolus quo futura sunt | verbum
ergo secundum quod operatur pater per ipsum
assimilatur verbo secundum quod est in ratione
operativa et sic dicitur eccl. xxxvi in
itium omnis operis verbum verbo
autem secundum quod revelat se apostolus secundum pa
trem et veritas assimilatur verbum quod
est in ratione cognitionis est autem ver
bum secundum quod fit revelatio duo verbis
et hoc est incognitum et de temporalibus se
ad opus et non duo in cognitiva
quo ad cogitativam quod post eam vel
et filii secundum quo ad visione et hoc quo
ad visionem intellectualem non yma
ginativam sive fantasticam et quo
ad intellectuale quoniam ad illam partem
que pertinet ad ymaginem huius
autem verbum modum est inter illud

quod est pure operatum et quod cog
nitum et huic videtur verbum re
atum magistrum pater declarat se per
ipsum est quod verbum simpliciter opera
tum quod assimilatur verbo in creati
in quantum per illud operatur pater et
est verbum cognitum simpliciter | co
gnitum dico quod est visionis quod as
similatur verbo increato in quantum per
fit revelatio apostolus et est verbum
medio modo se habens quia cognitum
per modum visionis excludente
se ad opus quod assimilatur verbo
increato in quantum pater in quantum
declarat se per id ex se quod est
ad que sunt. Ad id quod oppo
anselmi dico quod loquitur secundum spectat
naturam tamen dicit quando est dico non
cogitando intueri secundum proprie duo
visione simplici intueri quod
cogitatio non proprie est in deo.

Queritur deinde que cum audio
mote esse fons in creata. Ad
quod fit duas verbum dei et fil
sponsus | electum | operatum | secundum quod o
peratum de suo intellectu sit opus
et sic verbum dei de suo intel
lectu sit creatum. Contra dicit
hebr. fide apta sunt secula ver
bo eius glo. sicut exemplar exemplari
multa ergo per illud verbum in
telligitur exemplar | sed quod dicitur
constellare expressum restat ergo quod
verbo sit constellans creatum.
Contra basilius filio dei attribuitur
| sensus | sapientia | virtus | ver
bum | lumen | sensus quo cognitio
omnia | sapientia qua disponit
virtus qua operantur | verbum
annuntiatur | lumen quo clar
escit | verbum ergo dicit id quod

emittat s[ed] emittata st̄ c[re]ature
g[ener]o i[n] r[ati]one verbi coitelliguntur
c[re]ature ¶ Et i[n] sent[entia] xxvi d[istinctio] c.
apte ostensu[m] z d[icitu]r q[uod] eo d[icitu]r ve-
bu[m] sive ymago quo filius g[ener]o
verbu[m] n[on] ymago n[on] h[ab]uit
r[espectu]m ad c[re]aturas sicut nec fili[us]
¶ Iste ansel[mus] i[n] monol[ogio] verbu[m]
quo c[re]ature d[icu]nt[ur] n[on] z verbu[m] c[re]-
ature dicit[ur] n[on] c[re]atam n[on] ver-
bo c[re]ature s[ed] suo verbo q[ui]a e[st] ei[us]
similitudo g[ener]o verbu[m] r[espectu]m h[abe]t ad
dicente[m] et ita n[on] coitell[igi]t[ur] r[ati]one
verbi c[re]atura ¶ Iste sol illuminat
sive ad illuminat[ur] sive n[on] n[on] z
aliqua variatio ex p[ar]te solis n[on]
sube n[on] po[test] multo fortius g[ener]o z
h[oc] reperire i[n] illo fonte sp[irit]uali i[n]
quo ipsa actio e[st] ipsa po[tent]ia et
po[tent]ia e[st] ipsa e[ssenti]a et ita sicut e[ss]e[ntia]
n[on] h[abe]t r[espectu]m ad a[liu]d nec actio su-
a s[ed] e[ss]e s[imi]l[ite]r tu[n]c g[ener]o verbu[m] se
h[ab]eat sicut dice[re] et dice[re] s[ed] e[ss]e
s[imi]l[ite]r n[on] i[m]portet r[espectu]m ad c[re]a-
turas g[ener]o n[on] verbu[m] ¶ Iste dice[re]
et verbu[m] sunt correspectiva
s[ed] dicens n[on] i[m]portat r[espectu]m
ad c[re]atam g[ener]o neq[ue] verbu[m] ¶
Iste verbu[m] sensibile dependz
a verbo mentis et n[on] e[conver]so si-
g[ener]o eode[m] m[od]o se h[abe]t verbu[m] sensi-
bile ad verbu[m] i[n]sensibile s[e]c[undu]m
v[er]bu[m] et[er]nu[m] sicut verbu[m] sensi-
bile q[uod] e[st] i[n] platone ad verbu[m]
mentis al[i]qu[is] q[uod] verbu[m] sensi-
bile q[uod] e[st] mund[us] h[ab]ebit depe[n]-
dencia[m] ad verbu[m] et[er]nu[m] et n[on]
e[conver]so ¶ Iste aug[ustinus] si verbu[m] signifi-
cans e[st] ostensivu[m] sui et eius
de quo d[icitu]r g[ener]o verbu[m] et[er]nu[m] n[on]
respiciet in prem dicentem et
se ipm s[ed] q[uod] se ipm declarat

¶ Ru[m]o aliud est dice[re] p[ate]r dicat
verbu[m] et pat[er] dicat verbo c[re]a-
turas sic d[icitu]r p[at]r[e]s de t[rinitate] [illegible]
o[mn]ia i[n] se ipso deus p[ate]r nomi[n]at i[n]
filio s[ed] h[oc] z nosse q[uo]d dice[re] g[ener]o
p[ate]r dicit se et eode[m] se gignit
filiu[m] vn[de] d[icit] aug[ustinus] p[ate]r tamq[uam]
se ip[su]m dicens genuit ver-
bu[m] equale sibi p[er] o[mn]ia s[ed] h[oc] g[ener]o
q[uod] d[icitu]r p[ate]r dicat verbu[m] n[on] po[test] r[espectu]s
ad c[re]atura[m] i[m]mo h[abe]t verbu[m] e[st] di-
centis verbu[m] d[icitu]r i[te]m i[n] verbo
h[oc] p[ate]r o[mn]ia fecit sicut d[icitu]r i[n] glo-
s[a] sup[er] id p[sa]l[mu]s semel locut[us] z de[us]
verbu[m] e[ter]nalit[er] genitu[m] i[n] quo
o[mn]ia fecit et o[mn]ia equalit[er] dis-
posuit g[ener]o r[ati]one illi[us] q[uod] d[icitu]r i[n]
quo o[mn]ia fecit et disposuit h[abe]t
v[er]bu[m] coitell[igi]tionem c[re]ature i[n]tellec-
g[ener]o eius q[uod] e[st] locut[us] z iacet et
q[uo]d nocio z s[ed] genuit et q[uod] c[re]ature
z s[ed] fecit s[ed] r[espectu]m e[st] ibi p[ri]ncipali[ter]
al[i]qu[id] c[on]notatu[m] h[abe]t i[n] verbo
intell[igi]t[ur] q[uod] genitu[m] e[st] et[er]nalit[er] et
id i[n] quo o[mn]ia disposita sunt et fa-
ct[a] h[oc] po[test] coitell[igi]tur c[re]ature
s[ed] n[on] po[test] depe[n]dencia ad c[re]atam
vn[de] i[n] una dependencia sunt duo
ad i[n]vice[m] d[ic]ta c[re]ata n[on] depe[n]det
a verbo et d[icitu]r ad ip[su]m e[conver]so ver-
bu[m] h[oc] dicat[ur] ad c[re]atam n[on] tu[n]c
dependz ab ea de[m] et h[oc] z q[uod] dicat
ansel[mus] verbu[m] quo c[re]atam d[icitu]r
n[on] e[st] verbu[m] c[re]ature q[ui]a n[on] h[abe]t de-
pendencia[m] s[ed] e[ss]e ad c[re]atam i[m]mo
e[conver]so verbu[m] n[on] est expressa simili-
tudo d[e]i p[at]ris c[re]ata au[tem] z aliqu[an]-
tula similitudo n[on] expressa iste
au[tem] r[espectu]s in mod[um] z n[on] i[n] se et q[ui]a r[espectu]s
mutuus sit i[n] una dependencia
d[icitu]r ph[ilosoph]us i[n] quib[us] da ita z q[uod] ali-
qua d[icu]nt[ur] ad i[n]vice[m] et utrumq[ue]

ad albm z quinquibz dd ita e q duo
dnr adinuice et unu tm e ad
altum. Ead i d q dr magr i sent
q eo d verbu nl ymago quo
filius/ Ro q h expomt post mo-
du dicens i.e. eade pprietate nl
notone eade pprietas designat
i verbo q i filio h alia sit ro
intellcae verbi et filii sicut d co-
de c. iste au vs qui cointellr
in verbo no e noto nl pprietas
vn no seq q si filius d tm
v pris qd' pp h verbu no
in possu dica q pr dr filio e-
catas sicut verbo qz filius no
dr vnu adcatam. Ex his pz
Rn ad oba propter illa. Ead
ad q dr ex opposito basili9 ver-
bu e quo emittat. R. h h in
ptat cointellcm cate go i v-
bu geerdo q h qd d pr dr vbo
catas/ sic verbo emittant. ond
et ita i portat vnm adcatas no
au h q d pr dicit verbu. Ep hr
pz quo Rndedu z ad oms qo-
nes sine obones fcas adiutmq
pte// Ad h au q obz p glo.
ad heb' pi sicut exemplu gom
dico q ept ibi filia cautis h
in verbu sit epr no oz q ver-
bu dicat. ad illud ad q dicit
exemplar fcdm in qd d ver-
bo dicit catuas cointellr cata
h obliq h sit no z de expi q
dr recte adeqm no in d v-
bu catue verbu/ h verbu d
quo sit catua qz verbu ipud
sufficiens e ad pom opis

Deinde queritur utrum filius pos-
sit dici cogitatio sic verbu
Ead q sit go da9 verbu d
tplr s intelles h qm monet
intellit cogitat d et verbu q
in corde emittat. d et verb
q e eugelius i. mtaus inte
lienae et h z verbu noas
in e cogitatio post modu a-
mco quo emittat. deinde p-
mttat et sic d verbu tpl-
no tm d filius verbu ads-
militudine verbi q extrius p-
mittat. nc ad similitudine verbi
q in corde emittat. h ad simili-
dine ipi9 motus mentis/ vn
aug' de tri quisqs potest intel-
ligere verbu no solu augm s-
net vm et augm sonos eme
ymagines mete voluat. iam
pot inde pplr speculu aliqm
similitudine verbi de quo dom-
i pn9 erat verbu/ si go verb
e cogitatio mentis sicut go fi-
lius d vbu sic d cogitatio
Rn9 no dz dici cogitatio/ co-
gitatio in dicit motu mentis
i effcum n in pot intelli cogita-
co nl accipiat. volubilis mo-
tus mentis/ cogitatio in d q
cogitatio intellcs vn aug v bu
ita d nt dei cogitatio no dica-
ne aliquid ee volubile deo
cdat. et si obz ex vbo ansel i
monol q dicit it ad z sermo
spm qm cogitando i tuet go
i dis accipi ante co cogitatio-
nis sicut inteco verbi. Ep sic
inteco verbi ppeptuas nota
inde q i.e. verbu erat apud
deu ita et inteco cogitation-
vn pp ha ego cogito cogitatio-
nes pacis go eque dicit. vnu
sicut altm dd q verbu cogi-
tacois i nobis pp ponit mu-
tabilitate inteco vo verbi ut
pz exp dcis h q accipi p ipa
notitia que gnat. pomete

290

no ponit mutabilitate unde
z q in tco cogitacois pt p-
petate transfft a nobis ad dia
bu et q ysa d ly sicut exal-
tant celi a tra sic exaltate
sut cogitaciones mee a cogita-
cionibus vris

Quintu que de pprietate verbi
que go an in tco verbi
conveniat soli filio i trinitate
Ad q sic obi ansel i monol
vn qq in trinitate se ipm et
alios d pr q dt se et filius
dicit se i sps scus tu go sic
tres dicentes et tres qui di-
cunt no erit vnu verbu s ta
q verbu no sit plalitr ex dt
dicente et ad eu qui dicit go
no pot sire unitate ul apte
unius illos tu go sit plalitas
ex utraq pte no pot ee vnu
verbu/ erunt q pla vba sicut
ples psone Item verbu ta-
tu no e vnu du mo sit ples
dicetes l sit vnius rei ver-
bu go cu i dis et qlibz psona
dicat se et ples res dicant
erunt pla verba Item ver-
bu i dis in d pplitudine
verbi cordis s verbi q e au
omne sonu ante cogitacom soni
q e visio cogitacois et de vi
sione sua oitur ut dt aug xv
de t/ s verbu istud nt aliud
e q notitia sue intelligentia
tu go noticia data sue intel-
ligentia que sit toti trinitati go
verbu qud oit trinitati et nlla
psona ppria Item tu sps scus
sit manifestas veritatis sicut d
Jo xvi qr nt d verbu sicut
filius/ Item tu dt aug xv de
no pfecte se ipm dixisset si aliq
magis nl minq eet in suo ver-
bo qua i se ipo tu n d pr dt
filiu intellr pr dt verbu et
propo filius qr filr qu d pr
dicat se n intellr pr dt verbu
et ppo pr Item xxxvii de p
sent d eo d verbu quo ymago
go s ymago d qt dt tribus
psonis et cenalit tu d facia
mq ho ad ymag n go et ver-
bu dicat qt dt tribus psonis
Ct sy de tri conclu trinita
te nt d verbu n filius nt
donu nisi sps scus Item vi de
tri verbu quidam solus filius
accipi n simul pr et filius taq
ambo sit vnu verbu sit n
verbu dicit quo mo ymago
Item ansel i monol mir i
deo vnuqq tri pt se et
alios dice et vnu solu ibi ee
verbu illatenus tu verbu q
pot dici verbu tri s tm vni
us eo cuius e filius nl y-
mago Item dubitat de hoc
q dicit aug xv de t pr no
pfecte se ipm dixisset et ita dice
pris e gnare Job xxxiii semel
loquit deus loqui dei e gnare
verbu q e semel/ si go pr p
fecte se dixit go pfecte se gnia-
uit si no dice q tu d pr
dicat se ipm dicer ibi accipi
cenalit q in illo eode tempo
pcedit l sua pr taq se ip
dicens genuit filiu si go ut
gbae q dicens genuit ez q
dice i portet nocom que e
gno Sz que tu loqui sue
dice in dis i veniat multipli-
cit q aliquo i venit q pr

loquit se et alie psone / aliqn
q pr loqui verbu aliqn pr
loqui i filio / aliqn filius lo
aliqn spc sanus lo / ingo eode
mo accipi loqui et dice / Ite
loqui nl dice accipi i dis
multiplr aliqn dicit coiu no
quotando aliquid incatiua ut
cu d pr dicat se nl lo / accipi
eoalit. Sz tu contullr aliquo
verbu qz contullr intelluia q
appat filio ipud n dice nl
a d z / qui intellre vn ansel q
z dice sumo spm nl indedo i
tuel aliqn no notonalit ut cu
d pr lo verbu / ide e prem
verbu dice q gnare inpp sel
locut q z deus glo verbu et
nalit genuit in quo oia fecit
et disposuit et xxiiij Job semel
lo deus glo / loqui dei e fi
liu gnare q e semel qz pr v
nigenitu no genuit aliq v
bu / aliqn vo notonalit et quo
tat essem incata ut cu d pr
loqui cu filio nobis ad heb
j / locutus e nob in filio et ali
qn no accipi eoalit et quo
tat essen i distincte tin psonas
Job j locut q z dos ad sathan
aliqn vo quotat essem appp
atu ut cu d m x / no n vos
estis qui loquimini sz spc pris
in qui lo i vob / Ad i d q
p ob q tres sut dicetes gor
ta verba dd q n sez / Ita di
ce ibi accipi pinellre cu d
q quelz psona se dicit sp e
tellit / vn cu sit vnu i tel
lige tin psonas vna est
intelluia et ita pquis vnu
verbu qz i telligeia appata
ide dicit q verbu sicut pate

bit omnis go tres sunt qui dic
et tres qui dicut no tu sez q
tpo sit dice quadm nc tio i tlle
quus tres intelliga et te
intelligat / Ad s dd q no oi
filr accipi dice i datoe et
data / Ita i datoe dice accip
multis modis ita aliqn accip
dice de psona r sui aliqn r
altius p aliqn r catiue cu d
de psona r sui ut cu d pr d
se nl filius dicat se nl spc s
dt se / dice ide e q intellre et
vnu e dice sicut vnu intellre
et ee / cu ub d de psona r al
tius p accipi s duos modo
Ita cu dice dicat r diabilu
diabile cu d verbu et diab
le d res cu go dq vna p al
iam dicit sp pot intelli duobz
modis aut sicut verbu au
sic rem sicut verbu sp mo
pr solus i trinitate dicat fi
liu qz ppt ipm ut verbu
et sp mo dice ide e q gna
re / sicut ro / sp mo quelz p
sona in qm indicat alia dici
ba / et sp mo dice e indicae
et sp mo dicat ansel q tres
psone se invice dicut / cu no
d r cate filr d duobz mo
dis / vno modo s q dice d r
verbi s q d deus loqui pphe
et ipud dice ide e q declarae
sive revelae / sp e notitia dae
q d verbu vn sacu e ver
bu dni ad ysaiam et cu sit
actus totiq trinitatis appat
filio sicut d m pri revelapi
ca pmulis gbi beda pr decla
rat se q verbu / alio mo s q
dice d r rei / et s sp dni dice

rem ide z · q dm creat rem
i ps dixit et fca sut et cuius
ymd dice sit effectus toti9 trini-
tatis opat^z tu pre i q^m gnat
filiu suu qo i dixit deus ff
et fcm z · i · verbu genuit i ip
cat ut fiet sicut ansel · verbu
quo creatas dixit no e verbu
crate s; silitudo creatoris ¶ ad
tcau dd q cuius i intectone
verbi i telliga^z notica no tn
notica absoluta / s; notica q e
ex alio orta videlz expsa me
more ut ymago illius / vnd
intecto verbi dicit noticia
orta et ymagine memorie s
q suff^z ad dca vo qo sc^z q
cuius noticia sit quis q ff q
verbu ita verbu dicat noti
cia in quoddz mo s; q e orta
ex memoria ut pre / et ideo n
qt intecto verbi pre et ex or
ta ut ymago ad dicam expressi
onis amoris amenco et no-
ticia q tn ad procedit ut ymago
cuius ut silitudo i q modu
e expressio spc sa · gnuo vo filii
e ut noticie amenio quo e
ymago · i · expssa et discreta
silitudo / ex quo pz q intecto
verbi e ppa filio ¶ ad qrtu
qo q obi^z de spu s · dd fcdm
ric dicit absqz dubio amacia
de qz veritas corde capi^z ver
bo exfor^z auditone audit^z v-
bu lit ee a solo corde audi
to abutiqz qm qo verbu de
solo corde procedit et p pm
cordis sagacitas i notescit
recte dei filius verbu pris
dz pp patrna claritas manifa^z

ympres ois veritatis acceptio qu
oi9 verbo ois veritatis plcacio
in spu sco ois veritatis audicio
iuxta lc q i ewu^o · le^z jo · xvi
quecuqz audiet loq^z · vd gt pr
pt dici verbu qui n ab alio n^c
spc s · qui n ab vno solo s; solus
filius qm e ab vno solo a quo
emanat ois veritas manifo-
ficat supior locuto i nobis fit
sine sicuam flatus cospacone
sic sane i illa preeminenti n^a
illa locuto agit^z · de pre so-
lo · i · ita solus pr dicit solus
spc s audit exterior au locuto
p agit^z · auctore et flamme dio
q z spu sto ¶ ad quitu ia pz
s^o ita cu d^z pr dicat se di-
ce ibi d^z r^x diabil q e res
et ymd dice z intellige cu
no pr dt filiu ibi d^z a^d diabi
lis q z verbu et illud dice
e gnare et adeo no accipi^z di
ce vno mo sim^ct inde ¶ ad vi
dd q ymago i dis accipi^z duo-
bz modis vno mo ecialit et
s; lc ymago dicit dicam ecia
adeq imitatom exprimit^z · altm
et lz mo accipi^z facciam9 ho-
adyma et si no · alio mo acci-
pi^z notonalit^z · et s; lc signat
psona filii ut silitudine ex
pssa ab alto sine aliquis trat
tendit^z silitudo expssio sili-
tudis no solu q^m ad ea que
dnr de pre ecialit ut po sa
pia / bonitas / in quibz p oia si
lius filis e pri vno q^m ad
dignitate que d^z de pre no
tonalit ut fic pr lte psona
de se procedente pssionem ita

filius s. spm s. et s. h. ymago
soli qt filio et h. mo dr. aug. q
sit d. verbum quo ymago, qr
eade notone d. verbu et yma
go s. notone gnomis que e a
pre. Ad illud no q vltio qr
de h. q dicit aug. vi. de t. pr
no pfco se ipm diuisse q de
q au dice dicat. tpr et eecu
lit et notonalit et h. nl q
notando effon incata nl no
gnotado, q si nelis pbare q
deus pr dices genuit filiu
oz q manifeste ; p dice notona
le, s. notonale oz manifestare
p eenle si n. querat. Et q
pr genuit filiu apto cnude
nt sufficiet declarare pom sa
a gnoacone n. eate usq ad
sumu no manifesta. po pns
dz tc ostend. usq ad sumu, cu
querat. i gnone. vn aug. xv
de t. pat tanq se ipm dicens
genuit filiu, no n. se ipm di
xisse. i. pom sua pfco declarasse
s. nl filius eet equalis ei po
sap. et bo. te. vn aug. dt si ali
quid minus nl amplius eet i
filio qm i se ipo no se ipm
pfce dixisse, vn sumitas po.
decla. p gnom dt go aug. pr
tanq se ipm dicens i. ostedes
sume sua pom pfca eius
declaco no e i eatuis ysa
peult ego qui alius gnom
ebno et q. d. ex quo do pri
ternali pom qcandi nalia
sua ac none ego qcabo in
gnone eatas declaco vo po.
ad sumu e i gnone et expressi
one vn dice e eenle e au
dice eenle s. rom intelluae
au dice notonale et dice no-

tonale eaute eacone
Quarto quer. de opacone vb
ad duo cognoscenda. p q
verbu no sit sem. Sco qd a
eternitate verbi no se. eterni
tas sca
a Sp spm sit obz qo i pnpi
eat verbu et deus eat
verbu go insem et etnu. p
aug. sup jo i. si oia p verb
sca sunt qcedeno sem p q s
sunt oia. Et oia p ipm sca
sunt, exqsic mr q verbu ten
rom medii int faciete et
sem arguit eu aug. pnpi
q verbu no sit eatu nl. n.
q sit eu eatas e eatua s.
verbu eu teneat rom me
dii e au eatas go no e e
ta s. eade rone eu tenet
rom medii int faciete et f
no qputabi ia na facietis
plus qm i rone fa go no
e eator. Scdo verbu tenet
rom medii int prem et
eatam no int faciete et fa
ne int eatas et eatore q
faciens et eator e qne pri
et verbo et spm sco finalis
au ta qt spm sco p approbaco
ei n. approbat. bonitas. Et
qm sca sunt oia h. au effi
ciat quoda mo eo q finis
manet efficiete efficiens
quenit pri forlis filio p
approbacom. vn sidma po est
faciens summa sapia, sidma
bonitas vn vo facientis co
municus p. qt verbu go n
cadit modm s. rom intellu
ae int faciens et fau s. int
faciente no ab alio et fau

292

Ad scdm sic obz aug. i li. confess.
verbo tuo sempitno dicit oia
que dicis go incoa 3 h' ar°. deus
dixit go sca fuit s antecedens
fuit ab etno go qns ab etno
et dico h' ee ab etno ee sine
i icio duracois q au sit ab
etno pbo qr sini dico e sua
actio s si hc e inicio durois
go huit inicium cendi et ita
p aliqua accom et ita oportet
abire i infinitu go no huit
i iciu et ita nec i iciu durois
et huiusq go q dicto acto sit ab
etno et ita qns nccu e fuis-
se ab etno go oia fuunt ab
etno. Contra qd' ipse e opatum
sunt e opatum verbu dei ipse
e opatum go sunt e opatum
go sunt opat. Ad ii°. ad pmu dc
q bu sc3 dixit go sca fuit.
Ad hc q opponitur q cuius e
sine i icio durois go et qd
dico q cuius e sine i icio et
tn qns h' i iciu duronis
vnd dicit aug. verbo tuo sempi-
terno fit quicqd fit nc tn sempiterne
fit aliter au e expte passi
ne qr ex illa pte sunt fuit i
iciu duracois s si eternitas
ponatur pncipium no i ueniens
medium nec sine / pone au secud
et jam nccu e pone i iciu
durois sed no sc3 cuius est
sine i icio durois go qns / hc
iciu bu sc3 cuius e nccm go
qns si in cuius inest sunt quo
ad totalitate tpris go et qs
eode mo s3 no sc3 de sunt et-
nitatis expte n- sic e sunt tpris
expte au dicentis 3 sunt etni-
tatis. Contra hc p3 solo ad ad. vna au
dr q ipse e opatum sunt opat. h'
vin 3 de sunt tpris no au de sep
eternitatis

Postea inquirendu 3 de noib3
psone spc sci qm d3 spc s.
et dom quer. go de hc noie
spc p°. cm sit qne. Scdo qualiter
appriet. p hoc qd' d3 scus. Tercio
cur debeat dici spc an

Circa pmu quer. vtrum nom
sit qne trib3 psonis vel ppnu
spc sci adqd' sit hyl' vij de t opt
inspu dei aliqu sigcari prem ut
cu d3 spc dei sup me aliqu sig
cari filium ut cu d3 inspu dei
eiio demonia ne sue potesta-
te eice se demones demostras
et aliqu despu sco ut ibi effu
dam de spu meo sup omne
carne ex hoc go v'r q nom
spc d3 qne de trib3 psonis et
benlit. Contra aug. i li de t. spc
de ssone pcedit sine ipo hro oio
no viuit in eo go. q spc scus
dei d3 etna de eo qm eternus
3 pcessio demostratur imo et
de ipo q e etna pcessio in eo
ipo i q intelligi datur q deo
consubalis sit qr de eo pcede et
eternitate hre no pot q deus
no sit go nom spc appat. ppriu
sco. Contra obi q auctte hyl' cor
q cu d3 spc dni sup me hc ipso
spc teneatur p tcia psona intel-
ta sup id spc dm sup me glo-
qr maior vnd rquescit super eu
spc dnd s spat q h' intelligitur de
tcia psona go et hic ptc lur pi
sup id si in digito dei eh glo.
digitus dei d3 spc s. p pticipa
cone donoz go sili cu d3 inspu

si in digito spiritus dei etc. hoc nomine
spiritus tenetur pro spiritu sancto. ¶ Secundo spiritus
dicitur aspirando active eo quod spi-
ret sicut dicitur Jo. iii spiritus ubi vult
spirat et hoc modo hoc nomen spiritus con-
venit tribus personis in trinitate. secundum
per appropriationem convenit spiritui sancto
alio modo dicitur aspirando passive
eo quod spiretur. et hoc modo proprium
est spiritui sancto qui procedit per modum
spirationis et hoc modo loquitur hic
et istud declaratur in questione de proces-
sione spiritus sancti. ¶ Ad illud quod obi-
citur auctoritate hylarii dicendum quod diversa est
expositio eius quod dicitur spiritus domini. Sump-
me etc. secundum unam expositionem de christo s
quod est hic ut intelligitur de tertia perso-
na et hic patet quia dixit quia maior-
endo non spiritus sed maior est filio secundum
christum secundum quod hic secundum aliam de illa persona
intelligatur ut de spiritu sancto quamvis
pater recte est mittere solus non pater
mittit filium et sic mittit hylarius
secundum aliquem modum glosa ieronimi ¶
Ad aliud dicendum quod duplex est construc-
tio cum dicitur spiritus dei ut intransitiva
ut cum dicitur creatura preciosa in iustitia
itaque hic spiritum dei teneatur perso-
naliter et supponat filius, pro patre
et filio et tunc transitive tenetur, primo
modo intelligit hylarius secundo modo glosa
sumpta

Deinde queritur qualiter appropriatur
hoc nomen spiritus per additionem eius
quod est sanctus una ex duobus nominibus qui-
bus non efficitur proprium si ergo com-
mune est quomodo et hoc nomen sanctus ys-
sa vi sanctus sanctus sanctus dominus deus
sabaoth non erit proprium compositis
¶ Item quod additum communi non contra-
tat quin sit proprium ergo nec
hoc nomen sanctus additum nomini spiritus
faciet ipsum proprium ¶ Contra in libro de

regulis fidei hoc conclusio spiritus
sanctus aut persona aut personalem
proprietatem aut relationem predicat
dicitur persona quid cum dicitur trinita
est spiritus sanctus personalem proprietatem aut
cum videtur ad interrogationem fac-
ta per quis ut cum dicitur quis est
tertia in trinitate persona videtur
spiritus sanctus relationem sicut cum dicitur spiritus
sanctus est spiritus sanctus et spiritus patris
ac si dicatur pater spirat spiritum sanctum
hoc non conclusio spiritus sanctus non pro-
dicitur relatio secundum personaliter ut inventi-
sunt ad eloquendum personalem
proprietatem spiritus et patris per maiorem
in proprietate ad predicandum proces-
sione qua spiritus sanctus procedit a pa-
tre et filio secundum nullo istorum modorum
quorum ergo est proprium ¶ Secundo secundum ric-
in libro de trinitate Illi quod dicitur
spiritum uno spiritu incedere quam
bus inest unum consilium idem pro-
positum qui id amant id affec-
tant et pari voto desiderant
spiritus iste spiritualis et vocatur
sanctus et sic vocatur vocatur sanctus
dia pot quamvis pietate et pollicitus
et secundum veritatem monetur spiritus
in evangelio et procul dubio spiritus sanc-
tus incipit quamquam quod pietatis
est diligit quod in pietatis est
decepta et sedit ad hominis itaque
similitudinem qui procedit et spira-
spirat de multorum cordibus sanctus
est spiritus sanctus ille qui in trinitate
personarum procedit ex duobus ¶ Ad
illud quod obicitur quod utrumque est con-
venit et sicut quod spiritus dicitur aspiratione
activa sed secundum quod a passiva non con-
additur sanctus ad signandum spiritum antiqua
dicitur spiritus non nomen creationis et dicitur
ergo sanctus ut intelligatur proprie-
tas procedentis amoris et di-

nati aplibz s. duobz
Quit quer. utr debeat spc
sanctus dici spc nr. Ad q̄ sic
tur 9 de jo. d3 q̄ in spu helie
veniret ecce dcs e spc scs spc
qm accepit helias et moysi
cuit dns nūc dei tolla de spu
tuo et dabo eis i. dabo eis de
spu sco qm ia dedi tibi ecce
spc dictus e spus moysi p3 go
qm spc sanctus nr d3 spc. ¶ Ite
xvnj d' q̄ hi sent. cu spc sanctus
in scripta dicat. spc nr. nl spc
tuus nl illi9 ut de moyse et
de helya dom3 in spm tu i
scripta occurrit ita d. spc scs
nr nl tuus nl illi9 q̄ spc
sanctus eo d3 quo dom et utrum
q3 d3 relative ad patre et ad
filium /// gt quer. quare spc sanctus
dicat. spc nr et no filii fili
us d nr si dicat. h' ee eo
q̄ filius relative d3 ad prem
si filii spc scs relative d3 ad
prem et filium et ita utriq3 ea
de rone d3 nr. ¶ Ite si p̄ col
lacom donorz d3 spc sanctus nr
eade rone et filius d3 dici nr
q2 filii dant. nobis bona i
eius missione spuali sicut i
missione spuali spc sci ¶ p
filius d3 nr redeptor. qr si
mlit. no d3 nr filius ¶ Ite
pr d3 pr nr qr no filius
eo mag3 qicem9 cu filio q̄
cu pre q2 filius e3 incarnat9
n pr. ¶ Ite si rone effcus d3
redeptor nr qr n d3 sapia
nra eo qnotat. effcus incar
ta dni i ca3 i fcs e3 nobis sa
piencia et. ¶ Ite qr no d3 spc
scs nr sicut d3 spc nr ¶ Ite
qr d3 deus nr et no ecciam
nra. cu h9 nome deus sigcat
ecciam ¶ Ad p. quer. utr spc sanctus
dicat. spc cu h. eius dom
¶ Rn9. nllm nom eeale ab
scto sigtaciis dicam eccia nl
nome psonale q̄ dt tm nm
psone ad psona recipit h' in
nr supra se. vnd n pot dici
sapia nl deitas nra si de9
nr. resugim nnm filii et i
pl'alis vnd eo filius dicat
sold nm ad prem no pot r
cipe sup se hanc adiectom
nr si nota que sigcant dicam
ecca nt psonalia que dicut
nm ad eatuias possut cca
recipe. ¶ Ad p'm go d' q̄ no
d3 spc scs nr eo q3 spc scs
nom ei9 q̄ e ab ea. hec si d3
spc nr sput spc d3 a spira
cone actiua nl sput et d3 a
spiracone passiua i data si
q̄ d3 tota tnitas spirat spm
sanctum i nobis nl spc scs in
spirat. nobis a tota tnita
te quas utraq3 e effcus to
cius tnitat et h' no spc
sn. ecalit b3 p appriacom
supponat p tcia psona g' spc
sue nm ad eatas d3 spc nr
no au quia spc sanctus i qm
suppoit tcia psona i tnita
te et rone hec ei9 q̄ e apro
p pcessione a pre et filio d3
spc nr cum nt sic e dicat ha
bitudine ad eu a quo e et no
ad ad q̄ e ab ipo sicut et fili9
cum nt pot dici spc scs nr
nt fili9 nr ¶ ad a d d' q̄ l3
i missione filii det. i nob fi
lius sicut spc sanctus n tn d3
fili9 filius nr sicut spc scs
spc nr qm fili9 n dt nono

suo verum adequatum sicut hic nomine
spiritus unius spiritus competit dicitur conprehensione
eterna et passive dicta non potest dici
noster quamvis sit hic verum ad patrem et
filium solum a quibus spiratur. ¶ Si
autem obiciatur ad hoc quod in spiritu sancto re-
manet spiritus ergo cum spiritus dicatur re-
spectu adequatus et spiritus sanctus quare spiritus
sanctus dicatur noster sicut et spiritus / Dicendum
quod spiritus competit additur ei sanctus dicit
et passive non solum non spira-
tum eternum unum conceptum sic refertur
ad patrem et filium a quibus procedit
et non adequatum ¶ Ad tertium dicendum
quod redemptor dicit verum adequatum s(ecundum)
ad redemptum sed filius solum ad pa-
trem refertur / ideo filius non dicitur
noster licet dicatur redemptor noster ¶ Ad
quartum dicendum quod pater dicitur dupliciter dicitur uno modo
principium [con]generationis et sic est solum
personale nec recipit super se noster
dicitur et principium creationis et sic
essentiale et connotat effectum in crea-
tura sed filius dicitur tantum uno modo s(ecundum)
relationem ad patrem unde non dicit no-
mine suo verum adequatum ideo non
potest dici filius noster licet dicatur pater
noster ¶ Ad quintum quod quamvis non possit
dici sapientia nostra sicut redemptor
noster dicendum quod ideo quia sapientia dicit dici-
tur essentiam ut forma et ideo per modum
dicitur abstracti / et ideo non connotatur
aut in verum adequatum non loquendo
per causam et sic possumus dici sapientia
nostra quia facit nos sapere in
totum in fine et nobis sapientia etc. ¶ Ad
aliud dicendum quod deus potest dici noster
quia deus est nomen operationis unde
non effectus in creatura essentia vero non
sic ideo non potest dici essentia nostra
deus non dicitur altissimus quia [illegible]
dere non altissimo quod est [illegible]
unde non effectus connotari dicitur.

deus noster [illegible] ad nullum hic
hic quod verum unum nec dicitur nostra ¶ Ad
ultimum dicendum quod est donum spiritus sancti quod
est cum spiritu sancto ut timor sunt
et quod est cum spiritu sancto ut caritas
et sunt dona a spiritu sancto et aliqua
sunt cum spiritu sancto aliqua non cum
spiritu sancto ut fides et spes [illegible]
ne ergo illorum donorum quae sunt a
spiritu sancto et cum spiritu sancto dicitur spi-
ritus dari

Sequitur inquirere de hoc nomine do-
num / de quo queritur tria / primo
utrum sit nomen proprium spiritus sancti
/ secundo utrum conveniat spiritui sancto ab eterno
/ tertio utrum donabilitas sit do-
natio spiritus sancti

Ad primum sic / tota trinitas da-
tur se ergo tota trinitas potest di-
ci donum nec sic dat se tota trinitas
quam magis dicitur spiritus sanctus donum quam
pater et filius unde dat se et quia
unitas quaerit autem se tota trinitas
unitas ergo potest dici donum ¶ Item
secundum autem dona de quibus ys.
xi est sapientia / sed sapientia appropriatur
filio ergo filius debet dici donum / ¶ Item
Aug. in sermone eo dicitur donum quod proce-
dit sed procedere convenit filio ergo et
donum non ergo solum spiritus sanctus
est donum ¶ Item ysa. ix filius
datus est nobis ergo est donum ¶
Item spiritus sanctus est nobis donabilis
ab eterno ita filius ergo filius debet
dici donum sicut spiritus sanctus ¶ Item
spiritus sanctus dicitur [illegible] donum per spiritua-
lem missionem in mentes hominum
in qua missione datur nobis
amor gratuitus sed filius in mis-
sione spirituali filius datur cog-
nitio mentis nostre et ita filius
debet dici donum sicut spiritus sanctus
datus est nobis in incarnatione

et dat spualit' insapie effu-
sione / gt aug' xv det' pntrini
tate no e verbu nisi filius
nc dou vl spc scs / ste spc s
s sua pprietate amor e a pre
et filio s amor ppe t ppe dou
e q n eq amoe no exhibet'
no pprie domi z q' spc scus
pprie domi z / r no spc scs
pprie domi z / ad illud au q
obi s quenit toti trinitati ee
dabi go et ee domi et'uz aug
i li de tra et spu ois usus tri-
nitatis e nobis commune qui
g spc scus vn et gio pprie et
gio filii attribui' spui sco qr
illa gio e ex amoe qui attribui'
spui sco et ideo qr spc scus dr
rom donationis ideo ppe dr do-
nu / ad ad dd' q e dou simpr
et e domi i rone domi / int duo
dona simpr maria e sapia
s dou i rone domi et summi
e caritas / qr dr i rone amoris
amor au dr i rone domi / ad
aliud dd' q pcede dr dupr e
n pcede s ee ne et e pcede
s modu voluntatis qr duo st
pncipia na et voluntas et s
hc dux pcessio / pncipalis p-
cessio p modu ne e g'nd p-
cessio p modu voluntatis e
pcessio p modu amois sic
go filio pprium e pcede p
modu ne et spui sco pcede
p modu voluntatis / pcessio
au p modu voluntatis co q'
pcessio z eo e domi / sic au
e de pcessione que e p mod
ne / ad a' dd' q spc scs n
lt rom domi vl donabilis
ex lititudine adcatas s ex

modo sue pcessionis a pre et
filio / Aro au domi tplr z i
spu sco vno mo s rom ad id
q e ante no tpre s ut eius
pncipum pcedit / i sicut dou
adante alio mo s rom adea
que gsequi' vl debent gsequi
et hc dupr vl s hitu vl s
actu filius au p mo n ht rom
domi qui pcedit a pre s rom
gndantis no dantis / vnd aug
fili9 pcedit a pre quo natus
no quo datus ht au filius
rom domi s p'om adcatas p-
ut i dono z quotacis alicq' ef-
tus incata no au ht rom
domi pprie s hitu lig sit do-
nabilis / qr aliud e po aliud ap-
titudo vn spc scs dr domi no
solu qr dai s s qr adhc ep
ut det' vn aptitudine i por-
tat r' dantis no solu dantis
pom s ad e hre pom aliud
aptitudine pr n pot doce
filiu s adhuc actu no ht ap-
titudine i q'm pr s i q'm
magr vn pri i q'm pr do
ce acidt s gnare e ei na
le pz go q no domi quenit
abet' no spum sco q spualit'
filio q polit / Ideo pprie gt
ut dicat' spc scus don et
no filius q aliud e si aliud
dai / dai n gt rei existeti ps
hr pmu ee rei no e domi s
dispones qutes que faciut ad
bn ee rei dou dr pprie qr
go i filio reb sut s illud oia
i sapia fecisti et ipo dixit et
fca sut .i. genuit filiu in q
edit ut oia fierent i spu sco

vel largitur rebus factis bonitates et talia formata sine gratia et ideo spiritus sanctus dicitur donum non filius. Contra: donum inquantum donum voluntarium est sed cognitio et quamvis filius non dicitur esse voluntaria ideo spiritum sanctum qui amor est quam verbum donum non filio qui est sapientia. Contra omne donum inquantum donum gratia est spiritus autem sanctus gratia est non solum effective immo formaliter sicut et caritas et ideo cum filius non sit gratia donum sive verbum donum non competit filio sed spiritui sancto.

Quaeritur an esse donum competat spiritui sancto ab aeterno. Et videtur quod sic Augustinus 5 de trinitate: aliter intelligitur cum dicitur donum aliter cum dicitur donatum. Donatum enim non est datum sine illo non dicitur quod procedit ergo spiritus sanctus donum est temporaliter vel donatum. Contra ibidem spiritus sanctus non ex tempore sed ab aeternitate procedit sed quod sic procedebat ut esset donabile iam donum erat antequam esset cui donaretur ex quibus aperte colligitur quod sicut spiritus sanctus ab aeterno procedit ita ab aeterno donum est et non quia donatur a patre filio vel a filio patre sed quia ab aeterno processit donabilis. Contra Augustinus 5 de trinitate eo est donum quo datur alicui sed dari alicui est ex tempore ergo donum dicitur ex tempore. Contra eo est donum quia processit ut donabilis sed donabile dicit relationem adequatam ergo non dicitur donum nisi donabile ab aeterno. Contra 5 de trinitate eo dicitur donum quo daturus erat sed ex tempore erat daturus ergo ex tempore erat donum. Contra ibidem et hec dicta sunt donum et datum quia donum dicitur ab aeterno datum ex tempore. Contra spiritus sanctus dicitur donum ab aeterno eo quod donabilis ex tempore quia filius non dicitur filius natus in virgine ab aeterno eo quod in nascibilis in tempore. Contra [illegible] donum accipitur quia non notat notionem aeternam et sic solum modo dicitur et patri et filio quia pertinet notionem aeternam dicit similitudinem adequatam non tamen connotat effectum in creatura et sic dicitur ut donabilis tertio modo accipitur secundum quod dicit notionem aeternam et pertinet similitudinem adequatam connotando [illegible] effectum in creatura et sic dicitur datum et dicitur ex tempore vero donum accipi potest vel pro donabili vel pro ipso dato et hoc modo dicit Augustinus quod [illegible] dicitur [illegible] non in quo datus est quibus datur donum ut cum significet [illegible] significare potest [illegible] ut est adaptatio vel in potentia vel in aptitudine vel in effectu [illegible] non dicitur multiplicari primo modo [illegible] donum ab aeterno secundo modo filius [illegible] tertio modo in tempore et hoc modo in tempore dicitur donum [illegible] primo ergo modo dicitur spiritus sanctus amor procedens a patre et filio secundo amor procedens a patre et filio communicabilis creaturae tertio ut iam communicatur creaturae efficaciter impressa complete amore [illegible] ergo quod magis accipit donum primo et secundo modo Augustinus 5 de trinitate tertio modo. Ad aliud dicendum quod donum sive donabile dicit relationem adequatam [illegible] non quod nomina quaedam connotant effectum in creatura quaedam relationem et effectum dupliciter in potentia ut misericors in actu ut miserator et relationem filius dupliciter in potentia ut dominus in actu ut dominator. Ubi quae connotant effectum vel relationem in potentia possunt dici de deo ab aeterno quae vero in actu non nisi ex tempore donabile ergo dicit relationem in potentia

ideo d^r de deo ab eterno datu i
actu ideo ex tpre ¶ ad id aug^u
v de t^r eo ipo d^r donu quo da
tur^9 eet dd' q^r lz q^r dico eo ipo
quo datur^9 dicat rom q^r dic^r
donu et no tam ¶ ad aliud dd'
q^r donu q^r nom e sigat re
p modu hitus et nt sine tpre
ideo sigat re nt e mtpzalis
datu vo q^r ptuapm e sigat re
pmodu actus et motus et ita
subtpre et inde hr distictio pdta
q^r don ab etno datu ex tpre
¶ ad aliud dd' q^r filius nllm d^r
rem nisi ad patre s^r donu s^r q^r
accipi^r in sigacone s^a d^r rem
ad catam ideo d^r spc scs do
nu nt sit donabilis ex tpre
no au filius natus nt sit nas
cibil in tpre q^r etna natitas
filii nllm d^r rem ad catam

Deras que^r ta donabilitas
sit noco spc sa q^r sit nt
r sigat ppetate etna spc sa
ppetas au etna noco e ¶ p p
illa ppietate distingui^r spc
sa ab aliis psonis go e noco
q^r n e eade noco qua filius
r fer^r ad id cpe au et ad id
q^r seq^r r fer^r n ad prem p q^r uoz
ad spm sancu pspiracom quac
filr spc scs eade nocone no
r fer^r ad ante et ad posterius
cu g^r spc scs donabilitate r fer^r
ad posterius i ad catas n illa
r fer^r ad prem et film et ita no
e noco ¶ etn^o ppetates sut dis
tinctiue psonaz s^r pe tosepta
tm hitudine s^r actu et s^r pdaz
ad catuas et ideo donabile ro
ne hitudis ad caturas no e
noco spc sa s^r ppt ista hitu
dine hr ppietate qua r fer^r

ad prem et filiu ro ne cui^9 d^r
noco spc sa et distignit spm s^r
a pre et filio vn aug^r v li de t^r
q^r datu e et ad eu qm dedit r
fer^r et ad eos qmbz dedit

Dicto de noibz psonas r la
tas que e in tre de noibz
distictis ¶ p^o go que^r que nota
distictiua sut r apieda in dis
et que no ¶ s^o que^r de noibz
ptinus vni^9 dna vni r cao de
noibz ex clusinis nt solg solu

Ad pm que^r an dualitas
nl dualis nl diuisio sine se
pato nl singlaritas nl solitu
do dicenda sit i dis ¶ q^r no
vr hyl' vii de t^r m sic i pre
et filio crede duos deos a pm
q^r ita prem nl film singlare
deu pdicare sacrilegu z nc n
nom nl dualia nl aliqm nl
diuisu sepabile ¶ pte aug^r i
li qom ve et no le vn^9 est
deus no singlaris ¶ pte ambo
sius i li de t^r q^r vnus q^r subz
sepal no pot et si no sit sin
glaritatis s^r vnitatis deus cu
d^r ne q^r q^r e vnitate deitatis ex
cludit et ideo no q^r singlarita
tis s^r q^r vnitatis e pdicat ¶ q^r
obl i q^r mu q^r pdca in dis
no admittu^r cu ibi r apiat^r
distictio distcto et dna et dm
distincte distcte et differetes p^o
pte anselm i li de incarnatone
verbi cu deus nascat^r de deo
n pcedit de deo m^c subz pot
amitte vnitate n^c r laco pla
tate ideo t^r e ibi ym vni
ta tu ta dep inuice dm ¶
pte hyl' iiij li de t^r e vnus ab
vno nc q^r pt i nascabile dm

i nascibilis deus alius neqz pt
unigenitus unigenitus deus a
lius qz utqz unus solus qz ppeta
te i unoqz i nascibilitatis et
originis ergo e ibi accipe solitudi
nem. Secundo solitudo dr negacio
multitudinis personarum singularitas i
dividuitate pertinencia sive plu
exclusione proprie discrecio personarum ad
visum discrecio ad tactum accipitur
autem hic per translacionem et accipitur dis
crecio quo ad intellectum spiritualem que
est fidei dr ergo discrecio personarum
quia non est nota qui fide monetur
i una persona quod ipsa sit in alia dis
tinccio vero inter personas mitez
se differencia / differencia vero quando
se sit addiscrecionem et diversitatem
quod patet per diccionem plus prima dicitur uni
us comparati ad aliud qz quasi diens et
differens / differens autem e aut i
substancia aut i quantitate aut i qua
litate aut i situ / si i situ dr
simul si i qualitate dissimilitudo
si i quantitate inequalitas si i
substancia vel si substanciam vel si quod dr
persona vel si quod dr essencia / si ut dr
essencia tc dr diversitas si si quod perso
na tc dr distinccio vel distinccio ex
quoqz quod dicitur quando dr ad diversita
te sine distinccione sive diciam
divisio autem vel separacio sicut ubi l
quod ubi hic autem non qz separacio l
ce indivisis eternis et quia non
sit divisio eternis differencia per
sonarum ideo non qz separacio i divinis
divisio autem e multiplicacio eorum
generalis per substancias specialiores
multiplicacio autem hic quod monotur
a divis ipsa quod i divinis non qz diversitas
vel divisio. Ad auctoritatem Anselmi dicendum
quod vult hic nomine singulare ex

terciso nomine quasi dicit eorum e i di
Ad autem dicit hylarius excludit si
gularitatis intelligencia ibi sumitur
singularitas ut qz i personis pp
Ad autem Anselmi dicit tamen i tres
intelligitur et supponit ypostases
i litteram dr unum et sumitur pro eo
Ad auctoritatem hylarii dicendum quod solus
dr dupliciter primo uno modo se consens fi
qz solus i solus filius vel solus
deus primo modo e vera secundo modo e
falsa et sic intelligit hylarius i dicta
auctoritate

Quoniam queritur de nominibus inmali
unus duo tres et totus
tis. Primo quid significent utrum
essenciam vel personam vel nocionem
secundo cuius predicamenti rem significent
Tercio autem possit dici unus pater
et filius si quod e dicto inmalis
Quarto utrum nominum distinctum
unus aliquis generis addatur
non eorum. Quinto queritur specialiter
de hiis nominibus differens distinctus

Queritur ergo primo de istis nominibus
unus duo tres plures quid
significent utrum substanciam vel no
cionem. Ad quod sic augustinus omne no
quod dr de deo autem dr secundum substan
aut secundum relacionem sed hec nomina vn
non dr ad aliud quod patet per diffinicionem
omnis que e ad aliquid ergo secundum substan
Preterea ut dicitur secundum relacionem predicatur
de qualibet persona ergo non dr secundum re
lacionem sed secundum substanciam. Item unus
et unus masculine sumpta qua
tur secundum unus significat substanciam ergo
et unus. Item dicit pater et filius
spiritus sanctus sunt unus deus sequitur quod
unus hic non significat vel non
dicat personam sed essenciam. Item unitas
hic non est alia ab unitate
eorum ergo cum dr pater e unus fi
e unus sensus sed e unus significabil

vnitate essencie ¶ Sic hoc nomen vnus
de qualibet persona predicatur ergo non
potest predicare notionem vel proprieta
tem quia per notiones et proprietates dis
tinguuntur persone ab inuicem et ita non
significat ad aliquid et ita vel essentiam
vel substantiam ¶ Quod omne nomen quod
dicitur secundum substantiam dicitur de omnibus personis
singulariter et in summa excepto hoc
nomine persona ergo et hoc nomen vnus
non dicitur secundum substantiam quia non dicitur in summa
et singulariter de singulis ut dicatur
pater et filius et spiritus sanctus sunt vnus
quia sunt tres non ergo vnus ¶ Item vnus
est eius diuisus ab aliis sed non potest
dici diuisus nisi de persona ergo nec
vnus potest dici nisi de persona ¶ Item
tres non significant nisi ter vnita
tem si ergo hoc nomen vnus significat
essentiam vel vnitatem essentie tunc
dicitur tres significaret vnitatem essen
tiae ¶ Sed cum dicitur pater est vnus
sensus est pater est indiuisus sua pro
prietate sed sua proprietas dicitur ad ali
quid ergo hoc nomen vnus dicitur ad
aliquid et ita videtur quod non significet
substantiam ¶ Ad hoc respondent quidam
ut magister in sententiis et sui sequa
ces quod huiusmodi nomina dicuntur negatiue
non secundum positionem ut sit sensus deus
est vnus idest pater est vnus hoc est non
plures quod predicta dictio scilicet quod de
nomine dictum de deo dicitur secundum substantiam
vel secundum relationem intelligitur de illis
que dicuntur secundum positionem non de istis
que dicuntur secundum priuationem ¶ Sed contra
vnitas dicitur secundum proportionem in diuinis
vnitati que est in creaturis sed v
nitas que est in creaturis dicitur secundum
positionem et non solum secundum exclusio
nem quia sic esset in diuinis tamen vnus

sit vnitas in diuinis quam in creaturis
¶ Item si nomina predicta dicuntur solum
secundum priuationem tunc intelligetur vni
tas per priuationem pluralitatis et
pluralitas per priuationem vnitatis et
ita esset circulatio in intellectu sin
in ratione illorum et ita idem esset no
tificatio sui ¶ Propter hoc dicunt alii
quod huiusmodi dictiones officiales et
non significant nisi secundum solum in in
tellectu sed contra quia omnis intellec
tus est rei similitudo et nunquam est sermo
cui non respondet aliquid in re ¶ Pro
pter vnitas rerum in natura est proprie
tas distincta vnius ab alio quod
vnum est indistinctum in se et diuisum
ab aliis ¶ Propter hoc dicunt alii quod v
nitas est proprietas distinctio et
notio sed alia ratione dicitur proprietas
alia notio ¶ Sed dicendum quod alia est
ratio horum nominum que tenetur ad
iectiue alia autem tenetur substanti
ue et alia ratio est que dicuntur ab
solute alia ratio que dicuntur correla
tiue ergo dicimus ergo quod in neutro
dicit vnum vnitatem essentie et
vnitas secundum quod significatur hoc nomine
vnum significat essentiam vnde huiusmodi v
nitas est indiuiduum esse vnus autem
masculine significat vnitatem per
sone et indiuiduum vnitas quam
significatur per hoc nomen vna in diuinis
significat notionem aut proprietatis
vnitas essentie non multipli
catur nec dicitur de multis vnitati
bus vnitas persone multiplicatur
et dicitur de multis vnitatibus trina
scilicet notionalis multiplicatur et
diuiditur per .v. notas vnitas quod
persone multiplicata per tres
vnitates quod intellecta vnitate

eternaliter constituit trinitate dicendo quod
quod unitas significatur per hoc nomen v=
num significat eandem significata per hoc nomen
unus significat ad aliquid sed quod unus
significat indivisionem persone quod non
hanc vel illa ideo dicit ideo
triplex putandus est esse quod ibi
non est triplicitas sed est unitas et
indifferens equalitas unde dicendo p
sentit et hoc est non quod cum dicitur triplex
non dicitur ponitur quod non dicit tamen
ordine sed ponit ordo cum inseparabi
libus est non cum situs unum triplex
non concedit sed trinus. Ad hoc quod
obicitur qualiter conceditur multiplex
esse dico quod si quod communiter est ad triplex
et quadruplex non est ei sed si quod
in persone dicitur determinate sicut dicit ysi=
dorus non propter aliud nisi quod uni=
tas persone multiplicatur. Ad
hoc quod obicitur quomodo species unius dicitur di=
co quod sicut species unius ita et
genus sed in quod proprie fuit non dicitur de tri=
nitate sed si quod improprie tamen cum quis
potuit tuisseri generis addita et
nulla species est quod numquam fuit de
persone quam aliqua species. Ad
aliud dicendo quod licet in spiritu sancto non
sit positio tamen in effabilis est possibile
sed neque impossibilis neque in con=
tingit reperire ponit unum tamen
dicitur species solus est multiplex vel tot=
quot impossibilitas ad effectus
ubi prius in invenitur.

Quam queritur de hoc nomine trinus
Circa quod queritur primo quid predi
cet cum dicitur deus est trinus. Secundo
an possit dici trinitas una.
Tertio qualiter intelligatur dicendo
trinitas in unitate et unitas
in trinitate

Ad primum sic si deus est trinus
ergo unus deus et alius deus
et tamen deus quod falsum est. Item sic
nomen deus aut supponit pro esse
aut pro persona. Si pro persona sed nulla p
est trina et una ergo illa est falsa.
Item dicendo mobilis respicit formam
ergo hoc nomen trinus respicit formam
huius nominis deus ergo ponit dis
tinctionem in illa ergo illa propositio est f
si dicatur quod supponit pro tribus perso
nis simul ergo pro trinitate ergo iste est
sensus trinitas est una et una q
hoc falsum quod trinitas una est non una si
supponat pro essentia ergo iste est sensus
essentia est una et una sed hoc est falsa
hoc dicendo una ponit distinctionem
essentia que non distinguit non distinguit
mitur. Ad hoc dixerunt quidam quod
hoc dicendo trinus nulla rem significat
sed solum intellectum sed hoc non potest esse
quod intellectus est similitudo rei ergo si
significat intellectum significat rem. Item p
si hoc dicendo trinus nulla re significa
tur dicitur deus est trinus et cum ergo
nulla res ibi predicatur de deo
ergo illa vox non est propositio. Alii di
xerunt quod hoc nomen deus aliquando
supponit pro una persona ut cum dicitur
deus generat aliquando pro duabus ut
cum dicitur deus procedit a patre. Ali
quando pro tribus simul ut cum dicitur deus
est trinitas hoc autem est quod unica et
singularis deitas est in una persona
in duabus et in tribus secundum Augustinum in
secundo libro de trinitate capitulo postea. Quidam dicunt
patrem non apparuisse in subiecta
creatura non attendentes quod in incommutabi
litate intellectus sui quod ut dicit apostolus
in mortali invisibili soli deo et
quod distincte fit ibi sine determinatione
quod filius aliquando apparuit distincte

aliqn indistincte distincte ut da
nieli vij dan dr antiqus dierum
apparuisse a quo legitur filius
hominis accepisse regnum sicut dicit
aug ij de tri c. ult vn vij dan
dr aspiciebam donec throni po
siti sunt et antiquus dierum sedit et
paulo post aspiciebam in visu
noctis et ecce in nubibus celi
filius hominis venit et datus est
ei principatus et honor et reg
num ecce apparet quod pater aliquando
distincte apparuit in subiecta
creatura indistincte autem apparuit
ei et spiritu sancto abrahe in ilice
mabre ubi tres vidit et unum
adoravit contra iii dicit aug ij li
de tri ca xi cum tres visi sunt
nec quisquam in eis vel forma
etate vel potestate maior ce
teris dictus est cur non accipiamus
hic in sinuata per creaturam visibi
le trinitatis equalitatem atque
in tribus personis unam eandemque
substantiam ita ne quisquam puta
ret sic in trinitatem unum in tribus
fuisse maiorem et eum dominum dei
filium intelligendum duos autem ali
os angelos eius quia cum tres
sint visi tamen duo illic loquitur
abraham / sanctus septuaginta similibus ta
libus cogitationibus atque opinionibus
contradicendo non tacet visit hoc
re qui paulo post duos an
gelos dixit venisse ad loth
in quibus ille vir iustus qui
de sodomorum incendio meruit
liberari ad unum dominum loquitur sicut
et adhuc abraham loquebatur intel
ligitur trinitas et ita hoc nomen
deus vel hoc nomen dominus unam sup

pone supponere potest pro tribus perso
nis potest ergo dici et ita vero secundum auc
toritates sanctorum quod cum dicitur deus est
trinus et unus hoc nomen deus suppo
nit indistincte pro tribus personis et
hoc dicto unus respiciat formam tamen et
hoc dicto trinus significat realiter theo
logicam personarum sunt indistincte
supponitur quia hoc nomen deus quod
declarat ipsum realiter in personis sunt
quod sunt unus non ad primum ergo dicitur
quod trinus dicitur ablativis nominibus tres et
unus et ita respiciat suppositum et
formam significatam quia quod sic significa
tum non realiter respiciat tamen sup
positum quantum ad suum significatum non
unitate respiciat formam et ita
patet quod hoc nomen trinus non sequitur
regulam aliorum nominum numeralium
quia quantum ad suum realem significatum non re
spiciat formam significatam sed tamen sup
positum unde patet quod hoc argumentum non valet
trinus deus est ergo unus deus et
alius et tertius deus est quia hoc ad
iectivum trinus in principio propone respiciat
suppositum tamen quantum ad suum realem primo
significatum ad hoc non sunt insolu
tum a theologis ut declaret
indistinctam suppositionem huius nominis
deus indistincte autem nomina numera
lia / respiciunt formam secundum commu
nem nominum numeralium quia non hoc
nomen deus supponere potest pro
tribus personis sub forma una sup
ponere una ideo inventum sunt
hoc adiectivum trinus ad declarandum
tale suppositum ponendum realiter
in supposito et unitate in forma
et ideo non sequitur regulam aliorum
nominum numeralium eodem modo dicitur est

de hac locucione monadi trine
gliam canamus ¶ Ad hoc dicendum quod vnus
dicit vnitatem essencie et trinitatem
personarum vnde sensus est deus est vnus
id est deus est vnus cum tribus perso-
nis vnde et hoc nomen vnus tradit
vnitatem essencie in rectitudine dis-
tinccionis personalis oblique sed au-
tem nomen deus quod est quasi medium inter
personam et essenciam significat essenciam per-
sonaliter essenciam id est significat quorum
persona quis est / deus quod est / quod est
autem medium est inter quorum et quis
est hoc racionem antecedentis vnde hoc nomen
deus quia significat medium inter quo
est et quis est a essenciam et personam
supponit essenciam personaliter ¶ Ad
tercium dicendum quod non sequitur deus est
vnus ergo trinitas est vna sed hoc
nomen deus supponat ibi pro
tribus personis quia hoc dicto trinitas
significat distinccionem et illa distinc-
cione supponit tres personas vn-
de hoc dicto vna non debiat suppon-
nere indistincta sed distincta vnde vult
distinguere ipsam distinccionem et
explicare trinitatem vnde addit quod
si esset vera trinitas est vna se-
queretur quod tres essent trinitates
nec potest dici quod hoc nomen deus
supponit pro diuina essencia et hoc
dicto vnus non respiciat formam sed
ponit distinccionem et essenciam sed in sup-
posito

Secundo queritur an possit dici tri-
nitas vna ¶ Ad quod sic hoc dic-
to vna copulat vnarum theolo-
gicarum qui est in tribus personis quod
potest addi dicto significanti illud
vnarum et ita est vera trini-
tas est vna per hoc et patet quod est vera
quia hoc nomen trinitas supponit

tres personas substancialiter theo-
logicas vnde hoc dicto / trinitas est v-
na sicut est ista album est albu-
¶ quare idem significat per substan-
ciam et predicabile ergo est vera ¶ Si dicatur
quod hoc dicto vna respiciat for-
mam huius nominis trinitas et
illa est falsa / quia hoc est vera de-
us est vnus / et si hoc dicto vna repli-
caret formam falsa esset respiciat
ergo solum suppositum ergo et hoc dicto
vna respiciat solum suppositum huius
nominis trinitas ergo est vera ¶ Quod tri-
nitas est vna quia est vna indiuidu-
trinitas non ergo vna sed arguitur
est nona quia dicto numeralis se-
excludit alium numerum vnde bi-
sequitur isti sunt tres non ergo
iiij{or} siue duo eadem racione bi-
trinitas est vna non ergo vna ¶ Ex
hoc dicunt quidam quod hoc dicto v-
na non sequitur regulam aliorum
nominum numeralium / quia nomina numera-
lia sicut sunt respiciunt formam / om-
nium nominum et discreto respiciat
suppositum sed hoc additum inue-
nientum sunt a theologis ad
declarandum solum suppositum huius
dictionis deus in predicamento et vn-
de patet quod ista argumentacio non valet trini-
tas est vna non ergo vna quia hoc
dicto vna debiat formam hoc dicto
vna solum suppositum sicut cum hoc
dicto vna determinet formam
sicut hoc dicto vna te acciditur e-
tiam et hoc esset falsa trinitas est vna
quia sic hoc exigeretur quod tres essent
vnarum personarum et tres persone
sed quia hoc dicto vna non supponi-
tur declarat ¶ Ideo sed est vera tri-
nitas est vna et vna sicut

dicat unum tamen aliter dicendum sicut supra dictum est quod quia hoc dictum trina debeat supponere distincta tria hoc dico quod trinitas illa distinguit unum dicat tres eo trinitates. Ad hoc quod probat quod copulat trinalem quia est in tribus personis dicendum quod non immo dicit trinitatem distinctam copulans trinalem trinitatem. Ad hoc quod obicitur quod est similis modus loquendi ac si diceretur albus et albus dicendum quod non et tamen immo similis et ac si diceretur albedo est alba. Ad hoc quod obicitur quod idem significatur per subiectum et predicatum dicendum quod ac si hoc sit unum tamen quia hoc dictum trinitas dicit numerum personarum hoc dictum trina ei addita copulat trinalem trinitatem et ideo est falsa simpliciter. Nec etiam quod idem significatur per predicatum et subiectum diversis modis significatur ut alterum sit principale alterum denominatum quod non sit nisi hec non falsa et albedo est alba et hec similis humanitas et homo secundum oppositum et et vera deus et homo unus et unus ita quod hoc dictum unus supponat pro tribus personis. Hec autem est falsa trinitas et triplex quia hoc dictum triplex significat trinalem essentias et non quod cum dicitur trinitas et una hoc dictum una significat unitatem que est in tribus personis sive trinitatis non non potest dici quod significat unitatem essentie quia non et sensus trinitas est unius essentie et non plurium essentiarum secundum se et sensus trinitas et una et non plures trinitates.

Tercio queritur qualiter intelligatur dictum trinitas in unitate et unitas in trinitate quid significat hoc quod in. Dicendum sicut potest patere cum dicitur unitas et in unitate notat quasi informationem passive circa casuale propositionis sit in istis deitas sive essentia et in patre et filio et spiritu sancto deitas sive potentia sive sapientia sive bonitas et in unitate in omnibus talibus hec propositio in notat quasi informationem quia deitas est quasi forma patris et filii et spiritus sancti sed unitas et unitas autem essentie vel accidentis et quia essentia et ideo potest patere quod hec propositio in notat quasi informationem in hac unitas et in unitate vel in tribus personis sed dubium est quid notet in hac trinitas est in unitate non enim potest notare informationem non enim potest dici quod trinitas sit in unitate sicut species in genere vel genus in specie nec sicut contentum in continente nec sicut partes in toto nec sicut totum in partibus nec sicut effectus in causa nec sicut cognitum in cognoscente et generaliter videtur quod nullus modus quo aliquid dicitur in aliquo dicitur esse possit aptari huic modo. Dicunt autem quidam quod cum dicitur trinitas et in unitate hec dictio in notat identitatem personarum quantum et distinctio trinitatis ad unitatem essentie. Sed quoniam propositionis est hec quia hec propositio multa notare tamen fictione aliquam sicut dicit priscianus ideo dicimus quod cum dicitur trinitas et in unitate hec dictio in notat quasi subiectionem non dico realem sive causalis sed rationem eius quod supponitur per hoc quod dico trinitas sicut unitas est quasi forma trinitatis ita trinitas quasi subiectum unitatis et sunt plures modi loquendi in aliis similes ut dicitur albedo est in

albo et albu i albedine ul
pot dici q trinitas hic accipit
no p tribus psonis s3 p trinario
psonas et hoc nome trinitas sum
ibi emphatice pro deo s. trini
tate que e unitas ut n. sit
sensus trinitas e i unitate
i. in deo qui e unitas ut iste
terminus deus supponat p tribus p
sonis et sic patebit q hic ipso
in notabili qd i formacom sic
i fiat trinitas e i oibus tribus p

Postquam tractatu e de
noibus ipe ad dyscrecom p
sonarum pertinetibus tom agendo
e de hiis que appropriant que eciam
sunt nocia significancia essencia /
notandum e g q quedam appropriant
psonis racione sue significacionis
quedam uo racione admiracionis
racione significacionis appropriant hyl'
eternitate pri speciem filio usu
spiritui sco i li de trinitate ¶ Item aug
unitate pri equalitate filio
concordiam spiritui sco ¶ Item i li
det. potenciam pri sapienciam filio
bonitatem spiritui sco ¶ Item approp
riacio e appropriacio et ex psbz da a
liis condicionibus sicut i illo verbo
apli ex ipso et p ipsum et i ipso
ad rom xi ¶ quere ergo p° de approp
riacione eternitatis speciei et usus
2° de appropriacione unitatis equa
litatis concordie ¶ tercio de appropria
cione potencie sapiencie bonitatis ¶ quarto
de appropriacione verborum apli ex
ipso p ipsum i ipso

Quelibet g quantum ad primum a
ppropriacionem quam ponit hyl eter
nitas e in pre species i yma
gine usus i munere cum appro
priacionis rom assignat aug vi
de trinitate dicens q qr eternitas

pat' qr pr no hz prem de quo
sit filius aut de pre est ut
sit atque ut illi coeternus sit ¶
Item quare species ymagini i. filio
dicens ymago si pfecte implet
illud cuius e ymago ipsa coequatur
quare ei no illud ymagini sue
i qua ymagine speciem nominat
credo ppter pulcritudinem ubi e ta
ta congruencia et prima equalitas
et prima similitudo i nulla re dis
dens ¶ Item qr usus munus i.
spiritui sco appropriatur dicit e i conpla
bilis quedam complexio pris
i ymaginis quam no e sine con
fruicione i. sine caritate illa
quod dileccio sine delectacio usus
ab illo appellata est et e i trini
tate spc scs no genitus s3 geni
toris genitique suavitas ¶
Circa assignacionem multiplex ob
iectio eternitas quoque sit psonis
sunt i symbolo / eternus pr / et
ernus filius / eternus spc scs ergo n
est ro quare eternitas pri
appropriatur plus quam alii psone
¶ Item in q sentent di viii eter
nitas proprietas dicitur essencie ergo
no vr appropriabilis psone ¶ Item
ceterum i li de incarnacione
ubi unus e deus pr et filius
et spc scs et post modum lo
quens de natalitate et processio
ne dt q natalitas et processio si
ne principio sunt / aliaqui eet
eternitas nata et procedens q
fecim e nequaquam dm sire prima
pim dicit i cepisse prem ee
filium aut spm s. cogitare de
bemus ex hiis ergo no ... lingua
qd eternitas no debeat di
ci nata nec procedens q quare

299

soli patri ¶ Ista questio declarat quod dicitur quod
species est in ymagine / que ergo
quia ymago appropriatur filio et scriptura
portat eciam in questione de ymagine
secundum ut in li. de trinitate ipsum monet
ipsum si filius recte dictus est
ymago patris quia ratione expresse
similitudinis autem non et spiritus sanctus
ymago patris recte dicatur cum
utrique filius et coequalis in noticia
¶ Ista questio declarat quod dicatur aug.
quod ymago coequatur alli cuius est
ymago non illud ymagini eciam sic
n. ver quod filius sit coequal
patri non eque cum tamen communiter dicatur
in symbolo tres persone coeter-
ne sibi sunt et coequales ¶
Ista alia declarat quod dicit quod in spiritu
est prima similitudo una cum prima
non dicatur nisi ratione secundum nr
cum in filio sit prima similitudo quod in
spiritu sancto sit secunda similitudo cum
tamen dicatur in symbolo in hac
trinitate nichil prius aut posterius
¶ Ista cum tocius trinitatis patris
et filii et spiritus sancti sit una vir-
tus et operacio sicut una substancia
que est eciam ut unius appropriatur
spiritui sancto ¶ Racio dicit quod ratione appro-
priacionis predicte sed sicut eternitas
patri appropriatur / est sic eternitas n.
est eius non ab alio essencialiter
pater autem est eius non ab alio per-
sonaliter quia ergo intellectus eius
quod est non esse ab alio intelligitur in
ratione eternitatis unde est quod
appropriatur patri / species autem appropriatur
filio eo quod species est eciam et pulcritudo
primum cognoscendi / unumquodque enim
cognoscitur per suam speciem quia quod
sit a patre est ut noticia
a mente / ratione noticie appropriatur
filio species / usus non appropriatur
spiritui sancto ratione operacionis et
utilitatis cuius principium proxi-
mum est voluntas / processio autem spiritus
sancti est sicut voluntas a noticia
et a mente ¶ Ad illud ergo quod primo obi-
citur quod eternitas communis sit tribus
tribus personis appropriatur tamen patri ratione
predicta ¶ Ad illud non quod dicat an-
sel. non quod cum eternitas dicatur
per privacionem inicii et finis privaci-
cio dicitur duobus modis / privacione du-
racionis in utraque sed dicitur
eternitas per privacionem inicii du-
racionis / que est eciam tribus personis sed non de-
betur per privacionem inicii sive
duracionis sive originis cadit in pro-
prietate patris et sic non inten-
dit ansel. et hyl. accipere nomen
eternitatis ¶ Ad secundum quia ymago
convenit filio et non spiritui sancto convenit
quod in li. de trinitate tangens conpli-
cacionem quamobrem solus filius ex-
pressam patris ymaginem et simili-
tudinem tenet quod sicut bonitatis
tis plenitudo manat de uno
sic et eadem plenitudinis lar-
gicio manat et de alio in
alio autem accipit spiritus sanctus ab
uno quam ab alio propter conifor-
mitatem ergo quam habet filius ad
patrem ymaginem inducendo ex parte perso-
na alia dicitur ymago / alia ra-
cio quam ponit quia ymago minus
perfectudinem humana magis / sed
dicta propter coniformitatem contingens
eciam quam intrinseca quia intrinse-
ce communicatur et quod apud ipsum
ipsum est equalis eciam similitudo que
habet ad aliud eandem autem similitudine

qm sit pr ad spm sctm eciam de
inde spirat sicut et filium ad ad
id quod obt dd' quod pr e equalis
filio et coequalis sz non coeq'
filio sm m verbum coequa' eo
quod signat re sua passive deno
tat quod illud cui attribuitur sit eo
ab alio et sit illi eo equalis
et ideo cum nus concedat pr e equa
lis nl coequalis filio notan
in quo signat quod sit eadem etas
pris et filii non tn sequitur quod co
etat' pr ymagini tn spes convenie
dest sup cone de filiis notabz
filiis et equalis ad illud quod
obi qualit d' et spe que e filii
pa similitudo dd' quod p filiatione dicitur
prima non no' pertas si dicendum
nl si eciam si notat' primus i
amplius quemadmodum nt sit s'cesq
filius e prima similitudo i filius
quem t omibz tu pre et nulli
ita quem spc n scs nisi w gt
quod spiret se spm nc e quod de
dm quod sit sa equalitas in spiritu
sco etc primi nd d' pordine
ad posterius sz p negationem poris
sicut et m' q' pepit filium suum
primogenitum non quod post ipsum na
tus sit alius sz quod ante ipsum
nullus ad ultimum quod quer quare
usus approbet' spm sco dd' scd'
aug' et li de civ et spiritu capa
bilis e deus omibz quod naturali suo
munere ab oibz participat' quod
ad ecciam quasi et si alia ad
ydoneam speciem qua ab aliis dif
ferunt et scdm utrumque adid
congruum que persiciunt tm sz omi
conspecti insunt qui vestigia su
me trinitatis eterne ymaginis

munus/ eternitas quippe nl e
in pre spes et ymagine usus
et munus/ nobis aud demitati
oids usus et munus e qui spc
scs sz ex quo pz quod usus refer
ad operacionem et post opacio
et perfectus ad donum/ donum au
ad spm sanctum unde e quod spm sa
appropriat' usus

Cum quer de appropriatione u
nitatis equalitatis et co
die na dt aug' de doct'na c
ana in pre e unitas i filio
equalitas/ in spm sco unitatis
equalitatisque concordia et ha
sz unum oia ppt prem equalia
ppt filium connexa oia ppt spm
sanctum/ Contra quod obi multiplex po
tn unum et eius gustaciat' quod
unitas gusti' tn eccia/ sz con
gs tribz personis a nullo modo c
parata quod et unitas n appa
pri/ Ite aug' vi de t' sine
spc sco sit unitas ambo
ne sanitas sine caritas ...
z quod n e alt' duxerit quanti
magis ex quo ... quod uni
tas magis appat' spm sco
pri/ Ite ... ideo sit ma
gnitudo quod eciam equalitas a
dicat unitatem et magnitudinem
equalitas g' i duabus personis
non e u unitas illorum i eccia
si quod pri approat' unitas quod
et equalitas/ Ite ... de filio
dicat' quod ipse e pax qui fat
utraque unum quod filio non att
bui' concordia sicut et spm s
Ite obi de hoc quod d' oia q
ta unum ppt prem equalia ppt
filium/ connexa ppt spm sanctum
oia dicu' unum ee ppt prem

300

q3 hut vnitate a pre sine sit
dic persone sine date go sia
ert equalia ppter filium sine sit
dic persone sine date go pr
et filius est equalis go ht e-
qualitate a filio q filium c. q
ste filii mo obz si sia gnexa
ppter spm scm go filius et pr
gnexi sut per spm scm go a
spu sco hut aliquid q filium z
filr vr. seqn q spc scus sit
gnexus ppter se spm. Quo vni-
tas appat. pri duplicia rone
pa e q sicut pat. no e ab a-
lio ita vnitas que e ab alio si ppria
pnd alioz alia ro e q sicut
d3 pr genuit filium vnu sec-
dm/ita vnitas que se multiplica
ta n gnat ul vnu adhuc hug
ad beatu ber. subsistencia q ab
alia no e subalit vel plit naz
plitate ingerit/ nllam pli-
tate gcludit ita i eo q gignit
nichil sibi gst vt sit genita
aut suba que ab alio accepit
q ht sicut n'c ee per se ipam
ita n'c intelligi valet si g pli-
tate ingerit subsistencia filii ta-
to magis que ad nob3 e sub-
sistencia spc sci / recte go vni-
tas pri attribuit / ppter aut pr hc-
at vnitate et filius ab eo et
spc scs s pncipalitate att-
bui3 pri equalitas no n att-
bui3 pri q3 n intellr equali-
tas et intelliga3 plitas in-
tellecto aut pre s q e i nasa-
bilis no intellr plalitas go
n recte appare3 pri equalitas
s3 posito filio aut sit deus nato
poni3 equalitas ppter q dicat

aug. ymago coequa. pri no
pr ymagini vnu recte attribui3
equalitas filio et q3 spc scus
ht a filio equalitate no attribu-
it3 spm sco et ideo recte filio
d3 equalitas gcordia no spm
sco attribui3 sicut n nlla eq-
litas e sine gsistentia plitate
ita n'c po3 gcordia duoz sine
gsistencia nitate In pre ergo
vnitatis / in filio i choacio pli-
tatis / in spu sco gplecio vni-
tatis / Qr alia e sitlitudo pris
ad filium / alia ad spm scm s3
filii filr alia e sititudo ad pre3
alia ad spm scm recte go d3
gcordia i quo sititudines vnifor-
mitas eis venit3 Qr aut
a pre sit vnitas et sicut sicut
filius et spc s. a pre recte dn
vnu ppter prem Itc si sola igen-
ita persona eet no eet equa
litas filr si persona spc sci n
eet vel ndq eet equalitas rec-
te go ppter filium sut equalia n
q pr hcat equalitate a filio
s3 q eo posito poni3 equalitas
in pre et filr eo rmoto rmo3
filr tolle spm scm no est i di-
uitate qm sit plia gnexio s3
aut ille sit amor pris et filii 3o
posito po3 gnexio Ad hc q p
obz q vnitas no d3 appari pri
q3 vnu et ens gtrtur3. Dd q
alia e ro dicendi vnitate / alia
e ro dicendi eem ita aut dico
eem dico absolute aut dico v-
nitate dico rom pmi pncipii
vnitas n e pmi pncipium q3 go
vnitas addit rom pmi pncipii
pri simp eem ideo appat3 pri
qm eens anlla ens pncipium

psonas om et eoru⁹ no fit au
filius nl spc scus ¶ ad s q obz
de auctte aug. dd q duplex e
vnitas eqalis sine no que
appat pri et e vnitas rlacia
sine vnitas gexionis sine vo
luntatis que appat spm sco
de qua i omi⁹ io prii⁹ vt sit
vnn sic et nos unu sumq a
sp mo d spc scus vnitas abo
ru sz pris et filii ¶ ad tciu dd
q equalitas appat filio pp te
rones / p⁹ qa cu vbi e equali
tas sit vnitas vtutis no pot
intelli ul intelligi aliqui duo
in illa vnitate filius aut q q
pmo intelli post prem i vni
tate vtutis oz dme no ideo filio
attbui equalitas scda e qz
ois inequalitas p equalitate
rduci ad vnitate / equalitas
n e pncipm i ppoconibz sic
vnitas i nuis qa g⁹ data ro
nalis rquliat pre q filius / pri
au attbui vnitas i equali
tas no nulpe ronalis catue
pp h filio attbui equalitas
velut medio rductois cate
ad prem / tcia q qa p⁹ i filio i
telligi equalitas et ipe p⁹
accepit equalitate et dat eam
sz spc s nc p⁹ accepit nc dat
beara / ideo filio attbui equa
litas no spm sco ¶ ad id uo q
obz dd q equalitas no solu dt
vnitate i magnitudine sz pot
plitate et dispicom ex gsequti
q no ponit eam ¶ ad illud u
q q qr qcordia spm sco att
bui dd q iiij oz ronibz qma
q qa sig in gnexionis pris i
filii / s a qa ipe vnus apre i
filio et pr et filius g⁹ ro e

sapia de catua ¶ gi ansel cat
in catoe q catu eem go in ca
no differt ipa cau et effcus
eit eade cognico cae et effi
inca si go cognico cause d
sapie go cognico effcus i ca
silr dz dici sapia go sapit
catuas ¶ qto sont i li d ppa
sapia est de tpalibz et etnis
go e de tepalibz go e de ca
tuis ¶ qr n⁹ est gsidare ca
tuas in sua na et e gsidan
ipas i ca p⁹ mo u d deus
sape creatas / s o mo pot d
ci sape catuas s i ca ut no
dicat sape catuas simpr sz
cu detriacone s sapit catual
i ca sapia in. s q ppe dicat
dicat cognicom cu delectacio
ne mo lz au deus delectat
in catua s q in ppa na ideo n
d sape catuas d bu sud ca
qa cognico omis tu sit simpr
¶ ad i⁹ q obz q in deo ide e
ca et effcus i ca dd q vm
i pot recipi q sapit effcu
in ca mag tu ppie d sac
effcu i ca ¶ ad illud q obz q
sapia e de tepalibz dd q sd
qd tepalia gsiderat in na
ppa sapia no e de tepalibus
sz s q tepalia gsidera ut i ca
nl dispone dia sit diur sapi
et sca eo de tepalibz et etnis
Vltio quer de pceptione su
ne sapie ¶ et qrit pno ti
p⁹ an sap pticipe ab irroni
libz catuis ¶ s⁹ ut s pcipia
a ronalibz catuis malis / i
cio ut s pceptio sapie sit i
nata aut nl addita

Ad p'm sic ob' sap vii sapia attingit a fine usq ad finem fortit' extedit' g' sap' ap'a e cavia usq ad extrema q'o ex tendit se usq ad mirabilia. Ite aug' scdm aliam lit' ecce circuivit cor meu ut scire et considerare et querere sapiam et nu'm et dicit aug' i p'o de lib'o arbitr' Homines sapiam nu'os comprehend' docti au' et studiosi q'nto mag' a labe terrena remoti sut tanto mag' nu'm et sapiam in ipa veritate contuent' sunt v'l inspiciunt q' ide e nu's q' sapia si g'o nu's participat' ab o'ib' et talib' ca'us ut aug' dedit nu'os o'ib' et infimis et infime rerum localis et corpa o'ia infimis i reb' extrema sut sut nu'os suos g'o et sapia ab o'ib' Ite aug' ii de li ar' sapie pauci possut inn'e stultis concessu e' si g'o sapie e' a participatone sapie pauci sunt e' pare sapiam. Si sapie paucis inn're stultis n' e' ide nu's et sapia. Ad u' so aug' ii de li ar' de sapia d' q' attingit a fine usq ad fine attingit nu's fortasse d' ea v'o qua disponit o'ia suavit' sapia vocat' tu sit utrumq' unius eiusdeq' sapie si nu'os dedit o'ib' sapie au' no dedit ni ronalib' tamq' a'i'is sibi sede locavit de qua disponat o'ia illa et i fima quib' nu'os dedit et sic p' z' ad p'm. Ad s'm d' aug' i eode capl'o i uno igne q' sub'ali ut ita dica sti' fulgor et calor n' separa' ab invice possint calor tn' ad ea que- nit que p'pe admonent' ful- gor v'o longi'us latius q' dif- fundit' sic intellige po'a que st' sapie propinquio' f'ne sicut ut aie ronales ea v'o que remotio' st' ut corpa no attigit calor sapiendi s' p'fudit lu'e nu'os.

Scdo que' utr' sapia capi- at' a ronalib' ca'us ma- lis Ad q' sic e'ambros sup' id i cor' xii Nemo pot' dice' dns ihus n' i sp'u sco o'me v'um a quocuq' dicat' a sp'u sco e' g'o sic o'me v'm a quocuq' sciat' sic d' et aug' o'ia sut va a v'i- tate p'ma s' m'deo n' a' e' sa- pia q' cognitio v'itatis g'o quocuq' e' i participatone v'itat' e' i participatone sapie s' quicu' q' scit aliquid e' i participatoe v'itatis g'o quicuq' e' i participa- tone sci' e' i participatone sa- pie. Ite sapia n' a' e' qu' cognitio tu' sapoe s' sit sum'e delectabile nec' e' i vere p'ficiat ita sum'e delectabile nec' e' i p're delectatom s' p'ma v'i- tas e sum'e delectabil intel- lectui g'o o's intellus p'cipiens o'me v'itate p'ma p'cipit de- lectatom g'o et sapiam. Ite i cor' ii loquimur sapiam i misterio abscondita que nemo p'n- cipum h'i' s' sit novit a q'ib' d' demones et tn' sciunt sciam no aute sapiam ut ibi dicit' et post aialis ho' no p'cipit ea que dei sut e' g'o sapiam dei g'o n' quicuq' h't sciam n' p'cipit sciam dei p'cipit

sapientiam. ¶ Ad secundum quod dicebatur quod si fiat
vis in sapiencia possumus non considerare
divinam veritatem ut veritatem vel di-
vinam veritatem ut bonitatem, id est
non verum et bonum secundum differentiam in consi-
deratione verum non percipitur sine u-
tilitate, quia verum est in consideratione
eo rei simpliciter, bonum vero in consi-
deratione eo rei cum actu suo, scilicet
si quod sit vel sit utile. Dicendum ergo quod ma-
la anima potest habere notitiam divine ve-
ritatis ut est veritas, sed non notitiam
divine veritatis ut est bonitas. Unde
mali sunt in perceptione sapientie dei
sed non sapientie, ut patet de philosophis Ro-
manis qui cum cognovissent deum
non sicut deum glorificaverunt etc.
¶ Ad id quod obicitur quod summa veritas
summe delectabilis, dicendum quod verum
est, sed non sequitur quod semper delectet. Sicut
enim lux summe delectabilis est vi-
sui, tamen oculis egris est odiosa, non
delectabilis, ita lux summe veri-
tatis quamvis de se summe est delec-
tabilis, non tamen semper delectat quemlibet
intellectum, non tamen secundum semper defectum
qui sit in ipsa, sed semper prout dispositio-
ne et impositione intellectus. Dicendum ergo quod
cum intellectus speculativus et practicus
veritas cum primo delectat intellectum
speculativum malorum, sed non practi-
cum intellectum delectat; ipsos
lux summe veritatis ut lucens,
sed odio habent eam in quantum arguens,
sicut dicit Augustinus in libro decimo.

Deinde queritur utrum perceptio sa-
pientie innata sit an vel
addita. ¶ Ad quod Augustinus secundo libro de libero
arbitrio: sicut ante quam beati simus in-
pressa est mentibus nostris notio beati-
tudinis, per hanc enim sine dubita-
tione dicimus beatos nos esse
velle, ita priusquam sapientes
simus sapientie notionem in mente ha-
bemus impressam per quam unusquisque
interrogatus si interrogetur an velit esse
sapiens sine ulla dubitatione re-
spondet. Ergo notio sapientie est nobis in-
nata. ¶ Item quod verum et ideo est ap-
petibile naturale sine naturali [illegible] sed sic
dicit Augustinus: summum bonum [illegible]
verum est et veritate inquantum [illegible]
et totum et sapientiam dicimus una [illegible]
quem ergo sapientia est innata. ¶ Contra,
Augustinus: quanto magis a via vite quis
errat, tanto minus sapit; tanto
ergo magis longe est a veritate quam
[illegible] et tanto summum bonum quan-
to minus sapit. Si ergo contingit er-
rare plures, contingit longe esse
a sapientia, sed absurdum quod innatum est
non est longe; ergo sapientie no-
titia non est innata. ¶ Item si notio
sapientie innata est, ergo quilibet naturaliter
sapiens est, sed hoc est falsum, quia sicut
dicit Augustinus sapientes sunt pau-
ci. ¶ Item sapientia innata si quidem
est res summe appetibilis ut dicit
Augustinus secundo libro de libero arbitrio, sed diversi di-
versa sentientes de summe appe-
tibili et illud ponentes diversifi-
cabantur circa sapientiam, ergo
illius sed si sapientia innata esset, non
esset; ergo non est innata. ¶ Respondeo
quod notio de re quid est et quid est et
quod est; notio sapientie quid est est nobis
et impressa naturaliter quemadmodum notio
beatitudinis et veritatis summe sunt
nobis impresse; notio vero sapientie
quod est et quid est non est nobis
impressa secundum quod dicitur in libro de li-
bero arbitrio: sicut multa et diversa sunt
que in luce solis homines vident

302

et eligunt ad firmandum suo tamen
in se una et ita et et si multa bo-
na sint ex quibus eligat quod quia
quod nolet sit / tamen potest esse ut suo
ipsa sapientie inquantum quod indubitate
ut possit cuibus sapientia sit una
quis ¶ Ad secundum dicendum quod aug. loquitur
de sapientia secundum quod communicatur. Utri-
tudine a qua magis distant
qui magis errant quod patet ex hoc quod
subditur. ibi ab aug. fidmo bo-
no assecuto et adepto beati quia
sit quod omnes sine controversia vo-
lumus ut ergo constat nos beatos
esse nolle ita nos constat esse vel-
le sapientes quia nemo sine sa-
pientia beatus est ¶ Ad tertium dicendum quod omnes
sunt sapientes naturaliter notitione
quia est sapientia ut dicitur 3/ unde aug.
in li. de li. ar. sicut antequam beati si-
mus mentibus tamen nostris impressa est
notio beatitudinis ita prius quam sapien-
tes sumus sapientie notionem in mente
habemus impressam

Quoniam inquirendum est de appro-
priato spiritui sancto quod est voluntas
vel amor ¶ Circa quod queritur an pater
et filius diligant se spiritu sancto et
patet per aug. vi. de trinitate ubi dicit aliquis
duos quo invicem coniungit quo ge-
nitus a genitore diligatur geni-
toremque suum diligat ergo filius
diligatur a patre spiritu sancto et ergo
ergo diligunt se spiritu sancto ¶ Item nostri
spiritus sanctus est dilectio quam habet pater
in filium et filius in patrem ergo
spiritus sanctus est dilectio patris et filii
sed diligentes diligunt dilectione
sua ergo pater et filius diligunt se
spiritu sancto ¶ Item spiritus sanctus est nexus
patris et filii aut ergo est nexus
quia amat patrem et filium aut
quia est amor quo pater et filius se
diligunt aut quia pater et filius di-
ligunt eum non primo modo quia non est quod
si quis diligit aliquos duos quod
ipsi coniungantur amore illo forte
erunt in una ¶ Item nec secundus modus quia
non est necesse quod si aliquem duo dili-
gerent aliquem tertium quod ipsi dili-
gerent se et coniungerent amore re-
linquitur ergo quod ideo dicitur nexus sive
vinculum patris et filii et spiritus sanctus quia
est amor quo se invicem diligunt
pater et filius ¶ Item omnes amantes
diligunt amore suo / si ergo spiritus sanctus
est amor patris et filii et diligunt
se ergo diligunt se spiritu sancto ¶ Contra
diligere dicitur de tribus personis quia quod a-
liter dicitur de tribus est essentiale sicut
dicit aug. ergo diligere est essentiale si ergo di-
ligunt se spiritu sancto sunt spiritu sancto ¶
Item diligere aliquem est velle ei
bonum si ergo pater et filius dili-
gunt se spiritu sancto volunt sibi bonum
spiritu sancto sed idem est deo velle et esse
quia eadem posse et scire et similia ergo
quod sunt spiritu sancto si volunt sibi bo-
num spiritu sancto ¶ Item cum dicitur pater et
filius diligunt se spiritu sancto dili-
gere aut dicitur secundum substantiam aut secundum re-
lationem si secundum substantiam ergo illa est falsa
si secundum relationem ergo dilectio significat re-
lationem ¶ Contra dicitur in genere qua-
litatis pater non significat paternitatem
nec filiationem nec processionem cum
non amor procedat non tamen significat
processionem ¶ Item aug. dicit hanc
esse falsam pater est sapiens sa-
pientia quam genuit quia ex hoc sequ-
retur quod esset per sapientiam quam ge-
nuit ergo filius non est concedendum pater
et filius diligunt se spiritu sancto

per expressionem sequitur quod cum spiritus sanctus
eo idem sit diligere et esse sicut id
sapere et esse // Sed obicitur non videtur va-
lere argumentum diligunt per spiritum
sanctum et diligere est idem quod esse ergo
est per spiritum sanctum ita pater operatur
per filium / operari non idem est quod esse ergo
est per filium // Dicendum quod cum dicitur
pater diligit filium per spiritum sanctum et
diligere idem est quod esse non sequitur ergo
est per spiritum sanctum sed [illegible] dicere pater
diligit filium per spiritum sanctum et pater
diligit per spiritum sanctum / ita in hac oratione
dicitur pater diligit / hic verbum diligit
tenetur essentialiter tantum. cum dicitur diligit
filium tenetur notionaliter [illegible] ergo
committitur [illegible] ad aliquid et quando ita di-
ligere filium dicit ad aliquid diligere
cum ipse [illegible] ut cum dicitur pater di-
ligit se / sive essentialiter et tunc non re-
cipit determinationem / sed adhuc ma-
net hec questio principalis si tales
sint concedende / pater diligit filium
per spiritum sanctum vel spiritu sancto // Item
[illegible] videtur iste ab augustino in
libro de trinitate sed hec pater et filius di-
ligunt se invicem amore qui est
spiritus sanctus sed cum idem sit amor
quod spiritus sanctus non [illegible] sequitur si
diligunt se amore suo quod diligant
se spiritu sancto amor in notat
modum [illegible] amandi quando non
amor sed augustinus in eodem libro vel copu-
la amantis cum amato / spiritus
sanctus quod notat ut procedere
a patre et filio spirando sit ergo
alius est modus dicendi cum dicitur spiritus
sanctus et cum dicitur amor patris et
filii // [illegible] si hec concedatur pater
et filius diligunt se invicem
spiritu sancto cum hec pater et filius

diligunt se invicem per spiritum sanctum
cum in dicitur per spiritum sanctum notatur aliquid in
principium [illegible] talem vel alicui
posuit in locutione sed spiritus non est p-
rincipium patris aut filii diligendi
ad invicem vel dilectionis qua se
invicem diligunt tunc non esset princi-
pium sui ipsius vel quod notionem
que dicitur de patre et filio quolibet
est filium cum cum dicitur pater diligit
filium spiritu sancto non significatur esse
aliquod principium et ideo hec non se-
quitur si pater et filius diligunt se spiritu
sancto quod diligunt se per spiritum sanctum
[illegible] cum concedat sicut pater et
filius diligunt se spiritu sancto sed
dissonant in determinatione abla-
ti est in ablativo ostensimus signi-
ficare quosdam ut sit sensus spiritus sanctus
procedens a patre et filio signum
est quod se diligunt // Sed contra hec obicitur
filius est [illegible] sicut duo ami-
ci diligunt se amore et in hac
pater et filius diligunt se amore
sed non est [illegible] signum ubi denota-
ta ergo vel sic quod in dicitur dili-
gere se invicem spiritu sancto hec est [illegible]
na amoris qui est spiritus sanctus a-
lii vero dicunt quod cum dicitur pater et
filius diligunt se per spiritum sanctum per
[illegible] substantivum sed [illegible]
[illegible] spiritu sancto non [illegible] substan-
[illegible] sed [illegible] cum dicitur [illegible]
[illegible] sed [illegible] filii et [illegible] non potest
[illegible] sermone notare substantivum
per spiritum sanctum // Alii dicunt quod non for-
malis constructio per ablativum sit
si dicatur ista duo [illegible] diligunt
se amore [illegible] sine dilectione
sed quod spiritus sanctus non [illegible] formal
vel [illegible] patris et filii vel aliquid
in patre et filio tunc non aliquo

303

non cedet in rationem principii respectu patris
et filii. Iste si dicatur quod ablatiuus
significat spiritum sanctum ut formam non tamen
ut causam formalem. Contra ita si dicitur
... respectu patris et filii ergo aliquam proprie-
tatem forme tenebit. forme
enim est communis. Unitas ... nullum
... dicitur de spiritu sancto respectu patris
et filii. ita si dicatur spiritus sanctus
est unitas patris et filii cum uni-
tatis sit unire non quod hoc pater
et filius uniuntur quo sicut uni-
rent aut sit unum in duabus personis
ut dicit beatus ... i. pater et filius
conueniunt cum eius esset illud facere
sed omne sic concomitatur. Item due
persone sunt cum omne ... tempore
... essent unum ... nec persi-
... nec communi. et qualiter ... for-
maliter ... rationem principii et talita-
tis respectu cuius dicitur forma. si ergo
formaliter accipiatur ablatiuus cum dicitur
pater et filius diligunt se spiritu sancto
significabitur quod spiritus sanctus est ... vel
principium aliquo modo amoris.
patris et filii. Iste licet dicatur
in scriptura spiritus sanctus nexus patris
et filii non tamen ... quod spiritus
sanctus connectat patrem et filium. Item
fuerunt qui dixerunt quod hoc verbum
diligere accipitur duobus modis a-
liquando accipitur essentialiter. aliquando
notionaliter. essentialiter ut cum dicitur
pater et filius diligunt se essentia
sua. notionaliter ut cum dicitur pater
et filius diligunt se spiritu sancto cum
spiritum diligere notat spirationem
unde sic exponunt istam pater et
filius diligunt se spiritu sancto id est
spirant spiritum sanctum. Iste et alia pater
diligit filium spiritu sancto id est spirat
spiritum sanctum a patre et iste ablatiuus

spiritu sancto dicit in ratione cuius quod est
de principio non in ratione principii
...iter diligunt nos spiritu sancto id est
spirant spiritum sanctum ad nos. Item
istos fuerunt qui dixerunt quod diligere
in deo est duobus modis et amor
scilicet naturale et concomitiuum. diligere naturale
est essentiale unde hoc modo accipitur cum
dicitur pater et filius diligunt se
essentia formaliter loquendo et ... di-
ligere est ... diligere autem concomitiuum
est notionale. unde nichil aliud
est quam spirare amorem et hoc modo
pater et filius diligunt se spiritu sancto
formaliter loquendo. Sed istorum opinio
videtur inepta de forma ... pariter
quia ... dicitur quod spiritus sanctus est amor
quo pater et filius diligunt se
ad inuicem non tamen sequitur quod dili-
gant se spiritu sancto vel persona sua
... pomit aug. ... ... nec
ponit aliquam aliorum ... expositiones
cum sacra scriptura ... cum unitate
dicat essentie et trinitate personarum
... sunt concedendi magis cum al-
ta sit ratio ... cum dicitur spiritus sanctus
et cum dicitur amor patris et filii ita
spiritus sanctus nomen proprium persone est
amor autem appropriabile et est
appropriatum cum dicitur amor patris et
filii ... ergo dicitur diligere se ...
diligere i. et amor sunt communis
... si essentia diligere essentia-
liter et amor si diligere notiona-
liter et amor. sed non ... ut
si ... diligit se amore
qui est spiritus sanctus. ... ergo
... amore ... non notat rationem prin-
cipii respectu alicuius positi in modo
ut pater operatur ... filium quod notat
rationem principii respectu operati et cum dicitur
filius operatur per patrem quod notat
rationem principii et respectu operantis

et v opati est .n. principiu filiat
tatis sic aut nento' mo est
finne vom principii / no .n. spc
sanus principium e pris et filiy nc
dilectois que ei attribui' nec
qua se diligut. ¶ Si no quer cui9-
modi habitudo sit notata in ab
latio dr q d cause formalis s
qi forme existentis in his q d
e qi forma q qua diligut
vinculum .n. nec nexus nec copla
cadit i rom forme ro eos q d
e vinculum nec copula. / Si no qr
tur diligere se invice spu sco n
pdicatur si substam depre et fi-
lio pdicabit' si rlom q audi
si subam p3 mo qt spu sco si
pdicat' si rlom pdicabi' si r
lacom / sit hec verbu respicit d
dispigni eit go noio que est
spiracio data intelli q hec verbu
diligere q eit va pr et fi
lius spirat spirat spu scm q
filiu 3 ¶ p' diligere e here quez
volutate s3 pr et filius hr no
hnt spu sco qualit go hr erit
va diligut se adinvice spu
sco ¶ Ad m vo se' diligut se i
nvice spu sco go spirat se spm
sco spirare .n. dicit rnm ad spm
scm ut pcedete apre et filio
diligere aut dicit rnm ad ipm ut
e nexus et amor / et ita hic ea-
de vocis designe' no tn eo-
de mo et e deceptio q si actus
i his amb3 / Si no quer que
st verba q rapiut derivacoz
his ablati dr q illa que pti-
net ad vnitate sicut h' iungu'
copulati' diligut volut sed
dilectione diligut volut bote
qi copulat' copula / iungu'
nexu aut vinclo / ex his p3

solo adquesita que .n. dicit p
et filiu diligere se spu sco eb
perni hnt sic .i. diligut se di
lectione que e spc scs sicut .n.
dictu e iste locucones pr et fi
lius diligut se spu sco fil p
spm scm ppe loquedo sic sut
nc absolute concedi debent in
exponede sut ut dcm e in
hm9 vbs argumentis pr et fili9
diligut se amore qui e spc scs
q diligut se spu sco e pam
si actus p' amor vno mo dicit
bonu alio mo de pretate am
.n. sput e absolute volutas
bom dicit eem et e eenle p
ut aut volutas pcedens d3 p
pprietate et e ppe spc scs contr
his argumentis pr et filius d
ligut se dilectione que e spc
scs s3 diligere i dis idee q co
q sut dilectione que e spc s
vno mo e invitacio pdicat s
si dilectio i prima dicit dilectio
ne eenle i ultia notionale
s3 si i utroq eenle vel e q d
et concedem eo aut d3 pr et fi
lius diligut se dilectione q
e spc scs q d dico dilectione
pot dici eem nec pprietate ut
dcm e

Q ¶ Tm quer de appacione v
borz apli ex ipo et p ip
et in ipo ¶ Ad q sic aug' i li
de t. ex ipo dicit ppe prem
p ipm dicit ppe filiu i ipo
ppe spm scm q hec nb q non
ait ex ipis p ipos et i ipis
nc ait ipis gloria s3 ipi i si
nuavit hnt trinitate com
dni ee ¶ qt eade e oio talir

tu personarum vel causatiue sic ergo ex parte in dicit consistencias talitatis conuenit eque tribus personis. ¶ Item ad idem ambrosius i li de spiritu sancto. sicut tal ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia omnium et super dixi ut dixit per ipsum et omnia negamus in ipso et omnia eandem vim habent omnia que sunt in ipso et in ipso et per ipsum et vim expressius atque silo dico non con- tum autem expressius licet quod exerca- re inutiliaria septuaginta dicit omnia et in ipso et per ipsum et ex ipso et in ipso ¶ Sed non conueniunt secundum appro- priacionem significacionem eque conueni- unt tribus sicut dicit ambrosius vel sicut appropriatur hac racione quia ex est nota primi principii patris cum est primum prin- cipium sine principio et ideo ex no- tat patrem ut apostolus est principium per vero est nota principii quo fit oper- acio ut instrumentum agentis ut ar- tifex operatur per securim vel per dola- bram vel est nota principii quo est operacio tamquam medium inter agen- tem et actionem ut artifex operatur per artem vel per sapientiam et sic no- tat filium tamquam principium de prin- cipio per quod omnia facta sunt. In vero notat concomitanciam consequenciam vero dicit bo- nitatis que attribuitur spiritui sancto et sic notat spiritum sanctum vnde sensus est ex ipso patre data sunt omnia per summam sapientiam sive per filium in summa bonitate seu spiritu sancto et nota quod xij modis impropriis est distinctio personarum / signe / simp pone / consigne / non loquendi quo tacione inno verborum et ordine signo / ut pater et filius et spiritus sanctus / supposicione ut deus generat deum consigne pluraliter ut heloym et dicens persone / connotacione ut in his verbis mitte mitti dare da- ri non loquendi ut verbo dividit nio verborum ut sus sus sus or- dine verborum ut benedicat nos deus deus noster

Expedito per dei graciam de nominibus essencialibus et personalibus consequens est querere de nominibus notionalibus ¶ Et primo est de notione in generali ¶ Secundo in speciali ¶ In generali autem querenda sunt ista ¶ Primo an sit ponere notiones in diuinis personis ¶ Secundo an sit ponere notiones proprietates et relaciones / et quid sit secundum racionem intelligendi ¶ Tercio de numero notionum ¶ Quarto si idem est omnibus notionibus proprietatibus et relationibus ¶ Quinto de comparacione proprietatum et notionum ad personas et essenciam ¶ De ponere notionum queruntur ¶ Primo an sit ponere notiones ¶ Secundo an sit licitum contraria ponere de notionibus

Ad primum sic proceditur de diuinorum non audendum est dicere aliquid de super excellenti deitate preter quod in diuinis scripturis inuenitur expressum sed in scripturis non inuenitur expressum de notionibus ergo nullo modo est dicere notiones in diuinis ¶ Item in diuinis non differunt quod est et quo est deus et deitas et hoc propter simplicitatem diuine essencie ergo in diuinis non differt quo est et quo est propter simplicitatem diuine persone ergo non pater et paternitas sicut ergo ad essenciam conuenit ad modum dicendi essencialem deus et deitas sic ad personam et ad modum dicendi personalem conuenit pater et paternitas

go no oit dice primitate in a
rone ddi qui prem go inephil
oit dice in dis noconalit' ut
s. dulsus modus arone ddi
psonalit' ¶ Ite sicut deus se
ipo e ita se ipo distiguit
filr cu pr se ipo sit se ipo
distiguit a filio go cu primi
tate distiguat no differt pr
mitas a pr a rone intellectic ¶
Ite pma simplicia se ipis dif-
ferunt s pr et filius sut pma
simplicia go se ipis differunt
go m ez pone q differant noco
mbz nl pprietatibz ¶ Ite a dis s
aug de t. et boecii no sut n
duo pdicamenta s subam et pr
lacom ut cu dz deus bonus dz
s subam / cu no dz pr et filius
s a relacom go m eit pone tcu
s nocom nl pprietate ¶ Ite aug
dt pprium z pri gnare / et pprm
filio gnari / et pprium spm sco
e pcede / go alia e pprietas q
pr gnat et alia qua filius
gnat ¶ Ite a pparacone inp
sonis pprietas a eem unitas q
go aliqua e pprietas in psonis
n vr magis gcededu q una
qm q plos go plres sut ibi
pprietates ¶ Ite go gsitem no
bu nom s et nom pprietates
a psonas go sut ibi pprietates
¶ Ite go da dt ydiomata s
caracteristica .i. ypostaseos et
no ne .i. pprietates que sut de
tiatiue psonas et no ne go
alique pprietates sut qbz
determinant psone ¶ Ite y-
postaseos pfectae et pprietam
pprietate .i. pprium existencie
modu possedet si no sunt

nocones ¶ Ite cu dz pr gnat
filiu sic verbu gnat no sig
tat pure insi prem ¶ Ite
pusus sigat q sic q dico
pr eode mo se q cu dico
pr spirat spm scm sic verbu
spirat nie sigat prem go
ista duo verba gnat / spirat
ide sigarat go iste due ppoes
pusus ide sigant pr gnat
filiu pr spirat spm scm ¶
Ite que qr dt aug q pr et
filius sut unu pricipiu spc
sa ez .i. q ipe s dicat pp una
nocom qmom pr et filio ez g
q una sit nois qus que non
sit primitas et ita ea supposita
non suppo primitas s suppoi
ta primitate suppo pr et eg
go supposita illa qi nocone n
suppo pr erunt g distincte
nocones ¶ Ite pr gnat filiu
go pr aliquo mo se ht ad
filiu et ep locus adissione q
relatuor ee et ad a quoda
mo se hre filr pr spirat spm
scm eode mo pr se hz ad fili
u quo ad spm scm / nl alio
mo / Si dicat q eode mo pr s
s. s adfiliu se ht ut pr go
ad spm s. se ht ut pr si dicat
q alio mo s ille alius mo
d9 no ez ni noco aliqua go
dulse nocones sive relones
sut in pre r filii et spc sa ¶
pu9 notandu q pdas rom
bus inductus ppositiuus dixt
nullas ee nocones et i mo
loquedi vii gcedit de primita
te q de pre et defiliacone
q defilio / et pbabilitas h9
opinionis apparet / q sicut de9
ai sit oi mo simplex / se ipo

cognoscat se ipo creat ita pr
se ipo distiguit se ipo refert
ad filium / et ideo cu d[icitu]r p[at]rnitas
est in p[at]re vel p[at]r p[at]rnitate distig
uit a filio / modi loquendi sunt et
sensus p[at]rnitas est in p[at]re i[d est] p[at]r
est p[at]r sicut cu dico rogo dilec
tionem tua i[d est] te dilectum et simlibz
sile ¶ Ad obiecta vero respondz p[er] ordine
p[ri]mo ad p[ri]m[u]m dicens q[uod] auct[orita]s aug[ustini]
est intelligenda p[ro]p[ri]u est p[at]ri generare i[d est]
solus p[at]r generat et sic in alijs
vn hyl[arius] p[ro]p[ri]u est p[at]ri q[uod] sp[irit]us est
p[at]r p[ro]p[ri]u est filio q[uo]d fil[iu]s est filius
p[ro]p[ri]u est sp[irit]u s[an]cto q[uod] sp[iritu]s est sp[iritu]s s[an]c[tu]s
ergo ad a[rgumentum] est p[ro]p[ri]etas et sic auct[orita]s ex
ponatur ut p[re]missa solus p[at]r
est p[at]r et s[imilite]r ¶ S[ecund]a auctoritas est
exponenda / in p[er]sonis p[ro]p[ri]etas i[d est]
e[ss]en[ti]a unitas / et in maiestate
adoretur equalitas i[d est] p[er]sone
que sunt distincte et s[unt] vnum i[n] e[ss]en[ti]a
et equales in maiestate ado-
rantur ¶ Ad a[rgumentum] d[icendu]m q[uod] illa auct[orita]s
jero[nimi] est contra eos qui dicunt q[uod] p[ro]p[ri]e-
tates non sunt p[er]sone / et contra alios
qui ponunt nocciones s[ed] si ui[m] dili-
genter attendatur apparebit q[uod] n[on]
dixit q[uod]sitem p[ro]p[ri]etates p[er]sonas
s[ed] nomina et p[ro]p[ri]etates no[mi]nis dicere
solet cuius sig[nificati]o est ergo sensus
q[uod]sitem non tu no[min]a s[ed] et p[ro]p[ri]e-
tates nominum i[d est] p[er]sonas i[d est] significes
q[uod] cu sit nomina significes expo-
nit cu addit i[d est] p[er]sonas sic ergo
p[er]sone sunt significata istorum
nominum p[at]r filius sp[iritu]s s[an]c[tu]s ¶
Ad auct[orita]te damas[ceni] cu dicit ydi-
omata sunt caracteristica et c[etera] d[icendu]m
q[uod] h[oc] est dictu q[uod] p[er]sone ad inuice
distiguntur s[ed] non na[tur]a ab aliqua
ca[us]a et i[d est] h[oc] intelligimus differentiam q[uod]
p[at]r est p[at]r filius est filius sp[iritu]s
s[an]c[tu]s ab utroq[ue] p[ro]cedit ¶ Ad a[rgumentum]

d[icendu]m q[uod] exponi d[ebe]t cu dicit q[uod] q[ue]libz
p[er]sona p[ro]p[ri]u existencie modu
possidet i[d est] quelibet p[er]sona est vna
sub[stanti]a q[uod] non est alia et si obi[ci]tur sic
nulla p[ro]p[ri]etate p[at]r distiguitur a
filio nec filius a p[at]re et p[at]r idem
est filio in e[ss]en[ti]a ergo p[at]r est filius
d[icendu]m q[uod] non s[equitu]r q[uia] se ipis differunt
ypostases et non p[ro]p[ri]etatibz ali-
q[uibus] q[uo]d ro[tunde] concedit i[d est] infinitum i[n]
p[ro]p[ri]etatibz vn[de] se ipis differunt
ipe p[er]sone ¶ Ad a[rgumentum] q[uod] obi[ci]tur q[uod] p[at]r
eodem mo[do] se h[abe]t ad filium et ad sp[iritu]m
s[an]c[tu]m s[ed] ad filium se h[abe]t ut p[at]r et c[etera]
d[icendu]m q[uod] l[ice]t g[enerati]o in se est eodem mo[do]
se h[abe]at ad filium et ad sp[iritu]m s[an]c[tu]m
s[cilicet] p[er] sua simplicitate tu[n] diu[er]so
mo[do] se h[abe]t ad illos q[ui]bu[s] q[uia] ad
plures effectus instancia de igu[e]
tu[n] in se est se h[abe]t ad omnes homines
eodem mo[do] si au[tem] p[ro]ponat gn[er]a-
lit[er] sic p[ro]cessus eodem mo[do] se h[abe]t
p[at]r ad filium et sp[iritu]m s[an]c[tu]m nega-
da est h[ec] sicut h[ec] dei p[ro]cessus eodem
mo[do] se h[abe]t ad bonos homines et
ad malos ¶ Ad aliud d[icendu]m q[uod] ista
duo verba generat / spirat q[ua]ntu[m]
ad dominum p[at]rem idem significant s[ed]
connotant diu[er]sa e[ss]e modo significandi
sicut ista duo no[min]a creator dominus
d[ict]a de deo idem significant q[ua]ntu[m]
ad dominum tu[n] connotant diu[er]sa ex
mo[do] significandi ¶ Ad ultimum d[icendu]m
q[uod] h[oc] est v[er]a p[at]r et filius sunt vnu[m]
principium sp[irit]us s[ancti] eodem mo[do] loqu-
di quo sp[iritu]s s[an]c[tu]s d[icitu]r multiplex p[ro]p[ter]
diu[er]sos effectus eodem mo[do] q[uia] p[ro]p[ter]
vnum effectum q[ui] h[abe]t p[at]r et filius
qui est sp[iritu]s s[an]c[tu]s dicu[n]tur vnu[m] prin-
cipium eodem mo[do] p[ro]cessus p[ro]cedit
ab eis sp[iritu]s s[an]c[tu]s p[er] modu[m] benig-
nitatis ¶ S[ed] q[uonia]m magistrorum
opiniones ponunt nocciones in-

dis psonis n° vane s3 vere tu
n intelligat' dim ee vere q
3 eēn intelbz hitibz illa in ppa
ltitudine que e orgīe ut i pre
cenaa e nd ab alio i filio
eade eēn s3 p gnāone apre
in spū sco p pcessione nbut
tres rones intellucie et ddi q
hc erunt vna qua sigtabit' eēn
qs alia qua sigtabi' ypostasi
sine psona hns eēn sub ppete
sine ltitudine i gitabili alia
qua sigtabi' ipa ppetas ltitu
dis tplex n qo cta hc nasa' q
quis quid ut grentes de alia
psona quid 3 rndebi' nom sig-
tans eēn ut deus/ queretes
quis 3 rndebi' nom sigtans
ypostasi ut prem nl psona
queretes quo se ht h psona
rndebi' pprietas nl rlo ut
genitas nl genitus quis a-
liqui dicat qom denotone/ qz
quo nod qo q ltitudo nl ppe-
tas quo e noto aliqu sigtat'
in adiacentia ut nōialit' ad
iectiue nl verbalit' nl pticipi
alit' ut cu d3 i nasabil gene
rae genāas aliqn i subsista
cia ut substantiue pr nitas fili-
acio i nasabilitas/ natiuitas
p que nōia sit sermo de ltitudi-
bz et pprietatibz/ hinc 3 q qo d
notone pot poni differt' na
cu que' noao i subsistencia rnd'
q. et q 3 noto quis rnde'
pr nitas cu nd que' in adia
cencia et h cu que' ut noto/
rnde' ut quo se ht pr ad
filim rndet' ut gnans ¶
Ad pm qo obm dicit q bea-
tus dyo9 dicat no aude dice
n. asserere sine affirmae ea
que poni' amagris de noto

nibz no dir passione s3 pos-
trinacom fidele inpta sesu
fidei ortodoxe et tradicones
scor/ nom. n. pretatis po' s3 scot
vn damq nd differunt ab inuice
ypostases s3 subam sed s3 carac-
tlistica ydiomata i deltatas ppe-
etates/ nom vo nlonis ab aug
v. de t'. rlatiue dir genitor ge
nitus verbu et ymago/ nom
vo notonis po' ab aug vi li. de
t'. sicut filius ad prem sit ge
nitus ad genitore rfer' et
sic pr et filiu sic genitor ad
genitu ideo q alia e noao
qua intellr genitor alia qua
genitus ¶ Ad s3 dd' q quis s
ro no differut quo e et q est
in dis et quo 3 et quis e tn s
rom intelluie expte quis est
n. psone po' existeao pprius
modq quo ipa psona e/ sicut
pr prnitate nl gnāone pr-
q/ et anaktate ita inre est q
quolz psona sicut dt damq p-
priu cpistenaie modu possi-
det et cu sit sigtae illu mo-
du ppm nd sigtabi' ut eēn
que qs 3 nc ut psona ang
ipe modq 3 sigtabi' q ut lti-
tudo nl pprietas q sit intellr
ut e elt q tplex ro ddi s
differete intellnae rom ro ddi
eēnlit' pplie/ notonalit' non
tn pprius modq poni' expte q
est a sube qui s modq sit eēn
quo suba sit ut deus deitate
et ideo quis expte q 3 et quo
est nd sit hi9 dria e tn expte
quis e et quo e ¶ Ad tcm ddi
q quis pr se ipo disignat'
tn distiguit' pprietate/ ppe-
tas n. no ponit i nuin cu

306

psona uno ppetas p° e ipa
psona ut pritas pr / et tn a
liquid attribui^r uni q no alt'i
sicut quidam ponunt q unitas
que e principium uni ppetate sue
simplicitatis differt ab alia vni
tate et tn se ipa differt et ppe
tas simplicitatis ipa unitas
g. Ad quartum iam pz quo q
differre se ipo no excludit diffe
re ppitudine sua i simplicitatibz
ut punctus medius circuli q
e centrum differt a quolz puncto
excentrico et se ipo et ppetate
suo ppitudis que e q ab ipo duc
te linee ad circumferentiam sunt eq
les / nihilo magis i diuinis psonis
differre se ipo in psona no ex
cludet differre ppetate sue ppi
tudis Ad ultimum dicendum q in diuis
sentia dicam dici sicut suba
et relatio si uero dicam sum
suba psone ppetas sue notio
suba cz indistincta et absoluta
psona distincta relata notio et
ppetas distinguens et referens
e q i notione ques essentie signa
ta suba no relatio In nomine no
tionis signata relatio et no sb
stantia i nomine psone significatio
sube et relationis psona in cz
ypostasis ppetate distincta que
quidem ppetas e relata Notand
go q relatio tribz modis signa^r
significat^r n relatio psonalit p
nomina sintha concreta ut pr fili
us cum accipi^r substantiue sig°
et qn eccialit p noia abstrac
ta pritas filiatio sig^r tertio
relatiue p noia adiectiua ge
nans / genitus nl pr et filius
cum accipiun^r adiectiue

Quoniam q^r an sit licitum ponere c
ria de notionibz / Ita quidam
sunt oppositum dicunt q no sunt no
tiones nisi i modo loquendi q
dam no ponunt ppetates sue
notiones q^a infinitas ut por
retanus / dicentes q notio no e
psona ut pritas n cz pr di
cunt n q quedam ppetates su
munt^r s eam ut equalitas ete
rnitas similitudo / quedam s ypoosta
sim ut pritas filiatio sp^i et
dicunt q aliquid e ppetas a^d dis
tincto / Ita alit accipi^r ablatiue
pritate cum dico pr pritas
te e pr et alit cum dico pr pr
nitate distinguit^r a filio quando dico
pr pritate e pr sic e formalis
pritas facit prem ee prem
cum autem dico pr distinguit^r a fi
lio sic e formalis pr e causa distinc
tionis ut si dicam sortes est
albedine silis plat' e formalis al
bedo e ca similitudinis quidam no
ponunt tm tres / pritatem / fi
liationem / pcessionem / quidam qinqz
ut qs po modernorum dicunt q
pritas cz pr / et notio cz pso
na cum supposita notione non
supponi^r psona / Magistri autem
uero dicunt ·v· ee ppetates due
sunt i pre s. pritas et innas
cibilitas coia e i filio s. fili
atio coia i spu sco s. pcessio
coia i duobz s. pre et filio q
dr spiratio qa pr et filius co
munit spirant spm scm tres
istarum sunt psonales s. pri
tas filiatio pcessio due sunt
tm psonarum distinctiue s no p
sonales dr et psonalis ppe
tas q sicut sicut psona ee
psona et dr ppetas psone

que distinguit unam personam ab
alia cum omnes personalitates perfe-
ctas esse persone sed non constitutive. Obs-
go sic: modo contra opinionem que
fuit Golebti [?] Porretani [?] sequitur
quod primitas sit creata quia ad pri-
mitas sit aliquid bonum sequitur
quod sit deus vel a deo / sed non
est deus sicut quod dicit ergo est a deo
ergo est ab eterno creata vel de novo
si dicatur quod ab eterno creata ergo
est deus ut patet per dictas [?] / Relinquitur
ergo quod sit ex novo ergo creatura et
ita contra opinionem sequitur quod pri-
mitas sit creata / et ita si prima
opinio est vera / ultima asserit de
creatura quod sit deus / et si ultima
est vera prima asserit de deo quod
non deus quod est creatura et utraque
est hereticam ergo altera opinio est
heretica quia oportet quod altera sit vera cum
sint contradictorie / Item probatur quod isti
vel illi peccant mortaliter quia
dicit beatus Augustinus quod nichil fructu-
osius invenitur quam in trinita-
te / et nusquam periculosius erratur
sed vel isti vel illi errant in
trinitate ergo periculosissime errant
ergo mortaliter peccant / sed hoc vi-
detur contra beatum Ambrosium qui dicit quod
magistri qui dicunt falsum de deo
sed non pertinaciter fervent [?] secundum [?] /
legem [illegible] / fervent [?] / scripturalem / sed hic
non peccare mortaliter ergo non
peccant mortaliter. Item si dicatur
quod non licet contraria asserere de no-
vitatibus licet non tamen opinari / contra
queritur quare non liceat magistris
aliquid asserere de novitatibus nec vir-
co alia ratione nisi quia hoc est contra fidem
F Sed sic et non licet magistris aliquid
opinari contrarie de novitatibus quia non
licet dubitare contra fidem ergo nec

opinari. Item si prima opinio est ve-
ra probatur quod falsa est contra fidem quia probatum est
quod opinionem quod primitas est creata et
ultima opinio ponit primitatem esse
deum ergo ponit creaturam esse deum / et
hoc est contra fidem ergo si prima opinio
est vera non sed salvam [?] sustinere / quod
si prima est vera falsa est contra fidem / Item
ultima opinio est vera quae dicit pri-
mitas et pater sit idem sed prima
dicit primitatem non esse patrem ergo
dicit patrem non esse patrem et hoc
est contra fidem sic ergo sequitur quod isti
vel illi dicunt contra fidem. Ad ista
respondent quod nulla istarum opinio-
num sit heretica cum non a sacra
scriptura non habeamus determinatum de
novitatibus ideo licet magistris o-
pinari sed non licet omnibus asserere
si non quis asserat aliquid de eo
quod non sit determinatum in sacra scrip-
tura vel quod non sequatur directe
ex fide mortaliter peccat quia se
constituit supra deum iudicem. non est
supra id de quo habet iudicare / quia
ergo sua auctoritate asserit aliquid
de deo ponit se supra deum quia
iudicat de deo et ita peccat
mortaliter / hoc est superbia intellectus
quam prohibet apostolus / Ro. xii. non
plus sapere quam oportet sapere / sed sapere
ad sobrietatem. Magistri autem the-
ologie nichil asserunt sed tantum o-
pinantur inquirentes de talibus
ad defensionem fidei contra hereticos
et ideo quia nichil asserunt non
peccant licet forte aliquas conce-
dant [?] animus eorum magis ad
unam partem quam ad aliam que
est opinari. Ad secundum dicendum quod licet
opinio non est error / nam er-
ror ponit pertinaciam sine cum

flm asserit esse vim vel vim flu
dicit ergo quod vna si magister ad
herit sua opinione sibi ipsi gli
ciando de ingenio suo, ergo
quod ipse peccat / sed si ita leviter
gliciet quod paratus sit ad corre
ctionem venialiter peccat et
sicut dicit beatus ambrosius / quod ferrum
fenum / lignum / ferrum stipula / sed si
ita vehementer gliciet quod paratus
sit sic peccat mortaliter / vel
si asserit in detalibus mortali
ter peccat et ideo dicit beatus augustinus
quod nusquam periculosius erratur
error in in aliis non est parum
vel non est tamen peccatum ‖ Ad 4
dicendum quod non licet magistris asse
rere contrarie de notionibus in quantum hec
sit contra fidem sed quod non est declara
tum in sacra scriptura nec est aliquis
aliquid asserere de deo sua
auctoritate et ita solvitur obiectio
perinterimptionem ‖ Ad 5 dicendum quod
quamvis prima opinio sit vera non
tamen secunda est contra fidem quia prima opinio
non diceret quod paternitas esset da
tum nec diceret quod esset deus tamen
diceret quod esset idem quod deus et
alia ratio augustinus omne bonum aut
est deus aut est a deo tenet in
deo et talibus tamen ‖ Ad ultimum
dicendum quod paternitatem non esse paternitatem et
paternitate non esse paternitatem non
est idem licet equipolleant et
duorum equipollentium unum potest
esse contra fidem reliquum non / non est
enim declaratum in sacra scriptura quod
paternitas sit pater sed declaratur
quod pater est pater nec declaratur tamen
supposita paternitate supponatur
pater / et propter hoc unum illorum est
contra fidem reliquum non / et propter aliquod
unum et idem alio modo significatum est
contra fidem reliquum non et alio modo
significatum non est contra fidem sicut dicitur
osee ii vocabis me vir meus
et non vocabis me vltra baalim
et tamen idem est baali quod vir meus
et sic patet ad obiecta
Circa questionem quid sint notio
nes / proprietates / et relationes
in divinis et ad hoc dicit apostolus romanos i invisi
bilia dei per ea que facta sunt in
tellecta conspiciuntur ergo que sunt data po
test dicere nota datoris nota
ergo dei ponetur in creatura ‖ Item
dicit augustinus quod notio proprie creata
tis est mentis humane in ipsa sed
que in ipsa mentis est datum ergo
etc. ‖ Item boecius notio est insita
et creata perfecta omnis est qua for
me cognitio etc. ergo certa dicitur
sit forma philosophi ii cum in forma
dei esset etc. ergo notio est essentie
‖ Item notio est intellectus quidam
et simplex mentis conceptio que
ad res pertinet differentes
sed proprietas personalis non pertinet
ad res differentes ergo non est
notio ‖ Item societas in societate
create non est paternitas sed soci
etas est proprietas / paternitas re
latio ergo non est idem proprietas
et relatio ergo in divinis relatio non
est proprietas etc. ergo paternitas
sit relatio non est proprietas
‖ Item proprietas est quo res
distinguuntur et convenit vni soli
sed communis spiratio que est relatio
non convenit uni soli immo plu
ribus ergo relatio non est proprietas
‖ Item innascibilitas convenit
vni soli scilicet patri ergo est proprietas

sed tamen per incommunicabilitatem non refertur pater ad aliquid ergo non est relatio non sunt igitur in divinis idem proprietas relatio et notio. Quid ergo in divinis dicitur notio proprietas et relatio.

Dicendum quod secundum intellectum communem sumendo est quod proprietas dicitur quod uni soli convenit sicut ab illo distinguens ut socratitas soli socrati et et per hanc a platone distinguit. relatio non est sicut ad ipsum referens ut paternitas est referens forte ad platonem. notio non dicitur rem nota faciens. Et sic dicitur multiplex ratio notionis sicut illud quo res fit nota. quo autem res fit nota dicitur multis modis. uno modo ex parte cognoscibilis forme vel dispositionis rei qua noscibilis est. alio modo ex parte cognoscentis species rei apud eum a qua ipse cognoscit. alio modo ex parte medii ex quibus res noscitur ut per effectum maxime causa occulta. ergo modis dicitur notio rei. sed sic notio dei dicitur uno modo creatura et conditio eius effectus per eam sicut medio [illegible] cognoscitur. Rom. i. per ipsa apparentia mundi creatione et invisibilia dei Apostolus. alio modo dicitur species veritatis menti rationali impressa qua sicut similitudine et specie cognoscitur. Et istis duobus modis notio dicitur quod datum vel creatum. Tertio dicitur ipsa dispositio forme qua deus est et vera trinitas qua cognoscibilis est et sic notio increata et dicitur duobus modis. uno modo dicitur dispositio forme qua cognoscitur in trinitate et in hac distinctione et sic modo notio est ipsa essentia in quantum noscibilis

est. alio modo dicitur dispositio qua noscitur in personarum trinitate sive in distinctione et sic modo accipitur in parte in confessione notionis secundum hoc. ergo secundum intellectum propriam in divinis proprietas est quo est distinctio persone a persona. relatio non in trinitate est habitudo personarum invicem sed increatus est relatio personarum et invicem sed increatus est relatio personarum ad invicem ut Jo. xiiii. ego in patre et pater in me. et pater in filio et filius in patre. notio non persone est forma et proprietas distinctionis et relationis et per quod distinguitur persona a persona vel per quod refertur persona ad personam.

Ad secundum dicendum est quod dicitur proprietas quod uni soli convenit ut generare convenit soli patri. proprietas est ut sicut ab alio distinguens relatio sicut ad illum referens ut socratitas distinguit socratem a platone. et paternitas est referens patrem ad platonem filium eius. notio est ut sicut distinctum ab illo notum faciens forma et propria distinctio trinitatis est in his tribus relatio proprietas notio. quia sicut communis facit esse et proprietas facit differre et relatio referri et notio facit in relatione distinctum cognosci.

Ad iiij dicendum forma patet per [illegible] per distinctionem predictam notionis.

Ad quintum quod obicitur quod socratitas in socrate non est paternitas [illegible] in trinitate increata et increatis quia relatio et proprietas sunt in deo in quo est summa simplicitas. sed illud unum in persona [illegible] duplex officium scilicet distinguendi et paternitas officium referendi

308

vn fortes pns z sua ppetate
distinctus qua sit sua relaco
ne relatus s3 in trinitate n fit
s3 q pr pns fit distictus qui
pr ad filium relatus vn tri-
nitate forte i de z ee distictu
t ee prem s3 rem s3 no fit
z indatia / vn relacio i tri-
tate no est accus sube sicut
accidit ee indatiuus / ad sc-
dm dd' q ppetas d3 qt. quo
i separabilit' distigwit' psona
vl psone a psona vl psonis
et h' mo qe spiracio e ppetas
alio mo scte vt dicat' ppe-
tas quo distingwit' i psona a
psona et vni soli gueniat / ad
septim dd' q relo sitr d3 duob3
modis qt q designat hitu-
dine relatiua affirmatie l
negatie et sic mo i nasabi-
litas e relacio q signat p-
nacom i nasabilitatis s3 q dt
aut eo de t' qd' i eode ge
relacois s3 affirmacom d3 r-
laco vt d3 genitus / s3 nega-
com vt d3 i genitus ppe q
signat hitudine relatiua aff'-
matie et pss p3 solucio

Quelt' postea de nuo no-
cionu ppetatu et relaco-
nu / dnr n ee v. nocones pr-
n z psona no ab alio et a qo
alius pgnacom et quo alius
pspiracom insic q d3 psona
no ab alio intellr noco inas-
abilitatis vt d3 a quo alius
pgnaom intellr nocio primi-
tatis vt d3 a quo alius pspi-
racom intellr qe nocio sz spi-
racio / iste filius e psona
ab alio pgniom et a quo ali-
us pspirom / vt d3 ab alio
pgnidom / no' nocio filiacois
vt d3 a quo alius pspiracom
intellr nocio alia / iste spt s.
e psona ab alio pspiracom
i quo intellr / intellr nocio pces-
sionis / quelz g° st' nocones tc
pns / i nasabilitas / primitas
spiraco / que due sut ppe et
vna qe pri et filio sitr due
sut filii vna ppria sz filiaco
alia qe pri et filio s. spira-
co qe et vna ppria spiri sco
/ iiij°r aut sut relacones q
i nasabilitas no dicit relom
n p pnacom / primitas nb et
filiaco et qe spiraco et pces-
sio relacones sut / quatuor et
sut ppetates s. i nasabilitas
primitas / filiacio / pcessio / qe
n spiracio no gt vni soli io
n d3 ppetas / sic g° v. sut
nocones iiij°r relacones tm et
iiij°r ppetates tm et h' e qe
opio de nuo nocomi ppetatu
et relacomi / qt h' obl multiplr
q° q tm st' tres nocones et
sitr tres relacones tres et
ppetates / ad qd' sit oms p-
sona e aliqua trm psona
lm pprietatu s3 ois nocio qe
e psona et sitr ois relacio
g° oe nocio e aliqua trm p-
sonalitas ppetatu g° primitas
vl filiacio vl pcessio et sitr
ois relacio / pmo vt i dcs sit
triplex modq p dicandi / quid / qs /
et que / qd' signat ecca / quis
psona / que nocom / s3 h' p3 q
i pdcta qcne e comutacio p-
dicamti in n sublt ndie p
pot sumi nocio sicut sub
medio que signat qui vt p
signat que s3 debet sumi pr-

nl filius nl spc scus quod vnu
q3 sigtat que / Et3 itm ob3
adide na dr dag qd si oia sut
ide tres ypostases pt gnom
ingnom et pcessione si primi
tas no e aliqua ptas nc qis
spiracio go n sut notones go
sut tm tres notones / Ptea
si oia sut vnu vbi no obuiat pa no
diat gnom nl ingnom nl
pcessione go sut vnu a psso
na go vna psona / Pmo dag
millis vbz intllit plez noto
nes pz i gnus diat i nasci
bilitate / gnus au actiue dca
primitate passiue dca / filiacom
filr in pcessione intllr rspcu
ad pnapm et ita ad spironi ve
n qd procedit ab aliquo pce
dit / Ad ad ddv q pa e que ro
ne vn no pgm3 si gut mio
ne sig note psona qd ptr sp q
nemiant in vna psona singu
lar si queniut tm i re vna
eenae lo3 go dag de illis que
diaw3 ealit ut po / sapia / bo
nitas

Scdo que3 demus rlonu
vrn qd plees sint rlones
vna rlones multiplica3 si si
tudines qotmos si tu cetos
adinuice sep sut situdines /
tuc go psonas sep erut vdes
Pmo hr sequere3 si vnaqz
psona rlone ppa sue situdi
ne ad alias rfez / si pr no
rfez3 rlone ppria ad spm s
filr nc filius si hij duo rfut3
ad spm scu tu / vna ge rla
cone / et ideo n sut nisi iiij oz
rlacones due quibz rfut3 pr
et filius ad spm scu et eg

due quibz pr et filius ad spm
scu rfern3 / na rfnt3 pr
et filius ad spm scu vna rla
cone n duabz ad designadu
maximam ccordia ptas duaz
psonaz sicut in tres psone e
ade rlacone rfern3 ad ea q
sut ab ipis s ad creaturas licet
loqui i ppie qz ppe dio psone
sive deus no rfnt3 / ad crea
tam si rfri sigtat3 eo qd crea
tura rfez3 et dependet ab ipis
et illa rlo qua sigtat3 rfri e
vna ad designadu vnitate p
sonaz tu filr et multo mag
pr et filius ad illu qui est
ab ipis vna rlone debent r
fri / et pp hc dt aug3 i v de t
q pater et filius sut vnu pn
cipm creature sicut dicens pa
tendu e prem et filiu eo
vnu pncipm spc sci no duo
pncipia si sicut pr et filius
vnus deus et ad batas rlaco
ne vnus cator sic rlacio ad
spm scu vnu pncipm / ad crea
tam no pr et filius et sps s
vnu pncipm sicut vnus cra
tor et vnus deus

Tercio que3 de nud pplud
ppetatu vnr in te nro
eo equales psonis quaz pt
ppetates no go erut n tes
Pmo vr3 qd quattuor sint p
petates psonales i na ingnio
sine i nascibilitas e ppetas
sicut dicit dag / nec est alia
pdand go n sut tm tres
Pmo distinguim3 ppetas p
a ppetatibz psonalibz / que3 q
re i nascibilitas no po3 pp
etas psonalis / Pmo ad hc
ob3 multa auctte dama

p̄ si in oībȝ sunt eedem pr̄ et fi
lius et sps̄ sctus p̄t ingenitam
gnom et pcessione ergo filius et
sps̄ distinguntur / sed distinguntur p
p̄nitate filiacom et cōm spira-
com ergo omnes nocones et pprie-
tates subaliqua pdictas conti-
nent ergo tm erunt tres / Si-
mul dicat q̄ i pcessione intelli-
gis spiraco cōm cum dr̄ q̄ i oī-
bus sunt eedem / q̄ non excludunt
iste q̄ intelliguntur in illis q̄
p ingnom et nascibilitas / p gnio-
ne p̄nitas p pcessione et
spiracio / Cōs si in oībȝ sunt eedem
et contingit gnem spiracōm pre
et istas intelligere et non / si opt
intelligere p̄t istas ergo in illa p̄t-
erim si non e intellre p̄t istas
ergo qūs spiraco non e quis alid-
ius / Cum tres sunt psone et
sunt pprietates quibȝ sunt psone
s. p̄nitate et filiacom et pcess-
sione si ergo in hiis tribȝ ee sunt
psone relinquitur q̄ magis e distin-
cto p p̄nitate et filiacom et
pcessione quam p filias et nascibi-
litate / gnom / et pcessione / er-
go n dicat q̄ i oībȝ sunt eedem
p̄t p̄nitate filiacom et pcess-
sione / Cōm sicut sup dcm est
quinque sunt nocones iiijor relaco-
nes / tres psonales pprietates
pprietas n psonalis est que com-
muni pr̄ gneit et eam ab oībȝ alia
distinguit cōquorum q̄ psonales
pprietates sunt tres / et psone sunt
equales sed nnnm sicut dic cō-
stitutio omnes spebȝ cum psona-
les pprietates sunt tres tm
relacones iiijor cum n sit eadem re-
laco pris ad filium / alia filii
ad prem / Cōtra tu sit relaco

qūs pris et filii ad spm s. et cōsquenter
sit alia sps sci ad prem et filium
ideo i cōmuni sunt iiijor relaco-
nes tm sed quelȝ istas nocio-
num relacio q̄ p̄t istas iiijor
e relacio nocom cōtracom / Non
cōsuetudo pris ad filium gneit tm
pr sed et gneit ei cōgnacio et
relacoīs ad alterum pncipm alit-
er i ee impsonis abire i infi-
nitum ideo e quinta nocio que
pr dr p spiracom ordie ad
pncipm que dr i nascibilitas
p̄t ergo nūs nocom sit p indis
psonis et ordo sic nom cōgnes /
pma autem dio entis est omne qd
aut e ens ab alio aut non
ab alio / et hec est pma ro distin-
guendi entium ab ente / sit indis
e sic ro distinccōis psonarum
pte ee ab alio aut e p gne-
racom aut p spiracom ita
ergo sunt pprietates q̄ ex hoc q̄
e ee non ab alio e pprietas i
nascibilitatis / et ex hoc qd e ee ab
aliquo p gnom e filiacio / pte
ex hoc q̄ e ee ab alio p spiracom
e pcessio / pte alia e dio entis
a quo alius aut a quo nullus
a quo alius dupliciter p gnom
et ex hoc hr pprietas p̄nitatis
aut p spiracom et ex hoc e quinta
nocio que e cōis spiracio sic ergo
p hās duas dicones entis sunt
quinque nocones / Ad aliud q̄ q̄
ri cum dr̄ et credendum q̄ dicat
damascenus q̄ i oībȝ sunt eedem pr̄
et gnom generacom et pcess-
one / Ad hoc q̄ que sunt necessario
inquirendum spiracio et p̄nitate dr̄
q̄ non q̄ i illis oībȝ que p̄t
ad aliquid dicuntur sunt eadem sive
dicat subam sive qualitate

sine quantitate iste autem proprietates
dicat intelligere proprietates omnes a-
lias distinguentes processio non
posterius sed prius intelligitur ratione
dicitur tamquam prius spiratione et
generatio prius posterius dicitur tamquam
prius primitate et generatione cum
ponit duas ut in qua primo prius prius
distinguntur generationem primo ut in qua
primo persona filii intelligitur processio-
ne autem qua primo prius spiritus sanctus intelligitur
non innuit illas ut per quas perso-
ne ad invicem referuntur ut primi-
tas filiatio etc. et sic prius est
intelligere distinctas personas quam ad
invicem relatas quod alie in se ipsis ce-
lebus intelliguntur et ideo sufficiat e-
ninare istas ¶ Ad aliud quod que-
ritur an pater sit innascibilitate non
liceat esse personale ¶ Ad secundum modum
declarandi primum sciendum quod persona non
potest esse non secundum potentiam est ¶ prima
esse persone sonans unde quod pronomi-
natione liceat et sic nominationem non
dependeat ab alio sed omnis ne-
gatio sic denominationem ab alio
dependet quod ab affirmatione
cum esse personale a tali non accipi-
atur

Circa partem istam secundum dicta mini-
me dubitatur multipliciter et primo cum
a quo alius sit conveniat patri et
filio et mota sit sed quoniam notio
que est quis spiro qui non ab a-
lio sit quoniam filio et spiritu sancto con-
venit sed sumi quoniam notio fi-
lio et spiritu sancto ¶ Ad secundum dicendum quod pe-
nes hoc quod dico qui est ab alio cum
sit quoniam filio et spiritu sancto non assig-
natur quoniam notio filio et spiritui sancto
quod esse ab alio simpliciter dicit non
dicit dignitatem esse ab alio per
generationem vel spirationem ¶ Iste qui
est ab alio non dicitur communiter

de filio et spiritu sancto eo quod filius
est ab alio per generationem spiritus sanctus per
spirationem ideo non potest sic sumi
quoniam notio sed a quo est alius potest
esse que communiter patri et filio
quia ab utroque est alius per spiratio-
nem secundum patrem convenit a quo alius
per generationem et filio a quo alius per
processionem secundum hoc non potest assig-
nari quoniam notio patri et filio quod sit
a quo est alius dicitur communiter ¶ Con-
tra quoniam cum qui a nullo sit distinc-
tivum patris et dicatur notio innasc-
ibilitatis et prima notio quoniam
quoniam a quo nullus cum sit distinctivum
spiritus sanctus non sit notio ¶ Ad secundum a
quo nullus dicit negationem nec
confirmat aliquam dignitatem vel
perfectionem in qua consistat intel-
lectus et ideo non ponitur notio ¶ Sed qui
a nullo licet quandam negationem dicat
dicit tamen quandam amplificationem in qua
consistit intellectus ad auctoritatem prin-
cipium aliquod ¶ Unde notio est ¶ Iste
qui ab alio in sua quantitate non
dicit notionem tamen qui a nullo dicit
notionem auctoritatis quoniam hoc ¶ Ad secundum
qui ab alio non dicit connaturali-
tatem rationem sed dicit processionem auctori-
tatis ipsius ad declarationem et qui
a nullo dicit principium auctoritatis et
a nullo ex quantitate declarando
cum non dicat notionem ideo
non est eadem notiones qui
a nullo a quo aliquis qui ab alio
per generationem qui ab alio per processi-
onem quod a quo alius per generationem
a quo alius per processionem et
sic duo non faciebat notionem sed
a quo nullus et qui ab alio in
sua quantitate ¶ Iste obiciunt unde non quod
fiat a nascibilis faciat unam

310

nocom et inspirabilis facietur quia
quia fiat comi distinguit pnega
tom ita et religio. Item in sim-
bolo quidam dicebant eterna dei-
tate de qua erunt persone tres
vn adhuc tollendum dicitur in simbo-
lo quod pater a nullo est non factus non creatus
nec genitus sed quia non tollet fortitu-
dine spirationis ut dicatur a nullo
procedens vel spiratus. Secundo secus
est ad dico inspirabilis et innas-
cibilis quia inspirabilis in posita
pro innascibilis propterea non fortitudo
est spiratio quam nativitas sicut
emanatio non emanatione vo-
luntatis. Unde sola remota nati-
vitate auferetur spirabilitas
unde innascibile negat quod simi-
pliciter sit a nullo non ponitur. Ergo
inspirabilitas notio sed ponitur in
nascibilitas quia illa prior est for-
titudo et illa ab illata omnibus posset
or remo. Tertio quod in spirabile est
pater et filio innascibile tamen pater.
Quarto esse a nullo aliquo modo
dicit statum ab aliqua dignita-
te sed in in spirabilitate non ponitur
ille status sub dignitate unum super
inspirabile non stat intellectus unum
non dicit nocom. Item quomodo intelligitur
quod a nullo a quo nullus faciat
nocom. Quarto quod a nullo et nullus
ab eo non faciat nocom quia non
dicit fortitudine nec ad opposita
sunt priore nec ad posteriore unum
cum dicitur ordo tollitur ro distinctionis
personalis in trinitate sed quod a nullo
et nulla persona ab illo hic est es-
sencia. Item obiectum est magis multi-
plicatio distincta per duodena-
rium quia pater est quod a nullo est per ge-
nerationem et spirationem et a quo
alius per generationem et processione

esse iiijor filius quatuor sunt in filio
distinctiva qui ab alio sunt per generatio-
nem et a quo alius per spirationem
qui a nullo per spirationem a quo nullus
per generationem / esse iiijor in filio filius
iiijor in spiritu sancto sunt distinctiva
qui ab alio per processionem qui nullus
per generationem a quo nullus per generationem
nullus per processionem ergo erunt xii
notiones si non dicatur quod reducun-
tur hee distinctiones ad pau-
ciorem numerum ad minus tamen quod
a quo nullus faciat nocom in
spiritu sancto sic innascibile in pre-
Quarto / ro distinguendi non facit
nocom / sed ro distinguendi ra-
cione status dignitatis / sed ad
dico a quo nullus per generationem nullus
spirationem / non dico statum digni-
tatis ergo sed hic notio ponetur
filius in filio innaciones nulla
dicit dignitate / sed esse ab alio
per generationem dicit quandam digni-
tate / unde nulla negatio in dis
patris persona prius est significativa
status in dignitate / sed omnis
alio sunt ad modum defectus / Item
queritur utrum innascibilitas et
auctoritas sint due et videtur quod
sic quia magis appropinquat sibi a quo
alius per spirationem / et a quo alius
per generationem quam innascibilitas
et auctoritas ergo si illa faciunt duas
notiones et hec duo sibi facia-
ent. Quarto a quo alius funi-
datur notio in hic quod est qui a nullo
aliter esset processus in infini-
tum / quia fundatur in qui ab alio
et sic esset processus in infini-
tum / et hic est ro quod cedit in coma
nocom auctoritas cum innascibilitate
Item cum tres persone sint tres

res / et una res quia essencia una q-
re sibi tres relaciones que
sunt in persona patris cum sint va-
res / quia persona una non dicuntur
tres res et una / Iste quod non dicitur
deus quamvis quibus nocioni-
bus sicut dicitur trinus a tribus perso-
nis / quia sunt tres et una essencia
sed non dicitur quinus propter notiones / quia
nocio non dicitur res essencie sed relacionis per-
sone / Ad hoc oppositum quia cum sint tres
proprietates vel nociones in una
persona scilicet in persona patris quare non
dicitur illa persona trina propter illas
sicut deus est trinus propter personas
Respondeo essencia / et ypostasis et
nocio / essencia secundum se / et secundum modum es-
sendi est res / ypostasis secundum se
est res secundum modum essendi rationem et
nocio non secundum se et modum essen-
di dicit rationem / Cum una dicitur essen-
tia / ypostases non tres dicuntur
et una res secundum de relacionibus non dicimus
quod sunt tres res / sed tres re-
laciones / cum non possumus di-
cere quod in patre sunt tres res
sunt tamen tres relaciones / Ad
aliud quod queritur dicendum quod in tercio proprie-
tatis non dicit rem proprie sunt
res dicitur res nisi secundum racionem rei
sicut albo non dicit rem sed similitu-
dine rei / Unde non est querendum quod
v. nociones sunt v. res quia
tercio nocionis non dicit rem
sed racionem cum proprietas non mittitur
in esse dico absoluto sed comparato
sibi ubi quod proprietas est essencia / et
essencia est res ergo nocio sed mu-
tatur quid in quo nec dicitur deus
quinus propter v. nociones / quia non ex
quibuscumque unitatibus compositum
sed essenciis que proprie sunt / Unde quia
persona mittitur ut persecucius
est dicere dicuntur trinus propter tres

unitates trium personarum sed nocio vel
proprietas non dicit ut eius per se
sed ut eius in alio sicut primitas
dicit ut in patre / propter ab unitatibus
proprietatum vel nocionum non dicitur deus
quinus nec est persona trina / quia non di-
cit unitates per se entes sed uni-
tates in alio vel ut alterius / et
patet instancia ad propositum sophistica / ra-
cio est aliqua trium personarum et
quelibet persona est aliqua trium proprie-
tatum ergo quelibet nocio est aliqua trium
proprietatum / Respondeo non sequitur sed mu-
tatur quis in quo / instancia po-
sito quod non sint nisi ista nova ho-
minis casus / inde sit omne ut
est aliquid horum trium sed quodlibet
horum trium est aliqua harum nota-
ergo quilibet nomen est aliqua harum
trium nocionum quod filium est tria per nox
hora nisi est sed nox est nec aliqua
aliarum et tamen idem est nomen quod ho
Circa quod queritur de comparacione no-
cionum comparantur an ad personas
et ad essenciam et ad se invicem / Iste
comparantur attributa substantive et
adiective / Iste comparantur secundum predica-
cionem et secundum declaracionem ad quorum
declaracionem premittuntur ista / Primo an
nociones sint persone / Secundo an sint
essencia / Tercio an sint in essencia / Quarto
an adiectiva essencialia dicantur
de nocionibus / Sexto de comparacione in
assignacione nocionum differentie

Nota primum opinionem gilberti por-
retani cuius opinio fuit quod
proprietates non essent persone nec essen-
cia nec in personis nec in essencia / et
motus fuit ad hoc opinionem re-
lacionum que non dicunt esse in / sed
esse ad / nec consistunt in subiecto sicut
qualitates et alia accidencia sed ex-
terius assistunt cum non quibus sit dex-
ter vel sinister per hec relaciones

non ponitur in substancia nec in est sube sed
ad est nec est ad quare ergo sicut in-
dit in relationibus creatas sic et po-
suit in relationibus divinas personas ¶
ipse ipse supponebat hanc proposicionem
nec se ipso differt aut distinguitur
secundum persone proprietatibus distinguuntur ergo
proprietates non sunt persone secundum sequel-
lit in divinis et creatis vel
sequeretur infinitas in divinis et
ingenitus generalissimis ¶ Sed obicitur quod
proprietas sit persona in simplicia
non differt quod est ab eo quod est sed ipso est
ipse nota secundum regulam libri de eb-
domadibus ergo si persona divina simplex
est ergo non differt quod est et quo est
in persona quo est est proprietas perso-
ne persona ergo et proprietas non dif-
ferunt sed sunt idem ¶ Contra vel primo pr-
imitas aut est aliquid aut nichil si nichil
sequitur absurditas quod non dis-
tinguitur persona a persona si aliquid aut est aliquid
quod est maius deo quod est absurdum
aut minus et tunc sequitur quod aliquid mi-
nor sit pater quod sit pater primitate
non est pater aut est equale et
tunc si non est idem sequitur in deus quod
aliquid est equale deo quod non est deus
sed hec omnia sunt falsa/ Relinquitur ergo quod
primitas est idem quod pater ¶ Preterea
distinguens et distinguitur sunt
correlativa ergo non in eodem et
idem sed persona est distinguitur proprietatis
est distinguens ergo non sunt idem pro-
prietas et persona ¶ Contra consideratio
est accidentis ostendentes circumstanciam
sed divinam ostendentes circumstanciam quam
non idem sed proprietatis et persone ostenditur
aliqua divina quare persona est generare et
generari proprietatis vero non ergo non
sunt idem ¶ Contra consideratio est accidentis
de eodem et diverso quare si hoc est impossibile
quia illud nec in pluribus quod non

sunt idem sed constat quod plures sunt proprie-
tates et notiones quam persone quare
paucitores sunt persone proprietates
plures ergo non est idem proprietas et
persona ¶ Contra Augustinus dicit nulla proprie-
tas est id quod ea ad aliud refertur
sed pater paternitate refertur ad filium
ergo paternitas non est pater ¶ Contra dicendum
quod proprietas est persona/ paternitas non
est pater/ filiacio filius processio spiri-
tus sanctus et hoc est propter naturam simplicitatis
quia sicut non differt quod est et quo
est sic nec differt quis est et quo
quis est verum sicut deus est dei-
tas et equaliter sic pater est paternitas
et equaliter ¶ Ad id quod obicitur quod corre-
lativa non insunt eidem secundum idem dicendum
quod distinguens et distinguitur in divinis
correlativa sunt in dicendo et non in
essendo sicut et in omnibus generibus
et in hiis que se ipsis distinguuntur
ibi tamen idem est inter distinguens
et distinctum nec est ibi correlacio
in essendo sed in dicendo solum in hiis
non que sunt in genere et que diversis
differunt est correlacio inter nec
est idem distinguens et distinctum
sicut ergo est in omnibus que se ipsis
differunt quod idem est distinguens
et distinctum sic est in divinis persone
racione simplicitatis unde cum dicitur quod
persona distinguitur a persona sic
est dicendum quod hoc non est illa ¶ Ad aliud
dicendum quod generare et generari non
dicunt divinam persone ad proprieta-
tem nec persone ad essenciam sed
persone ad personam unde sicut non
sequitur homo non est genus et est
genus ergo homo non est etc sic non
valet proprietas non generat persona
generat ergo proprietas non est persona
sed est falsa accidens ¶ Ad aliud quod obicitur
per auctoritatem Augustini dicendum quod non habet in-
telligi/ Augustinus non assignat/

dicam int' ppetates eternas et
ppetates que sunt accidentia oste
detes q si iste ppetates erant ac
cidentia / nulla causa dat id q ea
ad aliud refert / et ita cadit auct
oritas e ei cp qd' inducit' pz et
q n se' / psone ppetatib' diffe
runt g n sunt iste ppetates q
argum e g auctte jero' narrat
ut dr jero q se ipsis et nobis dif
ferunt ita h' argumentu fallit et
cz impacia deus sua sapia gu
bernat oia g n e sua sapia
Iste que' cu psone ppetatib'
differant ppetates aliquibz ppe
tatibz alijs asse / q h' dicat' cz
te dice q ille ppetates sibi a
lijs ppetatib' differunt et ad sunt
ille alijs et sic pcedit i infi
nitu ideo cz dice q ille ppe
tates alijs differunt

Scdo que' utrs ppetas sit esse
ntia vel deus q ante' in pfa
cione et in psonis ppetas et in
eentia vnitas et in maiestate
ado eq g ppetas adorat' n
dulia ed n sit data g latria
q illa soli deo debet' g ppe
tas cz deus Iste aug' i xi de
ci d' ideo simplex dr' deus q
cz hc q h't excepto q quelz p
relatiue dr' ad altam nc est
spa et h' ide h't' i sent' p' li
d' viij c. ult g pr'nitas et
alie ppetates sunt deus Ip ac
q e vel e deus vel adeo / h ppe
tas n e adeo q n cz data
g ppetas est deus Ip argu
it h' insilib' g e poziretamu
ppetas an nc cz aut deus ae
datua h' n insilib' q te n dis
tinguntur' ea psona a psona si
n aliquid q n e deus aut
res maior aut minor aut eq
lis h nc maius deo pot exco
gitari ut dicit ansel / nc mi
no ad ea sit q'a ut pr pr'ni
tate e pr / nec equalis / tunc n
erant duo summa bona q repu
gnat catholicos g ppetas e deus
Iste argum' intelligit q suppo
sita ppetate n supponit' eena
h q e oi ide alta supponit'
illo supposito ut homo al ro
nale g ppetas n est eena
Iste eena e quo p' sunt vnu
ppetates sunt quibz distinguit'
g etc Iste dr aug' viij de t'
suba pris ipse pr e n quo
pr e h quo e ista psona pri
n e aliud q'm pr ex quo vi
accipi q quo pr e pr n e
suba pris h pr'nitate e pr
g pr'nitas n e suba pris
g nc suba diua eena deus Iste
deducendo ad deus argunt'
sic / filiacio cz filius et n pr
g e a pre g pgnom vel
alio mo / h n alio mo g p
gnom g cz genita a pre g
v inse ipsa eu significatu pge
nitu sit in eo qui genitus cz
g filiacio e insiliacione Iste
filiacio e filius et filius est
in pre g filiacio est in pre
g pr e filius g e r pr'ni
tas est in filio g filius e pr
Iste ppetates sunt quibz p
differunt h psone n differt
eena h sunt vnu eena g n cz
ide ppetas q eena Iste rn' dr
q pr'nitas e deus eo mo q
cz dm mo abstracto dice Ad
pmu g deus q n se' q si ad
cz ide aliau q suppo'to vno sup
supponatz aliud q ydeptitas
i supposito magis dependet

312

a mo sigm^di^ gsili quam abydorp^te^ sigtati ¶ Ad illud no q d^z^ q e oio ide etc dd q lic intellr n hns que sut eade diffione no est diffio s; nome sim eenac et ppetatis / nontrum n inse diffinitom lic ad no liceant ppoa q bus cognoscant^z^ ¶ Ad a^d^ dd q no se^z^ goh^t^ q w sut ide s re s; q alia sit ro intellnac sicut no se^z^ albedo inquantu h^z^ disgat et coloz q se no disgat go albedo no e coloz id tu no e inseq q sile s; ut gtugit sinne incatuis ¶ Ad ad dd q auct aug^z^ sit c; intellnda eon no e quo pr c; q d pr no e eon pr s; g et prmitate e pr / et no c; sensus id quo pr e pr no c; suba / negat et q ee no d^z^ de patre / rone prmitatis s; rone eenae ¶ Ad aliud dd q queda gcedut gclusione illius argumti sicut q filiacio c; apre et e pgnoz apre / no tn sequitur^z^ go e genita apre / s; pocius e genitus apre / et lz ponit^z^ instacia manus mea apre meo c; pgnaom / go e genita apre meo / s; tn magri imr no gcedut sicut filiacio c; apre pgnaom / s; sicut filiacio c; filio apre pgnaom / sicut i filii vr lz eam e ipa ab epo / ad alind dd q e ibi soplia s; ac cidens / et ee inpre dipliciter accipit^z^ inppone et ingclusioe qz cu dico filius c; inpre sesus c; e eiusde eenae cu pre s; cu dico filiacio c; inpre sesus c; filiacio e ppetas pris / s; lz sim c; ¶ Ad ultim dd q attri

buco sit rone rei quqz / rone no modi intellndi quqz eon n et psona diffrut i rone intellnac s; ide sut inre sicut al ronale mortale et ho ide sut i re / s; diffrut i rone i tellnac / vn sicut no valet / ala ronale / mortale / e diffio ho no / s; c; diffinitu go ho no e al ronale mortale / ita n valet epliac pte / ppetas disting uit / eon sicut vnu / go n st ide e pdnisitate n dd gcludit dnisitate nl dnam eendi

T ercio que^z^ vtrum sint i eon nocones sine ppetates q si sic eon iam substraet ppetatibz cu nlli subsit ut d^t^ boec q ali d e t ¶ Ite si lz ina eet ypostasis tm psonas et ita in sabelliana heresim eet declinac ¶ Ite qut admodu sistandi e eenaa eenac eate et inbate s; eon cata stdm se no sub est ppetate huius modi aut psona nl illius go n^o^ dia eon cu maior dignitas sit ei attribueda ppetates go no sut i eenaa ¶ Ite nllam rom de nominacois lz eenaa eppetate / ut albu d^z^ ab albedine go n c; inca ¶ q ut gen q l spes se hnt incatuis adillu modu dia eon se lz inde o ut sicut lz que eenalit s; gna et spes / ita lz que eenalit s; eon / et relones sut admodu dnas nl ppetatu i diduacon go dne sut posite i g^e^ et ppetates i diduacites po site i spe ut vr q n dnn ppetates relatiue ee in eon ¶ Ite xxxiii di q li sent

ca quorum auctoritate dicit magister quod
proprietates sunt in essentia. Quinto
ad primum dicendum quod non est simile de genere
et speciebus et de essentia et proprietatibus
quia ideo dicuntur differentie ponere in genere
quia genus quodammodo est incom-
plete sive receptiva per additio-
nem differentie fit res generis in specie
et ita actu suscipit differentiam. Ab-
sit autem dicere differentiam essentie in deitate
quia que illatenus est receptiva
dicit in boecius in libro de trinitate quod est forma
sine materia non est forma que sit y-
mago notas ymagine illam
que est in materia nec est in proprietate su-
scipe. Quia proprietates non adveni-
unt essentie ut essentia fiat perso-
na non enim dicitur essentia sit persona
sed per quandam simplicitatem persona est
essentia et econverso. Sed generaliter dicatur per-
sona est essentia. Ad hoc quod dicitur proprie-
tates esse in essentia secundum magistrum dicendum
quod abusive dicitur. Unde propositio in causa
utitur intransitive ut sit sensus
essentia est proprietas. Sed huiusmodi sermones
non sunt extendendi sed coartan-
di vel pie accipiendi quia in persona est
essentia et proprietates in persona sunt
ut debitatem eorum ideo dicit proprie-
tate in essentia quia est in persona que est
essentia

Quarto queritur an adiectiva essen-
tialia dicantur de notionibus. Cum
nomina essentialia dicta et substantive
eis dantur nomina ut persona no-
mina essentie nomina ut deus nomina
pater. Queritur utrum dantur eis nomina
adiectiva essentialia quod sit. Verbi gratia
dicta substantive eis conveniunt pa-
ternitas ut immensitas eterni-
tas ergo est immensa et eterna vel
quare non. Item que dicuntur adiective
de essentia possunt ne dici adiecti-
ve de notione si non cum notio

sit essentia quare non. Si sit ergo cum
essentia sit trina et incarnata et pri-
mitas. Quare et si ea que appropriantur
personis possunt dici de notioni-
bus ut dicatur primitas potens
et filiatio sapiens. Queritur et si
ea que dicuntur de personis et de
essentia in recto ad creaturas vel aliquid
connotando possunt dici de notio-
nibus ut dicatur primitas creans
regens et huiusmodi. Si dicatur quod non
et hoc ideo quia supposita essentia non
supponuntur notio. Sed contra quia supposita
essentia non supponuntur persona tamen quia
sicut de essentia dicitur persona creans
ita et de persona. Quarto ... ad-
iectiva essentialia que pertinent
ad rationem essentie solum ita quod non
dicuntur nisi ad personam nec dicuntur
modum essentie nec appropriantur perso-
nis nec dicuntur effectum increata
ut que dicuntur per abnegationem ut
eternus et immensus dicuntur de notio-
nibus que non dicuntur nisi ad per-
sonam vel modum essentie vel ef-
fectum increatum vel appropriantur per-
sonis non dicuntur de notionibus et ratio
est quia repugnat eorum intentio
intentioni proprietatis modus enim
essentie est indifferens et quod
quod repugnat intentionem proprieta-
tis. Item que dicuntur in recto ad per-
sonam vel ad naturam ut trina in-
carnata filius repugnat intentioni
proprietatis trina que dicit plu-
ralitatem vel essentiam ut est plurium vel
in pluribus sed tamen unius essentie
incarnata quia portat unionem
ideo non est dicere essentia est incarna-
ta quod essentia est carni unita soli-
us enim filii est uniri. Item que
appropriantur personis repugnat
intentioni proprietatis sive notioni

 313

rone ipius appropriationis filii quia
connotant effectum in creatura ut
creans et regens quia actus
eius a substantia egreditur / item ecce autem
proprietatis nichil dicit de substantia
¶ Cum queritur an adiectiva no-
tionalia que dicuntur de personis
dicantur de notionibus ut dicatur pri-
mitas generans / filiatio genita
Ad quod dicitur / primitas id est pater gene-
ratur et sunt idem / sed pater vere dicitur ge-
nerans ergo et primitas ¶ Item ad-
iectiva essentialia dicuntur de notionibus
et hoc propter identitatem notionis et essentie
sed magis conveniunt adiectiva notio-
nalia cum notionibus quam essentialia / cum
ergo essentialia eis conveniant multo fortius
notionalia ¶ Item in personis est reflexio
sui super se / unde unitas dicitur una.
ergo cum generatio sit de personis in qua-
tum est reflexio ergo sicut dicitur uni-
tas est una ita dicetur generatio generat
et est genita ¶ Item adiectiva essen-
tialia dicuntur de notionibus / quare ergo non
dicuntur adiectiva notionalia de
essentia similiter id est vere habitudo notio-
nalium ad essentiam et essentialium ad no-
tionem ¶ Secundo adiectiva notiona-
lia non dicuntur de notione substantiva-
tive dicta / et ratio est quia adiectivum
notionale dicit proprietatem eius quod
est sive persone / unde sicut deus
et deitas in ratione differunt quia
deus dicit quod est / deitas quo est sic
persona et notio / nam persona dici-
tur quis est vel quo est / notio non quis
est / quia ergo notio nichil dicit de substantia
et adiectiva connotant substantiam
cui inherent sed modo dicto ideo
non possunt dici de notione sed
de persona dicuntur / unde non sequitur pater
et primitas idem sunt sed generans
dicitur de patre ergo et de paternitate

sicut non sequitur cum persona et
essentia idem sint dicantur ut quicquid dicitur de
essentia dicatur de persona immo est
fallacia figure dictionis ex commutatione
predicamenti ¶ Ad aliud dicendum quod in
adiectivis essentialibus est intellectus
absolutus / unde non repugnat
retentioni proprietatis quare vere dicunt
multe essentie / unde sicut est dicere propter
identitatem et simplicitatem pri-
mitas est essentia itaque dicere quod est
eterna / notionalia non dicunt habitu-
dinem ipsius ypostasis vel persone
et quantum hoc unde est quod non pos-
sunt attribui proprietati quia non habent
intellectum ypostasis / sed solum proprie-
tatum ¶ Ad aliud dicendum quod reflexio
non invenitur ubi est connotatio
sub adpredicatum / cum ergo generat
eo quod verbum habeat de suo in-
tellectu personam non habitudinem per-
sone sed de sua significatione dicat
ut actum persone solum / generatio vero
nullo modo dicit personam sed habitudine
persone non potest attribui genera-
tioni vel primitati ut dicatur
generatio generat / vel primitas generat
¶ Ad aliud dicendum quod intellectus persone
ponit essentiam et non econverso / ponit
et notionem filii / notio sed non e
converso ponit essentiam sed econverso
ideo essentialia dicuntur de notione
sed non econverso sicut intellectus speciei po-
nit alterum et non econverso / unde que per
se dicuntur de generali dicuntur de speciali
et non econverso / et non omnia que dicuntur
modo generalis ut genus / sic
que sunt essentie secundum quod essentia
dicuntur de notione sed non econverso

Restat querere de comparatione
et assignatione de notionibus
et proprietatibus inter se et queritur
primo ¶ Utrum numerus eadem sit assignatio

qu designant[3] concrete et abstracte
substantive et adiective ¶ p[9] utrum
contingat proprietates signata abs
stracte quod hic mouetur propositum ut
non poneret proprietates in re modo
loquendi ¶ tercio utrum opinio gilberti dicta
sit heretica quinis tactum sit supra
quod hic pertinet ad declaracionem ne
gocii ¶ quarto utrum hee eedem sint
proprietates que sunt eiusdem persone
¶ quinto de quiditate huius intencionis
proprietas et relacio

¶ Ad primum quod alubardo i sent.
li. di. xxvij sic utrum proprieta
tes quas hil. assignat s. quod pater
sit pater et filius sit filius
sit ille eedem proprietates quas
aug. distinguit dicens proprium est
patris quod genuit filium et proprium fi
lii quod genitus est a patre et spiri
tus sancti quod ab utroque procedit ¶ ac deinde
utrum iste sint ille que dicuntur pa
ternitas filiacio processio videtur quod non
sint eedem proprietates quas ponit
aug. et hil. sed n. eedem sunt idem
ergo est patrem esse patrem et patrem
genuisse filium quod utique quidam
concedunt sed contra hoc est aut ergo querit
esse patrem quod genuisse filium
nam quero dicatur si pater est genuit fili
um si non non genuit pater non est
sed quis audeat dicere vel quod ipsa
genuit filium aut quod ipsa pater non
sit si autem ipsa pater est nec filium ge
nuit non est ergo idem dicere aliquid
esse patrem et gignere filium et ita
non videtur omnia eadem esse proprietas
¶ adhuc videtur sine preiudicio
aliorum dicens quod eadem proprietates
notant utrimque licet diversis verbis
quod n. dicit hil. ita intelligitur de propri
um est patris quod sit pater est n. proprietas
patris est qua sit pater est sit non pater
est quod sit genuit filium ita est
proprium filii quod sit est filius i. proprie
tas est filii est filii qua sit
est filius filius non sit est quod sit
genitus est ergo proprietas qua pater
est pater est quod sit genuit et hic ea
dem dicitur paternitas vel genitio et pro
prietas qua sit filius est filius
est quod sit genitus est a patre et hic
eadem dicitur filiacio vel nativi
tas sic et proprietas qua spiritus sanctus
est spiritus sanctus vel donum est qua ab
utroque procedit et hic eadem dicitur pro
cessio in premissis quoque locucionibus
hee eedem significate sunt proprietates ¶
ad id quod obicitur de quo non videtur esse idem
dicere aliquid esse patrem et genuisse
filium quia patris nomen non tantum re
lacionem notat sed et ypostasim
i. subsistenciam significat ita et fi
lius et spiritus sanctus relacionem non no
tabula s. paternitas filiacio proces
sio vel gignere gigni procedere
ipsas tamen relaciones non ypos
tases significant sine here filium
et here patrem cum enim dicitur deus
est pater nomine patris et relacionem no
tamus et diam ypostasim significa
mus ut sit intelligencia talis deus
vel divina essencia est pater i. ille qui
genuit s. ypostasis que habet fi
lium cum autem nomina relacionum po
nimus in predicatis notaciones ipsa
tamen significamus non ypostases ut
cum dicimus deus genuit i. habet fi
lium et deus genitus est i. habet patrem
et hoc oportet intelligi in subiectis
ypostases tamen non essencia que
illis proprietatibus determinantur

Consequenter queritur utrum contingat
significare proprietates in abstra
cione quod nunc cum n. intelligo
personam intelligo habentem di
vinum esse cum proprietate in concreta

bili intellectu ergo persona tres ac-
cipio intellectus scilicet suppositi essencie et
proprietatis cum ergo unus istorum intellec-
tuum sit accipere preter alios patet non
esse figuram nec in abstractione a
prima. ¶ Patet non est abstractio mi-
nor concretionis / sed hec est a solis ac-
cidentibus in quibus solum est denomina-
tiva predicatio ergo cum nulla dicta sit
aliena ab accidentibus nulla ibi
contingeret figura abstractionum
¶ Item generaliter. unum est quod abstrac-
tum simplicius est eo a quo fit ab-
stractio si ergo abstractio fit no-
tionis a persona simplicior est no-
tio quam persona sed persona nichil
potest esse simplicius cum sit sum-
me simplex ergo non contingit figu-
ra proprietatis in abstractione
¶ Quod concedimus quantum est de natura
rei de qua loquimur sed quantum ad compa-
rationem ad res creatas et intelli-
gens creatorem non potest nisi in sua
simplicitate intelligere comparatio-
ne rerum creatarum loquitur de deo
ad infringendum pertinaciam eo-
rum qui de deo disputant sermo-
nes creature dantes / ideo in pri-
mitiva ecclesia non erant hec nomi-
na sed pullulantibus hereticis a catholi-
cis fuit inventa in 1° quia in prefaci-
one dicitur quod in personis adoretur
proprietas / sic intellectum est / deus pater
unus est proprietas / deus filius unus
est proprietas et spiritus sanctus unus est
proprietas / adoretur. ¶ Ad id non
quod obicitur dicendum quod et si sit ibi multi-
plex intellectus tamen propter rei est
summa simplicitas / unde non est
ibi abstractio secundum rem sed solum secundum
intelligentiam

¶ Queritur tertio loco an opinio
magistri gilberti porretani dicta
sit heretica / nam dicit quod proprietas non
est essencia nec deus ad id non vi-
detur ut proprietas nec sit aut
creatura aut in deum cadat propo-
nens sed dico proprietatem non esse contra
dicta sacre scripture ad sa-
multoacones noverint nomen proprie-
tatis dico autem quod proprietas sit e-
terna heretica est. Augustinus de trinitate in li-
bro 1° quod tria sunt genera hominum male
de deo loquencium sunt enim quidam
qui ea que de corporalibus sive
per sensus corporeos experta nove-
runt sive que natura ingenii vel
artis diligentia perceperunt ad
res incorporeas et spirituales trans-
ferre conantur ut ex hiis illa
metiri valeant / alii vero sunt
qui secundum humani animi naturam de deo
senciunt / et ex hoc errore cum
de deo disputant sermonis sui
distortas et fallaces regulas figunt
est aliud genus hominum qui univer-
sam creaturam mutabilem trans-
cendere ut ad incommutabilem sub-
stanciam que deus est erigant inten-
cionem sed mortalitatis onere pregra-
vati cum et videri volunt scire quod
nesciunt et quod volunt scire non pos-
sunt presumptiones suas audacius
affirmando intercludunt sibimet
intelligencie vias magis eligentes
sententiam suam non corrigere perversam
quam mutare defensam / et hic
quidem omnium morbus est trium generum
que proposui / et eorum scilicet qui secundum corpus
de deo sapiunt / et eorum qui secundum
spiritualem creaturam sicut est anima / et
eorum qui nec secundum spiritualem creaturam et
tamen de deo falsa existimant non
secundum creature similitudinem eo re-
motiores a vero quod nec in corpore nec
in condito spiritu nec in creatore reperiuntur
ex hac [illegible] [illegible] quod attribue-

deos quod et dicere hereticum est contra di-
cit quod contra romanos et iudeos et contra
fidem / et non non esset deus omnino sim-
plex / sed in concilio remensi dampna-
ta sunt ut testatur bernardus super cantica
canticorum dampnata sunt opiniones per
qui posuit assistencia formarum
sed non tamquam certa digna reprehen-
sione reputata dampnavit pro
errore suo eorum similiter ac-
quiescens videns quod non est
probabile tam peritos viros fe-
cisse sed verba eorum videntur ali-
quibus heresim sonare / non sunt
tamen eos contradicere sive vel ad
intellectum quod sicut dicit lumbardus in
sententiis xxxiii di. c. iii / alia est ra-
cio intelligencie cum dicitur essencia et cum dicitur
ypostasis vel persona filius alia
est racio intelligencie multo forcius
cum dicitur essencia et cum dicitur proprietas
sed hec proposuerunt ponentes assiste-
ncia formarum / maxime cum dicat
boecius in libro de trinitate ¶ Iam patet que sit
differencia predicacionum quia alie quidem
quasi rem monstrant / alie vero quasi
rei circumstancias / quia que illa quidem
predicantur ut esse aliquid de-
monstrant illa vero non ut esse
sed potius extrinsecus aliquid af-
figunt / quod subiungit in eodem sed
relacio non dicitur ad id de quo predi-
catur ut sit ipsa secundum rem de qua
persona dicitur quia totum referendum
est ad racionem intelligencie sive non re-
fertur ad racionem rei heresim se-
pet / et sic hec sentencia ponencium for-
marum assistenciam potuit dampnari ¶ est item ydemptitas rei
et sic hec est dicere quod persona proprietas
et essencia sunt unum in re / et sic
dicebat contra opinantes sicut

ponentes assistencia formarum
credebat sic esse iudeos sicut
est in trinitate in heresim sunt lap-
si / vel fide deos posuerunt plu-
rimos et de ipso non declaratus / pro-
prietas non persone nec est ipsa
persona in trinitate non essencia nec
sic autem est iudeos sed cum unum
sit sed quod dicat boecius quasdam
predicaciones esse eorum que quasi
extrinsecus aliquid assignat non
propter hoc sequitur quod proprietates sint
separate adeo sed quod sint in sin-
gulis personis quarum intel-
lectus per illas distinguitur / ut gilbertus dis-
tinctio fecit intelligencie inter
ea que predicant substantiam et
que predicant ad aliquid po-
sitaque sive racione differencie ¶ Ad ...
nus quod postea ponitur in secunda auctoritate
dicendum quod non intelligit boecius quod relacio
non sit persona de qua predicatur
sed quod supposita relacione non supponitur
persona

¶ Quarto loco quia ulterius sint h-
ec de proprietatibus que sunt
eiusdem pro / ad quod sit [illegible] quod pri-
mitas sit idem quod innascibilitas
sit esse ingenitum et esse quod / et
esse primum et esse eundem cum gilbertus
dicebat persona simplex sit [illegible]
idem est esse ingenitum et esse pre
gilbertus idem sed primitas et innas-
cibilitas ¶ Iste [illegible] simplicitate
persone sed in persona sit intellectus
ypostasim et proprietate est vero dicere
quod proprietates et ypostasis a-
lio quod non sanctorum dicere in trinitate in
qua non est persona simplex sed
composita gilbertus autem [illegible] eandem
non racione est dicere quod innascibi-

litas et pre z primitas inpre
et sit ide ¶ p in nascibilis sed
fil' in qntu fing' ez auctor/ s
in qntu gnus e auctor et dis
e spiras nl gignes g° i nas
cibilis et qm si' 9z spiras nl
gignens g° ex loqu agnga
tis et nascibilitas e ide q pr
nitas nl spiraco ¶ vt dicit
aug' si pr ingni genuisset
filiu g° in eade noco i nas=
cibilitas et primitas ¶ Rn° qr
ingenitus dicit yppostasim et
pr filii ecand' ide e plit ee
prem et ee ingenitu s; no no=
tonalit' au aut d' i nascibili=
tas n d' n noco et ideo no z
s vera i nascibilitas e ide q
primitas ¶ Ad a° dd' q simpli=
citas eentie no tollit qn pa
t'monea' a psona ut lz pr
sit deus et filius deus no'
pr no e filius/ eode mo sim=
plicitas psone no tollit qn
t'moneat' nocio cunocione s
ponit q psona d' de utqz no
cione e in vo dice i nascibili
tas e pr et primitas z pr sic
lz' i senat' i li pponi di ¶ ad
tcau dd' q si e duplex i qntu
e auctor e spiras nl pr
auctor in d' equinoce au d'
ide q i nascibil et itm au d'
ide q spiras/ et au d' ide q
pr/ equinoce in accipi' sic au
d' inqntu i nascibil z auc=
tor/ et au d' i qm e auctor e
spiras nl pr aliam au d' ide
auctor q i nascibil no solu
spuat oigme siue ee ab alio
au no d' ide q spiras nl pr
ponit auctte pncipii ad illos

qri sut abripo
Restat querere quto loco
de qtitate si' 9 i tetonis p=
petas et r'laco au in nl sit
gne psonis tlz n suba nl
eeu/ qr go plit' lic nom ppe=
tas sit gne/ nd in ide sigrat
q psona nl eeu que s subaz
dur ¶ ptea si s ppetates e
distictiu et incoicabilitas qua
lit' tc s eas eit qcaco ¶
gt imeo q vna psona no e
alia in lic sut gne vna no
ee aliam s' au no e distig=
ui i sic go sut gne distingu=
ui quid au e ppetas nisi
quo psona a psona distigut'
in sic go ppetas e gne in u
sudo go gne sut no gne ¶
Rn° dd' q lic nom ppetas
gne e scdm negacom/ et e
pdca ro qcans s quid et
simplr/ si dica' e gne s ne=
gacom/ go e gne n i tni
tate d' simpliat' gne n eeu
s au aliqua detracone q a=
liqu rlpit i oppositu sicut si
dicat' gne s negacom ¶ tud
de qtitate si' i tetonis rla
cio et nocio qr e qtitas s rom
intelleccie sicut et nocia sede
intetonis maliys ut inte=
to gnis et spei qpadm dom
z sup de gmunitate psoe
Ultimo quer' ad maiore e=
videcia pdcoz an gete
vna noco possit de alia pdi=
cari ¶ Ad q sit vna psona n
pdica' de alia aut g v. sit
nocones differetes sicut tes
psone/ nr q nlla nocio de al=
ia pdicet'/ et ita gendas

no eet i nascibil neqz spirans
¶ p generans no e pcedes neqz
genitus e generans neqz pcedes
qr nr filr q generans no est
i nascibil neqz spirans ¶ ex n°
queda nocones dicunt rlaco-
nes sibi oppositas adinuice
qda differentes tn s no oppositas
differentes au dicunt rlacones
et opposite que ad se inuice di-
cunt et hec no possunt hre eam
de ypostasim vel ide suppositu
qz no possunt ee i eode rlo
et correlato / q pz p diffinicom r-
latiuoz et ideo qz genitus et
generans et pcedens et spirans
rlatiue dicuntur adinuice no po
test vnu de alto pdicari / filr
pcedens lcz dicatur rlatiue ad
generante vel genitu / oppo-
cis negatiue sicut genitu i
genito q pz ex diffinicoibz eoz
s. generantis geniti et pcede
tis s i nascibilis spirans et
generans licet differentes sig-
ficent rlacones no tn adin
uice rlatiue dicuntur nec opponuntur
alio gene opponis Ideo pot
vnu de alto pdicari / alit pot
dici q aliud e pprietas psona-
lis / aliud pprietas psone / vn
rlacones psonales et ppe-
tates psonales no conueniunt
vna ypostasim / s plures ppe-
tates psone possunt s que cu-
cant i vna ypostasi de se i
uice de se i uice pdicantur q
tamen no possunt ideo vna ppe-
tas psonalis no pdicatur de
alia / qz pens spat differunt
psone s vna ppetas psone
pot de alia pdicari

Inquisito de nocoibz i genera-
li i quiredo e i speciali no-
tandu go q notones desig-
nantur dupli vno mo no q
notando essencia in creatura et
hi 9 conueniunt psonis abeterno
vt i nascibil generans et a°
mo quotando / et dicuntur de pso-
nis ex tpe / vt datus missus et
¶ p° go dd de noibz no quo
tantibz essenciam i creatura que dni
abeterno ¶ scdo de nocoibz es
senciam quotantibz que dicuntur ex
tpe ¶ cca noia nocoum siue
pprietatu no quotacoum sunt dua
bz modis va sicut dicunt est
queda st pprietates psonales
vt pr-nitas / filiacio / spiracio
qda no psonales s psone vt
i nascibilitas et qus spiro
de nocoibz pprietatu seu noco
nu psonas pz declaro ex p
dcis vbi i quibus de nocoibz p
sonalibz pris et rlatis / pr
filius / et spc s. vnius n. st
i quisicois ¶ restat au i q
rere de noie i nascibilitatis
siue i genitus / et de noie qus
spiracois que no sunt pprieta
tes psonales ¶ p go querit
de i nascibilitate demde de
qi spiracone ¶ cca de i nasci-
bilitate querunt 9 ista ¶ p° vtz dica
s relacom ¶ s° vtz sit nocio
vel pprietas ¶ t° vtz pprietas
pris ¶ q° vtz eade nocio q
e prnitas ¶ quito vtz rmo
ta prnitate intelli possit i
psonas i nascibil

¶ Ad primu sic pcedunt quia dif-
ferunt differunt substabit
vel s actus / sed genitus et in

genitus no differut sed aūs
go differut subalit. qr no
ē eade suba geniti et igeniti
et ita seqtur heresis arriani
¶ qt maior ꝫ subalis dria q̄
actuatal sꝫ i dis n pot ee
dria actualis ꝑꝑ summa sim-
plicitate eēndē. ergo n̄ dria sb-
stancial ¶ qꝑ in dis no e dria n
ꝫ s̄ rlacom. go s̄ subam non
differut res die q̄ que s̄ rla-
com differut minime differut
et hic e q̄ mutatis rlombꝫ n
nco e mutari ea qmbꝫ rlaco-
nes insunt ¶ qt aug. qmtq̄
d. de deo d. aut s̄ subam aut
s̄ rlacom ¶ qt i nascibilitas
no d. s̄ subam aut s̄ rlone
¶ qt d. i sent. p. li. xxvi. di
q̄ n qmtq̄d d. s̄ subam nccꝫ
dia s̄ actus ¶ qt ome ens c
e suba c actus go ee q̄ d. s̄
subam aut s̄ actus d. qtq̄d
ub n d. s̄ subam d. s̄ actus ¶
qt ome q̄ d. de aliq. aut e
subo aut no / si i subo e d.
scdm actus / si no ꝫ i subo / sb
stancia e go et ¶ Rno dd q̄ ite
drie s̄ subam / s̄ actus licet
i mediate se heant i catus
n tn i dis / cu aug. i li de
t. qt atriu dt no seqtur igē-
nitus no ꝑdicat. scdm actus
go ꝑdicat. s̄ subam nl s̄ r-
lacom i catis nos ꝑdicari s̄ r-
lacom qtinet. sub ꝑdicamte
actuali / qm i catus rlaco
sub actuite qtinet. / no sic e
pot ee i dis qm deo n̄ pot
accide / ¶ Scdm s̄ go cu que.
nt genitus et ingenitus dif
ferat s̄ subam nl s̄ actus n

sufficient. dedit. i dis s̄ debe
reꝫ addi nl s̄ rlom / tn ut dt
ambros in dis no est separacio
nl diuisitas rlt dria s̄ distinctio
cu no ꝫ qcededu i ꝑsonis
ee driam n cu dctiacone ¶
alit pot dici q̄ differe aliqua
subapariaē. d. dupr. / nl q̄ s̄
subam differut / et sic genitus
et ingenitus differut subalit nl
q̄ differut ꝑse ꝑꝑtatibꝫ que
sut ipi qui differut et hic no
ꝑdica differut subalit pr
n et filius cu differat primi
tate et filiacone ꝑse differut
qui pr e pr nitas et filius e
filiacio possut et ipi differe
subalit. ut suba dicat. ypos-
tasis n qut sumit. pro eēa
¶ ad id q̄, obꝫ q̄ ille dicones
no sut entis ulr s̄ solu mo
entis cati n n in mente incato
cadit actus nl ee i subo ideo
ꝑcedit alia dio / cu aug. i v.
li de t. ita rndbꝫ arriano sic
opponeti qtq̄d de deo d. nl i
telligitur no s̄ actus sꝫ s̄ subam
d. quapp ingenitu ee pri s̄
subam ꝫ et genitu ee filio s̄
subam e diuisa e au i ge
nitu ee et genitu ee diuisa
e go suba pris et filii / Rmbꝫ
q̄ sic qutq̄d de deo d. s̄ sbaꝫ
d. go q̄ dcu e ego et pr v-
nu sumus s̄ subam dcuꝫ va
ꝫ q̄. suba pris et filii aut
si hic no s̄ subam dcu ꝫ / d. go
aliquid de deo n s̄ subam et
ideo cu cogimur s̄ subam intel
ligere genitu et igenitu et-
qui ostendit q̄ ingenitus d.
s̄ rlacom dicens / tu no e

genitus dr. pr n quid sit / s quid
no sit dr. cu au rlatm nega
gat no s subam negat. q
ipm rlatm no s subam dr.
negatia no ptiala no efficit
illud nt q sine illa rlatio dr.
eade ppositia subalit dicat
s ideo tm negat q sine illa
tenebat sicut i cetis pdicam-
tis / velut cu dq ho e / subam
designamq et qm dr no ho e
no ad genq enuciat s tu
illud negat sicut go s sbam
aio cu dico ho z / sit scdm sbaz
cu dico no ho z / et sic i cetis
pdicamtis q cu ita sint q
rlatie aio cu dico ho e filiq
rlatiue nego cu dico no fili
us z ac si qm valet q dr fi
lius tm valet qd dr genitq
tm go valet q dr no genitq
qm valet q dr no filius / r-
latiue eu negamq dicendo
no filius / rlatie q negamq
dicendo no genitq ingenitq
porro quid e n no genitq
no go readit rlatiue pdi
camto cu i genitq dr q cu
rlatio pdicat n indicat
subam ita qmus dicisu sit
genitq et i genitq n indicat
subam diversam / q sicut filiq
ad prem et no filius ad n
prem rfert ita genitus ad
genitore et no genitq ad n
genitore rferri nece z

Cum quer utr i nasci-
bilitas sit noacio nl pp-
etas / et n q no sit noacio
q i genitq nl i nascibil n
dicat quid sit s quid no sit
vn no z n nego nl pnaco
nego au nl pnaco no fat
cognoscere aliquid sibi nec

ostendit aliquam dignitate
nl pfeccom / vn no facit
nocom nl pprietate sit n oe
infinite pprietates sic q n
e filius / q no e spc scs ¶ Ad
hc notande sut plui opio-
nes / quida dicut q i nasci
bilitas e quedam pprietas q
in e pri ex eo q ipe a nullo z
et alii sut ab eo / s qstat q ipe
a nullo e / h negaco e / q alii
ab ipo sut affirmaco e s
op affirme et negone rl e cu
negaco n sit go i nascibi
litas no z pprietas opulie
existens ¶ Ite q alii sut a
patre h i alius z n i pre g
ex h no dz ee alia pprietas
s in aliis ¶ Ite si aliqua ppe
tas inest pri ex hc q ipe z
a nullo et alie psone ab ipo
sut eade rone aliqua ppe
tas inest spui sco ex eo q
nulla z ab ipo et ipe e ab
aliis et sibi aliqua pprietas
inest filio ex eo q ipe e ab
aliquo et alig ab eo / et ita
erunt plures quam dicte sit
nocones ¶ pp h exponut
q sit intelliudum z i nascibili
tas z pprietas que i e pri
ex eo q ipe a nullo e et ipe
z pricipium alioz nl p genoz
nl p spiracom / nl p creacom /
go s hc i nascibilitas n e
aliqua tota nocio alia ge
neracone nl spiracone ¶ Alii
dicut q i nascibilitas e nlis
auctas sine pricipalitas q
i solo pre e / eam au did
no hc auctte n cc datas
¶ z qt aut dr nlis pricipa

litas q̄ pr̄ ē om̄ / aut q̄ nr̄
intell̄ca si p̄ mo / g° p̄ncipalitas
illa n̄r̄is no ē ad quā g̃no t
spiro ul̄ c̄aco / si dicat: n̄r̄is
p̄ncipalitas q̄ nr̄ intell̄ca n̄
p̄ h̄ eit alia noōis q̃ g̃nō t
spiracō ul̄ p̄ ccaio n̄c pom̄
in q̄b q̄ n̄ no sit sortes et
plo et sic de aliis / Et h̄c n̄r̄ Ꝫ
¶ alii dicūt q̄ ĩnascibilitas
ē fontalis plenitudo que ē
in p̄re et no ē ad ad sicut g̃=
natiua h̄ sit aliquis n̄ tn̄ est
ad aliquid ¶ Et q̄ dicit aug°
q̄cq̄d d: de deo aut d: s̄m sb̄am
aut s̄ r̄lom g° fontal plē
nitudo si no dica: de p̄re s̄
r̄lacōm d: de eo s̄d̄m sb̄am
g° fontalis plenitudo d: de ecc̃n
d̄ia g° et ĩnascibilitas / s̄ h̄
ē s̄lm ¶ Iste fons t q̄m̄ fons
h̄ fluere g° ē ad aliq̄d ¶ Alii
dicūt q̄ ĩnascibilitas ē noōis
pr̄is p̄ modū p̄uatōis ē m
ĩnascibilitas p̄uatō ē cedi
ab alio et in eo a quo sūt omīs
alii s̄ in p̄re dignitas ē a quo
s̄t omīs alii / n̄c ē ab alio sic
dignitas ē alicui regi no h̄re
regnū ab alio et p̄ h̄c distingit
pr̄ ab aliis p̄sonis sicut omīs
no signata ab omī ōne sig=
nata n̄c se: ĩnascibilitas ē
noō g° ō / sit n̄ se / passio s̄
ē articulus g° passio s̄ Ꝫ / et
q̄ ita sit n̄r̄ p̄ aug° quid d̄t q̄
ĩ genitus no d̄t de p̄re quid
sit / s̄ quid n̄ sit / et p̄p° illa p̄=
natia no mutat p̄dicamtū
ad s̄ et dicit q̄ sicut risibile p̄
p̄d̄ Ꝫ hoīs ita no risibile p̄
n̄ ē n̄ hoīs et ita nego dis=
tinctiua Ꝫ / nota g° p° inq̄

actū g̃nō p̄ negōm detriari oz
q̄ no eo q̄ h̄eant de impfcō
ul̄ defcōm s̄ q̄ n̄ h̄nt alia s̄=
ōa cū se q̄b̄z notificent:
sine q̄ n̄r intell̄cs no ē potens
s̄ intell̄re ul̄ maifestare p̄ut s̄
ĩ s̄ua n̄a ccm d̄t p̄hs q̄ sicut
oculus noctue ad luce diei se
h̄t ita intell̄cs ad n̄ā maifes=
tissima ¶ Iste dicit dam° q̄ de deo
possibile Ꝫ scire quid no Ꝫ / quid
ē au ē ĩ p°le s̄ h̄ d̄t boec° ĩ
li de duab̄z n̄r̄is q̄ bn̄ cognosci=
mus p̄ r̄acone s̄lr p̄hs diffi=
niens s̄bam d̄it ipam ee
ens no ĩ alio / q̄n̄ si dice:
q̄ ē ens p̄ se et p̄rere: quid
ens p̄ se oportet p̄ p̄negōm
detriare p̄ deo et q̄ et p̄fecti=
ssima oz negōne detriad no
q̄ ille negōnes ostedat de
fcō in eis / s̄ q̄ nos n̄ possum9
intell̄re q̄ sub est negōib̄z q̄ ē
ens p̄fectissima in ĩnascibilitas
g° cū d: noōis pr̄is n̄ de no=
tat defcō s̄ pocius p̄fcōm
que s̄gcat: cū d: pr̄ ē a se
s̄ q̄ h̄ n̄ possum9 intell̄re quo
aliq̄d ē a se negōne detriam9
¶ Si al̄ p̄rere: que ē ē p̄fcō
s̄ r̄om intell̄cie noōis pr̄is
ĩnascibilitas aut p̄mitas
d̄r q̄ ĩnascibilitas q̄m̄ ē cōpte
rei / p̄mitas q̄m̄ Ꝫ cōpte ĩ
tellcūs n̄r̄i h̄c n̄ ē querere
cū deus sit ens p̄fectissimū
utrm mag° ei debeat attri=
bui p̄fcō q̄ no ē ab alio ul̄
q̄ ē p̄ncipiū et ita alio2 et
forte s̄ utrm q̄ detriat: p̄
ma p̄fcō ĩ p̄p° s̄ differat
p̄ om̄i q̄m̄ ad s̄bam p̄ altm

q̄m ad v̄tute sine p̄om
Questio qr̄ e utrum i nasci-
bilitas sit p̄prietas pr̄is q̄d'
sic vīr. q̄ sufficient' distīguīt
p̄sona pr̄is ab om̄i alia p̄sōa.
g° e p̄prietas ¶ q̄t pr̄ dr̄ īgeni-
tus eo q̄ nō ē ens ab alio per
gnōm / s; sic filr̄ q̄t sp̄m scō.
g° nō est p̄p̄u pr̄is s; q̄ne pr̄i
et sp̄m scō ee īgenitū ¶ p̄te
vīr q̄ īgenitus s; q̄ dr̄ nega-
tio q̄uit oēatie q̄ cōa nō e
ens ab alio / g° nō e p̄p̄a nocō
pr̄is ¶ p̄te si i nascibilitas dis-
tīguīt prēm ad aliquid opt
alia p̄prietas distigues ¶ p̄te q̄
p̄us distīguīt p̄sona pr̄is
i nascibilitas aut p̄rimitas
¶ p̄te tn̄ p̄cede' n̄ q̄ueniat pr̄i
sicut n̄c nasci q̄r assignat' p-
prietas pr̄i q̄ p̄uatom natita-
tis s. i nascibilitas et nō filr̄
q̄ p̄uatom p̄cessiōis ut i pas-
sibilitas ¶ ad° i genit9 sicut
et ignō dr̄ dn̄r. negatio et q̄i-
grie / p° mo q̄t pr̄i / s° mo q̄t
sp̄m scō et ideo i genit9 nō
pot ee q̄s nocio n̄tq̄ aū di-
cat' de oīb multiplr̄ / n̄c itm̄
i genitus sumt dr̄ q̄ grie i-
sn̄s p̄prietate distīncta et q̄ q̄
ria gnōm e alia nocō ap-
cessione / sp̄e n sc̄s eo q̄ p̄cedt
ab alio dr̄ dupr̄. aut q̄ nllo
mo / respiroīe e i genitus ¶ ad
a° dd' q̄ nō ens ab alio dr̄ dn̄-
r̄ q̄ nllo mō ē ens ab a°
n̄c i se n̄c i alio / aut nō ee
ab alio i se tn̄ e ens ab a°
i alio p° mo n̄ q̄t oēatie z
e pr̄is p̄prietas s° mo q̄t oēa-
ie tn̄ detracōe et sic nō
ē p̄prietas pr̄is ut sic pcasus
eoā e i filio apr̄e ¶ ad alud
dd' q̄ i nascibilitas nō dicit h̄i-
tudine ad alias p̄sonas tn̄ h̄i-
tudo pr̄is ad filiū vna et
ad sp̄m scō s. alia / q̄r n̄tō
sunt due nocōnes que dice-
rent has h̄itudines ¶ ad a°
dd' q̄ p̄us dr̄ duplr̄ aū q̄
n̄tellc / vl' q̄ p̄rim9 r p̄us g
distīguīt i nascibilitas q̄z
n̄. aū s; p̄rimitas i mediate
et p̄ri9 ¶ ad a° dd' sicut dau
z p̄us de sp̄iratōe vl' dd' q̄
i nascibilitas s; intellcūie vō
dicit nō ens ab alio p gnōm
pot g° si nego simplr̄ ut
nege' ee ab alio / et sic i du-
dit n̄ se īgnōm et i p̄cessi-
ne / et sic e p̄prietas pr̄is l
pot si abnegaco h̄m9 tocaue
ee ab alio p gnōm / et sic n
e p̄prietas pr̄is sic n nō q̄
tessibilitas eet pr̄is p̄prietas
s; ad i° solutū z plenius i
q̄one de nūo nocōnū
Postea que' an i nascibi-
litas sit eadē nocō que
e p̄rimitas vl' alia / q̄ alia
p̄bat aug'. q̄ si pr̄ nq̄ū ge-
nuiss; filiū nō9 eet i geni-
tus vl' i nascibil' s; si non
genuiss; nō eet pr̄ g° nō
eet p̄rimitas s; i nascibilitat
eet / g° i nascibilitas p̄prie e
alia nocō q̄ p̄rimitas / Sed
n̄r p̄ma p̄p° ee fl̄a q̄ si pr̄
nq̄ genuisset nō eet pr̄
q̄ n eet p̄rimitas et ita n
eet p̄s9 / q̄ p̄rimitas facit h̄ac
p̄sona et ita si pr̄ nq̄ū ge-
nuisset simpr̄. n eet et ita
n eet i nascibilis vl' i genit9

¶ Jte tu d3 i nasabil ul i ge
nitus / et tu d3 pr d3 eade pa
go ide e dico prem et i gedo
¶ Jte tu i pa sit oioda sim
pliatas nc e i pre q n sit
pr go pr nitas e pr go si
milit p oioda simpliatate
pr nitas e qtud e i pre go
pr nitas e i nasabilitas ¶ Jte
simpliatas eenae tanta e q
facit oia eenalia eade go si
pliatas psone faaet oia noo
nalia eade ¶ Jte i filio nasa
bilitas et filiato sut eade go
filr i pre i nasabilitas et
pr nitas sut ide ¶ Jte simpto
s hil q i nasabilitas dicit
ide q auctor ul n dico q
i nasabilitas e ide q no ee
ab alio aquo alius sit go et
in nasabil e ide q auctor
s pr no e auctor ul p pr
nitate ua spiratam go i nas
abilitas erit ide q pr nitas
ul que spiro ¶ Rn ad pm
dd q aug no hut rm ad
nam eendi s ad nam intellu
di qcodmq n q si pr no ge
nuisset no eet s intelto q no
genuit bn potest intelligi q
sit ingenitus i nasabilis et
intelta i nasabilitate no intel
ligit pr nitas admiq distinc
te ¶ Ad a dd q alia e i nasa
bilitas alia pr nitas hi n dicit
ppetate qua no e ab alio ia
qua alius ab ipo p gnom ¶
Ad a q obi q i nasabil et
pr sut / dd q ide sut psona
no ide notonalit eade n et
una e psona tu sut hee due
ppetates no tu eade noais

qz no eade hitudine ei sut
¶ Ad a dd q simpliatas een
ae no tollit rlacom ul hitu
dine / qz no dethit eaus simpli
aitati ita nc simpliatas psone
no tollit plitate notoim l
differente hitudine psone / nc
e simile q simpliatas eenae
facit eenalia eade / qz no pos
s ee dria i eenalibz tu sim
pliatate eenae / s tu sipliatate
psone pot ee dria hi
tudinu ¶ Ad a q obiait q sut
ide i filio nasabilitas et fili
ato dd q ide sut differenaia
solo noie / s filiato duo dt / ee
ab alio p gnom ee ab alio n
e dignitas / s q p gnom hi
e dignitatis to ideo e noto / si
milit i pre duo p q no ab
alio e d illud q filius e ab
alio / ee au no ab alio dig
nitatis e et ideo noto e / Jte
q alius abeo p gnom dignita
tis e ideo pr nitas noais pns
e / ideo i pre sut due notones
p filio no n una ¶ Ad ulam
dd q auctor d3 eenalit tota
trinitas rc eatue d3 et noto
nalit / et hc tplr dt n quqz
i nasabilitate ut tu d3 pr
e auctor absolute hi e no ab
alio / sicut d3 maior / quqz uo
auctor dt pr nitate ut tu d3
pr e auctor filii / quqz uo spi
rom ut tu d3 auctor rc spc
sci / exp dac pz q decepti
sunt arrii sicut ost aug
d. de t. nolens pbac q pr
sunt maior filio hac rone
pr e nasabil ul i genitus
filius e genitus go pr e

maior filio quo nalet h' a° pp
qmutacom pdicamti qz i nas-
cibilis ptinet ad pdicamentu
rlacionis / maior ptinet ad p-
dicamentu subie ad sit adiectiu
quantitatem dicit go i nascibi-
litas noco c pnatm i eo a
quo fluit qtqd pot fluere / s
noco c i pre / qz p eam cog-
noscit' pr et discernit' / ppetas
c qz ei soli qt si n. ecent due
psone in deitate quar vtraqz
no eet ab alio no eet sii
ma qmunitas et sūma iocū-
tas ibi sed9 et q tu d' pr e
auctor filii et spc sci h' no
me auctor significat qditor pr
nitate et spiracom et p i nas-
cibilitate qz pnit auct' d'
ee i solo pre tun vz auctor
qm principium sine principio

Restat querere utrū remota
p intellcu pr nitate possit
intelli pr i ppetate i nascibili
tatis ¶ ad q obz vbo aug' si
pr n genuisset filiu no9 eet
i genitus ne i nascibil in-
n q sit vra simpr qz d' deo9
go vni e pr meus qui glifi-
cat me qm vos dicitis qz
deus noster e go prem nouē-
rūt iudei s no i qntu pr
qz iudei no distingunt psonas
go i qm i nascibil et ita cog'
ille qui e pr i qntu i nas-
cibil ne i genitus sine pr-
nitate / iste iudei et gentiles
phi qcedunt ista ille qui est
a nullo trait te go ille qui
e i nascibil trait te / de pre
no i q'm e pr n' sunt go qm
ad illos no i tlla pr nitate
vrz h' trait te de mosstto

q' e i nascibil go pr et si n
genuisset filiu no9 eet ille
e i nascibil go no9 eet p'
na / qz iste t'minus ille qui
suppone no pot n' pro p
¶ Iste dicit q i nascibil e in-
te ee ei9 a quo qtqd fluit
fluere pot aut go i nascab
t dicit principium a quo flui
ne possit oia fluere / si p° m
go i nascibil d' fluxu filii g
pr nitate / go pr s q pr gn
et h' film s i nascabil d' pr
cipm a quo possit flue oia
go dicat prem no pnt e pr
s p nt pot gnare et si no
generet inde sit iste e i na-
cibilis go iste potest gnare
go iste e et ita vnu e simp
q qmus pr no genuisset no
eet et eet i genitus ¶ Iste
pdca po no mutat suppoz
tiōz go tn d' ille qui est
pr pot gnare / iste t' qui
est supponit tm p vna p'
qz i trinitate no est n' vna
psona que possit gnare go
supponit tm pro psona ig
et ita pr et si no genuisset no
esset h' psona ¶ qt si pr no
genuisset no hret prnitate
et ita no hret ee psonale
na prnitas no facet psona
nc hret ee nocionale cum
eet psona / h go eet no eet
n eencia et no hret ee n
eenale go no possz gnare qz
eem n pot gnare ¶ Iste si
iste demito pre qz pot gna
re est e r' iste demto filio
qz pot gnari z et si h' go fi
lius / go pr z / pr go n pot

319

intelligi posse generare qui genuerit. Secundo sicut deum z si
res generat; ad naturam et essentiam rei
dic. Filium q' q' dicit aug' / quia secundum
naturam rerum dicas si pater potest
generare generat aut faciat et ve-
lit / vn si non generat non potest
generare / et ita si non genuisset non
esset nil potest sicut res ad naturam
intellectus fidei item filium q' potest
non intellectus fidei q' si potest gene-
re generat si lapide r' ad naturam
tellus generans methaphorice vnde
q' q' dicit aug'. loquendo de diis
sic loquimur de generantibus adam
non et si nullum genuisset non esset
ingenitus. Item licet pater non haberet
paternitatem in actu tamen haberet
esse personale distinguetur autem
ipsa paternitate existente ibi
in potentia / patet hic q' dico potens genera-
re. Ad ultimum verbum dicendum q' non
valet hic consequentia pater qui potest gene-
rare ergo filius qui potest ge-
nerari est / quia potentia generandi ac-
tiue sequitur esse rei vel concomi-
tatur. Sed potentia generandi passiue pre-
cedit esse rei

Hic est quod addenda de verbo
hil' dicit in .i. li. de synodis
si quis innascibile et sine in-
itio dicat filium sicut duo sine prin-
cipio et duo innascibilia et
dico innata dicens duos fa-
ciens deos anathema sit. Quaeritur
quare magis qui ponit duos
innascibiles ponit duos esse
deos quam qui duos ponit esse
filios. Secundo qui duos innas-
cibiles ponit / ponat ordinem
in diis / significat in .i. q' duo sunt
quorum uterque est deus et neuter

ab alio / qui non duos filios po-
nit sicut spiritus sanctus dicatur filius filii non
removet ordinem / vn non remo-
net aequalitatem subiecto

Consequentia ordinis requiritur ut
premissa inquisitione de
nominibus paternitatis / filiationis / pro-
cessionis que patet ex precedentibus
tractatu de nominibus propriis persona-
rum querendum est de notione qua
scilicet quod pater et filius spirat
spiritum sanctum / secundum rationem aug' pater dicitur
principium spiritus sancti filii et filius
ad facultorem non intelligunt et
inquisitionis hic modus. Primo de
intentione principii dicti in diis
multiplicatur et quomodo. Secundo de
intentione principii dicti communi-
ter. Tertio de intentione principii
dicti notionaliter.

Quantum ad primum notandum q' hoc
nomen principium in diis ac-
cipitur tripliciter vno modo dicitur pater prin-
cipium filii per generationem alio modo
dicitur pater cum filio principium spiritus
sancti per spirationem / tertio modo dicitur prin-
cipium generaliter pater cum filio et spiritu
sancto respectu creature per creationem
primo modo nomen principii soli patri
convenit / secundo modo patri et filio
tertio modo vnicuique persone e-
ta hic dubitatur: multiplicatur pro-
ut hoc nomen principium secundum
tres modos predictos dictum est
convenire. Secundo an primo et recto
principium. Ad primum sic pluralitas
vel paucitas suppositorum non
mutat nomen ei scilicet principium pro-
ut sic dicitur non differt in sua pau-
citate et pluralitate suppositorum
ergo etc. Contra tamen nomen vnum

opponit vno gñe opponis s3
diūsa sut que r̄latiue dnr ad
pn̄cipm ꝑut fic tplr d3 go
pn̄cipm dcm abillo d3 intri
¶ Iste pn̄cipm ordine denotat
s3 pn̄cipm vno mo dicit or-
dine tpale alio mo dicit or-
dine etni s3 etnm et tpale
no possūt vniuocari ¶ Vn̄o ri
d3 vniuoce s3 s analogiam
et hc e s pus et posteri9 s
intellcae rom ete in pn̄cipm
alio9 ide 3 q origo ad i9 / o-
rigo au ad aliu est de sba
eiut no de suba / si no de sba
s3 dicit pn̄cipm cate ipa
tnitas si de suba / au go e
origo ꝑ modu nē et ꝑ gnō
ne et h mo pr e pn̄cipm
filii / aut ꝑ modu uolutatis
et spirom et hc mo pr et fi-
lius sut pn̄cipm spc sa ¶ ad
i9 q obi dd q pn̄cipm no
differt solu s paucalitate et
plitate suppositor s3 s rom
pn̄cipii / eo q pn̄cipm vno9
e de suba sua ꝑducens al-
tm a9 nro deno / s3 ꝑduce
de se et de alio sut actus
differentes s rom et s diffini-
tionem

Scdo quer au p9 dat ro
pn̄cipii ¶ ad q pot dici
absolute qd pn̄cipm d3 sp-
ns de pn̄cipio gnōnis qm
de pn̄9 creatonis ta quo ad
hūana intellcia e9o 3 ꝑ or-
dine etnor rn possumus cog-
noscē nl ꝑ ordine tpale ¶
Iuxta hc quer an dicat
de pre q e pn̄cipm filii

et spc sa ut d filr possit dici
q e pus hijs nl ante ¶ Iste
quer ut d pn̄cipm ꝑut d3 eēr
lit pus sit s rom intellcae
q pn̄cipm s q d3 nocionalit
¶ Dd fit ur ꝑ s illud modu
tenet pn̄cipm eēnlit s s a
lios modos ꝑsonalit nl noco
nalit go ai eēn s rom intelli-
ae pus sit qm ꝑsona nl n
cio pn̄cipm s illu modu dcm
est pus q s alios modos p
nli9 e illo mo ꝑ plib3 quo
¶ Et hc mo d3 pn̄cipm opp
te tpo s3 pn̄cipm s alios mo
dos abetno / etnm au pus
e tepali ¶ Iste gnare nl
spirare pus sut q cae et
ita ur q pn̄cipm dcm eēn
lit posterius sit s rom intel-
lienae ¶ Vn̄o q no d3 i dis
pus nl ci ante s3 pn̄cipi
u / ꝑ hc nom pn̄cipm no dici
ordine tpris s magis nē s3
h noia pus et ante s sua
i loncom dicit ordine tpris
cu nugm aliu ordine sig
ficant h tlia ꝑadmeto
adillu ordine ut pus na
nl ca ¶ ad a9 dd q dnplex
e ordo intellcae omnis s app
hensione nalis ronis et i tha
ma pus 3 intencone pn̄cipii
accepti eēnlit qm nocona
lit ro au nlis pus accept
de eēn q fit pn̄cipm qm
i telligat in dis ꝑsona ꝑpoe
pn̄cipm / alius e s apphensi
one fidei et i hac ma pus
3 intencō pn̄cipii accepti no
conalit / pri9 ut fides dt

persona persone principium de substantia
postmodum dicit personas creature
esse unum principium non de substantia. Unde
hylarius de synodis dicturus unam catho-
licam substantiam patris et filii non inde
incipiat neque scit quod maximum te-
neat utique sine scit vera fides.
Illa sit tuto unam substantiam di-
cet cum ante dixerit pater ingenitus
est filius natus est.

[C]onsequenter queritur de interpretatione prin-
cipii dicti temporaliter. Et que-
runtur duo. primum est utrum interpretatio prin-
cipii dicatur ab eterno vel ex tempore.
Secundum utrum pater et filius et spiritus sanctus
sint unum principium creature vel plura.

[Q]uantum ad primum queritur utrum
hoc nomen principium dictum
temporaliter dicatur ab eterno et dicit
in primo sententiarum distinctione 30 quod non. quia non dicitur
principium nisi ad creaturas. unde cum
creature esse ceperunt cepit esse prin-
cipium creaturarum. Contra deus conditor
est ab eterno unde in hymno eterne
rerum conditor ergo principium ab e-
terno. Item ab eterno fuit datio
in deo. sed non fuit in eo nisi per
inceptionem vel principio ergo deus ab
eterno fuit principium. Et tamen solutio
quod ad secundum est principium eternum ergo
est principium ab eterno in quantum con-
notatur eternitas vel suppositum
conditoris non notatur eternitas vel ef-
fectus connotati in creatura. Contra
nota hoc augustinus dicit hoc nomen temporalis
deus eternus ergo dicit hoc ex tempore
deus ab eterno sed constat quod ratio-
ne suppositi non dicitur hoc ex tempore
quia suppositum est persona eterna
sed ratione ipsius forme humane

dicitur hoc nomen sine tempore. ergo
similiter non dicetur ratione suppositi
conditor eternus. Ad primum quod hoc nomen
eternus potest sumi substantive
et hoc nomen conditor quod est adiectivum
substantatione potest sumi adiective
et ita hoc adiectivum detrahit id
substantivum eternus. et sic hoc ipso
est verum deus est eternus conditor et
eternus qui condidit. si non ergo con-
ditor sumatur substantive eternus
adiective falsa est et est sensus
eternus conditor id est eternaliter condidit
et sic hoc est verum quod dicit augustinus quod
ipse deus hoc nomen temporalis id est ex tempore
hoc. Ad secundum item quod ego sum alpha
et o principium et finis apocalypsis
finis est in eternum ergo principium
est ab eterno. Contra nomina que conno-
tant aliquid in creatura aut
connotat rem ut deus creator
aut effectum ut misericors creator
et huiusmodi. In primis ergo que connotat
rem vel effectum distinguendum
est. quia aut dicuntur in actu aut
in habitu. De illis qui connotant
in habitu potest dici quod conveniunt deo
ab eterno. unde fortitudo dicitur ad
sum ad dicitur deus ab eterno. sed non
potest dici creator ab eterno quia
non fuit sum ab eterno. Solutio ergo
si deus dicatur principium ab-
solute potest dici principium ab
eterno quia non dicit effectum in ac-
tu sed in habitu. sed si dicatur ad
derivatione ut dicatur principium
creature non potest dici ab eterno

[D]einde queritur utrum pater et
filius sint unum principi-
um creature vel plura. et quod unum
probatur per augustinum dicentem unum principium

ad eatam cu pre et filio et spc
sco no duo pncipia. Et m-
cipi9 nolle q hij tres st ta pn
cipia spn copulato apponi no
pmittit nde sicut pilla ta
ta d3 ro pij cxpo et pnpni et
a ipo pnt ord. Secundo q illa r
lata nsumt3 adhuc tn dr
pnt supponit pro duabs psonis
et no3 alia et alia sitndo
p illas spones pa u. spo notat
orgine scda rom mediam o
pacomes / vaia gnacom / et si
ta tbz psonis apparet3 cu
eo admctis rlata tqd3 ad
psonas et rone illos diaps
qnotatos fit copulato / ex
pomt cu spl has sponos
a iiij de t. si m nomt cui
dm eca ex quo dia / nomt
cui dum alij om p q oia
ab v9 cimulsos orgine pomi
tuctos eacom a vno sare n
differate abactos neia3 et
intellcdu q b3 z pas gnbna
di exposits p3 q pr et filius
et spc sans sunt unu pn
cpm eate lig appet sub qua
da rone pri sub quada fi
lio sub quada spui sco

Circa quo3 de ratione pn
cipii supta notonalit. Pri
ma q p9 sprendu e de eglo
ucionb3 que pom3 sb sing
pncipiu sine pncipio / pncipi
u depn9. Sedo cu dia eca
sit pncipm spc sa. Tercio cu
pr et filius sint unu pn
cipiu spc sa. Quarto m9 sint
ide pncipiu spc sa. Quinto
m9 pr et filius sint unus
spirator spc sa. Sexto de v-

nitate spiracois s q pr et
filius sint pncipm spc sa

Circa pmu no q di xxix ps
sent a fine pmi capli q
cludit3 sb aug3 supposita mlti
plicitate h9 nois pncipm / pr
e pncipm sine pn9. filius pn
cipm depn9 / spc scs pncipm
de vtroq. Queritur3 q ca d3 pr e
pncipm sine pn9 / vtr9 pncipm
dica3 ecialit vl notonalit
ecialit no vt m / q eca n
3 pncipm filii / nc notonalit
q no e i nasci te sn3 q a
nascibilitas no d3 rssptme pn
cipm cu arssptme d3 / nc pro
primitate q primitas d3 so
lu rc filii / pncipm no d3 rc
filii et spc sa nc pot dice no
com spironis q spiro filio gt
no cu gt ei ee pncipm si
ne pn9. Secundo queritur cu d3 filius
pncipm depn9 / vtr9 pncipi
u sit rone eca vl rone
notonis / rone eencie no q
no 3 ab alio nc depn9 nc
p notone que sit a filio q
no p filiatone / filiaco n so
lu ptinet ad filiu si pncipm
pnu depn9 ptinet ad spm
sanu nc p spiratone q ois spi
raco gt pr cu no gt pnci
pm depn9. Tercio queritur3 cu
spc scs d3 pncipm devtroq
m9 pncipm sumat3 p eca
vl p notone / p eca no / q
eca no 3 devtroq nc p no
tone q spc s cu d3 pncipm
vl rc essencie a eata qntqd
cu dt essencia creata gt

trinitati quo non sunt pro notione
Quod omnis notio eterna sed sunt spiritus sancti
non est principium ab eterno sed eorum
nis sunt simpliciter / Quarto proprietates sive
notiones aliquando significantur distinc-
tive aliquando indistincte / distinc-
te sicut cum dicitur paternitas / filiatio / pro-
cessio / indistincte sicut cum dicitur prin-
cipium / cum ergo dicitur pater est principium
sine principio [illegible] dicit notionem
paternitatis et innascibilitatis sed
confuse cum enim dicitur sine principio dicitur
notio innascibilitatis qua est
non ab alio cum dicitur principium dicitur
a quo alius et dicit nomen paternita-
tis sed indistincte aliquam notionem
[illegible] dicitur ergo pater principium
sine principio sunt notiones non una
sed plures et confuse sive indistinc-
te similiter cum dicitur filius principium
de principio dicitur sunt notiones plures et
indistincte / cum enim dicitur de principio
dicitur ab alio et sic dicitur notio filia-
tionis sed indistincte cum vero dicitur
principium dicitur quod filius ab eo et
sic dicitur notio spirationis sed indis-
tincte dicitur ergo filius principium
de principio notionaliter sunt plures no-
tiones et indistincte tamen cum dicitur
spiritus sanctus principium de [illegible]
quod principium dicit essentiam sed supponit
pro persona spiritus sancti propter admonitum
quod est dentalis sicut cum dicitur deus
de deo / Quinto [illegible] quando dicitur pruden-
dentalis [illegible] ordo non propter hoc
nomen principium / sed enim nomen sunt
dicit ordinem ad creaturas sed virtu-
te personis admonita dicit or-
dinem [illegible] ad primus et sic modo no-
tat ordinem [illegible] processio [illegible]

mo no
Queritur quare an essentia sit princi-
pium spiritus sancti / Ad quod sic princi-
pium spiritus sancti est essentia ergo essentia
est principium spiritus sancti a simpli-
citer persa / Contra nunc sunt essentia ef-
ficientia est pater filius sed non est essentia
[illegible] essentia est persona generans
filium et sunt essentia ergo [illegible] ef-
ficientia est principium filii ergo ea-
dem ratione essentia est principium spiritus sancti
/ Ad hoc plures concedunt quod sunt
falsa essentia est principium spiritus
sancti quia iste terminus principium spiritus sancti
non predicat [illegible] et est sensus
essentia est spirans spiritum sanctum / licet
et dicant [illegible] essentia est
pater filii quia cum dicitur essentia est
pater ibi hoc vocabulum pater in-
telligitur cum articulo gallice li
pere / et sic hec est vera sed sine
articulo falsa / si additur geni-
tivus non potest poni in fine arti-
culo vobis [illegible] sicut dix-
imus quod hec possit dari essentia est
pater filii / quia iste terminus pater sive po-
natur cum genitivo sive sine
genitivo predicat personam cum
proprietate et tantum valet pater
quantum persona generans et pater fi-
lii quantum persona generans filium
Similiter hec potest dari essentia est prin-
cipium spiritus sancti et predicatur ibi
persona vel persone cum proprietate
et est sensus essentia est principium spiritus
sancti id est persona spirans spiritum sanctum
vel persone spirantes uniformi-
ter spiritum sanctum / sed si infertur spi-
rat spiritum sanctum [illegible]
[illegible] essentia est persona spi-
rans spiritum sanctum / ergo essentia est

spirans spm scm
Queritur utrum pr et filius
sint unum principium spc sci
ad quod sit respondendum et hic dicitur. Natura(?)
res et duas personalis potest
ab eis procedere et simul et ex n
unum sunt principium a quibus procedit
ergo pr et filius sunt unum principi-
um spc sci. Contra aug. v dicit sic
quod datur nec quod procedit principium
est a quo datur nec procedit. Faten-
dum est patrem et filium unum esse
principium spc sci non duo principia
Contra una est proprietas quia pr et
filius sunt principium spc sci et
illa proprietas est in utroque ergo ille due
persone sunt unum principium spc
sci. Contra boecius in sic dicit. dicit quod
predictis rationibus predictis argumentatur
sor. est homo plato est homo ergo sor et
plato sunt plures homines theolo-
gi non ex predictis rationibus sic argu-
mentantur: pr est deus filius est
deus spc scs est deus ergo est
unus deus. Insunt autem predicti plu-
ralitate propter pluralitate substantiarum(?)
quo sunt in pluribus hominibus theologi
non singulariter et sunt propter singularita-
te divinitatis ergo a simili ratione
est et sunt pr est principium spc
sci filius est principium spc sci ergo
pr et filius sunt unum principium
spc sci propter singularitatem spiratio-
nis ratione cuius sunt principium
spc sci. Contra hoc nomine princi-
pium supponit pro patre ratione sui
quia spirat convenit pri filius
supponit pro filio quia spirat
et filio ergo eodem modo supponit
pro illis duabus et simul ergo tantum(?)
una pr et filius sunt unum prin-
cipium pro duabus personis. Contra

principium spc sci est demonstra-
to patre filius principium spc sci
est demonstrato filio et hoc princi-
pium non est aliud principium quam
pr non est filius ergo pr et fi-
lius non sunt unum principium
spc sci. Contra pr et filius
sunt unum principium spc sci ergo
sunt unum principium quod est pr et
quod non est pater sed non quod non est pr
quia tunc idem poneretur et amoveretur
simul quod est pr. Item neutrum refert
personam nec essentiam nec proprietatem
sed connotat quod non refert personam
quia non sunt una persona nec
essentiam quia essentia non est principium
spc sci nec proprietatem quia proprietas
non est principium spc sci sed magis
persona nec persone sunt proprie-
tate. Si ergo illa relatio non refert
nec pro aliquo istorum et pro qualibet
est falsa ergo illa tota est falsa. Contra
Contra obiectio decimus(?) concessa principium
spc sci est pr et filius quia nec
pro persona est una nec pro essentia nec pro
proprietate ut ostensum est supra ergo
ipsa est falsa. Contra non est ratio quare
sit una pr et filius sunt unum
principium spc sci nisi ratione unius
notionis sive relationis que
est spiratio ergo filius distincto noto(?)
nisi sive una que dicitur ratione
principium et una persona faciunt
una persona esse plura principia
ut quia pr est principium filii per generationem
pr est principium spc sci per spirationem
ergo duo principia quod est falsum sed
ergo pluralitas notionum sed quare
est ratio principii non facit una
persona esse plura principia ergo
unitas notionis non est ratio

322

quad plos psone sunt unu
principiu. Ad hoc dicunt quidam
quod licet uera pr et filius sunt prin-
cipium spiritus sancti si ei addatur unu
neutraliter / non debet recipi nisi hoc dicto
unu cadat in adiectiuum qui in ad-
iectiuum ut sit sensus pater et fi-
lius sunt unum principium spiritus sancti
i. pater et filius uniformiter sunt
principium spiritus sancti uel unum id est una
proprietate dicitur et quod hoc notabu-
lum principium teneatur tamen ad-
iectiue et habeat constructionem prin-
cipium spiritus sancti et ideo non potest quod
proprie adiungi hoc dicto unum nec
potest adiungi sibi relatio / aduo
cabulum nec adiectiuo positum nisi
post sibi relatio filii nec subiacet post
quod adiectiuum adiectiue positum non
subiaceat et propter hoc solummodo obiicitur /
Contra omne quod supponit naturaliter
secundum exigentiam sue forme ut iste
terminus homo pro omni eo cui inest sua
humanitas ergo iste terminus principium
supponet naturaliter pro omni eo cui in-
est sua forma a qua imponitur
sed hec est communis spiratio cui ergo conue-
nisset patri et filio ergo supponit
naturaliter pro patre et filio. Item ipso
principio erat uerbum / et in illo
erat uerbum in quo non erat spiritus
sanctus / ergo in principio erat spiritus sanctus
ita quod hoc quod dico principio acci-
piatur complexiue ergo in suo principio
uel in non suo sed constat quod non in
non suo ergo in suo ergo principium
spiritus sancti erat / ergo principium spiritus
sancti potest subiici et tamen substan-
tiue. Propter dicunt alii quod hoc dicto
principium multipliciter sumitur / ali-

quando pro una persona ut cum dicitur prin-
cipium filii pro patre / aliquando pro du-
abus personis simul ut cum dicitur prin-
cipium spiritus sancti sed ratione communis spi-
rationis secundum quam sunt pater et filius
origo spiritus sancti / unde hoc dicto unum
addita cum dicitur unum principium
spiritus sancti respicit formam solum
hoc est notionem unde sensus est pater
et filius sunt unum principium spiritus
sancti i. una spiratione spirant spiritum
sanctum aliquando pro tribus personis sicut
ut cum dicitur principium creaturarum quo-
ta tamen. Ad primum non obstante
dicunt quod communis hoc possit concedi
principium spiritus sancti demonstrato
patre / non tamen hoc potest concedi / hoc prin-
cipium spiritus sancti est pater cum dico hoc /
dico distinctionem et discretionem non
cum hoc licet distinctio uel discre-
tio et non est expedimentis talis ra-
tionis / unde quamadmodum non conceditur dicere iste
deus uel aliquis deus pro patre et
alius deus pro filio et hoc propter uni-
tatem et singularitatem deitatis
in patre et filio eadem ratione non
conceditur dicere hoc principium spiritus sancti pro
patre et illud pro filio et hoc propter u-
nitatem forme rationis principii que
est una spiratio in patre et filio /
propter non sequitur principium spiritus sancti est
pro patre ergo hoc principium. Ad se-
cundum dicendum quod hoc quod dico principium spiritus
sancti non est determinata suppositionis
confusa pro duabus personis simul
unde non sequitur sunt unum principium
spiritus sancti ergo unum principium quod est
pater uel quod non est pater quia ibi
fallacia figure dictionis a confusa ad de-
terminata / unde notandum quod relatio possit
sibi ad hoc quod dico principium spiritus

sa(ncti) in ascendendo s(ed) no(n) in desce-
dendo unu(m) in ascendendo b(e)n(e) (con)-
cedi(tur) p(ate)r et filius su(n)t unu(m)
p(ri)ncipiu(m) sp(iritu)s s(an)c(t)i q(uod) e(st) deus s(ed)
q(uasi) in descendendo no(n) admitti(tur)
relacio ut dici(tur) p(ate)r et filius
s(un)t unu(m) p(ri)ncipiu(m) q(ui) e(st) p(ate)r ut q(ui)
(est) filius ut si dicam iste noces
ali(qui)b(us) habe(n)t su(n)t unu(m) nome(n) q(uod) e(st)
adiectivu(m) h(oc) recipit(ur) s(ed) n(on) recipi(tur)
q(uod) su(n)t unu(m) nom(en) q(uia) (est) h(oc) nom(en)
ali(qui)b(us) ¶ Ad i(llu)d no(n) q(uod) ob(icitu)r de ei(us)
(con)ve(r)sa p(ri)ncipiu(m) sp(iritu)s s(an)c(t)i e(st) p(ate)r
et filius / dicit q(uod) hic dicto
p(ri)ncipiu(m) (non) supponi(tur) p(ro) duab(us)
p(er)sonis sub una nocione sic
forma / q(uem)ad(modum) cu(m) di(citur) deus (est)
p(ate)r et filius h(oc) nome(n) deus
supponit p(ro) duab(us) p(er)sonis s(ub)sisten-
tib(us) una deitate ¶ Ad ultimu(m) d(icen)d(um)
q(uod) cu(m) di(citur) p(ate)r e(st) p(ri)ncipiu(m) filii
et p(ri)ncipiu(m) sp(iritu)s s(an)c(t)i no(n) t(ame)n q(uod) no(n) tu(n)c
sit p(ri)ncipiu(m) plu(rium) p(er)sonar(um) sed
et plurib(us) modis et ita in (com)mu-
nione d(icitu)r ro(ne) p(ri)ncipii / et ideo n(on)
dici(tur) p(ate)r plura p(ri)ncipia qua(m)-
vis pl(ur)alis (con)t(ra)rie(ta)te exigit i(n)-
nominatas / ratio in (con)trari(um) d(icitu)r h(oc)
et unica su(n)t sana ¶ P(er) cu(m) d(icitu)r
plura p(ri)ncipia exigi(tur) dist(in)ct(i)o
suppositor(um) que hic no(n) i(n)veni(tur)
no(n) sic cu(m) exigi(tur) unitas sup-
positor(um) cu(m) d(icitu)r unu(m) s(un)t p(ri)ncipi-
u(m) sp(iritu)s s(an)c(t)i p(ate)r (et) filius (quia) su(n)t
unu(m) in spirando

Queritur que(stio) utr(um) p(ate)r et filius
sunt ide(m) p(ri)ncipiu(m) sp(iritu)s s(an)c(t)i
q(uod) v(idetu)r q(uia) sicut h(oc) dico unu(m)
respiciat una(m) forma(m) i(n) p(at)re et
filio s(cilicet) nocione(m) cu(m) dico p(ate)r et
filius s(un)t unu(m) p(ri)ncipiu(m) sp(iritu)s
s(an)c(t)i ita h(oc) dico ide(m) sicut n(on)

e(st) una nocio ita eade(m) s(cilicet) q(ui)b(us)
spirat ergo si p(ate)r et filius sunt
unu(m) p(ri)ncipiu(m) sp(iritu)s s(an)c(t)i sunt ide(m)
p(ri)ncipiu(m) ¶ Contra h(oc) (est) q(uia) p(ate)r et
filius sunt ide(m) in spirando (ergo) p(ro)p(ter)
ydemptitate(m) spiracionis ergo filius s(unt)
ide(m) p(ri)ncipiu(m) / q(uia) p(ri)ncipiu(m) dicit
nocione(m) que e(st) spiracio ¶ Contra ide(m)
et dist(inctu)m (con)tradicunt eius si ergo p(ate)r
et filius no(n) sunt dist(inctu)m p(ri)ncipi-
u(m) sp(iritu)s s(ed) ergo sunt ide(m) ¶ Contra in
sequitur deus genuit deu(m) ergo
n(on) eunde(m) n(ec) aliu(m) deu(m) / eunde(m)
no(n) admitti(tur) p(ro)p(ter) distinctitate(m) sup-
positi / aliu(m) n(on) admitti(tur) p(ro)p(ter) uni-
tate(m) forme ergo simil(ite)r no(n) seq(ui)t(ur)
p(ate)r et filius sunt unu(m) p(ri)nci-
piu(m) sp(iritu)s s(an)c(t)i ergo ide(m) n(ec) dist(inctu)m
simil(ite)r racione ¶ R(espon)d(eo) (con)cedendu(m) (est)
et d(icen)d(um) ad p(ri)mu(m) q(uod) no(n) e(st) simile ro(ne)
unitatis i(n) h(oc) q(uod) dico unu(m) et
i(n) h(oc) q(uod) dico ide(m) / ita h(oc) q(uod) dico
ide(m) no(n) solu(m) exigit unita-
te(m) racione forme immo et r(ati)o(n)e
suppositi / et h(oc) e(st) q(uia) relatio
ydemptitatis et distinctionis (quia) ergo
no(n) (est) ydemptitas suppositi et
ypostasis n(ec) p(er)sone p(at)ris et
filii / p(ro)p(ter) h(oc) no(n) (est) unu(m) p(ate)r et fi-
lius sunt ide(m) p(ri)ncipiu(m) sp(iritu)s
s(an)c(t)i h(oc) a(utem) q(uod) dico unu(m) no(n) ex-
igit unitate(m) suppositi s(ed) suf-
ficit unitas forme sicut (est)
cu(m) d(icitu)r omnes p(hilosoph)i no(n) ab uni-
tate suppositi s(ed) ab unitate
collectionis multor(um) ho(m)i(num) que
(est) sicut unitas for(m)alis ¶ Ad h(oc)
q(uod) ob(icitu)r q(uod) ide(m) et dist(inctu)m divi-
dunt ens (et) d(icen)d(um) q(uod) divisio no(n) e(st)
per i(m)mediata immo (est) accipe(re)
mediu(m) q(uod) n(ec) ide(m) simp(liciter) n(ec)
simp(liciter) dist(inctu)m / s(ed) i(n)cumplete ide(m)

323

et impte diiisu / vn cu hr racio
pncipm spc sa gt pri et fi-
lio s illud a quo no distiguit
qr hr n pot dici diuisu qr v-
nitate nocois a pre et filio
a qua fut pncipm / vt et pot
dici ide / qr ide tagit ide sup-
positu siue eande ypostasim
Ad ad nb ica pz ex dictis / qr cu
dr sut ide i spirado ide dr
rone vnius spironis / et ideo
n rpiat hr dicto ide n ydep
titate nocoali / et ideo licz
gcededa sut ide i spirado
s tn dr ide pncipm no so-
lu rq ideptitas forme siue
nocois uno ydeptitas sup-
positi siue psone / et ideo hr
z fla sut ide pncipm spc s.
Quom quer vtz pr et filius
debeant dici vnus spira-
tor dt aug. vi de t. q gadm
pr et filius et spc scus rpcta
com sut pncipm vnu ad
catam / ita pr et filius sut
pncipm vnu ad spm scm
s pr et filius et spc s. rpcator
sut pncipm catuo / pr no
et filius sut pncipm spc sa
rpspiracom aug. pr et filius
sut vnus cator et catue
nri sili q pr et filius sit
vnus spirator et spc sa
Cte aug dt q pr et filius
st vnu pncipm spc sa sz
hr z rone spironis vnigr
pre et filio / gro mlto forcius
vnus spirator. Ct ee spira-
tore no gt ecracie qr ecraca
no spiat s psona / si go st
vnus spirator pr et filius

sut vna psona q e flm /// Cte
eade rone dr spirator de
pre et filio et actor / ita pr
e actor spc sa sicut et spi-
rator s dt hyl' q spc scs qr
cedit a pre et filio sicut auc-
torbz gro sut auctores spc sa
go et spiratores. Ad d sine
pindicio gcededu z / adpsm
dd q no e sile a hc noie c-
rator et mlt noie spirator / ita
a hc noie cator est ecoa
qr signato siue supposito / et qr
vna e ecoa mltoz psonis /
qr hr dur tres psone vnus
cator s a hc noie spirator n
e ecoa ggpte subte signato
siue supposite s ypostasis vn
tu no sut vna ypostasis pr
et filius no possut dici vnus
spirator. Ad d s dd q gcaut dr
pr et filius spirat vl spira
tes sut spm scm qr rp has
dictones signatur spiro subta
liter vl rpticipialiter / verba au
vl rpticipia diffinint subaz
i suppositis sibi admctis et
qr vnus gste subam / i alle
diffinint nnm. et ideo plali
t vl singlariter. signadi mo-
du bhut a suppositis sibi ad-
nctis / spirator au sili bz sut
nom qr nom verbale diffi-
nit subam in suppositis sibi
admctis / pncipm no qr noia
lit. signat subam vnitate
accipit a qualitate sua vl
ab eo q e rp modu qualita
tis sua n. qualitas e diffi-
nitiua sube / vn qr huius qua
litas z nobis pres et filiu
que vna e i vtrobz et ideo ab

illa unitate recipit eam spirans et spirator alibi ypostasi et sunt unitate / principium non auctoritate sed quia illa nomina eadem notionem significant significat. eo quod differunt significat.

¶ Ad obiecta vero alterius partis nos respondemus quod iste terminus spirator duobus modis accipitur. ut significet unam proprietatem qua pater et filius spirant spiritum sanctum ut cum dicitur pater est spirator. vel dicatur determinate expresse ut tota trinitas est unus spirator. primo modo iste terminus spirator non multiplicatur et in ipsum etiam auctoritates non conveniunt. iste autem terminus auctor quattuor modis accipitur nam quandoque ponitur et dicit deprecationem predicat innascibilitate ut pater est auctor id est innascibilis. et cum dicitur pater est auctor filii predicat paternitatem / cum dicitur pater est auctor spiritus sancti predicat spirationem / cum dicitur pater est auctor creature equipollet huic nomini creator

¶ Quoniam querendum est de unitate illa ratione cuius pater et filius dicuntur unum principium spiritus sancti / utrum scilicet illa unitas est una proprietas que est spiratio / quod differunt ypostases nisi secundum eam / cum igitur proprietates sint in ypostasibus non potest una proprietas inesse patri et filio. ¶ Iste autem dicuntur unum principium quia sunt communes in essentia / et tunc cum spiritus sanctus sit unum in essentia cum patre et filio / spiraret se ipsum aut quia idem in persona aut quia idem in proprietate sive notione / non quia idem est in persona ergo quia idem in notione / sed non sunt idem in notione nisi in ea que est spiratio / et ita non aliunde dicere quod pater et filius sunt unum quam quod est spiratio et ita idem esset causa sui ipsius / quia eadem que esset de spiratione illa in spiratio que est inest patri et filio non patri quia pater nec filio quia filius. In est ergo secundum id quod communis quod est idem quod est in utrisque ¶ Quidam dicunt quod spiratio non inest eis secundum quod est / sed alterum secundum se sicut generatio secundum se est in pluribus proprietatibus non secundum quod ad aliquid ad alterum. ¶ Contra ipsi dicuntur in libro decretalium. Non una res duorum que substantialis est potest ab eis procedere et simul in esse non unum sunt illi a quibus procedit ex quo patet quod pater et filius sunt unum principium spiritus sancti non ut sunt differentes sed ut sunt unum. ¶ Iste Anselmus in libro de processione spiritus sancti arguit sic. Si prius aut posterius aut maior vel minor / aut magis aut minus de uno esset quam de altero deitate sequeretur aut quod spiritus non esset de illo a quo unum sunt pater et filius aut ipsum unum non esset perfecte et simpliciter unum sed esset ibi aliqua diversitas sed dici non potest quod spiritus sanctus non sit de illo in quo unum sunt scilicet pater et filius / ergo relinquitur idem quod prius quod pater et filius sunt unum principium spiritus sancti / non ut sunt differentes sed ut sunt unum. ¶ Quomodo dicitur quod pater et filius spirant spiritum sanctum secundum aliquid unum in eis ut concedunt auctoritates predicte intelligendum est quod omnes persone conveniunt in natura sed pater et filius conveniunt specialiter in natura et ratione nature in ... differentia nature in dantis quia

nã ꝫ vis insita rebus sile ex
sili ꝓcreans / pot assignari
ro in diu̇s sine diffo nõ sit nᷓ
ꝫ vetus sine pn̄cipium ꝓducens
aliquid in eēn ī differente et
s hi9 diffinitiom dr̄ de filio dei
qui e filius nã / nã n dr̄ pn̄cipi-
u ꝓducendi / ut sumat ꝓduc-
to gñ ad ꝓductiom ꝓ gnacom
et spiracom s hꝰ g pot dici ꝗ
spiro gt pri et filio s. hꝰ go
ꝗ ꝫ vnitas nõ sine ronis nõ
que no ꝫ vnitas nõ absolu-
te nl eēalit dicte / s relatiue
dce / et hꝰ vnitas no ꝫ vnitas
que ꝫ ī nocone s ī pn̄cipio
nocon̄is / ꝗ ꝫ vnitas nõ non
ut ꝫ eēn s ut e nã / nez ut
eēalit intellca s ut relatiue
sicut n pō gn̄andi dr̄ ad a-
liqd no aliquid / pō n ī hi
ad aliud gen9 ꝓ hoc ad
actu gn̄andi / sili nã ꝓ
hꝰ additᶻ ut nã sine rō-
ne nõ / ꝗ nã ut nã dr̄ ut
ꝫ ꝓducens sibi ī differente
in eēn sicut pō gn̄andi ī pre
dr̄ ꝓprietas pris sili nã in
rone nõ e ꝓprietas pris et
filii ¶ ad hꝰ ꝗ obiꝫ q no pot
ee vna ꝓprietas in duabus h
ypostasibꝫ / dd ꝗ hꝰ veꝫ de
ꝓprietatibꝫ ꝑsonalibꝫ / no aut
ꝫ vn de ꝓprietatibꝫ ꝑsone ¶ ali-
t pot dici ꝗ cu spc sanctus sit
amor pn̄cipium ei9 e voluntas
cui sunt vnu pr et filius ī
nã et ī voluntate relatiua no
eēali que ꝫ pn̄cipium spira-
tionis ¶ vel pot dici ꝗ huius
vnitas e a sine s. a spu sco

vn ysid' ī li de tm spc scs pig-
nus accepit ut ꝑ eu vno cor-
de vnu fiant credētes ꝗꝗ
pr et filius vnu sunt eēali-
t. xpo saluatore dicente ut
sint vnu sicut et nos vnu
sum9 ¶ ex hijs pꝫ solo adōba
sut n pr et filius vnu ī
spirado spm sanctu ab vnitate
ronis nõ sine nõ relate no
eēalit dicte que quid vni-
tas no e vnitas rois sed
pn̄cipii nocōis

Dicto de noībꝫ nocōnalibꝫ
que cōnotant aliq effcu
ī tata / et dur de deo ab et-
no / qm dd' ꝫ de ill que cno-
tat effcu increatu et dicu-
de deo ex tpre sicut mitte mitti
dare dari ī hꝰ 9 ¶ p° g° que
de missione qt dca ¶ s° de
missione actiue dca ¶ tio de
missione passiue dca ¶ q° ca
pre q° de missione qt dca ī
sūt modu ¶ p° que an sit
pone missione ī diuis ¶ s° qd
sit ut8 quid tpale nl etnu
tatu nl increatu ¶ tcio quid
sigret ꝓ hꝰ noīa mitte et mit-
ti ut8 s. eēalis ꝓa nl noco
¶ q'to ut8 missio dicat de
deo ab etno nl ex tpre nel
ut8 no

Queritur g° ut8 sit pone
missione ī diuis et vr ꝗ
sit / ꝗ missio dt loci muta-
tom et si no s cōscepcom tu
s diffinicom qm ñ mittit
aliquibi pu9 no erat ibi ali-
t. pro no mittitur s ī diuis n
pot ee loci mutaco nc s
cōsepcom / nc s diffinicom
cu deus sit vbiqꝫ / g° ī diuis

non potest esse missio. ¶ Item vnde
quod mittitur inquantum huiusmodi separatur a
mittente / vnde sicut primo dictum est corpori
et mittatur vel strictius eos diceret
seorsum / quod coniunctum est et in vno
corpore copulatum mitti non potest
sed quod est ... sed in divinis non est ponere
separationem vnius persone ab altera ergo
nec missionem. ¶ Item nichil pertinens
ad inferioritatem et superioritatem dicitur
de vna persona respectu alterius vnde
dicit damascenus / quod filius sed quod dicitur non
dicitur obediens nisi in obediencia patri
subiectus nisi est hoc causa ergo ille qui
mittitur inquantum huiusmodi sit inferior quam
ille qui mittit et ille qui mit-
tit sit superior non sunt huiusmodi ergo non
mittere et mitti de vna persona
respectu alterius. ¶ Sed contra ad galatas iiij misit
deus filium suum etc. ergo filius
mittitur. Item per filium de missione
spiritus sancti dicitur ibidem misit deus
spiritum filii sui in nobis clamantem
abba pater. ¶ Item Johannes xv cum venerit
paraclitus quem ego mittam vobis
a patre / ergo est missio in divinis. ¶ Ad
hoc est sunt auctores multe et ...
tius et augustinus in libro de trinitate ij et iij
et iiij etiam per librum sententiarum distinctione xv
¶ Circa hoc dicendum quod in missione ...
ta considerantur / auctoritas in mit-
tente / loci mutatio circa missum
et aliquis effectus productus circa
terminum / primum est de perfectione mitten-
tis / vltimum de perfectione missi
medium vero si loci mutatio de
imperfectione missi sine maius
quia non potest simul esse cum mit-
tente in eo / quia ergo quod perfectionis
est debet transferri ad divina quod imper-
fectionis non est ideo diuinus sit
missio non tamen loci mutatio. ¶
Ad aliud dicendum quod est missio dis-

tinctionis per originem / et hec ponit
separationem et est missio distincti
persone sed non differentis per
essentiam / et hec non ponit separa-
tionem / vnde augustinus super Johannem loquitur
contra illos qui dicebant filium
minorem esse patre quia missus est
ab eo et dicit sic / filius mi-
nor non est / quia missus missione
aliquo non separationem / sed hoc ergo
dico quod in divinis est missio non tamen
separatio quia missus non est distinc-
tus sive divisus a mittente per
essentiam sed solum distinctus sed per-
sona. augustinus contra perfidiam arri-
anorum / nunquid ideo diuisa est
natura quia pater mittit et mittitur
filius? Nunquid forte potest homo pater
mittere hominem filium vnius
eiusdemque substancie / et non potest deus
cum hoc mittendo separetur? quod non
potest deus / sed ignis mittit sple-
dorem suum non potest splendor
missus separari ab igne mitten-
te. Quamvis ista creatura visibilis
non omni ex parte sit sicut res in-
comparabilis / etiam longius per-
manet splendor quo ignis non
pervenit vt lucerna. ¶ Ad tertium
dicendum quod missio non ponit aliquem
gradum in divinis esse sive ma-
ioritate aut minoritate alicuius
persone sed solum ordinis nature / vnde
non dicit superioritatem sed solum auc-
toritatem nec est simile de obediencia
quia in obediencia non tantum notatur confor-
mitas voluntatis sed diversitas
et subiectio voluntatis precipientis
pientis / vnde filius solum secundum
humanam naturam dicitur obediens
quia solum secundum illam dicitur fuisse
subiectus patri sed missio con-
venit ei secundum naturam divinam quia in

missione nos auctoritas i mit
tente solum/ et sub auctoritas i
eo qui mittitur sed non subiectio
Secundo queritur utrum missio sit q
datum vel increatum/ et videtur
q increatum quia processio spiritus sancti
e ipse spiritus sanctus procedens/ et
sanctificatio spiritus sancti e ipse sanctificans
sed missio spiritus sancti e eius processio
sio a patre et filio ad sanctificandum
creaturam rationalem. ad hoc autem e quid in
creatum q e spiritus sanctus ergo missio
quia spiritus sanctus e missus/ e quid in
creatum/ et eadem ratione missio qua
filius mittitur et qua pater mit
tit ergo missio in divinis e quid in
creatum. Contra nichil creatum predi
catur de deo in rectitudine
nec in predicatur de ipso q non sit
ipse sed ista verba mittere et mit
ti predicantur de deo in rectitu-
dine cum dicitur deus mittit et deus
mittitur ergo non dicunt aliquid crea-
tum ergo missio significata per illa e
quid increatum. Contra generatio i mor
eo mittitur filius quo generatur
ergo mittere e generare et mitti
generari sed generare et generari non
sunt aliquid creatum sed increatum ergo
missio e quod in creatum. Contra omne
increatum e eternum nullum temporale sed
eternum ergo nullum temporale sed i creatum
sed missio est temporalis sicut dicitur primo
di li i sent ergo non est quid i
creatum. Contra aug. iiij de tri. sicut
generari e filio esse a patre ita fi
lium cognoscere a patre e filium mit
ti/ et sicut spiritum sanctum donum dei est
esse a patre procedere ita spiritum sanctum
cognoscere q a patre procedit e eum
mitti/ sed filium sive spiritum sanctum cog
noscere q a patre procedat e q
datum et et existens i creatum
ergo mitti sive missio e quod creatum
Contra missio spiritus sancti a patre et
filio non e nisi quia gratia data
secundum beda. cum gratia datur
secundum mittitur spiritus sanctus a patre/ mit
titur et a filio sed gratia data secundum
e quid creatum ergo missio spiritus sancti
e quid creatum. Ad hoc dicendum q mis
sio sive dicatur active de patre
respectu filii sive de patre et filio respectu
spiritus sancti/ sive dicatur passive de
filio sive de spiritu sancto e quid i
creatum et idem quod deus. Ad primum
ergo obiectum in contrarium dicendum e q i mis
sione duo sunt e unum ubi principa
le significatum q e quid increatum
et e ibi aliud quotatum s. effectus
in rationali creatura q e quid cre
atum Una missio est processio alicuius
personae increata increata vel mani
festatio processionis eterne secundum
rationali creature ratione ergo quo
tati q temporale est dicitur missio spiritus
sancti temporalis sed illud quotatum non
predicatur de ipsa in oblique in
i rectitudine/ sed id q predicatur
de ipsa ratione principalis signi
ficati q e quid increatum dicitur i rec
titudine/ Unde non sequitur si missio
est temporalis q non sit quid increatum
sed q id ratione cuius dicitur temporalis
s. effectus quotatus non sit q
increatum/ et bene sequitur e quid creatum
ergo e quid eternum sed non sequitur
ergo e ab eterno vel e eterna sic
postea ostendetur. s. i. 3 aio tertie
dle ter. Ad aliud q obicitur q eundem dicitur
filium a patre mitti e cognosci
quod a patre procedit non datur ita
dissio per eternam sed per effectum consequen
tem/ una cognitio processionis

e effectus missionis processio vel manifestata creatura racionali vel manifestacio processionis et illud quod eternaliter predicatur de missione effective vnde cum dicitur missio est cognicio facta creature vel gracia data datiue / sicut cum dicitur deus refugium nostrum vel pacientia nostra vel fortitudo nostra / tamen sicut non sequitur missio est fortitudo nostra sed fortitudo est quod datur ergo deus est quod datur filius nec conpletur ista et per hoc patet solucio ad textum quod obiectum fuit ex auctoritate bede / vnde si dicatur missio est gracia data racionali datiue non est predicato per essentiam sed per effectum consequente / nec est hoc dicat beda sed dicit quod cum gracia datur spiritus sanctus mittitur vnde dicitur per concomitanciam

Deinde queritur vtrum missio dicatur eternaliter vel temporaliter et vtrum mitti et mitti significent essentiam vel notionem / et videtur quod significent notionem / Beda in omelia dominice post ascensionem spiritus sancti missio est eius eius processio / sed processio dicitur de procedente spiritu sancto / sive de deo notionaliter ergo missio filii dicetur notionaliter / contra essentia non dicitur nec mitti nec mittere quia mittens et missum distinguuntur ab inuicem essentia autem nec distinguit nec distinguitur ergo mittere et mitti non dicuntur essentialiter / contra quicquid dicitur de deo essentialiter convenit tribus sed missio sive dicatur actiue sive passiue non convenit tribus quia missio actiue dicta non convenit spiritui sancto / nec missio passiue dicta patri ergo missio non dicitur essentialiter / contra

hoc nomen deus significat diuinam essentiam aliquando tenetur ad personam sed ad significandum personam sive indistincte personam sive indistincte per duabus neque tenetur pro nomine essentiale / sed quia adiungitur ei aliqua dictio significans personam vel notionem vel dictio vel pronomen notionalis / tamen cum dicitur deus spirat tenetur ad supponendum pro persona patris et filii indistincte / cum dicitur deus spiratus procedit tenetur ad significandum pro persona filii et spiritus sancti et distincte / tamen non dicitur deus generat / deus generatur / deus spiratur / tenetur ad supponendum pro vna distincte / sed cum dicitur deus mittit deum tenetur ad supponendum pro persona et pro alia persona in subiecto / pro alia in predicato ergo ideo quod tenetur non significat essentiam sed personam vel notionem / et non tenetur nisi pro hoc quod dico mittit ergo quod dico mittit non significat essentiam sed notionem / quia omne nomen dictum de deo secundum diuinam naturam connotans effectum in creatura est essentiale / et hoc est quia indiuisa sunt opera trinitatis / sed missio dicitur de deo secundum diuinam naturam et connotat effectum in creatura ergo dicitur de deo essentialiter / contra nulla notio est communis filio et spiritui sancto ergo missio passiue dicta non significat notionem / contra augustinus in de trinitate mitti a patre filius sine spiritu sancto non potuit / quia pater intelligitur eum misisse cum fecit eum ex femina quod non fecit sine spiritu sancto / ergo missio filii in carne convenit patri et spiritui sancto / sed nichil est omnibus quod nisi

eem ergo missio filii in carnem sig
nat diam eem / Ad hoc dicendum quod
hec verba mitte et mitti dupliciter
intellectu suo dicunt et eem et
notionem / dicunt non relationem persone ad creatu
ram eius dum eentialiter / unde sig
nant eentialiter / quedam enim sunt nomina
que significant eem eentialiter ut
hoc nomen eem / quedam non que sig
nant eem personaliter ut hoc nomen
deus / et ea que significant eem
in suppositis / et per additionem nominis
personalis vel notionalis trahitur
ad suppositum per aliqua persona vel
per aliquibus ut cum dicitur deus ge
nerat / deus generatur / deus spi
rat / sunt et alia que significant
personam personaliter ut ista nomina
pater et filius / spiritus sanctus sunt et a
lia que significant personam eentiali
ter / ut hoc nomen persona / et hoc quod
dico mitte et mitti unde a istis
verbis attribuitur aliquid perso
ne ratione essentie / unde eem non
mittit nec mittitur sed persona ra
tione essentie sue eem in persona
Ad id quod obicitur quod connotant effectum
in creatura / dicendum quod verum est / sed cum non
solum connotatur proprie eem effectus
sed significatur relatio que est persone ad
personam / ratione cuius significant
hec verba et mitte et mitti
distinctionem sive relationem que non
est eentiae / unde generaliter ad hoc dat
intelligere personam vel personas // Ad
hoc quod obicitur quod nulla notio est communis
filio et spiritui sancto quod missio pas
sive dicta est communis filio et spiritui
sancto etc. dicendum quod sunt quedam no
mina que significant indistincte
relationem sive rationem unius persone
ad aliam / et talia dicuntur de tri
bus personis licet non in singulari

numero sed in plurali / ut hoc nomen perso
na / et hec nomina equalis et similis
unde dicitur pater et filius et spiritus sanctus
sunt persone / sunt equales sunt
similes / quia non significant rationem dicuntur
in plurali numero quia quod indistincte
dicuntur de tribus personis / alia vero sunt
que dicunt relationem aliquo modo
indistincte sicut illa que dicunt
relationem duarum personarum ad tertiam
ut hoc quod dico spirator dicitur de patre
et filio respectu spiritus sancti / et hoc quod dico pro
cedere dicitur de filio et spiritu sancto
respectu patris / et talia sunt hec nomina
mittens et missus / unde hec dicuntur
de duabus personis non de tribus
per adiectum ad significandum personam
ut cum dicitur missus in carnem vel
missus ad sanctificandum creaturam
nequaquam non dicuntur de tribus personis
aliquando non significatur relatio unius persone
ad aliam distincte ut patet in nominibus
generans et genitus / cum ergo dicitur
quod nulla notio sive relatio est communis
filio et spiritui sancto / dicendum quod verum est
de illis notionibus que dicunt re
lationem unius persone ad aliam
distincte / quia si dicatur procedere ab
alio de filio et spiritu sancto hoc non
est univoce / quia alius et alius
est modus procedendi / unde quia mo
dus procedendi distinguit no
tiones in eis ideo non sequitur si
est ab alio sit communis aliquo modo quod
aliqua notio sit communis / quia aliqua
potest esse communis patri et filio respectu spiritus
sancti / quia una est productio et eodem
modo dicta de utroque / et si obicitur quod non
est omnis que nisi eem dicendum quod est
communitas sive rationis et est communitas sine ratione
sive sicut dicta est supra hoc de
persona quod communis est de communitate
huius nominis persona / unde sicut

distinguunt et distingui que
est tribus personis non secundum rem sed secundum habi-
tudinem ita mittere et mitti pot-
est que tribus personis convenit et
aliqua habitudine et hec melius
supra declarato est ¶ ad 1um quod dicit aug.
quod mitti filius sine spiritu sancto non
potuit dicendum quod loquitur ibi aug. de fi-
lio secundum humanam naturam et de missio-
ne illa qua missus est in mundum
unde illa missio non addit quam ma-
nifestacionem filii incarnacionem que competit
toti trinitati / unde subiungit
aug. quod pater misit eum misisse
eum fecit eum ex femina / non
hoc scilicet si missio illa sit a spiritu
sancto quod filius sit a spiritu sancto sed quod
incarnacio filii sit a spiritu sancto / unde
secundum hoc verbum scilicet quod tota trinitas mi-
sit filium secundum naturam humanam secundum quod dicitur in
ysa xlviij / et nunc deus misit me
et spiritus eius ¶ Ad 3um adhuc quod cum
et intellectus eius quod est mittere et
mitti sit cum et persona / quid
per prius significetur ibi utrum cum
vel persona / et videtur quod cum / quia ex
modis prius cadit in intellectum cum
quam persona ¶ Item si verba mittere
et mitti significant aliquid quod at-
tribuitur persone vel personis racione cum
ac ergo si id quod significant attri-
buitur persone racione cenaie per
prius videntur significare cum
quam persona ¶ Contra ergo processio est racione
persone ad personam quam racione es-
sencie seu persone ad creaturam
ergo si in istis verbis mittere
et mitti significetur utrumque racione ergo
et primum racione significet persona
vel nocionem / racione cuius qui est
que toti trinitati significant cum
per prius videntur significare perso-
na vel nocionem quam cum // Item
prius est procedere personam a persona
quam ipsam processionem manifes-
tari creatura cum ergo missio non
aliud sit quam processio persone
manifestata per aliquem effectum in cre-
atura videtur quod hec verba mittere
et mitti per prius significent distinc-
tionem persone a persona quam cum ¶
Ad hoc dicunt quidam quod hec verba
mittere et mitti prius significant
dicam cum / sed consignificant distinc-
tionem persone a persona / et quod sig-
nificant cum in rectitudine et
distinctionem in obliquitate / unde
dicunt quod promissio est manifestacio
processionis persone per aliquem effectum
in creatura / unde ergo manifestacio dicitur
in rectitudine et processio in ob-
liquitate dicunt quod missio significat
cum et consignificat distinctionem / sed
hec nova equale et fide / et perfecte
solvunt / ad primum ergo / licet missio
non est processio manifestata sed
processionis ipsa manifestacio proces-
sionis / unde per prius mittitur ma-
nifestacio actus dicendum / Deinde
quod sunt verbo que est in persona
cum mittitur effectus quod notatum in cre-
atura ¶ Et respondetur est per solo ad
primo obiectum racione est racione persone
ad personam prius sit quam racione es-
sencie ad creaturam tamen per prius significatur
et hic quod dico mittere et mitti / sed
ab illo racione et ponitur hic quod dico
mittere et mitti / unde significatur actus
manifestacionis vel transiens
super hoc quod dico procedere ¶ Est ad
hoc obiectum quod istorum si missio
essencialiter sit manifestacio pro-
cessionis / sed manifestacio proces-
sionis competit toti trinitati quod

tota trinitas manifestat eternam
processionem filii et spiritus sancti ergo
ergo missio filii et spiritus sancti convenit to-
ti trinitati. Ad hoc respondent quod
non sequitur, quia licet manifestatio
ipsius processionis conveniat to-
ti trinitati, tamen nomine missionis
designatur quod illa manifesta-
tio fiat una persona ab alia
quod non convenit toti trinitati, unde sicut
operatio que est toti trinitati tamen
appropriatur illud non convenit nisi soli
patri, ut operari per se proprium sanctum patri
et filio. Filius autem missus vobis mit-
te et mitti. Aliis autem videtur quod
hec verba mittere et mitti de
intellectu suo quod dicunt personam
sive unam persone ad personam
que attribuitur persone vel perso-
nis duabus et distincte et hoc
ratione persona, si non consignificant
actum qui est ex creature, qui attri-
buitur persone vel personis ratione
essentie, unde dicunt quod missio
passive dicta est processio persone
manifestata per effectum in creatura, sed
missio nomine active dicta est productio
persone manifestata per effectum
in creatura, unde hec verba mittere
et mitti significant personam equa-
liter. Cum de missione predicatur
novitas et rectitudo, tamen non inde
fit missio quia processio temporalis,
processio autem temporalis primo significat
notionem persone, secundo consignificat ac-
tum qui convenit persone ratione essen-
tie. Filius et missio. Ad hoc quod
obicitur quod prius tradit et intelligi
essentia quam persona vel notio dicendum
quod verum est quod essentia significatur
absolute, sed quando essentia significatur

ut in re ad creaturam, ut prohibet
post personam eadem et intelligi quam
essentiam, sicut autem dicitur quod pater verbo lo-
quitur creaturas, committitur exitus filii
a patre et hoc quod dico loqui et con-
significatur exitus creature qui est
hec trinitati, unde prius intelligitur exi-
tus filii a patre et deinde exi-
tus qui est ad creaturam. Ad aliud
dicendum quod verum est quod hec verba mit-
tere et mitti significant aliquid quod
attribuitur persone vel persone ra-
tione essentie, illud tamen non est prius
significatum, nisi hoc quod dico mittere
vel mitti, sed principaliter ratione (?) comparat
qui attribuitur persone non ratione
essentie sed ratione suppositi.

Quarto queritur utrum missio
possit convenire deo ab eterno
ut tamen conveniat ei ex tempore quod ab
eterno non sic una (?) sicut superius osten-
sum, sed missio est quid eternum et
quid in creatura, sed quidquid est eternum pre-
dicatur de deo ab eterno, ergo mis-
sio predicatur de deo ab eterno.
Contra generatio et amor eo mittitur
filius quo generatur, sed generari
convenit ei ab eterno, ergo et mitti.
Contra vel mitti illud qui mittit et
illud qui mittitur non oportet quod sit
diversitas nature sed solum distinc-
tio personarum sicut dicit augustinus in
libro contra Felicianum arrianorum
sicut ut autem procedere et illud
a quo procedit, ergo ut filius
tamen mittere et illud qui
mittitur, vel ut missum et illud
ad quem fit missio, tamen eadem
ratione videtur ut licet unus ma-
ior ex parte illa que mittitur mit-
tente et missum est dispar (?)

rone eius q e ee ab alio q
sig. ibi et rone auctis quod
nentem sig. exista pte inter
mittete sive missio et illu cui
fit missio go si sps sanctus abe
tno ... amor procedit apre
in filium/ nr filii q ab etno p
fit dici missus contra sicut int
... relacom ad mittente et
ad illud cui fit missio ita do
num ... cparacom ad illud q
datur et ad illud cui datur go si
sps sanctus dr ee donum ab et
no et ex tpre/ nr filii q nullum
fit i cenus spm sanctum mitti ab
etno et ex tpre contra aug.
cparat missione filii apre sple
dori qui mittitur ab igne sicut
dr q ignis mittit spledore
nec tn splendor sepatur ab ig
ne/ per hoc ostendens q filius mit
titur a pre nec tn sepatur ab
eo sz si spledor ignis eet ab
igne ab etno possem dicere
ignis mittit spledore abe
tno sive eet illuiabile sive
no go cu missio filii a pre sit
processio filii a pre ad illumin
dum creaturam et loquitur de missione
i nisibili cu ... filius qm
mse illuiat sive sit illuiabi
le sive no sit dr io i illuiat
omnem hoiem venientem i hunc
mundum/ lz no oes hos illuiatur
nr q missio passiva quenit
deo ab etno contra cu sps di
catur procedere ab etno et ex
tpre et donum ee ab etno et
ex tpre qr no pt dici mitti
ab etno et ex tpre contra pro
... i li sent. dz q pt quenit
filii a pre e duplex missio
filii s. i nisibil i mete et

nisibilis i carne go quenit fi
lii dr missio go si quenit filii
e ab etno dicetur missio de
ipo ab etno contra nullum nom
quotans effcu i creata dr de
deo ab etno sz missio quotat
effcu in creata go no dr de deo
ab etno contra duplex ... filii et
sps sancti etna et tepalis/ processio
aut etna dr de filio ab etno
et sps sancti de spu sco sz processio ta
lis ... eis solu ex tpre cu go
ide sit missio passive dca q
processio tpalis sit dr i li sen
missio passive dca quenit filio et
spui sco solu ex tpre sz missio
passive dca dr relative ad
missione active dcam go mis
sio sive active dca sive pas
sive quenit deo solu ex tpre
contra ad ide et sunt auctes aug.
i auctes bede que ponuntur i s.
pblemate contra ad hoc dd q missio
dr de deo ex tpre et no ab
etno ad pmum dd q e loqui de
missione qm ad pricipale sig
ficatu et qm ad quotatum rone
pricipal significati e q etnu
rone quotati e ex tpre cu cu
etnum quingitur tpali i eode tio
... loquendo dz indicari tpale
sicut qn ... quingitur quinge
ti tn indicatur quingens ...
i argumento isto e falla accits
missio e deus et deus e etnus
go missio e etna/ qr et nitas
quenit i pricipali significato mis
sionis i ... de quotato ...
... nom etnus cu sit ad
tim detrahat ... et ...
re sua rone totalis significa
ti contra ad a. dd q q loquitur

de generatione temporali que est ex
matre et plantum quod eo dicitur missus
quo generatus quia tunc generatus quando
missus unde aug. iiij de tri. pater
illum cum misisse cum fecit eum
ex femina si autem exponat
de generatione eterna tunc pot dici quod
ablatiuus notat principium efficiens
nec quod efficiens / unde cum dicitur eo mit-
titur quo generatus / non notatur quod
quando sit missio sed quod ab eo est
missio a quo est genitus scilicet a patre ///
ad tertium dicendum quod et si missio non
dicat loci mutationem in illo
qui mittitur sit in loco in quo pri-
us non erat dicit tamen missio per
effectum aliquem quia scilicet ille qui mit-
titur efficiat ad quod prius non effi-
ciebat / Et hoc est commune missioni
tamquam illud a quo in personis et
verba mitte et mitti licet prin-
cipaliter significent actum et datum /
unde non solum exigit distinctionem
inter mittentem et missum et illum
cui fit missio / sed oportet quod aliquid
procedat ab ipsis scilicet aliquis effectus
qui prius non precedebat // Ad ratio-
nem in contrarium missio addicit
quia quod spiritus sanctus procedit et eius
processio in quantum incepit ideo
licet dicatur procedere a patre et filio
in inquantum est amor non tamen dicitur
mitti cum missio sit ad faciendum
aliquid quod prius non fiebat et
si obiicitur quod nuncius missus a rege
ad faciendum aliquid non mittitur
et si illud non efficiat dicendum
quod et si non efficiat illud tamen
efficiat aliud quod prius non effi-
ciebat // unde nuncius dicitur mo-
nere ad efficiendum qui prius non
monebat ratione cuius dicitur

missus / non sit autem est de proposi-
to // Ad quartum dicendum quod donum dicitur
spiritus sanctus ab eterno et ex tempore
non tamen missus et ratio huius est
quia donum aliquid dicit respectu tamen
ad creaturam / aliquid vero respectum et
effectum quedam enim sunt nomina que
dicunt respectum ad creaturam in habitu sicut
sunt nomina dominus / quedam respectum in actu
sicut creator / illa vero que dicunt
respectum in habitu possunt ei convenire
ab eterno sicut hoc nomen donum
et hoc quod dico donum / unde dicitur do-
num spiritus sanctus / non solum quia datus
sed quia donabilis sicut dicit aug. iiij
de tri. unde esse donum convenit ei
ab eterno quia donabilis et ex tempore
quia datus non sit autem de missione
quia semper dicit hec verba mitte et
mitti respectum in hoc actu / unde et si
aliquo modo possit dici spiritus sanctus
missibilis ab eterno / non tamen potest di-
ci mitti nec missus ab eterno
nec missio convenire ei ab eterno sed tamen
ex tempore // Et per hoc patet solutio ad id
quod postea querebat quare dicitur donum
ab eterno et ex tempore / et procedens
ab eterno et ex tempore non tamen dici
potest mitti ab eterno et ex tempore
non est tamen simile de hoc quod dico proce-
dere nam procedere non dicit respectum ad
creaturam sed solum ad illud a quo
procedit in quadam motu ut cum dicitur
filius nec spiritus sanctus procedit a
patre in creaturam nec temporaliter pa-
ter ad motum datur / nulli res
sine effectus temporalis ratione cuius
dicitur processio temporalis et missio si-
militer // Ad aliud dicendum quod licet esset fa-
cilius nomen esset ab eterno quod mis-
sio splendoris esset ab eterno sine
esset illuminabilis sine non.

ita missio exigit tantum a quo et
tantum ad quem unde si non esset obiectum
ad quod dirigeretur super ignis non di-
ceretur emittere splendorem sicut nec
illuminare licet diceretur splendere vel
lucere. Similiter nec diceretur illuminare quamvis
et ipse ipsi sit presens et illumina-
bile nec tamen propter hoc sequitur si illuminat
aliquo modo quamvis ipse et licet non illu-
minetur causa rationalis quia propter hoc
semper mutat vel mutatur / quia sicut
solis principium sufficiens illumina-
tionis licet non sit efficiens quia potest
obstaculum ita et lumine incatu
et ideo dicitur illuminare quamvis ipse
et / sed non sic est de missione immo
addit quod mutatur. Ostenditur quod efficiat
in actu quia sicut dictum est missio
transfertur ad diversas personas
non quia sint in loco ubi prius non
erant sed quia in creatura rationali
efficiant aliquid quod prius non
faciebat quod non convenit ab ipsis
precedat effectus in actu ¶ Adhuc
quod obicitur quod missio est generatio sicut
videtur accipi ex verbis magistri
dicendum quod magister cum dicat quod propter
generationem eternam est duplex mis-
sio loquitur secundum quosdam qui vocabant
generationem eternam missionem / unde
postea subdit quod secundum istam generationem
eternam aliquibus dicitur missus
sed melius et secundum illam dicitur genitus
quam missus ¶ Et tunc queritur si non
reprehendit istos qui dicebant
generationem eternam missionem ergo non
mir a genitus quod dicatur missus
ab eterno sicut genitus ¶ Adhuc
dicendum quod illi qui sic dicebant non
intendebant quod secundum eternam generationem
diceretur missio secundum completam rationem

missionis sed quia secundum congruitatem quo
sit quod genitus adhuc quod possit
mitti / quia existit ipso quod ab alio
est mitti potest / unde non ratione debebat
quod illa missio esset ab eterno sed
potius ratione qua congruebat ipsum
mitti que dicitur generatio.

¶ Consequenter queritur de missione ac-
tive dicta de qua queritur
primo utrum missio active dicta conveniat
toti Trinitati vel filii vel spiritui sancto
¶ Secundo utrum conveniat alicui persone
vel sui ¶ Tertio utrum conveniat spiritum sanctum
vel ipsi ¶ Quarto utrum dans vel mit-
tens spiritum sanctum possit convenire crea-
ture rationali ratione ministerii.

¶ Circa primum sic obicitur Augustinus in li-
bro contra perfidiam arrianorum nec
pater sine filio / nec filius sine
patre misit spiritum sanctum / sed equaliter
ambo miserunt / inseparabilia
quippe sunt opera Trinitatis
sed autem ratio illa esset in mittendo
spiritum sanctum esset actus totius Tri-
nitatis ergo missio active dicta convenit
toti Trinitati ¶ Contra sicut dictum
est missio transfertur ad diversas per-
sonas non quia aliqua illarum sit
ubi prius non erat sed quia aliquid
efficiatur quod prius non fiebat /
missio ergo convenit persone ratione
alicuius effectus procedentis ab
ipsis sicut et processio temporalis
sed ille effectus communis est toti Trinitati
et ille effectus est a tota Trinita-
te ergo et missio est a tota Trini-
tate ¶ Item spiritus sanctus mittitur a patre
et filio sed etiam et ¶ Item mittitur
a se ipso sic dicitur in pr° di i h
sente ergo spiritus sanctus mittitur
a tota Trinitate ergo tota Trinitas

329

mittit spm scm go missio ac-
tiue dca gt toti trinitati ¶ Ig
bas beda in omel dnice p' pas
ascensione missio spc sci est
ei9 processio s3 spc scus no pro-
cedit a tota trinitate go non
mitti a tota trinitate / go s3 est
fla tota trinitas mittit spm
scm ¶ Iste pr e psona que a
nlla sed aqua alia / filius pa
que ab alia aq alia spc scus
psona que ab alia aqua nlla
psona / s3 pr dr mitte qz ab
ipo e alia psona / mitti no n
dr qz no e ab aliqua psona
sic dt aug' filius no dr mitti
et mitte qz e ab alio aquo
alius go spc scus dicet mis
sus qz ab alio s3 no mittens
qz nlls ab ipo go mitte non
gt toti trinitati sicut nc mitti
¶ Iste si tota trinitas rone ef
fcus quotati mittet spm s
ce filr quote effcus i missi-
one filii tota trinitas mittet
filiu qui no i nemit nc de filio
p huam nam ¶ Iste mitte filiu
e aliquid opai p filiu i catura
ronali / s3 opai p filiu no gt
toti trinitati / go nc mitte filiu
gt toti trinitati go filr nc
mitte spm scm go missio ac-
tiue dca no gt trinitati ¶ Ad
hc dd' q sup hc sut opiones
va sut quida qui gcedut q
missio filii sine spc sci actiue
dca queniit toti trinitati vnd sic
gcedut q tota trinitas dat
filiu et et spm scm ita gce-
dut q tota trinitas mittit /

spm scm et filr filiu / alii a
negant utrumq3 ¶ Alii au g-
cedut q tota trinitas dat fi-
liu et spm scm s3 negat ista
tota trinitas mittit filiu nl spm
scm ¶ Alio9 g' q missio actiue
dca pot dr' dethari / ita vno
mo dicat dicam ocm et gsignat
distinctom sine nocom et sic dr
missio manifestato p ductors
alieq psone p aliq effcm int-
ritua / et qz p nom missionis sig-
dicacen pncipalit' et inrecti-
tudine aqua e effcus nocio vo
salo et in obliquitate / qz ma-
nifestat i illo effcu ideo gcede
q missio actiue dca gt toti tr-
initati vnd sicut gcedut ista
tota trinitas manifestat pcces
sione filii et spc sci ita gcede
q tota trinitas mittit filiu et
spm scm / et gcedut rones p-
mas que sut pp'te ista ¶ Ad
p° au obm dicit q cu dicat
beda spc sci missio e eius p-
cessio lo de pcessione tpali
qua dr spc scus pcede roe
effcus in quo dat nl manifes-
tat dn spc scus / vnd spc s
no dr pcede n rone effcus
pcedetis ab ipa trinitate in
quo effcu simul dat spc scs
et p hanc i pctate gcedit
magr i j sent' vbi d' q spc
scus pcedit a se et mitti a se
s3 h' e gcedit q spc scus i
apit ce in ronali catura qui
dat in gra ¶ Ad a° q obz
q pr qui a nullo e no dr mis
sus / go spc scus a quo nlls

z nō dr mittens / dicit q non
q filē qr mihi verbis mitte
mitti / consigr secundo principii ad
illud q e depn⁹ ee n ab aliq
sive apn⁹ negatr sive rmo
vlr apn⁹ ita q nllo mo pot
dici ee apn⁹ / ee au principui
nō rmo nlr a spu sco s spc
scūs dr ee principui ceate sive
effcūs qui fit increata / et ideo
sicut conceditr q spc scūs facit
se eē increatiuā p gram / et trini
tas facit spm scm p gram ee
increata rnali ita pot concedi
q tota trinitas mittit spm s.
¶ Ad aᵈ au satis pz solo ita
s ista rom missionis que dca
z sicut conceditr q tota trinitas
mittit film ita et conceditr q
spc scūs mittit film qr facit
ipm cognosci q pcedit et
nalit apre p cessom pcede
te ab ipo tpalit ¶ Ad aᵈ au
soluunt p̃it'emptiom nō n ide
e opal p film et mitte fi
lm s potius manifestac illa
opatom ee p film vn conce
dut ista spc scūs mittit fi
lm / nl trinitas mittit film
nō qr trinitas nl spc scūs
opetr p film s qr trinitas t
spc scūs p aliq effcm ap
patū filio manifestat prez
opal p film / et sic bn conv to
ti trinitati / alio au mō pot
declaral missio s. ut p⁹ et pu
ncipalit signet nocom / s⁹ vo
actom sive manifestatom q
illa noto manifestatr p aliq
effcm / vn s' mo dr missio
actiue dca p ducto alicuius
psone manifestata p aliquem
effcm i creata vno duo dum
noie missionis s. noto pu
ibi significata et manifestato il
lius nocionis p cessom ibi con
significata / qr qr illud q principal
significatr noie missionis nō
conv toti trinitati / ideo dicit q
s z falsa p̃pe loquendo / tota t
nitas mittit film nl spm
scm lz actio ibi scd'o significa
ta i qua e effcūs i creatiuā con
venit toti trini ¶ Ad sic go
q pᵒ obz p auctoritate aug
dd q sicut dicit e i missio
ne actiue dca sūt duo s. p
ducto alicuius psone / et ma
nifestato illius pductionis / et
sic et effcūs p q manifestatr
nō mult go dico aug q mis
sio sit opus totius trinitatis
n accipiatr impp̃e / s q est
ibi p modū opacois s. ma
nifestato pductois sit opus
trinitatis et sic i ut cū dicat
i dicta sūt opa trinitatis ¶ Ad
aᵈ dd q lz missio sufficiatr ad
dica rone p dca / qr dr efficere
increatiuā qd' prius nō faciebat
nō illud pᵒ et pu sigr i
noie missionis s potius re
psone mittetis ad illā que
mittitr qui nō z conv toti trini
tati / et ideo nc missio conv est
¶ Ad tcium nō qo q̃ solebr postea
s. i sequenti pblemate

Cum querr utz missio
actiue dca dat aliqua p
r̃ sui / sic z utz nc possit
dici pr mittit se nc filius
nc spc scūs ¶ Ad qd' sic ma
gister i xvi di i h sent

330

concedit quod spiritus sanctus mittitur a se
et procedit a se ergo spiritus sanctus mittit
se. Contra Aug. iiii de trinitate sicut ge-
nitori esse filium est ita filium cog-
nosci esse a patre est filium mitti
et sicut spiritui sancto donum dei esse
est a patre procedere ita spiritum sanctum
cognosci quod a patre procedat est
spiritum sanctum mitti sed istud cognosci
est a spiritu sancto ergo missio spiritus sancti
est ab ipso ergo spiritus sanctus mit-
tit se. Contra Beda cum gratia hominibus
datur mittitur spiritus sanctus ergo non aliud
est spiritui sancto mitti quam gratiam
conferre cum qua et datur ipse spiritus
sanctus ergo mittere spiritum sanctum est
ipsum per gratiam conferre sed hoc convenit
spiritui sancto ergo mittere se et spiritum
sanctum ergo etc. et aliis personis
Contra mittere et mitti dicuntur rela-
tive ad invicem et mittens et mis-
sus sed nichil relative dicitur ad se ergo
nulla persona mittit se vel mit-
titur a se. Contra Jo. super ore con-
... etc. ubi glo. que sit ca-
pit grandis mia dicit quod quan-
tum est in uno corpore mitti non
potest sed quod extra est ergo oportet quod inter
mittentem et missum sit aliqua
separatio vel distinctio ad minus
personalis et si non essentialis sed
nulla persona distinguitur a se ergo
nulli persone convenit mittere se
vel mitti a se. Contra mitti dicit
subauctoritatem ergo spiritum actum sive
correlativum dicit auctoritatem sed nichil
dicit auctoritatem vel subauctoritatem
respectu sui ergo mitti non convenit a-
licui persone respectu sui. Contra que-
ritur si sit concedenda spiritus sanctus
dat se vel pater vel filius dat
se, ad hoc est quod sit vera ad

dicat magister rationes et auctoritates
in li. sententiarum di. xv. obiicit enim sic
cum enim donatio spiritus sancti sit op-
eratio dei sed indivisa sunt opera tri-
nitatis ergo dare spiritum sanctum convenit to-
ti trinitati ergo spiritum sanctum ergo spiritus
sanctus dat se. Contra Jo. iii spiritus ubi
vult spirat, spirare autem non est a-
liud quam spiritum ergo spiritus sanctus dat
se ipsum. Contra si pater et filius
possunt dare vel dant spiritum sanctum
et spiritus sanctus non potest dare vel
non dat se ipsum, aliquid possunt
vel aliquid operantur pater et filius
quod non potest vel non operatur spiritus
sanctus. Contra ad hoc est auctoritas
Aug. quam ponit magister ibi di.
n... et xv de trinitate sicut corpus
carnis nihil aliud est quam caro
sic donum spiritus sancti nichil aliud est quam
spiritus sanctus ergo spiritus sanctus est dans
et donum ergo cum datur a se ipso
datur ergo spiritus sanctus dat se. Contra
Aug. ibidem ita dicit sicut donum
dei ut et se ipsum dat sicut deus
ergo spiritus sanctus dat se ipsum ergo etc.
et pater dat se et filius dat se
Contra Aug. in li. de trinitate donum refertur
ad illum qui dat et ad illum cui
datur ergo si spiritus sanctus distinguitur
ab illo cui datur ratione relationis
ergo similiter ab illo a quo datur, ergo
spiritus sanctus non potest esse dans
et datum sine ... Contra dicit magister
in sententiis quod spiritus sanctus non potuit
dari creature quia si daretur creature
procederet a creatura ergo similiter si spiritus
sanctus datur a se vel procedit a se
si dicatur sicut dicit magister in
sententiis quod inquantum datus est a se et
procedit a se inquantum deus ergo eadem

r pot dici q pr dat se et dat
a se / et mittit se et mitti a se
q tn no pcedit aug nc ipe
mag postea videbit ¶ Isto
rones magri ppt quas nr gce
de q sps s dat se et dat a
se mittit se et mitti a se et
q pcedit a se no videntr va
le / sicut ita r dubz nr de gmutaco
pdicamti / qm mitte dar et dae
sine et pcede no sigcant quid
s ad aliquid qr missio sps sa
a pre et filio et pcessio eius a
pre et filio et z instancia pr
pot gnare filius nl sps scs
no possnt gnare go aliquid
potest pat q no pot filius
nl sps scs ¶ ad h no q sup
virtute pdictaz pponu plos
fuut opiones / quida dicut
istas ee falsas sps scs mittit
se sps s pcedit a se et h ro
ne distinctionis et auctis
nl subauctis que sigcant
in hijs verbis mitte et mitti
vn auctores que videt dice
exponut h mo sps scs mit
tit se i. a se pso e effaus et
quo cognoscit missus ¶ Alii
dicut q mitte et mitti dupr
dr s. pprie et impprie / quqz dicit
distinctoni sine auctte nl sub
auctte et sic no sumut in
pdcas locucoibz / quqz au mit
te e ide q dat sine gttare
se eatnd ronali / et te sunt mi
n9 ppe et in hoc sensu gce
dut pdcas locucones etsi
nolut tene ex littera dicit n
magr sic sps scs dat se
et dat a se ¶ Alii au dicut
et verius ut nr q ad d

sps scs mittit se nl dat se
sigcat psona sps sa sub a
et alia rone / sicut cu dr mittens
mittit se vn cu dr sps scs
mittit se nl dat se ta ad tel
ligend ibi s psona mittens
que e sps scs et acco sps sa
que e ide q ipe et effaus i
eatua cu quo et effacu datr
sps scs no qr in eatua i a
piat de sps scs s qr e ibi
alio mo qm prius et attbnir
psone sps sa i q pse z ipi9
effaus vn s h dr sps s fa
ciens se in eatua p gram et
fcs in eatua et h nr dico
aug at dicit ita datr sic
don dei ut se ipm dat i qn
tu deus ¶ s h go pot de fa
cili vndi ad oina alia que
obiciut s q h verba s mit
te et mitti dicut rloni nl
distinctoni sine s auctte et
subauctte dd n z q no h
dicut ista scdm re s solu
s rom / vn vni et ide ali
qd sub alia rone et alia pt
sigcari / no go q cu h verba
mitte et mitti sigcant distinc
com rone rlois et auctis
sigcat illa distinctio dulsimo
de / aliqn n sigr p illa ver
ba distinctio s ecacia ut cu
dr tota trinitas mitte ppm
scorum nl angelus nl pphas
/ aliqn no sigcat distinctio
s psona sine s ecacia solu
ut cu dr pr mitte filiu nl
pr et filius mitte spm scm
aliqn no s rom tm ut cu
dr sps scs mittit se / vn

331

n̄ et idem potest esse sui ipsius sed
rationes dubitationis procedunt de quo con-
cedatur ut non est sui ipsius ipsam et
continuum consideratur ut quedam natura
est summus pontifex et continuum sum-
mus pontifex quod sui ipsius et continuum
est quedam singularis persona secundum
primum modum accipit quod ostendit missio-
nem cum dicat quod illud quod mittitur
sui ipsius et cetera non concedit. Secundum
modum accipit Augustinus missionem
cum dicat sui ipsius minor non
quod filius quia missus missionem
audio non separationem quod dicit distinc-
tio personalis originis ut mit-
tente et misso non separato a-
lio modo accipit magister in sententiis
cum dicit quod spiritus sanctus mittit se et
mittitur a se eodem modo potest
dici de hac spiritus sanctus dat se
et datur a se quia si dare dicat
relationem vel auctoritatem vel dati in
notatur ibi distinctio secundum rem sive auc-
toritas secundum solum secundum rationem sicut
dictum est. / Aliquando tamen accipitur da-
re pro influere et dari pro in-
spirari et non concedunt simpliciter
spiritus sanctus dat se et datur a se
quia tunc non notatur ibi auctoritas
neque est ibi relatio nisi ad illud
cui fit datio sive inspiratio
unde iste ut alias minus habent
improprietatis iste non magister spiritus
sanctus mittit se et mittitur a se
ista non maxime spiritus sanctus pro-
cedit a se quia / attribuitur spiritui
sancto quod est effectus tamen minus
in propria activa quam passiva / unde
hoc minus in propria spiritus sanctus dat
se quam hoc spiritus sanctus datur a se
propter ... causae sive principia-

pri que non in ablativo rationem
personis tamen utraque potest valere
eo modo quo dicitur. / Ad 3ad
dicendum quod hoc verum spiritus sanctus datur a
creata quia procedit a creata sive
sumatur dari pro eo quod est mitti sive
pro eo quod est infundi sive inspirari
non tamen spiritus sanctus dat se quia
procedit a se / et non huius dicetur
influens quam quere ut dari et
mitti quoniam prius. / Ad illud
quod obicitur quod in omnibus magistris
est conventio praedicamenti dicendum quod
in hoc quod dico mittere et mitti
intelligendum / sive notio sive actio
que est dicitur eorum que significatur
ut relata ad creaturam et tunc ef-
fectus connotatus in creatura proce-
dunt ergo rationes magistri ratione
actionis que significatur missivis ver-
bis mittere et mitti quam tota
trinitas efficit aliquid in crea-
tura et hoc significat quid non ad
aliquid nec est simile de hoc quod di-
co dat gratiam vel inspirare ...
ista non dicuntur effectum in creatura
nec etiam secundum puram notionem ...
non dicunt quod secundum ad aliquid so-
lum

Quarto queritur utrum missio active
dicta dat spiritum sanctum ratione
Ad quod sic Ysaie xlviij et nunc
misit me dominus et spiritus eius
loquitur in persona christi ergo christus
missus est a spiritu sancto ergo mit-
tere convenit spiritui sancto respectu christi
Item Ambrosius in libro de spiritu
sancto quis est qui dicit misit
me dominus et spiritus eius nisi qui ve-
nit a patre ut salvos fa-
ceret peccatores et christus ergo christus
eum misit et spiritus. / Item iste ...

i eode datus e a pre ut ysa
ias dicit qr puer natus est
nobis et filius datus e nob
datus e audeo dice et a spu
qr a spu missus e go et ¶ iste
aug in ij de t loquens de filio
mitti a pre sine spu sco n
potuit qr pr mitte eu mi
sisse cu fecit eu ex femina
q ut opus no fecit sine spu sco
go mitte ꝯt pri et spui sco
r xpi ¶ ꝯt aug ij de t ex
ire a pre et venire i mud
h e mitti go mitte filiu i
mudu sine i carne ꝯuenit
solu isti psone a qua exit
filius / s filius n e a spu sco
go missio filii i mudu sine
i carne no e a spu sco ¶ iste
aug iiij de t sicut nasci ee
e filio a pre de ita mitti
e cognosci q ab illo sit sed
filius n pot cognosci ee
a spu sco cu no sit ab illo
go n pot mitti a spu sco
go missio activa dicta no ꝯt
spui sco r xpo ¶ Si dicat
q ꝯt ei ronc huane na / ꝯt
ꝯtra qd ꝯt xpo bo ꝯt psone
filii dei go si mitti a spu
sco ꝯt xpo hoi go ꝯt psone
filii dei go psona filii dei mi
ti a spu sco go e a spu s
q no ꝯcedit imo potius
spus s ee ab eo ¶ iste cu d
filius mitti in carne / aut
tellr de filio dei s huana
na aut s dicam non mo q
s huana nam / qr a d e filiu
mitti i carne / a d xpm ex
istete in carne mitti i car
ne n mitti no ꝯt / existen
n

pt carne / go no ꝯt filio misi
s dicam nam / s s dicam nam
no mitti xpt a spu sco / go
missio xpi i carne no e a
spu sco s no ꝯt ei misi mis
sio nl i carne nl i mote
go missio activa dicta no ꝯt
spui sco r xpi ¶ Adhuc dicunt
quida q hec e missio xpi s
i mote i carne et ad pdi
candu / et dicit q sps scus
no mittit xpm duabz mis
sionibz pmis / s tercia quoe
ad pdicandu et sic mittr auc
toritas ysa xlviii et et nc
misit me dns et sps ei et
auctoritas ambro sit conde
ambros adhuc ꝯfirmadu
adducit illa auctte ysa
lxi sps dni sr me / euangli
zare pauperibz misit me ¶ Si
licet sic possit respondi ad auc
toritate ambro no tn adhuc
respondet ad auctte aug q
mittr de missione filii i car
ne sicut pz p auctes quas
adducit aug misit deus fi
liu suu i terris et ¶ Et alii
dicunt q hec e duplex sps scus
misit filiu i carne qr hec
verbu misit potest ꝯstrui
cu hoc q dico sps s roc ꝯposi
ad tm ad q et sic e va qr
i carnatio filii fca e a spu
sco sicut et a tota trinitate
nc pot ꝯstrui hic verbu mis
cu hoc q dico sps scs rone
ꝯparationis ad psona que mit
ti et sic e fca qr sps scs
n hz auctte r filii mi q
aut mo dz missio filii i carne

332

vel patris. Verum tamen dicit Augustinus mitti
est capere a patre et venire in mun-
dum. Loquitur de missione filii. Sig-
nificavit per verbum mitti a patre
in mundum convenit filio quod est a
patre. Et quod adveniens eius
in mundum est a patre sumere incar-
natio eius. Mitti non assumpto sed
convenit ei non quia persona eius fit
assumpta sed quia venire ipsum in
mundum fit in carne est assumpta
sed. Et patet quod solo ad primo
obiectum. Ad aliud dicendum quod filium cog-
noscere esse a patre est filium mit-
ti, quia illa cognitio est assumpta sed
ideo missio filii est aliquo
modo assumpta sed sed hic non est
verum de quocumque effectu in quo
cognoscatur processio filii sed de
tali effectu qui aliquo modo per-
tinet ad personam filii dei ut
est incarnato. Unde oportet quod si spiritus
sanctus mittat filium in carne, quod
per illum effectum debeat cognosci
a fidelibus esse a patre assumpta sed
sed esse ab aliquo. Ad aliud patet
solo exposito. Ita ut quaeris si
spiritus sanctus misit filium in car-
ne aut si dicam naturam aut
sive humanam. Tu quaeris sed quod illa
conformatio est ratione operationis
ad personam cum mitti. Et sic
illa locutio est falsa. Illa autem mis-
sio qua spiritus sanctus dicitur mittere
filium in carne intelligitur aliquod est
quidem manifestatio filii per incar-
nationem quae manifestatio non
sed ad carnis assumptionem. Et ideo
non oportet quod conveniat personae [illegible]
Christi carne

Quarto quaeritur utrum dare vel
mittere spiritum sanctum possit conve-
nire alicui personae creatae ro-
nali ratione ministerii. Ad quod sic
obiectum, constat quod rationali creaturae et
sacerdotibus collatum est ministerium sa-
cramentorum ut baptismatis et
aliorum sed in sacramentis sive cum
sacramentis simul datur gratia et
gratia spiritus sancti, ergo rationali creaturae
datum est ministerium conferendo gratias
sive spiritum sanctum. Item sicut dicit
Beda cum gratia datur mittitur
spiritus sanctus, ergo missio sive da-
tio spiritus sancti potest aliquo modo
convenire creaturae rationali ratione mys-
terii. Item remissio peccatorum non
est sine collatione spiritus sancti sed misericordiae
sancti in solo confertur spiritus sanctus
ad remissionem peccatorum in ipse
ipsis sed etiam in aliis sic apostolus
Jo. xx. Accipite spiritum sanctum quorum
remiseritis peccata et cetera, ergo apostoli ac-
ceperunt spiritum sanctum non solum in
se ipsis sed etiam ut conferrent ali-
is. Et etiam Actuum manibus apostolorum
saepe dicitur quod alii per impositionem ma-
nuum apostolorum accipiebant spiritum
sanctum, ergo dabat aliquo modo eis
dare spiritum sanctum sive ratione ministerii.
Item videmus in corporibus quod ca-
lor et splendor non solum datur
a fonte caloris et splendoris ut
sunt in eo cui dantur sed etiam ut
ab eo possint diffundi in alia
ut patet in luce caeli non enim aer
solum accipit lumen sive splen-
dorem et calorem a sole ut sit
in ipso sed etiam ut possint illa
diffundi si in veniat super.

q° au gra que e splēdoꝛ
sine lux spualis qua aīa il-
luīat³ qūtu ad intellcm / et ca-
loꝛ quo attēdi³ qm̄ ad affcm
multo potencioꝛ fit ꝙ̄ lux coꝛ-
lis nō solū a fonte caloris
ul' lucis spūalis dabit³ m-
fit i aliquo / s; et ut abeo p⁹
fit trāsfundi malum / sed ca
data dat³ spc sc̄us go data
potest aliquo mō dare spm̄ s
9 missio et datio spc sc̄i e
eius pcessio sicut dt beda
et mag². i i li sen xviii di e
xv. vn̄ pcedens ꝗ spc sc̄us
dat³ a se / pcedit et ꝗ pcedit
a se / s; spc sc̄us nullo mō p-
cedit a c'atura go nullo mō da³
a c'atura ¶ Ite c'atura rōnalis
qm̄ ad sui potissimu ee sine
qūtu ad sua pfectōm non
dependet nisi adeo s; sua
pfectio ꝯstat i collacōne spc
sc̄i et donoꝝ eius / go colla°
spc sc̄i et donoꝝ eius nō
e n̄ adeo go n̄ quēit ali-
mō c'atura dare spm̄ sc̄m ¶
Ite ad h' sut auctītes plēs
aug². que ponu³ i li sen° xiiii
di ¶ Ad q³ dd' ꝙ c'atura rōna-
li rōne aliquis ꝯpetē[?] ꝯpe-
loquendo nō pt dare spm̄ sc̄m
n° gram̄ dei tn̄ aliqm rō-
ne ꝯpetē opar' aliqd i sus-
cepcōne gre ꝯpete suscipi-
encium s; nō infūdendo gram̄
ul' spm̄ s / vn̄ coopar' ad
suscepcōm gre ul' spc sc̄i
pot multi dupl'r. uel coof-
ficiendo s i accōne illa q̄
dat³ gra ul' spc sc̄us sic
deus aliqn dr opar' me-

diante nā ul' volūtate et nā
ul' voluntas coopar' ita q. ꝯ u^a
accōne opat³ deus et nā t
voluntas et sic nō dr aliqua
c'atura opar' ul' coopar' in sus-
cepcōne gre ut p̄ madm mi-
nisteriale alio mō dr coopar' pa-
do susceptibile ad suscepcōm
gre ul' spc sc̄i / et sic pot a-
liquo mō c'atura coopar' in
rōne ꝯpetē et h' dupl'r ul' i
terius s p aliqm accōm intl'-
ore / et h' mō dr angeli p-
pac' susceptible ad susceptcōm
gre s illuminando intius aīaz
ul' ꝯfortando ul' i pedimē-
ta remouendo / ul' exterius et
h' mō dr hoīes ppac' sine
coopar' et h' dupl'r s disponen-
do exterius p sacr̄metoꝝ dis-
pensacōm sicut baptiso et
alia sacr̄meta impōnendo alio⁹
i petendo p oroēm s; qd dr vn⁹
alii i petrac' gram̄ act.
viii orauerunt pro ipis ut
acciperent spm̄ sc̄m / s alio mō
instruendo et monendo ex-
terius p p̄dicacōm / s; ꝙ dr ro.
x. fides ex auditu ꝯtiai et
h' mō ꝯpo³ i° gal. iii. de
apl'o qnis go tribuit nob spm̄
et s; ꝙ dr i glo. et s; ꝙ dt ma-
gist. inse¹ i li. d. xiiii ¶
Ad p° go dim dd' ꝙ l; aliquib;
det³ inspiritu i collacōne sa-
sacr̄metoꝝ in quib; ul' cu qb;
dat³ spc sc̄us nō tn̄ rōne
illi⁹ ꝯpetēn dr ꝯferre sin dare
spm̄ sc̄m ut i susceptōne
sacr̄metoꝝ e quedā accio
exterioꝛ sicut i bap°. tinct

sine ablucio exterior / et in hac
cooperat^r ministri q^a qua dum
baptiza^t / est aut alia accio inte-
rior s. ablucio interior a culpa et
liberacio a pena et hec est solius
dei et ideo ratione illius dr dari
sps sanctus et non ratione alterius
tamen ablucio pot esse exterior et
qua non confer^r sps sanctus ut in
ficte accedente ideo cum dr q
si ministri cooperant^r in sacrame-
tis ratione accionis exterioris in q
aliquid dat^r sps sanctus q cooper^r
in dacione sps sancti / tamen aliquid
det^r simul in illa exteriori ablu-
cione / non tamen dr dari ratione illius
sed ratione actus exterioris vel ab
lucionis interioris in qua operat^r so
lus deus et non cooperat^r minister

¶ Ad aliud dr q remissio pecca-
ti pt ... / vel quantum ad de
lecionem culpe / et hoc est soli
deo / et hec est per graciam gratum fa-
cientem / et ratione huius dr dari
sps sanctus / alio modo est remis-
sio pt quantum ad absolucionem pe-
ne et hec est collata ... hac
tercio modo dr peccatum remitti
quo ad commutacionem pene et
hec est collata ministro data est
in prelatis potestas ... di
pena penitendi / et commuta-
di penam purgatoriam in tem-
poralem proporcionalem sed ratione
huius non dr dari vel mitti sps
sanctus sed hec sequitur ad missionem sps
sancti ¶ Ad aliud dr q non est simile
de luce et calore corporali et de
luce et calore spirituali que est
gracia / et hec triplici de causa / primo propter
imperfeccionem ipsius fontis lu-
cis / et caloris corporalis tamen

ex imperfeccione est q non pot dif-
fundere lucem et calorem cuique
susceptivo / et magis distanti
ab eo sine medio differente sed
fons lucis spiritualis cum sit deus
potest sine medio communicare
susceptibili conferre graciam / unde non in-
digit q qui accipit eam dif-
fundat in alium / secundo propter ordinem
qui est in corporibus quorum unum
ab alio recipere habet / unde q superius
est pot agere in inferius sed non est
unde ignis illuminatus illuminat
aerem aliquem aer et aliquem
aquam aqua et aliquam terram
sed non est sed cum non se habent secundum
ordinem ad deum unde quelibet im-
mediate recipit influenciam
gracie / non una mediante al-
tera / sicut de se habente dico / non di-
co sicut in potentie / tercio propter con-
tinuitatem que est inter symbo-
la tamen in habentibus symbolum
facilior est transitus sed in creaturis
non est continuitas unde q qui-
dam possit agere in aliam /
ideo predictis racionibus non est simile
de infusione gracie et illu-
minacione corporali

Circa adiuvante gracia ihesu
Christi transeundum est ad
missionem passivam deinde et
cum duplex sit missio s. in-
visibilis qua mittitur filius
vel sps sanctus in mentem ad il-
lud vel sanctificandum datam et in-
visibilis qua missus est filius
in carnem et sps sanctus sub a-
liqua visibili specie ut in co-
lumba super ihesum et in linguis
igneis super apostolos que dr

apparicio ¶ Secundo dicendum est de missio-
ne qua mittitur filius vel spiritus
sanctus in mentem sive in corda fide-
lium ¶ Tertio de missione qua vi-
sibiliter apparuit filius in car-
ne et spiritus sanctus in aliqua corpo-
rali specie scilicet de apparicione ¶ De mis-
sione autem invisibili queruntur
quatuor modo ¶ Primo quid sit ¶ Se-
cundo cui competit ¶ Tertio ad quid sit
¶ Quarto secundum quid sit

Ad primum sic arguitur sicut dicitur sic
natum esse est filio a patre esse
ita mitti est cognosci quod ab
illo sit / Et sicut spiritum sanctum do-
num dei esse est a patre procedere
ita mitti est cognosci quod ab
illo procedit ex quo accipitur quod
mitti secundum quod est convenire filio et spiritui
sancto est cognosci ab alio esse ¶
Contra Sed diffinicionem istam sic obiicitur
quia constat quod in missione filii dicatur
active sive passive est aliquid
principaliter significatum et aliquid
connotatum illud autem quod principa-
liter significatur cadit in intellectu
eius in rectitudine scilicet eterna
persona divina sive notionalis illud
autem connotatum cadit in intellectu
ipsius in obliquitate / ergo cum in
predicta distinccione ponatur id
quod est ex parte creature in rectitudine
male videtur assignari diffinicio mis-
sionis ¶ Item omne quod cognoscitur
per aliquid cognoscitur / sed plus est eterna-
le missioni id per quod cognoscitur fi-
lius vel spiritus sanctus esse ab alia
persona quam sit ipsa cognicio
ita cum spiritus sanctus mittitur vel
et filius / efficiatur aliquid in crea-
tura rationali per quod cognoscitur esse
ab alio et ratione illius effectus
dicitur mitti / Et non ratione cognicionis
cum ipsa cognicio nullo modo sequatur
ad missionem ergo illud per quod cog-
noscitur spiritus sanctus esse ab alio po-
cius debuit poni in diffinicione
missionis quam ipsam cognosci
¶ Item spiritus sanctus potest mitti in
mentem et tamen non cognosci Iob
ix si venerit ad me non vide-
bo eum et sic patet / quia sicut dicit beda
cum gratia hominibus datur spiritus sanctus mit-
titur sed per ipsum effectum non cognos-
citur spiritus sanctus esse ab alio cum
pauci vel nulli sciant se habere
graciam / Et ratione ipsius effectus
dicitur mitti ergo mitti non potest esse
cognosci esse ab alio sed pocius quod
accidit missioni spiritus sancti ¶ Item
differt missio filii et spiritus sancti
ita mittitur filius ad illuminationem
intellectus rationalis creature per sa-
pienciam sive cognicionem que
appropriatur filio / mittitur vero spiritus sanctus
ad accendendum affectus per amo-
rem qui appropriatur spiritui sancto ergo
ad cognicionem sit convenientius effectus
missionis filii et non spiritus sancti
predicta diffinicio qua dicitur mitti est
cognosci et non videtur convenire nisi
missioni filii ¶ Item per fidem
informem cognoscitur filius esse
a patre et spiritus sanctus ab utroque ergo
ratione fidei informis dicitur mit-
ti filius et spiritus sanctus / sed mitti
est cognosci ab alio esse sed fides
informis est in peccatoribus ergo mis-
sio filii et spiritus sancti fiet in men-
tibus peccatorum quod non conceditur ¶ Ad
hoc dicendum quod non sufficienter datur diffini-
cio per predicta simpliciter / sed predicta quo
ad nos / Unde non sufficienter datur diffinicio
per genus et differentiam sed aliquo modo per

tam aliquem per effectum consequentem
Unde concedo quod haec diffinitio mitti
est cognosci etc. datur per effectum
Unde cum efficiatur aliquid in mente
in quo sit cognosci processio fi-
lii vel spiritus sancti tunc dicitur mitti fi-
lius vel spiritus sanctus et intelligo
non de quocumque sed de effectu perti-
nente ad gratiam gratum facien-
tem ¶ Ad primum ergo dicendum quod praedicta
diffinitio non datur per illud quod prius
significatur nomine quod dico mitti ut
consequitur quod ideo haec male as-
signetur quia datur per illud quod
est prius quo ad nos non per id
quod prius simpliciter Unde quia per effectum
illum cognosci sit processio fi-
lii vel spiritus sancti et quia ratione ef-
fectus illius dicitur mitti filius vel
spiritus sanctus ideo datur diffinitio
missionis per effectum licet in intellectu
missionis cadat ille effectus
oblique sed si debet diffiniri
per id quod est prius simpliciter dicetur
missio processio manifestata
vel manifestatio processionis
personae per aliquem effectum in ratio-
nali creatura ¶ Ad secundum dicendum quod cum
dicitur mitti est cognosci etc. ibi
dicitur cognitio non actus ipsius
cognitionis sed repraesentationis pro-
cessionis in effectu ordinata
ad actum cognitionis Unde illud
cognosci est repraesentari in effectu
sive per effectum aliquid per quod
potest cognosci filium vel spiritum
sanctum esse ab alio et est talis
modus loquendi sicut cum dicitur
quod in opere cognoscitur sapientia
vel bonitas artificis id est quod
opus repraesentat aliquid per
quod potest cognosci sapientia

vel bonitas artificis unde secundum
se sunt intellectum manifestum est quod per
se principaliter ponitur illud per quod
sit cognosci et non ipsum cog-
nosci ¶ Et per hoc patet solutio ad sequens
obiectionem ita et si nunquam cognos-
ceretur ille effectus vel per illum ef-
fectum processio filii vel spiritus sancti non cognosceretur
per illum effectum repraesentatur illud
per quod potest cognosci et hoc modo
dicitur sit cognosci sed signo aliquo
spirituali cognosci sit et repraesenta-
ri ¶ Ad quod sufficienter satis potest pa-
tere solo ex eo quod datur ita mit-
ti non dicitur de filio vel spiritu sancto
ratione cognitionis actualis sed ra-
tione alicuius effectus experimentabilis
filio vel spiritu sancto in quo potest
cognosci filius vel spiritus sanctus
esse ab alio Unde si ille effectus
appropriatur proprie filio et per illum effectum
potest cognosci filius esse a patre
ut donum cognitionis vel sapientiae
dicitur mitti filius si non appropriatur
personae spiritus sancti vel per illum effectum
sic ei appropriatum potest cognosci
spiritus sanctus esse ab utroque ut donum
amoris dicitur mitti spiritus sanctus quia
ergo non ratione cognitionis sed ratione ef-
fectus experimentabilis ordinati ad cog-
nitionem dicitur esse missio sive mit-
ti non experiatur illa diffinitio mis-
sioni filii ¶ Ad ultimum dicendum quod in
ratione cuiuscumque effectus sive do-
ni in quo cognoscitur filius vel spiritus
sanctus ab alio esse dicitur mitti filius
vel spiritus sanctus sed exigitur quod ille
effectus sive illud donum pertineat
ad gratiam gratum facientem quia solum
sic illa in creatura creaturam et sunt
in ea modo speciali quo deus dicitur
esse in sanctis et iustis sicut postea

plenius debiabitur vnde ratione fidei
in formis non dicitur mitti licet per fi-
dem informem possit aliquo modo
cognosci processio filii vel spiritus
sancti quia augustinus non intellexit de cog-
nicione qualicumque sed de cogni-
cione coniuncta affectioni amo-
ris que est in fide formata dei
in spiritu et est de novo esse dicitur
mitti

Circa quartum de missione pas-
sive dicta quia sit licet cui
conveniat mitti. Et queritur primo
utrum mitti conveniat patri vel
tantum filio et spiritui sancto. Secundo
supposito quod filio et spiritui sancto
utrum per eandem rationem utrique conveniat
eque primo vel alteri magis sive
prius. Tercio utrum missio filii pos-
sit esse sine missione spiritus sancti
et econverso. Quarto utrum plenius
dicatur mitti filius vel spiritus
sanctus post incarnationem quam
ante

Primo ergo queritur utrum mitti
conveniat patri. Et videtur quod sic. obi-
ciatur sic in dictis sunt unum per
ingenitum, genitum, processionem
dicitur ibi unum in quo tres conveniunt.
sed missio non est in genito, quia si certe
secundum propositum scilicet quod conveniret
patri esse missum sicut esse inge-
nitum, non esse genitum quia tunc non
conveniret spiritui sancto mitti. Non etiam pro-
cessio sumpta ibi accipitur scilicet pro
nocione spiritus sancti quia tunc non
conveniret filio mitti. ergo est
communis toti trinitati ergo convenit
patri mitti. Item pater appropriatur
potentia sicut filio sapientia spiritui
sancto bonitas et potentia innotes-
cere pater per effectum potentie, filius
per effectum sapiencie, spiritus sanctus per effectum
bonitatis. ergo si filius innotes-

cere per effectum in creatura ponitur
missione, vel dicatur idem quod mis-
sio in filio et spiritu sancto, cum sit
possit innotescere pater, et pater po-
terit dici mitti. Contra Augustinus iiij
de trinitate. Filius cum ex tempore alicui
mente percipiatur mitti dicitur. ergo
cum filius patris ex tempore mente pa-
piatur sicut filius, pater potest di-
ci mitti sicut filius. Si dicatur
quod non quia mitti ponit esse ab
alio quod non convenit patri, contra spiritus
sanctus mitti dicitur a se ipso dicit magister
in sententiis. Et sicut supra dictum
est non tamen in spiritu sancto ponit
esse a se ergo filius patris potest
mitti a se non tamen ponetur esse
a se vel ab alio. Contra Augustinus
iiij de trinitate. loquens de filio dicit non
eo ipso quo de patre natus est
missus dicitur filius sed vel eo
quod in carne apparuit verbum ca-
ro factum est vel eo quod ex tempore
alicuius mente percipitur. ergo esse
a patre non pertinet ad rationem
missionis filii sed solum visibi-
lis vel invisibilis. cum ergo ap-
parere visibiliter et invisibili-
ter conveniat patri, videtur quod mitti
conveniat patri. Contra Augustinus ij de
trinitate. Pater solus nunquam legitur
missus sed non dicitur asserere nisi quod scri-
ptura tradit. ergo pater non dicitur mis-
sus. Item Augustinus iiij de trinitate. Cum
pater a quoquam cognoscitur non dicitur
missus; non enim habet de quo sit
aut ex quo procedat. Item Augustinus
in libro contra Felicianum arrianorum
solus pater non legitur missus
quia solus non habet auctorem a
quo genitus sit vel a quo

pcedat et ideo no ꝙ ne di
ꝯsitate que i trinitate nulla
est ꝫ ꝙ aucte solus pr n
d3 missus no in sple(n)dor aut
feruor igne ꝫ ignis mittit
sple(n)dore siue feruore ꝯsequ
m̄ qd pr dici no debeat
missus ¶ ad q̄ et e illud q
dicit magr i i sent̄. d pro
ta sūc qr aut pr no d3 mis-
sus ¶ qro quo3 nt pr debe-
at dici dat q m̄ qr ꝯ z ro
aug̃ inli det̃. q spc scs da-
a se qr e sue potestatis go
eo filr pr fit sue potesta3
m̄ q det3 a se ¶ qt sicut
pr no legit3 missus filr
nc legit3 datus go sicut n
ꝯcedit3 vna ita nc d3 ꝯce-
di alia ¶ qto dt magr i
sent̄. q dato spc sa e omis
pcessio / et ideo n dat3 a ca-
ta qr n pcedit a catura go
eo i hc q e dat intelligat3
pcede no m̄ debere dici pa-
t3 dat sicut nc pcede ¶ qr no
adsumi dd q missio passiue
dcta siue missio ee no est
ꝯe pr / et ro sumi z qr mit-
ti i intellu suo i portat ee
ab alio / vn eo filius et spc
scs dur mitti intellr ipor
aliquid efficere et qr q cognos-
cit3 ee ab alio sm filius et
spc scs dicit3 mitti a
pre siue dici3 mitti a se
sicut iam uidebi3 et qr hc no
ꝯuenit pri io pr n d3 mit-
ti ¶ ad illud q obz q cir a se
omu inde pr i gnom /
gnom / et pcessione quo3
nllu e missio dd q i

missione passiue dcta intellr
gno et pcessio indistincte ita
q i missione filii intellr gno
i missione spc sci pcessio et
qr i istis no sut vnm omes p-
sone ideo neqz i missione vn
sicut ee ab alio nc gnom nc
pcessione supponit distinc-
te vtm ꝫ eo suppont indistincte
eo no d3 filius z ab alio / spc
scs ab alio iam distingunt3
ita e de hc q dico mitti et
ideo n d3 ꝯre pri fic nc ee
ab alio ¶ ad a ddd q pr hic
effcm inc(re)atu p q cog3 sic
filius et spc scs no tn d3
missu et hc e ro(n)e subaut-
toritatis q sig3 i hc q dico
missu nl mitti / vn no diffi-
nit3 mitti p hc q e m(od)o te(m)p(o)re
pcipi ꝫ p hc q e m(od)o te(m)p(o)re pcipi
ab alio ee sicut dt aug vn
hc q dico m(od)o te(m)p(o)re pcipi non
dicit tota rom missionis pas-
siue dcte ꝫ hre ab alio q ef-
ficiat aliquid increatu p
hc cognoscat3 ee ab alio et
hc non ꝯt pri ¶ et p hc p3
solo ad sequte auctoritate
qui dicit aug̃ / ita m(od)o te(m)p(o)re p-
cipi no dt tota rom missio-
nis sicut dcm e ¶ ad a d q
obz q pr pot mitti a se sic
spc scs dd q eo d3 spc scs
mitti a se ro(n)e subauctto-
ritate i hc q dico mitti sig-
cat3 ibi spm s. ee ab alio ꝫ
no oz q a mittete / vn ibi i
telli3 aliquis effcus ee a
spu p q cog3 ee ab alio / roe

ergo effectus precedentis a spiritu sancto
in quo et datur spiritus sanctus dicitur mit-
ti a se sed non solum sufficit illud
sed oportet et quod intelligatur ratione sub-
auctoritatis significate quod illud quod ef-
ficiat spiritus sanctus in creatura habeat ab
alio et quia hoc non convenit patri
ideo pater non dicitur mitti a se ¶ Ad
quartum dicendum quod natum esse de patre non
est tota ratio missionis sed mani-
festari visibiliter in creatura et
invisibiliter in mente quod fit a
patre est tota ratio missionis unde
non negat Augustinus quin esse a patre
intelligatur in missione filii sed
quod illud non sit tota ratio sive com-
pletiva missionis filii sed illa
que dicta est ¶ Ad id quod dicitur de auc-
toritate ipsius patris datur dicendum quod mi-
nus (?) est in auctoritatis quia hoc pater
mittitur / Unde notandum quod dari potest
sumi personaliter vel in infundendo /
et sic convenit toti trinitati et et
patri / quia cum filio et spiritu sancto
venit in mente / Et licet non inve-
niatur datus tamen invenitur com-
pellens se quod sic dicitur dari Jo. vi.
ad eum veniemus etc. Alio modo
dicitur dari prout dicit subauctoritatem
et dicitur relative ad dantem et
illum cui datur / Et sic dicitur idem
quod mitti et importat in ipso
misso esse ab aliquo sicut a
dante / et hoc modo non convenit
patri / Et secundum hanc acceptionem pro-
cedit quod datur ab eo a quo datur
¶ Ad aliud dicendum quod in hoc quod dico
mitti vel dari sunt duo vel in-
telliguntur duo scilicet esse ab alio
et effectus in creatura in quo ma-
nifestatur filius vel spiritus sanctus
esse ab alio ratione autem effectus

dicitur spiritus sanctus mitti sive dari
a se quia ab ipso est effectus in
quo et effectus datur ipse unde ergo
dicit Augustinus quod spiritus sanctus dicitur dari a
se quia est sue potestatis non exclu-
dit quod spiritus sanctus detur / sed quod si datur
ab aliquo tamen illo effectu in quo
manifestatur quod et a se detur cum
operetur illum eundem effectum / Unde
non sequitur si pater est sue po-
testatis quod detur a se / sed quod si detur
quod datur a se ¶ Ad aliud quod obicitur
ex alia parte dicendum quod licet sumatur
dari pro infundi quod non sequitur spiritus
sanctus datur ergo procedit quia infundi
non importat subauctoritatem sed
hoc quod dico procedere dicit distinctionem
et et (?) similitudinem principii ad id
quod est de principio / sed bene sequitur datur
a creatura ergo procedit a creatura
nam inter datorem et daturam
est distinctio non solum originis sed
et essentie vel tamen est distinctio si-
ne sub origine sive sub essentia bene
sequitur . Addatur sive sumatur pro
infundi sive pro mitti esse ab
alio a quo datur sed vel non solum
... sed rationem non sequitur / Unde
non sequitur spiritus sanctus datur sive
infunditur a se ergo procedit a
se nec de patre filii (?)

Consequenter queritur supposito quod mit-
ti tantum convenit filio et spiritui
sancto utrum conveniat utrique secundum eandem
rationem vel secundum aliam et aliam rationem
¶ Ad quod sic obicitur Beda in omel-
dominica prima post ascensionem
spiritus sancti missio est eius processio
ergo eadem ratione filii missio
est eius processio sed processio non
dicitur secundum eandem rationem de filio et
spiritu sancto ergo nec missio ¶ Item

336

duplex est missio filii et spiritus sancti
scilicet visibilis et invisibilis / et utraque
est ad manifestacionem filii et spiritus
sancti sed missio visibilis non dicitur secundum
eandem racionem de filio et spiritu sancto
quia alius et alius est modus ma-
nifestacionis quo manifestatur filius
in carne assumpta et quo manifes-
tatur spiritus sanctus in columba ergo similiter
est in invisibili missione propter a-
liud et aliud effectum manifestatur
spiritus sanctus non igitur missio dicitur secundum
eandem racionem de filio et spiritu sancto
¶ Item mitti est cognosci ab alio
esse sed quod dicit Augustinus et hec racio conve-
nit filio et spiritui sancto ergo secundum ean-
dem racionem convenit mitti filio et
spiritui sancto ¶ Contra non est alia racio
missione active dicte cum dicitur
pater mittit filium et spiritum sanctum sed sicut
non alia racio missionis operacionis
cum dicitur operari per filium et per spiritum
sanctum diccione in simul posita non
contingit uti equivoce / ergo si mis-
sio passive dicta relative dicitur ad
missionem active dictam non erit
alia racio missionis passive dicte
secundum quod convenit filio et spiritui sancto /
¶ Si dicatur quod potest esse una racio
tamen differens secundum prius et posterius
secundum racionem intelligencie sed non vi-
detur quia sicut pater et filius equaliter
mittunt spiritum sanctum quia equaliter spi-
rant spiritum sanctum ita filio et spiritui
sancto competit mitti a patre quia utrumque pro-
cedit ab ipso sed alio et alio mo-
do est quod spirare patri et filio et
alio modo procedere / ita licet spira-
re quod prius videatur convenire patri
quam filio secundum racionem intelligencie tamen
idem est modus spirandi in patre
et filio sed quod est una racio spira-

randi / cum non differunt secundum
prius et posterius secundum racionem intel-
ligencie quia intellectus primam auctori-
tatem spirandi ponit in patre quam
sit filius sed non est sic in processio-
ne ita non differt solum modo pro-
cessio in filio et spiritu sancto secundum prius
et posterius in racione intelligendi sed
quia est alius et alius modus pro-
cedendi et racio alia et alia racio
processionis et dicitur quod equivoce pro-
cessio non solum analogice ergo cum
racione eius quod est procedere conveniat mit-
ti filio et spiritui sancto non solum
dicetur per prius et posterius de
ipsis sed et equivoce ¶ Item quero
si sit aliquo modo eadem racio cui
magis proprie conveniat filio et
spiritui sancto et videtur quod filio quia sim-
iliter est cognosci esse ab alio et sic
magis proprie convenit filio cui appropriatur
cognicio magis proprie videtur convenire
filio mitti quam spiritui sancto ¶ Item hoc
apparet in missione visibili
quia plus manifestatur filius in
carne assumpta quam spiritus sanctus
in columba vel alia specie assumpta
¶ Item processio spiritus sancti dicitur
in processione temporale et eterna
sed non sic dicitur processio filii
sed missio idem est quod processio tempora-
lis ergo missio magis videtur conveni-
re spiritui sancto ¶ Item magis proprie
convenit illi esse datum ex tempore cui
convenit esse donum ab eterno / sed hoc est
spiritui sancto et non filio / ergo cum mit-
ti nichil aliud sit quam dari ex tempore ma-
gis proprie conveniat mitti spiritui
sancto quam filio Contra Augustinus 4° de
trinitate non est verbum nisi filius
nec donum nisi spiritus sanctus ¶ Contra ad

pm dd' q missio passiue dca
d; s eande rom de filio et spu
sco adh' an q ob; magrm dd
z q missione duo sunt s pn
cipale signatu et cnotatu lz
go pncipalit ibi signet; no
cio sine et eēn no tn abillo
i ponit; z abeo q e cnota
tu i catua et abillo cnotato
accipit missio rom sua cple
ta sicut dae pncipalit sig
cat dicam eēm no tn abilla
accipit rom sua z abeo aq
i ponit; s abeo q effiat; i
catua/ vn lz pcessio pncipa
signet; i missione sine i rec
titudine et pdicet; de ipa mis
sione no oz q si alio et alio
mo dicat; pcessio q alio et
alio mo dicat; missio qz mis
sio no i po; a pcessione sed
ab effcu i quo rpsenta; ipa
pcessio aquo et accipit rom
et ipe effcs sm poa9 ipa r
psentacio pcessou no d; alio
et alio mo de missione filii
et spc scu/ et ideo no oz q st
alia et alia ro missionis ne
bi q/ ad ad dd' q cu d; eo mit
tit; filius quo cnuat; siue
intelligat; de gnacione etna
siue de tpali no no; ro mis
sionis/ z no; ro sptu dre sig
cate i missione filii mt mt
tete et missu quo alia et a'a
e i missione filii et spc sci
z no sp ht e alia et alia ro
missionis qz no abilla sptu
dine su; ro missionis z ab
eo aquo i po; missio adsig
cacuu sicut dcm e; ad aliud
dd' q alius et alius modo
appacois no faciat alia rom
missionis/ na aliude d; mis
sio et aliude appacio/ vn non
oz q si filius apparuit i cata
carnea spc s i columba sine
i catua no sibi vnica/ q sp ht
missio a° mo dicat; filii no
oz q si ali9 et ali9 sit effcus
i quo rpsentat; fili9 et spc
scus/ q sp ht no sit eade
ro missionis/ z solu se; q
ht missio passiue dca no sit
illa q bn pot cedi/ ad ad
q ob; gt cnune dd' q suppo
sito q pcessio dicat; equino
ce de pcessione filii et spc s
qz de hoc ad psens no e dispu
tacio no sp ht se; q missio dica;
equiuoce ne alia rone qz lz
missio sit pcessio nt ad minu9
intellcu ei9 q e mitti clau
dat; pcede no tn accipit roz
sua cplere abeo q e pcede
z ab effcu i quo manifestat;
pcessio sui ab ipa rpsentacoe
pcessionis i effcu/ e au eade
ro manifestacois siue rpsen
tacois filii i effcu sibi appato
et spc scu i effcu filii sibi a
ppato/ ad aliud q que; de
quo pr pus dicat; dd' q i mis
sione duo notant; s pcessio
sine emanacio et manifestacio
rone emanacois pr pus d;
de filio de filio qz illa pcede
s rom intelligendi/ rone no ma
nifestacois distinguendu qz est
manifestacio visibil et i visibi
lis/ manifestacio visibilis per
prius est filio qz expssius ma
nifestat; p vnione/ rone

manifestacionis et invisibilis magis convenit spiritui sancto quia expressior est in cognicione et dilectione quam in cognicione. ¶ Ad id quod 2o obicitur quod magis proprie convenit filio cum appropriatur cognicio dicendum quod cum dicitur mitti est cognosci sicut dicit Augustinus et per hoc quod dico cognosci non supponit ibi quod actu cognitio sed pro aliquo effectu ordinato cognitioni per quem potest aliquo modo cognosci vel filius esse ab alio vel spiritus sanctus. Isto autem effectus in ista generali racione non magis appropriatur filio quam spiritui sancto nisi quatenus addatur aliquid per quod appropriatur in effectus sapiencie vel gracie. ¶ Ad aliud dicendum quod licet magis proprie conveniat filio racione missionis invisibilis non tamen oportet quod propter hoc ei magis proprie conveniat racione missionis / Missio enim invisibilis est apparicio in aliqua creatura creata / apparere autem in creatura creata sive unita sive non unita accidit missioni / Unde licet missio invisibilis que est apparicio magis proprie conveniat filio / non racione eius quod est mitti sed racione quod est invisibiliter mitti / non tamen oportet quod mitti magis proprie conveniat filio. Ita illud non pertinet ad racionem missionis sed ad modum quem ei super missionem accidit. Sed ita proprie mittitur persona spiritus sancti ad efficiendum illud quod efficiat in creatura racionali in sua missione sive fit in columba sive in alia specie sicut filius ad efficiendum illud quod efficiat in carne licet racione pronominandi et cognicionis magis competat isti speciei quam ista.

¶ Ad aliud dicendum quod sicut est processio spiritus sancti eterna et temporalis sic est processio filii eterna et temporalis distinguitur. Tamen illa duplex processio in tractatu de processione spiritus sancti et non in tractatu de processione filii quia spiritus sanctus retinuit in proprietate sua nomen processionis non quia procedere generaliter dicitur magis ei conveniat quam filio sed alia racione que superius assignata est in tractatu de processione spiritus sancti sed quod est attributum processionis spiritus sancti distinctio illa processionis in temporalem et eternam. ¶ Ad aliud dicendum quod dari dicitur dupliciter. Uno modo dicatur dari quod conferri alicui / et hoc modo potest dari toti trinitati et est donum vel communicabile alii. Alio modo dicitur dari communicari ab alio sicut donum communicatur ab eo a quo datur ei cui datur / et sic dicitur id quod mitti et hoc modo potest filio et spiritui sancto nec tamen magis appropriatur filio quam spiritui sancto / Tercio modo dicitur dari quod aliquod donum cognosci ab alio esse sive procedere in racione doni / et sic solum potest dari et donum esse spiritum sanctum / et hoc modo hoc quod dico dari et tempore addit ad hoc quod dico mitti / procedere in racione doni quod solum convenit persone spiritus sancti / et hoc modo intelligitur quod dicit Augustinus / quod donum esse potest solum persone spiritus sancti quia solum spiritus sanctus procedit in racione doni.

Queritur utrum missio spiritus sancti possit esse sine missione filii et econverso vel non. ¶ Circa quod sic obicitur sicut missio activa dicta est a patre et filio

passive dca quis cz filio et spm
sco sz pr sine filio no pot mit
te spm scm / vnd dt aug. contra
dia arrianorum nec pr sine filio
nec filius sine pre misit spm
s. go fili rone nec filius po
tuit mitti sine spu sco / nec spc
scus sine filio ¶ 4o pr dr mit
tere filium cu aliquid opatur p
ipm i ronali cata p q pot
cognosci ipm ee a pre sz nllm
effcm opatur p filium q no op
etur p spm go nuqm mittit
qn mittat spm scm go nuq
pot mitti filius sine spu sco
nec eo ¶ 5o dr filius mitti
cu i fundit aliqu sapia / go
cu sapia sit donu spc sci et
summu sicut vult aug in p
et spc scus dot cu donu fi
lis / mayis dz mitti cu dat
sapia illa go quotiensq mit
ti filius mitti spc scus
¶ 9 missio filii et spc s. sut
differentes missiones quarum
nlla dependet ab alia / vna
pot ee sine alia q autem
no dependeat ab alia pz q
dr mitti filius rone effcus
sibi approati / et spc scus / s rone
effcus sibi approati inquibus
effcibz manifestatur processiones
eorum sz vnus effcus pot ee
sine alio et vna missio sine
alia ¶ 4o no mittitur filius
inquocuq effcu sine rone
cuiuscuq effcus sz cz q ille ef
fcus sit ei approatus / vnd q
manifestatur in eo dr mitti sz
q si i illo eode effcu mitti
dicer spc s. oportet q in
illo manifestae go ia no eet
approatus filio go no quadoq
mittitur filius mittitur spc scus
¶ 4o i missione invisibili filii
no dr spc scus mitti vna illa
cz missio qua missus cz i car
ne sicut dt aug. q no gt spm
sco go aliqu mittitur filius
qn no mittitur spc scus ¶ qd
sine pmdiao gcededu cz / et
si n gtingat eos aliqn simul
dari nl mitti no tu nce e
sz ¶ ad pmu go dd q no cz si
mile de missione active et
passive dca vna sine dicatur
missio active dca p ducto a
licui9 psone manifestate i ca
tura sine manifestato pductois
i effcu no fig i missione s
dca ad q no fit quie pri et
filio vna et ipa pductio spc
sci ¶ et ipa opaco sine manifes
tacio active dca quis e pri
et filio no fit cu cz i missio
ne passive dca s filii et spc
sci vna tu missio passive dca
sit pcessio manifestata in
effcu approato psone / nl ma
nifestato pcessionis cu pcess
sio filii no sit pcessio spc sci
nec ide effcus i quo manifes
tatur vtraq pcessio rone cui9 dr
mitti filius nl spc scus imo
vnus effcus possit ee sine
alio / et manifestacio vnius
pcessionis sine manifestacoe
alti9 ideo potest ee vna mis
sio sine alia no sic cu est
de missione active dca vel
ca. dca et ideo n se si pr
pot mitte spm scm sine

338

filio quia filius possit mitti sine
spiritu sancto vel econverso. ¶ Ad aliud dicendum quod
licet quotienscumque operatur pater et filius
simul operetur et illud eundem effectum per
spiritum sanctum non tamen quotienscumque mittit
filium mittit spiritum sanctum. Et hoc quia
ille effectus non est appropriatus utrique
sed alteri persone tantum solum illa persona
dicitur mitti cui appropriatur ille effectus
nunc ratione operationis dicitur mitti persona
sed ratione representationis in
effectu sibi appropriato. ¶ Ad tertium potest
dici quod sapientia dicitur dupliciter. Uno modo
illuminatio ad cognitionem eternorum
et sic sapientia mittitur tantum filius
mittitur. Alio modo dicitur sapientia secundum
nomen suum scilicet cognitio cum sapore
et sic est donum spiritus sancti. ¶ Vel potest
dici quod sapientia potest dupliciter considerari
vel in quantum comparatur ad actum
quo cognoscitur et sic est appropria-
ta filio et manifestat eius
processionem vel in quantum comparatur
ad finem sive in quantum per ipsam est
inveniri primum et etiam sine
quo per ipsam ordinatur causa
media et sic est donum spiritus sancti
et manifestat eius processionem quia
est per modum bonitatis sive amoris

Quarto queritur utrum plenius mis-
sus fuerit filius vel spiritus sanctus
post incarnationem quam ante. Et
videtur quod sic quia plenior est gratia
novi testamenti quam veteris quia fuit
plenitudo gratie in corpore a qua
recepimus omnes. Cum ergo missio
fit per gratiam videtur plenius mit-
ti filius vel spiritus sanctus in novo
quam in veteri. ¶ Contra plenius cog-
noscitur post incarnationem quam
ante. ¶ Contra Augustinus iiii de trinitate exponens
illud spiritus non dum erat
datus quia ihesus non dum erat glo-
rificatus. Dicit quod illud intelligi
nisi quod illa spiritus datio vel missio
futura erat qualis nunquam antea
fuerat neque enim antea nulla erat
sed talis non erat ex quo videtur quod
plenius post incarnationem mis-
sus fuit spiritus sanctus. ¶ Contra missio
spiritus sancti est eius processio ad sancti-
ficandum creaturam ita vult augustinus
xv de trinitate et magister xiiii distinctione
libri sententiarum et similiter missio filii eius
processio ad illuminandam rationalem crea-
turam sed eque procedit spiritus sanctus
a patre et filio ad sanctificandam crea-
turam ante incarnationem et post
et similiter filius a patre ad illumina-
dam creaturam et si creatura minus
illuminetur. Quemadmodum quod ante sicut sol
eque lucet super istam domum et
illam licet ista domus minus illu-
minetur ergo non plenius dicitur mitti
ante incarnationem quam post licet
plenior sit effectus missionis
post quam ante. ¶ Contra dicit augustinus
in libro de bono coniugali quod non
prefertur celibatus Johannis coniugio
abrahe et hoc est quia equaliter
potuit mereri abraham in coniu-
gio sicut Johannes in virginitate ergo
non preferebantur patres veteris te-
stamenti novi quantum ad caritatem ergo
nec filii quantum ad alia dona. Si ergo
plenius dicitur mitti filius vel spiritus
sanctus hoc est ratione donorum et non
plenius dabantur dona gratie
tunc quam nunc magna dona gra-
tie tamen faciens ratione quorum
dicitur dari spiritus sanctus ergo nunc ple-
nius dabatur spiritus sanctus quam
nunc. ¶ Ad hoc dicendum quod licet simpliciter
possit concedi quod filius vel spiritus
sanctus plenius mittitur post

incarnacionem quam ante potest tamen distingui quod cum missio sit processio alicuius ab aliquo et in aliquem potest dici talis missio per comparacionem ad illud a quo vel a quibus est vel ad illud in quos et hiis duobus modis eque mittitur spiritus sanctus vel et cetera / Sed tercio modo scilicet per comparacionem ad illos in quos fit missio sive ad quos plenius dicitur mitti in quantum et cetera / quia plenius modo sunt dispositi homines ad recipiendum racione ergo effectus inchoatum dicitur minus plenius mitti quam et cetera / Et quia sic donum et missio accipit racionem sui ab ipso effectu in quo representatur processio filii vel spiritus sancti satis potest concedi quod plenius missus est filius vel spiritus sanctus post incarnacionem quam ante. Ad primum ergo obiectum satis patet solucio ita non sequitur si missio et processio ad sanctificandam creaturam vel illuminandam si equaliter procedit quod equaliter mittatur quia mitti non dicit racione processionis sed racione effectus in quo manifestatur ipsa processio quam plenius et modo quam tunc / Et sic simile de sole quod dico lucere quantum est de se lucet non dicit effectum in creatura sicut illuminare non equaliter dicitur lucere sed domum que plus illuminatur et que minus / unde sicut non dicitur utraque domus equaliter illuminari licet eque luceat sol utraque similiter licet spiritus sanctus eque procedat nunc et tunc et eque potens sit sanctificare tamen sic quod dico mitti dicit effectum in suscipiente. Ad aliud dicendum quod Augustinus non comparat missionem ad illud nunc gratiam ad

gratiam secundum statum coniugum et nobilium statum coniugum et nouo sed magnitudo gracie non dignitate concomitatur status equalitate vel utilitate ideo non sequitur quod equaliter mittatur et cetera et nunc

Conssequenter queritur de missione passiue dicta per comparacionem eorum ad quos dicitur fieri missio. Et primo ergo queretur utrum dicatur mitti filius vel spiritus sanctus ad irracionalem creaturam vel tamen ad racionalem. Secundo si ad racionalem tantum / utrum ad angelos. Tercio utrum ad primum hominem

Quantum ad primum sic obicitur missio spiritus sancti et eius processio ad sanctificandam creaturam secundum spiritus sanctus non solum venit ad sanctificandum creaturam racionalem sed et irracionalem / sicut aquam baptismi et illa in quibus conferuntur alia sacramenta unde in benediccione fontium dicitur descendat in hanc plenitudinem aque virtus spiritus sancti ergo spiritus sanctus non tantum mittitur ad racionalem creaturam sed et ad irracionalem. Item missio transfertur ad dicendum quod aliqua persona sit ubi non erat prius sed quia aliquid efficiat in creatura propter quod dicitur ibi esse alio modo quam prius sed deus dicitur esse alio modo in sacramentis quam in aliis creaturis et familiariori modo quia confertur virtus aque ad emundacionem anime ergo racione huius virtutis dicetur mitti filius vel spiritus sanctus. Item mittitur filius quando cognoscitur aliquo effectu sibi appropriato eius processio sicut supra ostensum est / et similiter spiritus sanctus sed effectus appropriati filio et spiritui sancto non solum apparent in creatura . a

339

catã ꝑ q̄ d̄r alio mō ēē incātā
qm̄ prius lʒ nō sit v̄l nō eēt
ꝑus lʒ aūt nō ḡt nisi ronali
cātiē in qua ē familiarior in
et spālior post i fusionē gr̄e
qm̄ ante et ideo ad illa solū
d̄r mitti

Deinde querit̄ supposito q̄ mis-
sio fiat solū ad ronalē cā-
turā utrū fiat ad angelos et
uīr q̄ sic / ut i li / sent. di xv.
c. ecce distincti sunt duo mo-
di dicit magr̄ q̄ i missioe
i visibili mitti d̄r cotidie ad
scōs et missus ē aūt i car-
nacōm ad scōs qui ante fuīt
et missus ē ad angelos ex
quo lʒ plene q̄ missio spc
sā fit ad angelos / Itē aug
iiij de t. loquēs de filio d̄t ali-
ter mitti d̄r sapiā ut sit cū ho-
mie / alit ut sit ipo in aīab
n. scāb se trāffert et amicos
dei ꝑphās ꝯstituit sic et in-
plet scōs angelos / Itē sic
hō ē capax cognicōis et
dilectiōis dei ita et angelus
ꝗ rōne cognicōis et dilectio-
nis qn̄ i fundit̄ d̄r mitti
filius uel spc scūs / g° non
solū ad hoies ꝗ et ad ange-
los dicunt̄ mitti filius et
spc scūs / Itē missio ē alicuius
ab aliquo et i aliqm̄ et ille
i q° ē missio se h̄t i rōne
extremi nō i rōne medii
cū g° angeli se h̄eant i rō-
ne medii et nō i rōne ex-
tremi q2 eos ꝯsiderād ē mitti
et sunt nūcii dei ad nos ad
hebr. i. oēs sunt administra-
torij spc ad angelos nō uī
ēē missio / Itē q̄ i ꝑfectiū

ē sit r̄duci ad ꝑfectum i eodē
g̃ne g° i g̃ne missionē i
ꝑfecta missio sit r̄duci ad ꝑfectā
ꝗ ꝑfectissima missio ē missio fi-
lii i carne g° ad ipam h̄nt
r̄duci alie g° i q̄ nō h̄t fi
illa missio uel clare q̄ uīc alie
ꝗ illa nō fit ad angelos ꝗ so-
lū ad hoies qui signant̄ ꝑ
dragmā decimā / et oue
centissimā luc. xv. g° uīc alie
Itē missio fiat i muīt aug.
i li. de t. nō fit nisi ad r̄uocā-
cōm eius q aberrauit uel
aberrare pōt / ꝗ angli boni
nuqm̄ aberrauīt nec aberrare
pōt g° ad ipos nō fit mis-
sio nec ad malos ꝯstat q2 ipi
nō possunt r̄uocari g° ad an-
gelos nō d̄r fī missio / Ad
h̄t dd̄r q̄ missio aliquo mō
fit ad anglos et quātū ad a-
liquos effectus / lʒ nō qm̄ ad
oēs illos qui fiūt i hoibus
sine rōne quorū d̄r mitti ad
hoies / Ad p° g° oīm in q̄rtū
dd̄r q̄ licet angli sint i roe
medii i annūciacōne que fit
ꝑ eos ad nos et h̄at rōne
dicunt̄ ipi mitti / tn̄ i mis-
sione q̄ fit ꝑ eos ad nos nō
se h̄nt i rōne medii ꝗ ex-
tremi cū nō ꝓhibet eand
ꝑsonā ēē missā et ad quā
fit missio ꝗ nō i eadē mis-
sione uno / Ad aᵈ dd̄r q̄d
missio i carne d̄r ꝑfectissima
q2 ē sūma ibi grā quāta pōt
ēē incārnatā / Itē q2 ē ibi
nā sūme nobilitata ꝗ non
d̄r ꝑfectissima q2 ad ipam re-
duci h̄eant oēs alie mis-

B. rationali sed et in creatura irrationali
ergo mitti dicitur non solum ad crea-
turam rationalem sed et ad irrationa-
lem. Contra. Si dicitur filius vel spiritus sanctus
mitti nisi ad illam creaturam quam
dicitur inhabitare sed solam creaturam ra-
tionalem inhabitat quae capax est
eius per cognitionem et amorem
ergo ad solam creaturam rationalem dicitur
mitti. Item Augustinus iiij de trinitate tunc
unicuique mittitur cum a quoquam cog-
noscitur atque percipitur. Quantum cog-
nosci et percipi potest pro captu vel
proficientis in deum vel perfecte in deo
animae rationalis ergo ad solam creaturam
rationalem dicitur mitti. Item missio
tam visibilis quam invisibilis
est ad revelationem ab istis sen-
sibus et ad perceptionem et notionem
sicut innuit Augustinus ibi de trinitate ubi
loquens de missione dicit sic quod
aliquid eternum mente capimus
non in hoc mundo sumus sola
autem creatura rationalis est quae sic
revelatur ergo ad solam creaturam
rationalem est missio. Quod concedendum
est. Ad primum ergo dicendum quod illa
sanctificatio quae est in aqua baptismi
et in aliis sacramentis ordinatur
ad sanctificationem animae rationalis quia
motus sanctificationis non terminatur in
insensibili rationali sacramento sed
est velut ad ministerium sive media
ad hoc ut anima sanctificationem reci-
piat quia ergo missio recipit terminum
ibi et non media in illa sanctifica-
tione qua sanctificatur aqua po-
tius dicitur mitti ad rationalem crea-
turam ad quam ulterius ordinatur
illa sanctificatio quam ad ipsam aqu-
am sanctificatio quae est in aqua sit
sicut media illa non sanctificatio

quae est in rationali creatura sicut
terminus. Ad aliud dicendum quod licet deus fa-
miliarior non dicatur esse in
sacramentis quam in aliis creatu-
ris non tamen dicitur mitti quia mit-
ti non dicitur nisi ad illas creaturas
in quibus dicitur inhabitare et hoc est
solum in illis quae possunt ip-
sum capere per cognitionem et amorem
Jo. xiiij ad eum veniemus et
mansionem etc. Licet autem dicatur
aliquo alio modo esse in sacramen-
tis quam in aliis rebus creatis
non tamen dicitur ibi inhabitare quia sicut
sunt sicut media ad hoc ut deus
sit in rationali creatura per gratiam
suam et si dicatur esse in sacra-
mentis per gratiam non tamen per gra-
tiam inhabitantem sed solum in ra-
tionali creatura et ideo ad illam
solum dicitur mitti. Ad aliud dicendum quod
licet propter quosque effectus appropriatos
filio vel spiritui sancto dicitur mitti fi-
lius vel spiritus sanctus sed propter illos
in quibus licet expresse cognosci
filius vel spiritus sanctus non solum
per modum vestigii sed per modum
ymaginis et tales effectus sunt
cognitio et amor vel dona per-
tinentia ad cognitionem et amo-
rem in quibus relucet processio fi-
lii et spiritus sancti per modum ymaginis
et quia talium effectuum est capax
sola rationalis creatura ideo ra-
tione alicuius effectus appropriati non
dicitur mitti ad aliam creaturam quia
in aliis creaturis non datur cognos-
ci in effectu nisi per modum vestigii
sed cum quaeritur quae sit ratio huius
dicendum quod licet quia mitti dicit ra-
tione sua duo aliquid effici in

d. siones quia sine illa esse posset
si non non fuisset incarnatio ad
hunc fuisset missio et erat et an-
te incarnationem verum et si omnes
missiones invisibiles forsitan or-
dinabantur ad fidem incarnationis
sicut dicitur in metro aug' inli de
et non tamen omnes missiones in-
visibiles in quibus mittitur filius
vel spiritus sanctus in mentes hominum
et angelos et ideo non oportet quod cer-
ta quod illa non liceat esse nisi alie
si non dicatur certa quod non liceat esse per-
fectum et imperfectum in eodem ge-
nere non tamen verum vel de perfecto quod dat
esse imperfecto et a quo dependet
id quod est imperfectum quantum ad suam per-
fectionem non esse sine illo
Ad tertium dicendum quod plures sunt
effectus missionis spiritus sancti et
licet non mittatur ad angelos
quantum effectum qui est revocatio
aberrantis sicut mittitur ad
hominem qui aberravit mit-
titur tamen quantum ad alios effectus
unde non sequitur si mittitur ad ho-
minibus et revocatio quod ad ange-
los non sit missio quia quantum ad
alium effectum dicitur mitti sicut
non sequitur si gratia hominibus datur
ad iustificationem a culpa et
iustificatio a culpa non est in an-
gelis quod gratia sit in angelis
vel potest dici quod missio spiritus sancti
fit ad angelos ad revocationem
alio modo non quia aberrassent
sed aberrare possent natura na-
turali per gratiam retineatur ... est
labilis in peccatum vel gratia confir-
mationis data est angelis ne
decetero possent errare per-

peccatum. Et quantum ad hoc quod est ali-
quo modo revocationis
Tertio utrum spiritus sanctus missus
fuit ad christum quod videtur quod spiritum
sanctum mitti non est aliud quam spiritum da-
ri quantum ad aliquem effectum in
quo cognoscitur spiritum esse ab alio
sed spiritus sanctus datus est christo non
solum quantum ad aliquos effectus
sed quantum ad omnes Unde Jo datus
est ei spiritus non ad mensuram ergo
ad christum magis dicitur mitti
spiritus sanctus non solum ad alias ro-
nales daturas Item licet in
descendit spiritus sanctus corporali specie
sicut columba in christum et Jo. i.
vidi spiritum sanctum descendentem
sicut columbam et manentem
super eum sed spiritum si descendere et
manere super aliquem non est aliud quam spiritum
sanctum mitti ad illum ergo spiritus
sanctus missus est ad christum Item
dicatur quod ille descensus fuit
missio corporalis sive exterior
tamen quod missio corporalis sive ex-
terior ordinatur ad interiorem
sive spiritualem que est invisibilis
quia est signum illius sicut
patet in illa missione qua spiritus
sanctus super apostolos in igne et
linguis Act. ii erat ad manifes-
tationem missionis interioris qua
dabatur eis donum linguarum et fer-
voris caritatis ergo similiter mis-
sio corporalis erat signum
missionis spiritualis sive in-
terioris ad christum ergo non solum
fuit in christo missio corporalis
sive exterior sed et spiritualis
sive interior Item missio spiritus
sancti est cum processione ad sancti-

ficanda datam s; xpc inq̄-
fuit sāficatis s; sps sans et
tiq̄ m sans g° in xp̄o d̄r mit-
ti sps sans ad xp̄m. Ite mis-
sio sps sa ponit aliū mod'
eendi ⁊ datūa q̄ prius vnd
sps sans d̄r mitti no q̄r mo
sit vbi no eāt prius s; q̄r e
ibi alio mo q̄ prius sive
q̄m ad aliū effcm q̄ prius
s; de xp̄o n̄ pot dici q̄ sps
sans eēt alio mo ī xp̄o q̄
prius n̄ ad aliū effcm q̄ū
prius q̄r no potat ī aliq̄ ac-
tu in q̄ no possz prius g°
xp̄e no d̄r mitti sps sans
ad xp̄m. Ad q̄ dd̄ q̄ e mis-
sio exterior sive corporalis
et e missio interior sl' spua-
lis | p̄a e manifestatio aliqua
sc̄a exterius ī aliqua spē cor-
pali | sc̄a e manifestatio in-
terius sc̄a in aliquo effcū spua-
li loquendo g° de p̄ma missi-
one dd̄ q̄ sps sans missus
ē ad xp̄m q̄n ī spē columbe
descendit sup eū luc iij
et hic missio fiebat no p̄p
se s; p̄p alios ut ī notesceret
aliis eū pleinissime habu-
isse spm sān loquendo aū de
sc̄a missione no d̄r mitti ad
xp̄m q̄r nllus effcus fiebat
in xp̄o q̄n prius n̄ eēt n̄
alio mo ī h̄itabat sps sans
in eo q̄m prius. Ad p̄ma g°
obm dd̄ q̄ no sequit̄ si datus
ē ei sps sans q̄tum ad omēz
effcm q̄ p̄p hic dicat̄ mitti
ad xp̄m ita aliqd ī portat̄
ī hoc q̄ dico mitti q̄ n̄ ī
portat̄ ī hic q̄ dico dari

ria hic q̄ dico mitti ponit ali-
q̄d modū ep̄istēdi spm sān
in xp̄o q̄m prius eēt n̄ q̄m
ad aliū effcm q̄m prius q̄ n̄
ponit hic q̄ dico dari | ita da-
ri no ponit aliquid q̄tuor
aliaū | vnd no ponit nouū
modū existēdi n̄ nouū ef-
fectū ita de re iam data
potimus dicē q̄ sc̄e z ī rone
doni nd h̄ z ī rone missi
et hic z q̄r mitti dicit actū
put z ī sl' | dari no put e
missio eē | et ideo n̄ seq̄ q̄ si
dat̄ q̄m ad aliqm effcm
q̄ p̄p hic mittat̄. Ad aliud dd̄
q̄ missio corporalis no sc̄ ordi-
nat̄ ad missione spualē
n̄ sc̄ z signū illius s; bn̄
vnū z q̄ e signū ī h̄itatois
sps sc̄i p̄ grām | vnd ī illa
missione qua descēdit sps
scs sup xp̄m significabat ī
h̄itatō sps sc̄i qua sc̄s ī h̄ita-
bat in xp̄o q̄tum ad pleni-
tudinē grē qua plenitudi-
ne descendebat actus ī
aīa ad ad generatōm. Ad aliud dd̄
pot dici q̄ illa missio cor-
alis signū fuit missiois
spualis no que tc̄ fiet ad
xp̄m s; que debebat fi ad
alias sāficatas p̄ baptm et
sic pot n̄ri concedi q̄ mis-
sio corporalis e signū missio-
nis spualis. Alio mo sine
p̄iudicio posset dici q̄ utroq̄
mo missus e sps sans ad
xp̄m s; n̄ p̄mo et s; s;
primo missus z spualit̄
sive ī invisibilit̄ q̄n ī xp̄o
q̄n ī instanti conceptois sue

datus est ei spiritus non ad mensuram
ad s. p. i. sanctificavit ipm spiritus s.
singulariter quantum ad gratie plenitu-
dinem | deinde aio ipso baptizato
missus est ad eum visibiliter et
incorporaliter spiritus ad significandam po-
tere missione vel ipam sanctifica-
tionem que fuit effectus huius
missionis vel ipam missionem
que fit in sacramento baptis-
mi dandam | notandum ergo quod in
conceptione christi tam intelligimus
in anima christi s. dationem unionis
et gratie collationem | et licet ista
tam simul fuerint ipso tamen ibi
est quidam ordo secundum rationem intellectu-
alem ut primo secundum rationem intellectualem
fit datio unionis eius dein-
de unius unionis et dicitur | tertio
collatio plenitudinis gratie
secundum hoc ergo dicitur | dicta natura est in
christo triplici modo considerari s.
modo quo et dicitur est in aliis
datus per essentiam | presentiam et
potentiam | modo spirituali s. quo dicitur est
in sanctis per gratiam modo singula-
ri quo dicitur fuisse singulariter
in christo per unionem ratione cuius
dationis non debeatur missio
quia effectus dationis est nec ad quod
esse debeatur missio | unde oportet in-
telligere prius naturam vel tempore id
ad quod fit missio quam ipsum
effectum ratione cuius dicitur fieri mis-
sio secundum rationem unius unionis
vel infusionis gratie dicitur | fieri mis-
sio ita quod missio filii in car-
ne debeatur penes ipam
unionem in quantum ipse filius dei
dicitur in sanctificare ipam animam christi
et per quas ipam carnem modo

singularem s. | per unionem tal. | quia mag-
nificat eius plenitudo bonita-
tis corporaliter missio non spiritus sancti
debeatur penes gratie collationem
que data est ei non ad mensu-
ram et sicut non oportet quod humana
natura christi sine quantum ad corpus
sive quantum ad animam precedat mis-
sionem filii in carne tempore secundum so-
lam naturam sicut nec unionem ita
non oportet quod missiones spiritus sancti animam
christi sive christum hominem precedat
humana natura christi s. tempore sed solum
secundum naturam | Ad hoc quod obicitur quod christus
non fuit sanctificatus quia nunquam
fuit non sanctus | et tamen sanctificatum
esse fit de non sancto sanctum s. potest
dici quod non sanctum potest dici duobus
modis vel negative vel privati-
ve si negative potest concedi
quod christus de non sancto factus est sanctus
quia primo factus est sanctus tamen prius
non erat si non privatione non potest
dici christus sub hoc sensu sanctifica-
tus | quia tunc sequeretur quod prius
erat non sanctus et postea factus
erat sanctus | Alio modo potest dici
quod sanctificari non semper dicitur quod prius fit
non sanctum et postmodum sanctum
secundum quod illud quod de se non est sanctum
aliunde ei ad nemento dicitur sanctum
sed illud quod sanctificatur et per quod sa-
nctificatur simul sunt tempore sicut
materia in sua prima datione dicitur conficia-
ri et confirmari et non quia prius
caret in confecta sive informis
et postea fiet confecta sive
formata sed quia ipam de se considera-
ta secundum formam intelligitur ut informis
et in confecta et quod fit sub
eo confecto hoc est a forma |

vn mā que prius e origine qm
forma no tpre sicut dicit aug.
prius intellr mt i formis et
post modum aduemente forma
intellr sub ee formato tn sz
aduenit ei forma et qm ad
hr d3 formal silr pot dici i
ppo q nā ppi que e q mt
et gre intellca infuso pmo
ee intellr q i formis et
i pfca de se s q pficiat3 et
sanctificet3 hr ht agra | tunc si i
telligat3 quida ordo int ee
nē inppo q e ee pm et ee
gre q e ee scdm sine int
ceacom tne ppd et gre i fu
sione pot intelligi sanctificacio
quedam mt 1o q epp9 sino ee
nō ht sanctitate lz i p9 sino ee
hat sine i po | instanti sm
ee aduemeto gre amoris
sine alia recipiat sanctificacom
et sic pot dici ppe sanctifica
tus | q qui prius et s ee prim
no hebat sanctitate ep9 do
ee | l gre hnt sanctitate | et
sic ep no sco qm lz de nā
pse gsidata sis lz sce adue
mete gra | et hr ho mo dicut
illi qui ponut angelos in c
acone pria habuisse ghuita
pd catas i formes et post
ea formatas sicut et ma
tiam s aug. in tpre sz nā si
ne origine | ad aliud dd q
sicut dcu lz q spc scus d3 ee
i ppo sicut dcu lz no solu
gi mo | l pecca et ppenaa
et potencia | s et spali mo
pgram | tm sicut intellr q
da ordo int pmu ee q
ee nē et sco q e ee gre

ita intellr ordo quida int
pmm modu essendi spm sanctu i
ppo et s aud si intelligat3 p9
et postei9 no tpre s3 ordine
intelluaie sine dopoitate nē
intellr spc scus alio mo ee
i ppo pgram q prius eet
p eam sine nām sicut prius
intellr inppo ee nē q gre
et q i effcu gre qui seq3
nālit. ad pmu dcu | s nē aug
id ht cognosci spc scus ido
rone ipius effcus pot dici
mitti spc scus et ee alio o
et et quitu ad alm effcu q
prius ddo sicut prius dcu est
s ista missio sicut dcu lz n
fuit nī i gceptione sua qu
pmo data e ei gra missio
ne tn tōrli sine eptilor missq
z postea qu baptizat9 z xpc

Qōm que3 demissioe fi
lii et spc sci s quid sit
hc lz s quid dicat3 mitti fi
lius vel spc scus | po go que3
utz dicat3 mitti vl filius
vl spc scus | q dct3 ipe fi
lius vel spc scus vl aliq
donu gre appatu filio vl
spm sco vl utrumq; | 2o utz
dicat3 mitti rone collacois
gre gratis date vl grat
faciētis | 3o utz rone aug
menti gre dicant3 mitti

Circa pm sic obz aug. po
dct. sicut corpus caz
nis nl ad lz qui ead | sic do
nu spc sci nichil ad lz qui
spc scus s nichil datu est
spc scus go si spc s d3 mit
ti | ad tpralit dat3 datio3

sic non est ratione alicuius effectus
dati sed ratione ipsius persone spiritus
sancti / ergo eadem ratione nec filius
dicetur mitti ratione alicuius ef-
fectus dati sed solum ratione qua dictum
¶ Item aliquis dicitur mitti a rege
ad aliquid efficiendum etiam si
nichil efficiat / unde sine effectu
aliquo complet in ipso tota
ratio missionis / ergo si filius et
spiritus sanctus dicuntur mitti a patre
sine effectu aliquo complebitur
in ipsis ratio missionis ergo non
quia detur aliquod donum datum
dicentur mitti filius vel spiritus
sanctus sed ratione ipsorum ¶ Item spiritus
sanctus et etiam filius possunt quod
quod possunt dona eius et mul-
to amplius ergo possunt mun-
dare animam et in statu ipsam
sine aliquo dono dato sed tamen
spiritus sanctus inhabitat animam ab
ipso mundatam dicitur dari et mit-
ti ipsi anime ergo missio spiritus sancti
non dicitur ratione alicuius doni dati
ergo si dicitur mitti sic est ratione per-
sone spiritus sancti ¶ Item quod solum di-
catur mitti spiritus sanctus ratione
alicuius effectus sine doni dati
nec ratio dicitur actio temporalis que
convenit deo solum ex tempore
dicatur super aliquod datum et non
dicatur ad creatum sicut patet in
omnibus talibus / iii que est actio dica-
tur ad aliquid datum et sic
de aliis / vel si transit super ad
sic est tamen ratione effectus sicut
incarnare filium ergo si missio ac-
tio dicta de persona est actio temporalis
iii nomen ei ex tempore ergo ter-
minatur ad aliquid datum vel

si transit super aliquid increa-
tum sic est ratione effectus dati so-
lum et ratione eius quod est increatum
ergo si pater dicitur mittere filium vel
spiritum sanctum vel filius vel spiritus
sanctus dicatur mitti vel dari
sic non est ratione sui sed ratione a-
licuius effectus connotati ergo si
dicitur mitti sic non est quia aliquis
eorum detur in persona sua sed ra-
tione alicuius doni dati vel alicuius
effectus increati ¶ Item beda
cum gratia hominibus datur mittitur spiritus
sanctus sed gratia non est spiritus sanctus sed
eius effectus nec econverso ergo nec col-
latio gratie est collatio spiritus sancti
nec econverso ergo potest esse collatio gratie
sine collatione spiritus sancti sed in
collatione mittitur spiritus sanctus
ut dicit beda ergo potest esse missio
spiritus sancti sine collatione spiritus
sancti ergo spiritus sanctus non dicitur mitti
quia confertur ipsa persona eius
sed solum modo donum eius ¶ Item
spiritus sanctus dicitur mitti modo quia fuit
ubi non erat prius ubi fuit ideo
sed quia est ibi alio modo quam prius
quia quando prius erat ibi per potentiam
presentiam / et essentiam / modo postquam ibi
alio modo scilicet per gratiam et sic
dicitur dari quia alio modo sed quando prius
sed iste alius et alius modus es-
sendi vel existendi non dicitur de per-
sona spiritus sancti ratione sui sed ratione
alicuius effectus vel doni / sic et
dicitur spiritus sanctus mutari ergo ipsa
missio non dicitur de spiritu sancto
ratione sui quia si in illa detur ipsa
persona spiritus sancti sed solum donum
aliquid quod prius non habebatur et sic
et confirmatur per hoc quod in missione

fna spc s magis spr quia spus
s psona spc sa no recipit ma-
gis et minus inse s solu i suo
effcu ·g° n dat' i missione·
sua inse s solu i effcu ¶ q°
an i missione no solu det'
don spc sa n' solu psona spc
sa s aturuqz vr' n cor i de-
dit pignus spc i cordibz ns
glo·i·dona que sut pignus
quo spc scus e i nob sn' z
pignus sui g° i missione spc sa
no solu dat' spc s n' solu do-
na eius s et utruqz qd nun
e pignus alti9 ¶ Jte Ro v ca-
ritas dei diffusa e i cordibz
nris p spm scm qui datus e
nob g° no solu i fudit' no-
bis spc scus n' solu caritas
s et utruqz g° si mitti' ad
i fudit' i missione spc sa
dat' spc scs et dona eius
g° et filii i missione filii sap
viij venerunt m oia bona p-
it' ad illa sic ide op' rone
sic ¶ mo a quo tollit' oib
imperfecto pmu dom amor
e et i illo oia alia dona
donat' na dac ex timore
seruitutis e ¶ dac no n' aliqs
det' cupiditatis e s dac ex
amore liberalitatis e ¶ g° amor
est mfiq dacoe pmu dom q
oia alia dant' s amor quo
deus diligit nos e spc scus
g° i mcollacone alior dono-
rum dat' et spc scus ¶ Jra-
cione pdco quer' supposito
q i missione spc scus qfa'
utruqz spc scus et dona
ei9 q ipor d' p prius ee
i aliq sine i data ronali
ad quid mitti' spc scus nl ipe
nl dom eius et loq° de po-
testate no que e s rom mtel
ligencie no tpris q' qstat q
simul sut tpre et m' q spc s
e domu mquo oia alia do-
na dona' sicut dicit aug'
g° si utruqz d' dari p prius
d' spc scus ee i aia qm g'
cia nl aliq a' dom creatu
¶ Jte ad hoc et m' facit i' q
d' Ro v caritas dei diffusa
e i cordibz nris p spm scm
qui datus e nob g° prius
ordine mtelligencie dat' spc
scs qm caritas i fudat' ¶ q9
si aliqua duo dicu' ee i a-
liquo quor unu e sic dispo
r' alti9 prius d' i ee illud
q e sicut dispo i aia q' i'
ad q' alia dispo ordinat' s
gra d' ee sicut dispo i aia
ad h' ut spam i habitet spc s
et ad mitti' spc scus d'
i habitare ipam etiam p gram
g° i missione spc sa prius
ordine nre e i aia gra ca-
ta qua ipa efficit' teplu
spc sa qm spc scus i habitat
illa sicut templu suum ¶ Jte
ad hoc e illud q' d' n cord
i dedit pignus spc i cor n-
glo·i·dona que sut pignus
quo spc scs e i nob g° do-
na spc sa que sut sicut
pignus ad sciendu spum s p
prius sut i nobis qm sit
ipe spc s cuius sut sicut
pignus ¶ Jnuo ad pmu dd
q i missione spc sa no
solu dat' spc scus n' so-
lu dona eius s et utruqz

vel datur spiritus sanctus in se et in donis suis. et ratio, sicut quod spiritus sanctus est in impiis in ratione fruendi quia eo fruuntur. impii dona autem spiritus sancti in impiis per non fiat fruendus sed sicut disponens mentis, nec habent tamen ad fruendum circa ... de se non sed virtute fruendi bono et dato secundum gratiam et virtutes. ¶ Ad quartum ergo verbum dicendum quod Augustinus intendit ostendere quod spiritus sanctus datur se non tamen distinguitur a se non intendit Augustinus dicere quod aliud donum a spiritu sancto quod datum non datur cum spiritu sancto | sed ... quod cum dicitur donum spiritus sancti de ipso spiritu sancto in nomine et in constructione non ad ... quia spiritus sanctus cum non dicitur donum spiritus sancti per constructionem obliquum possit aliquis credere quod diversitas esset inter obliquum et rectum unde vult Augustinus dicere quod obliquus cum recto in constructione est constructionem sicut cum dicitur corpus carnis nec data talis et ideo dicitur sit corpus carnis etc. ¶ Ad quintum dicendum quod sicut datur et quod in missione maius potest esse ratio missionis sed non efficiatur. ideo patet quod mittitur non tamen sine ... effectu completur ratio missionis. Circa et si dicatur missus et si non efficiat illud patet quod mittitur. non tamen potest dici missus nisi moveatur ad illud efficiendum sed spiritus sanctus non potest dici motum ad ad efficiendum ratione sui sed si dicitur mobilis sapientiae vii hoc est ratione effectus et non ratione sui et ideo ad ... ei

missio que significat quemdam motum quod quod hoc sit ratione effectus | et ratione talis effectus patet quod dicitur esse aliorum incidentiam quam prius et ideo oportet quod in missione spiritus sancti efficiatur id patet quod dicitur mitti sed non oporteat illud ex parte mittentis quia potest movere ad efficiendum sed non efficiatur quod non potest mitti nec dici de spiritu sancto ¶ Ad decimum dicendum quod sed spiritus sanctus possit efficere in anima quantum potest gratia et multo amplius oportet tamen ut inhabitet spiritus sanctus ipsam animam sicut templum et quod ipse spiritus sanctus detur ei oportet igitur ex parte animae aliqua dispositio media sed quam ipsa efficiatur sicut templum quae prius non erat templum nec desinit esse templum et licet pater mittendo sive filium sive spiritum sanctum sive dando non generat in sua operatione medium quod sit differens ab ipso persona | circa tamen patet non sine in perfectionem et recipiendo spiritum sanctum ei datum requirit medium differens ab ipsa persona per quod medium ipsa congruit spiritum sanctum nec et ipsi deo efficitur digna ut inhabitet ab ipso quae deinde sua non erat digna ¶ Ad illud autem quod primo obiicitur de alia parte scilicet quod spiritus sanctus non datur in se sed solum in suo effectu nec dono quia missio cum sit temporalis et temporale dicatur et nequaquam ad eternum dicendum quod cum sed tamen ad effectum simpliciter datur ...natur missio sive datio spiritus sancti. scilicet ad hoc quod est habere gratiam et ad hoc quod est habere spiritum sanctum alio modo quam prius et cum ...

effcus ordinat ad aliud / vn
i missione sine collatione spc
sa no efficiat spc scus sz effi-
cit. i isto nos tu q i dacio
ne sm missione spc sa nota
duplex ro sz ro psone adp-
sona et ro eonue sine psoe
ad catura rone pmi ro tu-
sit missio smp quid incatm
qz i missione filii vl spc sa
mittr pductio vl pcessio fi-
lii vl spc sa et rone scdi ro
transit smp ad catu q e spe
gram et p quos spm scm / vn
no se i si transit smp quid
catu q H h^c ofat aie solu
quid catu qz ofre spm scm n
tiat ad spm scm sz ad h^c
q e spe spm scm i spitate
aiam tamq templu sm / ad
a^d dd q lz gra no sit spc s.
no tu seqm q vnu possit
spe sine alio / qz vnuz disspo
ad aliud / vn sic no se forma
ma subalis no z disspo go
pot i apnni sine sua disspone
sic n^c i pposito / et qd dt Beda
q cu gra hoibz dat mitti
spc scus no vult dice q n^c
a^d det i missione spc sa
qui gra sz q vnu comita
aliud n^c vnn spe sine alio
/ ad a^d dd q spc scus i mis-
sione alio mo z incatua qm
pnus / qz pnus hebat i quitu
spc sz no i quitu scs n^c pmo
du fructq vnuz et q ille
alius modq attbui spm sco
no rone sui sz rone effcus
sine domi / no tu seq quin a^d
sit illud q h^c mo spe dia
et id rone cuq spe dia n
n. seqm si gra sit illud rone
cuq i spitat spc scs vl h^r mo
z i aia tanq medm copte aie
disspones ipam ad sumedu
ipo qd a^d sit gra existens
i aia et spc scus existens
i ipa vl q i se ipo n hea
ab aia / ad illud q que ai
normq ofat aie s. spc s.t
gra quid p pnus dt ofria
nime dd q domu ht opacoz
et ad illu aquo dat et a dillu
cui dat / vn sicut i missione
fine dacone filii dz duas op
ari p filiu et i missione spc
sa p spm scm q quid medm
no z dissoas p eom sz solu
s oigme vl et aliqu solu
s rom sicut supt declaratu est
ita copte aie i recipiedo spm
scm vl filiu e medm q
qd medm differt ab aia p ecoz
ad go que huiusmodi domu
i telligat p pnus dca aie
.s. spc .s. vl gra dd q scdm
opacom domi ad illud de q^o
dat pnus mittr dca spc scs
qz pnus pcedit apre spc scs
ad aiam / et deinde effcus i
formas ipam aiam et s
h^c pcedit pma io et aucto
toritas s rd opacom domi ad
illud cui dat p^o mittr gra
que e disspones aiam et de
inde spc scus i spitas / vnde
q ocat pnus ordine influxie
copte dei i ofredo pona 9 z
copta aie in recipiendo et
s hunc ultm modu pcedit
io et auctas ad h^r adducta

Q[ueritu]r q[ue]r[itu]r utr[um] missio filii et
sp[iritu]s s[an]c[t]i debeat penes
effectu[m] gr[ati]e gratis date v[e]l
solu[m] penes effectu[m] gr[ati]e g[ra]tu[m]
facientis et e[st] p[rim]o q[uesti]o de mis-
sione filii deinde de missio-
ne sp[iritu]s s[an]c[t]i q[uod] a[utem] no[n] sit missio
filii sine gr[ati]a g[ra]tu[m] facie[n]te
vi[detur] q[uia] ita d[icit] p[er] li. se[ntentiarum] xvi d[istinctione]
c. ad q[uo]d d[icitu]r dicit magist[er] q[uod] duob[us]
modis mitti d[icitu]r filius v[e]l
q[uan]do visibili mundo apparuit
carne i[n]dutus v[e]l q[uan]do i[n] a-
nimas pias se transfert
ut ab eis p[er]cipiat[ur] et cog-
noscat[ur] ergo filius n[on] mitti[tur]
i[n]visibilit[er] n[isi] ad pias a[n]i[m]as
s[ed] a[n]i[m]a pia n[on] d[icitu]r n[isi] p[er] gr[ati]am
g[ra]tu[m] facie[n]te ergo missio fi-
lii no[n] e[st] n[isi] r[ati]one h[uius] gr[ati]e
un[de] i[n] seq[ue]nti c[apitulo] d[icitu]r assumens
a[uc]t[orita]te aug[ustini] iiij de t[rinitate] s[ed] al-
t[er]u[m] modu[m] mitti[tur] ut sit h[om]o
q[uo]d semel tu[m] factu[m] e[st] s[ed] alt[er]u[m]
ut sit cu[m] h[om]ie p[er] gr[ati]am quo
cottidie mitti[tur] ad s[an]c[t]os s[ed] m[i]t-
ti ad h[oc] ut sit p[er] gr[ati]am cu[m]
s[an]c[t]is e[st] effectus gr[ati]e gratu[m]
facientis ergo si d[icitu]r mitti filius
r[ati]one alicui[us] effect[us] gr[ati]e h[oc] e[st]
r[ati]one gr[ati]e g[ra]tu[m] facientis.
Ite[m] sap[ientie] viij d[icitu]r de sap[ientia] i[n] a[n]i[m]as
s[an]c[t]as se transfert amicos
dei et p[ro]ph[et]as constituit q[uo]d exponit
aug[ustinus] iiij de t[rinitate] de missione
filii que e[st] sap[ient]ia i[n]creata s[ed]
amicus dei no[n] pot[est] aliquis
constitui n[isi] p[er] gr[ati]am g[ra]tu[m] fa-
cie[n]tem q[ui]a gr[ati]a gratis da-
ta c[on]ic[it]ur i[n]iustis et peccatorib[us]
ergo i[n] missione filii dat[ur] gr[ati]a

g[ra]tu[m] faciens. Ite[m] i[n] sap[ientia] i[n] ma-
livola a[n]i[m]am no[n] i[n]trabit sap[ientia]
n[e]c h[ab]itabit i[n] corp[or]e subdito
peccatis s[ed] i[n]trare sapientiam i[n]
a[n]i[m]am e[st] filiu[m] mitti et effect[us]
h[uius] missionis e[st] i[n]h[ab]itatio ergo
ad utru[m]q[ue] repugnat a[n]i[m]e ma-
livole et subdite peccatis et n[on]
repugnat n[isi] ei r[ati]one gr[ati]e
g[ra]tu[m] facientis ergo si d[icitu]r filius
mitti i[n] a[n]i[m]am v[e]l i[n]h[ab]itare ip[s]am
h[oc] e[st] r[ati]one gr[ati]e gratu[m] facie[n]-
tis no[n] solu[m] a[utem] gr[ati]e grat[is]
date. Ite[m] deus n[on] d[icitu]r e[ss]e i[n]
reb[us] n[isi] t[ri]pl[icite]r s[cilicet] q[uo]d i[n] mo[do] quo
e[st] i[n] o[mni]b[us] reb[us] p[er] p[re]sentiam e[ss]e[ntiam]
et p[otenti]am sp[eci]ali mo[do] quo e[st] i[n] s[an]c[t]is
p[er] gr[ati]am gratu[m] faciente[m] sin-
gulari mo[do] quo d[icitu]r e[ss]e i[n] xpo p[er]
unione[m] s[ed] a[utem] d[icitu]r mitti h[oc] n[on]
pot[est] e[ss]e q[ui]a sit ubi no[n] erat p[ri]us
s[ed] q[uia] e[st] ibi alio mo[do] q[uam] p[ri]us
s[ed] iste alius mod[us] no[n] pot[est] e[ss]e
n[isi] v[e]l p[er] gr[ati]am qua d[icitu]r e[ss]e i[n]
s[an]c[t]is v[e]l p[er] illa[m] qua d[icitu]r e[ss]e i[n]
xpo q[ue] ut[ra]q[ue] e[st] gratu[m] fa-
ciens ergo quocu[m]q[ue] mo[do] dicat[ur]
mitti filius h[oc] no[n] erit solu[m]
r[ati]one gr[ati]e g[ra]t[is] date s[ed] solu[m]
r[ati]one gr[ati]e g[ra]tu[m] facie[n]tis. Ite[m]
de sp[iritu] s[an]c[t]o o[stendi]t[ur] istud id[e]m na[m]
dicit aug[ustinus] i[n] xv de t[rinitate] q[uod] t[em]p[or]al[is]
p[ro]cessio sp[iritu]s s[an]c[t]i e[st] ad s[an]ctifica-
nda[m] c[re]atura[m] s[ed] i[st]a t[em]p[or]alis p[ro]-
cessio e[st] missio ergo missio
sp[iritu]s s[an]c[t]i e[st] ad s[an]ctificanda[m] c[re]a-
tura[m] s[ed] no[n] s[an]ctificat[ur] n[isi] p[er] gr[ati]a[m]
gratu[m] facie[n]te[m] ergo missio sp[iritu]s
s[an]c[t]i e[st] r[ati]one gr[ati]e g[ra]tu[m] facie[n]t[is].
Ite[m] aug[ustinus] i[n] eode[m] li[bro] c[um] dat[ur]

spc sancti attendit mete et di
lectione dei et proximi sed hec non
pot esse sine gra gratum facien-
te ergo missio spc sancti non est sine
gra gratum faciente / Item sicut
dicit magister in primo di xv
sent. dicitur quod spc sanctus ingnitum da
tus dicitur nisi quia nobis datur nisi per
gratiam gratum facientem ergo
nobis non datur nisi per gratiam gra
tum facientem sed in missione datur
ergo in missione spc sancti datur
gratia gratum faciens / Item
in scriptura spc sanctus discipline ef-
fugiet fictum et auferet se etc
ergo spc sanctus non dicitur esse sine ha
bitacione in peccatoribus ergo nec mitti
ad eos quia mitti est ad habita-
dum sed gratia gratis datur et
bonis et malis ergo si mit-
titur hoc est racione gratie gratum
facientis / Quod mitti est cognos-
ci ab alio esse sicut dicit aug.
iiii de tri. sed non solum per effectum
gratie gratum facientis pot
cognosci filius esse a patre
et spc sanctus ab utroque sed etiam
per effectum gratie gratis date
ergo non solum debet dici missio
filii et spc sancti quantum ad effectum
gratie gratum facientis sed
et gratie gratis date / Item mit-
titur filius ad illuminandum in
tellectum sicut spc sanctus ad
accendendum affectum sed illumina-
tio intellectus pot esse per
aliquam gratiam gratis datam sine
gratia gratum faciente ergo missio fi-
lii pot esse sine gratia gratum
faciente ergo racione illius gratie
non dicetur mitti filius sed

solum racione gratie gratis date
/ Item si missio spc sancti est
ad sanctificandum datam quam gratiam
gratum facientem et gratia gratum
faciens est proprius effectus mis-
sionis spc sancti sed quod dicit be-
da / in gratia horibus datur mit-
titur spc sanctus / et adiude non
possunt duo mitti et dari
dare / quia ad aliud est missio fi-
lii et ad aliud missio spc sancti ergo
missio filii non est racione gra-
tie gratum facientis / sed solum mis-
sio spc sancti nec est dicere quod quo
acumque mitti filius ne
cessario mittitur spc sanctus cum
quantum sunt opera sunt / Item
dicitur mitti filius nec spc sanctus
racione cuiuscumque effectus sed effectus
appropriati / unde missio filii deter-
minatur penes effectum sibi
appropriatum missio spc sancti sibi
penes effectum sibi appropriatum
sed gratia gratum faciens appropriatur
proprie spc sancto et non filio ergo racione
illius dicetur mitti spc sanctus
et non filius / Item contra mis-
sione spc sancti obiectum nam in mi-
nistra sed dat gratiam gratum fa-
ciens nam in solum dona
gratum facientia sed et gratis
data sunt dona spc sancti / unde
dicit aug. quod timor sinul est
donum spc sancti non in quantum sinul
sed amq timor / sed spc sanctus
datur in donis suis ergo racio-
ne gratie gratis date datur spc
sanctus sed in datur spc sanctus dicitur
mitti ergo racione gratie gratis
date dicitur mitti spc sanctus et non

tamen ratione gratie gratum facientis Iste dicit Rabanus quod ter datus est spiritus sanctus et primo ad gratiam sanitatis corporum et gratiam doctrine cum efficacia signorum et hoc est quod dicitur i Corinthiorum xii vbi spiritus sancti dona sunt gratis data et non gratum facientia quod datur solum ratione gratie gratum facientis datur spiritus sanctus Contra i Regum xvi dicitur quod factus est spiritus domini in Saule et prophetauit et tamen ipse non habuit gratiam gratum facientem ideo non solum ratione gratie gratum facientis dicitur mitti spiritus sanctus Ad hoc dicendum quod in hoc iudicio secundum quod loquendo proprie de missione non dicitur mitti filius nec spiritus sanctus nisi ratione aliquorum effectuum pertinentium ad gratiam gratum facientem nec dona filii vel in missionibus eorum non solum dantur dona eorum sed et ipsi et inhabitant mentem et sunt in spiritualiter in ea quam prius / vnde solum dicitur missio ratione ipsorum donorum ratione quorum dicuntur inhabitare mentem et esse ibi secundum alium modum quam prius nec in missione eorum non solum dona eorum sunt nostra sed et ipsi quod est solum per gratiam gratum facientem secundum quod ipsi sunt in anima ratione fructus extenso tamen nomine missionis potest aliquis dici mitti per dona gratie gratis date sicut in dicto Rabani Ad secundum dicendum quod illa diffinitio Augustini mitti est cognosci esse ab alio sicut dictum est non datur per effectum quo in quo potest manifestari eorum processio sicut in processione temporali processio eterna dicendum quod in illo effectu in quo manifestatur processio filii vel spiritus sancti non solum manifestatur filium vel spiritum sanctum esse a patre sed ipsos etiam ponitur ipsos esse a patre in mentem secundum alium modum quam prius sine ipsos dari vel ad inhabitandum et hoc ponitur hic quod dico temporalem procedere quod est mitti hoc ergo per effectum gratie gratis date possit cognosci filius a patre procedere et filii spiritus sanctus ab vtroque tamen per solum illum effectum gratie gratum facientis potest cognosci filium et spiritum sanctum procedere in mentem ad inhabitandum ipsam cum per illa sola sit inhabitatio vnde si illa diffinitio integre compleatur ratione missionis oportet quod in illo effectu innotescat cognoscatur processio filii et spiritus sancti et quantum ad terminum a quo et quantum ad terminum ad quem et hoc non cognoscitur non hoc esse nisi in effectu gratie gratum facientis Ad aliud dicendum quod licet illuminatio possit esse per gratiam gratis data sine gratia gratum faciente magis tamen ratione illius illuminationis dicitur mitti filius vel datur quod non dicitur mitti nisi ratione illius doni ratione cuius dicitur inhabitare vel esse in anima sicut donum et fructus eius / quod non contingit nisi ratione gratie gratum facientis Ad aliud dicendum quod licet sit vna gratia gratum faciens tamen plures sunt effectus gratie gratum facientis dicendum quod non distinguntur missiones

filii et spc sci penes ipam
gram s penes eius effcus
s sicut missione sua hunt i
fine s i hc q e i kitas aiam
vel ee in aia s rom fructus
ita quomit i ea rone tus
dur i kitas aiam vel ee i
aia s sicut rom differt tn
penes diuses actus gre gtu
facietis s q illi actus appa
filio vel spui sco vnu si dat
gra gratu faciens ad sa
ficanda aiam vel gtificada
vel accedenda ad amore tn
hui actus sunt appati spui sco
et illis sicut cognosci dr mit-
ti spc scs si nd dct gra
ad illuminanda aiam vel ipto-
da vel ad aliquos actus ptti-
netes ad sapiam que appa
filio cu i hui effcab sicut cog-
nosci filius dr mitti filius
et sicut vnus effcs pot ee
sine alio ita vna missio pot
ee sine alia sicut sup dcm
e et lzn possit dari aliquis
effcus gratu faciens sine
aliq don q gtificat et
safficat aia n tn dat pn
cipalit ad hc s solu gra
i sc dat principalit adhc n
i hc effcu vel illo | et ideo
n dr mitti n filius cu dat
actus ptinentes ptines ad
cognitom lz sit actus gre
gtu facietis et si daret
aliq donu eque principalit
ad ut v ne actu appatu fi-
lio et spui sco dicet mitti
sine dari filius et spc scus
et ideo donu sapie et do-
nu intellectus dur dona
spc sci no rone actus pri s
qis sine rone finis qui e
vnire aiam deo | et filii a
dona ut fides pphia et hui
qr p hc acuit et qutat aia
xpo et corpi ei9 mistico q
e ca qr illa dona dant ad
utilitate corpis mistici ut
vnu membru qucat aliu sic
ibi ostendit aps i cor xii
vnde emnat illa dona que qu
cato appat spui sco et ideo
dur dari abipo | ad ad pz
solo respodas nā lz gra g
tu faciens appet spm sco
no tn qlz actus gre gtu fa
cientis s queda appat fi-
lio queda spui sco rone q
dr aliqn mitti filius aliqn
spc scus | ad id q p9 obi ca
missione spc sci pot cludi
p pdca qr lz timor similis
et alia dona gtis data sint
donu spc sci no tn i illis l
cu illis dat spc scus filii
n filius rone cognicontis
i formis | et hc e qr p illa
dona no efficit aia teplu
sine kitate filii vel spc sci
sicut dcm e sup n e dona
illa faciut filiu vel spm s.
ee mum disponedo ipam
aiam ad hc ut sint in ea
rone fructus | ad ad dd
q lz sanitas corpm et doc
trina et miracula possint ee
sine gra gtu facieto tn cu
illis ad quos mitti spc s.
no fuit sine gra gtu faci-
eto vn cu aplis dabat
spc scs daba eis gra gtu

faciens quantum ad hominis donacio
sed quantum ad valitate aliorum si-
cut aliqui dicunt dona hominis
sine gra quantum faciente ipse non
dicitur mitti. Ad 2m quod obiectum de
salue quod non dicitur ibi quod spiritus sanctus
mittetur ad eum vel in habitaret
in eo sed quod sanctus est sine peccato unde
si diceretur in eo esse spiritum non tamen dicitur
esse in eo sicut habitans nec per
aliud modum sed quantum dicitur esse in sanctis
tamen mitti ad ipsos vel datur
ipsis unde in eo erat spiritus sanctus
in quantum spiritus non in quantum sanctus sed
in quantum inspirans non in quantum
sanctificans sive inhabitans

Quarto queritur utrum ratione aug-
menti gratie dicatur mitti
spiritus sanctus vel filius contra quod sic obiectum
cui augetur gratia plus quam deg-
cia in anima quam prius et constat
quod illud plus datur adeo quod
ab alio non possit dari nec alio
modo habere sed cum gratia datur spiritus
sanctus mitti sicut dicit beda ergo
in augmento gratie mittitur spiritus sanctus
ratione ipsius augmenti. Item missio
est spiritus sancti ad apostolos in die pentecos-
tes et constat quod ipsi iam habebant
gratiam sed modum confirmati erant
ergo si missus est ad illos spiritus sanctus
non solum exterius in corpore sive spiritus sed
et interius in mente ad corro-
borandum et confirmandum eos in-
per gratiam scilicet in fide et caritate
ergo ratione augmenti gratie dicitur
mitti spiritus sanctus. Item augustinus in
de trinitate tunc unicuique mitti cum
a quoquam cognoscitur atque percipi-
tur quantum cognosci et percipi
potest pro captu vel proficientis
in deum vel perfecte iam in deo

anime rationalis ergo missio non tantum
dicitur ratione gratie incipientis esse in
anima sed etiam ratione anime proficientis
vel iam perfecte sed non proficit sed
proficitur in per augmentum ergo ratione
augmenti gratie dicitur esse missio.
Item in decretali de sacra unc-
tione dicitur in nova circa quod in sacramen-
to confirmacionis datur spiritus sanctus
ad augmentum gratie et robur.
Contra sicut frequenter dictum est
mitti dicitur filius vel spiritus sanctus
non quod sit ubi non erat prius
sed quod alio modo quam prius sed in aug-
mento gratie non dicitur esse spiritus sanctus
in anima alio modo quam prius cum prius
non erat per gratiam et non sit
alius modus essendi in creatura
pura nisi per essentiam presenciam et
potentiam et per gratiam ergo ratione
augmenti gratie non dicitur mitti
spiritus sanctus. Item sicut dicit ma-
gister in sententiis et augustinus pro de-
tur processio temporalis spiritus sancti est
qua procedit a patre et filio ad
sanctificandam creaturam sed temporalis
processio spiritus sancti est eius missio
sicut ibidem dicitur ergo missio spiritus
sancti est ad sanctificandam creaturam
sed in augmento gratie non dicitur sa-
nctificari creatura cum prius esset sancta
nec de non sancta fiet sancta ergo ra-
tione augmenti gratie non dicitur mit-
ti spiritus sanctus. Respondeo dicendum quod aug-
mentum quod est dupliciter aut per pro-
fectum gratie per exspectatis augmento
dicit in perfectionibus de virtute in
virtutem et per profectum et collacio-
ne novi doni vel effectus sicut
in sacramento confirmacionis et
sunt in spiritu sancto missione in

die pentecostes pp pm mod'
augmenti mo d' mitti spc sts
s solu pp s | et quo adhuc mo=
do s pcedunt rones adpa
pte | et pz quo ad rones ex
pte s qn obi q no mitti
i augmento qr no z alio mo
qui pus dd' q quis no fit
ois alio mo tn pp augmento
e plenior mo et pp nom
effcm e quoda mo nono m
et ideo recte d' mitti | Ad i
q obi s q missio spc sa e ad
sanificandu dd' q sanificas d'
dupl nl de no sto face fan
et sic fit i pma gre colla
cone nl desto face mag
san | et sic fit igre augmento
et qr sanificao z utrq mo lig
mag pp e p' mo ideo spc s
mitti d' i augmento gre s
mag pp e i gre pma dona
cone

Determinato de missione invisibili qua mitti filius et spc sans i mete adilluminandu et sanificandu datam rona la | cum adgsuinacone eor que ptinet ad inquisicom sacratissime deitatis addedu e de missione visibili scdm qm d' mitti filius i carne et spc sans in aliqua visibili spe ut i columba sup xpm et i linguis igneis sup aplos que d' apparicio | que' go i pmis de missione visibili q sit | 2o ad quid sit | 3o q9 sit | quarto pp quos administra sit

Circa pm que' quid sit missio visibil s rem ka
expcedentibz satis pz quid sit
s diffinicom eb disputatio
z de diffinicone missionis s
q e quis missioni visibili et
i visibili ta filii qm spc sa
que' go utr missio visibil
ois sit ide q apparicio nl a
liquid addat adilla | q au
ois sit ide aur p' qr auctte
aug. iij' de t. dt n sic si missy
z filius i quitu apparuit fo
as i catua corli qui anti9 i
na spuali ocul mortalm s
oculus z | jam i compitu est
intellige et de spu sto cur
missy et ipe dicat' fca e in
catue queda spes ex t'pe
i qua visibilit ostede' spc
sans expssis verbis plane s'
q visibil missio filii nl spc
sa nl a' z q ostesio ipor sta
i aliq corpali catua | vn sub
iungit ibide aug'. l3 oblaco
visibilit expssa | et ocul mor
talm oblata missio spc sa z
s apparicio nl a' z q ostesio s9
sca i aliqua spe corpali go
missio visibil ois ide z q
apparicio | Iste filius et spc sts
dur mitti tpalit on tpalit
veniunt adnos go et visibi
lit mitti on visibilit veni
unt adnos | s nl a' z appare
re qm venire i aliqua visi
bili spe ut pz i adventu
spc sa i spe columbe sup xpm
nl i spe ignis sup aplos
go ois ide ur missio q ap
paricio | Iste dupl spc sts
d' mitti s invisibilit et i

invisibilis sed mitti i invisibilit
nec ad q' per effectu i invisibi=
le i invisibilit manifestari ergo
mitti invisibilit non ad q' qui per
creaturam visibile invisibilit ma
nifestari sed hoc nichil addit ad
apparicionem ergo etc. ¶ Item angelus
quocienscumque visibilit apparet
d' visibilit mitti / et e conuerso quocien
cumque visibilit mitti visibilit
apparet ergo eadem racione filius
et spiritus sanctus quocienscumque visi=
bilit mittitur visibilit appa=
ret et e conuerso ergo missio visibil
non addit ad apparicionem nec
e conuerso ergo sunt omnino idem ¶ Item si=
ne sunt omnino idem q' quod unum
addit ad aliud si dicatur q' mis=
sio addit ad apparicionem hoc quod
est esse ab alio / verum cum filius mit=
titur a patre mittitur esse ab alio
per generacionem filius cum mittitur spiritus
sanctus a patre et filio mittitur esse
ab utroque per spiracionem hoc autem non i
telligitur i racione apparicionis
et ideo non sunt omnino idem ¶ Contra
aug. iiij de tri. cum eo ipso q'
de patre natus est d' filius mis=
sus / sed non eo q' apparuit homi
mundo verbum caro factum nec eo
q' ex patre cuiusque mente percipitur
ergo esse a patre non pertinet ad
racionem missionis sed solum tempora=
lis sive visibilis percepcio ergo
missio visibil non addit id
ad apparicionem ¶ Si dicatur q'
missio addit ad apparicionem
racionem effectus quia apparicio est
ad manifestandum et non effi=
ciendum contra est de sua racione
missio non est ad aliquid ef=
ficiendum / verum cum mittitur filius
vel spiritus sanctus efficiat aliquid
in creatura per q' dicitur i creatura cre=
atura / cum i missione invisibi=
li id q' manifestatur extrinsecus effici=
intrinsecus i eo adeo q' missio
sic autem non videtur esse i appa=
ricione et ideo missio addit ad
apparicionem racionem efficiendi / Contra
sed aug. i ij et quarto de tri. spiritus sanctus
missus est i specie columbe quando
apparuit super xpm i baptismo
sed i illa missione nichil effi=
ciebatur i xpo sed solum demon=
strabatur quia i instanti concep
cionis sue fuit plenus gracia
et veritate / et ab eodem instanti
plene habitavit i ipso spiritus sanctus
ergo missio de racione sua non dicit
effectum nec est ad efficiendum sed
ad demonstrandum ergo cum ad
hoc idem sit apparicio non addit
q' mando sit de racione sua ultra
apparicionem ¶ Item angelus quocienscumque
apparet visibilit et si
non efficiat i creatura racionali
d' mitti per solam manifesta=
cionem ergo efficere aliquid i creatura
vel i creaturae creatam non est de
racione nec de esse missionis
ergo per hoc q' non differt essentiali=
ter ab apparicione conclusionis non
q' non ad sit visibil missio
q' apparicio ¶ Contra aug. ij de
tri. temerarium est dicere nunquam deum
patrem per aliquas formas
visibiles patribus aut prophetis
apparuisse / et hoc ostendit per
scripturas sed patrem non legitur missum
non concedit aug. patrem esse

missio ergo non fuit idem missio
invisibilis et apparicio. Item filius
et spiritus sanctus in veteri testamento
in creaturis apparuerunt et
tamen neuter eorum dicitur missus sit
dicit aug. vii. ver. dicit quod appa-
riciones veteris testamenti non dicuntur ipse
missiones ergo non omnino est idem
invisibilis missio et apparicio. Item
item qui mittitur ab alio mittitur
ad alium ergo missio dicit ordinale
comparacionem ad illud a quo et ad
illud ad quod set apparicio non dicit
ordinale comparacionem nisi ad id a quo
ergo apparicio non est missio. Contra
sicut quia ad apparitiones illas
que fiunt in novo testamento scilicet filii et spiritus
sancti dicuntur missiones ergo non
solum ille in quibus filius et spiritus
sanctus apparuerunt in veteri testamento di-
cuntur missiones. Item tamen tam
filius quam spiritus sanctus apparu-
erunt invisibiliter in veteri testamento ali-
quibus patribus et missi sunt ad
ipsos invisibiliter ergo non solum
invisibiliter missi sunt ad ipsos.
Ad hoc dicendum quod sicut apparicio
est manifestacio creature invisi-
bilis in aliqua specie visibili ita
hic sumitur ex verbis aug. in li-
bro de trinitate in pluribus locis quod appari-
cio claudit in intellectu suo id
quod manifestabatur tamen invi-
sibile solum missio invisibilis est
manifestacio missionis invi-
sibilis facta in creatura visibili et
hoc per aliquem actum creature corporalis
ut in creatura corporali significatur
persona missi in descensu in
creature et mansione super illum

ad quod dirigitur significatur missio et
inhabitacio spiritus sancti sicut in descensu
et mansione columbe super christum
et in adventu ignis et sessio-
ne super apostolos. Unde quod in creatura
significatur filius vel spiritus sanctus ut
in spiritu existens tunc ipse dicitur mitti et ex
hoc patet quod missio invisibilis in in-
tellectu suo claudit missionem
invisibilem et super addit ma-
nifestacionem illius missionis per
aliquod signum visibile in intelle-
ctu autem missionis invisibilis
significate in missione visibili
clauditur persona mittentis et
persona eius qui mittitur et per-
sona eius ad quem fit missio et
effectus sine quo missio quam
est in spiritu creature rationalis fu-
it per aliquem effectum gratie gratum fa-
cientis est autem missio quando ergo
significatur persona missi in aliquo
signo sensibili ut ab alio exi-
ens vel emanans et ut in
alio inhabitans tunc ipsa dicitur visi-
biliter mitti. Et hoc modo in novo testamento
in qualibet apparicione. Ex hoc appa-
ret quod omnis invisibilis missio est ap-
paricio et non econverso. Et quod addit
ad apparicionem scilicet manifestacionem
persone misse ut emanantis
ab alio et ut inhabitantis in
alio. Ubi autem significatur aliqua
persona vel manifestatur in vi-
sibili creatura non sub istis ap-
paricionibus dicitur missio appari-
cio set non missionis in apparici-
onibus veteris testamenti. Per idem dicendum patet
quod non dicitur quod missus set solum

mittens qz missio i portat
emacom ab alio mitto in
dicit auctte v missi sicut
smp ostesio z filii pz gr appa-
ricones ille sine filii sine
spc sci que fuint i no te in
dicu missiones qz no oste
debat psona filii nl spc sci
nt i sitaute nc ostedebat
aliquos actus i illis apparico-
nibz i qbz sigtab psona spc
sci nt i sitaus sicut i no te
ostedeba i masione smp vm
go i smp q mdeis spm desce
dete et manete super eu qz
et missione smp aplos act
ij sedit qz smp singlos eos
et lz in forsitan danieli os-
tendit filius dei nt accipi-
ens regnu a pre et pr nt
dans regnu qm ostensus e
ei i nete dier dan vij sic
ostendit aug v li de t, et
ita appareret ibi filius nt
existens apre no tn sigta-
bat p aliq actu nt i sitab
i daniele nc adsit ostede
du erat illa apparico s solu
ad ostededu emanacom fi-
lii apre et equalitate eu pre
et ad psigiandu suitam i sit-
tacom diuitat i ppo sicio
i quo sitauit ois plenitu-
do diuitatis et corpal. Ad
id qo q obz evang dd q aug
no ponit tota rom missio-
nis aisibilis s solu rom
eius qo e uisibile q an illa
missio sit uisibil tota roz
q ex pte creature uisibil sit

pcessionis tepalis i qua i
telligi eterna no e tota ro
esse tpalis s e tota ro qr
illa pcessio dicat tepalis si-
mlit appacio i spe corpali
no e tota ro missionis uisi
bil s cz ro qr illa missio d
uisibilis. Ad aliud solucdu
primo emptom q n s dicu
filius et spc scus mitti qrte-
palit ueniunt ad nos qz et
pr cu filio et spu sco d ue-
nire ad sitabu cacom go
xiiij ad eum ueniemus et
man ap e sca. s in sigtat
nt ueniens apre ad sitad
catura ronale nl ad sigta
du pcedete i sitacom te
d mitti nl i no te. nono
spc scd mittr psetas qua
ape cz apre p pcessione no
mo cessionis nl mafioes
smp ppiu sigtat i sitato
spualis qua ipse i sitauit
xpm et lz tota ro missio-
nis queru sit de rone appar-
tonis. Ad a dd filii q tota
ro missionis inuisibilis no
e maifestato psone s ma-
infestato p nt emanat
ab alio et instanat i alio
ut dt aug iiij de t. sicut
natu ee est filio apre ee
ita mitti e cognosci q ab
illo sit et sicut spm sco do-
nu dei ee e apre pcede-
et mitti e cognosci q ab illo
pcedat. lz an e i aliquo
effcu gre sptu facatl appa

persone quia secundum illam solam dicitur in chari-
tate filius et missione invisibi-
li sed sunt exprimuntur in aliquo ac-
tu creature corporalis ita quod in specie
corporali exprimatur persona in
actu non aliquo ut in descensu
et mansione ipsa in charitate. Ad
ad quod obicitur de angelis quod ange-
lus est medius inter nos et deum
et est missus vel nuncius dei ad
nos et ideo quicquid efficit vel
nunciat nobis vel quandoque visi-
biliter apparet nobis auctoritate
dei facit | et ideo in deo opere suo
salvatur ratio missionis quia omnes
sunt missi et in ministerium missi
quia adeo sunt et dei auctori-
tatem nuntiant ad nos sed non sic est in
personis divinis | quia aliqua quia a est quod
non est ab alia nec auctoritate il-
lius operatur vel apparet et ratio
in ipsa potest esse apparitio in
tantum missio passive dicta et sal-
vatur ratio apparitionis sed non mis-
sionis / plus tamen exigitur ad
missionem sed quod dicitur de personis
quod sed quod dicitur de angelis quia alia
et alia est ratio missionis sicut
jam videsti. Ad aliud quod
queritur quid addit missio vi-
sibilis ultra apparitionem jam
patet dicendo | quia addit manifesta-
tionem persone in quantum existens
ab alio et non existens in alio
tamquam in charitate vel possesse
ab illo quia in missione effi-
citur ut persona missa ad
nos habeat a nobis et exsis-
tet in nobis et licet alio modo esse
quam in aliis creaturis sicut
ostensum est supra. Ad illud quod
obicitur in contrarium per auctoritatem augustini

Ad quod non multum dicendum augustinus quod esse
natum de patre non sit de ratio-
ne missionis filii sed quod illud
non est tota ratio missionis vi-
sibilis sed apparere in carne
tamquam absolutum eadem sunt cum pa-
tre utique diffinit augustinus missi-
onem tamen dicit ij de trinitate exire a
patre et nomen in mundum. sic
est visibiliter mitti et quia in eo
est compleri missio et non al-
tera tamen apparitio etiam comple-
tur alterum tantum scilicet manifesta-
tionem persone vel denotatio dicta in
in creatura sensibili non fuit dicta
ideo. Ad illud quod queritur utrum ad-
dat supra apparitionem rationem ef-
ficiendi. Dicendum quod missio visibi-
lis addit ad apparitionem de-
monstrationem alicuius effectus existen-
tis in creatura sed quod dicitur in charitate fi-
lius vel spiritus sanctus vel in possiden-
di vel spiritus in dono fructus
sed non est quod in missione visibili
prius efficiatur | sed sufficiat quod prius
effectus invisibiliter demonstretur
vel sufficiat quod in missione vi-
sibili demonstretur persona mis-
sa scilicet filii vel spiritus sancti in dono
charitatis vel spiritus creatura cui
facta est missio visibilis sicut
fuit in christo vel patet illud quod
obiciebatur de christo | quia non oportet
quod spiritus sanctus in illa missione
tunc prius haberetur vel prius in charitate
sed sufficiat quod datio vel in charita-
te spiritus sancti ibi prius invisibiliter
facta invisibiliter postea demo-
stratur quod non oportet in apparitione.
Ad illud quod obicitur quod in missi-
one angeli non exigitur quod in
habet creaturam vel efficiatur

aliquid q habeat' a creatura sed q
alia est ro missionis i angel et
in psonis di. angeli n' mitti'
nt' imisti' nl' imag' nl' ad aliq
inuadend nl' efficacdu vn et
si n' efficiat' nos q tn d' ange-
lus mitti et hic est qr missio ei9
qui mitti' nt imist' no sumit
rom ex pte eius ad q mitti'
s; sufficit q solu mo moueat'
ad effica9 et h' auctte altius
s; filius et sp̄s scs no mittu'
sit imist' s; sic donu mitti' a-
liam qu tn aliquid mitti' a
rone donu don id no sit gple-
ta rom missionis don' habea'
et possidea' ab eo cui mitti'
vn no e gpleta ro missionis
i psonis dis don' p aliq ef-
fectu habeat' et i sistet creatu-
ra ad qm mitti' nc ve ma-
nifestat' nt miss9 nisi habeat'
et possideat' / q i missione q
qd' amissus nl fit n n ebit p-
us nl fit ubi alio mo q'n p-
us ꝯ in missione au angeli
q no e ubiq saluat' ro mis-
sionis sine auctte mittent'
n no erat prius s; psone dis
no possit ec vo no erat prius
ta sunt ubiq o q sunt ubi e-
rat prius | alio tn mo q'n
prius ita q ille alius modus
dicat innitacom ex pte create
no ex pte missi | vn o q ro-
ne omissionis creatur salue'
i ipis ro missionis tn no
possit saluari totalit' ex pte
amissi s; au no e ita i mis-
sione angeli ubi totalit'
pot saluari ex pte missi / q

mutato s; loca pot quemo
Secdo que' ad quid fit missio
inuisibilis et tn dom fit su-
p q sicut apparco e manifes-
tato dio cerace nl psone i
aliqua spe inuisibili | ita missio
inuisibilis e manifestato missio-
nis i inuisibil seu i creatura
inuisibili que' ut d creatura in-
sibil fit utilis nl nca ad
manifestatom missionis i in-
sibil et n q no ita qntuncq
appareat creatura inuisibil no
ostendit' p illa n creata cor-
lis n assit reuelato p q'n
ducat' intellcs ad cognoscend
aliquid spuale i inuisibile p
illa figura s; illa reuelato e
cognito mlor et clarior q'n sit
illa que e a specie que est
sufficies sine oi creatura cor-
pali si g9 sine cognitom e-
tam et pfectam no indiget
creatural ista cognicom i pfec-
ta g9 n q demostrato ista
sed mediali creata no fit uti-
lis nl nca ad manifestacoz
rei i inuisibil | hec sicut oste-
sa e sup i missione i in-
sibi tn dat' aliquis effcus
applat' p' missi p q'n pot
cognosci p' et sic p p differ
amissioe sup posita g9 tn i e
effcus spuali s; q'n ipsona
no solu sit cognosci s; i h'
tae sit magis expressius ps-
ne que mitti' et e ipius i
spiratoris q'n creatura aliqua
corpalis n q ulta illud effcu
superfluat spes talis | hec

affectus dta bona inuisibilia ac
cipere ang surgit ad inui-
sibilia ergo et filii intellectus in-
uenitur ergo si debet ad perceptionem inui-
sibilium eleuari non debet ei fieri os-
tensio uisibilium quia si fiat im-
pedimentum potius quam iuuamentum Item
in missione spiritus sancti uenit spiritus
sanctus ad inhabitandum et hoc non
per effectum quemcumque sed per effectum
gratie gratum facientis sed iste
aduentus occultissimus est Iob
ix si uenerit ad me non uide-
bo eum nec est expediens homi-
ni ei manifestari se habere gratiam
uel spiritum sanctum sed sicut dicitur Eccl.
ix nemo scit utrum amore uel
odio dignus sit tum ergo appa-
ret illa quam dicitur spiritus sanctus mit-
ti inuisibiliter uel apparere in
specie columbe uel alterius creature
ordinem ad ostensionem inhabita-
tionis spiritus sancti in homine per aliquem
effectum gratie et hoc non sit hor-
matori utile non uidetur utilis
species uisibilis creata Item si
manifestatio missionis inui-
sibilis necessaria est ad hoc per speciem
creatam ergo cum non solum ad Christum
uel ad apostolos missus sit sed ta-
missio inuisibilis habeat aliquam
necessitatem uel utilitatem uidetur quod ad
hunc debeat remanere et ad
ad homines mittatur cotidie sicut
dicit Aug. ergo debet in aliquo
signo uisibili ad hunc mani-
festari Item in ue. t. magis
per uisibilia erat manuduc-
tio ad inuisibilia quam in no-
uo sed in ue te mittebatur in-
uisibiliter spiritus sanctus ad prophetas
ne te ergo illa missio debet
in aliquo signo uisibili ma-

nifestari uel si tunc non erat ne-
cessaria huiusmodi manifestatio uidetur
quod nec modo sed tunc non fuit necessaria
sicut ostensum est prius ergo nec
modo debet esse Item cognitio mediante
aspectu assensu si ergo debeamus
eleuari ad cognitionem inuisi-
bilium necessaria uidetur et utilis a-
liqua excitatio in sensu per a-
liquod sensibile signum unde fi-
des dicitur esse ex auditu non tamen
interiori sed et exteriori ad cognos-
cendum ergo missionem inuisibilem
non est superflua species corporalis
Item familiarius offert sua
presentia qui se offert presensu
et intellectu quam qui solum altero sed in
missione inuisibili est solum os-
tensio secundum intellectum et non sensu
ergo cum in missione uisibili sit
offertus obiectus uisui et non
tamen intellectui non uidetur esse sup-
flua Item in missione inui-
sibili spiritus sancti non tamen datur do-
num gratie creatum sed et donum in-
creatum unde et datur gratia et
ipsa persona spiritus sancti sed per signa
sensibilia exteriora oportet donum
creatum quod est gratia ut patet in sacra-
mentis ergo in signis sensibi-
libus debet et ostendi persona spiritus
sancti ergo ad ostensionem missio-
nis inuisibilis utilis est species
corporalis Item signa sensibilia sunt
utilia ad ostensionem potestatis et uir-
tutis dei ut patet in miraculis ergo
signa sensibilia erunt utilia
ad ostensionem potestatis dei sed fa-
miliarissime est prius spiritus sanctus
ubi in caritate per gratiam ergo in
in caritate debet ostendi per signa

sensibilia, ergo non sufficit mis-
sio invisibilis. ¶ Ad secundum dicendum quod mis-
sio visibilis fuit demum quod ad de-
monstrationem personae fuit et ex-
sistentis per gratiam, sed non quod ad de-
monstrationem cuiuscumque exsisten-
tis, sed illius exsistentis quae est
per plenitudinem gratiae et aliquo modo re-
dundantis, qualis fuit in Christo
et aliquo modo in apostolis, sicut
iam videbitur. ¶ Ad tertium, non quibus-
cumque fienda erat manifestatio sen-
sibilibus, sed rudibus novum adhuc
per doctrinam et miracula provectis
provectis; nam quidam quaerunt
signa ut sensibiles, quibus
primo innotesceret fides; quidam
non indigent sicut illi qui iam
confirmati sunt per doctrinam et
miracula praecedentes signa
per quae manuducantur ad intelligibilia,
et propter tales est utilis missio
visibilis. Missio ergo visibilis
est ad manifestationem plenitu-
dinis redundantis et his personis
manuducendis per ipsam. ¶ Nota-
ndum autem quod in Christo fuit influ-
entia plenitudinis duplex, scilicet per
modum causae et per modum doc-
trinae: per modum causae efficien-
tis quo ad divinam naturam et
per modum causae instrumentalis quantum
ad humanam, et his duobus mo-
dis est influentia gratiae in sa-
cramentis per quae regenerantur
homines, ut in baptismo et confirmatio-
ne et aliis. Influentia per mo-
dum doctrinae fuit in praedicatio-
ne eius in qua accepimus de
plenitudine eius veritatem, quia
fuit plenus gratiae et veritatis,
Ioannis primo. Plenitudo ergo gratiae fuit

redundans in sacramentis; plenitu-
do veritatis in verbo praedicationis,
quia gratia et veritas per Iesum Christum facta
est. Advenientia ergo plenitudinis
gratiae revelanda erat plenitu-
do in exsistentia; quando illa pleni-
tudo redundare coepit, et hoc sen-
sibilibus et novo adhuc a fide
provectis; sic autem fuit quando Christus
baptizatus fuit et praedicare
coepit; tunc enim redundare coepit
plenitudo gratiae ipsius per modum
influentiae, quia data est tunc vis
regenerativa aquae baptismi, et
plenitudo veritatis eius per
modum doctrinae, quia tunc praedicare
coepit et veritatem fidei influ-
ere. Et ideo quia plenitudo eius
coepit influere in alios, debu-
it per signa sensibilia mani-
festari, ut doctrinae eius citius
crederetur. In apostolis autem fuit
plenitudo gratiae descendens a
plenitudine Christi, et etiam quodam
modo plenitudo influentiae, scilicet per
modum doctrinae et per modum mini-
sterii: nam de plenitudine veritatis
Christi accepimus ex doctrina apostolorum,
de plenitudine gratiae per ministe-
rium eorum in dispensatione sacramen-
torum. Et ideo quando apostolis data
est auctoritas docendi et bapti-
zandi, Matthaei ultimo: Ite, docete omnes
gentes, baptizantes…, datus est eis vi-
sibiliter Spiritus Sanctus, Ioannis 20, in flatu, quan-
do dictum est: Accipite Spiritum Sanctum, quorum
remiseritis…, et ad ostendendam exsisten-
tiam Spiritus Sancti quantum ad effectum
gratiae redundantis per modum mini-
sterii. Deinde in linguis igneis
ad ostendendam exsistentiam Spiritus
Sancti quantum ad effectum plenitudinis

caritatis redundantis in alios per
modum doctrine. Ita sicut dicitur Io.
xvi cum venerit spiritus in eo b-
o in et ipsa redundancia eius
apparebit in dono linguarum sic-
ut patet. Qualiter et quo tempore
manifestanda erat habitacio spiritus
sancti in missione invisibili tam
in capite quam in membris utroque
manifestatur. In illo de cuius ple-
nitudine accepimus eo tempore
quo cepit illa plenitudo in
Iudea et deinde in illis quorum
missio de plenitudine eius ac-
cepimus eo tempore quo per ipsos
dispensanda erat et hoc fuit post
resurrectionem et ascensionem. ¶ Et
per predicta patet quare non fuit mis-
sio visibilis tempore legis scripture
quia non erat in veritate et plenitu-
dine in alios redundante quo-
usque venit plenitudo temporis quo
apparuit ille qui erat plenus
gratie et veritatis de cuius ple-
nitudine omnes accepimus. ¶ Similiter
patet quare non modo datur sive mit-
titur visibiliter quia iam manu-
ducti sumus ad fidem sic ut in
ita frequenter fiunt miracu-
la sicut fiebat cum fides
erat declarata et predicata. ¶ Patet
et ad quid sit utilis missio
visibilis. ¶ Ad illud quod obicitur quod
natura est aliqua revelacio et
illa sufficiat ad manifestacionem
inhabitacionis dicendum quod verum est nec
tamen superfluit apparicio quia excita-
tat intellectum ad inquisicionem
et sic excitando preparat ad
revelacionem sicut est in fide. Licet
in gratia intimus illuminatus
intellectum requiratur et illa
possit sufficere tamen excitatur.

intellectus in predicacione et
miraculorum operacione. Et maxime
in sensibilibus nec alia propter hoc super-
fluunt. ¶ Ad aliud dicendum quod obicitur quod
magis declaratur missio in-
visibilis per effectum spiritualem
quam per signum sensibile dicendum quod
verum est quantum ad capientem. Illud sig-
num in visibile sine effectu spirituali
non capit homo se sensibiliter illum ef-
fectum et si aliquis capiat
hoc non tamen alii capiunt propter
quos principaliter est. Missio
visibilis sive apparicio ut ac-
quiescat doctrine et subici-
ant se missis eorum ad quos
mittitur visibiliter spiritus sanctus.
¶ Ad illud quod obicitur quod visibilia im-
pediunt intellectum sicut affectum
dicendum quod visibilia possunt dupliciter
considerari vel ut res absolu-
te vel ut signa inducencia
in aliud. Primo modo si considerantur
et amantur retardant intellectum
et affectum. Secundo modo iuvant. Et
sic est in apparicione sine mis-
sione invisibili quia ibi consideratur
data ut signum faciens ad-
in intellectum divinum. ¶ Ad aliud
dicendum quod adventus spiritus sancti in ho-
minem est occultus nec oppo-
ditur in operibus manifestetur nisi
forte fiat occasio suspicionis
vel elacionis illis tamen qui ita
confirmati sunt per gratiam ut non
possunt moveri ad elacionem sed
pocius ad devocionem et do-
re expedit revelacio sive no-
ticia sui adventus sicut fuit
Christus qui non poterat peccare et
apostoli qui fuerunt confirmati in

adnentu spc sa et ee de qbz
noriat do9 q inde no suspi
rent sz potius contra mani-
festatone ta spc qm aliu p
spos pficerat qui s. p spos
credituri erat ⁋ ad alia dico
s. quad mo id cz intals missio
insibil et q no fuit i ve t
pz solo op pdas

Tercio quer cui conveniat
missio insibil utr s. pri
nl tm filio et spm sto et
cu disputatio sit sup utr mis
sio conveniat pri et missio
insibil addat ad missione
i nsibile manifestatom i
aliqua spe corli utrm ap-
parito in aliqua spe sensibi-
li sive corli conveniat pri q
cu pr apparuerit i aliqua
spe corli ost3 dt .n. aug.
ij det. temarum cz dice de
no prem pri aliqum pribz al
sptis p aliquas insibiles
formas apparuisse ⁋ Ite i
eade nemo sani capitis asse-
rat dz ipsu psona pris p
aliq spem corle migratam
vaul demostrata ⁋ Ite i co-
de na nl subta nl coru nl
quolibz alio noie appellatu
z ide ipm q deus z quit qd
id cz corlit. videl no pot p
subiecta no catam no solo
filiu nl spm scm sz et prez
corpali spe sive silitudine
mortalibz sesibz pstatom
sue dac potuisse credendu z
⁋ Ite sicut nca cz ad salute
fides de filio et spu sco ita
et de pre sz appacio ordina

ad manifestatom psone et illa
manifestato ad fide go sicut
filius apparuit nl spc scus
ita debuit et pr apparere
⁋ Ite no solu filius nl spc
scs nominat ad vsitadz catam
sz et pr cu io. xiiij ad eu ve-
niemus et man ac fa. go sic
filii psencia manifestata est
i carne et psencia spc sa i
columba et igne ita et psen
pris debuit manifestari i ali-
qua spe corpali go et appa-
re ⁋ gt aug. iiij det. et hr
i i li sent. d. xv. c. nlt n
ideo pr dr misisse filiu nl
spm scm q ille eet maior
et illi minores sz mapie pp
auctte pricipii conmedada et
q i nsibili catura no sicut
illi apparuit go pr n ap-
paruit i aliqua insibili ca-
tura sicut filius nl spc scus
⁋ Ite in pi nemo novit prez
n filius et cui no fi re et d
ibi i glo q pr verbo suo se
declat go manifestatz pr i ma-
nifestacone filii s j id. io xiiij
q videt me videt et prem s
go appacio ordinatz ad ma-
nifestacom p. et sufficiet.
manifestatz pr i manifes-
tacone filii ad manifestacom
pris sufficit appacio filii go
superflua eet appacio pris
go n fuit nece nl conveniens
ut pr appareret i aliqua in-
sibili spe ⁋ Ite vitas mag
manifestata cz i no. qm i vet.
sz i nulla insibili spe legitz
pr apparuisse i no. t. go
multo fora9 nc debuit appare

in nocte. Si dicatur quod persona pa-
tris manifestata est in aliquo
signo sicut in voce cum dicitur
hic est filius meus etc. hoc non
solum est principaliter. quia de ma-
nifestatione que fiunt in ali-
qua invisibili specie. Circa 1d quod ma-
nifestatur per vocem non proprie
dicitur apparere sed solum id quod o-
culis apparet in aliqua corpora-
li specie. Contra apparitiones que fiunt
in ve. t. non fiunt solum in voce
contra ... sacre scripture. Oste-
dit aug. quod non solum in voce
ostendit se deus ade sed etiam in ali-
qua corporali specie quando dicitur ei adam
ubi es etc. Hoc ostenditur per hoc quod dicitur ibi
deum deambulantem deus in paradiso
etc. ergo si solum apparuit pater
in voce in novo te. in ve. t. non so-
lum in voce sed etiam in aliqua visi-
bili specie in qua et loquebatur
patribus ergo perfectiores erant in ve. e-
rant apparitiones in ve. t. quam
in novo. Contra si non apparuit
pater in novo te. nisi in voce et non in
aliqua visibili specie quare cum
tamen filius et spiritus sanctus appa-
ruerint in visibili specie etc. et cum
pater in ve. te. apparuerit in vi-
sibili specie sicut dicunt auctores
supra posite. Contra si pater apparu-
erit quando auditus est in voce quare
de modo apparitionum circa patrem au-
dita est vox patris in baptismo filii
mt. iii et in transfiguratione mt.
xvii et io. nte passionem quando
dicitur ego vixi et clarificavi et
iterum clarificabo pater ergo pater to-
tiens demonstratus est pater in
voce. Contra quam vox patris audi-
ta est in baptismo et dicitur hic est
filius meus etc. dicitur non est
ipsum audire in transfiguratione
cum ubi verba eadem replicata
sunt dicitur ipsum audire quod videtur
sed contra cum tam filius quam spiritus
sanctus apparuerunt post incarnatione
quare pater non nisi in voce nec ali-
o modo apparuit. Ad hoc dicendum
quod pater apparuit in no. te. et
ve. te. in aliqua specie sensibi-
li sed magis distincte in no. quam in
ve. t. unde magis fiunt expressa
signa in no. quam in ve. t. In veteri
ut t. et in lege nature fuit os-
tensio trium personarum ut tres viri
qui apparuerunt abrahe ge.
xviii sed non exprimebatur ibi
ordo vel proprietas personarum in a-
liquo illorum nec notescebat quod esset
persona patris vel filii vel spiritus
sancti filii nec in aliis apparitio-
nibus ostendebatur que esset illa
persona que apparebat unde non
distincte et quasi confuse appare-
bant persone sed in lege scripta
magis distincte apparebant
quia non solum ostendebantur tres
persone sed ordo per quem una ab
alia ut in visione danielis
in qua apparuit filius hominis
et antiquus dierum a quo ille
accipiebat regnum dan. vii
in quo sicut dicit aug. intelli-
gendus ordo unius persone ad aliam ut pater
dans et filius accipiens reg-
num unde intelligebatur unus
esse auctor et alius et
ita quedam ordo confirmabatur
sed non ostendebatur pater sub illa
proprietate qua est pater in novo
autem te. non solum manifestata

& distinctio personarum in appari-
cione patris et filii et spiritus sancti
Sed et diligo et proprietas patris et
filii hiis verbis hic est filius
meus dilectus etc. Nec in ali-
quo signo visibili potuit ita
manifestari persona patris sub proprie-
tate qua est pater sicut in voce
sive in sono audibili magis
enim exprimunt verba quam facta et
hoc patet in sacramento confessionis
prius enim fuit expressio peccatorum
per signa sensibilia ut per oblacio-
nes et sacrificia | una pro tali peccato
inscribebatur talis oblacio sicut
patet in levitico Sed quia ista signa
visibilia aliquo modo erant
confusa ideo sacramenta successive
fuerit expressio tempore gratie re-
velate et fit confessio per ver-
ba que sunt magis expressiva
quam signa visibilia et in diebus
et sacramentis conservata est forma
in verbis [?] adveniente
tempore gratie revelate persona patris
que prius ostensa erat per signa
visibilia quasi confuse et in-
distincte | postea distincte et
secundum sua proprietate expressa est per ver-
ba que sunt signa magis ex-
pressa ad ostendendum quod christus est
filius dei | Et ideo christo [?]
sunt testimonium humanum ut testi-
monium Johannis Sed et testimonium di-
vinum | et hic in verbo ut tes-
timonium patris et in facto ut testimonium
spiritus sancti descendentis et manen-
tis super eum in specie columbe
corporali. patet quod pater apparuit
in voce tamquam [?] in signo
magis expressivo persone sue

et persone filii | Ad illud quod obicitur
per auctoritatem augustini dicendum quod non negat
augustinus patrem apparuisse sed appa-
ruisse sicut illi in visibili specie
et loquitur de apparicionibus que
fuerunt in veteri testamento sicut patet ex
totalitate [illegible] in [?] quod filius
non dicitur minor quia missus et pater
mittens vel loquitur de illis appa-
ricionibus que dicuntur fuisse in no-
vo testamento quia ille solent dici missio-
nes et multum dicere quod filius et
spiritus sanctus alio modo apparuerunt quia
ut missi | pater autem non apparuit
sicut missus | Vel secundum quod pater apparu-
it quia ut missi pater autem non
apparuit in veteri testamento in visibili
specie sicut dicit auctoritas augustini supra
proposita | non tamen in novo testamento
apparuit in specie visibili sed so-
lum audibili | Ideo dicit augustinus quod
non apparuit in aliqua specie
visibili sicut illi [?] dicendum
quod et postea magis manifesta-
bitur quod magis pater in tali specie
quam alie persone | Ad aliud quod
obicitur quod sufficiebat manifestatur
perfecta cognitione de filio dicendum
quod verum est sed non fuit manifesta
cognitio de filio quod filius in
ostensione speciei visibilis sed solum
in expressione vocis non fuit
ibi expressio in voce non tamen hu-
mana que erat in testimonio Johannis
Sed et [?] quod loquebatur ut non solum
ex testimonio [?] Sed et alius per [?]
patris cum quod filius [?]
dominus dixit ad me filius meus
es tu etc. | Ad aliud dicendum quod licet pater
non apparuerit in aliqua vi-
sibili specie in novo testamento non tamen oportet
quod apparuerit in veteri | quia in

signo magis expressiuo proprietatis
patris et filii apparuit in nono
iuueni autem in signo indistincte
et quasi confuse exprimente per-
sona patris et filii et sic congru-
it illi tempori quia nondum adhuc
plene manifestata erat noti-
cia trinitatis sed adueniente ple-
nitudine temporis reuelata fuit
et cucurrerunt signa secundum quod currere-
bant tempora ¶ Ad id quod obicitur quod
manifestatio prouocata non dicitur ap-
paritio sed solum illud quod ostenditur
oculis corporeis dicendum quod filium est
triplex apparitio aliqua dicitur mani-
festatio facta in aliquo effectu in-
telligibili oblato intellectui sicut
apparet autem hiis qui fide
sunt in isto / aliqua uero dicitur ma-
nifestatio in aliqua similitudine
corporis oblata ymaginationi
et sic modo dicitur angelus appar-
uisse in sompnis ut v. ii et ce-
pe dicitur daniel vii aspicie-
bam in uisu noctis etc. et salui
iii et ii tercio modo dicitur apparitio
manifestatio in aliquo signo sen-
sibili oblato sensui siue illud
signum sit uisibile siue au-
dibile / et sic modo apparuit pater
in nouo testamento mt. iii et xvii et jo
xii / quarto modo dicitur apparitio
manifestatio facta in aliqua si-
militudine corporali sensibili ob-
lata uisui et sic uisitatori
modo dicitur apparitio exterius quia
quod non solum manifestatio in sig-
no uisibili sed et audibili dicitur
apparitio ¶ Ad i^m quod obicitur quod per-
fectiores fuerunt apparitiones
in ueteri testamento / ubi pater manifestatus
est uterque enim in signo au-

dibili et uisibili quam in nouo
ubi alter tantum modo apparuit
dicendum quod sic sequeretur si illa
signa uel aliquid illorum signorum
esset ita expressiuum persone
patris sicut fuit illud in
quo manifestatus est in nouo testamento
sed in nullo illorum signorum in quibus
pater apparebat in ueteri testamento / ex-
primebatur persona patris siue
proprietas qua pater est pater sicut
in uoce illa qua dicitur hic
est filius meus etc. et in illa
qua dicitur et clarificaui et
iterum clarificabo / Ita premissum
erat / pater clarifica filium tuum etc.
jo xii unde non sequitur si in utroque
signo scilicet uisibili et audibili
apparuit quod propter hoc perfectior
esset apparitio quam ulla illarum
fuit ita expressiua sicut ista
¶ Ad quod queritur quare pater non appa-
ruit in aliqua uisibili specie
sicut in ueteri testamento probatur ratione: ex parte
quia in illa uisibili specie possit
exprimi proprietas qua pater est
pater et proprietas qua filius est
filius sicut in uoce ¶ Si autem
queritur quare filiis non apparuit
spiritus sanctus in aliqua uoce siue
signo audibili uel et filius
dicendum quod congruitas fuit ut sicut
erat distinctio in personis ita
esset distinctio in signis ex-
primentibus personas / cum filius
apparuit in rationali creatura
sibi unita in unitate persone
spiritus sanctus in irrationali creatura
uisibili non unita in unitate
persone / pater non in uoce facta
in signo distincto ab utroque

filii inter instigacione. pr in voce
filius in specie s. in speciante spc
sco in nube sed qm spc sc solus
apparuit ideo non s. in sono
tonitrui in signo audibili et
in signo visibili non autem conveni-
ebat ut filius appareret ni-
si in creatura assumpta scilicet in huma-
na natura quam sibi dabat. in voce patris
testimonium filio. Unde tam pr quam
spc scus apparuerunt ad tes-
timonium ferendum filio incarnato
unde de testimonio patris dicitur i io v.
scilicet testimonium dei quod maius est quod tes-
tificatus est nobis de filio suo
et de testimonio spc sci dicitur ibidem
spc scus est qui attestatur quoniam
xpistus est veritas. Unde testimonium patris
fuit in signo magnitudine expres-
sivo persone filii s. in voce si-
ne credentes quod vox illa dirigebatur
ad iohannem in ad aliam personam
apparuit spc scus in specie visi-
bili super xpistum ut in similitudine
quod ad xpistum dirigebatur vox
illa. Unde io i super quem videris
spm descendentem et. Item spc scs
proprietas est procedens per modum spi-
racionis et per modum nexus
sive amoris qui est copula a-
mantis et amati et ista pro-
prietas potuit exprimi in signo
visibili. Unde io xx. ostensa est
proprietas quod procedit per modum
spiracionis quando insufflavit in
eis dicens accipite spm s.
et deinde proprietas qua proce-
dit per modum amoris quo pr
et filius diligunt se et nos quando
descendit in specie ignis super
apostolos act ii. hec proprietas quomodo
non ita potuit exprimi in specie
visibili sed solum in sola sono au-
dibili propter quod signum ad solum ma-
nifestabatur persona patris sed et
filii sub proprietate filiacionis
et ad ad dicunt quod persona patris
apparuit ad perhibendum testimonium
de filio incarnato ut crederetur
illius predicacioni et ideo appa-
ruit in principio predicacionis quando scilicet
debuit predicare mt iii et mr i
et luc iii deinde non in progressu
predicacionis s. in transfiguracione
mt xvii et mr ix et luc ix nono in fi-
ne sive predicacionis in instante ho-
ra passionis io xii. quia duo
que predicata sunt corpore erant
valde difficilia ad credendum
scilicet fides incarnacionis et fi-
des trinitatis. Ita fides passionis
poterat difficiliter suaderi quia ille
qui debebat pati erat in car-
ne passibili et mortali quoniam ideo
ergo postquam predicaverat iohannes fi-
de incarnacionis approbata est
eius predicacio per testimonium
patris in voce illa scilicet filius
meus dilectus deinde non predicata est
fides trinitatis post coram disci-
pulis secreto deinde circa tur-
bam io xii quoniam precavit xpistus cla-
rificacionem sui et quia et in cordi-
bus discipulorum non poterat cadere
fides trinitatis immo non intelli-
gebant quod pr dicebat eis parabolas
quod filius hominis postquam occisus
fuisset tercia die resurgeret io
ostendit aliquibus discipulis
claritatem trinitatis et tunc affu-
it vox patris perhibens testi-
monium filio ut crederetur quod

ad articulu[m] resurrectionis ve[ru]m tu[n]c addi
tu[m] est ip[su]m audite | deinde no[n]
cora[m] turbis et discipul[is] o[mn]ib[us]
q[ua]n[do] dau[id] et a clarificaui et iteru[m]
clarificabo | et ideo d[icitu]r p[at]r[e]m appa-
ruisse in uoce p[ri]us ad astruen-
da[m] fide[m] i[n]carnacionis sue d[iui]-
nitatis apparentis i[n] carne p[re]di-
cata[m] a Jo[hann]e deinde ad astruen-
da[m] fide[m] resurreccionis p[re]dicata[m] a x[rist]o
p[ri]mo cora[m] discipul[is] pauc[is] de-
inde cora[m] discipul[is] o[mn]ib[us] et
turbis ¶ ad a[liu]d d[icendu]m q[uod] post q[uam]
baptizatus fuit no[n]du[m] h[ab]ebat
discipulos siue auditores p[re]di-
cacionis n[ec] manifestatus erat
p[er] miracula | vn[de] no[n] erant qui
qui distrederent ei s[ed] i[n] p[ro]g[re]ssu
sue p[re]dicacionis assu[m]ptis iam
discipul[is] et instructis i[n] fide
d[iui]nitatis qua[m] [con]fessus est petrus
et in eo alii discipuli ut xvi
instruxit eos de fide passi-
onis et resurreccionis q[ua]ntu[m] ad
illa fuit discipuli i[n]credu-
li n[ec] intelligebant mysteriu[m]
glorificacionis post passione[m]
ideo testio resurreccionis qua[m] debe-
bat xpus ite[ru]m replicare cora[m]
turbis additu[m] est ip[su]m audi-
te | q[uia] p[er] p[re]dicacione[m] Joh[ann]is et
testimo[niu]m p[at]ris instructi erant
de incarnacione p[ri]ncip[aliter] au-
te[m] adh[uc] nullus i[n]cepat di[s]
credere ei sine p[re]dicacion[e] eius
q[uia] nondu[m] p[re]dicauerat ¶ alio
mo[do] pot[est] dici q[uod] p[re]dicante Jo[hann]e
xpus no[n] p[re]dicauit n[ec] operatus
est miracula | sed occulte q[uia] no-
lebat d[icere]... ut p[re]dicante Jo[hann]e
alii qui audiebant possem

adh[ae]rerent xpo | p[re]dicato in Jo[hann]is
suo t[em]p[o]re debuit crescere s[ed] post-
qua[m] missus est Joh[ann]es i[n] carcerem tu[n]c
cepit xpus p[re]dicare publice
sic h[abe]t[ur] m[at]t[hei] iiii ideo t[un]c no[n] testio pa-
tris ut est dicto ip[su]m audite
q[uia] noluit p[re]dicacione[m] Joh[ann]is
adh[uc] cessare s[ed] solu[m] post
p[re]dicacione[m] eius et missione[m] eius
i[n] carcerem noluit illos xpo
adh[ae]rere | et ideo tu[n]c dictu[m] est ip[su]m
audite .s. i[n] tra[n]sfiguracione ad
addit addit eciam illud q[uo]d n[on]
addunt ewangeliste | vn[de] i[n] qua-
da[m] antiphona que canta[tur] i[n]
octauis epyphanie addit[ur] ip[su]m
audite ¶ ad a[liu]d d[icendu]m q[uod] appar[ic]io
p[at]ris i[n] uoce fuit adh[i]bend[a]
testim[oniu]m de filio et q[ua]ntu[m] ad eius
i[n]carnacionem et q[ua]ntu[m] ad resurreccionem
futuram | appar[ic]io au[tem] filii post
resurreccione[m] fuit ad ostendendu[m] resurreccione[m]
iam factam | et ad h[oc] maior ne-
cessaria fuit ostensio p[re]sencie
filii | ut ostende[re]t[ur] q[uod] ille ide[m]
qui passus fuerat viuebat
post morte[m] | vn[de] addebat
ad ostensione[m] factam i[n] tra[n]sfigura-
cione q[uia] illa ostendebat gl[ori]a[m]
xpi futuram post morte[m] | ap-
paricio post resurreccionem ostende-
bat ipsam resurreccione[m] iam factam /
vn[de] ad astruenda[m] resurreccione[m] iam
factam nullum erat aliud tes-
tim[oniu]m sicut de visu | et ideo no[n]
necessariu[m] fuit p[at]ris testim[oniu]m ubi
euidens erat signum | appar[ic]io
au[tem] xpi .s. n[on] solu[m] erat ad
testim[oniu]m xpo [con]tra illos p[er] quos
xpus debebat i[n] notesce[re] vn[de]

sicut apparuit sup xpm qn
debuit baptizari et pdicare
ad ostendendam redundantia ple-
nitudis gre p modu cause
et plenitudis veritatis p mod
doctrine ideo apparuit sup
aplos eo tpre quo ista ple-
nitudo cepit redundare p mo-
du doctrine et p modu minist
aplos et ideo ut testib; qui
crederet. necia fuit appario
spc sci ut i spitantis p re
dundanciam plenitudis des
cendentis appo. s; testimo pa-
tris q ordinabat. ad ostende
dam pfcnam filii fuit i carne
post q mortuus e. q ad os
tendendam morte eius n erat ne
cessari. testim q ipsi potat
fides spi ut ad adfaciendam
fidem fide de carne q ad ist
sufficiebat appario filii i
eade carne pq sufficiebat.
postea ctificari
Dubitatio quer. p qs administ
rata sit missio visibil ut
ille spes sive voces in quib;
apparuit pr nec filius nec
spc scus administrate fuit p
angelos ita ut angeli for-
maret spes illas nec voces
nec p invisibilit. apparentes
illas spes in quib; invisibi-
lit. apparebat et formaret
eas. q au hie opiniones
p angelos administrate sit
vr. aug. ostendere multis aut
toritatib; et ronib; in li. dot
vii et i iii li de t. cia q
tprib; diversa fuit cu de gall
p sua dispensacionem tprib;
ggam pfcntare. p certam
sita ee manifm. z et si nos la-
tet quo ea angelis ministris
fecit p angelos tu sita de n
opinio pprn do ne cuiq plus
videat. sape qui oz sepe ex-
stant in auctores scriptar. ex
quib; ntes nra demiare no
dz. Ite i eode s. i fine tri
antiquis pmb; ante cui i car-
nacom salvatoris cu deus il-
lis apparere dicebat. voces
ille ac spes p angelos fce
fuit. si dicat. q ille spes i
quib; apparuit deo i vet
p anglos administrate fuit et
de illis loquit. aug. sicut p;
s; ille spes i quib; appuit i
invisibilit. missus z filius i
no te nec spc scs no p ange
los s; p ipm dnm fce fuit ru
filius ipse no p angelu as-
sumpsit carne i qua invisibili
t. apparuit et spc scs colu
bam. et p pr ipse no p an-
gelu formavit voce i qua
auditus z. vnd pt sic ut aug
assignare dicam int appar-
iciones ve et no te. qt aug
iii de t. vel li s; q. post i car-
nacom verbi quo sca sit nec
nos pris nec spes corlis i
qua spc scus demonstratus
z p certam quida ista sca no
dubito et sequit. paulo post
quo tu ista sine vocali nec intel-
lectuali certa potuit si no
video ego voces ille i quib;
pr apparuit i no t nec spes
ille in quib; invisibiliter demonstrat9

z spc sais cu missus z p ange-
los admystrte sunt. Jte gg i
moralibz verbis | p angelum
do9 loqm tu p ymaginem vl
ostedit. sic supne verba
locucois audmt. | sicut dice
te dno | pr clarifica filium tuu
et protmus rndet. et clar-
ficaui et ce. ministeriu de-
celestibz loqus verba sua
que audiri ab hoibz volmt
admistrante cata formauit
go omes ostensiones ille que
fce sunt i no t no solu ie
que i noti admistrate sunt
p angelos. Jte sicut nobili-
or e cata ronalis qua irro
nalis ita nobiliores sunt ie
apparicones que sunt f i ca
tua ronali qua q i irrona
li sz opacones intiores que
sunt i cata ut rnelacones
et spiritacones et hiis no p
sunt i mediate a deo sed
sunt mediate cata angeli-
ca | vn angelorz offma est
purgae | illuiae | et pfice
go multo forcius ostensiones
extiores et opacones que
sunt i catua irronali no
fiebant i mediate adeo s
dispensabat p ministeriu age-
loz | go uz q voces et spes
corlos ingmibz ostensus e do9
i no t admistrate sunt p
angelos. Jte adnobilitate de
cenae pertinet opa p ministeriu
ca que possit fi p ipm vn
et sicut dt aug i opibz mi-
raculosis sunt ministri an-
geli quatu adea que possit
ut pac uum et hii na n

cia subita pt po angelice
vn et i ope i carnacois sunt
angeli ministri | et i opibz ins-
tificacois sunt medii i hiis q
possunt ut e spirituae intel-
lectu vl affectu et ce i qua
li erne i collecione pul-
veru go et in hiis missio-
bz invisibilibz et apparicionibz
erant medii i hiis que pos-
sunt p ipos admistrari sed
sunt9 spes vl voces p se
possunt formae | qr uz q
i formacione ea angeli
sunt ministri ex hiis go uz
q i missione corli vl ea
apparicois sive no sit ve
te quo adista epistola ange-
li sit ministri. gt aug iij
de t. exponit id apli ad he-
b i. qui dcs p angelos f
mo fcs z firmus et ois p-
varicacio et i obedia iusta
accepit retribucom quo nos
fugiemus si tanta neglexim9
salute dicit n ibi ut oste
det denovo t id dice i
sermone qui no p angelos
s p ipm dominum fce z go
i no te loquebat do9
p se no p angelu go et ea-
de rone formabat spes
i quibz apparebat go missio
insibil vl spc sci vl filii
no z admistra p angelos
Jte qd intducit aug spes
et voces i ve t formatas
p angelos mult p hc assig-
nae dua ut apparicones
ve et no te sicut pz ibide
et ad hc addicit auctos

go si per hoc assignat^z dria | int^z
q^e adminis appitiones que fuint
i no t no sc admistrate p an-
gelos ¶ Ite apparuit visibilit^r
filius i carne qui missus est
i mundu et spc scs i columba
qui missus e ad xpm si carne
in qua apparuit filius no for-
mauit angelus si i mediate
ipe deus go sitr columbam i
qua apparuit spc scs no for-
mauit angls si i medi^ate deus
sine spc scs ¶ Ite si illas spes
et voces formauit et mouit
angls et vnicbat^z illis sic
motor go i illis spebz no
potat vo dici mitti nec appa
rere spc scs si potius angelus
nec adminis nec missus est
nec apparuit i illis spebz si
hic e sem | imo solus spc sine
d^z apparuisse et missus fuisse
go no p angelm fuint dicus spes
formate nec admistrate ¶ Ite
que ro dat nt i nouo testa-
men i veti t. appaitiones ille
admistrarent^r p angelos sine
melius erat nt deus assumeret
datam i q apperet nt p hic dis-
tinguit^r appaitio dm ab ap-
paitione angli qr aliqn ap-
parebat deus | aliqn angelus ¶
¶ Ad hoc dicit quida q aliter
est de appaitionibz ve te et no t.
qr sicut dam e i ve t spes
ille in quibz apparuit deus et
voces mediantibz angelis sunt
formate et admistrate veru
i eade appaitione i ve te | ali-
qn loqui^z scriptura i psona a
geli | aliqn i psona dm nt
i eade sto mo dicit^z angelus

loqui mo deus | si i no t spes
ille i quibz apparuit deus n
p angelum si p xpm dnm i me-
diate sunt assupte vn i ill n
dici^z angelus si solus deus appa-
ruisse et ho nt dicit aug. as-
signas p hic driam int appa-
ritiones no et ve te et sicut
dicit ce rom qr appaitiones
ve te no dicu^z missiones si
solu appitiones no^i t dm
missiones ¶ Sz qt hic fuit auc-
toritas supposita que fuit sat
expssa | hic est dd q ome ille
appaitiones excepta illa ap-
pitione qua filius | apparuit
i carne p angelos sunt ad
ministrate | vn spes et voces
p angelos formate sunt sine
i no sine i ve t et gcedo auc-
toritates et rones que ad
ducebat^z p illa pte ¶ Ad i^o d^o
au q p^o obi^z i q^rm p auct
te aug que dt q i no t loq
ba^z deus ipse no p angelum
dd q ipe no loq^z de quacuqz
locutione si de illa qua loqba
t^z filius apparens i carne q
no fuit facta p angelm si p xpm
dnm de qua i ad h^e nouissime
diebz istis locutus e nobis i
filio etc sicut manifeste pz ex
precedentibz et subsequentibz i
orgi^li ¶ p hic pz solo ad aliud
na aug no intendit assig-
nac dm i appitiones no et
ve t si int appaitiones illas
quibz apparuit filius i ve
t. et i no na i ve spes i e
formate sunt p angelus si huma
nitas assupta a filio n est
assupta nec formata ab a-

gelo sed formata a deo et assump-
ta a dei filio non tamen illud oz
de aliis apparicionibus in quibus appa-
ruit pater vel spiritus sanctus. ¶ Ad id
quod obicitur quod sicut carnem non formavit
angelus in qua visibiliter appa-
ruit filius quando missus est in
mundum ita nec columbam debuit
formare in qua apparuit spiritus
sanctus quando missus est ad xpm dicendum
quod non est simile quia caro illa fuit
assumpta in unitate persone / Unde
xpi uniebatur illi carni no-
bilissima unione / nec in illa u-
nione congrebat ut esset parti-
ceps alia natura quam divina tamen veni-
ebat angelus et misteriis que
ordinabantur in mediate et re-
aliacionem huiusmodi congruus non de-
buit esse medius sed solum ille
qui competebat esse mediator
dei et hominis qui erat deus et homo et adeo
in formatione corporis xpi vel
in administratione eorum que
in persona xpi agebantur non de-
buit angelus esse administrator
sed solus ille qui erat media-
tor. Ille autem species in quibus ap-
paruit pater vel spiritus sanctus non
fuerunt unite ei ita ut columbe
et spiritu sancto fieret unum in perso-
na nec ordinabantur nisi ad os-
tendendum presenciam ipsius dei in
patris vel spiritus sancti unde mediate
alia creatura nobilior potuit mo-
nere huiusmodi creaturam inferiorem ad osten-
dendum suam presenciam scilicet mediate
natura angelica et hoc congrebat
sicut videbitur. ¶ Ad id quod obicitur
quod pocius debet dici in illa ap-
paricione apparere vel mitti
angelus quam spiritus sanctus. Unde
Augustinus in iii de trinitate assignat rationem

quare pocius dicatur / dixit dominus ad
moysen / quam dixit angelus
tamen verba formaret angelus
dicens sicut cum verba iudicis
preco enunciat / non scribitur in gestis
preco dixit sed iudex dixit. Sic et
loquente propheta sancto et si dicamus
propheta dixit nichil aliud quam
dominum dixisse volumus / et si
dicamus / deus dixit prophetam non
subtrahimus / sed quis per eum di-
xit admonemus. Licet ergo esset
angelus qui formaret voces
illas et species / quia tamen non in persona
sua sed in persona domini loquebatur
nec presenciam suam sed presenciam
domini demonstrabat ideo dicitur
non angelus sed spiritus sanctus nec pro-
loqui vel apparere vel etiam in-
visibiliter mitti quia omnia hec fiunt
ad indicandum presenciam domini
et non angeli. ¶ Ad id quod queritur
quare spiritus sanctus non formavit il-
lam columbam / vel pater vocem
mediate / dicendum quod licet pertinet ad
excellenciam divinam et etiam ad
excellenciam rationalis creature ad
excellenciam in divinam pertinet
operari quod in misterium in hiis in quibus
potest ministrare ad excellenciam
etiam ministri pertinet ministra-
re creatori in hiis in quibus po-
test / unde cum angeli superiore
honorant deum in fidelis celestes
creaturas preparet rationales compe-
tit et sibi et creatori ut fiunt
medium in administratione na-
turarum corporalium et rationalium
congruunt ergo superior operari
per ministerium competit et ministro
suo auctoritate sed eorum quam

extra ipsum fuit. Nunc autem assumitur
corporalis creatura irrationalis ad
ostendendam presentiam divinam que
competit ut administretur per ange-
licam tanquam media inter ipsam
et suam creationem, et ideo huius-
modi missiones visibiles per ange-
los administrantur. Nam cum cor-
poralis in proprio non fuit sub-
iecta alicui creature nisi bea-
te anime sue.

Quartum queritur quibus modis
manifestata sit missio per
creaturas sensibiles. Nam missio
filii sicut dicit Augustinus manifes-
tata est in carne, et missio spiritus
sancti in columba et igne. Queritur
ergo qualiter persona apparens
non missa dicatur. Et in illis
sensibilibus creaturis in quibus ap-
paret non mitti. Et eadem dicuntur
dicatur de in creaturis scilicet communiter
sicut est in creatura per communem
presentiam et potentiam et spiritualiter
sicut est in sanctis per gratiam et
singulariter sicut est in Christo per u-
nionem. Queritur quo istorum mo-
dorum dicatur spiritus sanctus missus in
columba in qua apparuit vel
in signis; non sic nec tertio mo-
do, creatura irrationalis non est ca-
pax presentie dei secundum illos mo-
dos; ergo solum secundum primum modum;
sed illo modo communiter in creatura
quibus ergo aliis creaturis; ergo in qua-
libet creatura dicitur mitti vel
apparere. Item in illa sensibi-
li creatura dicebatur mitti spiritus
sanctus non pater aut filius; ergo in
illa creatura aut alio modo
quam pater vel filius. Queritur ergo quis

sit ille modus. Si dicatur quod erat
ibi sicut in signo, et queritur quod
illud signum fuit anima vel ex
institutione. Si anima ergo per re-
et omnis alia columba; si ab insti-
tutione, queritur quis instituit.
Item si ex institutione significabat,
constat quare sacra sunt spiritus sancti
et sanctificationem vel signum sancti ut
in sanctificante; ergo sunt omnia sa-
cramenta. Item cum triplex sit in
nobis vis cognitiva, scilicet in-
tellectus, ymaginatio et sen-
sus, et secundum hoc triplicem visionem
debeatur triplex genus visi-
onis, scilicet corporalis, ymaginaria
et intellectualis, videtur quod similiter de-
beat esse triplex genus missio-
nis. Ergo sicut debetur unum ge-
nus missionis penes obiectum
intelligibile quod se offert in-
tellectui, quod dicitur missio intelligi-
bilis, et aliud penes signum
aliquod sensibile quod se offert sen-
sui, quod dicitur missio visibilis, ita
debetur aliud genus missio-
nis penes aliquam similitudinem
sicut signum quod se offert y-
maginationi. Queritur ergo quare non
apparuit deus in aliqua simili-
tudine ymaginaria sicut in
similitudine corporali. Et in veteri
testamento modo apparuit in specie corpo-
rali Abrahe Genesis xviii et in similitudine
oblata ymaginationi sicut in sompnis
Danielis Daniel vii et Salo-
monis iii Regum iii. Item queritur de gratia
manifestationis filii et spiritus sancti:
cum enim nobilior sit persona
spiritus sancti quam filius, ergo in eque
nobili creatura debuit manifestari

sicut filius / quere ergo quare mis-
sio filii manifestata est in racional-
li creatura tantum missio vero spiritus sancti
in irracionali tantum. Item filius ap-
paruit uno modo tantum et in una
sola creatura / quere ergo quare spiritus
sanctus non apparuit uno modo
tantum et in una creatura. Item quere
specialiter de missione spiritus sancti visi-
bili cum fuit manifestata in co-
lumba et flatu et igne / quere
ergo quare tot modis apparuit
et quare in alia specie in capite
quam in membris / ad primum dicendum quod
missio filii manifestata est in car-
ne missio vero spiritus sancti in colum-
ba et flatu et igne quia alio modo
dicitur esse filius in creatura assumpta
ad manifestacionem sui alio modo
spiritus sanctus / cum nos quod sicut tan-
gebatur / alio modo dicitur esse deus
in racionalibus creaturis / alio modo in
irracionalibus / alio modo in propriis
rebus aut irracionalibus oportet esse
dupliciter vel sicut causa in effectu / vel
sicut signatum in signo. sicut causa
in effectu dicitur esse generaliter in omnibus
creaturis essencialiter / presencialiter / et
potencialiter quia ipse sit esse in omnibus
sicut tenens in esse et regens
eas quia quelibet creatura quantum ad se
recipit influenciam a deo / aliter
caderet in nichilum sicut autem sig-
natum in signo dicitur esse dupliciter. una
est quod ibi est signum in creatura irraciona-
li causa / quedam ex institucione
communiter dicitur creata omnis et irraciona-
lis signum tocius trinitatis quantum
ad quasdam condiciones quas de-
bent vestigium trinitatis que
sunt in omnibus creaturis / sicut est
unitas / veritas / bonitas / vel
modus species / et ordo / et hiis pe-
nes que denominantur in cognicione
trinitatis quo ad ea que sunt
appropriata personis / et hoc modo sicut in
vestigio vel signo naturali et prosso
creacione dicitur esse tota trinitas
in omnibus creaturis ex institucione
et dicitur aliqua creata esse signum
presencie creatoris / et hoc modo non
dicitur esse in omnibus irracionalibus creatu-
ris sed in aliquibus sicut est quedam sig-
num institutum ad significandum pre-
senciam divinam quo ad aliquem ef-
fectum et hoc semper et non ad
tempus sicut est in sacramentis que
instituta sunt ad significandam
presenciam divinam spiritus sancti
quo ad effectum aliquem gracie
unde quocienscumque trahsunt
verba super elementum ad hoc institu-
tum eo modo quo institutum est
fit verum sacramentum / unde sacra-
mentum baptismi institutum est in aqua
ut si fiat sic in aqua et non
in alio elemento / et sic de aliis et
hoc modo dicitur deus esse in sacramen-
tis / alio modo quam in creaturis ali-
is irracionalibus / unde per illum mo-
dum quo est ibi sicut causa in effectu
specialiter est ibi sicut signatum in
signo adhuc specialiter et ad hoc
institutum quod autem ad signum in-
stitutum ad significandum presen-
ciam divinam sed non ad omne tempus
sed quantum ad ad tempus et hoc modo dicitur
fuisse in columba / et flatu et
igne ita apparuit super christum
et super apostolos / in columba
assumpta erat signum natura-
le sed institutum a deo signo a
spiritu sancto ad significandum presen-
ciam suam et non semper sed ad tempus

s. quamdiu mansit super xpm et
ipsa assumpto ad hoc monstrandum
erat eius institutio et quod diu
fuit assumpto tam diu fuit sig-
num. Et hec est modo patet quod deus non est
in dubiis datiuis sed in illis quas
uult assumere ad suam presenciam
demonstrandam. Tunc quero quare
qualiter spiritus sanctus erat in columba
dicendum quod sicut signatum in signo in sti-
tuto sine assumpto ad hoc ad eius
presenciam demonstrandam in xpo
autem fuit non solum sicut in signo
sed sicut unito carni unitate per-
sonali et sic non ad tempus sed ad semper
et sic est modus singularis qui
est non accipit. In alia data caput
hec patet solo ad primum. Ad secundum filius
iam patet ad primum quod spiritus sanctus in co-
lumba alio modo quam pater s. tamquam
in signo assumpto uel formato
ad suam presenciam demonstrandam
et ipsa assumpto uel formato
est talis similitudo fuit in situato
ad aliud quod obicitur quod non significaret
rem sacram habebat rem sacra-
menti dicendum quod significare non tamen est
de racione sacramenti non. Licet sic
efficere quod erat in illo signo
quod non erat institutum ad semper sed
ad tempus nec in remedium sed solum
in testimonium eius quod sic habebat
xpm spiritus sanctus quantum ad pleni-
tudinem gracie et virtutis. Ad
aliud dicendum quod non est duplex genus
missionis s. uisibilis et inuisibi-
lis quia non mittitur spiritus sanctus ad
uel ad sanctificacionem creature racional
uel ad sanctificacionem illa demo-
stranda quando est in effectu inui-
sibilis gracie gratum facientis

sed in alia specie uisibili datiuo cor-
poralis. Missio autem uisibilis non est
propter illos ad quos mittitur uisi-
bilis spiritus sanctus sed propter alios qui
edocendi erant per doctrinam eorum.
similitudo autem oblata ymaginacioni
nec est ad sanctificacionem nec est ad
demonstracionem aliis faciendam sed
illi soli cui offertur. Illa species
sed species corporalis pluribus sensibus
potest offerri et ideo illa no-
luit spiritus sanctus ad demonstra-
cionem sui assumere non autem yma-
ginatiua que non potest offerri nisi
uni. Nec est ita expectat intellec-
tum. Nec monet intellectum sicut
corporalis uisio nec ita apparet ad re-
uelacionem illius uisionis. Ap-
paritiones autem ille que non sunt
missiones que non dicuntur
sine ordinantur nec ad sanctificacionem
faciendam nec ad illa demonstran-
da nec est ordinata ad aliquid
in noticiam nisi illis per quos
fuit apparitiones possunt fieri
sed omne genus missionis sicut
ille apparitiones que fuerunt in
ueteri testamento alique est in nouo quod non
erat ad demonstracionem per so-
nas sed alicuius alterius. Unde illa
uisio quam uidit petrus de disco
pleno diuersis generibus animalium
fuit ymaginaria sicut dicit aug.
de quod est in uisione ymaginaria
est similitudo rei sed in uisione
corporali est res et non solum rei
similitudo. Apparicio autem in simi-
litudine aliqua sine alicuius rei
competebat illi tempori in quo
deus erat adhuc incarnatus et
uelata sed per similitudines rerum

demonstranda apparitio autem in
ipsis rebus in quibus veritas rei
et non similitudo tantum congruebat illi
tempori in quo veritas revelata erat
veritas. unde competebat ut appari-
tiones fierent in creaturis que non
erant creature sed tantum creatas
similitudines ita quod in illis non erat
spiritus sanctus et signum demonstrans
non erat tantum similitudo rei demon-
strantis sed vera res. unde columba
assumpta a spiritu sancto vera res fuit et
non erat in illa et attestabatur
veritati iam exhibite. unde veritas
illa faciebat similitudine sua
in sensu et postea in ymagine
et erat gratia revelans in intellectu
quod per illa significabatur. ideo noluit
deus apparere in illo tempore in a-
liqua similitudine oblata ymagi-
nationi sicut in veteri quia illud magis conve-
niebat illi tempori quam isti. ¶ Ad
aliud dicendum quod assumptio carnis non
ordinabatur solum ad ostendendam
personam filii in carne sed ad satis-
faciendum pro humano genere et re-
conciliandum humanum genus deo.
oportuit autem quod ille qui satisfa-
ceret esset deus et homo. deus qui
posset. et homo qui debebat. simili-
ter ille qui erat mediator inter
deum et hominem esset deus et homo
et ideo filius apparuit ut commu-
nicaret illi nature pro qua debebat satisfa-
cere. sed assumptio columbe sive al-
terius creature non ordinabatur nisi
ad ostendendam personam spiritus sancti et
testimonium Christi sive in sanctificatione quam
sanctificabat Christum inter apostolos vel
unde erat in illa creatura ut signi-
ficatum in signo non in unione per-
sone. quia quod non est unitum deo
unibile nec significabile. et hoc solum

est substantia rationalis quia quod debebat
sibi redempto et reconciliato ideo filius
apparuit solum in creatura rationa-
li et non quacumque sed reparabili
sed spiritui sancto sive demonstratori pu-
ro magis convenit creatura irratio-
nalis ne forte crederetur unita
unitate personali sicut filius et
ideo spiritus sanctus apparuit in crea-
tura irrationali tantum. preterea congruebat
ut sicut erat distinctio personarum
ita esset distinctio signorum. unde
quia filius apparebat in natura huma-
na non debuit filius appare-
re in illa nec in angelica quia
non est visibilis. unde congruebat
quod ipse appareret in creatura ir-
rationali. ¶ Ad aliud dicendum quod humanitas
que erat unita carni in qua
apparuit est inseparabilis. et quia
manente illa unione non congrue-
bat ut filius appareret in a-
liqua forma quam in illa quam
assumpserat in unitate persone ideo
non apparuit nisi in unica cre-
atura et unissima. sed spiritus sanctus
apparuit in creatura sibi unita
ad tempus et ideo potest ita perfecte
spiritus sanctus significari in uno signo
sicut in pluribus ideo plura signa
necessaria fuerunt ad demonstrationem
ipsius ideo non in unica forma
apparuit sicut filius. ¶ Ad aliud
dicendum quod apparitio spiritus sancti fuit ad
ostensionem plenitudinis gratie et
veritatis que fuit conducta in
Christo per modum tactus et per mo-
dum doctrine ut respectu sui gratia
singularis et in apostolis per modum
ministerii in dispensatione sacramen-
torum et per modum doctrine in
predicatione eorum et ideo bis
apparuit super Christum et bis

in aplis ostensus est ad significandum
plenitudinem redundantie in sacra-
mentis quemadmodum cause efficien-
tis quoniam ad diam nam et mel-
tore quoniam ad signand apparuit
in baptismo eius in quo data est vis re-
generativa aquis. et sic in specie co-
lumbe propter fecunditatem que attendi-
tur in columba in quo significatur fe-
cunditas gratie in xpo ad regenera-
tionem per sacramentorum sanctificationem
ad significandum plenitudinem
veritatis redundantis quemadmodum doc-
trine apparuit in nube sicut dicit
in glo. aug. et bede ubi dicit quod
plenitudo veritatis in xpo fuit
quasi nubes ex qua generata
est pluvia doctrine et dicitur nubes
illa fuisse lucida. quia de ple-
nitudine veritatis eius accepi-
mus lumen fidei et doctrine.
Unde et dicitur ipsum audi-
te filii excepto illos per quos
sive quorum ministerio debebat
plenitudo gratie et veritatis
redundare fuit duplex appa-
ricio. primo quando datus est aplis

in flatu ad ostendendam redunde-
nciam plenitudinis gratie in xpo quam
ministrant aplos in dispensatio-
ne sacramentorum et regeneratio-
ne aliorum. Unde dicit et tu. quorum
remiseritis peccata etc. secundo in linguis
igneis ad ostendendam redun-
dantiam plenitudinis veritatis per
doctrinam per doctrinam ipsorum ad
accensionem et illuminationem ali-
orum. Unde ad ostendendam signum re-
dundancie datum est eis donum
omnium linguarum et ita patet quod inter
missionem invisibilem sive ap-
paritionem spiritus sancti. Sed an quare
gratia in specie columbe apparuit
super xpm et non super aplos. dicendum
quod specialiter ad significandam gratiam
redemptionis que fuit in xpo et
non in alio. Unde columba offere-
batur a pauperibus in redemptione pri-
mitorum sicut ostenditur luc. ii in oblatione
parentum pro xpo. Et sic ergo ad
laudem et gloriam salvatoris
terminata est in officio de his que
pertinet ad officium sanctissime
trinitatis. In die trinitatis et
trinitati sit honor et imperium
per infinita secula seculorum amen

Utrum felicitas beat et in opere ut intellectu 72.
Utrum causa felicitatis sit res vel fruicio rei 73.
Utrum felicitas consistat in visione 74.
Utrum virtuti opponatur felicitas 74.
Utrum bonum ens et pulcrum sit idem secundum racionem 75.
Utrum intencio sit racio boni dicitur secundum intencionem finis 77.
Utrum eadem bonitas sit in omnibus bonis 77.
Quot et que sunt dicta boni 79.
Que est quecienda bonitas in bonis 80.
Utrum nocio sive cognicio et amor summi boni sit nobis acquisita vel indita et impressa 80
Utrum summum bonum dicat aliquam addicionem ad bonum 81.
Utrum summi boni comparacio secundum diversitatem sive pluralitatem et an summa bonitas exigat coexistenciam creature sive aliorum bonorum 81.
Utrum a summo bono fluant omnia secundum racionem bonitatis 81.
Utrum modus species et ordo reperiantur in omni creatura secundum quod concipitur creaturarum bonitas 82.
Utrum premissa tria in creaturis sit naturalia vel accidentalia sive recipiantur secundum naturale vel moraliter 83
Utrum eadem tria dicant in aliquo vel non 84.
Utrum hec tria sint eadem in omni creatura 86.
Penes attenditur bonitas in creatore et creatura secundum an penes speciem et ordinem 87.
Utrum unumquodque inquantum est est bonum 88.
Utrum unumquodque bonum creatum sit bonum per essenciam et esse vel per participacionem secundum quid 89.
Utrum aliquod bonum creatum sit incommutabile bonum 90.
Utrum bonum creatum sit causa efficiens mali vel boni 91.
Utrum deus permittat malum fieri in universitate rerum 92
Utrum universitas sit inde esse melior sine malo quam cum commixtione malorum cum bonis 92.
Utrum universitas esset melior si omnia essent equaliter bona 94.
Utrum bono increato scilicet deo opponatur malum 94.
Utrum malum opponatur contrarie bono creato scilicet bono nature et gracie 95
Utrum malum habeat subsistenciam in bono nature et gracie 95
et quo bono 97.
Utrum nec sit finite vel infinite corruptiva per malum 96
Utrum malum sit corruptivum naturalium habilitatem 97
Utrum malum sit corruptivum modi speciei et ordinis 97.
Utrum corrupcio modi speciei et ordinis sit pro malo simplici vel duplici 98.
Utrum peccatum mortale et veniale eodem modo corrumpat vel diminuat naturam ibidem
Questio de unitate veritate et de bonitate divina secundum distinccio potencia sapiencia et voluntate
Utrum potencia eodem modo conveniat deo et creaturis 99
Utrum diversitas potencie dicta de deo univoce vel equivoce secundum potencia creandi intelligendi et generandi 99.

Utrum cum determinatur potencia respectu creature quomodo deus creatum 100
Utrum potencia dei semper et tempore precedat eius faccionem et voluntatem et quia est prior et ad plura se extendat 100
Utrum deo conveniat omnipotencia 102
Utrum deus dicatur omnipotens eo quod potest facere omnia 105
Utrum omnipotencia conveniat in divinis tribus personis vel sit appropriabilis alicui persone sicut sapiencia filio et bonitas spiritui sancto 107
Utrum omnipotencia sit ipsa filius dei et an ipsa sit data potencia faciendi sive creandi omnia 106
Utrum deus tamen possit facere quod iustum est et an possit de potencia quod non potest de iusticia et an deus possit dampnare petrum et salvare iudam et an deus possit salvare dampnatos 109
Utrum deus possit facere res meliores quam fecit 110
Utrum deus potest res meliori modo facere quam fecit 111
Utrum deus res quas fecit potuit meliori modo facere quam fecit 112
Utrum deus adhuc potest facere meliorem quam fecit ibidem
Utrum opus humanum creatum nature potest fieri melius ibidem
Utrum beata virgo deus potuit facere meliorem quam fecit ibidem
Utrum deus universitatem rerum potuit facere meliorem 113
Utrum deus possit quicquid aliquis potest 113
Quid est simpliciter possibile vel impossibile 114
Utrum id quod est contra naturam sit deo possibile et an potencia dei ad miracula sit contraria nature 116
Utrum sit aqua vinum in creatura ad miracula 117
Quid que est dicta et supra naturam et preter naturam et contra naturam 117
Utrum possibile sit deo quod opposita sint idem ibidem
Utrum deo sit possibile quod peccatum est impossibile scilicet de corrupta facere incorruptam 118
Utrum a divina potencia fluxerit sive originem habeat potencia peccandi sive deceptiva 119
Utrum a divina potencia fluxerit omnis potencia agendi ibidem
Utrum a deo fluxerit omnis potencia presidendi sive dominandi 120
Utrum potestas dominandi data est angelis ante et non hominibus 120

Deus

principium

II

II

horu[m] [illegible] ista [illegible] ad [illegible]
[illegible] sup[er] [illegible] alia[m] [illegible] ut [illegible]
[illegible] tempore valeat [illegible]

[illegible] et [illegible] doctor[um] [illegible]
[illegible] valent clare [illegible]
[illegible] huius [illegible]

[illegible] adiuta [illegible] adiu[illegible]

III

[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]

335a

IV

